

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

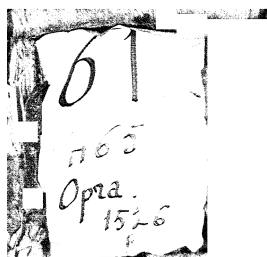
Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

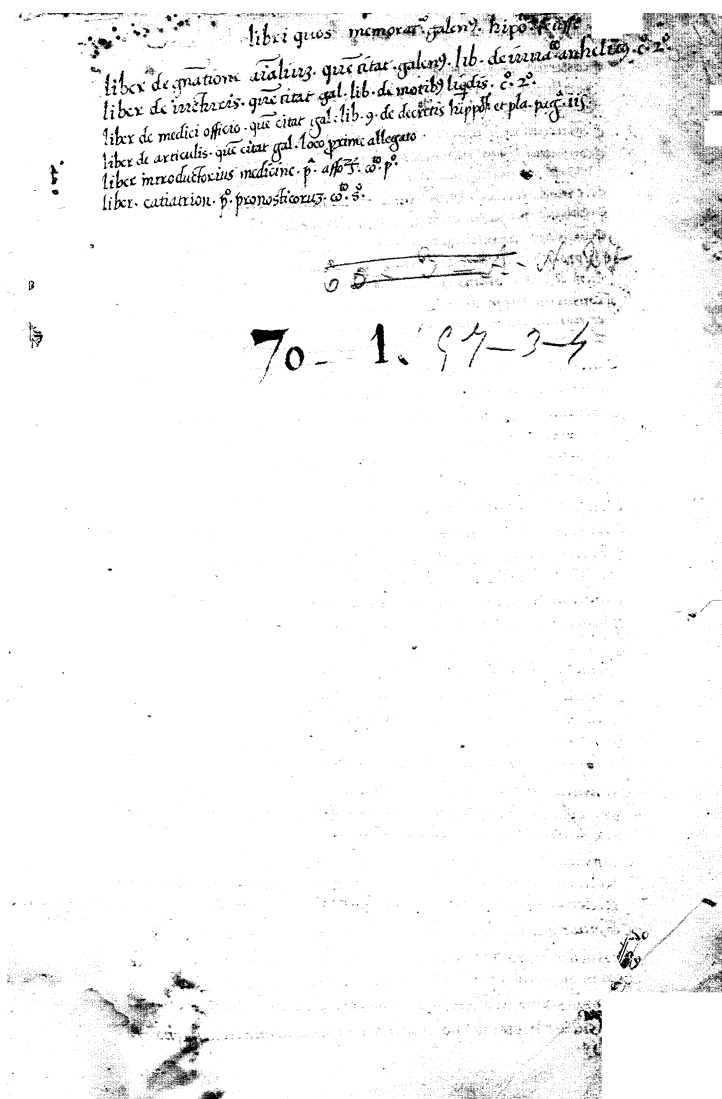
We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

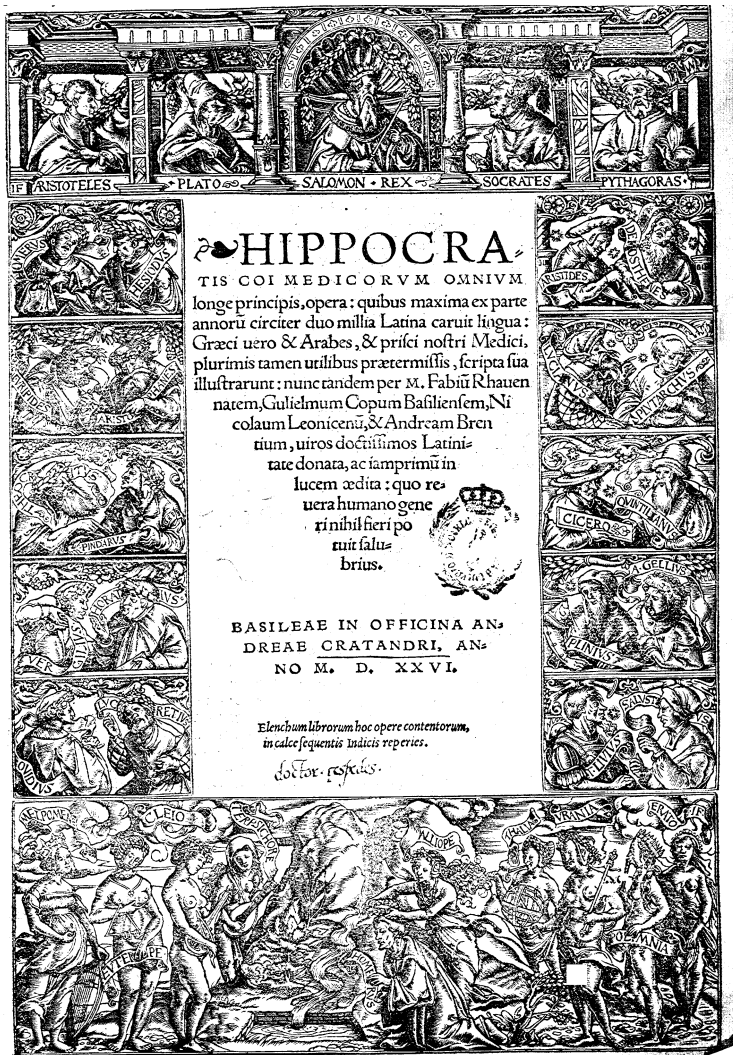
Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

que consuevit etiam apud hippo ex galeno varijs in locis notata.
 Consuevit ut dimittat dicere res que consequuntur necessarii et que
 intelliguntur ex contrarijs suis. prognosticoru. p. co. 29. et. 2. co. 15.
 et. 3. co. 34.
 Consuevit vni ponere et multa notare. aphor. v. co. 33.
 Consuevit hippo. subente scribere. p. de usu partiu. c. 8. et elemeto
 ru. p. et metho. medicti. 4. c. 4. in fine. et aphor. v. co. 64.
 de modo scribendi hippo. vide. 2. de malitia anhelitus. c. 7. et. 8.
 Consuevit per pauca dicta docere multa. co. dez. p.
 Consuevit subintelligere que consequi consueverunt. lib. de comate.
 Hippo. no erat coru qui vane impone nomina sed vnuquodq vocabu
 lum et silaba omnis rem aliquam significat ab eo. lib. co. de comate.
 Consuevit hippo. dicere illud solum quod multoties accidere vidit
 et non dicere in aliquo sui sermone id quod accidit raro. exortorum
 2. c. ultimo.
 nichil vnus scripsit hippo. nisi prius visu certificaret. aphor. c. co. 31.
 iur. n. expetissimus. ut lib. de subfigura. emp. c. 8.
 Consuevit quicunq alij medicas sunt nota preterire tam a nullo qui
 sic exerceat artem potest ignorare, que vero a talibus ignoratur, oia
 diligenter simul et declarare exponit. 2. de anhelitu diff. c. 1.
 et quid consuevit hippo. vocare collectione. prognost. p. co. 33.
 Hippo. nichil incoatus Reliquit. aphor. p. co. 15.
 Consuevit hippo. nominare oia inflammatione puerorum. aphor. p. co. 32.
 Consuevit hippo. uti verbo medicari pro puerorum medicina. aphor. 4.
 co. p. et. p. co. 22. et. 2. co. 37.
 Consuevit docere viros et mulieres eos qui perfecti sunt. prognost. 3. co. 34.
 Hippo. docuit amissimus. lib. de subfigura. empirica. c. 8.
 Consuevit est hippo. ut alijs et alijs nominibus modis subiiciat
 demetrio. cometa. in. 3. epide. 9. 2.
 Consuevit hippo. scribere accurate non sola que manifeste oibus in cons
 picuo sunt sed etiam que egre possunt inspicere. comment. 2. in lib. de natu
 ra. ferunt autem.
 Hippo. no sepius precipit quod multorum est coe. p. de victu acut. co. 15.
 Consuevit hippo. subiectos speciales sermones pro alijs quibusdam
 vniuersalioribus obsignare doctrinasq vtilis ex ipis que tam ex
 pla consistunt efficere. c. dez. p. et. co.
 Consuevit hippo. cum vnu ex ijs que simili continentur spe dixisset
 Reliqua eiusdem cum illo videntur appropinqua sermo in nobis Relinque
 re. elemetoru. p. ex andernaco. et aphor. v. co. 33. in fine. et vni. 2. in lib. de pulsibus
 Consuevit quod aquosum est vocare tenue. aphor. 7. co. 32.
 Consuevit hippo. vocare suppurationes no eis tm que sunt in thorace
 sed in quavis alia parte ad pus alterata tubercula. aphor. 7. co. 45.
 Hippo. sermo in oibus de optimis est. 2. de victu acuto. co. 42.
 Consuevit hippo. ab vno accidente notissimo nominare. c. aphor. 7. p.
 co. 39.

que post hoc sequit
 hinc in fine lib.

ANDREAS CRATANDER LECTORI S.

IN magnis, si uoluisse sit est, optime lector, quanti tandem erit ea praestitisse? Et si in laude non quidem postrema numeratur, animū ad honestiora quædam adiecit, quo tandem triumpho dignum censebimus, qui ad eam uoluntatem hoc etiam adulerit, ut supremam aliquādo manū imponat? Nos enim non modo honestissimis studiis, quantum ab uno fieri potest, industria nostra opem ferre contendimus, uerum etiam non admodum cum re nostra familiari ratione nonnullam inuita, ueluti triarij quidam huc maxime operam addicimus, ubi præcipue laborari uidemus. Quo nomine adducti sumus, ut Medicinæ, quæ apud nos nō perinde feliciter renascitur, aliquid & impetæ & uigilantiarum daremus, donaremusq; publico non proletarium aliq; apud quem professionis istius candidati tyrocinia deponerent: sed eum, quem docti indoctiq; uno ore medicinæ principem fatentur, cuiq; ob diuinam artis cognitionem ceptum est sacrificari antiquitus, non secus atq; Dionī cuiuspiam: Quem ac curatius laudasse nihil aliud sit quā obsecrare, & post tantum omnium gentium de principatu consensum, rursus de eruditionis, diuturnæq; gloriæ possessione in iudiciū arcescere. Cui enim non sufficeret uel hoc unum Plinij uiri undecunq; doctissimi, quum Hippocratem primum medēdi artem inuenisse statuit? Vt uero aliarum rerum quibus ille praestitit, nullas apud nos sit respectus, hoc quomodo dissimulabimus, quod primus adeo eam philosophiæ partē, ueluti Socrates morālē, cœlo deuocauerit, & quæ in incerto antea posita erant, certis praescriptis tanquam uinculis in artem coercuerit? Iam uero nō in magno discrimine posuerim, quis ille noster fuerit Hippocrates, quum ferē cōstet tres fuisse eiusdem familiæ Hippocrates, gentilitia, ut ita dixerim, artis cognitione tinctos omnes, ut priores cui dares non facile cōstitueres. In medio sunt libri de autore anxie discipulare, nec uestre est humanitatis, nec hoc per ætatē scire possumus, modo constet hanc Hippocrati familiam à natura, rerum parente, ueluti pro huius artis prærogatiua donatam, ut omnes inter se essent quamfissimili. Quemadmodum enim memoria est prodiit, alios atq; alios fuisse alibi Hercules: tamē quia fortia omnium facta memorantur, factum est ut antiquitas illa, dum efficere studeat uirtutū absolutum exēplar, ad unū omnia retulerit. Ita de scriptis illis, quæ esse doctissima inficiari nemo potest, suadendū non est superstitiose cuius sint Hippocratis: modo hoc tibi persuadeas, propter scriptorum inter se similitudinem uoluisse ueteres illos omnia ad unum illum primum ueluti fontem transferre, à quo in totam familiam tanquam hereditario iure deinde deriuata sint. Caterum quod ad interpretē attinet, malleus quidem Græcam linguam ita esse nobis familiarem, ut ea qua scripsit lingua, illa legerentur uulgo. Sed quia multo nunc minima pars Græce callet, & medicorū, uel potius circūforancorum quorundam imperitia lōgius nostra ætate procedit, quā sit nostræ salutē integrum, libuit uel interperis fidem istorum obijcere temeritati & latrocinio, quo enim alio nomine dicā? Qui licet durius aliquando atq; affectatius, nonnunquam uero etiam, implicatius quædam uerterit, magno tamen nobis emendū fuit, ut cunq; intelligi tantum autorem. Præterea miscuimus consule multorum uersiones, ut uel hac uarietatis illecebra lectori operam nostrā cōmendaremus. Quæ em̄ Gulielmi Copi BASILIENSIS, & Nicolai Leonici, doctissimorū uirorū extare in hunc autorem noueramus, infarimus his Calui Rhaennatis sudoribus, non damnata Calui tralatione, quis enim hoc auderet: sed ut quibus magis assueuerint, qui hodie medicinæ stadium ingrediuntur, Vale.

cas. f. dion. et sabimus
rius meminit gal. lib.
le cholera m. 2. 4. et
u. not. dion. f. l. ius qui
itae gal. 2. de spiritali diffi
ultis. 2. 5.

INDEX

Q V A M C O P I O S I S S I M A
mus rerum scitus, ac memo
ratu dignarū, quæ hoc
præclarissimo Divini
Hippocratis ope
re continen
tur.

Bderitanorum
pro fanâdo De
mocrato ad Hip
pocrate episto
la. pag. 476

Abortus causâ. 85.303.
346.350
Abortus notæ. 57.78.
268.269.318.350
Abortus gemellorū. 4.321
Abortus informes. 35
Abortus cōformatus. 35
Abortus decretoriū. 42
Abortus securitas. 42
Abortus affectio. pag. 47.
90.103.107.119
Abortus medela. pag. 47.
57.60.89.131
Abortus decimo mense fa
ctus. 292
Abortientis euentus. 286
Abortum quæ fecerint. 287
Abortus interitus. 293
Abortus caussa potiorata
mors. 295
Abcessus optimi. 268
Abcessus loca. 268
Abcessio tussis. 268
Abcessus quō maxime uer
gat. 287
Abcessuum immunes. 299
Abcessuū affectio. 30.302
Abcedenti humero qd pro
fuerit. 318
Abcessus articularij libera
tio. 349
Abcessus ossiū medela. 435
Abcessus causa. 354.359
Abcessus signa. 288.299.
325.347.353.359.360.
370.399.
Acetabuli mensura. 472
Aceti natura. 153.175

Aceti multū natura. 175
Aceti multū potus. 174
Acetum multum quibus nō
dandum. 175
Acetum multum quid fece
rit. 310
Acicularum digestio. 333
Acicula uera. 333
Acicula ad tibiam. 333.334
Adolescentis uictus. 148
Adolescentis natura. 146
Adolescentum morbi. 346
Aegrotorum conditio. 3
Aegroti non temere creden
dum. 4
Aegri locus idoneus. 14.18
Aeger saepe uisendus. 18
Aeger suam in medicum cul
pam transfert. 18
Aegri consideratio. 19
Aegri tractatio. 18
Aegri ministeria. 18
Aeger amicus præponi uult.
pag. 19
Aegros medici probitate ius
uari. 20
Aegri sensu pfecto carēt. 20
Aegro præsentē non disce
prandum. 20
Aegri desperatio tollēda. 20
Aegri desperantis remediū.
340
Aegri affectiones. 173.252
254
Aeger quando maxime labo
rat. 219
Aegri quibus uarie affici
untur. 8
Aegri uictus. 231.233
Aegri uera curatio. 232
Aegros ut curant Pythocles.
296
Aegri quibus melius, aut se
cus habeant. 261.262
Aegri officium. 280
Aegrorum observatio. 139.
262.301.302.304.306.
339.369.391.392.448.
Aegri percussio. 301
Aegri signa. 299.355.365
Aegri super futuri præcita.
327.
Aegri cōclamati signa. pa
gina 354.356.379
Aegrorū in prælagiendo ob
seruationes. 368.369
Aegri cubatio qualis esse re
quirat. 355
Aegri male cubantis præcisa
ta. 355.356
Aegri bene nutriti præcisa
ta. 369
Aegyptij. 24.26
Aegypti fecunditas. 43
Aequinoctia periculosa. 23
Aequinoctium. 159
Aer quid. 396
Aeris natura. 400
Aestatis aquosæ mala. 23
Aestatis siccæ mala. 23
Aestate cur magis, quàm hye
me terra frigeat. 37
Aestate sanguinem uigere.
pagina 156
Aestate bilem uigere. 156
Aestate pituita inficimur, pa
gina 156
Aestatis exercitium. 148
Aestatis uestitus. 148
Aestatis uictus. pag. 148.
159.395
Aestatis determinatio. 158
Aestiuæ febris ortus. 227
Aestiuæ febris decretoria. pa
gina 227
Aestiuæ febris notæ. 227
Aestiuæ febris medela. 227
Aestiuæ tertianæ ortus. 228
Aestiuæ tertianæ medela. pa
gina 228
Aestiuæ Quartanæ ortus. pa
gina 228
Aestiuæ Quartanæ medela.
pagina 228
Aestiuæ febres quando gra
ues. 346
Aestatis morbi peculiare. pa
gina 243.246.248.
346.367
Aestate hybernos morbos di
scuti. 283
Aestatis tēpus noxium. 346
Aestatis præpostera affectio
pagina 394
Aestatis dolorū causa. 227
Aestatis dolorum omnium res

Abcessus dicitur hippo. etiam
cum alius mutatur morbus
in alium. epidemiorū. p.
9. quartanæ. v. c. m. c.

Animalis natura medice pag. 307. Apophysis. 4 + 0.

Apophysis. 4 + 0.

Apophysis et austeritas jam etque austeritas. 17.

Aether. 4 + 0.

I N D E X.

medium.	227	Animus prudens.	147	Anni morbi feri pñ octo.	455
Aetatis prognosticum.	395	Animus lentus.	147	Apium.	154
Aetatis flos.	21	Animus uanus.	147	Apij natura.	233
Aetas decrepita.	21	Animus uecors.	147	Apollini morbus assignatus.	253
Aetatum diuersitas quid fa-		Animus furiosus.	148	pagina	253
ciat.	138	Animi actio.	163	Apollinis templum.	491
Aetatum cognitio.	146	Animi uigilis functio.	386	Apostematis causa.	173
Aetas pueri.	146	Animi per somnū actio.	386	B	
Aetas adolescentis.	146	Animi cura.	303	Balneorū qualitas.	155
Aetas uiril.	146	Animi perturbationum caus-		Balnei natura.	176
Aetas senilis.	146	sa.	387	Balnei locus idoneus.	176
Aetatum affectus.	191	Animi perturbati nota.	164	Balneorum lauatio.	176
Aetatis obseruatio.	306	Animi perturbati medela.	164	Balneū quibus cōferat.	176
Aetati p gradus morbi.	346	Animi deficientis prae-	387	Balnei mali parant periculū.	
Aetatis omnis praescita.	371	scita.	365	pag.	176
Aether quid.	400	Animalium partus.	40	Balneū quibus cauēdū.	176
Africanus de mensuris.	172	Animalia multipera.	40	Balnei calidi natura.	233
Agrina caro.	152	Animalium conditio.	43	Balnei humidi natura.	233
Albumine pullum ali.	40	Animalium ortus.	43	Balnea quibus amica, aut se-	
Alij natura.	153.182.233	Animaliū complexio.	141	cus.	470
Alij nimis usus quid faciat.		Animalium ex aqua & igni		Balneum qui uictus sequat.	
pagina.	306	diuerforū generatio.	141	pagina	470
Amaritudo quid.	11	Animaliū corpora ualidiora.		Barbarorum uictus.	6
Amor disciplinae necessarius.		pagina.	145	Barbae ortus.	35
pagina.	22	Animaliū conseruatio.	394	Barba cur scemiae careat.	35
Amor cognitionis.	42	Animaliū nutrimenta.	396	Balborum affectio.	352
Amphyctionū aduersū Cris-		Animalia bruta cur febre ca-		Balborum lingua.	268
saos bellum.	490	reant.	397	Bellum Crissaeorum.	490
Ambustorum remedia.	462	Ani procidentia qbus.	376	Bellaces cur alia natio magis	
Amphigenes.	302	Ani procidentis causa.	465	alia.	25
Amphora.	472.473	Ani procidentis medela.	464	Bellis.	453
Amygdala.	154	Ani saniosi medela.	464	Bestiarum eadem ac hominū	
Anethum.	154	Ani inflammati medela.	465	natura.	135
Androgyni.	145	Ani uermiculorum eiectio.		Bestiarum partus.	40
Anginae nota.	198.199.220	pagina	457	Beta.	154
Anginae medela.	pag. 177.	Ani doloris praescita.	379	Betae succus qd fecerit.	309
178.298.199.220.339		Ani situs.	406	Betae potio qd fecerit.	321
Angia quādo uiguerit.	304	Ani tēpora cōsiderāda.	22	Biliois qd tēpus infestū.	23
Anginae epidemicae diuexa-		Anni mutatiōes obseruāda.		Bilis purgamentum.	54
tio.	305	pag.	23	Bilis medela.	55
Anginae ortus.	pag. 177.	Anni tempore humores mu-		Bilioiae lacatio.	97
178.339		tari.	136	Biliois mēstrui indicium.	98
Anginosi quare purulenti		Anni perennis mutatio.	136	Bilis puocida lauatio.	101
sunt.	pagina	Anni humorū specimen.	136	Biliois purgatio.	116
Angina internecina qūis ex-		Anni tempore morbos cessa-		Biliois signa.	129
tuerit.	270	re.	136	Bile astate & autumnno uige-	
Anima humana qualis.	142	Anni quatuor partes.	158	re.	129
Animam aqua & igni parti-		Anni Thasiorum epidemij.		Bile autū autūno uigere.	136
cipare.	144	pagina	257.258.260	Bilem hyeme minui.	136
Anima omnium eadem.	145	Anni temporū & morborū		Biliois causa febrium.	138
Animarū cōmissio.	145	consensus.	24.394	Bilis aetate qualitas.	136
Anima in furorē agi.	145	Anni salubris prognosticū.		Biliois facile uictus mutatio-	
Anima esse coelestem.	400	pagina	455	ne laborant.	171

basilica rena. leg. archa rena.

I N D E X.

Biliofi quod uinum incom-	Bilis æstiuæ contagio. 394	Brachij fractura ferè mortife
modum 174	Bilis atræ affectio. 467	ra. 437
Bilis atræ affectio quid faci-	Bilis atræ ortus. 467	Brachij fracti curatio. 437
at, pag. 177	Bilis atræ phasmatū medela,	Brachij luxati repositio diffi-
Bilis atræ medela, pag. 177.	pagina 467	cilis. 438
179. 231	Bilis atræ uarietas. 467	Brachij antrosum luxati re-
Bilis sicca causa. 183	Bilis atræ notæ cōmūes. 468	positio. 439
Bilis sicca medela. 183	Bilis atræ color. 468	Brachij constitutio. 441
Bilis cōgenitæ cōtagio. 185	Bilis atræ affectionum causa	Buceini. 153
Bilis natura. 191	468 incerta	Buryrum quomodo Scythæ
Bilis atræ affectio. 192	Bile uexati atræ, cur doliū ui-	consciant. 221
Biliofi uomitus causa. 194	deantur. 468	Abus. 472
Biliofi quid accidat. 200	Bile atræ perciti, cur ciborum	Cadi mensura. 472
Bilis incrementi uel decremen-	audi. 468	Cadmus. 492
ti causa. 215	Bile atræ cōmoti, cur uini ap-	Calculi renum causa. 238
Bilis fons. 215	petentes. 468	Calculi renū medela, pagina
Bilis generatio. 216	Bile atræ perciti, cur mortem	338.339
Bilis affectio. 216	sibi cōciscant. 468	Caloris noxi signa. 304
Bilis propria sedes. 227	Bilem atræ concitantia. 183	Calculosos non secabat Hip
Bilis quomō residueat incor-	Bile laboratium atræ, cur uen-	pocrates. 22
pore. 220	ter durus. 468	Calculi uirginū medela. 62
Bilis nutrimentum. 220	Bile atræ laborantium, cur la-	Calculi generatio. 138
Bilis cum & sine pituita quid	bella frigida. 468	Calculus qui fiat. 223
faciat. 227	Bile atræ laborantes, cur fulco	Calculi signa. 224
Biliofi lienosi signum. 228	corpore. 468	Calculi puerorum causa, pa-
Biliofi lienosi medela. 228	Bile laborantes atræ, cur pi-	gina 223. 455
Biliofi fluxus ortus. 229	losi. 468	Calculorū minorū causa.
Bilioforum medela. 231	Bile laboratium atræ lingua,	pagina 224
Bile mouentia cibaria. 232	pagina 468	Calculorū pluriū causa. 224
Bilis hepaticū gignit. 243	Bilis atræ & carbonum colla	Calculo qd acciderit. 269
Biliofi furoris signa. 356	tio, pag. 468	Calculi affectū causa. 272
Bile atræ percitus qui euase-	Bilis atræ curandæ quæ præ-	Calculus uulæ exemplum,
rit, pag. 291	noscentia. 468	pagina 394
Bilis combusta unde. 295	Bilis atræ species. 468	Calculi signum. 349
Bilis atræ quando medicos la-	Bile atræ percitis quæ soleant	Calculi puerorū causa. 455
tuerit. 295	euenire. 478	Calculi fœminarū causa, pa-
Bilis flaua quorum. 303	Bilis atræ causa. 482	gina 455
Bilis atræ quorum. 303	Blitum. 154	Calculose fomenta. 63
Biliofi signum. 304. 307	Boum caro. 152	Calcanei os. 412
Bilis atræ signum. 307	Boum carnis natura. 183	Calcanei ex alto luxatio, pa-
Bilis contractio unde. 319	Boum hydrops. 241	gina 421
Bili tempus obnoxium. 319	Boum luxatio. 418	Calcanei ex alto luxationis
Bilis signa. 324. 325	Bromos. 152	curatio. 422
Bilis ortus. 334	Brassica. 154	Calcanei curatio. 433
Bilioforum affectio. 334	Brassicæ natura. 233	Calcanei os quale. 440
Bilis prorūpentis natura. 339	Brachij torporem quid secu-	Calcaneo ex alto exceptorū
Bilis prorūpentis medela. 339	tum. 298	affectio. 445
Bilis atræ purgatio. 347	Brachij tumētis medela. 318	Calidi permittio nō lædit. 10
Bilis atræ indicia. 347. 352	Brachij & coxæ luxatæ com	Calidū frigidū occurrit. 10
Bilis atræ q̄s morbos gignat,	munio. 425	Calor frigoris causa maior
pagina 377	Brachij fracti coaptatio, pa-	ris 10
Bilis redundātis notæ. 387	gina 428	Calorem non esse causam fe

I N D E X.

bris, pagina	10	Capitis morbus,	195	Capitis ossis fracti mala cura	
Calor nō putrescit.	11	Capitis stupētis affectio.	195	tio, pag.	294
Calor cur post frigus sequa-		Capitis torpētis affectio.	195	Capitis uulnere extinctus, pa-	
tur.	192	Capitis ulcerati morbus.	196	gina	295.296.307.313
Caloris medela.	302	Capitis ulcerati medela.	196	Capitis dolore diuexata, pa-	
Calidus natura quomodo e-		Capitis madētis cerebri affe-		gina	297
macietur.	302	ctio.	196	Capitis acuti quales.	299
Calidi uox.	302	Capitis madētis cerebri me-		Capite dolorifico quales, pa-	
Calido uētriculo quales.	302	dela.	196	gina eadem.	
Calore contracti morbi quid		Capitis totius grauedine ue-		Capitis purgatio.	299.316
faciant.	303	xati signa.	197	Capitis malorū curatio.	300
Caloris ortus.	303	Capitis totius grauedine ue-		Capitis dolorem quid iuue-	
Caloris & frigoris repugnā-		xati medela.	197	rit, pagina eadem.	
tia.	349	Capitis uenulis superuomen		Capite destillate lien qualis,	
Calorē nō esse mortalē.	400	tibus morbus.	197	pagina eadem.	
Caloris ī coelū sublatio.	400	Capitis uenulis superuomen		Capitis uulnerati suppura-	
Caloris natura.	400	tibus medela.	197	tio, pagina	302
Caloris sedes.	400	Capitis biliosi signa.	197	Capitis ab infatia dolor.	309
Caloris nutrimentū.	402	Capitis siderati signa, pa-		Capitis morietis futura subsi-	
Calor pedū qd faciat.	178	gina	197.188.209	dens,	316
Calor frigore nutritur.	32	Capitis siderati medela, pa-		Capitis affectiōes uariā.	316
Calor primæ ætatis max.	138	gina	197.198.309	Capitis dolor qd fecerit.	320
Calor in corpore quid faciat,		Capitis percussī affectio.	198	Capitis dolore mors.	322
pagina	219	Capitis percussī medela.	198	Capitis dolor lethalis.	326
Caloris cōtinua affectio, pa-		Capitis tumorosi morb.	209	Caput quale.	330
gina	219.221	Capitis tumorosi mede.	209	Capitis fluctiones.	eadem.
Caloris remediū.	246	Caput cucurbitulæ istar.	216	Capitis affectio.	332
Calor quando fluctiōem gi-		Caput quomodo pituitā hau-		Capitis futuræ.	eadem
gnat.	334	riat.	216	Capita saniora.	333
Calonymos.	153	Caput cur in primis morbo-		Capitis humorū meatus, pa-	
Calaminthe.	154	sum.	217	gina	334
Caluitij causa.	301	Caput omnium humorū par-		Capitis uulnerati signa mor-	
Caluorum affectio.	352	ticeps.	217	tifera.	339.372.404.454
Caluorū uaricis pīcitū.	273	Caput cur nō eadem semper		Capitis pfluuij remediū.	339
Cammari.	153	parte doleat.	253	Capitis dolorū præscita mor-	
Capitis dolores unde.	23	Capitis uenæ.	253	tifera.	360.364.365.382
Capillorum ortus.	35	Caprini lactis potio.	130	Capitis grauedinis signa ma-	
Capitis uertigo in febre.	179	Capræ carnis qualitas.	152	la, pag.	364.366
Capitis dolor unde.	183	Caprarum comitalis.	255	Capitis grauedinis signa tu-	
Capitis rheuma quid faciat,		Capitis frigus.	272	ra, pagina	367
pagina	189	Capitis dolor qd faciat.	273	Capitis uulnerū præscita sa-	
Caput nimis incalescēs quid		Capitis hulcerati purgatio.		lutaria, pag.	372
faciat.	194	Capitis humorū deflu.	274	Capitis doloris foeminarū af-	
Capitis pustularū origo.	194	ctio.	283	fectio, pag.	376
Capitis doloris causa.	194	Capite hulcerato puero qd		Capitis ossa quot.	413
Capitis dolorum signa, pa-		acciderit.	284	Capitis dissimilitudo.	449
gina	209.210.322.348.	Capitis horrentis è uulnere		Capitis futuræ diuersæ. eadē.	
351.375.376.382		medela.	290	Capitis medij os duplex. ead.	
Capitis dolorum remediā, pa-		Capitis dolore leuata.	292	Capitis os tenuissimū. eadem	
gina	87.119.196.198.	Capitis uulnerati Hippocra-		Capitis uulnerū pericula. ea.	
209.210.225.273.		tis ignoratione mortuus.		Capitis os durum.	459
274.300.317.324.340		pagina	294	Capitis uulnere q citius, aut	

caprinus morbus. 255.

tardius

I N D E X.

- tardius pereant. 450
 Capitis uulnenum tela consi-
 deranda. 450
 Capitis uulnus maxime peri-
 culosum. 450
 Capitis è telis uulnera. 450
 Capitis futura uulnerata di-
 gnotio. 450
 Capitis uulnerati cura; pagi-
 na 450.444
 Capitis uulnera secada. 452
 Capitis oblongi uena. 238
 Capitis soporiferi pscita. 383
 Capitis fracti affectio. 447
 Caput pituita; fons. 215.217
 Capillorum ortus. 35.403
 Capillorum de fluentium me-
 dela. 120
 Capra; pillula. 52
 Canicula; sidus quæ inue-
 xerit. 298
 Canicula; sidus morbiferum,
 pagina 243
 Canicula; sidus febres secu-
 ta. 297
 Canicula; sidus qui morbi se-
 cuti. 307
 Canicula; sidus quæ secuta,
 pagina 321
 Canicula; ortus cauendus. 24
 Canicula; ex ortu febris qua-
 lis. 309
 Catulina caro. 152
 Canis hydrops. 241
 Canales supposititij cruris,
 pagina 451
 Cancris uulua; medela. 52
 Cancris. 153
 Cancelli medela. 274
 Cancris latentis cautatio. 352
 Cancer uulneris. 429
 Cancroru; fluuiatilium me-
 dicina. 120
 Canis lac. 52
 Canina caro. 152
 Canicie; causa. 36
 Cantores ut uocem inten-
 dant. 404
 Calligeni destillatione labo-
 ranti quid acciderit. 318
 Caluitij causa. 36
 Caluarie pars rotunda. 449
 Caluarie uulnerata pericu-
 lum. 449
 Caluarie uulnerata curatio,
 pagina 452
 Caluarie depressa; signum,
 pagina 424.453
 Cardiogmos. 217
 Carnis ortus. 143.402
 Carnulentorum ad furorem
 procliuas. 147
 Carnosi uictus. 148
 Carnosi exercitatio. 148
 Carnulento fluxu accidere,
 pagina 149
 Carnium diuerforum anima-
 liu; qualitas. 152.153.183
 Carnosorum affectio. 161
 Carnosorum medela. 161
 Carnis tuberculorum signa,
 pagina 164
 Carnis purulentorum affe-
 ctio. 188
 Caro quibus crescat. 231
 Carnium esculentarum disse-
 rentia. 232.233
 Carro calcatus inscite cura-
 tus, pagina 294
 Carbunculi ortus. 231
 Carcinomate extincta. 298.
 322.
 Carnis esculentæ natura. 303
 Carphius mons. 490
 Carnis humecta; curatio, pa-
 gina 348
 Carnis scissura; causa. 398
 Caro salita. 154
 Carnis opera. 415
 Carnium conditarum diuer-
 sitas. 154
 Carnis casus. 422
 Carnis uulnerata curatio, pa-
 gina 458
 Carnis uulnere uiciata si-
 gnum. 459
 Carnis uulnerum superflua;
 medela. 460
 Caro rotunda quid. 4
 Carnis sana; affectio. 4
 Carnis morbose; affectio. 4
 Casei efus qualis. 11.12
 Casei natura. 153.182.232.
 Castrati cur non pubescant. 35
 Castrati cur non caluescant. 36
 Castanea. 154
 Casus quem liberarit, pagina
 293.294. *casus. pag. 12
 et. 233.*
 Casus puellæ ex alto non le-
 thalis, pagina 296
 Casu laci purulentia, eadem.
 Castratorum natura. 352
 Casus è sublimi affectio. 421
 Casus è sublimi medela. 422
 Casu grauida extincta. 314
 Casus ex alto lapforum me-
 dela, pag. 429.445
 Ceruina caro. 152 *cerui quide; dicitur
 cornu. i. 28.*
 Cerebri lationem quid sequa-
 tur, pag. 186
 Cerebrum incalescens quid
 faciat. 194
 Cerebri biliosi signa. 197
 Cerebri biliosi medela. 197
 Cerebri tumefactio. 209
 Cerebri tumefactionis mede-
 la, pagina 209
 Cerebri madentis signa. 196
 Cerebri madetis medel. ead.
 Cerebri siderati signa, pagina
 194.209
 Cerebri siderati medela. 209
 Cerebri descriptio. 253
 Cerebri defluctiois affectio,
 pagina 254
 Cerebrum prudentia; fons,
 pag. 256.257
 Cerebri administri sensus, pa-
 gina 256
 Cerebri siderati causa. 194
 Cerebri cum tempestate mi-
 nutio. 257
 Cerebrum quale. 330
 Cerebri destillatio unde, pa-
 gina 330.331
 Cerebri morbus. 149
 Cerebri latio quota interi-
 mat, pag. 353
 Cerebri caua loca. 150
 Cerebri uulnerati pscita. 383
 Cerebri membranula; uulne-
 rata; periculum. 449 *cerebri membranula
 uulnerata non conlescu-
 352.*
 Cerebri membranula; uulne-
 rata; medela. 455
 Cerebri affectus melancholi-
 cus, pag. 467

conculat quod potius est. 32.

I N D E X.

Cerebri uenulae.	332	Cibi salubris inuentio.	6	pagina	354.
Cerebrũ omnium mentis affe-		Cibus gymnasticus.	6	Cibi quando uarios ingene-	
ctum origo.	256	Cibi inceptiua assuptio.	7	rent humores.	216
Cerebri affectiones. eadem		Cibi ualidi latio.	7	Cibus quotus excernat.	218
Cerebri turibundi causa, pa-		Cibi sumendi uarietas.	8	Cibi appetentia linteria dis-	
gina eadem.		Cibi cõsueti permutatio.	8	scui.	270
Cerebri furentis signa.	256	Cibi horæ transgressio.	8	Cibi uentrosi quid faciãt.	182
Cerebrum auditus non esse		Cibus noxius.	9	Cibi generaturo conuenien-	
causam.	403	Cibus commodus. eadem.		res. pagina	68
Cerebrum esse causam olfa-		Cibi ratio.	448	Cibus spiritusabit.	151
ctus. pagina eadem.		Ciborum facultas.	139	Cicercula.	152
Cerebri nerui.	415	Ciborum uarietas.	140	Cicer album.	eadem.
Cerebri efus.	153	Ciborum cognitio necessa-		Ciceris natura.	183
Ceruicis tuberculi medela.		ria.	141	Cæco quid acciderit.	317
pagina	318	Cibus foeminarum.	145	Cæci obseruatio.	21
Ceruicis dolentis medela. pa-		Cibus marium.	145	Cæcitatís causa. pag.	340.
gina	274	Ciborum diuersitas.	153	326.332.	
Ceruicis dolentis signa. pag.		Cibi in corpus diffusio.	402	Cæci partus causa.	42.186
365.385.386		Cibariorũ corroboratio. uel		Cæcutientia causa.	377
Ceruicis uenæ pulsantes.381		infirmatio.	155	Cleochus.	315
Ceruicis uertebrae.	413	Cibi præcisa.	368.369	Cœlestiũ ad ualitudinẽ uis.	
Ceruicis articulus qualis. pa-		Ciborum plenitas mortifera.		pagina	220
gina	413.440	pagina	160	Cœlestium tractatus.	400
Ceratia.	472	Ciborum plenitatis medela.		Cobios.	153
Chalcus.	472	pagina	160	Coccis.	eadem.
Chelys.	406	Cibus suauissimus.	217	Conchilia.	eadem.
Choa.	472	Cibi facultas.	215.232	Cotonea.	154
Chus mensura.	472	Ciborum differentia.	232	Coma. <i>Alc. cerna.</i>	eadem.
Choenix mensura.	473	Ci bi laxantes.	232.233	Coriandri natura.	154
Chus mensura & pondus. pa-		Cibi astringentes.	232.233	Coriarij.	144
gina	473	Cibi ægrorum.	233	Cogitatio.	19
Chorea.	157	Ciborum infantium discul-		Coitus nimius quid faciat.	
Chironomia.	157	sio.	233	pagina	238.239
Chirurgi pcepta. 186.187.		mibo eodem cur uenter eua-		Coitus facultates.	29.30
225. 408. 410. 411.		riet. pagina	233	Coitus dolorum medela.	132
409. 428. 425. 426.		Cibum non sumentis mede-		Coitus uirgines infanibum.	
430		la. pag.	234	das sanat.	133
Chirurgus quæ fortuita re-		Cibi parũ nutrites.	303	Coitus frequentis affectio.	
sctẽ facit.	187	Cibi frigidissimi. eadem.		pagina	203
Ciliorum curatio.	184	Ciborũ differentia.	302.303	Coitu dolitas qui liberata. pa-	
Clauditis signa.	368	Cibi dadi opportunitas.	341	gina	294
Claudi partus causa.	42	Cibi sanis fallaces.	343	Coitus præcisa.	369
Clauditis euentus. pagi-		Cibi febricitantium.	344	Coitus uoluptas unde.	417
na	186.239.240	Cibi quando facilis conco-		Coitus indicia.	350
Cleonactidis epidemia libe-		ctio. pag. eadem.		Coitus nimius usus quid fe-	
rati historia.	265	Cibum non sumentis signũ.		cerit.	238
Clazomenij epidemia labo-		pagina eadem.		Coitus quibus medeat. pa-	
rantis narratio.	266	Cibi redundantis medela. pa-		gina	303
Cæpæ natura.	154	gina eadem.		Coitus rheumatici euentus.	
Cephalus piscis.	153	Cibi mali debilitatio.	345	pagina	297
Cibus humanus.	6	Cibi suauis cõmedatio. eadẽ.		Coitus medicina.	318
Cibus ferinus.	6	Cibi febricitantis differentia.		Coitus affectio.	301
				Coma.	

I N D E X.

- Comitialis morbi affectio, pa-
gina 46.254.255.399
Comitialis morbi caussa, pa-
gina 177.251.252.253.
257.399
Comitialis morbi medela, pa-
gina 177.255.256.257
Comitialis pueri q̄ sedatus,
pagina 315
Comitialis signa. 254.371
Cōbustorum medela, pagi-
na 100.462
Columelli quernel. 430
Confuetudo in naturam uer-
sa, pagina 24
Confueti uictus mutationis
affectus. 171.172.173
Cōceptus decretoriū. 42
Cōceptus conformandi spa-
cium, pag. 404
Cōceptus fallacia. 47.375
Cōceptus molæ caussa, pa-
gina 100.130
Cōceptus molæ curatio, pa-
gina 101.130
Cogitationis informatio. 19
Conceptoria auxilia. 50.62.
63.64.66.67.68.75.
76.77.91.92.99.126.
127.128.129.130.131.
132.350
Cōceptus notæ. 50.66.126.
374.375.350.404
Cōceptus impedimenta. 57.
62.66.67.73.75.77.
112.114.116.117.125.126
128.129.350.351.
Cōceptus geminorū caussa,
pagina 145
Cōceptus multiplex. 321
Concordia uis, pagina 43.
142.144.145
Condylomatis curatio. 405
Cochlearij mensura. 472
Costula mensura. 472
Cortex Indicus. 123
Contrariorū contraria reme-
dia, pagina. 596.136
Cor uenarum & arteriarum
sedes, pag. 140
Cor affectionis expers. 216.
408.
Cordi bonum ocymū. 233
Cor sanguinis fons. 215.217
Cor non esse prudentiæ fon-
tem. 257
Cordis dolorū medela. 273
Cordis stranguriæ medela,
pagina 321
Cordis notæ. 356.364
Cordis ortus. 401
Cordis natura. pag. eadem
Cordis uenæ. 401.413
Cordis situs. 406
Cordis descriptio. 407
Cordis humor. 407
Cordis uentriculi. 407.408
Cordis aures. 407
Cordis molitio ingeniola, pa-
gina 408
Cordis spiracula. 408
Cordis locus infantiæ obno-
xius. 46
Cordis membranæ. 408
Cordis dolentis medela. 269
Cordis nerui. 414
Cordis constitutio. 413
Cordis uena magna. 414
Coloris consideratio. 300
Colore nigro mutatus. 300
Coloris pallidi disculsiō. 340
Coloris obseruatio. 306
Coloris præscita. 371.376
Colorū pro tpe uariatio. 395
Coloris boni incolæ. 456
Coloris mali. 457
Corporis detectio arcenda,
pagina 17
Corporis humani natura. 155
Corporis hyberno tempore
affectio. 136
Corporis auctio & diminutio.
144
Corpus multianimum. 145
Corporis diuersæ naturæ, pa-
gina 146.332
Corporis foramina. 332
Corpora roboranda, aut con-
trā. 155
Corporis exercitatio. 157
Corporis partes non coales-
centes. 187
Corporis humorū accretio,
& diminutio. 215
Corporis fontes. 215.217.
Corporis emaciati signū. 301
Corporis nutritiati signū. 301
Corporis habendi pcepta. 345
Corporis obseruatio. 345
Corporis differentia, pagina
331.332
Coorum ad Artaxerxem epi-
stola, pag. 476
Costarum fracturū affectio.
423.446
Costarum fracturū coallitus,
pagina 446
Costarū uomicæ caussa. 190
Costarū constitutio. 441
Costis fractis male curatus,
pagina 294
Costarum cōmissura. 415
Costarum uenæ. 414.425
Costarū fracturū medela, pa-
gina 423
Colli tuberculo quid auxilia-
tum, pagina 296
Colli situs. 467
Coxendicis morbi affectio.
230.250.273.414
Coxendicis morbi caussa. 230
250.251.
Coxendicis morbi medel. 137
230.357.250.251.414
Coxendicum doloris caussa,
pagina 298.328
Coxæ luxatæ notæ, pagina
443.444
Coxendicis horrores. 299
Coxendicis præscita, pagina
352.377.
Coxendicis commissura, pa-
gina 413.440
Coxendicis articuli. 334
Coxendice liberatus. 291
Coxendix quid. 334
Coxedice luxati nutritio, pa-
gina 292
Coxæ cōmissura. 334
Coxæ & brachij luxati com-
munio. 425
Coxæ articulus. 415
Coxæ ossis casus. 422.446
Coxæ uena spiritalis. 417
Coxæ luxatio. 420.421.
441.443.444

I N D E X.

Coxendicis dolore enectus. 291
 pagina 291
 Coxæ luxatæ reconcinnatio. 421.438.444.
 Coxæ ossis fracti coaptatio, 432
 pagina 432
 Coxæ fractæ coalitus. 432
 Coxæ fractura mortifera, pa- 437
 gina 437
 Coxæ fracturæ curatio. 438
 Cresiphon. 312
 Cniffæorū obfessio. 490
 Cniffæorū expugnatio. 491
 Crocus. 152
 Crapulæ affectio. 182.195.
 204.245.246.
 Crapulæ fluctionis medela, 229
 pagina 229
 Crapulæ medela. 274
 Creptus caufa. 301
 Crure lafo liberatus. 301
 Crurū abfcelfus præcitta, pa- 359.360
 gina 296
 Cruris dolitatis medela. 296
 Cruris uulnerati affectio, pa- 431
 gina 431
 Cruri coaptatio difsentanea, 431
 pagina 431
 Cruris canales fuppolitij, 302
 pagina eadem.
 Crurum dolor unde. 302
 Cruribus compactis qui libe- 295
 ratus. 295
 Crapula quid Bianti accide- 296
 rit, pagina 296
 Crapulæ magis obnoxius, 455
 pagina 455
 Cubatio ægri. 355
 Cubationis præcitta, pagina 355.358.
 Cubiti fracti ligatio. 431
 Cubiti offa qualia. 438
 Cubiti luxatio. 442
 Cubiti luxati repositio, pagi- 430.442
 na 430.442
 Cucurbitarū modi duo. 14
 Cucurbitulæ magnitudo. 15
 Cucurbitulæ figuræ ratio. 12
 Cucurbitulæ medicina, pagi- 274
 na 274
 Cucumeris accretio iuxta ua- 31
 lis magnitudinem. 31

Cucumis. 152.154.233
 Cucurbita. 154
 Cucumis fylueftris radix, pa- 338
 gina 338
 Curis pilifera. 35
 Cutis uulnus periculofum, 449
 pagina 301
 Cutis depilis. 301
 Cutis ubi rarior. 301
 Cutis natura. 415
 Cutis munia. 149
 Curforū curatio. 156
 Curfus natura & species, pa- 295
 gina 208
 Curæ affectiones. 208
 Curæ affectionis medela, pa- 208
 gina 252
 Cybelæ morbus assignatus, 252
 pagina 252

D

Deambulationum facul- 156
 tas. 156
 Deambulationem quid secu- 316
 tum. 219
 Decretorij dies. 219
 Decretorij dies cur impares, 219.220.324
 pagina 219.220.324
 Decretoriū quid. 226.343
 Decretoria morbi peruagan- 262
 tis. 262
 Decretorij dies paris circui- 265
 tus. 265
 Decretorij dies imparis cir- 265
 cuitus. 265
 Decretoriorū præcitta. 265.
 325.326.
 Decretionorum obferuatio. 268.343.344.348.360
 328.348.353.360.381.
 404
 Decretoriū fœminarū. 324
 Decretoria puerorum. 346
 Decretoria morborum grā- 325.344.353
 uium. 325.344.353
 Decretoria fudorum. 325
 Decretoria lotiorū. 325.348
 Decretoria dierū obfer- 327.395
 uatio. 327.395
 Decretoriorū pceptio. 344
 Decretoriorū cognitio. 360

Decretoriorū oculorū obser- 373
 uatio. 373
 Defluentiones. 42
 Defluuij capillorum mede- 120
 la, pagina 153
 Defrui natura. 490
 Delphorum excidiū. 490
 Delphicum templū. 491
 Democritus Abderitanis in- 476
 fanitæ uisus. 478
 Democriti actus. 478
 Democritus cur in opinionē 478
 uenerit uelania. 478
 Democritus obrifum habi- 479
 tus male sanus. 481
 Democriti fecellus. 481
 Democriti habitus. 481
 Democriti ftudia. 481
 Democriti, & Hippocratis 482
 congriffus. 482
 Democritus rifus cauffam di- 483
 cit. 483
 Democritus qualis Hippo- 486
 crati uifus. 486
 Democriti ad Hippocratem 486
 epiftola. 297
 Democlis phrenetis. 226
 Dentes quoti cadant & rena- 43
 fcantur. 45
 Dēitionis oracula. 45
 Dentiū doloris caufa. 226
 Dentium doloris medela, pa- 226.317
 gina 226.317
 Dentis Hegelstrati fupputa- 287
 tio. 287
 Dentis os nō omnibus idem, 270
 pagina 270
 Dentium calus notabilis, pa- 287
 gina 287
 Dentium fupputationē quid 287
 fecutum. 287
 Dentium Hegelstrati affe- 287
 ctio. 289
 Dentiū glutinofa mala. 289
 Dentium corroffio quibus ac- 290
 ciderit. 290
 Dentis dolorē quid fecutū, 295.298
 pagina 295.298
 Dentium dolori quid contu- 296
 lenit. 296
 Dentium collifio. 299
 Dentiū collifiois moleftia. 395
 Denibus

decretoriorū nō decretorij
 quidam morbij. tit. 208.

decretoriorū nō decretoriorū
quidam morborum. 268.

I N D E X.

Dentibus quid proſit.	304.	Deunx.	473	Doctrina uera.	17
Dentium coheſio.	310	Dextans.	473	Doctrina puerorum.	144
Dentium uolſella.	15	Deſperatio ægri tollenda.	20	Doctrina in ſuſpicionem ue-	
Dentium præſcita. pag. 363.		Deſperatio quid fecerit.	320	nit infantia.	478
385. 402		Deſperatorum ægrorum re-		Dolor dolorem tollit.	345
Dentium ortus.	402	medium.	340	Dolores toleratu faciles. aut	
Dentitionis in utero cauſa.		Deſtillatio ſenum conclama-		contra.	345
pagina	402	ta. pagina	345	Dorſi ſciſſi notæ.	206
Dentium deciduorum cauſa.		Deſtillationem efficiens tem-		Dorſi ſciſſi curatio.	206
ſa.	402	pus.	346	Dolorum conſideratio.	351
Dentes cæteris oſſibus durio-		Deſtillatio quota putrefcat.		Dolorum præſcita. 375. 376	
res.	402	pagina	355	377. 378.	
Dentes prudentia.	402	Deſtillatiōis perceptio.	403	Dodrans.	473. 474
Dentium abſolutio.	404	Deo Scythas ſuū falſum mor-		Domus Nomadum curules.	
Dæmonum in comitialibus		bum aſſignare.	27	pagina	26
phaſma.	46	Deus princeps humanæ cauſa		Dormientiū obſervatio.	305
Denarius.	472	ſa natura.	46	Draco piſcis.	153
Denarij diuiſio.	472	Deorum phaſmaris hominē		Drachma pondus.	472
Deſtillationum ſigna. 10. 11.		inſatuari.	133	Drachmarum differentia. pa-	
165. 318. 336. 375		Dei uis in medicina. 17. 143		gina	272
Deſtillationis curatio. pa. 10.		Dei ſupplicandum. pag. 165		Drachma Attica.	472
182. 305. 318. 335. 336		388. 389		Drachma notæ.	473
Deſtillatio oculorum. 11. 335		Deos à magis nō exiſtimari.		Drachma.	474
Deſtillatio in fauces.	11	pagina	252	Duella.	474
Deſtillationū cauſa. 11. 398		Dei morbi à poetis adſcri-		Dyſenteria cauſa.	229
Deſtillatio capitis.	189	pti. pagina	252	Dyſenteria affectio.	229
Deſtillatio Thafiorū.	258	Deorum cultus.	253	Dyſenteria medela. pa. 102.	
Deſtillatione liberatus. 296		Digitorum efformatio.	34	229. 308.	
Deſtillationē quid ſecutum.		Digitorum oſſa qualia. pagia		Dyſenterici uictus.	308
pagina	298	ni	412. 420	Dyſenteria puerpera libera-	
Deſtillationi. quid profuerit		Digitorum luxatorum repo-		ta.	298
pag.	318	ſitio.	420. 443	Dyſenteria longæ malū. pa-	
Deſtillatio cerebri.	330	Digitū interitus.	297	gina	305
Deſtillatio capitis.	330. 331	Digitū punſtione enectus. pa-		Dyſenteria qualis.	308
Deſtillatio palati.	331	gina	314	Dyſenteria præſcita.	346.
Deſtillatio in aures.	335	Diana adſcripta furoris libe-		347. 351. 374	
Deſtillatio peſtoris.	336	ratio	46. 133	Dyſenteria tempus efficiēs.	
Deſtillatio peripneumoniam		Diuinationis & medicina cō-		pagina	346
efficiens.	336	munia.	143	Dyſenterici purgadi cautio.	
Deſtillatio pleuritim effici-		Diuinatores.	164. 252	pagina	347
ens.	336	Diarrhœæ cauſa.	161. 229	E	
Deſtillatio pus efficiens.	336	Diarrhœæ medela.	161. 229	Ebrietatem generationi	
Deſtillatio phthiſm efficiens.		Dioni lienolo quid acciderit.		officere.	127
pagina	336	pagina	270	Ebrietatis facultas.	195
Deſtillatio hydropos effici-		Dicongium.	472	Ebrietate mutefcentis mede-	
ens.	337	Doricarum ueſtiū accenſio.		la.	198
Deſtillatio lienis.	338	pagina	37	Ebrietatis affectio.	210
Deſidiæ affectio.	156. 157.	Doloris cauſa.	155. 227.	Ebrii nex.	349
161		306. 336. 339.		Ebrioliſ quid acciderit.	289
Deſidiæ remedium.	161	Dolorum medela.	120. 169.	Echecrati cæco quid euenia	
Dextra ſiniſtris offenſibilio-		170. 227. 243. 303. 308.		rit.	317
ra.	214	326. 398.		Echinorum oua.	153

dyaphiſius. 440.

ſatis facit mor-
ſoluum. 341.

cephaliſis. 4

in brevis qua paret
epistola pag. 34.

Elementorum nullum esse ho-
minem. 134
Educendorū praeceptio. 344
Elephetis. 153
Elaterium iugulato quomo-
do prodierit. 294
Elaterio potionatorū mors,
pagina 293.294
Epidemiae pituitosae medela,
pagina 240
Epidemiae arcuatae affectio,
pagina 246
Epidemiae arcuatae medela,
pagina 246
Epidemiae Thasiorum, pa-
gina 257.258
Epidemiae signa. 260
Epistola Artaxerxis ad Pa-
rum, requirentis, qui luem
in exercitum suum grassan-
tem curat. 474
Epistola Parti ad Artaxerxe,
in qua elogium Hippocra-
tis egregium. 474
Epistola Artaxerxis ad Hy-
stanē, Hippocrate dū quo
pretio acciri imperitantis,
pagina 475
Epistola Hyllanis, qua Hip-
pocratem accersit. 475
Epistola Hippocratis contus-
max ad Hyllanem. 475
Epistola ad Demetriū. 475
Epistola Artaxerxis ad Coos
Hippocratem sibi dedi po-
stulantis. 476
Epistola Coorum Artaxerxi
Hippocratis dedicationem
abnuentium. 476
Epistola Abderitanorum ad
Hippocrate causa sanandi
Democriti. 476
Epistola Hippocratis ad Ab-
deritanos, nō auri, sed do-
cti hominis causa uēturū,
pagina 477
Epistola Hippocratis ad Phi-
lopoemonē, falsam Demo-
criticā infantiae suspicionē
arguens. 478
Epistola Hippocratis ad Dio-
nysum, falsam Democri-

I N D E X.

ti furoris opinionē eleuan-
tis, & uxorem commēdan-
tis, pag. 479
Epistola Hippocratis ad Da-
mageum, qua nauem pe-
rit, nec non notanda de ri-
su dixerit. 479
Epistola Hippocratis ad Phi-
lopoemonem, exponentis
diuinū de sanitate Demo-
criti insomnium. 479
Epistola Hippocratis ad Cra-
teum nobilem herbariū
uariā requirentis, & certa
stirpium genera, annexis
nonnullis de medendi ra-
tione. 480
Epistola Hippocratis ad Da-
mageum, qua Hippocra-
tis ad Democritum aduen-
tus, et secessus Democriti,
studiorū eius descripti,
ac cōmemorabilis de uari-
is uitae hūanae erroribus, et
miserijs sermo continetur,
pagina 481
Epistola Democriti ad Hip-
pocrate, de falsa sui furoris
opinionē. 486
Epistola Hippocratis ad De-
mocritū, de medicinae ca-
lumnia, & imperfectione,
cū adiuncta Democriti lau-
de, pagina 487
Epist. Hippocratis ad Thel-
salum filium, artes medico
necessarias cōplectēs. 488
Epicarmi affectio. 321
Epiphora praescita. 365
Equinus caleus. 26
Equitationis incōmodū. 27
Equitatioē uenerem minui,
pagina 27
Equinum butyrum. 221
Equini lactis potio. 26.235
Equina caro. 152
Equitatio qbus caueda. 236
Equo lapso qd acciderit 286
Equi uulnerē puer liberatus,
pagina 292
Erinaceorum caro. 152
Eruca. 154

Eratonis epidemia. 261
Erasini epidemia extincti hi-
storia. 265
Erysipelatae uuluae affectio,
pagina 49.117
Erysipelatae medela. 118
Erysipelatae praescita, pag. 350
351.354
Erysipelatae pulmonis signa,
pag.189.204.256.191
Erysipelatae pulmonis medela,
pagina 204.236
Erysipela. 272
Erysipela qbus eueniat. 306
Europae & Asiae differentia,
pagina 24
Europae terminus. eadem
Europaei Scythae. 25
Europaei Scythiae situs. 26
Europaei cur magis Asianis
uariant. 27
Europaei cur efferaiores. 28
Europaeorū roboris causa. 28
Eunuchi cur nō coeant. 29
Eurydamus pulmonis uitio
mortuus. 291
Excrementi subruenti causae
sae, pagina 137
Excrementi olidis causae. 218
Excrementū uerminosū quae-
le, pagina 222.223
Excrementum perustū. 228
Excrementum aquosum cui
obtrigerit. 289
Excrementū decreturi quale,
pagina 324
Excrementi obseruatio, pa-
gina 344.392
Excrementū mutati praeuotio,
pagina 344
Excrementi crudi signū. 354
Excrementi notae diuersae, pa-
gina 180.395.347.348.
354.357.358.364.365.
366.369.385
Excrementi nigri signū. 386
Excrementum densius inuale-
scit, pagina 37
Excitantiorū medicinae ua-
ria, pagina 252.253
Excitantia stellarū. 252
Experientia. 343
Exerci-

epiphysis. 740.

Equina seta nō putrescit. 463.

I N D E X.

Exercitationum genera, pa-	protinus cessare.	10	gina 193.209.227.266.
gina 156.157	Febris quoad non cessat.	11	324.365.364.379.381
Excretio quid faciat, pagina	Februm causa.	23	Febris ardentis medela, pag.
218.305	Febris planetæ.	46	177.178.206.209.214
Excretionis malo remediū,	Februm causa, pagina 138.		Febris ardētis affectio, pa-
pagina 269	191.218.219.221.267.		gina 193.227.328
Excernendi mora quid faci-	319.397.398		Febris ardens quibus tempo-
at. pag. 218	Februm affectio, pag. 181.		ribus plus aut minus uige-
Excernendi mora cur neces-	252.362		at, pagina 267
saria.	Februm species. 138.223.		Febre ardēte quid profuerit,
Excernēdi prauaricatio cur	Februm præcisa, pagina		pagina 322
mala, 218	179. 180. 200. 206.		Febris hybernæ obseruatio,
Excretionis præcisa, pag.	346.348.324.271.326		pagina 227
357.365.364.365.367.	345.346.		Febris astiuae nota. 227.
379	Februm medela. 179.180.		Febris astiuae medela. 227
Excernendi modus. 357	200.206.207.275.352		Febris astiuae causa. 227
Exercitū habitudinis præ-	Febris decretoria, pag. 179.		Febris Thasiorū peruagias,
cepta, 345	325.328		pagina 259.260.
F	Februm discrimina. 299		Febres ardentes Perinfectio-
Faba. 152	Febris recidiuæ causa, 300		rum. 270
Far. 152	Febris recidiuæ signū. 302		Febris epidemice signa per-
Fauoniū uictus. 158	Febrī inimica, 301		niciola. 262
Fauoniū quæ fecuta. 298	Febrī amica. 302		Febres Canis sidus secuta,
Farinæ potus qd fecerit, pa-	Febres citò decementes, pa-		pagina 297
gina 291.309	gina 303		Febris circa caniculæ sidus,
Farinæ refrigerantes. 152	Febrū scita, pag. 348.353.		pagina 309
Famis facultas. 7.344	361.362.364.379.381.		Febris sudoriferæ quales uis-
Farinæ costæ uaria uis. 152	382.386.380.		guerint. 307
Famis discussio. 344	Febricitantis uictus. 170		Febres hybernū solstitiū
Fame curandi. 353	Febricitanti quādo data per		secuta. 312
Faucium dolor. 362	nares effluunt. 288		Febris hyberna fœminarū,
Fauciū præcisa, pag. 364.	Febris puerperæ exitialis, pa-		pagina 313
365.385.386	gina 116		Febris sub Arcturum. 314
Faciem poliētia. 119	Febris tertianæ causa, pa-		Febris ante Vergiliā. 314
Faciem deformantia. 119	gina 138.228		Febris circa solstitiū hyber-
Faciem erugantia. 120	Febris tertianæ nota, pa-		num. 315.320
Faciē emaculantia. 120	gina 179.228.378.381		Febris Autumnalis. 315
Faciē doloris medela. 119	Febris tertianæ medela. 200		Febricitantium uariæ histo-
Faucium inflammationis me-	Febris tertiana. 263.307		ria. 263.264.265.266.
dela. 226	Febris quartanæ causa. 138		267.271.275.276.
Faucium affectarum confide-	Febris quartanæ medela. 201		280.281.282.283.284.
ratio. 403	Febris quartana. 263		285.286.287.288.
Faucium exasperatiōis cau-	Febris cōtinuæ causa. 138		290.294.295.296.
sa, pagina 398	Febris cōtinuæ præcisa, pa-		297.310.311.312.313.
Faucium strāgulatiōē quæ	gina 379.380.381		314.321
sedatint. 313	Febris cōtinuæ medela. 200		Ferrum sex annos inter ners-
Fauciū exasperatio, quæ ma-	Febris continua. 269		uos latians. 295
la tollat. 304	Febris diurnæ causa. 138		Fistulæ plumbeæ. 109.127
Fel. 413	Febris ardens. 168		Fistulæ tedæ. 109
Febrem nō semper rigore ca-	Febris ardentis causa, pa-		Fistula lauatoria. 12
lescere. 10	gina 177.178.193		Fœminæ Scythicæ molles et
Febris ardentis calorem non	Febris ardentis nota, pa-		languida. 27

fœmina quatuordecim
max. 70. acq. fœgidior. cali
dior.

I N D E X.

Fistulæ aliorum malorum re media. 395	fœnota. 51	Fœmiæ præscita uaria. 378
Fistularum causa. 463	Fœmiæ biliosæ remediū. 55	Fœminæ nyctalopeia carē, pagina 376
Fistularū medel. 463. 464	Fœminæ pituitosæ med. 55	Fœminarū è locis contagio, pagina 455
Fistulæ pulmonis affectio, pagina 203. 234	Fœminæ fecundæ, aut infœ cundæ signum. 62	Fœminæ infœcundiores. 27
Fistulæ pulmonis medela. pa gina 234. 283	Fœmiæ affectio. 70	Fœminæ infœcunda, pa gina 51. 74. 75. 77
Ficus. 234. 283	Fœmiæ steriles cur magis la borent. 70	Fœminæ fecundæ signa, pa gina 62. 126. 127. 351.
Fibrarū locus & natura. 333	Fœmiæ cœlibis affectio. 72	
Fœminis qd tēpus amicū. 23	Fœminæ sanæ mēstruorum modus. 72	Fœminæ nō fecundæ præ scita. 350. 375
Fœminæ Scythicæ bellaces, pagina 25	Fœminæ agrotæ mēses. 74	Fœminæ ubi fecūda. 466
Fœminis Scythicis dextram aduri mammam. 26	Fœmiæ plenioris mēses. 74	Fœcundi uiri, aut cōtra. 351
Fœminæ infœcundæ causa, pagina 27	Fœmiæ malorū causa. 342	Fœtus alterutrius causa. 30
Fœminis in coitu quid eue niat. 30	Fœmina ilibenter miscens, pagina 77. 85	Fœtus similitudinis causa. 31
Fœminæ in coitu uoluptas, pagina 30	Fœminæ agrotæ ignoratio, pagina 86	Fœtus minoris maiorisue causa. 31
Fœminam minus uiro in coi tu trullari. 30	Fœminarum morbos differ re à uirilibus. 86	Fœtus læsi causa. 31
Fœminis crebra uenus utilis, pagina 30	Fœminæ mēte uacillātis cu ratio. 97	Fœtus integer cur ex mōco, pagina 31
Fœminam utriusq; sexus se men habere. 30. 31	Fœminæ naturæ p̄spectio, pagina 103. 479	Fœtus qui crescat. 35
Fœmina mēstruis carēs non concipit. 33	Fœminas cœlibes quæ mala uexet affectio. 112	Fœtus carne crescente quid fiat. 35
Fœminæ nō prægnares mē struo retento cur laborēt, pagina 35	Fœminarū cœlibū affectio nis medela. 112	Fœtus conformatio, & arti culatio. 34
Fœmina cur imberbis. 35	Fœminæ lassiæ affectio. 113	Fœtus utriusq; conformatio, pagina 34. 404
Fœmina quamdiu utero ge stet, pagina 39	Fœminæ è capite laborantis affectio, & medela, pa gina 119	Fœtus motio quota. 36
Fœminæ pr. mīparæ affectio, pagina 40	Fœminæ graue olētis cura tio, pag. 119	Fœtum lactere. 36
Fœmina multipara. 40	Fœminæ uetula. 103	Fœtus sanus. 36
Fœminas minus lactescētes, pagina 39	Fœminæ mediæ. 103	Fœtus in utero positura. 39
Fœminas citius mare sapere, & senescere. 42	Fœminæ à coitu dolētis me dela, pag. 98	Fœtus & oui collatio. 39
Fœminæ comitiales cur sibi necem consciscant. 46	Fœmiæ è phalmatīs sibi mor tem consciscētes. 133	Fœtus eruptio. 39. 40
Fœminæ candidæ. 46	Fœmiæ pubescētis furor. 133	Fœtus legitimus egressus, pagina 36
Fœminæ nigræ. 46	Fœminæ procreatio. 145	Fœtus alimenti defectio. 39
Fœminæ subrusæ. 46	Fœminarum uictus. 149	Fœtus qui nascat. 40. 44
Fœminarū per ætates discre tio. 46	Fœminæ primiparæ quādo lac perficitur. 272	Fœtus multiplex ex uno con ceptu. 40. 145
Fœmina crassescens cur non concipiat. 51	Fœmina barbata. 307	Fœtus utriusque sexus unico partu. 40
Fœminæ biliosæ aut muco sam. 353	Fœminarum corpus. 331	Fœtus septimestris. 41
	Fœminarū affectio. 331	Fœtus septimestris erumpen tis causa. 41
	Fœminæ infantiæ præsciū, pagina 350	Fœtus altrinsecus gestati causa, pagina 272
	Fœminam nō esse ambidex tram. 353	Fœtus septimestris cur partū uiuaces. 41
		Fœtus septimestris mollitio, pagina 41
		Fœtus in u

I N D E X.

Fœtus in utero lubrici. 222	Fœtus morboſi cauſa. 346	Furoris cauſa. 133. 339.
Fœtus claudi cauſa. 42	Fœtus uiuacis, aut contrâ, ſi- gnum. 306	465. 466. 487
Fœtus cæci cauſa. 42	Fœtus uiuacis, aut contrâ cauſa, pagina 404	Furoris medela. 46. 466.
Fœtus morbiſeri. 42	Fœtus citius mouëtis cauſa, pagina 272	467
Fœtui quando dentes appa- rent. 42	Fœtus iperfecti cauſa. 272	Furoris præſcita, pag. 273.
Fœtus corroboratio. 42	Fœtus perituri ſignum. 318	352. 354. 356. 380. 465
Fœtus fœmineus cur tardius diſcernatur. 42	Fœtus à partu claudicantis medela. 97	Furturum ſuccus. 152
Fœtus perfectioris, aut ſecus cauſa. 43	Formæ in homine. 12	Fungi medela. 321
Fœtus affectio. 44	Formæ morborũ cauſa. 12	G
Fœtus ut cibũ hauriat, pa- gina 44. 401	Formæ hominis interiorum obſeruatione. 12	Allinacei pulli ortus. 39
Fœtus quamuarie perdat, pa- gina 78	Formarum uarietatis cauſa, pagina 28	Gallinacei pulli exclu- ſio, pagina. 39
Fœtus teneritudo. 78	Formæ humorum. 12. 135	Gargareon. 226
Fœtus cuſtodia difficilis. 78	Fortunæ in morbis uis. 28	Geminorum ortus. 40
Fœtum euocatio. 52. 53. 62. 65. 93. 94. 95	Fortunæ ſpecies. 2	Gelu ambulanti qd faciat. 10
Fœtus alterutriuſ ſexus com- paratio. 145	Fortunam in artem medicam non cadere. 342	Geminorum partus. 66. 269
Fœtus immortalis ſigna. 66	Fortuna quid. 342	Geminorũ ſimilitudinis cauſa, pagina 145
Fœtus uiui ſigna. 66	Fortunæ medicina nõ expers, pagina 342	Gemellorum abortus. 321
Fœtus ſignatus. 66	Fortuna proſpera. 342	Genu diſcretio. 334
Fœtus utra parte feratur nõ tæ, pagina 66	Fortuna aduerſa. 342	Genu uena. 417
Fœtus perditio. 67. 78. 85	Fontanæ aquæ noxiæ. 28	Genu mola. 440
Fœtus perditio ſignum. 78	Fontium antipariſiſis. 37	Genu luxati reſpoſitio, pa- gina 438. 444
Fœtus quatuor digitorũ 269	Fontium profundorum qua- litas, pag. 38. 457	Geometriæ i medicina uſus, pagina 489
Fœtus cõformadi tẽpus. 140	Fontes boni. 457	Git. 139
Fœtus compoſitio. 143	Fontes mali. 457	Gibbi cauſa. 254
Fœtus clari procreatio. 145	Frigoris facultas. 10. 11. 192. 301. 400	Gibberoſorum nex. 352
Fœtus ualidioris cauſa. 146	Frigoris cauſa, pa. 191. 192. 272. 301. 334. 351	Gibbus. 423
Fœtus alimonia. 79. 142	Frigidi uox. 302	Gibbi curatio. 423
Fœtus hulcerati cauſa. 292	Frigidiſſimi ſenes. 138	Gnidix ſententiæ. 167
Fœtus languentis ſigna, pa- gina 78. 274. 350	Fraccini baccæ. 52	Gingiuarum inflammationis cauſa. 226
Fœtus ualentis ſigna. 274. 350	Frõtiſ uulnere enectus. 298	Gingiuarũ ſuppuratio. 304
Fœtus diminuti cauſa. 84	Frõtiſ contractæ pſcita. 384	Glandes. 154
Fœtus in utero mortio. 90	Fracturũ curatio. 428. 431. 432. 436. 441. 447. 452	Glandularum natura. 329
Fœtus imortui curatio. 100	Fructuum ortus. 36. 38	Glandulæ loca obnoxia. 339
Fœtus uiuius ne, an mortuus ſigna. 132	Furor uirginum. 46	Glandulæ uſcerum. 329
Fœtus alterutriuſ ſexus ſi- gna, pagina 350. 375	Furoris curadi pcepta. 466	Glandulæ renum. 330
Fœtus utriuſq; ſinus. 350	Furoris phantaſmata. 46	Glandulæ faucium. 330
Fœtus cõformati ſpecimen, pagina 404	Furioſorum diſcretia. 487	Glandulæ quãdo uexat. 330
Fœtus à partu ſedem dolëtis medela. 96	Furioſus qui eualeſcit. 318	Glandulæ intestine. 330
	Furoris affectio. 46. 466. 487	Glandulæ & cerebri collatio, pagina 330
		Glutinoſorum natura. 331
		Grauidæ uentriculus ſuperi- or non mouendus. 107
		Grauidæ. 154
		Grauidarum quadragetaria, pagina 41
		Grauidis dies obſeruadi. 42

ſutta. pag. 456.

I N D E X.			
Grauidarum in conceptu er-		Gutturis spiratio.	408
ror, pagina	41	Guttur quæ palcat.	408
Grauidarū suppuratio.	41	Gymnastica.	339
Grauidæ pfluuij curatio.	69	H	
Grauidæ uomitū pituitosum	286	H Alopecos ortus.	230
quid fecerunt.	286	H Halcyonium.	119
Grauidæ à conceptu functio,		Habâtes morbi affectio.	206
pagina	74	Habâtes morbi medela.	207
Grauidæ per dentes partum,		Harmonia.	42
pagina	51.78.131	Hæmorrhoidū causa.	405
Grauidæ signa.	66.77.78.	Hæmorrhoidis curatio.	184
79.126.272.374.375		Hæmorrhoidum signa.	351
Grauidarum medela.	51.59.	Helleborus bilem uomenti	
66.78.79.131.269.309.		data.	291
347		Hellebori purgatio.	pa
Grauidarum affectio.	pa	gina	170.481
gina	41.78.79.350	Helleborus quid discusserit.	
Grauidæ quæ uideantur.	pa	pagina	297
gina	39.74.85.86.108.	Helleboro purgandi modus.	
118.375		pagina	347
Grauidæ quid passa.	268	Helleborus quibus periculo	
Grauidæ ambigenti quid eue		sa. pagina	347
nerit.	286	Hellebori natura.	487
Grauidæ casu extincta.	314	Hellebori similitudo tractatus.	488
Grauidæ superfoetantes.	65	Hepatis natura. pag.	15.75.
Grauidæ superfoetatis signū,		215.216.217.401.406	
pagina	65	Hepatici morbi causa.	pa
Grauidæ superfoetantis par		gina	217.243
tus. pagina	65	Hepatici morbi medela. pa	
Grauidarum mēsis septimus.		gina	243.353
pagina	42	Hepatis signa. pagina	243.
Grauidæ i puerperio cōcum		245.268	
bentis affectio.	47	Hepaticæ uenæ.	253.272.
Grauidæ non cōcuntis com		415	
modum.	66	Hepatis fibræ.	307.413
Grauidæ carbones elisant		Hepatis è uulnere interitus.	
foetus signati.	66	pagina	296.315
Grauidæ utra parte signū.	66	Hemina.	472
Grauidam cur menstrua non		Hemisecla.	474
uexent.	33	Hectæus.	475
Grauidæ quādo lactescit.	36	Hecate morbus adscriptus.	
Gramma.	472	pagina	255
Grammatica.	144	Heroibus morbi adscripti. pa	
Grauidæ pecora pinguescere.		gina	255
pagina	36	Herbarum natura.	36.37.
Gula sitis.	224.406	154.233	
Gutturis dolentis medela. pa		Herum	152
gina.	274	Herui usus quid fecerit.	302
Guttur fluxui obnoxii.	354	Hippocratis spectrum.	489
Gutturis secādi difficultas. pa		Hippocratis designatio.	21.
gina	361	46.151.166.168.294.	
Gutturis descriptio.	406	475.476.482.489	
		Hippocratis epistolæ.	475.
		477.478.479.480.	
		481	
		Hirundinis aduentus.	158
		Hilei ortus.	211.228.248.
		331	
		Hilei signa.	228.248.352
		Hilei medela.	pagina 211.
		228.248.326	
		Hircinæ prolis scita.	303
		Historiarū cōmendatio.	488
		Hominis natura.	11.20.22.
		23.134.135.143.144.	
		146.159.215.216.221	
		Hominis fontes.	215
		Hois physionomia.	273.
		274	
		Hominum uita.	483
		Hordei natura.	37.151.232
		Hordeacea farina quem sana	
		rit. pagina	289
		Horminum.	152
		Horrores molesti.	364
		Horror quid fecerit.	290
		Horroris remedium.	274
		Horroris præcisa.	352.378
		Horroris causa.	191.222.
		398	
		Hœdina caro.	152
		Hulcerum genera.	45
		Hulcerum causa.	194
		Hulcerum locus.	350
		Hulcerū medela.	88.96.120
		316.339.340.434.448	
		458.461	
		Hulcerum præcisa.	351.365.
		371.372	
		Hulcus pedis mors secuta. pa	
		gina	322
		Humeri dolorem quid leua	
		rit. pagina	321
		Humeri dolitantis præcisa.	
		pagina	377
		Humeri caput.	413
		Humeri commissura.	440
		Humeri luxatio.	418.441
		Humeri luxati repositio. pa	
		gina	418.442
		Humorum affectio.	11
		Humorum attrahentium for	
		mæ. pagina	12
		Humorū anni probatio.	139
		Humores	

I N D E X.

Humores corporis quatuor numero.	215	I	la, pagina	274
Humoris in generando uis.	215	I	Intestinarum glandia.	329, 330
Humorū omnia membra ca-	215	I	Intestinarum natura.	401
pacia.	217	I	Intestinū hūlcerato quid ac-	289
Humorum in corpus deriuat-	217	I	Ischiados affectio.	230, 250
tio.	217	I	Ischiados medela.	230, 250.
Humorum emillaria.	218	I	Ischiados causa.	251, 328
Humorum gradus.	221	I	Ischiados signa.	352
Humoris morbi fieri affectio,	221	I	Iuuenibus tempora accōmo-	346
pagina	221	I	da, pagina	346
Hyemis natura.	23, 37, 38.	I	Iuniorum affectus.	191, 254.
Hyemis determinatio.	158	I	Iuuenes longi.	345
Hyemis morbis inimica.	354	I	Iuuentæ morbi.	346, 347
Hyems Scytharum.	26	I	Iuuetutis determinatio.	402
Hyemis uictus.	148, 158.	I	Iugulares uenæ.	217
Hyemis uestitus.	148	I	Iuguli nodi.	333
Hyerni solstitij febres.	286, 312, 315	I	Iuguli connexio.	413
Hyerna tussis.	317, 319, 320	I	L	
Hyemis præpositi morbi.	394	I	Aboris obseruatio, effe-	labors cōis præ-
Hyemis tempus noxiū, pa-	394	I	ctio, & species.	141, 303.
gina	346	I	147, 156, 157, 161, 149.	
Hyemis morbi.	346	I	218, 306, 345	
Hystopos.	154	I	Laboris medela.	157, 161.
Hypoglossi cura.	199	I	162, 163, 275, 318	
Hypocrite.	144	I	Laborum præcisa.	369
Hyderi affectio.	85, 154	I	Laborū motio assidua.	309
Hydropici interitus.	312, 323	I	Laborum præcisa.	355
351, 352		I	Lactis ortus.	36, 90, 331
Hydropis liberatio.	326	I	Lactis copia à partu.	36
Hyderi fons.	215, 217.	I	Lac foetus	39
Hydropis origo.	23, 86, 216.	I	Lactescētiōes, aut contrā,	
224, 225, 228, 240, 241.		I	pagina	39, 45
242, 235, 398, 241, 242.		I	Lactentium cum tussis notæ,	
296, 357, 455		I	pagina	45
Hydropis signa.	85, 228.	I	Lac asinum.	47, 106
225, 351, 353, 357		I	Lac asinum quid fecerit.	
Hydropis medela.	85, 183.	I	pagina	308
184, 185, 229, 231, 273.		I	Lac caninum	52
242, 274, 355, 358		I	Lac equinum	26
Hydropis species.	225, 183	I	Lactis extincti remedium, pa-	
Hydrosos fallacia.	88	I	gina	61, 62, 83
Hydropis affectio.	221, 216.	I	Lactis penuriae causa.	99
222, 241, 242, 354, 395		I	Lactis prouocatio.	100
Hydropiculi qui euadant.	457	I	Lactis bubuli potio.	105, 308
gina	457	I	Lactis caprini potio.	130
Hydropicilorum.	471	I	Lactis nutrimentum.	140
		I	Lactis uarietas.	140
		I	Lactis equini buryrum.	221
		I	Lactis natura.	151
		I		3

I N D E X.

Lactis vitiosi causa. 223	Leguminum natura. 183	Lienosis quid euenerit. 283
Lactis quid acciderit. 284	Leguminum eius quid fecerit. pag. 273. 302	Lienosae naturae quid acciderit. pagina 301
Lactis haustus quid pararit. pagina 289	Lens. 152. 183	Lienosorum efficiens tractus. pagina 457
Lactis exhibitio. 296	Lex naturae. 43. 142	Linguae haesitantia. 21
Lactis serum quid fecerit. pagina 308	Leones pisces. 153	Linguae aspera. 268
Lactis usus. 351	Leporina caro. 153	Linguae balbi. 268
Lac habentis foeminae, & non praegnantis, signum. pagina 350	Leporis triticum. 460	Linguae sublaesae medela. pagina 315
Lactis infalubris noxa. 455	Lentiginum remedium. 120	Linguae debilis causa. 353
Lachrymarum praescita. pagina 299. 306	Lethargus. 168	Linguae signa. 303. 327.
Lacustris pisces. 153	Lethargi signa. pag. 206. 209. 381	Linguae signa. 384. 354
Lacustrum aquarum vitia. pagina 457	Lethargi medela. 206. 209	Linguae pulmonica. 311. 385
Lactuca natura. 154	Lepra praescita. 377	Linguae balbutientis medela. pagina 308
Lancis mensura. 477	Lepra causa. 230. 377	Linguae ad loquendum uis. 403
Lance specimen. 70	Lepra medela. 273	Linguae amarae remedia. pagina 487
Laterum morbus acutus. pagina 168	Libra Italica. 472	Linguae collatio. 144
Laterum doloris sedatio. pagina 169. 170	Libra partes. 472	Linguae hypoglotticae. 199
Lateris liuidi causa. 169. 170	Libra piperis. 473	Lotium concilians potio. 57
Laterum uomicae causa. 190	Lienosae utero ferentis affectio. pagina 79	Luxatorum ossium repositio. pagina 425. 448
Laterum uomicae signa. 205	Lienosi signa. 228. 376	Luxatio tali. 445
Laterum uomicae medela. pagina 206	Lienosi medela. 228. 229	Luxatio gibbi. 446
Laterum morbi causa. pag. 192. 262	Lienosae medela. 79	Luxata reponendi leges. 423. 424. 446. 447
Laterum morbi signa. pag. 192. 193. 200. 201. 212. 213. 226. 236	Lienis ortus. 401	Luxationis uulnerum cura. tio. pagina 422. 425
Laterum morbi medela. pagina 181. 200. 201. 213. 214. 226	Lienis situs. 406	Luxationis huiusmodi cura. tio. pag. 448
Laterum morbi affectio. 193	Lienteriae medela. 101. 374. 149. 162. 229	Luxatorum iterum reaptatio. pagina 425
Laterum morbi decretoria. pagina 226	Lienteriae signa. 351. 352. 354	Luxationum nota. 424
Laterario morbo extinctus. pagina 291	Lienteriae affectio. 229	Luxationes irremediabiles. pagina 424. 448
Lateris uulnere defunctus. pagina 313	Lienteriae causa. 229. 161. 149	Luxationes repositu faciles. pag. 448. 424. 425
Latus proprium fauciantis causus. pagina 296	Lienis dolitantis causa. 240	Luxatorum diffentio. 424. 430. 448
Lapathon. 154	Lienis dolitantis curatio. 240	Luxationis in lectulo coaptatio. pag. 477
Lasis natura. 183	Lientericorum liberatio. 321	Luxationis medicamentorum enumeratio. 446
Lassitudinis affectio. 220. 239	Lienis morbi causa. 244.	Luxationis tabella reconcinata. 424
Lassitudinis medela. 296. 301	Lienosorum euentus. 285. 301. 322. 352. 270	Luxationis instrumentum. librum. 430
Lassitudo quid fecerit. 264. 276. 280. 314	Lienteriae obnoxii. 311. 352	Libum uestitus. 224
	Lienteriae comes dysenteria. pagina 354	Lybici. 150
	Lienteriae praescita. 374. 270	Lystra. 472
	Lienteriae causa. 161	Maci.

M	Acilensis caulem con ferre.	11	Maris natura.	37. 396	Medici religio.	17			
Macilentia uiscus.	14. 8	Maritimæ uenti.	151	Medici sapientia.	17				
Macilentia pinguisfacta.	14. 9	Mari dictus morbus.	253	Medicus garrulitate careat.	17				
Macilentia natura.	14. 9. 268	Manicarum uexatio.	293	pagina	17				
Macilentia cauffa.	218. 35. 8	Manificaria cauffa.	4. 0. 5. 377	Medico cum primis curanda.	17				
303. 34. 1		Manificarum curatio.	pagina	pagina	17				
Macilentia crurū cauffa.	pa-	18. 4. 4. 0. 6		Medico prapaparanda.	17				
gina.	299	Mas dextris habet.	2. 7. 4	Medico memorie mandan-	da. pagina	17			
Macilentia purgationes.	3. 4. 7	Mariscolis quibus immunes.	pagina	Medico agrū aduentū qui	præcogitantum.	18			
Macrocephali.	2. 4	Mariscolofū pranotio.	368	Medicū fuam agrō culpā	impingere.	18			
Machaon apud Troia extin-		Mariscolis delirium.	290	Medici partes.	18				
ctus.	4. 9. 4	Mariscolis quid euenit.	pa-	Medico luctum non fpectan-	dum.	19			
Malorum crafforum origo.	pagina	gina	293. 37. 4	Medico luctum non fpectan-	dum.	19			
Malorum crafforum affectio.	pagina	Manicarum non tempefti-	ue curationis noxa.	395	Medico probitatis opinio-	ne curare.	20		
Malorum crafforum affectio.	pagina	Maxillæ affectione extictus.	pagina	291	Medicinam non omnia mala	tollere.	2		
Malorum crafforum medicū	na. pagina	Maxillis cōpactis liberatus.	pagina	293	Medicina diffimilis reliqua-	rum artium.	4		
Magorum natura.	252. 253	Maxillarum iunctura.	333	Medicinam fcriptoris peti.	5				
Malicorij medicina.	368	Maxillarum uentule.	4. 0. 2	Medicinz fcriptores errare.	pagina	5			
Mammæ natura.	12. 351	Maxillarum luxatio.	pagina	418. 4. 4. 1	Medicinz probatio.	5			
Mammæ macilentia figna.	268	Maxillarum repositio.	pa-	na	418. 4. 4. 1	Medicinz fubiectum.	5		
Mammæ tumefcentis affectio.	pagina	Medicina quid.	390.	Medici confideratio.	136	Medicinz inueftiganda cauf-	fa. pagina	6	
Mammæ duræfcentis medela.	pagina	Medici confideratio.	136	Medicū morbo cognito fa-	cile mædri.	4			
Mammæ luppurantis mede-	la. pagina	Medicū parum errore con-	donandum.	7	Medicū quando non pa-	ter error. aq. contrā.	7		
Mammæ ad fectus notū præ-	fcitum.	66	Medico profpicienda.	Medico naturā hominis per-	noſcendum.	11			
Manus dolorē quid ſecuti.	pagina	312	Medico quid pranofcendū.	pagina	12	Medici officium.	13		
Manus articuli.	354	Manuum præſcitta.	pagina	356. 37. 9. 365	Manus ad cunctam artē con-	formatio.	426		
Manus luxata repositio.	pa-	gina.	419. 426	Manus luxatio.	419. 420	Manus ſpſimi medela.	2. 73		
Manus deliganda errores.	pagina	425. 426	Manuū diftorſurū cura.	3. 40	Manus oſis.	413. 429	Mandragora radix.	340	
Manus falſedinis cauffa.	4. 58								

medici - quos autem medicos
posse curare non potest. 33.

I N D E X.

Medico circa uictum obseruanda.	141	Medici uulnerarij præcepta, pagina	414. 428	fectio.	247
Medicorum in nutricatu errores.	172	Medici uulnerarij officium, pagina	425	Mellis natura.	153. 233
Medici primordio ægritudinis officij.	179	Medicorum uulnerarij hallucinantij improbatio, pagina	425	Melancholia affectio.	177
Medico obseruanda.	289. 305	Medici uulnerarij perperam deligantes.	425	193. 467. 468. 478	
Medici erga languentes munus.	302	Medici uulnerarij magnæ urbis instrumentum.	430	Melancholia signa, pagina	179. 351. 352. 362. 366. 380. 390. 468.
Medici obseruationes uariæ, pagina	305	Medicinæ laus.	22	Melancholia medela.	177.
Medici paites.	342. 343	Medicina quibus demonstranda, pagina	22	180. 231. 347. 390. 468. 469. 470	
Medici referre prudentiam, pagina	355	Medicina contrarij.	136	Melancholia causa, pagina	307. 467. 482
Medici, um non omnes sanare, pagina	355	Medicinæ exempla.	143	Melancholia discussio.	351
Medico cognoscenda.	355	Medicinæ comparatio.	168	Melancholicorum imaginamenta.	467. 468
Medicus cui super futuros, successus præuideat.	362	Medicinæ potissima pars, pagina	327	Melancholia uarietas.	467
Medicorum in prædicendo cauto.	368. 369	Medicina qualis.	341	Melancholia & carbonis colatio.	468
Medicorū superiorū de prognosticis nota.	367	Medicinæ non pernotæ ratio.	340	Melancholia species.	468
Medicus quando à prædictione temperet.	368	Medicinam non esse fortunæ obnoxiam.	342	Melancholia naturalis.	468
Medici consideratio, pagina	391. 394	Medicinam non esse fortunæ expertem.	342	Melancholia dignotio, pagina	468. 469
Medicus sibi molestus, careris unis.	396	Medicinæ mala cogniti difficulta.	396	Melancholicorum lotium prouocantia.	470
Medici documentum.	487	Medicina quid.	396	Melancholici cur ciborum auidi.	468
Medicorum calumnia.	487	Medicorum obseruatio.	139. 221. 220	Melancholici cur uenter tentes.	467
Medico historiarū cognitio nem conferre.	488	Medicorū tres gradus.	355	Melancholicorū cur label dura.	468
Medico Geometriam condutere.	488	Medicamentorū natura.	155	Melancholici cur fusco corpore.	468
Medico uulnerario prouidenda, pagina	409	Medicamentorum exhibitio, pagina	232	Melancholici cur pilosi.	46
Medico uulnerario confideranda.	409	Medicamentorum usus, pagina	340. 347	Memoria causa.	147
Medici uulnerarij ungues & digiti.	409	Medicandi tempora.	186	Memoria puella.	306
Medicus uulnerarij qualis repudiandus.	409	Medicidi diuersa ratio, pagina	187. 299. 300. 305	Membranæ ortus.	400
Medici uulnerarij manuum functio.	409	Medicini Atticus.	473	Membranorum appositio, pagina	123
Medici uulnerarij instrumenta parata sunt.	409	Medimnus Ptolemaicus, pagina	473	Mensurarum enumeratio, pagina	473
Medici uulnerarij ministris, pagina	409	Medicini natura.	140	Mensurari diuersitas.	473
Medici uulnerarij obseruatio.	411	Medullæ esus.	153	Mensis septimi in prægnantibus uis.	42
		Medullæ spinæ.	29	Mense septimo dentes com parere, pagina	42
		Medullæ spinæ arefictus causa, pagina.	238	Mentium puerperarum subductio.	41
		Medullæ spinæ pscita.	373	Menstrui prægnantium penuria.	33
		Mediterranei uenti.	151		
		Mel quid fecerit.	315		
		Mellitorum esculentorū affectio.	247		

I N D E X.

Menstruis carentes male habere.	33	Menstrui cognitio.	74	Molæ situs.	334
Menstrui uacuitas ad conceptionem apta.	33	Menstrua quando prouocanda.	74	Mola genu.	440
Menstrui retenti affectiones.	33, 39	Menstruorum obseruatio.	74	Mollia.	153
Menstrui & lactis commentus.	39	Menstruum fibrosum.	75	Morborum obseruatio.	10. Mola. 154.
Menstruorum salubris decursus.	42	Menstrui fibrosi medela.	75	Morborum signa.	5 42. 139.
Menstruum in uirgine quid.	46. 133	Menstrui putrescentis medela.	76	Morbo urgere audendum.	20
Menstrui delitescens affectio.	50	Menstrui coalescente.	77	Morbi causæ scilicet.	86
Menstrui delitescens curatio.	50	Menstrua conceptum prohibentia.	67. 125. 126	Morbi quæ parte graues.	137
Menstrui remorâtis signa.	50	Menstruis septennio retentis conualuit.	288	Morbi faciles.	138
Menstrui purgatoria.	51. 52. 60. 63. 64. 71. 74. 90. 91. 93. 98.	Menstrui biliosi signa.	89. 129	Morborum grauium obseruatio.	168
Menstruum prouocantia.	52. 60. 61. 69. 71	Menstrua mala.	272	Morborum grauium causæ.	327
Menstrui affectio.	61. 66. 67. 68. 71. 72. 114	Menstrui continendi medela.	274	Morbi graues.	168
Menstruo uariante.	58	Menstruis quadriennio retentis peperit.	292	Morbus fortuitus.	172
Menstruo enormiter fluente.	52. 58	Menstrua non demittenti barba enata.	307	Morborum acutorum potus.	174. 175
Menstrua purgatio facundæ faciliôr.	69	Menstrua frustra prouocata.	307	Morbi acuti medela.	174. 175
Menstruo cur uiro non opus.	70	Menstrui signum.	307	Morborum acutorum obseruatio.	183
Menstrui remorâtis affectio.	33. 70. 71. 72	Menstrui repressio.	350	Morborum acutorum natura.	227
Menstrua mortifera.	71	Menstrui affectus.	299	Morborum grauium decretoria.	344
Menstrui non decurrentis signa.	71	Mentis descriptio.	19	Morbo longo quid conferat.	303
Menstruo crasso copiose profuente.	72	Mentis excitatio.	25	Morbi longi.	186
Menstrua morbofa.	72	Mentis perturbationis causa.	331	Morbi longi, aut contrâ, signa.	192. 348. 352. 353
Menstrui sanguis.	73	Mentis affectus signa.	344	Morbi cur cognitu faciles, aut contrâ.	4
Menstrui purgatio quota.	73	Mentis excussoria præcitata.	363. 366. 379. 385	Morbi longi præcitata.	379. 381
Menstrui non fluentis causa.	73	Mentis dolentis præcitata.	385	Morborum naturæ cognitio.	46. 141. 303. 349
Menstruo parcius defluente.	74	Mentis p somnâ functio.	387	Morborum causæ.	70. 136.
Menstrui uirgularum remorantis affectio.	69	Mentis sedes.	408	Morborum peruenientia obseruatio.	306. 307
Menstruo parcius defluente.	74	Mentis quietæ mentia.	478	Morborum præcitata perniciosa.	165. 166. 191. 325
Menstrui pituitosi signa.	74. 98. 129	Mercurialis medela.	317	Morbi affectiones.	173. 191
Menstrui pituitosi uexatio.	74	Mesenterium.	415	Morborum necessitas.	185
		Mesepila.	154	Morbi mortiferi.	146. 185.
		Metretes.	472		347
		Metretis olearius.	473		
		Mileta lana.	167		
		Mna.	472		
		Mna nota.	473		
		Mituli.	153		
		Milij medicina.	269		
		Milium.	152		
		Molæ ortus.	90. 130		
		Molæ signum.	90		
		Molæ curatio.	90. 130		

menstrua suppressa per sedem prurientur. pag. 69. et 126.

morbus qui rita magis prætereuntem. 236.

I N D E X.

Morbi ancipites.	185	Morbi consueti, aut contrà,	ta pagina.	307
Morbi munitantes.	186	Morbi quibus rēponibus bo-	Multum cui profuerit.	310
Morbi celeriter decernētes,	186	ni, aut contrà.	Multum natura.	163
Morborū bona, et mala spon-	186	Morbi Veris.	Multum nimius usus quid fece-	
anea.	187	Morbi aetatis.	rit, pagina	142
Morborū horror unde.	191	Morbi autūnales.	Mutationis lex.	173. 345
Morborum in partem signa,	pag. 289. 299. 300. 325.	Morbi hybernī.	Muti causa.	177
345.		Morbi pueritiæ.	Muti medela.	177
Morbi reuerforij signa.	289.	Morbi adolescentiæ.	Muti signa.	177
302. 344.		Morbi iuuentutis.	Muti cur nō loquātur.	404.
Morbi remittentis signa, pa-	gina 267. 268. 324.	Morbi senum.	Mutefcentis ebrietate mede-	
Morborū decreta.	219. 226	Morborū examē uariū.	la, pagina	198
Morborū loci signum.	348	Morbi signū.	Mutitatis comitialium caus-	
Morborū signa.	304. 351	Morbi lethalis pnotio.	sa, pagina	254
Morborum primordia.	220.	356. 365	Muti affectio qualis.	320
225. 394. 396. 397.		Morbi molesti prænотio.	Mutefcentis prænотio.	365
Morbi uulnerum.	220	Morbi gentilitij prædictio	Myrridanum.	123
Morborum grauiū prædicta.	344. 355. 356. 365. 364.	facilis.	Mystron.	472
379. 380. 385		Morbi gentilitij uix medica-		
Morborum grauium iudiciū	difficile.	biles.		
Morborum grauium cogni-	tio possibilia.	Morborum nullū principij,		
Morborum grauium purga-	tio.	pagina		
Morbi in alios mutati, pagi-	na 186. 229	Morbi nigri signa.		
Morbi cum primis obseruan-	di, pag. 226	Morbi nigri medela.		
Morborum uariorum mede-	la, pag. 177. 339. 354	Morbus facultas.		
Morborum omnium forbi-	tionēs.	Mortuo homine singula pro-		
Morborū uictus adsecans,	pagina 231	priā repetere naturā.		
Morborū uictus humectans,	pagina 231	Mortis ē phasmatō concla-		
Morbi pomeridiano tempo-	re grauiores.	262. 303. 327		
Morbus pro tempore uaria-	re, pagina.	Mortis quæ signa in epide-		
Morborū & temporū sym-	pathia.	mia fuerint.		
Morbi coadulti natura.	303	Mortis signum quale exte-		
Morbi pusilli causa.	234	rit.		
Morborum occasio præsen-	anea.	Mortis laborioſæ prænотio,		
Morbi temere orti.	344	pagina 363		
		Mortis causa.		
		221. 225. 345		
		Mucci purgatio.		
		98		
		Mucci prouocatio.		
		99		
		Mucorum appositio.		
		123		
		Mucci ortus.		
		402		
		Mugil.		
		153		
		Musculi.		
		153		
		Musculorum connexio.		
		413		
		Musica.		
		144		
		Mulsi natura.		
		174		
		Mulsi potus.		
		174		
		Mulsi differentia.		
		174		
		Mulsi potionem mors secu-		
		344		

Narium fluctio.	10
Narium fluctionis celsa-	fatio.
Narium sanguinis sedatio.	120
Narium sanguinis nota.	180
Narium sanguinis suppressio,	pagina 197
Narium polypi signa.	199.
200	
Narium polypi medela, pa-	gina 199. 200
Narium fluxus causa, pagia	na 173. 288
Narium curatio.	300
Narium spirationis signū.	303
Narium humentium signa,	pagina 304. 351
Narium communicans sup-	puratio.
304	
Narium affectio unde.	331
Narium natura.	332
Narium pituita tumentium	curatio.
335	
Narcissus.	123
Nasi diffraçtio.	441
Nasi diffraçti curatio.	441
Nasi rubentis prædicta.	384
Nasutū lacti conferre.	83
Naturæ opitulatio.	4
Naturali multitudine superari.	9
Naturam humanam ē media	cina optime nosci.
11	
Natura interiori hominis.	12
Natura omnium	

nota violentæ calidioris naturæ: 156.

Natura morborum
Natura alius morborum

I N D E X.			
Natura omnium dux.	16	Nigri morbi signa.	208.
Natura.	29	Nigri morbi medela.	208
Natura lex, pagina 29. 43.		Nix calorifica.	10
142. 143.		Nix Scytharum potus.	26
Natura prauaricatio.	43	Nomarū pranotio.	372
Naturalis machinatio.	44	Nomarum medela.	461
Natura morborū quomodo		Nomadum domus.	26
percipitur.	46	Nomadum uictus.	26
Natura humanæ differtatio,		Nubes quid.	38
pagina 134		Nucum natura.	154.
Natura hominum & bruto-		Numerus dierum obseruan-	
rum par. eadem.		das	42
Natura compensatio.	142	Numerorum in febris ob-	
Natura humanæ specimina		seruatio.	179
uaria.	143	Numeri perniciosi.	180
Natura humanæ crases. 146		Numeri septenarij commen-	
Natura frigida humida. eadē		datio.	323
Natura humida calida. eadē		Numerationem tēporis exa-	
Natura sicca calida. eadem.		muffim non subduci. 360	
Natura sicca frigida. 146		Numeri imparis dies decre-	
Natura uiri. eadem.		torij cur.	219
Natura senum. eadem		Nutritum causa morbo-	
Natura marium. eadem.		rum.	137
Natura foeminarū. eadem.		Nutrimēti subtractio oppor-	
Natura animorū uaria. 147		tuna.	137
Natura locorum.	150	Nutrimēti obseruatio. 141	
Natura insularum. eadem.		Nutricatus corroborans. 139	
Natura uentorum. eadem.		Nutricatus quid.	139
Natura frugum.	151	Nutricatus principiū.	140
Naturales labores.	156	Nutricatus uini.	140
Naturalis deambulatio. eadē		Nutrimēti opportunitas fa-	
Naturæ uis.	303	lutifera.	141
Naturæ excessus.	354	Nutritum aquæ.	141
Naturalia. eadem.		Nutrimēti similitudo. 144	
Nauorum remedium.	120	Nutritum plantarū.	215
Nauigatio quid faciat. 347		Nutritionis molitio.	217
Nauseæ præcisa.	364	Nutritum humanū.	150
Nauseæ causa.	397	Nutricatus periculosi.	343
Nauseam efficientia.	232	Nutricatus plenioris lex. pa-	
Nauseæ morbi signa.	207	gina	344
Nauseæ morbi medela. 207		Nutricatus parioris obser-	
Nebri medici laus.	491	uatio.	344
Nebri medici stratagemata. pa-		Nutricatus pranotio. 345.	
gina 491		368. 369	
Neptuno morbus adscri-		Nutricatus contracti morbi	
ptus.	251	medela.	137
Neruorum usus.	4	Nutricis contagio.	223
Neruorum natura.	15. 333	Nutrici lactis uitiosi causa.	
Neruorum ortus. 143. 397		pagina	223
Neruorum diffentionis me-		O	
dela.	181	O Letum.	324
Neruorum diffentionis spe-		O Letum uarium.	325
cialis.	251		
Neruorū diffentionis caus-			
æ.	251		
Neruorū diffentionis signa.			
pagina 178. 211			
Neruorum diffentionis me-			
dela.	178. 211. 251		
Neruorum diffentionis di-			
scussio.	326		
Neruorum diffentio quotu-			
plex.	327		
Neruorū diffentionis puer-			
peræ medela.	273		
Nerui cerebri.	273		
Nerui spinæ.	273		
Nerui in podicem finientes.			
pagina 273			
Neruorum affectio.	333		
Neruorum in corpus perre-			
ptatio.	333		
Neruorū immunia loca.	333		
Nerui uulnerati coaptatio.			
pagina 372			
Neruorum annexio.	413		
Neruus torpidus. 413. 441			
Neruorū constitutio.	414		
Nerui cordis, & arteriæ. pa-			
gina 414			
Neruus costarum.	415		
Nerui mesenterij.	415		
Neruos pudenda petere. 29			
Neruo tali uulnerato, quid			
pallus.	298		
Neruorum contractionis ar-			
gumentum.	290		
Neruorum munia.	415		
Nerui casuri curatio.	434		
Neruus magnus.	440		
Neruorum situs.	440		
Nerui repositu faciles. 447			
Nerui repositu impossibiles.			
pagina 448			
Neruorum præcificum quid se-			
quatur.	186		
Neruorum præcificorū reme-			
dium.	461		
Neruorum exploratio.	372		
Neruorū præcisa.	373		
Neruorum in uulnere cura-			
tio.	373		
Nerui è uulnere casuri præ-			
notio.	373		

opinio. 1. / *omnes morbi sui. plecta. pag. 450.*
oleum. nepon. 51.
odor vini carui est. pector. 18.

I N D E X.

Obliuionis causa. 257	ta, pagina 375	Odore capitis secunda pro-
Obliuio dyfenterici. 308	Oculi pupillae decoloratae no-	di, pagina 127
Obliuionis praeuotio. 364	ta, pagina 374	Odora herbae. 154
Obolus. 472	Oculi decretoriorum obser-	Odoris stercoris grauis cau-
Oboli nota. 473	uatio, pag. 373	sa, pagina 218
Oculorum defillatio. 11	Oculorum discriminis obser-	Odoris differentia. 303
Oculi grauidarum indices. 66	uatio, pag. 374	Odoramentum quibus utile,
Oculi partus indices. eadem.	Oculi subitumetis signa. 376	pagina 344
Oculorum medicamentum. 101	Oculorum signa mortifera, pa-	Odores contagiosi. 394
Oculi lachrymantis curatio,	gina 390. 382. 384	Odoratus causa. 404
pagina eadem.	Oculorum praeuotio. 384	Odoratus obfistaculum. 404
Oculi carulei incurabiles,	Oculorum suppuratio quid	Olerum natura. 153. 233
pagina 166	faciat, pag. eadem.	Olerum nimis usus quid fa-
Oculi colore marino mede-	Oculorum corruptorum me-	ciat, pagina 245
la, pagina 166. 390	dela, pag. 390	Olei natura. 157
Oculi sani nec uidentis cura-	Oculi luficioli curatio. 391	Omenti craffi affectio. 129
tio, pag. 167. 391	Oculi lippii curatio. 391	Omenti putrefactio. 186
Oculorum morbi annuerfa-	Oculi membranae ortus. 403	Omenti natura. 329
ri curatio. 167	Oculorum uenulae. eadem.	Opinionis fallacia. 478
Oculorum medela. 184. 273	Oculorum album. eadem.	Opinionis phasma. 480
Oculi madentis medela. 184	Oculus qualis. eadem.	Opisthotoni signa. 211
Oculi dolitantis medela, pa-	Oculorum pupilla qualis. ead-	Opisthotoni medela, eadem.
gina 185. 353. 101	Oculi humor qualis. eadem.	Opisthotoni causa. 328
Oculi hebescentis causa. 194	Oculi comitialium cur inuer-	Origanum. 154
Oculi curandi mora quid fa-	tantur. 254	Oris iceminae foetidi curatio,
ciat, pag. eadem.	Oculorum abscessus quid por-	pagina 376
Oculorum diftortiones quid	tendat. 287	Oris iceminae foetidi praeu-
tollat. 273	Oculi abscessus cui euenerit,	tio. 376
Oculorum suppuratio qui di-	pagina eadem.	Orthopnoeici curatio. 177
scuffa. 287	Oculi abscessus ab Hippo-	Orthopnoeae causa. 178
Oculorum mala unde. 331	crate expectatus. 288	Ostrea. 153
Oculorum pupillae pabulum,	Oculorum lenticulae mede-	Ostium in utero coformatio,
pagina 332	la, pagina 296	pagina 35
Oculorum aciei corruptio. 332	Oculo fulgurante sanatus, pa-	Ostium coalitus quorus. 140
Oculi membranae. eadem.	gina 297	Ostium nutrimentum. 140
Oculorum uenulae exiguas,	Oculi fluorum curandorum	Ostium ortus. 143
pagina eadem.	lex, pag. 300	Ostis dolitantis causa. 195
Oculi imaginamenta. ead-	Oculorum signa. 303. 305	Ostis carioli medela. 198
Oculorum defluctio. 335	Oculi affectus uomica. 318	Ostis capitis diffracti cura-
Oculorum fluctionis medela,	Oculi affectio mirifica. 320	tio. 339
pagina 335. 336	Oculorum cecitatis causa, pa-	Ostis diffracti notae. 352
Oculi notae male, pag. 352.	gina 326	Ostis praecili mala signa. 353
355. 363	Oculo lippienti utile. eadem.	Ossa digitorum, articulorum
Oculi lachrymantis signa. 355	Occasionis definitio. 19	que. 412. 440
Oculi praeuotio mortifera, pa-	Occasio medicandi. 341	Ossa manus, & pedis. 412
gina eadem.	Occasio. 343	Os calcanei. 412. 440
Oculi splendentis signum. 366	Octimeures partus cur non	Os tibiae. 412
Oculi fordescentis praecita,	uiuaces. 43. 44	Ostium tibiae firmus. 412
pagina 373	Octimeftrium puerperiorum	Ossa manus, pagina 413.
Oculorum squalidorum prae-	tractatus. 44	429. 440
notio uaria. eadem.	Ocymum. 154	Ossa pedis. 413. 429. 440
Oculi pupillae obfistae praeci-	Ocymum natura. 233	Ossa ceruicis. 413
		Ostis ca-

I N D E X.

Ossis casus.	422	fera curatio.	437	Oxybaphi mensura.	472
Ossis coxae casus.	422. 446	Ossis cubiti repositio.	438	P	
Ossis palati depressi signa, pa-		Ossis coxae luxata affectio,		Palustria loca.	150
gina	424	pagina	443	Palutrium aquarum ui-	
Ossis faucionū curatio.	425	Ossis pedis uellicatio.	445	tia, pagina	457
Ossium cubiti fractorum cu-		Ossium pedis luxatio.	445	Palumbis caro.	152
ratio.	426	Ossibus fractis carniū ca-		Palati affectionem mors se-	
Ossis brachij coalitus.	428	sus, pagina	446	quata.	298
Ossium pedis fractorum cu-		Ossis tibiae casus.	446	Palati distillatio.	331
ratio.	429	Ossis palati depressio.	447	Palati depressi signa, pagina	
Ossium mala curatio quam-		Ossium extantium hulceris		424. 447	
noxia.	429	curatio.	448	Palati suppuratus praescita, pa-	
Ossa tibiae.	430	Ossium prodeuntium & lu-		gina	385
Ossium tibiae luxatio.	430	xatorum curatio.	448	Palati situs.	406
Ossium tibiae luxatorum me-		Ossis caluariae pars rotunda,		Palloris discussio.	340
delata, pagina	430	pagina	449	Palloris causa.	393
Ossium tibiae fractorum cu-		Os medij capitis duplex, pa-		Palpebrarum curatio, pagi-	
ratio.	431	gina	449	na	167. 390
Ossium pedis coalitus.	430	Ossis uerticis uulnerati quali-		Palpebrarum fici.	278
Ossium tibiae coalitus.	432	tas, pag.	449	Panificia.	6. 144
Ossis tibiae fracti curatio, pa-		Ossis caluariae uulnerati peri-		Panis differentia.	9. 232
gina	431. 432	culum.	449	Panis qualitas.	9
Ossis coxae fracti coaptatio,		Ossis capitis uarietas.	450	Panis calidus & frigidus, pa-	
pagina	432	Ossis fauciatio uaria.	450	gina	152
Ossium luxatorū repositio,		Ossis laesio cum specillo non		Panis aegroti.	235
pagina	425	deprehenditur.	451	Panis uarietas.	151
Ossis tardioris coalitus caus-		Ossis lapforū affectio.	451	Papularum ortus.	230
sa, pagina	434	Ossium telis uulneratorū di-		Pannus humido loco leuior	
Ossium fractorum abscessus		uerfitas.	451	quàm lana.	70
curatio.	434	Os quando radendū.	452	Partu quæ magis laborant,	
Ossium prope articulos cura-		Ossis fractura non comparen-		pagina	34
tio.	434	te quid agendum.	453	Partus purgatio cur.	34
Ossis ab articulis femotorū		Ossis uulnerati inflammatio,		Partu quid exeat.	34
curatio.	434	pagina	453	Partus purgamenti mensura,	
Ossium fractorū medela pro-		Ossis cadentis causa.	453	pagina	34
bata.	434	Ossis uulnera minus pericu-		Partus purgatione qualis	34
Ossium fractorū medela im-		losa	453	Partus purgatio quomodo	
probata.	433	Ossa quando terebranda.	453	morbū tollat.	34
Ossis fractorum sine absces-		Os uulneratum quomodo ci-		Partus purgatio tardior.	34
su curatio.	434	to sanescat.	453	Partus purgatione morbum	
Ossis uulneris curatio.	434	Ossa puerorum.	454	discuti.	34
Ossium fractorum hulceris		Ossis dimoti cicatrices.	459	Partus purgatio retenta mor-	
curatio.	434	Oui gallinae & foetus colla-		bifera.	34
Ossium abscessus prænatio,		tio, pagina	39	Partus purgationis tempus,	
pagina	435	Oui foeticatio.	39	pagina	35
Ossis abscessus curatio.	435	Oui raritas.	40	Partus aduentus.	39
Ossium suo loco restitui non		Oui candido pulli ali.	40	Partus prænatus.	39
ualentis coaptatio.	436	Oua Echinorum.	153	Partum decimū mensem non	
Ossis casuri prænatio.	437	Oua auium.	152	excedere.	39
Ossium fractura ferè mortu-		Ouille carnis natura.	183	Partus eruptio.	39
fera.	437	Ouium comitalis.	255	Partus celerioris causa.	40
Ossium fractura ferè mortu-		Oxymel.	175	Partus facilis aut contr.	40

ouinus morbus. 255.

I N D E X.

Partus utriusque sexus pariter causa.	40	medela.	67	Pectoris doloris remedium.	
Partus septimestris calculatio.	41	Partus pernicios.	41	pagina	308
Partus septimestris festinatio.	41	Partus inualidus.	78	Pectoris uulnus mors secuta.	
Partus septimestris cur pau- ci uiuaces.	41	Partus perditici languidiue fignum.	78	pagina	298.325.
Partus iustos quandoq; peri- re; pagina.	41	Partus aduentantis signū.	80	Pectoris glandula.	351
Partus decimestris molestia.	41	Partus eductio.	93.94.95	Pectoris dolentis pſcita.	386
Partus claudi causa.	42	Parturientis auxilia.	65.66	Pectoris conextus.	435
Partu qui morbus fiat.	129	Partu male prodeunte fun- ctio.	89	Pectoris clauis.	413.440
Partus mortiferi.	42	Partu mortuo quid agendū.	89	Pectoris constitutio.	440
Partus iudicatio.	42	pagina	89	Pectunculi.	155
Partum septimestrem denti- re; pagina.	42	Partus perditici maior læſio quā aediti.	90	Pedum diſtortorum curatio.	
Partus nuper aediti ſenſus; pa- gina.	43	Partu qui morbus oriatur. pa- gina	103.107.111	pagina	340
Partus septimestris commen- tatio.	41.43	Partus frustillatim extractio.	132	Pedum frigidorum penſicu- latio i morbis acutis.	178
Partus parentum conſimilis cauſa.	43	Partus tranſuerſi cauſa.	132	Pedum caloris affectio.	178
Partus qui minus uiuaces; pa- gina	43.44	Partus directio.	132	Pedū doloris prænotio.	180
Partus octimestris explica- tio.	44	Partus conformadi tempus.	140	Pedis ſuppurationem mors ſecuta; pagina	295
Partus decimestris uiuaces.	44	Partus clari cauſa.	145	Pedis e curiu nigrore mors ſecuta.	295
Partus periclitatio.	44	Partus ualidioris cauſa.	146	Pedum articuli.	334
Partus tutior exitus.	44	Partus digitorum quatuor.	269	Pedis offa; pagina	412.
Partus craſſior periculofus.	44	pagina	269	413. 429. 440	
Partus remorati periculofus.	44	Partus gemellorum.	269	Pedis luxatio.	422. 445
Partus facilis, aut ſecus; pa- gina	66.79	Partus motio quota.	272	Pedis luxati medela; pagina	
Partus ſaniores.	45	Partus imperfecti cauſa.	254	422. 429. 445	
Partus difficilis remediū.	52	Partu capitis dolorem diſcu- ti; pagina	292	Pedis offium fractorum cura- tio.	429
Partum euocantia.	52.53.62	Partus perfectio quota.	306	Pedis coalitus.	430
Partus purgationes.	52.53	Partus morboſi cauſa.	346	Pedis fracti curatio.	435
Partus perſuuij medela.	59	Partus difficultas.	350	Pedis offiū uellitatio.	445
Partus corrupti ſignum.	57	Partus imperfecti cauſa; pa- gina	272	Pedū tumoris remedia.	462
Partus rigoris orti medela.	60	Partus quorū uiuat.	404	Pedū torporis diſcuſſio.	46
Partus educendi modus.	65	Partus perituri ſignum.	318	Pedis ex alto deiectionum cu- ratio.	429
Partus ſecunda remorare qd agendum.	65	Partus pecorum.	40	Pellicularum purgatio.	98
Partus imortui ſigna.	66.132	Parturientis potus.	66	Pellicularum.	99
Partus uiui ſignum.	66.132	Pectoris uexati cauſa.	12	Peplij purgatio.	170
Partu præmature diſperſio.	pagina	Pectoris cognofcēdi forma.	12	Pepones.	154
		pagina	12	Perca.	153
		Pectore combuſto quid acci- derit; pagina	284	Perdiciſ caro.	152
		Pectoris doſitatis nota.	364	Peripneumonia.	168.192
		Pectoris ſciſſi nota.	206.236	Peripneumoniae cauſa; pa- gina	168.195
		Sectoris ſciſſi cauſa.	256	Peripneumoniae medela; pa- gina	195.201
		Pectoris ſciſſi medela.	256	Peripneumoniae ſigna; pa- gina	201.358
		Pectoris purulenti medela.	256	Perfrictionis prænotio.	378
		pagina	235	Pernionum ortus.	231
			296.318	Pernionum medela.	pagina
				Perſuaſionis	

perfecto ſenſu languere curre. 20.

I N D E X.

Perfractio descriptionis. 19	Phthisis praescita. 349. 351.	Pituita cum & sine bile quid faciat. 227
Perfractio anni descriptionis. pagina 277	Phthisis quid sequatur. 354	Pituita alba affectiones. pagina 228. 240
Petilentia quid. 397	Phthisis quando fiat. 354	Pituita alba medela. eadem
Phantasma infanorum. pagina 46. 468	Physiognomia hominis. pagina 273. 274	Pituitosi lienosi signa. 228
Phantasma terriculamentis hominem infatuari. 133	Pilorum loca. 353. 329	Pituitosi lienosi medela. 228
Phantasia quid faciat. 249	Pilorum ortus. 353. 329	Pituitosorum medela. pagina 231. 207
Phantasma aegroti. 327	Pilorum euulsio. 101	Pituitae species. 240
Phaeoli. 152	Pilis immunia loca. 329	Pituitae facillioris medela. pagina 240
Phasis accola. 25	Pilae lusus. 157	Pituitosae curatio. 97. 98
Phasiani quales. 25	Pilae concinnatoriae. pagina 425. 448	Pituitosis tempus amicum. 23
Phasianae regionis uentus. pagina 25	Pilae coriaceae. 435	Pituitosi mensurui signum. 98
Phrenitidis signa. 210	Pingues minus uisaces. pagina 423. 446	Pituitae purgatio. 98
Phrenitidis medela. 210	Pinguedinis natura. 401	Pituita cur homo creditus. pagina 135
Phrenitis expleuriti. 213	Pinguis quales. 270	Pituitae natura. 136
Phrenitici febre extincti historia. 280	Pinguis conceptum prohibentis remedium. 127	Pituitam hyeme uigere. 136
Phrenitidis praenotio. 193.	Pinguium emaciatione. 148	Pituita aestate infirmior. 136
226. 289. 299. 302. 304	Pingue obesse conceptui. 115	Pituita hyeme crescere. 136
327. 362. 363. 380	Piper. 123	Pituitae communis medela. pagina 240
Phreniticus quomodo liberatus. 290	Piper dentibus utile. 304	Pituitae in uentre signa. 240
Phrenitico gibbero quid opitulatum. 295. 318	Pira. 154	Pituitae in uentre medela. pagina 240
Phrenitidis medela. 226	Pisca. 152	Pituitosi natura comitialis obnoxios esse. 253
Phrenitis Democlis. 297	Pisci esus quid fecerit. 302	Pituitosus. 254
Phrenitidis liberatio. pagina 304. 326	Piscium natura. 153	Pituitae purgatio. 254
Phrenitica mors. 316	Pisces erronei. 153	Pituita comitialis in pueris causa. 255
Phrenitidis causa. 193	Pisces saxatiles. 153	Pituitosi furoris nota. pagina 256
Phreniticus quomodo euasit. 318	Pisces stagnosi. 153	Pituitosi color. 268
Phrenitici potio. 319	Pisces fluuatiiles. 153	Pituitosae fluctationis attractio. pagina 273
Phrenesis uana. 320	Pisces saliti. 153	Pituita pestifera quae extiterit. pagina 279
Phrenitici quid proficit. 326	Piscium edulj differentia. pagina 233	Pituitae molestiae liberatio. pagina 353
Phrenitici occaecatio. 326	Pisces pulmonem inflammantes. pagina 235	Pituita noxa. 398
Phrenitico perusto quid euenit. 318	Pituita cor. pulmone muerit. 254	Pituitam morbi exordia male curari. 488
Phrontidos nota. 208	Pituita quomodo uentre moueat. 340	Pituitae incrementi. uel decrementi causa. 215
Phrontidos medela. 208	Pituitae signa. 129	Pituitoso quid acciderit. 287
Phthisis renum causa. 239	Pituita coeugena morborum causa. 253	Pituitae medela. 303
Phthisis ortus. 237	Pituitae generatio. 216	Pituita alba discussio. 355
Phthisis affectio. 237	Pituitosi sputi causa. 216	Pituitae de capite stillantis nota
Phthisis medela. 237. 238	Pituitae molitio. 216	
Phthisis spinea. 357	Pituitosi facile inediae ferunt. 171	
Phthisis causa. 331. 336. 416	Pituita quae mala gignat. pagina 226. 230	
Phthisis curatio. 337		
Phthisis conclamata. 331		
Phthisis tempus. 349		

I N D E X.

ta, pagina	353	Pleuritici potio.	213	Pomorum nimius usus quid	
Plantæ similes terræ.	36	Pleuritis cruetæ curatio.	213	faciat, pagina.	242.247
Plantarum ortus.	36	Pleuritis cruetæ potio uaria,		Penna quomodo uomitum	
Plantæ quando fructu & se-		pagina	213.214	concitauerit.	295
men ferunt.	36.37	Pleuritici concussio.	214	Ponderum explicatio.	472
Plantas natalis foli naturam		Pleuritici puris eductio.	214	Pontici.	150
remulari.	38	Pleuritici secandi, urendiue		Poplitum dolore sanguinis	
Plantarum & medicamento-		modus, pagina	214	missio, pagina	137
rum collatio.	135	Pleuritis decretoria.	226	Porri natura.	154.233
Plantarum nutrimentu.	215	Pleuritis pus.	336	Porrorum esu à coitu labo-	
Plantarum similitudinis caus-		Pleuritici interitus.	311	rans recreata.	294
sa, pagina	215	Pleuritis mortifera.	193	Portulaca.	154
Plantæ cur non temere ubi-		Pleuritis immunis.	352	Portulacæ nimius usus quid	
uis oriantur.	315	Pleuritici purulenti quando		fecerit.	306
Plenitatis uis.	7	fiant, pagina	349	Porcina caro.	152
Plenitatis curatio.	pagina	Pleuritis recidiuæ prænotio,		Porci syluestris caro.	152
9.233.344.353		pagina	365	Porcorum hydrops.	241
Plenitatis morbi causa.	160	Pleuritis liberatio.	349	Porcinæ carnis natura.	183
Plenitatis morbi signum, pa-		Plutonem cur mortua pete-		Porriginis ciliorum curatio,	
gina	160.387	re dicantur, nataque inde		pagina	184
Plenitatis uaria mala.	160	exire, pagina	142	Potum alium homini quàm	
Plenitatis medela.	161	Plutonis tenebræ.	142	brutis conuenire.	6
Plenitatis morbi.	161	Pluuia prognostica.	395	Potus obseruatio.	11
Plenitatis morbi medela, pa-		Pluuias aqua.	458	Potu mala non æque omni-	
gina	161.162	Podagræ medela.	100	bus nocere.	12
Plenitatis causa	219	Podagræ signa.	325	Potus uni qualis noceat, pa-	
Plenitatis notæ.	299.301.305	Podagræ qui nam immunes,		gina	12
Plenitatis præceptio.	343	pagina	352	Potus Scytharum, nix.	26
Plenitatis longæ, aut secus,		Podagræ fœminæ causa,		Potus aquarum salubriu, aut	
notæ, pagina	343	pagina	352	contrâ, pagina	28
Plenitas mala.	345	Podagra quando cessat.	352	Potum refrigerare.	38
Plenitas potus quàm cibi me-		Podagra quâdo ingruit.	352	Potus natura pernoſcêda, pa-	
lior, pagina	344	Podagricorum prænotio, pa-		gina	141
Plenitatis humoru signa.	353	gina	370	Potus effectio.	141
Pleuritis.	108	Podagræ ortus.	230	Potus mutatio.	171
Pleuritici curatio, pag.	178.	Podagræ medela.	230	Potus uini in morbis.	174
181.201.213.226.337		Podagræ affectio.	230	Potus aquæ.	175
Pleuritici confideratio.	181	Podagrici articularum affe-		Potus uaria compositio.	176
Pleuritis causa.	192.226	ctiones.	272	Potus aquosi natura.	182
Pleuritis non spuens.	192	Polentra.	151	Potus aquosi medela.	182
Pleuritis non spuents mede-		Pollicis punſtione extinctus,		Potus meracus.	182
la, pagina	192	pagina	314	Potus quomodo uarios gi-	
Pleuritis in peripleumoniam		Pollicis inflammatio cui eue-		gnat humores.	216
uerrentis causa.	195	nerit.	287	Potus abſtinentia inoffenſam	
Pleuritici cur subcruenta ſpu-		Pollicis puſtularum medela,		ualetudinem præſtat, pagi-	
ant, pagina	195	pagina	266	na	216
Pleuritis signa, pagina	201.	Polypti.	153	Potus natura.	215
226.212.213.358		Polyptarium ſignum.	199	Potus differentia ad ualetu-	
Pleuritis ſiccæ signa.	212	Polyptarium medela.	199	dinem, pagina	215.216
Pleuritis ſiccæ molitio.	304.	200.226		Potus ſuauis.	217
Pleuritis ſiccæ medela.	338	Pomorum natura.	154	Potus quorū excernatur, pa-	
Pleuritis in tergo notæ.	212	Pomorum noxa.	233	gina	281
				Potus cu	

polyptus. 55.

I · N · D · E · X ·

Potus cur eadem die non emittatur.	218	Potionatorum à purgatione medicamenta.	231	Prandere quid faciat.	156
Potus quomodo recta meat.	224	Potio lotium ciens.	56	Prandij incommodi noxa.	8
Potus in totum corpus derivatio.	224	Potionis exhibendi tempus.	232	Prandij noxæ causa.	8
Potus quomodo morbum gignat.	226	Potiones non infantiles.	232	Prandij præter morem intermissi affectio.	8
Potus decretum.	226	Potiones laxantes.	232	Prandij intermissio insolens cur molesta.	8
Potus intemperantia contrahit fluxum medela.	229	Potio cui exitio fuerit.	292	Prandij insoliti noxa.	182
Potus immoderati dolores.	230	Potio per inferna fisco data.	293	Prandij incosueti medela.	182
Potus intemperantia quid faciat.	232.264.283	Potionati utrinque excernentis medela.	339	Prandij consueti abstinencia.	182
Potus momentum in utraque partem.	232	Potionum observatio.	328	Prandij præter morem intermissi medela.	182
Potus efficacior.	232	Potionatio quorundam difficilis.	345	Prochi mensura.	472
Potus eodem cur uenter euacuetur.	233	Præcordiorum inflammatio.	177	Profluvia feminarum diuersa.	102
Potus quid faciat.	272	Præcordia prudentiam non præbent.	257	Profluviorum medela.	102.120
Potus defluxio.	407	Præcordiorum discretio quando reuertitur.	271	Profluvij longi signa.	85
Potus quid mali inuenerit.	276	Præcordiorum medela.	179	Profluvij longi medela.	85
Potus horrens quomodo euacuetur.	298	Præcordiorum distentionis medela.	274	Profluvio uulvas petente quid fiat.	103
Potus aquæ quid faciat.	302	Præcordia calida quibus euacuentur.	290	Profluvij uulvas petentis medela.	103
Potus suavis commendatio.	345	Præcordiorum doloris liberatio.	352	Profluvij rubri affectio.	103
Potus in totum diffusio.	402	Præcordiorum prænotio.	356.364.384.386	Profluvij rubri medela.	104
Potus descensus.	413.414	Præcordiorum uena.	415	Profluvij sanguinis de articulis affectio.	104
Potus aquarum discrimine.	457	Præcordiorum tumescens indicium.	349	Profluvij sanguinis medela.	104
Potus multi malæ notæ.	352	Prædictiones morborum.	355.362	Profluvij albi notæ.	104.105
Potus copiosi prænotio.	368.369	Prædictiois Hippocratis formula.	368	Profluvij albi medela.	105.121
Potionum inuentio.	7	Prædictiones Hippocratis quantæ.	368	Profluvij sublepidi notæ.	106
Potio quibus conueniat.	184	Prædictiones faciles.	368	Profluvij saniosi notæ.	106
Potionum usus.	224.228	Prædicendi cautio.	368	Profluvij saniosi medela.	106
Potiones morborum omnium.	231	Prædictio exercitatorum uana.	368	Profluvij subcruenti notæ.	107
Potiones non recta in pulmone labi.	224	Prædicendi uaria consideratio.	368.369	Profluvij subcruenti medela.	107
Potiones uentrem solutes.	231	Prædictione quando abstinentiam.	368	Profluvij cruentum cuius causa morbi.	118
Potiones uentrem astringentes.	231	Prædictiones gentilitij morbi faciles.	368	Profluvij cruenti medela.	121
Potio ad omnia uulvarum mala.	120	Præputij pustularum remedium.	460	Profluvij uulvæ sanguinei medela.	120
				Profluviorum emplastratio.	120
				Profluviorum suffusiones.	120
				Profluviorum lauationes.	121

I N D E X.		
Profluuiorū reficatio. 121	Pulmonis morbi medela, pa-	Pulmonis rhegmatix mede-
Profluuij aquofi appofitum, 121	gina 181	la, pagina 204
Profluuij aquofi infufaneū, 121	Pulmonis purulenti fignum, 187	Pulmonis fibris conuullis no-
Profluuij aquofi linimentū, 121	Pulmonis purulētū origo, pa- 87.188	ta, pagina 204
Profluuiorum uuluz diuer- 343	Pulmonis curandi procrafti- 188	Pulmonis eryfipelæ fignum, 204
Prudentiæ cauffæ, 147	natio quid faciat, 188	Pulmonis eryfipelæ medela, 204
Prudentiæ auxilium, 147	Pulmonis uenæ fractæ fignum, pagina 188	Pulmonis uomicæ fignum, 205
Prudentiæ macilentiam con- 147	Pulmonis curandi tēpus, pa- 188	Pulmonis uomicæ medela, 205
ferre, pagina 147	gina eadem, pagina 205	Pulmonis plenitatis fignum, 204
Prudentiæ autor fpiritus, 256	Pulmonis uenulæ non in to- 188	Pulmonis plenitatis medela, 204
Prudentiæ cauffa nō effe præ- 257	tum fractæ notæ, 188	Pulmonis plenitatis medela, 204
cordia, pagina 257	Pulmonis uenulæ paulomi- 188	Pulmonis lateri coherentis 205
Prudentiam in corde confilite- 257	nus fractæ medela, 188	figna, 205
re, pagina 257	Pulmonis eryfipelæ cauffa, 189	Pulmonis lateris coherentis 205
Prudentiæ fons cerebrū, pa- 256.257	gina 189	curatio, 205
Prudentiæ cauffa fanguis, pa- 261	Pulmonis uellicæ cauffa, pagi- 189	Pulmonis fiftulæ tegumen- 205
gina 261	na 189	tum, pagina 205
Prudentiæ mentis confidera- 306	Pulmonis morbi affectio, pa- 328	Pulmonis aquofi fignum, pa- 206
tio, pagina 306	gina 328	gina 206
Prudentiam à fanguine pen- 399	Pulmonis morbi liberatio, pa- 328	Pulmonis aquofi medela, pa- 206
dere, pagina 399	gina 328	gina 206
Ptifanæ laus, 168	Pulmonis morbi natura, 328	Pulmonis fibrofi fignū, 206
Ptifanæ latio, 168	Pulmonis morbi cauffa, 192	Pulmonis fibrofi medela, pa- 206
Ptifanæ confectio, 168	Pulmonis morbi notæ, 192	gina 206
Ptifanæ facultas, 168	Pulmonis denfi natura, 191	Pulmonis purulenti fignum, 212
Ptifanæ qbus mortifera, 168	Pulmonici cur fuberuēta fpu- 193	Pulmonis purulenti medela, 212
Ptifanæ exhibitio, 168	ant, pagina 193	pagina 212
Ptifanæ fuccus quid fecerit, 322	Pulmonis morbi figna, pagi- 201.226	Pulmo qualis, 224
pagina 322	na 201.226	Pulmonis arteriæ hulceratæ 234.235
Pulcium, 154	Pulmonis morbi medela, pa- 201.226	medela, 234.235
Pulmenta, 155	gina 201.226	Pulmonis arteriæ affectio, pa- 235
Pulnititufculi forbitionē quid 308	Pulmonis purulenti fignum, 201.202	gina 235
fequitur, 308	pagina 201.202	Pulmonis arteriæ medela, pa- 235
Pulli gallinaceti ortus, 39	Pulmonis purulenti medela, 202	gina 235
Pulli gallinaceti pabulū, 40	pagina 202	Pulmonis uaricofi affectio, 235
Pullus gallinaceus quare ex- 40	Pulmonis fiftulæ affectæ fignum, 235	gina 235
cluditur, 40	gina 235	Pulmonis uaricofi medela, 235
Pulmonis calorem nō ftatim 10	Pulmonis fiftulæ medela, pa- 203	pagina 235
ceffare, pagina 10	gina 203	Pulmonis inflammati ortus, 236
Pulmo cur durefcit, 12	Pulmonis morbi fignum, pa- 204	Pulmonis inflammati affectio, 236
Pulmo, 140	gina 204	Pulmonis inflammati mede- 236
Pulmonis morbus, 58.169	Pulmonis morbofi medela, 204	la, pagina 236
Pulmonici aquæ potus no- 175	pagina 204	Pulmonia
xius, pagina 175	Pulmonis arteriæ fractæ fignum, pagina 204	
Pulmonici confideratio, 181	gina 204	
Pulmonici medela, 181	Pulmonis rhegmatias, pagi- 204	
Pulmonis morbo qd fiat, 181	na 204	

I N D E X.

Pulmonis tubercula hydro-	Puerperæ nō assentiendū. 41	Puerperæ dolētis medela. 84
pem gignere. 241	Puerperæ uomētis sanguinē	Puerperæ inflālescēte partu
Pulmonis spūta bona. 290	medela. 59	medela. 84
Pulmonis uitio mortuus. 291	Puerperæ laborantis affectio.	Puerperæ contra partus stran-
Pulmonicus opiniōe quomo-	pagina 132	gulationem medela. 84
do perierit. 292	Puerperæ purgatio. 34. 80	Puerperæ purgationis men-
Pulmonis affectio. 303	Puerperæ plus minus labo-	sura & color. 90
Pulmonis uitia quādo uiguet	rantes. 34	Puerperij purgatio. 93
rint. 304	Puerperæ purgatiōis tps. 34	Puerperæ purgatio uaria. 93
Pulmonis tabes unde. 331	Puerperæ refrigerata uulua	Puerperij prouocatio. 99
Pulmonis uitium unde. 336	medela. 80	Puerperæ modice purgatæ
Pulmonis ortus. 401	Puerperæ è lumbis laborātis	medela. 130
Pulmonis situs. 406	medela. 80	Puerperæ à partu laborantis
Pulmonis munitia. 407	Puerperæ spiritus angustī me-	affectio. 132
Pulsus uenarum. 140	dela. 80	Puerpera dyfenteria liberata.
Pulsus differentia. 232	Puerperæ uulua: hūlceratæ	pagina 298
Pulte potillium utētis me-	medela. 80	Puerpera lassā quomodo mor-
dela. 301	Puerperæ siccæ curatio. 80	bum contrahat. 113
Pulueris qualitas. 157	Puerperæ uulua: tumētis me-	Puerpera qui uulua: prociden-
Pubertatis causā. 35	dela. 80	tiam incurrat. 115
Pudor comitialium. 255	Puerperæ non satis purgatæ	Puerperæ uulua: procidentis
Pudenda quare pubescant.	affectio. 80. 82	medela. 115
pagina 35	Puerperæ uentre non moto	Puerperæ quid acciderit. pa-
Puerperas primiparas maxi-	quid fiat. 80	gina 269
me laborare. 40	Puerperæ uuluis hūlceratis	Puerperæ febricitantis mede-
Puerperarum octimestrium	quid eueniat. 82	la. pagina 274
signa morbisera. 42	Puerperæ uulua: praeangusta.	Puerperæ febri extinctæ nar-
Puerperarū dies cum primis	pagina 82	ratio. 283
obseruandī. 42	Puerperæ uulua: inflāmata.	Puerperæ qd acciderit. 286
Puerperis non statim cōcum-	pagina 82	Puerperæ febris mortifera.
bennibus quid eueniat. pa-	Puerperæ plus satis purgatæ	pagina 316
gina 47. 132	affectio. 82	Puerperæ conualescentia. pa-
Puerperæ non purgatæ affe-	Puerperæ pudendis obtura-	gina 321
ctio. 48	tis. 82	Puer cur semē nō excernat.
Puerperæ non purgatæ cura-	Puerperæ pudendis hūlcerat-	pagina 29
tio. 48	tis. 82	Puellæ. 30
Puerperæ uulua: perflāmata	Puerperij purgatione caput	Pueri puellæq; adulti cur se-
affectio. 51	petente. 82	men excernant. 30
Puerperæ uulua: perflamma-	Puerperij purgatione os pe-	Puellæ in utero cōformatio
tæ medela. 51	tente. 82	alia quā pueri. 40
Puerperæ difficultate enixæ	Puerperij purgatione per os	Pueri in utero motus. 36
curatio. 51	non disfluente. 82	Puerum in uuluis lactere. 36
Puerperæ uento laborantis	Puerperij purgatione faciem	Puer sanus è sana. 36
medela. 60	petente. 83	Puerum maternam referre na-
Puerperæ recēs enixæ empla-	Puerpera sanguinem uomen-	turam. 38
stratio. 62	te. pagina 83	Pueros uulua: cōtagio labo-
Puerperæ uulua: siccæ mede-	Puerperæ sanguinem uomen-	rare. 44
la. pagina 65	tis medela. 83	Pueri largio. par parcius la-
Puerperæ profluuij cruenti	Puerperæ à partu quæ porri-	ctentes. 45
pranotio. 66	genda. 83	Pueris hac uomētibus uentre
Puerperæ umbilicus quando	Puerperis frustillatim demis-	sisti. 45
secandus. 66	sis quid dandum. 83	Puerorum uestitus. 44

I N D E X.

Puerorum micturitiū ex-	Pueros cur lotio disrūpi con-	Purgatio cum primo decur-
plicatio. 45	tingar. 301	rit, dein euāescit. 88
Pueri ablactationem facile te-	Pueri mulo delapsi interitus,	Purgatæ minima curatio, pa-
rentes. 45	pagina 311	gina 81
Pueri cum tussilactentis affe-	Puer pollicis punctione ex-	Purgatio puerperij caput pe-
ctio. 45	tinctus. 314	tentis. 82
Puerorum hūlcera. 45	Pueri tēpora salubriora. 346	Purgatio puerperij os nō pe-
Pueri bilem excreātis pericu-	Pueri umbilici dolore mor-	tentis. 82
lum. 45	tus. 316	Purgatio puerperij in super-
Pueri somnulosiores. 45	Puer quando pedum dolore	na prorumpentis. 82
Pueri à partu sanguinem uo-	tenatur. 352	Purgatio puerperij faciem pe-
mentis medela. 96	Puero febre ardētī correpto	tentis. 83
Pueri à partu sedem dolentis	quid opitulatum. 322	Purgationis mēsurā & color,
medela. 97	Pueri edactores cur. 343	pagina 90
Pueri à partu claudicātis me-	Puerilis ætatis morbi. 346	Purgatio puerperij. 93
dela. 97	Puerilis morbi decretoria,	Purgatio superiorum & infe-
Pueri tussis medela. 100	pagina 347	riorum. 97
Puerorum uentris motio, pa-	Puerorum ossa qualia. 454	Purgatio. 98
gina 100	Puerorum è loco contagio,	Purgatio lenis. 98
Puerorum asthmatis curatio,	pagina 455	Purgatio potione nō iuuā-
pagina 100	Puerorum terroris causa, pa-	te, pagina 99
Pueri pudendis pustulatis res-	gina 468	Purgatiua unctio. 99
medium. 62	Pupilla qualis. 403	Purgatæ dolorum medela, pa-
Puerorum hūlcera in tonsil-	Purgationis puerperij causa,	gina 124
lis tūciora. 45	pagina 34	Purgatæ modice medela. 130
Pueri exungues unde. 65	Purgationis menstrua. 34	Purgationis dolore correptæ
Puerorum calculi generatio,	Purgationis qualitas. 34	potio. 130
pagina 138	Purgatione puerperij morbum	Purgatio paribus aut impari-
Puerorum digestio. 140	tolli. 34	bus diebus. 219
Puerorum doctrina. 144	Purgatio tardior. 34	Purgationis signa qualia eue-
Pueri natura. 146. 274	Purgatio retenta causa mor-	nerint. 288
Puero recens adito quid nutri-	bi, pagina 35	Purgatæ super lienē quid acci-
ces faciant. 222	Purgationis puerperij tem-	derit. 288
Puero crescente & uermem	pus, pag. 35. 103	Purgatio foemina. 303
in intestinis crescere. 222	Purgationis dies à partu pu-	Purgationes molesta. 347
Puerorum calculi causa, pa-	ellæ, pagina 35	Purgatio macilentorū. 347
gina 223. 455	Purgationis dies à partu pue-	Purgatio tabidorum. 347
Puerorum à nutrice infectio,	ri, pagina 35. 48	Purgatio melancholicorum,
pagina 223	Purgatio puerperij, pagina	pagina 347
Pueris ut scabies cōferat 254	40. 50. 53	Purgatio morborum graui-
Pueri nitidi comitiali obno-	Purgationis cognitio. 74	um, pagina 347
xii, pagina 254	Purgatio puerperæ unde 34	Purgandi ueratro modus,
Pueruli cur plerūq; comitiali	Purgatione partus morbum	pagina 347
pereant. 254	discuti. 34	Purgationis finis. 347
Puerorum comitalis causa,	Purgamenti puerperæ mali	Purgationis cautio. 364
pagina 255	medela. 78	Purgationum prenotio. 365
Pueris quando fatigati proru-	Purgatæ modice affectio. 80	Pueris affectiones, pag. 187.
perit. 301	Purgatæ paulo minus, affe-	188. 189. 190
Puerorum natura, pag. 274	ctio, pagina 82	Pueris purgandi diuersitas, pa-
299. 303	Purgatio numerosa. 98	gina 191
Pueri dynterici historia, pa-	Purgatæ leniter affectio. 80	Pueris captatio. 214
gina 308	Purgatæ minime affectio, 80	Pueris pleuriticis educitio. 214

Pueris

que Linguae bus gusa sur p. 10.
10. 502.

I N D E X.

Puris in pectore curatio. 235	Quartana medela. 201	Regionis infalubris affectio. pagina 455
Purulentorum renu affectio. pagina 238	Quartanae astiua ortus. 228	Regionis mala. 455
Purulentorum renum ortus. pagina 239	Quartanae astiua medela. pa gina 228	Regionis frigidos spectantis uentos homines. 456
Purulentorum renum signu. pagina 239	Quartana tutissima. 263	Regionis ortum spectantis na tura. 456
Purulentoru renu medela. 239	Quartana alteru cecutijsse. alterum cecitate liberatu. pagina 284	Regio omnis cur non omnia ferat. 215
Purulentiae causa. 241	Quartana pueri qualis exite rit. pagina 285	Regio occasum spectans. pa gina 456
Pus calcati carro quomodo discuti conueniebat. 294	Quartana abcessum tolli. pa gina 302	Regionis palustris aqua. pa gina 457
Purulentu post fructu u elum perijisse. 294	Quartanarios quid saner. 326	Regionis metallica aqua. pa gina 457
Puris malum signum. 290	Quartanaru differentia. 344	Regionis aqua pbatissima. pagina 457
Purulentis quid opus. 302	Quartanarij spafmi imunes. pagina 351	Regibus subditi imbelles. pa gina 2528
Purulentu interitus. 311	Quartanae malum signum. pagina 354	Rhegmatum causa. 190
Puris causa. 398. 326. 351	Quartanae decretoria. pa gina 325. 360	Rhegmatias pulmonis. 204
Puris ortus. 334. 336	Quincunx. 473. 474	Renum dolore sanguinis mil sio. 137
Purulentu medela. 337	<i>Raphani</i> R Adiculae natura. 154	Renum morbi quatuor. 238
Purulentorum nex. 352	Raia. 153	Renum calculosorum nota. pagina 238
Pus cur latuit. 352	Rapa. 154	Renum calculosorum ortus. pagina 238
Puris plicata. 357. 360. 370	Raucedo fenum coclamata. pagina 345	Renum calculosorum mede la. pagina 238. 239
Puris coalitus. 455	Regionum consideratio. 23	Renum purulentorum nota. pagina 239
Pus qui fiat. 458	Regio effertatissima. 24	Renum purulentorum ortus. pagina 239
Pustulae quales. 298	Regio Phasiana. 25	Renum purulentorum mede la. pagina 239
Pustulae latae. 300. 351	Regio Asiatica. 24	Renum purulentorum mede la. pagina 239
Pustulae totius corporis. 315	Regio Scythica. 25	Renum tabis causa. 239
Pustularu capitis origo. 194	Regionis Scythicae descric tio. 26	Renu hulceratoru nota. 239
Pustulas multiplices quae se quuta. 322	Regionis uarietas foeminaru dissimilium causa. 28	Renum hulceratorum ortus. pagina 239
Pustularum praepurij mede la. pagina 460	Regio montana aspera qua les gignat. 28	Renum hulceratoru medela. pagina 239
Pustulae rubrae unde. 306	Regio montana laeuis quales creat. 28	Renum morbi ortus. 239
Pustulatis pueri pudendis res medium. 62	Regionis nuda & sterilis incolae. 28	Renum morbi nota. 239
Pustularum pollicis medela. pagina 269	Regionis tepestuosa cultores quales. 28	Renum morbi curatio. 239
Pustulae candidae cui accide rint. 286	Regionis pinguis habitato res. 28	Renum magni morbi ortus. pagina 239
Q Vadrans. 473	Regionis inaccessible & nuda. incolae quales. 28	Renum magni morbi medela. pagina 240
Quadrantaria. 472	Regionis calidae natura. 150	Renu dolores i. o. sanati. 305
Quadrantariae puerperae rum. 41	Regio salubris. 455	
Quadrantaria prima. 42		
Quadrantaria secunda. pa gina 43		
Quadrantaria tertia. 43		
Quartana febris. 138		
Quartanae quibus temporibus maxime uigeant. 138		
Quartana non duratura. 138		

Residua detrior est Ra dice. 236.

I N D E X.

Renum doloris medela, pa-	Sanguis ex articulis proflu-	Sanguis quādo prorupturus,
gina 317	entis medela. 103	pagina 271
Renum glandulae. 350	Sanguinis narium medela, pa-	Sanguinis prorumpentis de a-
Renum uitio laboranti quid	gina 120	cretoria. 204
datum. 322	Sanguinis copia genitura in-	Sanguinis mittēdi colligatio-
Renum uenularum fracturū	hiberi. 125	nes, pagina 272
signum 349	Sanguinis penuria conceptū	Sanguinis profluuij medela,
Renum ortus. 402	impediri. 125	pagina 273
Renum situs. 406	Sanguinis missione, uirginū	Sanguinis in mammis colle-
Renum uenae. 414	furorem tolli. 135	cti signum. 275
Riphei montes. 26	Sanguinem non esse hominē,	Sanguinis proruptio, ut salu-
Risus uulnerati. 298	pagina 134	ti fuerat. 261
Rigoris praeotio. 364. 378	Sanguis cur homo exultima-	Sanguinis erupturi signum,
Rigoris noctui medela. 378	tus, pag. 135	pagina 262
Ructantium uictus. 149	Sanguinem quouis medica-	Sanguinis in coxēdicem de-
Ructus causa. 397	mento deduci. 135	cubitu torpor. 135
Rumex. 154	Sanguinē Vere & affare uis-	Sanguinis torpentis medela,
Ruta. 154	gere. 136	pagina 133
Rugarum signa. 301	Sanguineam Autumno mi-	Sanguis ē narib⁹ signa. 287
S	nui, pagina 136	Sanguinē ē naribus quid se-
Sanguinis mittendi ratio,	Sanguinis missio coxendici,	quutum. 288
pagina 15. 137	poplitū, & dolore. 137. 414	Sanguinem nigrum mors fe-
Sanguinis ab incisione edu-	Sanguinis missio, lumborum	quura. 291
ctio, pagina 15	ueltium, renūmq; dolore,	Sanguinis missione qui libe-
Sanguinis in uuluis latio. 33	pagina 137. 414	rari potuerit. 291
Sanguinis dulcissimo partū	Sanguinis missio in anginis,	Sanguinis missione liberatus,
ali, pagina 39	pagina 178	pagina 291
Sanguinis obstruū pedes tor-	Sanguinis detrahēdi modus,	Sanguinis uomitum mors fe-
pefcere. 46	pagina 184	quura. 294
Sanguinē de corde fluere. 46	Sanguinis suppressio, pa-	Sanguinis missio quid discul-
Sanguinis missio contra furo-	gina 184. 197	ferit. 297
rem, pagina 46	Sanguinis natura. 191. 408	Sanguis saniofus. 300
Sanguinis ē uulua manantis	Sanguinis uarietas. 140	Sanguis purulentorum, pa-
medela. 53. 120	Sanguinis missio in mutis, pa-	gina 300
Sanguinem prouocantia. 54	gina 177	Sanguinis narium medela,
Sanguinem quid silitat. 54	Sanguis autor prudentiae. 193	pagina 301
Sanguinem uomentis puer-	Sanguinis intensi signum, pa-	Sanguinis eruptio quādo pu-
peræ medela. 59. 83. 96	gina 166	eris oritur. 301
Sanguinis de uuluis educio,	Sanguinis missio dolorem le-	Sanguinolenta demissio, pa-
pagina 64	uans. 170	gina 302
Sanguis fœmellarū aquosus,	Sanguinis incremētū, aut de-	Sanguineorum bilis. 303
pagina 66	crementi causa. 215	Sanguinis causa quid facias,
Sanguinis missionem conce-	Sanguinis fons. 215. 217	pagina 303
pus conferre. 66. 130	Sanguinis generatio. 216	Sanguis dormientis quo in-
Sanguis fœminæ calidior q̃	Sanguinis in corpus deriu-	cumbat. 303
uir. 70	atio, pagina 349	Sanguinis missione liberatus,
Sanguine refertæ uulua affe-	Sanguinis affectio. 217	pagina 291
ctio, pag. 71	Sanguinis oblectio. 221	Sanguinis proruptio ē mors
Sanguis mensum qualis. 73	Sanguinis narium liberatio,	sequuta. 295
Sanguinem purū in partum	pagina 268	Sanguis ē naribus profluui-
deferri. 79	Sanguinis fluxum pallorē se-	um quos iuuat. 304
Sanguinis de talis missio, 93	qui, pag. 269	Sanguis pruptio q̃lis. 305

Sanguis in uuluis latio. 33
Sanguinis dulcissimo partū
ali, pagina 39

I N D E X			
Sanguinis missio quanta, pa-	164.165.166.324.219.	Secatio.	142
gina	310	Secundæ purgatio	273.
Sanguis glandularum albus,	Sanitas è uictu.	Secunda,	33
pagina	329	Secundæ remorantis mede-	
Sanguinis prorupentis præ-	Sani ad quadragesimum an-	la, pagina	61
scit. 347.352.353.366.	num, pagina	Secundam quid sequatur.	65.
370.382	Sanitatem quid præstet, pa-	Secunda remorante quid agas,	
Sanguinis missio quæ disci-	gina	pagina	65.90.
tiat.	302.303	Secunda una geminos conti-	
Sanguinis missio quibus Ve-	Sanorum debilitatio unde, pa-	neri, pagina	66.
re fiat.	gina	Secundæ educio.	94.
Sanguinis profluxuri prano-	Sapientiæ designatio.	Secundæ euulsorium.	98.
tio, pagina	16	Semen uariæ, uariarum caus-	
Sanguinis è naribus præci-	Sapientia medici.	sa formarum.	28
tum, pag.	17	Semen ex toto corpore pro-	
Sanguinolentæ reuersionis	Saporum qualitas.	ficisci.	29.31.
præscitum.	Sapores à quibus formis ido-	Semen cursumescit.	29
Sanguinis de naribus stillan-	neis trahi possint, aut con-	Semine uno partu numero-	
tis solutio.	trâ, pagina	sum gigni.	40.
Sanguinis profluxum anni-	Saporum obseruatio.	Seminis in genitale defluui-	
uerfarium.	Sapor optimus.	pagina	29
Sanguinis ad prudentiam fa-	Saporum consideratio.	Seminis uirilis in foemina ti-	
cultas.	Sati mensura.	ullatio.	30
Sanguinis coëuntis causa, pa-	Saxatiles pisces.	Semen utrunq; in mare & foe-	
gina	Sauromata.	mina.	30
Sanguis quomodo membra-	Scalpra.	Semen uirile robustius.	30
na obducatur.	Scabiei ortus.	Semen copiosius uincere.	30
Sanguinis mittendi lex.	Scabies ut pueris conferat, pa-	Seminis in locellis actio.	32
415	gina	Seminis in uulua spiratio.	32
Sanguis tumorem pedum ef-	Scapularu scissuræ affectio,	Semen in uulua membrana	
ficit, pag.	pagina	obduci.	32
Sanguis de naribus fluens qd	Scapularum scissuræ medela,	Seminis in utero forma.	32
faciat.	pagina	Seminis uia quando fiat.	35
Sanguinis prorupentis di-	Scapularu q̃litas. 415. 441.	Seminis plantarum germina-	
scussio, pagina	Scapularu commissura.	tio, pagina	36
Sagitta percussio ferrum post	Scientia.	Seminis plantarum ortus.	36
decem annos extractum,	Scrupulus.	Semen uulua reiectante.	60
pagina	Scorpius piscis.	Semen non sentientis mede-	
Sagitta percussio interitus, pa-	Scorta quid.	la, pagina	75
gina	Scythæ Europei.	Semen non continentis me-	
295.298	Scythica regio.	dela, pagina	75.77
Sagittarij status.	Scythæ Nomades.	Seminis emissionem noctur-	
426	Scythia situs.	nam mors sequuta.	307.
Salutis causa.	Scytharum sterilitatis causa,	Seminis concursu coëptum	
Salutis signu. 304.325.327	pagina	accelerari.	76.
Salua.	Scythiæ perennis hyems.	Seminis effluentis causa.	75
Saliti pisces.	Scytharum forma.	Seminibus loca importuna,	
Salita caro.	Scytharum caltratio.	pagina	329
Salis digesti cōfectio, pa-	Scythæ cur effoeminati.	Semina terræ mandata quid	
gina	Scytharum religio.	faciant.	135
Saniei purgatio.	Scytharum frigus.	Sedilium ratio.	353
Sanorum habenda cura.	Scylacia quid.	Sedimentorum signa,	353
Sanitatis causa.	Scyllæ radicis magnitudo.	pagina	215
135.218.	51		
219.232.350			
Sanitatis signa. pag.140.			

Schema. 441.

Scaevola grisea Lamour. Sp. Plaus bras. 3.
Santal pag. 17.
Scaevola nã puerescit 463.

INDEX

Seminis natura	215	Septentrionis natura, pagina	150. 256	Similagineus pagis,	152
Seminis corrupti signa,	105	Septentrionis comitalis infestus,	pagina	Similago,	152
388		Septentriones qui morbi fe-	256	Similia,	152
Semis,	473. 474	cuti,	258. 284	Sinapis natura,	154
Semencia,	474	Septentrionis mala,	346	Singultus caussa,	169
Semuncideunx,	473	Septentrionalis rēstetis ita-	346	Singultus noxius,	349
Seminare,	145	tus quid faciat,	346	Singultus,	350
Senum morbus, ex iunetur-		Septentrionum contagia, pa-	394	Singultus difficilis,	351
labore,	138	gina	394	Singultus caussa,	352
Senum digestio,	140	Septentrionum differentia,	pagina	Singultus notæ,	352,
Senū natura, 345. 344. 345		394		363. 367	
Senum uictus,	148	Septentrionum differentia,	pagina	Singultus quando malus,	353
Senum comitalis percuntium		394		Sinegma	88
caussa,	255	Seprux,	473. 474	Siticolosorum uictus,	149
Senum comitalis caussa,	255	Sermonis obseruatio,	306	Sitis febriantium qui colla-	
Senibus cur hyems infesta,		Sermonis notæ,	365. 379	tur,	290
pagina	255	Sermonis impotentis prano-		Sitis nocturnæ remedium, pa-	
Senis abiceffus,	283	tio-pagina	385	gina,	350
Senibus tempora amiora,		Sermonis caussa,	403	Sitis relictio,	302
pagina	346	Serpentis in eo ingressu ad-		Sitis pranotio,	365,
Senū morbi, 198. 347. 456		lescens extinctus,	297	379-382	
Senum mala curatu difficilia,		Sesencia,	473. 474	Solanum,	154
pagina	351	Sextans uirginis circuitus,		Solis lumen agris confert,	
Seni quid acciderit,	289	pagina	284	pagina	14
Senibus mucosus quid acci-		Sextanti Epidemia enecti,	262	Solis spiritus fuscitat,	38
dat, pag.	374	pagina		Sol fructum maturat,	37-38
Senum affectus,	191	Sextans,	474	Sol quid agat,	43
Senfus pueri recens aditi, pa-		Sextula,	474	Solis calor quid faciat,	244
gina	43	Siccabadi morbi signa,	206	Solis uehiculum,	396
Senfus humanus,	144	Siccabadi morbi medela,		Solis incantatio,	252
Senfus animi uarij,	147	pagina	207	Solfistia periculosa,	23
Senfus caussa,	254	Sycionia,	127	Solfistij uictus,	158
Senfus sedes,	408	Siderati falli existimati, pa-		Solfistij hyberni aduentus	
Senfus corporis ubi potilli-		gina	169	morbofus,	306
mus, pagina	417	Siderati cerebri & capitis fi-		Somni affectio,	154
Senfio potus & cibi,	217	gnū, 194. 197. 198. 209		Somnus diurnus,	160
Senfus ministri cerebri,	256	Siderati capitis caussa,	194	Somni opera,	160
Scpia,	153	Siderati cerebri capitis ue-		Somni obseruatio,	302
Seprimanæ ius,	45	deli, 197. 198. 209		Somnus,	305
Scpimeftris partus commen-		Siderationes quæ uiguerint,		Somni confideratio,	357
tatio,	43	pagina	304	Somno grauius laboranti qu-	
Septē hominis figura,	144	Siderationis caussa,	177.	accidit,	295
Septenarij commentatiuncu-		353. 399. 331. 422		Somno oppreffus quasi mor-	
la, pagina	323	Sideratio imedicalibilis,	345	tus quomodo excitatus,	
Septenario incedam perfer-		Siderati quoti fiant,	352	pagina	291
ri, pagina	404	Siderati medela,	177	Somni signorum utilitas, pa-	
Septenario partu ædi, pa-		Sideralis morbi notæ,	208	gina	165
gina	404	Sideralis morbi medela,	208	Somni longi affectio,	305
Septenario morbos decer-		Silphium,	52	Somnus malus, aut contrā,	
nere,	404	Silphij natura,	182	pagina	344
Septenario dentes absoluti, pa-		Silenij pranotio,	385	Somni quando longissimi,	
gina	404	Simile appetere simile,	345	pagina	344

similitudo quid medicis
solet aduocari. 307.

I N D E X.		
Somni natura.	399	pagina 165,389
Somni marcor.	168	Somnia enormis mēbri. 165
Somnus subdialis præter con-	173	Somniorum enormis mem-
suetudinem.	173	bri medela. 166
Somnus immodicus malus,	354	Somnia mortuorum bona,
pagina	354	pagina 166,389
Somni prænotio, pag.	364	Somni mortuorum mala, pa-
380,382		gina 166,389
Somnum mala comitantia, pa-	353	Somniorum de mortuis me-
gina	353	dela. 166,389
Somnia coitus cur eueniant,	29	Somnia uictus. 166,389
pagina	29	Somniorum uictus medela,
Somnia Veneris bona febrici-	290	pagina 166,189
ranti.	290	Somnia corporum mala, pa-
Somnia diuina.	163	gina 166,389
Somnia corporis affectiones	163	Somniorū corporis medela,
indicantia.	163	pagina 166,349
Somnia bona.	163	Somnia tortorum mala. 166
Somnia mala.	163	Somniorū de tortoribus me-
Somniorum malorum mede-	164	dela. 166
la, pagina	164	Somnia latrociniorum mala,
Somnia stellarum auspicata,	164,387,388	pagina 166
pagina	164,387,388	Somnia fluminū, pag. 165
Somnia stellarum inauspica-	164,387,388	166,389
ta.	164,387,388	Somniorum flumineorū me-
Somniorum fidereorum me-	164,387,388	dela. 166,389
dela.	164,387,388	Somniorum præfagitionis
Somni Lunæ medela. 164		commendatio. 386,392
Somni Solis medela. pa-	164,387	Somniorū coilectores in qui-
gina	164,387	bus exerceantur. 386
Somnia stellarum bona, pa-	164,387	Somniorum coilectores in
gina	164,387	quibus hallucinantur. 386
Somnia stellarum mala. 164		Somnia ægri. 327
Somnia ætheris bona, pa-	165,388	Somniorū approbatio. 387
gina	165,388	Somniorum notæ salutare,
Somnia ætheris mala, pa-	165,388	pagina 387
gina	165,388	Somniorum notæ sinistra, pa-
Somnia pluuiæ secunda, pa-	165,388	gina 387
gina	165,388	Somniorum sinisteriorū me-
Somnia pluuiæ sinistra, pa-	165,388	dela. 387
gina	165,388	Somnia sereni aduersa. 387
Somnia rerum uariarū pro-	165	Somnia dei auspicata. 388
sperta.	165	Somnia dei inauspicata. 388
Somnia rerum uariarum in-	165	Somniorum prænotio uaria,
fausta.	165	pagina 388
Somniorum de uarijs rebus	165	Somniorum curatio. 388
medela.	165	Somnia arborum sinistra, pa-
Somnia terræ. 165,389		gina 388
Somniorum terræ medela, pa-	165,389	Somniorum arboreorum cu-
gina	165,389	ratio. 389
Somnia nandi mala. 165,389		Somnia circumstantium, & ue-
Somniorum nandi medela,		fitus, salutaria. 389
		Somnia aquæ bona. 390
		Somnia consuetorum. 390
		Somniorum formidolosorū
		causæ. 256
		Somnia formidolosa. 390
		Somniorum fomidolosorum
		medela. 390
		Somniorum notæ melanco-
		lica. 390
		Somniorum melancholicorū
		curatio. 390
		Soporis medela. 323
		Soporis prænotio. 383
		Sorba. 154
		Sorbtionis inuentio. 6
		Sorbtionis obseruatio. 7
		Sorbtiones morborum o-
		mnium. 251
		Sorbtiones ualidæ. 232
		Sorbtione data quid agas,
		pagina 232
		Sorbtio non fumentis cibū,
		pagina 234
		Spasmi prænotio, pagina
		180,348,349,352,353
		Spasmi puerperæ medela, pa-
		gina 273
		Spasmi species. 251
		Spasmi signa. 211
		Spasmi medela, pagina 211
		340,366
		Spasmi sup. uulnere affectio,
		pagina 251
		Spasmi curatio. 251
		Spasmi in posteriora origo,
		pagina 251
		Spasmi in posteriora medela,
		pagina 251
		Spasmo soluta uox quid faci-
		at, pagina 274
		Spasmi diffusio. 326,348
		Spasmi liberatio. 350
		Spasmi causæ. 352,364
		Spasmi prænotio. 365
		366,382
		Spasmi manuum medela, pa-
		gina 273
		Spasmus uulneratorū. 454
		Spasmus ab hellebori sum-
		prione lethalis. 488
		Specillum aperiendis locel-
		lis. 67

I N D E X.		
Spinalis morbi signa.	205	Spiritu cibos commutari, pa-
Spinalis morbi medela.	205	gina
Spinae medullae natura.	401	Spiritus euaporantis similitu-
Spinae situs.	413. 440	do, pagina
Spinalis tabis causa.	203	Spiritus causa horrois.
Spinalis tabis signa.	203	Spirationis difficilis medela,
Spinalis tabis medela.	204	pagina
Spinae medullae arefcctis caul-		Spirationis difficilis causa,
fa, pagina	238	pagina
Spinae protuberationis mede-		Spirationis difficultate labo-
la, pagina	238. 423	ranti quid acciderit.
Spiritus in uulua molitio.	32	Spirationis narium signum,
Spiritu participare calefacta,		pagina
pagina	32	Spirationis difficilis prano-
Spiritu frigidum calefacta		tio.
fulcipere.	32	Spirationum notae.
Spiritu calidum ali frigido,		Spiritus causa hiatus.
pagina	32	Spiritus causa sudoris.
Spiritu ab ovo recipi.	40	Spiritus causa dolorum.
Spiritu cuncta dispergi.	34	Spiritus causa defrillationu,
Spiritu ex aqua conficere,		pagina
pagina	37	Spiritus causa puris.
Spiritu per angusta non ef-		Spiritus causa hydropos, pa-
ficere.	38	gina
Spiritu esse causam morbi		Spiritus causa fiderationis,
communis.	137	pagina
Spiritu morbi communis or-		Spiritus causa comitalis, pa-
ti medela.	137	gina
Spirationis obferuatio.	140	Spiritus uocis autor.
Spiritus uis.	143. 396	Spiritus sermonis architecte,
Spiritus nutrimentum.	pa	pagina
gina	150. 396	Spiritu non nutrire.
Spiritus & uenti collatio.	150	Spiritus pranotio.
Spiritus signa.	140	Spongiarum ufus.
Spiritus immoderati affectio,		Spongia contra profluuium,
pagina	156	pagina
Spiritus quid faciat.	225	Spongiae.
Spiritus meatus.	253	Sputi purulenti cauffae.
Spiritus affectio.	253	Sputi ductio.
Spiritus qui nā pererret cor-		Sputi olidi cauffa.
pūs.	253	Sputi uermiculoli cauffa, pa-
Spiritus prudentiae fons.	256	gina
Spiritus extincti febre.	263	Sputi confideratio.
Spiritus obferuatio.	306	Sputum fubuiride.
Spiritus per uulua eruptio,		Sputum quale euenerit.
pagina	298	Sputum pulmonici bonum,
Spiritus differentia.	299. 396	pagina
Spiritus retracti pranotio,		Sputi rotundi fignū.
pagina	365	Sputi pranotio.
Spiritus omnia plena.	386	Sputum cruentum annuertia
Spiritus neceffitudo.	386	ritum.
Spiritus cauffa febris.	397	Sputi falſi fignum
		Sputum fanguinis ſpumofū,
		pagina
		Sputi crebri nota.
		Sputi digeffi nota.
		Sputum glutinoſum.
		Squatina.
		Stagnofi piſces.
		Statuaria.
		Stater.
		Stellarum cognitionem medi-
		cinae conducere.
		Stellarum obſeruatio medi-
		co neceſſaria.
		Stella canicularis quem mor-
		bum inuehat.
		Stellarum incantatio.
		Stella pranotia terramotus,
		pagina
		Stellam canicularem quae fe-
		bres fequuta.
		Stella canicularis quae inule-
		rit.
		Stellam canicularem qui mor-
		bi fequuti.
		Stellam canicularem quae co-
		mitata.
		Stellae caniculae exortu febris,
		pagina
		Stellarum ductor ſpiritus, pa-
		gina
		Sterilitas & uenis ſectis.
		Sterilitatis foeminarū cauffa,
		pagina
		Sterilitatis cauffae.
		Sterilitas quomodo paretur,
		pagina
		Sterilitatis praefcica.
		Sternutamenti cauffa.
		Sternutamenta quibus conie-
		rant.
		Sternutationis praefcica.
		Stomachi ſitus.
		Stomachi forma.
		Stranguriae remediū.
		99. 230. 352. 353
		Stranguriae cauffa.
		Stranguriae nex.
		Strangulorum ſignum mor-
		tiferum.
		Strumae.
		Stuporis morbi ortus.
		gina
		Stuporis

ſolum. 275.
font. 2.
ſummiſci. 107.

folium. 273.

ſponte. 2.

ſponteſcit. 107.

I N D E X.		
Stuporis morbi notæ, pagina	246.247.248	
Stuporis morbi medela, pagina	246.247.248	
Stupido quid acciderit.	283	
Stuporis signa.	209	
Stuporis medela.	210	
Subulæ uulnus lethale.	295	
Succorum qualitas.	9	
Succi quibus adducantur fistulis, aut contrâ.	12	
Succorum obseruatio.	13	
Succus optimus.	13	
Succorum consideratio.	306	
Succorum uis.	159	
Sudor quid faciat.	155	
Sudoris in febre causa.	192	
Sudoris calidi causa.	192	
Sudoris frigidi causa, pagina	192	
Sudoriferæ febres quales uisuerint.	307	
Sudores boni.	324	
Sudores mali.	324	
Sudores decretorii.	325	
Sudoris notæ.	324.348.325.356.364.301.354.365.367	
Sudoris discussio.	326	
Sudoris nex.	305	
Suppurationis prænotio, pagina	356.360.358.359	
Suppurationis alterutro latere dignotio.	359	
Suppurati cognitio.	359	
Suppuramenta quibus iuniores pereant.	360	
Suppuratio unde.	307	
Superfœrationis commentio, pagina	65	
Superfœrans.	65	
Superfœrantis nota.	65	
Superfœrantis partus.	65	
Supercilij percussus sanatio, pagina	295	
Superciliorum signa.	299	
Superciliorum commissura.	334	
Surditatis causa.	186.240	
Surditatis affectio.	273.348	
Surditatis opera, & liberatio, pagina	347	
Surdi medela.	317	
Surditatis prænotio, pagina	363.364.383.384	
Surdescenti quid contulerit, pagina	296	
Suspiriosis quid accidat, pagina	301	
Suspiriosorum notæ, pagina	301.381.379	
Suspiriosæ quid auxiliatum, pagina	302	
Suspiriosæ utero ferentis curatio.	309	
Sutoria.	144	
T		
Tabis mortiferæ signa, pagina	202	
Tabis spinalis causa.	203	
Tabis spinalis signa, pagina	203	
Tabis spinalis medela.	204	
Tabis ortus.	237	
Tabis affectio.	237	
Tabis curatio.	237.238	
Tabes Thasiarum.	258	
Tabescentes urendi.	305	
Tabificis tempus noxiû.	305	
Tabes unde.	331	
Tabis ortus malus.	335.336	
Tabes spineæ.	337	
Tabis optima curatio.	337	
Tabis spineæ curatio.	338	
Tabis tempus efficiens quales, pagina	346	
Tabidorum purgatio.	347	
Tabis prænotio.	358	
Tabellæ recôcinnatoriæ machinatio.	424	
Tabellæ reconcinnatoriæ, pagina	447	
Tali uenam incisam mors feruuta, pagina	291	
Tali luxatio.	445	
Talenti pondus.	472	
Talenti differentia.	472	
Talenti lignorum.	472	
Talenti nota.	473	
Tactus prænotio.	384	
Tedæ fistulæ.	109	
Telorum inharrentium notitia maxima.	15	
Telorum uulnera consideranda, pagina	450	
Tellenæ.	135	
Telorum in capite uulnera, pagina	451	
Telorum uulnera diuersa, pagina	450	
Telorum transfuerorum uulnera, pagina	451	
Telorum rotundorum plagæ, pagina	451	
Telorum ferreorum plagæ, pagina	451	
Telorum eximendorum lex, pagina	465	
Tela extractu difficiliora, pagina	465	
Tempestuosa regio quales gignat.	28	
Temporis definitio.	19	
Temporis mutatio quid faciat, pagina	28	
Temporis uis.	43	
Temporum uis in corporibus, pagina	43	
Tempus conceptionis optimum, pagina	65	
Temporis obseruatio.	140	
Tempus conformandi partus, pagina	140	
Tempora alijs naturis accommodata.	146	
Tempora generationis diuersa, pagina	145	
Temporum in uictu animaduersio.	148	
Tempus in omnibus morbis obseruandum.	170	
Tempora morborum præsentanea, pagina	186	
Tempora curationis opportuna.	186	
Tempus purulentorum incertum, pagina	189	
Tempus bibendi medicamentum, pagina	232	
Temporum in morbis ratio, pagina	267	
Tempestates Thasiarum ingruente epidemia quales.	257.358.260	
Tempestates anni obseruanda medicis.	283.346	
Tempus quæ fecerit.	321	

I N D E X.

Tempestatum obferuatio, pa-	Terra figillaria.	92	Tetano laborans, fi quartum
gina 289.346	Terramotus aſtron fequutus,	286	diē effugiat, fanefcit. 349
Temporū mutatio morbilica,	pagina	286	Tetano laborans intra quartū
pagina 345	Terræ humores diuerſi. 215		diem moritur. 349
Temporibus uariare ualeudi-	Terræ & uētris collatio. 393		Tetanus quando malus. 352
nem. 345	Terræ uehiculum 396		Thaſiorum morbus cōmunis
Temporū differentia. 346	Terræ natura. 400		ex anni tēpore Auſtrino,
Tempora ſalubriora. 346	Terroris cauſa. 468		& ſiccō. 257
Tempeſtatis ſtatus ſeptentrio-	Tergi medullam meatus undi		Thaſiorum epidemia ex anni
nalis. 346	que perunt. 30		ſtatu Septentrionali frigida
Tempeſtatis ſtatus auſtrinus,	Tergi uulnus quid ſequutum,		do & humido. 258
pagina 346	pagina 298		Thaſiorū morbus peruagans
Tempeſtatū obſeruatio. 394	Tergi medullæ affectuæ præ-		ex hyeme, & uere, ſepten-
Temporum & morborū ſym-	notio. 373		trionali, & æſtate, ſiccitate
pathia. 394	Tergi dolētis pranotio. 386		feruente. 260
Temporum contagioſæ mu-	Tergi doloris medela. 414		Thaſiorum phthiſis. 258
tationes. 394	Tergi uulnerati remedia, pa-		Thaſia quid faciat. 318
Temporum uariantium ſicul-	gina 462		Thellali Hippocratis filij o-
rates. 394	Tergo pcuſſo qd. pſuerit. 313		ratio ſane quam luculenta,
Tēporū prognoftica. 395. 455	Tertianæ febris. 138		habita in ſenatu Athenien-
Temporum uariationi calo-	Tertianæ febris medela, pa-		ſi ad deprecandum patriæ
res reſpondere. 395	gina 157. 200		excidium. 490
Temporum anni ſalubrium	Tertianæ febris notæ. 179		Thermus. 472
pranotio. 455	Tertianæ æſtiuæ ortus. 228		Thriſſa. 153
Temporum anni morbilico-	Tertianæ æſtiuæ medela. 228		Thymia. 125
rum prognofticum. 455	Tertianæ ſuperdimidiæ. 258		Thymum. 154
Temporū uenis puſſantibus	Tertianæ ſuperdimidiæ noxa,		Thymbra. 154
pranotio. 381	pagina 263		Tibiam uulnerato quid acci-
Tempora uulneribus clemen-	Tertiana non mortifera. 263		derit. 283
tiora. 459	Tertiana. 307		Tibiam hulcerato quid acci-
Temperatione generationem	Tertianarū pranotio. 361. 381		derit. 283. 289
perfici. 134	Tertianæ decretoriū. 348		Tibiæ uulnus mors ſequuta,
Temperationis momētum in	Tēpor quomō capridus. 303		pagina 314
hominis ualitudine. 134	Teſte ſiniſtro obſtriſto ma-		Tibiæ ſitus. 334
Temperatio quid faciat, pa-	rem generari. 68		Tibiæ articuli. 334
gina 144. 145. 146	Teſte dextro obſtriſto ſcemi-		Tibiæ oſſa. 430
Temperatio cauſa prudenti-	nam generari. 68		Tibiæ oſſium luxatio. 430
tiæ. 147	Teſtium tumorē ruſſi ſedari,		Tibiæ oſſium luxatorum me-
Teneſmi affectio. 229	pagina 268. 290		dela. 430
Teneſmi medela. 229	Teſtiū uariæ quid faciat. 273		Tibiæ oſſium fracturum cura-
Teneſmi ortus. 229	Teſtium uenæ. 416		ratio. 431
Tenebræ. 142	Teſtiū tumorē qd tollat. 273		Tibiæ uaricum curatio. 462
Terræ obſeruatio. 25	Teſtium ſignum. 303		Tibiæ oſſiū coaleſcentia. 432
Terram ſibi ſimiles plantas gi-	Teſtium dolore ſanguinis miſ-		Tibiæ oſſis fracti curatio, pa-
gnere. 36	ſio. 137		gina 432
Terra calida hyeme. 37	Terani medela. 181. 211. 251		Tibiæ oſſa qualia. 438. 440
Terra frigida æſtate. 37	Terani notæ. 211. 328		Tibiæ oſſium caſus quorū,
Terræ humore omnia uitam	Terani ſpecies. 251		pagina 446
ducere. 38	Terani ortus. 251		Tibiæ oſſium caſus medela,
Terra quomō plātas alat. 215	Terani affectio. 251		pagina 446
Terræ omnes cur non omnia	Terani affectio i uulnere. 328		Timidiſſimi qui regibus pa-
ſerant. 215	Terani diſcuſſio. 348		rent. 28
			Timidores

I N D E X.

Timidiores imaginosis terro-	Tubercula unde.	329.330	Tussis causa.	497
ribus infatuari.	Tuberculum obleruatio,		V	
Timor unde.	pagina	344	As oris angustii cur uni-	
Tinearum generatio.	Tuberculi pranotio,	pag.	uerum no emittat hu-	
Tinea intestini.	353.366.371		morem.	221.225
Tineas non generare.	Tubercula genitalis locus		Valentissima rei cuiusq.	9
Tinea longa.	quomodo liberet.	353	Varicis pulmonis affectio,	
Tinea alba.	Tubercula inguinu lethalia,		pagina	235
Tinea lata.	pagina	319	Varicis pulmonis medela, pa-	
Tineae affectio.	Tumoris exuberantis cura-		gina	235
Tinearum ortus.	tio, pag.	198	Varix uulneris.	459
Tineas meridie magis ifestas	Tumoris causa.	220	Varicum tibiae curatio.	462
esse.	Tumoris uulnerum diuersa		Varices caluorum quid por-	
Tonsillarum huiusmodi per as-	fectus.	272	tendant.	273
tem.	Tumores boni.	299	Ventris lubrici praescita, pa-	
Tonsillarum causa.	Tumorem nota.	299	gina	347.348
Tonsilla.	Tumoris uinilium discussio,		Ventris uexati causa.	12
Tonsillarum in pueris huius-	pagina	300	Ventriculi, ppter insolita affe-	
ra, pagina	Tumoris uinilium medela,		ctio.	172
Tonsillarum signa.	pagina	300	Ventriculus qualis.	12
Tonsillarum medela.	Tumoris pedum medela, pa-		Ventris latio.	28
Torporis pedum discussio,	gina.	462	Ventris ortus.	143
pagina	Tumoris pedum causa.	462	Venter maris amulus.	143
Torpedo.	Tumores febris sequuta.	296	Ventris malorum signa.	165
Torporis neruus.	Tumori pranotio.	356.357	Veter lubricus in febre quid	
Torporis causa.	Turturis caro.	152	significet.	179
Torporis medela.	Turdus.	153	Ventrem incalefcere pedi-	
Torporis praescita,	Tussis lactentium nota.	45	bus frigidis.	178
pagina	Tussiculae siccae discussio.	45	Venter quando mouetur, pa-	
Tremoris discussio.	Tussis pueri medela.	100	gina	233
Tremoris causa.	Tussea materia conflictatae		Ventriculus quare & quomo-	
Triticum humidum citius ca-	puella quid acciderit, pa-		do uariet.	233
lesieri.	gina.	269	Venulae pulmonis no perfra-	
Triticum.	Tussis siccae liberationi quid		ctae signa.	188
Tristici differentia.	opus.	273	Venulae pulmonis perfractae	
Tristitia quid effecerit.	Tussis hydropici curatio, pa-		medela.	188
Troica uera esse.	gina	273	Ventriculi superioris curan-	
Trygis.	Tussis laboriosa.	305	di mora noxia.	188
Tuberculoſu discussio quan-	Tussis siccae.	305	Ventriculi superioris pure-	
ta, pagina	Tussis hyberna.	305	scntis causa.	189
Tuberculum in inguinibus	Tussim qui facile ferant.	290	Ventriculi utriusq purulen-	
foeminae male relectu.	Tussitentibus quid euenerit,		ti causa.	189
Tuberculi in inguinibus foe-	pagina	290	Ventriculi inferioris purulen-	
minae origo.			ti causa.	189
Tuberculum ortus.			Ventriculi calefactio.	189
Tuberculum curatio.			Ventrem soluentia.	152.
Tuberculo colli quid auxilia-			197.231.232.341.240	
tum.			Ventrem alstringentia.	185.
Tuberculum natura.			208.232.341	
Tuberculi ceruicis medela,			Ventriculi robur.	224.
pagina			Ventris dolorem malu suble-	
Tuberculum ortus.			uens.	353

I N D E X.			
Ventriculi febriferi caussa, pa- gina	225	Ventris duri affectio, 218	Venæ mammarum, 416
Ventris bona, uel cōtrā signa, pagina	289	Ventriculi calidi, 302	Venæ caput longum & cerui- cem habentis quales, 268
Ventris consideratio, 299		Ventriculo calido, aut contrā inimica, 303	Vena princeps, uel archæa, 416
Vētris biliosa egestio cui con- tigerit, 289		Venarum brachij captatio, pagina	Vena in neruum mutans, pa- gina
Ventris sufflati caussa, 301		Venæ quæ sectæ, sterilitatis efficaces, 20.33	Venæ pudendorum, 416
Ventriculi pleni affectio, pa- gina	151.332	Venas omnes pudenda pete- re, pagina	Vena uuluarum, 416
Ventriculi uacui natura, pa- gina	215.217	Venarum definentia, 35	Vena spiritalis coxæ, 417
Ventris dolentis medela, pa- gina	317	Venæ crassissimæ, 35	Vena genu, 417
Ventriculorum purgatio, pa- gina	317	Venæ tenuissimæ, 35	Venæ medullæ nutritæ, 417
Ventris sponte moti præce- ptio, 343		Venæ iugulares, 137. 217	Venarum ortus, 400. 407.
Ventriculi natura, 344		Venarum sedes, 140	Venarum totius corporis ori- go, pagina
Ventris lubrici, aut cōtrā, præ- notio, 345		Venæ nutrimentum 140	Vena arteria, 401
Ventris doloris præscita, pa- gina	377	Venarum cauarum ortus, pa- gina	Vena magna, 401. 406
Ventris prorumpentis præ- scitum, 382		Venarum fauciarum affectio, pagina	Venæ causæ descriptio, 401
Ventris mala quæ uiguerint, pagina	278. 279	Venæ rigorem inferentes, pa- gina	Venæ causæ, 401
Ventris & terræ collatio, pa- gina	393	Vena lienaris, 192. 253.	Venarum calor, 401
Ventriculi inferioris purga- tio idonea, 296		Venæ capitis, 253. 416	Venulæ maxillæ, 402
Ventriculi & aquæ compara- tio, pagina	394	Venæ spiracula, 253	Venulæ oculorum, pag. 332. ^{capitulum II} ^{superius}
Ventriculi inferioris uenulæ, pagina	402	Venæ præcordiorum, pagina	Vena cuneata, 406
Ventriculi cordis, 407		Venæ uelificæ, 401. 413.	Venulis pulmonis fractis gd fiat, 234
Ventris turbulenti medela, pagina	268	Venæ renum, 414	Venularum ad oculos fluen- tium caussa, 332
Ventriculi superioris situs, pagina	406	Venæ coltarum, 414	Venæ humerales, 333
Ventris dolorum differentia, pagina	351	Vena brachij, 273	Vena excauata, 333
Venter quomodo aqua com- pleatur, 353		Venæ causæ iugulares, 239	Venis percussis colligationes, pagina
Ventriculi uenulæ, 354		Venæ sinistrae affectæ cura tio, 240	Venarum confluium, 272
Ventricularius utris, 224		Venarum consideratio, pa- gina	Venarum malum, 333
Ventriculi mala, 230		Venas frigore frangi, 301	Venarum natura, 333
Ventriculi plures, 4		Venarum digestio, pagina	Vena uentriculi, 407
Ventris à coitu dolentis me- dela, 132		Venarum scissio, 414	Vena ahorra, 408
Ventris tumorū affectio, 356		Venarum magnarum politu- ra, pagina	Venæ plantarum præmolliū, pagina
		Venarum quatuor paria, pa- gina	Venarum magnarum ora, pa- gina
		Venulæ cerebri superuomen- tes, 194. 197	Venarum signa, 325
		Venulæ communicantes, pa- gina	Venæ lectio dolorem tollēs, pagina
		Venarum munus, 415	Venarum translucentium si- gna, 301
		Vena superhumeralis, 416	Venarum brachij incisio, 15
			Venefici quales, 252
			Venti considerandi, 22
			Ventus lenis, 25
			Venti Scythici, 26
			Venus quid faciat, 155
			Ventorum

I N D E X.

Ventorum mutatione com-	Veritatis uisum.	480	Victus ratio.	139
tialem ingruere.	Verticis aperitio.	167	Victus corroborans, aut con-	
Ventorum naturæ. 150. 151	Vergiliarum occasus languis-		tra.	139. 155
255. 256	dus.	24	Victus quid.	139
Ventorum prognostica, pa-	Vergiliarum obitus.	158	Victus principium.	140
gina.	Vergiliarum exortus.	159	Victus uariatio.	140
Ventus quid.	Vergiliarum occasum quæ se-		Victus uehiculum.	140
Ventus uulæ malorum gene-	quuta. 284. 285. 321		Victus commutatio.	141
rator.	Vergiliarum occasum quæ præ-		Victus obseruatio.	141
Ventosi medela. 273. 305	cellerint. 285. 321		Victus surdi.	317
Ventositate laborans quomo-	Vergiliarum obitu quæ ingru-		Victus pituitosi. 240. 241.	
do euaserit. 289	erint. 285. 286		208	
Ventositatis præcisa. pa-	Vesica.	12	Victus diuersis naturis ac-	
gina.	Vesicæ stranguriæ medela.		commodatio.	146
Venenatio exercitus Crissæo-	pagina.	317	Victus uarij pro uarijs inge-	
rum, pagina.	Vesicæ affectuæ signa.	165	niorum temperamentis.	
Veraptum generationi, pa-	Vesicæ latioriæ mors sequuta.		pagina.	147
gina.	pagina.	292	Victu incurabilis.	148
Vere sanguinem tigrere. 136	Vesicæ præciturum.	353.	Victus singulis anni tēpori-	
Veris determinatio. 158	360. 366		bus accommodus. 395	
Veris morbi peculiare. 208	Vesicæ morbus peculiaris.		Victus hyemalis. 148. 158	
244. 245. 346	pagina.	360	Victus uernus. 148. 159	
Veris uictus. 148. 159	Vesicæ uenæ.	413	Victus æstiuus. 148. 159.	
Ver quid faciat.	Vesicæ huiusmodi signum, pa-		395	
Vere quæ faciendæ.	gina.	349	Victus autumnalis. 148. 151	
Veris qualitas. 346	Vesicæ scabiosæ signum, pa-		Victus pro corporis habitu-	
Ver quibus infestum.	gina.	349	ne, pagina.	148
Veris præposteri morbi, pa-	Vesicæ calculosæ signū. 349		Victus p ætatis natura. 148	
gina.	Vesicæ uicinorum dolorum		Victus sceminarum. 149	
267. 381	signum.	349	Victus ructantium. 149. 161	
Verme eiectione mortuus. 209	Vesicæ ortus.	400	Victus fistulosorum. 149	
Veris prognosticū. 305. 395	Vesicæ canaliculi.	406	Victus opportunus. 157	
Vermiculorum ani eiectione.	Vesicæ angustia foeminae qd		Victus perscribendi difficul-	
pagina.	faciat.	455	tas.	158
Vermes meridiæ magis uexa-	Vestiti cursus.	156	Victus medicina plenitate.	
re, pagina.	Vestitus Libum.	224	pagina.	161
Vermiculi demissio. 285	Vitio quibus conferat, pa-		Victus morbi ex plenitate.	
Vermium fetus in utero o-	gina.	303	pagina.	160
tus. 222	Victus barbarorum.	6	Victus diarrhici & dysente-	
Vermium intestini species.	Victus inuentio.	6	rici.	161
pagina.	Victus intempertiuu noxa, pa-		Victus noctu plenitate excer-	
Vermes non gignere. 223	gina.	7	nentis.	161
Vermis affectio. 223	Victus differentia.	8	Victus desidiosi.	161
Vertebrae. 333	Victus mutati affectio, pa-		Victus lienterici. 161. 318	
Vertebrae capitis. 333	gina.	8. 171	Victus tabescentis.	162
Vertebrae sedes. 333	Victus Scytharum.	26	Victus putrida excernentis.	
Vertebrae enumeratio.	Victus morborum uariorum		pagina.	162
pagina.	caussa.	137	Victus febricitatis. 170. 179.	
Vertebrae constitutio, pa-	Victu contracti morbi mede-		177. 178. 180. 207	
gina.	la, pagina.	137	Victus pro diuersis infomni-	
Vertebrae magnæ situs. 413	Victus lubrici opportuna.		orum uilis, pagina.	387.
Vertebrae ceruicis. 413	pagina.	137	388. 389	
Vertebrae luxatio. 423				

I N D E X.

Victus stercus uomētis. 162	Victus mala. 394.397	Vigilantium affectionis dis-
Victus matutino tēpore hor-	Victus deprauati nota. 384	icussio. 380
rentis. 163	Vini noxa. 12	Vigilantium praescita. 357
Victus horrentis, & febrici-	Vini graueolētia fugiēda. 18	Vitus facultas. 156
tantis. 163	Vinum conceptui idoneum,	Vitus hebescentis causa, pa-
Victus pro multis somniorū	pagina 67.127	gina 194
uifis. 164.165.166	Vini nutrimentum. 140	Vitus curandi procrastinatio
Victus mutati medela, pa-	Vinorum naturae. 153.174	quid faciat. 194
gina 171.172.182	353	Vitus corrupti signa. 390
Victus enormis affectio. 172	Vini differentia. 232.233	Vitus corrupti curatio, pa-
Victui sensum affuecēdū. 173	Vinum multum. 174	gina 390.391
Victus ē praecordij laboran-	Vini haustu febricitanti quid	Vitus causa. 403
tis. 179	acciderit. 286	Vitus pabulum. 332
Victus ē pulmone laboranti-	Virum semine utriusq; sexus	Vitus corruptio. 332
um, pagina 181.203.201.	participare. 30	Vitus impedimenta. 332
204.205.236	Viri robusti semen. 30	Vitiliginis causa. 231.379
Victus ē neruis laborātis. 181	Viro generaturo quid opus,	Vitiliginis medela. 120.273
Victus aquosis poculis labo-	pagina 66	Vitiliginis praescita. 377
rantis. 182	Virilis prolis causa. 31	Viscerum glandia. 329.330
Victus biliōsi. 183	Viri cur alijs magis q̄ alijs	Vitae fontes humanae. 407
Victus hydropici, pagina	functi foemini generēt. 31	Vita quibus constat. 136
183.184.242.296	Vir coitus frequentia salacior	Vmbra quid faciat. 155
Victus obleruatio potissima	euaat. 36	Vmbilico spiritum duci. 39
in morbis grauib. 185	Viro alterutrus sexus gene-	Vmbilicus pueri cum labore
Victus uentriculo affecti, pa-	randi causa quid agēdum,	nati qui resecetur. 66
gina 183.184	pagina 68	Vmbilicus collo partus obuo-
Victus haemorrhoidi. 184	Virum magis quam foeminā	latus quid faciat. 132
Victus ē spina laborātis. 205	coitu titillare. 30	Vmbilici palpitatio. 308
Victus habante laborantis,	Vir carne solidior quam fo-	Vmbilici dolorē quid sequa-
pagina 207	mina. 70	tur. 347
Victus hepatici. 243	Viro cur menstrua nō neces-	Vmbilici natura. 44
Victus ē renibus laborantis,	saria. 70	Vmbilici doloris praescitum,
pagina 239	Virorum ē loco contragiolo	pagina 347
Victus licnosi. 244	morbus. 455	Vmbilici laesionem quae le-
Victus arcuati. 245	Virilium pustulae. 349	quora. 322
Victus stupentis. 246.247	Viris unde frigus incipiat. 301	Vmbilici dolorem mors le-
Victus synanchici. 177.178	Virgæ cornes. 435	quora. 316
Victus phthistici. 237.338	Virgunculae ē mēstruis furen-	Vmbilici tormentorū obser-
Victus morbo nigrolaboran-	tis medela. 46.69.133	uatio. 392
tis. 208	Virginis infantiae medela. 46	Vnguim ortus. 35.402
Victus pleuritici. 181.213.	133	Vnguim spissitudinis caus-
237	Virginū uuluae medela. 47	sa, pagina 53
Victus qualis phrenetico pro-	Virginis uuluae calculosae me-	Vngues cum foetui defunt,
fuert. 295	dela. 62	pagina 65
Victus agrorum. 162.170	Virilium uicia unde. 334	Vnguū tuberculi discussio,
Victus mali crassi. 249.250	Virorum auctio & imminu-	pagina 274
Victus ischiadici. 250.251	tio. 155	Vingula mulae contra profus-
Victus exiccantes. 231	Vires augentia. 231.232	uia. 120
Victus humectantes. 231	233	Vincta. 472
Victus conuoluolo laboran-	Vigiliae affectio. 174.354	Vincta nota. 473
tis. 248	Vigiliae mala. 353.380.381.	Vincta piperis. 473
Victus diuerfitas. 423	357	Vincta quid. 473.474
		Vinctae

I N D E X

Vocis diffusio.	474	Vomicæ curatio.	181	Vulvæ durefcentis notæ, pa-	
Vocis interceptæ signa, pa-		Vomicæ laterariæ causa, pa-		gina	52.57.114.115.350
na	180.254	gina	190	Vulvæ durefcente cancerum	
Vocis interceptæ causa, pa-		Vomicæ pulmonis causa, pa-		ingenerari,	52
gina	354	gina	189	Vulvæ strangulantis causa,	
Vocis ratio.	224	Vomicæ pulmonis medela,		pagina	51
Vocis repente amissæ repa-		pagina	205	Vulvæ strangulantis mede-	
ratio, pagina	273	Vomicæ interioris signa, pa-		la, pagina	51.54.60.61.75.
Vocis cõuulsione solutæ affe-		gina	205	107.121.122.124.125	
ctio, pagina	274	Vomicæ pulmonis hydropis		Vulvæ stranguriæ causa, pa-	
Vocis vis.	274	generatrix,	241	gina	73.79
Vox calidi, & contrâ.	302	Vomicæ prænotio, 359 360		Vulvæ stranguriæ notæ, pa-	
Vocis notæ, 305.363.385		Vomicæ utro latere digno-		gina	107.122.185
Vocis impedimentum.	310	tio, pagina	359	Vulvæ humectæ signa.	47
Vocis causa.	403.404	Vomicæ cognitio,	359	Vulvæ humectæ medela, pa-	
Vocis claræ loca efficientia,		Vulvæ procidetis notæ, pa-		gina	51.76
pagina	456	gina	47.113.117	Vulvæ lubricantis notæ.	59
Vocis raucæ loca efficientia,		Vulvæ procidetis medela,		Vulvæ lubricantis medela.	59
pagina	456	pagina	47.61.69.109.	Vulvæ biliosæ curatio, pa-	
Vomitibus plenitatis remedia,		112.113.114.115.117.		na	76.97
pagina	233	121.123.132.133		Vulvæ pituitosæ medela, pa-	
Vomitibus quibus cõferat, pa-		Vulvæ hulceratæ medela, pa-		gina	50.61.84.85
gina	147.300	gina	49.59.60.61.63.71.	Vulvæ pituitosæ signa, pa-	
Vomitibus præcepto, pa-		80.84.85.87.88.89.		na	50.85
na	88.149.158.240	96.99.100.113.118.124.		Vulvæ conceptui aptandæ	
243.273.274.343		125.350		medela.	60.63.75.115.
Vomitibus causa.	193	Vulvæ hulceribus inflame-		119.127.129.131.132	
Vomitibus cerebri.	194	scantis affectio.	73	Vulvæ aptandæ signa, pa-	
Vomitibus affectio.	155	Vulvæ hulcerum notæ.	81	na	63.77.
Vomitibus cruenti causa, 195		Vulvæ puerperæ hulceratio,		Vulvæ profluuii affectio, pa-	
Vomitibus biliosa.	196	pagina	82	gina	50.53.61
Vomitibus nigri causa, pa-		Vulvæ hulceratæ signa, pa-		Vulvæ profluuii medela, pa-	
gina	208.306	gina	86.87.88	gina	50.53.61.69.85.
Vomitibus parvæ guttæ divi-		Vulvæ hulceris curandi mo-		102.104.105.106.107.	
sæ, pagina	208	ra quid faciat.	112	116.120.121.129.342.	
Vomitibus oletarij causa, pa-		Vulvæ extra pudenda proci-		343	
gina	268	dente,	113	Vulvæ coxendicem petentis	
Vomitibus medela.	274.353	Vulvæ inflamantis medela.		medela.	48.49.111.112.
Vomitibus sanguinis mors le-		48.49.51.54.58.60.		350	
quora.	295	84.97.107.108.116.		Vulvæ lumbos petentis cu-	
Vomitibus biliosi causa, 308		117.121		ratio.	53.49.108.122
Vomitibus biliosus in modum		Vulvæ inflamantis notæ.	48.	Vulvæ profluuiorum diuer-	
uitelli.	309	49.51.83.108.117		fitas.	343
Vomitibus quales mors sequi-		Vulvæ pustulatæ medela.		Vulvæ siccescentis medela.	52
ta, pagina	316	49.60.61.117.118		Vulvæ signa concipere non	
Vomitibus quid fecerit.	320	Vulvæ puerperarum inflam-		valentis.	75
Vomitibus reciprocatio.	341	matris quid profit.	82	Vulvæ concipere nõ ualen-	
Vomitibus sanguineus, pa-		Vulvæ pustulatæ notæ, pa-		tis causa.	75
gina	353.354	na	49.117	Vulvæ concipere non ualen-	
Vomitibus præcisa.	358.361.	Vulvæ durefcentis medela,		ris medela.	75
377.382		pagina	51.52.57.77.	Vulvæ costas petentis mede-	
Vomicæ causa.	173.181	114.115.116.123		la, pagina	57

I N D E X.

Vulvæ uentræ perentis medela, pagina	59	Vulvæ partu menstruo per-	51	Vulvæ os claudentia.	68
Vulvæ caput petentis medela, pagina	59.61	Vulvæ menstrua uexatis medela, pagina	122	Vulvæ angustæ affectio, pagina	70
Vulvæ crura petentis medela, pagina	59	Vulvæ lotium ut asinæ fundentis curatio.	50	Vulvæ carnosarum purgatio, pagina	75
Vulvæ sedem petentis medela, pagina	59	Vulvæ frustulatæ medela, pagina	116	Vulvæ partum perdentes, pagina	78.119
Vulvæ cor petentis medela, pagina	60.122	Vulvæ cruentæ medela, pagina.	120.121	Vulvæ purgatio immortuo partu.	33
Vulvæ iecur petente, pagina	47.73.107	Vulvæ superiora petentis medela, pagina	121.122	Vulvæ prætoræ medela, pagina	112.113
Vulvæ uellicam petente.	73	Vulvarum morbi uarij, pagina	72.112	Vulvarum motu obmutescens, pagina	114
Vulvæ hydropicæ affectio, pagina	56.118	Vulvæ affectæ medela, pagina	47.51.52.61.112.114.117.122.124.125.342	Vulvæ capitis dolore nigritudinis medela.	119
Vulvæ hydropicæ medela.	56.57.85.100.118.121	Vulvæ mala unde, pagina	120	Vulvæ frigescens medela, pagina	119
Vulvæ hydropicæ signum, pagina	57.85	Vulvæ eiectione unde.	62	Vulvæ auresio.	125
Vulvæ hiantis notæ, pagina	49.58.116	Vulvæ correctorium.	62	Vulvarum purgatoria.	53.68.69.95.268.273
Vulvæ hiantis medela.	49.59.99.116.117	Vulvæ facilis conuersio, pagina	73	Vulvæ lenientia.	116
Vulvæ inferiora petentis medela, pagina	99.112	Vulvæ inuersæ causæ, pagina	70.76	Vulvæ omnium foeminae morborum causæ.	342
Vulvæ præcordia petentis, pagina	73.107.121	Vulvæ cruentæ affectio, pagina	59.71	Vulvæ medicamenta ualidiora nocere.	68
Vulvæ nasum petentis medela, pagina	54	Vulvæ præcrassæ medela, pagina	76	Vulvæ perfusa conceptum minare.	39
Vulvæ ilibus hærentis medela, pagina	51	Vulvæ foetum non capientis affectio.	77	Vulvæ tenellæ.	39
Vulvæ cõpactis medela, pagina	51.72	Vulvæ male sitæ medela, pagina	78	Vulvarum sinus.	40
Vulvæ clausæ medela, pagina	57.61.115.116	Vulvæ defluentis medela.	113	Vulvæ multipararum.	40
Vulvæ obliquatæ medela, pagina	58	Vulvæ tumescens medela, pagina	113	Vulvæ gravidarum quando conualescunt.	42
Vulvæ turgentis medela, pagina	58.542	Vulvæ tabidæ medela, pagina	113	Vulvæ tumorem quid sequatur, pagina	298
Vulvæ conuersæ medela.	58	Vulvæ uermiculorum eiectione, pagina	119	Vulvæ auersionem mors fecunda.	323
Vulvæ titubantis medela.	58	Vulvæ sordium eiectione.	123	Vulva.	12
Vulvæ nauseabunda.	59	Vulvæ puerperarum medela.	4.8.67.80.82.89.117	Vulva geminorum causæ, pagina	145
Vulvæ contumacis medela, pagina	60	Vulvæ morborum omnium medela.	59.124	Vulvæ alitrefecus uersæ medela, pagina	112
Vulvæ præclusæ signum.	116	Vulvæ quid fistat & pellat, pagina	54	Vulnere scissuræ uariæ, pagina	450
Vulvæ uentose medela.	60.78.118.119.122.125.131	Vulvæ affectæ præscitum, pagina	350	Vulnere curatio.	15.231.305.458
Vulvæ olidæ medela.	60	Vulvæ morbose signum, pagina	350	Vulnere militarium curatio, pagina	15
Vulvæ columelliferæ medela, pagina	60.125			Vulnere sequelæ.	186
Vulvæ copiam prorumpentis curatio.	61			Vulnere obseruatio, pagina	186
				Vulnera quota die conferuiscant, pagina	220
				Vulnere	

I N D E X.

Vulnere mala.	220	pagina	298	Vulnere spasmus.	454
Vulnus refrigerantia.	231	Vulneratus crure conualuit,	301	Vulnerati capitis matura cura-	454
Vulneri replendo carne con-	231	pagina	301	ratio.	454
uenientia.	231	Vulnerati capitis suppura-	302	Vulneratorum uultu-rumen-	454
Vulnere proflicte quid agen-	273	tio, pagina	302	te curatio.	454
dum, pagina	273	Vulnere repullulatio.	302	Vulnera capitis terebrandi	454
Vulnerati intestina curatio,	274	Vulnere iccoris extictus.	313	lex, pagina	454
pagina	274	Vulnerato sagitta acuta quid	313	Vulneru mala non statim con-	450
Vulnerato tibiam quid acci-	285	acciderit.	313	spicua.	450
derit, pagina	285	Vulnere capitis extictus.	313	Vulnera formae diuersae.	450
Vulnerato mamam quid acci-	284	Vulnerati adaptatio.	409	Vulnera terebranda.	451
ciderit, pagina	284	Vulnerati functio.	409	Vulnerati ossis affectum spe-	451
Vulnerato caput quid acci-	284	Vulnerum ligandorum mo-	409, 410	cillo non deprehendi.	451
derit, pagina	284	dus.	409, 410	Vulneratoru est lapsu ossium	451
Vulneratus ab equo qui eua-	292	Vulneru oracula.	410, 412	affectio.	451
ferit, pagina	292	Vulnerationis sine inflamma-	412	Vulnera teloru i capite.	451
Vulnerato ab equo ultiu in-	292	tionem affectio.	412	Vulnera telorum uaria.	451
noxia.	292	Vulnerum fiderationis causa-	445	Vulnerati plus minusue si-	451
Vulnerato hasta quid factu,	293	sa, pagina	445	gna, pag.	451
pagina	293	Vulnera capitis nulla conte-	449	Vulneris in futuris digno-	451
Vulneratus capite ignorati-	294	mnenda.	449	pagina	451
one Hippocratis perij, pa-	294	Vulnus cutis piculofu.	449	Vulneris futurarum fallacia,	452
gina	294	Vulnerata caluariae pericu-	449	pagina	452
Vulnerum formae diuersae,	450	lum, pagina	449	Vulnerati cap. curatio.	452
pagina	450	Vulnerata cerebri funicular-	449	Vulnera capitis quae secan-	452
Vulnerato ancora quid acci-	294	periculum.	449	da, pagina	452
ciderit.	294	Vulnerati capitis obserua-	449	Vulnerati in crure status ma-	458
Vulneratus post sex annos	295	tio, pagina	449	lus, pagina	458
educto piculo euasit.	295	Vulnerati uerticis pericul,	449	Vulnerum inflammationis in-	458
Vulnerati sagitta interitus,	295	pagina	449	hibitio.	458
pagina	295	Vulneratorum temporu pe-	449	Vulneris emplastratio, pagis-	458, 459
Vulnerati telo supercilium fa-	295	riculum.	449	na	458, 459
natio, pagina	295	Vulnera capitis plus minus	450	Vulnerum rotundorum cu-	459
Vulnus uerticis mors sequu-	295	ue mortuiera.	450	ratio, pagina	459
ta, pagina	295	Vulnerum tela consideranda,	450	Vulneris erysipelati curatio,	459
Vulnerato sese pilo quid acci-	296	pagina	450	pagina	459
derit, pagina	296	Vulnus periculofissimu, pa-	450	Vulneris tumore quid sequa-	459
Vulnerati capite mors.	296	gina	450	tur, pagina	459
Vulneratum secur mors se-	296	Vulneratio caluariae.	450	Vulneris uaricofi cancriosiq	459
cura, pagina	296	Vulneru scillurae uariae.	450	curatio.	459
Vulnere digiti enectus.	297	Vulnerum capitis secando-	452	Vulnere lateris extictus.	313
Vulnere digiti qd passa.	297	rum ratio.	452	Vulnerato in tergo quid pro-	313
Vulneratus talo quid passus,	297	Vulnere non conspicuo quid	452	fuert.	313
pagina	297	facere debeas.	452	Vulnera frictis intereptus.	313
Vulnerata cerebri membra-	332	Vulnerati cerebri membra-	453	Vulnera medicamen non po-	458
na non coalescunt.	332	nae curatio.	453	scientia.	458
Vulnere pectoris mortuus,	298	Vulneratum os quomodo ci-	453	Vulneratae carnis curatio, pa-	458
pagina	298	to sanescat.	453	gina	458
Vulnerato tergum quid acci-	298	Vulnerati puerorum ossis cu-	454	Vulneri recenti quid condu-	458
derit, pagina	298	ratio.	454	cat, pagina	458
Vulnere frictis mortuus.	298	Vulnerum capitis signa mor-	454	Vulnerum a sanguinis fluxu	458
Vulnere uentriculi enectus,	454	tifera.	454	curatio.	458

I N D E X.

Vulneribus uētris purgatio-	Vulneris purulentiae reme-	Vulneratorum differētia, pa-
nem conferre. 459	dium, pagina 460	gina 371
Vulneribus tēpora clemen-	Vulneris supfluae carnis me-	Vulnera omnia esse lethalia,
tiora, pagina 459	dela, pagina 460	pagina 372
Vulnerū bona curatio quid	Vulnerum caua completia,	Vulnera medicanda, aut se-
faciat. 459	pagina 460	cus, pagina 372
Vulneris cicatrices cauae, pa-	Vulneris medicamenta con-	Vulneratorum percūctatio,
gina 459	glutinantia, 461	pagina 372
Vulnerum diuerforum cura	Vulnus siccantia, 461	Vulnerum tumores diuerſi,
tio, pagina 373	Vulnerum uetustorum reme-	pagina 272
Vulneris purulenti affectio,	dium, 461	Vulnere non graui mortuo-
pagina 189.190	Vulneris cicatrices honestan-	rum testificatio. 372
Vulncris recrudescēcis caus-	tia, pagina 461	Vulnerum capitis pranotio,
sa, pagina 190	Vulneris in tergo remediū,	pagina 372. 404
Vulneris contracti affectio,	pagina 462	Vulneris articularum praeci-
pagina 191	Vulnere pectoris mortuus,	ta, pagina 372
Vulnus ossis mors sequuta,	pagina 323	Vulneris neruorū praescita,
pagina 314	Vulneratorum ossium cura-	pagina 372. 373
Vulnus tibiae mors sequuta,	tio, pagina 425	Vulnerum cubiti praescita,
pagina 314	Vulnera nō coalescentia, pa-	pagina 373
Vulnerati cubiti affectio, pa-	gina 351	Vulnerū tergi pranotio, pa-
gina 317	Vulnerum anno non coalito-	gina 373
Vulnus umbilici quae sequu-	rum affectio, 352	Vulnerati cerebri praescita,
ta, pagina 322	Vulnus cerebri comitantia,	pagina 385
Vulnere uiciatāe carnis signū,	pagina 352	Vulneratorum ossium pra-
pagina 459	Vulneratorum coalescentia,	scita, pagina 385
Vulneris phagedenae si-	pagina 355	Vulnus pranotio. 365. 384
gnum, pagina 459	Vulneratae caluariae curatio,	Vuae strangulantis medela,
Vulnerum tumoris curatio,	pagina 359	pagina 226
pagina 459	Vulneris recentis curatio, pa-	Vuae uolsellae. 15
Vulnus purgantia. 459	gina 340	Vuae, 154
Vulneris circumflammati cu-	Vulnerum praescita, pagina	Vuae caussa, 195
ratio, pagina 459	325. 339. 351. 371. 372	Vuae signa, 199
Vulneris coagmentandi me-	Vulnerū praedictio qui com-	Vuae medela. 199
dela, pagina 459	paranda. 371	Vulpina caro, 152

F I N I S.

OMNIVM LIBRORVM HIPPOCRATIS COI HOC
opere contentorum elenchus, M. Fabio
Caluo Rhauennate interprete.

De arte.	pagina 1	De humoribus, complexionibus, & chy-	
De prifca medicina.	3	mis, pagina	391
De Medico Medicinæ officio.	15	De fpiritalibus, uentofis, & flatibus.	396
De probitate & honeftate.	16	De carnibus.	400
De mente fenfui.	19	De marifcis, hæmorrhoidibus.	405
De præceptis.	19	De corporum ficatione.	406
Iuiurandum Hippocratis.	21	De corde.	407
De lege.	22	De medici uulnerarij munere.	408
De coeli qualitate, fiue de aëre, aquis, &	22	De offium natura.	412
locis.	22	De luxatis, vel de articulis.	418
De humorū liquidorum ufu.	29	De fractis, vel de articulis.	425
De natura.	29	De luxatorum fractorum ufu offium repo-	440
De feminis genitalis natura.	29	sitione, morbilicoue.	440
De pueri foris ufu natura.	32	De falubribus rebus.	448
De iepimeftri partu.	41	De periculofis & perniciofis uulneribus,	
De octimeftri partu.	44	pagina	448
De pueri dentitione.	45	De capitis uulneribus.	449
De uirginum natura.	46	De hulceribus, & uulneribus.	458
De foeminea natura.	46	De fiftilis, & fadis inflammatione eius.	463
De fuperfoetatione mulierum.	65	De telorum extractione.	465
De foeminarum morbis libri 11.	69	De furore, feu infania.	465. 487
De non perierentibus & infœcundis.	125	De melancholia, & atræ bilis agitatione, a no est hippo?	
De pueri immortui extractione.	132	pagina	467
De uirginibus, uirginum ufu morbis.	133	De lotij fignis, & differentijs.	471
De nutritione, diæta, fiue alimentis.	139	Hippocratis epiftolæ.	474
De uictus ratione.	140	De Senatus cōfulto Athenienfium in Hip-	
De morbis libri 1111.	185	pocratis honorem.	489
De morbis, fiue paffiōibus qui extra.	225	De fimulacro Hippocratis fuper tumulū	
De morbis qui intus, fiue de fuppuratis.	234	apparentis.	489
De comitiali facræ ufu morbo.	251	Oratio Thefalij, Hippocratis filij, in Athe-	
De morbis paffim uigentibus, & epide-		nienfium fenatu habita.	490
mijs, libri VII.	257	Præterea tractatum Aphricani de ponde-	
De morborum feptimanis diebus.	323	ribus & mēfuris, quædā Balbi de Affe,	
De morborum decretorio.	324	& eius minutis partibus, addidit Fabio	
De diebus decretorijs.	327	us Caluus.	472
De potionibus medicis.	328		
De ueratro, helleboroue.	329. 488	GVLIELMO Copo Eaflienfi interprete.	
De lauationibus.	329	De ratione uictus in morbis acutis, & gra-	
De glandulis per omnia membra.	329	uibus, pifana, & laudibus, libri 1111.	
De locis in homine.	331	pagina	167
De re Venerea.	343	Præfagiorum libri 111.	355
De prædictione libri 11.	362	NICOLAO Leonicensi Vicentino interprete.	
De coactis prænotionibus.	378	Aphorifmorum libri VII.	343
De languentium fomnijs.	386	ANDREA Brenzio Patuino interprete.	
De uifu, oculi ufu acie.	390	De natura hominis	134
De uictus ratione in morbis			
acutis 107.	107.		
de calculo pueroru. 225.			
de uictu falubri. 1 + 3.			
libellus de medicamentis purgantibus			
quæ hic deſideramus licet cornaxi.			

vid. hippo. prooapiam
infra. fol. 73.

HIPPOCRATIS VITA DE SORANI HISTORIIS.

HIPPOCRATES domo quidem & genere Cous fuit, Heraclidæ Phæneretesq; filius, ab Hercule, Aesculapioq; genus ducēs, oriundus. Nā ab uno uigesimo erat, ab altero nonus & decimus. Meminit eius gentis originis, genealogiæ uē Eratosthenes, Pherecides, Apollodorus, Areus Tarfensis. Heraclidæ quidē sui patris auditor fuit, Herodici deinde, secundum autē nonnullos, & Gorgiæ Leontini rhetoris, Democritiq; Abderitani philosophi. Peloponiæcis uero tēporibus floruit. Natus est (ait Histomachus primo de Hippocratis secta) primo anno octogesi mæ olympiadis. Soranus autem Cous, qui cuncta librorum conditoria, monumenta que in Co pericrutatus est, addit, regnante, siue in magistratu existente Abriada, mensis Agrianei septimo, ac uigesimo die, quo etiam nunc, Coos ait Hippocrati parentare. Arte uero medica, disciplinisq; circularibus institutus, exercitatusue, parentibus iam mortuis, de patria discessit. Quemadmodum uero perperam & maligne Andreas libro de medica origine, genealogiæ, quoniam librorū publicum conditorium incenderat in Cnido. Cæteri autem aiunt, quod statuerat, quæcunque in singulis locis agerentur, perficerenturue, pericrutari, uti ea uarietate magis exercitaretur, excitareturue. Quemadmodum uero Soranus Coos in hystoria tradit, somnus dormienti adstitit, mandauitq; uti in Thessaliā migraret. Cum uero Græciam totam medicina iuuaret, omnibusq; admirationi esset, Perdiccasq; Macedonum rex, qui tæbe phthiliue laborare credebatur, per legatos rogasset, ad sese uti ueniret, cum Euryphonte senatu maiore ad eum uenit, morbumq; illum animi affectum, amorē mæ esse ostendit. Nam post Alexandri patris mortem, Philan eius pellicem, amicamue Perdiccas deperibat, cui cum factum disserteret, deprehendit Perdiccam uisu Philes exhilarari, sicq; eum morbo illo liberauit, conseruauitq;. Quem etiam Abderitani, ad Democritum infania liberandum uocauerunt, totamq; Græciam, urbesq; omnes à pestilentia liberauit, quin & in Illyrios, plurimasq; barbaras nationes pestilentia ingruente, rogantibus eorum regibus, uti ad sese ueniret, cum ab eorum legatis, qui uenti illic uigerent, rescuisset, sine se dimisit. Cum præterea morbum pestilentiamue in Atticam uenturam prospexisset, cumq; hoc futurum præmonisset, & urbium & discipulorum, quos ad eas liberandas mittebat, curam habuit. Græcosq; adeo amauit, uti cū eius gloria, & autoritas ad Persas fama peruenisset, hacq; de causā ab Artaxerxe per Hytandiden Hellepontiorū præfectum hipparchonue, magnis donis, promissisq; uti ad sese iret, rogaretur: cum esset seuerus, grauis, constansq; auricq; & argenti contemptor, suorumq; amator, negauit se iurum: quemadmodum ex epistola ad eū scripta demonstratur. Liberauit & patriam suam Con, cum Athenienses bellum ei essent illaturi, cum Thessalos rogasset, uti opitularentur. Qua de re, magnis, & præclaris honoribus à Cois celebratur, non minus & ab Argiuis, & ab Atheniensibus, qui eum ab Hercule secundum sacris Eleusinijs initiatum, participemue fecerunt, ciuitateq; donauerunt, publicaq; ei, posterisq; eius alimenta in Curia, Prytaniōue dederunt. Liberaliter autem & sine inuidia cognatos, familiaresq; medicam artem docebat cum probo iureiurando. Obiuit autem apud Larissæos, cū Democritus fertur perijisse, quemadmodum nonnulli uolunt, nonaginta annorū, sicuti

Cois singulis an
nis Hippocra
ti parentabit.

Andreas Hippo
cratem infa
mavit.

Soranus Coos
Perdiccas
phthiliæ cre
ditus.

Euryphon me
dicus.
Phila Alexan
dri pellex à
Perdicca ad
matrā.

Democritus in
sanus putatur.

Quæ cura Græ
ciam à pestilen
tia liberauit.

Artaxerxes.

Hytandides
Helleponti
hipparchos.

Quantum ab
omnibus cole
retur Hippo
crates, uidet.

Mors Hippo
cratis.

HIPPOCRATIS VITA:

sicuti autem alij octogintaquinque,centum & quatuor aliqui,centum & nouem uolunt alij. Sepultus est inter Gyrtonem & Larissam, ac etiam nunc eius monimentum ostenditur, in quo diu apum examen mellificantiū permansit: quo melle nutrices infantium pustulas & oris hucera apud tumulum perungebant, & facile sanabant, abigebant uē. Capite uero recto, in plurimis eius imagunculis tingitur, quemadmodū nonnulli uolunt pileo, quod nobilitatis est, quemadmodum Vlysses pileatus cernitur. Ceteri autē suestimento, & horum aliqui, propter decorum, honestatēmq; cum caluus esset, nonnulli ob capitis imbecillitatem. Quidam autem uolunt, uti principis locum & grauitatem conseruaret, retinere uē ambulando, quidam argumētum esse uolunt amantis uagari, peregrinari uē, nonnulli librorum eius obcuritatis indicium esse autumat. quidam, uti ostenderet, etiam cum ualemus, lædētia uitare oportere, plurimi, quod ambulando manus iactaret, uti eas cohiberet, firmitusue teneret, caput enim uestimenti fluentem laciniam manu apprehendēs tegebat. De eius autem libris maxima discordia est, nam alij aliter opinantur: quo sit, uti de ijs non facile sit, quicquam affirmare, differere uē, plurimæ namq; causæ hoc iudicium impediunt, Primum, cognominatio, seu inscriptio. Secundum, formam figuram uē dicendi conseruare posse. Tertium, quia ualētius, uehementiusue, debiliusq; & remissius quandoque per ætatem eadem & scribit, & dicit. Causasq; præterea multas cū ijs posset quis adducere. Summus profecto pecuniarum contemptor fuit, moribusq; seuerus & grauis, magnopereq; Græcos amauit: nam omnes suæ gentis homines summo studio curauit, cunctasq; sicuti antea dictum est, Græciæ urbes pestilentia liberauit, quam obrem præclaris afficiebatur honoribus, non apud Coos solum, sed & Argiuos & Athenienses. Filios moriens duos reliquit, Thessalū, Draconemq;. Discipulorum uero magnum numerū, sed præstantissimi eius filij fuisse dicuntur.

uita hippo.

Cur capite res
sto cernatur.

De libris hip
pocratis nihil
dicit.

filios hippo.

Thessalus Draconemq; nati
coque Hippo- nri & al. s. n.
eratus filij. sapientia.

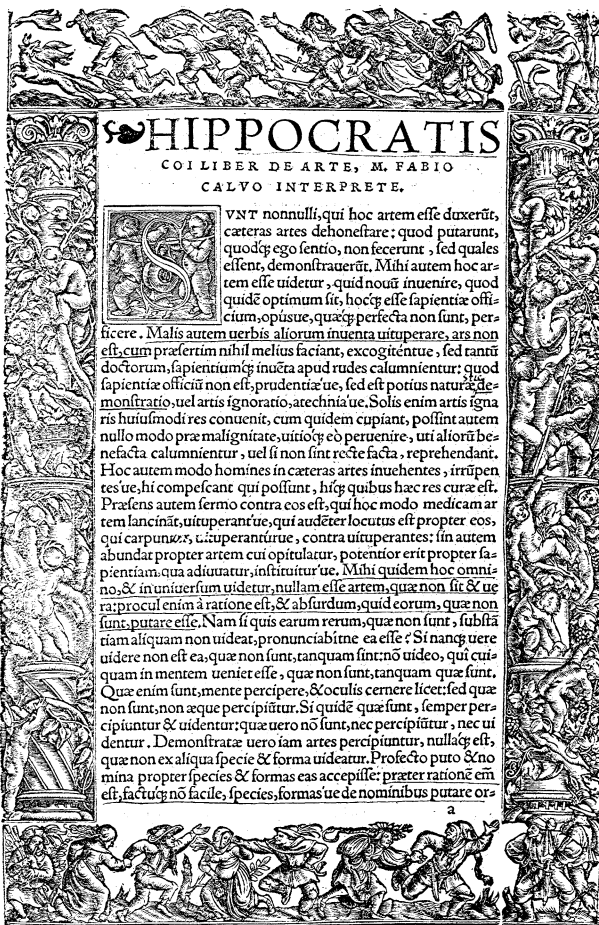
Chartarum indicis seriet.
« 2 7 terniones, d. quaternio.

AD LECTOREM.

Quisquis HIPPOCRATIS COI Medicinæ parentis, uolumina, multis in locis mutilata, per M. FABIVM CALVVM Rhauennatem de Græco sermone in Latinum conuersa, oculis percurrere non dedignabitur, si quid quod non, satisfaciât, occurrerit, aut perperam, uel parum Latine dictum putauerit, hoc & antiquæ HIPPOCRATIS dictionis breuitati nō omnibus peruiâ dabit, codicumq; uarietati. Quorum etsi magnam copiam habuerit, quos conferre & consulere potuerit, non omnes tamen eadem habuerant. Quidam autem & eadem, sed mutilate: unus tamen habuit, quæ cæteri non habuerant: quæ cum conferri cum nullis possent, necessario uertenda fuerant, prout inueniebantur. Propterea se magis dignum uenia putauit, cū ea, qualiacunq; essent, legi maluerit, quàm quicquam, quod ipse inuenisset, desiderari. Quare rogat, uti quisq; miseram mortalitatem, prout ipse conatus est, pro uiribus iuuet, suaq; & carpat, & lancinet, & si melius habeat, addat, dum mortale genus hominum adiuret.

hippo. s. coi semoris ad dēz aliteris tumoris
 itaomis filij quos citat gal. 2. de spiritali difficul
 tat. 2. 5.

hippocratem citat plato in phaedro ad finem.
 hippo. melioris oīus cōsensu diligētissimus est
 habitus corū que languitab? eueniunt obsequata
 ut gal. ait. 2. de spiritali difficultate. 2. 5.

HIPPOCRATIS
 COI LIBER DE ARTE, M. FABIO
 CALVO INTERPRETE.

VNT nonnulli, qui hoc artem esse duxerūt,
 ceteras artes dehonestare: quod putarunt,
 quodq; ego sentio, non fecerunt, sed quales
 essent, demonstrauerūt. Mihi autem hoc ar-
 tem esse uidetur, quid nouū inuenire, quod
 quidē optimum sit, hocq; esse sapientiae offi-
 cium, opusue, quāq; perfectā non sunt, per-
 ficere. Malis autem uerbis aliorum inuēna uituperare, ars non
 est, cum praeteritū nihil melius faciant, excogitentur, sed tantū
 doctorum, sapientiumq; inuēna apud rudes calumniantur: quod
 sapientiae officiū non est, prudentiae ue, sed est potius naturae de-
 monstratio, uel artis ignoratio, atēchnia ue. Solis enim artis igna-
 ris huiusmodi res conuenit, cum quidem cupiant, possint autem
 nullo modo praemalignitate, uitiūq; ed peruenire, uti aliorū be-
 nefacta calumniantur, uel si non sint recte facta, reprehendant.
 Hoc autem modo homines in ceteras artes inuēntes, irūpen-
 tes ue, hi compescant qui possunt, hīq; quibus hac res cura est.
 Praesens autem sermo contra eos est, qui hoc modo medicam ar-
 tem lancināt, uituperant ue, qui audēter locutus est propter eos,
 qui carpunt, u. uuperant ue, contra uituperantes: sin autem
 abundat propter artem cui opitulatur, potentior erit propter sa-
 pientiam, qua adiuuatur, instituitur ue. Mihi quidem hoc omni-
 no, & in uniuersum uidetur, nullam esse artem, quā non sit & ue-
 ra: procul enim a ratione est, & absurdum, quid eorum, quā non
 sunt, putare esse. Nam si quis earum rerum, quā non sunt, substa-
 tiam aliquam non uideat, pronuntiabitne ea esse? Si nanq; uere
 uidere non est ea, quā non sunt, tanquam sunt: nō uideo, qui cui-
 quam in mentem ueniet esse, quā non sunt, tanquam quā sunt.
 Quā enim sunt, mente percipere, & oculis cernere licet: sed quā
 non sunt, non aequē percipiuntur. Si quidē quā sunt, semper per-
 cipiuntur & uidentur: quā uero nō sunt, nec percipiuntur, nec ui-
 dentur. Demonstrata uero iam artes percipiuntur, nullaq; est,
 quā non ex aliqua specie & forma uideatur. Profecto puto & no-
 mina propter species & formas eas accepisse: praeter rationē em
 est, factūq; nō facile, species, formas ue de nominibus putare or-

libru solus citat
 gal. in prima pio-
 libri de finitōne

Art. quid est ars

sapientie officines

No.
 demonstratio
 latio

nec eos aggradi. et in. pudentis hos eius qui sexuare
no pot no attingere. (elsi). 2. 26.

2

HIPPOCRATIS DE ARTE LIBER.

ras esse. Nomina enim naturæ legibus constituta sunt, species autē & formæ, idēque nō sunt legum statuta, sed germina, blasphematae. Hoc autē si quis ex his, quæ dicta sunt, non percipiat, clarius in cæteris edocebitur. Medicinā ergo (nam de ea mihi sermo est) primum demonstrabo, definiāmus, quemadmodū sentio, Medicinam, Ietricenue esse, labores, doloresue languentium penitus amovere, morborumq; uehementias retundere, nec eos aggredi, manusue illis admoovere, qui iam à morbis uicti sunt; sciantq; omnes medicinam mala omnia tollere non posse. Quæ igitur potest facere: de hoc enim mihi posthac sermo erit, quin & in artis demonstratione simul rationes, sermonesue eorum, qui eam reprehensione dignam esse censent, refutabo, tollāmus, quatenus sese quisque facturum quid putauit. Sermonis ergo principium ab ea parte mihi erit, quam omnes ueram dicent esse, quod aliqui eorū, qui curantur per medicinā, sanantur: quod quidem non omnes, hac parte medicina damnatur, quicq; deteriora sumunt, hoc dicit, propter eos qui morbis tolluntur, & uincuntur, ac eos qui morbos euadunt, fortuna non arte euasisse ferunt. Ego autem ipse fortunam penitus non priuabo, nam morbos male curatos, malam & aduersam fortunam nancisci puto: qui autem bene curantur, secundam; deinde qui possunt in his qui sanantur, quid aliud causari quā artem? siquidē ea utentes, ac ei obtemperantes sani facti sunt: species enim, idōsus fortunæ, & formæ, figuratue, nuda est & non clara, quam cum sese arti commiserunt, uidere & considerare non potuerunt, noluerunt uel. Quare non est quod eos conualuisse, fortunæ acceptum ferant, sed arti medicæ. Cum enim sese arti ipsi commiserunt & crediderunt, tūc eius formam, figuramue, siue speciem, idōsus spectant, & uiderunt, perfectiq; operis uim non uerunt. Dicit certe hic qui contra dissent, plurimos iam pridem languentes nullis medicis usos conualuisse: quod non nego, nam mihi fieri potuisse uidetur, uti hi qui nullis medicis uterentur, in medicinam incurrerent, non tamen quid rectū, & quid nō rectum in ea inesset, uiderent, præsertim si sese curātes in eam incurrissent, quam si medicis usi fuissent, nacti fuissent. Hocq; tamen magnum argumentum est, Artem esse, & quidem magnam, cum appareat, & eam non putantes esse, per eam esse seruatos. Nam omnino necesse est, languētes, qui medicis usi nō sunt, sese sanatos aliqua re scire & fieri, quid uel faciēdo, uel non faciēdo. Nam aut inedia usi sunt, aut farietate, plenitatieue, uel plurimo potu, uel siti, uel balneis, uel illuue, uel laboribus, uel quiete, uel somno, uel uigilia, uel horum omnium perturbatione, & permissione, cum usi fuissent, conualuerunt, quidq; plurimum & iuuauerit, & nocuerit, necesse est eos scire. Nam non omnis satis definire cognoscere potest, quæ iuuent, quæ ue lādāt: si nanq; qui ægrotauit, sciret laudare uel uituperare, siue cognoscere medicamenta, cibariq; per quæ conualuit, hæc omnia medicinæ, artis ue medicæ esse inueniret, tamen si quæ prolata sunt, uel pdesse, læserunt, restantur ea artem esse. Nam quæ profuerunt, quod rite prolata sunt & data, profuerunt: quæ uero læserunt, quod non rite data sunt, læserūt: nam ubi rectum, & nō rectum locum & terminū utrunq; habet, quomodo hoc ars non erit? Nanq; illud non artem, atechniāue duxerim esse, quod nec rectum, nec nō rectum habet: quod autem alterutrum & utrunq; habet, quo pacto non erit artis opus? sed potius non artis, atechniāue: Præterea si quidem solum ex medicamentis purgantibus, & sistēnibus medela constaret, & hoc medicinæ, medicorumq; tantum esset, hic meus sermo castus, & nō ualidus esset: nunc autem uidentur medicis, qui maxime laudantur, uictus ratione, quibdamq; alijs rebus curare, quæ nunquam quis nō modo medicus, sed ne rudis quidē cum hoc audiret, non esse artis diceret. Cū ergo nihil, nec in optimis medicis, nec in medica arte inutile sit, sed plurimis quæ nascuntur, & quæ fiunt, species & formæ, idēque medelarum & medicamentorum, non est quod quicquam eorum qui sine medicis conualuerunt, sponte sua factum re uera dicat, nam quod sponte sit, non cōparet. Quicquid enim factum est, cur factum sit, & quo modo deprehenditur: quod autem sua sponte factum est, non uidetur sic esse, re q; ulla constare, subsistereue, sed nomē tantum habere. Medica autem ars cur, & quomodo facta sit, deprehenditur, & quibus rebus constet. His uero, qui sanitatem, fortunæ non arti medicæ acceptum ferunt, quis hæc posset dicere

eere. Qui autem in mortuorum calamitate artem tollunt & eleuant, miror quam fatis
 digna ratione moueantur, ut non potius hoc mortuorum intemperatiam dedant, quam
 prudentiam exercitum medicinam cauissentur & accusent, tanquam in medicis tan-
 tum insit non expedientia mandare, in languentibus uero non insit mandata praeferre:
 quinimodum uerisimilius est languentes nolle, & non posse medicorum mandata exequi,
 quam medicos non expedientia mandare. Nam qui sana mente, sanoq; corpore languen-
 tibus manus admouet, secum praesentia & praeterita reputat, & considerat, uti dicere
 possit cur languant, & quae abegerit, Languentes uero nec cur languant, nec cur non
 languant, sciunt, nec ex praesentibus, praeteritisue uentura praenoscunt, nec cur ea face-
 re iubeantur quae medici mandant, Praesentia quidem dolent, futurumq; metuant: sed
 tamen morbo pleni, cibariis uacui, potius ea caprant quae placent, & morbum augeant,
 quam quae salutem, sanitarumque parent, non quod mori cupiant, sed quia malum ferre
 nequeunt. Quidnam ergo potius credendum est, hos ne sic habentes potius ea facere,
 quae medici mandant, an ea quae non iubentur: uel medicos his, qui sic habent, sicuti di-
 xeramus, quae non expediat mandare, par est & uerisimile non ne magis hos mandare,
 quae expediant: hos uero praeparare, cum obtemperare non possint, tamen si sciunt, nisi
 si pareant, mori possent, cuius rei cauissas, qui non recte ratiocinantur, in eos qui nihil in
 causa sunt, rejiciunt, auctores uero liberant. Sunt praeterea nonnulli qui propter eos, qui
 nolunt iam morbis superatos, deploratius curare, medicam artem damnant dicentes,
 quod ea quae curant, per se sanarentur: quae autem auxilio egeant, non tangunt, cum
 oportere, si quidem ars esset, omnia aequae curare. Qui autem haec dicunt, si medicis ul-
 tio darent, quod haec dicentes contemnunt, tanquam insanos, merito magis uitio uerte-
 rent, quam qui haec damnant. Si quis enim in his artem damnat, ubi non est ars, nec pos-
 test iuuare, uel naturam, quae suapte uel non potest, posse censet, magis insanus est quam
 ignarus: quarum enim naturarum & artium instrumenta perire tractamus, nos earum
 opifices esse, profiteri licet, ceterarum uero non aequo modo. Cum ergo quid mali quis
 patitur, quod superet omnia medicarum artis instrumenta, non oportet putare medicina
 posse tolli. Nam cum multi sint in medicina quae comburant, tamen ignis ultimo adhi-
 betur, uti uel, quinimodum & alia plura comburant. Nondum tamen patet num ne fortio-
 ribus minus fortia curentur, tollantur: certum uero est fortissima, ualidissimaue for-
 tioribus curari, tolli: quae autem ignis non perficit, certum est alia arte egere, in qua
 ignis non sit instrumentum. De ceteris uero eadem ratio est, quae medicam artem co-
 adiuuant, quarum omnium dico oportere cuiusque secundum accidit ex accidentis uel,
 medicum uim passionis causari, non artem. Qui autem uitio dant his, accusantque, qui de-
 plorat, morboque superatis manus non admouent, mandant, uolunt uel nihilominus &
 quae non expedit tangere, quam quae conuenit expedit: quae haec uolunt, & iubent,
 medicis quidem nomine mirandi uidentur, qui autem arte & peritia ualent, eos deni-
 que: nam tam imprudentibus huius artis periti nec denisioribus, reprehensoribusue, nec
 laudatoribus non egent, sed consideratis, prudentibus, gnaris uel: quod opificum & ar-
 tificum opera cum bene peracta fuerint & perfecta, plena sunt, plenae peracta. Cum
 autem aliquatenus deficiunt, diminuta, deficientia praeterea, diminutae quaedam artifi-
 cibus, quaedam fabrefactis, arte uel perfectis data sunt. Per alias autem artes fabrefacta,
 peractae opera tempus aliud alijs rationibus demonstrabit: quae uero per medicam ar-
 tem, qualitate, quodque pacto discernenda, quaedam praemissa, quaedam praesens oratio do-
 cebit. Sunt enim his, qui satis hanc artem nouerunt, quidam morbi non in latenti, occul-
 to uel loco positi, neque multi, quidam contra, & multi. Quae uero mala rubra sunt, postu-
 losae uel, colore, tumore uel in aperto sunt: specie enim & uisu, & tactu sensum duritiae,
 mollitudinis, humiditatis praebent, quaeque calida, quae frigida, quorum singulorum praesentia
 uel absentia talia sunt. Horum igitur omnium in omnibus medelas sine errore,
 & certas esse oportet, non uti faciles, sed quod dignoscuntur, inueniuntur: digno-
 scuntur autem non quibusuis & iam uolentibus, sed horum peritis, qui possunt reme-
 dia horum inuenire, qui quidem arte, & ingenio ualeant, quare & ad ea quae patent, &

Quid contra
 eos, qui mor-
 tuos medicis
 assignat, dicit, tam

Quid medicus
 consideret ante
 curam.

Cur languen-
 tes non parcat.

Damnat ars
 medica, qui-
 etiam cum de-
 ploratos non
 curet.

per pulchra responsio

Medicina uel mala uia tollat
 non potest: col. praecedenti.

Deploratos
 non expedit
 tangere.

Quid arti,
 quaedam artifi-
 ci danda.

Male patientia
 pauci sunt, cos-
 tra, quae non pas-
 senti, multa.

*Loca corporis
uscula.
Venæ, nerui
quid faciant.*

Languentibus
non semper cre-
dendum.

Auf: wo de natura

Medicus cum
morbu nouit,
facile pellit, cu

[illegible]

clarita

claritatem, tarditatem, grauitatem, defillationem, fluctiones, quæq; singulis destillare defluereq; consueuerunt, per quæ exitus dantur, quorum quædam odore, colore, tenuitate, crassitudine, pondere considerantur & obleruantur: quorum signa hæc, quædam affectorum, quædam pati queuntium. Cum uero hæc significatur, demonstrantur, natura libens non deserit, tamen necessitate coacta, uacua nihil nocua permeat: quæ cū peregit, & dimittitur, artis peritis demonstrat quid agendum sit. Cogit enim color, ignisue pituitam insitam & coactam diffundere, ciborumq; & potionum acorem, uehementiamq; uti conieceretur, quid de his uideatur, quorum quædam ipsa molitur, uti perspiciantur. Præterea spiritus, anhelatioque tunc pater, emittiturq; cum ardua quis & accliuia conscendit, aut currit, sudoresq; tunc his ipsa natura elicit: quod ex aquarum feruore conspicitur. Quæ uero per uescicam transmittitur, magis morbum demonstrant, quàm quæ per carnem, potionesq; has & cibos præterea ars excogitauit & adinuenit, quæ calidos magis calefacerent, tabefacerentq; liquefacerentue, quæ nunquam madescerent, diffunderentq; nisi hoc haberent. Sunt præterea alia præ alijs, & quæ per alia transeunt, penetrantq; demonstrantq;. Quamobrem ne mirum sit, si tardius fides his habeatur, & rarius manus admouetur, cum per aliorum scripta, medica prudentia, peritiaparetur, quæ multas rationes, modosue ac suppetias, auxiliæue habet rite curatis: non rite uero curatis rarius manus admouet, sin autem admoueat, quantum in sese est, restituit. Quæ hæcenus diximus, sunt tradita ab huius artis peritis: quæ re magis, quàm uerbis multitudinis fidem sibi comparat, quæ magis credit quæ uidet, quàm quæ audit.

*Quid natura
aga, uideto.*

*Similitudinem
considerato.
Lotium magis
morbos indu-
cat.*

*Quid propriū
artis medicæ.*

HIPPOCRATIS COI LIBER DE
PRISCA MEDICINA.

Vi de medicina, medicæue arte dixerunt, scripseruntue, hæc sibi proposuerunt, Calidum, frigidum, humidum, siccum; uel quicquid aliud breuiter uellent, causam morborum & principium, mortisq; in hominibus esse: horumq; uel unum, duodue cunctis esse proposuerunt. qui errasse deprehenduntur, magisq; reprehendendi sunt, cum nihil de arte, quæ est, quæq; cuncti in maximis affectibus & morbis utuntur, medicosq; propterea optimos colunt, dicant. Nam quidam eius artifices optimi sunt, quidam mali: quod profecto non fieret. Nā nisi medicæ ars esset, medicinæue, nihil in ea omnino spectaretur, disquirereturue, nihilq; in ea excogitaretur & inuentum esset, neq; ea omnino esset, sed omnes æque eius imperiti & ignari essent, fortunaq; languentium mala regeret, moderareturue: quod non sic habet, sed quemadmodum in cæteris artibus opitices, artificesue multum inter sese manibus & mente differunt, sic & in medicina siue medica arte. Quamobrem nunquam profecto censuerim eam superuacaneā, uanæue materia egere, quemadmodum obscura dubiaq; de quibus si quis uelit dicere, necesse est materia, argumentūue, siue hypothesi utatur, quemadmodū qui de sublimibus, uel sub terra positis rebus differit, qui eussiciat, aut se scire dicat quemadmodum habent, tamen nec qui dicit, nec qui audiunt, liquido sciunt sint nec ne uera. Nam quod se referat, non habet quo ea confirmet, uerumq; sciat, quod in medica arte nō est. Nam omnia priscis temporibus inuenta sunt, principiumq; & uia monstratur, qua alia inueniatur, multoq; tam tempore inuenta cognoscatur, probenturue, posthacq; inueniantur, si quis quæ inuenta sunt satis cognoscatur, hisq; cōmotus & concitatus noua perquirat. Si quis autē hæc non admittens, cunctaq; reprobans, modo alio perquirat, fallitur, fallitq; & fallitur: nam fieri nō potest, & cur dicat, artēq; esse demonstrabo, quo patebit, nō posse quicquā aliter inueniri. Maxime uero, primūq; uidetur oportere eū, qui de hac arte dicit, scribitue, cunctis nota dicere: nulla em alia de re dicere, quærereq; cōuenit, quàm de affectibus, passionibusue, quibus hi uexantur. Nam suos quæq; affectus, passionēue prædicere iuuat, quemadmodū agnoscantur, sedenturq; tollanturue, minuantur, tabescantq;. Nihil enim melius quicquā reminiſcitur & agnoscitur, quàm cū audit quæ passus est, quarū rerū rudes si sunt, non facile

*Prioris artis
medicæ scripto-
res taxantur.*

*Medicæ artē
esse, & ueram
esse uerā.*

Similitudo.

*Aut. hæc.
Certa esse inue-
ta in hac arte.*

*De rebus com-
muniſibus tra-
ctat medicina.*

Medica ars est de rebus, morbisque uulgo nota.

Aut de cibo antiquorum.

Quae de cibis dicitur, alibi.

Multi priore cibo peribant.

Quare cibi quidam uisum uisumque iuncti sunt.

Panificia uaria.

Medici hunc cibum excogitarunt.

Certatores, et popinari quid semper excogitant.

Principia medicinae.

Quomodo uisum Barbari.

Aut prima cura di modis.

est eorum attentionem captare, per alium autem inuenta dicta; proclive, & facile est, carpere & recitare. Sed si quis rudiū, & uulgi mentē, & assensum non assequitur, mentesque audientū bene disponat, attentōsue faciat auditores, quod est, nō assequitur: propterea superuacanea nō eget materia, argumētūue, siue hypothesi: nā per exordia medica ars comperta, quæ sita; non fuisset: nihil enim ea languentibus hominibus fuisset opus, si per eadem quibus sani nutricarentur, ac nisi alio modo, rebusque alijs nutriti ea illis profuissent, nisi etiam multo illis meliora fuissent: quæ res homines cōegit medicam artem querere & efficere, quod non fecissent, si eadem, quæ sanis & languentibus dara contulissent, quemadmodum nec etiam nunc conferunt: quin etiam uti alius repetamus, quidem cenſeo, ne sanorum quidem uictum, cibūque, quo nunc utuntur, excogitassent, inuenissentue, si homini sanis fuisset comedere & bibere, quæ boues & equi, ceteraque bruta, præter homines quæ ex terra nascuntur, semina, fructus, poma, frondes, herbas, ceteraque, quibus hæc nutriuntur, crescunt, & sine labore degunt. nullo alio cibo egentia; quinimō cenſeo homines ipsos per exordia hoc cibo uolos fuisset, cibaria uero quæ nunc in usu sunt, ab hominibus inuenta, excogitata, longoque tempore arte perpolitā, & facta fuisset mihi uidentur. Nam hominum corpora plurima ac grauiā mala, hoc serino, uehementi, magnasque & indiscrētas uires habente cibo patiēbantur, qualia nunc etiam patiētur, si his cibis uterentur, laboribus, doloribusque, morbisque subitanea, præſentiue morte corripērēt, minus autem hæc eos pallos fuisset tunc, par est propter consuetudinem. Crebro autem tunc & multos imbecillem naturam habentes, perijisse, credendum est, qui uero superessent, diu resistere, quemadmodum etiam nunc, qui ualidissimos cibos facile digerunt: ceteri uero multo & labore, & malo ab illis liberantur. Propter hanc igitur necessitatem & usum, hi mihi uidentur quæſisse cibum, nutrimentūue naturæ humanæ commodum, huncque inuenisse, quo nunc utimur. Triticū enim terentes, molentes, cribantes, subigentes, coquentes panes fecerunt, placentasque pulcēmus, siue mazzan hordeaceam, plurimaque ex hac re efficiebant, quædam elixabant, assabant, torrebantue, miscebant, uolebant, ualida rebus infirmis permixta conformabant, ad naturamque humanam omnia accommodabant, potentiamque & uires secum putando, quæ ualidiora essent, naturam humanam non posse superare, si inijcerentur, laboresque & dolores, morbosque & mortes futuras: quæ uero sapere possent cibum, nutrimentumque optimum præbitura esse, corporibusque humanis inde inerementum, salutem, sanitatemue nasci. Huic autem inuentioni quis nam aliud nomen iustius, conuenientiusue ponat, quam medicæ artis, medicinæue? Si quidem propter hominum salutem, sanitatemue nutritum, nutrimentumue inuenit, quo salus, sanitasue causa permutatio fieret cum eo nutritum, quo labores, dolores, morbi que creabantur: sin autem ars esse non cenſetur, non est absurdum, cum eius nemo rudis, ignarusue sit, sed contra omnes gnari, & periti propter eius & usum & necessitatē, non conuenit, decēue quenquam huius artificem uocari: quoniam hoc inuentum magnum est, plurimaque obseruationis & contemplationis: quin etiam nunc qui certaminebus, siue gymnasijs, cupidinariaque rei, culiniseue student, modo eodem, uitæ quærentes, semper aliquid inueniunt, quod cum ederint, potarintque, alios superent, fortioresque quam antea fiant. Medicina ergo nunc consideremus, quam omnes latentur propter languentes, & affectos excogitam & inuentam fuisset: si quidem & nomen inde habet, & artifices eorumque ipsa potui uult & unde nam incepit. Mihi quidē quod & per exordia dixeramus, non uidetur quæſita & inuestigata medicina, nisi per illos, qui hoc uitendi genus cōmodum & affectis & ualentibus excogitarūt, quandoquidem etiam nunc Barbari, qui nulla utuntur medicina, quique Græcis finitimi sunt, modo eodem uiuunt, quo cum sani sunt ad uoluptatem, & cum languent, nec cum quid patiūtur, quicquam quod cupiant subtrahunt, aut minuunt. Qui uero medicinam excogitauerūt inueneruntue, sententiam opinionemue habuerūt, quam illi de quibus prius dixeramus, Primum quidem arbitror ex eorundem ciborum copia quid subtraxerūt, & pro multis pauca fecerunt, & dederunt. Cuius hoc illis satis nō uideretur (non enim languentibus hæc aquo

æquo modo proderant: sed erant nonnulli, qui sic haberent, uti ne exiguos quidē cibos superare possent, hos itaq; putarāt imbecillioris cuiusdam rei egere, propterea sorbitiones inuenerunt, paulū quid firmioris, & robustæ materiæ multa aqua cōmiscēntes, quod inerat ualidum, mitione & coctura subtrahebant, minuebantq;. Quicūq; uero nec sorbitiones poterāt superare, eos ad pocula deducebant, hæc q; usu & copia obferuido, quod modice, ac æquo quodā modo haberet, nec plus quā oportet, nec minus, nec meracius, nec dulcius, nec ferius propinabant. Hoc autē probe scire oportet, quibus sorbitiones in morbis non conferāt, & considerare. Nam cū fecerint, febres iritantur, & crescunt doloresq;, clarumq; sit, quod propinatur & infertur, morbo quidem nutrimentum & incrementū esse, corpori uero tabem, malum, & exitium. Quibus autem sic habentibus siccus cibus, panis, placenta, puls, mazæ, & si pusillus datur, decuplo magis malum crescit, quā si sorbitio, nullam aliam ob causam, nisi cibi uehementia, quæ ad malum, quo quis afficitur, non facit. Nam cui sorbere confert, comedere uero minime, hic si pusculū assumat, magis afficitur, cuius languoris causa huc refertur: nam quæ ualida materiæ sunt, maxime & apertissime sanum lædunt, nedū languentem. Quid igitur magis nouum excogitasse uidetur ille, qui medicus uocatur, & artifex eius artis, quā omnes confitentur, & uident esse, quæ manu tractatione constat, qui genus uiuendi, uitæ, cibumq; languentibus cōmodum adinuenit, quā ille, qui primum & ab initio cunctis hominibus modum uiuendi, nutrimentum, cibumq; quo nunc utimur, inuenit, separauitq; ab agresti, & ferino illo: Mihi quidem idem modus uidetur quoddamq; unum, ac simile inuentum. Hic quidem quorumcunque irarumpentem, intransiūmque natura humana ualens etiam & sana potiri, & superior esse propter earum rerum feritatem, & agrestem naturam, & intemperantiam, non poterat. Alter uero, quorumcunque dispositio, in quam quisque inciderat, & erat, potiri, & superior esse non poterat, hæc inuenit auferre, subtrahere, imminuere: quid me hercule ab illo differenti? hac una re, quod illud maius fuit genere, speciē, ac uarietate, maiorisq; eguit negotiationis: principium enim fuit, quod prius fuit. Si quis autem sanorum, & languentium cibum conferat, deprehendet nocentiorē esse cibum sanorum, & cæterorum brutorum sanis, quā languentibus sanorum. Nam si quis non nimis graui morbo laborans, nec contrā nimis leui, comedat quæ sani, cum comedunt, iuantur, panem, carnem, cæteraq; similia non multa, nō magnopere lædunt: siq; quis sanus, mediocriter robustus, comedat, quæ si bos & equus comedat, iuuatur, herion, hordeū, cæteraq; quæ illi comedūt nō multa, magis uexabitur, etsi sanus sit quā languens, si quæ sanorū sunt, comedat. Hæc omnia demonstrant hanc artē medicā hac uia cum inquireret, hæc inuenire potuisse, quæ si simplicia fuissent, quemadmodum censetur & narratur, uti quæcunque ualida, robustæ essent, nocerent, quæ autem contrā non ualida, nutritiue affectum & iuuarent, leue & facile negociū fuisset. Non multum enim de eo, quod ualidum esset, uti ad tutum, securum, non ualidumq; redigeretur, auferendum fuisset. Præterea non minor est error, nec minus hominem lædit, si quis det, propinque minus, tardiusue, quā fati est & expediat. Pars enim sanis & inedia plurimum in hominis natura potest, & ualentem facere & infirmum, ac perimere. Multa etiam alia mala illis non similia ex plenitate proficiuntur, quæ non minus etiam graua & periculosa sunt. Præterea uaria multo magis est, ac maioris diligentia eget hæc res: mensuræ enim cuiusdam modum animo considerare oportet, mensuram dico, non quæ pondere, numeroq; ullo constet: quā si quis respiciat, quod expediat & exactum sit, possit cognoscere: nihil enim aliud inuenies, quā corporis sensum. Quamobrem difficile est, tam exacte rem nouisse, uti parum utrinque erret quis, tamen hunc ego medicum ualde laudo, qui paululum quid in his rebus aberrat, peccet: quod autem exactum & uero proximum est, raro admodum scire, & uidere est. Siquidem plurimi medicorum in his mihi similes esse uidentur malis nauium rectoribus: nam cum illi in tranquillitate regendo peccant, errantue, eorum error non patet: cum autē eos magnus uentus, & aduersa tempestas deprehendit, liquido iam & aperte cunctis hominibus.

Sorbitionū & potionū inuenitio, quæ erat sorbitionis.

Quid obseruandum medicis.

Cibus sanorū languentibus obq̃.

Duorum horū nutrimentum differentia. Medicina in Chirurgia Pharmacia, & Dioscoridis.

Ciborum comparatio.

Quis erret in agrotis.

Hæc de fame.

Ad hoc dicitur, quod inuenies, quā corporis sensum. Quamobrem difficile est, tam exacte rem nouisse, uti parum utrinque erret quis, tamen hunc ego medicum ualde laudo, qui paululum quid in his rebus aberrat, peccet: quod autem exactum & uero proximum est, raro admodum scire, & uidere est. Siquidem plurimi medicorum in his mihi similes esse uidentur malis nauium rectoribus: nam cum illi in tranquillitate regendo peccant, errantue, eorum error non patet: cum autē eos magnus uentus, & aduersa tempestas deprehendit, liquido iam & aperte cunctis hominibus.

qui in ea sunt, patet per eorum ignorationem, & errorem, peccatumque, nauem, nisi succurratur, perditum iri sic & mali, & plurimi medici, cum homines qui nihil graue & periculosum habent, curant, si quis in his maxime peccet errétue, nihil admodum graue & periculosum admittat: nam multo plura, & saepius leuissima mala hominibus fiunt, quam graua & periculosa, in quibus si peccent errétue, rudibus & ignaris non patet. Cum autem magnum, uehementem, fallacemque morbum nanciscuntur, tunc eorum error & peccatum, arsque cunctis patet, quamprimum enim cum languentium poena, exitiūque comparat: quod autem non opportuna uacuitate non minora mala hominibus fiant quam plenitate, sani probe demonstrant. Quosdam enim semel in die comedere iuuat, quod quia confert, substatuerunt: quosdā prandere, propter eandē causam, necessitateque, sic enim his confert, & non illis. Quidam uero propter uoluptatē illis imperantem hoc student: quidam alterutrum & utrumque. Plurimis hominum si quis dem nihil facit, & differt, utrum nam horum sequantur & studeant uel semel comedere, uel prandere, conareque, hacque consuetudine uti. Sunt præterea nonnulli, qui nunquā possent, quin prætér eorum utilitatem esset, ab eo quod adueuerūt, discedere. Quam obrem horum alteris confert cibū alternis diebus capere, nec temere permutare, alio qui male adficerentur: nam si hi prandent, non confert, confestim hi quidem graues, languidi, torpidi, tardiue corpore & mente, sensuue efficiuntur, oscitantque, item uolunt, si uero supercoenent, inflantur, torquentur, uenterque erumpit, quod plerisque magni morbi principium exitiū: & hoc cibaria, quæ semel assumere consueuerūt, si bis ingererent, nihilque plus: similiter etiam si prandere quis consueuit, sicque illi confert, non prandeat, cum primum hora transit, confestim uehemens debilitas, tremor, animi defectus, os amarescit, lutei insuper oculi fiūt, lotium crassum, calidū, seruensue demittit, lancinantur intestina, suspendunturue, calligant oculi, percitur ira, difficulter spirat, languidus efficitur, omniaque hæc propterea patitur. Cum autem cœna accingitur, quæ prius prandio assuebat, consumere, comederue non potest, eaque cum descendunt, torquent, strepunt, crepitantue, uentriculūque claudunt. Hi que difficilis cubant, dormiuntue, somniaque tumultuosa, & perturbata uident, quod plerisque morbi principium exitiū: quod cur fiat, considerato: quod quidem illi, qui semel comedere consueuerunt, fieri puto, quod legitimum tempus non expectauit, dum uentriculus prius cibum penitus dissolueret, superasset, mitesceret, demississet, quiesceretque, sed feruenti adhuc, gliscensque recentia & noua superintulit. Nam hi uentriculi tardius multo digerunt, maiorisque cellationis, & requietiorij egent: qui uero prandere consueuerunt, quod profecto quamprimum corpus cibi eguit, prioraque consumplerat, non habuit quod consumeret aut frueretur, nec statim ad eum nouus cibus accessit, nam præ fame tabescit, quæcunque enim hunc hominem pati dico, fami dedo. Cæterosque omnes qui biduo, uel triduo cibo abstinent, passuros eadem dico, quæ de non prandentibus dixi, hasque naturas, quæ celeriter, & uehementer errore, peccatōue aliquo dissoluentur, cæteris infirmiores, debilioresue esse: nam proximus est imbecillitate non potens, nō ualidusue, morboque morbosus, magisque inualidus redditur, cum prætér tempus laborat. Quod cum sit hæc exacta diligentia, obseruatōue in arte difficilis, semper exactissimū, uerissimūque cōsequi, nanciscue, non facile est. Multæ enim res, speciēsue sunt in arte medica, ad quas exacta diligentia, peritia, & obseruatō uisueque non potest penetrare, de quibus dicitur, profecto nō puto, censeōue, propterea medicā artem, tanquā per exordia non sit bene tractata, quæ sitaue, seu inuestigata, resellendā abiiciendāue esse, si non in omnibus, quod exactum, diligens & uerum est, habeat: sed multo magis propterea amplectendam, quia proximè ad uerū, exactūue, & diligens accedit, simulque cogitatione, mente, sensuue, siue prudentia eō peruenire potuerit, in tanta rerū & obseruatione & ignoratione, magisque mirari debemus, quæ in ea inuenta sunt, tanquam recte, periteque inuenta laudare, nec casu, fortunæue reperta putare. Ad eos autē qui nouo quodam modo ex materia, argumentōue, seu hypothesi, suppositioneue, & supposito aliquo hanc artem querunt, & constare uolunt, sermonem redire uolo. Nam si ca-

Quando error patet.

No. minora male terriue ex phasmatibus & ex plenitudine uarietas.

Atq. circa consuetudine sanctorum cibis

Cum hora cibi præterit, quid fiat, uideto.

Cur uarie hi efficiantur.

Qui diu cibo abstinent, quid patiuntur.

Cur non semper in arte medica attingitur.

Atq. in defensione ueritatis.

ne in dicitur accis

Suppositū hominis, materiae.

fidum est uel frigidum, uel siccum uel humidum, quod hominem lædit, uexat, molestat
 ue, qui rite curet, calidum frigidum tollat, calido frigidum, siccum humido. Homo mihi
 detur non ualide natura, sed infirmioris, qui triticeum comedat, quemadmodum ex area
 tollitur, crudum, non elaboratum, carnemque crudam, aquam poterit, quo cibo si diutius
 uteretur, certo scio plurima & grauiora pariter. Pluribus enim languoribus & morbis ue-
 xabitur, corpusque non ualidum erit, uentriculusque perdetur, corrumpeturque, diutius ui-
 uere non poterit. Quod nam huic homini sic habenti adiumentum parabitur? Cali-
 dumne uel frigidum, uel siccum uel humidum? Simplex enim, & unum est quod
 cunctis horum; nam si quod lædit, horum quid est, suo contrario discutiat oportet,
 quemadmodum eorum sermo, ratione habet. Certissimum ergo, firmissimum
 ue, & apertissimum, cibaria, quibus hactenus usus est, subtrahere, triticeque loco pa-
 nem dare, coctam carnem pro cruda, super his uinum potare: hæc si mutantur, sanes-
 cerit, nisi penitus præ longo hoc nutrimento perditus & corruptus sit: quid nam dicemus
 huic profuisse, calidane si frigore laborabat, an contra? Puto me plurimum ambiguita-
 tis illi quæ interrogauero præbitorum; nam qui panem triticeum confecit, calidum uel
 frigidum, uel siccum uel humidum subduxit & abstulit. Quod enim & igni & aqua da-
 tur, & tribuitur, plurimisque alijs permistum & peractum est, quorum singula suam fa-
 cultatem & naturam habent, quæ commista, quædam earum rerum, quæ in his natura
 liter insunt, perdunt, & amittunt, superanturque, cum alijs miscentur. Nam & hoc profe-
 cto scio, panem purum, uel non excussum, uel multa aqua subactum uel pauca pluri-
 mum in hominis corpore differre, coctumque ualde, subcrudumue, Multaque præterea
 alia, similiterque de pulre, mazæue, dicendum est, cum maxime singulorum facultates, ui-
 resque sint, nihilque altera alteri similis sit. Quisquis igitur hæc non prospexit, non uideo
 quo pacto hic quicquam affectuum, passionum & morborum in homine possit uidere
 cognoscere. Singulis enim horum homines adficiuntur & commutantur, alteran-
 turque, hoc uel illo modo is rebus tota uita sana uel agra ducitur, & degitur, uel ex
 morbis coualescit, quamobrem nihil his necesse magis aut utilius est nouisse. Propte-
 rea, qui hæc perquisiuerunt, diu hoc merito, necessarioque mihi cogitasse uidentur, quæ
 optime hæc uti haberent, & quadrarent ad hominis naturam, quam respuerant, qui
 primum hæc inuenerunt. Hancque artem dignam esse censuerunt, quam deo, quemadmo-
 dum putatur, acceptum ferrent, nec siccum uel humidum, calidumue uel frigidum, uel
 horum aliud quid, uel simile his quicquam lædere putauerunt, nec horum aliquo homi-
 nem egere: sed quod ualidum uehementius in unoquoque inesset, quodque naturam huma-
 nam superaret, lædere censuerunt, hocque subtrahere studuerunt. Nam in re dulci, quod
 dulcissimum est, ualentiissimum est: quod amarissimum in amara, quod acerrimum in acris: sin-
 gularumque rerum quod uigeret, florereque, siue summum & præcipuum esset, quæ uideretur
 in homine inesse & eum lædere. Nam in homine inesse amarum, salum, dulce, acre, asperum,
 acerbum, lenem, multaque præterea, quæ pro copia, robore ac uigore, diuersas vires habes-
 rent, quæ mista inter se, unaque consula non patent, nec hominem lædunt. Cui uero quid
 horum separatur, secerniturque, suam naturam repetit, tunc patet, hominemque lædit. Horum
 autem ciborum, qui nobis commodi non sunt, si ingerantur, lædunt: quorum unumquod-
 que solum cum est, salum est, uel amarum, uel acre, uel quid tale est, & ualidum, & ue-
 hementius. Propterea ab his perturbamur & agitamur, quemadmodum & his, quæ ex
 corpore separantur, excernunturque. Nam quæcumque homo comedit, potatque, quemadmo-
 dum est, panis, puls, mazæue, cæteraque, hos sapores permixtos habent, sed non sentiun-
 tur, præter quæ ad uoluptatem, satietatemue parantur & condiuntur: quæ etiam plurimum
 ingerantur, nulla perturbatio & excreatio eorum, quæ plurimum in corpore possunt sit:
 nam robur, incrementum, nutrimentumque inde fit maximum, nulla alia de causa, nisi
 quod optime mista sunt, nihilque solum habent, sed totum unum factum est simplex &
 ualidum. Dubito ego quid ambigere, quo pacto, qui hæc dicunt, artemque ab hac uia
 ad materiam, hypothese in ue deducunt, homines curabunt, quemadmodum proponitur,
 supponiturque: nihil enim his exploratum est, & inuentum, quemadmodum reor, hoc suapte na-

Hoc considera-
to.Potissimum au-
xilium.Hæc, quæ antiquitus uocabatur
carni cauda et tritico pro ciboPanis differen-
tia.Mazæ.
Que propitius
enda medico.Quid spectas
vix primi æro
tis inueniores.Que ualentis-
sima.Qui humores
succine et sapo-
res sint in ho-
mine.Que pertu-
rent.Qualis panis,
puls, mazæue.

Calidum hoc, uel cōtra ne sit, certum nō est.

Quare hoc calidū, illud contraria putatur.

Contraria com-

missi nō ledūt.

Qui calor, & frigus concipiuntur.

Quid per nives gelat, cum tibus euenit.

Nō omnes qui rigent, febre calescunt.

Quorū morborum calor non statim cessat.

Diffinitionū signa.

tura calidum esse, frigidū illud, uel siccū hoc, humidū illud, uel alia re cōmunicare, parti cēpsue esse. Quare puto, censēdū illos eadem cibaria, poculaq; habuisse, quibus nūc utimur omnes. Calidū autē hoc, illud frigidū, siccū aliud, humidū illud esse dicunt, ad duntue, quoniam cum medicus quidam languenti nescio quid calidum fuisseffer afferri, cumq; statim peteretur quid illud esset, nisi ad aliq̄d horum cōfugisset, nugari, delia ratēue uisus esset. Si uero quod calidū est, casu acerbū uel lene, molle, hudūmū sit, & non uehemens, calida enim multa sunt, quae diuersas inter se uires habent. cogitandum est siquid horum opus sit dare & afferre, quod calidum & acerbum sit, stringensue, lenēue, & quod molliat, frigidūmūe similiter: nam frigida praestant etiā eadem: sed hoc uti ego quidem sentio, contra cadit: nam non solum in homine, sed in corio, ligno, ceterisq; plerisq; alijs, quae minus quā homo sentiunt, usu uenit. Non enim calidum est, quod magnam caloris uim habet, sed quod acerbum est, lene, ceteraq; habet, quae diximus, quae & in ipso homine insunt, & extra, quae comesta, potataq; cum sunt, siue foris delinita, emplastrataue, hoc praestare uidentur: quae caliditate, frigiditateue propter suas uires, in corpore si suscitent, parū posse propterea puto. Donec enim calidum, frigidumq; permista sunt, non molestant: nam multo modū quendam, & cēpera mentum est calido & frigido inter sese. Cum uero separantur, laedunt: cum enim frigidum penetrat, statim uexat, quamprimū enim calidum quod inest, illi occurrit, corporis ad suppetias, nullo alio apparatu egens, nec auxilio, quod & in sanis, & nō sanis operatur. Quod si quis sanus hyeme corpus refrigeret, lotus aqua frigida, uel alio modo, quo plus faciet, nisi corpus penitus rigeat, cū uestimenta sumet, selesq; sub tectū recipiet, multo magis calefiet: quod si uelit magis calefieri, calido balneo, uel multo igne utatur, deinde uestimenta sumat, illisq; uertet, ubi frigus antea cōceperat: multo magis refrigerabitur, & horrebit, rigebitue, siue quis stratus, & cunctus aestu sese uelit hoc pacto refrigerare, decuplo magis aestuabit: quae multo plus his, qui per nives & gelu ambulānt, eueniūt, cū ualde manus, pedes & caput frigescent, cū ad noctē pannis inuoluuntur, locosq; calido consistant calore aestu dolore, pruritūq; uexantur. Quibusdam etiā bullae, pustulaeue, tanquam ignis ustulauerit, excitantur: quod nō ante patiūtur, quā calefiant, praesto adeo utrumq; horum in alterutram partē adest. Sunt & alia multa, quae de hac re possem dicere, sed quae ad languentes pertinere uidētur haec sunt. Non omnes qui riguerunt febre grauissima, acutissimaue, percalescunt: quae si adueniet, non uehementer, sed sedatius prorumpit, quinetiā plerumq; non nocua est, quādiutiusq; si durent, in pedes ferē semper definit, praesertim illi, qui plurimum riguit: contraq; nōnulli, cum sudauerint, febrisq; sedata sit, multo magis frigescent, quā per exordia frixerint. Cui uero tam contraria maxime fiunt, & cū subito, quae per sese uires auferunt, quid nam post hac magnum, aut graue superueniat, cuiusue in hac re auxiliij egeat, quis fortasse quid dicat, sed qui febre ardenti, pulmonisue uirij, morboque alio graui corripitur, calore non tam cito liberantur, nec hoc loco calidū, calorem post frigidū, frigusue adueniat: quod puto maximum argumentum esse, homines propter calorem, calidūmūe febre non corripit: nec hoc est causa, cur male habeant, sed quod calidum amarū est, acre, salum, ceteraq; multa, contraq; frigus, frigidūmūe, cum alijs uiribus. Quae autem laedūt, haec sunt, comparet autem & calor, calidūmūe, quod plurimum roboris habet, utpote princeps adhortans, incitans, augens unā cum illo, nullam tamen maiorem uim adiungit, quā expediat & adit. Haec autem sic habet. De signis uero, notisue, primū quidem notissima manifestissimaue sunt, quorum iam pridē & sapientius omnes periti sumus, & reddimur, quod est, si quis nostrū rauelcat, grauelfcat, de naribusq; stillat, quod acutus sit & uehementius, quā cōsueuit antea, singulis diebus naresq; turgescant, ignescantq; quibus si manus admoueas, diutiusq; teras, tractesue, exulcerantur, cum nō carnosus, & durus natus sit & eius locus. Sedatur autem ferme hic narium fluor, aestusue, non cum destillat & inflammatus est, sed cum crassior est, concoctus, magisq; mistus priori, tunc tam fluctio, aestusue cessat. Quibus autem frigore hoc euenit, signa patent, solum frigus esse, nec aliud signum accedit quā frigoris, cutis liberatio est, si calefiat, quo

at, quo statim hæc facessunt, absceduntue, nullaq; alia discussione, digestionue eget: cætera autem omnia, quæ humorum acrimonia, & intemperantia fiunt, similiter fieri censeo, quæ cum discernuntur & concoquuntur, discutuntur: quæ præterea distillationum, rheumatōne oculis petunt, quæ uehementes, & acres sint, palpebras exulcerant, absumuntq; nonnullorumq; genas, & quæ sub oculis sunt, deuorant, lancinantue, quocunque defluant lacerantq; & dehiscere faciunt, ac rodūt tuniculam, quæ circa pupillam, aciemue est. Dolores etiā æstusq; caumatue tantisper inuadunt, occupantue, quoad destillatio, rheumāue digeratur, crassescatq; magis, sordescatq;. Quod fit, cum hæc inter se concoquuntur, miscentur, temperanturq;: quod si in fauces penetret, raucedo, singultus, angina, sacri ignes, erysipelatue, spirandi difficultas, suspiriā ue, pulmonis uitia, plurimāque alia suscitantur. Hæc omnia primum, falsum nescio quid, hudum, acre, amarumq; emittunt, tūcque magis uitia malāue confirmantur, roboranturue. Cum uero crassescunt, miscenturq; magis, omniq; acrimonia liberantur: tunc etiā febres, cæteraq; quæ homines uexant, miscentur: nam ea singulorum horum malorum esse causam putare oportet: quæ cū adsumt, & uigent, crescent ea, necessariiq; intenduntur: sin autem in aliud temperamentum transeant, mutenturue, cessant: cum uero sincera, purāue caliditate, frigiditate sit, nec aliud participet, facile sedatur: cum autem ex calido in frigidū transit, mutaturue, uel contrā, quomodo mihi dictum est transit, mutaturue. Præterea cætera mala omnia, quæ hominem male habent, humorum, complexionūue uiribus gignuntur: quod fit, cum amaritudo quædā diffunditur (quod flauū bilem nominamus) tunc lassitudo, molestia, æstus, caumatue, debilitas, impotentiaue, detinent, occupantue: quibus liberantur, cum purgatur quandoque sua sponte uel medicamento, cum quid horū opportune sit, laboribusq; caliditatis aperte liberantur. Quoad uero hæc subleuata, & superiora fuerint, nullo modo laboribus, febribusue liberantur: quibus autem acrimonia uirulenta, acuitates rabida, quæ lancinent mordicentue uiscera & intestina, pectoris langor, animi deliquit, aporiaue proficiunt, profidūue, non ante sedantur, quā purgentur, sterinantur, cæteris ue misceantur: quæ digerit, extenuari, crassescere, mutariq; in speciem humorum, chymōue multis & uariis speciebus, rebūue possunt: quapropter & decretoria, iudicationesue, & numeri temporum in his plurimum possunt: quamobrem minime dicendum est, horum omnium calorem, calidūue, uel frigus, frigidūue causam esse, uti patiatur quæ non putrescunt, crassescuntue. Quid autem dicemus, nisi horū temperaturam, mistionēue, cum inter se pares uiribus non sunt: Nihil enim calorem, calidūue sedat aliud quā frigus, frigidūue, si misceatur: & contrā si frigori, frigidōue calor, calidūue admoueat: cætera autē omnia in homine quod pluribus miscentur, eō mitiora & meliora sunt. Tunc autem optime homines habent & degunt, cum digerunt, & quiescunt, nullamq; potiore, peculiarēue uim præferunt, demonstrantue. De his quidem cumulate dixisse uideo. Præterea medici quidam, & sophistæ dicunt, fieri non posse, quod quisquam recte medicinam sciat, nisi noscat quid sit homo, quōue primum modo factus & compositus sit. Quæ quidē & sophistæ & medici de hominis natura dicunt, uel scribunt, ea minus arti medicæ conferre, conuenirēue puto, quā picturæ, graphicæue. Censeo namq; nusquam aliunde recte de hominis natura cognosci, sciriue posse, quā ex medicæ arte: quod facile cognoscitur, cum quis rite totam medicinam comprehenderit, quā hactenus plurimi mihi sciuisse uidentur: sed hoc uere dico quid homo sit, quāue ob causas gignatur: plurimāq; alia probe, diligētēue necesse est scire. Quamobrem mihi quidem necessarium uidetur, uti, qui se medicum profiteatur, quidq; boni se facturum putet, hominis naturam, rerumq; omnium optime sciat, hocq; maxime studeat, quid, quæ comeduntur & potantur, commune cum homine habeant, quidq; ex horum unoquoq; cuiq; possit euenire, nec hoc simplici quodā modo, quemadmodum est hoc, Cæcum edisse pessimum est, laborem enim dolorēue his ingenerat, qui se illo cōplerint: Sed quemnam laborē, dolorēue, siue malū, quāq; ob causam cuiq; hominum eū edisse non expedit. Nam pleraq; sunt suapte natura esu & po-

Distillatio oculorum.

Caumtia, Rheuma.

Causa horum malorum.

Humores male habent homines.

Aporia.

Chymos.

Calor et frigus non putrescit.

Que in homine mistio bona quando bene degitur.

Quid oportet medicos scire.

Quid sit homo et quomodo gignatur sciat medicus.

Cæcus esumatur.

que mupia formisus accidit. nec nō mēdū cōmisso. ut gal. phi
infra. prognost. i. v. 2. c. 10. n. fine.

Temetum boi
num non est.
Que uini ma
la.
Cafeus malus
est.
quare quosdam homines
cascus morit

Quid medico
prohibendum
est.
Quid ex
peccato. 32. c. 1. p. 4. v. 4.
col. 4. ex mēte p. 1. a. c.
p. 1. c. 1. p. 1. a. c. 1. v. 4.
p. 1. c. 1. p. 1. a. c. 1. v. 4.

Pathemata,
Dynamis,
Schemata,
Chymi.

Forme schema
tūe que.

Patentia non
forbent.

Cucurbitule
forma cur ta
lisside. n. 1. v. 4.

Caput, uelica.

Caput. desit. u. nulla.
b. l. l. u. a. p. p. v. 1. c. 1. v. 4.

Lien.

Pulmo.

Mamma.

Venter quilibet.

Pulmo & lien.

cur durescant.

Ventriculus, p.

et uenter.

cur uentur.

tu mala, quæ non æquo modo homines omnes afficiunt, quare sic dissertabo. Vinum, temetum meracius, multumque si potetur, hominem debilitat; quod omnes cum uiderent hanc esse uini naturam, & uim fatentur, causamque huius rei uinum ipsum esse, uinumque fonticum esse, quibusque rebus, ex his, quæ in homine insunt, hoc maxime possit, uideamus, scimusque hocque modo uere de cæteris disseram. Cafeus enim, quoniam hoc exemplum uisum, non omnes homines lædit, sed sunt qui eo repleti nihil læduntur, quinimo mirandum in modum, macilentis conferre traditur, sunt & qui difficilius eum concoquant, quorum naturæ hæcenus differunt, quod in hominis corpore quid insensum calco inest, quod ab hoc comouetur his in quibus plurimus hic succus & humor inest, ac in corpore pollet, dominaturque, hosque magis affici par est: sin autem uniuersæ humanæ naturæ malus esset, omnes æque læderet, hæc autem si quisque sciret, nunquam mali quicquam pateretur. Quædam autem in his, qui ex morbis conualescunt, eueniunt, sed plurimæ in longis morbis præuicinationes sunt, nonnullæ sua sponte, casuque: quædam ex his, quæ temere ingeruntur. Plurimos namque medicos uidi, qui tanquam rudes, cum in die, quo languens quid in noua esset, præuicinationis fuisset, incidissent, laudando sese, uel deambulando, uel quid non ui comedendo, alienumque: quæ omnia, bonæ an mala essent cum nescirent, causam tamen omnem eo referrebant, cum ueram causam ignorarent: quod uero maxime fortasse contulisset, amoueabant, quod non decet, cōueniunt, sed scire quid balneum non oportune ad motum faciat, quid defatigatio: nam non idem malum ab horum utroque prouenit, nec plenitate, nec hoc uel illo cibo. Quisquis ergo hoc nesciet, quemadmodum singula ad hominem habeant, nesciet quæ ab his fiant, nec recte utetur, quin & hoc sciat, mihi oportere uidetur, qui morbi, pathemataque homini ex uiribus, facultatibusque, siue potentis rerum ueniunt, formisque siue figuris, schematon uel. Dico autem hoc, potentiam, siue uim esse succorum, humorumque, siue chymon, saporumque summam uires nouisse: formas uero, figuræque, siue schemata nomino dicere, quæcumque in homine insunt: quædam enim caua sunt, quædam lata, & in angustum rediguntur: quædam expansa, quædam solida, dura, rotunda: quædam lata, & pendentia, suspensa uel, quædam protenta, distentaque: quædam longa, nonnulla densa, quædam sgentia, spongiola quædam, & rara. Horum quidem quæ magis ad sese ex reliquo corpore trahere humorem, humilitatemque possint, uidendum est, cauæ ne & expansa, solida & rotunda, caua & angustata: quidem quæ ex cauo & lato in angustum rediguntur. Hæc igitur scire oportet, discereque, siue obseruare ex his, quæ extra sunt, & patent: nam qui ore patenti & aperto semper est, humoris nihil ad se trahit: si uero producat, & contrahat, cōprimatque, & stringat labia, magisque si fistula admoueat, trahet quod uolet: quod & cucurbitule ad motum demonstrant, quæ ex lato in angustum contrahuntur: proptereaque & ad hoc sic fabrefactæ, & arte confectæ sunt, uti ex carne trahant humorem, uel quid aliud. Plurimamque præterea talia sunt, quæ trahunt, & euellunt. Natura autem & forma, figuræque, siue schemata eorum, quæ in homine insunt, hæc est & talis, Caput, uelica, foeminarumque uulua, locellusque: quæ aperte præcunctis trahunt, semperque humoris plena sunt: Caua namque, expansa, capaciaque cum sint, humores defluentes maxime capiunt, & continent: non omnia tamen æquo modo trahunt ad sese, & euellunt, sicuti dura, rotunda, nec quod defluit, suscipiunt: delabitur enim, cum sedem non habeat, in qua consistat, maneat uel, Spongiola autem, & rara, quemadmodum est lien, pulmo, mamma, cum sidentia sint, maxime suscipiunt, & ebibunt, durescuntque, crescunt & augentur, cum præsertim humor accessit: cauum enim locum, sinumque, siue uentriculum extra se non habent, quo humorem defluentem suscipiant, contineantque: Nam cauus locus est uentriculus, humoremque suscipit, quotidie cogit, & emittit: sed pulmo, lienque cum penitus uacui, rari, paruique sint, humorem aduenientem suscipiunt & ebibunt: cumque prius rari, molles & teneri essent, duri, densique fiunt, nec digerunt, nec emittunt, quod ob formæ naturam illis euenit. Quæcumque autem insunt, molestant, corpus cum intrarunt, in membris lationibusque locis tumultuantur, quemadmodum est uentriculus, pectus, uenter. Quod uero non adeo complebitur, uti consistat, moratur, agitur, & tumultuat aperte: quæ autem carnosa, mollioraque

liae sunt, torporem, replemētāq; in his gignunt; quae quidem in iugulationibus sunt, siue glandijs eueniūt. Cum autem in latiore locū prorumpet, qui suapte natura adeo ualidus non sit, uti uiolentiā resistat; nec rursus adeo tener & rarus, uti suscipiat & cedat, nihil patitur, nec sanguinolentum & densum, quemadmodum est iecur, hepāue, ^{lecur.} quod sua densitate, & latitudine resistit, nec cedit. Cū uero flatus, inflatio, phylāue suscipitur, augetur & crescit, ualidiorq; redditur, repercutiūq; quod resistit; quod sine dolore laboreue esse non potest propter suscipientis teneram naturā, & sanguinolentiam: Quas ob causas dolores uehementissimi, creberrimiq; in his locis gignuntur, suppurationesq; tuberculationes, excessusue plurimi, praecordiorum etiam dolor, sed non tam uehemens, propter praecordiorum situm latum, & resistentem. Nervorum praeterea natura solida, dura, & ualidior est, propterea doloribus obuia minus est, dolores tamē, laborisue & in his creantur, tuberculaq; & excessus. Plurimā praeterea formarum, figurarūue, siue schematon species, ideāue sunt in homine & extra, quae maximas tam sanis, quā non sanis morborum differentias faciunt: quemadmodum est, caput pusillū uel magnū, ceruices graciles uel crassae, longae uel breues, uentriculi longi uel rotundi, pectoris, laterum, costarum ue latitudo uel angustia, multaq; similia: quae omnia scire oportet quatenus differant, quae cum sciueris, singulorum causas recte contemplantur, & obseruabis. De humorum autem succorumue, siue chymon uiribus, omnium & singulorum, quid in homine facere possint, considerato. Praeterea considerandum est, quemadmodum antea dictum est, quasnam cognationes inter sese habeant. Quod autē dico, hoc est, sit ne dulcis succus, sapōue per sese sine alterius mixture, mutetur in alium, quis nam potissimum sit, amarus an salis, acerbus an acer, potiorq; qui ceteris praepōnatur, uti detur, dulcem esse duces naturā humanā cōmodissimum. Sic em si quis ab exterioribus obseruet & inquirat, poterit rem consequi, quaeq; meliora sunt, eligere. Nam ea meliora sunt, quae minimum ab commodissimis & uicinis humanae naturae absunt. ^{Dolor unde.} ^{Nervi cur non tam crebro dolant.} ^{Capitis & colli differentia.} ^{Succorum, saporumue consideratio.} ^{Atq; quae dicuntur esse meliora habent naturā}

HIPPOCRATIS COI DE MEDICO,
MEDICIVAE OFFICIO, LIB. citat Gal. i. lib. in. 9. lib. de plac. & hippo. de

Itera quidem medici moderatio est, prostaīue, mandatūq; quo pacto medicum munus parari, tractari, & exerceri conueniat. Medici quidem moderationem, prostaīue hanc esse ducimus, prospicere, quatenus suapte natura possit, corpore sano, ualidūue, colore optimo, habitiorēq; uti esse studeat: siquidem uulgo cēsetur, qui male sui corporis curam habeat, ceteros non bene curaturum. Praeterea corporis mundicia, uestitum non suspectis ad omnia odorem utatur, quod languentibus gratissimum est: deinde prudenti, pudenti, & integro animo, moribusq; esto. Non solum taceat quae tacenda sunt, mores autem probi & optimi sint; sed etiam quantum ad uitam pertinet, moderatam, beneq; dispositam habeat, quod plurimum ad auctoritatem comparandam facit: mores autem probi & optimi sunt, quod omnibus & colendum & amandū reddit. Petulantiā namq; & garrulitas despiciuntur, & si admodum usus, utilis ue uideatur, & sit facultates autem, opesue respectato, consideratūue, quae apud habētes raro astimantur, amantūue. Schemati uero, formisue, siue figuris, gestibusue compositis languentes adito: prudentiam quidem uultus praefert lenem, mitēue, non asperam, acerbā, amarāue; nam hoc non probi, sed improbi & audacis, hominesq; peroli, spermentisq; esse uidetur. Qui autem in risum solutus est, & nimis latus est, molestus languentibus est. Quamobrem medium seruato, parq; & aquabilis in omni consuetudine esto: nam languentibus paritate quadam, & iustitia in multis succurrendum est; nec parua est conciliatio, benevolentiaue languentium erga medicos, siquidem totos sese illis dedunt. Praeterea medicus omnibus horis, sceminis, uirgunculis, rebusq; non parui momenti occurrat, quibus omnibus manus, oculosq; abstinere habeto, sicq; & corpus & animum paratum dū ^{Quo gestu adeundus est aeger.} ^{Qualis debeat esse medicus.}

neceps ad medicā aciem
pertinet.

Quid primum
obseruet medi-
cus.

Luminis ratio.

quæ ad medi-
cæ visus
et operatur

Luxum domo-
stici prohibet.

Linteo-
la qua-
lis in his con-
ducit.

Quæ instru-
menta.

Quæ vulnera
possunt.

Deligatio.

Duo quæ his
conducunt.

Manuum opera.

Secatio, visio.

de instrumentis
chirurgicis.

visio sangui-
nis ubi qua-
do scienda.

Ans. de figura
modis.

Cucurbitule
modis.

de modo uti.

positum habeto; mandata uero, præceptaue, quæ ad medicā artem pertinent, per quæ
eius artifex dicendus est, hæc sunt, uti cum discere, medicamq; artem exercere coeperit,
studeat, discat, sciatur, quæ ad munus medicum pertineant, Primum habitationis locū
ægri commodum deligat, quo nullus malus uentus molester, solisq; lumē, splendore
per ortum non deferat. Lumen enim procul & perpetuo tenore lucens, & his qui cu-
rant necessarium est, & his qui curantur non molestum. Lucemq; eam omnino secies-
tur, quæ nihil oculis officiat, noceat. Lumen autem, uti seciemur, mādatur quod con-
tra faciē uisumq; non sit, nam aciem oculorum debilitat, perturbatq;: minima liqui-
dem caussa debilitatos oculos perturbat: lumine itaq; sic utatur. Sed illa postea æque
alta habeto, ut qui in illis sedeant, sibi æqualiter cōueniant respōdēntē, nihilq; aneū
habeto præter instrumenta ad rem medicam necessaria. Siquidem hic lux molestus,
& ambitiosus mihi uidetur his apparatus, usus ue uti. Puram autem, limpida,
bonam, potui commodam his qui curantur aquam præbeto. Linteis autem pannis qui-
bus tergantur, mudenturq; puris, mundis, mollibus utitor: caussa autem oculorum
ad oculosue tenuibus, mollibus linteolis, spongijs autem ad uulnera: hæc enim per sese
probe auxiliantur. Cūctā autem instrumenta uisui necessaria parata sunt magnitudine,
pondere, tenuitate, subtilitateue commoda: quæ uero porriguntur, cuncta uti conse-
rant, operam dato, potissimum autem quæ parti alicui laboranti admoventur: quæ sunt
uincula, medicamēta, circaq; uulnera linteola, linamētaue, emplastra, linimentāue. Hæc
enim plurimum temporis in partibus, & locis affectis commorantur: siquid post hæc,
horum remotio, refrigeratio, perpurgatio, aquarum ablutio, parui cuiusdam temporis
sunt. Si quidq; præterea aliud plus, minusue alicubi peragendum sit, considerato. Hæc
enim si fiant uel non fiant, cum usus est, magnam habent differentiam: colligatio quide,
deligatioue, peculiaris & propria est medicæ artis qua deligatus iuuatur. Hæc autem
duo potissimum profunt, quibus crebro utendum est premere, stringereue, cum & ubi
oportet laxiusq; superligare, quo autem ad anni tempora, quādo superterege, optimeq;
conuoluere, & quando non oportet diligenter considerato, ne quauis horum obliuio-
ne lædatur, debiliteturq; languens, uel quod affectum est, quod cum usus fuit, factum
non est. Superligationes autē, deligationesue pulchras, spectandasq; cōtemnito. Mo-
lestum enim hoc est & ostentatorium, factū abundūue, sapiusq; curatū lædit: languens
enim utilitatem non ornatum capat. Manuum autem opera, chirurgiæue est, quæ se-
canda uel urenda sunt celeriter, uel tarde pro usus necessitate peragere: quæ æque lau-
dantur, Nam horum utrorumq; usus est, quoniam in quibus opus est unica secatione,
manuum opera celeriter peragatur, diuisio, separatioue, siue secatio prodest. Siquidem
quod secus iuuat uel molestat, periciter, celeriterue tollitur: quare hæc ne differto,
hoc enim pernici, celeriterue secatione, ueniet. Cum autem plures incisiones fieri necesse
est, tarda manuum opera utitor: celer enim in his cōtinuum & multum laborem dolo-
remque facit. Quod si aliquatenus intermitat, languentibus aliquam requiem dat: quod
& de instrumentis dicatur, scalpris, gladiisue latis, exacutis utitor: sed hoc nō in omni-
bus æque mandamus. Quædam enim corporis partes sunt, quæ celerem sanguinis flu-
ctionem faciunt & habent, quod non facile comprimitur, compesciturq; quemadmo-
dum sunt varices, quædamq; aliæ uenæ, quæ non late secandæ, apertendæue sunt, nun-
quam enim defluere cessarent, sanguinem tamen ex his mittere confert quandoque,
sed in locis non periculosis, & in quibus sanguis tenuis non est, scalpris latoribus uti-
tor: sic enim lanius defluet, & copiosius, minime autem aliter: turpe quidem est ualde
cum ex manuum opera, chirurgiæue, quod quis uelit, non euenit, Cucurbitularum ue-
ro modi duo sunt utiles & in usu, nam cū defillatio, reumāue, procul à superiore carnis
parte colligitur, circulus huius paruus sit, nec uentriosa, sed oblonga sit, manibus uti
melius tractetur, nec grauis efficiatur. Talis enim si sit, saniem ex carne ad superiora re-
cta melius trahet, maiore uero dolore, laboreue per carnem sparto: alteram similem fa-
cto, circulum autem maiorem huic circumducto: sic enim ex pluribus partibus quod
molestat ad locum quem oportet, eam adducere inuenies. Non enim oportere putatur
magnū

magnum cucurbitulæ circulum esse, cum ex pluribus locis humores caro non trahit, quæ si gravis sit, de superiore ad inferiora detrudet, cum contrâ expediat, sæpiusq; morbos relinquit: siquidem cum destillationes, reumatice subter & procul à superioribus locis colliguntur & consistunt, lati magnique circuli multa de reliqua carne trahit & conuellunt, quod facit, uti humiditas illinc deducta ad collectam in loco inferiore sanem addatur, quæq; uexant, relinquuntur, quæ uero nihil molestant, demantur & auferantur. Quænam cucurbitulæ magnitudo usui sit, de corporis parte, cui admoenda est, considerato, coniecturam facio. Cum uero locum pertuderis inciderisue, de parte inferiore sanguinem trahito, & excipito. Sanguis enim pateat oportet in locis manu tractatis, alioqui circulum contactum ne pertundito: caro nanque laborantis tenacior est. Scalpris autem, gladiolis uel recuruis retortisue in summo utitor, nec ualde angustis: nam sanies quædã crassa, & glutinosa exit, quæ si in angusta pertusione remaneat, sublitatur, periculum est. Quæ autem uenæ in brachijs sunt, compressionibus caprentur, nã caro quæ tegit uenas, in multis uenæ non bene quadrat, coaptaturue: cum enim caro fluxa sit, per eam sæpe utrarumq; fallit incisio. Tecta siquidem uena sufflatur, sanguinisq; defluxus impeditur, plurimis autem & puris, saniesue, quapropter in hac re insilito, siquidem hæc duo detrimenda talis manu opera chirurgiæ defert, lecto quidem dolore laboremue, secanti uero paruum gloriam, honoremue, sed summum decus: quod & in omnibus seruari, sienue mandatur. Quæ quidẽ in munere medico necessaria sunt instrumenta, quæq; cum scire oporteat, qui hanc artem didicerit, profiteaturq; hæc sunt, quilibet enim, dentium uolles, odontagresine, & uia uolles, staphylagresine scit uti: nam earum usus simplex est, & facili. De tuberculis autem, hylceribusq; quæq; maiorum morborum sunt, maius negotium est. Tubercula siquidẽ posse discutere, collectionesq; eorum compescere, magis artificiosum est, consequens autem est, hæc in patentem, & paruum locum deducere, tuberculiq; coactionem, collectionemue planam, æqualemue reddere. Nam si plana, æqualiue non sint, periculi est ne dehiscant, hylcerusq; cum difficultate curetur, saneturue, quare cuncta complanentur, coæquanturue, maturanturq; nec ante pertundantur, aperianturue, sua nec sponte dehiscere sinantur, quàm matura sint. Quæ autem hoc faciant, in alijs dictum est. Quatuor autem uias hylcera habere uidentur, quarum una tendit alte, in profundumue, quæ si stulosa sunt, quæq; sub cicatrice putria, & intrinsecus caua sunt: secunda autem in aliu, & superna tendit, quæ supercrecentem carnem emittunt: tertia uero late spargitur, quæ serpentina hylcera dicuntur: quarta sola naturaliter mouetur, & procedit. Hæc quidem sunt carnis calamitates, quibus omnibus ferme eadem conferunt, quorum quidem signa in alijs demonstrata sunt, quodue pacto curentur, quodue congestum conflatumue discutatur, plenumq; uacuetur, cauum compleatur, quodq; in latum tendit, decore cõpescatur, deq; horum signis, notisue, & curatione, in alijs dictum est: de linimentis uero seu emplastris, cataplasmatibus sic habet. Linteorum quidem, quæ superponuntur, præcipuus & accuratus usus esto, quia morbo & hylceri commodum erit, superponuntur. Circa uolnus autem emplastro, cataplasmatibus uitor, quod eius usus artificiosus est, quodq; plurimum prodest, quod circumponitur. Nam quod circumponitur, uulneri, hylceriue adiumento est. Linteum autem seruato, quæ quidem extra uolnus, hylcerusue sunt, cataplasma, seu emplastrum linimentumue adiuuat. Horum autem usus talis esse debet. De temporibus autem, quibus hæc usui esse debet, facultatesq; uiresue, quemadmodumq; hæc quæ scripta sunt, discenda & exequenda sunt, nunc prætermittitur: quoniam rei medicæ plurimam & longiorem procuracionem exigunt, quæ plurimum artem excelsam. Horum autem consequens est de uulnerum, quæ in militia, bellisue fiunt, manuum opera, chirurgiæ dicere, telorumq; spiculorumue extractione, quæ in urbium obsidio, ne, expugnationeue cadunt. Sed horum paruus est usus, nam raro longosq; tempore ciuiles, & hostiles expeditiones fiunt, sæpius hoc in publicis, seu generalibus expeditio nibus euenit. Quamobrem qui manuum opera, chirurgiæ in his uolet uti, hos sequantur, cumq; his tanquam cõmisiro degat, & militet: sic enim melius in hac re se exercere

Cum locus cucurbitulæ ad motu aperitur quid agat.

Capitatio uenas rumbachij.

Att. oib; s. remis. ut cor. adlit

volles sue Odontagra, Staphylagra ue.

Quatuor hylcerum uia.

Hylceru, uul nerumue mui la curatio.

Que pretere mitat uideto.

Militariu uul neru curatio. Telorumq; extratio uerbis non re.

Signa notent
inherentium
velorum.

bit, hoc profecto uidetur esse circa hæc, aut de his artificiosius dixisse, Signa uero telorum intus existentium, prompte, cumulatèue cognoscere pars est artis maxima, circa que hæc manuum opera, chirurgiæ: quod si inierit, nūquam laucius ignoratus præteribitur, cum non rite curatur. Solus enim horum signorum peritus, his, quemadmodum decuit, manus admovebit. De his autem omnibus, in alijs scriptum est.

HIPPOCRATIS DE PROBITATE, HONESTATEVE, LIBER.
NESTATEVE, LIBER.

Disciplina nullo
la probatur, nisi
si que ad uitam
humanam fa-
cit.

On temere quidem, & sine ratione, imprudentèue hi fecerunt, qui sapien-
tiam, prudentiamue, siue peritiam quæ in hominum uita uersatur, propos-
uerunt, & dixerunt plurimū uisui esse. Nam pleræque superuacaneæ uiden-
tur esse, quemadmodum, quæ nulla de re quæ uisui sit, disputat, ratiocinan-
tūque, harum tamen portiones aliquæ ad hæc, illæue sumantur, deducan-
tūque, & respondeatur nullam illarū desiderem esse, nec malam. Nam quod deses est, &
oculosum, agitque nihil, ad malum tendit, trahiturque. Quod autem expectatum est & uigi-
lans, mentem dirigit, trahitque ad aliquid, quod uitæ uisui sit & honestati. Disputationes
autem horū nulli sunt uisui, meliores autem sunt, iucundioresue, & honestiores, quæ ad
aliquid utile tendunt: ut puta artem, quæ ad probitatem, utilitatem, & auctoritatem, glo-
riamue facit. Nam artes omnes, quæ turpi lucro, & improbitate uacant, probæda sunt,
si quidem in illis uia quadam, & modus inest, qui semper probe operetur: sed si ad inno-
centiam, probitatēue non tendant, populares, uilesue, siue uulgares sunt. Qui namque
his à teneris multo sudore operam dederunt, cū deinde adoleuerunt, durum his & aspe-
rū uidetur ab illis discedere, quibus tandiu consueuerūt, ac si lege aliqua urbibus inter-
dicerentur: sicque lucro inerti dediti concionantur, decipiūt, uagantur, ac in urbibus rea-
gnant, quos quisque ex uestibus, cæterisque ornamentis cognoscit. Qui quoque superbius,
& sumptuosius uestiuntur & ornantur, tanto magis, odiosiusque maiore his, qui eos inspe-
xerint, & penitus nouerint, auerandi, fugiendiue sunt. Nihil enim quod uisui mortaliū
sit cogitant, cum nihil doctrina, nec usu habeant quod his, siue hominibus in commu-
ni utile sit, sed tantum ex circulatione ambitioneue sibi ea parare student, quæ magis ad
probitatem, simplicitatem, & auctoritatem, gloriamue, & existimationem in re sua & ar-
te faciant, quam ad utilitatem & usum communem. Hocque tota mente, cogitatione, ni-
tuntur, uti rerum copia, & lucrum his accedat, hincque ad omnes hominum occurfus, & cō-
suetudinem asperit, acerbique sunt, respondereque prompti & parati, difficiles & morosi
sunt aduersus altercantes & contradicentes. His uero, qui sese similitudine attingunt,
commode & facili consuetudine sese præbent, contra se autem insurgentes nihil dicūt,
sed taciti discedunt. Contra uero tacentes iracundi, & uehementes sunt, temporis cu-
iusque occasione sese accommodant, copiose, cumulateque cibos, epulasue capiunt, & sug-
gerunt. Prompti uerbis, & expediti sunt, quicquid demonstratur, admonentūque ele-
uant, humanitate, facilitateue utuntur, sese gratiæ, gratæue rei, & auctoritati, gloriæue,
& existimationi accommodant, disponuntue. Ex his cōformati ad ueritatem, & ad id
quod demonstratur, lubrici sunt. Horum autem omnium potissimum dux est, & prin-
ceps natura. Nā si in his, qui in artibus uersantur, hoc inest, prædictis omnibus abun-
darent: non enim in sapientia, disciplinæue, siue doctrina, nec in arte aliqua docetur,
quod decet, & uisui sit, quæ proponit & ostendit, quo pacto rerum inuicta capiantur. Na-
tura autem perficit & diffunditur, spargiturue: sapientia uero, disciplinæue, siue doctri-
na, quæ ab ipsa natura facta sunt, cognoscenda proponit. Nam qui utriusque his sermo-
nibus, rationibusue superantur, nunquam utriusque in rerū demonstratione utuntur. Cum
horū quis igitur ueritatem coram, quæ uerbis proponuntur, disquirat, nunquam quæ na-
tura sunt, illis succurrant: nam hi uiam eandē tenere deprehendunt, quā illi. Quapro-
pter totā exuti malitiā, malignitatēue, turpitudinemque, dedecusue, siue atimiam uesti-
unt. Pulchrū enim quid est & honestum, cū ex re, quæ quis didicit, oratio, ratioque manat.

Quic-

His doctrina uitam

Que artes
bande.

Doxa
Existimatio.

Dux natura in
cunctis est.

quid enim artificiosè factum est, ex ratione manavit: nam quod artificiosè dicitur, nec
 fit, uia, rationisue, arte uacantis indicium est. Purare autem, nec facere, signum ignora-
 tionis, carentisq; arte, atechinæ sue. Nam persuasio, siue opinio, præsertim in re medi-
 ca, causam fonticam his qui fecerint: perniciem autem, exitiumue his, qui fac-
 rint usi, porrat. Nam si uerbis freti rem sese sciencia tenere putant, cum ad opus accedunt,
 quemadmodum aurum malum, adulterinumue per ignem cognoscitur, tales & hi sese
 patefaciunt. Quamobrem talis copia his, qui ad prudentiam, peritiâque huius artis ten-
 dunt, spernenda est: nam rectum iter cognitio demonstrat. tempus tamen harum rerû
 artem facilem reddit, causasq; patefacit his, qui recta uia procedunt: quamobrem sin-
 gula hæc permittuntur, miscantur, sapientia scientiæ cum medicina, & medici-
 na cum sapientia. Medicus enim uir sapiens est, philosophusue, Deo similis, parue, plu-
 rima tamen in alijs est differentia: nam in medicina, omnia quæ in sapientia, philosophia
 ue, insunt. pecuniarû contemptus, cõsuetudo proba, pudens rubor, contemptio uelti-
 um, demitissio humana, existimatio, discretio, crisius, quies, lenitasue, mitis occurus,
 sinceritas, prudentia, cognitio eorum, quæ bona ac necessaria sunt ad uitam degenda,
 pura non rei, & casta auersatio, metus deorum, religio, præstantia diuina. Contrâ
 uero qui uere sapientes non sunt, quicquid habent, ad perulantiam habent, lucrum, ha-
 bendi non explebile scitum, subtractionem, cupiditatem, impudentiam, demonstran-
 dam: nam ipsa cognitio est eorû, qui sese adeunt, usus ad beneuolentiam, philânue, tan-
 quam erga liberos & bona, talis est hæc communis sapientia. Quam plurimâq; præte-
 res medicum habere certum est, siquidem deorum cognitio, cogitatio, siue reputa-
 tio, metissue, in eius mente uersatur, implicaturue: nam in plerisq; morbis, passionibus
 ue, & casibus, concidentisue, siue symptomati, medicina plurimum dijs cõcedit, deos
 que colere reperitur. Medici namq; plurimum dijs concedunt, medicina enim multum
 posse libi non anogat, nec hoc in ea inest: nam multa medici aggredduntur, & tractant,
 quæ bene succedunt, multa contrâ, quod à morbis superantur, decipiunturue: quæ ue-
 ro plerumque præstat medicina, hinc patebit, præbebitue: quædam enim eius uia
 & pars in sapientia uersatur hoc modo, Nam omnes in medicis inesse, & esse debe-
 re fatentur hæc, Corporum cognitionem, & eorum quæ circa hæc euentum, transfor-
 mationes, mutationes, quæ per totam artem eunt, quæ manu tractatione, chirurgiâ
 ue inueniuntur, quæ medicamentis, medicinisue, quæ uictus ratione: quodq; caput potissi-
 mum & summa est, horum omnium cognitionem cum ita habeant, medicus insita ha-
 beat dexteritatem, humanitatemue quandam oportet. Nam seueritatem, asperitatem,
 siue austeritatem, sani & ægri pari modo auerlantur. Hoc etiam potissimum obleruet,
 ne multas corporum partes denudet, ostendatue, ne cum rudibus garriat, nisi necessaria.
 Nam hoc quoddam ad medicinam illicitum esse putant, ne quid præterea præter rem a-
 gito, nec sponte, opinionemue, cunctaq; tibi parata sint, cum usui erit, curato: sin minus,
 semper cum opus est, egebis. Hæc q; præ cunctis omni diligentia curato, perfricatio-
 nem, perunctionem, perunctionem manu tractatione, uti compositæ fiant. Quo autē
 ad uulnera, linamenta, penicilli, linteola, uincula, expilamenta, status, optime parato
 consideratq; quæq; medicamenta ad uulnera, oculosq; præcipuasq; partes faciunt, sint
 tibi præstò parata: præterea instrumenta, machinamenta, ferramentaq; & quæ deinceps
 usui sunt: nam horum caritas, indigentiaue non habet cū opus est remedium, magnūq;
 detrimentum portat. Præterea tibi altera præter rem & propositum minor, diminutio
 ue sit admonitio contra passim uagantes morbos, epidemias ue, quæ per manus fiunt,
 & ad earum opera necessaria sunt, præstò sint, quæq; maioris roboris sunt & momenti,
 quæ per rationes, disciplinâsue parantur. Nō tamen potest medicus omnia percurrere,
 sciensue, seu exequi. Memoria tamen probe teneto, medicamenta cuncta, uirēsque eorū
 simplices, & descriptæ, quæ quidem ad morbos, & eorum curationem faciunt, modiq;
 horum morēsue siue consuetudo, quōue pacto, quōtōue in singulis habeant. Hoc enim
 principium, medium est, & ultimum siue finis in medicina, lenimenta q; siue malagma-
 ta per sua genera ad singulorum usus, necessitatesue, præparato, poculâq; quæ seinde

Quid ars.

Persuasio i his No. doct.
periculo sa est. istamCognitio uera
quid faciat.No. de medico sapiente et
sapientia quæ conuatio
li.
pecuniaria coceptus
Metus deorum

No. hæc.

Medicus deos
potissimum co-
li.Medicine uia,
partesue, id est dicit gal. lib. 6
c. 1. de morbis. Quis me-
dicus. do. 1. c. 1. et 2. c. 1.
p. 1. c. 1.Aut. medic. et uir. gal.
m. c. 1. p. 1.
Quid in medi-
co præcipuum
uelit inesse.aut. aut. uir. gal. lib. 6
c. 1. de morbis. Quis me-
dicus. do. 1. c. 1. et 2. c. 1.
p. 1. c. 1.Aut. medic. et uir. gal.
m. c. 1. p. 1.
Quid in medi-
co præcipuum
uelit inesse.

que manu. off. Aut. hic tres medicine partes: id est uir. gal. lib. 6
c. 1. de morbis. Quis me-
dicus. do. 1. c. 1. et 2. c. 1.
p. 1. c. 1.

1110 opus est medicina ut ait gal. p. de praeparatione
ex pulvis fol. 100. f. vide ibi.

18 HIPPOCRATIS DE PROBITATE LIBER.

*Quae pocula
ceterisq; pre-
paranda.* re, secare, detergeretue possint, quae ex descriptione per sua genera parantur. Quaeq; ad
portionem, purgationesq; faciant singulorum locorum sumpta, parata habeto, quemad-
modum expedit per sua genera, & magnitudinem, uetustatemq; curata, parataue; quaeq;
recentia opus sunt, suo tempore parato, ceteraq; eadem ratione, cumq; languentem adeas,
omnia praeparata habeto, ne cum usus fuerit, careas, egeasue, priusq; quam ingre-
diaris, languentemue adeas, quid agendum sit cogitato. Nam plerumq; haec negotia aus-
xilium polcunt, non cogitationes & uerba, quid ergo futurum sit, & euenturum, per
ulium peritiamue praecogitato. Pulchrum autem est, & cognitum facile, cum ad agro-
tum intraris, considerare eius sedem, habitum, compositionem, stragulum, recreationem,
breuiloquentiam, imperturbationem, statum, adfessionem, diligentiam, curam, & quae
respondet ad ea quae illi dicuntur, ad obiectaue, quo nam pacto sibi constet, quum alii-
citur molestia, & quo nam pacto tumultus patiat, quomodoq; sit promptus ad ea
quae subministrantur. Praeterea primae praeparationis memento, si minus, reliqua sine er-
rore prompte fient, secundum praeccepta. Crebro ingressu uitor, siue crebro agrum per-
uisito, mentemq; diligentius his, quae fallere possunt, adhibeto, mutationibus occurrere,
nam facilius feret simulq; quietior erit. Quae namq; in humidis locis, membrisce glie-
gnuntur, statuta non sunt; quapropter facile & suapte natura, & fortuna mutantur, quae
nisi suo tempore considerentur, quodam impetu praecurrunt, & praeventunt, tolluntq;
cum non est, quod succurrat & opituletur. Plurima namq; concurrunt, quae molestum
quid & difficile faciant; nam quae singulatim sequuntur, & ueniunt, facilius pericia tol-
lit. Praeterea languentium errata considerato, peccataue, per quae siue propter quae plu-
rimi saepe metiuntur quo ad ea quae sumenda sunt. Siquidem portiones, medelasq; auer-
santur & oderunt, sicq; tolluntur & pereunt, quod factum non confitentur, sed medico
causam impingunt. Quo praeterea loco cubet ager considerato: quaedam enim anni re-
pore, quaedam genere consideranda sunt, moribq; laboribus considerentur, nam aliqui
in locis altis continendi sunt, nonnulli non altis, quidam in subterraneis, obscuris, & te-
nebricosis: sed strepitus, & odores foedi, malie maxime fugiantur, praeterim uini, qui
ceteris peior est. Quamobrem haec fugito, mutatq; sensumq; quiete, statariaeque haec cum
ministris peragito, plurimisq; pannis, stragulisue languentem tegito, obuolutuue, cum
hoc sit ages, laetq; & hilari uultu confirmato, consolator, horratoreue, siue bene spera-
re iubeto, sua ne commemorato, sed auerito, simul etiam quadam acerbitate increpato,
simulq; contra dexteritate quadam consolator. Nihilq; illis praesentium aut futurorum
dicito, demonstratue, nam pleriq; propterea animum desponderunt, demiseruntue.
Quisq; harum rerum peritus, gnarusue praesit, & adistat qui mandata non asperne, ama-
reue exequatur, utaturue, quodq; mandatur subministret, quiq; malum quae artis sunt,
subtrahere, proderetue ab his separato, ne quidq; longo intervallo te lateat, prouideto,
nihilq; rudibus, ignarusue cōcelleris, mandauerisq; quod si feceris, malefacti uituperiū
ad te ueniet, nisi quid ambigue habeat, quod ratione, ritetue fiet, & procedet: quod cum
factum erit, si ad genus referatur, tibi uituperium adimet. Quamobrem in his, quae sic
erunt, & fient, his praedicto, quibus curae erit cognoscere: quae cum ita sint, & habeat,
quo ad bonam exultationem, probitatemq; quae in sapientia, medicina, ceterisq; ar-
tibus insunt, medicus partes, quas diximus, assumat oportet. Perficiat semper alteram,
obseruet, custodiat, caueat, praebear, permittat, faciat quae praesentem, gloriosumque
apud omnes homines conseruabunt: quicq; hac uia procedent, celebres, magnaq; ex-
stimationis erunt & parentibus, & liberis, qui & si non multum sciuisse putabuntur,
rebus tamen ipsis prudentes, sapientesq; censabuntur.

HIPPOCRATIS

Mens autē, sensusue, defecati-puri, integrisq; animi actus esse pernoscutur, quae si exerceatur, crescit: si minus, marcescit, debilitatur, minuiturq; quae suo tempore, probe si exerceatur, optimo cuiq; & honori, & emolumento est.

HIPPOCRATIS DE PRAECEPTIS LIBER.

Tempus autem est, in quo temporis occasio inest. Temporis occasio, in qua tempus non multum, medicatio curatiue in tempore, est autem cum & in temporis occasione. Quare haec prius cognosce, scitue, non cogitatione, rationeue & persuasione persuasibili, uerisimili ad curandum, medicandūque deuenito, sed trito usu, peritiue cum ratione. Persuasio enim

cogitatio, memoria quaedam, commemoratio est, quae ex rebus sensu comprehensis constat, componitur. Nam sensus imagine quadam clara, apertaue ducitur, qui praefectus, praeparatusue cogitationi, mentis quae subest, nunciat: quae suscipit, sapit, quae quales, quantum, quibusq; eueniat, considerat, secumq; uolūtis mutat & commemoratur: quam quidem cogitationem, persuasionemue, comprobarem, si quidem ex dubitatione principium faciat, delationemq; ex patentibus eadem uia deducat. Nam si cogitatio, persuasio ex rebus aperte factis principium sumat, faciatue, deprehenditur, & inuenitur in sensus, mentisq; uis inesse, quae ab alijs lingula suscipit. Quamobrem putandū est, naturā multis, uarijsq; rebus moueri, cogentemq; uis suscipi, misceremue, mens autē sensusue, quemadmodum ante dicebam, ab ea suscipiens, postea ad lucē, ueritatēue deducit. Si uero nō ex patenti uia et aditu, sed ex uerisimili, persuasibilisue, fictioneue rationis sumat, sepe grauem & molestam intulit dispositionem. Hi uero, siue nonnulli uiam carentem exitu tenent, tentantue. Quid nam mali fuisset, si argumenta quibus nituntur praeseferrent, adducerentq; qui medicinae res & instrumenta male operantur & utuntur, quin insuper innoxij miseris, & sine causa existentibus languentū uitio dant, & eos reprehendunt, quibus nō satis uis morbi uisa est, nisi medici imperitia cōueniret, & accederet etiam: De ijs quidē satis est, quae dicta sunt, ne unquā nancisci detur ea, quae uerbis solum perficiuntur, sed quae demonstratione operis: nam fallax est, & errabunda confirmatio, & asseueratio cum garrulitate. Quapropter factis inhaereto, circaq; haec plurimum persilicio, qui facilem & nunquam erraturum usum, habitumue, quem medicinae peritiam nominamus, paraturus, & habiturus est. Nam utilitatē maximam & languentibus & his, qui haec bene operantur, dabit & comparabit. Nec etiā rudes pigeat sciscitari, si quid hoc conferre, collatumq; esse uideatur ad medelam, & eius occasio. Sic enim mihi uideor uniuersam artem ex cuiusq; rei, quae eodem concurrunt, & conueniunt, & sine & obseruatione demonstrasse: quapropter ea potissimum obseruato, quae plerumq; eueniunt, placide, leuiter, quiete magis & utiliter, quam praeeptione & reprehensione, defensionē cum actione. Non inutilis etiam est obseruatio, confideratio, definitioq; earum rerum uariarum, quae languentibus porriguntur, pro sint ne solum. Quod non nimis asseuerandum est. Nam omnes ferme morbi propter multas circumstantias, causasq; & mutationes diutius quandoq; permanent, quod admonendum & considerandum est: sin autem à praemio & mercede incipias, hoc quidem ad totam rem quid facit languentis hanc in ijas opinionem, cogitationemue, si large nihil reputans praebear, sese non relinques negliges, aliumue praepones, cum opus est: quod curandum non est. Nam non utile ducimus, curā hanc animo illius iniicere, praesertim si graui, celeri, & acuto morbo laboret. Celeritas enim morbi tempus ad regressum nō praebet, nec probum medicum utilitatem quaerere admonet, sed potius existimationi adherere. Melius igitur est seruatos obseruare, ac ingrati tudinem obsecrare, quam praetere praetereue, cum perniciosa, periculosaue habeant. Sunt tamen languentes nonnulli, qui uel amicitia, uel hospitio, uel aliqua alia re sibi nota, ceteris sese praepones dos putent, secumq; mitius, amicitiae agendum: qui profecto si negligentia, poena certe, punitioneue digni non sunt. Quamobrem his in turbationem, ac mutationē tendentibus, probus medicus sese nite opponet, contraq; mandabit. Quis enim per Iouem, &

quid occasione appellat, Hippo
cratus uidet, quod amicitia
Temporis de
finitio.
Occasionis de
finitio.
Persuasio quid

Qua uia meo
dico procedere
dum sit.

Att.

Medicus rudes
etiā sciscitari
debet.
Quid potissimum
obseruandum.

Medicus lucris
scisci non deo
bet.

NO.

lib. de arte medicinae p. 20
bonam existimationem: que maxima causa
est ut maior medico ab eo qui in his
lib. de arte medicinae p. 20
et in lib. de his que in medicatu in a. p. p.

et apud dōs et apud hōs meritis mōs cōm dīam ut scribit plato
v. de legibus. pag. 502. vide ibi que cōtra pēgrinos dīcūt
in humanitatē. hippo. n. aliq. cōp. lib. 1. mos erat ut benignitate et
humanitate hominibus mediantur. de exortu. g. fol. 279. e.

20

HIPPOCRATIS DE PRÆCEPTIS LIBER.

Quisq. probus
medicus frater
ne curat.
Aut hoc m. d. 213. et vide
pau. 4. 77. et vide societatem
lib. de medicina
necesse est. corp. 1.
in prologo.

de vīsa sua infirmi de mōs
co. mōs amicit. 4. in d. quē
fol. 17. e. p.
de aduersaria mōs dīcī exa sal
nos et q. 10.

Quid malus
medicus agat.

Languentis cu
pidius.

Plures medici
cur cōsuecandi

Aut.

Medici dīcē
pare non de
bene corp. 1. lan
guente.
Disperatio lan
guentis tollida

Euenit
Natura quādā
q.

medius fidus medicus probus non se potius fraterne amicē, siue familiariter fideles
terq. cum languentibus gerit, quā acerbe, asperēue curat. Quamobrem primo mor
bum discernant, cognoscantq. nullamq. utilitatem medelae, curationeue præponant.
Summa itaq. cura languentem curent, nullumq. despiciant, nullamq. utilitatem sine re
spectu, existimationēue doctrinae medicae artis quarant. Mandoq. & præcipio ne inhu
mani sint, quinimō si quando res poscat, gratuito curent, deq. multis bene mereantur,
languentiumq. opes respectent, potiusq. bonam existimationem, quā opes capient:
si autē tempus & necessitas poscat, uti hospiti, externōue, pauperiq. succurras. his po
tissimum succurrit. Nam si humanitas aderit, & artis amor cōparebit. Quidam enim
languentes, multūue, cum senserint se morbo non tuto correptos, medici probitate co
fisi restituntur, languentibus autem sanitatis causa mandare & adfidere bene habet,
curam etiam ualentium habere, ne in morbos incidat, probum est. Nam probitatis, bo
nitatisue causa, & sanior cura suscipienda est: qui quidē in artis alto gurgite ignorant
sunt, penitusue artem ignorant. prædicta, præceptaue non sentiunt, auscultantue:
nam cum hi medici non sint, nō redarguti superbiunt, calūq. & fortuna egentes, quæ
dam recte peragunt, quare fidentes in peius decidunt, desidiatq. quadam delicata, quæ
sunt artis munia negligunt, quibus medicus probus, boniusue, qui socius artis dicitur,
uigeat: hic autem medelas sine mensura perficiens, nihil horum transcendat. Non enim
caret omni facultate, nec perfidus est, tanquam in iniuria, perfidiāue sit. Nam ad curatio
nem hi accedunt, non spectata mala uenarum, arteriarūue dispositione, ceterorumq.
medicorum congressum uitant, suāq. tantum probitatis odio quodam auxilia laudant,
probantue, languentesq. uexati nutāt in utraq. malignitate, cū sese per initia in finē usq.
poriori, pleniorue arti, quæ auxiliaretur, non tradiderint. Morborum em̄ aliqua remis
sio magnam languentū relaxationem præbet. Quapropter cum sanitatem optent, eun
dem usum semper non expectant, noluntue suscipere, similes cum sint medici uarieta
tis, modūue. Perfecto enim sensu languentes carent, malēq. cum agitentur, morosi, non
gratue sunt, cumq. ualitudinem abunde consequi possint, exhaustiuntur, absumuntur
ue, præmissiq. cum sanescere cupiāt, negotiationis, lucris, scenorisue, uel agriculturalis
caussa, non curantes de his capere, nihilue impensae parcunt. sed de hac significatione
fatis esto, Nam remissio, intensioq. languentis diligentiam, distributionēue medica
nanciscuntur, & possident. Nec turpe, præterue rem esset, si quis medicus angustare
tur, ambigeretue in aliquo languente, uel non multo usu, peritiaeue allucineretur, cense
re medicos alios accersiri, uti communi consilio, colloctionēue discquirant, quæ ad eū
languentem pertineant, simulq. coadiuent, auxilioq. abundent. Nam si malum persi
deat, protendaturq. plurimumq. ambigat medicus, præsensq. malū in peius declinet,
tunc audendum est, quidq. præsentis tentandum. Quod nunquam quid ars decernat,
definire, diceremq. contendendum, præscribendū, perurgandūue esse: tamen hoc
obsecro, cūue iureiurando dicam, ne unquam medici uerbis, præsentibus languen
tibus disceptent: nam hoc existimationem, auctoritatemq. eleuat & imbecilliorē red
dit, quod negotiantū, & in foro uersantium est. Nec falso illud excogitatum est, & i
scatur in omni copia inopiam ineffci. Præterea magnum argumentum est, cum artis sci
entia, consilientiaue, cum quis rite curat, languentes bene sperare iubet, ne ad sanitatē
festinet, mentēq. & cogitatione perturbetur, & timeat. Quod utile non esse ducimus,
sed si ea præmoneat, & præmander, non errabit. Nam languentes propter malam &
dolorificam dispositionem desperantes, uitam despondent, cum mortēue permittunt.
Qui uero manu languentem tractat, cum artis inuenta demonstrauerit, & fecerit, natu
ram conferuet, nec mutet, alinēue: quod si fecerit, præsentē fructū, utilitatēue repor
tabit, si minus, subitā perfidiam, parūue fidem, & existimationē. P. cōm̄is enim bo
nus habitus, euectiaue, quādā natura est, quæ morū non alienū, magnūue parat, spiri
tusq. & refrigerationi & caliditati, humorū agitatione, & operatione accommodat, quæ
undiq. & in omni nutrimento permiscetur, nisi quis ab ipso ortu, & principio defectus
insit, quod omni ratione reparandū est, similēq. priori quod insit, reddendū. Nā præ
ter natu

ter natura est, quicquid tempore diminutum est: contritio autem, iracundia, superiorum
 rectorum, præcellentium membrorum fugienda est, propter uehementiam medelæ
 superuacaneusque magnus odor: multa enim communicationem nullam possidet, & ha-
 bet, sed damnum malum: modica uero paruæ probitatem. Nam in portione, parti-
 culae, labor dolorue modicus inest, magnus in tota: sed gratitudinem, gratiamue non
 subtrahit, demòue, digna enim est medicinae præceptione. Per instrumenta autem addi-
 tio, quodque demonstrationem significet, similitudinis rerum memoria ne abesto. Si uero
 turbæ & uulgi tibi auditionem & aurâ comparare uelles, ne ambitio nimis captato,
 nec poetica & ficta ostentatione, quod impatientiam & impotentiam laboris præ se fert.
 Laboris enim appetentiam magno labore teste partam, si in alios usus uertatur, non pro-
 bo, & auersor. Se solam enim expetit, & sibi tantum grata est: nam hoc fucatum studiū
 est, summa ostentatione & ambitione comparatum. Quod si quis mature discat, cuncta
 facile comparat, præsentia summa facilitate conficit, quæ non adfunt, memoria reuocat,
 malamque sortē uitat, quæ cunctis rebus aduersatur, & colluctatur perniciē summa, nisi
 huius decoris studiofa, definitionibusque terminisue, superadmonitionesque, summisque deorū
 obtestationibus, iuramentisue, causis medicis mandantis, crebraque morbi ignoracione,
 consonantia, coboationeue turbæ, rudiumue loquacium, sermones translatos, uerbaue
 captando & imitando, morboque peruenti per copiam comparato, & congregato: his
 quidem qualibet insistere, qualibet præterquam in collecticia medicina, & curatione,
 peraudiveris uehementiam cauillari: nam in his sparsa prudentia probam peritiam
 præ se fert: his ergo, cum imprudentes imperitiue sint, tritum usum necessarium duce-
 rem, & utilem cum opinionum peritiam posterius parat. Quis enim opinionum, dogma-
 tionue multiplicem diuisionem uere scire possit sine manuū firmo, & perito usu: quam-
 obrem, his qui dicunt, mentem adhibendam esse: his uero qui faciunt, occurrendum,
 officiendumue esse. Et impedimento suaderem hoc, ne diutius cibum subtraherent, &
 si languentis appetentia excitat, morbumque retinuat. Quod si quis cæco mentē, quem
 admodum opus est, admoueat, quod magnus metus uitandus, obseruandusue est, ne
 multus aut subito & improuvis ingruat, quod perturbat, quæ turba fugienda est. Præ-
 terea flos, & uigor ætatis cuncta gratiosiora, & meliora habet, desinentia uero, decre-
 pitæue contraria: linguæ uero non clara differtatio, hæsitantiaue, morbo uel propter au-
 res fit: quod priusquam prima enunciet, secunda & alia superiniicit, uel antequam quod
 mente uoluerat, dicat, mente alia uoluit: quod cum dicitur peritis artis, artē uel aman-
 tibus, considerandum est, morbo nec ne fiat. Cum parum ætatis insit, quandoque uirium
 plurimum subest, cum morbus non perturbat, concitat, & mouetur, longitudinem si-
 gnificat, decretorium, iudiciūue, siue crisis morbum soluit, discutitur. Parua causa
 medicamentis discutitur, dissoluiturue, nisi quis locus præcipuus patiat. Quoniam com-
 munis passio, sympathiaue, quæ cū dolore est, molestat. Quidam enim ex alterius com-
 muni passione molestantur, & perturbantur. Loquutio molestat cum labore emissā:
 defectio præ labore fit: locus apricus salubris est.

Fricatio.

Cæci obserua-
 tio præcitiue
 quedam.
 Flos, et uigor
 ætatis multum
 facit.
 Lingue hesita-
 tio in languen-
 te, unde.

Crisis quid.

Que uerent
 ægrum.

HIPPOCRATIS IVSIVRANDVM. Aliam huius lib. versionē. ex petropaulo ve-
 gario factam

PER Apollinem medicum, Aesculapium, Hygeian, Panaceianque iuro,
 ceterosque deos cunctos, deasque testor, me hoc Iussurandum, conscriptio-
 nemque pro uiribus, iudicioque meo conseruaturum, parentisque loco habitu-
 rum eum, qui me hanc artem docuit, cum eoque uitam, & bona comunica-
 turum, & collaturum in communi usu, quicquidque ei opus fuerit imperti-
 turum, liberosque eius aequae ac meos fratres amaturum: sique hanc artem discere uolue-
 rint, gratuito docturum, sineque conscriptione, syngraphaue ulla, præceptionisque, admo-
 nitionisue, et auditionis, ceteraque uniuersæ disciplinæ partē illis factus, imperitūrum
 ue. Præterea meis filiis ac illius qui me docuit, discipulisque conscriptis, & iureiurando,
 medicæque lege conscriptis, nullisque præterea alij imperitūrum: medicamentis uero, nu-
 tricatione, pro uiribus, meoque iudicio semper ad languentium utilitatem utar, perni-

Apollo.
 Aesculap.
 Hygeia.
 Panacea.

*Que prelo-
similiter est
vide scribamus
lib. de medicamentis
in prologo.*

Att. de sereno medici

*Dire peiran-
tium.*

ciemq; & iniuriam à me propulabo: medicamentū autem uenenatum, mortiferūque, rogatus etiam nō dabo, nec cuiquam ad hanc rem subscribam, assentiāue. Similiterq; nulli foeminae, quo partum abigat, perdatue, medicamentum, glandulamue suppositū dabo. Puram autem, castam & sanctam meam uitam & artem praestabo, & coheruabo: calculos uero nunquam secabo, quod illis relinquam, qui hoc exercent. Domos autē quas intrauero, ad languentium utilitatem intrabo: à corruptione q; & iniuria omni uoluntaria quacūq; praeteritum uenerea procul abero: quacūq; praeterea de & in corporibus uirorum, liberorum, foeminarum, seruorumq; curando, & nō curando, de q; eorū uita leniero, audiuerō, uiderō, quae sermone non liceat adi, silebo, sacra, arcanāue ea esse ratus: hoc quidem iusiurandum praestanti, cōseruantīue, nullatenusq; peieranti, prauaricantiue, mihi liceat apud omnes homines, omni tempore cōprobari, summaq; estimatione, & autoritate existenti, uita & arte frui, prauaricati uero peierantiue cōtrā.

HIPPOCRATIS DE LEGE LIBER.

*Alia huius lib. versio ne
per arceles de villa noua.*

*Medice artis
praestanti.*

M

*Que pona
medici mali tra
gocis simili.
interrogat.*

Edica quidem ars cunctis profecto artibus praestat, sed eorū incititia, qui ea utuntur, ac eorū iudicio, qui de his hominibus non bene sentiunt, cunctis iam artibus inferior habetur. Horum autem erratio hanc mihi potissimum causam habere uidetur: quoniam soli medicae arti nulla alia poena in urbibus posita est et interrogata, praeter quam uituperatiois, infamiaue: quae quidem errantes non punit, qui personis maxime similes sunt, quae in tragœdijs producuntur. Figuram autem, formamue & habitum eorum, quos agunt, habent, tamen illi non sunt: sic medici plurimi quidem uerbis, sermone, famāue sibi paratus rus est, commodēue ad eam sese accingit, haec nanciscatur & habeat oportet. Naturā, ingeniumue, puerilem disciplinam, bonos mores, laboris amorem, tempus. Primum quidem omnium, natura, ingenio ue opus est. Natura enim repugnante, & contrafaciente, cuncta cassa & uana sunt, quae si ad optima ducat, scientia artis facile paratur & sit, quam cum prudentia acquirere oportet, discendo in puerili aetate loco ad disciplinam commodō: laboris autem amorem, laboriositatēue in multum, longūue tēpus producere & conferre. Disciplina haec uti naturaliter insita uideatur, dextereq; & opportune maturos fructus ferat, cuius similitudinem & in his, quae terra gignuntur uidere est.

*Que necessi-
ria medico su-
turo, uide m. lib.
i. de libello casis de ap-
proba. medici*

*Que pona
medici mali tra
gocis simili.
interrogat.*

Nam nostra natura, seu ingenium tanquam seges & ager est, doctorum uero praecepta, dogmataue, semina sunt: disciplina autem & scientia puerili aetate comparata, si otem pore est semina in segetem, agrumue sationi paratū iactata fuisse. Locus autē, quo discitur, nutrimentum est aëris, quod segeti & satis accedit: laboris uero cupiditas est opera tractantib; & subactio agelli: tempus autem haec omnia corroborat, pleneq; nutrit, praebetue quae ad medicam artem, uerāq; eius cognitionem conferunt. Sicq; hi, qui per urbes uagantur & uersantur, non solum uerbis & sermone, sed opere & re medici censentur. Nam ignorantio & imperitia malum conditiois, & thesaurus est, malumq; depositum his qui habent, somniumq; est & eius quaedam imago, cogitationisq; uerae prudentiaeq; expertus est, timiditatisq; & ignauiae & audaciae nutrit. Timiditas enim & ignauia praesele impotentiam fert, sed audacia artis ignoratōe. Duo enim sunt, scientia, persuasio, & opinio: quarum altera scire facit, secunda autem ignorare. Haec itaq; cum sacra, sanctaeue negotia sint, sacris, sanctis ue uiris demonstrantur, prophantis uero fas non est, priusquam disciplinae sacris initiatur, *facis*. *Alia huius lib. versio ne
per arceles de villa noua.*

*Que pona
medici mali tra
gocis simili.
interrogat.*

*Que pona
medici mali tra
gocis simili.
interrogat.*

HIPPOCRATIS COI DE COELI QUALITATE, SIVE DE AERE, ET AQVIS, ET LOCIS, LIBER.

Q

*Que pona
medici mali tra
gocis simili.
interrogat.*

Vilquis autem medicam artem recte perquirere uolet, haec faciat oportet. Primum quidem tempora anni cōsideret, quidq; & quantum singula posint. Nam haec inter sese nihil similia sunt, quinimō propter mutationes plurimum differunt: deinde uentos calidos, frigidoseq; maxime quidem eos, qui omnibus hominibus communes sunt: postea singularum regionū & locorum

*Que pona
medici mali tra
gocis simili.
interrogat.*

*Que pona
medici mali tra
gocis simili.
interrogat.*

*Que pona
medici mali tra
gocis simili.
interrogat.*

Situs urbium.

Varietas aquarum.

Terræ agro-
rūmuc quali-

Qualitas agro-
rum & homi-
nū uictus prae-
noscat.

Prænotio futu-
rorum quomo-
do paretur.
Cognitio astre-
rum plurimū
ad artem med-
icam facit.

de astronomia quātus ad
medicinā. conferat

Situs urbis ca-
lidæ.

Que urbes sa-
sas aguas habi-
ant.

Que mala ex
his creentur

Temporū uarietas quae faciat.

Mala diuersa
per eadē tem-
pora cur gi-
gnantur.

In autē. hec lra castigada est
 Ver aquosum ex antiqua ver
 quid ferat. sione. et ex s. ap
 Maxime muta aph. xi. de con
 tiones tempo porib. cu gal. i.
 rum anni obse
 ti uentur.

*Arcturi, hoc a shu Arcturus, autumno ori-
ri solet, ideo ca-
nicular*

*Canicula, si-
cuti, Vergiliae.
Quae differen-
tia inter Asia
& Europam sit,
uideo.*

*Pulchriora
maioraq; sunt
Asiae cuncta
& cur.*

*Varietas reru
in Asia.*

*Celi elemen-
ta ex solibus
tas in Asia.*

*Asiatici corpo-
ris robore non
praesant.
Europae aque
Asiae terminus
Gentes cur mo-
tose differant.*

*Macrocephali
de capiti longi-
tudine.*

*Conspicua in nativitate
videt. quod lib. 2. demon-
strat. colorus. et. omnia. q. m. lib.
de iis que in medicina na-
turali. et lib. de iis que in
et simp. 8. 17. et. 2. de
reparaturis. 2. 43.*

si summa esse putantur. Præterea ortus astrorum, præsertim caniculae, caueto & observa-
to, deinde Arcturi, Vergiliarumq; occasus, mala siquidem potissimum decernunt, non
nullaq; tollunt, perduntque, siue corrumpunt: quædam cessant, quædam in alia speciem
& statum transeunt, & mutantur: de his autem sic habet. Præterea de Asia, Europaq; so-
lum, quantum inter sese per omnia differant, uolo demonstrare, figurasq; & formas, uol-
tusq; species, facièsque gentium utriusque quatenus inter sese uariant, nihilq; inter sese si-
mile habeant. Nam de omnibus terrarum orbis gentibus longus esset sermo. De maxi-
mis autem & plurimis earum differentiis differam, quemadmodum mihi habere uide-
atur. Plurimum quidem Asiam ab Europa differre dico, naturis omnium, & eorum
quæ terra gignuntur & hominum. Multo namque pulchriora, maioraq; in Asia gignun-
tur, regioq; ipsa mitior hac nostra est, hominumq; genus mitius & benignius, causa
uero horum, est temporum anni temperies. Nam aurora uersus, in medio solis exortu
posita est, proculq; à plaga frigidior est, præ cunctis autem incrementum, mitemq; cicu-
rationem rebus omnibus præbet, nisi quid uolentum peruincat: sed omni aqua por-
tio superior sit, tamen non omnia in Asia æquo modo habent ubiq;. Nam quæ pars eius
regionis inter calidum & frigidum posita est, feracissima ea est, arboribusq; densissima,
temperatissimaq; celestibusq; aquis & terrenis optime fruitur: nam calore nimio non
perurit, nec siccitate, squalore, ariditate, penuriaq; aquarum perarefcit, nec frigori-
bus uiolatur: si quidem austrina est, multisq; aquis & pluuijs perfunditur, & niue, matu-
resq; cuncta, suisq; tempore illic gigni par est, quæcunque & feruntur, & ab ipsa terra pro-
ducuntur, quorum fructibus homines ex agratibus in suum usum & commodum ei-
curando, transferendoq; utuntur, pecoraq; quæ illic nascuntur, optima, & maxima nu-
trita, quæ sæpe illic pariunt, partusq; optime educant. Hominesq; illic habitiores esse,
specieq; & forma honestissimos & pulcherrimos, magnitudineq; maximos par est, mi-
nimèq; inter sese specie, formæ uel figure differre, nec etiâ magnitudine. Hanc ergo
regionem par est, natura, mediocritate, tempestatibus, anni temporibus temperatis, &
tempestiuis proximam esse: corporis autem fortitudinem, audentiam, iracundiam, labo-
rum tolerantiam in his naturis suum, uel alienum ingenerari nunquam concederes, sed
uoluptatem superare. Multiformes tamen & uariæ illic feræ gignuntur, de Aegyptijs
autem & Libycis sic mihi habere uidetur, de his uero qui dextera parte solis hybemi or-
tus ad Mæotim paludem usq; degunt (hic enim terminus est Europæ atq; Asiae) sic ha-
bet. Hæ quidem gentes magis inter sese differunt, quam modo dictæ propter temporu
anni mutationes, & regionis naturam: terra uero hæc & regio modo eodem habet, quo
& cæteri homines. Nam ubi tempora anni maximas, crebrasq; mutationes faciunt, illic
& ea regio efferaissima est, maximèq; inæqualis: si quidem montes plurimos & denfos,
& campos & prata in ea inuenias, sed ubi tempora anni non admodum uariant, illis ea
regio maxime æqualis est: sic autem & de hominibus habet, si quis consideret. Nam hæ
naturæ montibus similes sunt, arborosiq; & aquosis locis: quædam uero siticulosis, ex-
silibus, quædam pratensibus & palustribus, quædam campetribus & planis, quædam nu-
da & exili terræ. Tempora quandoquidæ anni quæ formæ, figuræ uel naturam uariant,
differentia inter sese sunt, quæ si inter sese differant, plures & in formis, figuris uel diffe-
rentiæ sunt. Eas quidem gentes, quæ parum inter sese differunt, prætermittam: quæ ue-
ro magnopere uel natura, uel lege, ritûue, siue moribus differunt, de his dicâ, quemad-
modum habeant. Primum quidem de his, qui longa capita habent, macrocephali uel:
nam alia gens non est, quæ similia capita habeat: quod primo lege, ritûue, siue consue-
tutine potissimam causam habuisse uidetur, nunc autem & natura cum lege, ritûue, siue
consuetudine conspirauit, & conuenit: si quidem eos, qui longissima capita habebat
pulcherrimos, generosissimosque esse putabant. Consuetudo autem huiusmodi est: pue-
ro tunc primum nato, caput cum adhuc tenellum est, premunt, componunt, manibusq;
in oblongam formam deducunt, sicq; adolefcere cogunt, machinamenta q; & uincula
commoda admovent, quibus capitis rotunditas muratur, perditurque, siue male affici-
tur, longitudo uero crescit. Lex autem ea primum fecit, uti hanc naturam redderet, pro-
cedente

cedente uero tempore natura factum est, uti lex amplius non cogat: semen enim unde cuncti progreditur, de sanis quidem corporis partibus sanum, de morboſis uero morboſum: ſiquidem ex caluis calui gignuntur, ex flauis flauis, ex diſtortis ſermē ſemper non recti: ſicq; in cæteris figuris eadē ratio pollet. Quid ergo prohibet, quin ex longis capitibus longa capita naſcantur? Nunc autem ſimiliter non naſcuntur quemadmodū prius. Lex enim præ hominum negligentia nō ualeat amplius, ſiue non obſeruetur. De his quidem ſic mihi uidetur, de illis uero qui Phafin accolunt, nunc dicam. Paluſtris em̄ ea regio eſt, calida, aquoſa, denſa arboribus, temporibusq; cunctis pluuijs multis iugibus, & magnis perfunditur. Horum autē uita in paludibus eſt, habitaculaq; lignea, canneaq; in aquis ſtruunt, & raro inde prodeunt, per urbemq; & forum deambulant, ſed unius ligni lembolis huc & illuc nauigant. Plurimæ ſiquidem ſoffæ, canaliſue illic ſunt, calidasq; aquas ſole putrefactas, ſtatarias, non perſluentēſue potant, pluuijsq; adauctas. Nam Phafis præ cæteris fluminibus maxime ſtatarius eſt, leniſſimēq; deſluit, pomæq; & fructus, qui illic gignuntur, molles ſunt & effœminati præ aquarum copia & imperfecti, quapropter non percoquuntur, matureſcunt uē, multuſq; aër de aquis hanc regio nem occupat, tenētue, quas ob cauſas Phafis accolæ cæteris hominibus figura, formæue ſimiles non ſunt. Nam maximi, craſſiſſimiq; ſunt, nulliq; articuli, uenæq; in his comparent, colore luteo ſunt, tanquam arcuati, ictericiue, loquunturq; omnium hominum grauiffime, tenebricoſo, nebulosoq; nō claro & limpido aère fruūtur, utunturue. Corpore ad laborem & exercitacionem pigerrimo ſunt, temporaq; anni non multū illic uariant, quo ad æſtū & frigus: ſpiritus uentiuē plurimū illic auſtrini ſunt, præter unū regionis illius peculiare & incolæ, qui cenchron dicitur, qui quandoq; uiolenter frigideq; ſpirat, quandoq; calide & moleſte. Septentrio autem, aquiloue, ſiue boreas uehemens illic non peruenit: cum uero flat, lenis eſt, & non potens. De naturæ diuerſitate, formæq; eorum, qui in Aſia ſunt, quiq; in Europa degunt ſic habet. de timiditate autem ignauitate, cum minus fortes, bellacēſue ſint Aſiani quā Europæi, moribusq; leniſſimi, mitiſſimue, tempora anni potiſſimum ſunt in cauſa, quæ nō magnas apud eos mutationes frigoris & caloris faciunt, ſed ſemper ſermē ſimiles ſunt: nam illis mentes non percutiuntur, percellunturue, nec corpora ualde mutantur, lancinanturue, quibus par eſt, iram efferari, prudentiaq; & calor magis participem eſſe, quā quæ ſemper eodē ſtatu perſiſtit. Mutationes enim ſunt, quæ hominum mentes excitant, nec torpeſcere, quiete ceruē ſinunt. Haſ ob cauſas Aſianum genus mihi uidetur ignauum & imbellem eſſe, propterq; leges, conſuetudinēſue: maior enim Aſiæ pars ſub regibus eſt. Nam cū quantumuis fortes, domini ſui nec ſui iuris ſunt, nec ſuis legibus & moribus utiūt, ſed ſub principib; dominorūue ditione degunt, de hoc quidem nullis illis ſermo, cogitationē, ſiue ratio & cura eſt, uti bellica tractet & exerceat, ſed ne bellaces eſſe uideantur. Nam pericula paria, ſimiliaue nō ſunt. Hos quidē militare, laborareq; par eſt, pro regibusq; mori neceſſe eſt, cū ſic à pueritia per parētes, cognatos, amicosq; cæteros inſtituti ſint, cumq; magnū quid, fortiterq; geſſerunt, domini, regēſue eorum augentur, creſcunt, pullulantue: pericula uero, caeſesq; ipſi ſubeunt & nanciscuntur, quietiam inſuper horum agros, terrāue propter bellorum crebritatem & abſentiam deſertam eſſe, non colite neceſſe eſt. Quamobrem ſiquis inter hos egregie fortis eſt, & magni animi leges auerſatur. De quo hoc magnum argumentum eſt. Nam qui Græci uel Barbari in Aſia ſunt, qui ſub dominis, regibusq; non ſunt, ſed liberi, ſuiſq; legibus degunt, ſibiſq; ipſis laborant, hi omnium bellaciſſimi ſunt, ſibiſq; ipſis periclitantur, ſuaq; fortitudinis ipſi ſibi præmia referūt, ſimiliterq; timiditatis & ignauitæ pœnā, & calamitatem: tamen nonnullos Aſianos à cæteris diſſerre reperies, hoſq; fortiores, hoſ uero magis ignauos, & imbelles. Quarū rerū cauſa temporū anni mutationes ſunt, quemadmodū in ſuperioribus diximus. De Aſianis quidem ſic habet, Scythica uero gens in Europa eſt, quæ circa Maotidem paludem habitat, diſſerens ab alijs gentibus, Sauromatæ uocantur, horum foeminae equitant, ſagittant, iaculantur ex equo, cum hoſtibus ex equo pugnāt, quoad uirgines ſunt, nec ante uirginitatem deponūt, quā tres hoſtes occiderint, nec

Auſt. de ſemine. unde uirg. pro graduante. et. m. de. p. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Phafis accolæ

*Phafis quadi-
ter ſuati.*

*Phafiani qua-
les.*

*Cur Aſiani im-
belles.*

*Quid acuat,
percellatq; mē-
ter.*
*Cur Aſiani nō
bellaces.*

*Fortes leges au-
uerſantur.*

*Quare nō nulli
ab alijs diſſe-
rant.*

*Scythica gens,
Maotis palus,
Sauromatæ.*

*HO. hoc de
ſcithicis ma-
licrib;.*

*Mulieres horū
quatenus mil-
itum exercēt.*

*Aut hoc a se
chicis mulieribus
paulatim dicitur
et ab alijs.*

*Aegyptij cur
inter sese simi-
les.*

*Scythica solitu-
do qualis.*

*Scythae No-
mades quomo-
do uiuant.*

*Hippocr. quid.
Scythica &
Aegyptia
forma.*

*Montes Rhi-
phei, Rhipi-
u.*

*Qui uenti hic
spirent.*

*Plana hic o-
mnia sunt.*

*Cur non ma-
gna animalia
illuc gignantur.*

*Cur omnes hi
carnosi pin-
guisq; sint.*

*Cur inter sese
similes sint.*

*Cur igne mem-
bris admoventur.*

*Quid cōtinus
equitatio faci-*

ante cum maritis degunt, quam sacra Nomio Apollini fecerint, deinde sibi maritum de-
ligunt, postea ab equitatu & militia uacant, nisi cōmunis expeditio cogat. Dexteram
mamam non habent: nam tenellis, infantulis adhuc existentibus, candē ferro admo-
to matres eam exurunt ne crescat, dexterumq; humerum & brachium ad omne robur
exercent. De ceterorum autem Scytharum forma, quod inter sese similes sint non alijs
gentibus. de Aegyptijs etiam eadem ratio sit, nisi quod hi calore coguntur, hi uero fri-
gore. Solitudo autē quae Scythica dicitur, campestris est & plana, pratensis, herbida,
magna, modice aquosa. Magni namq; fluij tanquā tubulis, fistulisue, per plana scatu-
riunt, hicq; Scythae degūt, qui Nomades dicuntur: quoniam nulla domicilia habēt, sed
in curribus habitant, quorū minimi quatuor rotis, maximi sex aguntur, qui domuncula
rū instar sunt fabricati, duplici, tripliciq; tabulato, iutoq; circumliti, ne aqua, nix, uenti
ue penetrēt: duoq; uel tria bouū paria, qui praefrigore caribus carent, hos currus tra-
hunt, quos foeminae tantum cum pueris habitant. Viri autem in equis sedentes adequi-
tant, hos uaccarum, equarum, & ouium armenta sequuntur, locosq; uno hi tandiu ma-
nent, quandiu herba, foenumue duret: quo absumpto, aliū migrant. Hi autem carne eli-
xa uelcuntur, lacq; equarum potant, hippacēq; hoc est equarum caseum, comedunt;
quo autem ad horum uictum, ritus, legesue, sic habet. De temporibus etiā anni, de for-
ma, figurāue, qua plurimum Scythicū genus à ceteris hominibus differat, simileq; sibi
sit quemadmodum & Aegyptium, quodq; parum fecundum hoc hominum genus sit,
seraq; animalia non multa nec magna hac regio producat, diximus. Sub ipsis enī Vr-
sis, montibusq; Rhipheis, unde Septentrio, aquiloue, siue boreas oritur, spiratue, posita
est. Solq; iam finiens, cū solstitiales circuitus peragit, paululū temporis hac loca per-
lustrat & reproficit. Ventiq; de calidis partibus spirantes, debiles iam, & languidi, pau-
ciq; & rari huc perueniūt, sed ab Vr̄sis niue perpetua, gelu, aquis, spirantes perpetuū ui-
gent, & frigidi, qui fermē nunquā montes deserunt, propterea difficulter habitatur, mul-
tusq; & tenebrosus aēr campestris, planūue, totum penē diē detinet. Ac in humidis
fermē degunt, hyemsq; illic perpetuū est, paucos autem dies aestas, nec hos omnino to-
tos: campestris liquidē, planūue, magna, sublimia, nuda, montibus nō circumdata, sub
ipsisq; statim Vr̄sis complanata sunt, seraq; animalia non magna generat, sed quae pos-
sint sub terra conditi, tegiue, hyems enī perpetua, regionisq; nudus situs prohibet, quan-
doquidē & aprica loca & opaca defunt. Temporū enim mutationes nec magnae, nec
uehementes illic fiunt, sed fermē similes, parumq; diuersae: species uero, formāue, siue
figurāue similes inter sese sunt, similitudineq; semper uiuunt, hyemēq; & aestate simili modo
& eodē amiciuntur, uel iunguntur, crallumq; & aquosum aērē ad sese trahunt, aquamq;
ex niue, geluq; potāt. Cumq; nulla exercitatio corporis, animi mentisue sit, cum nulla
ferē, nec ualida temporū anni mutationes illic fiant, propterea horū formā, figurāue,
necessario crallae, carnosaeq; sunt, membrorumq; articuli, iuncturaeue humidi, nō robu-
sti, uentriculūq; praefertim inferiores, omnibus lubrici. Nam in hac regione uentriculi
non possunt deficari suapte natura, temporisq; anni tempestate, statūue. Sed quia car-
nem praeputiū, nudamq; non hirtamue habent, formā, figurāue similes inter sese sunt
mares maribus, foeminae foeminis: Nam cum anni tempora similia inter sese sunt, nullae
perniciēs, corruptionesue, nec mala fieri possunt, cum corpus conformatur, compingi-
turue, siue cōponitur, nisi uolento, fortuitūq; casu aliquo uel morbo. Magnū praeerea
humiditatis eorū argumentū dabo, quoscunq; Nomadas Scythas inuenies, oēs ignem
humeris, brachijs, manū iuncturis, pectoribus, coxēdicibus, lumbisq; adhibuisse dea-
prehendes, nulla alia de causa, nisi naturali humiditate, mollitiāq;. Na hoc nisi faciant,
arcus contendere, uel iaculari, propter humerorū humidam, lubricamq;, siue laxationē
obnoxiam, impotentia non possent. Quae cum perusti sunt, siue his ignē admouerunt,
humiditas omnis ex articulis detrahitur, corporaq; eorū ualidiora, articulatora, habitio-
raque redduntur: distorta autē incurua, lataq; propterea sunt, primum quod non fascian-
tur quemadmodum in Aegypto, nec reputat, cogitantue, quantū ad hoc equitatio con-
ferat: nihil enī aliud student, quam uti in equis bene, mollietq; sedcant, deinde propter
cōtinuam

continuum desiderium: nam mares, dum equis uehi non possunt, plurimum temporis in carrucis desident, parumque propter locorum mutationes, circumuectionesque deambulant. Maxime præterea mirandum est, quam fluxa, mollia, distortaque corpora scæminea sint specie, formæque & corporis habitu. Scythici propterea genus, burrum, rufumque est, quoniam solis uehementia illinc abest, candorque & albedo frigore exurit, burraque rufitas redditur. Fœcunda autem hæc natura esse non potest: nam uiros parua coeundi cupiditas mouet, uexatur, propter naturalem humiditatem, molitudinemque uentris, & frigiditatem. His igitur de causis minime par est hos uiros salaces esse. Præterea continua equitatione lassati, ad coitum impotentes redduntur. Hæcque causa uiris assignatur. Fœminis uero, carnis pinguitudo, humiditasque; nam earum uulua, locellue genitalis semen prolificum arripere non possunt, non enim quemadmodum oporteret, singulis mensibus purgantur, sed parum & lente, præque pinguedine uuluarum os clauditur, seminemque prolificum non suscipit, defidesque ipsæ fœminæ, & sine ulla exercitatione, præpinguesque sunt, mollesque & frigidi earum uentriculi: propterea necessario Scythicum genus non admodum fœcundum est. Hanc præterea sterilitatis, infœcunditatisue horum faciunt coniecturam, quoniam plurimæ eorum matronæ non gaudent ad uiros itare, uel concipere, propter molestiam, carnisque obestitatem, nonnullæ uero & propter macilentiam, gracilitatemue. Præterea plurimi in Scythia castrantur, muliebriatque exercent, loquunturque muliebriter, qui Euirati dicuntur. Causam uero huius rei incolæ deo tribuunt, hosque homines colunt, sibi timentes ne talia patiantur, & eueniant. Mihi uero hæc, & alia mala omnia diuina esse uidentur, nec ullum esse diuinum magis, uel humanum quam aliud, sed omnia æque diuina. Nam horum unumquodque suam naturam habet, nec quidquam sine natura gignitur. quod malum quemadmodum mihi uideatur fieri, dicam. Præ ipsa siquidem continua equitatione pedes tumescunt, dolitantque, cum de equo semper pendeant, deinde propterea claudicant, coxendicesque contrahuntur, afficiunturue. Qui uero plurimum hoc morbo uexantur, sese hoc modo curant. Cum autem hic morbus inceptit, utranque uenam, quæ secundum aures est, secant, & aperiunt, cumque multus sanguis inde defluxit, propter debilitatem, obdormiscunt, aliterque dormiunt, mox nonnulli sani surgunt, excitanturue, nonnulli uero minime: qui quidem hac medela mihi sese perdere uidentur. Nam secundum aures quædam uenæ sunt, quas si quis fecerit, sterilis & infœcundus redditur: quod his, ut mihi uidetur, euenit. Nam cum post hoc uxores adeunt, nihil his uti possunt. Primum quidem ad eas nihil mentem adhibent, sed dormiunt: deinde cum bis tæreue, uel sapienter tentant, & nihil proficiant, sese aduersus deum, quem causantur, admisisse, peccasseue rati, suam ignauiam, impotentiamue agnoscunt, muliebremque uestem induunt, cum illisque tractant, quæ fœminæ faciunt: quod quidem propter continuam equitationem primis Scytharum euenit. Pauperes uero minime hoc patiuntur, cum non equitent: quod si diuinum esset, omnibus equo modo fieret, non tantum distillimis, potestissimis, generosissimisque Scytharum hoc malum ingrueret, sed omnibus æqualiter, quin potius pauperibus, parumue habentibus, non honoratioribus hoc fieret, cum pauperes deos contemnant, ditiores uero contra plurimum deos colunt, plurimamque sacrificia faciunt, cum diuitijs abundent: pauperes uero minus, cum non habeant, poenas darent, cum nihil honorum, pecuniarumue dijs præberent, quod æquus est, eos qui parum habent, possidentue, parumque diuites. Sed enim, quemadmodum antea diximus, hæc quidem non magis diuina sunt quam alia, quæ naturaliter ueniunt: qui profecto morbus propter eam causam, quæ diximus, Scythijs ingruit, quod similiter quo ad ceteros homines habet. Nam ubi plurimum, continentique homines equitant, plurimi illic pedum tumoribus, doloribus coxendicibusque laborant, pessimique ad Venereum sunt. Hæc autem Scythijs magis, quam ceteris hominibus sunt, castratisque similes sunt, quodque semper pellitis uestes, brachasque habent, quodque in equis maximam temporis partem consistunt, qui ne manu quidem pudenda præ frigore & lassitudine contingant, tractantue, coitusque oblitiscuntur, nihilque ante, quam uiri sint, tractant aguntue. De Scytharum quidem genere hoc modo habet. De ceteris uero hominibus Europæ incolentibus, ma-

Mulieres Scythiæ molles sunt, & languidæ sunt.

Cur Scytharum si sint, in Scythia cur mulieres steriles.

Sterilitatis altera causa.

Atque istas sectas

Cur Scytharum feminentur. continua equitatione pedes uent

Malahiui morbi curatio.

Que uenæ secundum aures reddunt. et bide. pag. 29.

Cur ditiores potius quam pauperes hoc patiatur.

Continua equitatio ubique non continetur, quæ non necesse est.

*Cur in Europa
homines inter
se dissimiles
sint.*

*Seminis geni-
talis uarietas
uarias formas
reddidit.*

*Cur seuiores
in Europa.*

*Desidia ubi ma-
gis uigilat.*

*Cur pugnatior
res sine Euro-
pani, quam
Asiani.*

*Antea. f. pug-
25.*

*Locorum uarie-
tas uarios ho-
mines creat.*

*Quae flumina
salubria.*

*Quales gigne-
rit regio.
Sterilis quales*

*Quales ubi
temperatae us-
riant.
Pinguis regio
quos gignat.*

*Montosa qua-
les.*

xime hi magnitudine, formaque inter se differunt, propter anni temporum mutationes, quae profecto maximae, & crebrae illic sunt, caloresque, teporesque ualidi, uehementesque, hyemesque acerrimas, uehementesque, pluiasque multas, contraque longas siccitates, uentorumque multos, quibus mutationes multae, uariae, & ubique fiunt. Quamobrem par est sentiri, cognoscere, genituram aliter compactam esse hyeme, aliter aestate, aliterque aquosa, aliter sicca: quapropter formas Europae populorum magis inter se differre censeo magnitudine per singulas urbes, quam Asianorum. Plures enim perduntur, debilitantur, uiresque amittunt, cum compinguntur, conformanturque, propter temporum mutationes, quae multae, magnae, crebraeque illic fiunt, quam ubi semper simili modo currunt, fluuntque. De moribus autem eadem ratio sit: nam agrestes, efferati, solitarii, seu, iracundi, tali natura, temporumque mutatione gignuntur: crebrae siquidem mentis excessiones, percussionesque hanc stulticiam & feritatem ingenerant, lenitatem uero, comitatemque tollunt, obsecranturque. Maioris etiam animi eos esse censeo, qui Europam incolunt, quam qui Asiam. Nam ubi semper tempora similiter & aequo modo currunt, maiores illic desidia uigent: mutatione enim & corpus & animus exercetur, desatigaturque, quiete autem & desidia timiditas, ignauiaque crescit: laboribus uero & exercitationibus fortitudo, propterea Europae incolae pugnatiores sunt, quam Asiani: propter leges ritusque, quia sub regibus non sunt quemadmodum Asiani. Nam qui regibus parent, timidissimi necessario sunt, quemadmodum dumque antea dixeramus, ferules animi temere nolunt pro imperio alieno sese periculis exponere. Hi autem qui Europam habitant, suis legibus degunt, liberi sunt, sibi ipsi, non alienis pericula subeunt, promptoque animo, libentesque quaque periculosissima perent: adeuntque, praemiaque uictoriae sibi referunt. Sic haec leges animi magnitudine efficiunt, operanturque, siue suscitant. Totum igitur, & uniuersum de Asia & Europa sic habet. Praterea plurima hominum genera in Europa sunt, quae magnitudine, robore, fortitudineque, corporis forma, staturaue plurimum inter se differant. Causam autem huius uarietatis & superius diximus, & nunc clarius dissertabo. Qui locum, regionemue montanam, asperam, altam, aquosamque colunt, temporumque mutationes multum differentes apud illos sunt, par est illic magnas corporum formas esse, laboriosas, exercitatas, fortesque suapte natura reddi: hasque naturas ualde feras, saeuasque esse. Qui uero loca curua, pratensis, herbosae, & aestuosa tenent, calidique uenti magis quam frigidi illic spirant, calidis, tepidisue aquis utuntur, magni quidem hi non sunt, nec communes, sed lati potius, & carnosissimi capillisque atris, fulcique magis ipsi quam albi nascuntur, pituitosique minus quam biliosi suapte natura sunt. Fortitudo autem & exercitatio potius in animo, quam in corpore uiget. Natura quidem non similis inest, legesque latas obseruat. Si praterea fluuij in ea regione sint, qui pigras, restagnantesque, & illic scaturientes habeant, coelestesque fulcipient, & emittant aquas, hi salubres, & limpidi sunt: sin autem fluuij non sunt, fontanasque aquas, statarias & prigras potentes, odorosasque, necesse est has aquas uentrem & lienem laedere. Qui autem altam, latam, siue non asperam, uentrosam, bonas aquas habentem, regionem colunt, magno quidem hi corpore sunt, similesque inter se & recti, mentesque & ingenio mitiores: qui uero tenuia, steriliaue, non aquosa, nudaque loca tenent, temporumque mutationes temperatas non habent, par est in ea regione corpora dura, non magna, statura potius quam nigra, morosa, iracunda, audacia, suae opinionis, obstinataue gigni. Nam ubi temporum mutationes crebrae sunt, plurimumque inter se differentes, formas illic, mores, naturasque magnopere differentes inter se coperas: maximae quidem sunt hae naturae uariationes, & plurimum possunt. Deinde regio, in qua tempestates, & aquae commutantur, uariantur, corpora etiam illic uariant. Nam ferme semper regionis naturam, formas, moresque sequi coperas. Pinguis uero terra ubi est & aquosa, sublimesque admodum, & altae sunt aquae, calidae uti aestate sint, hyeme uero frigidae, quoque ad anni tempora bene iaceat, homines illic carnosissimi sunt, non discretis articulis, humidi, desidiosissimi, non fortes, animosue mali, quod loci est, desidia, somnolentiaque in illis uiget & inest: crasse si autem ad artes, non subtiles, non acres, celeresque sunt. Quo autem loco regio est nuda, difficilisque accessu, aspera, non aquosa, quae hyeme frigore prematur, per aestum uero sole candescit

candefiat, peruraturus, duos ea graciles, macilentosue, robustos, articulatos, hispidosque gignit, negotiosumque quid & acre hinc in hac natura, & uigilans cōperias. Morosusque, petriacūdos, audaces, obstinatosque, suae uel opinionis, feritatisque potius, quam cōmitatis, lenitatisue participes, solertioresque ad artes, acriores, acutioresue, melioresque ad res bellicas, & militiā deprehendas. Quaeque terra gignuntur omnia, terrā, regionem uel suam sapere, sequitur, maxime contrariarum naturarum, speciesque, formae uel, siue staturae, & idem sic habet. Cetera uero hac uia contemplator, & nunquam falleris.

HIPPOCRATIS DE LIQVIDORVM, HUMIDORVMVE VSV LIBER.

Quod humida, liquidūque sunt, quo pacto in usum, utilitatemque humani generis cōponantur, cōparentur, nunc dicemus.

Fabius horum librorum nihil amplius inuenire potuit.

HIPPOCRATIS DE NATURA LIBER.

Si quis autem in uniuersum naturam describere uelit, magnum quid aggredietur necesse est. Mihi uero satis in praesentia fuerit, naturā appellare, quod ut cuncta gignantur, ingenerentur, principia subministrat.

naturae quid appellat

HIPPOCRATIS DE SEMINIS GENITALIS NATURA LIBER, QUEM GALENVS POLYBII VULT ESSE.

Ex quidem natura cuncta superat, confirmatur. Semen uero genitale utriusque corporis ex omni parte humida, sanaque, ualidissimaque discretū proficiscitur: quod autem ualidissima pars discernatur, separatur, hoc argumentū esto, quod cū re Venerea uti sumus, tā parua re demissa, adeo delassamur, uti dici nequeat, quod sic habet. Nā uenae neruūque toto corpore pudēda per-

Providens natura quantum possit hinc per spūcio.

de semine q. m. d. v. p. 25. quare ex parua re d. m. f. m. c. d. a. d. c. l. a. d. m. t. u.

nunt, tenduntque, quibus agitis, contritisue, calefactis & completis, quasi pruritus quidam totū corpus, uoluptasque uellicat, calorque quidam ex hac re suscitatur, cum pudēda tractantur, seque uir moueat, agiturque, quodque humidū est in corpore, calefit, dispergitur, praeter motūque & agitatione perturbatur, permisceturque, spumescitque: quemadmodū

Cur semen spū m. f. m. c. d. a. d. c. l. a. d. m. t. u.

cuncta liquida, cū agitantur, spumescunt, sic & in hominē, quod robustissimum & pinguis-

Cur semen spū m. f. m. c. d. a. d. c. l. a. d. m. t. u.

guissimū est, ab illo humido, liquidūque spumescitque secernitur, & separatur, medullaque

Cur semen spū m. f. m. c. d. a. d. c. l. a. d. m. t. u.

terguntur, spinæque perit. Nam quidam meatus & uia de toto corpore in hanc tendunt, quae

Cur semen spū m. f. m. c. d. a. d. c. l. a. d. m. t. u.

de cerebro proficiscitur & spargitur in lumbos, in medullā, & in totum corpus, de quo

Cur semen spū m. f. m. c. d. a. d. c. l. a. d. m. t. u.

meatus, & uia, humidā, humorisue in eā tendunt. Cū uero semen in medullā peruenit,

Cur semen spū m. f. m. c. d. a. d. c. l. a. d. m. t. u.

renes perit. Hæc enim uia per uenas est, qui renes si exulcerati sunt, cum eo est, cū sanguis

Cur semen spū m. f. m. c. d. a. d. c. l. a. d. m. t. u.

effertur, de ipsis aut renibus per medios testes in pudenda penetrat, transiit, non qua-

Cur semen spū m. f. m. c. d. a. d. c. l. a. d. m. t. u.

lotium, sed huic alia uia est illi proxima, coniunctaue. Quicque Veneris somnia patitur,

Cur semen spū m. f. m. c. d. a. d. c. l. a. d. m. t. u.

propterea per somnū semen emittunt, quod humidū, humorisue corporis, labore uel alia

Cur semen spū m. f. m. c. d. a. d. c. l. a. d. m. t. u.

re calefactus, dispergitur, spumescit, secerniturque, quod cū discedit & separatur, facit ut

Cur semen spū m. f. m. c. d. a. d. c. l. a. d. m. t. u.

coire uideatur. Nam humidū humorisue huic eadē perficit, quæ coeunt. sed mihi de his

Cur semen spū m. f. m. c. d. a. d. c. l. a. d. m. t. u.

qui in somnis polluantur, & coeunt, totoque hoc morbo nunc amplius dicendū non est:

Cur semen spū m. f. m. c. d. a. d. c. l. a. d. m. t. u.

quæque ante rem faciat, & quare, hæc quidem hæcenus dicta sunt, si uelatis sint. Castrati

Cur semen spū m. f. m. c. d. a. d. c. l. a. d. m. t. u.

uero, siue eunuchi propterea nō coeunt, generanturque, quod feminis meatus eorū subla-

Cur semen spū m. f. m. c. d. a. d. c. l. a. d. m. t. u.

tus est, & laesus. Nam quædam uia meatusue, neruūque tenues, crebrius per testes, & ex his

Cur semen spū m. f. m. c. d. a. d. c. l. a. d. m. t. u.

in pudenda tendunt, quibus membrū genitale & tollitur, surgitur, & demittitur, relan-

Cur semen spū m. f. m. c. d. a. d. c. l. a. d. m. t. u.

guescitque: qui cecantur, castranturque, caduntur, rescindunturque: quamobrem castra-

Cur semen spū m. f. m. c. d. a. d. c. l. a. d. m. t. u.

ti siue eunuchi nec etiā boni sunt, siue fortes: qui & si hæc tractent, terantur, feminis ta-

Cur semen spū m. f. m. c. d. a. d. c. l. a. d. m. t. u.

mē uia clausa est. Nā his testes obdurecunt, neruūque propterea obturpescunt, quapropter

Cur semen spū m. f. m. c. d. a. d. c. l. a. d. m. t. u.

nec tendunt membrū genitale, nec demittunt, relaxantur: quicque secundum aures secan-

Cur semen spū m. f. m. c. d. a. d. c. l. a. d. m. t. u.

tur, seque uel sunt, coeunt quidem ac emittunt, sed paululū quid, & non fecundū. Maior

Cur semen spū m. f. m. c. d. a. d. c. l. a. d. m. t. u.

enim feminis pars de capite per aures in spinā, dorsūque medullā descendit, qui meatus,

Cur semen spū m. f. m. c. d. a. d. c. l. a. d. m. t. u.

transiitque, lectione, cicatriceque obducta, durecit, claudunturque. Pueris autē, cū uen-

Cur semen spū m. f. m. c. d. a. d. c. l. a. d. m. t. u.

lae tenues plenaeque sint, feminis transiitque cohibent & impediunt, pruritusque similiter

Cur semen spū m. f. m. c. d. a. d. c. l. a. d. m. t. u.

quæ triginta annos adole-
scit manifestas non desin-
unt

de quibus corporis partibus
sunt descripti.

Quatuor cor-
poris humores

Quid feminis
in coitu fiat.

Coitus uolup-
tatis efficitur.

Malore uir in
coitu uoluptate
afficitur.

liber de feminis

Cur feminis
crebro coeant,
magis ualeant.

liber de feminis
quæ feminis non assuetas
quædam morbos
creant, et uide-
re possunt.

Conceptus si-
gnum.

Semen marini
et semine uir-
ginitatis.

Cur maris mo-
dos semine mo-
do gignatur.

similitudo

non accedit, propterea nec humor, humidus corporis eorum ad seminis excreatio-
nem commiscetur, similisq; de causa uirgunculis, antequam adoleuerint, men-
struæ, non descendunt: cum autem puer, uirgoq; adoleuerit, uenæ, quæ in pueri ge-
nitale membrum, uirginisq; uuluum, locellisue tendunt, adolecentia & incremento
late fiunt, faciliq; fluunt, demittunt, transitumq; meatum, & os per angusta præbet,
humorq; humidus commiscetur, cumq; latum meatum habeat, puero cum adole-
uit, semen exit, similisq; modo uirgini menses defluunt. Hæc quidem sic mihi demonstra-
ta sunt, semen inquam genitale de corporis omnibus partibus proficisci, & excerni: de
ualidis, solidis, duris, & renellis, mollibusue, corporisq; humore, humidus omni.
Quatuor enim species, idæue humoris & humidus sunt in corpore. Sanguis sanguis
ue, bilis cholæue, pituita phlegmæue, aqua hydropsue, siue hydrops. Tor enim species,
idæus cogenitas, & inlitas homo in sese habet, de quibus morbi proficiscuntur, & si-
unt morborum decretoria: quamobrem mihi demonstratum est & de his, & quare ex his
morbi fiant. Hæc quidem hæcenus mihi dicta sunt, de semine genitale unde fiat, & quo
modo, & quare, & quibus non fiat, & quare non fiat, deq; uirginum mensibus. Mulieris
autem dico in mitione, coitue, tractatis conficatusue partibus uoluptatem, calo-
remq; suscitari, præberive. Si quidem & ipsa femina de corpore semen demittit, modo
in locellos, uuluumue, siue metras, cum humescunt, modo foras, si non opportune pa-
teant, & hient. Mulierq; cum iniri, coitue coepit, totumq; illud tempus, dum se uir di-
miserit, uoluptate afficitur. Siq; femina cupiat, appetatue coire, & misceri, seu iniri,
priusquam uir emittat ipsa emittit, deinde uoluptate eadem non afficitur: si uero non
appetatur, cum uiro perficit uoluptate ducta, similisq; hoc modo habet, quemadmodum si
in aquam feruentem, frigidam mittat, paululum quidem illius feruor sedatur: sic & uiri
semen cum in uuluum, metrasue decidit, calorem, uoluptatemq; mulieris extin-
git, deinde paulopost quam decidit semen in locellos & uuluum, metrasue, calor & uo-
luptas excitatur, postea cessat, quemadmodum si quis in ignem ardentem, flammamue ui-
num mittat, spargatur, primo quidem sic femina calor ad uiri semen excitatur, deinde
perfero, deinde relanguescit & cessat: sic femina calor ad uiri semen excitatur, deinde
cessat. Minus autem multo uoluptatis in coitu, mitioneue femina capit quam uir, sed
maioris temporis spatio uir. Nam cum uir maiore uoluptate afficitur, subito maiore a-
gitatione, quam femina ab humore, humidus agitatur emittit, habet autem & hoc sic,
ut crebro mulieres uiris miscantur, magis ualent: si raro, minus, cum quod uulua, me-
trasue mitione, coitue humescunt, quæ si plus iusto siccant, uehementer conuer-
sunt, quæ conuersæ & inuersæ corpus ualde afficiunt, tum etiā quod coitus, mitione
sanguine calefacit & humefacit, facilioremq; uia mensibus reddit, facitue. Nam cum men-
ses non defluunt, mulierum corpora morbofa redduntur. Cur autem in mulierum mor-
bis, dicemus. Hæc quidem hæcenus a me dicta sunt. Cum autem mulier coituit, mitione
fuit, si de more, consuetudine conceptura non est, semen utrorumq; cum femina uo-
let, exibat: si uero conceptura est, non exibat, sed in locellis, uuluisue, metrisue remanebat:
nam uulua corripuit, in sese retinet, & clauduntur constipato, conuulsq; & clauso
præ humiditate locellorum ore, tuncq; semine utrumq; commiscetur. Quod si femina parua
perita sit, secum cogitabit, cum semen non exiit, scietq; eo se die coepisse: quod si habet
& in femina semine & marini & foemine inest, marinum autem robustius est quam fo-
emine: necesse igitur quid ualentius, robustiusue, ex femine ualentiore gigni, generari
ue: quod hoc pacto habet, si ab utroq; semen ualentius proficiscatur, mas erit partus: si
uero non ualidus, femina. Nā quod copia, multitudine superat, illud gignitur quod su-
perat. Nā si multo plus semen non ualidū sit quam ualidū, qd ualidius est superatur, non ua-
lidūq; miscet, & in femina couertitur: si uero plus sit ualidius, quam non ualidū, superat
turq; non ualidū, in mare conuertitur: quemadmodum si quis ceram, seu umq; commiscet,
plusq; ceræ quam seui mittat, faciatue, ac igni liquefaciat, dū liquidū erit, non patebit qd
nam

nam horum superet. Cum uero frigidum constringetur, tunc seuum à cera, copla & multitudine superari cognoscitur: sic maris & foemina semen habet, quod etiam ex his manifestis signis coniectari licet, semen marinum & foemineum in uiro & in foemina inesse. Nam plurimae foeminae cum uiris suis iunguntur, foeminas semper pepererunt: cum alijs uero, mares. Viri quoque etiam ipsi, quibus priores uxores semper foemellas pariebant, cum alias uxores duxissent, mares semper ingenerarunt: qui prius ex uxoribus mares tollebant, cum ad alias nuptias transissent, foeminas semper fulceperunt, sic ratio haec, mecum hic sermo hoc asserit, semen marinum & foemineum uiro & foeminam habere: nam apud quos foeminas pariebant, quod ualidius erat ab imbecilliori superabatur, cum plus esset quod infirmus erat, foemina quoque generabat. Mares autem apud quos griginebat, ualentius quod imbecillius erat superabat, marem quoque faciebat, tamen non semper ab eodem uiro & foemina semen ualidum manat, nec semper imbecille, sed modo hoc, modo illud: quamobrem ne sit mirum, foeminas eadem & eosdem uiros, masculinum modo, modo foemineum partum parere: quod & in brutis similiter habet. Quantum ad semen masculinum & foemineum pertinet, semen quoque ipsum tam uiro, quam foemina de corporis omnibus partibus uenit, de ualidis autem ualidum, de non ualidis non ualidum: quod & in partu necessaria re redditur. Cum autem ex uiro corpore plus in semen quam foeminae ueniat, partus ille pulchrior est, patris quoque similis: cum uero plus foeminae ueniat, partus ille pulchrior cor-pore est, matris quoque similis. Est quinetiam cum omnia matri partus similis est, patri uero nihil, nec euenit, uti nulli in nulla re similis sit, sed utriusque, necesse siquidem est quicquid additur, alicui simile esse. Nam si ab utriusque corporibus in partum semen descendit, quicquid ad rem plus contulerit, ac ex pluribus locis demiserit, illi plurimum similis est. Est quoque cum puella nata patri magis similis sit quam matri, puer quoque natus uti magis matri similis sit quam patri. Haec quidem & tanta superiorum uerborum testimonio mihi dicta sunt, quod & in uiro & in foemina facultas generandi & marem & foeminam inest. Quandoque etiam est, cum pignora gracilia, macilentaeque, & non ualida, parentibus plenis & robustis nascuntur. Quod cum cadit, certum est, matris locellis foetus agro-quantur. Cur non ualidi ex ualidis gignantur. Cur oes par-tus non ualidi edantur. Cur cumis ex em-plum ponit. Cur modo par-tus magis nascuntur. Cur mutilati. Semper ferme sani & integri ex mutilis nas-centur.

Cur permu-
to coniugio per-
mutetur & so-
boles.

semen de omnibus partibus
uide. pag. 25.
Partus simili-
tudinis uari-
tas unde.

Cur non ualidi
ex ualidis gign-
antur.

Cur oes paro-
tus non ualidi
edantur.

Cucumis ex em-
plum ponit.

Cur modo par-
tus magis nascuntur.

Cur mutilati.

Semper ferme
sani & integri
ex mutilis nas-
centur.

quorū sūt humorū species

nus, & integer, ea causa est. Cum uero morbus aliquis humori humidus, quo semen procreatur, cum quatuor humorum species sint, quæ naturaliter in corporibus infunt: quæ si non uniuersum & integrum semen præbeant (pars enim ea, quæ mutila & leuissima est, minus ualida est.) Quapropter mihi minime uidetur mirum, si partus, quæ parens laesus sit, ea & ipse parte mutilus nascatur. Hæc quidem mihi dicta sunt de hoc satis. Posthac autem ad ea redibo, quæ antea dicebam.

HIPPOCRATIS DE PVERI, FOETVSVE, NATURA LIBER.

Siquidem semen ab utriusque profectum in mulieris locellis remaneat, primum quidem simul miscetur, utpote foemina non quiescente, cogiturque, & crassescit, calefactumque densatur, spiritum deinde coëcipit, tumescitque, utpote in loco calido cum sit, spiritumque uulua turgescit, quæ spiritus plena cum est, eum emittit, spiritum sibi uiam ad exteriora faciente, per mediumque seminis ipsius egreditur. Cum autem spiritus calidus existens uiam sibi foras fecit, spiritus alius frigidus de matre, uuluaque inspiratur, hocque omni tempore facit. Calefit autem, utpote cum in calido loco sit, frigues uero, refrigerationemue ab ipsa matre, uuluaque inspirante suscipit. Nam omnia, quæ calefiunt, spiritum habent, spiritus autem erumpit, sibi uiam facit, forasque exiit. Quod uero calefactum est, spiritum alium rursus ad se trahit frigidum scissura, uiaue eadem quo nutricatur: quod & in lignis & in folijs, & in his, quæ comeduntur & potantur, euenit: quæ quidem uehementer calefiunt, quod in lignis accensis licet uidere. Nam omnia ligna ardentia hoc faciunt, potissimumque subuiriidia. Spiritum enim quæ caesa sunt, emittunt, spiritusque ipse cum exit, circum castrum uoluitur: quod semper fieri uidemus. Patet ergo hæc spiritus consideratio, qui cum in ligno calidus insit, alium frigidum trahit, & euellit, quo nutricatur, sub seque emittit. Nam alium nisi traheret & euellere, spiritus egrediens nunquam circumuolutaretur. Calor enim omnis mediocri frigore nutricatur, cumque humor, qui in ligno inest, incaluit, conuersus in spiritum foras exiit, quæque calor, qui in ligno inerat, foras exiit, frigus alium quo nutricatur trahit & euellit.

Quod & uiriidia folia faciunt, quæ cum uruntur, spiritum concipiunt & habent, deinde spiritus erumpit, sibi uiam facit, reuolutusque foras exiit, qui cum exit, strepitum facit, quæ spirat. Legumina, quin etiam triticum, fruges, poma calefacta spiritum coëcipiunt, & habent, qui cindens erumpit, quæ scissura, si humidior sit, plus spiritus emittit, scissuramque maiorem efficit. Sed quid opus est hanc rem oratione producere: Nam cuncta, quæ calefiunt, spiritum emittunt, frigidumque alium eadem uia simul trahunt, & reuellunt, quo nutricantur. Hæc mihi quidem necessarie rationes adductæ sunt, uti asseuerarem, semen in locellis calefactum, spiritum concipere, & emittere. Simulque cum uulua, metraue spirat, respirat uel, semen etiam spiritum concipit & emittit. Nam cum uulua aëre refrigeratur, semen etiam refrigeratur: utpote cum in calido loco consistat, spiritumque tunc concipit, & emittit, semineque, cum perficitur, membranam, pelliculamue circumducit. Quod enim semen extrinsecus circumdat, densatur, continuaturque, cum glutinosum sit, quemadmodum in pane cocto, tostidue, membrana tenuis super excitatur. Nam panis cum calefit, perficitur, turgescitque, quæque perficitur, membrana, pelliculamue ducitur: sic & semen totum calefactum, perficiturque, & turgens membrana quadam circumducit, per mediumque seminis intro & foras spiritus permeat, partemque hac paululum membrana pertusa est, paululumque seminis hic inest. Seminis autem reliqua pars rotunda, in membrana, pelliculamue consistit, siquidem semen, quod sex dies in utero manserat, cum excidisset, spectauimus: quod cætera si militer habere, coniecto. Quoniam pacto semen sex dierum spectauerim, disertabo. Coniugis meæ quadam ancilla, Musoergos nomine, satis honesto loco habebatur, quæ cum inierit uiros plusquam deceret uersaretur, ne in honestior habereetur, concepit: cumque hæc Musoergos mulieres inter sese loquentes, quemadmodum sit, audiuisset, cum mulier concepit, semen extra locellos non exiit, sed intus remanet, quod hæc semper obseruauit, cumque hæc semen non exire sensisset, heræ hoc dixit: quod cum resciscissem, septimo iam die de loco altiore eam desilire iussi, quo semen illud in terram defluxit, sonuitque: quod cum illa uidisset, aliquantisper spectauit, & admirata est.

Quæ

hippoc. de pueri cuius discipulus
fuit autem galienus
principio libri
de foetus formatione
notat, quæ cuncta
sub nomine hippoc.
aphor. 5. c. 37. et 38. alius
lib. de uisione antiquam
citatur hippo. lib. 1. c. 37. m. 3.
pag. 30.

Cur omnia ardentia spiritum emittant.

Ligna uiriidia cum ardent cur statim spiritum emittant.

Folia uiriidia cum comburantur spirant.

Quid agat semen cum in uulua remansit.

Quali specie fuerit semine quod sex dies in uulua manserit.

Musoergos ancilla coniugis Hippocratis.

sem. uetus contra dictum ut apparet per galienum de semine. c. 3. et 4. in versione feliciani.

Quale autem fuerit, dicam. Si quis qui crudi putamen auferat, membranamque interiore relinquat, quod intus est, liquidum comparet; quod similiter ferè habebat, tamè coloris rubri, & rotundū erat, quadamque fibra, uenulaeue crassae, albæ in membrana inesse cernebantur sanie crassa, & rubra conuolutæ, circaque membranam extrinsecus cruentæ, sanguinolentæue quadam uarices, uibicæue connectebantur, mediæque membranæ loco tenue quid extabat, quod mihi umbilicus uidebatur, qua primo respiraret, membranæ tota semen complexa ex eo circumtendebatur. Hoc quidem semen sex dierum spectauit, Paulus autem post & alia cognitionem, observationemue patrem cuius in hoc, qui uoluerit circa hoc quid scire, testimoniūque huic meo sermoni uniuerso præbebo, qui uerus est, quatenus quis homo mortalis de hoc negotio scire, & dicere possit. Hæc quidem ad hoc mihi dicta sunt. Quod autem semen, cum in membrana, pelliculæ inest, respirat, certum est, sanguinèque de matre in uulvas descendente crescit, & augetur, quoniam cū foemina concepit, menses non defluunt, descenduntue (si quidem foetus sanus futurus est) præterquam pusillum quibusdam primo mense, sed sanguis ab uniuerso foeminæ corpore descendens circum membranam extrinsecus cōstitit, spiritusque in membranam trahitur, qua pertusa est & patet, quo condensatur, quodque animal futurum est, crescere facit, & adollescere. Cum uero tempus aduenit, membranae aliae intra primam tenues, & multæ modo quo prima, creantur, quæ inter sese connexæ ab umbilico proficiuntur, tendunturue; quod cum factū iam est, sanguis de matre descendit, condensaturque, caroque gignitur, qua mediæ umbilicus eminet, per quæ respirat, crescitque. Cum autem foemina prægnans est, menses non descendunt, nec propterea laborat, languetue, quod sanguis tunc singulis mensibus abunde, continenterque defluens non perturbatur, commoueturque, sed quiete, placideue, sensimque nullo non die, sine labore in uulvas, locellæue descendit, quodque in uuluis inest, augetur. Singulis em diebus, non semel in mense, propterea descendit, quod semen in uuluis existens, semper ex corpore, prout habet, uires ad sese trahit, parumque primo ea uia spirat, respiratque, cū parum sanguinis à matre descendit; cū uero plus sanguinis à matre trahit, plus etiā spirat, respiratue, maiorque copia in uulvas descendit. Quæ uero prægnantes non sunt, cum menses non descendunt, propterea laborant, quod sanguinem singulis mensibus in corpore perturbatur, permoueturque minus, plusue necessario, quod mensis à mense plurimū frigore & calore differt, quod foeminæ corpus quamprimum sentit, cum humidius sit quam uiri corpus, sanguine uero perturbato & permoto, uenæque complente per sese inde discedit, quatenus natura per initia sit, feratue; Quare cū foemina hoc sanguine uacua est, cōcipit; cum uero plena est, nō. Nā cum uulua, uenæque sanguine uacuae sunt, foemina ad sese trahunt, foetusque concipiunt. Post enim mensium purgationē mulieres cōcipiunt maxime, plurimumue. Causa iam dicta est. Cū uero sanguinem perturbatū, per motumue, discretūque & separatū foras non exit, sed uulvas petat, quæ nisi demittant, sanguinem in his diutius permanente calefiunt, corpusque totū calefiunt, quandoque sanguinem corporis uenis dedunt, quæ cum expletæ sunt, laborant, molestantue, tumoresque quosdā excitant, quandoque periculū est, ne ex hoc claudicent, quādoque uesciæ adhæret, premit, uexat, claudicatque uesciam, difficultatemque, strangulationemue, siue strangurien præbet; quādoque cū uulua sanguinis plenæ sunt, coxendices, lūbæue petit, molestantque, quādoque etiā cū quinque, uel sex menses sanguis in uuluis permanfit, uti putrescat, pusque gignatur; plurimisque propterea pus de pudendis descendat, & exeat: tumor præterea quandoque & tanquā phyma quibusdā in inguine fuscitur, pusque illic colligit, & exit. Plurimāque talia foeminis eueniunt, cum per menses non purgantur. Sed quid oportuit hæc hoc loco dixisse? Nam in foeminarū morbis dicuntur, sed quem reliqui sermonem perficiam. Cū autem caro creatur, tunc membranæ, pelliculæue crescente in uuluis sanguine & ipsæ crescunt, & augentur, & sinuantur, præsertim quæ extra sunt. Sanguisque de matre descendens, manānsue (quem quidē caro spirans, respirānsue trahat, syncerusque & optimus sit) incrementū ingenerat, qui discernitur, membranarūque in sinus fuscipitur, quæ cum membranæ in suos sinus fusciperunt, tunc secunda, chorionue dicitur.

Semen in membrana molli ita quæ ouam continetur.

Foetus in utero quomodo crescit.

Quomodo foetus crescit secundum matrem.

Foemina cum utero gestat mensibus cur non languet.

Mulieres quæ grauidæ non sunt, et menstrua caris, cur male habent.

Foemina mensibus suis carentes non concipiunt. Quæ sanguis sit, quo foemina carent concipiunt. Sanguis in uuluis retentus totum corpus afficit.

Menstruum diutius retentibus quæ egritudines contingant.

Caro cū gignitur quid sit. Secunda, choriōne.

tumor in m. ne videat. libet de mor. uul. morbis. dicitur. f. pa. 71.

34 HIPPOCRATIS DE PVERI NATVRA LIBER,

Conformatio
partus.

respirat, unde res istas in an-
ticipatione a
in. Similitudinem
hac aspicio.
leno ad hoc pro
ar. dicitur quod in pueris est
pol. 320. d. et 321. c.

Tempus cōfor-
mationis in ute-
ro.

Que femine
plus minusue
in partu, puer-
perio, labor-
rent.

Quo pacto fe-
tus erumpat.

Purgationis
qualitas, quāti-
tasque, in puerpe-
rio, vnde. pñis.

o. de habet. aduiz. 2. p.

Puerpere cum
non bene pur-
gantur, periculi
tantum.

Purgationes
quot diebus fi-
ant.

Hæc mihi ad hoc dicta sunt. Cuius autem caro spiritu creuit, articulatur, quodque simile pe-
tit (sui simile, densum densum, rarum rarum, humidum humidum, ac unumquodque suum locum
occupat cognitione, qua genitum est: quæque ex densis facta sunt, densa sunt, quæ ex humi-
dis humida. Similiter ratione cætera fiunt, & crescunt: calorque ossa densata durefcunt,
quinetiam ramos arborum modo mittunt, & in articulos, membræque diuiduntur, uti me-
lius habeant, tamen quæ intra corpus sunt, quam quæ extra. Caputque eminens & distans ab
humero sulcatur, & fit: brachiaque, cubiti à lateribus, costis, cruraque inter se se diui-
cata, distantiaue, & separata, neruique profiliunt, circaque nodorum, articulorumque naturas,
& iuncturas conuoluuntur. Per seque os, cæteraque foramina diducuntur, naresque, & au-
res in carne eminent, perforanturque, oculique humoris puri complentur, pudendaque ipsa
qualia futura sint, discernuntur. Præterea viscera, & intestina articulantur, superioraque
perflant, os, naresque, coeliaque, utriculusque & intestina perflantur, supernaque per umbili-
cum respirant, & relaxantur. De utriculoque & intestinis in podicem, & foras, uia & exi-
tus fit, & in uescicæ & foras iter fit. Singula autem hæc per respirationem & per flatum arti-
culantur. Perflata enim cuncta per cognitionem separantur, & distant, quemadmodum si fi-
stulam uescicæ alliges, per eamque terræ, harenæ, plumbi tenuia resequamina, scobemue in
uescicæ mitras, aquamque aspergas, per fistulamque perflas, primum quidem illa cum aqua mi-
scebitur, deinde cum perflare desieris, plumbum peter plumbum, harena harenam, terra ter-
ram. Si quis hæc arefcere sinat, uescicamque dissecet, perspiciatque, deprehendet ea omnia suum
simile petisse. Sic profecto semen, caroque coarticulantur, conformanturque: quodque in eo
suum simile petit. Hæc quidem mihi ad hoc dicta sunt, Puer qui factus est, hucusque perue-
nit, quod quidem femineum est, duobus & quadraginta diebus, cum longissime, conformatur,
marinum autem duobus & triginta, cum longissimum. Nam plerique hoc tempore, uel paulo
minore, uel maiore hæc conformantur, coarticulanturque. Purgatio namque post partum mu-
lieribus ferè semper fit, puellæ quidem puerperio duobus & quadraginta diebus: hæc
enim longissima, & perfectissima est. Periculum enim est, si quinq; & uiginti dies purgetur.
Pueri autem puerperio triginta dies longissime, & perfectissime purgatur. Periculum enim
est, si uiginti dies purgaretur, postremo autem tempore minima purgatio descendit. Mi-
nus autem iuuencule quam matronæ purgatur. Primiparæ autem & quæ rarius pariunt, plurimum
in partu & puerperio laborant, quæ crebrius uero pariunt, minus. Propterea uero
post partum femina purgatur, quod ante partum usque ad duos & quadraginta dies in puel-
la, in puero autem usque ad triginta, minus sanguinis ad pueri incrementum descendit, po-
stea uero plurimum donec pariat. Quod rata portione dierum purgatio in puerperis reddere
dum est, forasque exeat, oportet: quod incipit cum femina parturit. Sanguis enim ualidius
pueri agitatione plurimum commouetur, perturbatur, & calescit, commotusque & perturba-
tus primus exit, deinde puer, post puerum sanies cruenta, crassa. Quod si quis declararet, tamen
quam in mensem aqua sparsent, deinde post illa dies omnes purgatio decurrat, usque ad tem-
pus iam dictum, mensura, quantitateque corule unitus, & dimidia aticæ, seu hemina, primum,
uel paulo plus, uel minus hac ratione, portioneque, donec cesser. Sanguis autem lyncæ-
rus exit, tanquam de uictima sacra iugulatur, siquidem femina ualeat, ualituraque sit, statimque
coit: si autem non ualeat, ualituræ non sit, purgationis minus descendit, nec tam cito co-
it, quod sic habet: Si femina, cum prægnas est, malum aliquid habeat puerperij non con-
suetum, cognatumque, cum purgabitur, peribit: si autem sana, uel non sana, primis diebus non
purgetur, pauloque post spote, medicamentisue subitò tota simul erumpat, rata portione
dierum, quibus non defluxit, bene habet: si uero non purgetur in puerperio, magnus inde
morbus gignitur, periculumque est, ne pereat, nisi celeriter curetur, purgationemque quis su-
peragat opportunam. Hæc autem propterea sic protuli, produxiue, uti demonstrare, puerorum
quæ longissima membrorum conformatio, & discretio esset. Puellæ quidem duobus & qua-
draginta diebus, pueri triginta. Testimonium autem est puerperij purgatio, quæ in puellâ
quidem puerperio duobus & quadraginta diebus fit, pueri uero triginta, quæ longissima.
Nunc autem declarationis causa repetam secundo, quod ante dixeram. Contraque se-
men genitale, quod acceperat, cum in uuluis esset & locellis, reddere dico: nam minus
sanguinis

fanguinis ex foemina proficiscitur in uulvas, duos & quadraginta dies, cum semella gestat: tot enim diebus puellarum membra conformantur, coarticulantur: post autem hoc tempus plus sanguinis descendit. Pueri uero pari ratione triginta dies. Testimoniū quidē hoc alterū, hæc esse uera, sic habet: Cū semen in uulvas decidit, primis quidē diebus minus sanguinis à foemina in uulvas descendit & uadit, deinde plus. Nam si multū descenderet, simul semen respirare non posset, sanguinisq; copia obrueretur, & præto caretur, quod in puerperij cōtrario modo redditur. Nam puerperiorum purgatio multa & magna primis diebus descendit, deinde minor donec cesset. Plurima præterea mulieres paulo ante trigēsimū diem puerum perdidērūt informem, sed quæ post, uel trigēsimū die perdidērunt, conformatus iam comparuit: puellamq; similiter pro ratione duorum & quadraginta dierum. Cum autem partus ante suos dies perditur, conformatus non est: cum uero post, sua habet membra. Hæc itaq; ratione necessario uera est cōformatio, coarticulatio hæc, puellæ quidem duobus & quadraginta diebus, pueri uero triginta. Testes enim sunt puerorum abortus, puerperarūq; purgationes. Quod autē puellæ semen tardius conformetur, hæc causa est, quod minus ualidum est, & humidius, liquidius uero quā uirile. Propterea necesse est puellam tardius cōformari, cōgūe quā puerum: purgatioq; hac de causa longior est in puellæ puerperio, quā pueri. Nunc autem unde dicēssī, reliquæ regrediar: cum autem partus membrorum formas habere coepit, ossa cauantur, durescuntq; quod præ spiritu fit, quæ caua cum sunt, de carne sanguinis pinguiusculum ad sese trahunt, temporeq; deinde roborantur, ramescuntq; postrema ossium, quemadmodum & arborum, quæ ultimo loco ramos emittunt: Sic & pueri, scētusue, digiti manuum, pedumq; inter sese separantur, partēq; eorum postrema ungues enascuntur. Nam uenæ hominis omnes in manib; pedumq; digitis desinunt. Crassissima quidem sunt uenæ capitis, corporis, brachiorum, cubito rum, crurum: manuum uero pedumq; tenuissimæ, dēssimæ, creberrimæ, plurimæq; sunt, neruūq; tenuissimi, crebri, densiue, & multi: manuum præterea, pedumq; & digitorum ossa minuta sunt. Hæc quidē in manuum, pedumq; digitis insunt, de quibus ut pote crebra, paruāq; ossa, neruūq; uenāq; habētibus tenues, crebri, spissius uenulæ enascuntur, partēq; uenarum postremas concludunt & cōplectuntur, ne plus una quā alia procedat. Quamobrem ne mirum sit, si postremo corporis loco spississimi, densissimæ uenulæ enascuntur, & sunt. Na de spississimis, creberrimisue rebus constant & sunt, simulq; cum unguibus & capillis, crinesue in capite nascuntur, & radicanur. Natura uero capillorum, pilorumq; sic habet, qui plurimi, maximiq; corporis ea parte nascuntur, qua cutis, pellisue superior rarissima est, quāq; capillus, pilusue modicam humoris copiam, qua nutrietur, habeat: quāq; cutis, pellisue rara est, pili gignuntur, quæ admodum in mento, barbaue, pectine, pubeue, si quæ parte alia pili fructificent. Nam simulac scētus aditus est, caro, pellis, cutisue superior rare fit, magisq; uenulæ quā antea comparent. Nam cū puer pusillus est, uenæq; eius pusillæ, tenuēq; semen per eas non currit: similēq; modo uirgunculis menses. Simul enim & pueris, & puellis, uirgunculisue feminis, & mēsum uia paratur, & fit. Pubēsque eorum pectemue, pilos emittit, cum iam superior pellicula rarefit, simulq; lanugo, pilusue satis humoris habet quo nutricetur. Sic & in uiri barba, mentisue habet: nam cum superior pellicula rare facta est, humor de capite in eam decurrit, simul & in coitu, simul & medio tempore lanugo, pilusue satis humiditatis habet, qua nutriatur, tuncq; maxime cum humiditas, quæ de capite in coitu descendit, aliquantisper immoretur, & in mento quod à pectore distat. Sanguinem autem quod in rarissimis pelliculæ superioris partibus pili nascantur, hoc est: Si quæ pelliculam superiorem uisulset, pustulamq; suscitet, sanetq; cute, hoc pacto cicatrice condensata pili non fruticabunt. Qui autem in ætate puerili castrantur pilos in pube, mentisq; nunquam habent, totiq; laues. & sine pilis sunt, quoniam semini genitali uia non datur, nec nuiquam eorum pellis rarefit. Nam feminis uia laesa est, & obturata. Quemadmodum paulo ante diximus. Mulieres uero mento & toto corpore, præter pubem laues, & sine pilis sunt, quoniam earum humor, quemadmodum uiri cum coeunt,

quot diebus numero puella
in membra formantur

Quando abortus
informes.

Puella cuncto
dus confectio me
tur. et uide in hoc gal. com.
Cur puellat
dus in utero, mēsumq; pueri
quā puer cōgūe
formetur.

Causa ossa quid
agent.
Digitis quæ
ramūculi po
stremo dicer
si nate

Que in manib;
bus, pedibus, et
digitis insunt.
Cur densi un
gues.
Capillus, pilla,
que quo loco
fruticet.

Seminis per ue
nas uia quando
fiat.
Virgunculis cur
interdum mē
ses non sint. et uide pūg. uirg.
Pubertatis
caussa.

Cute uisulata
pili non fruti
cat.

Castrati cur nūq;
pubescant.

sed crassiores, pinguiorem, & multo magis quam antea, qui sole calefactus in extrema gliscit, seminis & fructum, & arboris emittit, multisq; ex pauculo, magnusq; ex tantulo propterea gignitur, quoniam in unum quodq; eorum, quod ex terra gignitur, plurimum maioremq; copia haurit, trahitq; de terra, quam pollet ex eo, quo natus est, sicq; gliscit & emittit non unum, sed plurimum. Cum uero semen, fructusue iam feruendo exluuit, suo germine nutricatur. Nam quod natus est, de terra haurit, trahitq; seminisq; & fructui suo tradit. Sol autem digerit, maturatq; semen & fructum, roboratq; & solidat, quodq; in eo aquosum inest ad se se trahit. Hæc quidem mihi dicta sunt de his, quæ terra, semine, & aqua gignunt, & quæ autem de arborum plantarijs panguntur, arbores hoc modo sunt. Talea quæ pascuntur ab sua arbore reiciuntur, ea in terrâ demittuntur, quæ hoc modo radices demittit. Cum autem quantū per in terrâ steterit, humorem spiritumq; concipit, turgescitq; quod autē super terram est, nondū turgescit. Spiritus autem & humor uim omnē in interiora demittit, & tenellatq; radices inde gignuntur: cū uero subter coeperit, tūc etiam de radice humorem trahit, superioriq; dedit quæ spiritū concipit, turgescit, omniq; ui folia emittit, supernæq; & inferne crecit, sicq; in his contrâ euenit ac in illis, quæ semine gignuntur. Prius enim semine foliū oritur, deinde radices in interiora demittuntur. Primum enim arbores radicanter, deinde foliantur, quoniam in semine copia humoris inest, quā cū terra foliū adit & nutrit, donec radiceatur, quod in talea non fit: non enim ex alio creatur, foliū primo uti inde nutricetur, sed ipsa talea tanquam arbor est, quæ plurimū à terra distat, & eminet. Quare non posset, quod à terra distat, humore satari, nisi magna uis inferior superioribus impartiretur. Primumq; quod pangitur, se se per radices nutricet necesse est, deinde sic de terra hauriens, superioribus dedere, foliaque & germen adere, crescereq; quod cū creuit, ramos necessario emittit, cur nam, diuicemus. Cuius plus humoris ex terra traxit, quæ abundat, ea ramos emittit, crecit autem & in latum, & in superna & inferna: quoniam terræ partes inferiores hyeme calidae sunt, æstate frigide: quod euenit, quod terra tēpore hyberno multa aqua coelesti madescit, compressitur, densaturq;: quoniam per flatū nullum habet quo spiraret. Non enim tūc admodū rara est. Hæc etiam de causa terræ inferiora tūc calida sunt. Quoniam finium, steræque densius lacticatum magis calefit, & seruilecit, quā rarius si tactetur. Modòq; alio hoc etiā euenit, quæ humida sunt, madescuntq; si coaceruantur, & pressatq; componantur, per se se quamprimum calefiunt, putrescuntq;, uel accenduntur præ calore. Spiritus enim per ea, cū sint densa, penetrare nō potest: sin autem arida sint, raræ disponantur, multo minus, tardiusq; calefiunt, ac putrescunt. Sic etiā triticū, & hordū, & humida si sint, aut madefacta, citius calefiunt, quā si arida sint, uel rare disposita. Dorica quoniam uestimenta, si colligata, uehementēq; cōpressā componantur, per se se accenduntur, tanquam igni uestiuntur: quemadmodū & nos uidemus. Cetera etiā omnia, si quis obseruet, deprehēdet, quæ cōpressius digerantur, per se se magis calefiunt, quā quæ rarius cōponantur, cū non pressentur, & refrigerentur. Sic & terræ inferna, cum plurima sit, se se premat, utpote cū densa, humorēq; grauis sit, tempore hyberno calefit. Nihil enim perflatur, cumq; perfluit, & si spiraret, aqua nō penetrat: quoniam terra densa est. Spiritus illa in aquam regreditur: proptereaq; mare, fontesq; hyeme maiores, & calidiores sunt, quā æstate: quoniam spiritus, qui spirat, in aquam regreditur, utpote cū terra densa sit, nec per sua interuentia spiritus penetrare sinat, cumq; aqua multa sit, quæ ingruat, discurrens erumpit, patentiorēq; sibi uiam facit, quā si pauca esset. Nonquā aqua in terra consistit, sed locum decliuem semper petit. Si uero spiritus hyberno tēpore de aqua exiret, terra minueret, semperq; de ea aqua deflueret, per hyemem fontes magni nō essent. Hæc quidē omnia mihi sunt dicta, cur hyeme terræ inferiora calidiora uideantur quā æstate: nunc autem dicā cur æstate contrâ frigidiora terra, si quidem æstate rara, & leuis est, utpote sole uehementius ingruente, humorēq; ad se se ex ea trahente. Semper enim terra plus, uel minus aquæ in se se habet, spiritusq; omnes nobis ex aqua sunt, & ueniunt: quod sic coniectari licet, hoc modo habere, quoniam semper ex omnibus fluminibus, & nubibus uenti spirant. Nubes autem sunt continua aqua &

Cur multa ex uno, & magna ex paruo.

Qui arbor plantatur, crescitque

Cur herbe, & arbores contra non modo coaceruantur, sed caligant.

Cur terre inferiores hyeme, calidae, æstate frigidae sint.

Cur humida cū coaceruantur caligant.

Dorica uestimenta. Hæc hoc de uenti & nordica

Mare, & fontes cur hyeme calidiores, æstate frigidiore sint.

Cur æstate terræ inferiora calidiora, & æstate frigidiore sint.

Quid nubes.

connexa in aëre, tuncq; terra levis, & rara per aërem, per decliviaq; aquam demittit, quæ cū decurrit, semper nouū spiritum suscitatur. Quæ spirat, per terram, cū rara & levis sit, graditur, terramq; refrigerat, simulq; aqua ipsa refrigeratur. Hæc quidē sic habet, quemadmodum si quis aquam in ure premat & itingat, punctusq; aciculae, uel re paulo maiore spiramentum aquæ faciat, utremq; suspendat, spiritus nullus per foramen illud exibat, tantum autem aqua paulatim defluebat, cum iam locū non habet aqua quo spiraret, sic & aqua quæ in terra est, hyeme habet. Si uero in locū aquæ quæ in ure sit facias, utremq; suspēdas, spiritus per illud foramen cū aqua progreditur, cū iam latiorē locū habeat aquæ motu, per utrūq; discurret, per foramenq; propterea profiliat: sic & aqua quæ in terra est, æstate habet. Latiorē em locū habet, cū terra rara sit, solq; humores ab ea ad sese trahat, spiritusq; ab aqua separatus, immittat frig. dū in terræ interuenia, quæ rara & levis est, tūc qui terræ interuenia, & aqua æstate refrigerat, seipsum, simulq; aqua, cum ex puteo hauritur, semper tanquam flabellū, spiritū suscitatur qui aqua refrigerat. Quæ uero æstate non hauritur, non agitur, sed desidet & densatur, spiritumq; nullum de terra suscipit, nec immittit, solq; aër in puteum non diffunditur: quomobrem aquæ superior pars calefit, quæ reliquam calefacit, propterea aqua, quæ æstate non hauritur, calidior est, quā quæ hauritur. Fontesq; præterea profundī semper æstate ualde frigidi sunt, hyeme calidi: quoniam terræ interiora tunc calida sunt, tuncq; aqua haurita calida est, sed paulo post aër, & uento frigidiorē percurrente, frigescit, quemadmodū æstate si hauriatur, frigida est, sensimq; tepescit, similiter, quemadmodum & aqua in puteo, cum æstate non hauritur, calida est. Hæc quidē ad hoc mihi dicta sunt. Præterea rursum repeti, cur æstate terræ interiora frigida sint, hyeme uero calida, cū uerborum, quæ coalitura sit, simul bis calefieri, uel refrigerari, non expediat: sed si superior pars calefiat inferior refrigeretur, uti cum radices illud haurerint, arbori tribuant, arbor uero ramis: sicq; calor, & frigoris mutua dispensatio fiat. Sic etiam in homine cum cibi uentriculus intrarunt, cū digeruntur, calefaciunt, quos porus refrigerat: sic & arbori superne modo, modo inferne refrigerari conuenit, propterea tam superne quā inferne crescit arbor, quoniam & a superiore loco, & ab inferiore nutritur, donecq; tenella admodū est fructum non fert: nam uis pinguis & crassa in ea non est quæ ad fructum conferat, cum uero tempus accessit, tunc iam in ea uenæ latiores fiunt, quæ pinguem & crassam fluctationem illi præbent, quā sol dispergit, cum levis sit, percoquit, ac in postrema fructus & poma emittit, tenuemq; humorem ex pomis & fructibus deducit, crassioresq; decoquit, calefacit, dulcemq; reddit. Quæ autem arbores fructū non ferunt, tantū uberris in sese non habent, uti fructum edunt. Cum autem arbores temporis spatio corrobore raturæ fuerint, satisq; inferna radices confirmarint, amplius non crescunt. Quæ præterea arbores uel inoculatione, uel insitione non sua crescunt, cum creuerunt, pomum, fructumue non suum, sed illarum, unde oculi, surculue transferunt, & in his inferuntur: quod hoc pacto habet, Primum quidem oculum, & surculum alimēto suæ arboris germi nat, deinde eius, cui inferitur, cum uero pullulauit, tenues radices in eā demittit, sic quæ primo & suo, & illius humore fruitur, deinde cum tempus accessit, per eam arborem radices in terram demittit, de terræque humorem trahens, fruitur & nutritur. Quare mirandum non est, si quæ inferuntur, suum, non eius, in qua inferuntur, pomum & fructum ferunt. Nam de terra uiuunt. Hæc quidem mihi de arboribus, pomis fructibus quæ propterea dicta sunt, ne orationem imperfectam relinquerem. Nunc autem rursum regrediar eō, cuius causā hæc mihi dicta sunt: dicōq; cuncta, quæ in terra nascuntur, terræ humore uiuere. Quemadmodumq; terræ humor habet, sic & humi nascētia habent. Sic & puer de matre in uuluis uiuit, quemadmodum mater sanitatis habet, sic & puer habet. Si quis autē hæc quæ dicta sunt, a principio in finē uq; reputet, naturam omnem similem & humi nascēti, & hominum esse deprehendet. Hæc quidem mihi ad hoc dicta sunt. Puer autem cum in locellis & uuluis est, manus ad genus habet, caput ad pedes. Nec est probe discernere, si puerū in uuluis uideas, caput nec ne supra, uel infra habeat: membranasq; de umbilico cōduntur, quæ eū continent. Nunc autem demon-

uel m. f. a. h. r.
in siq. a. u. e. p. u. g. + f.

strabo.

strabo, quod paulo ante dixi me demonstraturū, quatenus humanæ menti expedire datur, ne scire uolenti hoc non pateat. Semen quidem in membrana est, mediocq̃ eius umbilicus, quo spiritum trahit & emittit, mēbranaq̃ aliā de umbilico nascuntur, & sunt. Pueriq̃ naturam aliam omnem, quemadmodum dixi, ad finem usq̃ habere deprehendes. Si quis præterea hoc testimonio, quod dicam, utatur, magis confirmabitur. Nam si quis uiginti ova recentia, uti aduntur, duabus, uel pluribus gallinis supponat, singulisq̃ diebus, à secundo incipiens usq̃ ad ultimum, priusquam pullus excludatur, si unū subtrahat, frangat, consideret omnia, quemadmodum dixi habere deprehendat, si quidē liceat gallinæ naturam humanæ comparare. Quod autem de umbilico mēbranae tendantur, ceteraq̃ quæ de puero dicta sunt, in ouo gallinaceo à principio in finem usq̃ sic habere deprehendes, quod profecto si quis non uidit, in gallinaceo ouo umbilicum inesse mirabitur: quæ quidem habent, quemadmodum mihi dicta sunt. Cum uero foeminae partitudo, partusue aduentat, quod tunc fit, cum puer sese manibus & pedibus agitat, membranāq̃ interiorem scarificando rumpit, quæ cum fracta est, ceteræ minus ualidae rumpuntur, quæq̃ illum continent, primum rumpuntur, deinde postrema: quæ cum fractæ sunt, tūc puer uinculis liberatus, & reuolutus foras exit: nā mēbrana non possunt eum amplius continere. Nec uulua, locellue, membranis iam repletis, quemadmodum dicebam, puerisq̃ ipsis prodeuntibus, quæ cum partum non multatui conuolunt, uuluis coherent. Cum autem puer prodit, uim facit, uuluaq̃ in exitu dilata, utpote tenellas & molles, per caputq̃ exit, si quidem naturaliter exeat. Nam superiora umbilicus aggrauat. Cum autem in uuluis puer inest, indies ualidior fit, stimulusq̃ ac decimus mensis aduentat, membranas, inuolutaq̃ rumpit, nam tunc partitudo matri aduentat: si uero quid uolentum puer patiat, ante statutum tempus membranas frangit, & erumpit de matre si nutrimentum ante deficiat, sicq̃ partitudo, pariendū tempus ante legitimū tempus matri aduentat, & ante decimum mēsem progreditur. Si quæ uero plusquam decem menses sibi gestasse uidentur (nam & hoc sapientissimus) modo quo dicam, falsæ sunt. Cum uulua de uentre perflantur (quod saepe cadit) tumescunt, tuncq̃ sibi foeminae concepisse uidentur. Si præterea cum mēses descendunt, diutius in uuluis peruolunt, & maneant: semper enim in uuluis defluit, quandoq̃ & cum spiritu de uentre, quādoq̃ cum calore: tuncq̃ profecto sibi foeminae concepisse uidentur, cum menses non defluunt, cumq̃ uulua tument: postea tamen est, cū menses sua sponte prorumpant, uel cum alij superueniunt, qui priores protrudunt, spiritusq̃ & tumor progreditur. Multis iam post mensium purgationem uulua statim hauriunt, selesq̃ in pudenda uerterunt, quæ uiris mista semen eodem die, uel simul paucis diebus sumpturunt, retinuerunt uē. Foeminae uero harum rerum & rationum imperitia, putant se tunc concepisse, cum menses non descenderunt, uuluaq̃ tumuerūt. Quod autem non est diutius partum in utero continere, & habere, quā decem mēses, dicam: Nutrimentum & incrementum, quod de matre descendit, puero iam satis non est, cum decem menses transierunt, partusq̃ creuit, qui de sanguine, quod dulcissimi est, trahit, lactisq̃ aliquantum haurit; quæ cum minus sunt quā opus est, partusq̃ iam ualidus est, & robustus, qui plus nutrimenti quā adit, cupit, proptereaq̃ sese agitat, hyeminasq̃ & membranas dirumpit, quod magis primiparis cadit. Nam pueris nutrimentum, quod satis sit, ante decimū mēsem deficit: proptereaq̃ deficit, quod foeminae quædam per menses multum purgantur, quædam non multum; quod si semper fiat, in natura & genere, uoluaue, malum uulua, metroōnue creatur. Quæ uero parum per menses purgantur, tempore postremo, puero, cum iam robustus est, minus nutrimenti præbent; quod facit, uti agitur, ac ante decem menses prodire festinet: partū enim sanguinis & de his & de iuuentulis matribus procedit. Sempiternū semē cadit, has foeminas, quæ parum mensium demittunt, parum etiam lactis habere: sicciore enim sunt, densioreque carne compactæ. Hac itaq̃ ratione, cum nutrimentum deficit, puer prodit, nisi quid uisus lentum patiat, quod sic confirmatur. Pulli enim gallinacei de ouo luteo creantur hoc modo, Cum mater infidet, & fouet, ouum calefit, & quod inest, matriq̃ agitur, quod

Per ouum hoc confirmat.

Ouo patto per erumpit.

Caput prius exit si natura licet exeat.

partitudo.

Que plusquam decem menses gestasse uidentur, cur fallantur.

Cur plusquam decem menses partus in utero esse non possit, ut l. 1. aph. 37.

Cur nutrimentum ante decimū mēsem puero in utero deficit.

Que parū lactis habeant.

haurit. Atq̃ hic mēstrum in uero nutrimentum lactis uide. pag. 36.

Hoc contra Plinii, et Aristotelem esse uideatur.

Partus quando accelerat.

Pecora similiter enascuntur.

Cur quædam tardius, quædam celerius pariantur.

Partus qualis. Quando in utero matris partus percipitur. Cur primipara magis in utero laborant. Caput prius exit, deinde cætera.

Umbilicus.

Quæ debet fieri.

Qui gignatur gemini.

Canes et fures hoc cōiungunt.

cum calefactum est, spiritum concipit, per eiusque raritatem refrigeratur aëre. Nā ortum adeo rarum est, uti satis spiritus, quod intus est, trahat, pullusque in eo crescat, per articulosque conformetur, quemadmodum & puer cum in utero est, sicuti mihi iam ante dictum est. Pullus itaque gallinæ de oui luteo procreatur, candido autem & albo nutricatur & crescit; quod omnibus qui hoc aduerterunt, patet. Cum autem pullo nutrimentum oui deficit, cum satis unde uiuat non habet, plus nutrimenti queritans, sese in ovo uehementius agit, membranasque dirumpit; quod cum mater sensisset, putamen rostro percussit, pullumque excludit, quæ uiginti dies peragunt, clarumque est hoc modo habere. Nam cum auicula oui putamina percussit & perrumpit, nihil in eo quod alicuius momenti sit inest: consumptum enim est in pulli nutrimentum. Sic & puer cum in utero creuit, quia mater satis nutrire eum amplius non potest, plus nutrimenti quam quod adit queritans, non quiescit, membranas lacerat, uinculisque solutus, simul foras exit; quæ quidem decem menses, cum longissime, peragunt. Similiterque brutis pecoribus, & feris partus aduentat, & fit tempore, quo horum quodque parit, nec longiore. Singula enim animalia tempus habere necesse est, quo parcius nutrimentum partui subministrant, deficient. Quæ, quod cum fit, partus accelerat. Quæque minus nutrimenti partui suggerunt, citius pariunt, quæ plus, tardius. hæcque mihi quidem ad hoc dicta sunt. Puer uero cum membranae circumfractæ sunt, siquidem in caput uertatur, mulier facili parit: sin autem in latus, aut in pedes, quod saepe cadit: si uero sic casus tulerit, uel locellis latioribus, uel quia mater cum parturire cepit non satis quiescit, quod si fiat, mulier difficilius pariet. Nam plerumque uel ipsæ pereunt, uel partus, uel simul & matres & qui insunt: maxime uero primiparae ex puerperis laborant, dolorum imperitia, quæ toto quidem corpore laborant, sed præcipue lumbis, & coxendicibus. Nam harum coxendices maxime diuancantur, diducuntur: quæ uero partuum peritiores sunt, minus laborant. Sin autem in caput puer ueniat, caput prius exit, deinde cætera membra sequuntur, postremus autem umbilicus, cui secunda extensa connectitur: post autem hæc, aqualiculus cruentus ab capite, corporisque reliquo ui, labore, & calore separatus, qui uiam puerperarum purgationi auspiciatur, & facit primus. Postea uero quam hæc sanies exiit, purgatio fit, tempestus iam dictum, mammaeque, cæteraque membra subhumida mulierum defluunt. Primo quidem partu parum, deinde quo pluribus partibus tentantur, multo plus etiam de hisce, puerperæ purgatione uenis iam tunc uariis. Hæc autem mihi ad hoc dicta sunt. Gemelli uero sic uno coitu, & intuitu gignuntur. Multos crebrosque sinus, & conuolutos habent uulæ partim longius, partim propius pudenda, quæque animalium plurima gignunt, & pariunt, plures habent sinus, quam quæ pauciora, similiterque pecora, & ferae, uolunt crescere. Cum uero genitale semen in duos sinus diuiditur, uulæque metrae uel suscipiunt, nec sinus alter in alterum demittit, diuisum in utroque sinu membranam obducit, simili modo animatur, quo & unum quare diximus. Quod autem uno coitu, & intuitu gemini creentur, & generentur, comprobant canes, fures, cæteraque animalia, quæ uno coitu duos, uel plures catulos pariunt. Nam unusquisque suo sinu conditur, suaque membrana conuoluta, quæ facta uidimus ipsi, quæ omnia plurimum eodem die pariunt. Sic & mulier una mitione duos pueros enascitur, unumquemque suo sinu, suaque membrana conuolutum, eodem die, primūque unus sua membrana prodit, deinde alter. Quod autem mas & foemina gemini nascantur, dico, semen genitale partim ualidum, partim non ualidum in uiro & in foemina, & in omni animali inesse. Quod simul totum non exit, sed iterato, tertioque quandoque effunditur. Nec quod prius exiit, semper secundo, uel tertio, simile est, robore, uel imbecillitate, sinumque quæcumque crassum, robustumque intrauit, mas illic gignitur: contra quem liquidius, & inualidius, foemella illic creatur. Si uero sinus utroque semen ualidum intrauit, mares utriusque erunt: si non ualidum, foemellæ utraque creantur. Hic Sermo sic dictus totus finem habet.

HIPPOCRATES

Partus quidem septimestres centum & octoginta duobus diebus adun-
tur, & fiunt, particula diei addita. Nam si primi mensis quinque & decem die-
es computes, quinque siquidem menses, ceterum quadraginta septem & die-
ci dimidium sunt, si uero sexaginta, minus uno, proxime, circiterue duo
menses perficiuntur, sic igitur his perfectis, & existentibus, ad septimum
mensem defunt dies plusquam uiginti, dieique particula addita: ad anni uero dimidium su-
perant. Cum ergo partus ad hoc principium perfectionis deuenit, præ seque robur mul-
tum ferat, hac perfectione magis, quam cæteris temporibus membranae, tuniculae ue,
quibus antea degebat, laxantur, quemadmodum spica priusquam fructus maturescat,
demittuntur. Partus quidem ualidi, robustique membranas ut quidam discindunt, ne-
cessarioque partum accelerant, plurimi tamen horum pereunt. Nam cum parui sint, ma-
iore utuntur mutatione quam cæteri, quadragintaque dies necessario male patiuntur, cum
de uulua ante tempus prodierint, quod & multos decimo mense partos necat. Pauci ta-
men ex multis septimo mense genitorum superant, quoniam exiguum tempus in uul-
ua consistunt, quo possent omnia quæ perfecti, uicturique partus sustinere, secumque
de matre deduxerunt, quæ mense octauo passurus erat partus, & mater: quos labores si
superent, & in lucem prodeant, tamen pauci possunt superesse propter labores, quos di-
co octimestres, & multos decimestres necare. Multi præterea partus septimestres, cum
membranae laxantur, quod cedit petunt, illique de gunt. Primos autem quadraginta die-
es quidam plus, quidam minus tolerant, & afficiuntur, propter mutationem ex tunicu-
lis, quæ nutriebant, & umbilicum, per quem nutrimentum trahebant, & quia aliud tran-
siuit, propterque matris labores: nam membranae, & umbilicus cõuulsi matri dolores fa-
ciunt, partusque pristino uinculo solutus grauior fit. Multæ uero foeminae cum hac ues-
niunt, superiebunt, quædam & cum partu pereunt, quo igne, febreue cunctæ pauculo tem-
pore utuntur, & agrestunt: mense præterea octauo dicunt, partus in utero difficillime
gestare, meritoque dicunt. Nam octauus mensis, & tempus hoc, non solum per se gra-
uis, sed etiam multo magis, si dies de septimo mense, uel nono, uel anno suscipiat. Sed
hos dies foeminae non similiter & dicunt, & agnoscunt. Nā ideo fallitur, & errant: quia
non sic numerantur, & fiunt, sed quandoque de septimo ad quadraginta plures dies acce-
dunt, quandoque uero de nono mense: quandoque & de anno, tunc enim necesse est, uti fo-
mina sciat, quo tempore & mense concepit. Mensis autem octauus ambiguus est. Per
hunc enim fit, uti habeant indistincte, uixque discernantur. Mea quidem sententia, & pars
decimi mensis, mensis est: quamobrem hunc facile meminertur. Quare foeminis de partu pe-
ritus oportet non fidem habere. Nā quæ sciunt, dicunt, & semper dicunt, & sciuntur,
nec cuiusque operi uel sermoni creditur, sed quod sciunt suis corporibus euenisse. Si qui
autem aliter dicere uelint, his licet & permittitur. Sed foeminae quæ hoc iudicant, uictio-
riae palmam illis dant, quæ de hac re cõpetitur, dicunt semper pignora eniti & in lucem ad se-
ptimestria, octimestria, nonimestria, decimestria, & undecimestria: sed horum octimestria
non superesse, cætera uero superesse. Præterea dicunt, in prima quadragentaria multos ab-
ortus fieri, cæteraque quæ pericribuntur cæteris quadragentarijs, singulisque alijs mensibus.
Cum uero septimo mense tuniculae, membranae uel circũscinduntur, partusque alio migrat, do-
lores, & labores, qui per octauum mensem consueuerunt, inuadunt, qui per sextam quadra-
gentariam: quod tempus cum præterit, partus & matris inflammationes, quibus be-
ne futurum est, discutuntur, & dissoluntur, uenterque mollescit, tumorque de præcordijs
& illis ad loca inferiora descendit, bonamque partus uersionem. Septimamque quadra-
gentariam: hic enim sunt plurimum, & reliquum tempus partus. Nā hæc loca illis mole-
stia, & amœna sunt, faciliusque & crebrius hic agitantur, proptereaque ad enixus faciliores
redduntur, totiusque huius quadragentariae hæc faciliores ultimos dies foeminae ferunt
& habent, donec sese partus uertat, post hæc autem & parturiunt, & dolores, laboresue
procumbunt, donec & puero, & uulua dolore liberentur. Si qua præterea foemina, cum

Macrobius, &
Galenus in epi-
demiaru comē-
tarijs hoc disse-
ri.

Cur septime-
stres adun-
tur.

Cur pauci se-
ptimestres ui-
uant.

Cur plus, mi-
nusue quidam
septimestres
partus affician-
tur.

Cur octauus
mensis grauis
sit.

Cur foeminae i-
am bige al-
ceptu errant. m. m. m. de
v. v. v.

Cur mensis mensis est.

Quid dicant
foeminae aspicere

Quid agat
partus septimo
mense.

*Quare claudi-
catur partus
adantur.* multos partus adiderit, claudum aliquem uel cecum, uel aliud malum habentem adat,
menſem octauum dicunt in his moleſtius uulſe, quàm in his quos nihil mali habentes
adiderunt. Nam partus aliquo membro captus, laſusue, menſe octauo tam uehemen-
ter agrotauit, morbus uti exceſſum fecerit, quemadmodum in uiris ingentes morbi fa-
ciunt. Qui uero partus alio tempore ualde agrotant, priuſquam morbus abſceſſum fa-
ciat pereunt. Qui autem octauo menſe nõ ualde laborant, ſed quid ob naturalem eius
mẽſis malignitatem patiunt, quadraginta dies in ea imbecillitate tranſigunt, plerique
ob dictas neceſſitates, cauſasue in uulua conualeſcunt. Si qui uero his quadraginta die-
bus adantur, ſuperari non poſſunt, quoniam poſt enixum, partumue, patietur eadem,
quæ in uuluis paſſuri eſſent. Qui uero in uulua male habet, in menſemque nonum ma-
lum trahat, menſeꝝ eo adatur, ſuperet & uiuit, quinetiam ſi ſeptimo menſe pariat,
ſuperet: ſed ex his pauci tamen coaleſcunt, ſolidumque robur & incrementum capi-
unt, quemadmodum qui perfecti pariuntur nec hi labores, quos in uuluis paſſuri erant,
euanunt, propterea graciles & macilentı redduntur: tamen poſſimum hi ſeruantur,
qui noni menſis exitu naſcuntur. Hi que ualidius degunt, qui plurimum ab octime-
ſtrium morbis abſunt. Nam qui ſeptem quadragentarijs adantur, qui decimeſtres no-
minantur, propterea poſſimum coaleſcunt, quoniam ualidiſſimi ſunt, plurimumque
abſunt à malis eorum, qui per menſem octauum quadraginta dies male habuerunt. Mor-
bos autem & paſſiones octimeſtrium macies nono menſe natorum declarat, quantum
pro tempore ſatis magni ſint, non tamen tam excarnati quàm ſeptimeſtres adantur, ſed
perfecti, carnoſi adantur, quoniam tempus quo in uuluis fuerunt, ſine morbis perege-
runt. Præterea pignorum conceptus, abortus & partus eo tempore fiunt, & diſce-
runtur foeminis, quo morbi ſanitas, & mors cunctis hominibus, quæ cuncta partim per
dies, partim per mēſes, partim per dierum quadragentarias, partim per annũ præſignifi-
cant. Nam in omnibus his temporibus ad unumquodque multa conferentia & amica, mul-
ta etiam inimica & hoſtilia inſunt. Cõferentia quidem ſanitatem & incrementa faciunt,
contraria uero morbos & mortes. Dies ergo maxime inſignes, & obſeruandi, ſunt pri-
mi & ſeptimi. Multi quidem circa morbos, multi uero circa partus pollent & poſſunt.
Nam abortus & quidem plurimi per hos dies fiunt, quæ deſtructiones dicuntur, non
abortus. Cæteri uero dies, qui intra quadraginta ſunt, minus quidem ſignandi ſunt, &
obſeruandi, multi tamen decernunt. Hæc quidẽ in menſibus & diebus ſtata, rectaque ra-
tione ſunt. Singulis enim menſibus foeminis ſanis & ualentibus menſtura comparent,
tanquam peculiarem uim in corporibus menſis habeat. Siquidẽ ſeptimi menſes præ-
gnantibus principium perfectionis ſtatuunt, pueriſque ipſis cum ſeptimeſtres ſunt, mul-
ta diſſerentia & notanda in corporibus ſunt, denique hoc tempore comparere incipi-
unt. Quæ ſimilis & eadem ratio in decretorijs diebus obſeruatur, ſiquidem forte quis
& his ſimul utatur & inſiſtat, aduerſeturue, ſcito teſtimoniũ cauſa dicta eſſe. Nam eum
qui bonus futurus eſt medicus, oportet probe conſiderare, quæ faciant ad languetium
ſalutem, dies omnes obſeruare, partũ quidem quatuor & decem, & octo, & uiginti du-
os & quadraginta. Hic enim cõcordantia, harmoniaue terminus à quibuſdam ponitur,
ſexque ſuapte natura par & perfectus: quam ob cauſam longũ eſſet in præſentia narra-
re, quæ ſic obſeruentur trientibus, & quadrantibus, triaſue, & tetraſi: trientibus quia
de coniuñctis omnibus, quadrantibus uero per duo coniuñctis, duobus autẽ per duo
coniuñctis. Quadragentaria uero primum quidem in partibus ſtatuunt: quoniam qui pri-
mos quadraginta dies ſuperat, & fugit (qui in omni quadragentaria ſit) abortus fugit.
Plures enim abortus in prima quadragentaria fiunt, quàm in cæteris, quo tempore præ-
terito partus ualidiores ſunt, membraque ſingula per corpus diſcernuntur, marium præ-
ſentium, tunc omnia congruunt: foemellæ uero per hoc tempus carnum ſolum thorulos,
apophyſiasue habere uidentur. Plus enim temporis ſimilia in ſimili, & ſimile eſt, tardius
que propter conſuetudinem, amoremque & cognationem diſcernitur, ſiquidem & cæ-
tera cũ à matre ſeparantur & diſcernuntur, puellæ quàm pueri ſerius diſcedunt, ſed ci-
nius & lapidius & pubeſcunt, & ſeneſcunt corporum imbecillitate, uitæque ratione.

Secunda

Secunda uero quadrantaria, tessaraconiasue est, in qua per octauum mensem in utero uel partus languent: de quibus totus hic sermo sic dicitur. Tertia autem est, qua cum iam editi sunt, male habent, quos quadraginta dies, si fugiant & euadant, ualidiores, sapientioresque comparent, & esse uidentur. Nam per hos dies clarius uident, strepitumque audiunt, cum antea non possent, tanquam hoc tempus laxationem, & incrementum habeat, cum ad alia, tum ad sensum, sapientiamque, quae eo corpore capitur, & inest. Peculiare enim quid sensus per primos dies in puerorum corpore clarum est inesse: nam cum dormiunt, si subito excitentur uel rident, uel plorant, si uero sua sponte expergiscantur, statim rident, & plorant: quod antequam quadraginta dies transeant nec tracti rident, nec uellicati plorant, nisi hoc tempus transeat. Nam uires in mucro, humorumque glutinoso hebetantur, quin, & mors per parcam nascitur. Quod omnibus exemplum est, omnia quae sunt, ex ista naturam habere, mutationemque per tempora peruestigata habere: quod in singulis declaratur, cum alia ueniant, alia discedant. Nam anno toto & finito plurimi morbi fiunt, sanitates etiam plurimae temporis ratione, per menses, diesque singulos accedunt. Septimanis autem & multa alia differentia, notandae in corporibus sunt. Nam septimo anno dentes pueris cadunt, & alij subnascuntur, quae autem in corporibus, ea scribam.

Quid suapte
natura pueri
fiant.

Mors & cetera
ra curreant.

Septimana in
corporibus
prevalent.

quo anno dento
mutant pueri

Principium autem huius septimestris in alijs codicibus sic habebatur.

DE septimestribus autem quidam sic dicit, quod negotium oculis nondum uidi, sed tantum audiui. Quo autem modo mihi fieri posse uideatur, declarabo. Multae naturae mutationes, conuersiones, & excessus in animalibus, & arboribus, ceterisque satis, sponteue nascentibus aeterno perpetuo, longoque fiunt: nam alicubi tam feminae & mas multis manibus, oculis, auribusque conformati, nati sunt, uariisque alijs formis, concreta ora, & ossa alij habentes mirandam naturae prauaricationem, mutationem, & excessum, cuncta enim temporibus labentibus & discreta, & confusa & peculiariter perficiuntur. Nam secundum priscam generationem, cum omnia animantia condita & creata sunt, sic conformata fuerunt. Scitoque etiam nunc eodem modo, & per eadem secundum leges, & rite cuncta conformari, nascique posse. Mihi uero (quemadmodum homini circa septimestria definienti datur) haec stata specie, pro coeli, terraeque benignitate, quemadmodum fructus, oriri uidentur. Quod uidere est in Aegypto, ubi omnia perfecta nascuntur, & perficiuntur, multa etiam & per annum totum, omnisque tempore terrae benignitate, calorisque circumaggregatione, Nilus inundatione scaturit. Simili modo & circa animantia, septimestriaque perfecta, uitaliaque illic omnia nascuntur. Quamobrem si quae coepta sunt, uti sibi successionem pariat, bene habeat, utique ad eam rem demittendam promptus, praestoque sit, corpus, siue corporis alueus creatur & perficitur. Collatio enim & concordia, ualidaque necessitas & uis cogit, uti perficiatur, & adolescat suo satori non dissimile. Nam si maior, minorue, & dissimilis forma & figura sit, illi unde orta est perfecta non haberetur. Quare dicito, statuitque, medium quid esse in magno negotio, conformationem, & symonue. Si ergo conformatio aliqua ad homines peruenitura est, leni & miti modo perueniat necesse est, perque hominum commoda: si minus, quidam praepubescent & praesenescent, quemadmodum qui praesenescent, & si riant, & secundum legem fiat. Conformatioque contabescit, & ad ossium comoda, fibrarum, uenarum, neruorum, uiscerum, intestinorum, uteri, ceterorumque perfectionem conuertitur. Sed forsitan aliqui petent, cur octimestria, & trimestria non uiuant: quoniam fluxi, paruique sunt, quaedam enim sic aetum, & aetatem nata sunt, & per similia conformari & discere, consueuerunt, quemadmodum, quae in terra seruntur, & plantantur, quaedam enim pluribus, quaedam paucioribus diebus nascuntur, secundum tempus. Tempus autem solis & lunae circuitu perficitur, & sequitur, nec etiam undecimestres, nec duodecimestres secundum eandem rationem horum uiuent, donec pueruli sunt: nihil enim praeter sua uestigia & natura sit, aut adolescit, nec etiam liquid fabulens. Sed cuiusque conformatio, forma, figurae, & similitudo, siue rymos, secundum naturalem legem perfi-

De septimestria
alio modo.

De membris
agnascentibus.

Terra Aegypti
prie succunditas.

Quid ad similitudinem faciat.

Cur pueri
fres, & trimestres
fres non uiuant.

Temporis autem
tore solis & lunae
sunt.

Rymosi

gestima ferè pars mēsis est: si duos, circiter quinta & decima est. Ceteraq; horum ratio ne considerentur. Nam minori spatio nec potest purgatio finire & solui, nec concepius fieri. Præter autē hæc omnia plurimæ foeminae necessario mense dimidiato uel tardius concipiunt: quod cum cadit, sæpe gestasse uidentur dies octoginta & ducentos, hoc est, septem quadragentarias. Nam si mulier post medium mensem concipiat, parit ad undecimum mensem necessario peruenit, uti singula ad iustum circuitum perueniant.

HIPPOCRATIS DE PVERI DENTITIONE LIBER.

Per suaapte natura habitiores, rata portione carnulentia lac non hauriunt, sed uoraces plus lactis hauriunt, tamen rata lactis hausti portione non pinguescunt, carnescunt. Qui plus micturiunt quam hauriant, hi anni non durant. Quibus uenter multū fertur, defluit, pulchre & bene concoquit, sani magis sunt, quibus cum uoraces sint parum, hi morbofi sunt, si rata lactis hausti portione non nutricantur. Quibus multum lactis uomitur, his uenter sistitur: quibus in dentitione uenter plurimum demittit, subducitur, minus hauriunt, quam qui rarius & parū. Quibus in dentitione febris grauis & acuta superuenit, hi rarius hauriunt: qui cum dentiunt, non emaciuntur, tamen deponuntur, periculum est ne conuulso, spasmōsue, supercipiat. Qui hyeme dentiunt, si cetera pariter eant, hi melius & tutius euadunt, & liberantur: qui cum dentiunt, conuelluntur, & spasmodice non omnes pereunt, nam plurimi seruantur, qui cum tussi dentiunt, diutius durant, pueri compunctione magis emaciuntur. Quos dentientes hyems superoccupat, si diligentius procurantur, dentitionem facilius ferunt. Qui plus micturiunt quam demittant, hi pro rata portione habitiores sunt. Qui rata portione non micturiunt, his crebro crudus aluus in pueritia demittitur, morbofi, somniculosi si sunt, & habitiores, sapius resanescunt, & si non belle & abunde habeant. Qui cum lac hauriunt, comedūt, hi facilius lactis depulsionem ferunt: qui crebro demittunt, hi suberuentam, & non digestam aluum emittunt. Plurimi cum februnt, somnolenti sunt, si ulcera sine febre in tonsillis fiant, tutiora sunt. Quibus puerulis cum lac sugunt, tussis adstiterit, hi uiam tumentem, maiorem uel habere consueuerūt, quibus in tonsillis, parithmidisue pustulae uagantes, serpētiæue ulcera, siue normæ subito superueniūt febribus, & tussiculis durantibus, his periculum est, ne sapius redeant: si ulcera in tonsillis recrudescant, malum est: si ulcera in crudis & similibus repullulent, periculosa sunt: si pueris ulcera momenti alicuius in tonsillis dissecutiantur, pueriq; ipsi lac hauriant, & deuorent, salutis signum est: qui cum prius lac sorbere, & deuorare non possent, in tonsillarum ulceribus multam bilem reieciunt, uel per inferna demittunt, hi periclitantur. Si quid araneosum in tonsillarum ulceribus insit, bonum non est: si post prima tempora in tonsillarum ulceribus pituita non prius solita per os defluat, utile est, tamē euocanda est. Si uero cum prius coepisset, postea remittat penitus, uti lubens, & facile ueniat, enitendum est. Nam cum non sic defluet, timendum est, ne tonsillae, cū defillatione uexent & ingruant, plurimum aluus circa tussiculas siccas discutit. Pueris si quid plulculum digestum deducatur, emittatur, diuturna tonsillarum ulcera discutit: si qua per dies quinque, uel sex non crescunt, periculosa non sunt. Qui lactis plurimum hauriunt hi ferè semper somniculosi sunt: qui cum lac bene hauriunt, habitiores non sunt, hi uix coalescunt, educuntur. Si per astatem tonsillarum ulcera fiant, peiora sunt, quam quæ cæteris temporibus ingruunt: quamprimum enim serpunt, crescunt serpētia circa uiam ulcera tonsillarum, hinc si euadant, & feruentur, uocem mutant. Quæ circa fauces ulcera serpunt, difficiliora, grauioraq; sunt: nam ferè semper suspiria, spiritusue difficultatem superinferunt.

Qui carnosius sunt, lactis minus hauriunt.

Att. hoc pro noticiis

Dentitionis uarietas.

Qui morbofi pueri facile cōsumuntur.

Tonsillarum, parithmidisue ulcera.

Quid in his statuatur aspice.

Quid tussim discutiat.

Vide hic pag. 153.

Hic.

Sacer morbus.

Apoplecticos.

Dimata.

Demon.

Hic aliquo tempore
suspensio plus
in feminis qv
viresQuid hoc faciat
at aspicere.Cur femine se
magis suspen
dant, quam ui
ri, potissimum
uirgines.Hic quare uirgines delirant
quod et dissipant. inde puf
so.

Hic hoc

Quid pedum
torporem di
scutiat.Quid insania
adducatur.

Planctus febres

Suspensa sibi
uirgines qua
dissipant.Varietas sur
ris.Lentia et voluptas.
et iustitia.
Sanguis misio

Diana dona

Medela infan

tia.

Prinipium quidem mihi compositionis artis medicæ est de rebus semper, nup̄ peris & genitis, & generosis. Non enim potest quis morborum naturam cognoscere (quod quidem est huius artis disquirere, & inuenire, nisi totum primo cognoscat, de quo particularia descenderunt, discretæ sunt. Primum quidem morbum, qui facer, comicialisue dicitur, lyderatosq; & apoplecticos, terroresq; imaginosos, qui tam uehementer homines territant, uti desipiant, sibiq; spectare latus quasdam intensas, dæmonasue uidentur, modo nocte, modo die, modo utroq; tempore, quo multi se suspenderunt, sed plures scemina quam uiri. Nam muliebris natura minor & ignauior est, sed uirgines, quibus nuptiarum tempus aduenit, maturatq; iam uiro sunt, magis hoc patiuntur, præsertim cum menses descendunt, nam ante hoc non admodum male afficiuntur; postea enim sanguis in locellos ita quirit, stillatue, tanquam defluxurus: cum igitur os non patet quò defluat, exeatue, sanguisq; ob cibaria, corporisq; incrementum plurimus illic cogitur, tuncq; cum quo defluat non habet, præ copia cor septum transuersum, præcordiaq; petit. Cui igitur hæc plena sunt, cor languescit, marcescitue, quod torpescit, deinde delirat, desipitue. Quemadmodum si quis sic cõsolidat, uti sanguis de superioribus partibus in tibias, surasue nõ descendat, pedes torpescunt, quapropter gradum facere non possunt, nisi sanguis decurrat: qui statim decurrit, si pedes in gelidam aquam, quæ talos superet, demittantur: nam hic torpor lenis est, facileq; discutitur. Sanguis enim uenarum rectitudine facile decurrit, locusq; hic corporis periculosus non est, sed de corde, præcordiisq; tarde decurrit. Nam uenæ hinc tortuosæ, & recuruæ sunt, locusq; hic periculosus est, & ad insaniam paratus. Cum enim hæ partes repletae fuerint, cum febre horror ingruet, quas febres errones, errabundasue, siue planetas nuncupant. Cum autem hæc sic habent, præ graui, celeri, & peracuta per inflammationem sunt, præ marcore uero, marcescentiæue clamat, & uociferatur: præ tenebriosis autem imaginibus occurrantibus terretur & timet, præ cordis uero pressione suspensio parat & expedit, sanguinis autem malignitate, & uitio languet animus, & astuat, malum que trahit, horrenda, formidulosæue profert & nominat alios, tentatq; & expedit in puteos desilire, selesq; demittere, suspendereq; tanquam melius sit, coloremq; crebro uariæ & mutat. Cum autem imaginum, phantasmataue cessant, lætitiæq; & uoluptas aliqua datur, mortem, tanquam bonum quid orat, & optat. Cum autem hæc respicit, mulieres, quibus est ea cura, preciosissima uenestimenta sceminae eius, ceteraq; uanibus deceptæ, dedicant, consecrantue Dianæ: sed huius liberatio, & medela est (nisi quid ueter) sanguinis missio. Sed equidẽ horrore, mandosq; cum hoc uirgines patiuntur, quamprimum cum uiris coniungi & cõmisceri: nam si concipient, sanescunt: si minus, cum pubertate, uel paulo post cessabit, hisue corripientur. Sed mulieres iam adultæ, & steriles magis hoc patiuntur.

HIPPOCRATIS DE FOEMINEA NATVRA LIBER.

Deus potissimus
causa reru
manarum.
Cognitio natu
rarum.

Munus medici

Quæ gignat lo
cus humidus.Humoris aquosi
cognitio, et
in uuluis signa, medela.

De sceminea uero natura, morbisq; hæc dico, sentiæue, maximam quidem causam, & potissimum quid in hominibus esse diuinum numen, deinde mulierum naturas, & colores. Nam quæ admodum albæ sunt, humidiores & fluxiores sunt: nigrae uero sicciiores, duriores, & compactiores: subrubellæ uero medium quid utrarumq; habent, sic etiam & de ætatibus euenit. Nam nouæ, siue adulescentes humidiores, & multi sanguinis sunt plerumq;. Naturæ uero maiores, siue his adultiores, & uetulae, sicciiores, & non multi sanguinis. Mediæ uero mediū quid ex utrisq; habent. Quamobrem qui rite, probèue hæc tractabit, primū à diuinis numinibus auspicetur, deinde mulierum naturas, ætates, anni tempora, locos in quibus degunt, pernoscat. Nam frigidi loci fluxiores sunt, & humidi, calidi uero sicci, & statarii, stringentesue. Principium ergo faciam, & auspicabor, docens à loco suapte natura humido, qui humorem aquaticum ingenerat. Si ergo humor aquaticus in uuluis inierit, menstrua minora & peiora sunt, & defluunt, deinde statim cessant, uenter que tumescit, mammae succescunt, cetera que male habent, sibi que concepisse uidentur.

... auspicatur: id est aut plato lib. de legat. l. i. c. 1. d. 1. 3. 7. 9. 3.

uidetur. Quod his signis cognoscet, si humescit, naturæ os si tangas, macescit, febrisque ignis corripit, aqua defluit, tempore uero procedente, postrema uentris pars doliat, lumbi, coxendices, illa, qui morbus potissimum abortu gignitur, sed & alij causis. Cui autem sic habuerit, calida perluito, calefaciētiā apponito, qua dolor non habet, deinde medicamentum, quod per inferna agat, propinato: postea uulvas bubulo stercore suffito, deinde quod cum cantharide conficitur apponito, post tres dies quod cum ielle, deinde secundo die tres dies aceto perluito. Si quidē uēter molestat, febrisque cesset, menstruaque deficiant, cum uiro dormiat: si minus, eadem rursus facito, dū menses deturrant, quibuldamque appositis uitior.

Dies autem intermedios, & medio die crethmē cortis tam potato, Pæonitēque attras baccas, sambuci semē, fructūque cū uino ieiuna, mul tamque Mercurialem comedito, decoctumque allium & crudum, mollibusque & lenibus cibarijs uitior, polupulisque, ceterisque mollibus, quæ si pariat, sanescit. Sin autē uulua e cur petant, mulier statim mutescit, dentes coherent, nigrescit, subitoque hoc patitur, sanā etiam si sit: quod potissimum uetulis, uirginibus, uiduisque cadit. Si nouæ, iuuenēsue sint, parerētque consueuerint, quæ cum sic habent, manu subter data uulua de iecinore dimoueto, de præcordijsque usque ad inferiora fasciato, uinoque odoratissimo perluito, nari busque olida admoeto, subteriora uero odoratis subfrito. Cum uero respiscet, medica mentum quod per inferna purget propinato, deinde lac asininū potato, postea naturas odoratis subfumigato: quod cum buprestis conficitur, apponito: postredie uero neto pon, metoponue: tertio postea die uulvas, hystræque odoratis subfumigato, postredie autem pulchrum admoeto, secundo postea die aromatis subfrito. Hac autem uia dū fa cere iubeto: uirgo autem cum uiro dormito, nihilque ad naturas admoeto, nec medica mentum potato, sed cunilaginem, conizannue, caltorionis cum uino ieiuna potato: caa putique odoratis ne pertingito, nec eorum odorē naribus admoeto. Sin autem uulua proci dant, forasue prodeant, maximus ignis febriculosus uerenda, sedemque inuadit, lo tiumque guttatim stillat, lancinatque, siue mordicat: quod his euenit, quæ recens à puerpe rio cum surrexerint, cum uiro non dormiant. Cum uero sic habent, myrti baccas, lorique ramenta cū aqua feruere facito, hancque postremam alut foueto: pudenda uero quam frigidiſſima perfundito, quæ tenuiter trite apponito, deinde lenticulæ aqua cum mela le & aceto potato, uomitoque: dum uulua corrigantur, lecticamque à pedibus altiore m strauto, sicque cubato, pudendaque odoramentis subfumigato, nares autem foetidis, ciba rijs autem lenissimis, molissimisue & frigidiſſimis uitior. Vinum autem aquosum, dilu tumue, non album potato: ne lauato, neque cum uiro cubato, siue cum uiro dormito. Si uero penitus uulua proci dant extra pudēda, tanquamque tumida scortea crumena pro pendeat: quod cum cadit, dolor postremum uentrem, lumbos, & coxendices capte, nec facile in suam sedem & locum redeunt. Hic autem morbus corripit, cum post enixum mulier de pudēdis laborauit, uel si cum uiro in puerperio cubauit. Cum autem sic habe at, pudendis refrigerantia admoeto, quodque propendeat uino nigro, in quo granati pu tamina decocta sint, purgato, perluitoque, & intro dato. Mel deinde & resinam mistam demittito, spongiamque superligato: supinaque extensis pedibus & altioribus iaceto, ciba rijsque abstinet, sorbitione nutritato, parumque potato, donec septem dies transeat: quæ si sic redeant, bene habet, si minus, diutius circū foueto, calefacito, perluito, perungitoque, demumque mulierem tabellæ, scalæue gallinariæ colligato, altiusque à pedibus tollito, & in caput agitato, & pertūdito scalam, manuque locellos retrūdito, deinde crura distēdi to, alternatim alteram super altera colligato, declinatoque in cubile, diemque & noctem sic finito, modicumque prisanæ ius dato, nihilque aliud: postredie uero mulierem in coxendā cem reclinato, quammaximamque cucurbitulam admoeto, plurimumque temporis tra hat, finito, quam cū amoueris, cutem ne pertūdito, sed in cubile mulierem reclinato, finitoque, nihilque aliud quam prisanæ ius propinato, donec septem dies transeat. Si ue ro sitiat, aquæ modicum frigida dato. Cum uero septem dies tranſierint, cibarijs quam mollissimis, lenissimisue, & modicis uitior: sin autem egerere uellet, faciens egerat, donec quadraginta dies tranſeant, postea surgito, quammodicūque deambulato, nec la

Primus locellus
rum morbus.

Stercus bubu
li sufficit his.

Hæc loquat uulua.

exanthma.

polupulis

Cum uulua ieo
carpetit, quid
faciat uideto.

matresat mulier. dētes ad
rent.

Lac asinae.
Puluo. ianues.
Paxto ore nisi
dēto

Aromata.

de puerperis.

Calorion.

exites matris. uide pu
tis.

Proci dant

uulua.

no dormit
quæ hie co
dormit

in proci dant uulua uoluit

capit. huiusmodi dicitur pa
tis. uide pag. 50. & sequi

corripit in proci dant uulua

uulua.

Cum locelli pe
nitur exent,

quid agas uide
to.

to.

to.

to.

to.

to.

to.

to.

to.

to.

to.

to.

to.

to.

to.

to.

to.

to.

to.

to.

to.

to.

to.

to.

to.

to.

de asceris ma
triciis
locus sub illis ducitur

48
Cū locelli per
cenduntur, quid
agendum.
curatio.

myrrha calonia.
baccharis vel baccharia.

de coitione
oris maritatis
dignu dolent.

Aceto subluo.

pag. sequenti. et illi. et illi. et
550.
et dolor ad intra dicitur
dicitur et ad laca mollit.

reappon.

cantharidus. potus.

sepi. oua.

lini. arena. alia. apq.

polupos. vult. p. p. p.

inter et
crua.

per lamen
flammanur.

quid accidat
affice.

huc signis

anguis tenuis membranarum
et fibratus. vide pag. 74. et 75.

HIPPOC. DE FOEMINEA NATVRA LIB.

nato, nec olidis suffumigato, modiceq; comedito, Si uero locelli, siue uulua percendan-
tur, aliora petunt, illicq; harent, locumq; sub illa si tangas, durū deprehendes, dolorq;
uentris partē postremā, illa lumbos, coxendices, cruraq; corripit, quae uix tendere pos-
sunt, quae saepe turgent & exulcerantur, pusq; demittunt: quae de re saepe pereunt, nisi
feces uel peruras. Quae cum sic habent, medicamentū, quod per inferna purget, dato,
multaq; calida lauato, suffumigatoq; cumq; recens lota, suffitaq; sit, diu aricare mandato
locellorumq; os attrahere, myrrhamq; calonia rosaceo aspersio suffumigato, paeoniaq;
baccas quinque nigras tritas, castorei quid miscendo cum uino magno & odorato po-
rato, & infanum coxendicem iacero, baccharinque, uel album oleum ad sanum co-
xendicem dato, plurimaq; allia & cocta & cruda comedito, iusq; sorbero, cibisq; mol-
libus utitor. Cum uero dolor sedatus fuerit, super sanum coxendicem aliquantisper sta-
ro, deinde lotio laureum aspergens suffumigato, post autem suffumigationem cycla-
minon apponito, postridieq; lotam suffumigato per aromata, tamen hac potissimum
re steriles & infocundae fiunt. Si uero locellorum os subuertatur, menstrua non fia-
unt, decurruntue: sin autem fiant, pauca & mala sunt. Cum uiroq; si coeat, dolitat, do-
lorq; postremam aluum, lumbos, & coxendices habet, digitosq;. Si pertingat, osq;
locellorum perquiratur, non comparet. Cum sic habuerit, lotio uirili suffumigato, dein
de lenticula cremore subluo, postea uulua Aegyptio oleo suffumigato, cuius odor
si ad nases perueniat, spes est, eam sanam fore; cumq; cubitum ibit Aegyptium oleum
in uellere apponito. Postridie autem si quid correctū, directūue magis os sit, perspi-
cito, deinde odoramentis, quae non lacinient suffito, purgamenta q; non uellicantia,
mordentiue apponito, postea parum aceti aspergens subluo. Cum uero menstrua
uenient, cum ieiuna erit, ne lauato, sed suffito, cum uiroq; esto, maxime tamen hoc
morbo steriles euadunt, sin autem uulua coxendicem petant, menses non decurrunt, //
digitosq; si pertingat, os in coxendice deprehenditur. Cum sic habuerit, calida lau-
to, alliumq; comedito plurimum, lacq; ouillum, meracum potato, postea suffito, medi-
camentumq; per inferna purgans dato, quae cum purgata fuerit, misto feniculo & ab-
synthio suffito, quae cum recens suffita fuerit, os digito trahito, postea scyllam apponi-
to, post hoc autem die intermisso, quod cum narcisso conficitur: cum autem tibi pur-
gata uidebitur, netopon apponito, postridie rosaceū, dīcē uno prius quā menses
decurrāt, ab hac appositione cessato, postridieq; si deficient, rursus incipito. Si uero san-
guinis quid in menstruis erumpat, satis est: si minus, quatuor cantharidas capite, alis,
pedibusq; abscessis tritas cum uino potato, uel paeoniae baccas nigras quinque, uel sepi-
oua, uel semen lini trita cum uino. Siq; dolor, lotiq; difficultas, stranguriaue habeat, ca-
lida aqua desideto, multumq; dilutum potato; sin autem primo nō purgetur, rursus po-
rato, donec purgetur. Cum uero purgamenta de current, fientue, cum ieiunauerit, cum
uiro sit, Mercurialemq; & polupos elixos in purgatione comedito, cibisq; mollibus, le-
nibusue utitor. Quae hoc morbo liberabitur, si concipiet, Si uero post partū nō purges-
tur, uenter & crura tument, rigorq; & dolor postremum uentrem, coxendices & lum-
bos habet: quandoq; ad intestina progreditur, & animo linquitur. Hac autem per mor-
bi principia patitur. Cum uero tempus procedit, caua uultus rubescunt; cum igitur sic
habuerit, cum autem uulua suffumigaueris, cyclaminon apponito, quodq; cum tadu-
la conficitur potato donec defluat, pinguisq; anserino, myrrha, & resina tepida uulua
os perungito, quammaximeq; emplastrato, Mercurialemq; alliu, porri decoctū ante
cibum comedito, brassicaq; ius potato, cibisq; mollibus, marinisq; potius utitor, per-
lutoq; dulcibusq; & pinguibes abstinet, donec sanescat. Sin autem uulua perflam-
mentur, spiritus pituitosi complentur, mensesq; albi & pituitosi defluunt; quandoque
sanguis tenuium membranarum, fibrarūue repletus defluit, praeq; humiditate cum
uiro esse non uult. Quae propterea lutescit & emaciatur, quam petito, num ne quod de-
fluit, sese laciniet, mordicetue: quod si nō est, hoc fluentum de cerebro dicto defluere;
si uero laciniet, de uentriculo. Sin ergo de uentriculo, post lenticula cremorem uomit
to, deinde ueratro, helleborūue purgato, postea in nases indito: cum uero tibi superior
uentriculus

non in calida.

M. FABIO CALVO INTERPRETE.

49

uentriculus purgatus esse uidebitur, medicinam per inferna dato, dulcibusq; & pingui-
bus cibis abstinet, sed acria tanquam conferentia porrigito. Si uero pudenda ulcera-
ta sint, meliora sunt frigida, parumq; calida lauato, ne caput quidem, hypericon uero li-
ni semen, saluam cum uino diluto ieiuna potato: cum autem hoc fluentum cessarit, crea-
more ficorum subluo, postea comprimibus lauato, hic autem morbus difficilis est.
Sin autem uulua penitus inflammantur, menses uel omnino non decurrunt, uel pauci
& mali decurrunt. Quae cum ieiuna est, uomit: cum uero quid edit, cibaria uomit. po-
stremitumq; uentrem, lumbos, coxendicesq; doliat, animoq; linquitur, ueterq; modo du-
rescit, modo mollescit, perficiturq; & turgit, magnusq; adeo fit, uti sese concepisse uidea-
tur: quem si tangas, replementum illud euasceat, qui tumor ad decem usq; menses pau-
larim crescit, tanquam praegnans sit: cum uero decem menses praeterierunt, uenter aqua
repletur, umbilicusq; extruberat, digitumq; si admoueas, uulua os gracilentum, extre-
mitatesq; collasumq; deprehendas: cumq; menses comparuerint, pauci, maliq; sunt,
clauisq; iugulumue, & collum gracilescunt, pedes uero turgent. Cum ergo sic habue-
rit, medicamentum quod per inferna purget dato, quaeq; purgent, nec lancinent, uellis-
centue, siue mordice, apponito, deinde calida cum pari modo aceti acerrimi subluo,
Mercurialenq; comedito, similiaq; farinae uel in eius cremorem, iusue mittito, deco-
ctamq; forboro. Hic autem morbus periculosus est. Sin autem in locellis, metrefiue uul-
cus rubens, erysipelasue gignatur, pedes primum tumescunt, deinde crura, inguina, co-
xendices, lumbi: quantoq; temporis plus procedit, tanto magis tumescunt, uenterq; tur-
get, horrorq; & rigor, febrisq; & debilitas, imbecillitasue corripit, praeter dolore quie-
scere non potest, sed sese iactitat. Dolor autem hic de uentre postremo in coxendices, lum-
bos, ilia, praecordia, pectora, caputq; progreditur, moriq; uidetur: qui dolor cum remit-
tit, torpor, torpedine manus capit. Est & cum inguina, crura, poplites liuescant, paulu-
lumq; temporis meliuscule habet, deinde rursus eadem patitur, corpusq; pustularum
copletur, uuluaq; rubescit, uehementeq; sitit, faucesq; siccescunt. Qui morbus si praeg-
nanti fiat, perit: si uero non praegnanti, curata conualecit. Cum ergo sic habuerit, si la-
bor habeat, refrigerantia porrigito, uentremq; subduco. Quae si praegnans est, cibis po-
tionibusq; quibus partus non perdat utitur: sin autem uenter non subtercurrat, sub-
luo: si uero praegnans non sit, medicamentum propinato, paucissimisq; & mollissi-
mis & frigidis cibarijs utitor, Mercurialenq; & sambucum, acienue comedito, saliaq;
pinguia, acriaq; quae admodum sunt cunila, origanonue, rhuta, thymos, ne porrigito.
Cum autem ignis, febrisue remittit, tumorq; non subsistat, medicamentum ualidius,
quod per inferna agat, propinato. Sed tamen pauca hic morbum euadunt. Sin autem
uulua, metraue praeter naturam hient, mensesq; plusquam oporteat, & glutinosiores,
& crebriores defluunt, semenq; intus non consistat, remaneatue, digitosq; si pertingas, os
hians deprehendes: quamobrem ignis rigor, dolor postremum uentrem, coxendices,
lumbos corripit: qui morbus cruento perfluio gignitur, cumq; menses morantes, re-
moratiue subito prorumpunt. Cum uero dolor maximus habet, tunc calefacientia ap-
ponito, suffumigatoq; & foueto, medicamentumq; per inferna purgans porrigito, quae
non lancinent apponito: deinde his quae costringunt subluo, quamq; raro lauato, cibis
quae siccissimis utitor. Sin autem cum hac fecens, non sanescat, medicamentum propi-
nato quo supra, & infra purgetur: cumq; menses mouentur, & cum cessant, similiterq;
nutricato, hic autem morbus lethalis est. Sin autem locelli, metraue medium coxendi-
cum, lumborumue petant, postremum uentrem, deinde crura doliat, cumq; oletauerit
egesseritue, magis dolet, oletumq; progreditur, lotium stillat, animo linquitur. Cum sic
habuerit, colligata uesicae fistula spiritum immittito, suffumigato, uel multa calida lau-
to, subterq; pudenda olida suffito, sub nares uero odorata. Cum autem dolor cessauit
rit, scitulae cremore prepotato, medicamentum, quod superna, & uentriculum moue-
at, propinato: Cum autem in suam sedem & locum locelli, hysterae ue redierint, & ste-
terint, medicinam, pharmaconue, quae subter purget porrigito: deinde lac potato, po-
stea cum uulua, hysterae uel uino foueris, quod cum lauro conficitur immittito, quaeq;

Ad praedictum. Vlcera

Cum locelli pe-
nitur flamme
scit, qui agat
uideri.

venter turgit, et magnus fit.

Creatio

Aceto subluo melius

Locellorum ery. Hic quae
spela. praeter doctis
matias tales in
diaculo ystocicam

torpor manus.

Curatio. pronoctius

in priuilegiis vice maris
Mercurialis, seruat partus

Sambucus, cum la

Acia, Alia passio

Drimede, Origanon,

Rhuta, Peganonue,

Thymos, Medicamentum,

Pharmacone, Cui uulua pra-

ter naturam hi-
ant, quid cadat
uideo.

Medicamentum
anceps.

Cum locellis in-
ter coxendices
statuuntur.

Medela

concedit lac.

spiritu per distice immittit

பின்னர் தொடர்ந்து

claudicat m^o Profluvium al
lic ex passione hum.
matris. idē
diat gal. 8. de intexib. c. 7
et infra isto lib. pag. 75. et
79. et pag. 89.

non lanciaent aceto commisso apponitur, deinde aromatizatum fumigatio. Sed tamen hoc morbo sterile, & claudere cholerae uisum fuit, luxu cholerae uisum. Cum autem albus fluor, rhuo sine gignitur, tanquam totum alinum exit & comparat, dolorque uentre extremus, coxendices, lumbos, alia habet: curaque & manus trahit, catuq; uultu, oculi hunc, cum, color arcuatus, iteri odore sit uel albus. Cumq; incedit, debilitatur, anelat. Hic autem morbo gignitur, si cum faupe natia pituitosa sit, febriat, motusq; bilis non eructetur. Si uiderem igitur uentriculus coactat, uentris fluctationes, diarrhoea uis

Profluvium
alind.

purgatio. **U**ni autem in uuluis, hysterisae de flectat & uertatur, fluor, rhoisus eginigritur. **H**ac
 cum uentris fluctio, diarrhoea habet, papaveris albi, rubrici corticis, spinae fructum,
 baccaesque pari modo trita cum farina in uino diluto coquito, potatoq; in autem uelis,
 putamen granati, cum cinere decoctum, tritumq; cum parimodo farinae, & similiginis
 in uino decoctum propinato. **Q**uam minime uero lauto, cibarijs scilicetis, & trigi
 dis utitor. **C**um autem fluens, rheumae caelestium, medicamentum, pharmacone, quo
 superma purgantur dato, lacyd alminum potato : cum uero subter purgata fuerit, lac bu
 bulum, quod bus aere steretis, mercuraq; unum cum aqua quarta parte, si poterit, qua
 draginta dies potato, fed uesper; cum potauerit, similiginem, farre, fusc chondron for
 beto : cum autem hoc lac decem dies potauerit, decimam huius lacyd & aqua subdico
 to, portunculamque unum lacyd nuper multo adhibito, poltride adde, ad decem usq; &
 pro diluto meracum potato quatuor dies, plusq; fortiter : cu ad quartum & decimum
 dies peruenierit. tertia aqua parte addita lacyd potato decem dies, uti quinquaginta dies hi
 ius. **U**ni autem fluctuans, rheumae caelestium, medicamentum, pharmacone, quo
 superma purgantur dato, lacyd alminum potato : cum uero subter purgata fuerit, lac bu

Cotyledone
rū pituita re
plentur. idē
apud v. rex
medicatos.

Medcl4:

omnes tant, deinde eiusque uisitor. Formidanda est enim
milia fuisse natura: non admodum fecunda conceptus, partusque profert, primum qui
dem menses minus defluunt, postea deficiunt, tardiusque quam antea descendunt: deinde
de subitio plures parti, ualidioresque prorumpunt: qui si semel multi prorumpant, po-
frea rata portione in uentre detinentur, duos, tres, & plures menses, quod in hoc pro-
fluuium definit: mulier enim tunc pallida, ochræ & macilenta fit. Medicamentum
tur sic haberi propinato, quod & supra & infra purget, lacque pota alinum, uel le-
rum potato, deinde suffuso & foueto, medicamentoque uiculis, hysteræ purgato, quod
non lancinet, puncture: postea diluto aceto subfulto, deinde aromatis fuffo. Hæc aut
ante primum mensem diu fiant muliere non illota, nec impalta, crassiusque potetam

diffusa aceto. pariter menses
et ad aquam mixta. ut sit iam
diffusa menses
minorum
Menses cum non
decurrunt.

Menses cūr

inflatum forebo, aromata, rölacoe & netopo conperit tumitumgato, deinde cum ui
ro dormito sin auro acceptabula, finisue locellorum, fue cotulones pituitae, i
pleatur, mentrurus quum conueniunt potest, fed empiric quid fe dignoscit, cum huius
fidit fit puerum, cum locellum, glutinofumq; & quod non lancia defuit; cumq; mentrurus purga
fe, defluxusq; fedatus, mucos duos uel tres de uuluis decurrunt; Hanc bis, terque
ficorum cremore, olinthone subluo, postea collingentibus deinceps apponito, quo
pituita purgetur, molliatq; leniatu fuffio, lauatq; Poftea affopita diluto aceto fuf
fuito, aromata, conpergit & in mentruris fubito fumigato, deinde non palfa, non lo

- medito, terq; die calida lauto, uel bis. Si uero cum hac feceris, menses suo tempore nō
 3. compareant & fiant, cantharidas potato: cumq; comparuerint, sient uē, mulier ieiuna,
 non lota, sed suffumigata: cum uiro concumbito. Cum uero pragnans menstruum par-
 tum perdat, perferetq; nequeat, praterq; naturam emacietur, huius uulvas hyfterasue
 purgato, corpusq; pinguefacito. Non enim ante partum ad maturitatem perferre pote-
 rit, quā eius uulua crassa & ualida sint, quod si fiat, concipiet & perferet: sin autem
 prater naturam crassescat, non concipit: nam omentum, quod superiacet, cum prae-
 pingue & crassum est, uulvas, hyfterasue magnopere comprimit, semenq; genitale, ge-
 nituramue, suscipere non sinit. Hanc, cum medicamentum propinaueris quod per in-
 ferma purget, ad uulvasq; quod non inflat, spiritumue, siue inflationē immitrat, sed eas
 7. ue durecat, uel fauces, collumue, siue auchen, quod si digitum admoueas, deprehēdes,
 cognoscēue, cumq; in coxendicem conuertuntur: quod cum sic habet, nihil acre por-
 rigit, asperumue, siue drimy. Nam si os ulceres, inflammatur, periculumq; est, ne pe-
 nitus sterilecat: quamobrem, quae purgent apponito, non quae laucinent, pungant uē
 siue mordeant. Si uero mulierē sterilem purgare uelis, sitq; ne biliosa, an pituitosa, hoc
 pacto dignosces, si uasculum cum arena, in quod menses defluerint, sub sole donec are-
 scat habeas, teneasue, quae si biliosa sit, super arenam luteus sanguis comparebit: si pi-
 tuitosa, mucosus: quorum utrumlibet sit, per inferna purgato, uuluisq; apposito dato,
 20. Si uero menses nihil omnino decurrant, si quidem prae dolore, laborēue sit, primū qui-
 dem uentriculum inferiorem purgato: deinde, quod sanguinem de uuluis educat, apponi-
 to: deinde post unum uel duos dies, quae sanguinem educat, apponito: per aliud uero tem-
 pus crethmi corticem tritum cum uino potato. Sin autem uuluarum os humidius sit,
 21. quā tempus poscat, quae acra sunt ad moueto, uti lancinetur, mordeantur, ac inflam-
 metur, & admodum durecat: cum autem obdurerit, acra dato: seu apponito. Nā uel
 licantia, pungentiaue, siue mordentia saniem dispergunt, deinde lenia molliue apponi-
 to, mala autem ad cetera non minus apponito. Sin autem ad coxendicem puerperia fir-
 22. ment, locelli uero, hyfteraeue ad illa, sanum coxendicem oleo Aegyptio albo, uel bacca-
 rio perungito, in eumq; iaceto, Paroniaq; baccas nigras quinq; tritas cum uino potato,
 uel lambuci fructum, quantum tribus digitis capitur, cum caloris fabae quantitate: de-
 inde cum lota fuerit, suffumigato, potionibusq; & cibis lenibus, mollibusue, & Mer-
 23. curiali & omnibus acerbis, prater radicum, raphanōne, & capas uitior. Cum autē lo-
 celli, hyfteraeue strangulant, sub naribus olida cuncta suffumigato, quemadmodum est
 bitumen, asphaltōne, sulphur, cornu, lucernam extinctā, marini uiruli pingue, oleū
 24. ue, castorei: sub pudenda autem odorata. Si uero puerperae uulua perflammentur, pu-
 erpera accēditur, praefocaturq; cum sic habuerit, linteam praetendito, deinde marinam
 algam tritam, farinam hordeaceam, lini semen tritum, cinerem fermēticiū, oleo asper-
 25. so cum aceto, donec quēadmodum polenta, massaue fiat decoquito, postea postremam
 alium quanto calidore ferre poterit, linito. Sin autem locelli compingantur, conftrin-
 26. ganturue, lentem cum multa mēta cum aceto decoquito, halitumq; eius, siue nidorem
 & fumū ore excipito, narēq; obturato, subterq; olida fumigato, Mercurialeq; come-
 dit, similitaq; & farinam in eius iure decoctam sorbet. Si qua uero male, difficulter
 27. ue peperit, priusquam dolor habeat, medicamentum quod uuluarum dolorem sedet, por-
 rigit, cibariq; mollitia dato: sin autem uenter calecat, sublueto. Sin autem post par-
 tum locelli, metraue inflammētur, solani, strychnēue succum in pudenda dato, cumq;
 hic calecat, alium: si uero hic nō sit, odorati iunci, schinūue uel apij, selinūue, uel cōuol-
 28. uoli, rhamnūue, uel beræ, teutūue, uel cucurbitæ, de media & tenerima eius parte
 exprimito, diutiusq; indito, demū cerussam tritam, aqua subactam, lana exceptam appo-
 29. nito: sin autem horreret, aucto. Sin autem mulier locellorū, hyftereōne molestia des-
 biliteretur, ac bilis eam praefocaret, strangularetue, leuiter eam purgato, doloremq; se-
 dato, peucedani succi tres cyathos propinato. Si uero lumbos, iliāq; uulua molestant,
 si uelis cōmutare, remouereue, sulphur, bitumenq; tritum melle decoquito, crassamq;

Cantharides:

Cum pragnas

partu menstrua

um perdit, cur

fiat.

Medela.

Crassa cur non

concipiunt.

Cū os, uel colo-

li uulua dure-

cat,

Medela.

Sterilis quā sūt

cūda reddatur.

Qui biliosa,

uel pituitosa co-

gnoscatur.

Cū menses non

decurrunt.

Crethmi cor-

tex, uel cribio-

ni.

Cum os uulua-

rum tumescit,

Medela.

Cum puerpe-

ria nō excurrit,

Medela.

Baccarion oleo

um.

Strangulatio

uuluae.

Medela.

Osse olida.

Cum locelli in-

flammentur,

Medela.

Cū uulua strin-

gitur,

Medela.

Cum puerperā

difficiliter pe-

perit,

Medela.

Cū metra post

partum inflam-

mantur,

Medela.

Cū hyftera mu-

lierē debilitat,

Medela.

Cum lumbi et

iliæ uexantur,

Medela.

Long. gario.

glandulum conficito in sedemq; dato. Si uero locelli, hyfteræ uel siccefaciant, quàm pri-
mum hæc apponito. [Cum mulieri locelli, aduulæ uel, siue hyfteræ duretunt, pudendâq;
turgent, duretuncq; inguinâ, pudendâq; affluant, cancer ingenerari incipit: cum sic ha-
buerit, cucurbita partem anteriorem tritam cum fauo, mellis in aqua decoquito, lant-
censq; huius, cotulæque per sedem immittito, donecq; purgetur tenero. [Cum uero mu-
lieri medicamentum pharmacônus das, quæ uulvas purgent, & educant, commiscito;
quæ sunt hæc, cantharides quinq; sine capite, alii, pedibusq; trita, tribus secundum ma-
re & canis radices trice, conchilæ quantitate, ferulæq; campanæ uiridis, uel in um-
bra deflicatæ, trita, conchulâ, uel apij femeni parti modo, uel sepis uia quinq; & decem
tritâ cum uino dicti diluto propinato. Cumq; folia habuerit, in aqua calida fedet, mel
fumiq; dilutum potato, uel rhanulicq; batrachichæ doli, floresq; tritos lateris Aeginetis
si quantitate, proderêre propinato. Cum uero dolo habet, ciccr album, & uiam pæ-
ram in aqua coquito, frigefactisq; huiusq; lancem, cotulæque propinato: cum uero iso-
fij difficultas, stranguriæq; habet, in aqua tepida fedeto, uel adianti lateris Aeginetis
quantitate, pondusque cum uino albo propinato: uel albæ uulæ femem, quantum tri-
bus digitis caput, tritum cum uino albo similiter propinato: uel nigræ radicem ad eun-
dem modum, uel lilium, quod in domibus nascitur, similiter propinato: uel anchusæ
os fâsciculos cum folijs, in uino & aqua pari mëlura coquito potatoq; uel chamaeleon-
tis radicem uellicato, quemadmodum cum uerati ponionem parâs, cû uinôq; & aquæ
parti modo decotam propinato: uel brâssicæ succum, marrubijq; portuæ parem uirid
que modum misceto, lacq; succumq; lafâris, filiphij uel trium feniobolori quâtite mi-
sceto, uinôq; albo decoqito, propinato. Hoc autem & menses & secundas elicit, uel
olitas albas, priusquam oleum infus, dificâs siccato, deinde tundito, pînifituo, & cri-
brato, cum uinôq; propinato. Hoc autem & menses, & secundas elicit, dificâmi cret
ci quantitate, pondusque cum aqua propinato: si uero propinato secundam nô pos-
sēs educere, cremore, decoctioq; fambulicq; ebulli, & actes lotuo, cantharidâs q;
cum hoc misceto, & apponito, quod & partum educit, ejicit uel: quod si laciniet, pungatue,
si uero mordet, aultero, rosacumq; adijcto, & apponito. Cum autem aufugit, abijce in
trib, populi Creticæ baccas nouem tritas propinato, hocq; subtilito. Si qua uero difficul-
ter pariat, cingulinas, conyzæ uel quantum manu capias, marrubijq; portuæ succo, iu-
ter pînâ, netopiq; conchulam, drachmâque & dimidiū commiscito, cum uinôq; pro-
pinato. Menses autem elicit peucedanon, & pamales, Pæoniæq; radices, cû uino si pro-
pinat. Partum uero mortui foetus educit, si uolâs, & portulacæ, andrachnæq; femi-
næ fructum tritum cum uino albo ueruto propines. Menses autem citi, femem albæ uul-
læ tritum, quantum tribus digitis caput, porum uino odoratissim. magnusque uel ca-
præ pillulas quinq; uel sex tritas uino odoratissim, aquaq; & oleo aspero fubter fedili
fumigēs, deinde hoc propines, fubitoq; lotus, in cubileq; recines: uel brâssicam come-
dito, iussq; forboro: uel leuci, uinolæ uel albæ femem fructum tritum, quantum tribus di-
gitis caput, cum uino propinato, ac in aqua calida fedeto: Si uero non habetas,
Iceniculi, marathrius radices tritas cum mullio tepido propinato, uel fraxini baccas cit-
citer decem, tritas cum uino dato: quod optimum est in omni uuluarum dolore, ualdeq;
lotum citi, uel lafaris, filiphij, lacte canis propinato, quod & partum ejicit. Hoc etiâ pa-
rum ejicit, herban rhaniculum, pulsilumq; elaterij cum aceto mistum benèq; dilutum
temperatissime potato: uel brâssicæ tenellum caulem raditum, acuito, summumq; eius ne
poto perungito, eodq; percutito, siue intro dato. Menses uero si non currant, non fiant
uere, tibethi femem, fructum tritum cû uino diluto ieiuna potato, calida lauro. [Men-
ses cieri si uis, purpureas, rubrasue Pæoniæ baccas tritas cum uino propinato. [Hæc
perperâ purgât, marathru, Iceniculiue femem fructum, crethimi corticem, tuis tritum
cum uino propinato: uel cedam quâm pinguisissim, Pæoniæ baccas quinq; tritas in ui-
no coquito, dimidiâq; huius percolati lacem, cotulæque propinato, quartanæ cotu-
læ partem, uel Mercurialis femem, fructum, & folia cum uino propinato: uel Pæoniæ

vel lacte carnis. vide gal. io. de simp^o. me. c. 3.
om̄ nō respuat hoc per uerz

nigras baccas quinq; tritas, sepiæ oua cum uino porrigito, Puerperia hæc educunt, de
coctū irionem, erysimōnue, farinamue eius oleo asperio forbeto, cibarijsq; deinde mol-
lissimis, lenissimisue uritor: uel scamoneam trita lacte muliebri subigito, cum lanaq; ap-
ponito, uel Mercurialis folia trita cū linteolo apponito, uel artemisiā herbam tritam,
rosaceo dilutam admoueto, uel albam radicem tenui modo tritam rosaceo asperam ap-
ponito, uel Pæoniæ radicem tritam melle, rosaceo, uulturino pingui subactam cum la-
na apponito, uel similam, farinamue non loram ad eundem modum admoueto, uel lolij
farinam, triticeamq; simul melle subactā, cum lana apponito, Purgamentum mensium
puerperi, & aquæ prorumpentis, lanariæ radicula, struthiūue, siue passerculi, tenui mo-
do trita, quantum tribus digitis capitur, melle subigito, cū lana admoueto, quæ in An-
dri litoribus nascitur, Purgatio uuluar, hysteræue, Mercurialis, & cucurbitæ pufillum
tritum, uino & melle subactum, cum linteolo apponito; uel leporis pilos combustos, &
tritatos, uino & melle decocto subactos, cum aqua propinato, calidatq; lauato, Partus pur-
gamentum, hordeum deglubatum, denudatūue, siue decorticatum dimidij modij, li-
textarijue quantitate, tritūue unciarum pōdere, quatuor aquæ lancibus, cotulisue co-
quito, deinde bis tēue forbeto, Puerperia sic purgato, Sambuci folia, ebullue, seu as-
cites decoquito, oleumq; super aspergito & propinato, decoctamq; brassicam, & por-
rum comedito, Purgamenta uuluarum, Syriaci rhu, sumaciue semen & folia trita cum
uino propinato: uel irionem, erysimōnue tritum, & farinam decoctam cum uino porri-
gito; uel atramenti futorij, Misyōsue duos obolos tritos, uino subactos apponito; uel li-
ni semen tritum, uinōq; subactum apponito; uel trifolij semen tritum cum uino propi-
nato, Si uero lumbos uuluar petant, & in illis firmentur, polypos elixos & alfos come-
dito, uinūque nigrum boni odoris, meracum quamplurimum potato; uel Syriacum
rhūm, sumaciūue rubrum cum uua passa, farinaq; Sitaniæ pufillo in aqua decoquito,
porrigitoque, uti forbeat, potēue; uel mora rubi sicca, tenui modo trita cum farina res-
centi decoquito, cum uinōq; diluto odorato potato; uel cretam, terrāue Samiam nie-
gram tritam astragali, talisue quantitate aqua subactam apponito, uel hypocyrtiden tri-
tam cum uino propinato, uel mali grani uinoli succo farinam subigito, desiccatoque,
poltea tritam cum uino propinato: uel myrti nigras baccas tritas cum farina decoctas
porrigito, uel testis granati dulcis corticis triti drachmam cum uino propinato, uel triti-
cum, hordeūque tostum tritum cum uino nigro potato, uel dulcis granati succum
cum aquæ pari modo commistum propinato, uel papaueris semina quantum tribus
digitis capitur, trita cum aqua propinato: uel similitudinem, farinamue Sitaniæ, gypsi
que parem modū subactum aqua apponito, uel dulcis granati corticem tostum, tritum
que, cæteraq; putamina similiter tosta & trita cum uino propinato; uel salicis marinæ,
uiticisue, seu agni folia trita cum uino nigro potato, Si uero languen ex nulis defluat,
marini roris, cacherisue radicem tritam cum uino propinato, Profluuij, & doloris
uuluarum pocula alia, cedri baccas, cedridasue, seselim, cuminūue latum, cuminum
Æthiopicum, casia semen fructūue, baccas iuniperi, arceutidasue, marini roris flo-
res, cochrysue, quernos herinaceos, hechinidasue, melanthion, gicūue, dauci radicem,
& semen fructūue, aromata, thymum, thymbram, scopam americanam, ericēue, pi-
num humilem, hypericōnue, papauer album, crethmi radices & semen, fructūue, mal-
uæ radices, Mercurialis semina & folia, urtica semina fructūue, saluiam, populum
creticam, dictamnū, pseudodictamnū, amomum, cardamomum, helenium, aristol-
ochiam, caltorium, adiantum, draconitum, peucedanū, piganu, rhuæue semen & fo-
lia, selinu semen, apijue, marathru, fœniculūue semen fructūue, hippofelinu, maio-
risue & agreitis, cabalinūue & semen & radices, struthiū & semen, fructūue, & radices,
hyssopon, cilicon, irionem, erysimōnue, Pæoniam, panaces: quodcumq; horū uelis &
commisceto, & per se solum aqua uel uino decoquito, quemadmodumq; uelis propi-
nato, Dolorū uuluar sedamenta, & purgamenta optima hæc sunt; maluar radices aqua

irconi

Diuersa purga-
menta. lanaria

Modiolus lance

actes

Syriacus rhus

Misu

Triphylon

Cū uulua lam

bos uexa,

Medela.

Rhus.

Mora ruborū.

Creta Samia

nigra.

Setania farina

salix maxima

Profluuij, &

doloris uulue

diuersa reme-

dia.

Diuersa uulua

rum medela.

Ad uuluar dolores.

decoquito, & eam aquam propinato: uel Pazonia baccas fructumue, cedrini olei paulu-
lum commisceto, & cum uino propinato, & uulua dolores sedabis. Cum autem uulua
strangulant, caltorium & cumilaginem, conyzanue cum uino albo propinato. Si uero
cū uulua petant, cocci cnicidj, quod intus est, album melle subigito, nariumq; eo perfinito.
Doloris hoc remediū est, malua, marathruq; siue sceniculi radices, crethmi corticem
cū uino propinato, uel marinas stellas nigras cū brassica coquito, uinumq; odoratū spar-
gito, & propinato: uel myrrha tres obolos, coriandri pusillum, & resina, Pazonia ra-
dicem, cuminum Aethiopicū: hæc tenui modo trita, cū uino albo tepido propinato.
Hoc autem uuluas sistit, & pellit, crotonis, rhiciniue radicem tritam cū uino propina-
to. Si uero cor petant uulua, uel strangulēt, semen, fructumue uiticis, hagnūue, & pzo-
onia cū uino propinato: hæc acria apposita sanguen cūnt, & uuluas purgant. Cantha-
ridas quinq; cum thure & myrrha cōmisceto, mellēq; subigito, & oblogam glandulam
& crassam cōfictio, lanaq; & linteo tenui albo circumducito, & oleo Aegyptio albo li-
nito, & apponito: uel buprestin, siquidem parua sit, totam: si uero magna, dimidiū, cum
predictis misceto, & ad eundem modum apponito. Si uero mollioribus lenioribusue
ui uelint, buprestas in uinū iacito, cuminū Aethiopicū adjicito, & scelim & anesum,
& decoquito, & ad decem buprestas olei acceptabulum commisceto, cæterorum au-
tem omnium par singulorum esto. Myrrham autem, & thuris pusillum cōmisceto, dra-
chmāq; ex hoc sumito, & apponito, quæadmodum prius: uel melanthion, siue git tri-
tum, melle subactum, in glandulam redactum apponito, siue intro dato: uel lapulā, phi-
listionue ad eundem modum cōpositum apponito: uel anemones folijs tritis, linteōq; im-
positis, myrrhaq; pusillo cōmito, similiter unitor. Sanguen hoc sistit. Glādem, gallām
ue, siue balanon Aegyptiam tritam, fusinōq; hoc est terram Aegyptiam, aqua subigi-
to, lanaq; exceptam apponito. Purgat hoc bilem, Sicyes, cucurbitæ ue, siue cucumeris
angurij, quæ intus sunt, tenuiter trita, melle subacta, in glādulam redacta apponito: uel
cucurbitæ syluestris, colocynthidōsue agries, quod intus est, tenui modo tritum, mellē
que subactum similiter apponito: uel elaterij quatuor poriones, pingue anserinū, & ca-
prinum, & misy cōmisceto, glandulamq; cōfictio, & in linteum dato, & apponito: uel
thalpien, mitiorēue subluionem melle cōmito, cōfictio, & apponito: uel crassiora
pinguioraue fici folia terito, & elaterij duas poriones cōmisceto, & niri quantum elate-
rium melle subactum apponito. Si uulua perflammata sint, pituitaue molestantur, ni-
trum rubrum pingue fici quod intus est, par utriusq; tenuiter tritum, glādulam cōfici-
to, & apponito: uel cumini folia trita, uino subacta cum linteolo apponito: uel albam ra-
dicem tenuiter tritam, melle decoctam, in glandulam redactam apponito: uel lasaris, fil-
phiūue succum, lacue, seu opon cum fici lacte cōmisceto, melle subigito, & apponito:
uel fici femina, granulāue interiora trita similiter apponito: uel tauri sel, nitrū rubrum,
netopon, cyclaminon tritum, horum quanta est galla, cyclamini uero pusculum, melle
subactum apponito: uel myrrham, salem, cuminum, sel tauri melle subigito, & cum lin-
teolo apponito: uel piperis baccas circiter triginta deglubatas, tritamenq; medici medi-
caminis, quod est oculorū, quod piper uocatur, & rotundorū altera rāta, hæc tria tenui-
ter trita, uino dulci, uerusto subacta, lana excepta cū linteolo apponito, deinde lotio per-
luto: uel tithumalli lac, succūue melle subactū cū linteolo apponito: uel scylla radicē
sex digitos logam radito, exacuitōque, huiusq; duos digitos lana conuoluito, & apponi-
to. Mollunt hæc, narcissinon, cuminum Aethiopicum, thus, absynthion, cypiron,
aliorū quidem cuiusq; par, narcissini uero quatuor poriones: hæc trita in lini crudi lin-
teolo cōmissa, in glādulamq; melle admisto redacta apponito, uel cyclaminū tali, astrā-
galuue quantitate, florēq; aeris fabæ quantitate terito, mellēq; optime subigito, glādu-
lamq; cōfictio, & apponito: uel puleiū, glechonāue, myrrham, thus, sel suis melle subigi-
to, glandulamq; cōfictio, & apponito: uel hoc quod stringit, Syriacum rhun uino ni-
gro subactum apponito: uel cnicon simili modo cōfectum apponito, uel lotu ramenta
similiter cōfecta apponito: uel Syriacum rhun, sumaciūue melle subactum admo-
ueto;

ueto: uel sulphur, pingue suillum, oui uicellum, luteumue, simlaginem, fariamue mela
 le subigito, calefactoq; lana que excipito, & apponito: uel pingue, oleumue anferis,
 ouillum, ceram albam, refinam, rosaceum, linteolo tenui laniato exceptum apponito:
 uel cerui medullam, & pingue liquefactum, & lana exceptu admovento: uel caprificos, *Caprificus. cerui medulla m-*
 ficòsue hybernas aqua decoquito, percolato, oleumq; superpargito, lauatoq;: postea *trifon-gena-*
 uero uino aspero, in quo granati putamina, galla, loti ramenta decocta sunt, subluo: uel *Profluui hæt*
 uini fecem combustam aqua perluito, eaq; aqua subluo: deinde uino, in quo granati *strugunt.*
 putamina, myrti bacca, Syriaci rhu folia deferbuerint, uel uino nigro, in quo lentisci
 folia, saluia, hyperici decoxerint. Sin autem aliquatenus uulua sint ulcerata, buryrum,
 thus, myrrham, refinam pusillum aqua decoquito, percolato, uinum aspergito, lauato:
 uel marrubium, sambuci fructum, anesum, thus, myrrham aqua decoquito, percolato,
 deinde uinum aspergito, subluo: uel brassicam cum Mercuriali, pusilloq; lini seminis
 decoquito, percolato, deinde subluo: uel myrrha paululum, acceptabulumue, thus,
 sefeli, anesum, lini semen pari mensura terito, netopon, refinam, anferis pingue, dua- *Diverse lau-*
 bus uini lancibus, aceto albo, Aegyptio aspero decoquito, percolato, tepido que la- *tionet.*
 uato: uel aqua qua Mercurialis decocta sit, myrrhaq; thuris, netopique par modus
 cui additus sit, repida lauato: uel saluam, hypericum aqua decoquito, & lauato: uel fam-
 buci fructum, & lauri pari modo uino decoquito, deinde lauato: uel puleium aqua de-
 coquito, deinde oleum spargito, & lauato: uel pingue anferis, refinamq; liquefacto, &
 in aquam tepidam mitito, & lauato: uel buryrum, cedrini olei paulum cum melle lique-
 facto, & in aquam tepidam iactato, & subluo: uel cuperum, iuncum, calamum odora-
 rum pari modo myrrha pusillo addito, silymbriumq; uino coquito, & lauato: uel apij
 fructum, anesi, sefeli, melanthion, gitue uino coquito, & lauato: uel cedrum Creticum *Cedrus cretica*
 uino coquito, & lauato, uel uitem albam, bryoniamue, seu echerosin aqua diluito cum *Echerosia.*
 myrrha, & lauato: uel spumam argenti, floréue uino & aqua diluito, & lauato: uel dua-
 as elaterij portiones aqua diluito, & lauato: uel cucurbitas agrestes duas, colocynthidas
 ue agrias dyo, uini, uel lactis decocti quatuor lancibus, cotulisue diluito, percolatoq; &
 lauato: uel cucurbitae, cucumerisue angurij, siue sicyes frustulum interiorem quatuor
 digitorum, aquae quatuor lancibus, cotulisue decoquito, percolato, mel & oleum aspergi-
 to, & perluito: uel thapsia radice frustulum duarum portionum quantitate, duabus aquae
 lancibus decoquito, percolato, mel adijcito, & lauato: uel ueratri tantundem eodé mo-
 do conficito, & perluito: uel thlaspion, pedémue gallinaceum, siue cardamum agreste,
 saurionue acceptabuli mensura, duabus aquae lancibus percoquito, percolato, mel mi-
 sceto, tepido perluito: uel cucurbitae, cucumerisue angurij palmum interioris partis,
 aquae lancibus quinq; decoquito, percolato, olei aspergito, & lauato: uel coccos enidi-
 os, baccasue circiter sexaginta, quinq; lancibus aquae percoquito, percolato: mel & ole-
 um misceto, perluitoq;. Si quidem suapte natura pituitosa sit, cneori aliquantum terito,
 multiq; lance, cotulaue Aeginetica perfundito, hocq; perluito. Si uero biliosa, lauri po-
 tionis quantitate, ododeosq; drachma, uel scamonia, succiue sicyonis portiois quan-
 titate terito, multoq; uel aqua uuae passae lancis Atticae mensura perfundito, perluitoq;
 uel daphnoides, laurae ue portiois eodem modo parato, perluitoq;. Si biliosa sit, si uero
 pituitosa, coccos deglubatos, tritosq; aquaq; madefactos, percalefactosq; qua percola-
 ta, titumalli lac, succumue mitito, & perluito portiois unius quantitate: uel cneorij, uel
 papaneris lac, succumue quantitate eadé misceto, modoq; eodem utitur quouis horu, la-
 uatioq; non minor, maiorue sit, quam duae lances, cotulae uel suffumeta suauia, leniaue
 haec sunt, Contusam galla suffito, uel loti rameta, & olea folia sicca cotusa, oleo subacta
 suffumigato: uel super dolij, amphorae ue oleariae operculi stuppam accensam facito, &
 insuper cupressi rameta, & suffumigato: uel scamonia, myrrha, thus rosaceo aspergito,
 & suffumigato: uel bitumē, asphaltonue, orde purgameta, surfuēue misceto, & suffu-
 migato, uel marini uituli pingue suffito: uel cupressi, & fraxini rameta, & cuperi radice
 rosaceo spargito, & suffito: uel calamū odoratum, aromaticonue, cupirum, bryoniam,

- Diversa suffimenta.** algam suffito: uel semen apij, & anesum commisceto, & rosaceo spargito, & suffito: uel siccam refinam, pollinem thuris in prunam, calidumue cinerem iacito, & suffumigato: uel cinamomum, myrrham, cassiam pari modo commisceto, & suffumigato: uel crocum, myrrham, algam, bryonem pari modo commisceto, & suffito: uel calamum, crocon, crocum, rosarum rubrarum folia sua uiter olentia, sicca, trita cum croco misceto, dimidiaque croci parte styracem: hæc sicca tenuiter trita commisceto, melleque decocto quam pusillo subigito: commistorum horum omnium suffumigatio pondo Attici oboli esto. Hæc autem uase oleario simili operculum tenue pertusum habente suffumigato, Sermeticusque ignis esto super quo uas ponatur, superque sedile pertusum detur, quoscumque deat, quæ suffumigetur: uel chalbanen, refinam, myrrham, thuris pollinem, rosaceo spargito & suffito: uel panacis, & cupressi ramenta oleo Aegypto albo madefacito, & suffito: uel cinamomum, nardum, myrrham rosaceo spargito, & suffumigato: uel leucio, uiolæ uel albae semen, fructumue cedri, scobem, segmentaue, siue ramenta, chalbanen melle subigito, & suffito: uel capræ excrementa, pyrathusue, leporis uillos, marini uituli pingui, oleo uel spargito & suffito: uel coaguli marini uituli, phocæ uel tuniculam, membranæ lamæ tenuiter trita, & spongiam, & algam, bryamue tenuiter trita, simul misceto, pinguique, oleo uel marini uituli subigito, suffumigatoque: uel capræ pyrathus, excrementaue, marini uituli pulmonem, cedri ramenta suffito: uel sterus bubuli siccum, alphaltum, bitumenue, cedri ramenta suffito: uel spinæ Aegyptiæ, acanthæ uel fructum, cedri ramenta, myrti folia sicca tenuiter trita, oleoque balsamino, seu myropoballamo spargito & suffito: uel aromata in rosaceo missa suffumigato: uel nucleos uaræ tritos, & cedrinæ baccas, cedridasue, & refinam pineæ dulci decocto misceto & suffumigato: uel sterus bubulum siccū, cotulum, cribratum, cum heruinae farinæ dimidio, aceto subigito, placitadeque leniterue suffumigato: cum uero suffumigaueris, lenticulæ cremorem, iusue, seu decoctum potato, sorbeto, & uomito: deinde similaginem, farinamue decoctam porrigito, uinumque superpotato, postridie uero coccum cnidium deuorandum dato. Tertio autem die quod lotium ciat, quod sic conficies: ciceris albi granulorum duas partes, uaræ passæ tertias, aqua usque ad dimidium decoquito, percolato, sub aëreque ponito: deinde propinato: deinceps saluiam, & lini semen simul aqua coquito, propinatoque decoctamque farinam bis die porrigito: uel sambuci, actæ uel folia manu plena quatuor uini diluti laticibus coquito, lancemque & dimidium olei superiactito, superque sedile pannis inuoluta femina locata calidum fumum per inferna suscipito: uel sambuci, seu actæ folia manu plena cum myrti pari modo aqua decoquito, & suffito: uel hordei furfures aqua decoquito, qua diffusa, quod remanet in linteum mitito, & quam calidissimum ferre poterit, foueto: uel acetum, oleum, mel aqua decoquito, deinde uesticam lagunculæ capaccem, uel tenui pellicula utriculæ sumito, calidamque ea in eum iacito, linteoque circumuoluto, & foueto: cum uero linteum amoueas, alterum circumduco: uel pini corticem, & rhu Syriaci, fumactiue folia uase aquæ pleno ualde coquito, aquamque diffundito, quodque remanet, cum hordei fursure, & oleo calefacito, deinde in linteum iacito, & foueto: uel loti, cupressi ramenta cum aqua & oleo coquito, deinde in linteum dato, & foueto: uel triticeos furfures modiolii mensura, & aromata cum aqua decoquito, similiterque conficito & uitoto: uel triticeos furfures duorum modiolorum mensura, gallam trita, & spinæ albæ, rhamnæ uel corticis tritum oleo asperso cum aqua seruefacito, semisque coctum pastillum conficito, linteo conuoluto, & foueto: uel hordeaceos furfures, brassicæ, porri simul coquito, oleum spargito, similiterque modo foueto: uel cum his solani, strychniue folia, & olea decoquito, similiterque conficito & foueto. Hæc quidē satis sint. Si uero liquidis fomentis utaris, quemadmodum scriptum est, facito: sin autem siccis, pastillos coctos, semicoctosque conficito, hisque foueto. Testaceis etiam calidis linteo conuolutis foueto, linteisque ipsis calefactis, lenticulisque testaceis aquæ calidæ plenis ad pedes apposis, uel tritam iridis radicem cum his coquito ad eundem modum, & foueto. Hydrops uuluarum, sin autem in uuluis & metrilin aqua gignatur, mēstrua minora, paucioraue & peiora sunt, diutiusque

de utraque ca
lida ad pedes
appositis, et
de metris.

Que fouent.
Hydros uul-
ue.

dorant; semper tamē ferē cōcipit, quod mense peractio perditur, multa; aqua remanet, & congeritur; quam sic habentem lacte, & papaueris succo potionato, donec partus moueri incipiat, plerumq; tamen ante hoc tempus abortus perditur, sanguineq; uulua perfluunt: quod & labore, defatigatione, similiq; alia re cadit. Quod autem hydrops aquaue insit, hoc modo dignoscet: si digito pertentaris, os gracile, lubricumq; præ huius more nimio deprehendes: sin autē hæc per initia non fiant, sed iam sese partu mouente, ne perdat, præfoceturq; periculū est, siquidem uenter extremus tumescit: qui si tangatur, tanquam uulnus dolet, febrisq; eam & astus, fremitusq; corripit, dolorq; grauis, & uehemens pudenda, uentrem extremum, coxendices, lumbos, & illa habet: quam cum sic habeat, calida lauato, quam maximeq; calida, qua dolet admooueto, medicamentumq; quod per inferna purget propinato, quantumq; tibi uidebitur intermittere, dein de & foueto, & apponito: cyclaminisq; quid melle tinctum in linteam datum ad uulua os apponito, cupressisq; ramenta aqua macerata, similiter confecta apponito, plus minusue temporis, quanto magis uel minus punget, mordebit, ulcerabitq; spicillumq; plumbeum, stagnæumue demittito, digitoq; similiter tentato, poculaq; que suscipiet libens & admittet, propinato: cum uiroq; concubito, præterum temporibus presentibus. Nam si genituram concipiet, prægnans fiet, pariet, prioraq; & præsentia, & futura cum partu superpurgabitur, sicq; maxime sanescet. Sin autē uulua, metraue durefiant asiluentur, os earū exasperatur, mètrua non cōparent, & si comparent, arenosa sunt, hocq; tēpore genitura nō fit: & si fiat, cū his miscet, & exit, & si digito tangas, os uuluarum asperum deprehendas: cum autē sic habuerit, cyclamini quid salis, sic simul terito & misceto, melleq; subigito & apponito, deinde foueto, quibusq; purget, lauato, Mercurialem & brassicam decoctas comedito, & ius sorbeto, calidaq; lauato. Si uulua, metraue, siue matra durefiant, menstrua tolluntur, absconduntur, & os earū coit, clauduntur: dumq; sic habet, non concipit, digitorumq; si admoueas, os asperum deprehendas, nec intrabit, & febris eam corripit, astus, fremitus: & uentrem extremum, coxendices, lumbos, illa dolat: quod etiam patitur, si partus perditus & corruptus, putridusq; intus sit. Est uero quibus & a partu hoc ueniat sapius, & aliter: cum autem sic habeat, hanc multa & calida lauato, & suffito: cum uero recens lota, & suffita sit, spicillū in os demittito, & aperito, latumq; reddito, digitoq; non minus patefacito: quemadmodum in priore scriptum est, poculaq; eadem propinato, & quemadmodum priorem curato. Si uero costas, lateraue metrae, & uulua petant, & in ea procumbant, tussis dolor, & duricia quadam pilæ similis subter costas sentitur, cumq; tangitur tanquam uulnus dolet, tabescitq; & pulmonis uitium esse uidetur, peripneumoniæ, seu pulmonia conuelliturq; & lancinatur, tactumq; refugit, menstruaq; non comparēt, & in quibusdam si compareant, abeunt, euanescent. Si qua tamen defluant, imbecillia sunt, pauca, prioribusq; peiora, hocq; tempore genitura non fit: Cum sic habuerit, medicamentum, quod per inferna purget, elateriumue porrigito: quod cum potauerit, multa & calida lauato, mitiaq; fomenta, & quæ suscipiet, & admittet, adhibeto, quibusq; sanguis purgetur ea apponito: quemadmodum est lini semen tostum tritum, cribratum, papauerisq; semina tenuiter trita cum tenui farina caseoq; caprino mundato, derafo, tridūe decocta muria cōmissa, casei quidem esto portiones duæ, cæterorum autem una: uel nō recentem farinam, non salitam, decoctam cū uino mane ieiunæ propinato. Pultem autē crassam melle superparso, uesperis dato, quodq; poculum potissimū uolet, potato: faciatq; suffito, calida perluto, ceratoq; linimentū placide linito, mollescitq; de latea re, costæ uel uulua, quantum potes, deducito: lataq; uitta, fasciæ uel latus, costæ uel uinciæ torligatue, plurimumq; lactis bubuli quadraginta dies potato, cibarijs uero lenissimis mollissimisque uitior. Morbus autē hic uehemens est, & lethalis, paucaq; curatæ eum fugiunt. Sin autem uulua os penitus claudatur, sicut caprificus dur escit, quod digito si tangas, durum & conuersum deprehendis, digitorumq; non admittit, menstrua nō comparent, semen genitale non suscipit, uenter extremus, lumbi, coxendices, illa dolant. Est cum & ad superiora prorumpat, præfoceturq; stranguletur: cum ergo sic habuerit,

signa hydrop. matricis

Curatio

Duricia uulua

Medela.

Duricia alia

de partu minus corrupto quid.

Medela.

Cum uulua cō-

stas petiti.

Medela

nos purganda.

Cum uulua os claudatur, & ad superiora prorumpit.

medicamentum, pharmacónue, quod per inferna purget, potato, multa calida lauato, quæ os molliant apponito, spicillum demittito, os aperito, digito; similiter patefacito, perluito: cum uero mollescit, quæ sanguen purgent admoeto, poculum; dato quod admittit, brassicam; comedito, & ius sorbetos. Si uero metrae, & uuluae obliquetur, & os obliquatur, menses; modo non comparent, modo cum comparuerunt, euanescent, mutantur; minora; & peiora, quam prius erant, sunt; semen; genitale hoc tempore non admittitur, uenter; extremus, lumbi, coxendices, ilia, dolent & contrahuntur.

Cū uulua tor-
quentur. *Medela.* Cum sic habuerit, medicamentum elaterii propinato, calida lauato, suffito, deinde uuluarum os digito dirigito, ac odora suffito, poculum; dato quod suscipiet: cibus uero lenibus utitor, decoctis; & cruda alia comedito, cum; uiro dormito, & in sanis coxendicem cubato, alterum uero foueto, hic autem morbus uix abigitur. Si uero locelli uuluae, siue metrae concendantur, coardescant, uenter tumescit, uento; repletur, pedes; & uultus caua turgent, color; malus fit, menses non comparent, semen; genitale hoc tempore non suscipitur, mulier; debilitatur, aestuat, angitur & dissoluitur, cum; surgit, stat & graditur, spiritus angustia eam uexat, quicquidue comedat aut poterit, melescat, debilitat, difficilius; spirat & uomit, quam antequam quid sumperit, magis; desperat, quinetiam saepe ferè strangulatur, praenocatur. Cū sic habeat, medicamentum, pharmacónue, quod per inferna purget potato, calida; lauato & suffito, post; paulo, quibus purgetur & pungetur apponito, totum; corpus crebro suffito & foueto, sub pudenda uero odorata suffumigato, Sub nares autem olida, potiones; dato, quæ uuluas purgent, Mercurialem; comedito, post; lac potato, quemadmodum in laterum dolore, siue cum latus uexat, dictum est, hic quidè morbus longus est.

Cum uulua concipit. *Medela.* Si uero locelli turgent, frustulentur, siue caruncularum & sanguinis frustula inius creant, concipiantur, herueis similibus frustulis earum os repletur: quod si tangas, sic habere deprehendes, menstrua; non fiunt, nec genitura haecenus continetur. Cum ergo sic habuerit, cyclaminum abrafo cortice, allium, salem, ficum, mellis pusillum contempe, comisceto; & glandulam, balanónue conficito, & in os uuluarum dato, cetera; aliarum uuluarum, earumue malorum appositia medicamina, quæ his conueniant, apponito, praesertim acris, rodentia, absumentia; quibus; sanguen purget, potiones; dato, quæ sanguine uuluas purgent, pellicula; uuluis uollemam, ferrumue, quod radit, xystranue circumducito, uel digito os uuluarum & omnia detergit, perluito. Sin autem uuluae conuertantur, menstrua non decurrunt, semen genitale non suscipitur, dolor; uentrem postremum habet, lumbos, coxendices, ilia, digito; si tentes, nunquam earum os pertinges, quoniam ualde recessit; cum sic habuerit, medicamentum, quo supra & infra purgetur, propinato, sed magis infra, os; & uuluas suffumigato, calida; bis die lauato, pocula; dato, quæ lubens suscipiat, & cum uiro saepe dormito, & brassicam comedito. Si locelli suo loco non stent, sed huc & illuc moti prorumpant, quodue ferantur, dolorem praebant, modo; non compareant, modo tanquam sedes decedant, cum; supina iaceat, redeant: cum uero surgat, uel resupina iaceat, uel aliquatenus moueatur, decedunt, exeunt; saepe & cum quiescit, nihil; se dimouet, excidit: hanc maxime quiescere, nihil; sese dimouere mandato, lectum; à pedibus altiore statuito, quibus; in prioribus usus es utitor, constringentibus; sublueto & foueto, ac olida suffito: sub nares autem odorata, picem; cum uino in calice, putaminéue granati calefacito, repidam; intro dato: quod cum indideris, lata uitta, fasciæue, siue tania in lumbis deligato, ne excidat, sed intus maneat, quod; opus est peragat: uel papauer album cum calco & farina decoctum forbeto, quemadmodum scriptum est. Cum latus, coxendices molestant, quod; lubens suscipiet poculū porrigito, cibarijs; lenissimis, molissimue utitor, & cum uiro tunc maxime cubato. Sin autem uuluarum os hiet, aperitumue sit, quam suapte natura par est & consueuit, menstrua plura, peiora, liquidiora, plus; temporis quam par est, defluunt, semen; genitale non tangit eas, siue nō haeret, nec intus remanet, sed quamprimum effunditur, digito; si uuluarum os pertinetes, apertum & patens deprehendes. Quapropter hanc imbecillitas capiti, febri, rigor ob

menstrua

59

n, Căminul de odihnă

Cum uuluerit
milia pelli non
possunt.

pingue anferis, ceram albam, thus cum leporis pilis mollissimis, qui sub ventre sunt, tenuiter tria hæc omnia, cōmistatq; mollissimāq; lana suscepta apponito. Si uuluarū ma-

Cū locelli flam
mesunt.

Cū locelli mo
uentur.

Cū menses non
decurrunt.

polypus uirū stragulus dē
oio vide. pag.
55.

Cum pudenda
pallidantur.

Stranguria cū
uexat.

2143 1005 1007
2551 2552 2553

Cum locelli
strangulantur.

Cum post par
tum uel abortū
fibrilatur.

Cum uentus
uentositas uen
locellis est.

Cum pudenda
male olent.

Cum pudenda
ulcerata sunt.

Medela.

Cum genitura
non suscipiunt.

Causa et me
dela.

supra. lib. 1.
gillus.

Cum Asthma
puerperas ue
xi.

Cum puerper
ra uentum per
cipiet.

Cū lumbos do
deat.

Cū menses non
decurrunt.

Cū menses non
decurrunt.

Cū menses non
decurrunt.

Cū menses non
decurrunt.

Cū menses non
decurrunt.

Cū menses non
decurrunt.

Cū menses non
decurrunt.

Cū menses non
decurrunt.

Cū menses non
decurrunt.

Cū menses non
decurrunt.

Cū menses non
decurrunt.

Cū menses non
decurrunt.

Cū menses non
decurrunt.

Cū menses non
decurrunt.

Cū menses non
decurrunt.

Cū menses non
decurrunt.

Cū menses non
decurrunt.

Cū menses non
decurrunt.

Cū menses non
decurrunt.

Cū menses non
decurrunt.

Cū menses non
decurrunt.

Cū menses non
decurrunt.

Cū menses non
decurrunt.

Cū menses non
decurrunt.

Cū menses non
decurrunt.

menfes

ia Hippoclinon.

Lac. crinitum.

Cardamon, na
sturtium lac
purgat.
Ad concipien
dam.

Que partum
eiciant.
Maza.
Que uulnam
corrigit.

Puerperæ re
cens enixa uo
rie emplastru
tiones.

misios. quod sit vide
pug. 3.
Netopō ubiq;
Hippocrates,
non metopon
ferbit.
Contraconce
pium.
Cognitio, pre
rogatiua se
cunditatis.
Calculi remo
dia.
Diversa cata
plasma.

Ad calculum
puerperæ et
virginis.

Diversæ suffu
tiones.

cytū simul cocta comedito, decoctumq; sorbeto. Si lac extinctū sit, saluam, heletispha
conue, cedrinās, uel iuniperinas baccas simul coquito, decoctum diffundito, uinū super
spargito, propinato: decoctūq; , quod remansit, cū farina bulbo coquito, paululūq; olei
aspergito, & comedito. Ab his quæ acia, acida, salia, crudaq; olera sunt, abstinetor;
nasturtiū tamen, cardamōnue, si cū uino potes, optimū est, lac em purgat, calida lauato,
calidū potato, non egelidūmue, seu apothermon, Si feciminam uelis concipere, prius eā,
uuluasq; metrasue purgato, deinde coctum anethū ieiuna comedito, meracumq; uinū
superpotato, nitrumq; rubrū, cuminū, refinam melle subigito, & cum linteo apponito;
cumq; aqua defluet, nigras glandulas, pessusue, quodq; molliat, apponito, cum uiroq;
dormito. Si mulierē uelis concipere, prius eam, uuluasq; metrasue purgato, deinde lin
teum tenue laniarum, melle tingito, glandulas, balanōsue conficito, succoq; cucumeris
madefacito, & admoueto, donec recludatur, deinde magis intro pellito; cū autem aqua
defluet, uino & oleo perluto, cum uiro dormito; cum aut cubitū ibit, puleium cū cedri
no uino tritum potato. Partus, uuluaq; siue metras eiectionū, ecboliōnue; Cucumeris
agrestis succū potionis quantitate in pulcem, farinamue decoctam, massamue, seu maza
zan spargito, & in linteū iacito, & cū duos dies ieiunauerit, apponito: uel staphidos a
grias, taminiaue uulæ, syluestrisue duas drachmas mulso diluito, & propinato. Corri
gēdæ uulue tentamentū, experimentūmue, capita, spiculauē alij decocta cū linteo uul
uis admoueto, posteroq; die digito periteto, an os uulue, & metras offendas, inuenias
ue; qd si est, bene habet: si minus, rursum apponito; uel netopō lana peruolutū apponito,
perpiscitoq; nū eius odor in os penetrat, quāue oleat: uel scorpj marini fel umbra desic
cati lana peruolutū admoueto: uel puleiū siccū, tritū, melle subactū, lana conuolutū ap
ponito: uel cucumeris semen tritū, & ostrea testam tostā, tritā, ostracōnue cū leporinis
pilis lana conuolutū admoueto: uel alumen Aegyptiū lana cōuolutū apponito, uel can
tharidas tres tritas uino madefactas lana cōuolutas admoueto, uel artemissam herbā tri
tam uino subactam lana conuolutam apponito: uel git, melanthiōnue tritū uino subigi
to, cum uellere admoueto. Puerperæ recens enixa oleū rosaceū, cerā uino subigito, cū
uellere admoueto: uel uni albi uetuli fecem combustā, tritam, uino albo subactā cum
uellere apponito: uel bulbulū ex tritico sumptum, tritum, uino persusum cū uellere ap
ponito: uel elateriū duarū potionū quantitate, ceramq; uino diluito, & in linteolo appo
nito: uel butyrum, & alumen melle subigito, & cum uellere admoueto: uel netopon, &
chalbanē, & misy rosaceo subigito, & cū linteolo apponito: uel scamoniæ succū, & pin
gue, steareue, cū pulte, massāue, siue maza misceto, & uinū aspergito, & cū linteolo ad
moueto: Si uero concipere nolit, misyos fabæ quantitate aqua dilutū propinato, & an
num totū nō concipiet. Sin autē cognoscere uelis, sit nec ne mulier fecunda, terra Ery
thra, lapidēue oculos linito, si quidē medicamentū penetrat, fecūda erit: si minus, nō.
Si pueri pudenda pustulent, aphthāue, tenui modo trita amygdala cū pusillo farina, &
bous medullæ aqua coquito, hocq; tepido linito: deinde aqua, in qua myrtū feruere fec
eris: perluto. Si uirguncula calculo laboret, foliū Aethiopicae radicis, lasarisue tritū
drachmæ pondere cū uino uetusto decē dies propinato, deinde cum aqua uiginti dies,
multaq; calida bis die lauato: postea hoc linimentū, emplastrūmue, siue cataplasma ad
moueto, tenuiter trita, alliū, portulacam, apiū, loti, & cedri ramenta mista, mulso suba
cta linito: uel folia rubi trita, farina cōmista, mulso subacta linito: uel sambuci, actisue
folia, & myrti, & terebinthi tenerina germina similiter conficito, & linito: uel loti ra
menta, mori, lycaminiue folia, & rhous, lumaciue trita, cōmista, passæ uulæ aqua diluta li
nito. Suffumigationes, ouicula: uel capellæ seuū, stas ue siccū, conusum, tostūq; & tri
tum hordeū oleo persusum, sparsūmue suffumigato: uel ceruini cornu ramenta, & ole
as nondū oleū habentes, tritas cōmistas, oleo asperfo suffito: uel Syriacum rhin rubrū,
sumaciūmue tritū cū farina oleo asperfo suffito: uel bitumē, aspaltonue, farinamue, tritū
siccū bubulū excrementū, furfures oleo asperfo suffito: uel loti, & cupressi sicca ramenta
ta, & rhous, sumaciūue folia trita uino nigro asperfo, austerōue cōpersa suffumigato: uel
chalbanen, thuris pollinem, resinā uino, uel rosaceo conspersa suffito: uel capræ cornu,
gallam,

gallam, suis uel ouiculae pingue, cedreo cōspersa suffuto: uel terrā quae sub pedibus equi
 uel asini est, onidas, origanōne uino nigro cōspersa suffuto. *Lauationes.* Myrti, rubi, nea-
 dera, lauri folia aqua decoquito, & tepida lauato: uel rhou, sumactiue, dulcis granati, ru-
 bi folia aqua decocta, mulio cōspersa lauato: uel sambuci, actēsue folia, & echini aqua
 decocta, & diffusa, tepida lauato: uel feniculi, marathruue, & brassicae radices cōscias
 aqua coquito, diffundito, oleū aspergito, lauato: uel flores uitis, oenanthēne, cupiron,
 tuam passam, asphidūe aqua decoquito, mulsum aspergito, lauato. *Lenimenta.* Ma-
 la matāue, malum aqua coquito, mulsum aspergito, tepida lauato: uel cupressi rāmen-
 ta, et amaracon aqua coquito, diffundito, dulce cōspersito, lauato: uel serpyllū, albā ui-
 lae radices aqua decoquito, mulsum aspergito, lauato: uel pinum humile, hypericōne,
 schinon, iuncus, inue odoratum, cedri baccas, cedridāsue aqua feruefacta lauato. *Fomentatio.*
 uel faui, ceriōne, buryrū, resinam, pingue anseris, aqua feruefacta lauato. *Fomentatio.*
 lolium, arāsue rostrū, tusum madefacito, coquito, aceto mulso meraco, deinde in linteo-
 lum dato, & foueto: uel lentem, phacūsue rostrū, molitam, & in simlaginē crassiorē reda-
 ctam, similiter decocta, paratamq; cum linteo foueto: uel heruom, horobūsue simila-
 ter parato, & foueto: salua etiā, helesiphacōne ad eūdem modū si paratur, optima est:
 uel saluam, helesiphacōne, hypericon, hordei furfures aqua coquito, & cū linteo fo-
 ueto: uel loti, & cupressi ramenta, prismae uel passae uel madimento & aqua, seu apo-
 bregmate calefacito, & in linteo ponito, & foueto: uel olea folia myrti, cedri, hederæ,
 lauri, cum hordei furfure aqua coquito, & cum linteo foueto: uel cupressi, & cedri ra-
 menta, tritici, hordei uel furfures cōmisceto, passae uel aqua subigito, pastillū conficito,
 coquito, calidū linteo conuolutū admoeto: uel semen, fructū uel, seu radices albā ui-
 lae, tritici, uel hordei furfures simul aqua coquito, pastillū cōficito, coquito, quemadmo-
 dum supra foueto: uel serpyllū, tritici furfures simul coquito, cum linteo foueto. *His*
que succent. etiam rebus fouere poteris, calida sponsia, molli lana, lincolis, testaceis uasculis in len-
 ticulae formam confectis, folliculis, utriculis calidae aquae plenīs. *Quo pacto cos* *Ad cōcipi-*
 concēptum parat. Si mulierem concipere nequeuntē ad hoc comparare uelis, primo sit *ceptus pare-*
 nec ne biliosa, pituitosaue considerabis: quod ex menibus sic deprendes, arena sicca *dur-*
 in uas testaceū iniecta menses defluēs excipito, sub sole siccefacito, deinde perspicito *tu.*
 num sanguinem in arena siccefactū, luteū colorem, uiridē uel praeferat, quod est biblos- *quo m-*
 fae: si muccidum, pituitosa. Quicquid horū ergo sit, prius utriculū superiorem uel in- *cognoscat- quādi-*
 feriozem, quemadmodū tibi uideatur, purgato, paucos deinde post dies uuluas, locel- *asq; m-*
 losue, locellorum fomenta, suffimentaue: si quidem uulua, locelli uel plenae, duraeq; sint, *me/serui*
 uti conceptum impediāt, tria semicongia Attica uini quamuisaustissimi, dulcissimiue su-
 mitto, cum pariq; aquae modo misceto, semenq; fructū uel, & radices feniculi: quae in-
 ter sese quarta portione respondeāt, dimidiamq; rosacet lancem cum his in ollā nouam
 dato, huiusq; ollae operculū pertundito, perforatōue, canneamq; fistulā indito, hancq;
 ollam cum his sine arundinea fistula ne exuratur, feruere facito, deinde fistula reposita,
 suffumigato, cum suffusa fuerit, cyllam apponito, quemadmodum subscriptum est: tam
 diuq; hanc apponito, donec molle & latū os uuluae dicat esse. Sin autem intrinsecus ul-
 cera, pustulae uel sint, quod in purgatione deprehendes, summae labia ulcerata essent,
 anesum tritum pingui anseris, & rosaceo subigito, lana suscipito, carnisq; bubulae fru-
 ctū sex digitis longū, crassum uero magis quā est pedis pollex, hac lana inuolutito,
 & intro dato, postremaq; huius carnis parti linū alligato, quo eā educas. *Mensum pro-*
 gamenta, si purgatio non decurrat, Cucumeris interiora, triū obolorum quantitate su- *uocatio.*
 mitto, & artemisiam herbam, & thuris obolū tritum melle subigito, lana suscipito, & se-
 mel die ad os apponito, hocq; quinquies facito: uel pampinū uiridē tritū melle subactū
 in lana similiter apponito: uel cupressi semen, fructū uel, & thus tritum simul melle &
 rosaceo subactum cum lana apponito: uel abrotoni triti tres obolos melle subacti lana
 apponito: uel elaterij, myrrhae triti obolū, melle subactū similiter apponito: uel cupressi
 fructum tritū, cucumeris, sicyoniae uel cucurbitae partem interiorem, thus, melle & rosa
 ceo subacta lana similiter admoeto. *Purgamentum, si femina nō cōcipiat, partheni-*

*Lauationes.**Malgmata.**Fomenta.**Que succent.**Quo pacto cos* *Ad cōcipi-*
ceptus pare- *dur-**tu.* *quo m-* *cognoscat- quādi-*
asq; m- *me/serui**Locellorum f-*
*menta.**Melle ulcerū*
et pustularum
*uulue.**Mensum pro-*
*uocatio.**Diversa purga-*
*menta.**Ad eas quae nō cōcipi-*

on, uel artemisia herbam, uel adianton, uel hylopon, uel origanon, & laurū uiridem, cederamenta tenuiter trita in ollam nouā facito, tauriꝝ lotij tres lances, cotulasue superfundito, hancꝝ ollam super scrobē terra excavatā, uel banili cum carbonibus accensis ponito, sub sediliꝝ pertuio, perforatōue ponito, in quo femina pannis optime cōuoluta sedeat, per inferiāꝝ hunc fumū, halitūue, donec fudet, suscipiat; cum uero sudauerit, calida in qua artemisia & laurus feruerit, lauato, deinde appositum facito: uel artemisiam & bulbulum tritū cum lana apponito, quod tres dies facito, postea cū uiro dormito/Conceptorium appositū, melle nitrū, & thus tritū excipito, glandulam, balanōue conficito, & apponito/Leniens, molliēusue, & purgans appositum, caricas, ficōsue, siccas, seu tischadas, donec granula interiora decidant, aqua decoquito, tenuissime terito, rosaceo conspergito, & lana apponito/Alterū acrius, uehementiusue, brassica, rhuarꝝ; parem modū terito, similiterꝝ conficito, & uitro/Leniens molliēusue, & purgans aliud appositum, medullā anseris, uel bouis, uel cerui fabae quantitate, lacte mulieris & rosaceo subigito, & tanquā molliūsimū medicamentū, unguentūue conficito, hocꝝ; uuluae os, metrisue lenito, Purgamentū aliud calefactoriū, statariūue, seu cōstrictoriū, stalcicōne, medullam anseris, nucis quantitate, lentiscinae, uel terebenthinae resinae tantundē rosaceo subigito, & tanquam cerotū, unguentūue conficito, & molli, linīue igne liquefacto, quo tepido uuluae os, metrisue, & pectinem perungito, perfunditōue, // Conuulsoriū & statariū purgamentū, Paeoniae baccas tres, uel quatuor rubras tritas uino propinato; sin autem magis agere, & conuellere uelis, nigras // Purgamentū aliud cōuulsoriū, lauri baccas ad summū uiginti tritas cum uino potato, seclisꝝ; dimidium acceptabulū, Purgamentū aliud, tauri felis tres semibolos Atticos cū uino misceto, & ieiunā propinato, cataporiaꝝ; conficito, conformatōue, & dato/ Purgatorium appositum, letaniam farinā, myrrhā, croci, castorij tres obolos tritos rosaceo subigito, & apponito; uel semen, fructūue urticae tritum maluae succo, & anseris pingui subigito, & apponito. Si non purget, quantum tribus digitis capitur, pollinis farinae aqua decoquito, mel aspergito, & forbendam hanc pollentam dato/ Locellos hoc aperit, & purgat: cantharidas quinq; tritas aceto albo subigito, ne nimis liquidū facito, sed uti digitis coagere, & tractare possis, pingueꝝ; fici albi sine granulis, & corio, corticeue duplū ad cantharidas, cōmiscetoꝝ, & glandulam conficito, molliꝝ; lana conuoluto, & apponito/ Si post partum non purgetur, trifolium tritū cum uino albo potato, quod & menses euocat, & partum/ Locellorum purgamentū, cū puero immortuo sanguen non exit, cucurbitam agrestem, colocyntidāue agrian, tritam, melle subactam delinito, uel apponito, // Sanguinis purgamentum, Sanguen de uuluis educes, si semen, fructūue tritum uino dilutum albæ uiolae propines. Similiter de uuluis sanguen educes, cum rhoi, sumaciue triginta baccas rubras recentes tritas cum canina rosa rubra cū uino propinaueris, donec sanguis erumpat/ Purgamentū appositiciū, si muliebria non compareant, ityracem & origanon tenuiter tritum commisceto, & anseris pingue superparge, & apponito, // Purgamentum appositiciū, quod uuluas & purgat, & euacuat, tritā tenuiter absynthij radicem melle & oleo subactam apponito, // Purgamenta appositicia, quae locellos aperiant, & aquam educunt, Scyllae frustulum sex digitis longum, crassum minimo digito capito, cuius circiter duos digitos leui modo exacuito, lanaꝝ; succida reliquū conuoluit, quodꝝ; exacuitū est, intro dato, diemꝝ; & noctē sic finito, deinde amoueto, & aqua odorata perluito/ Purgamentū, & lenimentum, quod aquam, pituitam, bilem, luteaꝝ; & suberuenta menstrua agit, & educit, dummodo diuturna non sint, locellorumꝝ; os mollescit, cuminum quod edimus, myrrham, thus, salem Cyprium, absynthium tenui modo terito, narcissino & rosaceo oleo subigito, modiolū, chūne rosaci esto, narcissini uero quarta huius parte; quae omnia commisceto, & glandulam, balanōue conficito, quam linteo crudi lini conuolutam apponito; uel pinnulae tenue linteū circumligato, & Aegypto albo oleo tantā apponito, diem & noctem finito, deinde amoueto, & aqua odorata perluito,

facta mortuo

*Partus immor-
tus signa.*

30. h. c.

ex oculis

signa grauidae

signa grauidae

signa grauidae

signa grauidae

signa grauidae

signa grauidae

signa grauidae

signa grauidae

signa grauidae

signa grauidae

signa grauidae

signa grauidae

signa grauidae

eductionem molliaris, facilius. Nam hac est optima horum curatio, minimeq; fadit.
Si cui partus in uulua, metruē mortatur, nec exeat, tunc uulua humefcat, deinde siccescat, nec quidquā amplius humoris intus habeat, retineatur: primo quidem partus tutus get, deinde marcescit, tabescitq; carnesq; marcescit: primā foras exeat, ultimo autem loco ossa, fluorq; interdum, profluuiū uue corripit, nisi prius ea pereat. Cum autem partus immortuus est, quod multis signis coniectari licet, sed hoc potissimum, si eam modo in dextera, modo in sinistra parte iacere mandes, crebroq; sese motare: simul enim tanquam saxum, uel quid aliud graue, partus repit, quō foemina sese uertat, si mortuus est, peccen frigescit: si uiuit, calefcit, totusq; uenter cum antea distensus esset, concidit cum reliquo corpore. Si cui parturienti ante foetum multus fluor cruentus sine dolore defluat, periculum est, ne partus intereat, aut non uiuat. Plurimarum grauidarum ante partum stomachus, os uel locellorum prope est. Mulier grauida si non coit, partu facilius liberatur. Quae geminos gestat, quo die & ordine concepit, eodem parit. Nam utrosq; in eodem inuolucro, coriūque continet, habetue; Si puer in locellis retinetur, nec facilius, sed cum labore, medicūq; machinamentis exit, eius umbilicus, cum primū aditus est, & uiuit, non ante resecandus est, quam mingat, uagietq; nec mater ab eo discedat, se-
paretur. Si sitiat, nullum potato. Si umbilicus tanquam stomachus tumefcat, puer agitat, uagietq; quo adhuc spirante umbilicum secato: sin autem umbilicus nō tumefcat, puerq; non agitur, tempore accedente non uiuet. Mulierem grauidam si aliter non dignoscas, oculi tibi demonstrabūt: nam retracti, & caui magis sunt, liuidiusq; eorum album est. Si qua prope partum exstans, cauos oculos habeat, uultusq; & tota, pedesq; turgant, tanquā alba pituita, morboe subtercutaneo laboret, siq; albas auriculas, summasq; nares habeat, liuidaq; labia, hac mortuum gestat partū, uel male uiuentem, & non uicturum, & exanguen tanquam morbosum, uel immaturū, & ante tempus adest, his foemellis sanguis aquosus est. Huic igitur post partum odorata apponito, resq; boni odoris & comedito & potato, quibus nares ante uultū restituerent, suumq; resque boni odoris, si pragnantes terram, aut carbones deuorare cupiūt, deuorentq; in capite puerorum aediorum signa horū comparent. Præterea mulieris pragnantis mammas obseruato, consideratue, utra maior sit, nam illic partus est: similiter & oculos: maior enim erit, clarior, persucidiorue totus intra palpebras, qua maior fuerit mamma. Si cui foemellæ per appollita non ualde uehementia artūculi dolent, dentibusq; fremat, crebro hiet, membratq; præter naturam contendunt, hanc potius concepisse putandū est, quā aliud habere, partū, Mulier quæ præter naturam crassa & pinguis est, hoc tempore non concipit, quoniam spiritus & pituita plena est: quæ uero suapte natura talis erit, horum causa concipiet, nisi quid aliud impediāt. Plurimis foeminarum cum menstrua sunt uentura, stomachus ipse, ipsarū uue, sese tunc magis cōuellit, quā aliās. Mulier quæ facile concipiebat, si non concipit, huic bis in anno uena incisa de manibus, & pedibus sanguinem mittito. Si cui caput, coxendix, manus, uel alia corporis pars doleat, cum concepit, cessat: cum uero partu liberatur, redit. Cui confert odorata & edere & potare, & ad uulua os apponere. Cum uero foeminam aliquam conceptus causa curabis, cum purgata uidebitur esse, locellorumq; os bene habere, lauato, caput emundato, nihil ungitō, postea linteo loto sine ullo odore capillos cōuoluto, mundoq; reticulo, apiculū sine odore ullo linteum colligato, & quiescit, cum prius chalbānen igne, non sole calefactam ad uulua stomachum apposueris: postridie uero mane reticulum, apiculū uue cum linteo soluto, caputque & uerticem olfacto. Quod si bene oleat, quo ad purgationem bene habebit: si minus, male: quæ ietuna facit. Si uero conceptura non est, nec purgata, nec aliā bene olebit: nec si pragnans hoc faciat, apponatur, sic redolebit eius uertex, caputue. Cum autem omnia recte habere uidebuntur, & oporteat ad uirum ire, foemina quidem impasta esto, uir autem crapula, remulentiū liber, frigida lauetur, & conferentia comedat. Quod si foemina genturam se suscepisse cognouerit, cum uiro eo tempore ne amplius dormito, sed abstinento, quiescitue. Sin autem præ succitate nesciret, uirq; se semen emisse dicat, locellumque

lique, & uulua in pudenda remiserint, & humescant, cum uiro rursus misceatur, donec concipiat. Mulier autem quæ concipit quidem, sed bimēstre prorsus nec ante nec post, per hoc tēpus partum perdit: quod bis, uel ter ei si accidat, uel si trimēstria, uel quadrimēstria, uel maiora pignora per eūdem modum perdat, his uulua cum partu crescit, transiitq; bimēstre, uel trimēstre, uel quoduis aliud tempus, nō laxantur, in maius uel se dedunt, uti cū partus crescit, eum satis capiat, propterea partus eo tempore perditur. Quare his per cucurbitulas, & medicamēta appositicia, latiore, conceptuq; accōmodatiorem uulua reddito: cucumeris, cucurbita uel sicyonia interiora trita, cribrataque, melle decocto subigito, paulumq; salaris adijcito quo spicillū linito, tamq; crassum efficitur, quantum uulua stomachus suscipiat, & ad os uulua apponito, intrōq; dato, uti ad eius interiora penetret. Cū uero medicamentū tabuerit, spicillum educito, sicq; confectum elaterium apponito, cucurbitamq; agrestem eodem modo, quamplurimamq; allia hoc tempus comedito, salarisq; caulem, quicquidq; uentriculum inflet, & tertio quoq; die appositum admouet, donec recte habere uideatur, tantumq; quantum admittit: dies uero intermedios mollientibus utitor. Cū uero mollientibus os uulua cōstitit, seu se uel demiserit, postquā menses comparere incipient, maneat: cum uero sicca erit, misceatur. Si cui post partū, uel abortū uulua purulēta fiat, uel alia de causa, nec aliā eam consequi, seu occurrere possit: quoniam in tunica, tanquam in furunculo, tuberculoue, siue phymate pus sit, huic conferet spicillum unguentarium in os uulua, metressue demittere, quod lenius est quā uisio: quod si spicillo cedat, sat est: deinde erucas, camaspasue de tithymallide collectas aculeo sensim, placideue, ne interiora destuant, abscessio, sole tostas terito, scarabeosq; uermesue pillularios, oletariosue similiter sole tostos & tritos. Sinisq; erucæ pondo duo oboli Aeginenses, scarabeorum uero duplum: pusillum que anesi, uel alicuius talium commisceto, nam male oleret: quæ tenuiter trita cum uino albo boni odoris, magnūque propinato: quod cum potauerit, si uentriculus torqueatur, torperet, grauareturq; nulli paulum superpotato. Si qua uero cōceptionis, liberorumq; procreationis egeat, cupidāue sit, cū liberis careat, & iam antea pepererit, quod uulua stomachus, osue siccescat, uel summa parte affectus, perplicatus, clausus, non rectus sit, sed in alterum coxendicem, uel anum conuersus, latet, uel sese compēgit & conuellit, uel stomachi labellum superaruit: quacumque igitur de causa conuolutus in sese durus, asper sit, & callolus (nam cum nō parat durecit, callescitq;) his menstrua non comparent, uel minora, uel plura, maioraue, diutiusq; quā deberent defluunt. Quibusdam uero menstrua corporis, & uuluarum sanitate, & stomacho locellorū non ualde laeso, naturalem, iustum & insitū exitū nanciscuntur, inueniunt uel. Sed tamen mensium caliditate laesi locelli semen, genituramue non suscipiunt: quod stomachus uuluarum cum non rite suscipiat, aliō uertit, conceptumq; prohibet: hāc toto corpore, totamue foueto, medicamentumq; propinato, quo superiora & inferiora purgantur, si utrinque sit opus. Si uero tantum supra, post medicinam suffumigato: sin autem infra, ante medelam suffito. Cum uero corpus recte purgatum uidebitur, post autē uulua metressue, si conferre uideatur, crebro suffito: cupressi ramenta, lauri folia concepta super suffimentum iacito, multa deinde & calida lauato. Cum uero recens suffita & lora fuerit, os uulua, metressue spicillo frigido, tenuiore primo, deinde crassiore, quatenus opus sit, patrefacito & dirigito, donec recte habere uideatur. Spicillum autem aliquo liniente tinctum demittito, cum conferre uideatur: spicilla que postrema parte caua conficito, deinde lignis oblongioribus coaptato, sicque utitor. Hoc autem tempus uinum album dulce, boni odoris, magnūque, quo tedulae prapinguis frustula, semen apij, cuminum Aethiopicum tulum, thus optimum decocta sint, quantum satis esse uideatur, potato, & quot dies uideantur satis esse: catellōsque elixos, scylaciū, polyposque in uino uel dulci decoctos comedito, iusq; forbeto: brassicamq; elixam comedito, uinumq; album superpotato, neue sitio, bis que die calida lauato. Hoc que tempus ab alijs cibarijs abstinet. Post hoc autem si quid purgationis per stomachum, osue locellorum decurrat, quod extra compareat, hanc potionem unum, uel

Cur quidam
partus bime-
stre, uel maio-
res perdant.

Cucurbitulas pbs
Medela. Cucumeris uulua.
medicamentum
sic tanis uol

Purulente uul-
ue causa, &
medela.

Campe tithym-
allidis.

Scarabei pillu-
larij.

Conceptus re-
paratio.

Que cōceptū
impediant.

Medela.

Spicillum quo-
le in his uulua
se uideto.

Scylacia, maris
nos canes puo

*Stomachus lo-
cellorum.*

duos dies amplius potato, spicillisque amplius ne utitor, medicamentisque appositis
eius uulvas purgato. Si cui stomacho uulva recto, magno, sano, & bene habente, &
quemadmodum par est, acente, menstrua nequaquam compareant, uel minora, & non
sana sint, diutiusque durent, morbum, quem uulva habeant, disquirito. Si quid corpus ad
hanc rem addat, conferatue, causamque cur non concipiat, & sic habeat, perquirito, qua
comperta, medelam quam suscipiat adhibeo, & ea porrigito quae admittet, & tempus
poscat, & a ualidis incipito, & in minus ualida, lenientiae desinito, dum uulva, stoma-
chusque eius uideatur bene habere, satisque purgatus esse. Sin autem potione, medica-
mentisque non procedat, nec si modicum, satisque teporis etiam potauerit, hanc potionem
ne relinquito. Cum uero recte habuerit, spicillis stomachi os aperito, mollescitque,
uiamque apponito, parato sufficientis, medicamentisque lenientibus. Cum uero bene le-
nita uidebitur, medicamenta apponito, uulvamque purgato, dum uideatur recte habere,
quae leniant primum apponito, deinde ualidiora, tum rursus lenientia, & odorata. Nam
plerumque ualida medicamenta uulvae stomachum ulcerant, lancinantque, deinde rectum
sanumque statuito, beneque ad genituram suscipiendam reddito, uulvamque deficcato, per-

*Cū pinguedo
conceptum im-
pedi, quid age-
dum sit.*

statique. Si uero mulier pra pinguitudine uulvas ad conceptum lasas habere uideatur,
quam maxime eam emaciato, macilentam, gracilemque pra cunctis reddito. Tempus
autem conceptionis optimum est uernum non concipienti, quo si non concipiat, prou-
deto. Vir autem crapula distentus ne esto, nec uinum album potato, sed nigrum uali-
dissimum, mercatissimumque cibariaque quam ualentissima comedito, calida ne lauro,
ualidus, sanusque esto, cibisque qui ad hoc negotium non faciunt abstineto. Cum uero

*Quā maris ex
formelle conce-
ptus paretur.*

marem ingenerare, ferere uel, mensibus desinentibus & cessantibus misceto, ma-
ximèque intrudito, introue pellito, dum efuriet. Cum autem foeminam, mensibus ad
huc defluentibus, nec dum cessaturis, dexterum praeterea testem, quantum ferre pos-
sit, colligato, sinistram, cum marem ingenerare, ferere, feminariue uoluerit. Stomachus
uero locellorum, merisue sufficientis & clauditur, & recluditur, aperiturue. Lenienti-
bus namque lenitur, mollescitque, & aperitur, contra autem asperis. Quare haec subterfu-
migato, loti corticem, lauri semen, baccasue, foliaque uiridia conficita, thus, myrrham, ar-
temisiae fructum uel folia, tusum anethum, pingue, seuumue, ceram, sulphur, cupressi se-
men, peucedani radicem, myrti folia uiridia, conficita, castoris testem, masculi asini un-
gulas, onidasue, siue stercus, alia, scorodae, styracem, pingue suis. Sin autem locello-
rum os conuersum sit, his suffumigato: sic enim uertitur, dirigitur, aperitur, hisque le-
nitur, mollescitque, partimque durescit, & clauditur: si haec subterfumiges, landarachem, ca-
pra pingue, seuumue, succum, lacue fici, lafaris, silphiiue lac, succumue, seu opium, cy-
clamini succum, iusue, thapsian, tithymalli lac, cardamomi fructum, semenue, herbam
quae peplos dicitur, castoris testem, lini semen, nitrum, aerei radicem, uiam agrestem,

*Medicamina
purgantia lo-
cellos.*

staphidiae agrian, nepitae, calamithesue folia uiridia, passeruli herba, struthiae se-
men, fructumue. Medicamenta lenientia, mollescentia, uehementèrque purgantia, &
mouentia, thapsiae radicem, medullam bouis, anseris pingue, simul haec & oleum ro-
saceum seruet, quatuorque dies apponito: uel marrubij succum cum uino albo dulci po-
tato, uel resina, oleum, cuminum, nitrum, mel simul calefacto, & quatuor dies cum lana uri-
tor: uel semen, fructumue apij, thuris glebulae, granulae quinq, cuminum Aethiopici
cum uino albo, dulci, meraco potato, bisque die lauro, uel myrrha, thus, fel bouis, resinam,
therebiathina, uel netopon, cuiusque horum parem modum misceto, lanaque pura, uel pan-
no linteo tenui, oleo albo Aegyptio boni odoris tincto, linoque colligato, lota reces ap-
ponito, polypumque colicilum comedito: uel apij semen, fructumue, & asparagi, cum uino
albo ter die ieiuna potato, uel myrrham, cassia, thus, cinamomon, netopon, parè modum
singulorum cum lana indito: uel gladiulas, balanisue conficito, & imposito uel cucurbitae
sylvaticae, agrestisue partè interiorè, cuminum tusum, anethi semen, fructumue, cupres-
si radicè diligenter tenuiterue trita, melle decocto subacta, & in gladiulas redacta appo-
nito: uel Prontiae radicè, semen apij, lafaris succum, opionue cum uino potato, quin & hu-
bulus ipse, bolbionue tritus & appositus purgat, uel myrrham primam, aeris floris pau-
lulum

*Diuerfa loci-
lori purgante-
ta.*

*polypus sequi vide-
bitur.*

bulbus.

fulum cum uino albo boni odoris apponito. Medicamenta quæ apposita, uel indita, uuluum, metræne purgant hæc sunt. Florem aris, nitri, tertiam huius partem sumito, melle decocto subigito, tamq̃ longas & crassas, quam expedire uideatur, glandulas conficito, sicq̃ ad uulua, metræne os apponito. Sin autem uelis ualentius agere, solum elaterion, & florem commisceto, sicq̃ conficito, & apponito: uel surculorum sici corticem derafum tenuiter tritum commisceto: cumq̃ os uulua, metræne siccum uideat, diemidum apponito: uel similiter elaterij portione unam, floris aris, æruginisue duas, cyclaminumq̃ tritum commisceto, subigito, cumq̃ tēpus esse uideatur, cū uellere apponito. Quæ profluuiū albū purgāt apposita, puram artemisiā herbā, nitrū, cyclaminum, cuminiū simul terito, subigito, & apponito: uel artemisiā uiridē tritā, myrrhæ tertiā partē uino boni odoris, magnæue subigito, & cū uellere uino albo tincto apponito. Cū uero locoelli, metræne demittitur, nitrū, cucumeris interiora, cyclaminū semisiccātū simul terito, similiterq̃ subigito, & cū uellere apponito. Diuersa apposita, & omnia purgaria, Staphidam agrian, uiamue syluaticā, agrestemue, siue uitalbā uiridē cum artemisiā foijs tritā melle decocto subigito, & in umbra siccato: cūq̃ opus fuerit, inde apposita conficito, mulierq̃ ipsi ad apponendū dato: uel florem aris, æruginemue, uel alumen Aegyptiū cum cyclamino tritum, cū melle decocto, siue superiora cōfectum: uel cum siccatico, myrrhæ pusillum cōfarcito, commiscetūue: uel cyclaminon, albam tritā uino albo subactam, tenui linteo missam apponito: uel cyclaminon semisiccām, nitrū, pingue, cantharidas, sandarachē similiter conficito, & apponito. Cū autem uirguncule iā maturæ menses suo tempore nō comparent, multum febricitat, dolitat, sitit, potat, uomit, furit, locelli mouentur, ac rursus resipiscit. Cū autem ad intestina uertuntur, tūc uomere, febricitare, & desipere incipit: quæ cum cessant, famelicit, sitit, mitescitq̃ febris: huius pelli culas agninas calidas ad uentrē dato, pudendāq̃ suffumigato, prunas in batillū, dolium ue iacito, superq̃ eas myrrham fabæ quantitate, thuris uero bis tantū, superq̃ huius hanc ieiunam locato, uti pudēda fumum inde suscipiant: deinde multa calida lauato, postea molle, liquidumue alumen Aegyptium lana exceptū apponito, uel tritam artemisiā am uno albo subactam apponito. Puerperæ uero, foeminae ue nuper enixæ myrrham, Ad nupce enixam ceram, rosaceam commulta, cum lana apponito. Cum autem locelli procident, sicca, cū locelli procident, alpera, acerbaue, & quæ cohibeant, apponito, cuminiū, diligenter trita, cum lana apponito. Purgamentū, nigram ficum, allium, nitrum, cuminiū, potiorē adhibet. menses, ianuis hēc, tum punda nūm foris adhibet. Cū menses non decurrant. nō. ianuis. hoc, multi p. Cū locelli crebro procident, Cū locelli crebro procident, Onis onidos, siue uis asit milior.

HIPPOCRATIS DE FOEMINARVM MORBIS LIBER.

Aec de foeminarum morbis dico, mulierem non fecundam, non parientem, seu atocōn crebris, citius, periculosius, difficiliusue languere, & affici menstrua purgatione, quam ea, quæ fecunda est, & parit. Nā cum peperit, latiores illi uenulae ad mēstruā purgationem redduntur, meliusq̃ purgatio post partū, puerperiumue defluit, quæ eas latas reddit, & lubri cas, fluxusue, cū praesertim corporis proxima partes, & uenis, & mamarū cum ea defluant.

liber de pueri
natura

Que puerpe-
ria facile decur-
rant.

unt, erumpunt. Nā ceterae corporis partes cum ea purgatione aperiuntur, & erumpunt, quidē purgamenti demittunt: quod cur fiat, in pueri natura dictū fuit. Cū enim sese corpus aperit, demittitue, quid uenae necessario magis ad mēstruā purgationem patent, locelliq; & metrae, cū praesertim per eos puer decurrit, uimq; & dolorē, laborēque infert: quae cū sic habent, mulier per menses facilius purgatur, si quidē partus, & puerperij purgationis perita sit. Nam si quid post partum patiat, quod mēstruas purgationes impediāt, hoc facilius feret, quā quae nūquam peperit. Locelli enim, metraeque his magis consueverunt, corpusq; citius, magisque completur foeminae, quae uterum gestat, gestasque uir, latiorq; uia sanguini in corpore sit cum peperit, utpote corpore demittente; corpusq; minus laborat, & sanguis, cum latiore locum nactus est, nisi uenae superimpleantur, & superlaborent. Si uero mulier non pariat, secundae non sit, corpus eius completur, ualidius, densiusq; redditur, quod partū gestare nō cōsueuit, quā quod partū, & puerperij purgationem ferre consueuit. Cum uero parit, puerperijq; perita sit, haec quae sterilis fuerat locelliq; difficilius recluduntur, aperiuntur, laboriosiusq; menses defluunt, pluresq; morbi prorumpunt, uti propterea menses sepiantur, impediuntur, quoniam sterilis, atocōsue fuerat: quod, quemadmodum dixeramus, habet. Nam foemina rariore, molliorēq; carne est quā uir, propterea de uentriculo celerius a se corpus, & magis quā uiri, humiditatem trahit. Si quis enim super aquam, locum uae quosum duos dies, & noctes lanā puram, pannumq; probe cōtextum purum pari ponere cū lana ponat, teneatq; deinde auferat, lanā multo grauiorem quā pānum deprehendit. Cur autem hoc fiat, haec causa est, quod aqua plus semper in uas latioris, quā angustius decurrit. Lanāq; cū rara & mollis sit, plus aquae decurrentis suscipit. Pannus uero cū sit plenus, & contextus, quod nimium est & superfluit, & respuit: sic & foemina cū rara, & spongiosa sit, plus humiditatis, & citius suo corpore de uentriculo trahit, haurit uē quā uir: quae cū tenella, molliq; carne sit, cū eius corpus sanguinis plenum est, nisi quid ex eo subterfluat, cū plena & calefacta caro est, morbus gignitur. Nā foemina sanguinem calidiore habet quā uir, propterea calidior est quā uir. Si uero plurimum ex eo, quod accessit, abeat, defluatue, nullus labor, nec sanguinis calor sit. Cū autem uir solidiore carne sit, cōstetue quā foemina, superior eius uentriculus non adeo sanguinis completur, uti nisi singulis mensibus quid sanguinis excedat, eum languere necesse sit. Quāto enim satis est, ad corporis nutrimentū trahit, hauritue, corpusq; eius cū molle nō sit, corroboratur, nec superlaborat ea plenitate, nec supercalefit quemadmodum foemina, multumq; ad hoc uiro cōfert, quod magis quā foemina defatigat, exercetue, quod humiditatis quid adimit. Cū ergo foemina sterilis, atocōsue menses subrahuntur, nec decurrunt, exeuntue, morbus gignitur: quod euenit, si locellorum os nō pateat, tortuosus situe, uel pudendorū quid inuersum sit. Nam quicquid horū fuerit, menses nō prius exeunt, quā haec sanescant: quod malum his potissimum sit, quae locellos angustos habent, ceruixue eorū extra pudenda sit: quorum alterū cum sit, uel cum uiro foemina non misceatur, uentēq; plus quā expediat, uacuetur, praeter morbo hoc locelli cōuertuntur, torquenturue, cum suapte natura nec per uenas humescant, quoniam foemina nō coit: cumq; uenter magis uacuuus, siccus, leuiusq; sit quā expediat, tunc latior illis locus est, uti conuertantur: quādoq; & locelli, & eorū os torquetur, cōuertunturue, ceruixq; extra pudenda propendit. Cum uero locelli, metraeue coitu madescent, uentēq; uacuuus non est, non facile torquetur, conuertunturue, seu inuertuntur: hoc etiam in causa est uti locelli claudantur. Cum foemina non coit, cumq; menses qui priores exigant, pellantur, tres menses retenti nō defluant: quod si fiat, bene secum agetur: si minus, haec patietur, saepe strangulabitur, horror, signis, renū dolor saepe corripit. haec faciunt mēstruas tres menses retenta si non exeant: quatuor autem menses remorata nisi exeant, & prioribus exitum faciant, magis quā tertia uexant, praesertim mēstrui in tempore. Saepē uero sine labore, dolorēue esse uidetur, & est. Quartanorum autem haec signa sunt, crebro multum & crassum mingit, uenter durescit, maiorque sit quā antea fuerat, dentes concutit, cibaria fastidit, uigilat, haec in quartanis mēstruis retentis patitur: quae si cures-

Cur steriles
magis efficiantur.

Lana, & pannus
copariatio.

quae remora
humidior est
masculo

Alit. huius probet. cum.

Carne molliore
quā uir est

quae remora
menses subterfluat

Cur mulier calidior sit quā uir.

Quid foeminae
magis efficiat.

Quid foeminae
magis efficiat.

Quid foeminae
magis efficiat.

Quid foeminae
magis efficiat.

Quid foeminae
magis efficiat.

Quid foeminae
magis efficiat.

Quid foeminae
magis efficiat.

Quid foeminae
magis efficiat.

Quid foeminae
magis efficiat.

Quid foeminae
magis efficiat.

Quid foeminae
magis efficiat.

Quid foeminae
magis efficiat.

Quid foeminae
magis efficiat.

Quid foeminae
magis efficiat.

Quid foeminae
magis efficiat.

Quid foeminae
magis efficiat.

Quid foeminae
magis efficiat.

Quid foeminae
magis efficiat.

Quid foeminae
magis efficiat.

Quid foeminae
magis efficiat.

Quid foeminae
magis efficiat.

menses. Retentis calidior mingit. uide. de p. 120.

*illius procerum. unde hic canit
 h. p. ad. cornet. p. m. o. epide
 molis. p. 2. quibus. sup. de po
 diana.*

M. FABIO CALVO INTERPRETE.

71

tur, & in his, & in quintanis sanescit, nisi multa decurrant, uehementiusque uexent.
 Cum autem ad sexanam perueniet, medelam nullam habet, signaque maiora prioribus,
 & quae magis uexent, accedent: postea uero super his & hac patietur, deficiet,
 aestuabit, modo huc, modo illuc sese iactabit, animo linquetur, exanimabiturue, pita
 uitam uomet, uehementiusque silet, utpote uentriculo ardente. Cum locelli, metrae
 ue sanguinis pleni sint, si tangetur, dolitabit, praeterim pectinem, crebroque grauiter, ac
 cutius febricitabit, locelli, metrae uero saepe murmurabunt, cum sanguis commotus, &
 perturbatus per eos discurrat, uentrique uti deberet, non demittet, nec uesica lotium deli
 quabit, quoniam metra, locellue in eorum stomachum, angustumue os, & meatum ners
 uosum prorumpet: qui si uentrem perant, spinam, & tergum totum dolitabit, linguamque
 infrenabunt, non clareque loquentem reddent, exanimantque. Est autem quibus loquutio ita
 tim subtrahatur, stomachusque lancinetur, & flaua bilis exeat, spiritusque mulus prorum
 pit, & impediatur, deficit aliqua, angitur, seseque iactitat & acceditur. Cum uero consistit,
 uesica de locellis tenue quid sanguinis trahit, tuncque lotium rubrum demittitur, totumque
 corpus laborat, dolitatur, collum praeterim, spina, lumbi, inguina. Praeterea cum gra
 diatur, uenter, crura, tibiae, pedes praeter modum, decorumue tumescunt, mors adueniat
 cum sex menses purgationes menstruae non comparuerunt: sicque saepe hac res finit, & fit.
 Est etiam quibus foeminarum cum duos menses in locellis, metraeque multa purgationes
 menstruae steterint, pulmonem petant, illicque consumuntur, tibiisque similem eam reddunt,
 & eadem patitur, quae de tabe diximus, quae superesse non potest. Est quibus & hac eue
 niunt, cum duos, aut tres menses in locellis purgationes menstruae steterint, uti pus fiant,
 quod praeterim fit, si igne, febreue ardenti coibantur. Signa uero haec sunt, si purulen
 ta sint, pectine uehementer dolet, punguntur, sese tangi non patiuntur. Cum autem melius
 sculae habiturae sunt, menses per pudenda prorumpunt, pusque & sanguinem mali odoris se
 prem, octidue, uel noue dies defluit, per exordia, quemadmodum dictum est, uexatur. Cum
 autem purgata fuerit, si ulcera non superueniant, & in locellis non remaneant, optimus erit:
 quod si fiat, maioris egebit curationis, ne ulcera putrescant, mali odoris fiant, quae si
 meliuscule habebit, tamen partem non feret. Sin autem in locellis magna ulcera sint, men
 sesque purulenti per pudenda non defluent, supra inguina tenera uentris parte pus prorum
 pet sine tuberculo, phymateue pure, utpote deuorante, disrumpentue: quod cum prorum
 pet, male olebit, quod si fiat, foemina ea non supererit: quae & si super sit, semper tamen steri
 les erit, pus enim hac deinceps exibat, quoniam locellorum os huc prorupit. Est autem quibus
 & hoc fiat, cum duos, tres, uel plures menses in locellis menstruae purgationes detinentur,
 perque tenera uentris parte prorumpunt, purulenti que non sunt, supra inguina, tanquam tu
 berculum, phymaue fit magni sine capite, rubrum. Quod cum plurimi medicorum ignora
 rent, persequerunt, pertuderuntque ferro, sicque ea ad summum periculum deduxerunt. Hoc au
 tem tuberculo, furunculoque, siue phymati simile hoc modo fit, cum locellorum os uentris
 tenella parti haeret, caro sanguinis implet, satiat, tumescitque, utpote sanguinis plena:
 quandoque si locellorum os transmutetur, pudendaque petat, per eam menses exeant, quod in
 uentre extuberauit, cohsidet, deprimiturue. Nam in uuluas, metraeue declinat, dediturue,
 carnes uero foris relaxatur, deprimiturue. Sin autem uersus pudenda locellorum os non uer
 tatur, uenter suppurat, mensesque ea prodeunt, hisque eadem pericula fiunt, quae prius dicta
 sunt: quandoque & in uomitum uertitur. Est quibus & sedem, quemadmodum in uirgibus
 nuan morbis dictum est. Minus autem hanc uitam foeminis menses faciunt, quam uirgi
 nibus. Cum uero menses absconduntur, uenter extremus dolit, quidque graue uidetur
 inesse, quod uehementer lumbos, ilia, uexat. Si uero menses praeter morbo non defluant,
 uel crassi, mucosi, glutinosiue sint, primum ergo uentriculum supra & infra purga
 to, deinde locellos appositione, qua sanguis purgetur, quidque teporis intermitto,
 quodque sanguinem educat propinato: crethmon autem cum uino, in quo trada decocta sit
 potato. Si uero nihil defluat, uti praegrans esse uideatur, cumque cum uiro miscetur, doli
 ter, tanquam quid graue infit, uentrique murmurat, tollatur, quemadmodum praeg
 gnantibus, corque uexet, praeterim cum quadraginta dies transierint, uentriqueque sub

*Menses sex mē
 sibus retenti. Accidit etiam sex
 non habet mē
 delam. tam mēstru
 deina prout
 uehementi sūt.
 quare uentri nō debet uis
 Stomachus uer
 sic. reliquit
 Atq. hoc accipit Inuac et lo
 quidit mēstruū de pectine
 sicut ab uentri
 Mors se ferē
 persequitur
 sex mēstruū
 purgationibus Atq. hoc accipit
 retentis. mēstruū
 Mēstruū uer
 us affectus. sicut uis mēstruū
 in pectine
 gōmē de uentri
 Locellorum al
 cera.
 Cum peruen
 trem pus erunt
 pitiā malo est
 Atq. de tuberculo in uentri
 uide q. d. o. interioris. p. 2. 4
 Cur uenter ex
 tuberet. ex hoc medi
 caam
 At supra p. 2. 4. 4
 Liber de uirginibus
 his
 Signa mēstruū
 nō defluentis. uentriculū.
 Medela.
 quidvis. t. m. h. p. p. 1*

*Locellorū ulce-
ra mala sunt.*

*Locellorū u-
rij morbi.*

*Mensium mole-
stia.*

manuū et pedū dolor.

*Morbi huius
malus finis.*

*Cum sanguis cir-
ca neruos, et ar-
ticulos compin-
gatur.*

*Cum multae
purgationes
menstruae, et
crassae defluunt.*

*Mensium mor-
bus, et qualis
esse.*

*Atque quis est mor-
bus huius in
sanis.*

umbilicium crebro uexet, collum, lumbos, inguina doliter. Cum duo, tresue menses transierint, est cum menses abande per pudenda prorumpant, tanquam carniū frustu la nigra, quemadmodum ex abortu. Quibusdam etiam & in locellis ulcera gignuntur, quare cum medela mentem adhibeto. Plurimis etiam euenit, uti sex menses, aut paulo minus uterum gestasse uideantur: nam uenter prominere, ceteraq; tanquam praegnantū fiunt. Præterea est quibus quinto, uel sexto mense purulenta supra inguen continua fe- ric prorumpant, uiamq; ea sibi faciant. Est quibus in locellis, & supra inguen ulcera fie- ant, ac in periculo sunt ne moriantur, quæ si supersint, steriles cū. Est quibus & per puden- da marcida, purulentaq; defluant, quæ in locellis ulcera gignunt, mortisq; periculū asse- runt, quæ ne inueterascant, curato: quæ & si curētur, sanescant, steriles cū. Cū uero se- xto mense menstrua non prorumpent, omnia patietur quæ sterilis, cum menses uiam nō inueniūt, & defluunt: quæ si curetur, sanescit: si minus, octauo mense morietur. Mul- ris autem sit, si menses pituitosi, minus quā sanis diutius defluant, uti si rite curentur, sanescant, si quidem foeminae purgationes menstruae defluant, sed minus quā debea- rent, uel locellorum ore clauso, uel pudendis ab eo reclinatis, uel parum uti defluant, quantum deberet, patentibus, uti liberum exitum sepiant, continenter tamen in locel- los descendit, qui cum modice complētur, semper quid sanguinis paulatim per os in pu- denda reieciat, cūq; dies quibus purgari consueuit, præterierint, sanguenq; in locel- lis retineatur, sepiaturus, quod si superueniens non pellat, sed paulatim usq; crescat, & aggrauet, adeo, uti primo, secundo, uel tertio mense non multum prorumpat, cum plu- res menses uenerint, multo magis laborabit, lentāq; febris, ignisue corripit: nec dum sic habebit, concipiet, præsertimq; eos dies uexabitur, quibus purgari cōsueuit, debi- litabiturq;. Par etiam est, & uersimile, medio quoq; tempore eam febricitare, horrere, de corde laborare, copiamq; in dies crescere, totumque saepe corpus dolere, præsertim lumbos, spinam, inguina, manuumq; & pedum articulos. Sed hæc nō simul omnia uno tempore dolitabit, sed quo sanguis deuolutus, excretusue de uuluis cum in his consiste- re non possit, prorumpet, quod ue firmabitur, tumefaciet, tuncq; uehementer corporis ar- ticuli dolirabunt. Cæteraq; modo dicta omnia modo huc, modo illuc comparent, pro- rumpunt ue: quæ si rite curetur, sanescet: si minus, morbus hic septem, uel plurū men- sium fiet, lethalisq; erit, uel claudam reddet, uel membro aliquo debilitabit. Si uero præ- rigore & inedia sanguis circa neruos compingatur, quod illis potissimū sit, quæ uirum nō habent: quæ mala si partus perire fiant, dicta & dicenda longiora erunt, sed minus laboriosa. Mala uero hæc signa, principia, finēsue partus peritæ, & imperitæ fient, nisi curentur, quod statim agendum est: si minus, mala subito prorumpunt, super appa- rent ue. Si uero purgationes menstruae plures quā debeat, crassioresq; prorumpunt, cum suapte natura corpus latius sit, siue locellorum os, stomachusue prope pudēda sit, & si per his cum uiro coeat, multaq; uaria, calida comedat, multa magno impetu & uis- mul abunde descendit, quæ uuluarum os latius reddent, dummodo nulla euacuatio, & inedia superueniat, sed contrā multa, uaria, calida, simul edat, quæ uuluarū os, & cōra- pus dilatabunt: cum appetat, bene pascatur, & cum uiro coeat, uariaq; & calida si super inferantur, late & bene in uuluas demittet: decolor tamē erit, donec sic habebit. Si quod postea malum, nūsemāue, & affectus, seu pathema superueniat, quod corpus male ha- beat molestēue, tamen uulua, metraue late defluent, corpusq; in eas probe demittet. Si uero post hæc febricit, nō comedit, non quiescit, sed uexatur, dolit, lumbos præse- tim propter menses, menstruasue purgationes: postea tempore procedente, magis o- mnia medio tempore laborabit, & nisi curetur, periculumq; erit ne sterilesceat, uel male & tempore, & morbo afficiatur, patiatūue. Si quidue mali superueniat, ne moriatur: menstruae uero purgationes medijs diebus plurimæ & crassiores defluunt, per initia aut- tem & finem minus, & extenuatius. Modus autē iustus est, ne sanæ foeminae plus, minus ue paulo, quā duæ lances, cotulaue Atticæ defluat: duosq; uel tres dies, plus, minus ue tēporis morbosum, & non fecundum, seu aphoron est. Quare corpus foeminae con- siderato, petitoq;, num ne semper morbosā fuerit. Nā si plus uel minus, plurēue dies,

uel patiens magis quam consueuerint, menstrua defluerint, morbosa sunt, nisi si apte natura morbosa sit, & non fecunda, seu aphoros: quod si est, potiusque ad sanum tendat, muteturque, melius est. Sanguis autem defluit, tanquam de sacra uictima iugulata, statimque si sana sit, coit. Quibus autem in natura sit plusquam quatuor dies purgari, multatque defluunt, macilentæ hæ sunt, & languidæ, partusque earum: quæ uero minus quam tres dies purgat, paucae defluunt, crassæ, boni coloris, uiraginesque, seu andricæ sunt, nec partus meminere, nec concipiunt. Si uero strangulatio repente fiat, quod potissimum his sit, quæ cum uiridis non coeunt, potiusque uetulis, quam nouellis. Leuiiores enim sunt earum uulua, metrae uero: quod potissimum propterea sit, cum uacua est, seu sese uacuauerit, plusque solito sese defatiget. Nam uulua defatigatione deficcata, utpote uacua, & leues locum latioremetra facile conuertuntur, utpote uacuo uentriculo: quæ conuerse ad iecur, præcordia & superiorem humiditatem decurrunt, cum defatigatione deficcatae sint, magis quam tempus exigat. Nam iecur humidum est, cui uulua cum adhaeserunt, confestim strangulant, perflatum qui circa uentriculum est, præripiendo, simulque dominantur. Est cum de capite, utpote strangulato, pituita uersus præcordia descendit. Estque cum una cum pituita fluctione de iecinore in locum suum redeunt, strangulatioque sedatur. Nam cum descendunt, humiditatem trahunt, grauantur, striduntque, strepituntque, cum in suum locum redeunt: cum uero ad suam sedem redierunt, est cum post illa uentriculus magis humescat. Caput enim iam pituitam in uentriculo demittit. Cum autem super iecur, præcordiaque sunt uulua, strangulant, oculorumque albam conuertunt, tuncque illa frigescit, quædam etiam liuescunt, quædam dentes continent, spiritumque per os defluit: similesque illis sunt, qui comitali sacro, Hercule uero morbo corripuntur. Si uero diutius uulua super iecur, præcordiaue stent, præfocant. Est autem cum foemina uacua sit, uel defatigetur, cum uulua conuerse stomachum, angustum os uelica petant, locumque impediunt, stranguriantque faciant: malum præterea nullum habeat, curataque statim sanescat. Est cum & sua sponte sanescant, est uero quibus defatigatione, uel inedia uulua lumbos, coxendicesue petant, molestantque. Sin autem foemina corpus male habeat, mensesque biliosi, crebri, multique defluant, qui facile dignoscuntur: sunt enim ualde nigri. Est uero cum nigri, lucidi, paulatimque defluant, nec statim coeant, stringanturque, quo semen maris, & foeminae languescit: proptereaque mulier non concipit morbo quidem incipiente, dies eos, quibus consueuit, nec plures purgatur: deinde uero cum super menstrua procedunt, dies plures purgatur, menstruaque minora quotidie comparent, febresque erraticæ, grauesque cum horrore, cibique fastidio superueniunt: quandoque & cordis lacinatio, tuncque maxime laborat, cum menses adueniant. Cum uero purgatur, & per ea quæ apponuntur, melius habet, parum durat, deinde rursus ad eadem relabitur: curata uero statim sanescit. Sin autem non curetur, tempusque procedat, prædicta cuncta uexabunt, dolorque uentris quandoque subter umbilicum corripit, quandoque autem inguinum, modo lumborum, coxendicumque, colli quandoque uehemens interdum strangulatio prorumpit, tenebricosumque quid præ oculis obuerfatur, calligatque, utpote in superiora missa purgatione, & uexante. Si foeminae corpus male habeat, menstrua minora descendunt: quibusque corpus repletum est, menstrua his plura fiunt. Cui menstrua biliosa descendunt, saepe linquitur animo, cibum auersatur, æstuat, uigilat, crebro hiat, nec gradum facere uult, potestque, nec uidere sibi uidetur, tristis est, timet: quæ si curetur, sanescit: si uero tempus procedat, multo magis laborat, cum qua optime agetur, si uomitus biliosus superueniat, uel si uenter non ualde moueatur, biliosaque demittat, non uehemensque profluium superueniat. Nam si quid horum uehemens in corpus affectum prorumpat, periculosum est. Si uero placide, quid biliosum, uel totum quod uexat purgetur, sanescit. Sin autem nec curetur, nec horum quidquam fiat, foemina ea peribit. Semper tamen ferè profluium biliosum hunc morbum sequitur. Sin autem hoc fiat, primo quidem pauca comparcat, deinde per omnes dies plura defluent, tempore uero procedente ferme semper in grauem morbum uertitur: metra, uulua uel biliosa purgatione defluente, lancinantur, ulcerantur: quæ si hoc

Andrice.

Strangulationis

uulua cussa

que.

afforatio malis
plures uenalesque
nouellic sit

quædæ sit Theodor.

Cum locellie-

cur, ex præcor

dia uexant.

Siquis concit

uacuosque

Atque in partu

matris os

forationes apertæ

ut sicut epileptis

id est mētra

de stragelia

pag. 107

et. ii. 4.

Menses biliosi

quales.

Febris

erratica.

Quam uarie

afficiat menses.

Cum foemina

corpus male

habet, menses

minores deflu-

unt.

Milia non Leo-

dunt.

Profluiorum

consecutio.

eff. hoc de mēstruū et amēnū in sanguine apparetur. a
vid. pag. 79.

74 HIPPOC. DE FOEMINARVM MORBIS LIBER.

Locellorum compescatur, sanescit. Si uero locelli propter ulcera inflammentur, morbus ingraue-
ulcera. scit, semperq; de uuluis multa olida, purulenta defluūt, carniū lotarū aquae non dis-
similia, & saniosa, magisq; cuncta praedicta uexant, magisq; ulcera crudescunt, effera-
tur, donec eam uincant. Si uero sanescat, propter cicatrices sterilescit, aphorūsue fit.
Pituitosa men- Sin autem foemina corpus non belle habeat, pituitosaq; sit, menstrua pituitosa demit-
strua. tet, quod facile cognoscitur. Nam tāquam membranulae, fibrulae, telaeq; aranearū
in his deprehenduntur, & obtenduntur, menstruaq; subalbida sunt; quod fit, cum eius
corpus & caput pituita plenum est: quae nec per nares, nec per sedem, nec per lotium
purgetur, sed cum mēstruis, sanguinis commotione & purgatione prodeat: quae cum
sic habent, duos uel tres menses nihil uexant: cum uero plus temporis procedit, nec
curetur, magis laborat, febrisq; errabunda eam corripit, saepeq; cibi fastidium, corq;
ualde molestat, cum supermenstrua aduentant: quae si curetur, purgetur, temporis
patulum melius habet, propter ea quae apponuntur, & induntur: postea eodem rela-
bitur, & nisi curetur, tempusq; procedat, omnia quae biliosa menstrua demittenti pro-
rumpit, donec fluor ille compescatur, pituitosus etiam fluor superuenit: uel quae pau-
lo post dicā, qui fluor si superueniat, quotidie modo multus, modo cōtra defluit: quan-
doq; uelut carnis lotura, quandoq; uelut sanies defluit, crebriq; sanguinis grani, frus-
tulaeque insunt, qui terram tanquam acetum lancinent, feruere uē faciant, foeminamq;
quacuncq; parte contingant, uellicent, uuluasq; ulcerent. Quae cum ad hoc peruenit,
eadem patitur, quae superior, sed minus eius caput laborat, ulceratq; nec uisus turpia, nec
curatu difficilia sunt, nec magna, nec purulenta, nec humida, nec olida, quemadmodum
illi. Sed huic minus sunt: quae si curetur, conualecit, morbusq; si procedat, ferme nun-
quam perit: sed foecunda, phorūsue, quae sic habet, esse non potest. Si cui uero fluor,
rhoūsue non fiat, haec sibi uidetur praegnans esse, ac eadē patitur quae ea cuius in puer-
perio mēstrua, purgationē uiam non inueniūt, uel crassa, glutinosaq; similia defluūt.
Ad cas quos non concipiūt Quae autē & si coeunt, non concipiūt, de his petito, num ne supermēstrua, epimeniaue
illis compareant: quod si annuat, num ne purulenta & frigida sint, petito, num ne ista-
tim, cum coituit, semen exiliat: an primo, tertio, sexto septimū die. Quod si statim di-
cat, metras uuluaq; os rectum non est, sed inuersum, tumidum, madidum, quod semen
non suscipit, continē: si uero dicat secundo, tertio, uel deinceps die semen exilire,
maxime madida uulua est, propterea semen inde deluitur: sin autem sexto, uel septimo
semen purit, putridumq; defluit. Quae autem uulua per exordia semen nō suscipit, pri-
mo curetur, osq; dirigatur: quae autem secundo, uel tertio die, semen deluit, uulua, & ca-
put purgetur: quae uero putridum dicit, uulua, & totum corpus purgetur, quoniam
totum humidum est, quae lingua sic obseruato, Cuius autem purgationis egeat, sic co-
gnoscitur: Cum supermenstrua, epimeniaue aduentarint, duo linea crassiora, asperio-
raue, diurnum unum, nocturnum alterum destinato, quae palmi magnitudine quoquo-
uersus complicata, super: tenuem cinerem, cribratū uel ponito, cumq; menses deflus-
erint, uti super ea cadant, curato: quae cum uase ubi cinis sit, & ea super distenta, subdan-
tur, quae post diem & noctem de cinere tollito, & perluito, sub soleq; distendito, uel in
loco tenebricoso, umbrosoque, quod uel melius perspicere possit uidetur: qualiaq; post eam
lauationem remanserint, spectato. Quae si pituita cohibeat, mucosa & aqua, & ipsa
erunt: si uero salugo, uel bilis, burra, rubraue, & subliuida: quae cum uideris tecum
putato, multa nec ne purgationis egeat, totum corpus spectando, colorem, aetatem, ui-
tum, robur, anni tempus. Curatio uero totius corporis est, uuluas purgare, si os earū
clausum est, aperire: si tortuosum, dirigere: si humidum, siccare, ceteraq; contraria face-
re. Nam omnium ferē eadem curatio est, praeter quā supermēstrua, epimeniaue pro-
uocare, cum remorantur. Nam quibus nihil defluit, euocandum est: si quid uel mali in
his est, auferendum. Nam cum putrida, biliosa, membranacea, hymenodeaue sunt,
saniosa, tenuia, alba, grumosa, frustulentaue, siue thrombodea, nigra, carbunculosa, te-
nebricosa, fuscāue, siue zophodea, uel aspera, acra, salia, turbulenta, purulenta: haec
omnes causae subrahendae sunt. Conceptum enim impediūt, quae pituitosa, phlegma-
todeaue

todeſtue membranacea, fibroſaue, ſiue hymenodea menſtrua demittunt, carnoſa ſunt, corpus humidum habent, multum tenax, glutinoſum ſpuunt: cumq; acre quid, uel acidoſum guſtante, liquidum ualde, aquoſum, & non falſum ſpuunt: quicquidq; comedant, uel potant, turbat, moleſtatur, modoq; uenter conſidet, modo attollitur, tumefcitue, plurimumq; nauſcant, debilitantur, multamq; caput deſtillationem, rheumate demittunt: cunctaq; complentur, concunturue, plurimamq; humiditatem deducunt, partes, quæ ſub oculis ſunt, ſiueſcunt, turgentq; Haſ totas foueto, plurimumq; & ante & poſt cibum uomito, medicamentisq; lenibus uentriculum inferiorem molleſcito, quæ nimis bilem agant, citentue porrigito, ſemel comedito, plurimum exerceto, cibisq; ſicciſſimis utitor, minimoq; potu, ſed meraciore. Melius autem eſt uentrem ſolutum conſeruare, ſed uulſas, ſi hoc uictu non auſcultant, medicamentis, & appoſitis lenibus purgato. Semperq; ante purgationes, ſcenculorum, marathronue fomento foueto, ſuffitæ deinde odoramentorum, thymiamatonue, quæ cum ſupermenſtrua, epimeniæ uentura ſunt, uti ſiant, curato: quæ ſi pura, ſyncera, cruentaq; ſint, tunc uirum adito, cum non penitus ceſſarint: cumq; uirum aditura eſt, conſtrictorio, ſtypticoue ſuffimento, hypothymiamatæue aliquo odorato ſubterfumigato, quod ſuper cinerem calidum ſtatim, ſedens per infundibulum ſubducta plumbea fiſtula, qua uti locellorum os magis pateat, utitor, excipiat: quam plumbeam fiſtulam cum in lectulum redierit, retrudito, cumq; uir uenerit ſubducto. Si uero, quæ uir demiferit, non ſentiret, crura tamen diſtendat, ſuperponedoq; alterne permutet, quieſcatq; nec dimoueatue eo die, ſeiunctq; ſi minus, puliculam, cyconæue inſolitam, cum fouebitur, ſorbeto. Si uero poſtquam cum uiro ſuit, ſemen, genituramue primum, & ſecundum diem contineat, tertio etiam quiete caueto ne deſiliat, cibisq; & balneis abſtinet, decoctamq; aqua farinam inſalitam bis, tertie die ſorbeto: quod ſex & ſeptem dies facito, ſi quidem poſt congreſſum, quæ uiro ſunt, non exeant. Tempus hoc totum ne lauato, neue ſeſe dimoueto: ſi tamen deambulare uelit, loco plano & lauiſſimo deambulato, per accliuem uero, aut decliuem nullo modo, ſuper mollia ſedeto. Si cõceperit, uſq; ad trigefimũ diem eodem modo uictitato, ne lauato, uel ſi lauati ſit opus, pauca, & non ualde calida lauato: caput uero ne perfundito, cibis quidem utitor, & panibus, artiſue, & ſi uelit placenta, mazæue: de carnibus uero, palumbe, phallæue, & ſimilibus: de marinis autem, quæ uentre ſiſtunt, Olera acra ne comedito, uino nigro utitor, carnibusq; aliis, potius quàm elixis, tam placidarum beſtiarum, quàm ferarum. Quæ ſi cõceperit, facito: ſi minus, quod quæ uiro ſunt, ſoras prodierunt, ſecundo uel tertio die cum multa humiditate, clarum eſt uulſas pluſquam expediat, humeſcere: quas modo iam dicto curato, dum ſiceſcât. Cum uero ſiceæ uidebuntur eſſe, medicamentum quod mollit adhibeto, quod mihi optimum eſſe cõuidebuntur eſſe, & poſt, dum in ſuam naturam redeant: tuncq; uirum adito, cum ſuper menſtrua, epimeniæ pauca, & boni coloris deſluat, cumq; ipſa magis, quàm alijs diebus appetet. Nam ſi menſes ſuis diebus deſluent, uulſa lenita, & bene directæ erunt, quæ ſi genitura, gonæue decem, uel duodecim dies contineant, uirum amplius ne aditoſi uero ſanis uulſis non concipiant, quod pleriq; euenit, quæ & ſi habitiores uideantur, uulſa tamen ipſæ uel aliquo affectu, malouæ, ſiue paſſione, uel multa portione medica, & ſuffitione ualida non ſunt, uti genituram contineant, priuſquam his aſſueſcant, & conualeſcant: quod ſic dignoſcitur. Nam ſecundo, uel tertio, & ulterius die quæ uiro ſunt, craſſa, compacta, mucroſaq; deſilunt, quod malo aliquo, uel morbo uulſarum ſit. Cum ergo talia comparent, huic quidem uulſarum medicina ſatis eſt, corpusq; uti bonum habitum tueatur, compactiusq; ſit curato: paucis balneis utitor, ſed multis, & lenibus laboribus, exercitationibꝯue: & ab acribus & falſis abſtinet. Vomitum autem ante eos dies, quibus menſtrua uenire conſueuerunt, utitor, deinde fame, inediaue domato, ceteraq; quæ ante dicta ſunt, facito. Hæc quidem circa hæc medicina ſatis eſt: Quibus autem ſtatim, cum coierit, quæ uiro ſunt, deſluunt, his uulſarum, locellorumue os in cauſa eſt: quod ſic curato, ſi quid ualde clauſum ſit, redulis oblongis, lauiſſimis, & teretibus, fiſtulisq; ſtagneis, plumbeisue patefacito, leniq; ſcenculi,

Capitis rheuma. Inuoluet crura. Medelaſtæ. genit. partuſu oculis

Locellorũ purgatio.

quãdo licet adire uirum

Cyccon. Poſt uiri congreſſum quid agat hæc ſemina.

Que ſemen de nō conp continet, quid tibi præ uiro agat. huiusmodi

Cum uirū adiat hæc mulier.

Cura non concipiant ſane. Mulier portio medica præceptas

Curatio que,

Cũ ſtatim poſt coitum genitura exiit.

Medela. marathriue suffimento, pyriæue subterfumigato, quæq; uulua purgent, extenuent, dirigant; apponito, uel intro dato. Post autem has purgationes, suffitionesue his rebus la uato, quæ causæ officiant, aduerlentur. Quibus autem os inuerfum est, ac coxendicæ uerfus procidit (nam & hæc, quæ uulua genituram suscipere prohibent, saepe fiunt) quod cū euenit, suffitionibus odoratis subterfumigato, post has uero de coxendice uul uarum os digito deductio, reuellit. Cum autē deduxeris, tedulis, plumbeaq; fistula modo prius dicto dirigito: cum autē directæ, & apertæ uulua fuerint, lenibus appositis purgato, cæteraq; prius dicta facito. Cum autem uulua plus quàm expedit parent, hianue, purgationis egent: post uero hanc lauacionum, suffimentorumq; egere censenda est. Sin autem uulua prope, quemadmodū expedit, parent, hianue, uomitionis, suffitionisq; olidæ egent, dum in suum locum redeant, uictuq; prius dicto unito. Si uero locellorum os pingue, crassumue sit, proptereaq; non concipiat, lapsana, sinapine, siue napy elixum comedito, merumq; super potato, nitrumq; rubrum, cumini, & resina apponito, quodq; optimū est cum uino nitrum, uel cum myrrha resinam, uel cuminum cum albo oleo, uel cerui cornu combustum, farinaq; hordeaceæ duplicem modū cum uino coquito, quatuorq; dies propinato. Sin autem hoc pacto non reficiatur, meliusue nō habeat, marrubiū, porrūm decoquito, eamq; superlocato, uti fumum subter excipiat: uel phagum, phagineamue glandē tritam apponito, alliaq; recentia comedito, multumq; super potato, deinde uomito. Quibus autem intus manent, intusq; putrescunt molestantq; semen atriplicis syluestris, atraphaxiæue, siue aurei oleris, cucurbitæue agrestis, andraphaxiæue agrias tritum cum melle delingendum dato, uel cucurminum. Cum autem olida demanent, nec concipiat, portulacā, andrachnēue, uel eius succum cum pingui asnerino multū apponito, quibus uero sextrana, uel septimana, quæ uiri sunt, putria demanāt, exēntue (quod par est & bile, & sanguine fieri) quod ucratro, scamoniæue curabis, uel portulacā agrestis, pepliæue: nam hæc supra, et infra bilem, & pituitā purgant, flatuq; phylasue, seu inflationes pellunt. Prius uero quàm purges, odoratis suffumigato, deinde appositis purgato, sicuti supra dictū est: post autē has & appositiones, & purgationes his quæ molliant, utitor, Mercurialisq; artemisiæ herba, anemonesq; appositione, uel albi, nigriue ueratri, sicq; curato, modoq; hoc uictuato. Totū foeminæ corpus perspicito sitne siccus, carnosiusue: quod si siccus sit, crebris balneis utitor, pulmentis omnibus elixis & uirulentis, siue marinis, siue carnibus, diluto & aquoso uino, herbis, holeribus decoctis, carnibus pinguibus, uirulentis potius quàm albis, & dulcibus quàm contrā. Nam hæc plerunq; & corpus, & uulua humefaciunt. Sin autē humidius sit, horum nihil tales uulua egent, sed cōtra facito: ne tangito, ne lauato, neue suffito, nihilq; horum agito, quoniā periculosum est si agitentur: quæ si magis, quàm natura poscat, humefcat, siccat, subterfumigatoq;. Si uero biliola in eas defluat, quæ bilem purget, dato: sin autē salia, lac asininū, & uinū, cæteraq; præsidia: curioleq; causas morborū, uitresq; uestigato, prædictoq;, sicq; cætera peragito, locaq; circumquaq; curato. Quæ uero nimis uuluarū ore patente cōcipere prohibetur, harū corpora, locellorūq; ora cōmode parato. Cum autē humiditas prohibeat, hanc, cæteraq; omnia foeminarū negocia ne prohibeant, prospicito, siue totū corpus, siue locelli, siue utriq; in causa esse uideatur. Quod si uulua, has ne siccat nimis, aut humidæ sint, curato: sed potius bono succo, humorēue siccat. Nā quod tali humore sicciores sunt, eo ualidiore, crassioresq; sunt, quàm macilēte: humefcetes uero siccato, quid tamē humoris, ne siccat nimis sint, relinquito. Nā horū excessus omnino fugiendus est: nam humidæ nimis, siccat uel uulua nō concipiūt, nisi quid horū naturaliter habeant: cū uero rite curata fuerint, tunc uirū adeant, menstruis incipientibus, uel delinētib; optimū etiam est & cum cessarūt. Per hos enim dies tentē, si concipiat, quoniam hi opportuni sunt. Sin autē statim nō concipiant, cæteraq; bene habeant, nihil impedit & alijs diebus cū uiro concubere. Curatio enim appetentiā facit, uenulæq; demittitur. Quod si quæ uiri sunt, cum his quæ foeminæ concurrat, citius concipiūt. Hoc enim huius rei causa est, & his, quibus statim cōcurrit, & his, quibus paulo post, hæc autē de his dicta sunt. Sin autem uuluarum

qui dies oportet
mores sint ad co
nubium pp: con
ceptos

Quid de his, uel
hememilius fa
ciant.

uulvarum os humidius sit, semen non continet, quare acerbis apposis utitur. Compunctus enim & inflammatus uuluarum stomachus corroboratur, cum quid tale sit? Si uero

Que iuriam uuluarum tollat.

durecant, replenturque locelli, melius est acris, & quae pungat apponere: tenuia enim, alba, & ignea duriciam discutiunt. Si uero duricia mollescat, lenibus, mollibusue cura-

Medela non concipiens.

to, hisque quae non pungant, sin autem diu non concipiat, mensibus non comparantibus, cum tertiana, uel quartana fuerit, tritum alumen oleo irino subigito, lanaque apponito, tresque

de non suspecti huius scilicet membranae prepositae

dies habeto, quarto demito, cumque uiro concubito? Si semen genitale foemina non sus-

Medela

cipiat, foemineis naturaliter euntibus, uel (quemadmodum alter codex habuit) non eun-

Partus retinetur diu curatio.

tibus, membrana, meninxue praeposita est: quod & ex alijs causis fit, quod digito cognosc-

Leuitas uuluarum uti dignoscatur.

ces. Nam obicem, problemate pertinges. Quare hoc appositum conficito, resinam, flo-

rem aris, argentinum melle subigito, linametoque sulcipito, in oblongumque conuolu-

Que fecunditas ad cognoscendam parentem. Quod menses quatuor et de pag. 74

to, linoque ad eius extrema colligato, quammaximeque intro dato: quod cum eduxeris, te-

Hesidion, nescio quid sit querito.

pido uino, in quo myrtus decocta sit, perluo, quod melius est, quam tunicam, pellicu-

Conceptus tempus.

lamue abscindere: uel quemadmodum alter codex habuit, sed melius est tunicam, chito-

Quando non concipit.

nam aliter notum non fiat. Sin autem his menstrua descendunt, calida sunt, exeuntque.

Visu ratio.

Quaedam tamen horum, si curentur, spes est, uti partum ad maturitatem perducant, de

de morbis partibus

his autem sic habet: Si uero foeminam, quae concipere nequit, foetum reddere uelis,

menses, cum defluerint, sint nec ne pituitosi, biliosiue considerato, quod hoc pacto digno-

scas: cum uas arena sicca plenum, quod menses defluentes excepit, sole siccatum praese-

ntis, cum defluerint, sint nec ne pituitosi, biliosiue considerato, quod hoc pacto digno-

scas: cum uas arena sicca plenum, quod menses defluentes excepit, sole siccatum praese-

ntis, cum defluerint, sint nec ne pituitosi, biliosiue considerato, quod hoc pacto digno-

scas: cum uas arena sicca plenum, quod menses defluentes excepit, sole siccatum praese-

ntis, cum defluerint, sint nec ne pituitosi, biliosiue considerato, quod hoc pacto digno-

scas: cum uas arena sicca plenum, quod menses defluentes excepit, sole siccatum praese-

ntis, cum defluerint, sint nec ne pituitosi, biliosiue considerato, quod hoc pacto digno-

scas: cum uas arena sicca plenum, quod menses defluentes excepit, sole siccatum praese-

ntis, cum defluerint, sint nec ne pituitosi, biliosiue considerato, quod hoc pacto digno-

scas: cum uas arena sicca plenum, quod menses defluentes excepit, sole siccatum praese-

ntis, cum defluerint, sint nec ne pituitosi, biliosiue considerato, quod hoc pacto digno-

scas: cum uas arena sicca plenum, quod menses defluentes excepit, sole siccatum praese-

ntis, cum defluerint, sint nec ne pituitosi, biliosiue considerato, quod hoc pacto digno-

scas: cum uas arena sicca plenum, quod menses defluentes excepit, sole siccatum praese-

ntis, cum defluerint, sint nec ne pituitosi, biliosiue considerato, quod hoc pacto digno-

*Causae variae
abortus.*

*periculis partus per
sane*

utina vixit modella

*Quam facile
abortus fiat.*

*Praegnantium
vi affectus.*

*nonnulli moti
is*

*Quid significet
pari perijisse.*

defluunt, his uuluae plus quam tempus poscat parent, hiantue, partusque incrementum impediunt, praetermittuntue. Nam cum in uentre foemina habet, de toto corpore sanguis paulatim in locellos descendit, quodque inerat, circumdat, & auget. Si uero locelli plus quam tempus poscat hient, partus incrementum impediunt, sanguinisque defluxum, quo minus quemadmodum singulis mensibus, sicuti consueuerat, defluat, quodque in uuluis inest, tenuatur, non ualidumque redditur. Si uero foemina curetur, partus perditur, & ipsa periclitatur, malumque ne longum fiat periculum est. Si purgatio post partum eiectionem plus quam opus sit currat, utpote locellis magis hiantibus, periculum sum est. Si uero foemina partum gestanti caput pituitosum sit, pituitaque acida de capite in uentriculum descendat, non uehemens ignis supercapit, pulsusque & palpitatio- nes, palmiue. Est quibus imbecillae subdissoluuntur, grauesque, acutae uel rursus resiliunt. Sin autem & cibi fastidium, inediaue, & imbecillitas adsit, periculum est, ne breui partus perdat, & ipsa nisi curetur, in periculum deducitur, utpote uentre late defluente: quare cum euasit, statim comprimito, pleraque praeterea pericula sunt, quibus partus perditur. Nam si praegrans morbo aliquo laborat, foetus perditur, si ualida non est, si quod onus attollit, si percussit, si salit, si non comedit, si animo uexatur, si multum, uel parum comedit, si terretur, si febricit, si clamat, si crapuletur: nam cibus, potusque multus crebro causa est, uti foetus perdat. Si uuluae perflentur, uentosaue sint, partus ejicitur: si densae, si magnae, paruaeue sint, & alia his similia habeant, partus periclitatur. Si praegrans de uentre, lumbisue laborat, ne partus ejiciatur, timore: quoniam am tunicae, membranaeue, seu hymenes, quae eum comprehendunt, continente, dehiscunt, rumpunturue. Praeterea quaedam foeminae partus ejiciunt, si quid acre, uel amarum, asperumue praeter consuetudinem comedant, uel potent, cum adhuc paruulus foetus intus est. Nam cum paruulus adhuc intus est, si quid etiam perexiguum praeter consuetudinem ingeratur, foetus perit, sique ea comedat aut potet: quibus necessario, quemadmodum dixeramus, uenter ualde commouetur, cum paruulus foetus inest, Nam uuluae, cum de uentre defluit, turgent, & resiliunt, sique mulier plus quam tempus poscat defatigetur, sique uenter eius coarctetur, uel dilateretur, sic etiam foetus perit, abitur, utpote defatigatione calefactus, uentreue compressus. Nam ualde parua, & non ualida sunt eorum membra, quin & magni sic perduntur: quare mirandum non est, si mulieres etiam nolentes abortum faciunt. Nam magna cura, custodiue, multaque peritia opus est, uti foetus in uuluis conseruetur, perferatur, & educetur. Si uero praegrans corpus male habeat, biliosaque sit, laboriosaque, doloribusue obnoxia, febriculosaque, osque eius amarore torqueatur, uexeturue, linguaque lutea sit, uiridisue, lumina, seu oculi arctati, icterodeaue sint: unguis biliosus, felisue similis, siue cholodeus, lotius acre, cum praetertim saepe febricit, haec huic eueniunt, cum pepererit: purgatio biliosa defluet, partusque non ualidus erit. Sin autem biliosa demittat, egeratue (quod saepe fit) melius, faciliusue transiget: si uero post partum purgamenta biliosa, uel admodum atra, nigraue demittet, pingueue quid superfluitet, quod sensim descendat, nec statim coeat, confringaturue, per initia quidem melius, faciliusue transiget, feretue: postea uero difficilius, minusque superpurgabitur, quam expediat: quod corpus male habet, puerperiaque minora, & peiora defluunt. Haec etiam omnia patietur, si menstrua biliosa minora, minusque temporis defluent, minus quidem temporis languebit: morbus autem ad eadem pericula, signa, & mutationes deueniet, quod si biliosa uomant, per uentrem purgantur, uuluaeque ulcerantur: quare multa cura, custodiue haec foemina eget. Nam cum quid tale sit, & si non moriatur, sterilefcit, aphorose fit: si uero nihil horum fiat, nec curetur, puerperiaque abscondantur, & euanescant, uno & trigesimo ad summum die peribit. Huic medicamentum, quod bilem agat, cholegonue, & anesum prodest, & quae lotium ciunt, uomitoque & sudato, uentremque pitanae cremore cum melle uel oio, & maluae aqua subluo. Quibus autem praegnantibus circiter septimum, uel octauum mensem plenitas mammaru, uentrisque subico coecidit, mammaeque extenuatur, lacque non comparci, partum perijisse dicendum est: uel si uiuat, languidus esse. Sin autem cum praegnantes

prægnantes sunt, seu in uentre habent, supermenstrua, epimentiaue comparent, abortiunt: sin autem multa & olida sint, partus morboſi redduntur. Si uero prægnans pituitosa ſit, caput doleat, crebro febrat, pituita caput petat, grauedinem & frigus inferat, corpusq; & uenas perfluat, cum caput plenu fuerit, color plumbeus ſit, picuita uomit, lingua, communisq; urinato exalbeſcit, perturbatio frigida diſcurrit, cū difficultate mouetur. Cum uero pepererit, purgatio pituitosa decurret, in qua tãquam membranula, telaue aranea diſtenta uidebuntur, eademq; omnia patietur, quæ illa, cui menſes pituitosi decurrent: minus autem temporis languebit, morboſus eadem & pericula, & ſigna, & mutationes habebit. Nam pituitosa uomit, ſimilesq; illi affectus, pathemataue ſuccedēt, & immorabuntur, puerperiaq; eodem modo turgēbunt, tollenturq; minus tamen temporis durabunt quàm menſes, menſesq; pituitosi decurrent. Si uero purgatio remorata non erumpat, quinto & quadageſimo die peribit: ſin autem puerperij purgatio pituitosa deſluat minus quàm ſanis, curata ſaneſcet, conualeſcet, reſtabiliturq; . Nam hoc malum difficile, & periculoſum eſt: huic medicamentum, pharma- cumue, quod pituitam clat, porrigito, caprinumq; lac decoctū cum melle miſtum: ſi uero nō aſculeat, naſturtiū, cardamōne, uel cnicon, uel cneoron, coccumue cniidiū, uel polypodium, uel ſerum, uel quid ex his compoſitum dato, quæq; uetum, pituita agant, demulcent, educant. Si uero prægnans lienosa ſit propter mala meſtruum ſam dicta, puerperij purgamenta ſimilia laborantibus morbo aquæ ſubtercutē, hydropicisue, deſmittere, modo pauca, modo multa, loturaq; carnis ſanguinolenta ſimilia, paulo craſſiora non coctūtia, cunctaq; patietur quæ illa, cui meſtrua aquoſa deſtuebant, periculosaq; eadem, & mutationes hic morbus habebit. Nam uel aquoſa deſluent, uel purgatio eua-neſcet, abſconderitue: uel in uentriculū uertetur, crura, pectus, uel quid horum eueniet, periculaq; eadem erunt, quæ ante dicta ſunt. Si prægnans turgēat, quam plurimum uricæ ſemen tritum cum uino odorato, magnæue diluto, cum melle bis die propinato. Si prægnantem bilis uexet, ptiſanæ decoctum dato, pollinem Syriaci rhoi, rubri, ſumacisue, uel mororum immaturorum ſuperpargito, non calidumq; ſorbeto, & ſiſtetur. Si uero prægnans ſubito præſocetur, ſtranguleturue, quod potiſſimum ſit, ſi deſatigetur, non comedatue, calefactis deſanigatione uuluis, cumq; humoris minus ad partum accēdit, utpote cum uulua uenterq; magis uacet, quàm tempus poſcat, partum ad iecur, dir, utpote cum uulua uenterq; magis uacet, ſubito uehementer ſtrangulant. Nam omen- rum, quod circa uentriculum eſt, occupat, ſubitoq; uocem feminæ auſert, oculorumq; album inuertit, cæteraq; omnia, quæ ante dicta ſunt, patitur. Si qua præterea uuluaſ perſent immiſſa, ſtrangulant: ſubito nanque prægnanti ſtrangulatio incipit, cum de capite in præcordia pituita deſluit, utpote cum corpus reſpirare non poſſit, ſicq; cum pi-uita deſceſſu partus pituita deductus in ſuum locum redeat, utpote humiditate trahente, mulierisq; ea conualeſcit. Nam ſtrepitus, murmurue ſit, cum foetus in ſuum locum re- dit, mulierisq; uenter plurimum humeſcit. Sin autem foetus quamprimum in ſuam ſe- dem non redeat, duo ſtatim ſunt, quæ foetū uexent: pituita de capite deſcendens, ſi per- maneat aggrauat, & frigefacit, lociq; deſuetudo, periclitaturq; , niſi quis eam celeriter nutriet, curæue melius, mulierisq; ea ſtrangulabitur, peribitue, de his quidem ſic habet. Si uero prægnanti partus iam aduētat, parturiatq; diutiusq; in entendendo labore, quod plerumq; partus tranſuerſus, in pedesq; deſcendat. Nam melius eſt in caput deſcendere, quod ſi tranſuerſus deſcendat, difficile, periculoſumue eſt, tanquā ſi quis de ualculo an- guſti oris oliue nucleū tranſuerſum educat, quod nō cōmode ſic educitur: ſic & femi- næ graue & difficile pathema, paſſioue ſit, cum partus obliquatur, tranſuerſeue deſcen- dit, nam ſic nō facile exit. Difficile etiam exit, cum in pedes ſeſe agit: quod ſæpe uel ma- tres, uel partus, uel utroſq; necat. Magna etiam cauſa eſt, ne facile exeat & hoc, ſi mor- tuſ eſt, ſi percuſſus, ſideratusue, ſiue apoplectus, ſi duplicatus eſt, & non diſtensus. Cum autē femina prægnās eſt, lutea, uiridisue tota ſit, quod eius ſanguis purus, ſyncer- riſue ſingulis diebus de corpore in partus incrementū deſtillat, minusq; ſanguinis in eius corpore remanet.

pituitosa purgatio in qua de-
ſluat uel exarad deſtillat
cuius cum uide pag. 48. in fi-
ne.

Periculū mor-
tis in prægnan-
te.

Medela.

Prægnans lien-
osa ſequi patitur.

Medela.

Strangulatio
uulue cur.

Partus difficile
tan, quædy. de catiſ ſit

Atq; inſtante
Cur grauida
apoplectica
q; naſcitur
Atq; ſanguis
in partu deſce-
de alimco foetus uide. p.
ce. pag. 142.

Signa partur-
dinis.

con dolitat.

Quae post par-
tum fiunt.

Partus difficil-
tas grollatur.

Ad beatam pueri uenturam

De his quae
post partum
accident

Puerperarum
purgatio.

quare necessario pallefcit, seu uiridis fit, ſemperq; diuerſa cibariorum genera appetit, quae cum in uentriculum ſanguinolenta deſcenderunt, ſanguis minuitur, propterea non ualida redditur mulier. Praeterea cum partus aduentat, crebro foemina ſpirat, hiatu: ſi q; purgatio incipiat, uentriculus repletur, caloreq; premitur: maxime uero ſa-
pe ſpirat, hiatu, cum partus accelerat, tuncq; maxime lumbos dolitat, quod eos par-
tus percutit. Saep̄ etiam cor interea dolitat, utpote uentriculo circa uel propter ſor-
tum, uel propter uuluum compaſto. Si uero puerperae uulua refrigeretur, perſecturue,
caprae, uel ouis iecur pruna decoctum comedito, uinumq; uetiſtum meracius, niſi
quid impediatur, quatuor dies potato, ſi longe à partu fit. Si uero lumbos, coxendicesue
doleat, aneſum, cuminumq; Aethiopicum tritum potato, calida lauato. Si ſpiritus an-
guſtia, aſthmaue capiat, ſulphuris ſabae quantitate, cardamomi tantundem, rhutae, eu-
mini Aethiopici parem modum, trita, ieiuna cum uino potato, crebro cibis abſtine-
to. Si poſt partum multum purgetur, uuluaue ulcerata ſit, uel ueſica, uel inteſtinum
oletum, ſortiūque non contineat, oua cum Syriaco rhoo, ſumacique ſorbeto, pa-
nemq; cinericiū, prunae toſtum comedito, ceteraq; facito, quae ſupra ſcripta ſunt.
Si puerpera ſicca ſit, difficulterq; humeſcat, oleum potato, locellos ſoueto, maluae-
aqua cum oleo, uel pingui anſerino ſubluito, ceratoq; liquido p̄rungito. Si uero pa-
tere non poſſit, reſinam, uel cuminum, uel pini corticem ſubterſumigato. Si poſt par-
tum uulua tumeat, ne diſcutito, quemadmodum medici faciunt: ſed haec medicamen-
ta, pharmaciae optima porrigito, cuminum Aethiopicum, ſeſeli, cuminum uelatum,
quantum tribus digitis capitur, quinq; uel ſex Paeoniae baccas, uel radices, uel feminis
eiuſdem drachmae dimidium: haec trita cum uino albo dulei, ſuauiue, ieiuna dato. Vel
paſtinacae, dauciae Aethiopici radicem, cuminum latum, ſeſeliue, Paeoniae radicem
ad eundem modum, uel hippoſelini, ſylueſtrisue apii, uel dauci Aethiopici ſemen ſi-
militer, uel crethmi Aethiopici radicem, uel cumini Artici quatuor obolos, uel pi-
per, myrtodanone, uel aneſum, daucium, actaeum, Paeoniae radicem: haec trita cum
uino propinato: uel myrti, myrtidaniae duo uel tria germina: uel cuminum Aethio-
picum, Paeoniae radicem, uel lini ſemen ſimiliter, quo & pueros tuſſientes cum oui alba-
ti luteo, ſeſamoq; freſco nutriunt, leniuntue. Si uero pueri uerenda rubeant, perflam-
menturue, tritas amygdalas, bouis medullam cum farina puſillo aqua decoquito, pu-
dendaq; perungito, myrtaeque aqua perſuito. Nunc de puerperarum purgationibus,
puerperisue, de q; his quae poſt partum ueniunt, dicam. Cum foemina non purgatur,
puerperisq; & menſtrua non decurrunt, uel uulua dureſcit, uel lumbos, ilia, inguina,
coxas, crura, pedes dolitet, uenter turgat, corpus horreat, febres graues, acutae ue-
de gignuntur. Hanc ſic habentem, ſi ſine febre ſit, balneis curato, caput anethino oleo
perungito, ſuper maluam aqua decoctam oleo cuprino aſperſo locato. Quibus mor-
bis ſuffimenta ſuccurrunt, melius eſt poſt ungere. Si uero febris adſit, balneis abſtine-
to, ſuffimentis autem, ſomentisq; lumbos, poſtremam aluum curato, medicamentumq;
quod ad uuluum faciat, ſepia oua, uel caſtorion miſcendo porrigito. Poſt hoc autem
ſimilaginē cum rhuta decoctam, uel piſanae cremorem ſorbeto. Si foeminae cum pue-
ro in partu minus humoris, quam oportuit, decurrat, caputq; retineat, paulo ante par-
tum, uel poſt, caput dolitabit. Quod ſi in uentrem aſſatim deſcendat, commouebit.
Quare ſtatim ſuccurrito, ne fluctio, diarrhoeaue corpori male habenti ſuperueniat,
uexetq;. Sin autem de capite fluenti hoc, rheumaue deſcendens in puerperi purgatio-
nem uertatur, multumq; concutiat, meliſcule habebit: ſin autē praeſter modum in uen-
trem deſcendat, curato. Si uero modice in uentrem decurrat, facilius partus exit. Sin au-
tem puerpera parum purgetur, lumbos ualde dolitat, locus omnis circa pudēda tumet,
coxae accenduntur, de ore naribusq; pituita ualde aquoſa deſluit, caput dolitat, horror
febrisq; corripit, turgēt, dentes cōcutit, uenter & ueſica ſtringitur, lumina agitat, hebe-
tiusq; cernit. Si foeminae partu liberata purgatio leniter nō deſcendat, ſed quemadmo-
dum in uulua inflammatione, clauſum eſt eius os, ſtomachusq; uerendū, ceruixue tur-
get, ſimul ac puer exceſſit: quod ſi non purget, horror, febrisq; corripit, uenter tumet,
quem

quem si tangas, dolitat, cum toto corpore corq; & lumbos saepe dolitat, cibum auersatur, uigilat; compugnatq; postea quinto, uel septimo die uenter mouetur, nigraq; & ualde olida demittit, saepeq; lotio albinio simile, quod cum fuit, meliuscule sibi habere uidetur: quae si curetur, breui sanescit: si minus, superueniente uehementi fluctione, diarrhoeae periclitatur, puerperia euanescent, abiconduntur. Sin autem uenter non moueatur, nec sua sponte purgetur, nec accommodata celeriter porrigantur, tempusq; procedat, multo magis iam dicta dolebit, superq; his ne sicuti plumbum liuescat, periclitabitur, morboq; subtercutaneo corripitur, umbilicusq; uuluis subleuatus ne excidat, magisq; nigrescat, quam loca circumstantia: quod cum fiet, mulier ea superesse non poterit, plurimaeq; diuerso tempore pereunt, pro ut & corpus. & morbus habet, tamen unum & uigilissimum diem non praeterunt, quod plerumq; uenit. Si uero medicamentis, uel sua sponte purgatio prorumpat: quod fit, cum uulua sanguinis copia subito descendente coactae os demittunt, laxantur: quae si prorumpat, olida, & purulenta est, & quandoq; nigra: quod si fiat, meliuscule habet, & si curetur, conualescit. Praeterea in uuluis ulcera gignuntur, uel puerperis in illis putrefactis: quod si fiat, maior cura adhibenda est, ne crescant ea ulcera, & putrescant. Nam periculum est, ne aut pereat, aut sterilesceat. Signa haec sunt, si ulcera insunt, cum purgatio descendit, quaedam spinae per uuluas ire uidentur, febrisq; ignisue, & uentrem praeteritum corripit: haecq; superuenire consueuerunt, si umbilici inferiora tangantur, dolet, tanquam si purum, & neruosum uulnus tangeres, deinde uehementes dolores in uuluas prorumpunt, saepius & febris, puerperiaeq; submaligna, subtertraue, seu hypocoethea, purulenta, olidaq; decurrunt. Est uero saepe cum ad manum lenta febris inest. Haec signa sunt, si ulcera in uuluis sunt, quae magna curatione egent: tot enim fines in hoc morbo sunt. Si uero puerperij purgatio primos tres, aut quatuor dies defluat, deinde subito euanescat, mulier haec similia, germanae patietur quae prior: siq; morbus mutetur, eodem recidet, longior tamen & lenior quam prior erit: quae si citò curetur, supererit. De hoc quidem morbo sic habet. Sin autem post partum mulier non purgetur, uenter tumescit, lien, crura, horror, rigores, febrisq; corripit, doloresq; in lumbos prorumpunt. Est cum & in intestina, modisq; refrigeratur, modo ignis habet, modisq; lenes, lenitue pulsus, modo citantur, modo penitus remittunt. Haec per morbi exordia patitur, siq; habet. Si uero tempus procedat, caua uuluis rubescunt: cum uero sic habebit, leuia cibaria daretur: sin autem res poscat, robustiorq; sit, potionem quae per inferna purget dato, bilem, si biliosa: pituitam, si pituitosa sit: deinde uuluas odoratis subterfugato, mollescentiaq; per diem apponito. Si uero dura sit, totum diem os suffito, mollentiaq; apponito, postea calida aqua lauato, plumbeamq; fistulam indito, deinde salis micas, chonidrisue, myrrham, picem decoctam, suauit, lenitue miscendo, paremque modum cuiusq; faciendo, lana excipito, in pusillamq; glandulam redigito, diem noctemq; intus habeto, post hoc autem tres dies intermitto, per eademq; suffito, coccosq; enidioides ad duas portiones decoctos, piperis granula trita, oleum Aegyptium, album, melq; optimum misceto, lana excipito, circumq; pinnulam uoluto, totumq; diem & noctem intus teneto: quae si tibi purgata uideatur, finito. Si uero purgatione egere uideatur, duos dies intermitto, quodq; cum cucumere sit, rursus diem apponito, & noctem, postea netopon, rosaceumq; odoratissimum, cerui pingue liquefactum, lana exceptum, diem unum apponito: multaq; calida, quam potest leniter lauato, purgamentis autem calidaq;. Cum loca circum laborantia purgata fuerint, statim uuluarum os myrrha, pingui anserino, resina tepida perugito, peruoetoq;, postridie autem narcissino oleo, & uino uuluas lauro. Si narcissinum non sit, solo uino, quae ante menstrua uno die facito. Cum uero menstrua uenerint, tres dies per exordia, melathion, gitue tritu cum salis mica Cyprino, Lygustrino uel oleo cospergito, lana excipito, paulum in ore teneto, meracumq; unum odorum, magnam uel leuina superforbeto. Cum autem unum diem menstrua cessauerint, quod cum puleio conficito apponito, uinumq; addito. Quae si concipiat, sanescit: cibarijs autem in purgatione uitior, super his uero, siue ad horrores (in alio codice fuit, prosta

vigilia

Quid si non curatur euacuat.

pronost. mortis

de ulcerib; in brachia

Signa ulcerum in uuluis.

Curatio ulcerum locellorum non apponitur.

Cum puerperae purgatio subsistit.

Cum post partum non purgatur.

Medela quae

Netopon, oleum
est Aegyptium, de quo uidetur
laum. in corat sup. dionis. et
p. 75. de stalle. in sca m. pa
124. ponit in codex magnum
ne ueniat qu
no in dion. et
idem

Coccon. rigea) Mercurialem. porrum, allium, brassicam, coccona decoquito, cremoremq; for-
cocconos. beto: deinceps uero & in ceteris, marinis potius obsonijs utitor, quam carnibus, dula-
cibus autem cibus, & oleosis abstinet. Semperq; ieiuna, quod cum redula conficitur,
potato. Si uero paulo minus quam expedit, puerperia defluant, utpote uuluis angus-
sto ore existētibus, & inuicis: uel pudendis præ inflammatione admodum clausis, mu-
lier ea grauitur, acutē febricit, cor dolebit, totum corpus, manuum articulos, crura,
lumbos, collum, spinam, inguina, quædam corporis membra, partēque debilitabuntur;
postea lenis ignis, & horror ualde patebit, pituitosa, amara, acris uomit: de hoc sic ha-
bebit, & ueniet. Si curetur, sanescit: si minus, crebro bilem uomit, quædamq; corporis
membra debilitabuntur. Morbus uero hic non ualde sterilis est, aphorōsue. Si quæ-
dam uulua, metraue ulcerata sint, puerperiaq; sicuti debuit, non compareant, cuncta
laborabit: Si uero ulcera magna non sint, curata celeriter sanescit: quæ diligēter, citiq;
sunt curanda, cum in loco tenero, sensili uentriculo sint, multa; cum eo communi-
cent. Vertex, uregmiaque, stomachus, mens frangitur, sensus augetur facile, nec ma-
le auscultat, uerfaturq; Sin autem uulua, metraue stricto, angustōue ore sint, puerpe-
riq; purgationem non demittant, perflamantur: quæ nisi celeriter curetur, cuncta
magis eam uexabunt, malus odor inde manabit, exitus tumescet. Sed si uulua inflama-
ta non sint, malum, liuidum, olidum, atrum, frustulosum sua sponte purgamen-
tum exit, sicq; puerperia purgantur: quæ cum non exeunt, mortem fœminæ prænume-
ciant, nisi quis celeriter uenam secet, aperiatur, uel uentrem molliat, melius est subluere.
Sin autem facile uomit, & in uomitu agere, quin etiam bonum est, lorium, sudor,
remq; prouocare. Tempus autem horum optimum est, cum res poscit, expeditue. Si
uero post partū plus quam oportet, mulier purgetur: quod fit, cū uulua lati oris sint,
uel cum uenarum aliqua, quæ sub, uel ad uuluas tendunt, uehementi, uiolētōue pueri
exitu rumpuntur, quod cum est, febris, rigorq; horrore pusillus, tenuisue eam habet,
calorq; per totum corpus discurret. Est cum & horror, & inedia, cibiue fastidium, seu
asticia ingruat, tora; læditur, & uexatur, & emaciatur, liguida, imbecillae, lurida, tur-
gidaq; redditur, nihilq; sumit: si quidq; comedat, uel potet, non concoquit. Quibusdam
autem uenter, uesica; erumpit, magisq; horrent, de hoc uero sic habet, si autem post
partum quid pudendorum obturetur, sepiaturue (nam & hoc uidimus) peius habea-
bit. Si uero partus uiolento exitu uerendorum ulceretur, os perflammat & accendit-
tur. Cum autem ualde inflammatum est, labia inter sese, utpote ulcerata, coherēt, pur-
gationemq; retinent. Nam si purgatio deflueret, non coherescerent, & ulcera sana-
rentur. Cum autē ea non currit, ulcera carne aliena coherent: quæ curentur, quemad-
modū cætera corporis ulcera, sanenturq;, & ad cicatricē perducantur. Locus autē laeuis,
laeuigatusue & cōcolor reddetur, si curatio adhibeatur. Huic autē fœminæ eadem ue-
niet, quæ illi, quæ puerperia nō purgauit, superq; his pudenda dolitabit, quod depre-
hendat, si manū admoueat. Nam ea loca septa, & obturata inueniet, ferebiturq;: quæ si
curetur, purgatio, & sanescit, fœcundatq;, phorōsue redditur: si uero non curetur, nec
purgatio sua sponte prorumpat, ulcus maius efficitur, periculumq; est ne in cancerum
ueratur. Si uero puerperij purgatio caput, uel pectus, pulmonēue petat (nam & hoc
euenit) statim cum hoc fit, pereunt, si illic detineatur: si uero per os, uel nares defluat,
optimum est. Sin autem longius hic morbus producat, hæc fœmina ea patietur,
quæ de uirgine dicta sunt, cui tunc primum menstrua comparuerunt, perq; superio-
ra proruperunt. Mulier uero plus temporis supererit, quam uirgo, malaque, pathē-
matue leniora, mitiorae patietur, dum pulmo purulescat. Sin autem puerperij pur-
gatio per os non defluat, sed cum in superiora prorupit, illic uerfetur, & remaneat,
puerperia euanescent, abscondunturue, non rectaq; uia defluūt, tussis, & spirandi disti-
cultas, asthmaue corripunt, pulmoq; sanguinis plenus latera, scapulasq; dolore uala-
de molestat. Cumq; tussit, siccum, & quādoq; spumofum spūit, tempore uero proce-
dente, spurum subarū, & turbulentum subapparet: pectusq; magis ignescit, quā re-
liquū corpus, utpote sanguine calefaciente; mulierq; ea febricitat, uenterq; remoratur,
nec

nec comedit, uigilat, doloreque uentris concutitur, nec supererit: sed uno, ac uigefimo *Mors sequit.*
ad summum die peribit. Si uero purgatio superiora petens, per os non prorumpat, nec *Cum purgatio*
in pulmonem uertatur, sed in uultum, ualde rubet, caput grauatur, quod sine labore *faciem petit.*
non mouet: oculi ualde rubent, tenuisque sanguis inde defluit, quibusdam & naribus:
quod si fiat, morbus producit, maleque in hoc morbo audiunt, cor doluit, nausea ue- *cor dolo.*
xat, mente aliud uoluit, aliud loquitur, furenter delirat: quibusdam uero lumina hor-
rendum in modum uertuntur, cunctaque patietur, quæ cum purgatio pulmonem petit,
dicta sunt, nisi quod non tussit, nec eadem spuet, nec scapulas aque doluit, quæ si *Ass. p. morbi terminatione*
curetur, conualecet: sed non multa spes est eam diu uicturam. Si tamen superfit, non *Profluuiū post*
audiet, nec uidebit: sicque hic morbus finit. Si uero post partum fluor, profluuiumue, *partum.*
seu rhoos corripat, cibariaque in uentre remaneant, nigra uiam passam, tritam, dulcisque *de homin. sang. post part.*
granata granula cum uino nigro propinato: uel cum farina triticea caseum caprinū tri- *cor uell. citra. Assimilatus.*
tum decoctum, bene mistum porrigito: Si uero sanguinem post partum uomat, fistula *de lactis generatione*
la iecinoris faucis est, doluit intestina, cor uellicatur, hanc multa calida lauato, quæque *Que lacrepas*
calefacientia suscipiet, apponito. Lac asinum quinq; uel septem dies potato, deinde *rent.*
lac nigra uaccæ (si poris est) quadraginta dies ieiuna potato: sesamum uero tritum ues- *Nasturtium lac*
peri propinato. Nam hic morbus periculosus est. Quemadmodum uero lac gigne- *purgat.*
retur, in pueri generatione, & partu diximus, ceteraque similiter. Si uero lac extingua- *Que post par-*
tur, marrubium, porrūmue tritum cum aqua propinato, calida lauato, marrubium, por- *tum eueniunt.*
rūmue, & brassicam comedito: uel cythi folia decoquito, decoctumque forbeto: uel lica- *pro uacua*
niculum, & radices decoquito, & ius forbeto: uel hordeum molitum, & cribratum *pro uacua*
cum butyro decoctum, & refrigeratum porrigito, hippomarathron, agrestēue scen- *pro uacua*
culum, hippocelinonque optimum est, cythiisque simul: nam hæc omnia lac multum & *pro uacua*
creant, & augent: capellæque scyricæ lac, & caseus optimus est: quin & saluam deco- *pro uacua*
quere, & ius forbere bonum est: succumque baccarum & iuniperi, & cedri cum uino *pro uacua*
potato, ceterisque obsonijs oleum aspergito, & comedito: salis, acibus, acidis, crudis *pro uacua*
oleribus cunctis abstinet. Nasturtium autem, cardamōne tritum cum uino potum *pro uacua*
optimum est: lac enim purgat, calida lauato, calidum, apothermōne potato: Ligu- *pro uacua*
stici, uinitisue, seu hagni, salicisue marinæ semē tritum cum uino propinato, succusque *pro uacua*
betæ, chilosue porus lactis plurimum facit, sesamōneque ab hoc, siue per sese, hordeique *pro uacua*
trimestris tui succum panno expressum, melle, uel amemelidis aspersis, cum uino ni- *pro uacua*
gro propinato. Quæ puerperæ purgationem prouocent: Cum uero femina peperit, *pro uacua*
molestiaque uulua non liberatur, melius est ea dare, quibus puerperæ purgantur, deinde *pro uacua*
alia alia, uel elixa cum uino & oleo, postea polypulos, uel sapiolas affatas, quod ho- *pro uacua*
rum uelit comedito. Castora autem, uel nardū potato, potato & rutam cum uino nigro *pro uacua*
dulce ieiuna: sin autē uinum dulce non sit, mel comisceto, uel brassicam decoctam cum *pro uacua*
rhuta & Mercuriali comedito: seminiūque aliquod, quod ad uulua faciat, dato. Si uero *pro uacua*
puerperæ per frustula coacta demittantur, postremaque alius doluit, marrubium, por- *pro uacua*
rūmue decoctum dato: quæque mitia placidaue, & agrestia sunt, porrigito: cūctaque mi- *pro uacua*
tia, & pingua facito, tertio quoque die, calido & sereno celo lauato: nā frigus his con- *pro uacua*
trarium est, post balneum unguito: melius est multa calida non uti. Cum uero post par- *pro uacua*
tum uulua molestia non abit, postrema alius, & illa doluit, horrorque & rigor, & fe- *pro uacua*
bris corripit: quæ si hac molestia liberetur, sanescit, sed sapius multum putrescit: tamen *pro uacua*
sexto, uel septimo, uel tertius die liberatur. Huic ea medicamenta, quæ scribam, dato: *pro uacua*
spiritum contineto, præ cunctis optimū esse scio, herbam artemisiā, dictamnō, flo- *pro uacua*
rem albae uiolæ, lasaris succum cum aqua potum, quantitate fabæ græcæ. Sin autem has *pro uacua*
uulua molestias non effugiat, cibis abstinet: postea utricis, hagnūue tenella germina *pro uacua*
tritæ pusillo olei asperso, et melle cum uino lancem, cotulāmue, tepidū propinato, pro- *pro uacua*
dibunt. Si quid secundillæ mulieri in uuluis relinquantur, quod fit, si umbilicus ui- *pro uacua*
tetur, uel umbilicæ, omphalotomūue imperitia. Si pueri umbilicū anteque in uolucrum *pro uacua*
partus, secundillæ de uulua exeat, fecer, quam uulua ad sese trahunt, retinentque, cum *pro uacua*
sit lubricū quid & diffusum, umbilicoque cohareat, umbilicusque uuluis de uuluis exit, *pro uacua*

quod partum perdit; quod non faceret, si prior exiret. Cum uero prægnas menstruum, uel bimestre partum perdit, nec exeat, macilentæq; sit ea femina, tunc eius corpus purgato, & crassificato. Non enim antequam uulua ualida, & bene compacta sint, partus putrefactus exibat. Si mulieri secundilla, partusue inuolucrum seu chorion intus remanserit, uulua quæ lati oris sint, minus tamen purgationis, quam tempus poscat, defluat, uenter crescit, durefcit, circumfringit, grauitur, acutèue febricitat, totum corpus laborat, præsertim uentris pars, quæ sub umbilico est, quoddamq; onus, grauitasue in uuluis fit, tanquamq; partus insit, torquentur. Quæ si curetur, secundam putridam statim eijcit, sanescitq; Si partu uulua ulceretur, flore rosarum curato, quæq; strigunt, his subluito. Sin autem os ulceretur, & inflammetur, myrrham, thus, pilos uentris leporis tritos, pingui anserino, uel suillo commisceto, cum lanaq; apponito. Si partu locelli ulceretur, quotidie corpus lente febricitat, oculi calligant, uentrem ignis nunquam deserit, nec sitis: coxendices, & postrema aluus uehementer dolitant, uenterq; cum mouetur, olida, & mala demittit, uehemensq; ignis, & inedia, cibiue fastidium corripit, uenter doliat, uentriculq; stomachus, angustumue os, cibaria, poculaq; non suscipit, continetur, nec concoquit: quæ nisi curentur, plurimæ citò pereunt: uentriculus autè causa est. Sambuci folia quam tenerima tritici sitanij farina decocta, tepi da forbeto, mullum, uinumq; aquosum potato, peccinemq; aqualiculumue his, quæ refrigerant, linito, cibum quamminimè dato, uentrem silito, caput curato, præcordia, illaue, & uuluarum locum linito. Cum uero post partum sedes, uel quid aliud doliat, fructum iuniperi, uel lini & urticae semen tritum potato, Si partu dolitet, terebinthinæ resinam, mel cum uino tepido forbeto: quod & uulua inflammationem sedat. Si uuluarum locus non dolitet, amygdalas amaras, oleæ tenera folia, anelson, erysimon, origanum, nitrum, trita commisceto, collyriaq; conficito. Si quid uuluarum inflammetur, dolueritue, folia rosæ, cinamomum, cassiam diligenter tritam netopo subigito, pastillosq; drachmæ unius conficito, in ollamq; nouam igne candente iacito, mulieremq; pannis conuolutam superlocato, uuluaq; suffito: nam hoc dolores sedat. Si post partum uulua laboret, lentus ignis habet, postremaq; aluus intus ardet, dolet, tumescit. Quæ coxendices, & illa quondocq; uexant, quæq; demittuntur, biliola, & non boni odoris sunt: quæ nisi statim uenter sistatur, perit. Cum ergo sic habet, uentrem refrigerato, cauetq; ne horreat, qui si non sistatur, quod crethmo, uel farina conficitur potato, panem non solum comedito, succumq; uinossi granati mistum aqua forbeto, uel oui uicellum lenticulæ cremore coctum forbeto: uel cum lenticulæ iure cuminû, salem, oleum, acetum misceto, refrigeratumq; forbeto: uel lenticulæ aceto conditam, uinumq; nigrum, primum meracû potato, cæterisq; cibis, dum febris soluitur, abstinet, quin & si uideatur, lauato. Sin autem imbecillius haberet, farinam decoctam forbeto: si uero imbecillior esset, in aqua gelida. Cibum uero leuem, cum ignis dimiserit, præbeto qui non lædat. Nam hic morbus grauis, acutusue & lethalis est. Sin autem uulua inflammantur, uenter puerperij, lechusue repletur, turgit, strangulatio illa occupat: cum sic habet, marinam algam, super quam pisces iaciunt, cōscisam, in mortario tritam, hordeaceam farinam, lini semen tostum, fermenticium cinerem, oleo, uino uel aceto subigito, pulstemq; ueluti crassam conficito, donecq; sicuti massa fiat, coquito, calidissimòq; hoc linito: & si usus sit, insuper sedeto. Si uero puerperia, lechoeue inflammantur, uulua tumescunt, puerperia intus remanent, clām intenduntur: quod fit, cum frigore condensantur. Si uero perfrigescant, calefacito. Si calescant, & frigus remiserit, quæ inflammatio ni aduersentur apponito, lauato, suffito, halitûq; in os & nares agito, trahitue, quæq; scribam medicamenta apponito. Sin autem strangulenti, lentis aceto, multo origano, sale decocto nidorem trahito, similamq; farinamue cum Mercuriali decoctam forbeto, quamprimumq; antequam doleat, medicamenta dato, quæ uulua dolorem sedent: cibaria lubrica porrigito. Si uenter inflammetur, quamprimum subluito. Si uulua pituita replentur, perfiantur intus, turgente, menstruaq; pituitosa & alba prodeunt. Est cum & sanguis tenuis, purus, fibrosus defluat. Est & quibus commiscetur, terq; mens

mense comparet, quæ præ humiditate cum uiro coire nolunt, nec appetunt, emacian-
 tur. Cum autem postrema aluus, lumbi, coxendices, inguina dolitant, quòdque defluit,
 lancinat, pūgitur, loca; circumstantia ulcerat, dicito hoc profluuium longum fore, ta-
 met si non multū sit. Dandum ergo est ueratrum cum lenticulæ cremore uti uomat, po-
 stea & in nares dato, medicamentūque quod per inferna purget dato, cibarijsque acribus
 abstinet. Si uero grauetur, & frigeat, torpeatque, lac & uinum odoratum dato, humi-
 lemque pinum, hypericōne ieiuna porato, semenque lini, saluiam uino odorato & aquo-
 so, uulvasque fecis cremore lauito. Quæ si ulcerata sint, duos tresue dies intermitto, de-
 inde ter cum coci decocto lauito, postea constringentibus. Sin autem ulcerata sint,
 myrti, laurique decocto perluito, quòdque cum argenti flore conficitur, unguento linito.
 Nam hic morbus difficilis, & periculosus est, paucæque euadunt. Si uulua acceptabula,
 loculamentūque, siue coryledones pituita replentur, menstrua minuuntur: quæ si præ-
 gnans sit, partum perdit, cum ualidus non sit; nam non roboratur, sed defluit, quod hoc
 dignoscas. Quod defluit, humidum est, liquidumue, mucosum, & glutinosum, quale
 de uentre defluit, deferturue, nec lancinat, pungitue. Cum in menstruis sanguen ampli-
 us non purgatur, duosque uel tres dies mucæ de uuluis ueniant, horret, calefitque non
 grauitur, acutue, præterquam quod non deferit, hanc bis, trẽue die ficorum cremore,
 quibusque aqua omnis purgatur, lauato: cum uero purgata fuerit, constringentibus de-
 inceps uitior, molliaque leniaque, quibus pituita purgetur, apponito, laurea que confectura
 uuluas suffuso, decocto que cum aceto perluito, subterfugiarque. Cum autem menstrua
 cessauerint, aromaticis: postea non pasta, non lota cum uiro dormito, deinde cibaria pau-
 cula, uinumque pauculum sumito, frigus uitato, crura oleo linito, fasciæque lanea munito.
 Sin autem morbus aqueus hyderosue in uuluis gignatur, menstrua minora, & mala fi-
 unt. Ante tempus deficiunt, postrema aluus turgit, mammae mollescunt, lac malū sit,
 prægnans esse uidetur. His notis cognosces morbum aquosum, hyderosue esse. Nam
 & in ore, & in uuluis significat: Cum enim tangitur, extenuatum, & humidum appa-
 ret, horror, rigore, & ignis capit, quantoque plus temporis processerit, tanto magis do-
 lor postremam aluum, lumbos, coxendices, illa & inguina habet, uexatue. Hic autem
 morbus ex abortu, caulisque alijs fit, & cum menstrua euanescent, abscedunturue. Hæc
 autem multa calida lauato, calefacientiaque apponito, si doleat. Cū uero dolor sedatus fue-
 rit, medicamenta, quæ per inferna purgent, dato, stercoreque bubulo sicco uuluas suffu-
 so, deinde eo, quod cum cantharide conficitur, duosque uel tres dies intermitto. Si ro-
 bur adsit, neto po lauato, Si uenter laxetur, febres cessent, menses rata portione decur-
 rant, cum uiro dormito, & in appositis pefilito: meridie autem crethmi corticis cremo-
 rem, uel Præniæ baccas nigras quinq; tritas uel sambuci, aciesue cum uino ieiuna pota-
 to, Mercurialeque quamplurimam decoctam comedito, crudaque allia & cocta, molli-
 busque, lenibusue, multa que potione uel feri uitior, cæterisque obsonijs mollibus, lenibus
 que, siue tenellis, marinis potius, quam carnibus. Quæ si pariat, conualecet: sin autem
 morbus aqueus subter eum, hyderosue in uuluis gignat, menstrua minora, peiora, plus
 que temporis sunt, pectus, uenter, lumbi, illa, tibiae turgent. Cum uero plus temporis
 processerit, si prægnans est, foetum perdit, & eiecit, & cum eo aqua effunditur, mulierque
 ipsa plerumque perit. Sanguis enim corrumpitur, & aquosus fit, hyderosue. Hæc autem lac
 potato, & quæ cum papauere conficiuntur, donec foetus moueatur, quinetiam sic quo-
 que plerumque perditur, abortiturque: sanguinemque multum, & aquam uulua demittunt,
 nihilque aliud ferè patiuntur. Signo quoque hoc morbum subtercuraneum, hydropæue di-
 gnoscas. Nam si digito uuluarum os tangas, extenuatum, humorisque plenum deprehen-
 des. Sin autem & ipsa non per initia, sed iam bimestrem foetum perdat & strangulet,
 postrema aluus supertumescit, tactūque sicuti uulnus dolet, magnaque febris, grauedo,
 dentium concussio, dolorque uehemens pudenda, postremam aluū, illa, coxendices, lum-
 bos capiteque sic habet, calida lauato, Si dolor habet, calefacientia admoueto, quod nam
 potissimum admittat, tentato: medicamentum, quod per inferna purget, dato, deinde
 tantum temporis, quantum satis esse uidebitur intermitto, lauato, suffusoque, cyclaminumque

Profluuij lon-
 gij signa.

Veratrum qui
 detur.

Medela ulcerū
 loculorum.

Coryledones ^{minuuntur} & ex
 uulua pituita repleantur sicut
 plenitudo dicitur & apta
 est.

Medela.

Hyderos uul-
 ue.

Medela huius
 quæ.

Hydrops uul-
 ue.

Medela hydro-
 pis uuluarum.

Signa hydropis breu-

melle subactum, cum linteo uuluarum ori admoueto, cupressiq; ramenta aqua madefacta similiter apponito, plus minusue temporis teneto, quatenus punget, spicillumque stanneum, digitumq; intus mitto, portionesq; quas magis admittet, propinato; cum uirg; dormito, prout maxime poscet. Nam si concipiat, subpurgabitur, prioraq; simul diffluent, sicq; conualecet. Si uero foemina morbo subtercutaneo laboret, hydropestiue, quod lien aquosus & magnus est, quod hoc morbo sit, cum ignis foeminam habet, nec dimittit, maximèq; sitiat, potetq; nec uomat. Pars enim uescam petens, per lotium emittitur. Quod remanet, lien suscipit, de uentriculo uellens, ad seseq; trahens, cum sit rarus & spongiosus, uentriculq; ipsi hareat, cumq; hanc sic habeant, non sudet, nec uenter demittat, lien propterea tollatur, turgere, praesertim si poculum sit aqua; què si quis tangat, lana, mollisue pluma uidetur. Est cū repercutiat, resistatue, siue durus sit. Cum autem turget, plenusq; est, corpori per uenas praebet, praesertim omento, locisq; uentriculum circumstantibus, cruribusq; nam corpus, corporisue pars alteri praebet. Cum autem unumquodq; habet plus quam tepus poscat, & capere possit, hydrops inde semper gignitur, quod lien semper ad sese trahere conseruit, didicit ue, cum suapte natura rarus sit. Nonnullis etiam huius mali principium sine febre fit. Cum aliquatenus uentriculus aestuat, utpote pituita in eum descendente, mulierq; illa, uirue siti non pareat, uescicq; & alius lotium, olerumq; non demittant, uti deberent, iussuue modo, nec comode, benèue ea uictit. Sin autem morbo aquae subter cutem teneatur, hydropoeides ue sit, menstrua multa repente modo decurrunt, modo pauca, modo sicuti carniū aqua, uti si quis cruenta abluisset, modo paulo uehementiora, nec coguntur, stringunturue, suspitumque, spiritusue angustia, seu asthma priusquam menstrua defluant, eam capite, lienq; doliat. Sed magis, si quid dulce comedat, uenter turget, cumq; plus, quam comuicet, comedit, uenter, lumbiq; dolitant, saepe etiā & ignis modici temporis capit eam. Cum uero purgetur, melius quam prius habere uidetur, postea uero eodem relabitur, quae si rite curetur, conualecet: si minus profluuiū superapparet, semperq; ueluti faenes paulatim defluet, maiorisq; curationis egebit. Si uero profluuium non superueniat, uuluaq; cum prioribus menstrua non demittant, uenter crescat, pondusq; quoddam inesse uidebitur, tanquam si praegnans esset, partusq; in uentre moueatur. Cum uuluae aquae plenae sint, quae sese crebro tanquam in utre mouet, & fluctuat, quam si quis subter umbilicum, iugulum, clauésue, pectusq; tangat, dolet, uultusq; & lumina extenuantur, papillae extolluntur. Est autē quibus uenter & crura aquae impleantur, quibusdam uero horum alterum, & si quidem utraq; impleantur, nulla spes est hanc uicturam. Sunt etiam si alterum horum, spes exiguae, si curetur, ac non ualde consumpta sit, & uexata, longus autem hic morbus est. Quae omnia potius in fecundis, quam in fecundis sunt, siunt & in fecundis. Periculosa uero sunt ualde, quemadmodum dictū est, haec mala, multumq; graua, & acuta, & magna, cognitiq; difficilia. Quoniam foeminae multorum morborum participes sunt, quādoq; & ipsae nesciunt se languere, priusquam perita fiant morborum, qui de mensuris proficiuntur, senioresue fuerint. Tunc enim eas & necessitas & tempus morborum causas docet. Est cum & quaedam cur agrotent, nesciant, cum iam uitia immedicabilia praecuparunt, priusquam medicus a languete, quo morbo laboret doceatur. Nam dicere ueretur, & si sciant, turpèq; sibi praerimperia & inficitia putant esse. Simul autem & medici peccant, cum non curiole morbi causam sciscitantur, sed tanquam uirilia mala curant: multas enim uidimus his morbis perisse. Quare statim oportet curiole morbi causam querere: plurimum si quidem differt mulierum morborum curatio, & uirilium. Sin autem uuluae ulceratae sint, sanguis & pus purgatur, mali odoris, grauisue, dolorq; grauis, acutusue lumbos, coxendices, inguina, postremamq; alui corripit, supraq; saepe uagatur, illaq; costas, scapulas, quandoque & iugulum, clauésue petit, lancinat, pungitue, siue mordicat, caputq; uehementer dolet, languens uero desipit, deliratur. Cū tempore autem tota tumescit, debilitasq; eam capit, animi defectus, lenta tenuisue febris, circumquaque friger, cruraq; potissimum tumescunt. Hic autem morbus ex abortu gignitur, uel si qua cum foetum perdidit, marcidum

nam curat
participes sunt, propter locos qui omnes morborum
in mulieribus nascuntur. pag. 342.

cidum non eiecit, expurgatq; sit, totum corpus ignescit, profluuiū etiam corripit, siq; in se acra, biliosaq; contrahant, quæ lancinent: si sic habentem nanciscaris, cum dolat, multa calida lauato, quæque doliat, calefacientia ponito, Si supra doleat, ualida que sit, totam suffito, medicamentaq; dato, quæ per inferna purgent. Si tempus anni ferat, serum decoctum, si robusta sit, quinque dies potato: si minus, lac asininū decoctum tres, quatuorū dies. Post autē lactis potationē, eā aquis reficito, cibisq; accommodatis, carnib; ouillis, tenellis, iuuenibus, aut culisq; siue pullastris, betaq; & cucurbita: sal sis uero, acribus, marinis omnibus, carnib;que suillis, hñbulis, caprinis que abstinet, panē comedito. Si uero linquatur animo, robustaq; non sit, circumque frigefcat, sorbet to. Quidam uero medici caput dolentibus lac propinant, aquam animo deficientibus, contrā uero faciundum cenſeo. Si caput dolet, mensq; mouetur, tangitur uē, aqua danda est: cum autē acra pungunt, lac lenit. Si uero tibi satis uirium habere uideatur, uul- uas lauato: primo quidem fecis cremore, post autem tres aut quatuor dies brassicæ decocto, tepido lauato, deinde post tres dies cum aqua butyro diluta: Quæ cum feceris, si uulue sanescit, cum aqua, in qua granati putamina decocta sint, lauato, ulcera uero flo- re argētū, uel galla, uel myrrha conspergito, uel thure, uel acanthi Aegyptiæ semine, fru- ctūue, uel labruicæ flore, uel chrysocolia, uel aris squāma, uel loti ramento, uel crocum, alumen Aegyptium: horum singulorum par. r. odas esto, simul omnia trita, cōmistaq; uino albo, dulci subigito, mellisq; ad crassitudinem decoquito, hocq; bis quotidie per- ungito, tepida deinde aqua, in qua hedera, saluāq; decocta sit, lauato: cumq; tibi cū hæc feceris, melius habere uideatur, caprinum lac decoctum unum diem propinato, postea lac bubulū, simili modo quo prioribus, dato: post autem lactis potationem, cibis quam maxime pingueſcito, curaq; uti concipiat: nam conualeſcet. Plerunq; enim quæ hunc morbum euadunt, sterileſcunt. Senioribus uero non ferē quid horum sit: post autē hæc medicamenta, lini semen factum, cribratum, aqua decoctum, uel urtica, uel sesanum, uel Pæoniæ radicem amarā, tritam, uino nigro odorato diluto, propinato: Si uulue ul- cerata sint, sanguis, pus, saniesq; defluat (quod cū uulue putridæ sunt euenit) postrema alius turgescit, languens maceſcit, tactaq; sicuti ulcus dolet, ignisq; grauedo eam ha- bet, dolorq; grauis acutusue, & uehemens in pudenda supra coxendicem, illia, lumbos, & iuncturas, & coxendicem, postremam alium prorumpit. Morbus autē hic partu ma- xime fit, si quid uellicatum intus remanet, putrefcitq; qui & iam abortu gignitur, quin etiam sua fonte, quibus sic occurras, multa calida lauato, quæque doliat calefacientia po- nito, spongiāq; ex aqua calida, lauatoq; stringētia uero acra, acerbā, asperāue ne tan- gito, molliora uero, leniorāue misceto, sicuti tempus tibi poſcere uideatur, lini que se- men fructumue, & sambuci tulum, tritumue cū melle misceto, medicamentumq; confi- cito, hocq; utitor, calidaq; aqua lauato, spongiāq; uel mollem sanā calida aqua tin- ctam apponito, pudendāq; ac ulcera purgato, & emundato: postea spongiā, uel sanam uino meraco tinctam reponito, similiter deinde refinam, suillum pingue commisceto, sapiūsq; hoc die ac nocte cum tempus tibi poſcere uideatur, digito linito. Post hæc au- tem lini semen tostum, tritum, cribratumq; papauerisq; albi similiter paratum pari mo- do, puſillūmq; caſei caprini toſti deraſi, tritūq; butyriq; paulum, & muria cum farina de coquito, matutinoq; tempore ieiunæ sorbendum dato, cum uino aspero, austro uē: ue ſperit autem crassam pulsem, cyceonāue dato, poculūmq; quod ea ſcemella ſuſcipiet, ad- mittētue, propinato: dūmq; sanguis multus defluet, dolorēq; graues, acutue durabūt, parūmq; cessabunt, hæc facito. Cum autem ulcus minuetur, dolorēq; leniores capient, plūsq; temporis medicamēta potato, per quæ potius inferiora, quā superiora purgen- tur. Tempusq; quantum tibi uidebitur opportunum & neceſſarium intermitto, leni- busq; ſuffimentis ſubterfumiſſo, ſingulisq; his si uideatur expedire, ſuperfedeſto: hæc si faciet, conualeſcet. Morbus autē hic lentior, leniōrue, lethalis tamen est, paucq; cum euadunt. Si uero magnopere ulcerata ſint, ſanguē & pus expurgato, dolorq; grauis fit, & odor: cūmq; dolor capitis, tanquam parturientem eam uexat, quæq; circa profluui- um ſemina eueniunt, ea patitur. Cumq; tēpus proceſſerit, crura pedēq; tumefcunt, us.

ignis totius corporis

Medela

Que reficit.

Aug.

Quid capitis dolorem sedet.

Conceptus libe- ratur.

Signa uulue ulcerate.

Morbi causa.

Medela.

Lauat patienti aqua calida quod et ar. digne fuit actus aut lib. 15. l. 37.

Cyceon.

Pronos.

Cum ualde uul-

cerata est uul-

na.

Cura t met et pedes

Medici curant
laure patiente aqua calida
sicut post praedictum.

Medicina post
dolores.

Causa ulceris.

Cognitio.

Curatio.

Nutritio
post potiones.

praeparatio ad
vomitus.

quomodo bulae curandae
sint.

Smegma.

Medela.

Cibus.

Quia ulcers cu
rentur.

de feruore de cuius huiusmodi
p. 153. in fine. et hermelauz. p. 153. in fine. 2. 325.

medicis hoc tanquam aquam subtercutem, hydropaue curant, cum tale non sit. Hanc
si curadam coeperis, primum calida lauato, fouero, iuluito lenibus, acribus, asperisue,
stringentibusq; uino & aqua decoctis, polycarpon, polycnemoneq; cum melle & aqua de
coquito, lanamq; in hoc tingito, pudendaq; linito: uel refinam, mel, suillum pingue, ole
umque simul tepefacito, linitoq; linicq; semen tostum, fractumq; & sesamon potato: uel
cum farina buryrum, caseum caprinum decoctum ieiuna cum uino potato. Vesperti
no autem tempore mellis plurimum aspergit, donecque sanguis purgatur, dolorsq;
grauis, acutiusque habent, durantue, parumque cessant, hoc facito. Cum uero tibi minus
uerit, dolorsq; mitiores plus temporis habuerint, medicamentum, quod per inferna
purgat, dato, deinde cessato. Hanc si facier, sanescet, tamen generatio non erit, non con
cipietue. Quaecunque autem ulceramenta, helcomariae in locellis ex abortu, uel alia
caussa sunt, omnia totum corpus prospiciendo curanda sunt, quo nam curationis ge
nere opus sit, dispicito. Nam si a toto corpore sint, tota curanda est: sin autem de ipsis
uuluis haec mala proficiantur, tota curanda non est: quae hoc pacto dignoscet, Nam
quae ab ipsis ulceramentis proficiuntur, purgationem purulentam, consistentem, &
tenacem praebent: quae non inde, tenuem, & saniosam. Quaecunque igitur fluenta, pro
fluuiuae, tenuia sunt, medicamento & supra & infra curentur, sed primo supra. Si ue
ro post potionem fluenta minuantur, lenioraq; sint, paululum temporis intermitto, si
mitiorq; repotionato. Post hanc uero potionem, quo potissimum exarefcet, nutritio,
curatioque. Quod erit, si tertio, quartoque quoque die, totam subterfugaueris, protinus
tione, quae post uomitionem feceris: post autem uomitiones, & suffusiones, nutritio, non laua
tione, sed exiguu cibo, potuque, panéque, sine alio pulmento, oblatione cum uino ni
gro meraco, nulloque olera. Cum autem uomitum paras, tibi opus est multis oleribus,
cibisq; acribus, & multis eam implere, pulmentoq; oblatione, quod uolueris, multo
que & diluto, aquosue uino, multa que calida, post suffusiones lauare. Hanc quidem ta
lium fluentorū curatio sit. Melius tamen est, utraq; potione curare, uomere, supraq; tra
here: sicillimumque cibis sine ullo balnei usu melior est. Sic autem uuluis curare oport
et, primum aqua, in qua sambuci folia decocta sint suffumigare: post autem hoc, sine
gmate limolo, mundificamentoue cum aqua calida perluito. Si quidem purrida sint, ul
cera, manantiaque inde non boni odoris, meraciore mundificamēto, sine gmateue opus
erit: sin autem nihil tale inerit, dilutiore, aquosioréue: post autem hoc aqua, in qua myr
tus, saluicq; decocta sit, perluito: post hoc uino albo, aspero austeroue, meraco, tepido.
Cum uero iam lauationibus pungitur, tunc iam pura, & emundata sunt ulcera. Limo
igitur aquosiore lauato, uinoq; nigro: post uinum autem pingue suis liquefactum, &
anseris oleū, pingueue, si quidem adlit: si minus, alterius auis, sed potissimum gallinae
si uero & hoc non compareat, uetustum ex oliuis commisceto, hocq; tepido lauato, &
linito. Post uinum autem per aliam lauationem os uuluarum perfundito, nihilq; si edu
xerit, penicillos, motusue molliculos conficito, lenientibus tingito, & adponito: qui ada
moti, si intus molestarent, demito, tepidaq; aqua, quali prius, lauato. Si uero hac cura
tione hac fluenta non abigantur, minuantur tamen, uehementérque pungant, morde
antue, quaeq; defluunt biliosa, saliaue sint: quae si non solum intus, sed extra ulcerent,
mutanda ratio est. Tota madafacienda est, uti quae defluunt, quam aquosissima, mini
mèq; mordacia sint, multis balneis calidis, pulte, maziae, oleribus elixis, pinguibus ur
tor, molliculisq; pisciculis, non squamosis. Cum crepis, coriandrisq; cum dulci muria,
pingui modo decoctis: caribusq; omnibus, praeter bouis & caprae, cum anetho, scenta
culisq; decoctis, uino dulci, rubello, diluto, plurimamq; lactis potione cum uino dulci, Cae
teraq; lauato, quemadmodum prius dictum est. Hanc autem horum est in praesentia cu
ratio. Quaecunque uero horum purulenta, & consistentia defluunt, corpus quidem totum
nihil agitato, sed eisdem, quibus prius, & similiter lauato. Scribuntur uero & alia laua
tionum genera. Curatio ulcerum. Cerui recens pingue apponito, statimque post sapa
destruoue cuncta perluito, potissimumque si ulcera insunt, cerussa cum narcissino oleo,
cibus

cibis autem lenissimis, molliissimis ue uitior, & nō acribus. Sin autem fordida sint, & ser-
pant, proximumq; locum uelliscit, purgato, nouamq; carnem crescere facito, ad cicatr-
icemq; perducito. Nam facile demittuntur, & ad ulcera tetra, malūe, siue cacoethica
deducuntur: quare saepe lauato. Si uero foemina magnum ulcus, uulnūsue propter ab-
ortum, uel acria appōita cōcipiat, uti uasq; ulceretur, qualia multa semper foeminae &
agendo, & medicando suscitant, partusq; perdatur, nec ea purgetur, sed eius uulua ma-
gnopere perflammetur, claudantur, purgationes non demittant, nisi primū sanguinem
qui cum partu exiit, & inest. Hac autem si statim curetur, sanescet, sed sterilis rema-
nebit. Si uero sua sponte ei puerperia prorūpant, ulceraq; sanentur, sic etiam erit, apho-
rōsue. Sin autē ei purgatio quidē prodeat, ulcera uero non sanentur, curenturue, pericu-
lum est, ne putredo intus gignat. Si uero consumpta, malūe habenti purgatio prode-
at, peribit. Siq; partu locelli ualde ulcerentur, foetu naturaliter non exeunte, & existens
te, patietur eadē quae ea; quae ex abortu locellos ulceratos habet, mutationesq; eadē
finesq; hic morbus habebit. Sin autem ex abortu, partūue locelli ulcerentur, puerperia
quae omnia defluant, & adfint, minus laborabit, nisi magna sint ulcera: quae curata sta-
tim conualescit, medelam uero si uulua ulcerata sint, statim adhibeto. Nam quae in lo-
co tenero sunt, statim augentur & putrescunt, quae curato, sicuti quae in reliquo molli
corpore sunt, ne inflammentur purgato, repleto, & ad cicatricem perducito, aquamq;
potato, unum nullo modo: cibaria pauca, nō multa porrigito: quacūq; cum abortu fe-
cit, nō abigit, ab eōue liberatur, uel quod partus magnus est, & omnia eius membra, uel
quod parua tranuerfa, & robusta non sunt, per hac succurrit. Si naturaliter prodeant,
medicamentum aliquod eorum, quae scribam, dato: quamplurima calida prius lauato.
Si naturaliter steter, ne dissolue prodeat, curato, sternutamentum admoouero, nares & os
prehendito, premittōque, sternutamentum uti quammaxime operetur, mulieremq; su-
pinam in lectulum reclinatū altum robustumque, & a capite altiore, sub alas uitta, uel
lato & molli loro religatam, cruribus reductis leniter concutito, ne diffentio neruorū,
spasmodusue corripiat, tuncq; maxime concutito cum parturiet, quae si quidem liberetur,
partūue abigat, statim cessato: si minus, rursus concutito, per lectulumque agitato.
Hac quidem facito. Si recte & naturaliter prodeant, liberenturue, cerotōque liquido,
unguentōue inferna perungito: nam hoc in omnibus uulua affectibus, passionibusue
peroptimum est, maluaq; & foeni graeci aqua perluere, uel potius triticea prifana cre-
more, pudendaq; & sedem usq; ad inguina insidendo foueto, tuncq; maxime cum para-
tus dolores uexabunt: nihilq; aliud cogitato, quā uti uuluarum os lenibus placide ape-
rias, partusq; umbilicum trahito. Quacūq; uero partuum genera conuoluta in uulua
os prorumpent, siue uitta uel mortua sint, retrudito, & in caput uertito, uti naturaliter
prodeant, quod cum facies, eam in lectulum a pedibus altiore, mollem, & praefertim sub
lumbos, coxendicēue reclinato, sub caput nihil esto: quae placide peragito. Cū autem
partum, uti naturaliter prodeat, statueris, quicquid sub eius lumbos, coxendicēue, le-
ctulicq; pedes subdidieris, subtrahito, caputq; eius molli puluillo suffulcito: hacq; hoc
pacto curato. Quicūq; uti partus manum, uel crus, uel utrunq; emittunt, hos cū pri-
mum exitum innuunt, indicant ue, modo prius dicto retrudito, & in caput uertito, ac in
rectam uiam agito, dirigitoque. Quique conuoluti in illa, uel coxendices prorumpent,
eos dirigito, uertitoq; praegnantemq; calida, donec respiret, foueto. Qui uero mortui
crus, manūue emiserint, melius est (si fieri possit) retrudere, & in caput uertere. Si mi-
nus, quod tumeat, scalpro, gladiolōue secato confringitoq; ne totum pressorio rumpas
caueto, paulatimq; uosfella, extractoriōue officula educito, secundum iugulum, clau-
uēue demittendo, sicuti habet, extrahito, non multum simul, sed paulatim expedien-
do, rursusq; cogendo. Cum hac eduxeris, humeros, utraq; manus de suis articulis res-
eas placide, si exeant, educito: si minus, torum pectus ad iugulares usq; uenas, scindito:
ne uentrem feces, caueto: nam uenterculus cum intestinis & oieto exiliret. Si quid
enim horum excidat, manus negotium facessit. Latera uero, siue costas, & scapulas con-
fringito, paulatimque educito, Nam reliqua post hac facile prodeunt, nisi uenter eius

Cacoethica.

Cū locelli par-
tu, uel abortu
ulcerantur.

Curatio.

Ad eam quae abortus non ab-
git quae acri-
ex cacoetha
non abigit.

Prifana triticea

Cum partus uis-
us manum uel
crus emittit, et
cum mortuus,
quid agendum.
No. hoc.Cū partus ui-
us manum uel
crus emittit, et
cum mortuus,
quid agat.

iam tumeat: quod si fiat, melius est, foetus uentrem leniter forare. Nam si rursus tantum,
 tumore de uentriculo exibat, leniusque & facilius sic exibir[et]. Si uero manus uel crus mor-
 tui foetus prodeat, si quidem poteris, retrudito, riteque foetum uertito, quod optimum
 erit: sin autem non possis, quicquid eminet, quam alitissime possis, abscondito, placidè
 de reliquo tractando, retrudito, foetumque in caput uertito: quem cum uertes, secat
 bis que, tibi ungues resecato, scalprumque, gladiolumue, quo secabis, retortum potius
 quam rectum habeto, caput que huius, cuspidemue, indice digito tegito, cautèque
 & timide tractando præmittito, prætentatoque, neu uuluum tangas cauto. Molæ uero
 conceptus hæc causa est: Cum plurima menstrua infunt, pauculum semen, morbo
 sumque corripunt, conceptusque uerus non fit, uenter tamen sicuti prægnantis com-
 pletur, nihil in utero mouetur, nec lac in mammis gignitur, papillæ tamen turgescunt:
 quod duos, ac sæpius tres annos durat. Quod si una caro fiat, ea foemina peribit, nec su-
 peresse poterit: si uero plures carnes, carnisue frustula pudendis prorumpant, sanguis
 uel multus & carnosus, modicèque defluat, seruiabitur: si minus, profusio eo correpta pe-
 ribit. Malum quidem tale est, quod plenitate, & quod in uentre nihil mouetur, constat.
 & discernitur. Mas enim trimestri, foemella uero quadrimestri mouetur. Cum ergo
 tantum temporis processerit, nihilque mouebitur, hoc profecto erit. Magnum præ-
 terea signum & hoc est, quod lac in mammis non gignitur. Hanc uero medica nulla
 potione curato, sed hoc modo reuiuiscere facito: Primo totum corpus fumentato, fo-
 uetorque, deinde per sedem lauato, multus uti sanguis prorumpat. Quod consilium
 compactumue est, quod esse partus uidetur, hac re foemina calefacta fortasse commo-
 uebis, uuluum etiam uti sanguinem educas, lauato: si minus, uehementissimis apposi-
 tis, quæ cum bupreste conficiuntur, utitor, dictamnumque Creticum tritum cum uino
 propinato. Si minus, castoris testem: post, cucurbitulam ad illa admoeto, sanguinis
 que plurimum, quammaxime cõsideratis uiribus auertito. Hactenus de morbis, qui pu-
 erperis gignuntur, dictum sit, non parua pericula in quibus sunt: nam grauiora, acuta
 ue sunt, celeriterque commutantur: primiparæque his magis uexantur, quam partus
 peritæ. Puerperia uero sanæ mulieri ad summum Attici acceptabuli & semis mensura,
 uel paulo plus, primo defluunt, postea rata portione minus, sensim decrefendo. Si qui-
 dem sana ea foemina est, uel futura est, tãquam sanguis sacrarum uictimarum iugulatus
 rum defluit, quemadmodum diximus, celeriterque coit, & purgatur: quod post partum sa-
 næ foeminae plerique euenit. Puellæ quidem puerperio duorum & quadraginta dierum
 cum longissima est, purgatio sic hinc periculo etiã est, si quinq; & uiginti purgetur. Pue-
 ri uero triginta dierum, cum longissima purgatio est: sine periculo etiam est uiginti die-
 rum. Quæ uero partus perdidit, rata horum dierum portione purgantur. Quæ iuni-
 ores partum perdidit, minus purgantur: quæ seniores, plus. Hæc præterea mala, pa-
 thematice circa puerperia sunt: quæ partum perdidit magis laborat, quam quæ pepe-
 rit: nam cum partus perditur, sine uolenti aliqua re non fit, uel medicameto, uel cibo,
 uel potu, uel appositis, uel alia re. Nam uis est quid malum: periculi enim in hoc est, ne
 uulua ulcerentur, inflammenturue: quod periculosum est. Lac uero quemadmodum
 gigneretur, in pueri natura, & in partu iam diximus. Cum autem foemina concepit,
 menstrua non defluunt, tamen nonnullis pauca. Nã quod cibi, potusque humoris dulcis-
 simus est, in mammis uertitur & trahit, corpusque reliquum necessario magis euacuatur,
 minusque sanguinis habet. Quod autem quædam suapte natura partum lactis habet, lacque eas
 ante tempus deserit, propterea fit, quod hæc suapte natura densa, solidaue, & dura, solida
 que carne, & densa cõpacta sunt, propterea de uentriculo in mamas humoris satis non de-
 uertitur, densa cõ sit, & angusta uia. Menstrua uero sic euocato, duas elaterij potiones su-
 mitto, pingueque ouis ex renibus, quantum est elaterij, commisceto, duosque apposita con-
 ficio: uel melanthion, gitue triticum, tritum aqua coquito, duosque apposita parato, quæ
 alterne, priusquam dies mensium ueniant, apponito: nã cum non defluunt, horrores, rigo-
 res, febresque creant. Molle facientia, lenientiaue, quæ aqua, harenolæue purgant, mensis
 ciunt, nisi multi temporis sint, uuluarumque os molliunt, narcisum, myrtum, myrrhã, cumini-
 thus,

Mola quid sit
 uidetur, & de
 ea conceptus
 hinc pag. 130 ubi idem dicitur
 nato ipse durat mola
 hinc, nec prout sit.

Partus quous
 in utero moue-
 tur.
 Curatio mola.

Al. aduersus sang. & ma-
 nite

Puerperia pur-
 gationis mensi-
 ra, & color.
 Quotæ puerpe-
 ri purgatio.

Magis ledit ab-
 ortus, quam
 partus.

Lactis procrea-
 tio, & ex quo
 sit supra.

Cur quedam lac-
 tis habent, aut
 ab eo deserunt.

Menstrui promou-
 entia, & git.
 Diversa de hæc
 re medicamen-
 ta.

thus, absynthion, cyperon, par cuiusq; sumito, narcissi solius quatuor portiones: quæ trita cõmisceto, & cum origano aqua coquito, lini crudi linteũ. epictenionue mittito, balanon, glandulamue cõficito, et apponito; uel cyclaminon tali quantitate, florẽ aris fabæ quantitate, hyofcyamon tritũ misceto, melle subigito, balanon, glandulamue cõficito, & apponito; uel puleiũ, myrrham, thus, bouis & luis fel melle subigito, glandulã cõfora-
mato, Si uero menstrua nõ fiant, pingue anseris, netopon, refinã cõmisceto, lanaq; exci-
pito, & apponito; uel siccas ficos decoctas, tritas, rosaceo aspergito, lana suscipito & ap-
ponito; uel brassicã agrestem, & rhutã ad tertias decoctam, tritã, medullã anseris uel bo-
uis, uel ceruis rosaceũ, lac fœminæ aspergito, glandulã conficito, & apponito; uel os uul-
uæ perungito, Vel medullã anseris nucis magnitudine, cerã fabæq; quantitate, lentifici-
nam refinã, uel terebinthinã fabæ magnitudine, cũ rosaceo, leni igni liquefacito, sicuti
ceratum, ceroteneue, siue unguentum conficito, quo tepido uulua os linito, pectinem
perfundito, Purgamentum appositicium, Setaniam farinam, triticue trimestris, myr-
rhæ tres obolos, croci totidem, castorij obolon simul coquito, terito, rosaceum, uel tris-
num aspergito, & apponito; uel semen urticae, malua succum, pingue anseris commis-
sceto, & apponito; uel styracem, origanon tritum commisceto, pingue anseris asper-
gito, & apponito; uel absynthij radicem diligenter tritam cum melle & oleo militam
apponito; uel buprestin sine capite, alis, & pedibus tritam, cum duplo fici sicca parte
interiore commistam apponito, Quod uulua perflar, & desperatis optime subuenit,
uel Mercurialis folia trita, uel artemisiã cõmisceto, Quod & biliolam purgationem
educet, sed melius purgat, ueratrũ nigrum diligenter tritum cum aqua, si ea uulua os
ablutur; nam aquam sicuti carne abluta educit, Quod & alumen, & refinã facit, uel
cuperus, absynthium, aristolochia, cuminiũ, sal, mel, simui trita, & apposita; ueraturũq;
cum lolij farina, & tritici uino dulci, uel melle subigito, & cum lana apponito, Cum ca-
tapotia, & pillula non purgant, hoc apponito, Mercurialem, myrrham, uiolam ala-
bam, capam acerrimã, melanthion, gitue, mentam, Si sanguinem nõ subter ferat, hæc
commisceto, & apponito, sanguinem educentia acria appolita; cantharidas quinque si-
ne capite & pedibus tritas, myrrham, thus, mel, commisceto, rosaceum, uel oleum Aeg-
yptium aspergito, diem apponito, cum punget amoueto, & in lac fœminæ & oleum
Aegyptium tinguo, hocque noctem apponito, deinde aqua odorata perluito, postea
pingue apponito, conueniat autem & buprestis una sine capite, alis, & pedibus si par-
ua sit: si magna, dimidium misceto, & apponito: quæq; de cantharide conficiuntur, si-
militer, Si uero molliora, lenioriaue res polceret, cum bupreste uinum, cuminum Aeg-
thiopicum, passam, seselis pollinem, & aneli decoquito, quo uino diffusio hæc terito, pa-
stilloq; drachmæ unius conficito, singulosq; horum myrrha & thure cõmisito admo-
ueto, modoq; eodem, quo in cantharidibus facito, uel melanthion, gitue triticum dilu-
genter tritum, melle subactũ, apponito: uel hoc ipsum melanthion sic compositũ pin-
nae circumducto, & tanquam glandulam, balanoneue conficito, & injicito, Vech-
mens, & efficax appositum, mandragoræ succum, & cucurbitæ agrestis lacte fœmineo
subigito, & apponito; uel uini albi uetusti fecem combustam, & uino restinctam succo
cucurbitæ agrestis subigito, & apponito; uel Mercurialem, erysimon, nitrum commis-
sceto, & apponito; quod statim euelliquel mandragoræ radicẽ, cantharidem, serpyllũ,
lauri baccas, tithymalli succum terito, laurino & irino oleo subigito, spumam sumito,
& herui magnitudine cum aqua dato: sed melius est ex hoc appositum fecisse, Si uero
plus quàm uelis defluat, uino tepido abluito, uel combustum as uino albo subigito, te-
pidũque cum lana apponito, Medicamentum quod conceptum parat, cedriae ac-
ceptabulum, & bubuli pinguis liquefacti drachmas quatuor commisceto, glandulas
que conficito, pessusue, maneq; & uesperi ieiunæ apponito, totum diem iacens quie-
scito, & ieiunato: post uero menstrua & cenam lauato, cum uiro dormito: uel melan-
thion tritum cum anseris pingui misceto, cum linteolo apponito, Hoc etiam conceptũ
parat, Sic fœminam uti cõcipiat, curato, Congium lotij uetusti in peluim mittito, sub-
terque sedentem fœminam capite, & corpore pannis conuolutam ponito, lapidesque

Ad puocandos mēstrua
per suppositoria
lini crudi, corna? aliter

Cerote.
Setanis farina
hoc est
Trimestris tri-
tici.
Semen urticae.
Styrax uel sty-
rax.
Buprestis.

Veratrũ nigrũ
Catsapotia.

Cantharides
Buprestis.

Cuminum Aeg-
thiopicum.

Melanthion,
gitue triticũ. p. 172

Mandragora.

Mandragora.
radix.
Tithymallus.

Conceptoria.
Medicamina ad cõcipi-
das

ferri recrementi, scoriarum candentes iacito, triticeque sic foueto: postea uero quamplurima aqua, in qua polion, & uiticem, hagnonue plurimum decoxeris, caput perluito, quod septem dies facito. Postquam uero laueris, laurino oleo ungiro, deinde coenato, & super coenam capam cum melle comedito, mulsiq; repidi quatuor heminas superpotato. Postea cum paulum sese continueris, uomito, supina facito, shutam naribus, auribusq; habeto, deinde paulopost panem fermentatum in iure gallinaceo, in quo apium coxerit, dato: quod etiam post coenam facito, diesq; septem: postea autem uentrem septem dies lauito. Quae lauatio haec esto, quatuor drachmae resinae, mellis acceptabulum, oxybaphonue, platearum oleum par. *Setanij tritici succus, cremorue, siue chylos, nitri spuma quam tenuis: quae omnia simul octo cotulae sint, tres pitanae succi, cremorisue. Hanc autem obliquam, plagianue subluo, modicaq; lauato. Septem die glandulas, seu balanus apponito, dumq; liquecant, contineto, quae thure, nitro, chalbane, melle decocto conficiantur. Cibo autem, panisue, seu sito eodem utitor, deinde pannis optime communitam lupi oleo, pilisque asini albi super prunam iactatis, diligenter subterfugato, neque peruras, caueto. Si uero mulier prius fecunda non concipiat, nitrum, myrrham, resinam, cuminum Aethiopicum terito, & oleo subigito, & apponito: uel siccum puleium tritum cum linteolo, uel puleium tritum dormitura cum aqua potato. Conceptorium cyterionue. Si qua mulier concipere cupit, sic uicturato: quae uelit comedito, potatoq; uicq; huius cetera omnia comedito praeter allium, capam, fabam fresam, leguminum cuncta, lassar, cunctaq; infantia. Conceptorium, cyterionue, quod infunditur, cum foemina non concipit: succum granati recentis, pudenda testudinis marinae combusta, peritonaeonue cum lacte foeminae puerum lactantis per pudenda infundito: uel lac, resinam, succum granati dulcis cum melle infundito, uel bulbi albi semine, floremue tritum, melle subactum, cum lana tres dies apponito. Quarto autem maluae agrestis, lati folij succum cum lacte muliebri misceto, & cum lana apponito, postea cum uiro dormito: sed farinam cum puleio decoctam forbeto, prius & cum uino leni, tenuiue puleium tritum potato. Si uero non auscultet, succum conyzae odoratae ieiunae propinato cum uino: uel semen asparagi tritum similiter propinato, uel secundam, chorionue mulieris, uermiumque euleorum capita trita, alumen Aegyptium pingui anferis subigito, cum lana admoueto: uel uiolas, aris aeruginem floremque, dimidium obolum utriusque, thuris masculi, scissi aluminis, uitis floris, gallae, myrrhae, granati putaminis, polij, resinae: cuiusque horum obolum terito, melle subigito, tres dies ter die apponito. Si uero casu acrius esset, pingue anferis, & nitrum combustum commisceto, uinumq; non magni roboris propinato: uel uermen, nomine eulen, qui caudam habeat, tres quatuorue portiones ex eo capito, diligenterque tritum origanum rosaceo subigito, & apponito: uel portulacam tritam, marrubij, porriue semina, myrrham, bouis fel, pingui anferis subigito, cum lana apponito. Si menstrua multa defluant, conceptumque impediant, remedium hoc est: duos aris floris obolos, scissi aluminis tantundem, tenuiter trita, melle subacta, lana excepta, linteo inuoluta, lino, quod extra pendeat, colligato, multumque intro dato, cum probe purgaueris, demito, uindque odorato, quo myrti folia cocta sint, subluo, uirumque adito: uel tamaricis, muricisue semina trita, myrrham, mel, resinam liquidam, anferis pingue commisceto, cum lana sicuti prius indico: uel cretam sigillariam, siue schediada sumito, lentiscum, cuminum, cuperum, cucurbitam agrestem, nitrum rubrum, salem Aegyptium, magnam sigillariam, schediadae uenituer trita linteo cribrata, melle subacta, deinde cum leni igne bullient, ceram, & resinam immitto, commisceto, oleo asperso ab igne auferto. Lanam succidam tepido madefacito & apponito, dum purgetur. Cum foemina, quam concipere uelis, medicamentis, purgamentisque his ulla fuerit, uirum adito, uel decem lauri baccae nigrae, thuris quantum tribus digitis capitur, cumini pusillum, trita, melle subacta, lana succida suscepta semel die, & apponito, & demito quatuor dies, totidemque ieiunato. Partus impedimentum, atociionue. Si quam concipere non deceat, conceperit, huic hoc porrigito, muli uos trititabae quantitate aqua diluti, & per annum fer-*

*mulier. et arancionij
sicuti in supra fol. 53.*

mē non concipiet. Quae partum accelerent, ocytociaue, lauri radicem, uel baccas
 aqua coquito, dimidium acceptabulum tepidum propinato, uel dictamni duos obolos
 triti cum aqua tepida porato: uel drachmam abrotani, uel cedri baccas, cedridasue: uel
 anesam tritum cū uini dulcis, uerusti, tepidi cyatho. Quod optime ante dolores datur,
 uel dictamni obolum, myrrhae obolum, nitri obolum, anesi duos terito, uini dulcis du-
 os cyathos, & aquae unum tepidum propinato, deinde calida lauato: uel terebinthinam
 resinam, mel, duplum olei, uinum odoratum suauissimum, commista, tepida crebro pro-
 pinato. (Nam uulvas & inflammatas recreat, sicut uel cucumeris agrestis albi semen
 tritum cera subactum, lana rufa susceptum lumbis affigito.) Si uero praegnans parere
 non possit, doloribusque plurimum uexetur, si ualida, iuuenis, & multi sanguinis sit,
 sanguinem, uires respectando, de talis mittito, dehinc calida, qua lauri corticem coxe-
 ris, lauato: uel uiticis, hagniue semen tritum, & dictamni Cretici parem modū cum ui-
 no albo tepido, uel aqua propinato: uel hoc apponito, chalbanen, lauri baccas tritas, o-
 leo rosaceo subigito, cum lana apponito: uel quernae filicis radicem tritam, & adianton
 cum uino meraco propinato, uel oleo subigito, & perungito. Puerperij purgatio, te-
 studinis marinae uiuenti detractum iecur tritum, lacte foemineo, uino, irino oleo suba-
 ctum apponito, uel Mercurialem tritam cum lana apponito, uel artemisiam similiter:
 uel Mercurialis, & cucumeris simul triti, paulum melle & uino subactum apponito:
 uel tritici trimetris farinae sextarium quatuor aquae cotulis coquito, & cum bis, tēue
 ferbuerit, sorbeto: uel aquā, in qua sambuci folia cocta sint, potato. Haec autem come-
 ditio, brassicam, marrubium, feniculis, anethum, polypos, cancellos decoctos, uel Sy-
 riaci rhou, sumacitue folia, erysimonque decocta: uel decoctam farinam uino aspersam
 delingito, uel misyos triti duos obolos uino subigito, apponito. Purgamentum men-
 struorum, & puerperiorū, quod aquam maxime cit, educitue, herbae lanariae, struthi-
 oae radix, digitorum trium longa, tenuiter trita, melle subacta, lana succida suscepta
 detur intro: quae potissimum in Andri littoribus nascitur. Cuiusque puerperij purgatio,
 cum aqua erysimon coquito, oleum superaspargito, refrigerato, & suffito, optimum
 est & succum, mollibus, lenibusue cibis uitior. Puerperia hoc etiam purgat, si erysi-
 mon leuiter tundas, acus, & purgamenta flatu ejicias, deinde tenuiter teras, aquaque
 cū farina, similaeue coquas, salem oleūque aspergas, & sorbendū des. Puerperij pur-
 gatio si nō descendat, cucurbitae interiora triboli quantitate, herbam artemisiam, thur-
 ris obolum terito, melle subigito, lana suscipito, dies & noctes quinque continuos ad
 uuluae os apponito: uel pampinos uirides tritos, melle subactos, lana susceptos simila-
 ter admovento: uel cupressi semen tritum, thus melle & rosaceo subactum, lana susce-
 ptum apponito: uel elaterij obolum, myrrhaeque melle subactum, lana susceptum apponi-
 to: uel drachmam abrotani, cucurbitae partis interioris obolū, tritum, melle subactum,
 lana susceptum admovento: uel cupressi fructum, cucurbitae partem interiorem, thus tri-
 tum, melle subactum, lana susceptum apponito. Si puerpera post partum non pur-
 getur, trifolium tritum cum uino albo porato, quod & menles cit, & partum, si appona-
 tur, excutit. Purgamentum uuluarum cum mortuo partu sanguis intus remanet, cu-
 curbitam agrestem tritam, melle subactam delingito, uel apponito. Puerperij omnis
 purgatio si non bene defluat, erysimon cum farina coquito, deinde oleum aspergito,
 & sorbeto, cibis lenibus uitior: uel scamoniā tritam lacte foemineo subactam, lana
 susceptam apponito: uel dulcem radicem tritam melle subactam, oleo rosaceo, uel
 Aegyptio aspersam, lana susceptam admovento: uel similam, farinamue lotam, deco-
 ctamue similiter apponito: crethmi uero, sefelisque semen tritum cum aqua uel uino
 porato, uel semen rhutae tritum, uel succum, duos obolos cum uino meraco, si sine fe-
 bre sit, potato. Secundilla, chorionue hoc appositum educit, Sambuci, actēsue foliorū
 decocto prius suffito, deinde quod cum cantharide conficitur, apponito, hoc & quae
 cumque tenella sunt, uel marcida curat. Si uero mordeat, statim auferto, uellusque rosaceo
 tinctum apponito. Medicamentū appositicium, quod secundas, menstrua, partum ene-
 ctum educit, cantharidas quinque sine capite, pinnulis, & pedibus sumito, tribolique

Quae partum
accelerant.

Ad praegnantes quae non possunt
parere
sanguinis de
pauca
tali miffo.
Quae puerpe-
ria purgent.

Ad praecipuam purgationem

Erysimon. Ad educendum
struthion. aqua in potet
rifs

Ad faciendam purgationem d
rendere

Puerpera pur de trifolii
gatio diuersa.

scamonia.

Chorion quod

educant.
Ad secundaria. menstrua
et feces mouenda

Euanthemon. secundum mare nati radicis quatuor drachmas cū folijs tundito, & euanthemon, & se-
minis apij parem modū, sepiæ quinq; & decem oua simul trita uino dulci diluto subacta
apponito: cumq; dolor inuasent, in aqua calida confedito, mulsūq; dilutū, uel uinum
dulce potato: uel tetrimenti, tripoliue frateris Aeginensis, dimidia uel uncia quantitate
pondus triti cum uino dulci potato. Cum uero dolor habeat, passæ, ciceris albi deco-
ctum potato. Cum autem lotij difficultas, stranguriæ habeat, in aqua calida cōfedito.
Doloris ex Secundariū eductio, Cucumeris agrestis tantum succi sumito, quantum hordeacea fari-
stranguriæ res na iniecta, placētulam, maziōne conficias, & apponas, prius duos dies ieiunato: hoc
medium. melius non inuenies uel caput alij decoctum tritū apponito, uel netopi pusillū lana sus-
Mazion. ceptum apponito, & num ne odor eius in os penetret obseruato: uel scorpij marini sel
in umbra desiccatum cū lana admoueto uel siccum puleium tritū, melle subactum, uel
lere susceptum apponito uel æris florem melle subactum linteo susceptum apponito:
uel cucumeris semen tritum, uino subactum, leporinis pilis & lana susceptum apponia-
to: uel tegulam, ostracōne uino perluto, similiterq; apponito uel alumē Aegyptium
Testa, ostracōne. lana susceptū apponito, uel cantharidas tritas uino subactas admoueto: uel artemisiā
herbam tritā, uino subactam apponito uel melanthion, gitue tritum uino subactum, la-
na susceptum admoueto uel bulbū triticum, tritum, uino subactum, uellere succido
susceptum apponito uel fecem uini albi uetusti combustam, uino albo extinctam, tri-
Bulbus tritice tam, linteo susceptū admoueto: uel chalybanen, netopon, misū tritum, rosaceo subactū,
us. linteo susceptū indico: uel duas elaterij portiones, cera & uino subactas, linteo susceptas
apponito uel butyrum, alumen melle subactum apponito: uel scamoniæ succum, pin-
Scamonia suc- gue suillum cum pulre, maziōne commistum, uino subactū, linteo susceptum apponito:
cus. uel cucurbitæ syluaticæ, quod intus est, tritū, lacte foemineo subactum, linteo susceptū
Maza. apponito: uel lalaris fabæ quantitatē, uino dilutam propinato. Quod & secundam, cho-
rionue extrahit. Si partum excutere uis, sub alas foeminam prehendo, uehementerq;
concutito, potumq; uiticis, hagniue trita germina cum uino dato, uel dictamni Cretici
Partus qui eij- tritum obolum cum aqua, uel conyzæ foetidæ quantum manu capitur, similiter potato:
ciatur. uel marrubij succum, uel netopi plenum acceptabulū tritum, uino dilutum propinato:
uel redam pinguisimā in uino dulci coquito, deinde tres cyathos colato, singulisq; die-
bus cyathū propinato: uel chalybanes tres obolos, myrrhamq; cū uino coquito, crasse
factamq; tepidā propinato: uel marrubij succum, & myrrhā uino dulci coctam similiter
porrigito: uel portulacæ semen tritū, uel populi Creticæ nouem baccas tritas cum uino
albo uetusto potato: uel rhanunculi herbæ folia cū floribus, drachmæ Aeginēsis quan-
titate trita, cum uino dulci potato. Cum autem secunda, chorionue non exeat, leberidis
obolum tritum cum uino propinato: uel apij radicem cū myrti baccis coquito, quatuor
diebus propinato: uel cuminum Aethiopicū, caltorijq; obolū, cantharidisq; parum,
tritum cum uino potato: uel foeniculi radicem cum uino coctam, melle & oleo asper-
so porrigito. Si uero secunda, chorionue non decurrat, conyzam tritam lana susceptā ap-
ponito, sed potare melius est: uel conyzæ quantum manus capit, marrubij succi pondo
drachmas quatuor, netopi parum commisceto, & cum uino potato. Hoc secundā edu-
cit, menses cit. partum non perfectum eijcit. Cantharidas quinq; sine capite, halis, pedi-
busq; tribulum maritimum cum folijs, & radice concitum, & tritum pondo drachmas
quatuor, euanthemis uiridis, & feminis apij tantundem, quinque & decem oua sepiæ:
hæc omnia trita, cum uino dulci coquito, deinde sicuti supra parata propinato, cumq;
dolor habeat, in calida aqua cōfedito, mulsū dilutum, dulcēue uinum potato.
Homoconitis. Hoc secundas eijcit, & uulvas corrigit. Homoconitidos dulcis radicem, quæ sicuti
bulbus est, parua uero uti oliua, tritam cum uino propinato. Si parua sit, duas: si ma-
gnā, unam. Poteris etiam hæc femina commiscere, cuminum Aethiopicum, sefeli Ma-
Sefelis Masile saleotium, folium Libycum siccum, semimodolum, hemichœnicōne, heminisq; ui-
oticus. ni, cotulisue tribus, donec dimidium remaneat, seruet, propinatōque: uel semen ui-
Folij Libyci. ticis hagniue, sefelis, parem modum, myrrhæ pusillum conterito, cum aqua que pota-
Partus abigen- to. Partus electoria, ecboliæ: uiticem album, uiridem, tenuiter tritum, cum uino odo-
tia. rato

rato propinato: uel castorij, sagapenitue obolum, bituminis, asphaltis drachmam, nitri duas, trita cum dimidio olei acceptabulo, hemicorylioue tepefacito, deinde duos obolos ieiunæ cum uino dulci propinato, calida postea lauato: uel marinos echinos tres, totos tenuiter tritos cum uino odorato propinato: uel mentæ pusillum manipulum, rutæ, coriandri, cedri, cupressiue semen cum uino odorato potato: & si illud echinorum habeat, plurimū sorbeto, postea calida lauato: uel anesum, cedri baccas, cedridasue, semen apij, cuminum Aethiopicum, fœli: horum cuiusq; dimidium acceptabulum trita propinato: uel dictamni fasciculum, dauci feminis drachmas duas, melanthion, gitue, pari modo tenuiter trita, cum uino albo potato, morbi uim respectando, deinde multa & calida lauato: uel chabane oliuæ quantitate tritam, cedrino oleo subactam, uellere suscepiam apponito, quod torporem, partum enectum excutit. Si hoc uuluæ perfundatur, secundas, partum immortuum educit. Cum frigore mortuus inest partus, uel præuenio gelido quid putrefactum inest, crocum drachmæ pondo tritum, pingui anserino subactū iniecit, diutiusq; finito. Potio ad hoc plurimum faciens, conyzam odoratam tritam melle, & resina subactam, cum uino odorato, uel sapa propinato, deinde calida lauato. Poculum partus, & malorum quæ intus sunt: uiridis aris, ionæ chalcu, melle sapaq; subactum porrigito: hoc apponito, scobem, ramentæ aris tenuiter trita, melle subacta, tenui linteo suscepiam apponito ad os uuluarum. Si partus immortuus sit, hoc fit ad moueatur, extrahit: testam nouam, ostracônue, neon contusum, pingui anseris subactum, uellere suscepiam apponito: uel nitrum combustum, resina subacta, glandulam, balanônue factū, pingui gallinaceo tinctum indito: uel charien herbæ cognomine radicem, sit ad umbilicum ponatur, non diu: uel cucurbitam agrestem, foricumq; stercus tenuiter tritum melle subactum apponito. Hoc superligato, pingue gallinaceum, resina nam commistam, lana succida suscepiam, super umbilicum uentremq; ligato. Hoc indito hederae albæ fructum tritum, cedri ramēta melle subacta, glandulas, balanîæue confectas in uuluas dato: uel testudinis marinæ cerebrum, crocum, salem Aegyptiū tritum, comissum melle, balania, glandulasue conficito, & intro mittito. Suffimentum eiectionis, quod & sanguinem uentris educit. Super fellam pertusam uestimentis conuoluta fœminam locato, & uti fumum uulua suscipiat, curato. Hoc infunditur, cum mulier abortum fecerit, partusq; non exierit, siue putruit, tumuitue, siue quid aliud patiat: marubij & apij succum per lintheū missum, rosacei acceptabulo, & pinguis anserini quarta parte, & resina tribus obolis subactum, & oleo liquefactum, tepidum in eius a pedibus altius ita ut uulua mittito, plurimumq; temporis iacens contineto: postea quatuor dies sedeto, & putridus partus exibat: si minus, salem Aegyptium, cucurbitam agrestem, uiridem tritam melle commisceto, comedito: quod cum comederit, hac & il facagitaro. Partus eiectionis appositicium, ecboliônue prostheton, sales Aegyptios, myochoda, cucurbitam agrestem tritam, resina drachmā melle semicocto quarta parte, his maiore subigito, glandulas conficito, cum tempus uideatur, indito. Potio eiectionis. Nam partū aiectionis, bletônue eiecit, perdicium, helxinēue tritam, cum uino propinato. Poculum eiectionis, quod partum liuidum, pelidiônue eiecit: tritas ectionu radices, quantum tribus digitis capitur, myrrhæ fabæ quantitate adiecta, cum uino potato. Partus appositicium eiectionis, coriandrum cum radice tritum, netopo subactū, lana succida suscepiam apponito, postea deambulo. Mortuū intus partum hoc infusum eiecit, Crocum tritum anserino pingui subactum per colum missum in uuluas fundito, diutiusq; finito. Partū, qui non mouetur, hoc perdit, & eiecit: scissi aluminis drachmam, myrrhæ tantundem, ueratri nigri tres obolos tenuiter triti, uino nigro subigito, deinde glandulas conficito, & indito, donecq; paulatim dissoluatur, tenero. Lauationes purgati uæ uuluarum, si partu uel inflammatione ulcerentur, caprificus hybernas, olynthusue chimerinus aqua coquito, deinde per colū mittito, postea oleum alpergito, tribusq; lanibus corulise ad summum lauato. Nam omnes lauationes maioris mensuræ esse non debent. Vel putamina granati, thuris polingem aqua decoquito, deinde colato, hocq;

Melanthion. git

Que partum immortuus edu cant.

Ostracon neon Charien herbæ

Palania. Ad eductiōem sang. ex uulua

Partus immortui eductio, et putridi

Partus immortui eiectionis.

Cū partus non mouetur.

Olymbo.

Lauationes dñi cuius mensuræ bonæ esse laudat nes

lauato: uel combusta uini fecem aqua diluito, hæcque lauato: uel granati putamina, myrti baccas, iuncum odoratum, lentículas uino coquito, & hoc lauato: uel buryrum, refinā, thurem melle subigito, uinum supermittito, & hoc tepido lauato; uel sambuci fructum, apium tritum, anefum, thurem, myrrham aqua decoquito, uinum odoratissimum aquæ mensura superpargito, linteo colato, tepido lauato; uel brassicam, Mercurialem, lini semen recens aqua decoquito, colato, tepida lauato; uel myrti foliorum acceptabulum, anefi, myrrhæ parum terito, refinā, oleo Aegyptio melle subigito, uini albi, odora tissimi duas lances cotulasue superiacito, colato, tepido lauato: uel lauri fructum, & pulegium aqua decoquito, rosaceum superpargito, tepido lauato: uel pingue anseris cum refinā misceto, uinum superpargito, tepido lauato: uel cedrinum oleum, buryrum melle modico subigito, uinum superiacito, tepido lauato: uel mel, buryrum, iuncum & calanum odoratum, marinam algam uino coquito, colato, tepido lauato: uel semen apij, fefelis, anexam, melanthion, myrrham uino coquito, colato, tepido lauato: uel cedrum uino coctum colato, tepido lauato: uel hederæ aqua decocta lauato, uel duas potiones elaterij aqua decoquito, lancibus, cotulisue duabus aquæ coquito, tepida lauato, melle & oleo modico adiecto: uel thapsiæ radicis tritæ duas portiones aqua diluito, melle & oleo modico addito, duabus lancibus, cotulisue tepide lauato: uel duas potiones ueratri nigri uino dulci, & aqua diluito, et lauato: uel cnidias baccas sexaginta tritas, aqua dilutas, melle & oleo superparfo lauato; Lauatio ualida, si ulcera pura sint, caprifici fructus hybernus, olynthusue, chimerinus totum diem aqua madefacito, tritos oleum superpargito, & lauato: uel granati putamina, loti segmenta uino nigro coquito, & lauato. Cum uero pura non erunt, & deferent, combustam uini fecem aqua & uino perfundito, & lauato: uel granati putamina, rhoum coriarium, fumaciūm, siue cotinum, myrti folia & rubi, uino nigro coquito, & lauato. Hoc uetusta ulcera sanat, cremore brassicæ decocta lauato, uel Mercurialis similiter: potes & nitri rubri pusillū admiscere, myrrhæ acceptabulum, thus, fefeli, anefum, semen apij, neropon, refinam, mel, pingue anseris, acetum album, oleum Aegyptium album: hæc omnia simul trita uino albo diluito, & tepido lauato: uel cremore Mercurialis colato: uel myrrhæ, thuris, neropi, parē cuiusque modum uino albo diluito, & tepido lauato: uel saluam, cuperum, hypericum aqua coquito, & lauato: uel sambuci fructum, laurique pari modo uino coquito, & lauato: uel puleiæ, aqua lauato: uel pingue anseris, cedrinum oleum parum, mel, refinam simul liquefaciāto, & tepida lauato: uel florem argenti, mel, ceram liquefactam, cuperum, iuncum & calanum odoratum, rosaceum, irim, algā, bryōnue uino decoquito, & lauato: uel semen fructumue apij, anefum, fefeli, melanthion, myrrham uino coquito, & lauato: uel cedrinū Creticam uino, uel aqua decoquito, & perluito: uel hederam Creticā aqua decoquito, & lauato. Hæc si plagam, trosin'ue habeat, facito. Myrrha aqua diluta lauato: uel duas potiones elaterij aqua perfundito, & lauato: uel cucurbitæ syluaticæ, agrestisue uino, uel lactis quatuor heminis, cotulisue percoquito, colato, & perfundito: uel cucumeris partem interiorem, palmi quantitate, quatuor aquæ heminis, cotulisue decoquito, mel, & oleum superpargito, & perluito, operatōrue: uel thapsiæ, ferulæue syluestris radicis duas portiones quantitate, uino dulci dilutas, aquæ duabus lancibus, cotulisue tepefacito, & lauato: uel duas potiones ueratri uino dilutas duabus heminis lauato: uel thlaspi acceptabulum tritū melle subactum, duabus aquæ heminis tepefactū perluito: uel cucumeris palmum, cneoronis potione quantitate, heminis aquæ quinq; decoquito, mel & oleum admisceto, & lauato: uel cnidias baccas circiter sexaginta aqua feruefacito, mel & oleum aspergito, & lauato. Si post partum profluuiū capiat, passam nigram potato: uel granati dulcis succum, uel hœdi coagulū cum uino nigro, uel triticam farinam cum caseo caprino decoquito, & sorbeto: sed triticum antequam molatur, paulū torreatur. Si post partum sanguinem uomat, huius iecinoris fistula læsa est. Quare lac asininum ieiuna potato, postea bubulū quadraginta dies (si facile possit) sesamūque tritum, donec bene habeat. Si post partū sedē doceat, fructū iuniperi, lini radices coquito, & quatuor

& quatuor dies potato; uel semen lactucae tritum cum anseris pingui comedito. Si uero post partum uuluae inflammantur, solani, strychniue succum in pudenda fundito, uel betae, uel spinæ albæ, rhanniuue. Si post partum de crure adeo claudicet, uti stare non possit, semen hyoscyami quantum tribus digitis capitur, tritum, cum uino nigro tres dies potato. Si uero quæ poterit, mente uacillaret, deficeretue, lactis asinini calix hauitus dissoluit, discutitue, postea medicinam, qua pituita purgetur, dato, sandaracha deinde, cetero leporinis pilis tres dies subter fumigato. Si post partum uuluae inflammantur, solani succum, uel apij, uel spinæ albæ, uel betæ, uel cucurbitæ in pudenda fundito; uel sambuci medium, tenerrimum diu coctum inficito, uel tritum absinthium aqua subactum lana susceptrum admoueto. Si uero propterea horreret, amoueto, uel folia umbilici Veneris, cotyledonisue, marrubiumque cum tritici farina decoquito, oleum aspergito, & dato. Hac de uulua bilem trahunt, purgantque, cucumeris partem internam, tritam, melle subactam, glandulam conficito, & inficito. Præterea medicamentum, quod & supra & infra purget, dato, multaque calida lauato, sed anesum, uel melanthion, guttes uel cucurbitæ syluaticæ partem internam tritam diligenter melle subactam, lana susceptram apponito; uel elaterij quatuor portiones, anseris pingui, uel caprino subigito, & melle, quamque longissimam glandulam balanone conficito, & indito; uel nitrum, cuminum, allium, sicum, tenuiter trita, melle subacta apponito, deinde calida lauato, & post balneum calidum potato; uel thlaspi, cardamone agrete tenuiter tritum, melle subactum, uellere susceptum apponito; uel pingue siccæ abrafum, duas elaterij portiones nitri quantum est elatenum, melle subactum, lana susceptrum apponito; uel stazaræ, percidanue tres cyathos propinato; uel anelson, & melanthion uino dilutum dato; uel quatuor elaterij portiones pingui ouillo subigito, & admoueto, quo remoto, placide leniterue stringenti, & odorata aqua perluito; uel tres elaterij portiones ouillo seu committas circa pinnulam in glandulæ formam dato, & indito; qua remota, multa aqua perluito, uel thlaspi portionem cum melle dato. Lauatio si biliola sit, duas elaterij portiones aqua diluito, deinde narcissinum oleum superaspergito, & tepide perluito; uel cucurbitas agrestes duas lactis asinini quatuor laticibus, cotulisue decoquito, quarum una per colum missa, & oleo narcissino confusa lauato. Lauatio si biliola, & pituitosa. Cucumeris interiora palmi quantitate quatuor lancibus, cotulisue aquæ ad potum apte decoquito, melle & anethino oleo addito lauato, uel cnestron similiter paratum. Pituitam, bilemque hoc purgat, Cnidias baccas sexaginta circiter, aqua feruefacito, melle, anethini oleum addito, ac lauato. Purgatiue lauaciones, caprifici fructus hyberni, chimeriniue olyynthi combustis, aqua perfusa, uino nigro decoctis lauato; uel combusta uini fece, aqua perfusa lauato, postea uino odorato, quo myrti folia, rhoem coriariu, cotinumue, siue sumacium decoqueris, lauato; uel folia lentisci, hyperici, saluiam uino nigro, odorato decoquito, lauato; uel brasica aqua, qua Mercurialis decocta sit, nitri pusillum aspersum sit, lauato; uel portionis elaterij, quantitate unius, aqua diluta, narcissino uel anethino oleo asperso, tepide lauato. Si uero biliola sit, cucurbitas agrestes duas quatuor lactis asinini heminis, cotulisue decoquito, colato, narcissinum anethinumue oleum aspergito, & lauato; uel cucumeris interiora palmi quantitate, quatuor aquæ potabilis heminis coquito, melle, & oleum anethini aspergito. Hac lauatio pituitosæ, & biliosæ confert. Pituitam hæc cit, Coccum, & mandragoræ poma cum aqua terito, plurima enim hinc purgatio fit; uel caput allij, nitru, siccæ tici pingue, quod intus est, par, tenuiter terito, glandulam que conficito, & indito; uel succum lasaris, opone sulphur cum fisis siccis mollefacito, glandulamque conficito. Semenque cucumeris terere, similiterque conficere optimè est; uel tauri fel, nitrum rufum, netopon, cyclaminon, horum gallæ quantitate, cyclamini uero maiorem portionem melle misceto, glandulam conficito; quæ curatur, indito; uel cyclamini caput purgato, terito, aqua subigito, linamento suscipito, & apponito; uel myr

Solani.

Ad claudicatem post partum

Ad hyoscyamias potiones

Sandaracha.

Contra uulue

inflammationem

Diuerse mede que trahunt bilem de uulua

Thlaspi.

Lauationes uariæ.

Pituitosa & biliola lauatio.

Olyntus.

Rhous.

Narcissinum.

Anethini oleum

Mandragora.

Nitrundum.

Feltauri. Piper.	rham, salem, cuminum, tauri fel cum melle similiter; uel Medorum oculorum medicamentum, quod piper uocatur, tria granula rotunda cortice dempto, trita, uino uetusto & melle subacta, glandulam circa gallinæ pinnulam conficito, sicq; indito: uel tithymali succum, opōne melle subactum; uel scyllæ radicem sex digitos longam, duos ex acui
Scylla. Veratrum.	to, lana conuoluto, & indito: uel scyllam ipsam sine radice tritam, melle subactam, lana suscepta apponito. Lauatio pituitosæ. Veratri duas portiones uini dulcis heminis duabus diluito, lauatq; uinum admiscendo. Si purgationis egeat, uel marrubium, sambuci fructum, anesum, thus, myrrham terito, & uino decoquito, lauatq; uel brasica, Mercurialemq; decoquito, hacq; aqua perluito: uel cnestri potionem unam melle subactam
Ad cognoscendū menstruæ, quæ ali sacem	Cnestron. indito. Sed prius menstrua decidierint, sole desiccato cognosces. Nam si biliosa sit, uiridis erit: si pituitosa, mucosa. Si ergo pituitosa sit, cnestri potionem unam mulsi hemina, cotulæ subactam lauat. Lenis purgatio, quæ aquam, pituitam, fanem subcruentam, menstruaq; nisi longi temporis sint, educit, uuluarumq; os mollefacit: narcissinum oleum, cuminum quod editur, myrrham, thus, ablynthium, cuprum, rosaceum: cætero rum uero parem modum, narcissini autem portiunculas quatuor, linamentum lini cru di tenue, epictenionue concisum in hæc contrita mitto, circumq; pinnula glandulam
Narcissinum.	Epiſtenion. appungito, lineumq; pannum tenue circum ligato, oleoq; albo Aegyptio tingito, & indito, totumq; diem finito: quod cum amoueris, aqua odorata perluito. Purgamentum, quod pelliculas, pituitam, mucum, subcruentam fanem cit: myrrham, salem, cuminum, tauri fel: hæc omnia commista, melle subacta, lineo suscepta apponito, totumq; diem finito, quo amoto, aqua odorata perluito: uel salem, cuminum, tauri fel melle subactum apponito, deinde eo amoto aqua odorata lauat, uel lasar, sulphionue cum si co sicca multum apponito, deinde oleo rosaceo perungito: uel coccos sine cortice, portio nis unius quantitate tritos, melle subactos, in glandulam redactos apponito: uel alliu
Purgamentum ad multa.	um, nitrum rufum, ficum, singulorum parem modum melle subactū admoueto: quo amoto cerui pingue uino liquefactum apponito, uel piperis quinque baccas tritas, cum elaterij pusillo, lacte foemineo subigito, lana suscipito, rosaceo tingito, & admoueto: quo amoto, sicuti prius facito: uel fici pars pinguisima, cū elaterij una portione, nitri ru bri, mellisq; par modus similiter fiat: uel tauri fel, nitrum rubrū, netopon, cyclaminum,
Nitrum rubrum Piper. Eluterium.	Diuersibalan. pari mensura glandulam, sicuti supra, conficito, uel tauri fel cum Aegyptio oleo multum, apponito: quo amoto, rosaceo linito: uel cucumeris longi partem anteriorem sine se minibus tritam, lacte foeminae puerum lactantis, myrrha pura, mellis pusillo mista, oleo
Cucumis logi or cucurbitulae	Aegyptio subactam apponito: uel cucumeris partem anteriorem sine seminibus siccam, rasam, tritamue, melle subigito, seruefacitoq; & oblongam glandulam conficito, oleo que albo linito, & indito: uel cucurbitam agrestem similiter conficito, uel portiones elaterij tres, tritas, pingui subactas, & in glandulam redactas indito. Purgatio, quæ aquam,
Dermaton pur gatio.	pelliculas, membranulasue, siue dermata, mucumque ciet: coccos tres cortice nuda tos, qui portione quantitate faciant, tritos, melle subigito, & uti prius indito, postea rosaceo linito. Quæcūq; uero glandulae induntur, succida lana conuoluto, deinde te
Purgationes di uerse.	nui linteo circumdato, postea in oleum Aegyptium mitto, ac indito. Sic enim pellicu las commotas, & aqua maxime ciet. Purgamenta appositiua, quæ magis, quam prio ra pelliculas, aquam, mucos, cruenta, ciet. Piperis quatuor baccas maiores, uel mino res, si opus sit, terito, portione inque elaterij commisceto, lac foeminae, mellisq; pusillum
Cantharides materia ut paruis cantharides sine capite aliis ut pusilla	alpergito, lana molli, pura suscipito, circum pinnulam uoluto, linteo tenui tegito, oleo albo Aegyptio tingito, & indito, totumq; diem teneto: cum amouebitur, cerui pingui linito, uel Mercurialem tritam & myrrham apponito. Purgamentum appositiuū, quod secundas & menses, & partum euellit percussum, apoplectione: cantharidas quinque sine capite, alis, & pedibus, tribulum maritimum cum radice, & folijs uiridibus conterito, seminis apij paulum tritum addito, sepius quinque & decem oia uino dulci diluto subigito, deinde semunciam, strateræue Aeginsem cum uino dulci propinato, postea mulum dilutum, uel dulce uinum potato, & in aqua calida confidito, Si uero dolor in

gruit,

99. Ad Fraxinam

Cū que potan-
tur nō purgāt, hīf. hoc medi-
uideto quid s. carnem

815. *Ad fecunditatem*

Логично cit.

Ad missing defects

Thymiama.
Purgatiua un
ctio.

Lenientia.

*Dux glandula
balanica*

cunde. ut femina q
primus cocif

Nitrum rubrū

*Cũ locellini •
mis patent.*

Cum mēses cese
sint.

Lauatio ulce-
rum.

6

Spodos.
Pudendorul
cera.

Stranguria.

Medela omni
que in pudēdi
nascuntur.

Cedrinū oleū. **que** anferis, refinam uino tepefacito, & lauato: uel butyrum, cedrinum oleum, mel modicum commisceto, & linito: uel florem argenti uino subactum infundito, uel butyrum cum melle, uel cedrinum oleum cum melle commisceto, & linito: uel uitem albam echetrosi, myrrham, mel uino diluito, posttridie uero uino nigro tepido lauato: uel lentis folia aqua coquito & lauato: Si locellorum os, metreonue ulceretur: butyrum, thus, myrrham, refinam, cerui medullam aqua tepefacta infundito, uel lētis cremore lauato. // Cū de locellis aqua defluer, ulceraq; intus erūt quæ lancinent: pingue anferis, & ouum commisceto, linitoque: uel suis, uel ouis pingue uino cum aqua pari mensura tepefacito, & diluito. // Quæ in pudendis insunt ulcera hoc lauato: mannam, thurisue pollinem, rubum, pini corticem aqua decoquito, & lauato: Si partus immortuus sit, chalbano oleo quantatatem linteolo conuoluta, cedrino oleo tingito, & indito: uel calamum odoratum, & cucumeris interiora conterito, pinguiq; anferino fuscipito, & super umbilicum, pectinēq; ligato, paulumq; ex hoc uellere fuscipito, & ad uuluae os admoueto: quod sensim extrahet, uel cedri ramenta, rubici trita, aqua feruefacta, subdiuata, mane data dolor res exigit, pellitue: uel lasaris drachmam, marrubij succi acceptabulum, & cedrinū oleum admisceto, dimidiumq; parui cyathi propinato: uel tauri fellis oboli, dimidiumue tritum cum uino porrigito: uel pingui conuolutum cum ouo deuorato: uel caneros fluuiales quinq; lapathi, rumicisue, & rutæ radicem conterito, cinerēq; de foculo, fumo ue enbratum cum mulo subigito, & subdiuato, terq; ieiunae propinato: uel cucumeris interiora tenuiter trita cedrina pice subigito, uellere fuscipito, linoque pariter pinnulae alligato, duriorq; pinnulae pars extra uellus paulum emineat. Cum uero sanguis apparuerit, amoueto, uel nigri ueratri uirgulam sex digitorum quæritate capito, lana circumducito, summum nudum relinquo, quantumq; poteris indito. Cum uero summū eius uirgulae sanguine inficitur, demito, uel nigrum ueratrum, cantharidas, conyzam tritas aqua subactas, in mollem glandulam, balanōne, sex digitorū longitudine redactas deficcato, siccam, duramue lana circumducito, summūque eius cedria linito, & indito. Cū uero sanguis apparuerit, admoueto: Si partus immortuus, uel fideratus, apoplectōs ue sit, herbam rhanunculum, elaterij pusillum aceto meraco subigito, & propinato: uel scapus, caulisue tenellus brassicæ summa parte netopo litus indatur.

Nota, nec Hippocratis, sed adulterina sunt hæc pauca, quæ sequuntur, usq; ad sequētis de foeminarum morbis principium: uerum ut inueniamus, reposita sunt.

Tussis pueri q **Tussis** infantili sic tollitur, thapsiam cum farina decoctam deuorandam dato, uel cum ouo assato sesamum album, salem, mel mistum delingito. Ventrem puerili sic moueto, succidā, illotamue lanam, melle tinctam superponito. Si uero maiusculi sit, caparum exteriora contrita superponito. Si lac non sit, sesamiam farinam aqua decoctam, melle & olei pusillo asperfo forbereto. Spiritus angustiam, asthmāue infantulorum abigit, thus tritum cum uino dulci potum. Purgamentum, sic glandulas, balanidāsue conficito: mellis lancem, cotulāmue, siue hemianam, anesi acceptabulū, bituminis drachmas duas, fel bouis, myrrhæ drachmas tres, elaterij portionem aheni decoquito, & anferis pingue misceto, cum uteris pingui anferis glandulas linito, molli ouilla lana conuolutas. Poteris & lentiscinū oleum, & cinabrin his admiscere. Hoc uomitum tollit, succus ocimi cum uino albo potus, uel sesamia farina aqua decocta, uel dulcis, arisue granati succus cum melle, Constringens, stipticumue medicamentum sic conficitur: ueratrum nigrum, sandaracha, squamam aris, parem cuiusque modum separatim terito, deinde calcis pusillum commisceto, cedrinūq; oleo subigito. Medicamentum exurens, purum aris florem comburito, donec rufescat, deinde tenuiter terito, hocq; uritor. Medicamentum nigrum, squamam, & florem aris separatim tenuiter conterito, duāsq; trēsue species hinc conficito: si uehementius uelis, tres aris partes cum una squamæ misceto: si secundam, quartam: si tertiam, quintā, medicamentum hoc ad omnia quadrat, & conuenit. Medicamentum ad anginam, marini roris flores, uitis agrestis, absinthijum, elaterij pusillū melle subigito, faucesq; linito: podagricos etiam dolores, & articularum abscessus per tres dies abluito: cum autem ablueris, nigrum rubrū, crudum, tritum, melle subactum superlinito, uel hoc tritū, & alumen

in

in olla cōfecta, melle & aqua superiectis, diem & noctem ferueto. postea passam tenuiter tritam supermittito, & optime misceto, & linito: perusta, afflataue igne, combustaue hoc linito, porculacæ, lactuca: que rubræ succum cū pingui sullo decoquito, & utitor. Nam dolorem omnem discutit. Medicamentum oculorum, tenuiter & diligenter aris æruginem terito, capræ succum fel uino albo subigito, siccatō, deinde friato, & per calasum inspirato. Nā omnia, quæ in oculis sunt, extenuat, & tollit: uel misy præparatum in mortario terito, cinerem aureum lotum cōmisceto: sint autem tria dimidia ad unum dimidium, quod in massam redactū comburito, & ne defluat caueto: nam calefactum liquescit. Cum autem optime cōbustum fuerit, rubescet, quo friato, utitor, quemadmodum & priore usus es: uel cerussa cum misy combusto, quemadmodum cum cinere aureo sit, misceturue misy, uel hoc quod uehementius est. Cinis cyprius, lotus, cerussa, misy combustū. Sint autem duæ cineris partes, una cerussa, una misyos: succus autem anemonis foliorū expressus in hac mittatur, & sub sole in aris rubri uase cōfecto, ne quid incidat, ponito. Cū uero crassum satis factum fuerit, pastillos cōficito, quos desiccatos, quammaxime poteris, cōburito, deinde terito, & netopo & melle subigito, uasēq; ahe neo desiccatum cōseruato, & cum opus fuerit utitor. Molle, lenēue desiccans. Cinis cyprius, spodosue, chalcitis non lora diligenter trita: flosq; aris pariter mista terito: uel cinis cyprius, & aureus, chalcitisq; trita, cōmistaq; simul urantur: uel cinis lotus & aureus, spuma aris pariter trita: uel succum uuæ nō maturæ per lintheum missum, uase rubri aris cinere cyprio cōmistum, tertiāq; portione ad succum acetri acerrimi supermissa sub sole decoquito, quinque die uersando: cum uero hic succus crassescet, cinerem, chalcitinq; diligenter trita supermittito, & remisceto: cū autem hic succus sex, uel septem dies sub sole steterit, drachmas octo cineris in Attici lancē, cotulamue succi mittito. Quod si uehementius uelis, minus cineris cōmisceto, si lenius, plus: deinde quammaxime siccificato, pastillosq; cōficito, postea fumo siccificato, dū nihil humoris remaneat, testatq; similes sint. Ne cū terentur rutro, pistilloue hæreāt, uel cinis, spodosue chalcitis aceto albo subigito, pastillos cōficito, siccatō: cumq; opus erit oculū linire quā optime terito, uinūq; uetusto, dulci reperficito. Hoc albuginē, argemōne oculorum tollit: populi lachrymam, & lac sceminæ cōmisceto, & utitor. Cum oculus lachrymat, dolētur, dulcis granati succū, dū sicuti pix nigrescat, decoquito, si assas sit, sub sole ponito, deinde liqui dō linito. Cū uero lachryma dulci oculus lachrymat, uuiq; matura pendeat in uinetis, tres, quatuorue racemos albos calcato, percolato, sub sole siccato, siccum calefacito, dimidium obolū atticū eris æruginis cōmisceto, linito. Hoc in oculos spiratur, plumbi cineris paria, myrrhæ decimam horū portionem, papaueris succi paulum, uinum uetus, hæc sicca terito, & utitor: uel scyllæ cineris, cerula, chartæ cōbustæ, funciue, quo charta cōficitur tertia portio myrrhæ decima. Si pilos de corpore tollere uelis, lachrymā uisitis oleo misceto, & linito, & supercilia, & palpebras similiter, cutis tenuis, rubella, bonique coloris remanebit. Leuitatis intestinorū, lienterisue remediū: lentis, tritici seranij duos modiolos aqua madefacito, cum mollia erunt, tenuiter cōterito, deinde sex lances cotulasue aquæ superfundito, & uehementē agitato. Cū autem ab rutro discedet, in ollam mittito, paulumq; mellis adijcito, cū ualde coctum fuerit, frangito, & comedito, ut numiq; uetustū sitiens potato, hocq; sic uitor dum sanescat. Si uero raucescat, myrrham tenuiter trita melle subactam, lintheo susceptā naribus admooueto. Lauatio, quæ pituitam cit: thā piā potionis quantitate, passæ circiter granula quadraginta, uel cnidij portionē, cneftrōne, seu oleastellū, mellis dimidiā lancem, cotulamue, parē olei modū, marinam aquam aspergito, cū hisq; furfures, pitfanamue, dū crassescāt decoquito, deinde tepida diluito, colato, lauatoq; uel succū betæ, cū pingui, nitri decem drachmas, salis plenū acceptabulum in aquā marinam mittito. Cū autem bilē ciere uis, lassar succi portionem, elaterij drachmā & dimidiū, cucurbitæ syluaticæ agrestisue drachmam tritam, quibus priora subigito. Sin autem uehementius agere uis, cucumeris interna drachmæ quarta, cū aquæ dimidia lance, cotulæue calefacito, lauatoq; Si uero lancinet, pitfanæ cremore pertuito, uel lacte asinino coquito, uel cū betæ cremoris tribus lācibus, cucumeris inter

Combusta hoc
leuat.

Cinis aureus.

Spodos.
Succus anemonis.

Spodos.

Medicamentum
oculorum.

Delachryma
tio.

Charta combu
sta.

Deglabratio.
Lienteria.

Lauatio ad pi
tuitam.

Lauatio ad bi
lem.

Lac asininum.

facas in melle
Solome.

*Difficultas in
testinorum dy-
senteriae qui
sedetur.*

Eurys pifana

Piffa alba.
Calumun. be.

na coquito, sale, mel, oleum cōmifceto, poſtea uero pifana cremore lauato: uel ſylua-
tica cucurbita drachmam trita lacte aſinino calefacito, eademq; cōmifceto: uel cucume-
ris interiorū drachmā, elaterij potionem, ſolomes, quantū tribus digitis capitur, mel,
oleū marina aqua perfundito. Sin autē olerū ciere uelis, medicamentū nullum potato,
ſed rebus alijs utitor. Difficultatis inteſtinorū, dyſenteriaſue lauatio, dulcis granati pus-
tamina uino plurimū ſeruere facito, dum dimidiū relinquitur, medullae lancis quartam,
thuris drachmae quartā, dimidium roſacei acceptabulū cōmifceto, pifana cremorem
aſpergito, deinde lauato: uel pifana cremore, marina aqua aſperſa, uel duas ueratri ni-
gri potiones tritas, aqua tepēfactas, olei puſillo aſperſo dimidia lacte lauato: uel pifana
cremore, mala cotonea diſecta, dum eorū odorē ſuſcipiat, macerato, deinde propinato:
uel pifana furſures aquae ſemicōgio, donec craſſeſcūt, coquito, deinde colato, & propi-
nato: uel mala cotonea diſecta, cum coriandro, & apio aqua ſeruēfacito, conterito, co-
lato, propinato: uel paſſam albam cum mentaſtro, calamintūtheū, & coriandro aqua de-
coquito, deinde cōterito, per colū mitto, & propinato. Cū hoc ſolū hominū utilitatis
cauſa ſummo labore, uigilantia, ſolertia, & induſtria, quanta dabatur, nobis pſiceretur.

*Hec in Hippocratis codice inſerta, nihilq; ſermi ad rem ſcientia, cum hac inſcriptione notha, conuertere Epi-
dorus maluit, quam diſſimulando praetermittere. Quare nemo cum imprudentia damnauerit, quod quae ſpuria, et
notha eſſe dicuntur, cum Hippocratis legimus miſcuerit.*

HIPPOCRATIS DE FOEMINARVM MORBIS LIBER.

*Art. quae ſe
minus potius
alba proſtrua dixerit
de pſtuoſa proſtrua
et quae diſſoluta ad eum
ſequitur*

Medela.

Sorbitiones.

scitania, bid. puf. gi.

*Cibus et po-
tus.*

Curatio qua.

Roſtuum autem album natu grandiores, potius ſcemellas, quam nouel-
las, iugulatusue moleſtat, ſed burus deſluxus, pyrrhoſue rhoos utraſq;
que Purpureus uero, ruſus ue, ſeu erythros rhoos nouellas, qui ſermē
ſemper de febre proficiſcitur: non minus & abortu, menſium etiam deſe-
ctu, interceptiue, cum diu retenti, remoratiue ſubiō prorumpunt. Quan-
doque & partu, cum febris inceſſit, ſanguisq; multus, & in fruſtula coactus deſluit, cla-
uium, iugulaue neruorum, qui corpus continent, tenent ue, dolor uexat, corporis tor-
por, crurum perfrictio, refrigeratiue. Quandoque cum multus ſuperfluit, per nares
& dentes diſſunditur, multusque ſudor deſluit. Super his autem & cordis, uetriculue
ſuperioris dolores accedunt, perfrictiones, febres purabile, ſepiusque die eodem & ſu-
dant, & frigescunt, horreſcunt ue. Quandoque ſuperiora, quandoque inferiora conuel-
luntur, doloresq; graues parturientium ſimiles in inguina prorumpūt, & recurſant, diſ-
ſicultasq; lotij, diſſolutiue, quandoq; uehementer moleſtat. praeterea ſi ſicceſſit os, lingua
exaſperatur, pedum magni digiti, pollicisue cum ſuris & coxis contrahuntur, dolores
que lumbos quoque uerſus lancinant, manuūq; debilitas additur. Cum uero hac ue-
niunt, tunc & neruorum diſſentiones, retantiue fieri conſueuerunt de iugulo, clauibus,
in uenas iugulares, maxillas, linguam, Pauloque poſt ex his de magnis neruis, tenentis
būsue incipientes, in poſteriora ſpinam, lumbosq; deſcendunt, haec morbi uiolentia pe-
reunt. Cum ergo hi fluores incipiunt, hoc praedicto, ſicq; nutritio, curatiue: mane
quidem medicamentum aliquod ad hanc, ex his, quae ſcribam, propinato, quo maxime
egere uideatur, multumq; ſanguinis, ſi deſſuat, ter, quaterue die dato, hoc pacto nutri-
caro: ſi ſine febre ſit, cibarijs, ſi cū ea, ſorbitionibus quartū cōmodiſſimae ſunt, panicum,
lens, ſimila ſetania, farina ſiliaginea, alica, far, aqua decocta. Poculum uero, decocta aqua
cū farina polline, florē, uel cū panis cruſtula cū ſine fale delingito, cibariū autem
panis pruna diſcoctus, Pulmentū, obſoniuūue, leporina caro, palumbina, columbināue
tam elixa, quam aſſa, hoculique caro aſſa, nullo cōdimēto, moretūue, ſiue aromatē con-
dita: ſed aceto tantū tincta, caprae bouisue iecur pruna deaſſant, ouū tenue, ſorbilēue, tan-
tumq; eius luteū, uitellūue, caſeū non ſalutū dato: olerū uero nihil nec crudum, nec co-
ctū guſtato, balneis abſtinet, manuūque lana ſuccida craſſo modo cōuoluto, ſuperio-
resque cubitorum partes, poplitum, genuūque ſub ipſasque mammās, eas ſub leuan-
do, cucurbitulas ad moueto modo dextera, modo ſiniſtra parte. Si uero propterea ſpi-
randi difficultas, dyſpnoeae fiat, eas amoueto, Sanguinemque ne detrahito, ſed appo-
ſitis ſanguinem ſuſtentibus, quae ſcribam uitor. Si quidem hac proſtrua euadet, cum
ſanguis

sanguis multus defluerit, colorque exalbidus remanserit, uultusque & pars suboculos turgēbit, & crura, locelliq; humescant. praterq; rationē & modū habunt, quāq; de fluent, similia carnis crudae loturae sunt; si uires patiantur, uomitione ieiunae subuenito; post uomitionē cibū porrigito, unumq; nigrū meracum non multū porato, ne lauato uel frigida, deambulato, semel die comedito. *Nam omnis siccitas prodest.* Si uero per haec locella non sistantur, nec concidant, fluoribusq; non liberentur, corporis eius uires cōsiderato: quā si patientur, uerō purgato, helleborissatōue; si uero nō aufculct, caput purgato, cetera uictus ratione curato, modo quo circa eas, quā non parient; prater rea foeminarū naturas, colores, uires, atares, anni tēpora, loca, uentosq; cōsiderato. Nā frigida quaedā sunt, humida, fluuida, quaedā calida, sed sicciore, solidiores, statariae uel. *Quae in his cōs* *sig. a ploni* *medicib; ex* *u*
fidetur. Quae em supra modū candicant, haec sunt humidiores, & fluxiores, nigrae uero contrā. Quae uero subfuscae, subflauaeq; sunt, mediū locū tenēt, modoq; eodē & in ataribus eueniunt. Nam iuenculae semper ferē sanguine abundant, & humescunt, uetulae cōtrā siccae, & nō multi sanguinis sunt, mediae uero mediū quid inter utraq; habent; modo nanq; illis pares, modo impares sunt; quare qui haec rite tractare uoluerit, singulatim quae dicta sunt dignoscatur. Si fluor, rhoosue locellos petat, intusue gignatur, sanguinis multū compactū prorūpit, dolentq; coxendices, lumbi, ilia, postrema aluus, locus durescit, quem si tangas, doliat, horret, rigetue, grauiusq; febricitat, debilitatur, cūctaq; doliat, prater humeros & scapulas, calescit, rubescitq; uenulae durescūt, & propulsant. Morbus autē hic abortu potissimū fit, cumq; mēstrua diu retenta subitō prorumpūt. Sic autē habenti, caprificū siccam, tritā, cribratā, olynthōne linteo susceptā apponito, superq; postremam aluū refrigerantia ponito, cauetoq; ne horreat, rigetue. Cum uero fluor consistērit, quamacerri mo aceto solta oleastri decoquito, huiusq; dimidia hemina, lancēue siue cotula pudenda perluito, passulamq; Syriacū rhōū, rubrū, sumaciūmue, quamacer rima aqua decoquito, & propinato; uel mora rubi rubra, sicca tenuiter trita, cū similia *lo: 10 uulue in aceto* *aqua: ianus dicit, aceti*
Qualis fluor. Ad tumore *fluxus*
Medela. farināue letania aqua decoquito, & ieiunae porrigito. Sin autem ualidius facere uelis, calcis portiunculam cum similia, farināue duabus commisceto, nec lauato, cibarijs siccis uitior, nigroq; utno odorato. Si uero iam cessante fluore tumeret, medicinā infra potato, decoctoq; flicorum locellos lauato, deinde stringentibus. Si uero quae patitur humida sit, humescatue, dum ruber fluor siccetur, suffito. Nam ueluti cruor nuper iugulatae uictimae defluit, frustulaeque perlucētia. Quandoque autem & ruber fluor gliscit, scaturitue, postremaque aluus tollitur, emaciatur, uomit, uenter durescit, quem si tangas, tanquam ulceratum, doliat, febricitat, fremit, pudenda doliant. Quae si moueatur agitate, lumbos, ilia, uentrem, pectus, scapulas, nervos, cunctaq; doliat, debilitatur, deficit, decoloratur. Quae per morbi principia plerumq; fiunt. Si uero producantur, multo magis afficiunt, morbusq; patescit, caua, pedesq; turgescunt. Morbus autem hic partu potissimum concipitur, si quid in ea uellicatū remanlit, putruitue. Si partus exasperetur, huic si per exordia occurras, madesactam aqua calida spongiā apponito; cum dolet, uel tenue, mollēue linteam aqua frigida tinctam super uentri ponito, frigidaq; perfundito; lectumq; a pedibus altiore statuito, sicq; sternito, & reclinato; medicinamq; aliquam earum, quae foeminis dantur, quāq; magis conuenient, & admittentur, porrigito, semen apij tostū, fractū, cribratū, irionē, erysimōne, muscū oleastri, galiam, rutam, origanum, pulegium, caprinum caseum fordibus abrasis tritū, ceterorum parem modum; origani uero, rutae, musci, gallae, dimidium cōmisceto, cumq; aqua, farina triticea cribrata, decoquito, & mane ieiunae ante motum dato. Si uero quā expediat, acriora uideantur, cum pulve medicamenti potio una, caesi una, farināue una dentur, uel per melle addito, hoc porrigito, dū morbi exordia sunt, creberq; sanguis defluit, parumq; cessat, doloresq; graues detinet, haec facito. Si uero sanguinis minus defluat, minusq; temporis, quae per superiora & inferiora subducant, pituitato, lenibusq; suffumens pudenda subterfumigato, quocumq; tempore occasio dabitur, molitumq; tusumue farcum acere, surfurēue caprificos, grossulōsue, seu olynthus uernos, siccos, rufos, *Olynthus.* cribratos; olea solia trita cum lacte bubulo cocto, uel crudo porrigito, semperque lenia-

*Profliuium ex
abortu uel la-
bore.*

Medela.

Curatio.

Cibaria.

*Nutritus mu-
tatio.*

*Profliuium al-
bum quale.*

tur, ne hic morbus respectato, uel contra ingrauescat. Nam hic morbus lethalis est, pau-
caque euadunt. Cum autem feminae partus corruptione, uel labore sanguis ex articulis
defluit, quod medicorum aliqui profliuium, rhodone esse putarunt, cum aliud sit. Nam
quod ex articulis, lumbis, coxendice defluit, glutinosum est, sanguinis simile: quod autem
de locellis, cauisque uenis, magnisue, syncerus puriusue sanguis est. Hanc autem sic habena-
tem hoc pacto suffumigato, contusi farris sextarium per noctem aceto macerato, sula-
phuris, myrrhae, dracunculi feminis pusillum commisceto, deinde foeminam pannis opti-
me conuolutam, ne uaporet, super sellam pertusam locato, prunaque accensa batillum
amurca de oleario dolio, sordidibusque de insectorum cortinis superactis supposito, hoc
que deinde aceto maceratum, ne penitus locelli madefcant, supermittito, quod puden-
da molestia leuabit, cruentaque purgamenta deducet. Quae si satis tibi euocasse uidebe-
ris, semen erysimi tritum cum uino propinato, profliuium huiusmodi, tanquam humor cor-
rupti oui, mali odoris, & multus defluit, locelli, hystericae uel inflammantur, lumbi &
inguina dolitant. Quare si multus sit, celeriter sedetur, ne tempore accedente intus pu-
tre scat, quod remanet, quandoque & tanquam carniū assatarum humor defluit: cum
his graues febres incessunt, multaque ex his fluoribus pereunt, paucae euadunt: quam, si
per exordia sumptis, sic curato. Si sine febre sit, satisque uirium habeat, uerato purga-
to, deinde tres quatuorue dies intermitto, medicinam per inferna propinato: post autem
hanc purgatione sic nutricando profueris, si curaris, uti fluente liquida, aquosa, ulsi-
ginosaue sint, maturinoque tempore ieiunae medicamentum aliquod ex his, quae scribam,
uino asperso propinato, deinde alio nutrimento curato, locellosque sic medicato, si quidem
inflammati, clausique sint, lenibus suffimentis suffumigato, dum eorum os mollescat: postea
lauationibus peruito, quarum egere uidebuntur, siue quae purgent, siue quae molliant,
leniantue, deinde lenientia apponito. Sin autem os non facile solueretur, aperientiaue,
suffumigato, hisque appositis, quae scribam, dum aperiat, mollescat. Si uero his fluen-
ta non susterentur, caput purgato, sicque nutricato: si quidem sine febre sit, lac asininum
ieiunae propinato, deinde herbas & domesticas, & agrestes sumito, praeter allium, por-
rum, brassicam, longamque radicula, raphanone, marinorum uero piscium rhaia,
leuigatam, scorpium, congruum, torpedinem, pastinacum, anguillam, passerem, gobi-
um, cum dulci muria, capis, coriandris coctis comedito. Carnem autem suillam potissima-
m, cum unumque album, rubellumue, dulce dilutum potato. Praeterea caput balneis non ad-
herentur, & humescant, pro balneis illuuium, pro uinis albis, rubellisue, nigris: pro dilu-
rioribus, meracioribus: pro farinis, panibus: pro piscibus, assis carnis, cibisque omni-
bus arefacientibus utitor, quibus in uentris fluoribus utimur. Lauationibusque omnibus,
praeter uini & aquae abstinet, hisque, quae stringunt, suffito. Si conciperet, optimum es-
set: sin autem iuuenula sit, maturino tempore ieiunaeque uomito, deinde paulum pran-
deto, comeditoue. Hic autem horum fluorum est nutritus. Profliuium autem album
lotio asinino simile defluit, uultus, oculorumque partes inferiores tumescunt: oculique si-
miles his sunt, qui morbo aquae subtercutem laborant, turpes, fastidique uisus sunt, nec ni-
tor in illis est: sed lachrymabundi, sordiduli, hebetesque sunt, colorque harum exalbidus est,
corpus pustulosum, postrema alius turgit, modici, maligni, aquosique rubores in genis
quandoque recurrant, crura tumescunt, quae digitis, si premas, cedunt, & tanquam pin-
gae quid tractaris, inquinantur, ungunturue: semperque spuri plenius est os. Cum ieiunae
sint, uomuntue, superior uentriculus, cor, intestina dolitant, aquam acidam uomunt.
Cliuorum locum si conscendant, spiritus angustia, stragulatione istam obrepunt, crura,
genua debilitantur, frigescunt, pusillisque crebris os uexatur, praeter modum locelli hiant,
plumbea grauedo, pondusue in eorum os decumbit, doloresque per coxas cursitant, cun-
ctaque inferiora, ab extrema alio incipientia ad pedes usque frigescunt, plantae eorum torpe-
scunt, nec incedere possunt. Haec difficile est ab hoc morbo liberare. Nam cum aetas pro-
cessit, labores doloresue simul consenuerunt, nisi quid bonum, felix, faustumue sua sponte
accedat,

accedat, quod dissoluat. Cum ergo hæc abundant, medicinis, quæ bilem non purgent, abigito. Quare lotium mouentia, si potentur, his conferunt. capitis purgatio, illuuiæ, deambulatio, album epithymum potare, succus nutritus: quæ si faciant, penitus quidem non sanescunt, sed melius, quietiusue degunt. Profluium album alterum, subleuatum, luridumue purgando demittit, lotium pungit, lancinatur, ocellos ulcerat, grauius febricitat, multum caler, sitit, peruigilat, mente sæpe alienatur, respicitque, spiritus angustia, membrorum resolutio, delectatioue habet eas. Has necesse est, papauer album, urtica semen tritum, dulcis granati radicem, & folia, Syriacum rhoon, sumacium, gallam, caseum caprinum uino aspero, aut feruore decocta, per colū missa potare, deinde succum granati, confusum far, caprificus hybernas siccas, olynthusue, muscum oleæ, germinaque, moriamenta tertia portione, cætera paria sint, cum olerum cremore porrigito, decoctumque amygdalarum, & sesami sorbeto, deambulato, uehitore, nec desidet. Profluium aliud purgatur, quale lotium ouis, & multum color albus est. tota turget, digito tibi pedesue si premas, cedunt omnia, cauiumque remanet, si quid comedit, impletur, inflatur, incenditur: si deambulet, quidue negocietur, spiritus angustia, asthmæ, labor, dolorue capit, color modo albus, modo luridus; huic si uirum satis habeat, iuuenisq; sit, cæteraq; compareant per exordia, medicinam supra & infra dato, caput purgato: si pituitosa sit, medelis, quibus pituita purgetur: si biliosa, quibus bilis. Si tempus anni commodum sit, nisi suapte natura lienosa sit, si quid dictorum extiterit, leuatum decoctum plurimum tempus propinato, uel feri dulce uinum dilutum, si opus sit, dato, cibū ne tangito. Si uires non sint, sorbitione perpuilla sustentato, ne lauato. Cum uero tempus tibi uideatur, potionem tollito. Post purgationē cibis uiror pinguis, dulcibus: sed acribus, salis, oleribusq; acribus abstinet, piscibus laxatilibus, carne ouis, uel gallinæ, leporinæ, pane cibario triticeo, uel hordeaceo bene subacto, coctisq; oleribus agrestibus esui aptis, hortensibusq; præter quam acribus, decoctis, maturinæque deambulatione & a cibo uitior. Cum autem tibi hæc facienti durior, sicci orq; facta uidebitur, ocellos sece lauato, deinde tribus, quatuorue diebus intermissis, constringentibus perluito, contineto: si desiccata sit, quiescito. Si uero suapte natura biliosa, pituitosaue sit, nutrituq; & medicina potione emaciata, extenuataue adeo sit, uti nihil fumat: lac bubulum recens calidum, uti de uacca exit, quadraginta dies potato: melius tamen est, pituitosam, dum lac bibit, cibis quamminimis uti: huius autem portionis mensura sex heminae, cotulaue Atticae sint. Primo duas potato, singulisq; diebus unam usq; ad sex adito, deinde similiter descendito. Post uero lactis portionem cibus, & hoc nutritu reficito, matutino tempore cincinalem, adiantone succū, tritum, cribratum, cū uino nigro, odorato, diluto potato. Si uero morbus rediret, totam foueat, suffitoq; medicamentis que rursus infra & supra purgato, deinde uulvas lauato: si quidem pituitosa suapte natura sit, cocco, granæ cniديو uel thapsiæ radice: si uero biliosa, colophonio, scamoniae uel succo, uel sylvatica cucurbita, trita cum aquæ duabus heminis ad dimidiū decocta, mellis hemina quarta, narcissini, uel anethini olei sesquialta, deinde uino & melle, uel solo oleo lauato, suffitoq; postea tres, uel quatuor dies intermittito, continetore, deinde cincinale, adiantone potato. Si uero hoc tempore conciperet, morbus rediret: qui si rediret, necaret. quacumq; autē seniores hic morbus concipit, earum locelli putrefcunt, nullaq; ferē euadūt. Profluium aliud, quo nescio quid oio crudo simile, subalbidum, subleuatumue purgat, quod pudenda ulcerat, pedes, tibiasq; & oculorum cava tumefacit, oculi humiduli, lachrymabundi, sordiduli redduntur, cumq; uadere, incedere uisitur, spiritus angustia, asthmæ, debilitasq; capit eā: quæ si biliosa sit, morbus nō discedit; cumq; bilis mouetur, nisi purget, ualde febricitat. morbus autē hic uetulas magis, quam iuueculas uexat: quæ cū sic habeat, ualdeq; turgeat, medicamentū quod per interna bilem, pituitamq; educat, porrigito. Si uero nō ualde turgeat, pituitaq; eam premat, & uexet, supra medicamentū dato: si quidem robusta sit, ueratro purgato: si minus, qd pituita, bilemq; ciat porrigito. Post autē medicamentum, serum coctum cum salis pulillo plurimos dies potato, deinde mentam, hediesmōn profero.

Curatio.

Profluiū aliud album.

Curatio.

Profluiū aliud.

Medela.

Lactis bubuli potus.

Colophonius succus.

Cur pauca euadant.

Profluiū aliud.

Medela.

Lactis asinum.

*Que his porio
nanda non fuit*

ue comedito: uesperi autem cibum ne tangito. sed paulum sorbeto, uinumque dulce si e-
geat, superpotato. Si uero serum non compareat, lac asininum decoctum propinato dies
quatuor, uesperi eadem facito, si quidem nocte febris, ignisue non habeat. Si uero sua-
pte natura liuosa, uentosa, & exanguis sit, serum, lacue ne potato, sed per inferna pur-
gato: cumque tibi commodum tempus uideat, uuluas primo fecis aqua lauat, deinde co-
lophoniz, scamoniæ ues succum uini dulcis Attica hemina, cotulaue diluito, narcissini-
olei hemina quartum superpargito, locellosque hoc lauat: posttridie autem uini hemi-
na, mellis quarta, resina, mellis tertia, pari mensura cum melle olei. Sin autem hac lau-
atione pituitosa defluat, rursus tribus aut quatuor diebus intermissis lauat, deinde pur-
gato: duas cnidii cocci, granieue potiones cortice detracto, uino diluito, hocque tepido
lauato. Quod si non compareat, thapsiæ radices potionem sic paratam habeto, perluta
roque. Cum uero subterfluentia his lauationibus purgata fuerint, si quidque cruentum sit
cuti de uulnere defluat, constringentibus post lauat. Si post hæc perita dicat, os uul-
uæ durum esse, cum buryro similiter lauat, dum uulua siccescant, sanaque esse uidea-
tur. Dies uero medios inter has lauaciones, sambuci fructum, leporinum coagulatum, pa-
paueris corticem, urticæ fructum, dulcis granati putamina, cincinalem, adiantonue tri-
ta, parem omnium modum cum farina uino nigro odorato decocta potato: cibis uero
lenibus non falsis, nec acribus utitor. Carnes autem meliores sunt, quam pisces auicula-
rum, uel lepuseculorum: calidæque non multa lauat. Si uero fluor non defluat, sed defi-
ciat, locelli que humescant, putaminis granati decocto subterfumigato, postea uinum adi-
co. Quæ si concipiat, sanescet. Seniores uero hoc non perferunt, sed debilitate pereunt.

*Coccus enidius
Thapsia.*

Medella.

*Caro que his
danda sit.*

*Profluuium ali-
ud.*

*Medella nulla
his datur, tam
quam desperas
tis.*

*Profluuium ali-
ud.*

Lac capre.

Lac asininum.

Elutricatus qui

Profluuium uel luridum, quod tanquam ex ouo subluridum, glutinosumque purgamen-
tum defluit, postremaque aluus surgit, durefcitque: quam si pertingas, dolitas, tremis febra-
cit, pecten, pudenda, postrema aluus, coxædices, lumbi, dolitant, animo linquitur, de-
ficite, modo æstuat, modo perfrigescit, modo plurimum sudat, uenarum pullus lenes,
languidi, salientes, & deficientes sentiuntur: quæ foemina cum sic habent, confestim
pereunt. Si uero superfluit, color mutatur, cereusque fit, corporisque si digito prematur,
mollescit, cedit, ac tanquam pingue quid inquinat, crura pedesque turgescunt. Mora-
bus autem hic fit, si quid uellicatum partu, uel alia re intus remanet, & putruit, magisque
hoc ætatis grandiuicula patiuntur: nec uero contemnendus est hic morbus. Profluuium
aliud cum humor saniolus, ueluti de carnibus assis purgatur, defluitue, pudendaque
corporis quamcumque partem stillando tetigit, ulcerat, horror, albor, rigoreus, febris
una, crebra, magna & grauis corripit, dolores autem in omnibus his fluoribus pares,
similesque sunt. Hac rota turgescit, præsertim sub umbilico, & crura, colorque arcuatus,
icterodesue fit. hic autem fluor ob hoc fit, cum sanguis subbiliosus crescit, nec purgatur.
Cum autem sic habebit, medicamentum, si robusta sit, ueratri potato: si minus, radicem,
& elaterium, deinde capræ lac, uel quod per inferna bilem & pituitam purget. Locel-
los autem brassicino cremore subluito, saluamque, hypericum, lini semen, cuiusque pa-
rem modum in uino nigro aspero, austerode ieiunæ propinato. Si uero pudenda ulce-
rata sint, buryro lauat, medicamentum postea potato, hisque insuper ulcera linito, bury-
ro, resina, myrrha, flore argenti, myrteaque & saluia aqua tepida subluito. Cibarijs uero
nec falsis, nec acribus utitor, ne mordax, pungensue loti fiat, marinisque, carnibusque
bubulis, ouillis, porcinisque abstinet: cæteris uero carnibus assis utitor. Panem uero pu-
rum comedito, uinumque nigrum, odoratum, uetustum potato. Si uero hac faciat, nec sa-
nescat, totam foueto, suffitode, medicamentumque posttridie supra dato. Postea die inter-
mittens supra. Si uero fluor post medicamentum duret, permaneatue, serui decoctum quo-
tidie propinato, uesperi autem sorbitionibus, uinumque dulci albo utitor. Si uero serui non
esset, lac asininum quatuor dies potato, noctem aut uersus si dedit utitor: postea dies quadra-
ginta lac bouis calidum potato: die aut nihil, nisi sic dixerim, comedito. Nam hoc optimum
est, quod hoc lacte purgat, nutrit languens, malum hebetat, retunditurue. Vesper autem carne
auicularum, pullastrinamue assam non multam comedito, parumque panis obtestat: uinum autem
nigrum, uetus, metacum, non dulce superpotato. Dum uero lac potabis, multa si defluat, quidue
acre

acre moueatur, dumque hoc ager, si concipiat, fanescet: morbus autem hic uetulus reuenit, & pereunt: iuueniculus uero lethalis non est. Diuturna curatio, faniosi, uehementisue profluuij hac est. Cū uero subcruentus humor, fanisue defluit, ueluti de carnibus alitis, qui sicuti muria lancinet, pungatue, comedat & absumat, pudendaque ulceret, locellum etiam, & quæ circa sunt, & coxæ, & cætera ulcerantur. Cū autem in uestimenta decidit destillatue, ea insicit, & inquinat, uti uix eluatur, uenter tollitur, durefcit: quem si tan gas, doliat, pudenda calent, postrema alius, ilia, coxendices, lumbi, sedes dolitant, destillatur, color mutatur, ac tanquā arcuatus fit. Si uero morbus inueterascit, hæc omnia multo magis molestant, superueniuntque, caua turgent, de lumbis, & coxendicibus ad crura, pedesque usque tumescunt. Morbus autem hic concipitur, cū quid in partu fetus conuellit, & lancinat, uel ex abortu: quæ cum sic habet, eam foueo, suffitoque, cunctaque hæc profluuia, fluoresue sistētia porrigito, lac asininū, & cætera, uomitumque si opus est, mox uero, si sine febre est, mitiusque & lenius habet, sicca subterfumigatio melior est. Cū uero locelli caput petunt, strangulant, præfocantue, caput grauant, coniectatio tamen huius in plerisque uariarum commune tamen signū hoc est, uenæ nariū tumescunt, quæque sub oculis sunt, dolitare aiunt, somni marcor interdū habet, occupatue, os spumescit. Hanc cū meliuscule habebit, multa calida lauato: si uero non auscultet, frigida: caput autē repida, in qua laurus, myrtusque ferbuerit, perluito, & rosaceo linito, odorataque subterfumigato, nariibus autē fœtida admoueto, brassicā comedito, & ius forbetor. Si uero locelli cor petant, stranguleque, sub nares farida dato. Sin autem toti inferiora petant, molestentque, subter odorata dato, castorū autem, & cunilaginē, conyzanue propinato. Cum uero subdu xeris, fœtida, non suauiā subterfumigato, sub nares autē odorata. Si dolores cessarint, medicamentū infra dato, lacque asininū postea, uel serū porato, nisi lienosa ab ipsa nascētia, ortūue sit, uel exanguis, pallidūue, uel aures tintinent, quadā cognatione, cui ab adulescentia insueuerint, superiorē uentriculū ne moueto, agitatoue, ne si prægnantes sint, abortiant, hebescantue: uel circa fauces turbæ, molestæ ue, & alia fiant, ptilanæ ius dato: si facile uomat, uomitionem moueto: lauatioque ea optima est, quæ ex narcisso fit, quodque cum cantharidis fit, apponitoque. Si uero locelli præcordia, illaue petant, tanquam nimium ueratrū præfocant, strangulantue, spiritusque angustia recta fit, corque, superiorē uentriculus magnopere uellicatur, sputum acidum quandoque uomunt aliaque, os que aquæ completur, crura frigesunt: hæc, nisi statim de his locis locelli remouentur, mutescunt, caput, lingua, quæque circa caput sunt, torpescunt. Quare succia dum uellus pinnulæ conuolutum, oleo albo Aegypto uel myrteo, uel baccharino, uel amaracino tinctum, quammaxime intra locellorum fistulam tridito, medicamentoque nigro capitis spicillo nares intra linito. Si uero hoc non fit, lalaris succo, filphiuue opo nares perungito, uel pinnulam aceto tinctam intrudito, sternutamentūue apponito. Cum uero locellorum os reclusum, dilutūue sit, fistularisque uia, castorium cum uino propinato: nares uero marini uituli pingui linito, uellus autem antequam uulua consistat, ne educito: cum uero quieuerint, amoueto: sin autē cum amoueris, recursarent, reponito. Sub nares uero cornu nigræ capræ, uel cerui ramēta suburito, quammaximeque uti nidor penetraret, curato: uel marini uituli pingue super prunas iacito, patentique ore nidorem excipito: hæc si superiora petant uulua, facitoque. Cum autē iecur petunt, quamprimum uocem eripiunt, dentes coherent, color pallidus confestim inducitur. Quod etiā sanas subitō uexas, præsertim uetulas, uirgines, & uiduas, quæ amplius non pariunt, stilesque & effœtas, quod puerperij purgatio non defluit, uuluaque nec turgescit, mollescitue, nec uomunt. Cum uero sic habuerit, manu sensim hunc tumorem ab iecinore ad inferiora repellito, præcordiaque fasciato, locellorum os aperito, uinumque cum oportuerit, infundito, nariibus fœtida admoueto, locos, uuluaue odoratis suffito. Cū uero sic curaueris, per inferiora, quæ deducat, medicinā propinato: si quidē biliosa fit, quæ bilē si pituitosa quæ pituita purget: postea lac asinæ decoctū dato: locellos odoratis suffito, quodque cum buprestide fit, apponito: postridie netopō, duos postea dies intermittito, deinde rursus uulua odoratis lauato: postea diē intermittito, deinceps odoramentis, aromatise suffito.

promot.

Causa huius morbi.

Medela.

Strangulatio præfocatio nariis.

spume scis os in suffo ratione maritidis, i. d. s. su pra. pag. 73. u. 114.

Cur superior uentriculus non uexandus.

Medela.

Cum locelli superiora petunt, cordis pellicula.

Curatio que.

Cum locelli iecur uexant.

Dentes cohererunt, uia. pag. 73.

Medela.

Medela.

to, hæc uidua facito. Concipere tamen optimū est, uirginemq; cū uiro cubitare persuasum
 deto. Sub nares uero fatida dato, caltorē, medicamentum uel aliud ieiuna ne potato, sed
 conylaginē, conyzanue per uiginti dies cum uino quā odoratissimo potato; caput
 odoramento nullo perluito, nec sub nares quidquā boni odoris dato. Si uero locelli per
 flammantur, latus, colicāsue si tangas, durū inuenies. Cum præcordia petunt, prælocāt,
 strangulantur, pirituitaq; acidam uomere cogunt, dentesq; coherere, gingiuasq; cru
 entant; quæ si uomant, meliuscule habere uidentur. Cum autem ad inferiora prorumpunt,
 diuersas uentris partes petunt, præsertim uero ilia, quādoq; uescam. & lotiū stran
 gulant, quandoq; & sedem, oletarēq; cogunt, mensesq; antè tempus præcipitant; uel si
 appropinquant, morantur, si supra strangulant. Calefacientia ergo adhibeto, nares odo
 ramentis suffito, uulvas fetidis, conyzan femina, castoremq; ieiuna cum uino po
 tato. Cum autem in suam sedem, naturam reuerterint, placide suffito, lotiumq; mo
 uentia potato, quæ cum doler, facito; cum autem dolores cessauerint, totam foueto, po
 stea medicamentum infra potato. Si quidem biliosa sit, quod bilem; si pituitosa, quod pi
 tuitā educat; & purget; lacq; asinum, uel caprinum, serumq; decoctum superpotato.
 Si uero lienosa sit, lac, serum uel ne potato. Cibarijs lenibus in purgamentis, & quæ uen
 trem subducant, uitor. Pisces uero meliores sunt quā carnes, meliusq; est uulvas suffi
 re, quā appositis purgare uel lauare. Cum uero suffita sit, uirum adito; quæ si concipi
 piat, morbus dissoluitur. Sin autem uulvæ latera, colicāsue petant, tussit, latus colicāsue
 dolitant, Locos, ueluti pila durefcit, quem si tangas, tanquam uulnus dolet, macrescit,
 emaciatur, sicuti pulmonis uitio, peripneumoniæ, gibbumq; cōtrahit, menses non
 comparent, quibuldam aduentantes dispereunt, tuncq; si defluant non ualidi, pauci, ma
 liq; sunt, hocq; tempore genitura non suscipitur. Cum uero sic habuerit, medicamentū
 intra potato, multaq; calida lauato, quæq; admitter fomenta adhibeto, quibusq; sanguis
 purgetur, ea apponito. Lini semen cribratum, papauer albū, saluia, caseus caprinus pur
 gatus, tritusq; muria, tenuis farina nō salita, uino si decoquantur, ieiunāq; dentur, pro
 sunt. uel spera autem crassam pulcem cum melle sorbeto; si egeat, potato, sape suffito, ea
 lida foueto, placide, quicquid, molliter, aequaliter manu, de latere, colicāsue, locellos de
 pellito, lataq; uitra, falcicāsue costas colligato, quadragintaq; dies lac bubulum potato, ci
 barijs lenissimis uitor. Morbus autē hic uehemens, & lethalis est; paucaq; etiam sic cu
 rata fugiunt, euaduntq; Sin autem uulvæ lumbos, iliaue molestent, spiritus intercipi
 tur, strangulatio habet, crebraq; spirandi difficultas, asthmāue, nec sese dimouet. Sul
 phur ergo tritum, uel bitumen, asphaltonue, uel myrrhā, uel cicurā melle decocto subi
 gito, crassamq; longamq; glandulam, balanūue conficito, & in sedem dato. Cum autē
 uulvæ sese inter lumbos, coxēdicāsue uoluant, postrema alius dolitant, crura cōtrahun
 tur, coxendicū iuncturæ dolent, Cū oletat uehementer dolet, præcū uolentia doloris pu
 sillum oletat, lotium ualde pungit; cum sic habet, tepidū oleum in uulvas per uescam,
 cui fistula adnexa sit, mitto, suffito, multa calida lauato, super aquam calidā oleo asper
 so sedeto, pudenda fetidis suffito; cum dolor cessauerit, medicamentū supra dato, uen
 triculus inferior em ne agitato. Cum locelli consistent, medicamentum infra potato,
 lacq; asinum, nisi lienosa sit, postea suffito; laurūq; decocto lauato, quod purget appo
 nito, postea odoramentis suffito, uirum adito; nam si concipiat, fanelet, tamen plerāq;
 steriles, cruraq; claudæ redduntur. Quibus autē uulvæ os aliō declinauit, coxēdicamq;
 uexat, & petit (nam & hoc quandoq; euenit, quod uulgam purgare non finit, genitu
 ramq; suscipere, foetumq; procreare) hanc odoratis suffito, postea digito de coxendice
 reuellito, tædulisq; & plumbo dirigit. Nam nō tam celeriter, sicuti dicitur, discedit, &
 reuellitur. Cum uero naturaliter, patentiq; ore steterit, lenibus appositis purgato, cate
 raq; necessaria, conuenientiaue facito. Quibus uulvæ coxendicæ uersus procidunt, nisi
 statim reuellantur, in locumq; suum redeant, illic siccescit, exinanitur. Nam os in
 superiora necessario uertitur, clauduit, durefcit, læditur, mensesq; in mamas reiectat,
 pectoris papillæ tumēt, postrema deinde alius tollitur, turgēt, partuumq; rudes sibi
 prægnantes esse uidentur. Nam hoc grauidis ad septimum usq; & octauū mensem eue
 nit,

Locellorū in
 flammatio, di
 uersisq; corum
 fates obnoxie
 affectus.

lotij Strangulatio

Medela

Curatio quæ

Cum locelli co
 stas petunt,

Medela

Curatio

Cū uulva lum
 bos molestet,

Medela

laudiat
 creta

Cum os uulvæ
 aliō uertitur,

Curatio

lit. p. 108. u. 10. m. 10.

Quid mulie
 res decipiat uis
 deto.

nit, uenterq; temporis rata portione crescit, pectora, māmæue surgunt, lac ingenerari uidetur. Cū uero tempus hoc transiit, papillæ gracilesunt, minoresue fiunt, lac non uisum euanescent, uenterq; cum ad tēpus, quo parere deberet, uenit, concidit: quæ cum euenierit, magnopere uulua per exigū tēpus contrahuntur, osq; earū non inuenitur, sic penitus illic cohaerunt, selesq; contraxerunt, & aruerunt, papillæq; dura tubercula, phymatiue contrahunt, quædā maiora, quædā minora, quæ non suppurant, sed indies crescunt, postea ex his latentes cancelli nascuntur, qui prius quā ueniant, os amarescit, quicquidq; comeditur, amarum uidetur. Si quis plura & diuersa porrigat, tāmquam aliena & amara respuant, mente uacillant, oculi rigescunt, cæciuntq; de mammisq; dolores in uenas iugulares, sub scapulasq; prorumpunt, sitiunt, māmæ siccescunt, totum corpus emaciatur, nares sicca, plenæq; sunt, nec turgens, nihil odorantur, tuberculum, cal lūmæ aures contrahunt, quod non dolet, uexatue multum. Cum autem huc peruenerint, non conualescunt, sed ex his morbis pereunt. Sin autem prius quā huc peruenerint, currentur, mensesq; soluantur, sanescunt. Hac autem hoc pacto curaro. Primum, si ualidam adhuc curandam sumptis, corpus totum respectado, potionaro, purgatione purgatione, qua egeat, cum uero corpus sic statueris, ad uuluarum curationem accedito. Sin autē tibi uideretur totum corpus nihil agitare, nec causas illinc moueri, sed uuluas ipsas solas morbosas esse, sic curato: Primum uuluas hoc pacto suffito, plurima ueritista allia contrusa in ollam nouam aquæ plenam mitrito, pingueq; uituli marini superaspargito, operculumq; insuper medio loco pertusum ponito, & argilla undecumq; ne exhalet, linito, superq; operculi foramen linteum, uel quid aliud ponito, ne bulliendoeuaporet, deinde cum serbuerit, ollam sub pertusam sellam, super quam pannis optime conuoluta uel affecta fideat, cū fistula cannea longitudine cubitali, foramini coaptata ponito, summumq; eius fistulæ in eius stomachum, & uere pudendorum tradito, diutiusq; hunc uaporem per inferna suscipito. Cum autem refrigerit, prunis accensis batillususcipitur.

Phymation.
Cæcli latitan os amarescit
tes.
oculi recidunt

Cura que.

Suffimentum
aduertit.

Per ollā fumus
inscipitur.

Suffimentum
aliud, notandus de foenicula
trita in laq;
Cibus qui.

Teda fistula.

Plūbea fistula.

Curatio que.

Curatio que.

rent, rursus ad pristinam medicinā redito, & ea utitor, dum mollescant, propiusq; ueni-
ant. Cū uero patebūt, magnitudine apposita, quod resina sit, unguine tincta ne resiliat,
uel rosaceo, uel irino oleo, dum liquecant, intus teneto, deinde alterum indito, prius ta-
men plumbea fistula iter illi facito, digitoq; quammaxime intro dato: postea lenientia
indito, calidatq; & ante & post apposita lauato, deinde post appositionem duos, tresue
dies, si locellorū os rectum & purū fuerit, quid de prædictis marinis comedito: si uero
post hæc locorū os rursus inflamaretur, ad eadē redito, nouatq; quo diximus modo con-
ficito. Cum autē os uulue, totumq; corpus bene habuerit, sic eas sufflato, prius ea suffi-
tione, quam de fœniculi radicibus tibi parauis, suffito, deinde lauato, glandulamq; impo-
sitionem fico confecta intrudito. Postea lenientia profunt, dum inflāmentur, post inflam-
mationem quæ prius facito, ceteraq; similiter parato. Si semel impositum remanet, sa-
tis & inflasse, & sedasse uideatur, abūde est: si uero plus oporteret, quæ prius adhibeto.
Cum autem rite tibi cuncta peracta uidebuntur, suffumigationem odoriferam sic para-
to: cuperum tulum acceptabuli mensura, calami odorati tantūdem, cardamomi, cumi-
ni Aethiopici, anefi, sicca rithæ, hyperici, seminis fœniculi, parem modū omnium in
ollam nouam mittito, sexq; uini albi, optimi heminas superfundito & misceto, deinde
optimi olei Aegyptij tres obolos superfundito, uel amaracinum, irinumue, sumumum,
optimūue, deinde seruet, tepida placide modo quo prius suffumigato, cum ante, si
cui diximus, lauaueris, duos tresue dies suffito, deinde tedulis, plumbisq; utitor. Cum
autem duos, tresue dies suffueris, totidem dies prætermittito, cessatue: dies autem in-
ter hos bis die lauato, deinde porros decoctos, crudosue, radiculam, cardamonum, ala-
lia alfa, & elixa comedito, meraciusq; potato, marinisq; prædictis utitor. Cum uero hi
dies transierint, suffitionem renouato, paulum rerum prius contusarum, uinisq; si uide-
atur opus esse, oleisq; superaspargito, & suffito. Cum uero tibi satis suffita esse uidebitur,
benetq; quo ad hoc habere, mollesq; & apertum os esse, quemadmodum opus est, locel-
lisq; proxime erunt, post suffitionem pridianam de die medicamentū indito, quod cum
myrrha conficitur, duosq; apposita sunt. Post uero pridianam purgationem, lenientia
indito, dum inflāmentur, post hæc autem tedulis, plumbisq; utitor, deinde quod ti-
bi uidebitur, dies cessato, uuluarum inflammationē, corporisq; uires respectando, rur-
sus uti scriptum est, suffito: si quidē hæc suffitio satis esse uidebitur, bene habebit; si mi-
nus, tritas res & paratas, uti prius adiecit: si uero hæc suffitio non utilis esse uideretur,
aliam parato, semper in unaquaq; impositione medicamentum reficito, dum subcrue-
ta profluant, & purgentur: quod cum fiet, cessato, hocq; modo nutrito. Primum quo
die menses profluere ceperint, de ea petito, hincq; incipiens sic nutrito. Primo mul-
ta calida præter caput lauato, deinde caseum acidum, rutam, farinā pari modo cum his
uino nigro decoquito, statimq; post balneū propinato, pauloq; post suo tempore pran-
deto, pulcē, mazanue, panemue comedito, porrumq; decoctum, crudūue, præscrip-
tatq; omnia acris, quandoq; legumē frustum, nec desumpatum, etnōsue, lassarq; multum
tritum, silphionue cum alijs, & farina hordeacea aqua decoctum, pulmentis autem,
obfontisue tenellis, piliculis decoctis, elixisue, mulso aceto tinctis utitor, polypulisq;
cum bubulis uino & oleo decoctis, uel solum libycum, lafarisue tritum cum uino po-
tato, quamplurimumq; & prædeto, & cœnato. Post cœnamq; dormitura lauato, hocq;
nutricatu quinq; uel sex dies utitor: post hos autem dies, sambuci sex circiter baccas,
sepiaq; oua circiter decem, uel duodecim, simul tenuiter trita ieiunæ cum uino meraco
propinato: post quod aliquanto potionem dato, pauloq; post rutam, & caseum tritum
cum uino potato: deinde modo prædicto prandeto, tardius autem solito cœnato, sem-
perq; hanc bis in die lauato, huncq; nutritacum dies tres & decem, uel quatuor & de-
cem teneto: Post quos pillulas, catapotiaue lafaris succo fabæ magnitudine deuorato,
deinde cetera præscripta facito. Post autē hunc nutritacū quinq; & uiginti dies cetera
prædicta facito, sed hoc ante prandium illi dato, quatuor uel sex alij spicula, casei acidi
frustulum tali, astragalusue magnitudine simul trita cum farinæ pulillo decoquito, pul-
temq; conficito, hancq; primum deuorato, merum autem ante cœnam sorbeto, deinde
cœnato

utatur f. pug. p. i. e.

Suffimentum
odoriferum.

Quando curas
suo renouetur.

Curatio que.

Maza.

Etnos, lassar,
Silphionue,
Selache,
Phyllon,
Sambucus,
acisue.

Medela que

Cibus qui.

cenato, cætera similiter nutritico: post autem dies nouem hoc primum cum ouis & sambuco dato, cuminum Aethiopicum, castoris obolum: post uero duos dies ab his omnibus abstinet, medicamentumq; redulæ ieiunæ & lotæ dato, post hoc Mercurialem, & brassicam unâ in aqua decocta dato, uel si ualida sit, in aceto multo cum sale, lafare & oleo, hæc comedit, prandet uel, & ius sorbeto, dilutumq; potato, pulmentisq; his, obsonisue uitior, polypulo, sepiolisq; decoctis: carnem uero capræ, uel ouiculæ, uel agni discocam cenato, porrumq; & acria cætera, quæ uoluerit. Post cenam autē lauato, duosq; dies postremo sic nutritico, quo si menses nō eliciantur, mensem sequentem usq; ad ultimos duos dies eadem reficito, quorum primo secundum priorem rationem apposita conficito & apponito, priusq; lauato, deinde apponito, semperq; considerato quemadmodum uulua habeat, habituraq; sint, rectum ne sit earum os, & aperit: quod si uidebitur, ante appositionem suffito: si uero menstrua prorumperent, si quidem crebra, multa, balneis parcius uitior, cæteraq; uitæ ratione, & medela: si autem pauca, & minora essent, largius & plurimis: si uero præsignaret tantum, rursus eadem uitæ ratione, & medela uitior, dum compareant. Cum autem semel uenerint, his optimum est concipere: hæc est omnium talium morborum curatio. Sin autem uulua coxendicem tangant, procumbantq; durum ea uentris parte est, uenter, illa, coxendices, lumbi, crura dolitant, intenduntur, suppurant, pustulaq; morbida prorumpunt, & pereunt, nisi quid feces, aut uras: cum sic habuerit, medicamentum infra potato, multa q; calida lauato, sicq; uulua suffito: lotium uertutum in peluim athenæo dato, filicia busq; candentibus calefacto, subterq; sellam pertusam ubi foemina pannis conuoluta, ne quid exhalet, sedeat, dato, hæc tenusq; suffito: dum se hebetius cernere, & deficere dicat, calida deinde lauato, digitumq; ipsa in uulua dato, sanumq; coxendicem uersus trahito, noctes lenientia apponito. Cum autē rectū esse dixerit, cum prius odoratis suffitoris, lenientia rursus apponito, quin & plumbulas tres dies quotidie unam apponito: post uitam albam, echetro sinue, scyllam uel tres dies admoueto, deinde menstrua biliosa nec, pituitosaue, uel cruenta sint, considerato. Quod si sanguinem purgandum est, quod hoc maxime faciat, apponito, deinde isdem lauato, & apponito, dum sanguis purus educatur, tresq; dies hæc agito, postea cerui pingui liquefacto, molle uellus tinctum diem unum apponito. Tum pileum tritum cum uino potato, deinde odoratis suffita uirum adito. Si uero morbus hic ex partu procederet, lotio penitus suffita statim ad odorata deuenito, deinde cum lota fuerit, oleum album Aegyptium ad sanum coxendicem apponito, superq; eum cubato: si uero nec propterea uulua transmutetur, quinq; baccas nigras Pæoniæ ritas cum uino odorato potato, crudaq; allia, assa & elixa comedito, paucissimisq; pulmentis, obsonisue uitior, si non sanescat, sicuti priorem purgato: quo morbo, nisi statim concipiant, steriles redduntur. Cū sic habent, mensesq; non defluunt, nec febris supercapit, medicamentis primum supra purgato: sin autem imbecillis esset, infra: postq; hanc medicinx potionem, si tibi sanguinea uideatur, uel pituitosa, & ieiuna, & fatua, uomito: sicq; plerumq; sanescet. Sin autem uulua coxendicem facile perant, menses crassi non defluunt, uenter, illa dolitant, lancinatur: cum sic habet, multa & calida lauato, plurimaq; allia comedito, lacq; sensim, & rite emaciando propinato, deinde meracum potato, totamq; foueto, medicamentumq; supra dato: si uero imbecillior esset, infra si purgetur, curetur, foeniculo cum absinthio uulua suffito, recensq; suffita, digito placide uuluarum os ad sanum coxendicem trahito, leniter corpus, circaq; affecta consolando, mollescentiaq; apponito, post uero plumbulas, statimq; scyllam, post unum diem narcissinum. Cum uero tibi purgata, pura q; uidebitur, netopon cum lana apponito, postridie rosaceum: sed menstruis defluentibus melius est nihil apponere: si non defluant, cantharidas quatuor sine capite, alis & pedibus, & quinque Pæoniæ nigras baccas, sepiæ oua, semen apij pauculū terito, & cum uino propinato. Quod si doleat, difficulterq; mingat, in calida aqua sedeto, mulsum dilutum potato: si uero nō purgetur, medicamentum rursus potato: si defluant, ieiuna potato, & cum uiro dormito: si nō proficiant, quod eliciat dato, tamen uires spectato, tumq; tutum est, uirum pe-

*Menstrua curatio
tionis modum
prebent.*

Cum uulua coxendicem petit, uide pag. 45.

Medela.

Echetrofis.

Cum morbus partu contrahitur.

Medela.

Cum uulua coxendicem petit, Curatio.

*Cantharides.
Pæonia.
Sepiæ oua.
Medela.*

tere. Nam si concipiat, sanescet. Si purgatione multa defluant, Mercuriale, ouicula pe-
 des discitos, polypulosq; comedito, cibisq; lenibus utitor. Si puerperia in coxendice,
 uel illa uulua firment, coxendici altero album oleum Aegyptium, rosaceumue admo-
 ueto, superq; coxendicem sanum cubato, Paronizae deinde nigras baccas quinq; sambu-
 ci fructum, cedulae praepinguis ramenta quantum duobus digitis capitur, caloris fabae
 quantitatem terito, cum uinoq; tepida, & colata propinato, cibarijsq; lenibus utitor: si
 Mercurialis adsit, ante cibum decocta cum brassica sumatur, cum iure, & acria, praeter
 radiculam, capam, nasturtium comedito. Lactuca optima est, quaecunq; autem mala pro-
 pter uuluas eueniunt, hoc est cum suo loco mouentur, diuersaq; petunt, magnosq; do-
 lores eo sistunt, quod proruperint: quod si quis uescam tangat, dolet, lotiumq; non susci-
 pit, nec locelli semen genitale, dolent utraq; quod nisi celeriter reglutinetur, dissolu-
 untq;, suppurant & loca quod proruperint: nam & illa, & inguina, & pecten hoc saepe
 patiuntur. Cum dolet per exordia sic curato, calefacientia apponito, & in aqua calida se-
 deto, spongiam ex aqua calida expressa foueto, medicamentumq; quod ad uuluas facia-
 at, propinato. Si his non soluantur, supra & infra, quo magis opus esse uideatur, purga-
 to: quod sic dignoscet, si quidem inguina, pecten, uescamq; uexarit, per se quod opus
 est, sine medica potione peragunt. Sin autem illa, uel praecordia, rectumue intestinum,
 medicamento per inferna magis egebunt. haec autem mala uetulas potius in mensium
 defectu, quam nouellas uexant, uexant & iuuenculas, si coelibes, uel uiduae degant: quae
 si sedem petant, oletum impediunt, lumbosq; uentrem, anum dolitant: quae cum sic ha-
 bent, lumbos calida foueto, fatida suffito: quae purgent, uuluasq; efficiant, apponito,
 quodq; conferat, & admittat, pitillato. Sin autem interiora petant, ualde inguina, lotij
 meatus dolitant, crura torpescunt, lotium non emittitur, meatus lotij adeo obturatur:
 sic ergo curato, quae boni odoris sunt, unguentaq; odorata naribus dato, uuluis autem
 fatida suffito. Nam minima quaeq; res, & occasio uuluas commouet, si qua male habe-
 ant. Pedum enim, & lumborum, horror, saltatio, calus, timor, status, situs, curfus, ascen-
 sus, descensusq;, plurimisq; praeterea de causis hoc euenit: quod cum subito maius, uel
 minus, his de causis inualis, dissolutumue est, totum corpus spectandum non est, sed cum
 diutius, altiusue sedet: nam quaecunq; locellorum commotiones, procidentia: ue crurum
 refrigeratione, torporeue fiunt, quae frigore ueniunt, seditur, si tenus umbilico in aqua
 calida sedeant. Si post partum in dexteram partem uuluae uertantur, puerperia non de-
 fluunt, dolorq; lumbos, coxendices, illa, postremam alium habet, dexterumq; crus in-
 grauescit, torpescitq;, uuluarumq; os etiam inclinata foemina non tangeret: uuluas ta-
 men laeuigatas, fluidas, uehementerq; planas deprehendet. Cum sic habueris, medica-
 mentum, quo supra & infra purgetur, potato, sed magis infra, corpusq; totum foueto,
 uuluasq; placide suffito, calida bis die lauato: quod poculum potillimum suscipiet, praer-
 beto, brassicam comedito, crebro cum uiro dormito. Si uuluae in sinistram partem de-
 clinauerint, uel coxendicem, dolor grauis lumbos, coxendices, illa habet, claudumq;
 insuper, & mancum crus redditur: cum sic habueris, medicinam elaterium potato,
 postridie suffito, modiolos hordei duos, oleae folia concisa, uisam gallam, & cribratam,
 hyosciami feminis modiolis trientem: haec misceto, dimidiisque olei hemina subigito,
 & in nouam ollam dato, modoque superius dicto, suffumigato dies quatuor, nocte lac-
 bouis, mel & aquam potato, calida lauato. Si locelli tortuosi sint, osq; per quod menses
 defluunt, modo pateat, modo contra clausum sit, mensesq; dissimiles profluat: nam mo-
 do mali, & minus defluunt, modo contra: quin etiam semen genitale tunc non suscipia-
 tur, dolorq; uentrem, lumbos, & coxendicem uexat, isq; contrahitur. Cum sic habet,
 medicamentum potato, calida lauato, suffito, cumq; recens lora, suffitaq; fuerit, digitum
 ipsa in uuluarum os dato, cibarijs lenibus utitor, cruda & cocta allia comedito, super
 sanum coxendicem iaceto, suffito, cum uiro dormito, morbus autem hic uix pellitur, si
 prope sint, saepe uomito, uuluas fatidis suffito, dum in sedem suam locentur, cibisq; non
 soluentibus utitor. Si ualde prociderint uuluae, pudenda, uenter febricitant, lotium cre-
 bro, paulatimq; stillat, pudendaq; uehementer lancinantur: haec patitur, si recens enixa
 cum uiro

cum uiro dormiat. Cum ergo sic habueris, myrri baccas, foliæ, loti ramenta aqua de-
 cocta, subdiuata, quàm frigidissima pudenda lauato, deinde hæc tenuiter trita apponi-
 to: postea lentis aqua cum melle & aceto decocta potato, dum uulua retrahantur, uo-
 mito, sub pudenda: fætida suffito, sub nares odorata, cibis quamlenibus & frigidis uti-
 tor, unum album dilutum potato, ne lauato, cum uiro cubato. Si penitus uulua de pu-
 dendis procidant, & tanquam scortum propendeant, lumbi, coxendices, inguina, uen-
 ter dolitant: quod cum inueterauit, uix in suam sedem redeunt. Morbus autem hic ca-
 pit, cum recens enixa laborauit, uel ita delassata est, uti locellos lancinaret, debilitaret
 ue, uel si cum uiro in partus purgatione dormiuit. Cum sic habuerit, mulcentia, refri-
 gerantia: pudendis admouet, quod extra est sic repurgato, malicorum uino nigro
 decoquito, quo abluito, retrudito: postea mel, resinam pari modo liquefacta in pu-
 denda dato, supinâque, & pedibus alioribus distenta iaceto: postea spongas hoc uino
 rinctas, & expressas, lumbis, coxendicibus, inguinibus: colligato: dum sic habuerit,
 cibis abstinet, parum potato, dum septem dies transeant, quæ si sic redeant, satis est: si
 minus, summos locellorum, pudendorum pilos circumuellito, radicue, circumluta-
 to: picatio: unguento linito, postea scalæ pedes altius quàm caput colligato, manu:q;
 retrudito, deinde lauato, crura:q; inter sese distenta colligato, diem noctem:q; sic finito:
 puisanæ pusillum ius dato, nichil aliud, postridie eam in coxëdicem reclinato, quam
 maximam: cucurbitulam admouet, diu:q; uti trahat finito: cum amoueris, cutem ne
 secato, sed reclinatam finito, puisanæ:q; cremorem tantum dato, donec septem dies tran-
 seant: si uero sitiret, pusillum aque potato, cum septem dies transierint, cibis lenissimis
 & paucis utitor. Cum autem egerere uoluerit, iacens egerito, dum quatuor & decem
 dies transeant, postea tepidis & lauato, & foueto: solet: calefacta melius est uti, quàm
 parum deambulato, ne lauato, uentrem ne soluto, cibis non multis utitor, nec acribus,
 nec falsis: pudenda olidis suffito, cum de ambulare coeperit, subfalcio. Si locellorum
 os extra pudenda procidat, utpote eorum ceruice fluxa, lata, & prope pudenda existen-
 te, magis hoc fecunda: patiuntur, potissimū uero defatigatione: nam cum foemina de-
 fatigatur, locelli calefunt, sudant:q; os:q; eorum per ceruicem exit, utpote cum in loco
 humidiores, lubriciores, calidiores:q; sit, quàm prius: quod cum sit, recta, et inuersum exit,
 frigus:q; capiat: quod si statim curetur, sanescit, sed sterilis redditur: si minus, os durum
 semper propendet, continenter:q; sanies glutinosa & olida demanat, tametsi menstrua
 decurrant, sit:q; in ætate quiescit in lectulo: Si uero hic morbus inueterascit, immedia-
 cabilis fit, cum:q; uuluis propendētib; consenscunt. Si uulua defluerint, calida sub-
 luito, uino cum oleo linito, retrudito, suffalcio, fætida suffito, naribus odorata dato:
 quæ si diu extra propenderint, congelatæ:q; sint & torpidæ, multa calida, uti recale-
 scant, foueto. Si uero iam tumescant, cum aqua & aceto calido foueto, uel cum lauri,
 myrti:q; aqua unguentario:q; cerato perlinito, placide:q; retrudito: quæ si auscultent, be-
 ne habet: si minus, tepida cum aceto uehementer perluito. Cum tabuerint, uti dictum
 est, retrudito, quæ:q; dicta sunt, facito, nullum:q; oleum aut pingue adhibeto. Si quid
 uulua: os subinuerit, menses non defluunt, uel pauci, mali, doloritici:q; decurrunt: quæ
 si cum uiro cubet, dolitat, quicquid:q; uir immiserit, exit, nec tangi patitur, nec genitu-
 ram attrahit: lumbi, coxendices, foemina, & inguina, uenter:q; dolitat, nec tactu uulua:
 rum os comparet. Cum ergo sic habeat, lotio uetusto suffito, deinde cum lentis cremo-
 rem, cum melle & aceto forbuert, uomito, postea calida lauato: postea lagunculam,
 phialamue argenteam, athenæum cum oleo albo Aegyptio, & sale calefacta, sub eam
 pannis cōuolutam dato: quæ si olei odorem in os peruulisse dicat, parituram, sanam:q;
 fore dicito, bono:q; animo esse iubeto: cun:q; dormitura est, oleum Aegyptii cum uel-
 lere apponito, postridie si quid os uuluarum directum sit, perfipicio: quod si esse dicat,
 tres dies odoratis suffito, quæ:q; non uellicent apponito, purgato, lenibus odora-
 mentis iussito, postea lauato totidem dies: cum uero menses decurrant, odoramentis suffita
 non lota, ieiunia uirum petito. Multæ tamen hoc morbo, nisi curentur, steriles reddun-
 tur. Si uulua ulcerata:q; sint, quammaximè:q; propendeant, manus oleo pingui linito, re-

Medela.

Cū propendet, v. de pag. 47.

Curatio quæ sit repurgati. Latius

Cū locelli pro-
cidant.

recta hoc rō hic ianus

Medela.

huius oppo. dicit pag. 47.

Cum os uulua
torquetur. his memiserit

Curatio.

Phiala. signis pueræ

Locellorū ule-

ra.

Cum ualde pro
cidunt, & nusi
quam sistuntur,
Medela.

**Procidentie
medels.**

¶ Hec acci
sentia
¶ Hec acci
sentia

Procidella
sacchar.

tervulus duxit.
luf. acciden *terfuit.*
et paffionis
et fumesat. vide paffio

2
 Hecce haren
 si

Duricis alis.
Morbi huius
caussa.
Dietsda.

suffrago: cum recens lota, suffrago fuerit, spicillū demittito, os aperito, digitūque similige
parefacito, lenientia, sicuti dictum est, apponito, modoque eadem pocula dato, curato. Si
uulua durescant, & os eorum durescit, & clauditur, menstrua non defluunt, uel pauca &
mala decurrunt: lumbi, coxendices, ista, uenter, dolitant, horror, febris corripit. Cum
sic habet, multa calida lauato, diutius uulua leniter suffrago, cucumerisque sylvatici deco-
cto, aquaue suffrago, deinde lenientia apponito, tresque dies hac facito: cumque se ipsa tan-
get, & uuluarum os molle comparebit, tunc lino crudo, puro, tres penicillos conficito,
primum tenuem, secundū paulo crassiorē, tertium digiti parui crassitudine, quinq; di-
gitorū longitudine, quos pingui anseris linito, & à tenuiore incipito, alternatimque indi-
to: cumque odoratis ante suffrago, lenientem glandulā netopo, ne ulceret, litam imponi-
to: ne lancinet, pungatue caueto, duosque dies linito. Nā sicuti tunicala, membranulae ue-
quādam crassa abscedent, deinde tres dies intermittito, cyclaminū cum narcisso ap-
ponito: Si uero hac non purgaret, tecum putato, sit nec ne, quod cum bupreste confici-
tur, apponendū, & apponito, diemque linito, cumque ualde lancinabit, pungetue, amoue-
to, calidamque pudenda perluito, & in oleo sedeto: postridie cum lota fuerit, cerui pingue
liquefactū cum molli uellere apponito: quae si tibi uideretur adhuc purgationis egere,
tres dies intermittens, quod cum narcisso fit apponito, postridie netopon, deinde tri-
bus diebus praetermissis, uulua odoratis & pinguis lauato, deinde puleium unum
diem apponito, sequenti die odoratis suffrago. Cibis acerbis uitō, marinisque potius
quam carnibus, caustorem in menstruis potato, deinde nihil comedito, nec lauato: sed
rile & clausum maneat, plumbeam fistulam, sicuti dictum est, tres dies admoueto, ca-
lida lauato, lenientibus uitō, supina recumbito, in aqua calida sedeto, uellus oleo tin-
ctum apponito: nocte potius lanea uelamenta, uel linea mollia, coxendicibus appo-
nito: ne corpus defluat, curato, lenibus apposis uitō, myrrhāque praepinguem,
picem, ceram, anseris pingue apponito: quod sic componito, myrrhā dimidium ad
cetera sit, cum lana apponito, duobusque lenia apposita sunt, quorum unum die, no-
cte alterum apponito: quod cum subduces, aqua odorata perluito, uel quinq; & de-
cem cnidias baccas sine cortice tritas cum lacte feminae puerum lactantis, cerui me-
dulla, ceterisque dictis, & mellis pusillo misceto, & cum molli uellere & puro diem
apponito. Sin autem ualidius uelles, myrrhā pusillum commisceto: sed & optimum
est, oui album, caprae seum, mell, oleum rosaceum tepidum cum lana appositum: uel
pingue rubrum anseris, mitefactum, rosaceum tepidum cum lana appositum: uel
Sed melius est anseris pingue, seum ouis cera alba, resina, netopo, rosaceo simul li-
quefacta, commista, tepida lota apposita intrō ad os uuluarum: uel cerui medullam,
anseris pingue, rosaceum, irinumue oleum tepidum cum molli uellere apponito.
Cum feminae uulua durescant, prociduntque in pudenda, durescant inguina, puden-
da astuant, cunctaque in cancrum uergunt: cum ergo sic habuerit, cucumeris inte-
riora trita, ceram, fauūue hemina aquae subigito, tepida in sedem dato, & purgabi-
tur. Si uuluarum os praesiccitate durecat, & fauces, quod digito pertrectans digno-
sces, morbus iam informat, siue ad coxendices uoluatur, nihil acre indito, ne ulcere-
tur & inflamet (nam periculum esset, ne penitus sterileceret) quae non purgant, ap-
ponito, quibus purgetur. Cum uulua durescit, dolitantque, cerui medullam, uel anseris
pingue, suillumue, uel oleum irinum cum melle apponito, uel oui luteum cum cera al-
ba: glibula mistum, uel hordeaceae, triticeaeue farinam cum rhuta, aqua decoctam su-
perlinito. Si uulua conclaudantur, earum ora durescant, semen non suscipiunt, sed inde
statim, postquam cum tiro coierint, cruraque mouerint, exiliat: lumbique, coxendices,
ista, femina, uenter dolitant, menstruaque non defluunt, uel pauca, mala, decoloraque
decurrunt: Cum sic habuerit, multa calida lauato, post balneum uero caustorem cum
paoniae radice, uino nigro odorato propinato, cibis nutritato quibus puerpera: quod
si menstrua compareant, diem abstinet, deinde totam foueto, potionemque dato. Si
conuersa: peritae ue harum rerum sunt, supra, uel si uideatur egere, infra, lac affine igitur

*Cum uulua durescit,
Curatio.*

*Medela longa
et uaria.*

*Cum semen non
admittitur.*

Medela.

*Duricia uulvae
Medela.*

*Cum os uulvae
siccitate durescit.*

Medela.

Cum uulua claudatur.

Medela.

Lac affine.

dato, uel serum, leniterq; suffito, lenientiaq; uuluis admoueto, cyclaminum, narcissinum, cucumeris parui partem interiorem, leminibus abiectis, lac foeminae puerum lactantis aspergito, teritque myrrhamq; synceram, puramue, mel quamoptimum, oleumq; album Aegyptium, sic cumque potius quam liquidum, humidumue conficito: cum uellereq; puro, oleo albo Aegyptio tincto lotæ admoueto, subligatque, sub tectoq; maneto: cum uero purgata fuerit, si tibi uideatur satis esse, quiescito, cessatue: si minus, rursus alterum apponito, post hoc lanam mollem rotundum in modum conuolutam, netopo tinctam diem unum apponito, post die rosaceum cum uellere, deinde cerui pingue liquefactum cum uellere, semperq; ante appositum calida lauato, leniterq; odoratis suffito, postea die uno pratermissio lauato. Si pituitosa sit, eo quod cum enidio grano, coccoue fit: si biliosa, eo quod cum succo colophonio, scamoniae conficitur, super his utriusq; lauato, post die narcissino cum uino dulci: si narcissinum non sit, anethino, uel irino quamoptimo, tertia ad uinum portione, postea duobus diebus pratermissis, quod cum puleio sit, unum diem admoueto. Si uero menstrua defluant, castorem tres dies cum uino albo odorato ieiuna potato, cum menstrua cessarint lauato, non calida, pultem, cyceonae sine sale forbeto, cibum ne tangito duos uel tres dies, cum uero dormito: post aliquantum temporis, cum purgata fuerit, Mercuriale cum alijs, cumino, sale aqua decoctam ante cibaria sumito, quin & alia quamplurima & elixa, & alia comedito. Si uero Mercurialis tenera non sit, tenellam brassicam cum his decoquito, sicq; mitefacito: si post hæc concipiat, sanescet, cunctaq; bene succedent. Si uuluarum os claudatur, sicuti caprificus durefcit: quod sic digito si pertinet, & calidius deprehendit, digitus non intrat, menstrua tunc absconduntur, semen genitale non suscipit, lumbi, coxendices, illa, uenter dolens, quandoq; & superna petit, stragulatq; cum sic habuerit, medicamentum infra propinato, multa calida lauato, quæ os molliant admoueto, spicillum demittito, os aperito, digitoq; similiter lauato, demulceto. Cum molle fuerit, quæ sanguinem purgent apponito, poculaq; & quicquid admittet, dato, decoctam brassicam comedito, iusq; forbeto. Si uulua claudatur, mensesq; non cõpareant, cucurbitam agresse, colocynthidae, cuminu Aethiopici, nitrum, salem Thebaicũ, narcissum, nephridiõnue, myrrham, resinam, syrini, cuncta simul mista & trita seruefacito, glandulicq; balanõnue cõficito, & indito. Si uulua frustulatur, thrombetheosius, herui plenum os earum uidetur, quod ita habere, si tangas, deprehendes, tunc menses non decurrunt, semen non suscipit: Cum sic habet, cyclamini corticem derafum, tritumq; salem, allium melle subigito, & glandulam facito, uuluaruq; ad os apponito, cæteraq; apposita acria, abrogentiaq; admoueto, quibusq; sanguinem purgetur, potionesq; quæ uuluas purgent, dato. Si præter naturam uulua hiet, menstrua crebra, glutinosa, multaq; decurrunt, semē intus non remanet: nam cum os hiat, semen non continet, tuncq; algor, febrisq; lumbos & uentrem corripit. Morbus autem hic profluuii cruento concipitur, & cū repente menses sistuntur, repenteq; prorumpunt: nutritus autem, diatætae prius dictus est. Per exordia purga mentis, appositisq; lenientibus curato, deinde leniter stringentibus, spongiisq; sub umbilicum aqua myrthi, uel rhubi, uel oleæ, uel rosæ, uel labruscæ, uel uitis foliorum tepida foueto. Si uuluarum os in mensibus, plus quam consueuit, hiet, sic menstrua plura, peiora, liquidiora, diutiusq; defluunt, semen non tangit, nec remanet, sed exilit, & si remaneat, os plenum non ualidum de mensibus inuenit, propterea leue & inuolidum redditur, & si ulterius procedat, intus remaneat, uires demittuntur & languent, uentusq; & horror, & ignis corripit, lumbi, coxendices, illa, uenter dolitant: quod maxime patitur, si quid intus corruptum putrefcat, compingaturq; quod & a partu patitur, quædam & alias. Cum igitur sic habuerit, medicamentum potato, quod citius decernat, quæque doleat, calefacientia dato, frigida lauato, paulum intermittito, deinde subluato, poculumq; quod admittet, dato: quæ siccent, suffito, polypos & Mercurialem comedito. Si non quemadmodum oportet, uulua clausa sint, qua myrtus, uel lentiscus, uel uitis folia, uel olea, uel rosarum aqua decocta sint, in ea sedeto. Nutricatus in rubro profluuii dictus est. Sitis, crebri uomitus, balneari

tus, balnearum abstinentia optime auxiliantur: si plus quam expedit, uulua pateant, purgato, subluo, suffito. Si procurrat, menstrua plura, peiora, crebriora, liquidiora; defluunt, semen non retinetur, sed statim profilit, digito si tangas os, laeuigatum inuenies: de menstruis debilitas, horror, ignis, dolor, lumbos, coxendices, ilia, uentrem habet, corripit, praeterim si quid ingrus de partu, uel aliis, corruptum putruit. Cum sic ergo habuerit, sicuti priora curato. Si uulua inflammantur, menses subtrahuntur, ceruix earum contrahitur, situm; araneosum obducit, febris grauis, quae mentem tangat, corripit, menses pauci & mali comparent, cum; ieiuna est uomit. Cum quid comedit, euomit, lumbi, coxendices, ilia, uenter dolitant, deficit, totum corpus horrescit, uenter modo durefcit, modo mollescit, accenditur, tumet, & concepisse uidetur, quandoque tumor euanescit, uentriculus aquae completur, umbilicus extruberat, uuluarum os emaciatur, menstrua strepentina, pauca, mala super apparēt: clauēs, iugulumue, ceruix; grauefcit, pedes, praeterim tali, tumescunt: cum sic habuerit, medicamentum infra potato, uuluas quammodoratisissimis suffito, & eadem apponito, dies plumbulis utitor, calidam ante appositionem lauato: ne quid pungat caueto, post appositionem lauato, cnefitri duas portiones aquae hemina decoquito, mellis acceptabulum, olei narcissini, anethiniue paulum comisceto, hoc; subluo: post haec tres dies intermitto, deinde eo, quod cum aceto sit, lauato: Mercurialem decoctam pusillo uini asperfo, tanquam brasicam ante cibum sumito, ius; forbeto: si uero remaneat, medicamenta, quibus aqua uulua purgantur, potato. Cibis his utitor, pane, oleribus discoctis, marinis potius, quam carnibus, uel trunculis, extremisue membrorum discoctis, plurimum; & ante et post cibum sese exerceat, frigida ne lauato, dulcibus, pinguibus; omnibus abstinet, dies inter purgationes decoctum adiant, aceto asperfo ieiuna potato. Nam hic morbus lethalis est, cum; paucae fugiunt. Si pra uuluarum inflammatione non concipiant, menses subducuntur, ieiuna uomit: si comedit, dolor iniam alium, & lumbos habet, uenter totus modo durefcit, modo mollescit, nec ualde moratur, nec ualde purgat, praegnascip esse uidetur. Cuncta enim quae praegnantem patitur, uentremque si tangas, tanquam utrem tumere deprehendes, cum; pariendi tempus aduentat, uuluae concidunt, menstrua pauca, & mala defluunt, haec medicamentum infra potato, quicquid; purgat apponito: quae cum purgata fuerit, sanescit. Si cum uulua inflammatur, tangatur, recrudescit, sideratur, magnus ignis, & grauis, & horror corripit, habetue, duricia mira circa pudenda sentitur, pungitur, & exilis, & si quis digito supertangat, statim rursus peius habet, pungitur, caput, frons, uertex, dolitant, caligat, sudat, polstrema frigescunt, tremunt, quandoque soporatur, non audit, uulua non operatur, non comedit, uentriculus cibum non retinet, clamitat, sese iactitat, tota dolitant, pecten, inguina, coxendices, lumbi, membra agnata, extruberant; dolitant, statim pereunt, si dolores agnascantur, crescunt: Quare spongijs mollibus aqua calidissima, uel oleo tinctis, expressis; foueto, deinde cerui medullam, anseris pingue, ceram albam, oui luteum, uel ceratum, unguentumue picarium cum resina apponito, uino; uel caprino lacte, uel gallinaceo iure purgato: uinum ne potato, sed praeferat cremorem, iusue forbeto: hoc uuluarum doloribus infunditur. Si dolor solum uehemens, uiolentus; quaedam; procella, spiritus; siue flatus, qui non exeat, sed illic maneat, in uuluis insit, sic curato: semen atriplicis syluatici, & betae simul tritum cum uino albo tepido in uuluas dato. Doloris uuluarum remedium, tres semicongios Atticos, uini odoratissimi, tantundem; aquae, sceniciuli radices, & feminis ad eas radices quarta portione, oleis; rosacei dimidiam heminam, haec in olla noua feruere cum eo uino facito, deinde suffito, scyllam; apponito, dum os mollescat, in tuoroque & aperto sit, & manet; cum que dum purgatur, pustulae circa uuluae os oriuntur, sic curato: carnis bubulae frustulum butyro, pinguiue anserino, & anelo trito linitum indito. Si sacrum ulcus, erysipelasue uuluas, metrisue habeat, pedes mammae, os corpusque tument, labor spiritus recta angustia, ortopnoeae ualde uexat, uenter, ilia, pectora, caput dolet, manus tremunt, torpentque inguina, poplites quandoque liuescunt, paulum; leuant, color; redit, maxime uero mammae gentilitate quadam

Cum uulua in
flammata est,
Medela.

Diff. horum
pulsiois ac
cidentia

Medela.

Cum uulua in
flammata con
ceptu impedit.

prosf.

Caput frons betae doli
tar. a. uidi. cap. per gel. cometa
p. m. o. epidemia. si. quib;
cuq; ex de per
ditione.

Medela.

Cu dolor uul
ue molestat,
Medela.

suffimctum

Pustulae in pur
gatione oria.
Erysipelas
uuluae.

pregnans. ides. aph. 3. & 43.

proctus. 1. 1. 1.

Medela.

Hydros.

lac in mammis et nid
p. 56.
pol. batio m. Caratio.

somnis

Cantharides.

Astaphis leuce.

Ara radix.

Coloristero.

des.

Medela.

Venus uulua.

crebra ructatio.

Medelaque.

Veneris facilis

solucio.

Mole qui fiat.

Mole disjunctio.

fo.

Cum uetio sit

uulua.

& cognatione pectoris tument, tamen non ualde dolent, horror, ignisq; corripit, uul-
tus rubescit, iecur arefcit, litit: **prægnans** si hæc fiant, penit, nec euadit. Si sacrum ulcus,
erysipelasue in uuluis fiat, totū corpus, de pedibus incipiens, fluidissime tumet, quotq;
plus inueterascit, magis pectus salit, tumet, tota frigescit, horror, ignisq; magnus cor-
ripit, crebro spirat, anhelatue, deficit, debilitatur, corpus totum dolet, animus laborat,
mens uacillat. Malum hoc, pathosue, de uentriculo inferiore, foemina, ilia, lumbos, præ-
cordia, tergum, stomachum, pectus, collum, caput petit, mori uidetur. Cum uero do-
lor cessat, dissoluiturue, crura, foemina, inguina, coxendices, lumbi torpescunt, popli-
tes liuescunt, parumq; leuant, deinde repent, corpus, uultus pustularum completur, pa-
tenter rubet, fauces arefcunt, lingua exasperatur: qui morbus si prægnantem capiat,
habeatur, necat. Si uero grauida non sit, hanc medelam adhibeto, lacte asinino potio
purgato: si non soluat, uentrem refrigeramentis lenibus, & appositis refrigerato, sen-
sim incipiendo lenibus, & uomitione purgato, crura ne tangito, sambuci folia cum ori-
gano, uel thymo, uel rhuta decocta optime fumuntur. Si uero ignis remittat, uinum,
et cibaria dulcia dato, **pauca tamen sanescunt**. Morbus autem aquosus, hyderosue cum in
uuluis gignitur, mēstrua multa coenosa, harenosaue, aquosa, cruenta nō ualde proflu-
unt, uenter, pudenda, uenæ, proximaq; his omnia tumescunt, prægnansq; sibi uidetur,
mammæ lacte manant, postea strangulatur, uenter durefcit, omnisq; locus circa tumet:
si quis tangat, dolet, febrisq; uehemēs, æstusq; habet, dolorq; ingens in lumbos, coxen-
dices, & ilia prorumpit, in somnisq; polluitur, ac deinde peius habet. Hanc calida laua-
tio, calefactio, medicamentū propinato, lenibus suffito, deinde cyclamini triobolum tri-
tum cum linteo apponito: uel cupressi succū, cantharidas tritas aqua decoquito, tepti-
dumq; paulum temporis admoueto, & plus peraget, operabiturue, uel hoc apponito,
cuminis, uitis albae, astaphisue drachmas tres, uel semē urticae, radicē arci, horum quan-
tum uelis, leniter admoueto, cum purgaueris amoueto, pudenda subluo, cum uiro cu-
bato: quæ si foetum tulerit, tota purgabitur, sanescetq;. Si quid suberuentum, saniosum
ue in uuluarum aquosis morbis profluat, pudenda, & circumstantia uehementer lanci-
nat, ulceratq;, sicuti muria quæ cadit & stillat, ulcerat, colorq; arcuatus, icterodæ-
sue totam occupat, cætera purgatur, quantum in alijs profluuijs: qui morbus lenior est, sed
quandoque lethalis fit. Si uulua ulcerentur, exeantue, quemadmodum eam quæ fluo-
re albo laborat, curato, lac asininum potio, emaciato, medicamentis iam dictis pur-
gato, curatoq;. Morbum aquosum, hyderosue de uuluis hæc educunt. Si de uuluis
aqua fluat, sulphur tritum anseris pingui subigito, & apponito. Si uentus in uuluis est,
flatus exit, fremit, tota turget, labor, ignis, æstus habet, super his præ dolore uehemen-
ter exilit, uirum non admittit, cubile, concubitusque ualde auersatur, selesq; attollere,
erigereue non potest: quid graue in uuluis esse uidetur, caput dolet, æstuat, non loqui-
tur, si dolor cessat, clamat, lumbi, coxendices, ilia, foemina, pecten, pudenda, sedes do-
lent, lorium, alius cohibetur, mori uidetur, præcordia contenduntur, stomachus ual-
de lancinat, os amarum est, acria pura biliola uomit, crebro ructat, melius inde ha-
bet, leuatue, si non tumet: si tangatur, resistit, dolet tamen: multo, acetoue multo
cum oleo uulua lauato, uel cuminum, & anesum tritum, lini, uitis tenella germina tri-
ta gallinæ oua aqua subigito, subluo: quæ scribam, portionibus, appositisque uti-
tor, calido oleo, aromatis, odoratisue, flore iunci, schinūe anthos iniectis sedeto,
uel lauri, marisue aqua. Optimum autem est lauationibus lenibus uentrem purga-
re, uel glandulam indere, uel uti leniter uenter soluat, lana non lora melle tincta su-
perposita. Sin autem urinator esset, capam in oleum, uel mel iacito, & apponito: uel
nitrum cum melle, uel tauri fel, uel granati acris modiolum cum melle, & farina hor-
deaceæ. Mola uero crassa genitura retenta generatur, quam sic discuties, saturiam,
thymbramue tenuiter tritam aqua & aceto propinato, uel semen hyfciami tritum, mu-
ria, & lasaris succo, opōue dilutum & aceto: si oporteat, aqua lauato. Potissimum au-
tem est, nullum indere cum lentis aqua, uel herui, uel uiolæ flore: si uero purget, uti
perulsa, myrti aqua perluo, myrrhamque & neropon cum lana apponito. Si uen-
tus in

tus in uuluis sit, qua exilē lāncinat, urit, tumefacit, aestu, dolorēque afficit, uirum ea & coitum ualde auerſatur. Peſten intenditur, tumefcitq; stare, nec ſeſe erigere poteſt, aut ſedere: quam cum ſit inuenias, uentum, & genituram in locellis eſſe ſcito, propter reatq; eam uexari: quare mel, ceram, lini tenella germina trita, pingue gallinaceum cum uino odorato, tepido in uuluum dato, liniue tenella, uel ſemen tritum cum lana ad uuluaſ admooueto: ſi uero nō operetur, crocum tritum lini tenella trita, pingui gallinae, lacte foeminae ſubigito, cum linteo ad locorum os admooueto: ſi uero quid pingue, carnoſum uel ſubpullulet, quod tabefaciat, modiceq; extenuet, apponito. Nam uuluaſ nimis extenuata abortiunt. Si uero locelli ſemen non ſuſcipiunt, reiſciuntue, caloremq; in ſeſe nō habent, molendum eſt inſtrumentū, ſedileue, ſuper quo foemina ſedens panis conuoluta, per uuluaſ halitum, uaporēue hunc ſuſcipiat: caſiam, cinamomum, myrrham, par cuiuſq; ſapa calefacto, ſubditoq; deinde modice lauato, parum comedito. Subuenit & hoc appoſitum, myrrham tenellam cum melle, in glandulae oblongae formam redactam indito: hac crebro uires reſpiciens facito: uel ſecuridaca herba, peleciniſue, quae in triti ſegetibus reperitur, cum myrrha prodeſt: uel mel coctum teſtulis agnatum, remiſſumue, quātitate fabae Aegyptiae admooueto: uel tauri ſel, uel rhoas rubrae par: conſiſſae herbae, cuniſaeue: ſimile autem eſt hoc germen, ceſpēſue paluſtri & tenello apio, ſecundūque mare naſcitur in harenoliſ locis, cuius odor uix fertur, quod cum melle, & uino apponito: uel bulbulum, quod in triticeis inuenitur, praefertim Aegyptiſ aſperum cumino Aethiopico ſimile, cum hoc allium, nitrum ſi mul tritum, & miſtum admooueto, tamen praelauato. Cum foemina caput, uerticem, frontem, ceruicem dolet, praeterea oculis nubeculae curſitant, & obuerſantur, dolet, lāncinatur, teritur, lotium nigrum emittit, ſimile quid per uuluaſ diſcurrat, aſtuet, animo angitur, bilis atra in uuluis ineſt, quam ſic curato, cucumeris annui partem interiorem, tauri ſel, aeris florem, baccharum tritam miſceto, apponito, medicamentum potato, lauato. Cum autem foemina uuluaſ dolet, lāncinatur, ſtauem bilem mingit, uuluaſ hians ſimilia demittit, oculi arcuati, icteroidēſue ſunt, bilem in uuluis ineſſe ſcito: quare totum corpus, & eaſ optimum eſt medicamentis & appoſitiſ purgare, quae bilem educant. Cum uuluaſ friget, quid graue ineſſe uidetur, decoloratur, uuluaſ ſere cohaeret, quam cum ſic habet, medicamento quod puitam educat purgato, crebroq; uomitu, & abſtinentia emaciato. Cum foemina os male olet, nigraeque & malae ſint gingiuae, ſic curato: leporis capitiſ combuſti cinis, mulſulorumq; duorum exenteratorū cum ieculſis & renibꝯ ſeparatim combuſtorum, marmoris triti, & cribrati, uel lapidiſ albi tanuendū commiſceto, dentesq; & gingiuaſ confricato, poſtea lana ſuccida tergito intus & extra, quam deinde melle tinctam ſuperponito: uel tritum aneſum, anethi ſemen, myrrhae duos obolos, dimidia hemina uini albi meraci coquito, hocq; perluo, et in ore plurimum contineto, crebroq; hoc facito, hocq; ieiuna & gargarizato poſtea bibum: optimum autem eſt, parum, & optima comedere. Dentes hoc medicamentū purgat, quod Indicū appellatur, oſq; bene olere facit. Cum foeminae māma dureſcit, ſtippae, ſtoebēſue fructum, uel rubi cum aqua, & oleo coquito, quo māmam linito, ſoliaq; betae ſuperponito, quae linteo in ſacculi formā conſuto, quod māmam capiat, tegito: ſi uero ſuppuret, incidito, lanae ſuccida pro penicilliſ uitor, eamq; ſuperponito, poſtea lentem cum farina coquito, quo linito. Sin autem in foeminae pudendis, uel ano uera miculi innaſcantur, ſaliciſ marinae, uiticisue fructū, uel ſolia trita cum bouiſ ſellibꝯ obolo, cedrino oleo ſubigito, lanamq; ſuccidam bene carminatā hoc tinctam, tertio quoq; die diem & noctem apponito: quo ablato, calida lauato, coſtae & cruda allia comedat, ſicq; uermiculi & peribunt, & exhibunt, deinde muria lauato. Hac faciem emundat, ſiccum tauri iecur tritū, oleo, uinoq; meraco ſubigito, & linito. Nam recēs iecur, ſelq; faciem perdit. Priſanae cremor ſimiliter emundat, quorumq; album, lupinorum, heruorum, tritici, ſiccorum, farina illinita: ſed & braſſicae radix combuſta, ſementq; hoc faciūt, lentiginēſq; tollūt, halcyonium etiam, hoc eſt uituli marini ſtercus combuſtum, cinis, calx. Si uero facies doleat, cerato roſaceo linguo, perlinito, deinde aqua gelida perluat.

Medela.

Cum ſemen reſciat.
Suffimentum.Pelecinus.
Rhoea rubra.

Bulbus triticeus.

Capitiſ dolor.

de atra bile in uuluis

Medela.

Dolor uuluaſ.

de bile in uuluaſ coſta.

Vuluaſ friget.

ſcens.

Oris malus odor.

Medela.

Medicamentū in mammae duriſ.

Medela.

Lana ſuccida pro penicilliſ.

Vermiculorū eiectio.

de ornata faciem.

Quae faciē polo liant.

Quae erigent.

ad Hæc erugant. plumbaginem mortario lapideo terito. Paoniae aquam aspergito, pa-
 Que capillum
 fluentem fissit.
 ant. ladanum tritum, rosaceo. anethinæ oleo, & uino subigito, & linito: uel argillam,
 terramue, quæ emundat, uel terram cimoliam rosaceo, uel omphacino, uel acacia cum
 uino, capillos ungito: qui si cum madore defluant, cuminum tritum, uel columbi ster-
 cus, uel raphanum, uel capam, uel betam, uel urticam tritam misceto. Lentiginis autē,
 uel uiliginis, nauiosq; tollit pitifana, nerui farina, betæ ius, oui album, uel cucumeris agre-
 tis radix sicca, tritaq; cum uini fece mista, & linita: uel fici folia sicca trita, similiter im-
 posita, sefamoq; trito, & emundato: uel amygdalis amaris, uel semen urticæ, tegmen
 coræxue allij, Lepidium superligatum fordida ulcera omnia emundat, tollit, acetum,
 thuris pollin. pumex, sulphur cum aceto, cardami syluatici cinis, uiparæ senium, lapa-
 thi, rumicisue syluatici radix trita, cum aceto uinofa. Si pustulætur, litargyro uitor, lo-
 culum optimum rubri profluuij, cinerem cornu ceruini cum duplo farinæ hordeaceæ
 uino pramnio potato, & silitur: uel tritam adianti radicem, cicer tostum, oui luteū cum
 melle: uel sitanæ farinæ acceptabulum, gummi albi dimidium, thuris pollinis tertiu,
 iunci odorati paulum, uel pini, uel cupressi cum aqua per colū mista de die propinato:
 uel cornu cerui cinerem, uel cum quinq; cedrinis baccis tritis, & farina hordeacea de-
 coctis, uinum asperum nigrum, in quo tedula feruerit, miscetur: uel dulcis granati suc-
 cum cum uino nigro decoctum propinato: uel cupressi tres uel quatuor fructus, uel
 myrti baccas nigras, & simul, & solas ad foeminæ corporis uires respectans cum uino
 propinato: uel caloris obolum tritum cum uino nigro aspero. Pocula cuiusuis mali
 uuluarum, Paoniae baccas tritas, rhoui, sumaciue radices, rosæ uel, cuminum Aethiopi-
 cum, melanthion, gitue uino albo decocta propinato: uel ferulæ derafæ acceptabulum
 cum, marrubij succum uino albo diluto, quod & naribus sanguinem defluentem sistit:
 uel granati interiora trita, & farinæ pollinē cum uino nigro cocta porrigito: uel semen
 lini, uel erysimon, tostum, & oleæ uiridis folia, & nigrum papauer marurū: hæc simul
 trita, uino diluto, propinato: uel coagulum aluminum, granati dulcis radicem, gallam,
 æqua omnia uino nigro decocta, propinato: uel dulcis granati succum cum uino, uel
 lapathi, rumicisue semen, cum gallæ parte exteriorē rasa, simul trita, deinde pulsem for-
 bitem, cyconæue conficito, & porrigito. Si multus sanguis ex uuluis defluat, uiticis,
 hagniue folia trita cum uino nigro dato, cuncta aspera, acerbæue trita uino nigro com-
 mista profluuium sistunt. Profluuij, dolorisq; remedium, marini roris, cachrysue radi-
 cem uino nigro decoctam propinato: si uero profluuij maior esset dolor, & profluuiū,
 quàm sic superari posset, terebinthi fructum tritum uino diluto propinato: si uero pro-
 fluuium fiat amplius, & uexet, cætros fluuiatiles uino coquito, quod uinum cum aqua
 propinato: sin autem adhuc magis profluuium deferatur, tritos eosdem cum uino por-
 rigito, uel marrubij succum similiter dato: si uero multus fluor decurrat, mulæ ungu-
 læ cinerem cribratum cum uino dato. Si longus esset fluor, spongiam combustam te-
 nuiter tritam cum uino odorato porrigito. Profluuiorum emplastrationes, allia, por-
 tuacum, apium, loti, cedriq; ramenta tenuiter trita, mulso subigito, & emplastrato:
 uel spinæ albæ, rubi, oleæ folia trita, mulso subacta, cum farina linito: uel sambuci, myr-
 ticis folia similiter linito, uel mori, lotiq; ramēta, rosæ folia trita cum uua passa. Suffusio-
 nes fluorum, lolij farinā aceto mulso meraciore coquito, & suffuso: uel lentis tostæ crasa
 siorem farinam aqua decoquito, & similiter agito, uel herium pari modo. Optimā au-
 tem est, cum saluā, et hyperico hordei furfures decoquere, et fouere: uel loti, cupressiq;
 ramenta aqua decocta cum uua passa in linteum mista subdere: uel oleæ, hederæ, myrti
 folia cum hordei furfuribus decoquere, uel tritici furfures cum aromatis aqua decoque-
 re, uel uiolæ albæ semen, uel radices cum tritici furfuribus aqua decoquere, uel decocto
 furfurū lana tincta fouere, uel serpylli decocto cum furfuribus, spongia, uel lana molli
 similiter foueto: si uero dolor uexaret, uasis fictilibus lenticulæ figura formatis, aquæ
 calidæ plenis, uel uescis olei calidi plenis foueto. Fluorum lauaciones, myrti, lauri, he-
 deræ folia aqua coquito, & lauato: uel sambuci, & iunci decocto similiter, uel oenan-
 then, hoc

then, hoc est labrusca, uitisue florem, cyperon, passam multo coquito, & lauato: uel foenum graecum, rubumque simul aqua coquito, & tepida lauato: uel olea uiridis, uel cupressi, uel serpylli, uel granati, uel uiolae albae radices, uel funei decocto tepido lauato: uel butyro, uel anseris pingui, uel fuis, uel medulla, aqua decoctis tepida lauato. Suffitio nes fluorum, hordei fracti summi per inferna fuscipito: uel cerui cornu cum oliuis non maturis, uel rhoon rubrum, sumaciumue, farinamque cribratam cum oleo, pariter modo uini prunam aspergito, nidoremque fuscipito: uel hordei furfures, & bubulum sterces super prunam mittito, & suffito: uel loti ramenta, uel rhoon rubrum, uel cupressum cum uino nigro aspero, uel chabnan, uel thuris pollinem, uel refinam cum uino, uel caprae cornu, uel gallam, & fluor sistetur: uel duos modiolos Atticos acinorum uiae tostorum, tritorumque, uino asperforum in scrobem excavatam super prunam mittito, huncque nidorem mulier pannis conuoluta per inferna fuscipito: uel fordes caprinae siccas, tritasque, cum hordei farina oleo subigito, & super prunam dato, similiterque suffito: uel hordeum solum, uel multos eius furfures super carbones mittito, & suffito: uel cupressi ramenta oleo aspersa, uel papauer, uel myrrha, uel thus oleo aspersum, uel bitumen, & hordei furfures, uel cupressi radicem tusam rosaceo conspersam suburto: uel calamo iuncoque odorato, & apii semine suffito, uel tulo anelo, rosaceo asperfo similiter utitor: uel refinam, cinamomum, myrrham cum rubi, uel rosae folijs, uel menta cum croci pusillo, styraeque: haec omnia trita, mista, Attici oboli pondo singula, super prunam fermenticia dato, nidoremque per inferna fuscipito: uel bubulum sterces rosaceo conspersum super prunam fermenticiam mittito, super quam mulier prius locetur, ne nidorem praesentiat, quod bonum non esset. Profluuij rubri apposta, myrrha, & bulbulum tritum optimum est appositum, uel rosae tenuiter trita rosaceo subacta, & cum lana apposta: uel trifolij, lotiue florae aqua decoctum, deinde tritum, rosaceo subactum, cum lana ad uuluae os dato: uel cuperum, trimue, anesum pariter cum rosaceo, & lana quam maxime intrudito: uel myrti nigri folia, pini corticem uino albo coquito, ac uti priora conficito: uel cupressi fructum, thurisque parem modum, tritum, rosaceo subactum cum uellere apponito. Si profluuium siccare uelis, neperam uino nigro coctam cum linteo apponito: uel porcinae fabae folia, hyoscyamiue, cicutamque uino simul coquito, & uti priora conficito, & apponito: uel marrubium, maluamque coquito, & cum cera, & anseris pingui misceto, tepidumque sicuti priora pudendis dato: uel malicorium uino coctum, tritum, refina & rosaceo subactum apponito: uel loti ramenta similiter apponito, uel lentis folia, uel rhoon cum melle decoctum, & mistum apponito, uel cneron tritum cum uino. Si non cessent, honibletum herbam linguae similem cum uellere apponito. Profluuij aquosi infusaneum appositum. Si foeminae de pudendis aqua defluat, tamaricis folia, lini semen, refinam aridam terito, uino subigito, pingue gallinaceum, uel anseris superacito, & misceto, tepidum per infundibulum in pudenda dato: uel farinae purissimae, quantum manu capitur, uel amydon uino & rosaceo subactum, ad stomachum, osue locellorum cum uellere dato. Fluoris aquosi infusaneum: cum aqua de pudendis defluit, tamaricis folia, semen rotis marini tritum refina, pinguique anseris subigito, & per infundibulum in pudenda dato. Si de aquoso fluore pecten doleat, uticis, hagniue semen tritum melle subigito, & pectinem optime linito. Si fluor cruentus: albusue, uel quiuis alius defluat, sulphur, mandragoramque tritum uino meraco subigito, & cum uellere admoeto, supinaque iacet, quiescitque: uel malicorium siccum tritum uino pramnio propinato. Poculum fluoris albi, semen hederæ albae, pini corticem uino aspero decoctum potato: uel cerui cornu combussit, hordei farinae duas portiones ad unam, cedri baccas quinq; tritas aqua propinato. Cum uulua strangulata, calidum, & cunilaginem tritum cum uino dato, uel bituminis obolos tres, uel marini uituli pingue quantu duobus digitis capitur, uel Paeoniae radices didymidiam portionem tritam cum uino potato. Cum strangulatio, tussisque uenit, sandarachae obolum, sulphuris ignem non experti tantundem, tres quatuorue nuges graecas, amygdalasue amaras tritas, cum uino odorato propinato. Si uulua procidat, hordei tritum, cerui cornu ramenta oleo aspersa suffito. Cum supra uertitur, cor, stomachusque lon-

Sicca suffitio

sondes caprine

Diversae suffitioes.

Ad profluuium rubrum

Fluorem quae siccant.

Fluoris aquosi medicata.

Pecten si doleat.

Si albus fluor, uel alius defluat.

Vuluae strangulatio.

Vuluae procidentia.

ga illic eius mora uexatur, myrrham, uel refinam, uel netopon, uel castorem, uel lasaris succum cum uino propinato. Cum uulua strangulat, spiritus multus superne prorumpit, graedo habet, sensus percussus, non loquitur, tota friget, spirat, lumina hebescent, caput subito radito, uitta constringito, umbilicumque: si tumeat, castorem, uel cunila-ginem, uel rura aquam, uel cuminum Aethiopicum, uel raphani semen, uel sulphur, uel myrrham dato: sub nares uero fetida dato, sub uuluas odorata: si uero persistat, cocci quod album est intrus, & stranguatur, maluae radicem, uel acetum mulsum, uel feniculi radicis corticem, uel crethmon ex aqua propinato; regere autem, & quiescere optimum est, uel sternutum ueratro naribus admoto ciere: si uero sapum transversum, praecordiaque subuersari uideatur, ea durecunt, subito mutescit, strangulatur, dentes coherent, nec audit uocata: sub nares haec suffito, uellus, bitumen, castorem, sulphur, picem: in-guina uero, coxasque oleo quomodocumque intrus linito, uel stellas marinas nigras cum brassica uino odorato coquito, & propinato: uel myrrhae triobolum, uel coriandrū, resinae parum, Paoniae radicem, cuminum Aethiopicum trita uino albo, & aqua, uel mulso, tepida propinato, peucedanū etiam adiuuat, aristolochia, caprae lachryma, panaces cum uino uel aqua tepida si dentur, uuluas reducit. Crotonis radix uino decocto, & eo potio, uel cuminum Aethiopicum, uel apium, uel feniculi radix, uel anesum, uel piper, uel myrrha, uel papaueris succus potus: Si cor uulua stranguetur, uexeritque, spiritus intercipit, spirandique difficultas, asthmaue subrepat: uicibus semen, Paoniae baccae, uel abro-tonon, uel panaces, uel hamoniacum, uel rutam, uel somniferum, papaueris succum cum uino propinato. Si rursus similiter habeat, melanthion tenuiter tritum, melle subactum circum pinnula conuolutum, tanquam glandulam indito: uel lappulam, philistionue si-militer admoueto: uel portulacam, telaphionue, uel anemones folia trita, pusillo myrrhae mista, cum linteo uel lana indito: Si locelli lumbos uexent, strangulatioque caput non pertingat, polypos elixos edito, uinum nigrum odoratum, meracū quamplurimum pota-to. Cum uero tanquam ad intestina conuerse strangulabunt, cedrinum, uel Aethiopia cum uinum potato, calida lauato, odorata suffito. Si uuluae persentur, suauia omnia in unguentum, oleumue odoratum mittuntur, laurumque & myrrum, saluam, cedri, cupressi-ramenta trita, cribrataque, rosaceo & uino aspergito, & apponito: Cum uero mouentur, & premunt, uexantue, hordeum cum quilibet, quin magis cerui cornu uino sparsum suffito: Cum adsistentes strangulant, lucernā sub nares extinguito, & uti odor, & fuli-go in nares penetret, curato, picemque uel castoreū, uel peucedanum, uel myrrhā oleo iri-no parfam apponito, refinamque cum oleo potato. Si ualde strangulent, potionem dato, uel testudinis marinae, prope mare natae triobolum tritum cum albi uini hemina, uel tribus cyathis propinato: uel cedrū in lucernam fundes sub nares extinguito, uel coenū quam tenuissimū sub nares ponito, uel lanā sub nares suffito, uel paulū bituminis tritū cum uino albo potato, uel erysimi cochleariū tritū, castorei paulū cum uino albo propinato, lauatoque. Si uero tussiat, sandarachis obolū, sulphuris ignē non experti tres obolos, nuce Graecae amarae, purgatas tres, quatuorue, castoris obolū cum uino odorato potato: Si uero strangulet uuluae, strangulatioque ea cor pertingat, osque claudat, paxillo, radioue os aperito, calidumque acetū indito, uel non odoratū uinum, uel cum aceto mulso: si uero multū strangulent, mutamque reddant, capram tritam uino tepido in nares dato, suscitatoque. Si ad iecur usque tendant, strangulant, languens obmutescit, non sentit, uider, audit, cognoscitue, rigescit, horrescitue, dentes coherent, crebro spirat, hanc manibus sub praecordia saepe tractato, linitoque, paxilloque, dentes diffungito, uinumque metacū repidum, nisi quid impediatur, infundito, statimque plerumque leuatur. Sin autem in inguina fuerint, & inhaereant, caprae pilulas, lepore pilos, uiculi marini pingui sparsos suffito: uel hederæ fructum, foliaue, corticemue, quercus folia resina, & oleo confusa suffito: uel uiculi marini coaguli membranā tritam, spongiā, tenuē algam, muscūque, uiculi marini pingui sparsa suffito: uel caprae pilulas, uiculi marini pulmonem, cedri ramenta suffito: fercus bubulum, uel cornus bouis ramenta, uel bitumen, uel spinae Aegyptiae fructum

alum, myrti folia sicca, cedri ramenta oleo odorato, unguentūue leni sparsa suffito: multa praterea, saepeq; aromata, odoramentūue oleo tincta suffito, uel cedriam, & refinam pineam, defrutumq; super acinos uuae tritos iacito, & suffito. Suffitiones aliae, combustum stercus bubulum, siccūm uue, herui farinā aqua marina, dulciue, pusilloq; aceti spargito, & leniter nares suffito, lenticulaq; iure poto uomito, deinde farinam sorbeto, uinumq; postridie coccum deuorato, decoctumq; uuae passae quamoptime, cicerisq; triari, quod subdiuatum fuerit, & lotium ciar dato: postea saluam, lini semen, & farinā bis die dato, sambuci deinde folia manu plena, uini diluti quatuor heminis, & olei dimidia hemina coquito, & calido suffito: uel calidis testaceis super sedem pannis conuolutam locato, uel sambuci folia cū myrto coquito, & si ferre possit, acetum, oleum, mel, aqua uehementer coquito, & in uelicam mitto, & foueto: uel pini corticem, granati folia, hordei furfures aqua ualde coquito, oleum aspergito, & subter dato: uel cupressi, lotiq; folia, ramentūue uehementer aqua coquito, oleum aspergito, & suffito: uel aromata, uel gallam, & spinā albae corticem cū oleo odorato, unguentūue suffito, deinde triticeam farinam aqua decoctam sorbeto. Si uero procident, neruiq; & quae scorta uocantur, de mittantur: myrti baccas, loti ramenta, rubi & oleae folia simul coquito, & tepide foueto, uel cum his & fetidis, uino similiter quaq; propendunt, cum perfrixerint, oui albo, cum uero luescent, multa calida foueto. Lenimentum uuluae, pingue ouillum, ouiluteum, mel, oleū rosaceum, cum his farinam misceto, leni igne calefacito, & cum lana apponito: uel pingue ouis mitefactum, nitrum rufum, anseris pingue, rosaceum, simul liquefacta linito, uel cum lana apponito: uel anseris, ouis pingue, ceram albam, netopon, rosaceum quamoptime misceto, tenuiq; panno recens lota tepida admoueto: uel cerui medullam, pingueue liquefactum, cum rosaceo, molli lana apponito. Molliaue apposita, quae aquam ciunt, mucosq; & membranas educunt, rosaceo subacta apponito: uel triginta baccas sine cortice Indici, quod Persae piper appellant, & in hoc rotundum inest, quod myrtidanum uocant, tritum lacte muliebri, & melle subactū, molli lana suscipito, pinnulamq; coquuto, & indito, diemq; linito. Si ualidius facere uelis, myrthae trientem commisceto, lanamq; mollem semisuccidam, & puram. De uuluis fordes eijcit, & os mollescit narcissus, cuminum, thus, myrrha, absinthium, cuperus: haec ipsa per se, uel cum rosaceo, uel cum oleo albo Aegyptio. Lotae autem apponito, sanienq; cruentam ciet, uel cum tedulis myrrham, salem, fel taurinum, mel coquito, misceto, & cum uellere apponito: uel cumini folia uino cocta, uel lasaris succum, fici pingue, glandulam conficito, & indito: quod & fici radix cū melle facit, & postea rosaceo linito: uel spicula alij trita, nitrum rubrum, fici pingue, parum gallā pari modo commisceto, glandulamq; conficito, & liquidorum intrudito aliquo tinctā, posteaq; cum lota fuerit, cerui pingue cum lana habeto. Magis uero quā priora ciet, & mollescit, piper, elateriū tritum, lacte sceminae subactum, & cū his mel, oleum album, uel cerui pingue liquefactum. Valde autem omnia ciet, pingue fici, duae elaterij portiones, nitrum rubrum elaterij quantitate, mellis pusillum, glandulam conficito, & cum tenui linteo, uel molli lana indito. Sanguinis eductorium, netopon, tauri fel, nitrum, cyclaminum, gallā terito, melle subigito, glandulam conficito, & indito, postea cum lota fuerit, pingue habeto: uel pulegium tritum, tauri fel circum pinnulam datum, oleo Aegyptio tinctum indito: uel cyclamini tali quantitate cum aeris flore, uel anemones capita trita cum farina, pinnulae circumuoluta albo Aegyptio tincta indito: uel cucumeris longi pars interior, seminaq; trita lacte subacta, myrrha pura cum his mista, mellis paululum uellere suscipito, oleo Aegyptio tingito, & apponito: uel cucumeris interiora sicca trita melle subigito, glandulam conficito, & indito. Cum uero lauerit, pingue apponito, uel tres elaterij portiones in aqua, uel oui album, farinam mulso albo subigito, calefactumq; molli lana apponito: uel pingue anseris, ceram albam, refinam, rosaceum, cerui medullam liquefactam, uel ouis, caprae uel pingue, oui album, rosaceum, uel glandulā facito, uel lana suscipito. Purgato sic uuluas, si durae sint, suauissimi meri tribus semicongijs Atticis, dimidiam ro-

Cū uulua pro-

cili.

Medela.

Lenimenta uo-

ria.

Piper Persae

myrtidanum.

Narcissus.

Ad eijciendum

sordes digubus

Piper.

Nitrum rufum.

Sanguis coactus.

Medela uaria

Duricia uuluae

- Sabitus dolor
defectusq;
Suffimenta u
ria.*
- facet heminam addito, feniculiq; radices, & femina in olla bulliant, & quemadmodum prius dictum est, suffito: postea capam agrestem, scyllamue indito. Si uero repete doleant, deficientque, folia rosarum, cinamomū, myrrham puram, netopon, papaueris fucum conterito, commiscetūque, drachmæ que pondere pallillos conficito, quorum singulos quotidie super dolij testam ignitam, uel pruna candente plenam iacito, & suffito, uel styracis paulum cum rosaceo. Quæcunque in oleum odoratum mittuntur, trita & cribrata sint, uel super bubulum stercus siccum, styracem, netopon, rosaceum quam optimum, album Aegyptium mitto, & post suffito. Purgationes, uel lauri, myrtique folia, cuperi fructum trita, netopon, album Aegyptium super bubulum stercus iacito, & suffito: thuris etiam pollin, cupressi ramenta, cuperi trita subuenit, quin & iuncum odoratum, mentam, cardamomum, irin cribrato, misceto, netoponque & rosaceum aspergito, & cū hordeacea, triticeæue farina utitor: uel resinam, castorium, quidue aromatum in nouum imbricem mitto, & suffito. Caput uero rosaceo linito, myrteumq; uel cottonium oleum in aures dato: uel uinum, quo cicer album, & passæ coctæ sint, propinato, calidæque in aqua sedeto: uel oleas albas, priusquam oleum insit, tritas, arefasq; in uini odorati Attica hemina dato: uel cantharidum uentres, uel adianton, nitrum rubrum Aegyptium, ferulæ radicem, semen apij tritum dato. Si uero lonij diffusculas, straguriæue superueniat, in aqua sedeto, dulce potato: si uero dolore uulvæ strangulentur, suauissimo uino, in quo feniculi radices, feminæque coctæ sint, quemadmodum antea saepe dictum est, suffito, deinde capam agrestem, scyllamue indito, dum os molle, latum, medicamentisque cedere dicat. Si uero ulcerentur, pustulenturq; melius est anferino pingui cum thure linire, sicq; curare. Si locelli doleant, uinum dulce, quo peucedanum, aristolochia, panaces coctæ sint, potato, papauerque albū, urticæ semen cum farina hordeacea decoctum sorbeto, uel hæc suffito. Si doleat, putamina dulcis granati, loti ramenta, oliuæ folia sicca, & tusa, oleo aspersa suffito, uel stercus bubulum accensum, uel chalbanen, myrrham, thus, oleo albo Aegypto conspersa suffito super uitis folijs. Hæc suffitio uehementior est, pusillū bituminis, perfonaciæ radicem, hyacinthi, alphodeli, leporis pilos, & rhutam, coriandrum siccum: hæc omnia terito, papillisq; conficito, & suffito. uel cum pice sandarachen ualde tritam, cupressi ramenta misceto, oleum superaspargito, pallillos conficito, super ignem iacito, & suffito: uel tritos uuae acinos uino spartos, & sicuti crebro dictū est, paratos, suffito. Si uero locellorum dolor ad ueticā usque tendat, marrubij semen tritum cum aqua potato, uel cyclamini radicem ieiuna cum uino albo calida lauato, Calida ieiuna potato, calefacientia apponito, uel spicula alij, nitrum tostum, cum uino tritum melle subigito, & apponito, calida lauato, calida potato. Cuiusq; locellorum morbi curatio: linum scissum cum ipso culmo manu plena in tenuissima concidito, suauissimæque uino noctem madescit, deinde molle uellus bipartitum eo uino tingito, quod alternatim admoueto: quin & crocus, & myrrha, & Ponticæ nuces tritæ, pingui anferis, & irino oleo sparsæ, si cum albo & puro uellere apponantur, subuenit. Si purgata propter apposita circum doleat, myrrhæ acceptabulum, thuris par, melanthion, cuperum, sefeli, anesum, linum, netopon, mel, resinam, anferis pingue, acetum album, oleum Aegyptium, par cuiusq; trita, duabus uini albi dulcis heminis decoquito, & repido lauato, uel si dolor uehemens habeat, cantharidas, cuperum, iuncum, calamum, irin uino nigro coquito, & utere. Lauatio si circum doleat, & stranguria habeat, marrubij succum, sambuci fructum, sefeli, anesum, apij semen, netopon, mel, resinam, pingue anferis, acetum album, oleum Aegyptium, thus, myrrham: horum cuiusq; par uino dulci calefacito, & lauato: uel myrrhæ acceptabulum, thuris par, melanthij, cuprij par, sefeli, anesum, apij semen, netopon, mel, resina, pingue anferis, acetum album, oleū Aegyptium: horum par cuiusq; uino albo dulci diluico, & lauato, uel Mercuriale, myrrham, thus, nepoton aqua coquito, & lauato: uel saluam, hypericū similiter, uel semen lini, anesum, melanthion, calizæ semen, myrrham uino coquito, & lauato. Lauatio, si uehementer post purgationem doleat, sambuci fructū, & lauri uino nigro coquito, & lauato, uel sambuci aqua coquito, qua abiecta, uinū dulce
- topon. quod oleū amyris
linum in uisceribus ho
leas. p. su. o. i. i. c. 39
uide dicos. in oleo amyris
lino.*
- Strangurie
medela.*
- Locellorum do
lor qui sedetur*
- Suffimentum
uehement.*
- Morbi cuiusq;
locellorum fo
datio.*
- Doloris sedu
tio.*
- Lauationes u
ria.*
- Lauationes u
ria.*

dulce superaspargito, & lauato. Si post lauationē doleat, thymiamata aqua coquito, pin-
gue anseris, & rosaceum superiacito, calidoq; duabus heminis lauato: nam hæc latis
cuiq; lauationi sunt. uel Mercurialem aqua coquito, myrtūq; succū, myrrham. thus. ne-
topon par misceto, tepida lauato. Si locos doleat, cyclamini radicē cū uino albo ieiuna
potato, calida lauato, calida potato. Si pudenda ulcerentur, uino quo mellilotum cū ro-
saceo ferbuerit, lauato, mellilotumq; ipsum superponito; uel paeoniam uino coctam, tri-
tam apponito. Si stranguria supercapiat, suffito, pectinemq; linito, decoctoq; rosarum sede-
to: uel rubi, uel myrti, uel oliuæ. uel capreolorū uitis, uel baccharum iuniperi, uel saluæ.
Si uentus in uulua fiat, laborq; dolorue ingens intus gignatur, flatusq; non exeat, cumi-
num tritum rosaceo subactum apponito, deinde cuminum Aethiopicum, saluam tun-
dito, & in aquam noctem totā dato, mane uero percolato, clarumq; in uas mitto, trita
ceamq; farinam, lasaris succi cyathum, uinum album addito, & feruere facito, suberu-
dumq; sorbendum dato. Si uero cion, columellæue in pudendis fiat, dolor habet: doio-
ris autem subsidū est, semen apij, hedera, dulce granatū, trita cum uino uetusto mista,
cum recentis carnis frustulo indito, folia super emplastrato, tota noctem posita habeto,
postea remoueto, uino perluito.

HIPPOCRATES DE FOEMINARVM MORBIS, SIVE DE NON PER-
FERENTIBVS, ET INFOECUNDIS, LIBER.

E his quæ mulieribus in singulis affectibus passionibusue fiunt, prius di-
ctum est: nunc autem quas ob causas penitus non perferant, aphorice si-
ant, & quare, antequam curentur, non pariant. patefaciam. Hoc autem in
causa esse dico, si locellorum os à pudendis penitus auertatur, non con-
cipiunt. Nam uulua semen genitale non suscipiunt: quod & si parum,
præter naturam uuluarum os à pudendis auersum sit, euenit. Siq; uuluarum os peni-
tus claudatur, neque sic genitura suscipiunt, nec si repente plus quam oporteat, earum
os claudatur. Horum unumquodq; patebit, si quidem penitus auersum est, clausulum
ue, menstrua uel omnino non defluunt, uel uiolenter, & cum morbo decurrunt: si uero
sanguis uiolenter exeat, uulua auerit, & si foemina purgetur. Est cum uuluarum os ab
eius pudendis auertitur, quod si fiat, uel repente claudatur, menses quidem. sed uiolenter
& paulatim plurimos dies defluunt: quæ omnia tactu patefcunt: quod si horum quid sit
at, si curetur, foecunda, phorôsue redditur. Est autem & cum sponte: quare autem fiat,
dicitur, dictumq; est in muliebribus morbis. Si uulua lubrica sint, quod in quibusdam
natura fit, siq; magna ulcera innata magnas cicatrices reliquerint, quæ si læuigatæ sint,
mulier non concipit: uulua genituram quidem suscipiunt, nisi quid aliud in causa sit,
non tamen concipiunt, quod semen extrudunt, quod tactu pater, siq; petatur, num ne
quandoque ulcera in uuluis habuerit, menses quidem in hoc morbo sani defluunt, sed
hæc nullum ferè remedium habet, quod & in causa est ne concipiat. Si propterea ul-
cus in uuluis gignatur, nisi statim curetur, marcescit, diuq; permanet, quemadmodum
quod in auribus inest, maleq; olet, quandoq; fanies olida de pudendis defluit, dumq; sic
habet, non concipit, quod uulua genituram non retinent: quæ tactu, suscitataq; patent.
Quæ si curetur, foecunda, phorôsue fit, parum tamen sperandum est: Si mensium quid
in uuluis remaneat, quod calefactū prorumpat, & rursus refrigeratum circa os, uel in-
terior paulo remaneat, nec sic etiam concipiet. Nam uulua semen non suscipiunt, hoc
nanque impedit semen, ne, quod debet, eat. Hæc si per exordia curetur, sanescit, foecun-
daq; & phoros fit. Quod si inueteretur, non foecunda, aphorôsue remanet, quod malum
tactu potissimum cognoscitur: nam durum quid intus offenditur. Si uero magis quam
expedit, uulua pateant, non concipit. Nam uulua semen non retinent, quod etiam ta-
ctu pater: menstrua enim multa simul, & calida, paucosque dies decurrunt, quod quan-
doque natura est, quod cum est, non sanatur: si uero naturale non est, menstrua non sana
defluunt. Cū mulier sana nō sit, neq; sic concipit, nam genitura sanguine morbo non

Thymiamata.

Doloris & ul-
cerum uuluarū
medela.

Stranguria.

Ventus uulua.

Cion uulua.

Cur quedam
non fructus con-
cipiunt.Cur quedam
non concipiunt.Cur uulua
naturam cito cu-
randum sit.Sterilitatis
causæ.Sterilitas natu-
ralis.Quare menstrua et
mulier et parcos dies
decurrunt.

cogitur, sed emittitur. Cum non sanus de corpore non sano descendat, quæ emingit
 rur tempore uel exiguo multa cum sanie, quod ex foemina corpore & menstruis pate-
 scit. Nam menstrua, qualia dicta sunt, defluunt. Quæ foemina si biliosa, pituitosa, aquo-
 saue, siue hydropoides fuerit, statim curata, foecunda, euphorosue fit: si minus, non.
 Si menstrua omnino non defluant, propter quæ dicta sunt omnia, nec sic concipit.
 Nam uenæ sanguinis plenæ genituram non capiunt, quidque sanguinis inueterati in-
 esse certum est, quod genituram coalescere prohibet: si uero menstrua minus, quam
 debeant, defluant, conceptum impediunt, causâ in superioribus dicta est: clarum &
 hoc interrogatione fit: quæ si dicat, natura pauca menstrua defluere, immedicabilis est.
 Si prædictorum aliquo affectu citò curata, foecunda, phorosue erit, si plura menstrua,
 quam expediat, defluant, nec etiam sic concipit. Nam uulvæ sanguinis uacua, & im-
 becillæ semen non capiunt, & si capiunt, statim multus sanguis in uulvas defluit, qui se-
 men obruit, quod etiâ & menstruis patet: si dicat multa se naturaliter menstrua demit-
 tere, foecunda non erit: si uero non naturaliter, sed aliquo prædicto morbo, citò si cure-
 tur, foecunda erit. Si uulvarum os extra pudenda decidat, nec sic concipit: tunc enim os
 durefcit, tumescitque, nec genituram suscipit, hæcque re penitus infœcunda fit: rarum
 autem est cur hoc fiat. Si menstrua non eant quò debent, sed per inferna, & sedem pro-
 rumpan, nec sic concipit, quod uulvarum os à pudendis auersum, uel clausum est. Si
 quidem os in sedem conuersum, uel clausum sit, curata, foecunda fiet: clarum utrunque
 interrogatione & responsione fiet. Si quidem menses sic eant, morbum causam esse
 clarum est. tot, taliaque foeminis cur non pariant, nisi curentur, eueniunt, per quæ peni-
 tus infœcunda fiunt. Quare ne mirentur, si quædam non sæpe pariant. Cognitio foecun-
 da, si mulier concipiat, sic dignoscitur: lac foeminae puerum lactantis, & butyrum ieta-
 na sorbet, si naueabit, concipiet: si minus, non uel pauculum netopon lana conuolu-
 tum pudendis apponito, poltridieque manu petito, num ne eius odor in os penerit,
 quod si fiat, concipiet: si minus, non. Vel si cui non ualde uehementibus appollitis dolo-
 res in articulos uenerint, fremit, caliger, hiet, spes illi maior erit concipiendi, quam cui
 nihil tale fiet: uel spicula trita allij, linteo, lanaue indito, poltridieque petito, nū odor in
 os uenerit: quod si oleat, concipiet: si minus, non. Si mulier scire uelit, sit ne cōceptura,
 tritum tenuiter anclum dormitura cum aqua potato, si circa umbilicum pruriat, concia-
 piet: si minus, non. Prægnantem uero sic potissimum cognosces. Cum oculi caui, & ab-
 stracti sunt, & eorum album liuidum est cōtra eius naturâ, prægnans est, quæque lentigi-
 nosa, maculosaue facie est. Cum autem conceperunt, morose fiunt, malos cibos appe-
 tunt, stomachus, corque uexat, spuunt. Vel miltum, rubricamue, & anclum tenuissime
 tritum cum aqua propinato, dormitoque, quod si turbâ circa umbilicum ciat, prægnans
 est: si minus, non. postea similam, farinamue, & organū uino, melle & oleo coctâ fora-
 bet. Quæ cum prægnans est, lentiginosa, maculosa, mal'ue colore facie est, foeminam
 plerumque gestat: quæ bono colore, marem. Si papillæ superiora spectent, marem gestat:
 si inferiora, foeminam. lac, farinamque misceto, pastillumque conficito, lenique igni coquito,
 qui si cremet, marē gestat: si hiet, fundaturue, foemellæ. Conceptus reparatio: cū uulvæ
 stomachus totus, uel eius summa pars dura est, uel clausa, nec recta, sed in coxendicem,
 uel anū uergat, uel sese contrahat, uel oris labri super se habeat, quouis modo sit, durus
 & callosus est. His aut menses nō cōparent, uel si comparēt, pauciores, peioresque sunt,
 quam expediat, diutiusque durat: qui, uti par fuit, corporis ualitudinis causâ, uuluarū ext-
 tus, purgationis ue, caloris, humiditatisque aqua mitione natura cōparati sunt, & inuen-
 ti: quæ si nō seruatur, stomachus uulvæ læditur, & si non ualde, tamen genituram: quod
 non rite habet, non suscipiat, sed dissipat. Hanc cum totū corpus foueris, supra uel infra
 purgato, si quidem supra, ante purgationem ne fouero, sed post. Cum foueris, infra pur-
 gato. Si uero superioris egere non uideatur, cum præfoueris, infra potionato. Cum ue-
 ro corpus recte habere uideatur, uulvas ea re, quæ cōferre uideatur, crebro suffuso, cu-
 prellique ramenta, lauri folia concisa in hac suffimenta mitto, multaque calida sape
 lauto. Cum uero recens fora, lotaque erit, uulvæ os stagnæo spicillo pacetacito, diria-
 gitoque

Menstrua p sedes proci-
 pient. Nihil pug- o g- et g-
 v- in loas affectus ad p-
 c-
 Conceptione si
 gna expime-
 At h- hoc sig-

Menstrua p sedes proci-
 pient. Nihil pug- o g- et g-
 v- in loas affectus ad p-
 c-
 Conceptione si
 gna expime-
 At h- hoc sig-

Menstrua p sedes proci-
 pient. Nihil pug- o g- et g-
 v- in loas affectus ad p-
 c-
 Conceptione si
 gna expime-
 At h- hoc sig-

Menstrua p sedes proci-
 pient. Nihil pug- o g- et g-
 v- in loas affectus ad p-
 c-
 Conceptione si
 gna expime-
 At h- hoc sig-

Menstrua p sedes proci-
 pient. Nihil pug- o g- et g-
 v- in loas affectus ad p-
 c-
 Conceptione si
 gna expime-
 At h- hoc sig-

Menstrua p sedes proci-
 pient. Nihil pug- o g- et g-
 v- in loas affectus ad p-
 c-
 Conceptione si
 gna expime-
 At h- hoc sig-

Menstrua p sedes proci-
 pient. Nihil pug- o g- et g-
 v- in loas affectus ad p-
 c-
 Conceptione si
 gna expime-
 At h- hoc sig-

Menstrua p sedes proci-
 pient. Nihil pug- o g- et g-
 v- in loas affectus ad p-
 c-
 Conceptione si
 gna expime-
 At h- hoc sig-

gitoque simul, cum plumbei spicilli egere uidebitur, à tenuiore incipito, deinde latiore. Si suscipiet da. n recte habere uideatur, spicillum aliqua re liquida mulcete, & conferente prius linito, & demittito: spicillaq; latiora postrema parte facito, lanaq; longiora re cōuoluto, coarctatq; sicq; hoc tempus uitior, deinde redulā prapinguem minutissimē concisam uino dulci albo coquito, quod tepidum propinato: uel semen apij, cuminum Aethiopicum, thus optimum rufum, ieiunā similiter propinato: quantum satis est se, quòque dies recte habere uideatur, catellosq; tenellos prapingues discocotos, uel polypulos uino dulcissimo cocotos comedito. iusq; sorbeto, nēue cornato, diēque bis lauato, hoc autem tempus à cibis abstineto. Postea uero si purgatio aliqua exhibet, poculum aliquod unum uel duos dies potato, spicillisque ne amplius uitior, sed appositis, medicamentisq; uulua purgare tentato. Si cui stomacho, orēue uulua recto, molli, sano, bene habente, suo loco stante, menstrua non compareant, uel pauciora, non sana, diutiusq; quē nā morbum habeant uulua dilquirito. num ne & corpus quid cōserat. Cum causam quā conceptum impedit, inueneris, tunc sic curato, quāq; expediant porrigito, pēque exordia, si uideatur tēpus esse, ualidioribus uitior. & in leniora definito, dum uulua rite purgata sit, stomachusq; eius, angustumue os recte sit. Si medicamēto, potius non procedat, nec cum satis diu potauerit, hoc super sedeto, spicillisq; uitior, itomachi os molle facito, uti medicamentis appositis, lenientibus suffimentis pateat. Cum uero quo ad mollificationem, suffitionēq; recte habere uideatur, medicamenta pontoto, uuluaq; purgato, donec rite habere uideatur, & à lenioribus incipito. ad ualidiora que tendito, rursusq; in leniora definito, & odorato. Nam pleraque ualida medicamenta locellorum os ulcerant, rectumq; stare, benēq; ad semen suscipiēdum habere, uerant, locellosq; ipse sciant. Si qua pinguedine nō concipiat, eā inedia, rebusq; alijs quam maxime emaciato. Cōceptus uero tempus optimum est, uernum. Vir autem temulentus, ebriofusue ne esto, uinumq; album ne potato, sed nigrum ualidissimum, meracissimumq; cibaria ualidissima comedito, roburq; & sanitatem caprato, & à cibis, qui ad hoc nō faciunt, abstineto, calidāq; ne lauato. Cui uero scemina purgata esse uidebit, locellorumq; stomachus bene habere, lauato caput, mundato, nihil linito, postea linteolo sine odore capillos obducto, reticulōq; linteoue alio nō odorato, colligatq; deinde chalbanen igne, uel sole molle factam ad locellorum stomachū apponito. post tridie mane reticulū, linteumq; soluto, caputq; alicui olfactandum praebeo: quod olebit, si rite purgata sit: si minus, nō olebit, quā ieiuna facito. Si uero hac nō fecunda apponas, nunquam neq; purgata, nec aliter olebit, nec etiā si prae gnati apponas, sic olebit. Si qua saepe, facile, ita utiq; concipiat, sanāq; sit, si ante apposueris, quā purgaris, uertex eius olebit, reliquum uero nō. Cum autem rite habere cognoueris, ad uirum ire iubeto, mulierq; ieiuna, uir autē temulentus, ebriofusue ne esto, frigida lotus, cibaria pauca, & conserentia pastus. Quod si mulier suscepisse genituram cognouerit, uirum amplius ne perito, sed quiescito: si prae siccitate nō senserit, de uiro recitcat, eū dixerit se demisisse. Si uulua eodē die semen reiecit, humida est: quod eū fuerit, cum uiro rursus coito, donec cōcipiat. Curatio alia. Totū corpus foueto, potionato, supra & infra purgato, postea lac aluminū potato, per fistulā duos dies lotio scemineo, putrido, nitro iniecto uulua sufflato, tertio die sero, lotiōue bubulo, quarto & quinto semine scencilū trito, sambuci, lauricq; folijs, cupressiq; ramentis aqua teruefactis sufflato, postea cum multa calida lota fuerit, pingue mitefactū ad noctem apponito: postea uero hoc parato, myrrham, stacten, buryrum, anseris pingue, cerui medullam, resinam, netopon: singulorū par, mistū liquefactum cū molli lana Milefia, bene carminata apponito: postea quinq; fistulis plumbeis octo digitorum lōgitudine uulua aperito, prima tenuis esto, cetera rata portione crassiores, quas alterne quinque dies indito, aperitq; sempēq; lota apponito: & ne decidat, lumbis uitam religato, singulasque fistulas altius adigito, quam altissime autem uitam. Cum aperuerint, purgamentum hoc apponito, cantharidas quinque tritas, siccyones longae spongon, myrrham cocto melle subigito, glandulam conficito, quam lana prater summum circumdato, suauissimōque oleo unctam apponito. Purgat

catelli comedunt

polypulus.

Stomachus uul.

A ualidioribus incipit et in leniora desinit

Alit.

Cū pinguis m.

uer nō cōcipit.

Vini nigrū ad

conceptū facit.

cum

Capitis odor

sig^m matris

facidam pra

sefer.

galbanū.

Curatio alia.

asimnū lac.

vina se mirra fru.

netopon: quid hoc sit vide

Quinq; fistulis

la fistulae cup

iubeat parari

uideto.

siccyones cup

bita.

mentōq; hoc uritor, felle tauri, combusto flore, nitro, myrrha, mellis pusillo subactis, tenuique linteo, summo colligato hoc medicamentum indito: uel bupreste, myrrha, elaterio cocto, melle subactis uritor, uel cantharidis, elaterio, myrrha. Cū uero purgata fuerit, posttridie cum laueris, uuluum his lauto, cumino Aethiopico trito, melanthio, resina, oleo, melle, uino dulci tepefactis. Cum laueris, surgito, deambula, uti lauto discutatur: deinde crocum, myrrham, thus, singulorum parem modū, pingui anserino, cum tenuiq; linteo septem dies apponito: octauo autem myrrham, bitumen, hordeum odorato pingui, oleū subigito, deq; leni igne per fistulam, infundibulumue suffito: cū suffueris, posttridie caloris testem tritum, uino albo aspersum, melle subactum, uellere ad noctem apponito: mane uero soluta, mollescā, lota uirum adito, post autem quiescito. Quae si non cōceperit, eadem reponito, uirumque repetito. Cum autem menses defluerē incipient, tunc medelam auspicator: cū uero defluerent, concepticium apponito, concubitoq;. Ante uero hoc tempus neq; foemina uirum, nec uir foeminam adito. Cum foemina prius concipere consueta non concipit, semēq; uiri uulua suscipit, hanc necesse est crassum mingere. Nā pus interdum in uuluis gignitur ex pustulis, ulceribūque, hāc que de causā uiri semen cum uiro miscetur uuluum non pertingit, uti coaguletur: pus enim semen inficit, perdit, putrefacit, ne perferat. Pus ergo prius expurgetur, tuberculūq; & ulcus, quod in locellis, tunicisue eorū inest, excutiat, ne uiri semen amplius coalescere, & perferri cohibeat, priusq; pus expurgato, quam intus durecat: quod sic elues, lac equinum coctum, tenuissimo linteo & raro colato, quo lauto, sic fistulam lauatoria facito, summum eius leuigatissimum esto, sicuti spiciliū argenteum, pauloq; infra supremam partem minutis foraminibus inter sese aequē distantibus pertundatur, cuius uertex solidus esto, cauū reliquum, uti niuiola, cui suillam uesticā foemineā, bene mundatā alligato, lacq; in hanc dato: linteobq; fistulae foramina ne lac effluat obturato, quam cum impleueris, ligato, foeminaq; ipsi, quam lauaturus es, tradito. Nam e a cū lauatiōnem acceperit, in uulua dabit, uidebitq; quando & ubi opus erit. Tu manu deinde uesticā premito, & lauto, dum omne pus eluatur, quod patebit. Cum puris nihil cum laetate exibat, tunc cum nihil inerit cessato, deinde cum paulum quieuerit, cucurbitam sicyoniam siccam, pertusam, sicuti lauatoriam fistulam, summa parte pudēdorum uiriliū, aut paulo minus crassam, uasi aeris albi, uini ueteris odoratissimi pleno concinnato, subfellaq;, in qua mulier sedeat, dato, duobq; digitis cucurbitae indito, nigrumq; silicem candentem in uinum mittito, sumumq; suscipito: uel sicyoniae cucurbitae forma confirmato aeneo infundibulo, similiter suffito. Cū uero mulier genituram nō suscipit, membrana uuluarum os obsepit: quare taurinā fel, aeris florem, serpentis suis pingue, melle subigito, uellere suscipito, linteo cōuoluto, & in maximā oleae formam compingito, melle linito, & noctem totam in pudenda dato, supina iaceto, die demito, calida multa, in qua myrtus cocta sit, lauto, singulisq; noctibus eadem facito, postea cū uiro dormito. Vel marrubij folia, quantū manu capitur, in uas Atticū, in quo quinq; heminae Atticae aquae dulcis sint, mittito, nouemq; dies macerato, deinde lota, ieiuna totidem dies, duos huius cyathos cum pari modo uini dulcis, albi potato, postea tres dies: post hoc cicuta folijs in ignem iactatis nouem alios dies suffito, deinde lauto, rursusq; eadem potato, per uicēq; suffito, tres dies postea marrubij tenuiter tritū, melle Attico subactum, cum linteo uel lana tres dies apponito: deinde Mercurialem similiter paratā bis die admoveo, postea hippomarathri, feniculicq; radices, redā pinguiūssimā frustula, rubiae quadrantem, semen feniculi, uerbenae multas radices in uini albi fecis conuoluto, dies non minus nouem macerato, deinde hemina huius meri, cum capur, & tota lauerit, & in balneo, & post balneum die propinato, postea quiescito, seseque calefacito, deinde post hoc tertio quoq; die interdiu sex usque dies quod felle constar apponito: cumque melius quo ad purgationem habebit, hyocymi folia, & radices aqua bullito, hāc que calida tres dies ad noctem suffito, deinde lota uirum adito: post hanc suffitionem cerui pudendo rostro suffito, hōcque tritum cum uino albo, meraco tres dies potato, Cūque parturiet (nam hoc partum accelerat), uel tauri fel, alumen melinum, cerui cornu

Purgament.
Lauatio uuluae

Cū amplius nō
concupitur.

Sum min
uide, pus
est, semen per
dit.

Medela.
Lac equinum.

Lauatoria

Suffitum.

Cum genitura
nō suscipitur.

Medela.

Potioque.

Suffitio.

Lauatoria

Triticeum g.

De hexatio et elaterio

Draconion.

Att. hoc

Que maderi
deto.

alibi. f.

Sanguinis mis-
sio.

Lolii suffur.

Cotyledonis
matura.

De profluvio

Rexbo

Mira medela.

Mole milicne
conceptus, er-
tride. pag. 90.
ubi uet. dicit.Que hoc digno
fuit.Icpus moey
onbrecomis

Curatio que.

Medela.

Vnguentum.
succu scamone. clafis.Potto Lactis et
prini.Que uulue os
aperiunt.
Medela.

quod optimum est, ni febres excitet, articulumque tumefaciat. & ualde pungat, uel tenu-
es ueratri nigri fibras tritas melle coquito, ne nimium ueratri sit caueto, nam ualde lan-
cinaret, febriculolum enim & hoc est: uel potionem elaterij melle coquito, glandulam
que coficito, similiterque apponito: febriculolum est & hoc, na sanguen cit, quedam ho-
rum & pelliculas uel draconion si uelis: lenius enim est, tritum melle cocto, uel crudo
subigito, pilamque magnae gallae quantitate coficito, & utitor. Conare autem naturalis esse
habitu hominis, uiresque respectans: horum enim nullum podus est, sed tu hac cofectando
totius corporis, & capitis purgationem molire, medicamentis, locorum suffusionibus
& apposis utitor. Haecque tibi tanquam elementa sunt: medicina autem cuiusque horum pe-
culiaris esto, si quid horum non facias, semper in suffusione uersator, quae mollescit, sani-
erique educit. Cum ab hac medicina cessaueris, naturalibus desinentibus de manu sangnea
mittito: si ualida sit, de utroque brachio: si minus, de altero satis erit. Modus autem nutriti-
tus, diatesue, quo in his utendum sit, declaratum est alibi: quod si suffire uelis, lolii de triti
colectum tritu super fermenticis lenes carbones iacito, fumumque diuicatis cruribus
suscipito: quae medela si satis tibi uideatur, quadrimetri fiat: si minus, hac respectato, ne
ue cum curatur, uirum adeat, madato, cyathumque aquae qua reda cocta sit, in his ieiunia da-
to, si agnamque fistula saepe habeto, cotyledonisque aquam cum sale, & cumino tepida for-
peto. Na lata cotyledones foemellas gignere uidetur, paruae autem & compactae, mares.
Conceptionis summum; melanthion tritum cum uino nigro aspero mulieri propinato.
Cum iuuenem mulierem profluuium rubrum uexaret, curata, caput purgata, sanguen tra-
ctum nihil iuuat, quod causa erat ne conciperet, uinum album, quo aspalathi radices co-
ctae erant, mane & ante cenam potauit, quo profluuium cessauit, statimque concepit, marem
que coloris albi, carnis optimae peperit. Mole autem conceptus causa haec uidetur: cum
intus menstrua multa coacta non multam genituram, morbosamque conuolunt, conceptus
que uerus non sit, tamen uenter tumet, tanquam uera grauidae, nihil in uentre mouet, in pa-
pillis non gignitur, pectus tamen turget, duosque saepe, & tres annos sic habet: quae si in
unum cogatur, mulier ea peribit: nequit enim superesse. Si uero multae earunculae, & di-
uile sint, per pudenda saepe prorumpunt: si modice, euadit: si minus, profluio correpta
perit, malum autem hoc tale est, quod plenitate, quodque nihil in uentre mouetur, dignosci
tur. Mas enim tertio mense, quarto foemella mouetur: quod tempus cum transit, nihilque mo-
uetur, hoc esse putato, magnum praeterea signum est, quod in papillis lac non gignitur,
quam ne curato: si minus, cum morbum praedixeris, sic primo totum corpus lauato, deinde
de sedem, uti purgetur, subluo. Medicamento enim foemina calefacta multa sublu-
tione, scetum qui putatur inesse & subsistere, forte commoueat, uuluasque lauato, uti sanguen
educat: si minus, appositis, quae cum bupreste fiunt, utitor quam uchemētissimis, dicta-
mnumque Creticum cum uino propinato: uel caloris testē, posteriorēque parte sub illa cucur-
bitulam admoueto, plurimumque sanguinis detrahit, quaque maxime purgare opus esse
cofictaris, admoueto, & ad uuluas apponito: quod siue partu, siue alius fiat, circiterque tres
uini albi cyathos propinato, quo reda quam pinguisima, tenuissime coficta cocta sit, uel
Paeoniae baccas, cumini Aethiopici pauli, felis plurimum: uel cedrida: si uero praefoce-
tur, caloris pauli. Si partus modica purgatione facta uenter tumeat, maneat ue, uel statim
uenter incluso doliter, cum febre, siue sine: scamoniae succi quincuncē potionis, quintam
ue partē, uel felis, uel odoratorum quid, & rutam cum uino albo propinato. Si uero bibe-
re nollit, ad sedem unguentum dato, quale est, quod felle tauri, nitro, melleque confici-
tur. Sin autem corrupta purgatione doliteret, datisque odoratis nihil auscultaret, febrilet
que, caprini lactis duas heminas, cotulasue coquito, refrigerato, pingue, coactumue
demito, colato, nulli trientē, uti dulcius sit, misceto, ter ieiuna potato. Si dolor non sede-
tur, nec uenter subducatur, calida aqua uespere sedeto, perforta suffusaque surgito, uinumque ni-
gro aspero. & aquae una portione, olei aquae dimidio perfundito, deinde calida lauato,
cubato. Vuluarum appositum si os clausum, uel durum sit: sicum albam, purgatam, ni-
trum Aegyptium tenuiter tritum, purissimum commisceto, non magna quae gallae ma-
gnitudine appositum facito, molli lana circumdato, oleo irino tinctum apponito, tres
pluresue

plurēsue dies, uti tibi uideatur expedire: post autem hoc odoratis suffito, nam maxime confert: deinde lene appositum, quod opus sit, apponito, quod saniosa potissimum educat: postea Mercuriali, si mollis sit, rosaceo tinctam cum linteo diem & noctem utitor: uel tauri fel, falem, sulphur tritum commisceto. Spyrā oblongam acito, snudam ad uulvas dies & noctes dato, Mercurialem rursus, post hoc myrrha pura superparfa, commista que, rosaceo summo, uel irino, quam maxime intro os linito; uel separatim tritam, cribratamque odoratam irim, parem cuperi modum, croci recrementū, crocomagmāue pauli quantitate uino odorato misceto, linimentum conficito. Ilenis forma palmi magnitudine, linamento suscipito, parua pixide ne expiret claudito, deinde apponito. Si uulua ulcerentur, uel os durum sit, & asperum, uel appposito aliquo pungatur: uellere pingue, rosaceum, ceræ paulum commistum perungito. Cum pragnans præter naturam macilenta foetum menstruum perdit, nec ad finem perducit, hæc per uuluas purgato, potionato, pinguem reddito; nam ad finem non perducet, nisi sese reficiat, & locelli ualidiores fiant. Si uero concipiat quidem, sed bimestrem ferē semper perdat, neque ante nec post, uel etiam supra bimestre, hocque bis, terue patitur, huius locelli foetum cum crescit, non capiunt, nec laxantur, propterea multæ per hoc tempus foetum perdunt. Quare huius uulua subluo, statumque per apposita quam maxime immitto: uel his medicamentis curato, cucurbitæ scyonia interiora terito, cribratæque, lafarisque paulum commisceto, multoque melle hæc decocto subigito, spicillumque hoc circumlinito, tamque crassum facito, quam stomachus ad os uulua suscipiat, penitusque indito: quod cum tabuerit, spicillum educito, sicque rursus elaterium, cucurbitæ agrestis interiora conficito, & indito: tempusque hoc plurima alia, lafaris caule comedito, ciboque qui maxime inflet utitor: tertio quoque die, dum recte habere uideatur, apponito, quandoque & tardius donec penitus conualescat, dies autem intermedios lenibus utitor. Cum uero lenientibus os uulua confister, mensesque compareant, paulum remorata, dum uulua mensibus siccetur, cum uitro dormito. Cum autem uulua tumefacere uelis, tula alia, lafaris succum cum appositis misceto. Si qua pragnans decem menses finire non possit, sed ante partum perdit, quod sepe patitur, huius uuluas ante illū diem aqua purgato, quibusque aqua purgetur ea porrigito. Si uero quæ genitura retinuit, non concipit, quod multis euenit, stomacho uulua præter naturā patere, menstruaque plura, liquidioraque quam oporteat defluunt, quod quæ mulier, ad liberorum conceptum cōsens, semen uiri perdit & corrumpit, quod corpore affecto, uuluisque euenit: quare huic purgamenta per inferna dato, pauloque post totū corpus foueto, locellosque marina aqua cum cupressi ramentis, lauri folijs concisis, & polychnemi, silices candentes, ferrique frustula immitrendo, quatenus satis esse & opportunit uideatur, suffito, post hoc lauato, lotique ramenta, polychnemi folia cum aceto coquito, rosaceum aspergito, lauatoque: postremo herbæ fici folijs concisis, loti seobe suffito. Prius autem quam subluatur, myrrhā, thus pariter terito, myrtique & lauri folia misceto, super ignem lenem iacito, bisque die suffito, post lauato, stomachumque in pristinam naturā statuito: quæ si uirum satis habeat, ante omnia sinistra manus uenam pertundito, cæteraque sic facito. Si uero stomachus sic quidem habeat, menses autem non male plus, minusue defluant, hanc ad maiorem purgationem uertito, cum alijs omnibus sicque curato, & apponito. Si mulier nolens abortiat, nec emittat, triticum tostum, tritum, passam albam tritam multo subigito, paulum olei aspergito, ieiunæ propinato, deinde semen raphani tritum cum aceto, & anseris adipe mistum sorbero, laurique folia trita apponito: postea farinam, origanum, pulegium aqua coquito, & sorbero, deinde lauri folia tenuiter trita, gummi misto cum aqua porato: uel ouis & anseris pingue cum melle delingito, uel staphyli num tenuissime tritum, lactis sedimentum, anseris pingue simul tepida sorbero: uel origani folia uiridia, si habeas, si minus sicca, tenuissime trita, cum aqua propinato: uel lauri fructum tenuissime tritum, pingue suis foeminae, melleque commisceto, delingitoque: uel staphylinum tenuissime tritum cum uino porato. Si locelli semen non retineant, plumbum, lapidem qui ferrum rapit, tenuiter tritum, lac foeminae conspergito, cum linteo apponito, uel florem artis tritum cum melle. Cum locelli uiri semen tertio die reieciant,

Syrā.

Vulua ulcers.

Que ante tempus factus perducit.

Medela.

Que uulua inflent.

Cur que semē retinet, nō concipiant.

Curatio.

Cū abortus nō emittitur.

Medela.

Cum seminis nō retinetur.

de lapide qui ferrum rapit

Ad cum que semine breuius
die recidat

Ad cum que hanc dolo
post coabitum. Cum proci-
dunt.

Medela.

Cū uulsi peni-
tus propendit.

Curatio.

necesse est quæ talia patitur, callosam intus duriciam habere: semenque uiri propterea efficitur, cum non possit intus remanere, nec dum hoc intus est, concipit: quod sic educes, mulierem subiecto lumbis puluillo, supinam diuicatis cruribus dato, spicillumque rosaceo præunctum demittito: quod intus cum uideris, huc & illuc agitato, oscque dilatato, pinnulisque minutis, multis, mollibus, colligatis, rosaceo tinctis, quemadmodum oculos solent, perungito: quod statim consequere, nisi coxædicem petant: quod si in ore uulue sit, prouide, placideque, nec uolenter, quam tenuissima uollesella detrahito, deinde cum uiro dormito. Quod si prægnanti compareat, siccum origanum, tritum, minium, miltidæ ue, sepiæ os cum linteo apponito: uel Pæoniæ nigras baccas tritas, cum uino propinato. Si mulier post coitum uentrem doleat, sanguinem recens compareat, lini semen tritum, mulcum tenerum, anseris pingue, cum uino albo diluto propinato. Si locelli propendat, extrahere suam naturam decidant, febris, ignis ue habet, pudenda præsertim, sedemque lotium diluit, strepit, paulatim stillat, pungitque pudenda: quod patitur, si de partu surgens cum uiro non dormiat: quæ cum sic habet, myrti baccas, lotiamenta aqua coquæ, ro, quam in sedem dato, pudendaque quam gelidissima subluo: quæ tenuiter trita apponito, & linito, deinde lentis aquam cum aceto & melle potato, uomitque dum uulua redeat, reuellanturue, pedibusque altioribus cubato, pudenda fetidis suffito, nares odoratis: cibarijs mollissimis, & frigidis uitior, uinum album, aquosum potato, ne lauat, cum uiro dormito. Si uero penitus procidant, sicuti seortum propendunt, dolentque: quod euenit, si post partum statim labore adeo, uti locellos concutiat, uel si cum uiro in peritorio dormiat: cum sic habet, quæ refrigerent ad pudenda ponito, quæ propendunt, uti aquo nigro aquoso, quo malicorum coxeris perluito, purgatoque & retrudito, deinde melle, resinaque pariter commixtis linito, spongiamque de lumbis superligato, crura compressa distendito, supina cruribus altioribus cubato, donecque sic habet, cibis abstinet, potu pusillo uitior, dum septem dies trāseant, quæ si sic redeat, bene habet: si minus, summas locellorum partes circumtergito, pini decocto perluito, deinde crura diuicatis alius religato, manique retrudito: postea crura distenta, compressa colligato, supina die ac noctem sic iaceto: pituitasque cremorem non moueto, nihilque frigidum dato, poltridie reclinata maximas cucurbitulas coxædicibus admoeto, diutiusque attrahere sinito. Quibus amotis, reclinato, & quiescere sinito, nihil aliud quam pituitas cremorem dato. Cum uero septem dies præterierint, cibarijs mollissimis & paucis uitior. Sin autem oletare uelit, iacens oletato: cum uero quatuor & decem dies transierint, surgito, & paulum subligata uita deambulato, parum comedito, pudenda fetidis suffito.

HIPPOCRATIS DE PARTVS IMMORTVI EX- TRACTIONE LIBER.

Partus frustra
cum extrahitur.

Partus directio.

Verdam prægnantes non rite pariunt, sed intus perdunt, qui cōcitus sic educitur: primum linteum supra mulierem dato, supraque mammæ ligato, caputque tergito, ne uidens quod feceris, terreatur. Si partus transierit prorumpens manum emisit, quam capito, ualdeque educito, carne brachium denudato, duobusque digitis ne delabatur, eam ligato, rectaque ossa educito, postea humerum carne denudatum extrahito, caput deinde naturaliter uertito, & educito, digitoque partum retrudito, uel scalpro per costas, iugulumue misso, uti tumor cōcidat forato, flatuque euaporet, faciliusque exeat: caput in integrum naturaliter si possis, educito, fininus, confringito, & sic cum partu subducito, postea calida locellos perfundito, & oleo perungito, cruraque & pedes inter sese componito, deinde quiescito, postea mel resinam cum uino albo, dulci, diluto propinato: cætera secū dum prius dicta curato. Cum autem parturienti mulieri partus transierit prorumpit, quod sit, cum umbilicus collum circumuoluit, partumque recte exire prohibet, caputque eius in coxædicem uertit: qui si mortuus est, plerumque manum emittit: si uiuit, non, periculum tamen & sic est: quædam enim ante partum partus purgamentum emittunt, quod partum, enixumue siccum, disticilemque necessario reddit. Quæ autem ante non purgatur, facilius enititur, quam sic concutito,

concutito, super linteum supinam reclinato, linteumque alterū super dato, quo pudenda, & tota contegatur, deinde duæ validae fœminæ crus utrumque, ac manū utramque capiant, nō minūsq; quā decies valide concutiant, postea cruribus altius statutis, in cubile reclinato: quæ fœminæ cruribus apprehensis, per cubile sapius per interualla remittendo, valide in humeros agitent, uti partus concussus, latiore nactus locum, uoluit uatur, naturalitèrque prodeat, dictamnumque Creticum, si habeas: si minus castore pater cum uino chio propinato. Si uero locelli uel labore, uel partu procidant, si quidem recentes nanciscaris, manus admoueto: si minus, linito. Si uero curandas ducas, sic curato, locellorum membranam naturaliter, transuersè que secato, & linceo, uti perflammeretur, fricato, deinde uiculi marini pingui linito: uel pice, cytinisque simul emplatratō, spongiamque mollem uino tinctam, insuper ne cadat uitta in lumbos reuoluta ligato, cruribusque altius statutis cubato, cibariaque mediocria comedito.

Ad locillos prudens

HIPPOCRATIS DE VIRGINALIBVS, VIRGINVM

VE MORBIS, LIBER, vide pag. 46. alias h. lib. uersione et citat lib. 15. pag. 71.

Rincipium mihi est medicæ compositionis semper genitarum. Nam non potest quis morborum naturam cognoscere (siquidem hoc huius artis est disquirere) nisi per initia cognoscat eam, quæ sine parte est, ex qua discerta est. Primum de comitali, sacroque morbo, de percussis, syderatisue, de timoribus imaginosis, qui ualde homines territant, uti desipiant: nam si

hi deorum imagines quasdam insensas spectare uidentur, modo die, modo nocte, modo utriusque, omnibusue temporibus, quo plerique laqueo pereunt, præsertim fœminæ, quarum natura ignauior est. Sed uirgines, quibus nuptiarum tempus aduenit, maturatione uero sunt, unā cum mensum descensu magis hoc patiuntur. Nam ante hoc non admodum afficiuntur, quoniam postea sanguis in locellos tanquam refluxurus stillat. Cum autem exitus non patet, sanguis plurimus ob cibaria, corporisque incrementum cogitur, qui cum non defluit, præ copia cor, septum transuersum, præcordia resiliendo petit: quæ cum plena sunt, languescunt, præsertim cor, quo torpor & deliratio subit. Quemadmodum si quis diutius in coxendicem iaceat, sanguisque non decurrat, torpescit, qui torpor in coxas, tibias, pedesque descendit, uti incessum impeditur, dum sanguis discurrat: quod statim facit, cum in aquam frigidam supra talos demittuntur, qui torpor lenis est, facileque discutitur: sanguis enim ob uenarum rectitudinem facile recurrit, locūque hic corporis periculosus non est. De corde uero, præcordijs quæ tarde refluit, nam tortuosæ sunt uenæ, locūque periculosus est, & ad desipientiam, insaniamque paratus, furoremue. Cum enim hæc replentur, horret, febricit, quas febres, erones uocitant. Cum autem sic habet, celeri per inflammatione furit, marcore clamat, tenebrioso, zopheroue terretur, & timet cordis pressione, suspensio parat, sanguinis uitio languet, animus astruat, malumque attrahit, quidam horrenda, nephandaque profert, quidam in puteum se mittit, quidam se strangulat, quod melius putat, quidam uarios trahit colores. Cum autem ab imaginibus, phantasmatisue respicit, latatur, mortemque tanquam bonum orat. Cum uero penitus respicit, mulieres deceptæ mandantibus uanibus uestimenta, ceteraque preciosissima Dianæ sacrificant, dedicant ue: sed huius mali, sanguinis missio, nisi quid impedit, medela est. Sed ego uirgines hortor, mandos cum hoc patiuntur, quamprimum cum uiris misceri, & cohabitare, quæ si concipiant, sanescunt: si minus, hæc cum pubertate, uel paulo post dissoluntur, quod mulieres iam grandes, & steriles magis patiuntur.

Hominis naturam medicus noscat. Terror imaginosis.

Qui uirgines fœminarum percellantur. natura

quæ si quis in coxendicem iaceat torpescit

quæ si uenarum rectitudo ualeat in sanguine facile fluere

Causa furoris, uocatur ætius lib. 16. c. 76.

Zopheron, morbus istum uicini furoris

Que Diana darent.

Furoris medici curatio

HIPPOCRATES DE

HOMINIS NATURA, AB ANDREA BREN-

rio Patavino conuersus.

*habes alias huius libri versio-
ne. cu. qd. pal. in. 6. n. 10. 11.
opus poluunt. et alia in
breuiario Rasis ad alios
rem. aliamq. dicitur vbi
tose. ex an-
der naco. cu. 3.
gal. comit. 1.
yogi in. lib. 2.*

*Sententia uaria
de hominis na-
tura.*

Meliffus.

*Medicorū opi-
nio.*

*Sire una homo
constaret, non
linguaret.*

*Morbosū caus-
sa.*

*Qui omni-
genatur.*

VI consuevit audire eos, qui de humana natura alius quam ad medendi facultatem pertinet, disputant, huic certe hæc mea oratio, ut audiat, apta non est. Neque enim prorsus dixerim hominem aërem esse, aut ignem, aut aquam, aut terram, aut aliquid aliud; quod minime unum in homine inesse manifesto apparet. Sed id quibus placet, dicere permitto. Atqui mihi quidem non videntur huiusmodi homines recte sentire. Nam cum idem sentiant, idemque cōcludant, loquuntur tamen diuersa. Aiunt enim unum quid esse quod est, ac id esse unum & omne, uerbis autem discrepant. Quoniam id unum & omne eorum alius asserit esse spiritum, alius calorem, alius liquidum, alius aridum. Tum sua quisque ratione concludunt argumenta, ac testimonia & indicia adferunt, quæ uultus sunt penitus momenti. Quod uero eodem sunt sensu, uerbis autem dissentiant, ea re paret eos ignorare quæ profuerint. Quod quidem his præcipue perspicere licuit, qui illorum cōtentionibus interfuerint. Nam cum idem illi boni uiri eodem in conspectu, atque consensu auditorum inter se contendant, nunquam tamen in eodem sermone unus idemque uir tres deinceps alios cōiicit; sed modo hic superior est, modo ille, cuiusque præsertim fuerit lingua magis fluxa, magisque in turbā idonea. Qui autem recte sentire putans, aliquid de rebus pollicetur, is merito rationes suas probabiles atque inuictas semper adfert; siquidem uera intelligit & recte demonstrat. At uero isti quidem uidentur imprudentia sua non tam in uerbis, dum disputant, errare, quam etiam Melissi sententiam sequi atque probare. Sed de his hæcenus. Etiam ex medicis quidam hominem sanguine tantum, quidam bile, quidam pituita constare dicunt; ipsique omnes eandem subiungunt conclusionem. Aiunt enim unum quid esse, cui nomen ad illorum cuiusque libidinem imponitur. Porro id unum formam & uim mutare à calore, uel frigore coactum: mox dulce aut amarum, aut album, aut nigrum, aut aliud quid diuersum fieri; uerum hæc non sic habere mihi uidentur. Nam si homo una re constaret, nullo unquam morbi genere afficeretur: neque enim esset unde doleret, cum unum tantum modo foret. Quod si afflicta esset, una utique curatio necessaria foret: contra nunc plures existunt, quia plura in corpore sunt, quæ cum plus iusto inter se calefiunt, aut refrigerantur, aut siccescunt, aut humefiunt, morbos pariunt, ex quo multa habentur ægritationum genera, & multæ quoque illarum curationes. Cæterum mea quidem opinione, qui hominem sanguinem & nullam aliam rem esse censet, is deberet demonstrare eum non mutare formam, aut uariari; aut saltem aliquod anni tempus, aut hominis ætatem ostendere, qua sanguis solus appareret esse in homine. Verisimile namque fore aliquod tempus, quo id unum in seipso esset. Hæc à me dicta etiam in eos cōueniunt, qui bili, siue pituitæ tantum tribuunt. Ex quibus uero hominem ego constare dixerim, ea & secundum legem, & secundum naturam, cum & uniuscuiusque ætati tam iuuenili quam senili, tum tempori tam calido quam frigido conuenire demonstrabo, atque signa etiam & argumenta afferam, ea que aperiam, quibus necessario quodque augeatur aboletur uel in corpore. Primum generatio ab uno fieri nequit. Quoniam enim pacto unum quid generare posset, nisi quid aliud admisceret? Tum nec quæ miscerentur, generarent, nisi essent eiusdem generis, eandemque haberent facultatem. Rursus nec generatio quidem nobis perfecta foret, nisi calidum & frigidum, siccum & humidum inuicem temperate & pari modo se haberent; aliter inanis esset, si alterum altero ualentius infirmius uel foret. Proinde qui uerisimile est ut aliquid ab uno generetur, cum id ne à pluribus quidem fieri possit, nisi mutuo temperamento mixtis: Cum igitur natura eiuscemodi sit, cum omnium reliquarum rerum, tum etiam hominis necesse est hominem non una re constare, sed unum quodque eorum, quæ generationi suppetat, ueritas, talem quampiam uim in corpore possidere, qualem contribuerit. Rursus ho-

mine

mine animam agente, singula in propriam naturam discedunt, udum inquam in udum, siccum in siccum, feruidum in feruidum, algidum in algidum. Nempe talis est tum animalium, tum ceterarum omnium rerum natura; omniaque sic orta, occidunt similiter. Ex his enim quae praediximus omnibus, cuiusque natura consistit, definitque pari ratione: cum id in seipsum unde concreuerit, se receperit. Corpus autem humanum habet in se sanguinem & pituitam, & bilem duplicem, tum flauam tum atram, ex quibus & consistit & aegrotat & ualet. Valet quidem praecipue, cum ea inter se uim & copiam medio crite temperatas, maximeque permixtas habuerint: contra laborat, cum eorum aliquid est plus minusue iusto, siue cum in corpore secretum est, neque cum alijs confusum; quod quidem non modo locum, ex quo abscellerit, afficit; uerum etiam ad quem abscellerit exerceat, propter nimiam & exuperantem copiam: utique si quid citra superfluitatem foras eruerit, negotium praebet propter exinanitionem. Similiter intrus, si uacue sit migratue, aut ab alijs excernitur, duplicem molestiam praebet necesse est, quemadmodum dictum fuit, uide licet unde abscellerit, ac ubi exuperat. Quod uero dixi me quibuscumque hominem consistare, statuerim ea semper esse demonstraturum secundum institutum & naturam: idcirco aio sanguinem esse & pituitam, & bilem tum flauam, tum atram. Atque horum nomina primum quidem instituto distincta esse dico, quod nulli eorum idem nomen inditum sit, deinde secundum naturam formas discrepare, minimeque pituitam similem esse sanguini, aut sanguinem bili, aut bilem pituitae. Quoniam enim pacto inter se similia esse possunt, cum neque ad usum, neque ad tactum similia esse cognoscantur: Neque enim pariter calida, siue frigida, siue sicca, siue humida sunt. Ergo quando tantum inter se & forma & ui differunt, necesse est ea non esse unum: siquidem neque ignis & aqua idem sunt. Quod ea omnia unum non sint, sed ex ipsis quodque propriam uim atque naturam trahant, uel hac una re tibi maxime constare possit: quia pharmaco quod pituita, siue bilem aut flauam aut atram cit, dato, pituita siue bilis flaua aut atra tibi euomit. Item aliqua corporis pars uulnere affecta, tibi sanguinem emittet. Atque omnia usu hac tibi uenient tam interdum quam noctu, tam hyeme quam aestate, nullo temporis spacio intermisso, donec homo spiritum accipere, reddereque potest: poterit autem donec aliquo istorum priuetur cognatos rum. Quae quis negaret esse congenita: cum luce clarius appareat hominem dum inter uiuos agit, cum ea omnia in se semper habere, quae nunc dico atque demonstro, tum etiam naturam, aliumque ab homine eadem illa omnia habente. Qui autem unum quid esse hominem putant, hi mihi propterea in hanc opinionem uenire uidentur, quod ex ijs qui epoto pharmaco inter purgationes animam efflarunt, quosdam bilem, quosdam pituitam euomentes conspiciant, putarunt hominem quoduis illud esse, quod per purgamentum orientem eijcere conspexissent. Eadem nituntur ratione qui hominem dicunt esse sanguinem, quoniam cruorem, qui sibi sub conspectum ex iugulatis hominibus manas subijcitur, animum in homine esse putarunt. Haec sunt, quibus omnes isti utuntur in suis sermonibus, argumenta. Verum qui bilem solum per purgationem eiecerit, adhuc mortuus est nemo, sed sumpto pharmaco quod bili mouendae est, primum bilem, mox pituitam: porro alteram bilem atram & quidem per uim, tum demum moribundus sanguinem euomit purum: quod idem contingit his, qui sumunt potiones pituitam mouentes. Primum enim pituitam, deinde bilem flauam, ex hac atram, postremo sanguinem purum euomunt, atque uestigio fiunt uitam. Nam pharmaci cum corpus intrant, primo id quod omnium maxime sibi secundum naturam cognatum atque simile est, agit, exinde reliqua trahit & purgat: quemadmodum si pes & femina terram ingressae, sibi quod ex ipsarum natura est trahunt uel acre, uel amarum, uel dulce, uel salsum, uel aliud quid diuersum, in primis ex eo plurimum, quod sibi naturali propinquitate maxime coniunctum est arripient, tum cetera deinceps attrahendo. Talem quoque modum pharmaca seruant quae bilem mouent, primum meracissimam purgant, deinde mistam. Item pituitae pharmaca primum meraciorem pituitam ciunt: post confusam, iugulatis sanguis fluit primo quidem feruentissimus atque perquam rubidus, mox magis pituitosus, magisque biliosus. Hyeme crescit in homine pituita, quod ipsa praecipue ex omnibus quae in corpore sunt, natura

Quae in corpore
reijciuntur.

Languioris
causa. Iste humor in
corpore secretus neque
aut alijs corporibus.

quare putat aliqui homines
vnu quid esse

Ratio dictius hominem esse
sanguinem.

solutio rationis per opinionem

Pharmacum
primum quid agit,

Atque hoc quomodo pharmaca
proximum attrahit hu
mores: et vide gal. lib. de
medicamentis purgatis.

Pituita cur hyeme
meracior, hoc citat gal. de
torus. 8. fol. 273. et. 2. 8.
de uisum. 2. 8. 42.

frigidissima id est pag.
191. h3.

quæ violente mouetur per
uctiora Red
diocur.

Qui humores
per singula te-
pora augent.

Bilis corpori
dominatur.

in primis hic
incipit lib. 2.
et ante naco.

expleminibus quævis ex-
tenuis sunt et.

hoc citat Gal.
p. de morbis
vulgaribus in principio.

Medicus hoc
omnia confuso
ratio.

Morbis unde
ortum sumit.

sua, eo tempore frigidissima, est argumento: quia si pituita, bilem, sanguinem tangere libuerit, pituitam profecto facile omnium algidissimam reperies: tamē & si lentissima sit, ac non nisi summa cum uiolentia secundum atram bilem citetur. Quæ enim per uim ue- niunt, ea propter uiolentiam feruentiora redduntur. Sed tamen præ his omnibus pitui- ta (supra natura multo frigidissima apparet. Quod autem hyems corpus pituita imple- at, tibi patebit, cum ex spuro & mucro ac pituita nali, quæ hyeme supra modum fluentia emunguntur, tum uero ex cæteris morbis pituitosis, præsertimque tumoribus, qui præci- pue eo tempore maxime albicant. Vere autē pituita in corpore ualentissima inest, sed san- guis crescit, suscipitque indies maius incrementum: tunc enim frigora remittuntur, & him- bres relaxantur, ex quibus & dierum quoque tempore sanguis augetur: cuius nature id an- ni tempus, quoniam humidum est & calidum, maxime cōsimile existit, indicio quod ho- mines uerno æstiuoque tempore potissimum torminibus corripiuntur, ac supra modum calefunt & rubent, atque sanguis è naribus fluit: æstate uero adhuc sanguis tum uiget, sed bilis effertur, accrescitque, & in autumnum pertinet. In autumnio sanguinis pars est, quia illius nature id temporis contrarium habetur. Bilis & æstiuo & autumnali tempore im- penit corpus obtinet, argumento, quod homines & sponte sua, & per purgationū po- siones bilem, biliosissimasque res euomunt uel excernunt: quod item ex febribus & homi- num coloribus patet. Pituita æstiuo tempore longe infimissima est, quod ei tempus ob calores, siccitatesque uehementer aduersatur. Autumnio, sanguinis quota pars est in ho- mine: quoniam id tempus siccum est, & hominem iam refrigerare incipit. Sed atra tunc bilis quamplurima est & potentissima, quæ instante uero hyeme decrescit, imminuitur quæ, refrigerata. Rursus pituita uicissim auget, tum ab himbribus numerosioribus, tum à noctibus longioribus. Profecto hæc omnia semper habet corpus humanum, quæ cæ- te non negauerim pro temporis circumstantis qualitate, ac propria cuiusque natura, se- paratim modo maiora, modo minora fieri. Ut annus omnium istarum rerum, ca- liditatis scilicet & frigiditatis & siccitatis & humiditatis particeps est: neque enim quæpi- am illarum, uel quota temporis parte consisteret, sine reliquarum omnium, quæ in hoc mun- do sunt, consortio, immo si qua deficeret, omnes simul abolerentur: quippe quæ ab ea- dem sunt constitutæ necessitate, inuicemque aluntur & substantant. Simili modo homo, si quid eorum ipsi deficeret quæ congenita sunt, non amplius uitam degere posset. In an- no, modo hyems maxime, modo uer, modo æstas, modo autumnus uiget: haud aliter in homine interdum pituita dominatur, interdum sanguis, interdum bilis, tum flaua tum atra, euidentiore quoque argumento: quia si quater in anno eidem homini unam eiusdem generis potionem dederis, hyeme tibi euometur pituitosissima, uere humidissima, æsta- re biliosissima, autumnio nigerrima. Cum igitur hæc ita se habeant, oportet ægrotatio- nes, quæ hyeme incrementum suscipiunt, æstate desinere: & ecce, quæ æstate creuerint hyeme terminari, nisi intra dierum circuitum, de quo postea loquemur, abfoluantur. Ver- norum morborum liberatio in autumnū expectanda est. Autumnales autem, ueris tem- pore liberentur necesse est. Hæc uero quisquis ita tempora superauerit, hunc fore an- num scire oportet. Sic medicum morbis mederi oportet, habita bene cuiusque quod in corpore pro tempore & eius natura uiget ratione. In primisque præterea non ignora- re debet morbos qui ex impletione proficiuntur, exinanitione curari: & ediuerso, qui euacuati one proueniunt, sanari saturitate. Qui à labore, hos quiete: qui ex ocio, eos exercitatione euinci. In summa, oportet medicum scire obsistere instans & morbis, & formis & temporibus & ætatibus, & contenta laxare, & laxata contendere: tali namque modo morbi uictum facillime desistere poterit. Et hoc mihi sanatio esse uidetur.

OBSERVATIONES MORBORVM.

Morbi alij à uictu genere, alij à spiritu, quem trahentes uitium, proueniunt. Sed de utriusque hoc modo disceptari atque diiudicari oportet. Cum una ægitudine com- plures eodem homines tempore corripiuntur, causam ad id rejicere debemus, quod ma- xime commune est, quodque omnes utimur: id autem spiritus est, quem accipimus reddi- musque, tunc enim uictum nostrum nequaquam in causa esse manifestum constat, cum morbus

morbus omnes pariter attingit, tam iuniores quàm seniores, tam foeminas quàm mares, *lit. x. 45. istag. citat. gal. 2. aphor. 2. 21.* tam temulentos quàm abstemios, tam qui ordeaceum quàm qui triticeum in cibatu sumunt panem, tam qui parum quàm qui multum laborant. Ergo non uictus ratio in causa ponenda est, cum homines quoquo uescendi modo utentes, in eandem incidunt aegrotationem. Cum uero eodem tempore diuersi morbi gignuntur, sine dubio uictus cuiusque culpa est? Oportet itaque remedia adhibere cum morbi occasione, quemadmodum à nobis alibi dictum est, repugnando, tum etiam uictus genera mutando: quandoquidem de cibis, quibus homo uti solitus est, nequaquàm aptos esse liquet, uel uniuersos uel ple^{re} rosque, uel unum eorum quempiam: quod cum didiceris, inspecta tamen & considerata, *Att. hoc consideranda que xx. fecit. pag. 391. et aphor. 1. 1. 1. 2. pag. 343. huius.* ut à me iam dudum dictum est, hominis natura, ætate, forma, & anni tempore, & morbi genere, debes uictum mutare & remedia facere, modo demendo, modo addendo: cum hoc ut omnem curationem tuā siue uictum ad cuiusque ætatis habitum, tempora, formas, morbosque dirigas. Atqui si morbus unus omnes promiscue & uulgo infestat, clarum est non uictum, sed quem trahimus, spiritum in causa esse. Quippe qui morbidam plane quandam excretionem habeat. Perpetuum igitur est homines per id temporis hæc admodum, scilicet ne uictum mutant qui morbi causa non exstat: prospiciant ut corpus sit quam solidissimum atque attenuatissimum, cibis potibusque quibus uti consueuerint, sensim demendo: quia si festinanti uictus mutaretur, à mutatione periculum foret aliquid in corpore innouari. Quare solito uictu utendum est, cum noxæ causa sit nulla hominis. In super ut quàm paucissimus spiritus corpus ingreditur, isque ut maxime peregrinus sit, pro uindendum, tum loca in quibus morbus grassatur, quoad fieri potest, mutando, tum corpora attenuando: sic enim minime multo ac densio homines egcant spiritu. Morbi qui à corporis membrorum ualidissimo proficiuntur, grauissimi sunt: atque si ibi ubi cepti sunt, manserint, necesse est ualidissimo membrorum laborante totum corpus laborare: Sin autem ab imbecillioribus se in ualidissima insinuauerint, facilius abfoluuntur: quia ut facile uindcantur quæ insuunt.

DE VENARVM NATVRA.

Vena corporis crassiores ad hunc modum oriuntur, quatuor paria sunt. Primum quod ab occipite ortus, tendit per ceruicem, summa perreptas latera spinæ, ad clunes & crura, deinde per tibias & malleolos exteriores ad pedes: quamobrem doloribus dorsi & coxarum, de poplitibus malleisque exteris sanguinem mitti solitum est. Secundum uenarum par, de capite circum aures per ceruicem, iugulariæ dictæ sunt: intus propter spinam & lumbos ad testes & femora perferitur, atque per poplites & tibias propter interiores malleolos ad pedes. Quapropter doloribus lumborum, & testium sanguinem poplitibus aut malleolis mittimus interioribus. Tertium par uenarum, à temporibus per ceruicem sub scapulis porrigitur ad pulmones, & altera de parte dextera in sinistram pergens mammam subit, & ad lienem, renemque descendit: altera de sinistra in dexteram procedens, à pulmonibus mammam subit, mox iecur petit & renem, utraq; postremo ad podicem desinit. Quartum par, ortum à sinapite, de sede oculorum per ceruices ad humerorum clauiculas deuenit, unde per lacertos ad agilem, mox per cubitos ad uolam & digitos, unde intus remeans ad alas propaginem mittit: quæ summam costas perreptat, dum altera ad lienem, altera ad iecur perueniat, deinde utraq; eminens per uentre ad genitale desinit: ita uenæ crassiores habent. Procedit quoque à uentriculo per corpus alia per multæ & uariæ uenulæ ramulorum modo, per quas alimentum corpori transmittitur, quod à crassius uenis & interioribus & extremis ferit uentriculo, & reliquo corpori, sibi inuicem subministrant, internæ scilicet externis, & externæ internis. Quam ob rem has mittendi sanguinis rationes seruare apertissimum est, operæque pretium est, ut cunctis quam longissime à loco ubi dolor esse & sanguis cogi didicit, adigatur: quia tali modo haud magis repente mutatio fiet, & consuetudo remoueretur eodem amplius coeundi, omnibus qui aut febre integri multum puris excreant, aut dolore uacui sedimetum urinae ad modum purulentum, aut stercorea cruenta, sicut in torminibus, & diuturna habent: qualia esse solent iuuenibus quinq; & triginta annos natæ, & hominibus etiam gradiore ætate.

his omnibus eadem illa res morbi causa existit. Quapropter eos exercitationibus atque corporis laboribus deditos esse oportet, ac ne operari quidem labores in adolescentia subterfugere, deinde laboribus remissis corpus implendum est molli carne, & à priore multum differente, ita ut adeptum & aduentitium corpus à superiore & uernaculo discriminis habeat multum. Si qui igitur ita affecti quandoque in agrotatione inciderint, quamprimum euadunt: sed post à morbo, subinde temporis curriculo corpus liquatur, & ad saniei effigiem per uenas, quæ latissimæ & peritæ sunt, diffiuit. Quod si ad inferiorē uentriculū cito ruit, tale ferme quale intus erat, foras emittit per meatus secessum, quippe quod utpote uia de cliui & lubrica haud diu in intestino detineat. Quibus in pectus destillat, suppuratione infestatur: quia diutius in pectore sedēs, cū ueluti accliu expurgatione sursum uertus difficulter eiciantur, marcescit & suppurat. Si ad uesciam eruperit à loci calore calefit, albu reddit, seccenitur ac rarefit, rarefactumque desuper fluitat, pars crassa subsidet, quæ pus dicitur. Idēque pueris calculi concrefcunt, ob eius loci & reliqui corporis caliditatem: quod usu uiris nequaquam uenit propter corporis frigiditatem. Non alienū est scire, hominē prima die supra quāmodum adolefcit, & ad uires, incrementū autē frigidissimū: necesse enim est calere corpus quod adolefcit, & ad uires, incrementūque tendit: è diuerso illud supra modum frigere, quod coeperit aboleri, & tanquam maturū ac uictum atque caducū in ruinam præceps festinare. Atque hac ratione homo prima die quanto maximum suscipit incrementum, eo magis calefcit. Sic extrema quanto plurimū uitalis roboris detrahatur, tanto frigidiorē esse necesse est. Ex illis autem qui prædicto modo affecti sunt, plerique sponte sua, si tempestiue, scilicet quinto & quadagesimo die liquari coeperint, sanescunt. Sin autem eā diuerſam metam præterierint, per se annū conualeſcunt, nisi uero quāpiam alia re homo offendantur. Morbos qui sensim oriuntur & quorū causæ cogniti faciles existūt, tenuissimos appellare licet. Quare præsentissima curatio, si quamprimum morbi causæ occurratur, quæ subtilis, morbus absque ne gocio discedit. Quibus in urina ad arenularū similitudinē aliquid subsidit, seu pori, id est cophilapilli, his tubercula ad crassam uenā enata sunt, atque suppurauerunt: deinde cum ea haud ita citò erumperent, pori deuoluti ex pure, per uenā simul cum urina in uesciā extraduntur. Si urinae cruentæ sunt, in uenis uitiū est. Si urina quæ crassa est, habuerit ad effigiem capillamenti carunculas admodū minutas, signo est uitiū esse in renibus & aricularibus. Si pura & in summa urina ueluti furfures huc illucque innatent, scire licet uesciæ scabiem subesse.

DE FEBRIBUS.

Quatuor febres unius speciei, Magna ex parte febres à bile sunt, genera earū quatuor sunt, absque illis quæ doloribus eueniunt. Nuncupantur autē, continēs, quotidiana, tertiana, quartana. Continēs, à copiosissima atque meracissima bile prouenit, & per quā breui iudicatur: quoniam corpus à uehementi calore feruefactū, dum nullo temporis intervallo refrigerat, celeriter soluit & absumitur. Quotidiana, secundū continentem à largissima bile est, & ex omni bus alijs citissime euincit, longior est continēte, quo pauciore ex bile uenit: tum quia corpus propter intermissione requiescit: in continēte autem nullo unquam tempore quietem habet, quia nulla sit intercapedo. Tertiana, diuturnior est quā quotidiana, à minore bile accedit: quanto plus in tertiana quā in quotidiana corpus requiescit, tanto diuturniora est quā quotidiana. Quartana alioquin pari ratione longe diuturnior tertianis est, tū quia minus bilis habēs assum afferentis, tū quia corpus amplius refrigerat, quod ab atra bile id superantis materiæ proficiscitur, ac difficulter euellitur. Nam cum ea inter omnes corporis humores lentissima, & glutinosissima sit, diuturniores sedes constituit. Quod autem febres quartanae, atræ bilis participes sint, hac re tibi patebit, quod homines autumnali potissimū tempore, & in ætate uiginti quinque annorum usque ad quadagesimū quintum annū, quæ ex omnibus ætatibus maxime atra bile detinet, corripitur quartanis, quibus autumnus inter omnia alia anni tempora expostissimus est. Quos igitur ultra citraue id tempus, ad eam ætatem quartana acceſſerit, pro cōperto habere debet, hanc febrem minime diuturnam fore, nisi quid aliud homini officiat.

HIPPOCRATIS

esse negat. immo eius citat. ubi in fira. p. exatim. lib. de optimo
corporis statu ubi videtur quid hic inuenerit hippo. et aphor. 2. de 16. et 17.

HIPPOC. DE NVTRICATV, DIAETAVE, SIVE ALIMENTIS, LIBER, 139
M. FAB. CALVO RHAVENNATE INTERPRETE.

Quem Galenus Hippocratis esse negat. putatque uel Theffalli uel Herophilii esse. et vide gal. p. de alimentis si
forte iste est. quae citat ibi
et hoc citat gal. aphor. 2. de 16. et 17.
in versione composita. et sic po
tius ualidius.

Species quidem alimentum, nutritivumque, una est, & multa: una quidem qua
tenus unum genus est: species uero humiditate, & siccitate. Sunt & in his
formae quaedam, siue ideae, quantum etiam inest, siue quantitas inest, & ad
quodam & totidem. Nam horum quaedam augent, quaedam uires, robur
ue subministrant, carnem quaedam aggerant, similitudinem, aut contra,
quaedam suapte natura faciunt quodam uel per exordia: similitudinem uero facit, & ro
bur, cum quod intrat, superuenit, superat. Cum quod intrat evanescit, contra: tempus
enim spatium dissolvitur. Nam quandoque tempore, quod prius intrat, dissolvitur, & quod
superadditur, superat: quandoque uero contra, quandoque quod extrinsecus additur, con
tinuum si est, temporis spatium utrumque tollit, & obsecrat, membrisque omnibus robur impar
git, quamque prius uim habuit in germen emittit, cum priora sustulit, & obsecrauit. Nutri
menti enim uis in ossa, partesque eorum omnes penetrat: nervos, uenas, arterias, musculos,
cartilagineas, membranas, carnem, pingue, sanguinem, pituitam, bilem, medullam, cerebrum, spinam
medullam, interanea, partesque eorum omnes, quin & caliditatem, & humiditatem, & spiritum im
mittit: quod enim nutrit, nutrimentum est, & quod tanquam nutrimentum est, & quod futurum
est. Principium enim & finis omnium unus est, finisque ipse & principium est, quaeque particula
tunc nutrit, quaeque bene uel male disponunt, quid bene ea quae prius dicta sunt, male
uero quae contrariae seriem illis habent. Succi uero colore, & uis, & ad laedendum & iuuan
dum uarij sunt: quidam copia, plenitudine, excessu, defectu, commistione neque laedunt, nec pro
funt: quidam uero profunt, quidam non: quidam caliditate, frigidityte, & uis, & profunt, & lae
dunt. Vis enim potentiae diuersam habet naturam, & uaria: quidam enim succi suapte natu
ra, & non intrus & extra, totius & partium perniciosi sunt, quidam contra, nobis quidem causae
fonticae suapte natura, & non. Causae quidem fonticae quaedam patent, quaedam non: quaedam
ualidae sunt, quaedam non, quibus omnino natura succurrit: quae extra sunt, emplatrant,
linunt, ungunt, tergiuntur, denudantur, totae, uel partes calefiunt, refrigerant, stringunt,
laxantur, ulcerant, punguntur, linuntur: quae autem intrus sunt, praedictorum quaedam sunt. Prae
terea causa fontica non patens totius, uel partis, cuius quidem patet, cuius non. Naturae
les ventris excretionem, lotij, sudoris, spuri, mucci, uuluae, mariscae, haemorrhoides, le
pra, thum, tuberculum, carcinoma, de naribus, pulmone, uentre, sede, cole, natura, &
non. Decretoria horum non omnibus eadem. Natura horum omnium una est, & non una. Multae
sunt naturae horum omnium, & non una. Medicina supra & infra, & neque supra nec infra:
medicina nutriti bonum, & malum est. Malum & optimum ad aliquid: ulcus, crusta, sanguinem,
pus, lepra, furfur, sanies, lichen, lentigo, uiciligo, quodque prodest, quodque laedit, quan
doque neutrum. Nutrimentum non nutrimentum est, si non nutrit, sed nomine non re: non no
mine nutrimentum ad capillos, ungues, cutem postrema, intro, extra peruenit, & inde
in penetralia, confusio, conspiratio, concordia una est, & omnia, per uniuersa quidem mem
bra omnia, per partes uero, singulis partibus partes ad opus, magni principium ab extre
mis partibus, & in ultimas partes, & in magni principium peruenit, & penetrat una natu
ra, esse & non esse. Morborum differentiae in nutrimento, spiritu, calore, sanguine, pi
uita, bile, humoribus, carne, pingui, uena, arteria, nervo, musculo, membrana, osse,
cartilagine, cerebro, tergo, medulla, ore, lingua, stomacho, uentre, interaneis, praecor
dij, omento, iecinore, liene, renibus, uescica, uulua, cute: haec omnia singula, partes ho
rum, magnitudo, magnum & non magnum, Signa gargalimos, dolor, ruptio, sensus,
mensurae, siue gnome, sudor, lotiorum sedimentum, hypostasis, quies, iactatio, pupila
la, opfiesus, uisa, phantasiae, uel, color arcuatus, icterus, singultus, defectus animi,
sanguis purus, totus somnus, & ex his, & ceteris naturalibus, & si qua sunt alia huius
modi, quae uel profunt, uel laedunt, labores totius uel partis magnitudo, signa huius quid
dem maiora, huius uero maiora, utrorumque maiora & minora, dulce, non dulce ui
sunt: dulcis aqua, gustus, uti mel: signa utrorumque, uiscera, oculi, in his maius, in his mi
nus, dulce uisus, & in coloribus, & in alijs multationibus, dulce plus & minus. Cora

foris iste est. quae citat ibi
et hoc citat gal. aphor. 2. de 16. et 17.
in versione composita. et sic po
tius ualidius.
Diversitas
hanc conspicio.
Ciborum uis.
Atque triplex nutritivitas
et hoc citat gal. aphor. 2. de 16. et 17.
in versione composita. et sic po
tius ualidius.
Succorum uis
et hoc citat hip
pocritum et p. 24
in fine quae uide
citatur hic loco.
Causae uariae.
Causa non sem
per patet.
Medicina uo
ria.
Trophe.
Mira et bre
uis discussio
membrorum.
Signa languen
tia.
Signa obserua
da.

Varietas con-
sideranda.
Pulmo.

Nutriti
principium.
Sedes uenarū
arteriarū.

Lac et uinum
nutriti.

Dierū tempo-
risue obserua-
tio.

Sanguis uaria
etate.

Digestio per
etate.

Quota ossium
coalescentia.

Sanguis alia
uariatio.

Cibariū uari-
atio.

Pulsio spiratio
signa sanitatis
et morbi.

Mixta hanc
genua obserua-
tio.

Cur de humo-
re mētucrio
but uidetur.

poris raritas ad spirationem, quibus plus aufertur, magis ualent. Corporis densitas ad
spirationem, quibus minus aufertur, minus ualent: qui bene spirant, minus potentes sunt,
sed magis sani, de morbisque facile conualescunt: qui male spirant, priusquam aegrotent,
ualidiores sunt: cum aegrotarunt, difficilius restituntur, hæc & toti & parti. Pulmo con-
trarium corpori nutrimentū trahit, cætera cuncta idem. Principium nutrimenti, spira-
tusque, nares, os, fauces, pulmo, cæteraque spiratio. Principiū nutrimenti & humidi, & sic-
ci, os, stomachus, uenter: prius, antiquiusue nutrimentū, per superuentriculum umbili-
cus, sedes, radicatio uenarum, iecur. Cor autē arteriarū, de his per cuncta sanguis, spiri-
tus, calor currit, uis una, nō una, quæ hæc cuncta & alia reguntur. Hæc quidē ad uitam
totius, & partis. Hæc uero ad sensum totius, & partis: lac, nutrimentum quibus hoc na-
turale est, quibusdam uero non: quibusdam uinum, quibusdam non: quibusdam carnes, cæ-
teraque plurimæ nutrimenti species, pro locis, consuetudineque: quædam ad incrementū
& ad esse, quædam ad esse solū, uti senes: quædam super his ad robur & uires, uti firmitas
gladiatoria, dispositio athletica, non naturalis. Habitus sanus melior in omnibus est.
Magnum quid est quantitas ad uires accommodata, lac, sanguis, copia nimia nutrimenti,
circuitus, periodice consoni ad multa, ad scitum, et usque nutrimentū: præterea quæ su-
pra repunt, lac ad infantis nutrimentū, quædam quæ animalia non sunt, animantur, quæ-
dam animalia, partesque eorum animantur. Quorū omnium naturæ doctrina, scientiæue
non capiuntur, sanguis proprius & alienus utilis, sanguis proprius & alienus non uti-
lis, succi proprii & alieni utiles, succi proprii & alieni non utiles: consonum dissonum,
dissonum consonū, Lac alienum bonum, lac proprium malū: lac alienum malū, lac pro-
prium bonum. Pueri cibū putrefaciūt, adulescentes nō mutant, senes penitus mutant:
quinq; & triginta soles partū formant, septuaginta mouent, decem & ducenti perficiū-
unt: alij quinq; & quadraginta ad formam, sex & septuaginta ad motū, decē & ducenti
ad exitum, alij quinquaginta ad formam: ad primū saltum centū, ad perfectionem tre-
centi, alij ad discretionem quadraginta, ad transmutationē octoginta, ad excisionē qua-
draginta & ducenti, non est, & est. Fiunt autem in his & maiore, & minore temporis
spatio totū & pars. Non multo autem maiore, uel minore: quæ autē minore tot & tane-
ra, & quæcumque alia his similia ossium coalescentia, trophæus, ex fractura, naso, naribus,
bis quinq; maxillæ, clauis, costis, duplices cubito, triplices tibie, & brachio quadrupli-
ces, coxæ quincuplices, & si quid in his plus, aut minus potest, sanguen liquidū, & non
liquidū: sanguen liquidū bonum, & non bonū: sanguen durū, bonū & malū: cuncta &
bona & mala ad aliquid, uia supra, infra una: potentia nutrimenti melior, quàm tumor:
tumor nutrimenti, trophæus, melior quàm potētia: & in humidis, & in siccis idē & au-
fert & addit: huic quidē aufert, huic autē addit, idē pulsus uenarū, pulmonis spiratio pro-
petate. Consona, dissona sanitatis, morbi signa, sanitatis magis quàm morbi, morbi ma-
gis quàm sanitatis. Nutrimentū enim, trophæus, spiritusque, humidū cibariū facilius mu-
tatur quàm siccum, siccum quàm humidū, quod difficile consumitur: quæque celeriter addi-
tamento egent, medicamen, cibariūue liquidū ad reficiendas uires potissimū, celeriter
us quidam odoratu. Qui uero tardiore additamento egent, cibo duriore, musculi firmi-
ores sunt quàm alia, præter ossa & neruos, difficiliusque restituntur, denudata difficili-
us restituntur: pro genere tamen quædam inter sese ualidiora, minusue ualida sunt, sicque
difficilius faciliusue reparantur. Pus quod de carne manat, purulentum est: quod de san-
guine, cæterisque humoribus, saniosum. Pus uulneris, uenæ, arteriæ, nutrimentū est me-
dulla ossium, propterea coalescunt. Potētia cuncta producit, auget, nutrit. Nutrimenti
uehiculum est humiditas.

HIPPOCRATIS DE VICTVS RATIONE, DIAETÆVE LIBER.

I quis priorum, qui de humani uictus ratione, diætæue, quatenus ad sani-
tatem pertinet, scripserunt, mihi recte penitus omnia scripsisse uideretur,
quantum humano ingenio percipi posset, satis mihi esset ea usurpare, quæ
recte illi perfecissent, quæque utilia esse duxissem. Sed cum multi scripserint,
nemo tamen recte nouit, quatenus sibi scribendum esset. Nam alius con-
sequutus

liber. ad uictus Romanum principem.
si aut gal. aut. 3. de uictu. autem. cap. 5.

sequitur est aliud, totū uero priorū adhuc nemo. Nulli tamen uitio dandū est, si penitus inuenire non potuit, quin magis laudandi, cū quaedā quāsiuerunt. Si qua uero nō recte dixerunt, nō coarguā, quin potius quā recte dixerunt admittā. Si qua uero priores recte scripserunt, laudabo: quā autē non recte dixerunt, si cur ita non habeant coarguam, nihil proficere, tamen quā mihi recte habere uideantur ostendā; quoniam plerique, cum aliquem de re aliqua differēte, antea audiuerint, si quis postea de eadem differat, non admittunt, cū nesciant & illū, si quo ingenio praeclitus est, posse recte dicta cognoscere. Quare sicuti praedixerā, recte dicta admittā: quā uero nō recte cognita sunt, ostendam, qualia sint, & quā priorum nemo tentauerit. Qui uero recte de humano uictu, diuinae scripturū est, eū dico primū cuiusq; hominis naturam cognoscere, & percognoscere, oportere. Cognoscere quidē primo, quibus rebus consistet: percognoscere uero, quā potissimum in eo dominantur. Nam nisi quibus primo consistit sciat, quidq; in corpore uigeat, hominī quā conferant, porrigere non poterit. Qui ergo haec scribit, haec sciat oportet, deinde ciborum & potuū omnīū, quibus uictitamus, quam uim singula habeant natura, necessitate, humanaq; arte: nā sciat oportet, qui ex sua natura ualidis, uis auferatur, non ualidis autē arte addatur, cū opus erit, scitoq; non satis esse cuiq; curam: nam qui comedit, nisi laboret, ualere non potest. Contraria namq; inter se sunt, cibaria & labores, tamen utraq; sanitati cōferunt. Labores em̄ suapte natura, superflua demūt: cibaria autem & pocula, uacua complent. Quare laborum naturalis, & non naturalis uim dignoscito; quicq; carnem augeant, quicq; minuant, nec haec solum, sed pro ciborum copia, corporis qualitate, naturāue labores metiemur. aetate, anni tēpore, uentorū mutatione, locorum situ, in quibus degunt; tempestate, statuq; anni, quin & astrorum ortus & occasus cognoscat oportet, quo mutationes, excessusq; cauere sciat, ciborumq; & potuū spiritus, mundi q; totius, de quibus morbi hominibus gignuntur. Si quis em̄ haec omnia sciat, abunde scit, & inuenit. Nam si quod hos iuuat scit, & quod quamq; naturam iuuat scit, ciborum mensuram, laborum modum, qui magis uel minus excedant, sanitatem hominibus penitus inuenit. Nunc autem praedicta omnia, & singula qualia sint, inuentum est, sed quod singulos iuuat, inuenire nō est: si quis enim hominī semper assit, custodiatq;, & cum se exercet, demendo, addendoq; quibus opus esset, sanum praestaret. Cum autē non assit, non potest exacte cibos apponere, laboresq; praescire, quoniam quatenus est haec scire, & inuenire, dixi: quā & si multo ceteris inferiora essent, tamen temporis spatio, suo excessu corpus superarent, morbosumq; necessarium redderent: haec uero alij quāsiuerunt, nec haec dixerunt, quā dico praedicenda esse, quō uergant, priusquam homo excessu laboret. Morbiq; nanque non statim prorumpunt, sed paulatim collecti omnes unā comparēt. Quod in homine sanū est, priusquam morbo superetur, quā patitur, quoq; haec sanitatem faciant, dixi, & inueni: quod cogitatum nostris scriptis perspicitur, & perscitur. Cuncta quidem animalia, ceteraq; & homo duabus rebus ut differētib; uti tamen concordibus & conferentibus constant, dico autem igne & aqua: quā utraq; satis sibi inter se, & ceteris sunt, quā separatim nec sibi, nec ceteris satis sunt, hanc quā uim horum utrunque habet: siquidem omnia ignis semper mouet, aqua nutrit, mutūque superat. & superatur, producit, minuit, perficit: neuter tamen alter alterum penitus superat, si quidem ignis praecedat, nutrimentū aqua subducit: si uero aqua sequatur, motus tollitur, & deficit: simul ergo consistunt, uiresq; mutū temperant, nec potest alter alterū penitus superare: quod si fiat, quā sunt, nō sic semper haberēt. Cū ergo haec sic habeant, semper eadē & una erūt, nec unā deficient: quemadmodū ergo diximus, ignis & aqua semper ubiq; similiter, o^a beat, plurimā diuersaq; species, dissimiles tā animalū, quā seminū uisu, uicq; ab utriusque producunt, cū haec nō semper eodē modo consistant, sed crebro mutantur. Quā gignuntur propterea dissimilia sunt, tamē ab his nihil tollitur, nec gignit, quod nō prius

Potius laudare
dixi, quā uitio
perandi, qui
aliquatenus ut
tam adiuuant.

Quae scire oportet
cognoscere et
percipere, qui de
humano uictu
scribit.

Quid possit
exercitatio
aspicere.

Quae sint obse
seruanda.

Quae homines
inueni, nō quae
singulos, inueni
um est.
quā ualeat
cognoscere, uis
na media quod
et cibus. lib. 3. c. 1.
confirmat.

Morbi sensus
pullulat.
Ignis et aqua
cuncta gignunt.
ex q^o homo
recreatur, aē
lia tollunt.

Potestas ignis
et aquae.

Quae ignis et
aqua inter se
permittunt.

Quia quae gignit
nec dissimilia sunt

*et magis vult
neg. 390 plu
petunt.
in n. 390. vult
ut totis viribus
ad agendum
utiq. v. 390. vult*

*Quid gigni et
petere.*

*Quam obscure
hominis crea-
tionem dicat,
videto.*

*Quis homi-
nis anima spi-
ritus.*

*Qui ignis et
aqua ad hanc co-
nueniant.*

*Partus compo-
sitio.*

*Atq. de nutri-
mento focus vide. pag. 79. et 80.*

fuert: quæ cū nata creuere, homines dicunt de Plutone in lucē uenire: cū uero minun-
tur, & pereunt, de luce Plutonem petere. Sed magis oculis, quā opinionī credatur.
Sed quæ sit hæc opinio disertabo. Si quidē & hæc & illa animalia sunt, nec animal pe-
rit, quin omnia simul pereant: nec gignitur quod non est, perit quidem, & unde uenit,
proficiscitur. Quare plus & minus omnia augentur, & minuuntur, quæ quidē possunt,
quæ plurimis de caulis disseram, quidē gigni & perire sit declarabo, quæ hæc cōmi-
scentur, & separantur, discernantur: quod sic habet. Gignitur & perit idem, cōmi-
scentur & separatur idem, gignitur & cōmiscetur, idem perit, minuitur, separatur idem,
singula ad omnia, & omnia ad singula idem. Lex enim naturæ de his contraria est, quæ
diuina & humana omnia separat, & commutat, supra infra, dies & nox, longius & bre-
uis, quemadmodum luna: ignis autem & aquæ uia, ephodōsue, sol longissime & bre-
uissime, rursus hæc & non hæc. Lumen Ioui, tenebræ Plutoni, lumen Plutoni, tene-
bræ Ioui, quæq; illorum sunt sic huc frequentant & commutantur, horasq; omnes huc
& illuc: hæc horum, & illa illarum penetrant, peraguntq; quæq; faciunt, nesciunt: quæ
faciunt, scire putant: quæq; uident, nō cognoscunt, quodue modo, diuina necessitate, &
quæ uolunt & quæ nolunt, illis fiunt. Cum huc illa, hæc illuc frequentent, quæ inter se
se singula cōmista, destituta portionem complent, maiorē, minorēque, mutuōq; con-
ferunt omnibus, maius minori, maior minus, sicq; augentur & crescent omnia. Cor-
pus, animaq; hominis ornatur. Nam partes partium, totū totius ignis, & aquæ cōmistū
in hominem serpunt. Quæ partim sumunt, partim dant: quæ sumunt, maius faciūt: quæ
dant, minus. Quemadmodum qui lignum secant, ferruntue, unus impellit, alter trahit,
qui cum minus faciunt, plus faciūt: quod & hominē natura facit, huic dat, ab illo sumit:
hoc pellit, illud trahit: hoc dat, illud sumit: quod dat, tanto maius; quod sumit, tanto mi-
nus. Singulaq; locū suū capiunt, seruātq; quæ maiora futura sunt, maiorē: quæ minora,
minorem: quæ externa sunt, de alieno loco pelluntur: singulaque maiora uel minora
membra nanciscuntur pro loci quantitate qualitæque, quo additamenti, subtractionis
ue ad incrementum opus nō fuit: singulaq; locū implent, peraguntq; quem prociden-
tia intrarūt, se seq; suscepit. Nam dissimilia in locis non similibus cōsistere non possunt,
sed nō agnita uagantur: quæ uero se se agnoscunt, commiscuntur, siquidem concordia
inter se se conueniunt, discordia pugnant. Propterea hominis anima nusquam, nisi in
homine augetur, deigitue, magnorum quoq; animalium similiter: quæ autem aliās ha-
bens, uisq; aliqua discordant, non. Sed hæc prætermittā. De homine disertabo, cōmista
quidē igni & aqua serpsit in hominē anima, cū corporis humani portione macula, uel
foemina, quæ multo, uariōq; modo, hominē congruo hominē nutrit, rueturq;. Nam
quæ intrant, parit eorum quæ insunt, necesse est, habeant: nam aliās non augetur, &
si multū, uel modicū ingereretur & superueniret: nam quod augetur, nō haberet. Cum
autem omnia habet, singula suo loco augentur. Cum nutrimentum ab aqua siccum, ab
igne humidum superuenit, quod partim intro, partim foras, ut quādā adigitur: quem-
admodum, cum fabri ferra signū secant, unus attrahit, alter trudit, idem faciētes superi-
orē inferior premens placide trahit: nam aliās nō descenderet, declinarētur, si uolenter
traheretur, penitusq; a proposito deerrarent. Quod & hominis nutrimentū facit: nam
partim trudit, partim trahit, forasq; & intro serpit: quod si non opportune adigatur, pe-
nitur errat, nec assequitur: quæ singula suum tempus, & ordinem nacta. Cum uero lo-
cus amplius non suscipit, nutrimentum tam aquæ quā ignis deficit. Quæ mas, uel fo-
mella portionem sui temporis compleuerit, consonantiāque nanciscatur, foras ejicie-
tur, locumq; mutat, singulaq; quæ cōmista fuerant, separantur, triaq; simul cōueniunt,
per quæ omnia transit, quibusq; rebus prius uixerat, uiuit & crescit. Quod si hæc non
conueniant, & concordent, unumq; desit, cassus est totus tenor & labor. Cū em̄ graui-
acus non conueniunt, male concinif, cum præter tēpus & fortē maius & minus per-
mutatur: quod faciūt, qui nesciūt, quid faciāt. Quomodo autē mas, & foemella gignat,
mox declarabo, Quorum alterutrum cū suam concordiam nanciscitur, humidum si sit,
igne mouetur, uiuclūq;, nutrimentumq; ex cibis & spiritus, qui foemina inuuant, ad se se
trahit.

trahit. Primo quidē a quo modo, unde quaq; dum rarū est, motu deinde, agitationē ue
 & igne siccefcit, solidescitq; ac circumquaq; densatur: conclususq; ignis, nutrimenti,
 quod satis sit, amplius attrahere nequit, spiritumq; propter circumstantis densitatem,
 quicquidq; humoris inest, absumit. Nam suapte natura solida in consistenti, & sicco, ab
 igne in nutrimentum non absumuntur, sed ualida fiunt, & consistunt, cū humor deficit,
 quaq; ossa & nerui dicuntur, fiunt: sed ignis agit, cōmifcetq; humorem, corpusq; na-
 turaliter componit, & ornat necessario. Per solidum quidem, & siccū diutius peragrarē
 non potest, cum nutrimentum non habeat; per humidum autem, & tenerum, mollēue
 potest, quā eum nutriunt: sicceitas enim in his est, quā ab igne non cōsumitur. Hæc qui
 dem uicissim consistunt, siquidem ignis inclusus, cum multus esset, maximos sibi mea-
 tus fecit. Nam plurimum humoris hoc loco inerat, qui uenter dicitur. Cū nutrimentum
 nō haberet, neq; extrinsecus deducere, & degerere posset, hinc cessit, & foris sibi para-
 uit: quod uero per aliud corpus spargitur, clauditurue, tres circuitus fecit: quodq; ignis
 humidissimum fuit, in his locis remansit, qui cauz uenæ dicuntur: quod autem aqua in-
 ter hæc remanserat, subfedit, & densatum est, quod caro nominatur: unaq; ratione, &
 suo modo cuncta totius corporis ignis ornauit totius imitatione, magnaq; paruis, &
 parua magnis compoluit: maximum quidem uentrem sicco, & humido penum fecit,
 qui maris potestate omnibus daret, ab omnibusq; caperet uiuentium nutrimentum,
 mortuorum perniciem, circa hunc aqua frigida & humida consistit, quæ exit: spiritus
 calidus & frigidus peragatur, terræ imitatione, quæ cuncta in sese iactata, cadentiæue
 mutat, quadamq; tenui aqua & ignis asperione augendo consumit: quæq; non com-
 parent, suo tempore & forte profert, & discernit de consistensibus, quo loco circuitus
 ignis tres congruentes fecit, intus & extra, partim ad humidorum caua lunæ potestate,
 partim ad circumferentiam exteriori, aliorum potestate, partim medio loco sunt, in-
 tus & extra: calidissimum, & ualidissimum ignem perficiunt, qui cunctis dominatur,
 cuncta secundum naturam regit, qui sine strepitu uidet, tangit: quo continetur animæ
 mens, prudētia, crescētia, decrefcētia, motus, mutatio, somnus, uigilia: qui cuncta, &
 hæc & illa semper ubiq; regit, nunquamq; quiescit. Homines autem ex apparentibus,
 quæ non comparent, considerare nesciunt, cum artibus naturæ humanæ similibus utan-
 tur, hæc nesciunt. Deorū enim mens sua docuit imitari eos, qui sciunt quid faciant: qui
 uero nesciunt, sua imitantur. Cuncta em horum similia dissimilia sunt, concordia, discor-
 dia: loquentia, nō loquētia: sensum habentia, nō habētia: hæc omnia subcontraria sunt,
 singulorum modus patet. Lex enim & natura, quibus omnia non confessa, cōfessa per-
 ficiuntur, certa est: legem enim homines sibi posuerūt, nescientes quare. Naturā omni-
 um Dei orauerunt, quæ uero homines fecerunt, nunquā similiter semper habēt recte,
 & nō recte: sed quæ Dei semper eodem modo, & rite habent: quæ recta sunt, non recta
 hæcenus differunt, patentes artes hominis passionibus similes existentes demonstrabo
 & patentibus, & non patentibus. Vaticinatio tale, patentibus quidem non patentia co-
 gnoscere, & non apertis aperta, præsentibus futura, mortuis uiuentia, non prudentia
 um prudentiam: qui quidem gnarus est, semper recte nouit: qui uero ignarus, non sem-
 per naturam hominis quatenus hæc imitetur. Vir mulieri coniunctus puerum fe-
 cit, claro non clarum cognoscere: quod ita erit mens hominis obscura, clara cognoscit.
 Puer in uirum transit, de re præsentī futura cognoscit: mortuus uiuo similis non est, nec
 uiuus mortuus, quod & ignarus nouit. ueter remoratus si est, quod uel esurit uel sitit, co-
 gnoscimus. Quæ quidē uaticinationis, & humanæ naturæ sunt, gnari semper recte co-
 gnoscunt, ignari uero non semper. Ferrariæ artis instrumenta, ferrum spiritu & igne li-
 quefaciūt, mollesaciuntue, tunduntq; moxq; aqua redufcūt, quod & homo cum alia
 tur, patitur: nam modo subtrahitur nutrimentum, modo additur, modo purgatur, mo-
 do exercetur: quod & fullones faciunt, quæ infecerunt, pedibus calcant, tundunt, uel-
 licant, trahūt, ualidius reddunt, superflua demūt, pulchriusq; reddunt: quæ & homo pa-
 titur. Sutores etiam corium in partes secant, lacera faciunt, fiunt, quod & homo pati-
 tur, de medicis conualefcit, & uiuit. Medica enim ars quod uexat, abigit, aufert, sanat:

Que ignis per
 rectet, afflicto
 uenit.

Vene.
 Caro.

Mundi inis-
 tatio.

Terra qualis.

Partes ignis.

Leges cur sibi
 fecere homines
 nesciunt.

HO.

Hæc non clara
 considerato.

Vaticinatio et
 medicina fræ
 similes sunt.

Medicæ artis officium.

quod & natura super facit. Nā si quis cadit, surgit, vel surgere nititur, de lassatus quiescit, multaq; præterea medicæ artis natura sibi uendicat. Lignarij fabri secantes, hic im- pellit, hic trahit, & qui terebrant, eadem faciunt. plus & minus, pluraq; de uno faciunt, hominis naturā imitant: spiritus em̄ partim trahit, partim pellit: quod & cibaria faciūt. Nam quædā descendunt, quædā non: sicq; de una anima diuisa, plures maiores, & minores sūt: quemadmodū domorū structores de rebus diuersis, discordibusq; unā concordem faciunt, sicca madefacientes, humida siccefaciētes. Quædā diuidunt, quædā diuisa cōiungunt, quod nisi sic fieret, nunquā hoc peculiariter efficeretur: quod & qui victum humanum conficiunt, imitantur: quæ sicca sunt, madefaciunt: quæ humida, siccant: tota diuidunt, diuisa componunt, quæ cum inter se differant, tamen naturæ humanæ con- ferunt. Musicæ quinetiam instrumentū primum oportet subesse, quo demonstraret, quæ uult harmonian, constructiones, eadem, non eadem, de graui & acuto, nomine simili- bus, uoce, sonūe dissimilibus: quæ plurimum discordant, maxime cōcordant: quæ mi- nime discordant, minime concordant: quæ omnia si quis similia faciat, nihil delectaret. Cocci. Nam plurimæ mutationes, & uariæ plurimū delectāt: structoresq; epularū cum dapes hominibus parant, diuersa cōmiscēt, ex hildē non eadem, cibū & potum hominū faci- unt: quæ omnia si similia faciant, non delectent, nec si eodē omnia congerant, recte ha- berent. Nam quæ in musica pulsantur, partim supra, partim infra delectāt. Lingua musi- cā imitatur, prorumpentiū dulce, & acre dignoscens, dissonaq; uoces, sonūe, supra & infra cient, neq; si quæ supra, infra: nec quæ infra, si supra enuncient, recte habeat. Si lingua apte moduletur, delectat: si minus, molestat. Confectoresq; coriorū tendunt, tra- ctant, extenuant, lauant, curaq; puerorū similis est, circūfasciantur, & unde coepit, eodē finit. Qui circuitus, periodosue corporis est, unde coepit, eodem finire. Vas aureum Aurifices. conficiunt, leni igni aurū conflant (nam uehementi nō conflatur, consistitue) rudent, Panificum. lauant, cum perfecerunt, ad omnia utuntur. Triticiū homo molit, cribrat, lauat, coquit, Statuarii. utitur: quod in uentriculo, corporēue, leni igni conficitur. Statuarij corpora similia faciunt, sed animas, sensusue non indunt: terra, & aqua, quæ humida sunt siccant, quæ superant demunt, ubi deficit addunt, de minimo maximum augendo faciunt: quod & homo patitur, nam de pusillo ad maximum augetur, quæ superant demit, quæ defunt addit, sicca madefacit, humida siccit, Figuli rotam agitant in orbem mundi imitatione, dissimiliaq; inter se opera, & eadē re in ea perficiunt: quod & homines. & cætera ani- malia faciunt. Literarij. grammaticæ, alium figurarum compositio, signa uocis hu- manæ, potestas, quæ præcellerunt memorat, quæ faciunda demonstrat, per septem fi- guras notio: quæ omnia homo & literarum gnarus, & ignarus peragit per septem figu- ras, sensus humanus, auditus sonorū, uisus apertorum, natus odoris, lingua suauitatis: & contrā, os locutionis, corpus tactus calidi uel frigidi, spiritus meatus intro & foras, per quæ hominibus notio, & ignoratio. Puerorum institutiones tale docent, leges præ- uariicare, secundum leges uiuere, iuste & iniuste agere, decipere, furari, rapere, uiolare honestissima & turpissima: quæ qui facit, malus est & optimus, demonstratio multorū imprudentia, spectāt hæc, censentq; unū ex omnibus optimū, malos alios multū miran- tur, pauci sciunt: homines, cum in forum uenerunt, hæc agunt, mercando, uendendoq; decipiūt, qui plures decipit, pluris est. Potantes, furesq; hæc agunt, currūt, luctant, pugnas, furantur, decipiūt, unus præ cunctis censet. Homines ficti, hypocritæue, dece- ptioresq; notis aliud dicūt, aliud cogitant, obrepuntq; & adrepunt dissimiles. Nam unū aliud dicunt, & aliud faciūt, sapitq; mutantur, sicq; artes omnes naturæ humanæ inter se cōmunicant. Quare hominis anima, quemadmodum diximus, commissionem ignis & aquæ habet, partesq; hominis per totum animal, quod quidem spiret, penetrant, oba- repuntue. Nam in homine sunt omnia & recentia & uetusta, quæ non aque crescunt, ac in recentibus corporibus, cum celer sit circuitus, corpusq; crescat, cunctaq; deuolan- tia, & extenuata in corporis incrementum consumuntur: contrā uero in senioribus, cū tardior sit motus, & corpus frigescat, in hominis minutionem consumuntur. Nam cora- pora quæ uigescunt, ac in genitabili ætate sunt, nutriūt, & auctant, potentesq; homines sunt.

sunt, qui plurimos nutriunt, hiq; ualidi sunt: si qui uero nutritorum ab his desint, minus ualidi sunt. tale quid & corporibus plerumq; euenit: nam quæ plurimas animas nutrire possunt, ualidiora sunt: cum uero hæ discedunt, infirmiora: si alius intret, non coalescit, auferatur. Quod uero fœminam intrat, augetur, si cōmoda omnia nanciscatur, membraq; simul omnia discernuntur, & augentur, nullumq; prius aut posterius altero conformatur: maiora uero natura prius quàm minora comparent, cum tamen nihil priora sint. Tempore uero pari non ornantur omnia, sed quadam citius, quadā tardius, prout quæq; ignem, nutrimentumq; nata sunt. quadam tribus & quadraginta diebus, quatuor mensibus quadā, sic genitabilia fiunt, quæ citius perfecte, septem mensibus: quæ tardius perfecte, nouem mensibus in lucem prodeunt, cum ea discretionē, committionē, siue conformationē, quam semper habebunt: mares quidem & fœmellæ hoc modo fiunt, & expletur. Fœmellæ quidem magis aqua, frigidis, humidis, mollibus cibis, poculis, cæterisq; rebus, & studijs adulescunt: mares uero magis igne, siccis, calidis cibis, cæterisq; nutrimentis. Quæ fœmellam parere cupit, nutritu aqueo utitur: quæ marem, igneo: quod & uir, & mulier facito: nam non solum quod uir excernit, sed & quod fœmina, auget: neutrum enim solum potest humoris superfluentis uim cōsumere, silitereq; præ ignis impotentia. Cum autē utraq; inter sese temperata, & ignis & aqua concidant, cōcurrantue siccō loco, quod aquæ concidit, superat, uisq; ignis augetur, nec decidente unda extinguitur, quinimmo quod cadit, quandoq; fulcipit, & silit. Sin autem in humidum locum cadat, statim extinguitur, dissoluitur, & minuitur: mensis autem cuiusq; uno die potest & superare, & silitere, quæ supercadant. Si uero quæ intrant, utrinq; cōcordia, & aque temperata sint, loco eodem mas & fœmella gigni potest, quoniam inter sese congruunt. Siquidem anima eadem est in omnibus animatis, corpus uero cuiusq; differt: semper quidem anima & in maiore & in minore similis est, neq; natura, nec necessitate mutatur: sed partim discernitur in omnia, partim commiscetur: si uero marium corpora utrinq; discernantur, uigescantq; clari animis, & corpore ualidi uiri procreantur, nisi postea malo nutritu obruantur, & lædantur. Sin autem uir marem demittat, mulier fœmellam, masq; superet, tamen cōmiscetur, & ualidius, & minus ualidum, cum non habeant, quo se melius cōferant, mutuoq; se & maius & minus fulcipiant, maris quidem corpus augetur, fœmellæ uero minuitur, sortemq; aliam nanciscitur, clari quidem & hi, sed minus quàm priores procreantur, meritoq; & hi, quoniam uirile superauit, uiriles nuncupabuntur. Si uero fœmina marem, uir autem fœmellam demittat, masq; superet, quo prius modo mas augetur, fœmella minuitur. Semina res procreantur, meritoq; ita uocantur: tres hæ hominū nascentiæ plus & minus inter se differunt, quod aquæ committio, nutrimenta, puerorum institutiones, & consuetudines efferunt. Sed de his mox differam. Mulier uero similiter gignitur, si utrinq; mulier excernatur, maxime fœminæ, & maxime indolis procreantur: si uero mulier fœmellam, uir marem excernat, fœmellæq; superet, similiter augetur, hæq; quàm priores, aut dentiores, sed probæ euadunt. Præterea si uir fœmellam excernat, mulier marem, fœmellæq; superet, similiter augetur, multoq; quàm priores, audetiores procreantur, uiraginesq; uirilesuē nominantur. Si quis autē animam animæ cōmisceri non credat, demens est, nam si quis carbones ardentes ad ardētes, ualidos ad non ualidos adijciat, nutrimentum his dabit, omnesq; unū corpus fient, nec alter ab altero dignoscetur, sed in suo corpore uigescunt: quod in omnibus erit, cum uero nutrimentum consumpserunt, euanescent: quod & humana anima patitur. De gemellis quidem, uti fiant, hic sermo de clara bituorum potissima causa in fœminæ natura, locellisq; cōsistit, qui si ore utrinq; pateant, siccisq; purgatione sint, concipiunt & nutriūt, si quæ uir excernit capiant, statimq; diuidatur, duosq; locellos aque petant. Si quidem multum & ualidum semen utrinq; excernatur, in utrisq; locellis crescit: nā quod superuenit, superat. Si uero aliās fiat, gemelli non creantur. Cum ergo mares utrinq; excernuntur, mares in utrisq; locellis necessario creantur: cum fœminæ utrinq; excernuntur, fœminæ fiunt: cum uero alterum fœmina est, alterum mas, quod alterum superat, producet, Similes inter se gemelli,

Conformatio
membrorum.

Qui mas, et fœ
mella gignatur
Quid in conce
ptu cupiditas
te agendum.

Procreatio di
uersa.

Clarus uir
quando gignat
tur.

Seminares, ans
drogynice.

Mulieris pro
creatio.

Similitudo ani
mæ.

Gemellorum
procreatio.

Cur similes,

propterea sunt, quod paribus locellis creuerūt, quod unā demissi sunt, quod hisdem nō
Cur ualidior al trimentis coaluerunt, simulq; in lucem uenerunt. Partus autem propterea partum supe-
ter alio sit. rat, cum locelli calidi natura, & sicci sunt, sēminaq; semenq; siccum & calidum in eos
Que in uictu cadat, nullaq; humiditas in locis amplius sit, quæ semen cadens superet, primo confu-
seruanda. sit & uiuit, sed quandoq; perfici nō potest: quoniam quod prius inerat, perdit, quodq;
 eadem utriq; non conferunt: nam si aquæ tenuissima pars, ignisq; rarissima in hominis
 corpore parem commistionem habeant, sanissimū habitum perficiunt. Quod in maxi-
 mis anni temporum mutationibus aqua nō statim densatur, nec ignis rarefit, parusq;
 mutationibus ciborum, potionum, & uictus, quæ possunt plurimam coalescentiam,
 plenitatemq; suscipere: nam as, cum molle est, & rarum, plurimū purgatur, optimūq;
 redditur: similiterq; tenuissima aquæ pars, ignisq; rarissima cōmiscetur, & purgatur.
 Qui ergo hanc naturam habent, sani usq; ad quadragesimum annum degunt, nonnulli
 uero usq; ad extremum senium: qui uero supra quadragesimum annum morbo aliquo
 corpiuntur, nunquam ferē euadunt: quæ autem corpora cōmisionem ignis ualidissi-
 mam, densissimamq; aquæ capiūt, ualida sunt, sed magna egent custodia: magnas enim
 habent mutationes, & in aquæ accessu ignisq; in morbos incidunt: quare uictu, anni
 tempore contrario utatur, quodq; aquæ copia laborabit, aquæ contrario uictu tollat sen-
 sim, cum anni tempore commutando: quod aquæ densissimū est, & cum eo ignis, quod
 tenuissimum est in corpore, commisceto & composito. Quare scito hæc corpora na-
 tura frigida & humida esse, hyemēq; magis quā astate laborare, & uere quā autu-
 mno. De astatibus uero pueri sanissimi sunt, secūdi iuuenes: seniores uero, & his pro-
 ximi morbosissimi, celeriterq; hæ naturæ senescunt: quare uictu sicco & laboribus uti-
 tor, quia confert, magisq; corporis exteriora, quā interiora exerceto. Cum autē ignis
 humidissimum & aquæ densissimum in corpore æque cōmiscetur, scito naturam hanc
 humidam & calidam esse, maximeq; uere laborare, minime autem autumnū: quod per
 uer humiditas superat, per autumnū uero siccitas temperatur: morbosissima est horum
 adulescētia, celerrimeq; hi crescunt, destillationiq; ualde obnoxij sunt, cibis hi, qui cum
 frigidityte siccāt, utantur, & laboribus, magisq; interna, quā externa exerceto. Cum
 autem ignis ualidissimum, tenuissimumq; aquæ in corpore æque commistum est, sicca
 & calida hæc natura est, morboq; cum ignis uiget, corripitur: cū aqua, restituitur: mor-
 bosissimi horum sunt, qui ætate florida & carnis optimo habitu sunt. Senes uero & his
 proximi admodum sani: uictus qui refrigeret, & humectet, his esto, laboresq; qui non
 calefaciendo extenuent, plurimumq; refrigerent. Naturæ hæc longissima sunt uitæ &
 sanissima: cum autem ignis rarissimum, siccissimū æque in corpore miscetur, sicca &
 frigida erit hæc natura, morbofa per autumnum, per uer sana: quadraginta annorū æta-
 tes, & his proximæ morbofæ sunt. Pueri uero, & his accedentes sanissimi uictus, qui ca-
 lefaciendo humectet, laboresq; qui sensim calefaciant, nec demant, his conuenit: de na-
 turæ quidem cognitione sic per exordia obseruato: modo autem hoc ætates inter sese
 differunt. Puer quidem calidis & humidis commistus est, quoniam his constitit & cre-
 uit: nam calidissima & humidissima sunt, quæ proxima generationi sunt, plurimumq;
 crescunt, hisq; accedentia similiter. Calidus quidem est adulescens, quod ignis aquam
 superauit: siccus autem est, quod puerile humidum consumptū iam est, partim in cor-
 poris incrementum, partim in ignis motum, partim etiam laboribus. Vir autem siccus
 est & frigidus, quod calor amplius non superat, corpusq; non crescit, propterea friget:
 siccitas enim prioris ætatis inest, sequentisq; & aquæ accessus nullam habet humectan-
 tionē, quod siccis & humidis superatur. Senes uero frigidi & humidi sunt, quod ignis
 discessit, aqua accessit, quæ sua humiditate sicca pepulit, humida confirmauit. Mares
 quidē omnium generū calidiores, siccioresq; sunt: mulieres uero humidiores, & frigidi-
 ores, quod per exordia utriq; his generati sunt, & creuerunt: mares quidem adulu-
 borioso uitæ genere utuntur, quo calefunt, & siccescunt: mulieres uero humido ma-
 gis, & desidiolo, singulisq; mensibus caloris purgationem de corpore demittūt. De ea
 uero quæ prudentia, imprudentiæ animi dicitur, sic habet: cum in corpore pars ignis
 humidissima,

humidissima, & aqua siccissima aque temperantur, prudentissimum quid est, quonia-
 am ignis aqua humidum suscipit, siccum ignis aqua, sic uterque sibi magis sufficit: nam
 ignis cum nutrimento non eget, non multum uagatur, nec aqua motus indiga multum
 leuatur: quorum uterque sic maxime sibi sufficit, temperataque uicissim, minime alterius
 ope eget, quod maxime his, quae adsunt, sese accommodat, quodque ignis nisi necessita-
 te mouetur, aqua nisi ui. Cum autem his anima temperatur, prudentissima, memoria
 fustissima efficitur: si uero cum usa esset aliqua re, horum alterum cresceret, marcesceret,
 imprudentissima redderetur: sed cum sic habeant, sibi plurimum sufficit: si uero pars
 ignis & aqua syncerissima aque miscetur, sed ignis paulo minor sit quam aqua, pru-
 dentes hi minus erunt quam priores, quonia cum ignis ab aqua superatur, tardius mo-
 uetur, ac segnius in sensus delabitur, lentique sunt admodum hi animi, si quod tendant: si
 autem recte uicissent, prudentiores, acutioresque fiant, praeter naturam est: quare his con-
 feret, si calidis uicissent, neque cibis, nec potu impleantur. celeriterque curant, uti humi-
 dum citius consumetur. Lucta uero & fricatione, ac his exercitationibus ne utantur,
 quoniam non confert, ne cum meatu pateant, repleantur: nam animi motus his neces-
 sario grauat: sed mane, & post cursum, & coenam deambulare confert, post coenam
 quidem uti siccius nutrimentum ex his, quae intrarunt, animus capiat: mane uero uti
 humidum exinaniatur, meatusque animi ne sepiantur, post exercitationes autem ne quod
 cursu excernitur, in corpore remaneat, cum animoque miscetur, exitusque claudat, nutri-
 mentumque perturbet. Vomere autem confert, uti corpus purgetur, si quid minus labo-
 res deduxerunt, cibariaque post uomitiones paulatim ad quatuor saltem dies augean-
 tur: meliusque est ungi, quam lauare: cum autem aqua accessit, plurimum coito: cum ignis,
 minimum. Si uero in aliquo parum quid, plus possit ignis quam aqua, tardi, uanisque di-
 cuntur hi, cum tardus sit motus circuitusue, paulumque sensus exitet, qui celeres sunt, pa-
 rumque commiscetur, concitanturque motus, circuitusue tarditate. Sensus enim animi,
 qui uisu, & auditu fiunt, celeres sunt, qui uero tactu, tardiores: sed magis sentiuntur, quae
 calida, frigidaue, & talia ab his. Nam nisi ignis animum concutiat, quae uisu, uel auditu
 percipienda sunt, non sentiet: quod hi animi praecrasitate non patiuntur, habentue, sed
 recto uictu emendantur, & meliores fiunt: quo prior uictu si uiuat, confert, sed minus:
 & siccius comedat, magisque & uehementius laboret, exerceaturue, si foueatur, iustitia-
 turue, & post hoc uomat, confert, plurimumque aliquantisper post uomitum comedat:
 quae si faciet, magis ualebit & sanitate, & prudentia. Cum uero plurimum ignis ab aqua
 superatur, hos amenes aliqui, nonnulli stupidos, attonitosue, seu embrontitos uocant,
 quod est tardior infania, furorue: nam clamant, cum non uexentur, nec pulsantur,
 timent non timenda tristantur, cum non decet & non est opus, sentiunt & obseruant,
 quae prudentes non decet, confert his foueri, post ueratro purgari, modoque uiuere, quem
 antea dixeramus, pulmonemque extenuare, & siccare. Cum autem aqua minus potest
 quam ignis, si syncera sit horum mixtio, corpore hi ualent, & prudentes sunt, statim hic
 animus ingruentia sentit, nec saepe mutatur, qui cum sit optimae naturae, melioramen
 fit, si rite uicisset, peiorque si non rite, cibisque hic aquosis utatur, nullaque in re modum ex-
 cedat, cursibusque non rectis, ceterisque exercitationibus utatur: nam si corpus sanum est,
 nullaque alia re perturbatur: haec animi temperatura prudens est. Si uero potestas aquae
 plurimum ab igne superetur, tanto uelociorem hanc animam esse necesse est, quanto citi-
 us mouetur, citiusque ad sensus prorumpit, sed minus quam priora stabilis est: quoniam
 quae accedunt, discernuntur, pulmonemque per asperitatem petunt: Quare hic aquosio-
 re uictu, quam prior utatur, pulseque potius, mazae quam pane, piscibusque quam car-
 ne, potu diluore, & uenere rariore, naturaliterque plurimum laboret, exerceaturue, uio-
 lenter autem non nisi necessario, & parum: post plenitatem uomito: quo corpus euacu-
 etur, nec calefaciat: qui si macilentum erunt, magis ad prudentiam conferet. Nam carnositas
 adtus inflammationem necessariam facit: quod cum anima patitur, in furorem agitur,
 cum aqua superat, & conuellit: quare saturi potius quam ieiuni ne societur hi, nam ani-
 mus cibo conferente constantior sit, quam si eo eget, uaciusue sit. Si autem aqua quid
 ceteris.

*Qui nutritio
bus.*

*Que nulla cu
ra mouetur.*

*quare huius
sive melle
hoc melle
de salubri
melle pax
ex melle
suis galeis.*

Motus uita.

Carnosus.

Macilentus.

Adulescent.

Senes.

Qualis uictus.

Deambulatio.

Lauatio.

Vestes.

*Pinguetudo et
emaciandi mo
dus.*

plus igne superetur, hic animus acerrimus est, somniareque hos, & subfuriosos dicunt, Proximum enim hoc furori est, paruaque inflammatione, & non confertur furunt, praeter tim potius, & carnosius, carneque satiat: quare hunc ab his omnibus abstinet, ceterorumque plenitate, pulvereque, mazae non maza, & maza subacta, decoctisque oleribus non purgantibus nutritio, pisciculisque muria conditis: uinum ne potato, si possit, si minus, quam leuissimum album, matutinoque multum deambulatio: post cenam sitato, ne deambulatione cibaria siccescant. Matutina uero corpus euacuatur, tepidaque potius perfundatur, quam ungatur: per aestatem interdiu breui somno, quam longo uti magis confert, ne hoc anni tempore corpus siccescat: per uer etiam fotos ueratro purgare commodum est, deinde sensim ad cibum deducere, nec hic impransus negotia tractato. Hac quidem curatione hic animus prudentissimus fiet, comitio quidem hac prudens, & non prudentis animi causa est, sicuti diximus, tamen uictus ratione melior & peior fit: eursibus autem igne superate, aquae addi non potest, sed aqua superante hac comitione forsitan ignis augetur. His quidem animi prudentiores & imprudentiores redduntur, sed horum nulla temperatura est, quemadmodum est iracundus, tardus, simplex, insensibilis, beneuolus: quorum omnium meatuum natura per quos animus meat, causa est: nam quae uasa reliquerint, in quae concesserint, cum quibus misceatur, sapiunt: propterea hac possunt uictus ratione mutari. Natura enim non apparentia transmutare non potest, similiter & uox, qualis sit, spiritus meat, per quos mouetur, & in quos prorumpit, causa est: nam tale esse uocem necesse est, quae quidem meliora, & peiora possunt fieri, quoniam leuius, & breuius potest spiritus permeare, sed illud non potest uictus ratione mutari. Quare sancti & urbani, suaeque spontis homines sic hyeme uiuunt, plusculum comedito, parum potato, & meracius: panem & omnia obsonia assa comedito, hoc anni tempore, olera ne sumito, sic enim corpus maxime siccum, & calidum erit. Cum autem uer instat, plusculum dilutius, & paulatim potato, cibosque molles non multos, obsoniaque elixa, placens tamque, polentamque, siue mazan pro pane sumito, crudaque & decocta olera non multa comedito, sensimque mutando, & non repente ad aestatem, uti dicebamus, deuenito. Per aestatem uero mollem pulsem, mazanue, pulmenta, & obsonia elixa comedito, multumque & dilutus potato, quo corpus frigidum, & molle sit. Tempus enim hoc calidum, & siccum est: corporaque aestuosa, & sicca reddit: quare hac cura succurrit, & quemadmodum de hyeme in uer, sic de hoc in aestatem, cibum minuendo, potumque augendo, deducito: temporisque annueta tractando in autumnum deuenito: quo cibaria augeto, siccioraque reddita, obsoniaque, poculaque minora, meracioraque sumito, melior enim hyems erit, si meracius, & minus homines potabunt, plusque comedent, sicque magis ualebunt, & minus algebunt, rigebuntque, quod hoc anni tempus frigidum admodum est, & humidum. Carnosis autem, & mollibus, & rubris maiorem anni partem cibis siccis uti cōfert, quoniam horum natura humida est. Macilentos autem compactos, rufos, fulcosque uiros oportet maiorem temporis partem cibis humidioribus uesci, quoniam hac corpora sicca sunt: corporibus etiam adulescentulorum confert, mollioribus, & humidis cibis uti: nam hac aetas arida est, corporaque horum compacta sunt. Seniores uero siccior quodammodo plurimam temporis partem degere oportet: nam horum corpora hac aetate humida, mollia, ac frigida sunt, quare uictum pro aetate, anni tempore, loco, anno, specie, quae his quae adiungunt, aduersentur calori, frigoriue, parato: sic enim potissimum ualebunt, praeterea tempore hyemis celerius ambulo, tardius aestate, nisi sub sole, & per aestum ambules. Carnosi uero citius ambulet, macilenti uero quietius. Per aestatem uero crebrius lauat, per hyemem rarius, macilentique magis quam carnosius perluantur. Vestes autem puras per aestatem induito, per hyemem pinguiore, macilenti uero contrā. Pingues autem qui cupiunt emaciar, ieiunium laborant, cibisque adhuc ex labore anhelantes, nec refrigerati manus admovento, dilutumque uinum praefrigidum praepotato, pulmenta, & obsonia pinguis, dulciariisque condita sumito, sic enim minus implebuntur: semel comedito, ne lauato, duris cubato, quammaxime fieri possit nudo corpore deambulatio. Macilenti uero, qui pinguescere uolent, contrā, omnia faciunt, nisi ieiunium laborant.

Vomitiones

Vomitiones autem, uentrisque subluiones sic faciunt, sex menses hybernos uomunt: nam hoc tempus plus habet pituita quam aestiuum, morbiq; circa caput, & prae cordia creantur. Cum uero tepor erit, subluunt, quod hoc tempus aestiuum est, corpusq; magis biliosum, lumbiq; & genua magis grauescunt, & calefcunt, uenterq; torquetur: quare corpus refrigerato, quaq; superfluitant, ad inferiora deducto: quae lauamenta, dysmariae, pinguioribus, & humidioribus, falsiora & tenuiora sint: ficioribus autem & compactis & non ualidis, pinguiora, crassioraq; quae lacte, cicereq; decocto, catearistq; talibus fiunt: tenuia uero, falsa sunt, brassica, aqua marina uel falsa, & talia. Vomitiones autem sic facio: qui homines crassi sunt, & non macri, ieiuni uomant, post cursum cōcitatum, uel deambulationem: meridie triti hyssopi dimidium acetabulum cum aqua hemina, sale, & aceto asperfo, uti magis sapiat, potanto, primo quidem quietius, deinde cōcitatus: tennes uero macriue, nec ualidi, post cibos sic uomunt: calida cum lauarint, meri heminam potanto, deinde cibos uarios comedito, nihilq; inter comedendum, nec post, potanto, sed quantum quis decem stadia deambulet, abstinento: deinde trita uina commissa potanto, dulce, asperum & acre. Primo meracius, sensum & cunctatius, deinde dilutius, citius, ac multum. Qui uero his singulis mensibus uomere consuevit, melius habebit, si continuo biduo hoc ager, quam interpositis quindecim diebus, sed contra penitus hi faciunt. Quibus uero facile non est cibos uomere, uenterq; non demittit, sapius die comedere his confert, & uaria, uarietq; condita, durumq; uel trium generum uina potare. Qui autem cibaria facile uomunt, uentresq; lubricos habet, contra hunc modum agere, his omnibus confert, Pueros uero calida diutius foueto, diutiusq; nec penitus frigidum his porrigito, quodq; uentrem non subleuet, minimeq; inflet, quod ages, ne uehementer conuellantur, & adulescant, ualidioresq; & coloratiores, habitioresque fiant. Mulieres autem sicco modo uiuunt: nam cibaria sicca magis illis conueniunt, carnis earum, corporisq; mollicie, poculaq; meraciora meliora sunt, & ad uuluas, uitamq; umbratilem. Qui autem exercetur, per hyemem currant, luctentur: per aestatem uero luctentur parum, currant nihil, plurimum citra calorem deambulet. Qui de cursu defassantur, luctentur: qui de lucta, currant: sic enim laborans parte corporis affecta, calefcet, consistet, quiescetq; maxime: qui cum sese exercet, uentris fluxum corripit, cibariaq; non digesta demittunt, tertiam exercitationis partem, cibariumq; dimidium subtrahunt. Clarum enim est, superiorem uentriculum concalefcere adeo non posse, uti cibarium copiam concoquat: panem uero tostum ex uino comedunt, meraciusq; potanto, parciusq; post hoc ne deambulant, semelq; comedunt per hoc tempus, sic enim uentriculus calefcet, & intrantibus potietur. Morbus autem hic, fluore denfa carne corporibus fit potissimum, cum quis ita suapte natura habeat, uti carnem edere cogatur: nam uenae densatae, cibarijs, quae intrant, non fruuntur. Natura uero haec acris est, celeriterq; in utraq; uertitur, parumq; hic bonus habitus in his corporibus durat. Macilenti uero, rarae carne compacti, & hirsuti cibum necessarium magis suscipiunt, & laboribus magis durant, diutiusq; bonum habitum conferuat. Qui cibaria hesternarum ructant, prae cordiaq; & uentriculus tanquam cibarijs non concoctis tumescunt, pluscū his dormire confert, laboresq; alios eorum corpora subire cogantur, meraciusq; & copiosius potent, parumq; hoc tempore comedat. Nam clarum est, uentriculum impotentia & frigiditate non posse tales, tantosq; cibos cōcoquere. Qui sitiunt, his & cibis & labor subducatur, dilutiusq; & gelidum potent, qui exercitatio ne, uel alio labore intestina dolitabūt, non pasti quiescant, parumq; potent. Nam quicquid potus in corpus penetrat, lotij plurimum educit, ne uenae, quae per uentrem percreant, plena intendantur, & laborent: nam ex his tubercula, febresq; fiunt. Qui de cerebro laborant, caput his torpet, cerebro mingunt, tanquam lotij stillicidio, stranguriaue laboret, quod nouem dies patitur: siquidem per nares & aures aqua, uel mucus erumpat, morbo liberatur, lotijq; stilla, stranguriaue sedatur. Plurimum uero mingit, & album, sed non laboriose, donec uiginti dies transeant, tum capitis dolor cessat, speciesq; uisusue restituitur, siue (quemadmodum alij habet) hebetatur. Quisquis ualet, secum re-

Vomitio et subluatio.

Subluiones diuersae.

Vomitio qui fiat.

Att. hoc de vomina. et uide politibus. lib. de uictu priuatorius. p. qui uomere et gal. in co. et corn. lib. 10. c. 2. uide etiam. 5. hunc. Puerorum uenter in prima tricus. et gal. de pueris. lib. 1. c. 4.

Mulierum uenter.

Luctatorum uita.

Laborum mutatione reficitur.

Curatio fluxus.

Paru durat bonus habitus.

Cerebri morbus.

putato, plurimi ualerudinem hominibus esse faciendam, scitoq; in morbis, sui corporis obseruatione, sibi per sese prodesse.

HIPPOCRATIS DE VICTVS RATIONE
LIBER SECVNDVS.

ne. Liber haud inuixia
quod, esse statuat ut gal.
equit. vii sup. p. h9.

Locorum ex na-
tionu qualitas.

Loca alta.

Palustria.

Qualitas in-
ferum.
Ventorum na-
tura.

his vis in frigiditate et hu-
mide. ventus vis proce-

Notus. Septentrio.
Eurus.

Notus.

Qualitas sita-
stet.

Ingulorum autem locorum situm, naturamq; sic in summa cognosceito.
Loca meridionalia, calidiora, sicciora que sunt quam septentrionalia, quoniam soli propinquiora sunt: propterea homines, qui in his locis nascuntur, & quae terra aduntur, sicciora, calidiora, ualidiora que necessario sunt quam quae in contrarijs; quemadmodum si Libyca gens Ponticae comparetur, & quae his proxima sunt. Sed haec loca sic inter sese differunt, & habent: quae alta, aestuosa que sunt, meridiemque spectant, sicciora quam plana, similiterque sita; quoniam minus humiditatis habent, pluuiamque in his non fititur, contra uero in illis. Lacustris uero, palustriaque madefaciunt & calefaciunt; calefaciunt quod curua, cauiue, & circumdata sunt, nec persantur: madefaciunt autem, quoniam terra adita, quibus homines aluntur, humidiora sunt, spiritusque, quem trahimus, crassior est, cum aqua non moueatur. Loca uero caua, curuatae, non aquosa ficiant, & calefaciunt. Calefaciunt, quod caua, & circumdata sunt: siccant, nutrimenti siccitate. Spiritusque quo spiramus, siccus est, deque corporibus humorem, quo se nutrat, educit, cum nullum aliud humidum nutrimentum habeat, quo prorumpens nutrantur. Quae uero loca montes aduersum uergentes habent, morbosi & aestuosi in his austris spirant: montes autem aquilonem non spectantes aquilones perturbant, morbosque creant. Loca uero caua, cum urbibus, aquilonibus obiecta, uentis calidis persantur, calida, morbosaque sunt, quoniam septentrio spirans ea non purgat, nec aetiuus uentis refrigerantur. Quae autem insulae prope continentes sunt, hyeme male sunt: marinae uero tepidiores, quoniam nives, gelusque diutius in continenti durant, spiritusque frigidos in uicinas insulas mittunt, quo marinae hyeme carent. Quam autem naturam, potestatemque singuli uenti habent, sic obseruato: suapte quidem natura uenti omnes animalium corpora, terraeque adita madefaciunt, refrigerantque. Nam uenti omnes de niue, glacie, gelusque uehementi fluminibus, lacubus, paludibus, terra madefacta, frigiditateque necessario spirant, maioresque & ualidiores, de maioribus & ualidioribus, minores uero de minoribus, & minus ualidis, prout quaeque sunt. Nam uti in animalibus spiritus inest, sic in ceteris omnibus, quibusdam maior, quibusdam minor pro eorum magnitudine. Spiritus autem, & uenti suapte natura omnes madefaciunt, refrigerantque positione, situmque regionum, & locorum, unde, & quae persant. Proptereaque inter sese differunt, si quidem calidiores, frigidiores, sicciores, humidiores, salubriores, morbosioresque sunt quidam: quorum singulorum causam sic accipito. Septentrio quidem, aquilone, siue boreas frigidus & humidus est, quod de locis spirat, quae sol non adit, nec siccatur: quare cum sua ui loca habitata persant, nisi regionis, lociue situ perdatur, proximaque quidem habitantibus frigidissimum est, longius uero minime. Notus autem austrum de similis naturae locis spirat, quibus & Aquilo, de austrino axe, polus, multaue niue, glacie & gelu, similiterque habitantes prope uexat, locaque habitata diuulsiuiter persant, cum per solis itinera, meridianamque plagam perrectet, fluet: qui sole desiccatus rarefcit, hucusque calidus, & siccus necessario peruenit, proximamque loca calefacit, & siccatur necessario: quod & in Libya facit, quaeque terra aduntur, siccescunt, clanculumque homines desiccant. Cum neque de mari, nec fluminibus ullum humorem capere possit, de animalibus, & terra natis omnem humorem fugit. Cum uero mare transsit, cum rarus, & calidus sit, multa humiditate regionem & loca prorumpens complet: propterea calidus, & humidus Ausfer est necessario, nisi regionum, locorumque situs causam hanc amoueant. Similiterque ceterorum uentorum potestates habent: per singulas quidem regiones uenti sic habent. Qui uero de mari in regiones prorumpit, sicciores terere sunt: qui autem de niue, glacie, gelu, lacubus, paludibus, & fluminibus spirant,

spirant, omnes animalia, faraq; humectant & refrigerant, sanaque corpora praestant, nisi frigiditate modum excedat: qui tunc nocent, quoniam in corporibus caloris, & frigoris magnas mutationes faciunt: quae patiuntur, qui loca palustria, calida, secundumq; magna flumina habitant. Ceteri uero qui de praedictis spirant, profunt, spiritum enim, aerae purgant, syncerumq; reddunt, caloremque animae humectant. Qui uero de mediterraneis spirant, sic ciores necessario sunt, quos cum sol, terraeque siccet, cum non habeant unde nutrimentum trahant, de uiuentibus humorem fugunt, cunctaque animalia & fara laedunt. Qui uero de montibus in urbes spirant, & perueniunt, non solum siccant spiritum quo spiramus, sed perturbant, corporaq; hominum morbola faciunt. Singulorum quidem naturam, & uim sic cognoscito: quo autem modo ad singula praemoniendum sit, mox demonstrabo. Ciborum autem, poculorumq; singulorum naturam, & uim, quaq; natura, & quae arte periciuntur, sic percipito. Qui uero de uulcerum, salforum, amarorum, asperorum, pinguiumque, & ceterorum penitus discerunt, non recte senserunt: nam dulcia & amara, ceteraq; inter sese uim eandem non habent: multa enim horum sunt, quae mouent, siccant, humectant, sic & alia: quaedam etiam sunt, quae molliunt, asperant, stringunt, aperiunt, lotium mouent: quaedam horum neutrum. Similiter & calefacientia, & aliorum omnium alia aliam uim habent: quae omnia, qualia sint, simul demonstrari non potest. Singula uero quam uim habeant, docebo. Hordeum quidem suapte natura humidum, & siccum est, quidque quod purget in eius succo est: nam si non fractum hordeum decoquas, decoctumq; eius propines, ualde purgabit: si uero molitum, fractumue, potius refrigerabit, aluumq; sistet. Cum uero torretur, humor qui purgat, igne consumitur, quod frigidum & humidum est remanet. Quae uero farinae refrigerent & siccant, quae oportet sic parantur, pulve quidem, mazae uero uario modo utimur, quae hanc uim habet: farina non erit brata, minus nutrit, sed magis mouent: purae magis nutriunt, minus uero mouent. Puls, mazae prius diluta, conspersa, subacta, leuis est, mouet, refrigerat: refrigerat aqua frigida, humiditate iniecta mouet, quod statim concoquitur. Leuis est, quod plurimum nutrimenti cum spiritu abicit: nam cibi meatus angustus est, nec alium super alium suscipit, parsque eius extenuata cum spiritu exit: pars quae remanet, spiritum inijcit, qui partim per superna crustatur, partim per inferna demittitur, plurimum ergo nutrimenti de corpore spiratur: quod si uel pulve, mazaeue, statim decocta est, dare, siccabit, quod farina sicca est, quae aqua decocta, cum uentriculum calida intrat, eius humorem ad sese trahit: nam calidum frigidum, & frigidum calidum ad se rapit. Consumit pro enim uentriculi humido, siccet necesse est, quodque aquae cum pulve intrat, refrigerat. Quae ergo siccare, refrigerare, uel fluore uia perfundere oporteat, puls, mazae facit, quae si sicca, densaue sit, siccet quidem, non similiter tamen, quoniam ualde densa est, plurimumque nutrit, cum lente liquefactae meatus nutrimentum capiant, tardeque demittitur, spiritumq; non inijcit, nec eructatur, sed prius diluta, rara, refrigeratque minus nutrit, sed magis mouet & inflat. Polenta uero, cyceone, sola cum aqua decocta refrigerat, & nutrit, cum uino calefacit & nutrit, cum melle minus calefacit & nutrit, sed magis mouet, nisi mel merum sit, nam sic sistit: cum lacte nutrit & mouet. Lac enim omne nutrit, mouetq; sed ouillum sistit, caprinum uero magis mouet, bubulum autem minus: sed equinum & asinum magis mouet. Triticum autem ualentius est quam hordeum, magisq; nutrit, sed minus & ipsum, & eius succus mouet. Panis uero de farina non cribrata siccatur & mouet: purus autem magis nutrit, sed minus mouet. Panis praeterea fermentatus leuis est & mouet. Leuis est, quod fermenti acore humidum consumitur, quod nutrimentum est, mouet, quia cito digeritur: non fermentatus uero minus mouet, sed magis nutrit. Succo autem & iure mades, subactusue leuior est, satisq; nutrit & mouet, nutrit, quia purus est, leuis est, quod leuissima re maduit, & subactus est, quae etiam & fermentauit & coxit, subegitue, mouet autem quod dulci, & mouet tritici parti commiscetur. Panes uero magni ualde nutriunt, quod ignis humidum non excoxit, Panesq; fur pacci magis nutriunt, quam crustulacei, spiracei, aliterq; cocti: quia minus igne exco-

Qui ueni boni sunt.

Loca non sana.

Cur mediterranei ueni siccant.

Montani ueni quales.

De ciborum natura.

Quae non rite priores digerere.

Quale sit hordeum. Att. hoc de leuio.

Farina.

Puls, mazae.

Maza.

Cyceon.

Lactis natura.

Triticum.

Panis uarietas.

Non fermentatus panis magis nutrit quia fermentatus de pure iure maderit.

quuntur/Subtrefacei uero, subcineriticiq; siccissimi sunt, hi propter cinerē, hi uero propter testam, quæ humidum ebibit; simlaginei autem horum omnium ualidissimi sunt, multoq; magis farraei, nisi quod non similiter mouent; pura farina aqua decocta posita refrigerat, massæq; lotura similiter/Succus fursurū leuiter decoctus mouet; Quæ farina cum lacte decocta sorbetur, daturæ, magis mouet, quàm quæ cum aqua, propter serum, lacte præsertim, quod mouet; Quæ uero cum melle, & oleo coquitur, allaturæ, & torretur, æstum & ructum mouet. Mouet autem ructum, quod cum multum nutrit, non mouet; mouet æstum, quod cum hæc pinguis, & dulcia sint, simulq; concordent, non æque concoquuntur/Similago autem, & far, halicæue, decoctæ ualida sunt, & nutriunt, tamen non mouent; semen uero, trygisue, siue tryga tritico leuior est, & quæ ex ea fiunt, similia his, quæ ex tritico fiunt, sunt, sed magis mouent; Secale, bromisue, si comedatur, uel sorbeatur, madefacit, & refrigerat/Simila, halicæ, farinæq; recens siccæ, quod igneam uim habet, uetusta minus; quæ, cum ignea uis expirauit, nigrida remanet; Panis calidus siccæ, frigidus minus, quadamq; tenuis maciat; Fapa nutrit, silit, inflat, inflat, quod meatu nutrimentū altius non suscipiunt; silit, quoniam totum nutrimenti sedimentum continet; pila minus inflant, sed magis mouent; cicercula, phaleoli magis mouent, minus inflant, & magis nutriunt; Cicer album, uentrem, & lotium mouet, nutritq; carnosa quidem pars nutrit, dulcis lotium cit, salia uentrem; Milisij granula, farinæq; siccæ, & silit, cum ficis siccis magnopere doloribus succurrit, Milium ipsum decoctum nutrit, nec mouet; Lens æstiosa est, destillationem mouet, uentrem neque mouet, nec silit; Heruum silit, ualidum est, crassificat, implet, boniq; coloris hominem reddit; Lini semen si comedatur, silit, aliquatenusq; refrigerat, Hormini semen, quod lini semen agit; Lupinus natura ualida, & calida est, sed conceptione magis refrigerat, mouetq; Lirio, erysimone madefacit, & mouet; Cucumis semen lotium magis cit quàm uentrem, implet, crassificatq; mouet, propter exteriora putamina; implet, & crassificat, propter carnem, quæ lota minus mouet, sed magis implet, & crassificat; madefacit autem, & calefacit, quia pingue quid, & olei habet; Crocus hortensis, enicisue mouet; Papauer silit, magis quidem nigrum, sed & album; horum omnium succus quàm caro ualidior est, & magis nutrit; quare cōficiendo caueto, & obseruato, quos siccare uelis, carne utaris, quos uero mouere, succo plenior, meliorisq; succi carne; De animalibus uero, quæ comeduntur, sic obseruato. Caro quidē bubula ualida est, silitq; & difficulter concoquitur, quoniam crassi & multi sanguinis est hoc animal, caroq; & sanguis, & lac graue est; quorum lac tenue est, sic & sanguis & caro; Caprina uero caro hac leuior est, & magis mouet; Suilla corpus magis roborat quàm hæc, satisq; mouet; quoniam hoc animal tenues habet uenas, parum sanguinis, & multam carnem; Caro agnina leuior est quàm ouium caro; hoedinaq; quàm capellarum, quoniam sanguinis minus, & plus humoris habent. Nam animalia quæ supæ natura sicca, & ualida sunt, cum tenera sunt, mouet; cum adoleuerūt, non æque. Vitulicq; bouum similiter; Porcellorū caro, quàm suum grauior est. Nam cum hoc animal suapte natura carnosum sit, & exangue, humiditasq; dum recens est, superet, cum meatu nutrimentum superueniens non suscipiunt, intus remanens calefacit uentriculum & periturbat; Caro equina & asinina leuior est, & mouet, sed pullorū magis, Canina calefacit, siccæ, & corroborat, sed non mouet, Catulina uero humectat & mouet; suis uero syluaticis apriue siccæ, corroborat & mouet, Cerui siccæ, parum mouet, lotiū magis cit; Leporina siccæ, silitq; sed lotium mouet; Vulpina humidior est, terrefcitum erinaceorū lotiū cit, cum humectat; De auiibus uero sic habet. Cactæ ferè aues sicciores sunt quàm quadrupes. Nam quæ uescam non habent, nec mingunt, nec saluam concipiunt, sicca penitus sunt; uentriculi enim caliditate humor omnis corporis in caloris nutrimentum consumitur, quo nec mingunt, nec saluam concipiunt; cui ergo hi humores defunt, siccæcat necesse est; Palumbis ergo caro siccior est, columbi secundum loco; per dieis terro, & gallinæ, & turturis, anseris uero humidissima. Quæ fugibus, seminibus uel pascuntur carentes sicciores sunt; Anas autem caro, cæterarumq; auium, quæ in paludibus &

ludibus & aquis degunt, humida omnis est. Piscium uero siccissimi sunt hi, scorpius, draconionymos, coccis, glaucos, perce, thrissa. Saxatiles uero ferme omnes leues sunt, merula, turdus, phicis, elephetis, cobios, qui & priores leuiiores sunt quam erronei, planetæ uero, qui cum quiescunt, raram & leuem carnem habent: Errones uero, planetæ uero, fluctibus agitati, labore & contriti carnem habent solidiorem: torpedo autem, pastina, caue, rata, squatina, passer, & tales leuissimam. Pisces uero qui in coenosis, & stagnosis aquis degunt: cephalus, mugil, anguilla, & tales, ceteris grauiiores sunt, quod ea aqua coeno & in his natu uelcuntur, quibus ex locis spiritus, si hominem intrat, lædit, & grauat. Pisces autem fluuiales, lacustresque his etiam grauiiores sunt: polypti, sepia, & tales tam leues non sunt, quam uidentur, nec tam mouent: qui si edantur, oculos grauant, tamen horum ius mouet. Conchilia uero uti pinna, purpura, patella, buccini, ostrea, sic canis, sed ius mouet: musculi, peccunculi, mituli, tellenæ uero magis mouent quam hi: urtica, molliaque ualde humectant, mouentque: oua autem echinorum, cammari humor, locustæ, leones, urisue, musculi, cancri, magis fluuiales: sed & marini mouent, & minguntur. Sale conditi, salitue plerumque siccant, & maciant, modiceque mouent: salitorum siccissimi sunt marini, secundi sunt fluuiales, lacustres autem humidissimi: perca, salitorum siccissimi sunt. Cicurata autem animalia, quæ in syluestribus, & agrestibus locis pascuntur, sicciora sunt quam quæ domi aluntur, quoniam laborando, sole & frigore siccificantur, magisque siccio spiritu nutriuntur: cicuratis agrestia sicciora sunt: materia, syluasque pascencia non tam siccata sunt quam crudiora. Parum comedentia sicciora sunt quam quæ multum edunt, frugiuora quam herbiuora, pauciuora quam multiuora, paucipota quam multipota, multi sanguinis quam pauci, noua quam uetusta, mascula quam feminea, castrata quam non castrata, nigra quam alba, pilosa quam glabra. Carnes autem ipsorum animalium ualentiores sunt, quæ multum laborauerunt, multumque sanguinis habent, uigentque: leuissima non defatigantium, & domi in umbra nutritorum, & animalis interiora: cerebrum autem, medullaque cum exanguia sunt, grauissima censentur, capita leuissima sunt, trunculi, musculi, pedes: piscium uero siccissima sunt, leuissimaque superiora: subteriora uero, subuentralia uel leuissima, capita autem propter pingue & cerebrum, humidiora. Oua autem autum, ualidum quid nutries, & spiritale, inflans uel sunt: ualidum, quoniam genus est animalis nutries, quod hoc est pulli lac; spiritale, quod ex paruo tumore, cum uisue plurimum spargitur. Caleus ualidum quid astuosum, & nutries ens est: ualidum quod proximus generationi est: nutries, quod lactis pars carnosa remanet: astuosum, quod pingue est, silit, quod succo, & coagulo costrictum est. Aqua frigidum quid est: unum calidum, & siccum, quod purget, de materia habet. Vinum nigrum & asperum magis siccatur, uentremque lotium, & sputum non cit, sed humiditatem corporis consumendo siccatur, & calefacit: molle uero nigrum humidius est, inflat, & magis mouet: dulce nigrum humidius est, inflat, & humiditatem ingerit. Album autem & asperum calefacit, & magis lotium cit quam uentre: nouum magis mouet, quod prope dulce est, nutritque, & magis odorum quam inodorum eiusdem ætatis, quod coccoctius est, crassumque magis quam tenue, quod uentrem & lotium cit magis quam crassum, cum dulce est, corpusque humectat, sanguinemque corporis hostem imbecillit facit, & auget. Mustum autem inflat, subducit, ac in uentre bullies perturbat, & cit, inflat quod calefacit, subducit de corpore, quod purgat: perturbat, quod in uentriculo feruet, & inde mouet. Vinum acidum frigefacit, maciat, humectat: frigefacit & maciat, quod corporis humidum educit: humectat, quod aquam secum ingerit. Acetum uero frigefacit, quod humidum corporis consumit, silit potius quam moueat, quod non nutrit, & acre est. Destutum calefacit, madefacit, & subducit: calefacit, quod uinosum est: madefacit, quoniam nutrit: subducit, quod dulce est: feces autem uinaceæ madefaciunt, & subducunt, quoniam mustum hoc facit. Mel calidum & siccum est: merum cum aqua biliosos madefacit, & mouet, pituitosos silit, dulce uinum pituitosos magis mouet. De oleribus uero sic habet: scorodon, allium, calidum est, uentre & lotium cit, oculis bonum non est, quod cum corpus plurimum purget, uisum hebetat, uentrem & lotium cit, quod res est, quæ purgat.

Piscium natura.
Pisces: planetæ.

Qui pisces graues, & contra, anguilla, draco, ius pinguium.
Polyptus: vide. p. 230.

Conchilia.

Salitii pisces.

Animalium, et certum diuersitas.

que animalia humidiora et que sicciora sunt.

de interioribus, et alijs animalibus.

Oua quædam.

Caleus.

Aqua.

Vinum nigrum.

Album.

de vino nouo.

Mustum.

Vinum acidum.

Acetum.

Destutum.

feces uinaceæ.

Mel, de quo vide. fol. 233.

de oleribus.

allium.

hebetat. uisus causa huiusmodi. p. 234. de oculis.

<i>Cepa.</i>	coctum infirmius est, quam crudum, inflat, spiritus contentione	Crommyon, capae
<i>Porrum.</i>	uisui bona est, corpori uero mala, quod calida est, & aestuosa & mouet, parumq; cor-	pus & nutrit, & iuuat, siccat calefacies propter succum, laeue
<i>Raphanus.</i>	Radicali.	Porrum minus calefacit, uentrem & lotium cit, quod habet, quod purget, madefacit, cruditatem sedat, si ultimo loco comedatur
<i>Nasturtium.</i>	Radicali.	Radicula, raphanisue madefacit, pituitam acore discutit, sed folia minus morbis articulanibus, arthriticisue radix bona non est, quod superfluit, difficileq;
<i>Sinapis.</i>	Radicali.	concoquitur, Nasturtium, cardamomusue calidum est, carnem liquefacit, pituitam albam sistit, lotij stillam, strangurantisue facit
<i>Coriandrum.</i>	Radicali.	Sinapi calida est, uentrem cit, lotij difficultatem & hanc facit: similia & eruca facit
<i>Lactuca.</i>	Radicali.	Coriandrum calidum est, sistitq; cruditatem discutit, somnum facit, ultimo comesum
<i>Anebum.</i>	Radicali.	Lactuca frigidissima est, priusquam lac, succumue habeat, corpusq; aliquatenus debilitat
<i>Apium.</i>	Radicali.	Anebum calidum est, sistitq; sternutamentumq; se dat odore
<i>Ocymum.</i>	Radicali.	Apium lotium potius quam uentrem cit, magis radices mouet
<i>Rhuta.</i>	Radicali.	Ocymum liccat, calefacit, sistit, Rhuta lotium potius quam uentrem cit, quadamq; tenuis frigerat, amo-
<i>Alparagus.</i>	Radicali.	liturq; uenenum, oculosq; iuuat praepota
<i>Saluia.</i>	Radicali.	Alparagus siccat, & sistit
<i>Solanum.</i>	Radicali.	Saluia siccat, & sistit
<i>Portulaca.</i>	Radicali.	Solanum frigefacit, & insomnia prohibet
<i>Calaminthe.</i>	Radicali.	Portulaca fluminea refrigerat, condita salitaue calefacit, purgatq;
<i>Bluthe.</i>	Radicali.	Metastrum, calamintheue calefacit & purgat
<i>Rumex.</i>	Radicali.	Minthe calefacit, lotium cit, uomitu sistit, quam si quis saepe comedat, semen genitale tabefacit, uti
<i>Lapathone.</i>	Radicali.	fluere, tederetq; cohibeat, corpusq; debilitat
<i>Aspex.</i>	Radicali.	Rumex, lapathoneue calefacit, mouet
<i>Blitum.</i>	Radicali.	Aspex humidum est, nec tamen cit uentrem
<i>Braffica.</i>	Radicali.	Blitum calidum est, nec mouet
<i>Beta.</i>	Radicali.	Braffica calefacit, mouet, biliosa q; ciet
<i>Cucurbita.</i>	Radicali.	Beta decoctum mouet, herba sistit, plus mouent radices
<i>Rapa.</i>	Radicali.	Cucurbita refrigerat, humectat, & mouet
<i>Puleium.</i>	Radicali.	Rapa aestuosa est, madefacit, corpus pertur bat, non mouet, difficulter mingitur
<i>Origanon.</i>	Radicali.	Puleium calefacit & mouet
<i>Thymon.</i>	Radicali.	Organum calefacit, biliosa q; subbucit
<i>Hysopos.</i>	Radicali.	Satureia, thymoniaue, quae organon facit
<i>Odores herbe quales.</i>	Radicali.	Thymon calidum est, uentrem, lotium, pituitosa q; ciet
<i>Herbarum uires.</i>	Radicali.	Hysopos calefacit, & pituitosa ciet
<i>Poma.</i>	Radicali.	Herba syluatica, & agrestes odora, calidae sunt, potiusq; lotium, quam uentrem ciunt
<i>Mora.</i>	Radicali.	Quae natura humidam, frigidam, fatuum gustum, malumq; odorem, & grauem habent, potius uentrem, quam lotium ciunt
<i>Pira.</i>	Radicali.	Quae acrae sunt, & siccae in corpore sunt, siccant: quae acidae sunt, & frigidae sunt: succi harum lotium ciunt, cremni, crethmitue, apij, cythi, foeniculi, marrubij, adis-
<i>Mala dulcia.</i>	Radicali.	antri, solani, quod & refrigerat: alij decoctum, scolopendrium, minthe, fesceli, cauca-
<i>Cotonea.</i>	Radicali.	lis, hypericon, urtica, mouent & purgant: cicer, lens, hordeum, beta, braffica, Mercu-
<i>Sorba.</i>	Radicali.	rialis, sambucus, enicos uentrem potius, quam lotium mouent
<i>Mespila.</i>	Radicali.	De pomis uero sic habet: poma uiridia magis mouent, quam sicca, quorum uis dicta est
<i>Corna.</i>	Radicali.	Mora calefaciunt, humectant, & mouent
<i>Granata.</i>	Radicali.	Pira matura calefaciunt, humectant, & mouent: dura sunt: pira sylua-
<i>Cucumis.</i>	Radicali.	tica, hyberna, matura uentrem mouent, & purgant, cruda sunt
<i>Pepones.</i>	Radicali.	Mala dulcia uix concoquuntur, melius acra, & matura
<i>Vua.</i>	Radicali.	Cotonea uentrem, lotiumq; sistunt
<i>Ficus.</i>	Radicali.	Malorum succus, & odor ante uomitu lotium cit, & uomitu sistit
<i>Amygdala.</i>	Radicali.	mala syluatica sunt, cocta mouent, quo-
<i>Noces.</i>	Radicali.	rum succi si potentur, rectam spiritus angustia leuant
<i>Castanea.</i>	Radicali.	Sorba, mespila, corna, ceteraq; similia sistunt, & asperat gustu
<i>Caro adne con dita quid possit.</i>	Radicali.	succus granati dulcis mouet, sed quid aestuosum habet, uinof minus aestuosus est: acidi magis refrigerat: nuclei omniu sunt
	Radicali.	Cucumeres crudi, frigidi sunt, & uix concoquuntur
	Radicali.	Pepones uero lotium & uentrem mouent, sed inflant
	Radicali.	Vua calida & humida est, uentremq; mouet, praesertim alba: dulcis ualde calefacit, quod iam plurimu calidi habet: non matura uero minus calefacit, sed magis purgat, si poterit
	Radicali.	Sicca uua, ficus, & aestuosa sunt, sed uentrem mouet
	Radicali.	Ficus uiridis madefacit, mouet, calefacitq; madefacit, quod succola est: calefacit, propter lac: mouet, quod siccus dulcis est, & lac
	Radicali.	Prima fici pessima sunt, quod succo, & lacte refertae sunt
	Radicali.	siccatae sunt aestuosa, sed mouent
	Radicali.	Amygdalae, aestuosa sunt, sed nutriunt: sunt aestuosa, propter pingue nutriunt, quia carnosae
	Radicali.	Noces rotundae similes his sunt: latae uero matura nutriunt, & mouent purae, sed inflant: runciae uero earum sunt
	Radicali.	Castanea, glandes quernae, & culinae, phaginae, crudae, tostaeq; sunt, decoctae minus: carnes pingues aestuosa sunt, mouet tamen
	Radicali.	Carnes uino conditae siccatae, nutritiue, sed aceto minus ca-
	Radicali.	lesaciunt, propter acetu, satis tamen nutriunt
	Radicali.	Salitae uero propter salem minus nutriunt, sale

fale humore priuata, sed emaciant, siccant, & satis mouent. Singulorum vires sic auge-
to, & minuo: cum animalia omnia, terra:q; nascentia igne & aqua consent, his cre-
scant, eoq; relabuntur: cibariorum quidem ualentiorum sapius coquendo, & refrige-
rando uim aufero. Contra sic addito, quæ humida sunt, torrendo & assando humorem
perfundito, acerbæ & asperæ pinguibus, ceteraq; similiter obseruato: tosta, assa, frigidaq;
magis, quàm cruda sũt, quod ignis humidum, pingue & igneum subtrahit: quæ cum
in uentriculum decidunt, omnem humorem ad se trahunt, uenarumq; ora claudunt,
siccant, calefaciunt, humorisq; peragratione sũt, quæ locis non aquosis, siccis, astu-
osis nascuntur, omnia sicca & calida ualde sunt, corpusq; multum corroborant: quod
ex aquo & pari cumulo, globosæ, grauiora, densiora, pluraq; redeat, quàm ex his, quæ
in humidis, irriguisue nascuntur, quæ humidiora, frigidiora, & leuiora sunt. Non solum
ergo cibi, potusq; horum, & cæterorum animalium vires, sed & patriæ, unde sunt, ob-
seruato. Cum igitur robustũ corpus reddere uis, cibis et animalibus natis in siccis locis
utor: cum contrò, in aquosis, dulcia, amara, aspera, acria, acida, salia, carnosa, caleface-
re consueuerũt, quæq; sicca, & quæ humida sunt: quæ uero plus siccit habent quàm hu-
midi, siccant & calefaciunt: quæ plus humidi, calefaciunt, humectant, & mouent magis
quàm sicca. Magis enim corpora nutriunt, de uentriculoq; detrahunt, madefaciunt, &
mouent. Cibi uero & potus, qui calefaciunt, siccant, spiritum, lotium, uentremq; non
mouent, corpusq; siccant: quod per hæc calefactũ humido uacuatur, cum ab cibis ipsis,
tum ad nutrimentum animi calore consumitur, partim & per corpus calefactum, & ex-
natum pellitur, dulcia, pingua, oleosa implent: quod ex paruo cumulo plurimum
diffunduntur, quæ calefacta corpus calore & tranquillitate complent. Quæ acida, acria,
aspera, acerbæ, amara, commista & sicca sunt, non implent, quod ora uenarum aperia-
unt, purgant, stringunt, seruefaciunt, sũt, humoremq; carnis in paruũ cumulum
redigunt, corpusq; plurimum euacuant. Cum ergo uis paucis implere, uel multis non
implere, his utor: cuncta recentia magis corroborant, quàm uetusta, quod propè ue-
ta sunt: uetusta autem, & putria magis mouent, quod propè marcida sunt: suberuda ue-
ro nutriunt, & eructantur: quoniam quod igne peragendum fuit, uentriculus facit, qui
non tam utilis est, quàm quæ intrant. Pulmenta dulcissimi, cæterisq; talibus condita,
astuosa sunt, & humida, quod pingua, ignea, calida, diuersasq; vires habentia eodem
confederunt: quæ uero muria conduntur, meliora sunt, nec astuosa. De balneis autem
sic habet: dulcis aqua madefacit, & refrigerat. Corpus enim humidum facit, salia calefa-
cit, & siccant: quæ cum natura calida sit, humidum de corpore trahit. Calida balnea ietu-
num emaciant, & refrigerant, nam calore de corpore humiditatem trahunt: caro au-
tem humido uacua corpus refrigerat: saturum uero calefaciunt, & madefaciunt, & quæ
superant, in maiorem cumulum diffundunt: contrò, frigida uacuum corpus calefaci-
unt, & aliquatenus frige faciunt, saturum uero siccant, quodq; inest frigidum siccitate
compleunt. Non lauari uero, nec ungi humido consumpto, siccant: nam unctio calefacit,
humectat, & mollescit. Sol autem & ignis siccant, quod calidi, & siccit cum sũt, humi-
dum de corpore trahunt. Umbra autem, & loca refrigerantia modice humectant: po-
tius enim dant, quàm rapiant sudores omnes, cum abeunt, siccant, & emaciant, quod
humido corpus caret. Venus autem emaciat, humectat, & calefacit, propter laborem,
& frigidi excreationem, calefacit: emaciat, propter uacuationem: madefacit, propter
humidum liquefactum, quod in corpore remansit. Vomitus autem emaciant, pro-
pter nutrimenti uacuationem, tamen non siccant, nisi quis postea non recte curet, sed
potius madefaciunt propter plenitatem, & carnis de labore colliuationem. Si quis
uero postea, hæc consumi sinat, nutrimentumq; calore, & uictus ratione, placide ad-
gat, siccant. Ventrem non solum uomitus soluit, solumque nimis sũt, hunc ma-
defaciens, illum siccans: cum ergo statim sũt uis, cum comedit uomito, priusquam
cibus madefaciat, descendatque: potiusq; cibis asperis, acerbis, acribus, acidisq; uitor.
Cum autem uentre soluere uis, diutius in cibis comorator, acribus, salis, dulcibus, po-

Qui vires do-
mantur ex aquo
grauantur.

Aut, quomodo a sa. tosta
et frigida sũt.

Que in his con-
sidentur.

Quædam sunt
hec uidero.

Qui pauca sal-
ent.
De suberuda uis.

Cõdita aromo-
tis qualia.

Balneis qualia. De balneis.

Calida ex frigi-
da balnea.

Non lauari
non ungi quid
agat.

Sol, ignis, um-
bra.

Loca refrige-
rantia.

Venus.

Vomitus.

Vomitus uen-
trem mouet, et
moratur.

Somnus. tionibusq[ue] Somni ieiunum emaciant, & refrigerant, nisi longi sint: nam humidū, quod inest, euacuant, hi uero magis calefacientes, carnem liquefaciunt; corpusq[ue] dispergen- do dissoluunt, languidumq[ue] reddunt; saturū uero calefacientes, madefaciunt, nutrimen- tumq[ue] per corpus spargūt: somnus uero post matutinas deambulationes, ualde siccat, Vigilia autem iaturos lādīt, cibum enim liquefcere nō sinit: ieiunos emaciat quidem, sed minus lādīt, Desidia uero corpus madefacit, languidumq[ue] reddit; nam cū animus quiescit, corporis humidum nō consumit: Labor autem corpus siccat, ualidumq[ue] red- dīt. Semel die comedere emaciat, siccat, uentrem sinit: nam animi calor humidum uen- tris & carnis consumit. Prandere uero contraria facit. Potus aquæ calidus & frigidus emaciat: nam frigus spiritus, cibus & potus modum excedens, corporis humidū coa- gulat, uentresq[ue] ea coagulatio & frigiditas sinit: humidum enim animi superat, caloris etiam excessus adeo coagulat, uti non diffundatur. Quæ corpus calefaciunt, nihilq[ue] nu- triunt, carnemq[ue] humore uacuant, nihilq[ue] excedunt, hominem refrigerant: nam cum humidum quod inest sese mouet, spiritu superueniente repletum refrigeratur. De labo- ribus uero quam uim habeant, dicam: nam aliqui naturales sunt, aliqui uiolenti. Natura- les sunt: labor uisus, auditus uocis, curæ. Visus quidē hæc uis est, cum animus uiso in- tentus mouetur, calefit, & siccescit, cum humido caret: per auditum uero strepitu pro- rumpente, animus concutitur, laborat, calefit, & siccescit: quæ per curam hominibus fi- unt, his animus calefit, siccescit, humidum cōsumit, & laborat, carnem extenuat, homi- nem uacuat. Vocis labores sunt, dictio, lectio, cantatio, qui omnes animum mouent, qui motus siccescit, calefit, corporisq[ue] humorem consumit. Deambulationes autem & ipsæ præ cæteris naturales sunt, quidq[ue] uiolenti habent, quarum uis hæc est. Deambu- latio autem post cœnam, corpus & uentriculum siccat, nec amarefcere sinit, quoniam cum quis mouetur, corpus & cibaria calefiunt, caroq[ue] humiditatem trahit, uentricu- lumq[ue] amarefcere nō sinit, corpusq[ue] impletur, uentriculus extenuatur, propterea sic- cescit: quod cum corpus agitur, calefit, quodq[ue] nutrimenti tenuissimum est, consumit- tur, partim calore inlito, partim cum spiritu foras prodit, partim etiam per lotium emit- titur: quodq[ue] cibariorum sicillimum est, remanet, caroq[ue] uentriculo siccescit. Matuti- næ uero deambulationes emaciant, quæq[ue] circa caput sunt, leuiores, compactiores, audi- tionisq[ue] obtemperantiora reddunt, uentremq[ue] soluunt: emaciant autem, quod motu cor- pus calefit, humidum extenuatur, purgaturq[ue], partim spiritu, partim tussi, partim spu- ro, partim animi calore & nutrimento consumitur: uentrem soluunt, quod cum cali- dus sit, spiritu frigido superueniente, calor frigori cedit: quæ circa caput sunt, leuant, Quod cum uenter uacuuus est, humorem de corpore, capiteq[ue] ad sese trahit, & cale- scit, capite uacuo, uisus & auditus purgatur, hominesq[ue] exactiores reddit: deambula- tiones uero post exercitationes corpora purgant, emaciant, carnem tabescere non si- nunt de labore, sed purgant. Cursus quidem longi, paulumq[ue] tortuosi carnem calefaci- unt, concoquunt, diffundunt, cibariorumq[ue] uim per carnem digerunt, sed corpora gra- uiora, & crassiora reddunt. Cursus autem recti his potius conferunt, qui multum come- dunt, sed hyeme magis, quàm æstate. Cursus autem uestiti, uim eandem habent, sed ma- gis calefaciunt, corporaq[ue] humidiora, & decoloratiora reddunt, quoniam spiritus extrin- secus prorumpēs, quod syncerum est, non purgat, sed in eodem spiritu exercetur. Sic- cis tamen & carnis conferunt, qui carnem demere uolunt, senioresq[ue] corporis fri- gore. Terrestres uero iaculationes & equestres, cursusq[ue] circenses, carnē minus diffun- dunt, sed magis extenuant: quod exterioribus animi partibus labores humorem de car- ne trahunt, corpusq[ue] extenuant, & siccant. Cursus uero directi carnem non diffundūt, tamen extenuāt, carnemq[ue] & uentrem ualde stringunt, cum celerrimō spiritu utantur, statim humorem ad sese trahunt: concussionēs autem crebræ, statim quidem siccant, cōmodæ tamen, nec utiles sunt. Nam interiora conuellūt, quod corpus calefactum ualde pellem extenuat, carnem uero minus, quàm cursus, confirmant, humoreq[ue] uacuat. Motus uero momentaneus, leuamentaq[ue] alia, carnem nō calefaciunt, sed corpus & ani- mum excitant, spiritusq[ue] uacuat. Lucta uero, confrictioq[ue] corporis exteriora potius ex- xercent,

exercēt, carnem calefaciunt, durant, augēt: quod dura natura, tractata sistuntur, caua cre-
scunt, sicuti uenae, quae illic sunt. Caro enim calefacta, desiccataq; nutrimentum per ue-
nas trahit, crescitq; / Saltatio uero, alindesit ue, lucta similia facit, magis uero propter
puluerem siccat, carnemq; minus creat / Summarum uero manuum distentio, acrochei-
rix ue, emaciat, carnemq; in superiora trahit / Pilae certatio, corycomachiaue, choreaq;
cheironomiaue, similia peragunt / Spiritus autem cōinentia meatus aperit, pellem exte-
nuat, sub eamq; humorem trudit / Quae puluere, & oleo exercitationes fiunt, hoc disse-
runt. Puluis quidem est quid frigidum, oleum uero calidum, quod hyeme magis auget,
quoniam de corpore frigus pellit: per aestatem uero caloris excessu carnem tabefacit,
cum & anni tempore, & oleo, & calore calefit. Puluis uero per aestatem, si tractetur, ex-
ercenturue, magis auget: corpus enim refrigerat, nec supra modum calefieri sinit, hye-
me uero frige facit, & glaciatur. Quare post labores aestate parū in puluere morator, quia
refrigerans prodest, multum corpora siccat, duratq; & lignea reddit. Confrictio autem
olei cum aqua mollit, nec ualde calefcere sinit. De corporum uero laboribus sic habet.
Qui non exercentur, omni labore delassantur, corporis enim eorum pars nulla ulli labo-
ri sufficit. Corpora uero quae exercentur non consueto labore, delassantur, quandoque
& consueto, si plus iusto utantur / Species quidem laborum sunt haec, potestas autem eo-
rum sic habet. Qui non exercentur, carnem humidam habent, cum laborant, caro mul-
tum tabefcit corpore calefacto, quod cum sudore emisit, uel cū corpore purgauit, non
ueuat amplius, quia praeter consuetudinem corpus euacuatum est, quodq; remansit, si-
ne labore excreatur, cum quid humoris susceperit, quod corpori concors non sit, sed ho-
stile. Nam corporum carnem omnem non aequae ueuat, sed carnosae, dum exeat, cū quo
se circummagat non habet, quiescit, seipsum & prorumpentia calefacit: quod si multum est,
sanum superat, totumq; corpus calefacit, febremq; grauem facit, nam sanguine calefa-
cto & commoto, quae in corpore sunt, celeriter commouentur, corporisq; alia pars spi-
ritu purgatur. Quod uero remansit, calefcit extenuaturq; sub cute inq; pellitur, quod su-
dor calidus dicitur, quo excreto, sanguis in suam naturam redit, febrisq; remittit, dela-
satioque sedatur. Tertianae praefertim quam calidis fomentis, balneisq; curato, quodq;
remanet deambulationibus uehementibus dissoluit, cibiq; paucitate, macieq; purga-
to, carnemq; uacuato, diutiusq; oleo placide confricato, ne uiolenter recalefcatur, sudorem
que elicientibus, & mollientibus, unguentis perungito. Nam confert, quod propterea
non consuetis laboribus sese exercentibus euenit, quoniam cum corpus non consueta
tractatur, caro humefcit necessario, mollescitq; quemadmodum & ad ceteras exercitati-
ones; carnem ergo hanc tabescere, consumi, excerni, consistere, sicuti in priore necesse
est, quam consuetis exercitationibus curato, uti, quod consistit, remansit ue, calefactum
extenuetur, purgeturq; corpusq; reliquū non madescat, penitusq; deses remaneat, cali-
disq; balneis, confrictione q; sicuti prius, & in hoc utitur, fumentatione uero nihil opus
est, nā labores calefcientes, quod remansit, consistit ue, satis extenuabit & purgabunt.
Labores uero de consuetis exercitationibus sic fiunt: moderato quidem labore delassatio nō
fit. Cū uero maior est, quam expedit, carnē siccat, quae humore uacta calefit, dolet, hor-
ret, febremq; longiorem contrahit, nisi quis rite curet. Primū quidem balneo non multo,
nec ualde calido lauto, deinde post balneum, molle uinū porrigito, plurimū coenato, con-
meditōue, & diuersa, molleq; uinū dilutū, & multū potato: deinde multū confricato, dū
uenae turgescant, postea uomito, paulumq; itato, deinde molliter dormito: post haec, sex
dies sensum cibaria, consuetosq; labores deducito: quae curatio hāc habet uisum, corpus ual-
de desiccatur uti non nimium madescat, quod si quis sciret nimium laborem cibi mediocritate
curare, bene haberet: sed hoc facile nō est, hoc uero facile. Corpus enim cū siccum est,
de uariis cibis prorūptēbus, quod sibi cōferat, de singulis capit, suumq; cuiq; eius parti
distribuit, quod cū pleni & madescentum est, uentriculusq; uomitu uacuuus, quod nimi-
um est, rursus emittit, uentriculus autē uacuuus reuellit, retrahit ue. Caro uero nimium
humore, sed non quantum opus esset, nisi ui, uel laboribus, uel medicamentis, uel alia regu-
latione reieciatur: quod si quis sensum addat, minuatq; commode corpus nutricabit.

*Alindesit.
Acrocheirix.
Corycomachia
Cheironomia.*

*Puluis & oleū
quale.*

*Confrictio olei
cum aqua.*

*Desidiosus quid
patitur.*

*Quid ueuat,
aspice.*

*Tertianae cura
tio.*

*Cur non consue-
ta tractantur la-
borent.*

Curatio.

*Cur quis in co-
suetis desatige-
tur.*

Medeia.

*Curatiois bu-
ius uis.*

*Qui apte nutri-
cabit.*

Quid utet
feciam uictus
rationem.

Que uita pre
siant non con
ueniunt.

Qui modus ui
te.

Quatuor anni
partes.

Victus hyber
nus.

Modus uomi
tionis.

Cur ne quid in
mis.

Plus ois quam
laboris hyeme
datur.
Vergiliarum oc
casus.
Solstitium.
Faunus.
Arcturi ortus.
Hirundo.

E uictus autem humani ratione, quemadmodum ante dixeramus, scribere quidem perfecte non est, uti pro ciborum copia quisque laboret, quoniam multa prohibent; Primum naturæ hominum inter se differentes, quæ si bi & alijs comparata, modo magis, modo minus sicca & humidæ sunt, multaque alia: postea ætates, quæ eadem non possunt, locorum situs, uentorum mutationes, temporum anni modi non statari, tempestates anni, multaque cibariorum ipsorum inter se differentia est, triticum cum tritico, uinum cum uino, ceteraque omnia, per quæ uiuimus, non conueniunt, sed plurimum differunt, quæ cohibent, quo minus perfecte de hoc scribatur. Nam quemadmodum cognoscatur, cibaria ne, an labores in corpore superet, quiue curentur, comperi, sanasque naturas cognoscere, neque in morbos decurrant, nisi quis ualde & sæpe peccet, præstare, quæ medicamentis iam egent, sunt & quæ medicamentis non fiantur; quemadmodum uero quis possit, proxime deuenire, nos inuenimus, perfecte autem nemo. Primum quidem conscribam, quo pacto iuueniatur, qui quomodo lubet, uiuunt, laboribusque necessarijs, coactis itineribus, maritimis negotiationibus, ad uitam degendam inueniunt utuntur, cum plus iusto calefunt, frigescunt, statimque non uiuunt, quibus proderit sic ex his quæ ad sunt, uictitare. Plerique annum in quatuor partes, quas multinoxerunt, diuidunt, Hyemem, Ver, Aestatem, Autumnum, Hyemem quidem, de Vergiliarum occasu usque ad uernum æquinoctium: uer autem ab æquinoctio ad Vergiliarum exortum: æstatem, ab Vergiliarum ad Arcturi exortum: autumnum ab Arcturi ad Vergiliarum occasum. Per hyemem quidem confert sic uictitare, uti & frigido tempore, & compacto gelu occurratur. Primum quidem semel comedere, nisi quis ualde sicco uentrem habeat: si minus, modicum prandere, cibis siccis, asperis, calidis, uarijs, meris uti. Panem magis comedito, pulmenta potius as fa quam elixa, pocula nigra, parca & meraca sumito. Herbas perpaucas, & calidas, & siccantes comedito: succos, forbitionesque raro sumito, laboribus plurimis omnibus, cursibusque non rectis modice addendo uitior, lucta cum oleo longiore, leniter cogendo, post exercitationes celeriter deambulato, post coenam lente, & loco calido, mane multum, paulatim incipiendo, uehementerque addendo, placide desinito, duriter cubare, de nocte uigilare, tardo cenare, canino modo currere, nauigare cõfert: nam hæc omnia emaciant, & calefaciunt. Cum quis lucta laborauerit, frigida lauato, cum alio labore, calida magis confert, ter mense post uarios cibos humidiores uomunro, sicciores bis: post uomitum sensum tres dies ad consuetum cibum deducto, per hocque tempus minus & lenius laboranto. Si quis plus iusto, & quam cosueuit, carne bubula, suilla, cafeo, dulcibus, pinguibusque compleatur, uomito, & post remulentiam, ciborumque & locorum mutationem, uomere confert, siccum purum frigori, præterquam à cibis, & exercitationibus dedere, sed in matutinis ambulationibus, cum corpus incipiet calefcere, & cursibus & alio tempore, excessum caueto. Nam corpori hoc tempore optimus est hybernare, quam exerceri, nec arbores, cum hoc tempore, si non hybernant, fructus ferunt aut ualent. Quare multum ad excessum usque hoc tempore laborato, nisi de lassatio quædam insit. Signum autem hoc ignaros docebo, curque sic habeat dicam. Cum hoc tempus frigidum sit, & compactum, tardumque, simile quid & animalia patiuntur, corpora que tarde labore, necessario calefunt, humorisque minimum excernitur, deinde tempus quo laboret, paruum datur, quo cesset, multum: dies namque breuis est, nox longa. Propterea tempus, laborisque modum non excedit. Sic ergo hoc tempore propterea uictitato, quod ab Vergiliarum occasu ad solis insticium, quadraginta dies sunt, quod summo pere obferuato, postque solis insticium, totidem alios dies similiter uictitato. Cui uero tempus Faunus deducet, mollescetque, quinq; & decem dies uictu repus sequeris. Cum autem Arcturi ortus, & hirundo uenerit, tempus quod sequitur, duos & triginta dies, ad æquinoctium usque uictum mutato, & uariato cum tempore, cibisque mollioribus, leuioribusque, poculisque & laboribus uitior, sensum minuendo, addendoue, ad uer usque. Cum

autem

autem æquinoctium, mollius tempus iam uenerit, diesq; longiores erunt, noctes uero breuiiores: tēpus autem ueniens calidum. siccumq; fuerit, uictus purus. almusq; esto. Tuncq; quemadmodum arbores, quæ ratione carent, hoc tempore se pro eorum utilitate, aduersus æstatem incremento & umbra parant, sic & homines qui ratione non carent. Carnis incrementum salubre præparant. Tempus ergo per octo dies in sex partes diuiduntur, ne repente uictus mutetur. Primæque parte de laboribus demito: cæteris autem exactioribus uitior, cibis mollioribus, potuq; albo, & dilutiore. Lucta cū oleo, sub sole, sensimq; singulis temporibus anni uictū mutato, plusq; mane quam uesperis deambulo: proq; pane placentam, pulmē, siue mazan, subito. Pulmenta pro assis, elixa, herbasq; crudas pro decoctis, balneis uitior, modicum prandeto, Venere rarius uitior, uomituque. Primum quidem singulis duobus diebus, postea plus temporis. Corpus uti emacietur, sana puraq; carne cōfirmetur, molliorq; hoc tempore usq; ad Vergiliarum ortum uictitatio, quo æstas incipit, cui uictum accommodato. Cum ergo Vergilia iam orta sunt, mollioribus & minoribus cibis uitior: placentaq; pulsusue, siue maza, plus quam panis porrigito: quæ optime subacta, nec condita sit, potuq; albo diluto multo uitior, modicū prandeto, post prædium minime dormito, plenitatem cibariorū, & potus caueto: super cibum, quantum satis est, potato, per diem nihil, nisi necessaria corporis aliqua siccitate, herbis decoctis, præter siccantia & æstuosa, crudis etiam, præter calefacientia & desiccantia uitior: uomitione, nisi plenitas aliqua sit, ne uitior. Venere nullo pacto, calida lauato. Poma, quæ ualentius quid sunt, quam natura humana, melius est: his abstinere: si uero quis utatur, cum cibis si utetur, non laedet, & minime peccabit, errabitue. Laboribus, cursibusq; exerceatur, modica iaculatione diutius, deambulato in umbra. Luctator in puluere, ne multū calefeat. Nā puluerulenta concertatio, saltatioque, seu alio modo melior est quam cursus, trochōsue, qui corpus desiccant, humorēq; uacuat. Post cenā ne deambulato, sed surgito tantū, & sitato, mane deambulato: soles caueto, matutināq; frigora, uespertināq; & fluitantia, lacultria, palustriaue, nitualiaq; quæq; de gelu spirant, sicq; usq; ad solis infictia uictitatio, uti hoc tempore, sicca oīa calida: metaca, nigra, panesq; demas, uel parum quid uoluptatis gratia præbeas. totūq; hoc sequens tēpus triū & nonaginta dierū mollioribus, frigidis, albis, usq; ad Arcturi exortū, & æquinoctiū uictitatio. Post æquinoctiū, sic in hyemē usq; addēdo, mutationesq; caloris & frigoris autumnō, cauēdo, quo crassiorē uestē uitior, uestitusq; tete moueto, exercetōue, deinde cōfiratione uitior, luctatorq; i oleo, unctusue, paulatim addēdo, diurnos somnos subducito, calido, & aprico loco deambulato, calida lauato, cibis calidioribus, minus humidis, puris: potu nigro, potius molli nō diluto uitior: herbis rarius. Cæterōq; omni æstiuo uictui demito, additōq; non usq; ad summū, uti propē ad hybernū uictū deducaris, duo de quinquaginta dies ad æquinoctiū usq; ad Vergiliarū occasum. Hæc quidem hominū turbæ consilio, quibus ex necessitate negligenter est uitam degere: neq; est omnium rerum copia, qui sanitatem negligunt, qua neglecta, nulla est cætrarum rerū uoluptas. Quam procurēt moneo, quibus rebus hæc pareatur, cognoscaturq; discant: quoniam sine sanitate corpus pecunie, cæteraq; nulli sunt utilitati, & usui. Nā propter hos hæc uictus ratio, quam potui uenissima, perquisita est mihi, & inuenta, quam mox demonstro, quod inuentum mihi, qui inueni, pulchrum est, discantibus uero maxime utile, quod priorum nemo componere tentauit, quod præ cunctis operæ pretium duco. Præcognitio quidem est antequam corpora laborent. Percognitio uero, cum quid patiuntur, perspicere cibi ne superent, an labores an æque habeant inter sese. Nam aliter morbos, alterū sanitatem parit, quæ demonstro. Cum homines libenter comedunt, aliquatenus laborant, corpusq; color sat bene habet. Post cenam tamē sine causa nares complentur, plenæq; esse uidentur, sed nihil emunguntur. tunc falso sanos se esse censent. Nam cum mane deambulare, uel sese exercere cœperunt, tunc emunguntur, spumant, paulatimq; post supercilia grauescunt, tēpora pulsant, comedere, biberetq; non possunt, color mutatur, tunc uel destillatio concitatur, uel horridula febris prorumpit, quotiens plenitas agitur, quam causam esse dicunt, cum non sit: sed ciborū plenitas,

Acquinoctium

Homines arbores imitentur. Diuisio temporis in sex partes.

Maza pro pane.

Victus æstatis.

Poma ne edito.

Que per æstatem exercitatio.

Victus autūni.

Att. hoc cōsiliū.

Sine sanitate nihil uiuat.

Que se inuenit se dicat, uideat.

Quid præcognoscere, cognoscere, Morborū causā desidia.

exercitatiōq; modica paulatim huic morbum adduxerunt. Quare huc deueniendū non est, sed cum prima signa uideris, scito cibis labores superatos esse, paulatimq; collectam plenitatem; mucus enim, & sputum plenitatis decretorium est, & signum. Nam cum corpus plenum quiescit, spiritus meatus clauduntur, quod cum labore calefit, exrenuatur, & excernit: quem sic curato, cū exercitationibus consuetis sese citra delationem exercuerit, calida lauato, uaria comedito, uomito, post hoc os, & fauces uiuo aspero perluito, quo uenarum ora stringantur, ne quid quod uomitu sit conuellantur. Postea surgito, paulumq; calido loco deambulato: post die multum deambulato, minusq; & lenius, quā prius, exerceto: dimidiumq; de cœna consueta subducito, tertio die labores omnes, deambulationesq; reddito: cibaria sensim augeto, quintōq; die, post uomitum, cibum consuetum resumito: quod si fax erit, cætera minore cibo, maioreq; labore curato. Si uero plenitatis notæ non cessarent, duos dies post cibos resumptos intermitto, rursumq; uomito, per eademq; deducito, si minus & tertio, dum plenitas cesset. Quidam uero homines, cum labores cibi superarunt, hæc patiuntur, cum plenitas incipit, somni longi, suauēs illis subrepunt, per diēq; dormiūt. Caro quidē somno crescit, sanguis uero diffunditur, tranquillatq; spiritus sparsus. Cum uero corpus amplius nō repletur, circuitus ut intro decernit: quod cibarium nutrimento contrarium est, animusq; per turbat, tuncq; somni suauēs amplius non sunt. Homōq; necessario perturbatur, sibiq; se pugnare uidetur. Nam quæ corpus patitur, clausis oculis eadem animus uidet. cū quis huc deuenit, propē iam laborat, quodq; malum uetūrum est, patet. Nam quod illa discretio peter, & superabit afficiet. Quare prudens hoc ne despicio, cumq; prima signa uideris, sic uti priore curato, plusq; abstinet. Plenitatis autem signa hæc sunt. Corpus totum nonnullis dolet, quibusdam quæuis pars, dolor est uti lassitudo. Nam desidā, plenitatisq; delassari uidetur, nec prius se curant, quā febris ueniat, quod nec adhuc agnoscent, sed balneis & cibis utuntur, corpusq; ad pulmonis uitium, postremumq; periculum deducunt, perueniuntq;. Quare priusquam morbus ueniat, sic curato, molliter hominē foueto: si minus, multa calida lauato, corpusq; ualde relaxato. Cibusq; primo acerbis, plurimisq; uitior, deinde falsis, probēq; uomito, surgito, locōq; calido deambulato modice, deinde dormito, quiescitōue. Mane uero plurimum, sensim addendo, deambulato, lenitēq; exerceto, priorēq; nutritu uitior, plurimū tamen abstinet, deambulatōq;. Si nō prouisus ad febrē perueniat, nihil aliud quā tres dies aquā porrigito. Si hæc sedet, bene habet; si minus, pusillanæ succo curato, quarto uel septimo sistet, uel sudabit. Sub decretoria optimū est sudatoris unguentis uti, nā cogunt. Quidam uero plenitate hæc patiuntur, caput dolet, grauatur, post coenam supereilia his decidunt, somnis per turbantur, calor inesse uidetur, quandoq; uenter sistitur. Cum autem coiuuit, statim leuatur, sed postea magis grauatur. Caput horum plenitatem trahens grauatur, uentreinq; sistit. Periculum est, ne quo plenitas prorumpat, illud perdat. Quare sic prouideto, si ceu leriter uis curare. Veratro purgato, deinde mollibus, leuibusq; cibis uentrem mouentibus decē dies nutritato, uti uenter inferior superet, caputq; superius ad sese trahat. Cursibusq; tardis, matutinis deambulationibusq;, quæ satis sint, uitior, lucisq; in oleo prandeto, post prandium, paulum dormito: post coenam, surgito, statōq; quod satis est. Tepida lauato, perungito, nec coito. Medela hæc uelocior est. Si uero medicas potiones bibere noller, multa lauato, cibis dulcibus, falsisq; uomito, post surgito, statōq;, solū mane sensim addendo deambulato: sexq; dies, scriptis exercitationibus uitior. Septimo, hifdem cibis repletus uomito, similiterq;, quatuor nutritato septimanas: nam hoc plenitū tempore sistitur, deinde paulatim corpus reficiendo ad consuetum perducito. Plenitate hæc etiam fiunt. Quorundam uentriculus cibum digerit, carnes uero nō suscipiunt, qui intus permanēs inflat. Cum uero prandet, subfidet. Leuius em̄ ualidius pellit: qui ut dicitur liberati, quod plus post die accedit, quotidieq; crescit, & quæ ingerunt superat, corpusq; calefacit & perturbat, fluctationēq; facit. Nā sic dicit, donec nutrimentū, cibū uel solus putrefactus subterfluit. Cū autē corpus calefit, purgatio acrior sit, & intestina ra diu & ulcerat, cruentāq; excreantur, quod intestinorū difficultas, dysenteriaue dicit: qui morbus

maioribus difficilis & periculosus est. Quare provideto, prædiumque, tertiâque cenæ partem subducito. Mane plurimū currito, luctator, post exercitationes deambulato. Cum uero decem dies uenerint, dimidium cibi subtrahi addito, & uomito, sicque quatuor dies nutrito. Cum autem dierum alia decuria uenerit, totum cibum adponito & uomito: deinde ad suum cibum deducito, laboribusque audenter premito: nam sanum hoc tempore facies. Plenitas etiam alia est, & fit, cū hesternum cibum crudum sine cruditate eructat, uenterque minus quā habuit, reddit: satis tamen, nihilque intus dolet, horum uentriculus friget, nocteque cibaria non concoquit, cūque mouetur, cibum crudum eructat: quare nutritu, laboribusque huius uentriculū calefacito, primumque pane non excusso fermentato, uino nigro, uel suillæ carnis iure madefacto uitior, piscibusque in æri muria decoctis, trunculisque suillis, carnosis, discoctis plurimum, porcinis minus, caulorum, hœdorumque etiam, holeribus, porro, & allio cocto, crudoque, blito decocto, cucurbitaque. Potu meraciore, somnis longioribus ieiunus post exercitationes, primum curribus, deambulationibus maturinis plurimis post cenam paucis: post cibum, sicut edere, optimum est, merumque superpotare: qua curatione quidā citius, quidā tardius sanantur. quidam hæc patiuntur, decolorantur, paulo post cibū, cruda eructant & acida, quod & in nares penetrat. Corpora horum pura non sunt, laborēque carnis plus liquecit, quā circuitu purgetur: quod cum intus remansit, nutrimento conerarium est, uoluit, uellicat, cibus eructat, sub cutēque hoc truditur, hominemque decolorat, morbumque aquaticum, hydropodæue creat. Quare sic provideto, medela præfentior est, uerato purgare, quemadmodum antea scripsimus, tutior sic nutrire. Primum calida lauro, deinde uomito, post septem dies cibum consuetum adponito: diēque decimo post uomitum rursus uomito, similiterque tres dies nutrito, tortuose plurimum currito, directe uero & acriter, parum motiato, confricato, plurimum in exercitatione maneto, saltu, alindefue uitior, multum post exercitationes, & cenam deambulato. Mane uero plus multo & cum puluere deambulato: cum lauari uolēs, calida lauro. Quod tempus non prorsus transigito, mensēque uno, si restituitur, deinceps rite curato: si uero quid remanet, similiter curato. Quidā sunt, qui semper hesternæ cruditate laborent, qui nocte cruditatem, & plenitatem excernunt, sed si expurgantur, maiore, crebriorēque spiritu concutiantur, cum quo calidum quid & acidum exiliit, quo morbi creantur, nisi quis provideat, quibus conulerit, si quemadmodum superior curetur, plurimumque exerceatur. Corpora etiam densa carne compacta, carnosaue hæc patiuntur, cum primo somno cibaria calefiunt, diffundunturque, quibus caro calefacta plurimum humidatis excernit, quo nutrimentum, caro, cum sit densa, nō suscipit, quod cum sit nutrimento contrarium, extruditur, hominemque præfocat & calefacit, nisi uomat, quo leuatur, nullusque labor in corpore comparet, tamen decoloratur: moxque & labores & morbi gignuntur: quicquid nihil excernitur, similia patiuntur: si repente contra consuetudinem laborent. Nam caro uiolenter plurimum contabescit: quos sic curato, cibarium tertiam partem demito, cibisque acribus, siccis, asperis, odoratis, lotiūque mouentibus uitior, plurimumque uestitus tortuose currito, modice nudus currito, iaculato, luctator, confricato, summarum manuum exercitatio, pilæque concertatio magis confert, plurimumque mane post exercitationes deambulato. Post cenam uero labor uocis commodissimus est, nam humorem educit, corpusque carnem rarefacit, sed non prandere confert, cibus his decem dies uitior, postea dimidium subtrahi cibi porrigito sex dies usque, deinde uomito, post singulas uomitiones quatuor dies cibus nutrito. Cum uero decem dies uenerint, post uomitum, totum sublatum cibum reponito, plurimumque & laborato & deambulato, & sanescet: nam hæc natura plus laboris, quā cibi polcit, egēte. Quidā uero hæc patiuntur: cibum liquidum non digestum, uti leuitate intestinorum, lienteriaue demittunt, nihilque dolent, quod uentriculi humiditate & frigidityte patiuntur: nam propter frigiditytē, nō concoquunt, propter humiditatem egerunt. Corpus ergo tabescit, afficiturque, nutrimentumque commodum

Curatio.

Plenitas alia.

Medela per uentriculum.

Quibus fucus.

Post cibū pro-

fit.

Plenitatis alius

morbus.

Hydropodes

morbus.

Medela que.

Alindefit.

Anaxillos.

Plenitas et hoc

affert.

Medela que su-

perioris.

Carnosa corpo-

ra que patitur.

Defusioforum

morbus.

Curatio.

Que exercita-

tiones.

Corycomachia

Vocis exercita-

tio.

Morbus alius.

Lienteria.

Curatio.

non capit, uentriculique corrumpuntur, hiq; in morbos decidunt. Quare prouideto, et
 bariorum huic tertiam partem demere confert, panesque non fermentati, non exculli,
 furnacci, clibanice uel, uel subcinerici, calidi uino aspero madefacti porrigantur; pisci
 umq; superiora, & ad caudam uergentia: capita uero, uentresque tanquam nimium
 humida finito, mitti uel, muria decocta uel alia aceto tincta: carnes autem sale & ace-
 to conditas porrigito, catulinas autem affatas. Palumbis uero, taliumque autum affas,
 & elixas, holera uero minime: uinum nigrum potato, multum deambulato mane, post
 cenam & deambulationem quiescito, tortuose, sensim addendo, cursitato, multu con-
 fricato, tarde, leniterue, cum oleo & puluere luctator. Caro uti calefacta siccescat, de
 uentriculoque humiditatem deducat, magis confert ungi, quam lauari. Sed imprana
 sus degito: cum uero septem dies transierint, cibi dimidium reponito, quatuorque die-
 es sic nutritato, septimanaque altera totum cibum reponito. rursumque uomito, similia
 terque nutritato. Quibusdam uero hac eueniunt, non putrefactam excreant, corpus
 tabescit, cum cibus non fruatur: hi tempore procedente in morbos decidunt, qui uen-
 triculos frigidos & siccos habent. Cui ergo cibus non commodis, nec exercitationibus
 utantur, hac patiuntur, pane puro, furnaceo huic uti conferet, piscibusque elixis con-
 didis, carnibusq; suillis elixis, trunculisque discoctis, plurimisque aliss salis, acribusq;
 madefacientibus, muriisque conditis. Vino autem nigro, molli, cumq; cibus, uix quid
 & sici inferto. Parum prandito, plurimum cursibus tortuosis exerceto, postremo re-
 ctis, trochisue: post cursum, lucta cum oleo, post exercitationes parum deambulato,
 post cenam surgito, statoque. Mane uero plurimum deambulato, calida lauato, pluri-
 mum ungit, laboratoque, dormito, mouetoque, quidq; coito, cibi quadrantem demie-
 to, post decem dies ad cibaria deducito. Quidam uero liquidum, putridumque excre-
 nunt, cetera valent, exercenturque sine molestia. Quidam commodis excluduntur, quo-
 rum carnes mox uentriculus caliditate lancinat, uexatq; cibosq; excludit, ulceratur, quem
 iam sistere facile non est. Quare prius prouideto, cum noveris uentriculum, plus quam
 expediat calidum, & humidum esse, laboresq; nimios non conferre, quem uictus ratio-
 ne refrigerato, siccatq;. Primum quidem dimidium exercitationum demito, trientem
 que ciborum, pultemq; placetamue, seu mazzan subactam, coditamq; porrigito, piscis
 que sicciissimos, non pingues, nec salitos, decoctos. Carnes autem auicularum affas, pa-
 lumbis uero, columbarumq; decoctas, perdicum autem & gallinarum affas, non conditas,
 leporeas uero, ferinasq; omnes aqua decoctas: holera quae refrigerant, uti beta, deco-
 cta & aceto condita: uinum nigrum, asperum, citatius currito, parum confricato, lucta-
 torq; manus exerceto pila, saluque. Nam summarum manuum exercitatio, acrochei-
 refusue, saltatio, pila certamen, pugna, salusue, non multa, comoda est, post exercitatio-
 nes satis pro labore deambulato, post cenam pro cibarijs multum, mane pro habitu
 modice, tepida lauato, nec quiescito. Quo nutritatu cum decem dies nutrieris, cibi dimi-
 dium addito, laborumq; trientem, postq; cibos siccos, acerbosq; uomito quamprimum,
 post uomitum quatuor dies cibo producto, laborumq; diuidito. Cum uero dierum decu-
 ria uenerit, cibum reliquum addito, uinumq; potabile, minus laborato cum uomuerit, uti
 scriptum est producto. Semel autem comedere hoc tempore, dum sinitur, confert. Qui-
 dam autem siccum, perustumq; excreant, osq; siccescit, moxq; amarescit, uentresq; & lo-
 tum sinitur. Nam cum intestinum circa excrementum humiditate non habet, citumue
 tumet, exitumq; sepius, claudire, doloremq; praebet, calorisq; corripit, quicquidq; come-
 dat, potetue uomit, stercesq; demum: qui cum huc peruenierit, non uiuet. Quare prius
 prouideto, potiusq; hunc hominem siccitate, quam caliditate laborare scito, quem pulse,
 mazzae subacta, persulata, panemque sitanio tritico, succo furturum fermentato nutrita-
 to: holentibusq; tenellis, praeter sicca & acria, decoctis: piscibusque leuissimis, capinibus
 que eorum decoctis, cammaris, musculis, echinis, cancellis, conchiliorum iure liquidissi-
 mo. Carnibus uero suillis, hoedinis, agninis, catulinisq; decoctis, trunculisq; anteriori-
 bus discoctis: piscibus autem lacustribus, fluminalibusque decoctis, uinoque molli dilue-
 so. Laboribus uero non multis, nec celeribus, sed quieris: deambulationibus autem
 pro

pro corporis habitu, quæ satis sint, utitor, matutinis, postq̃ exercitationis laborem modicis. Post cenam uero ne deambulato. Balneis uero, somnis mollibus, prandioq̃ utitor, postq̃ prandium somno non longo, pomisq̃ madeficientibus, cum cibis, citere utridi, sicetque aqua madefacto, dimidiumque de prioribus laboribus demito, postq̃ dulces, pingues, salios, multosque cibos uomito, quatenusq̃ uomas, in cibis commorator, deinde tres dies cibum porrigito, prandetoque. Cum uero decem dies uenerint, plus laborato. Si uero cibi plenitas inellet, uel uentriculi redundantia, uomito: si minus, deinceps sic curato. Quidam autem post matutinas deambulationes horrent, capite grauatur, quoniam nimia deambulatio corpus & caput humiditate uacuat, horroremque & grauedinem gignit, moxq̃ horridam febrem. Quare huc negligenter ueniendum non est, sed prius hic curandum. Cum primum quid horum comparuerit, paululum ungit confectioque, plusq̃ solito prandeto, molleque uinum abunde potato, postq̃ prandium, quantum satis sit, dormito: uespere autem leuiter laborato, calida lauato, solitum cenato, post ne deambulato, post aliquanto cubato, postridie autem aqua foueto, mollibusque somnis utitor, sensimq̃ dies quinque productio, sicq̃ hos curato. Quidam uero post exercitationes horrent, cumque exuerunt: priusquam certent, laborant ue, & cum refrixerunt, horrent, corpusque tremat, somnusque inuadit, cum expetiscuntur, crebro hiant: post cenam uero supercilia grauescunt, moxq̃ grauiter febricit. Quare ne huc deueniatur negligenter, prius caueto, sicq̃ curato. Primum quidem omnium exercitationum dimidium demito, cibisq̃ omnibus liquidis, frigidisq̃ utitor, potatq̃ molliore, dilutiorēque. Cum uero quinque dies transierint, laborū demptorum tridentem addito, cibisq̃ hisdem utitor: quintoque alio die dimidium reliquorum laborū addito, postq̃ alium quintum diem, labores omnes leuiiores minoresq̃ iterum permittit, ne modum excedat caueto. Qui enim hæc signa præferunt, propterea hæc patiuntur, quoniam labores cibos superant, quare hæc exaquare. Quidam uero hæc patiuntur, sed quædam quidem, quædam uero non. Signorum quidem horum omnium causa hæc est, quod labores cibos superant, Medela autem eadem est, calida lauati, molliorēque cubare his cōfert, semelq̃ uel bis crapulari, tamen modū ne excedito, coireq̃ post hoc, labore & deambulatione penitus abstineto.

DE INSOMNIIS.

DE signis uero, quæ in somnis fiunt, quisquis recte cognoscit, & obseruet, magnā diuinam ad omnia habere deprehendet. Nam animus cum corpori feruit, uigilat, pluriatamq̃ diuiditur, totusq̃ sese corporis partibus deditur, sensibus præsertim, auditui, uisui, tactui, uia, actioni, cogitationi: corporis omni, quæ cogitatio ipsius nō est. Nam cum corpus quiescit, animus mouetur, totumq̃ corpus perretrat, suamq̃ domum reagit, corporisq̃ negocia omnia peragit, corpus enim cum dormit, non sentit. Hic autē uigilat, sentit, cognoscit, uidet uidenda, audit audienda, uadit, tangit, adficitur, cogitat, & infumma, quæ corporis, uel animi sunt, per somnum animus omnia peragit, qui hæc ergo recte discernet, magnā sapientiæ partē habebit. Quæ uero somnia diuina sunt, quid quæ boni uel mali, uel urbibus, uel priuatis euenturū significant, quæ ferre nunquam errant, qui de his artē exactā habent, decernūt. Quæ uero corporis mala, pathematūque animus significat, quæ nimia plenitate, uacuationē uel rerū inuitarū, uel consuetarū mutatione fiunt: hi quidem & hæc decernunt, sed quædā assequuntur, quædam non: quorū neutrum nouerunt, cur assequantur, & cur nō: sed tamen cauendū esse admonēt, ne quid detrimenti capiat, qui nō docent, qui cauendū sit, sed tantū Deis supplicandum esse censent: quod quidem pium est, decorum, optimumq̃. Nam qui hoc consulit, & concipit, deos aduocet oportet, quod sic habet. Quæcūq̃ somnia, diurnas hominis actiones continentia, per uespertinam noctem in re proba, mens somniat, similiaq̃ diurnis actionibus & uoluntatibus reddit, optima homini sunt. Nam sanitatē significant, quoniam animus in diurnis actionibus, uoluntatibusq̃ permanet: necq̃ plenitate, uacuationē, re uel alia extrinsecus prorumpente detinetur. Cum uero somnia diurnis actionibus aduersantur, pugnaque in his aut uictoria inest, corporis perturbationē significat: quæ si ualida sit, malum etiam ualidum erit: Si uero pusilla, malum etiam pusillum erit: quæ

Vomitus.

Morbus diuus.

Medela quæ.

Morbus diuus.

Curatio.

Cur hæc fiunt.

Que per somnum fiunt.

que animus operatur dum corpus quiescit

Quantum sit somnia nouisse

Que coniectio res non assequantur.

Somnia perspicuo.

Que bona, & contra.

actio sit nec ne amouenda, non obseruandae, non statuo. Corpus uero hominis uti *curatio.* retur, consulo: plenitas enim cum excreatur, animum perturbat: quae si magna est, uomito, quia confert, diesque quinq; cibis leuioribus nutritio. Maneque multum, uehementerque sensim addendo, deambulato, proque ciborum copia laborato: si uero quod aduersatur, ualidum non est, uomitum & cibi trientem demito, sensimque dies quinq; sic nutritio: deambulationibus premito, uocis laboribus utitor, Dijs supplicato, perturbatio sistetur. Solem uero, lunam, coelum, stellasque claras, purasue, solis que more se facile mouentes, si quis per somnum uideat, singula haec optima sunt, sanitatem enim corpori undique significant: quare hunc statum, habitumue, optimo nutritu conseruato. Si uero quid contra uideat, morbum corporis aliquem portendit, ualidiorum ualidum, non ualidiorum leuiorem, stellarumque exterior circuitus, solis medius, lunae cauus. Quae uero horum extingui, laedi, euanescere, cursusque & circuitus remorari uideatur, morbus eadem parte fiet. Quod si aere, uel nebula fieri uideatur, leuior erit. Si aqua, grandineue, grauiorem, ualidioremque fore putato. Nam redundantiam & excreationem humidam, pituita totamque corporis ad exteriora decurrisse significat: huic coheret plurimum sensim addendo, uestito cursitare, multumque sudare, postque exercitationem plurimum deambulare, non prandere, cibique trientem demere, diesque quinq; sic nutrire: quod si ualidius uideatur, foueto, per corpus enim purgare conferet, quoniam detrimentum in exteriori parte est. Cibis uero siccis, acribusque utitor, poculis asperis, meracis laboribusque ualde siccantibus, Si uero horum quid luna patiat, de interioribus trahere conferet, postque cibaria acris, salia, molliaque uomere, citatiusque currere, & deambulare, uocem exercere, non prandere, cibaria subtrahere, sicque nutrire. Propterea autem de interioribus reuellendum est, quoniam detrimentum, nocuentissimum, in corporis cauis comparuit. *Quid sol.* Si uero Sol quid tale patiat, hoc uehementius, ualidiusque tam est, difficiliusque educitur. Quare utrinque reuellito, tortuosisque & recte cursitato, deambulatote, per omnesque labores alios exerceto, cibariaque subdacito, sicque nutritio, deinde rursum uomito, diesque quinq; quique producito: Si uero per serenitatem prematur, non ualidiusque esse uideatur, cuiusque siccitate detinetur & superari, periculum est ne in morbum incidat. Quare laboris demito, liquidiusque & humidius, molliusque nutritio, lauato, plurimum quiescito, dormitoteque dilatare. Qui si signitus, calidiusue uideatur, quod contrarium est, bilis excreationem & redundantiam significat: quod si superatus non compareat, & euanescat, periculum est, ne eo morbo pereat: quod si trepidare, uertique in fugam, celeriterque fugere uideatur, & esse qui sequantur, nisi curetur, furoris periculum est. Maxime autem omnibus his confert, uerato purgari: si minus, cibo aquoso uti, unumque non potare, si minus, album, tenue, molle, dilutum; ab acris autem, desiccantibus, calefacientibus, salisque abstinet, naturaliter multum laborato, multum uestitus cursitato, ne conficatio, neue luctator, nec saltato, aliasue certato, molliter quiescito, & dormito, desiteto, nihilque nisi naturaliter laborato, post coenam deambulato, fouerique optimum est, deinde uomere, trigintaque dies ne repleatur: si uero repleatur, post dulcia cibaria, aquosa, leuiasque uomito bis menses. Quae autem horum modo huc, modo illuc, nulla ui & necessitate compulsa uagantur, perturbationem aliquam animi praecura uel tristitia significant, quiescere autem huic confert, animumque de curis ad res latas, speculationesque risum mouentes conuerrere: si minus, ad ea quibus spectando letetur, quod si duos, uel tres dies faciet, sistetur, & sedabitur: si minus, periculum est, ne in morbum cadat. Quae autem aspera, claraque de sua circulatione excedere uideantur, exortiuasque & anteria petere, sanitatem significant. Quod enim naturale corporis purum, post uestitum circuitu cadit, bene habet: nam quae in uentriculo excernuntur, quaeque in carnem reiectantur, omnia de circuitu cadunt: quodque nigrum, fuscum, non lucidum, occiduasque petere uideatur: uel in mare, terramue cadere, uel superna petere, haec maiores morbos significant, nam quae superna perit, capitis destillationem, & rheuma significant. Quae in mare cadunt, uentris mala; quae in terram, carnis tubercula, pustulasque, quibus confert cibi trientem demere, post uomitum quinq; dies sic nutrire, post alios quinq; cibum

*Sol, luna, stella
quid porten
dant in somno
uise.*

*Quae nutri
tio.
Luna per so
mnum patiat
sa, quid porten
dat.*

*Diuersitatem
somnia ob
seruato.*

*Quis signus
horis signus*

Modellae affice

*Pura uidere
uideat aspera
quid portendat.*

*Quid eorum
casus.*

cibum totum reponere, cumq; rursus uomuerint, similiter nutrire, quodcūq; horum purum caelo haerere uideatur, sanitatē significat, quoniam purū in homine de æthere est, tale siquidem animus cernit, quale descendit. Quod autem nigrum, non purum, peripiscuumq; uideatur, morbum significat, non plenitate, uacuitatē ue, sed externa deductio: ne huic acriter currere cōferet, quo parum corpus contrahat. nam quo crebrius quis spirat, eo magis quod aduenit, excernitur. post cursus autem acriter deambulare, quatuorq; dies molliter, leuiterq; nutrire. Cū quid purum de Deo puro capere quis uideatur, quo ad sanitatē optimum est. Nam significat, quæ corpus intrant, pura esse: si quid autē contrā, non bonum est: morbum enim in corpus uenisse significat, quare hunc uti priorē curat. Sin autem in serenitate molliter plueret, neq; ualde perfundere, hyemare ue uideatur, optimum est: nam modicū spiritum, purumq; hominem ab aëre intrasse significat: si uero contrā, uehementer, iugiterq; plueret, tempestuosa, procellosa, grandinosa, & non pura aqua, morbum significat contractum spiritu nō bono: quare hunc & alios omnes modice nutricat. De signis autē celestibus, syderibusq; cum quis gnarus, peritusq; fuerit, & doctus, sic uideto, nutricatoq; Disq; supplicato. Cū bona uideris, & in optimis Soli, Ioui celestī, Ioui possessorio, Ctesione, Mineræ possessorie, Ctesiae ue, Mercurio, Apollini. Cū uero contrā, Dis hæc auertentibus, Terræ, heroibus, qui mala omnia auertant, & periculosa. Hæc etiā sanitatē portant, uidere acute, & audire tuto, & sine metu iter facere, currere, terram planam, laeuem, cultam uidere, pululantes arbores multis pomis onustas, satias, cōsueti modo pura aqua, flumina currere, neq; plus, minusue, quā conueniat, fontes & putei, talia cūcta sic uisa sanitatem homini portant, corpusq; recte habere, circuitus omnes, nutricatus, excreationes, sic esse, & habere: si quid contrā uideat, lationem corporis significat: si autē uisus & auditus quid lædatur, morbi capitis significat: quare mane, & post coenā, plurimū deambulato, priore nutricatu addito. Cū laeta sunt crura, uomitione reuellito, plurimū luctator, & sicuti prius uicitato, palato, faucibusue lassis, carnē non purā significat: quare plurimum post exercitationes deambulato, sterilitas arborum, & ceterorū, seminis humani corruptionem significat, quæ si folia demittant, humore & frigore læditur: si uero germinant, nec fructus ferat, calore & siccitate: quare priora nutricato, deficcato, calefactoq; secunda frige factio, madefactioq; Cum uero flumina non solito modo fluere per somnū uidentur, sanguinis circuitū, periodumue significat, plus excessum, minus defectum: quare hunc cibis augeto, illum minuio. Cum autem non pura defluunt, perturbationē significat, quæ crebro spiritu cursus, & deambulationis agitata purgatur. Cū uero fontes, puteique uidentur, spiritum uescicæ significat, quod mictione purgabis. Mare perturbatum, morbum uentris significat, quem lubricis, leuibus, mollibusque purgabis. Cum autem terra, uel domus moueri uidetur, sano ualetudinē significat, languenti sanitatem, statūque præsentis mutationem. Sanus uictum mutato, quia confert primūque si patitur, statim paulatim uomito, quod totum corporis statum mutat, languens nihil mutato, quod statim præsentem corporis statum mutabit. Terram aqua uel mari inundatam uidere, morbum significat, plurima corporis humiditate, quem uomitione, non prando, laborando, sicce nutricando tolles, deinde sensim reducto. Sed neque terram nigram, perustamque uidere bonū est: periculum enim est, ne morbum grauem, mortiferūque nanciscatur, carnis enim nimiam siccitatē ostendit: quare labores, cibos siccos, ac res acidas, lotiumque mouentes subtrahito, pituitasq; succo decocto, leuibusq; & mollibus, paucisq; nutricato, potuq; multo, diluto, alboq; uritor, multa; calida satur lauato, molliter quiescito. solēq; & frigus caueto. Terræ uero, Mercurio, heroibusq; supplicato. Si uero lacu, mari, fluminēue urinari, submergiue uideatur, bonum non est, nimiam enim humiditatem significat: quem sicco nutricatu, laboribusq; iuuato, quod febrienti optimum est: nam humida calorem extinguit. Quicquid insuper quis de se uideat, modo consueto, & ad sui naturam accommodato, neque maius, nec minus, quo ad sanitatem optimum est: uestemque albam, calceamentaque perapulechra, indusse optimum est: quodcūque membrum maius, uel minus uideatur, bonū

Quid puritas
aeris.

Cū Deus quid
alieni dat.

Quid pluuia
serena.

Quibus die
supplicandum.

Diuersa uisa.

Medela.

Cursus fluminis
per somnū
uiscus quid uelit

Fontes.

Putei.

Mare.

Motus terre
uel domus.

Terre inundatio.

Terre nigra,
perustaq; solum
nigrum non bonum est.

Vrinatio, natatio
quid portendat.

Vestis, calceamentū,
pulechra, somnia.

*Nigra noua,
per somnū ui-
sa, mortuū.*

num non est: quare hoc uictu augeto, illud minuito, Nigra uero morbosa & periculo-

*Corpora des-
formata.*

*Cōmissio, po-
tatio.*

*Carnis come-
stio uis per so-
mnū quid por-
tendat.*

Potio aque.

*Diuersa so-
mnia aspicio.*

*Se hac inueni-
se est.*

*Species, acies
uo oculi corru-
pta, qui care-
tur.*

*Cerulea, uel
maris coloris
acies, oculi.*

Medela.

Visio que.

*Arum cum
melle.*

sa sunt: quare mollescit, madefacit: noua mutationem portendunt, mortuos puros
uestibus albis indutos uidere, quidē ab his purum capere, optimum est, sanitatē enim
& corporum & intrantū portendit: nam nutrimenta, incrementa, semina, fructus mor-
tui subministrant, quæ sincera, pura, corpus intrantia, sanitatē significant: quos con-
tra si quis uideat nudos, atratos, non puros, quidē capientes, uel domo exportantes,
cōmodum non est, morbum enim portendit: quæ si sic corpus intrant, noxia sunt: qua-
re cursu, deambulatione, purgato, cibo, molli, & leui, uomendo nutritato, Quæcūq;
corpora, muta forma, terrentia, per somnum uidentur, ciborum non cōfectorū ple-
nitatem, excreationem, bilem, morbum, periculosum significant: quare uomito, dia-
es, quinque cibis leuissimis, paucis, non acribus, siccis, uel calidis nutritato, natura-
liter exerceto, post cœnam ne deambulo, calida placide lauto, solem, frigus, ca-
uero, Si quis uero per somnum uideat, se solitos cibos comedere, solita potare, cibi ca-
rentiam, animi, anxietatem significat: carnem uero ualidissimam, sumnoperere abun-
dare: cum non ualidam, minus, Quemadmodum enim comesta bona est, sic & uisa: ci-
bos ergo subtrahere conferet, nimietatem enim hoc significat, Panis quoque caleo, me-
les, confectus, per somnos comesus, idem significat, Pura uero per somnum aqua po-
ta non lædit, ceteræ omnes lædunt, quæcūq; cōsuetæ quis uidet, cupiditatem signifi-
cat, Quæ uero pauescitur quis fugit, sanguinis intensiorem siccitatem portendit, cor-
pus refrigerare, madefacere, confert, Quicūque uincitur, pungitur, ligatur, uel ab ali-
quo, corporis excreationem circuitus cōtrariam accessisse significat, uomere, emacia-
re, deambulare, confert, cibis, leuibus uti, post, uomitum quinque dies sic nutritare;
quin & palationes, grassationes, uisæ, malum, periculum, portendunt: transitus flu-
minum, hostes armati, monstra diuersa, morbum, furorēque portendunt, Quare his sic
deprehensis confert cibis leuibus, molliibus uti, placide, post uomitionem quinque
dies producere, plurimum, naturaliter laborare, præterquam post cœnam, calida lau-
re, desiderare, quiescere, solem frigusque cauere: quæ sicut scripta sunt, quisquis uetur,
sanam profecto uitam ducet, Hæc quidem uictus ratio, quemadmodum potuit, morta-
lis cum sum, cum deorum auxilio, mihi reperta est.

DE SPECIE, VISUVE.

Species autem oculorum, acies, & uisus, cum sua sponte corrumpitur, cerulea re-
spente fit, quod curationē non admittit: quæ uero maris colorem cōtrahit, paulatim
longo tempore corrumpitur, sapet, post multum tempus oculus alter corrumpitur,
Quare caput huius purgato, uenas, urito: quod si per exordia curetur, malum sistitur,
peius non procedit, Quæ autem inter ceruleum, marinum, color est, si puero hoc
fiat adulto, sistitur: si uero maiori septem annis, melius uidet: sed procul posita magna
splendida, uidet quidem, sed non clare, quicūque oculis admouerit, nihil aliud: huic
autem capitis purgatio, uisio, confert, Sanguinem uero mittere non, neq; cum ceru-
lea, nec cum marina est, lumen, oculorum sana acie, puerorum, puellarumque crescente
adhuc corpore nunquam iuueris, Cum uero non crescit, oculum spectato, palpebras
radio, extenuato, si opus esse uideatur, intus urito, candente non multum ferramēto:
postea crura distendito, colligato, super sellam, locato, manus in ea firmato, quis me-
dium tenero, deinde uenas scapulares considerato, crassioribus, terramentis urito pla-
cide, ne cum ures sanguis erumpat, sed si tibi tempus uideatur, sanguinem prius emit-
tito, per urito autem retro ad os usq; deinde spongiam oleo tinctam superlinito, super
urito, non multū uero super os, Sin autem uisionem non admittat, per spongiam unā
uel alteram crassiorē urito, non ad os usq; deinde arum melle subactū super uisionē po-
nito, Cū uero prope uenā ufferis, uel transuelleris, crusta, decidit, similiter uena si ten-
datur, tumeat, repleatur, saliat, subterfluat: quod minus patitur subter transuultus, transu-
rito rursus, si minus primo transuelleris, spōgias, ualde calefactas super uenā fluentē po-
nito, Nā postea crusta, quo magis calebit, decidit, cicatrices, ad os usq; pulchritus ue-
niunt, Cū autem ulcera sanescunt, tamen rursus inflant, tolluntur, rubent, plus, ceteris,
surgunt

furgit donec tepus transeat, capiteq; & pectore perusto, similiter & in toto corpore, eū quid perustū sit. Cum autem oculi palpebras terges. *Milefia lana* puro flore circa siliū cōuoluto, tergito, corcoramq; oculis, ne ad cartilaginē usq; uras, cauero. Signū autē erit te satis terfisse, cum non amplius limpidus sanguis, sed cruenta uel aquola sanies egrediatur, tuncq; siquido medicamēto, in quo aris flos sit, refricato. Cum uero crusta deciderint, ulceraq; purgata fuerint, pullulauerintq; & sanescant, uerticem secato. Cum uero sanguis defluerit, medicamento, quod sanguinem sistat, ad cicatricemq; deducat finito. Huius autē, & omnium ultimum negocium est, caput purgare, palpebrasque, qua prater naturam crassa sunt, subtersecare quamlenissime potest, postea urere, pilorum uero natura conseruata, non nimis candenti ferro, uel tenui flore usto compescere. cum uero crusta deciderit, cetera curato. Cum autē palpebrae scabiosae erunt, uel prurient, trito aris flore fricato, tuncq; aris squāmam tenuissime tritam succo uuae non maturae, in uase rubri aris, donec massa fiat, paulatim subigito, deinde cum aruerit, tenuiter trito unitor. Lulcius uero, nyctalopusue, elaterium potato, caput purgato, ceruicem conacidito, premitoq; multum, deinde bubuli iecoris frustulū unum uel duo crudum, quāmagnum poterit, cum melle deuorato. Si quis sanis oculis non uideat, huic uerticis os aperito, aquamq; educito, curatoq; sicq; sanescet. Cum oculorum uitium annueris, est, uigetq; communiter, caput, uentriculumq; inferiorem purgato, corpusq; si habeat sanguinem mittito, cucurbitulaq; secundum uenas admotae, ad quosdam horum dolores faciūt. Modice panē comedito, aquamq; potato, loco obscuro, procul à fumo, igne, ceterisq; fulgoribus cubato, modo dextra, modo sinistra, lumināq; obliqua cauto, caute ne maderatito, quoniam nō confert. Linimentū autem, cataplasmaue, cum non doleat & destitit, non confert, cum tumor nō dolet, post doloris acrimia medicamēta, cū dolor sedatus erit, post medicamenti unctionem, tunc linire confert, quod uideatur conferre. Diutius uero fixe contueri non confert, lachrymam enim prouocat, quod oculus clara sine labore contueri non potest: sed neq; confert diutius clausis oculis nihil contueri, spectareue, praeterim si calida defillatio defluat: nam retenta lachryma calefacit. Cū uero non destillat, cum succo linire confert.

*Milefia lana.**Verticem apert.**Palpebrarum curatio, Lulcius forūq.**Qui curantur sanis oculis nō uident.**Quādo emplastrandum.*

HIPPOCRATIS COI

DE RATIONE VICTVS IN MORBIS ACVTIS LIB. ^{quartus} QUARTVS.

GVILIELMO COPO BASILEIENSI, INTERPRETE.

Præcorum medicorum tres fuisse familias memini Galenus libro primo de curandis uisitatione. Una eorum fuit medicorum, qui uocantur incolebant: quorum princeps fuit Hippocrates. Alia Rhodiorum. Tertiae autem auctores Cnidii uocabantur à Cnidio insula una ex quinq; Cycladibus. Horum placuit Hippocrati hoc loco Cnidias sententias uocari. et dicitur liber de praxia. infra pag. 455.

QVI Cnidias uocatas sententias, posteritati literis prodiderūt, quamuis in singulis morbis & affectus & accidentia quædam agrorum recte quidem illi scripserint, tamen ea duntaxat attigerunt, quæ nullo terē negotio scriberet is quoq; qui medicinam non didicisset: laborantē accurate super singulis affectionibus interrogaret: quippe multa, quæ non referente ægro, medicū prænoscere necesse est, præterierunt, atq; in alijs quidem alia, quorum nonnulla non medicorum ad coniecturas commoditatem habere uidentur. Igitur de his quæ uel ad cōiecturam, uel ad curationis rationem pertinent, equidem longe aliter atq; illi enarrauerunt, sentiendum puro siquapropter eos haudquaquam laudauero, idq; non solum ob hanc causam, uerumetiam quod paucis admodum medicamentis uti sunt. Nam præter ea quæ de acutis morbis præcipiūt, hæc duntaxat tradiderunt, elaterium, id est medicamentum quod purgandi uim obtinet, serum, & lactis suo tempore potionem. Quæ si satis efficacia ad morborum curationem essent, ipsi summa laude fuissent extollendi, ut

habes illius huius libri ut scribit a Joanne Passio. in eadem m. 6. volumine operis Galeni.

qui huius lib. aduersus similes sententias inuenerunt pox in eadem ut ait Gal. in eadem m. lib. 2. de praxia. 455. sed si scribit.

6. pote qui pauca admodum, sed quibus nihil deesset, præscripissent: id uero longe abest à ueritate. Proinde posteriores, suscepto corrigendi munere, medica magis uia, ea quæ, singulis exhibenda sunt, instituere tentauerunt. Etenim de uictus ratione ueteres nihil penè scripserunt, sed hanc partem haudquaquam contemnendam præterisse uidentur, quamuis nonnulli singulorum morborum uarietates, multitudineque ipsorum modos, non ignorarent. Quinetiam in hoc peccauerunt, quod omnium morborum numerum manifeste deprehendere conati sunt: id uero perdifficile est, si inde coniecturam feceris, quod morbi inter se differunt, nullusque sit idem morbus, nisi idem quoque nomen sortiantur. Mihi uero placuit uniuersæ huic arti sic mentem adhibere, ut enarrata in ipsa singula officia probe perficiantur, & quæ celeritatē desiderant, celeriter: & quæ puritatem, pure: & quibus dolor accedere non debet, ea iucundissime tractentur, ac reliqua id genus omnia secundum hunc modum (qui à proximo illo planè abhorret) in meliorem formam redigantur. Quocirca illum medicum in primis laudandū putauerim, qui in acutis morbis, ea, quæ plures enecare solent, longe diuersa ab alijs ratione in melius commutare potest. Igitur hi sunt acuti morbi, quos ueteres uocauerunt, colicalem, peripneumoniā, infantiam, lethargum, ardorem, & si qui alij illos sequantur, inter quos omnino febres continuæ agrum interficiunt. Quum enim nullum commune pestilentis morbi genus grassatur, sed dispersi, dissimilesque fuerint morbi, ij magis quam reliqui omnes hos minime perimere solent. Idioræ uero (quod ad huiusmodi morbos pertinet) sicuti nequeunt quantum quisque à proximo differat, discernere: ita modo has, modo illas curationis formas aut laudant, aut uituperant. Cuius rei haud mediocriter indicium est, quod horum morborum curandi rationem populares, utpote rudes, omnino ignorant, medicos enim arbitrantur esse eos qui medici non sunt, maxime ubi dictorum morborum genus aliquod inciderit, facile enim est apud ægros nomina usu comprobata proferre: quippe si aut pituitam cremorem, aut uinum aliquod, aut aquam nullam quis nominauerit, uulgares hæc eadem apud medicos, tum præstantiores, tum deteriores sine ullo discrimine in usum venire existimant. uerū e contrario res sese habet, nam longo intervallo (quantum ad iam proposita attinet) inter se dissident. Igitur scribere aggredior, in primis ea, quæ quamuis scitu utilia sint, tamen à medicis ignorantur, deinde ea quoque quæ magis gnoscere uel iuuare, uel ledere consueuerunt. Quæ ignorantur, hæc ferè sunt. Cur alij quidam medici non colatū pituitam perpetuo exhibentes, minime se errare putant: alij uero omnino præcipiunt, ut ne hordeum quidem ullum laborans deuoret, magnam inflorem pituitam, neque succum eius dandum censeant, idque alij usque ad septimum diem, alij donec finatur morbus. Sanè huiusmodi quaestiones, medici neque proponere, neque propositas explicare consueuerunt. Quam ob rem populares graui admodum calamitiam uniuersam artem damnant, perinde ac si nulla (quantum ad acutos morbos attinet) uideatur esse medicinarum professio. Tanta enim est artificum inter se pugna, ut quod unus saluberrimum, id alter protinus perniciosum esse contendat. Atque hac ratione factum est, ut diuinationi ferè ars ipsa cōparetur. Siquidem augures eandē auem, ad sinistram quidem faustam, ad dexteram uero infelicem esse putant. Similiter ubi uictimarum extra inspectantur, talia quædam inueniri solent, à quibus deinde uatum nonnulli omnino dissentiant. Hanc perpensionem tum honestissimā esse, tum cognitione quadam plurimis, eisdemque perquam utilibus in arte rebus, cōuenire dixerim, utpote quæ ægris uniuersis magna quadam ut sanitatem, sanis securitatem, exercitantibus bonum habitum, & quicquid aliud quoque uolueris, pollicetur.

DE PTISANA.

8. *Præsentat.* Igitur pituita in his morbis, cæteris quæ ex frugibus constant pulmentarijs, mea quidem sententia, rectissime antefertur: neque mediocri laude efferendū sunt ij, qui eam antepone re decreuerunt. Nam uiscositas eius lenis, continua, iucunda, lubrica, & modice laxa est, sitim arceat, & (ubi ablutione opus est) facile descendit, non astringit, non uellit, car grauius, neque in uentre tumescit, quippe quum decoqueretur, tumuit quantū maxime.

xime innumescere potuit. Ceterū qui in huiusmodi morbis pitana utuntur, ne una qui
 dem die uenas (ut ita dicā) cōcidere sinant, sed ab eius usu nequaquam desistant, nisi aut
 medicamentum, aut clyster id impediatur. Proinde qui bis die cibum ex consuetudine sua
 munt, bis quoque pitana eis exhibenda est: qui uero semel duntaxat, ipsi primo quidem
 die semel tantum detur, facta tamen additione. Quod si fieri potest, bis quoque exhibeat,
 ubi uidelicet res ita expositulare uidetur. At in principio neque multam neque crassam da-
 re, sed aliquid tum consuetudinis gratia, tum etiam ne uenas concidant, ingerere conue-
 nit. Sed de sorbitionis incremento animaduertendum est. Nam si quā aridissimum es-
 se conieceris morbum, haud ita multum ipsius dare oportet, sed ante sorbitionem, aut
 aquam uulgam, aut uinum, utrum magis profuturum existimaueris, propinare: utriusque
 uero usum in singulis affectionibus postea dicemus. At si humidum fuerit os, & quæ a-
 pulmone excernitur, debitam qualitatem seruauerint, augenda est (ut summam dicam)
 sorbitionis quantitas: quippe quo copiosior, citatiorque humor apparuerit, eo maturio-
 rem; quo uero tardior, minorque, tardior morbi finem denunciat. Verū hac ipsa per-
 se magna ex parte talia deprehenduntur: multa uero haud inuicilia, à quibus coniecturas
 capere oportet. hic omisimus, de ipsis postea dicturi. Ceterum quo copiosior fuerit pur-
 gatio, eo cibum oportet esse auctiorem, idque usque ad morbi iudicationem, cuius impe-
 tus magna ex parte duos dies non excedit, ubi uel quinto, uel septimo, uel nono die mor-
 bus finiri debet: quocirca & pares, & impares dies accurate perpendere oportet. His ita
 cognitis, sorbitionem maturino quidem tempore exhibe, uespere autem ad alios etiam
 num cibos transire poteris. Huiusmodi igitur institutio, magna ex parte iuuat eos, qui
 protinus ab initio rota utuntur pitana. Quum itaque pleuritici aliquid notari dignū scire,
 are & expurgare ceperint, dolores ipsorum ilico sua sponte desinunt. Quinetiam pur-
 gationes hoc pacto longe perfectiores sunt, minusque suppuratione afficiuntur, quam si
 aliena uictus ratione educarentur: insuper iudicationes simplices, facilioresque sunt,
 neque tam facile morbi reuertuntur. Sane pitana ex hordeo quamoptimo facere, & eam
 probe concoquere oportet, idque præsertim, si non solo cremore uti decreueris. Sic enim
 præter reliquas pitanae commoditates lubricitas eius prohibebit, ne inter deuorandum
 noxam inferat hordeum: neque enim adhærebit, neque per thoracem transiēdo moram fa-
 ciat. Quum enim studiose coquitur, perquam lubrica euadit, sitim nequaquam excitat:
 atque ut facillime concoquitur, ita imbecillissima est: quibus nimirum omnibus indige-
 mus. At nisi exquisita fuerit huiusmodi sorbitionis preparatio, adeo ut nihil desit, quo
 minus expectatum auxilium præstet, noxia sepe numero efficitur. Etenim quibus cibis
 recens conclusus est, si eo non uacuato, sorbitio detur, dolor iam instans irritabitur: aut
 si dolor non est, protinus inducet, spiritus reddetur quā frequentissimus, id quod non
 mediocriter malum est: nam pulmo exiccatur, & præcordia, abdomen, atque septum transuer-
 sum dolore cruciantur. Quinetiam ubi lateris dolor continus est, atque calidis fomen-
 tis non leuatur, neque procedit spiritum, sed lentum & incoctum est, si tum neque alui ducti-
 one, neque sanguinis missione (si horum auxiliorum alterutrum cōferre uideatur) dolorem
 solueris: sed pitana sic affectis exhibueris, nihil obstat quo minus præcipiti morte ra-
 piantur. Itaque ob has causas, atque id genus alias, qui totam pitanam ingerunt, uel septi-
 mo die; uel citius moriuntur, ac alij quidem dementes, alij uero à spiritus difficultate ster-
 tentes suffocantur. Proinde uetustissimi, eos syderatos esse putabant, cum eas, quas mo-
 do cōmemorauimus causas, tum uero quod mortuus latus liuore affectus ad plagam simi-
 liudinem uidebatur. Cuius rei causa est, quod perseverante adhuc dolore, mors pro-
 pter difficilem anhelationem obortum, ipsos præoccupat: citantur enim spirationes. Ex
 multa uero, frequentique spiratione (ut diximus) spiritum incoctum, uiscosumque factum non
 procedit: sed in pulmonis meatibus retentum, stertorem efficit. Quum itaque ad hoc diffi-
 cultatis peruenit, magna ex parte mortiferum esse consuevit. Quippe retentus spiritum
 prohibet aeris ad internationem, ipsumque celeriter egredi cogit: quo fit, ut uicissim al-
 terum ab altero male afficiatur. Si quidem retentum spiritum, spiritum frequentem red-
 dit: spiritus autem frequens, spiritum sic facit uiscosum, ut elabi non possit. Solent uero ea-

bitio detur, minor tamen quam pro consuetudine. Tandem leuato dolore, nisi aliud quid-
piam obstitit, liberalius exhibeatur. Idem dixisse uelim, quoniam primum cremor in usum
uenerit. Equidem facius esse puto, ut protinus ab initio sorbitionem dare incipias, quam
tertio, quarto, quinto, aut septimo die: quoniam uidelicet uenae coeiderunt, nisi sub hoc spa-
cio morbus fuerit iudicatus. Atque hos similiter, ut superiores, preparare oportet. De
sorbitionis exhibitione haec ferè sunt, quae dicere decreueram. Ac de potione quoque (qua-
liscumque ex his, quas posthac declarabimus, sumatur) eadem ratio est.

DE CONSVETVDINIS MUTATIONE.

Sed non ignoro omnes ferè medicos à debita obseruatione quam grauissime aberrare,
quippe qui ab initio duos, aut tres, aut etiam plures dies fame cruciant agros, de-
inde & sorbitiones, & potiones exhibent, quod uidelicet operae precium ipsis uidetur,
magna corporis mutationi quidpiam quod ualde sit magnū obijcere. Equidem muta-
tionem laudo, si modica fuerit: recta enim debet esse mutationis translatio. Maxime ue-
ro in ciborum exhibitione mutationis consideratio habenda est. Porro grauissime laudum
est, qui tota uita primum, si mutationi peccatum accedat, ac laeditur quoque qui succum
duntaxat assument. Deinde noxa afficiunt, qui soli potione accipiunt, sed minus quam
superiores. Ceterum ut rectam uictus rationem instituas, salubria praecepta quae per bo-
nam ualitudinem obseruanda sunt perpendere oportet. Quoniam enim non parum interlit, hac
ne, an illa uictus ratione sani utant, cum alijs quibusdam, tum praecipue in mutationibus,
quomodo fieri potest, quo minus magna sit in morbis uarietas, idque maxime in acutis.
Quod autem uictus rationem, quae nunquam uariatur, longe tutius sit obseruare,
quam subito uel ad meliorem transire, facile intelligitur. Quippe siue bis, siue semel dun-
taxat in die quis cibum accipere solitus est, si subito consuetudinem mutauerit, noxae, im-
becillitatemque subibit. Etenim prandium assumens, qui id non consueuit, protinus imbe-
cillus, grauis, agrotus, legnisque redditur. Quod si praeterea coenauerit, ructus acidus, &
alui leuitas subsequitur: grauius enim sub infueto onere uentrigulus, qui antea aridus es-
se, ac neque bis intumescere, neque toties cibum coquere solebat. Proinde iuandi sunt tales
compenatae mutationes: siquidem dormire eos oportet, tanquam nocte à coena ducent,
ac hyeme quidem frigus, aestate uero calorem uitare. Si somnus non accedit, lento, frequen-
tissime incessu ambulare, ac neque stare, neque coenare debere, nisi forte per exigua quaedam, ea
que minime noxia sumant: minus bibere, idque meracius, & nequaquam diluere. Maiori ta-
men molestia afficietur, qui ter eadem die ad satietatem usque cibum ingerit, ac multo ma-
gis si crebrius etiam multum assumpserit. Quamquam sunt nonnulli, quibus nihil molestiae affert,
ter in die cibo repleti, praesertim si ita educari consueuerint. Quibus consuetudo fuerit bis
die cibum assumere, si nisi praesent fuerint, imbecilli, agrotusque, ac ignaui reddunt, dolore pra-
cordia torquentur, ueluti suspensis uisceribus: urina calida, pallidaque redditur, & alui sedimi-
na aduruntur, os amarore afficitur, oculi cauantur, tempora mouentur, extremae partes
frigescent. Sunt plerique qui omisso prandio coenare nequeunt: quod si tum coenauerint,
uentris grauitate molestantur, ac per somnum multo magis uexantur, quam si prandium fuisse-
nt. Quoniam igitur eos, qui bona adhuc ualitudine degunt, huiusmodi infestent acciden-
tia, si per dies duntaxat medietatem uictus à consuetudine mutetur, constat ut neque ad
diuicquam, neque minui utiliter possit. Igitur qui praeter consuetudinem semel duntaxat
cibum accipit, deinde exinanitis toto die uenis, quantum solebat coenauerit, si quoniam prandio
abstinuit, & doluit, & agrotauit, assumpta autem coena, grauis effectus est, par est enim
multo magis grauari. Cui uero ex longiori spatio uenae coeiderunt, si repente coenauerint,
multo grauius afficiuntur. Reficiuntur autem hi, quibus praeter consuetudinem uenae exina-
nitae sunt, si eodem die à frigore, calore, & fatigatione tuti seruentur, quippe quod omnia haec
agere tolerari solent, deinde coena multo leuior, quam pro consuetudine, instituenda est:
eamque non aridam esse, sed humiditatis modum seruare oportet. Vinum haudquaquam diluere
potare, neque minus quam ciborum ratio desiderat. Postero die exiguum cibum in prandio
sumere, ut paulatim ad consuetudinem fiat reditus. Huiusmodi uero noxas grauissime
ferunt hi, quibus superiores partes amara bili redundant. Quibus uero in superioribus

14.
Sorbitiones
quamprimum
dande.
15.
16.

Error medicorum.

18.

19.

20.

Consuetudo multum potest.

22.

25.

24.

27.

29.

30.

31.

pituita continetur, si in ediam præter consuetudinem magna ex parte facile tolerant, quo-
 sit ut minus quoque laedantur, si præter consuetudinem semel duntaxat in die cibo refician-
 tur. Præterea efficax argumentum uel ex eo deprehenditur, quod maxime in nobis mu-
 tationes sunt naturæ, tum habitus, potissimum morbos pariunt. Quam ob rem nec uenas
 importune exinanire, nec uigebus, seruētibuscque morbis aliquid ingerere, nec etiam
 per totū morbi decursum, uel ad hoc, uel ad illud quicquam permutare cōuenit. Multa
 si cōsentanea de uentriculo dixeris, utpote qui cibos uel malos, ac potiones quoque, si ipsi
 uis cōsueuerit, facile sustinet; contrā grauius ferre solet, si cibos, tum potiones, quam-
 uis sapientia natura uitio careant, si præter consuetudinem ingerantur. Quo minus mira-
 dum est, si maiore dolore afficiatur illorum uentriculus, qui præter consuetudinem mul-
 tas carnes, aut alia, aut lalepitia, aut lafer, aut eius caulē, aut reliqua id genus uehemen-
 tes uires obtinētia, edunt. Nec ulla admiratione capieris, si didiceris, mazam præter con-
 suetudinem ingesta, tumultum, tumorem, flatū, tormināque excitare, præsertim ubi quis
 mazam edere nō consueuit. Et quod calidus panis sitim, subitamque plenitudinem præ-
 bet, quippe qui ariditatem inducit, tardēque descendit. Itē quod panes seu admodum puri,
 seu cibarii, repugnante consuetudine ingesti, differentes inter se affectus cōmittunt. Simi-
 liter maza siue arida, siue humida, siue uiscosa sit. Ad hæc qualiter recentes polēce, præ-
 ter consuetudinem illas comedentē afficiunt; sic uini quoque & aquæ præter consuetudi-
 nem potatio, subita in diuersum usum facta permutacione, Præterea uinū quoque affatim
 epotum, siue dilutū est, siue meracū, hoc enim uenas implet & capitis grauitatem, sitim
 que excitat; illud superiores uentriculi partes laxat, inferiores flatibus cruciat. Idem ex ui-
 no rō albo, tum nigro accidit, ubi subita fuerit à consuetudine mutatio: quamuis enim
 uinosum fuerit utrūque, magno tamen discrimine, corporis respectu, alterū ab altero diffe-
 rentur nihil mirū sit, si dulce, idemque uinosum uinū, ubi subita fuerit mutatio, non idem
 efficere uideat. Cæterum hanc sententiā contraria quoque ratione fulcire oportet: siqui-
 dem in his ratio uictus permutata est, corpore nō permutato, ut nec ob auctū robur ci-
 bos addere, nec ob infirmitatē eos minuere oporteret. In singulis itaque perpēde & uim
 & speciem morbi, atque hominis naturā, ac agrotātis in uictus ratione consuetudinem, nō
 solum in cibis, uerū etiam potionibus. Sed perquam modice additioni studendū est, ab-
 lationi uero in totum intēdere sapenū prodest, modo sufficere possit infirmus, do-
 nec per uigorē morbus maturus fuerit, ad ubi faciendū sit, posthac perstringemus. Cæ-
 terū quamuis multa iam dictis cōsentanea scribi possent, tamē res de qua plurimum ha-
 bui sermonē, efficacius testimonium nō desiderat, quippe quæ cōmodissimum contem-
 planti præbet aditū. Incipientibus igitur acutis morbis, accidit interdū ut laborantium
 alij eodem quo inceperunt die cibos ingerāt, alij postero die, alij quicquid fortē fortuna
 nacti sunt forbeant, alij cyceonē, id est cinnū, bibant. Quorū error est grauior est, quam
 si diuersa uictus ratione uti fuissent, tamen lōge minus læditur is, qui hac occasione pec-
 cauerit, quam si duobus, tribusue primis diebus uenas penitus concidere sinens, mox
 quarto quintūue die huiusmodi uictus rationem aggrediat. Sed lōge grauissimum est
 si omnibus his diebus uenas exinaniri permittat, deinde posterioribus diebus, prius tamen
 quam morbus maturetur ad huiusmodi uictus rationem se cōuertat: siquidem plu-
 rimi hoc pacto mortis periculū subeunt, nisi salubris admodum fuerit morbus. Errores
 autem ab initio protinus cōmissi, non ita difficulter corriguntur, sed faciliorem certe ad-
 mittunt medelā. Hoc documento nullū aliud puto salubrius. Primis enim diebus nullū
 forbitionis genus subtrahendū est his, qui paulo post uti forbitione cogantur. Etenim
 si hordeacea pifana utuntur, penitus nesciūt ipsam noxiā esse, si tribus quatuor, pluri-
 busue diebus, exinanitis iam uenis forbere inceperint. Nec etiam cremorem eius duntaxat
 accipietes, quum nō recte forbere inceperint, noxam sibi inferri intelligunt: sed tum
 primū & cauent, & periculi magnitudinē agnoscunt, quū ante morbi maturationē quis
 hordeaceam pifanam sumit, qui cremore eius uti solebat. Vnde manifestissime colligi-
 tur, medicos nō recte agrotis uictus rationē præscribere, quippe qui in morbis nō ue-
 narum exinanitione, sed forbitione egenibus uenas cōcidere permittunt. Contrā ubi à
 uenarum

Errores ab ini-
 tio cōmissi facili-
 ter corriguntur.

uenarum exinanitione ad sorbitiones transire periculosum est, ipsi cōfestim transmutantur
do plerūq; peccant: ac nonnunquam à uenarū inanitione ad sorbitiones eo tēpore tran-
seunt, quo satius esset (ita exigente morbi irritatione) à sorbitionibus ad uenarū exinan-
tionem transire. Quapropter quibusdā ex capite ac pectore cruda bilis attrahit, quibus
uigilia quoq; morbi maturationē impediens accedit, molestia, amaritudinēq; infestans. 46.
tur, delirant, ac splendētia quadam ipsorū oculis obijciuntur, aures sibilo implentur, ex-
tremæ membrorū partes infrigidantur, urinæ redduntur incoctæ, sputa tenuia, falsa, co-
lore syncero, exigua, sudores à ceruice profluunt, anxietate uexantur, spiritus errat, quip-
pe quī sursum fertur aut frequens est, aut ualde magnus, supercilia grauānt, animi defe-
ctio urget, eaq; mala uestes à pectore projiciunt, manus tremore afficiuntur, inum la-
brum nonnunquam cōcutitur. Hæc si ab initio apparuerint, delirū, & quidem multum, 47.
ac uehementē denūciāt, atq; eger magna ex parte mori. Quod si mortem effugeris, aut
abscessus, aut sanguinis fluore cōnaribus, aut crassi puris sputo liberatur, nec aliter euade-
re poteris. Neq; uideo medicos harū rerum experientia ita exercitatos, ut imbecillitates 48.
in morbis discernant, siue ob uenarū inanitionem, siue ob aliā quandam irritationem (ut
uel dolorem, uel morbi uehementiā) eueniant. Neq; eas affectionū species dignoscunt,
quas uel natura nostrā, uel habitus, singulis efficere solet, quāquam ab his uel salus (si co-
gnoscantur) uel mors (si propter imperitiā lateant) expectāda est. Sanē ut grauissimum 49.
peccatum censetur, si uel ob laborem, uel morbi uehementiā imbecillo aliquis uel po-
tionem, uel sorbitionē, aut cibum exhibeat, existimās eum à uenarum exinanitione fa-
ctum debiliorem; ita impudentissimum est, eū quem uenarum exinanitio reddidit im-
becilliores, nō cognoscere, & abstinentia torquere, quāquam ne hoc quidē peccatum
periculo uacat, tamen ut superiore leuius est, ita magis deridendū. Si enim alius quispi-
am siue medicus, siue plebeius, accesserit, notaueritq; accidentiā, deinde contra prioris
medici institutum, cibū, potionemq; exhibeat, planē cōstat hunc nonnihil auxiliū attri-
bisse: proinde prioris artificis institutū grauissimā subit calūnniā. Videnturq; superueni-
ens uel medicus, uel plebeius ueluti mortuū resuscitasse. Nos de hac re notas qualdā feri-
bimus, quibus singula discernant. Itaq; hæc quæ iam proposita, similia ferē sunt acciden-
tibus, quæ uentriculū nonnunquam infestāt. Etenim si uniuersum corpus præter cōsue-
tudinē diu quieuerit, nō protinus robustius euadit. Quod si longiori quoq; spacio tor-
puerit, deinde protinus labores aggrediatur, id quod effecerit, uile erit. Similiter de reli-
quis quoq; corporis partibus sentiendū est. Neq; enim pedes, neq; aliæ corporis partes,
recte sua munera perficient, diuersitudine labore intercepte, si aliquando subito labo-
rare tentauerint. Similiter & dentes & oculi, & cæteræ quoq; partes afficiuntur. Nam &
cubile præter cōsuetudinē, aut molle, aut durū molestum est, quāquam quod sub di-
uo præter cōsuetudinē stratum est, corpus indurat. Porro horū omnium satis fuerit ex-
empla quadā perfringere. Esto sanē quod tibia cuiuspiā ulcere nō omnino salubri la-
boret, quod neq; perdifficilem, neq; facilem omnino curationē admittat. Si prima proti-
nus die, inter curationis uidelicet initia, sic iaceat, ut nequaquam crux eleuet, inflamma-
tione haudquaquam afficiet, multoq; citius bonæ ualitudini restituetur, quā si inter
curandū errorem committat: quod si à die quinto, aut sexto, uel serius etiā surrexerit, &
incedere conetur, magis dolebit, quā si protinus ab initio in curatione peccasset: si ue-
ro subito multumq; fatigetur, grauiori cruciabitur dolore, quā si per iam propositos
dies inter curandum fuisset fatigatus. Itaq; ex his omnibus perfectū licet colligere testi-
moniū, quod omnis subita mutatio, si modum exccellerit, noxā inducit. Ventriculus au-
tem grauius læditur si ei posteaquā uehemēter conciderūt uenæ, protinus immodice
quidpiā ingeratur. Sic reliquum quoq; corpus, si ex multa quiete subito ad uehemen-
tes labores deducit, magis lædet, quā ubi ex pleniori cibo ad uenarū exinanitionem
transmutatur. Illorū etiamnum corpora torpere necesse est, qui ex multa fatigatione re-
pente ad ignauiam, se cōuertunt. Proinde uentriculos ipsorum haud ita
multo cibo exercere oportet, aliqñ & dolore & grauitate totū corpus uexabitur. Cæ-
terum de mutatione uel ad hæc, uel ad illa, longior fuit nobis sermo, quod huiusmodi no-

ticia ad omne ferè negociū utilis est, præsertim ad hoc nostrū propositum, quod scilicet in acutis morbis à uenarū exinanitione ad forbitionē transeūtes, permutationē à nostris præceptis aberrare nō permittant. Etenim nō est exhibenda forbitio, donec maturus uideatur morbus, aut aliud signū, uel circa intestina, ut uacuatio aut irritatio, uel circa præcordia apparuerit. Vchemēs uigilia, ut crudelitatem, incoctionemq; tum ciborū, tum potionis efficit: sic in diuersam partem trāsmutatio corpus resoluit, & uelut decoctū reddit, capitisq; grauitatem inducit.

LIBER TERTIVS DE VINO.

Dulce uinum
quibus utile.

Gitur uinum dulce, & uinosum, & albū, & nigrum, atq; aquam mullā, & aquam, & oxymel, quantū ad acutos morbos pertinet, his ferè notis distingui oportet. Dulce quidē uinum nō adeo ut uinosum, capiti grauitatem affert, & minus tentat mentē, nec ullam aliud tam facile per intestina descendit: sed iecur, & lienem in tumorē attollit; ac ne his quidem utile est, in quibus amara bilis exuperat. Nā & sitim excitat, & superiorem intestinorū partem inflat: inferiori uero intestino (quod ad flatu rationem attinet) nō adeo infestum est. Sane flatu, quē dulce uinum excitauit, nō facile permeat, sed in præcordijs diu commoratur. Vinum omnino minus hoc, quā albū, uinosumq; ciere potest. At nullum aliud efficacius promouet spiritum, nisi quum sitim induxerit, tū enim minus quā cætera spiritum euocat: ubi uero nō excitat sitim, omni alio efficacius secretum iuuat. Vini albi uero sitim laudes, tum uituperationes, in dulcis uini enarratione magna ex parte continentur: ipsum enim omni alio facilius ad uescicam trāsit, urinam ciet, magnumq; semper auxilium in his morbis asserre solet: quamuis enim (quod ad reliquos usus pertinet) ab alio uino superetur, quia tamen per uescicam purgat, magnifice liberat, si exhibeatur ut oportet. Has igitur de uini tum uis, tum noxa coniecturas (licet perpulchræ sint) maiores nostri ignorauerunt. Fuluum uinum & nigrum austerum, eundem usum habere cēserem. In acutis morbis, nisi capitis grauitatem inducerent, & mentē attingerent, atq; spiritui urinae exitum impedirent. Cæterum à uino albo, alijsq; id genus, tum maxime abstinent: dum est, quum alui excrementa & mollia, & ramentosa fuerint. Id uero neminem latere debet, quod superiores & inferiores corporis partes, ut minus lædit uinum dilutum, ita meracius intestinis magis auxiliatur.

DE AQUA MVLTA.

ACTUS DURE: uisus solus de cie
rigaret.

Aqua mulla
quibus conuenit.

Qua mulla per totum morbi acuti decursum epota, his qui amara bile abundant, & quibus tumida sunt uiscera minus conuenit, quanquā ipsi non adeo, ut uinum dulce, sitim excitat, pulmonem autem lenit, spiritū mediocriter educit, tussientibus prodest, quippe quæ abstergerendi facultatē obtinet: sed plus uiscositatis quā oportet, sit spiritui inducit. Ciet urinam efficaciter, nisi uiscerum aliquid obstitit: alui biliola excrementa educit, quæ interdum uiciola sunt, interdum magis quā oportet & exuperant & spumant. Id uero biliosis maxime accidit, & his quibus intumescunt uiscera. Aqua mulla quo fuerit dilutior, eo efficacior em euocandi spiritui uim obtinet, atq; pulmonem reddit leniorem. Quæ uero minus diluta est, alui spumosa excrementa, & supra modum biliola, & calidiora magis quā dilucior ducit: quamuis alias præterea noxas inferant huiusmodi excrementa. Neq; enim præcordiorū ardorem exinguit, sed excitant, efficiuntq; ut difficulter morbum sustineat æger, & membra hinc inde deiciat: intestina etiam & anū ulcerat. Quibus uero auxilijs ea curare oporteat, postea explicabimus. Igitur si in huiusmodi morbis quis aqua mulla pro alia portione posthabitis forbitionibus utatur, is ut multa felicissime cōsequetur, ita ferè nunquam sua spe frustrabitur. Ergo quibus danda uel inhibenda sit, uel quas ob causas ab ea temperandum sit, magna ex parte iam dictum est. Sed damnauerunt nonnulli aquam mullā, quod bibentium uires frangat, maturamq; mortem ciet. Cui errori occasionem dederunt hi, qui mortem sibi fame conscierunt. Sunt enim nonnulli qui aqua mulla perinde, ac si huiusmodi quamdam uim habeat, utitur: sed id perpetuum nō est, quippe per se potui data (nisi uentrem turbauerit) aqua longe ualentior est: quin etiam uino albo, tenui, imbecillo, non odore interdum ualentior, interdum imbecillior deprehenditur. Etenim uini, mellisq; puri, & utriusq;

utriusq; uim cōsideraueris, magna est differentia. Nam si duplo plus uini puri quispiā biberit, quā si inxerit mellis, longe plus uiniū à melle, modo uentrē non turbauerit, conseq̃ querit, uel hoc argumento, quod plus subinde stercoreis deiciet. Aqua mulla à pituita forbitione epota, uehementer replet, et inflat, uiscerāq; in prae cordijs laedit. Ante forbitiōnē autē assumpta non solū nō adeo laedit, uerum etiā interdū magnifice prodest. Coctū mel, aspicientibus quidē longe praestantius crudo uidetur: est em̃ splendidū, tenue, candidum, & perspicuum: sed quibus ab eo uiribus differat, equidē non intelligo. Neq; em̃ (si bonum fuerit) crudo suauius est, & minus ab eo stercoreis descendit, quanquam neutro horū ad aquae mullae probationē indigemus. Aliquando tamē cocto melle utendū, maxime si uitiosum, impurum, nigrum, & haud iucundi odoris mel fuerit: siquidem prima huiusmodi turpitudinis uitia coctio tollit.

DE OXYMELLE.

27. **P**otionem ex oxymelle uocato, saepe numero utiū inuenies in his morbis: siquidem spiritum educit, spiritumq; reddit faciliore. Atq; haec sunt eius occasiones. Quod si uehementer fuerit acidū, modum in spiritus quae non facile redduntur non seruabit. Etenim si retenta educeret, gutturq; ipsum leue & lubricū redderet, pulmonē haud mediocriter suauet, utpote quod molliendū uim obtineret: quae si coningerent, inter maxima nimiarum esset auxilia numerandū: sed euenit interdū (quum usque adeo acutū fuerit) ut non solum non possit spiritū educere, uerum etiā uiscosius ipsum efficiat atq; submergat. Sane illi potissimum sic afficiuntur, qui alioqui pernicioso morbo laborantes, neq; tussire, neq; ea quae intus continentur secreare possunt. His itaq; sic se habentibus, aegri uires perpendere, & si adhuc in spe fuerit, tum dare ipsum oportet: quū uero dare decreueris, ut perquam tepidū sit studendum est, ac neq; affratim, sed paulatim exhibendū est. Vbi uero non adeo fuerit acidum, os & fauces humectat, spiritū euocat, sitim cōpescit, praecordijs, uisceribus, ceterisq; id genus partibus amicum est. Etenim mellis (quas praediximus) noxas prohibet: quippe quod in melle biliosum est, ita reprimatur. Flatus praeterea illud quidem discutit, & urinā ciet, sed intestini partē inam laxat, & ramenta elicit.
35. **A**tqui in acutis morbis inutiliter nōnunquam exhibetur, praecipue uero quia non solū flatū cohibet, uerū rursus ipsum reuerti cogit, uires frangit, & membrorum extremas partes in frigidat. Atq; haec sunt, quas equidē nouerim aceti nulli noxae, haud indignae quae lienis prodantur. Huius quidē potionis paulū noctu, ac ieiunio, ante uidelicet sorbitiōnem recte propinatur: quanquā nihil prohibet ipsam à sorbitiōne quoq; bibere, modo longū interueniat spaciū. Porro qui in uictus ratione sola potione, posthabitis sorbitiōnibus, utuntur, ipsi ipsum non semper exhibere conuenit, uel ob hanc maxime causam, quod intestina abradit, & exasperat, utpote tum nihil stercoreis continentia, & quidem uacuis iam uenis, atq; fractis ab aqua mulla uiribus. Quod si per uinuerum morbi decursum ab hac potione, eaq; multa, praesidium aliquod expectaueris, paulū aceti infunde, tantū uidelicet, ut gustanti duntaxat sensum moueat: sic em̃ citra noxā debita auxilia praestabit. Ceterū acuta uis aceti (ut summam dicā) his magis quibus amara, quā quibus atra bilis exuperat, conferre solet: quippe amara ab ipso dissoluuntur, & agitantur, ac in pituitā degenerat; atra uero bilis in massam attollitur, & multiplicatur. Nam
41. **A**cerum atram bilem parit. Mulieribus autem longe magis quā uiris aduersatur, utpote quod uterum dolore cruciat.

DE AQUA.

Aqua in acutis morbis potui datur, nec aliud ab ea praesidiū petendū censeo. Neq; em̃ in peripneumonia tussim sedat, nec est alia potio, quae minus spiritum producat, si crebro quis eam biberit. Sane si inter oxymel & aquam mullam aqua modice bibatur, spiritū euocat, si quidē potionum qualitatē facta inundatione transmutat, alioqui neq; sitim sedat, sed amarefcit: bilē em̃ parit in his, qui suapte natura biliosi sunt, praecordijs infesta est. Quā uero uacuo etiā dum uentriculo ingerit, ut longe pessima, & summe biliosa redditur, ita uires maxime prostermit. Lenē & iecur, ubi inflamatio infestat, attollit, fluctuat, supernat, tarde transmittitur, utpote frigida, & coctū difficilis, nō du cit alius, nec ciet urinā, atq; ex eo quoq; uitiosa est, quod stercoreis suapte natura expers est. Quod si refrigeratis aliquando pedibus quis eam biberit, ex iam propofitis noxis omnibus illa multo grauius ipsam afficiet, ad quā fuerit procliuor. Vbi uero in huiusmo-

Aqua mulla
quando obsit,
& contrā.

24.

25.

26.

28.

29.

30.

32.

33.

37.

38.

39.

40.

42.

43.

Aqua post uinum bibenda.
 di morbis timueris, ne uel caput uehemēter grauetur, uel mēs tentetur: tum uel aquam, uel uinū aquosum, & albū, & haudquāquā odorū exhibere oportet; deinde paulū aquae superbibere: sic enī uini potentia nō tam facile caput & mentē attinget. Sed in quibus affectibus aqua potui danda sit, & quando plurima, & quando modica, ac ubi frigida, & ubi calida, partim iam diximus, partim uero suo loco dicemus. Carterū de potionibus quae sūt ex hordeo, herbis, uua, uel eius corticibus, tritico, cneco, myrtis, malo punico, uel ex alijs quoq; rebus, quando ipsis uti cōueniat, seorsum in singulis morbis dicemus, ad quē locū composita quoq; medicamenta seruamus.

DE BALNEIS.

- In balneis parandis cura adhibenda.*
 46. **L**auacri usus in plerisq; morbis confert, idq; in alijs quidē morbis perpetuum est, in alijs minime. Sed raro utitur eo homines, quod ipsum praeprare nesciūt: quippe in paucis admodū domibus uel instrumēta, uel ministri apti inueniuntur, & nisi exacta cura inter lauandū adhibeā, haud mediocriter prouenerit à lauacro malū. Etenim tegmina indiget ager cui fumus non accedat: itē aqua abundantiā, & crebra lotionē, sed quae nō sit impetuosa, nisi res ipsa ita exigere uideā. Ac neq; abstergere eum oportet: quod si absterfionis usus aliquādo incidit, calorificū aliquo, eodemq; multiplici sinegmate, pro ipsius consuetudine, utendū est. Perfundere uero celeriter multā aquā oportet. Via ad solū breuis sit, ut & accessum & exitū faciliore praebeat. Is uero qui eluitur, decentē cōpositumq; gerat corporis habitū, atq; taceat, ac ne ipse quidē quicquā faciat, sed alijs perfundat & abstergat: deinde temperaturas multas praeperant, & celeriter perfusiones ipsas expedianť. Spongia prostriguit utantur, uehementer exiccātū non ungant. Caput, 55. adhibita spongia tergendū, & quantū maxime fieri potest, siccandū est. Extrema mem- 56. ero cōmittēdus est is, qui nuper uel sorbitionē uel portionē sumpsit, ac ne lauacro quidē ilico uel sorbere, uel bibere cōuenit. Magnopere tamē laboranti indulgendū est, si cum bona adhuc esset ualitudine, uel amauit lauacrū, uel elui cōsueuit. Quippe qui maiore lauari desiderio tenētur, si maius inde praesidiū ferūt, adeo quod laedunt quoq; nisi lauentur. Peripneumoniae magis quā ardoribus auxiliā lauacrū: namq; lateris, pectoris, & dorsi dolorē mitigat, spūū maturat & educit, spiritū facillē reddit, fatigationē lenit, artculos, & ambiētē cutem emollit, urinā ciet, capitis grauitatem soluit, nares humectat. Tanta ex lauacro proueniūt cōmoda, quibus nimirum omnibus indigemus. Quod si in apparatu, uel in re unica, uel pluribus quoq; peccatū incidit, tantum abest ut proliť, ut etiā noceat: nam quicquid à ministris improbe praepratur est, id citra noxā esse nō potest. Qui per morbos citatiore sunt aluo quā fuerit opportunū, aut quibus supra modū aluus astricta nō ducit, si lauacro cōmitti non debent, ac nec: i, quibus imbecillae sunt uires, aut qui fastidio, aut uomitione affecti sunt, aut qui biliola ructant, aut quibus sanguis è naribus profluit, nisi minus, quā occasio expetit, effluat. Nec ignorare debes occasiones. Etenim si occasio respectu exiguitas est fluor, abluēdus est ager, siue uniuersum corpus, siue caput duntaxat, ita iuari uideat. Igitur si singula cōmode parata sunt, si ager citra noxā lauacrū subire potest, quotidie lauandus est. Quod si praeterea lauacro delectatur, eū si his quoq; laueris, nō laedes. Satiū uero est eos lauacro uti, qui integrā pīsanā, quā qui solū cremorem eius assūmūt, & si his quoq; nonnunquam uiuit est. Qui uero potu duntaxat utuntur, minime lauacrū subeant: quāquā horū nonnulli ab ipso arcendi interdū non sunt. Conscire itaq; oportet ex his quae supra demonstrauimus, quibus lauacrū, & in quo uictus genere, auxiliari possit nec ne. si enī quidpiā eorū, quae ad lauacri bonitatē pertinet, deest, quamuis nonnihil praesidiū à lauacro speraueris, lauacri tamē nō oportet. Quod si nihil horum deest, uideaturq; ex notis quibuscumq; uiuifore, tum lauacri conuenit.

LIBER QVARTVS CONTINET EA PRAECEPTA,
 quae non Hippocratis propria, sed spuria esse creduntur.

DE ARDORE.

Se hic gal. 6. 57. h. 3. de dysm. p. 2. 6. 4. 3. 5. 4. 2. 2. de crisi. 2. 3.

MEnz aestiuo tempore exiccata, auellunt ad se acré, biliosamq; saniem funde. & uehemens febris oritur, & corpus fatigatione oppressum laborat & dolet. Accidit aut magna ex parte ob longa itinera, & diuinam sitim, quā exiccata uenit.

venæ, acres, calidasq; fluxiones alliciunt; quocirca lingua fit scabra, arida, & prænigra, 4.
 uenter torminibus cruciatur, alui sedimina liquida sunt & pallida, uehemens sitis cruciatur, 5.
 ar, somnus nequaquam accedit, interdum mens quoq; turbatur; Huic & aquæ, & aquæ 6.
 mullæ coctæ, quantum uoluerit, potui dabis; Quod si amarulentus fuerit os, tum & uomere, 7.
 & aluum eluere cõueniet; si uero ne ab his quidē soluitur, ex alinæ cocto lacte purgare, 8.
 tot; Nihil uel salsum, uel acre exhibendū est; non em̃ descendit; Sorbitiones, donec morbus 9.
 decretorios dies præterierit, non dato; Quumq; sanguis e naribus fluxerit, sudores 10.
 que decretorii & legitimi fuerint, atq; in urina alba quædā & crassa & leuia subfederint, 11.
 aut si alicubi apparuerit abscessus, soluitur affectio; Quæ si nullo horū apparente soluta 12.
 fuerit, uel iterum reuerteretur, uel coxam aut crura dolor infestabit, & crassa quadam expuet, si uidelicet bonæ ualitudini restitui debeat.

ARDORIS ALIUD GENVS.

13. **A**lui soluta, est uehemens sitis, lingua scabra, arida, falsa, urinæ defectus, uigiliae, 13.
 extræmæ membrorum partes frigida; Huiusmodi ardor non finitur, nisi aut ex 14.
 nanbus fluat sanguis, aut ceruicæ abscessus, aut cruribus dolor superueniat, atque crassa 15.
 sputa quis excreet (id quod alitricia alio solet accidere) aut coxæ dolor, aut genitalium 16.
 liuor appareat, aut testiculus intendatur; atq; hoc modo solutam alui ardor comitatur, 17.
 18. Sorbitiones attractiuas dato; In acutis affectibus sanguinem detrahe, si uehemens uia 19.
 deatur morbus, & infirmus atate floreat; abundetq; uiribus; Igitur si angina fuerit, siue 20.
 alius quispian morbus, ut costalis, eligmate etiānum purgato. Quod si ob multi sanguinis 21.
 missionem uires prostratum iri timueris, tertio quoq; die clyster alui inijce, donec 22.
 nec in tuto fuerit ager, & fame indigeat; Inflammata præcordia septum transuersum non 23.
 ab inclusis flatibus intentum, uel ob flatu quoq; præsentia, arida suspiria, quibus pus 24.
 non subierit, sed ubi flatuum clausura huiusmodi affectus sunt, potissimū uero iecoris 25.
 dolores, lienis grauitas, ac reliquæ inflammationes, item septi transuersi dolores, & morborum 26.
 conuersiones solui non possunt, si protinus ab initio medicamentis curationem 27.
 aggrediaris. Nam præcipuum in his propositum est in primis sanguinē detrahere, dein 28.
 de clysterem exhibere, idq; si magnus uehemensq; fuerit morbus. Si uero non ita uehemens 29.
 fuerit, medicamento curetur, quod tute, moderateq; misso prius sanguine adhibendū est; Qui statim inter morbi initia inflammationes medicamento soluere conatur, 30.
 à discepta, inflammataq; parte nihil auferunt; affectus uero, utpote crudus, nō remittitur, 31.
 ac partes sanæ morbo resistentes, colliquescunt; quocirca morbus imbecillū iam corpus 32.
 uincens, curationi nō obedit; Si repente quis obmutuerit, is uenarū cōclusionē molesta 33.
 tur; id si sano homini sine occasione, ac sine alia uehementi causā acciderit; dextri brachij 34.
 internam uenam secare oportet, & pro habitus, ætatisq; ratione, sanguinē detrahare, 35.
 re, considerando exuperantiam atq; defectum; Porro sic affectus, huiusmodi quoq; ca- 36.
 us eueniunt, faciei rubor, oculorum constantia, manuum incontinentia, dentū stridor, 37.
 pulsus maxillarum, extremarum partium frigus & contractio, flatuum in uenis conclusio 38.
 39. Superueniente ab atra bile dolore, ac riuente fluxione, internæ partes mordicus dolent, 40.
 uenæ uellicatae, aridioresq; factæ tenduntur, & inflammatae alliciunt ad sese ea quæ affluunt, 41.
 quam ob rem corrupto sanguine, ita ut spiritus in ipso nequeat naturales meatus pertransire, 42.
 frigora ob plenitudinem eueniunt; item obtenebrationes, taciturnitas, capitis grauitas, 43.
 neruorū distentiones; idq; præcipue si iam uel ad cor, uel iecur, uel uenam peruenerit. 44.
 Hinc igitur comitiales morbi, & attoniti proueniunt, si in continentes sedes 45.
 inciderint fluxiones, spiritusq; egredi nequeunt arefiant; Quapropter statim ab initio, 46.
 adhibito fomento sanguinem detrahare oportet, dum adhuc omnia infestantia, tum 47.
 flatu, tum fluxione suspenduntur. Sic em̃ facilius uincuntur remedijs; Deinde recidere, 48.
 atque habita iudicationis ratione, nisi sursum ferantur, medicamentis purgare, 49.
 Quod si alui alitricia fuerit, clysterem inijce, & coctū alinæ lac exhibe, idq; plus quam 50.
 sedecies, si uires tolerare possint.

DE ANGINA.

Angina fit, quum hyme aut Vere, multa, eademque uiscosa fluxio ad iugulares 51.
 uenas descendit, quæ quidem, utpote amplæ, plurimum ad iugula 52.

177

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

13.

14.

15.

16.

17.

18.

19.

20.

21.

22.

23.

24.

25.

26.

27.

28.

29.

30.

31.

32.

33.

34.

35.

36.

37.

38.

39.

40.

41.

42.

43.

44.

45.

46.

47.

48.

49.

50.

51.

52.

53.

54.

55.

56.

57.

58.

59.

60.

61.

62.

63.

64.

65.

66.

67.

68.

69.

70.

71.

72.

73.

74.

75.

76.

77.

78.

79.

80.

81.

82.

83.

84.

85.

86.

87.

88.

89.

90.

91.

92.

93.

94.

95.

96.

97.

98.

99.

100.

101.

102.

103.

104.

105.

106.

107.

108.

109.

110.

111.

112.

113.

114.

115.

116.

117.

118.

119.

120.

121.

122.

123.

124.

125.

126.

127.

128.

129.

130.

131.

132.

133.

134.

135.

136.

137.

138.

139.

140.

141.

142.

143.

144.

145.

146.

147.

148.

149.

150.

151.

152.

153.

154.

155.

156.

157.

158.

159.

160.

161.

162.

163.

164.

165.

166.

167.

168.

169.

170.

171.

172.

173.

174.

175.

176.

177.

178.

179.

180.

181.

182.

183.

184.

185.

186.

187.

188.

189.

190.

191.

192.

193.

194.

195.

196.

197.

198.

199.

200.

201.

202.

203.

204.

205.

206.

207.

208.

209.

210.

211.

212.

213.

214.

215.

216.

217.

218.

219.

220.

221.

222.

223.

224.

225.

226.

227.

228.

229.

230.

231.

232.

233.

234.

235.

236.

237.

238.

239.

240.

241.

242.

243.

244.

245.

246.

247.

248.

249.

250.

251.

252.

253.

254.

255.

256.

257.

258.

259.

260.

261.

Quibus per febres alius assidue soluta est, sijs utilius est pedes calefacere, ceromata ad alui soluta
hibere, & fascijs involuere: nec unquam cōmitte ut reliquo corpore ipsi sint frigidiore: *curatio.*
ubi uero calens, calorificis opus nō est, sed ne refrigerant cauendū est, deinde uel aqua
frigida, uel aqua mulsa, eaq; per exigua, potui danda est. Febricitantes nō pauci, quibus
alius liquida est, & mens turbata, flos decerpere, nares fodere, interrogati paulū re-
spondere, neq; sua sponte quicquam aptum dicere solent. Hæc (ut opinor) ad atram bī-
lem pertinent, quibus in hunc modū se habentibus, si ob alium solutam homo cōsumi
uidetur, sorbitiones (mea quidem sententiā) frigidiore, crassioresq; potiones uero re-
primentes, & magis uinosa, aut astringentes exhibendæ sunt. Quibus inter febrīū inia-
tia uertigines, & capitis pulsationes accidunt, fuerintq; urinae tenues, sijs febris impetus
apud iudicationem expectanda est: quod si tum delirent, nihil mirandū est. Quibus in-
ciente morbo urina crassa est, aut ueluti nubecula in ipsa suspendunt, eos purgare con-
uenit, si nihil aliud obstitit. Qui uero tenues urinas ab initio mingunt, medicamento
purgandi non sunt, sed clysterem exhibendo, eos curare in hunc modū oportet: corpus
quieti permittere, mox & ungere, & æqualiter cōponere, aquā mullam dilutā potui da-
re, ad uesperā pitanae cremore forbere, alui ab initio clystere ducere. Sed medicamen-
tū eis dandū non est: si em alui citaueris, nō maturabitur urina, sed febris diu sine sudo-
re permanebit, & post longū quoq; spaciū finietur. Neq; sorbitiones per tumultū, quā
scilicet proxima fuerit iudicatio, dare, sed donec inclinetur, & in melius tendat febris,
eas feruare oportet. Omnium præterea febrīū iudicationes considerandæ sunt: nam eo
tempore (ut iam didicisti) sorbitiones sunt auferendæ. Si longe fuerint huiusmodi febres,
ægrī abcessus habere solent, idq; si aurīū imā partes, ceruicēq; frigescat. Si uero non affi-
ciant frigore, alia erit febrīū mutatio, nam & sanguis fluere naribus, & uentres eorū tur-
bantur. Quibus molestæ febres sunt, & præcordia tenduntur, & in cubili continere
in eodē se positi nequeūt, atq; extremæ membrorū partes infrigidant, si multa omnino
diligentia, & accurata obseruatione indigent, atq; sic educādi sunt, ut nihil aliud quā
accētū mullum eis exhibeat, sorbitiones nequaquā offeras, donec morbus finiat, & ma-
turetur urina: in obscuro cubiculo decumbere debent, & litato perquā mollī: diu eun-
dem positum tolerare, & haudquaquam sese iactare, quo præsidio nullū aliud salubritas
est: deinde præcordia ex lini femine linire, cauendo ne diu illinuntur, frigus horrorē ci-
ter: ipsum uero tepidū esse debet quantū maxime potest. Coquitur aut ex aqua et oleo.
Quid autem futurū sit, ex lotio cōspicere oportet. Vt enim crassum, pallidumq; melius
est, ita peius est id quod uel candicat, uel nigrum est. Variū uero lotiū, diuturniore fore
morbum significat, cuius inaequalitatem modo ad peius, modo ad melius conuerti ne-
cesse est. Inconstantes febres finire oportet, donec in ordinem redigantur, deinde &
uitis rationem, & aptam curationem eius opponere non neglecta naturæ contempla-
tione. At quia uariæ sunt ægrotorum facies, animaduertat medicus, ne illæ ipsum occa-
siones lateant, siue ad considerationem illæ pertineāt, siue ad numerum uel parē uel im-
parem referantur. Maxime uero impares dies metuendi sunt, qui uidelicet ægros in di-
uersas affectiones distrahare consueuerunt. Obseruandus itaq; primus dies est, quo de-
bilior factus est laborans, considerando initū, ex quo & unde acciderit: id enim præci-
puum esse putatur quod scire oporteat. Itaq; interrogando ipsum, hæc omnia perpen-
dere debes. In primis quidē capitis affectionem, an dolore, grauitatēq; infestetur, dein-
de præcordia & latera: hæc quidem nullo ne dolore crucietur, illa uero nū laborent, aut
suspendantur, aut intorqueantur, aut fatietate grauentur: an latus doleat, an simul cum
dolore tussis, aut tormina, aut uentris dolor infestet: quod si horum quidpiam accide-
rit, potissimum in præcordijs, alius soluenda clysteribus est, & aqua mulsa, eaq; cocta
calidāque potui detur. Præterea discere oportet, an exurgentem animus deficiat, an
spiritus facile feratur. Ad hæc alui quoque sedimina inspicere, an nigro admodum co-
lore infecta sint, an sincera sint, qualia scilicet sanus deijcere consueuerat: an febris
tertio quoque die magis irritetur: quippe in his morbis accuratè considerandæ sunt hu-
iusmodi tertiana afflictiones. Quinetiam alia quædam aspicere oportet. Nam si dies

Variū lotiū
quid præstat

Primus dies
in ægro obser-
uandus.

Signa delirij
tuus.
In agro que
consideranda.
 quartus, in aliquo iam dictorū, tertio fuerit similis, scire licet infirmum in periculo ueterari. Sunt præterea alia signa, ut nigra excrementa, quæ mortem: si uero per omnes dies qualia in sanitate deijciebantur, appareant, bonā ualitudinem denūciāt. Si dum glans supponitur aluus non obedit, sed spiritus facile fertur: si agrum, siue erectus in sede, siue in ipso quoque cubili iaceat, animus deficit: hæc siue mari siue formina acciderint, futurum delirium expectato. Manus etiam considerandæ sunt, quæ si tremunt, sanguis ex naribus fluxurus est: deinde nares quoque aspiciantur: nam si æqualiter per utraq; multus spiritus trahitur, neruorū ferè dissentio superuenire solet: id ubi acciderit, in propinquo mortem esse testatur, quam prædixisse perpulchrum fuerit. Si hyemali febricula laboranti, lingua scabra sit, animusque deficit, quāquam quiescit febris uidetur, nihilominus tamen imperari debet inedi: aab aqua quoque, & aqua multa, atque cremore arcendus est: febribus enim quibus hæc accedunt signa, haudquamquam fidendum est, utpote à quibus mortis periculum pendet. His igitur accurata perpenſione consideratis, in hunc modum (si placet) præſagire poteris. Quū uero terrificum quidpiam febribus superuenierit, fuerintque ipsæ quintana, & aluus de repente liquida quædam excernit, accediditque animi defectio & taciturnitas, & neruorū dissentio, & singultus, ab his angor euenire solet, ac sudor circa multacem frontem, & ceruicem ab occipitio. Qui sic affecti sunt, paulo post inflati moriuntur. Quibus per febres circa crura orta tubercula, tractu temporis non maturantur, perdurante etiamnum febre, si faucibus tampridē extenuatis suffocatio accesserit, neque extincta fuerint tubercula, ijs solet sanguis è naribus fluere: qui si plurimus eruperit, morbum soluit: si uero non ita multus, longum fore morbum significat: & quo minus fluxerit, eo peior & diuturnior erit agritudo. Vbi uero cætera quædem securissima fuerint, pedū dolores expectandi sunt. Pede itaque sic affecto, si alidū dolens inflammetur, neque leuetur dolor, paulo post ad ceruicē, iugulum, humerū, pectus, articulū (nam & in hoc tubercula expectari debent) dolores peruenient. Quibus extinctis, si manus ulcerantur, aut tremiscunt, neruorum dissentio & delirium superuenit, in supercilij pustula, ruboresque nascuntur, gena altera ad alterā ex latere germinat, dura inflammatio infestat, oculus uehementer tumet, delirium ualde intenditur. Atqui delirij signa, noctu magis, quā interdiu notantur. Atque huiusmodi signorum plura, diebus imparibus magis quā paribusprehenduntur, quamquam utriuslibet eueniant nuro, pernicioſa cenienda sunt. Hos si à principio medicamentis purgare decreueris, ante diem quintam id facere oportet, si uidelicet murmurauerint intestina, nullo uero percipio murmure, à medicamentis abstinendum est. Quod si murmurante uentre excrementa quoque fuerint biliosa, exhibito scamonio modice purga, deinde quod ad reliquam curationem pertinet, potiones, sorbitionesque exiguae offerendæ sunt, quo melius ualeat infirmus, nisi fortasse diem decimum quartum exceſſerit. Quum febricitans aliquis, die decimo quarto obmuerit, is non solet celeriter aut solui, aut à morbo liberari: quū uero eadem die apparuerit, longius procedit. Si febricitanti quarto die lingua cōturbata quædam differit, & aluus excernit biliosa, & liquida, is ferè delirabit. Sed accurata obseruatione consideranda sunt ea quæ accidunt tū æstare tum autumno, id est in morbis acutis. Nam si sanguis subitò desillauerit, robur, & uenarum inflammationem declarat, & quod postero die urinae tenues apparebunt, quod si tum uigeat ætas, fueritque corpus ob exaltationes bene corporatum, aut melancholicum, aut manus ob potationem tremula, haud absurdū fuerit aut delirium, aut neruorum dissentionem præſagire. Id uero saluberrimum est, si paribus eueniat diebus, quippe in decretorijs perniciosum est, nisi multus sanguis confertim aut per nares, aut per anum effusus, exuperantē plenitudinē iniat, aut abſcessum, uel dolores, præcordiorū, testiculorum, aut crurum inducat: quibus solutis, redduntur sputa, fluuntque urinae crassæ, leues, candidæ. Si febrienti singultus accidit, laeser, daucum tritū ex aceto mulso potui detur: item galbanum ex melle, & cuminū in eligmate, mox ab ijs pisanæ cremorem sorbeat: quamquam nulla salus per huiusmodi affectum speranda est, nisi uel sudores decretorij, aut somni æquales superuenierint, aut urinae crassæ, acresque effluerint, aut apparuerit abſcessus. Ex cocallo, id est fructu pinij, & myrrha,

Delirij signa
quæ nascuntur
cur.

Singultus me-
deli.

DE PERIPNEVMONICIS, ET PLEVRITICIS.

de floniam. plesi. crade
mra pag. 192. cr. 170. cr
hoc intelligit inter initia verar
brassorg. in appo. fol. 32. et hinc
hypo. epidemioru. i. comiti
2. p. secundus scilicet et cetera
ver. dolor. ref. ex iumo pinto.

e Sputū quando
s maturum.

ELIGMA AD PERIPNEVMONIAM.

ri vile aph³. 4°. 65.

tendunt, ibique finiuntur. Qui sic afficitur, si neque febris, neque somnus superuenierit, sed se
 quatur urina coctione significans, atque sudores decretorii, is unum Creticum uino sum
 epotet, edat polentam coctam, cerato ungetur illinaturque, crura in scapha, prius calida
 aqua perfusa, ad pedes usque inuoluat: item brachia usque ad digitos: spina etiam & lumbos
 a ceruice incipiendo ad coxas, mollem pellē salua subigēs, ut exteriores quoque par
 tes contineat. Relictis deinde fomentis, uter aqua calida plenus, ac linteo rectus adhi
 beatur. Alius non admodum soluenda est: satis enim fuerit glandem supponere, ubi scilicet
 licet iam pridē fuerit alstricta. Quod si nihil in melius proficere uideatur *τὸν μὲν οὖν μο*
 di radicem tritam ex uino odorato, & daucum, mane ieiuno ante fomenta potui dato,
 idque celeriter; deinde polentam coctam, tepidam, liberaliter comedat, bibatque uinum
 temperatum quum uoluerit, atque sic fortasse melius ualebit: sin minus ad praesagium re
 fugere oportet. Morbi soluantur aut per os, aut aluum, aut uescam, aut aliquam ali
 am huiusmodi particulam. Sudoris uero species omnibus communis est. Veratrum pur
 gare oportet eos, quibus à capite destillatio teritur. Quibus uero uel abscessus, uel ue
 nae ruptura, uel intemperantia, uel alia aliqua uehemens causa suppurationem fecit, his
 uentrum haudquaquam dandum est, quippe quod tum nihil praesidij afferit: etenim si ob
 aliam forte causam aeger quidpiam passus est, id omnino ad uentrum referetur. Si uero
 corpus resoluatur, aut caput dolet, aut obstructae sunt aures, aut nares, aut sputum non red
 ditur, aut genua grauitate infestantur, aut corpus praeter consuetudinem intumescit: quic
 quid eiusmodi acciderit, siue ob potationē, Venerē, merorē, curas, siue uigilias, quod
 cunque horum causa rationem habuerit, ad ipsum curationē dirigere oportet. Dolores
 qui ab itinere proueniunt, uel in lateribus, aut dorso, aut lumbis, aut coxis, ac si aliquis
 inter spirandum dolet, aliqua habita occasione. Nam saepe numero lumborum, coxarumque
 dolores ex crapula, & cibis inflantibus, prouenire solent: itaque qui huiusmodi accidenti
 bus afficiuntur, urinam difficulter reddunt. Horum omnium causa est iter, ac praeterea de
 stillationū quoque & raucedinis. Sed quae ob uictus rationē eueniunt, horum multa unius
 quicque, ut in uictu à consuetudine maxime aberrauit, ita apertissime declarabit. Etenim
 qui prandere non consueuerunt, si pransi fuerint, uenter eorum intumescit, somnolenti
 redduntur & pleni. Quod si praeterea coenauerint, uenter ipsis turbabitur: quibus utile
 fuerit à balneo dormire, expergetis uero circuitione lenta illa quidē, sed crebra, in
 ambulare, deinde deiectis alui oneribus paulū uini meraci assumere. Si uero alius non
 fuerit soluta, calido unguento corpus ungere debent, mox uinū dilutū, album, aut dulce
 (si sitient) bibere, atque sic coquiescere. Reliqua uero uictus ratio haud secus, quam ubi
 crapula aliquem laetit, inuituēda est. Potiones dilutae quidem tarde permeant, circunda
 euntur, & supernatant in praecordiis, nec urinā mouent. Qui huiusmodi portione plenus
 est, nullū opus, quod uidelicet eliquato iam corpore, aut uis, aut celeritate aggrediendū
 sit, celeriter perficere ualet. Itaque à cibo donec cōcoctus fuerit quiescere oportet. Mera
 ciores uero, austerioresque portiones, corpori tremorē, & capiti pulsationē inducunt. Pro
 inde sic affectus super dormire debet, & calidū aliquod iusculū, quod quā iucundissi
 mum ei uideatur, sorbere. Vix enim citra noxā tolerat ieiuniū is, quem capitis dolor &
 crapula infestat. Qui uero semel duntaxat comedunt, ij imbecilli sunt, et calidā emittunt
 urinam, utpote praeter consuetudinē exinaniti, os ipsis salsum redditur, & amarū, & in
 quouis opere cōtemiscunt, tempora tenduntur, coenam concoquere non perinde pos
 sunt, ac si pransi fuissent, quocirca minus quā consueuerit, bibere debet. Et liquidio
 rem mazam, panis loco assumere, ac ex oleribus rumicē aut malū aut betam, item pte
 sanam. Atque dum cibantur, uinum modicū bibere, idque dilutius, à coena parum ambu
 lare, donec urina defluat, & mingat. Neque inutiles sunt eis pisces elixi. Ceterū ex cibis
 hi maxime notantur, ut insignes. Allium statim efficit, pectus calefacit, caput grauat, stasia
 dum parit, dolorē qui antea infestare consueuit, irritat, urinā ciet, atque haec est eius utili
 tas, sed tum maxime cōducit, ubi quis uel potationi, uel ebrietati indulgere proposue
 rit. Causus statim inducit & angustiam, cibos accendit, cruditatē parit, & coctioni resis
 tit: his uero qui potu se repleuerunt, non alius cibis nocetior est. Legumina & cruda,
 & cocta

de sudore.
 Veratrum pur
 gandi sunt, qui
 bus à capite de
 stillatio fluit.

Crapula mor
 borum parens.

Medela.

Ally nāra.

Causi operatio

& cocta & fricta, & macerata, & uiridia, omnia flatum excitant, quam ob rem nisi cum alijs cibis, ipsis utendū non est. Præterea singulæ species sua habet uitia. Cicer siue crustum siue frictū, flatum laboremq; parit. Lens, non detracto cortice, adstringit, tumulūq; efficit. Lupinū uero ab horum uitijs uel minimis quammaxime abest. Læperia cum caulis, cum succus, ut quibulda maxime, ita inexpertis minime alui ducit: nomenatur uero arida cholera. Id uero potissimū accidit, ubi cum multo casco, aut bubulari carniū edulio miscetur. Quippe bubulæ carnes atrabilarios excitat morbos: superari enim natura nō potest, sed uentre non mediocriter lædere nata sunt, utpote coctū diffi- ciles: quanq; facillime descendunt, si coctis ipsis, uetustisq; quis utatur. Caprinæ carnes magis conducere uiderētur, nisi omnia bubulari carniū uitia haberet. Nā & coctū diffi- ciles sunt, & flatum magis suscitant, & ructū, bilemque pariūt. Igitur ut odoratissimæ, & solidæ, & suauissimæ, saluberrime sunt, siue coctæ, siue frigida: ita iniucunda, odore graues, & duræ pessimæ sunt. Nec secus de recetibus dicendū est. Præterea ut per æstatem optimæ sunt, ita per autumnum ut pessimæ damnantur. Porcinæ carnes, siue sub- crudæ, siue ambustæ sunt, malæ sunt: nam & bilem pariunt, & turbationē, Suillis nul- læ aliæ carnes meliores sunt, idq; si nō admodum pingues, neq; etiam pertenuēs sint, ac neq; ueteris uictimæ ætatem sint assequutæ. At uero reiecta pelle, & subfrigida edenda sunt. Arida cholera uentrem inflat, strepitum & dolorē tum laterum, tum lumborū excitat: alius nihil deijcit, sed adstringitur. Eum qui sic affectus est, obseruare oportet ne uomat, sed alius decenda est. Proinde ex aqua calida, eaq; quā pingui clysterē ad- hibe, mox perunctū in aquā calidā demitte, ita ut decumbere possit, ac paulatim calida aqua perfunde. Si enim sic calefacto alius subducitur, haud dubie soluitur morbus. Hunc somnus quoq; iuuat, ac bibere uinum tenue, uetus, idq; meracius. Dabis etiā ole- um, ut & quiescat, & alius subducatur, atq; soluat affectus, à reliquis uero cibis ar- ceatur. Quod si dolor non remittitur, lac alina, donec purgetur, potui dandum est. So- luta aluo, si bilis deijcitur, & tormina, uomitiones suscitacionesq; infestant, quiesce- re oportet, mox aquam mulsam bibere & uomere.

DE AQUA INTER CUTEM.

Aque inter cutem duo sunt genera. Vnum subcarnosum, id hominem quum ag- greditur, inuitabile est. Alterū ex flatibus constat, quod multa, eaq; bona fortu- na indiget: maxime uero ærumnis, somētis, temperantiq; curatur. Igitur sic affecto arti- dos, acresq; cibos exhibere oportet: ita enim cūssime reddet urinā, & perquam fortis efficietur. Quod si spiritus quoq; difficulter redditur, idq; uerno tēpore, & in ætate uia- goris, fuerintq; uires ualidæ, ex brachio sanguinē detrahare, mox calidos panes ex ui- no nigro ac oleo submersos edere, atq; ut portionem maxime minueret, ita plurimū exer- citari conuenit. Carnes uero suillas, easq; crassas ex aceto coctas edere, ut arduas inam- bulationes tolerare ualeat. Qui uentrem inferiorem calidum habent, atq; excrementa acrida & inæqualia deijciunt, ij ob eliquationem sic afficiūt: quod si ualeant uires, albo ueratro diuertenda sunt: sin minus, frumētacei tritici cremor crassius, frigidusq; & lena- ticula, & faba, & panes subcinericiq; & pisces exhibendi sunt: febricitati quidem, elixi- non febricitanti uero, assii: atq; huic uinum nigrum, illi uero aquam aut à mēspilis, aut myrtis, aut malis, aut forbis, aut palmulis, aut labruscæ flore dare oportet. Si uero nō fe- bricitantem tormina cruciant, in primis quidem paulum lactis bubuli calidi dandū est, deinde augenda eius quantitas est: item lini semen, & triticea polëta. Aegyptia quoq; fa- ba decorticata, madidaq; amara parte abiecta, potui detur. E dat uero oua assa semicon- creta, similam, miliū, chondrum ex lacte coctum: hæc, facta prius decoctione refri- gerentur, ac sic deinde comedantur. Quod si alia quedam uel efica, uel potiones ijs si- milentur, ipse quoq; exhibeantur. Id uero maxime pertinet ad uictus rationem, ut ob- serues caueasq; tum in acutis, tū diuturnis ægitudinibus, accessiones, inclinationesq; febrium, ut quo tempore cibus exhibendus sit, deprehendas: item quando plurimum ab- impetus uehemētia abesse uidentur. Ac considerare quoq; oportet capitis dolores, aut ab exercitatione, aut cursu, aut itinere, aut uenatu, aut alia quadā intempestiua ambu-

Caprinarum
carniū ualor.

Aque intercu-
tem duo gene-
ra. Vide m.
pag. 22. 23.

184 HIPPOC. DE VICTVS RATIONE IN MORBIS ACVTIS LIB. IIIT.

*Siguis quomo
do mittendus.*

latione, aut Venere proueniētes: itē decoloratos, raucos, splenicos, exangues, suspirio-
fos, sicca tussī laborantes, sitientes, flatulosos, uenarū clausuras, intenta præcordia, dor-
sum & latera; item torpētes, obſcure uidentes, aurium tinnitu uexatos, urinam non con-
tinentes, regio morbo affectos, cruda per alium deijcientes, sanguinem ē nanibus, aut
sede profundentes, & inflatos, & quos fatigatio uehēmēter infestat. Eos itaq; (si dictas
affectiones uincere nequeunt) haudquaquam medicamēto purgabis: nam & periculo
ægrum expones, & nihil iuuabis, & spontaneas etiā iudicationes, liberationesq; impe-
dies. Si sanguinis detractio cupiā conducere uideatur, alius in primis alstringenda est,
postea uero sanguis mīrēdus est: famem quoq; instituire & uinum auferre oportet, de
inde decenti uictus ratione, & fomentis & perusionibus reliquam curationem perfice-
re. Si uero alstricta fuerit aluus, mollem adhibe clysterem. Quod si medicamento opus
esse animaduertis, exhibito ueratro, per superiores partes tuto expurga, sed per infe-
riores horum neminē. Ac mirifice prodest, urinam ciere, sudores excitare, inambulare,
leniter perficere, ne uidelicet habitum reddas densiorem, id quod ali, ipso prono in cu-
bili iacente, facere debent. Si supra septum tranſuerſum pectus afficiatur, æger, ut ma-
gna ex parte sedere, ita nequaquā decumbere debet, ut (quoad uires permiserint) sedēs
diu calido fomento perficitur. At inum uentrem sub septo tranſuerſo, infestante dolo-
re infirmus neq; moueatur, neq; fricetur, sed quietus iacere debet. Quæ ab imo uentre
per urinas, sudoresq; resoluuntur, si per se modice labuntur, debiles quidē affectus di-
ſcutiunt, uehementes autem nō tam facile; quippe qui ita laborant, aut pereunt, aut si
ne malis alijs sanari non possunt: nam confirmari solent eiusmodi affectus,

AD AQUAM INTER CVTEM.

Cantharides tres, abiectis pedibus, & capite, teruntur in aquæ cyatis tribus, atq; ie-
iuno potui dantur. Quod si dolor potantem affecerit, calido fomēto perfundatur,
deinde unctus panem edat ex oleo.

SANGVINEM SVPPRIMENTIA.

Fici succum lana sulceptū, intrus ad uenam adhibe: aut inuoluto coagulo nares ob-
strue, aut chalcitū adhibens, digito comprime, extrinsecus compressis utrinque
cartilaginibus, aut uentrem cocto aluino lacte solue. Item deraſo capiti refrigerantia
imponere, si uidelicet calido id tempore contingat. Sefamoides ſeliquidrachmæ pondere
tritum, ex aceto mulſo potui datum, per superiores partes expurgat. Admiſcetur quo-
que ueratris, ut tertiam faciat potionis partem, atq; sic minus suffocet.

Sequentia Copus non uertit, sed ex M. fabij Calu uersione addidimus.

Trichost. Pilorum uitium, porriginēque ciliorum, sic curato, tuberculumq; per quod acicu-
Tuberculi cil- lam cum acia, linuē, quod alterum trahat, traſcito: cuius extrema colligato, conſtrin-
orum. gitoq; tuberculum, dumq; cadat ſinito, ſi minus, reſcito. Marifcas quoq; hæmonhoi-
Marifca. diæ ſic proſequeris: quas acicula, qua craſſiſſimæ ſunt, cum acia lanæ ſuccidæ tranſi-
gito, ſtrictęq; acia oras & marifcas colligato, medela enim hæc tutiſſima eſt: deinde
cum expreſſeris, marceſcente, deſiccantēue uitior, nec priuſquam decidat perſuſo,
ſemperq; unam relinquito, poſtea ueratro purgato, deinde per exercitationē multum
ſudato, mane perſcicato, ne currito, ne multum potato, neue erapulato, præter origa-
Origenum. num acria ne comedito, ſeptemq; dies uomito, uel ter menſe: ſic enim optime corpus
habebit. Præterea uinum rubellum dilutum non multum potato: purulentis hoc dato,
Scilla. ſcillam diſſectā, aquaq; ſapius mutata percoctam, tritam cum cumino, ſefamo albo, re-
Papauer albū. centibus amygdaliſ melle ſubactis delingito, dulceq; uinum ſuperpotato, papauerisq;
albi triti acetabulum, cum farina ſitania, aqua decoctā, melle aſperſo ſorbeto, diemq; ſic
Dyſenteria. tranſigito, deinde quæ euenerunt reſpectando, cœnam dato. Dyſenteria hoc: quartam
lancis partem fabæ friſæ purgatæ, duodecim rubiæ ſurculos pingui iure ſimul coctam
**Oculorum me-
dela.** delingito. Medicamentum oculorum, cinerem ſpodonæ lotam tenuiter tritam ſucco
uuae acerbæ craſſæ tanquam maſſam ſubigito, ſole deſiccato, deinde trito tanquam un-
guento oculos ſinito, ſiccisq; angulos ſpargito. Medela humentis, drachmam hebeni,
cobuſti aris nouē obolos, croci tres, cote triti, dulcis uni Attico acetabulo ſparſa, ſole
confecta.

totidis mulieri non prægnanti si fiat. Mortifera autem hæc non sunt, nisi quid superueniat, mala diu positis, cedmaue, morbus atræ bilis, melancholiaue, dolor pedum, podagraue, coxendix, ischiassue, uoluntas egeredi, tenebmossue, tertiana, quartana, longi strangulatio, straguriaue, lippitudo, ophthalmiaue, curis exasperatio, lepraue, cancer, leichenue, dolor articulorum, arthritisue. Plerique tamen sæpe his læduntur, manciue fiunt, manibus, pedibus, lingua, nonnulli atra bile syderantur: claudi autem aliqui fiunt coxendicis dolore. In minibus, auditus nonnulli capiuntur, cum pituita illic sistitur. Longa uero hæc necessario sunt, tabes, difficultas intestinorum, pedum dolores, morbosæ dispositiones cedmaue, pituita alba, phlegmaue leucon, coxendicis dolor schiassue, longi strangulatio stillaue, siue stranguria. Denibus uero dolores renum, mulieribus cruentum profluium, marica, fistula. Celeriter autem decernunt, febris ardens, mentis agitatio, pulmonis uitium, angina, uua, laterum morbus. Quæ mutantur, transeunt in alios, hæc sunt: morbus laterum in febrem ardentem, mentis agitatio in pulmonis uitium, pulmonis uitium nunc in febrem ardentem transit, tenebmos, uoluntas egeredi in difficultate intestinorum, dysenteriamue; difficultas intestinorum in leuitatem intestinorum, lienteriamue; laeuitas intestinorum, lienteriamue in aquam intercutem hydropaue; pituita alba in hydropa, pulmonis morbus in laterum morbum; morbus laterum in purulentum, empyonue. Necesse est hæc in malis fiant, cum rigor corripit, calor ignisue superuenit, neruus præcilius conuulsionem, spasmumue facit, nec coalescit, sed uehementer inflammatur. Cerebrum percussus, uulneratiue, si quantitas laboratque, uocem, uisum, auditumque intercipit: quod si uulneretur, bilis, uomitus, febresque superueniunt: quidque corporis syderatur, peritque. Si percussus omentum excidat, necessario putrefcit: si de uulnere uenæ sanguis in superiore uentriculum fluat, pus necessario fit. Tempora uero multa, uariæque sunt in arte, quemadmodum morbi, passionis, curationisque horum celerrima quidam sunt, si refrigeratos quid iues, quique non mingunt, nec egerunt, strangulatiueque, mulieremque prægnantem, parturientemue percussam cõserues, liberisue, quidue similes: quæ celerrima sunt, nec sufficit paulo post: paulo post enim plerumque perunt. Tempus quid est, cum quis quid patitur, priusquam animam efflet, succurre re, quod tempore opportuno succurrere dicetur, quod et in aliis morbis est: semper enim quo tempore succurrit, suo tempore succurrit, et profuit. Quædam autem mala, uulneraque sunt, quæ si lethalia non sunt, periculosa tamen sunt, doloresque in his, quandoque fiunt, qui facile rite curati sedantur, quibusdam nihil profunt quæ medicus facit, quidam & sine medico sedantur. Mala quædam etiam sunt, quæ mane curanda sunt, nihilque differt summo ne mane, an paulo post: quædam semel die, nec differt qua hora curentur: quædam tertio, quartoque quosque die, quædam semel mense, quædam trimestri: nec differt principio, finem. Tempora quidam quæ nihil nisi hanc diligentiam poscunt, hæc sunt. Temporis autem non comoda opportunitas hæc est, si quæ mane curanda sunt meridie curetur: curatio siquidem hæc non opportuna malum robur habet: quæque statim curanda sunt, si meridie, uesperæue, uel nocte curentur, non opportune curantur, quæque per Ver curanda sunt, si hyeme curetur: quæque hyeme, si æstate: quodque statim curandum est, si differatur: quodque differendum esset, si subito curetur: quæ cuncta non opportune curantur. Quæ uero recte, non recte in hac sunt, hæc sunt: morbum alium dicere pro alio, non recte est: magnam pro paruo, parum pro magno: perituum non perituum, non perituum perituum: purulentum empyonum non cognoscere, morbumue connutritum crescentemue in corpore non cognoscere, quæue potione, potione egeat nec scire, quæque curari possunt, dicere curari non posse: quæ uero non possunt, dicere posse. Quæ quidem sunt sensus non boni, recte. Manuum uero tractionis, chirurgiæue hæc: pus in uulnere tuberculose esse, non cognoscere, quæque fracta uel luxata sunt, capitis os ne fractum sit, spicillo non dignoscere, possit ne fistula in uesica dare, lapillus ne calculusue sit in uesica: purulentumque quatiendo non cognoscere, cumque secat uritue, tam longe late alceue quam oportet, non faciat: si quæ non oportet, secat, uritue. Hæc quidem non recte ritue sunt: quæ uero recte ritue, hæc sunt: mala quæ sunt, & unde cognoscere: quæ longa, quæ non, quæ lethalia, quæ non: quæ mutantur, quæ crescant, quæ non: quæ magna, quæ parua: quæ curabilia, quæ non: & cur, quique hæc habet, curatione ad sanitatem perducant, quæ

procepsue
 phloz. o. 28
 Aet. de re
 nel occasione
 et uile p. 19

Curatio oppor
 tuna.

Que rite fiat.

Que non rite.

Quid rite fiat.

Uel Purulenti p
monis signa.

Mali origo.

pore, bile, pituita: sunt, partim ex aere commisto cum infuso calore: quin & laboribus & uulneribus qui purulento pulmone sunt, hinc fiunt, cum quis pulmonis uitio correptus suis diebus non purgetur, sed sputum in pulmone remaneat, & pituita purulenta sit. Qui si statim curetur, plerumque euadit: si negligatur, pulmo corrumpitur, putrescit, ulceratur, purulentusque fit, nec amplius intro ad se nutrimentum alicuius momenti trahit, nec quicquam supra per se purgat, sed strangulat, difficileque magis semper spirat, spiradoque steris, pectoreque superne spirat, demum sputo meatus clauditur, peritque. Purulentus etiam fit, si de capite pituita in pulmone defluat, primumque cum defluit, plerumque latitat, nullumque tenuem praebebat, pauloque amarius solito spuit, quandoque leniter, tenuiterque calet. Cum uero tempus processit, pituita intus putrefacta & uexante, pulmo durescit, asperatur, ulceratur, pectusque grauescit: dolitasque grauiter & ante & retro, corpusque ualde calefit, pulmoque de toto corpore, & praesertim capite, calore pituita ad se trahit, caputque ipsum corpore calefactum, putrefactam et crassam hanc expuit: quantoque plus temporis processerit, tanto purius, synceriusque pus expuit, febresque grauissimae, tussisque uehemens & crebra uexant, inediaque ipsa lancinat: demum uentriculus inferior pituita de capite fluente perturbatur, moueturque. Languens autem hic cum huc deuenit, quemadmodum in prioribus dictum est, perit. Pulmonis pure putrefacti, uentreue inferiore lubrico, pulmo & ex his purulentus redditur, cum eius uena labore frangitur, quae si crassae sunt, plus sanguinis emittit: si tenues, minus, qui in pulmone putrescit, pusque efficitur.

Venefractus gna.

Tempore uero procedente pus syncerum quandoque spuit, quandoque cruentum sanguinem, purum quandoque: quae uena si crassior est, cum plena est, sanguinis frustula spuit, pusque crassum pituita putrefacta: hic si per morbi exordia hoc corripitur, priusquam uena sanguinem emittat, ualdeue laxetur, priusquam extenuatus iaceat, caputque corrumpatur, corpusque tabescat, curetur, morbum hunc euadere: si uero negligat, haecque omnia uel plurima patiatur, uel ipsae quae dixi ante, uel plurimo sanguinis uomitu peribit. Quod si penitus uenula fracta non sit, sed tanquam uarix extuberet, quod statim leuem dolorem, tussimque siccam praebet: quod si inueterascit, negligaturque, primum quid sanguinis & subatrum emittit, deinde plusculum & purissimum, demum pus, quaeque prius dicta sunt, patitur. Quibus si per exordia cures, conferet manu uenas tumentes laxare, uictrique nutrire quo sicillimus exiguissimusque fiat: quod & costarum uenis, quae intus summo loco sunt, euenit: cum laborat, uenulae quae intus sunt uaricosae tolluntur: quod si negligatur, haec patitur.

Varix interior.

Sanguis sponte prorumpitur, spuit, uomiturque: purulenti sunt, et plerumque moriuntur, qui per morbi exordia si statim curentur, conuulsi hae uenulae suo loco resident & demittuntur, pulmoque nisi hoc fiat, purulentus fit, quicquid hoc afficitur, haec patiuntur, sicque finiunt: superior uentriculus multis modis purulentus fit, cum de capite multa pituita in eum fluit, illicque putrescit, pusque fit: quod uno & uigesimo die fit, quod coctum, inundat et in latera prorumpit: qui si uratur secereturue, priusquam pus inueterascit, plerumque sanescit. Superior uentriculus plerumque purulentus fit: & laterum morbo, cum uehemens fuerit, suisque diebus non putruit, expuiturque, sed pituita, bilisque illic coacta latus ulcerauit: quod pus emittit, deoque locis uicinis calore pituita trahit: quae cum putruit, pus spuitur quandoque de uenulis in ulcus sanguis deditur, qui putrefactus pus fit: hic si coactum curetur, plerumque sanescit: si negligatur, perit. Purulenti sunt etiam, si de capite pituita in latus fluat, illicque cogatur & putrescat: latusque ipsum plerumque acceditur, patiturque eadem, quae purulentus de laterum morbo. Purulenti sunt & cum nimio labore & exercitatione, uiolette uel alia re, uenula ante postue rupitur, sanguisque non statim spuitur, sed caro tumescit, coeulitur, humefcitque: sensim, liuescitque: quod paties praerobore, & bono habitu non statim sentit, & si sentiat, nihil esse putat quod sentiat, cum febre corrumpitur, potius, Venere, uel alia

*Medela.**Purulentus uenter.*

renimia macescit: caro tunc laesa siccescit, calefit, de proximisque uenis et carne humores trahit, tumescit, acceditur, leuiterque dolitas, sicca, raramque tussim praebet primam, deinde magis trahit, maioremque dolorem, tussimque crebriorem praebet, primumque suppurulentum, quandoque sublimidum subcruentumque spuit: quantoque plus temporis processit, tanto magis trahit, putrefactumque carnis liquor contrahit, putrescit, doloremque uehementem,

Quam male habeat hoc homines, uideto.

tem,

tem, febrem, crebramq; & multam tussim prabet, pusq; syncerum spuit. Si uero pus in uentriculo temporis aliquid maneat, totum corpus & potissimum, quod proximum est, accenditur, quo calefacto, maxime humor deliquatur superne, partim in superiorem uentriculum confluit, pusq; cum eo qui inest, sit: partim in inferiorem uentriculi defluit, eumq; quandoq; mouet, hominemq; necat. Cibaria enim non digesta demittit, corpusq; nullum ab his nutrimentum capit, superiorq; corporis, sputue purgatio non est æqua, quoniam uentriculus calefactus omnia subter ad se trahit, sputoq; strangulatur, steritq; non purgatus, uentreq; defluente debilitatur, pericq; plerumq;. Maxime uero caput in his morbis hanc destillationē rheumæ præbet, quod cauum cum sit, superius stet, uentriculoq; calefacto, pituitam tenuissimam de corpore ad se trahit, quæ cum in eo coit, multa & crassa, uti dictum est, redditur: cuius pars in superiorem uentriculum, pars in inferiorem defluit. Cum ergo caput incipit defluere, corpusq; non æqualiter talefcere, nec uiti superant. Præter pus enim, & mala superfluentia uincunt, & possunt magis, quàm quæ defluunt, carnesq; malis tabescunt magis quàm intransibilibus nutrantur. Qui his morbis corripitur, paruo temporis spatio pereat: si qui plusculū durat, corporum differentia facit hoc, ætatem, morborum, temporum anni, quibus corripitur, tolerantiaq; morborum maior & minor: si quidem aliqui patientius morbum ferunt, aliqui nō possunt. Non est ergo longum, uel breue tempus uere horum dare quo perituri sint: nam tempus quod aliqui dicunt, certum non est, quoniam annus ab anno, tempusq; à tempore, & hora ab hora differt. Sed si quis recte uult in his & scire & prædicere, sic dicat, homines omni tempore perire, superesse, pati quæ patiuntur. Tunc autē uentriculus inferior purulentus sit maxime, cum plurima pituita, uel bilis inter carnem & pellem sistitur, quod & concussionibus spasmusue fit, cumq; uenula aliqua concussa defluerit, sanguenq; defluens putrescit intus, purefcitq;. Si caro uellicetur, rumpaturue, sanguen de uicinis uenulis trahit: quod putrescit, purefcitq;, quod si foras extubere, pusq; exeat, sanescunt: si uero per se intro prorumpat, pereunt. Pus autem in inferiorem uentriculo fufum, quemadmodum in superiore uentriculo dictum est, coire intus, quod non possit intus coire: sed uti dictum est, in tuniculis & tuberculis coire: quod cum intus fiat, non facile apprehenditur; nam quatiendo non cognoscēs, dolor tamen indicat ubi sit, quem locum si creta figulina, uel alia simili re lintas, paulatim siccescit. Morbus autem, qui erysipelas dicitur, in pulmone gignitur, cum pulmo nimium siccescit uel aestu, uel febre, uel labore, defatigationēue, uel alia quauis re non temperata, modēratāue: qui cum nimium aruit, sanguinis plurimum tenuissimum, & non ualidum de magnis uenis, quæ illi proximæ sunt, & superstant, de alijsq; uicinis ad se rapit: quod cum traxit, febris grauis fit, tussisq; sicca, pectusq; repletur, dolorq; uehemens, & ante & post æxat, spinamq; potissimum, cum magnæ uenæ calefant, subcrentumq; uolunt, quandoq; subliudum, quandoq; pituitam, bilemq;, crebroq; frigescunt, deficiuntq;: quod sanguinis subita mutatione fit, quod potissimum erysipelas esse in pulmone demonstrat, crebraq; febris correptio. Huic si duobus uel tribus, aut ad summum quatuor diebus dispergatur, quodq; intus erat, foras mutetur, plerumq; sanescit. Si uero non dispergatur & mutetur, putrescit intus, purulentusq; fit, & perit paulatim, cum pulmo totus purulentus & marcidus sit. Si uero quod extra sparsum erat, introuertatur, pulmonemq; corripit, hunc nulla spes est superesse: cum enim præficatus pulmo quid ad se traxit, non amplius transmittit, dimittitue: sed præ æstu siccitateq; nihil amplius suscipit, dimittitque & reddit, sed statim perdit. Pustula uero, uomicaue, siue phyma in pulmone sic gignitur, cum pituita, uel bilis in eum conuersa putrescit, dumq; cruda est, paruum dolorem præbet, tussimq; siccam: cum uero maturuit, dolor grauis & ante & post uexat, calor, grauisq; tussis corripit: quod si pus citò maturuit, supraq; uertatur, prorumpat, totumq; spuat, uentriculusq; quod prorupit sicceatur, penitus sanescit. Si uero citò maturecat, prorumpat, supraq; purgetur, tamen penitus non siccescat, de capiteque & corpore uomica, phymaue pituitam defluentem trahat, putrefaciat, pusque spuat, tamen uentre defluente, propter ea quæ dicta sunt perditur, cum

Capitis rheuma.

Capitis fluxus corporisq; tes.

prognosticus

Atq; hoc documentus

Qui uentriculus inferior purulentus fit.

Atq; hoc signum ad signandum
Pulmonis erysipelas, cuius
signum pueri
vide p. 214
febris typhodes
dicitur lib. 2. c. 88.prognosticum
erysipelas in tempe-
tate extra. q. d. aph. 2. c. 25.

Pulmonis uomica.

Pulmonis uomica quando sanescit.

& serio & ioco negocia uti prius, peragat. Cumque uenulae corporis omnes sanguine febre perusto clauduntur, calefcit, frigescitque, & deficit quandoque temporis longitudine, morbi magnitudine, malo priore, superuenienteque. Quod si longo tempore, nec sponte, nec medicamentis prorumpat, dolorum uehementia, inedia, tussis, febre languens tabescit, ac plerumque perditur. Quod si languente emaciato, & iacente pus prorumpat, ne sic quidem serunt, sed hoc modo perduntur: si uero cito maturescat, prorumpatque, maturumque huius plurimum per praecordia fundatur, statim melius habere uidetur, temporeque procedente, si totum spuat, uentriculusque quo puris quid prorupit, siccescat, sanescit; si uero tempus procedat, languensque debilius habeat, non spuat, si uratur secerit, pusque exeat, statim quidem & sic melius habere uidetur, sed tempore procedente propter ea quae supradicta sunt, perditur. Phyma autem uomicae in latere costisue, pituita bileque sicut in pulmone gignitur, de laboribus etiam gignitur, cum uenula aliqua conuulsa penitus non dehiscit, sed extuberat: quae si statim dehiscat, sanguinem defluens putrescit, purefcitque; si uero uena extuberauit, per exordia dolet, salitque, pulsatur, procedente uero tempore sanguinem in carnem mittit, quod in carne putrefactum purefcit: caro autem cum plus sanguinis ad se traxit, quod pus factum sit, plus laborat: cum uero minus, tardius pus efficitur, minusque laborat: quandoque cum minus uenae carnesque conuelluntur, non purefcit, sed dolores longinquos creat, quos fragmenta uocant: quaeque in carne sunt, sic fiunt, cum quid caro laborat collisa, uel percussa, uel quid aliud passa, sicuti dixi, sanguine non sincero, sed tenui & aquoso liuescit, hocque non multo: cum uero plus solito superarefcit, calefit, dolitatque, deque uenis carneque proxima humorem trahit: quae cum supermaduit, humor ab ipsa carne supercalefit, per totumque corpus, qualis tractus fuit, spargitur, plusque per uenas, quoniam eae magis trahunt quam carnes, quae & ipsae trahunt. Cum uero multis corporis humor quid de carne trahit, non sentitur, nec dolet, sanumque cum tempore pro morbo reddidit: si uero caro nimis calefiat, humorisque plus trahat, dolet, quaque prorumpit, sistiturque, uehementer dolet. Sibi que uidentur aliqui fragmentum locum mutasse, quod medicabile est: prope enim ulcus haec sunt. Humor autem de carne per uenas discurrit, qui cum caluit, crassescit, crefcitque, dolorem praebet, dum reliquo humori tenuitate, frigidityque similis fiat. Quae autem in uenis fiunt, sic fiunt: uena priusquam conuellatur suo loco manet, cum uero conuellitur (quod labore & ui fit) similis uariet fit, & calefit, humiditatemque de bile pituitaque trahit, qua mista sanguis crassescit tumescitque, uena conuulsa & morbofa, sanguinem sistitur crefcitque: quod cum creuit plenitas illa, qua libet transferuntur, doloremque grauem praebet, uti quibuldam uidetur, fragmentum locum mutasse: quod si humerum petas, manus grauefcit, torpescit, desideratque: quod si uenam, humerumque & dorsum usque tendat, plerumque dolor statim sedatur. Quae conuulso fit etiam labore, casu, ictu, si quis nimium pondus tollat, cursu, luctu, ceterisque similibus. Purulenti qui halita, arcus, pugionisue uulnere fiunt, dum uulnus hiat, facile spirat, caloremque & frigus trahit & emitit, pusque purgat, uulnusque si aequaliter extra & intra coalescit, penitus sanescit: quod si extra sanescat, intra non, purulentus fit, quin & si aequaliter intus & extra sanescat, cicatrix autem intrinsecus non ualida, dura, asperaque fit & liuida. Nam sic plerumque uulnus recrudescit, purulentumque fit: & si quis plus iusto laboret, si macrescat, si pituita uel bilis in cicatrice cogatur, si morbo alio correptus macrescat: si autem uel sic uulnus recrudescat, uel si prius exterior pars quam interior coalescat, dolorem grauem, tussim, febremque praebet, uulnusque frigescit, quia calidius est, caloremque de se spirat, pus purgatur, molestius curatur, tardiusque sanatur, quandoque nec sanatur: nam caro uulnusque corporis aestu coquitur, nimiumque madescit, uti non siccescat, nec carnem creet, nec sanescat, sed cum tempus processerit, perit patiens, quae prius dicta sunt. Si uero crassa uena aliqua faucietur, sanguinemque intro defluat, putrescatque, purulentus fit: si uero totum pus spuat, fauciatque uena compescatur, uulnusque extra et intra sanescat, penitus sanescit, si uero non possit uulnus coalescere, uenaeque non compescatur, sed crebro sanguinem emittat, quod & si statim uomatur spuat, uel eo putrefacto pus spuat, plerumque languens uel statim uomens sanguinem, uel paulo tempore post caussis dictis perit. Sapius & qui uenula

*Coffarum nos
de aqua in costis mura.*

*Fragmentum,
virescens.*

Rheuma.

*Vena conuulsa.
Pleroma.*

*Purulentus uul-
nere.*

*Cui quandoque
uulnus non co-
alescat.*

*Purulentus alia
de caussa.*

uenula alicui intus fauciatur, uel uulnere, uel labore, uel exercitatione, uel alia re, pereunt, cum uenula coit, sanaque esse uidetur, tamē alio tempore ob supra dicta refringitur, sanguis fundit, qui statim multū, & saepe modo recens sanguis, modo pus multum crallumque diem totū uomētes, modo supra dicto pereit. Plurimū uero his qui hanc uel similia mala habet, facit facile uel difficile posse morbum abigere, uirque an mulier sit: si uir, adolefcens, an grandior natus: si mulier, recēs, an uetula: superque his et anni tempus, quo sanguis, nūm uel morbo alio decumbat. Nam differt malū à malo, maius an minus sit, corpus à corpore, curatio à curatione: quae cum sic inter se differat, necesse est & tempus differre, quosdamque multū affici, quosdam parum, quosdā perire, quosdā euadere, quibusdamque stataria, & maiora esse mala, quibusdā minora, pusilloque tempore: quibusdam ad senium usque perdurare, cumque illis perire, quosdā ipsdem modico tempore perire, qui autē adolefcētes ea patiuntur, quae labore fiunt, plus uehementiusque afficiuntur, dolentque quam ceteri, citiusque cōparent: cum sanguis spuat uel uomāt, quidam robore bonū uel corporis habitu non sentiūt. Seniores uero hanc rarius minusque patiuntur, cum ualidi non sint, magisque & cauent & curant morbos, & citius restituti. Minus itaque seniori quam iuueni per exordia hanc fiunt, cumque fiunt, minus quoque ualida sunt: cōtrā iuueni ualidiora corporis robore, siccitate, carne dēiore, ualidiorē, ossibusque cohaerēte, pellēque ualidiorē circum. Ita: qui cum plus solito laborat, confestim uehementē conuel situr, diuersoque modo uenae carnesque dehiscūt, frāgunturque, quae partim citō cōparent, partim sero. Senioribus uero ualidū robur nō inest, carnesque circum ossa, pellisque circa cum carnes circumfuit, caroque ipsa rara & non ualida est: qui cū quid patitur, dissimiliter minusque quam iuuenis afficitur, statimque comparet: tanto quidē per exordia passionum iuuenes quam senes difficiliter liberantur. Cum uero morbus comparet, uel pus uel sanguis, uel utrunque spuit: quicunque quidem iuniores sunt, cum robusto densoque corpore sint, nō possunt aequaliter pus uel ulcerum superioris uētriculi purgare. Cum enim pulmo densior est, non ualde ad arterias trahit: cumque arteriae tenues & angustae sint, puris nisi parū rariusque suscipiūt: quare necesse est in pectore, & in ulceribus pus cogi & crasse scere. Seniori uero rarior, cautiusque magis est pulmo. Iatioresque arteriae, pus uti diutius in uētriculo, ulceribusque moritur, quicquidque superueniat remanēte, totum pulmone supra ad arterias necessario trahitur, statimque spuitur. Cum autem iuniori passiones ualidiores fiant, sputique purgatio rata portione non fiant, febres grauiorē, crebrioresque fiunt, doloresque grauiorē passionis ipsius & corporis prorumpunt, cum uenae robustae, sanguinisque plenae sint, quae cum per se calefcunt, dolores per corpus prorumpunt, quibus breui plerumque perdūt. Senioribus uero, cum passiones non ualidae fiant, sputoque per se purgetur, tenuiores, lenioresque, paucaeque febres fiunt, doloresque lenes, penitusque his passionibus nō liberatur, sed diutius ferētes perdūt, modoque pus, modo sanguis, modo neutrum spuit: tandemque cum his moriuntur, qui potissimum sic pereunt, cum aliquod malum priori simile his superuenit, quod duplicatū plerumque perdidit. Mala uero, quae maxime conficiūt, hanc sunt, laterū morbus pleuritisue, pulmonisque peripneumoniae. Febris autē de his fit, cū bilis, pituitaue calefcit, quibus totū corpus calefcit, quod febris uocatur. Cibis autē poculisque, quibus nutritur et crescit, bilis pituitaque intus calefcit: laboribus autē, uulneribusque, caloreque nimio & frigore foris calefcit, uisusque & auditus, sed hoc rarius. Morborum autē horror, frigus rigorue fit foris uētris, aqua, serenitate, ceterisque similibus, cibisque, poculisque ingestis: maior autē uehementiorque, cum bilis, pituitaque uel altera, uel utraque cū sanguine miscetur: sed maior, si pituita sola cōmiscetur: nā hominis pituita suapte natura frigidissima est, sanguis uero calidissimus: bilis autē est quid sanguine frigidius, quae cū una, uel utraque cum sanguine miscetur, sanguine cogit, nō tamē penitus: nam homo non uiueret, si nimium sanguis dēaretur, refrigerareturque: qui cum refrigeratur, totum corpus necessario frigescit, quod horror rigorue dicitur: qui si uehementior sit, uehementius tremit: nam uenae cōculae subeunte cōdensatoque sanguine corpus conuellit, ac tremere faciūt: quo si minus sanguinis coeat, fit quod rigor rigosusue dicitur. Horror autē phricusue dicitur, qui multo minor, infirmiorque est: quod autē

Diuerfus uero

ria.

Att.

Morborum effectus

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

Att.

frigidissimā idē dicit lib. de humana natura p. hūme incescūt pag. 130. h2. et uide gal. 8. de crassi. pag. 104. fol. 73. A.

Aut. quo modo post frigus
et frigore maior minorue
inquitur per
Sudor.
quo modo sudor
fit in putremittendo

Calidus frigus
dusue cur.

Sudor frigidus
calidus.

sudor multus
frigidus est
phor. 42

Pleuritis peri
pneumonias
qui sunt.

latus helico corpore carne
denudatus est

latus reliquo corpore natura carne denudatus sit, maxime frigus sentit, cum nihil insit
quod resistat nisi cavitatis: cumque riger, frigitque, contrahitur, conuelliturque, caroque eius, ue
nulaque quicquid bilis pituitaque in ipsis est, uel plurimum calore extruditur, caroque extra
densatur, laterisque haeret, doloremque uehementem praeberet, calefactique quae calore, de uici
nis uenis, carneque bilem, pituitamque ad sese rapit: quod hoc modo fit. Cum uero quae in
latere coacta sunt, putrescunt, spuenturque, sanescunt: si uero multum sit prius lateris com
pactum, aliudque addatur, statim pereunt: cum spui copiam excreare non possint, uel pu
rulentum sunt, quidamque pereunt, quidam euadunt: quod septem, uel nouem, uel undecim,
uel quatuor & decem diebus patescit: doloremque praeberet ad humerum, iugulum,
clauiculae pectoris halam. Vena enim lienaris, splenisue dicta, de liene in latus, hume
rum, manum sinistra tendit: hepatis autem, iecinoralisue dextera similiter. Cumque quid
huius frigore, rigoreue lateri haeret, sanguisque illic ferueat, horreatue, halamque & hume
rum petat, ea conuellit, doloreque afficit. Per eandem rationem quae in tergo sunt, bilis, pi
tuitaque humore in latere coacto calefiunt, quandoque & locis sub latere dolorem praeberet,
crebroque si infra uertatur, dolore per uenulas uesciae dedit, multumque & biliosum min
git: quidam morbi huius causam, principiumque esse putant frigus. Pulmonis uero mor
bus fit, cum pituita, bileque mota pulmo de locis uicinis calore trahit ad se super ea, quae
in eo erant: corpus quidem totum calefacit, doloremque praeberet, tergo praesertim, lateri,
humeris, spinaeque, cum ab his plurimam humiditatem ad se trahit: quae nimium sicce
scunt, calefiuntque, qui cum ad se hanc traxit, bilisque & pituita in eo remansit, putrescit, pu
rulefiuntque: quae putrefacta si suis diebus spuantur, superiunt: si uero quae ueniunt, prin
cipium capiant, superueniantque alia, quae putrefacta non spuat, copiaque superuenientium
superet, plerumque moriuntur: si uero ad duos & uiginti dies perueniant, ignisque dimitt
tat, totumque in ipsis non spuat, purulenti fiunt, maximeque si fiunt, qui laterum & pulmo
nis morbo uehementer laborarunt. Laterum praeterea morbus non spuens, pulmonisque
fit, siccitate eadem utriusque. Calida autem siccant, cum supercalefiunt, frigidaque, cum su
perfrigescent: latus enim cogitur, uenulaeque eius conuelluntur, quantumque pituita, bile
lisue calore includit, doloremque praeberet, cumque dolore febrem, lienare uenam, spleniti
ue dictam manus huius, uel hepaticam, iecinoralemque, pertundere conferret, qua mor
bus fuerit: sicque dolor lateris, aliorumque lenitur, quantum enim bilis, pituitaque sanguinis
ipsius morbolesi inest in ea, cum ipsis emittit: de carne uero, medicamentis, potionibusque,
fomentisque extra positis, diffunditur, per totumque corpus morbus spargitur: Pleuritis
aprystos haec uocatur. Peripneumonia uero, cum pulmo ipse superarefecit, cumque bilis,
pituitaque eius aequae non putrescit, nec spuit, quantumque humoris in eo est, ex potu, for
sitione, locisue uicinis totum siccitate, caliditateque perurit, huic coheret pocula haurire,
gubus

hepatim. que uicinis
vena est. ut pag. 77.

iecinorale. haec sic nominat hipp. viscerum inde
quodammodo. f. iecoris. ut gal. ac. 8. de uicinis. pag. 37. 40.

quibus pulmo madefcat spuī: qui si nō spuāt, pulmo durefcit, deficcaturq; hominē
que necat. Calida uero febris corripit quidē magis biliofos, corripit & pituitofos; quā
sic corripit, cum bilis per totum corpus mouetur, fibiq; emancipat adeo, uti uenae, fan-
guisq; bilis plurimum & de carne trahant & uentriculo: sanguis uero qui prius inerat,
cum sit calidiffimus omnium quā in corpore sunt, carne, uentriculoq; suggerente cale-
fit, magisq; bile, corpusq; totum calefacit: quod quidem prae multa humiditate penitus
siccefcere non potest: quod si fieret, homo periret: postrema uero corporis, quā natura
sicca sunt, siccefcunt: quā si tangas, frigida, siccaq; deprehendas: propterea calida febre
corrupti prae igne intus ardent, extra frigent, linguaq; & fauces prae caliditate interioris
spūitu exasperantur, siccefcuntq; quantumq; bilis in uentriculum uelcamq; descendit,
totum per superna, infernaue, lotiumque emittitur, primisq; quatuor uel quinq; diebus
multum uomitur: quod propterea fit, quoniam superior uentriculus nimis calefcit, ad-
fecitq; rapit, sicq; uomit: propter hoc ipsum calida febris caufos ue, laterūq; morbus pleu-
ritisue in pulmonis uitium peripneumoniā ue tranfit. Cum superior uentriculus nimis
calefcit ad sefe trahit, pulmo fufcipit, pulmonisq; uitium fit, & plerūq; pereūt, cum
tam debilitati fūt, morboq; alio superueniente non poffunt fupereffe, dum fputum in
pulmone digeratur, fed plerūq; debilitate pereunt: quidam tamen fupervivunt. Quibus
autem in uellicam quid bilis cōfluit, cralfum ob pituitam meunt, fed biliofa demittunt,
quoniam quā in uentre fūt, exuruntur. Mentis autē uacillatio phrenitis ue fic habet:
Sanguis qui in homine eft plurimam prudentiae partem confert, quidam totam dicunt:
cum bilis mota uenas fanguinēq; intrat, eum agitat, digerit: qui plus folito motus ca-
lefcit, totūq; corpus calefcit, tuncq; homo prae febris magnitudine fanguinis copia
motūq; non folito, digeftione facta defipit, nec apud fefe eft. Qui mentis uacillatione la-
borant, fimiles atra bile uexatis cum defipientia melancholicisue fūt: qui cum fanguis
bile, pituitaq; percellitur, defipiunt: quidam & furiant, fimiliter & in mentis uacillatio-
ne, quā tanto minor eft defipientia & furore, quanto bilis pituita infirmior eft: fubter-
entum autem liuidumq; fpuent in laterum pulmonisq; morbo, quoniam morbus inua-
lefcit crefcit ue. Nam per exordia cum morbus infirmior eft, nihil horum fpuunt: quod
in laterum morbo fit, cum uenae coltarum intreduntur, tuncq; maxime cralfum fpuunt,
& purgantur. Pulmonis autem uitio, cum eius uenulae dehifcunt, caloremq; cōcipiunt,
fi uero morbu habēs fractus, rhegmatifue fit, putridusue fūe fabacos, primis quidem
diebus fanguinem, pūscq; liuidum cū falua fpuūt. Liuidum uero fputum fanguine fit, fi
parum cum multo fputo commifcet. Statimq; non fpuatur, fed aliquantisper intus re-
maneat femiputridū, quod in corpore debilitatur effeminaturue. Morbo quippe late-
rum tunc pereunt, cū multa bilis pituitaq; lateri appingitur cogiturue, multūq; de re-
liquo corpore fuperfluit: cuius abundantem copia putrefactam languens fpuendo non
uincit, pituitaq; & bilis intus exiftentis fpiritus meatus, arteriaue complentur: propte-
rea denfum crebro per fuperna fterit, fingultat, fpirat: demum omnia clauduntur, pe-
ritq; fimiliter modo & pulmonis uitio pereunt. Qui uero calida febre moriūtur, omnes
ficcate pereunt: Primo quidē eorū poftrema, manus, pedesq; ficcefcunt frigefcuntq;
deinde uero ficciora: cū autem penitus corporis humor exurit ficcefcitq;, fanguis pe-
nitus cogitur, frigefcitq;, corpusq; reliquū ficcefcit, ficq; morit: mentis autem uacilla-
tione fic pereunt, cum toto morbo defipiunt, cum fanguis corruptus fit, folitūq; modo
non moueatur, agiteturue: cumque defipientes nihil, quod alicuius momenti fit, eo-
rum quā porriguntur, fufcipiunt. Cum uero tempus procedit, marcefcunt minuuntur
que prae febre: nullaq; re fufcitati, nutritiq;, primum quidem poftrema minuuntur, fri-
gefcentq;, deinde proxima. Principium hoc frigus ignis & labores habent, cum uena-
rum fanguis pituita frigefcit, concidit, frigefcitq;, conuelliturue, multūq; huc & il-
luc agitur, tremisq; demum omnia frigefcunt, moriūtq;.

Caufos unde.

Sanguis est calidiffimus
bilis quā in corpore sunt.
ides. pag. 19.

Cauffa uomiti-
onis quā.
Caufos, pleuri-
tis, peripneu-
monia.
Causo et pleuri-
tis in peripneu-
monia trāfcit.
Vide. pag. 10.

Cralfum lotiū
cur.
Phrenitis quā
fiat.

Melancholicus.
Sputū fubter-
entum, liuidum
que cur.

Rhegmatifue
fabacos.
Liuidum fputū
fanguis facit.
Laterum mor-
bus quando nec-
at.
Arteria.

Peripneumo-
nia, caufos,
phrenitisq; quā
do perimit.

de fputo liuido

libro 194 Hippocratis de morbis libri secundi
et omnia q. m. v. epistolarum q. penultima.

Cur quis multū
meit. certū
hoccit. RASIS 23
col. 1. 2. 3.

Qui iustus hebe
tetur.

Pulsatūm ca
pitū origo.

Caput cur doli
tet.

Malum ex bo
no non fit.

Tinnitū auri
um unde.

Signum ueni
larū cerebri id
efficientium.
Capitis dolo
ris grauedinis
caussa.

exhibi. fider. uo.

medulla spine
de cerebro ma
nat

Purimum quippe tunc meitur, cum caput nimium calefcit: nam eius pi
tuita liquefcit: quæ liquefacta, partim nares, partim os, partim uerenda pe
tit per uenas quæ eò tendunt: cum autem in pudēda deuenit, meitur, tan
quamq; stillicidio, stranguariae labore, afficit. Cum uero pituita uenulas
oculorum penetrat, uisum hebetat, nam species aciesue aquosior turbidi
orq; fit, lucidūq; oculi non æque lucet, nec cōparet similiter si quis uelit uidere, quem
admodum cum lucidus & purus erat: qui si curetur, quadragesimo die sanefcit: si autem
multo tempore post morbus reueniat, capitis cutis crassescit, corpusq; reliquum tollit,
& crassescit, & bene coloratur. Pituita huic in carnes uertitur, propterea crassior esse ui
detur. Carnes enim cum madefactæ, sublata, raræq; sint, de uenis sanguinem trahunt,
propterea boni coloris esse uidentur, caput ulcerum completur, corpus turget, color ar
cuatus, icterodes uel fit, per corpus diuersis locis ulcera pullulant, quādoq; febrit, de ter
goq; aqua fluit: cum in huius capite subbiliosa pituita nutriatur, ulceratur: cum uertex
multa pituita bilēq; madefcit, rarefcit: nam hic silitur, putrefcit, ulceraturq;. Pituita au
tem extenuata in aures deditur, corpusq; reliquum sicuti caput ulceratur, sanguine pu
trefacto, bilēq; & pituita qualibet coacta: nam ea parte caro putrefcit ulceraturq;, quæ
quidq; bilis pituitaq; penetrat, putrefcit, pusq; fit. Morbus alius: caput circumdoli
t, bilem uomit, difficulter meat, desipit. Caput quidem nimio eius calore circumdoli
t: desipit, cum sanguis capitis bile pituitaq; caletit, solitq; plus agitur: bilē uomit, cum
ea per corpus sese motit, caput eam suo calore ad se trahit, quodq; crassissimum est, uo
mit, quod uero tenuissimum, ad se trahit, mingit autem in hoc, quemadmodum in supe
riore dictum est. Morbus alius: si uenulæ cerebri in ipsum spuant, superuomantue, cer
tum quidem rectūque nomen huic morbo nullum positum est. Certum enim non est,
num ne uenulæ aliquæ minores, maiorēue in cerebrum spuant, superuomantue: nomi
nant autem & dicunt superuomitum, hyperemetonue. Si uero quammaxime superuo
mat, morbus ex hoc fieri non uidetur. Nam ex bono malum fieri non potest, nec ex ma
lo bonum, nec bonum plus iusto, sed superuomere uidetur, cum in uenas bilis, sanguis
ue penetrat. Tunc enim uenæ tollitur pulsantq;, caputq; totum doliatur, tinnitūq; au
res, nihilq; audit: quæ tunc tinnunt, cum uenulæ pulant, salūq; tunc enim caput re
boat, resonantue, male autē graueq; audit, partim exteriore strepitu sonitūq;, partim cum
cerebrum, eiusq; uenulæ tollitur. Cerebrum enim cum nimium calet, sui calor quod
secundum aures est, uacuum complet, utpote cū par aeris copia non insit, nec priore tem
pore parem sonitum præberet, nec æque dicta significaret insinuatue, propterea ma
le graueq; audit. Qui si aqua in nares, osq; erumpat, pituitaq; sanefcit, si minus, septi
manus maxime perit, si quidem in capite uenæ superuomant, quæ superuomunt, quem
admodum in superiore dictum est. Signum autem quod hoc modo superuomunt, hoc
cum quis uel manum hoc patientem supercedat, uel caput, uel quid aliud corporis, san
guen atrum fluit & turbidum & morbolū, quod uere sanguen dicendum nō est, cum
rubrum syncerumq; non defluat. Quæ cum superuomunt, caput doliatur, grauefcit, cali
gat: doliatur autem sanguinis caliditate: caligat, cum in uultum sanguinis multum decur
rit: grauefcit, cum sanguinis plus turbidi morbolū sit in capite quā extra. Si uero ce
rebrum syderetur, dolor de capite spinam, corq; petit, linquitur animo intermoriturue,
sudas, non dormit, sanguen de naribus fluit, crebroq; sanguen uomit: cerebrum autem
syderatur nimio calore, frigoreue, nimiaq; bile, pituitaq;. Cum uero quid horum patia
tur, supercalefcit, spinæq; medullam calefacit, spinæq; dolorem præbet. Linquitur au
tem animo, deficiue, cum pituita bilisue cordi affluit: quod necessario fit, cum mouen
tur, madescuntq; sudat uero præ labore, cum uenæ capitis cerebro calefiunt. Quæ uero
secundum spinam sunt, ab ipsa spina calefiunt: spina autem tergi medulla, medulla cere
bro, de quo manat. Cū ergo uenæ calefiunt, sanguis illarum simul feruet, uomitūque
cruentum ciet, Nam uenæ quædam de capite nares petunt, quædam os: sanguinolentæ
uero

uero de spina corpus petiit, tertianus hic uel quintanus plerumque perit. Morbus alius. Cū dolor caput repente corripit, confestimque uocem intercipit, uiresque, septimanus hic perit, nisi ignis superueniat: quod si fiat, sanescit. Patitur autem hæc, cum ipsi nigra bilis in capite mota defluit, maximèque quatenus plurimæ uenulæ in ceruicæ, pectoris que sunt: deinde postmodum stupefcit, uiresque amittit, cum sanguis refrigit. Si uero fortis adeo sit, uti sanguen calefcit, siue porrectis, siue per se sanguen tollitur eleuatūre, spargitur, mouetur, spirat, spumescit, bilis separatur, sanescit: si uero uires non habeat, magis friget: cum uero penitus refrigit, calorque eius defecit, cogitur, nec mouetur, sed perit: si uero temulentia hæc patiatur, etenim eadem patitur, peritque. Cum uero caries, teredibue fit in osse, de osse dolor capit, cutisque cum tempore ab osse modo hic, modo illic discedit. Quæ hic patitur, cum pituita, quæ in ossis duplicitatem peruenit, obaruit, omnisque humiditas defecit, osque ea parte rarefcit, cutisque ab eo discedit: qui morbus letalis non est. Morbus alius. Si capitis stupor, bleccusue fiat, prior capitis pars doliat, hebetius cernit, uenæ salunt, lenta febris obrepit, soporatur. Quæ patitur, cum uenæ capitis calefactæ pituitam ad se trahunt, mala corporis temperatura, quod principium huius est, prior capitis pars propterea doliat, quoniam uenæ hæc crassissimæ sunt. Cerebrumque huc potius uergit quam in occipitium, propterea hoc hebetius cernit, cerebro pituitoso & inflammato hæc procumbente: corpusque male propter hoc temperatur, quoniam uenæ ad se pituitam traxerunt, cuius frigiditate sanguis nec cessario sistitur, magisque quam prius frigeat. Qui cum non mouetur, & corpus desidet, torpescit: si uero sanguis qui corpus aluit ita uincat, uti calefcit, euadit. Si autem pituita uincat, sanguis magis friget, cogiturque, qui frigefactus & coactus hæc se dedat: homo penitus cogitur, friget, perit. De angina. Cynanche autem anginae fit, cum pituita capitis mota ad interiora affatim decurrit, & in faucibus, maxillisque sistitur. Sputum hic deuorare nequit, uixque spirat, steritque, quandoque eum febris corripit: morbus quidem hic ex hoc fit. Quandoque sub linguam, & quandoque supra pectus parit. De staphyle, uenæ. Morbus autem uenæ staphylæ fit, cū in circuli uenæ palatum de capite pituita descendit, quod palatum tumescit, suspenditur, rubescitque: quod si diutius maneat, nigrescit, quoniam circuli, gargareonue super uenas est epiphlebosue & crassus: qui cum inflatur, calefcit, de uenæque caliditate sanguinem trahit, quo nigrescit: quem si non poscentem feces, confestim animam agunt: calefcit enim uena, caliditateque circumstantia sanguinis complet, statimque strangulantur. De tonsillis. Tonsillæ autem antiadesue, sublinguæque mala hypoglossidæue, tumorisque gingiuarum, huiusue, linguæque mala glossæue, quæque hæc sunt omnia pituita laborant, acciunturque morbo. Pituita uero de capite descendit, caput autem de corpore trahit, cum calefcit, quod cibus, sole, frigore, laboribus, igneque calefcit: quod calefactum de corpore, quod tenuissimum est, ad se trahit: quod rursum in corpora descendit, cū caput repleti sunt, horumque aliquo calefcit. Mala de capite manantia. Cū caput torpet, cerebro mingit: strangulationisque lotij, straguriæque mala patitur, quæ nouè dies hic patitur: si quid per nares auresque mucus, aquæque prorumpat, morbo liberatur, stranguriæque cessat, multumque & album sine labore mingit dies uiginti, capitisque dolor cessat, species uisusue minuit, dimidiatoseque uultus, personæque sibi uidetur cernere, quadagesimus hic penitus sanescit: quandoque autem septimo uel quarto & decimo anno multis hic morbus reuenit, capitisque cutis huius crassefcit, quæ tacta cedit. Paucisque cibis repletur, qui tamen mollis, tenellusue, colorisque boni uidetur, acutusque non audit. Cum sic habentem per morbi principia nancisceris, priusquam per nares & aures aqua prorumpat dolentque, tamè caput radito, sicque defecato: plenum aquæ calidæ quatenus ferre possit scortum urticulum fronti dato, quo refrigerato, alterum habeto: si debilitaretur, cessaro: deinde eadem facito, donec dolor cesset. Si uenter non demittat, subito, multumque dilutum & quæ locum citius, superpotato, quammaximèque foueto, pituitæque tenuem succum sorbeto. Si uenter non demittat, Mercurialis ius cum pari modo pituitæ cremoris ter die sorbeto, mellis pusillo adiecto, postea paulum uini albi dulcis dilutū propinato. Cum uero per nares mucosa prorumpent, crasse

Dolor capitis

qui uocem in tercipit. uide. pag. 320. et

Temulentia

hoc et ipsa fa-

ca.

Stupor capitis

Atq. ad quæ capitis parte uenæ

uicis potius uerget

Angina cynan-

che. de qua. pag. 195.

Vna, staphylæ

ue.

Gargareon,

Epiphlebos.

Tonsillæ anti-

adesue.

Hypoglossidæ

huius glossæ.

Capitis torpor

nancie.

Stranguria,

Medela quæ,

Mercurialis. de qua uide si

plinius. 7. c. 52. et de sim

plicibus ad par. c. 156.

sumque minger, capitisque dolor cessauerit, ne amplius utriculo utitor, sed multa calida lauro, mulsumque dilutum, quæque lotiū cient propinato, trēsque dies miliū delin-
 gito, cucurbitam uel betā comedito; deinde cibus quā mollissimis, delicatissimisque, lo-
 tiumque mouentibus utitor, semperque paulū quid cibus addito. Postquam uero dies quæ
 draginta transierint (nā hoc potissimum tempore hic morbus sistitur) caput eius medi-
 camento quod per inferna subducatur, purgato; deinde, si tempus anni sit, serum dies se-
 ptem, si debilis esset, minus propinato. Si uero morbus rediret, cū totum foueris, post tri-
 die ueratrum propinato; deinde quantum tibi uideat, intermittito, tuncque caput per in-
 ferna purgato, lineisque octo caput urito, duas secundum aures ducito, duas per occipi-
 tium, utrinque duas in naribus secundū oculorum angulos. Venas autem, quæ secundum
 aures sunt, donec nō saliant, urito, ferramentis uero cuneolos per transversum uenis duc-
 cito; quæ si facias, sanabitur. Morbus alius, Cum uero caput ulcerum cōpletur, cruræque
 sicuti aqua inter cutem laborant turgent, per tibiasque humor spargit, quas si premas, si-
 dent, color arcuatus icterodesue fit, ulceræque huc & illuc pullulant, præsertimque per ti-
 bias, quæ uisus mala sunt, quæ deflāmata celeriter sanescunt. Quodcumque febris corripit, sem-
 perque caput calet, de auribusque aqua fluit: cū sic habet, medicamentū dato, quod pitui-
 tam bilēque supra purget. Si uero frigeat, præfoueto, lauatque calida; post tres dies me-
 dicamento caput infra purgato, deinde serū si tempus anni sit, potato: si minus, lac asie-
 na; post purgationes has cibus non multis & lubricissimis utitor, nec lauro. Si uero ca-
 put ulcere, calida multa perluo, munda uero, qua uini fex usta, putamina glandis trita,
 nitri pari modo scribuerit; deinde caput suillo pingui, laurinoque oleo linito, quo hæc
 commissa fuerint & cōtrita, lauri bacce, galla myrrha, thus, flos argenti: postea ter men-
 se uomito, & exerceto, multaque calida lauro. Si uero cū hæc feceris, morbus alia cor-
 poris parte pullulet, caputque ulceratū sit, cum caput purgaueris, medicamentū infra po-
 tato, deinde caput radico, leuiterque secato, sanguinemque exprimito, lanæque fuccida ui-
 no tincta obnubito, superligatoque, quam cū solues, circumspogato, cupressinoque oleo
 linito, laneisque uinculis, dū sanescat, utitor. Morbus alius, Dolor circūquaque caput quan-
 doque corripit, si quis paulū agiter, bilem uomit, quodque uix mingit, desipitque. Cum
 autem septimanus fuerit, quandoque perit. Si uero hūc fugiat, nonanus uel undecima-
 nus, nisi quid per nares uel aures prorūpat; quod si fiat, euadit: subbiliosa enim aqua pro-
 rumpit, quæ si nō prorūpat, cū tempore putrescit, purefcitque. Cum sic habet per exor-
 dia, dū dolet prius quā de naribus auribusue quid prorūpat, spongiæ aqua calida tin-
 ctas ad caput dato. Si uero his nō cesset, utriculo quæadmodū in superiore, utitor, mul-
 sumque dilutū potato: si minus, hordeaceā aquam, fontanāque, deinde prisanā succum
 sorbeto, postque uinū album dilutū potato. Cū uero per nares, aurēque prorūpet, febris
 dolorque remittit, cibus alius mouentibus utitor, paulatim semper addēdo, caput aurēque
 multa calida & limpida aqua perluo, spongiæque melle tinctam superponito. Si ne sic
 quidem desiccaret, diutiusque destillaret, caput aurēque diluito, deinde spumam, florē
 ue argenti, sandarachan, cerussam pari modo tritas in aures dato, concutitoque. Si quid
 profluat, medicamentū superiacito: cum aruerit, aures emundato, medicamentūque ab-
 luito, deinde leniter aures foueto: nā cum aruit, obtorpescunt, surdescuntque primum: sic
 enim uix & longo tēpore sistitur. Si cum dolere aures cōperint, nihil septimo die pro-
 ruperit, moritur. Quare calida perluo, spongiæque aqua calida tinctas ad aures dato: si
 ne sic quidem prorūpat, aures refoueto, si idem poculis, sorbitionibusque, quibus in pri-
 onibus, utitor. Morbus alius, Cerebrum si madescat, uertex, tempora, partesque aliæ capi-
 tis quandoque grauitur dolitant, quandoque frigus, febrisque corripit: locaque oculorum do-
 litant, pupillæ diuidit, hebescitque, duoque pro uno cernere uidetur: si sitat, caligat, uen-
 tum solēque non fert, sonitant aures, sonitum strepitūque non libenter audit, sputum,
 spumamque sæpe uomit, quandoque & cibaria. Capitis cutis tenuatur, quæ si tractetur,
 gaudet. Cum sic habet, primum medicamentum quod supra pituitam agat, propi-
 nato: post hoc caput purgato, deinde post duos trēsue dies medicamentum quod in-
 fra purget dato: postea cibus lubricissimis eum reficito, sensum addendo semper, cum
 sanis

faris iam comederit, mel acētūque cum lenticulæ iure mīsceto, olerāque præsumi-
to, ieiuniusque uomito, cūque uomuerit, puluem cyceonāue tenuem liquidāue po-
tato. Deinde uesperi ne lauto, parū comedito: post cibum deambularo, manēq; pluri-
mum solem, uentū, ignemq; caueto. Quæ cū feceris, si sanescat, sat est: si minus, per Ver-
primum ueraro purgato, deinde medicamentū in nares dato, post paulō subter purga-
to, postea cibus reficito: demum uerticem ad cerebrū usq; secato, & tāquam sectū cura-
to. Morbus alius. Cum frigus febrisq; corripit, caput, uertex, tempora, oculorum loca
dolitant, supercilia grauare uidentur, caputq; totū grauedo habet: quem si quis agitet,
mingit, et si plurimū & facile mingat: dentes torpescunt, gingiuae tument, capitis uenæ
tolluntur, saluētq; quiescere nequūt, sed æstuat, & præ dolore desipit. Cui si per nares au-
resque aqua suppurulenta prorumpat, sanescit: si minus, septem plerūq; diebus perit.
Qui morbus molestia potissimū fit, uel febre liberatus purgatus nō fit, uel crapulatus fit
uel sub sole laborauerit. Cū sic habet, sanguinem primū de qua capitis parte uideat, mit-
tito, deinde caput radito, quibuscq; refrigeretur linito. Si uenter non demittat, subito,
succūq; pituitanæ non calidū dato, aquamq; superpotato. Si uero refrigeratā dolorem
non sedent, utriculo calefacito: cum dolor cessauerit, cibus uitior lubricis, nec repleto,
cum post doloris cessationem uigessimus fuerit, caput foueto, medicamentūq; in nares
dato, postq; tres dies medicamentū infra potato. Morbus alius. Cum uenula sanguino-
sitate cerebrum circundantes, superuomunt, cerebrumq; calefaciūt, uehemēs febris ha-
bet, uertex, tempora, occipitum dolitant. Spiritus aures replentur, tintinnant, nihil audit,
præ dolore sese facit, æstuat, quintanus hic uel sextanus perit. Cum sic habet, caput
cius calefacito. Nam si per nares uel aures aqua prorumpit, perniciem fugit: si uero sex
dies fugiat, sicut priorem nutritato. Morbus alius. Si uenæ superuomant in capite, to-
tum caput, ceruix paululū dolitat, quandoq; & alias capitis partes dolor petit, mutatur
que: cū stat, caligat, febris abest. Cum sic habet, caput radito, calidisq; linito: quæ si non
auscultet, qua capillus definit, frontem aperito: cū secaueris, curem diducito, cū sanguis
defluerit, tenui sale cōspergito, totamq; fissuram duplici lino, subulaue cōponito, lina
mentūq; cera & pice tinctum superponito, lanamq; succidam superligato. Nec ante
septimū diem nisi doleat, soluto: donec sanescat, aquam hordeaceā potato, succūq;
pituitanæ sorbeto, & aquam superpotato. Morbus alius. Si cerebrū biliolum sit, lenis fe-
bris habet, frigisq; rigōsue, dolor caput totū perrectat, præsertim uerticem, tempora,
oculorū loca, supercilia supergrauare uident, aures dolitant, per nares bilis defluit: oculo
si hebescunt, multū dimidium caput dolitant, quidā totum: Cum sic habet, quæ refrige-
rent, capiti dato: cū dolor, fluxusq; rheumātice cessauerit, succū apij in nares dato: dum
que dolor habet, ne lauto. Miliū tenue, liquidūue cū pusillo melle sorbeto, & aquam
potato. Si uero uenter nō demittat, brassicam edito, & ius sorbeto: si minus, sambuci fo-
liorum similiter. Cū tibi tempus esse uideat, cibaria lubricissima porrigito, pulso fluore,
rheumatē & dolore. Si supercilia quid grauaretur, mucūsque, crassus, putridusq; per
nares deflueret, cū origani aqua & aceto foueto, deinde calida lauato, florēque aeris,
myrrhāque in nares dato: cū hæc feceris, plerūque sanescit. Morbus hic lethalis non
est. Morbus alius. Si cerebrū syderetur, dolor de uertice in occipitiū, spinamq; rēdit, cor
algit, sudatq; repente ualde, sanguen per nares fluit: plurimi uero & uomunt, tribus
hic diebus perit. Qui si septem dies euadat (plurimi autem nō euadunt) sanguenq; uo-
mat, uel de naribus fluat, calida ne lauato, nec calida porrigito, sed acetū album dilutum
potato: si uero debilis esset, pituitanæ succū sorbeto. Si uero plus iusto sanguen tibi uome-
re, uel de naribus fluere uideat, post uomitū sitaniā farinā potato, superpargēs aquam.
Sanguen si de naribus fluat, uenas brachiorū reponūque ligato, lienas, splenāsue sup-
ponens: si uero horum neutrū sit, uertex tamen, occipitiū, ceruicē, spināq; doleat, cor
que frigeat, calidis heris uerticem, occipitiū, ceruicem, spinā, pectūsque calefacito: quæ
si feceris, maxime iuues. Pauci tamen hunc morbū euadunt. Morbus alius. Si repēte sa-
nus caput dolitet, murecatq; æstet, hic: quem si quis uocet agnētue, non sentit, solum
gemit, multū mingit, nihil inde respicit: qui, nisi febris corripiat, septem diebus perit: si

Cyceon.

Veratrum.

Capitis alius
morbus.

Sanguinis missio

Medela.

Cerebri mor-
bus.

Medela.

Capitis mor-
bus.

Medela.

Cerebri bilio-
sum cū est.Que uentrem
tuent.Cerebri syde-
ratio.

Medela.

Qui sanguen
sistatur.

Curatio que.

Capitis subis-
tus dolor.

Senum morbi.
Medela.
uero corripit: plerūq; sanescit. Morbus autē hic senes magis quā iuuenes uexat: quem cū sic habet, plurima calida lauato, multūq; foueto, multūq; calidū in os stillato. Quē si resipiscat, morbumq; euadat, cibo reficito: qui cū tibi ualidus uideat, medicamentū in nares dato. Postq; paucos dies medicamentū quod infra purget dato. Nā si purges, ne morbus redeat, periculū est: pauci tamē hunc & priorē euadūt. Morbus alius. Si quis te mulentia repētē mutescat, quem si statim febris corripiat, sanescit: si minus, tertianus perit. Cū sic habētē nancisceris, multa calida lauato, capiti spongiā aqua calida tincta dato, capam purgatam naribus admoeto: qui si oculos retendat, aperiātue, loquat, resipiscat: nō deliret, soporatus eo die iacet, postero sanescit: si stans bilē uomat, furit, quin rōq; die plerūq; perit, nisi dormiat. Cui hęc facito, multa calida, donec resipiscat, lauato: deinde multo oleo linito, mollibusque stratis reclinato. Plurimis stragulis regito lumen, nec qui loquatur sit: nā plerūq; post balneū dormit: quod si faciat, sanescit, si resipiscat, tres primos dies quatuorue miliū tenue pituitaue succū sorbeto, dulcēq; uinum potato, deinde cibis mollibus, paucisq; primum utitor. Morbus alius. Si uero syderatio corripit, sensim prior capitis pars doliat: turgent, liuescit, febrisq; & frigus cōprehendit. Cum sic habet, qua tumet secato, purgato, & os usq; ad duplicatē radito, deinde tanquam fractū curato. Cū uero caries terebōue sit in osse, doliatq; hoc os, cum tēpore uenā tenuat & bullat frangiūq; quod si seces, distētum, asperū, rubrumq; reperis, quibusdā & in cerebrū usq; corrosum. Cum sic habet occurris, si quidē corrosum sit, linitū optimum est, statimq; ulcus curare: si uero corrosum uulneratumue nō sit, sed asperū, usq; in duplicatē radito, & sicui priorem, curato. Morbus alius. Si uero percussio fiat, priorq; capitis pars doleat, oculisq; nō cernat, soporq; comāue eū habeat, tēporūque uenā saliat, lentēq; febricit, totūq; corpus incēperantia quadā macescat: cū sic habet, multa calida calefacto, capitiq; calida dato, naribus deinde myrrham & aeris florē, pituitaueq; succum sorbeto, & aquā potato. Si cū hęc feceris, melius habeat, fat est: si minus (quæ sola spes est) uerticē aperito. Cū sanguen defluerit, labia cōponito, ligato, curatoque. Quod si nō aperias, octauus & decimus plerūq; perit. De angina, cynanchēue. Febris rigosq; frigusue corripit, caput doliat, maxillæ turgent, sputūq; uix deuorat: sputūq; dura paucāq; spuit, faucibusq; sterit. Lingūamq; si spectes, palatūq; magnū non, non turgentue, sed mollescit liuescitue, sputūq; glutinosū fauces cōplentur, nihilq; excreat, nec iacere potest: si iaceat, strangulat. Quē sic habentem nactus, primum hęc facito: cucurbitulā primæ cervicis uertebrae dato, deinde rāsā capitis parte secundum utraq; aurē ubi saliet alias, quas aliquantisper trahere finito, deinde sic eū suffito. Nitrum, origanū, nasturtij cardamūue semē tenuiter diligētē terito, & in ollā nouam immittito, in qua pari mēsurā acetum & aqua, paulūq; olei cōspersum sit, quam prunis leniter ferue refacito, mox operculū pertusum cum canna fistula superponito, qua uaporē ore aperto suscipito, faucēsq; ne uras caueto, maxillisq; & faucibus foris spogias aqua calida tinctas dato, mox origani folia, thymbræ, apij, mētræ, paulūq; nitri diligētē terito, multo que diluto, cū aceti pulillo repelacio, colato, gargarizatoq;. Si uero nō spuar, myrti suffragulat, glandulā subicito uel subluato: post hęc, pituitaue succum sorbeto, & aquam susperpotato. Si uero tumor rubro & ardenti modo prodeat, pectūsque petat, spes maior facit, cui hęc facito. Cum pituita extra uertitur, tincta frigida aqua betæ folia superponito, tepidis autē gargarizato, ne lauato: quæ si facias, euadet. Morbus tamen hic lethalis est, paucisq; euadunt. Morbus angina, cynanchēue alius. Febris dolorq; capitis corripit, fauces maxillæq; inflammanur, sputum deuorare nequit: Cū sic habet, primum, sicuti dictum est, cucurbitulas admoeto, deinde faucibus & maxillis spongiā aqua calida tinctā apponito, multo diluto gargarizato, pituitaue succum sorbere cogito. Si uero hęc facienti sputum non facile exeat, quemadmodum supra fuffito: si pituita foras in fauces pectūsque uertatur, betam uel cucurbitæ frustula, calida aqua tincta superponito, frigidum superorbeto, superpotatoque, uti sputum facilius excreetur. Cum uero pectūs exuberat, plures euadunt. Si uero de faucibus in pulmonē morbus uertatur,

vertatur, statim febris supercorripit, & dolor laterum, qui plerumque necat, cum hoc fit. Qui si quinque dies euadat, purulentus fit, nisi statim tussis eum supercapiat, quæ si supercapiat, multumque is excreet, purgeturque, sanescit, quem dum colitas dolet, calidis plurimum foueto, porrigitoque, quæ pulmonis uitio. Si uero quinque dies euadat, febris quæ remittat, tussis tamen remaneat, primos quidem dies forbitionibus uitore: cū uero cibaria sumere incipiet, pinguislima salustissimaque comedito. Si uero non tussat, purulentumque esse cognoscas: cū cœnauerit, dormiturusque sit, multum crudum alium comedito, meraciusque potato: si quid sic pus erumpat, sat est: si minus, posttridie cū calida laueris, suscipe: quo si pus erumpat, uti purulentum curato. Cynanche anginaue alia. Linguae pars ulteriores, gutturisque aditus inflamatur, sputumque deuorare non potest, nec aliud quicquam, si cogatur, per nares exit: Cum sic habet, mentam uiride, apium, origanum, thymum Syriacum cum rubrum, sumaciūmue, rosasue rubras, nitrumque terito, melle subigito, crassumque facito, tumoremque linguae linito, deinde aqua qua caricæ rhumque Syriaci decoxeris, si potest sit, gargarillato: si minus, os perluito, hordeaceamque aquam potato: collu uero, faucibus ueloris calida farina uino cū oleo decocta linito, calidumque panem superponito. Nam plerumque aditus faucium suppurat, quod si sponte prorumpat, sanescit: si minus, digito pretertato, si molle reperias, scalpro digito alligato pertundito: quæ si fiant, plurimi sanescunt, morbus tamen hic non ferè lethalis est. De staphyle uuaue tumore. Cum uua in faucibus tumescit, sumus curculio aquæ repletur, rotundatur, translucetque, spiritum quæ intercipit. Sicque maxillæ utrinque inflammentur, stragulatque: quæ si non inflammentur, isque in sese sit, non perit. Cū sic habet, digito summi curculionem pertundito, palatumque uersus pressato, deinde foliorum decocto gargarillato, decoctamque farinam delingito, & aqua superpotato, nec lauato. De tonsillis. Si tonsillæ antiadesue fiant, contumescunt utrinque maxillæ, quod tactu foris durum est, curculioque totus inflamatur: qui cū sic habet, tonsillas digito curculionem uersus tridito, siccoque aris flore linito, decoctumque foliorum perfoliæto gargarillato, tumoremque foris hordeacea farina emplastrato. Cum autem tubercula mollia intus uidebuntur, scalpello gladiolusue pertundito, quædā tamen & per se siliunt. Morbus sub lingua hypoglossusue. Si sub lingua hypoglossusue fiat, lingua tumet, subque & extra tactu dura est, sputumque deuorare non potest. Cum sic habet, spongiam aqua calida tincta foris apponito, tumoremque hordeacea farina aqua cū oleo decocta emplastrato, caricarumque decocto gargarillato, nec lauato: cū autē suppurauerit, secato, quoadque sua sponte non sectum erumpit siliaturque: cum uero foras suppurauerit, urito. Si uero pueritia siliatur in palato, tumescit suppuratque: cum sic habet, tuberculum urito, cū pus exit, calida cum nitro luito, deinde uino. Cum uero laueris, trita sine acinis uua passam albam super usum ponito: cum uero defluerit, repido uino meraco diluito: cumque quid comedet forbebitur, spongiam superponito, donecque sanescat, hæc facito. De narium polypo. Si polypus in naribus fiat, media cartilagine tanquam uua hæret, quæ cum spirat, exit, mollis que est: cum respirat, regreditur, loquiturque non clare, cumque dormit, stertit: qui cum sic habet, spongiam rotundam spiræ figura secans facito, uti narium bus quadret, linoque Aegyptio duro modo conuoluto, quadruplici lino cubiti longitudine spongiam extremam ligato, per osque lino in aciculæ stagnæ foramine indito, in nasum trahito, polypum donec educas refecescet, super quem cum sanguis amplius non manabit, linamentum melle cū aris flore tinctum pones in naso, cumque ulcus iam coalescer, plumbeam lamellam melle tinctam donec sanescat, super ulcus teneto. Polypus alius, Carunculis nasus cõpletur: quæ si tangantur, duræ sunt, spirareque non potest per nares: quæ cum sic habet, fistula intro data candibus ferramentis tribus quatuorue urito, cumque autē ueris, tritu ueratu nigrum superiacito: cum putrefacta caro deciderit, penicillum lineum melle cū aris flore tinctum inijcito. Polypus alius, Caruncula rotunda tactu mollis in naso cartilagini hæret: cum sic habet, nerui reficulam sumito, capite altero anam partem facito tenui lino circūuoluto, caput alterum in hanc dato, maioremque anasani facito, quæ in nares spicillo dato, polypumque ligato, stringitoque, uolissillaque capito, secatoque, sicutque alium priorem curato. Polypus alius, Durum tuberculum in naso

Tertia angina

Medela.

Vua tumoris
phylæue.

Medela.

Tonsillæ,
antiadesue.

Medela.

Hypoglossus.

Polypus nari.

Medela.

Polypus alius.

Medela.

Polypus tertius.

Polypus quartus.

secundum cartilaginem aliqua de causa gignitur, quod caro uidetur, quam si tangas, uti lapillus sonat. Cum sic habet, narem ea parte secato, purgato, superurito, deinde confueto, ulcus peruncto intro dato, & altero superposito curato, cum putruit, penicillum melle cum aeris flore tinctum injecto, deinde plumbeo penicillo lamellæ ad cicatricem perducito, Polypus alius, Quid cancello simile cartilaginis summa parte & ex obliquo nascitur: quæ omnia uris, deinde tritum ueratrum superpargis: cum putruit, melle cū aeris flore purgato, plumbeoq; penicillo coalescito, Morbus arcuatus regiusue seu icteros, colore nigro uultus, pannisq; tecta obducuntur, oculi lutescunt, linguæq; pars inferior, uenæq; crassæ sub ea nigrescunt, carcæq; febre, crassum multum, biliosumque mingit: Cum sic habet, primum uenas quæ sub lingua sunt pertundito, deinde cū multa calida lauaueris, quinque pares asphodeli radices purgatas cum apij folijs quantum manu capitur, cū uini dulcis tribus lancibus cotulisue Aeginetisibus ad tertias coquito, sextūq; huius ieiuno propinato: qui cū minxerit, cibis lubricis uitior, post hos cicer album comedito, multumq; uinum album dilutū potato super cibo, quinetū apium porrūq; comedito: quæ septem dies facito. Si quidem his rebus color sanis purgatus uideatur, bene habet: si minus, tres alios dies eadem facito, post unum duosue dies medicamentum naribus dato: post hoc medicamentum potato, quo bilis infra purgetur: qui si lienosus sit, lac asinæ uel serum propinato: quæ si facias, sanatur. Morbus alius arcuatus icterosue, Lenta febris corripit, caput grauat, quibusdam uero febris fedatur, sed luteus color remanet, præsertim in oculis, debilitatur, corpus male temperatur, crassum luteumque mingit: calida hunc lauato, lotium mouentia propinato, cum autem purgator, coloreq; meliore tibi uidebitur, medicamentū ad nares dato, post infra purgato: cibis mollissimis uitior, dulce uinum album dilutū potato: quæ si facias, sanescet. De febre biliola, Si quis biliosus est, cholæ seu biliosus sit, quotidie febris eū corripit, remittitq; meridie potillimū, os amarū habet, cum impastus est afficitur, eū edit stragulat: cibis paucis impletur, uentriculo lædit, nauseat, uomit, supercilia curatq; grauantur, plurimumque dormitat, qui si post ignē multo & frigido sudet, febrisq; non remittat, longo morbo laborabit: si non sudet, citius finitur decernitue: eū sic habet, nonarius que sit, medicamentū dato. Nā si per febris exordia statim dies, cū purgatus erit, febris refumat, medicamentū rursus egebit: eū autem os non labore, sed uenter extremus torqueatur, medicamentū infra potato: post lac asinæ serumue uel succum aliquem, qui si debilis sit, subluo. Qui febris ante medicamentū potionē, mane multum dilutū potato, per diem uero cū febris, quantū uolet aquā gelidam potato: cū uero febris remiserit, pitianæ succū, uel milium tenue liquidū uel forbeto, dilutūq; uinum album uinum superpotato. Si uero febris die nocteq; non remittat, tactūq; superiora calida habeat, uentrem autē pedesq; frigidos, lingua autē aspera sit, medicamentum huic ne dato, sed molliter subluo, pitianæq; succū bis die forbeto, nō calidū, dilutūq; uinum superpotato: per aliud uero tempus aquā gelidissimā potato, qui si septimanus sudet, febrisq; eū dimittat, sanescet: si minus, quartus & decimanus plerūq; perit. Febris alia, Cū quis tæctus foris nō ualde febrile uidetur, sed intus ualde ardet, lingua aspera est, per osq; & nares calidū spirat: cum uero quintanus erit, præcordia si durescant doleantq;, colorq; arcuatus sit, crassum biliosumque mingat: quem septimanum si frigus febrisq; corripiat & sudet, euadit: si minus, septimanus nonanue perit. Qui morbus cū anni tempus æstusum non est, corripit. Cum sic habet, quotidie calida lauato, multumq; dilutū plurimum propinato, pitianæq; succum frigidū forbeto bis die, modicumq; uinum album dilutū superpotato, si uenter nō demittat, subluo, uel glandulā balanūque supponito: cibum uero nisi febris remittat, ne dato, quæ cum sedabitur, medicamentū infra potato, quandoq; enim hic morbus nisi purgetur, reuenit febris alia. Morbus autē hic capit, si bile sanguen superabundat. Si tertia febris habeat, si quidē tres accessiones præteriens quarta capiat, medicamentū infra dato: qui si tibi hoc egere nō uideatur, quinque folij radicē triam acerbuli quantitate cum aqua propinato: si uero ne sic quidem sedaretur, multa hunc calida lauato, trifoliumq;, salansq; succū pari modo multū cum uino propinato,

um Medela

ius ieiunus potato, pulmentūq; eius cū multo pingui forbeto, nisi astus sit: si sit, ne daretur, sed cibus salis, pinguis, marinis potius quam carnibus utitor. Qui si tibi rite purgare uideatur, infundito, fouetoq;: si quidē pus crassum sit, foueto: si tenue, infundito: cibusq; maxime adhaereto, sed acribus, carnibusq; bubulis, ouillis, porcinisq; abstinetor. Purulentus de pulmonis uitio. Cū purulentus de pulmonis morbo sit, febris habet, tussis sicca, spiritusq; difficultas, pedes tumēt, manuū pedumq; ungues cōtrahuntur: cū sic habet, hunc cū decimanus erit, ex quo purulentus fieri cōpit, multa calida lauato, deinde aqua calida os & linguam perluito: qua ari radicē tritam, astragali, talie quantitate granum salis, mellis, pinguisq; pusillum decoxeris, postea humeris apprensis hunc agitato, si pus hoc modo prorumpat, bene habet: si non, alterum facito. cibaria acra exprimito, cyclaminūq; quantitas utriusq; acetabuli parui sit, postea lalaris succum fabae quantitate tritum, lactis caprini uel almini lance subigito, quod tepidum infundito: si uero hoc non prorumpat, corticem radiculae raphaniue, floremq; aris, tres fabas quantitate terito diligenter: cortexq; radicle duplex sit altero, tantū ad ea, quae olei lancis quarta parte subigito, tepidumq; infundito: quo si pus prorumpat, cibus salissimis pinguisq; utitor: si uero pus non ear per os, paulatim suffito succo sibi, uino tornio, lacte bubulo caprinoue par cuiusq; misceto, tres autem lances sint, postea in ollam nouā iactato, & seruefacito, per fistulamq; halitum ore capito, ne uratur cauetor. Cum uero purius spuer, semen urticae infundito, thus, origanū in uino albo, mellēq; pusillūq; oleo, tertio quoq; die hoc infundito: postea uero butyrū resina liquefactū, cum melle cibusq; salis pinguisq; amplius ne utitor, diēs in medio horū uinum meracū acetabuli mensura ieiunus potato: quo saluā, thymbrā, thutam, origanū pari modo decoxeris: quod si his infusus non prorumpat, ne mireris: nam in uentriculū saepe prorumpit, languensq; meli uiscule habere uidetur, quoniam de angusto in latiore locū descendit. Cum uero plus temporis sit, & febris uehemens & tussis supercapit, latusq; dolitat, superq; sanū latus iacere nō potest: sed super affectū dolitansue, pedes oculorumq; caua tument: cū quintus & decimus dies ab hac eruptione & accessione uenerit, multa calida hunc lauato, sediliq; stabili locato, manus autem eius alter tenero: tu uero de humeris quatito, auribusq; captato: quā in partē lateris, costarūue passio resonet, uelq; in sinistrā, quam secato: minus enī lethalis est. Si uero praerassitudine plenitaeue non adeo sonaret, uti hoc deprehendas: quod quandoq; sit, qua parte magis tumeat dolitetq; hanc secato sub ipsū tumorem, & retro potius quam ante pus uti melius latiusue defluat: Primū inter costas pellem pectoroso gladiolo secato, deinde ferramento acuto summa parte panniculo conuoluta, tantumq; aperito, quantū pollicis ungūe immittas: postea tantū purius educito, quantū tibi uideatur, locumq; linamento crudo cum lino extra pendente claudito, quotidieq; semel pus educito. Cū uero decimanus fuerit, pus totum educito, uisumq; cum oleo tepidū per fistulam immittito, quōdque mane immiseris, uesperi educito: quod uesperi, mane, ne pulmo pure madescere consueris repente siccescat: deinde linteo penicillo locum claudito. Cum uero pus aquosum tactūq; digitorū glutinosum & non multū defluat, plumbeum penicillum cauum immittito. Cum autē uentriculus aruit penitus, paulatim abscindendo penicillū minuto dum uulnus coalescat, penitusq; penicillū subducas. Signum autem euasurus ne sit, si pus albū purumq; sit, sanguinisq; uenulae fibrae ue insint, plerumq; sanescit: si uero prima uel secunda defluxione, quemebit Morbus alius, phthoe, tabesue. Cum autē huius pulmo crassum, subluteū, dulcēq; tussis, spues, fremit, pectus scapulaeque dolitat, tenuiterq; fauces sibilant, siccescuntq; cauasque rubent, cauescit, pedes turgent, ungues cōtrahuntur, superna maciantur, minui maxime tussis. & alio tempore: quod potius iuuentulā quam uetulā corripit. Si huic capilli capitis defluant, caputq; uti de morbo denudetur, quōdque in prunas spuat, oleat, citō hunc perituum dico, quōdque necet, defluuium esse. Pus enim quod circa cor est, cū putruit, tanquam omentū injectū in prunas olet, cerebrūque conalescētum, salum quid

cauescit in alio cauescit

Signa mortis

Signa mortis

Medela. hunc, cū grauer fībriet, moror absumet. Cum sic habet, si per exordia trahes, totum foueto, medicamentūq; supra dato; deinde caput purgato, postea infra potionato. **M**anus autem huic Veris tempore uelis admoouere, postea serum uel lac asininū potato, lac deinde bubulum quadraginta dies propinato, uel per autem, dum lac potat, halicam chondrōne, siue far sorbeto, cibis abstinet; cū uero lac potare desinet, mollibus cibis à paucis auspiciat eum reficito, plurimumq; uti pinguecat situdeto, per annumq; crapula, Venere, defatigationeq; praeterquam deambulatione, frigore, soleq; uitato, abstinet; tepida uero lauato, Pulmonis hoc malū cū subit, crassum fuscumq; sputur, color que niger turgidusq; corripit, pectus scapulaeq; leuiter doliat, difficulterq; spirant. **M**anus tamen periculosus est hic, quam superior, pluresq; euadunt. Veratū & solū & cū leuiter cremore huic propinato, pulmonē perfundito, foueto, comedito; sed carnibus bubulis, ouillis, porcinis, herbisq; acribus praeterquam origano, uel thimbra abstinet; mane ieiunus ad uesperam deambulato, uadito, deinde uinum dilutum foliorū potato, deinde cibis dictis uitator. **M**orbus alius, si arteria faucia sit, tussis habet, sanguen sputatur, laeter fauces sanguinis implentur, cruorisq; frustula excreat, pectus scapulaeq; ualde dolitant, multū glutinosumq; sputat, fauces siccescunt, febris frigusq; rigores supercapit, fauces pingue resonant, stertuntque; quae dies quinq; & decem patitur, postea uero pus uti ulceris ricinos, uermiculōsue sputat, tussis rursus, sanguēque sputat, crassum pus postea sputat, febrisq; uehementior corripit; quod in pulmonē descendit, definitue, pulmonisq; hiatus, fracturae siue rhegmatias uocatur. Si uero post primū sanguine, pus nō sputat, defatigatione & exercitatione omni abstinet, currumq; ascendit, lecti camue, cibis salis, crassis, pinguibus, herbisq; acribus abstinet, cumq; uideatur corpore melius habere, pectus, scapulasq; urinesq; urito; quae ulcera cum sanauerint, totum annum crapula, plenitatēq; abstinet, currum ne conscendito, manibus ne laborato, sed corpus quammaxime crassificato, Morbus pulmonis alius. Cum pulmonis articuli, si breuē conuelluntur, candidum cruentumq; quandoq; sputat, desipit, febris habet, pectus, latus, scapulaeq; dolitant; qui si uerletur, tussis sit, uentrisq; quae dolet, huic calida apponito, postea centaurium, daucum, saluiae folia terito, mel acetumq; conpergito, cum aqua praeforbeto, pitisanāq; succum, uinumq; dilutum superpotato; cū dolor cessat, saluiam, hypericon, erysimon terito, farināq; pari modo cum uino diluto ieiunus potato, qui si ieiunus nō sit, lomentū etnōsue sine sale forbeto: si tepor aestusue sit, cibis quam mollissimis sine sale purisq; uitator, cum iam probe corpus, pectus, scapulae habent; sin autem utraq; conuellantur, tussis, crassum albumq; sputat, pectus, latus, scapulae grauer dolēt, aestuat, pustulis completur, pruritu uexatur, itans, sedens, iacēnsue stare nequit, sed debilitat, quartanus hic ferē perit; quos si fugiat, spes multa nō est; nam & in septem periclitatur, quos si fugiat, sanescit; qui cū sic habet, multa calida bis die lauato, cumq; dolet, calida apponito, melq; cum aceto propinato, pitisanāq; succum forbeto, uinumq; album uinosum superpotato, quem si balneum calidūq; fomenta uexarent, nec sustineret, interea aqua tincta pectori & spinæ dato, dilutumq; fauim aqua gelida propinato, pitisanāq; succum gelidum forbeto, superq; aqua potato, locoq; gelido cubato: haecq; facito; morbus em hic lethalis est; Morbus alius pulmonis. Si in pulmone erysipelas gignatur, tussis multum, liquidumq; sputat, praefocati, quod cruentum nō est; scapulae, praecordia, illaq; dolitant, intestina reboant, bilem acidam uomit, dentes stupefcunt, sanguinolentāq; gingiuaz turgent, febris, frigiditas, cum quid sumit, intestina reboant, acedum ructat, uenter stridet, corpus torpet; cū uomuit, meliuscule habere uidet; si nō uomat, uel perit torquetur, uenter doliat, liquidum demittit, Morbus autem hic crapulas, carnum uoratione, aquarum mutatione, aliasq; maxime gignitur, subter hunc potio nato, lac asininū deinde potato, nisi lienosus sit natura; qui si sit, cremoribus, succisue, lacte, seroq; ne purgato, sed eo quod cū pusillum intrat, multū educit; si uenter non demittat, subito, glandulasque balanēsue supposito morbis omnibus. Frigida autem in hoc morbo lauato & exerceto; cū uero febris remisit, corpusq; probe habere uideatur, Vere, & autumno sic uomito, capita tria alij, organi quantum tribus digitis capi-

tur,

tur, in ollam nouam mittito, dulcisq; uini sextarios duos cotulasue, quā acerrimi aceti
onum, mellis quartum superfundito, & ad tertias decoquito: deinde cum hominem ex-
xerueris, tepidāq; laueris, calidum potato, superq; lentis cremorē cum melle & aceto
dum expleatur, deinde uomito, diēmq; hunc cum farina & aqua transfigito. Per uespe-
ram autem betam & paulum pulvis comedito, uinumq; dilutum potato: deinceps uero,
per aliūdue tempus lentis cremore post cibum uomito, cumq; dolor discessit, sub scapu-
las cucurbitulas dato, manuumq; uenas pertundito. Cibus autem sine sale, pingui oleo
que utitor, sed omnia acra acidāq; nō calida comedito, deambulatq; quā si facias, diu-
tius cum hoc morbo optime deget: nam lethalis nō est, senēmq; deserit. Sin autem uelis
iuuenem hoc morbo liberare, cum eum purgaueris, pectus & scapulas urito. Morbus
spinæ notias dicitur: friget, febrit, tussit, difficulter spirat, luteum, & quandoq; cruētum
spuit, maximēq; scapulas, & inguina doliat, tertioq; die uel quarto cruentum mingit, se-
primanus perit: sed si quatuordecim fugiat, sanescit, sed nō ferē fugit. Multum huic cum
quo corticem apij uel feniculi decoxeris in olla noua, propinato, psisanāq; succum bis
die sorbeto, dilutumq; uinum album superpotato, quāq; dolet, foueto: calidāq; nisi mul-
tum febrat, lauato, cumq; dies quatuor & decem transferint, milium prandeto: catuli-
nāmque carnem, pullastrināmue decoctam, elixāmue coenato, & ius sorbeto, primosq; di-
es parum comedito. Pulmonis uomica phymāue. Cū uomica phymāue in pulmone na-
scitur, tussit, difficulter spirat, pectus & latus grauius dolet quatuor & decem dies: nam
plurimi hos dies hoc uitio uomicæ, & phymatis inflammantur, caput, superciliaq; doli-
tant, cernerēq; nequeunt, corpus subignescit, uenarum cōpletur. Multa calida hunc la-
uato, multum dilutum propinato: psisanā succum sorbeto, dilutum uinum superpotato,
si doleat, calefacito: cum cessauit, cibis quammolliissimis utitor. Si uero morbo libe-
ratus difficulter spiret, cum clium ascendit, uel quid festinat, medicamētum dato, quo
uentriculus inferior nō moueatur. Si cum uomitione pus album sequatur, in quo fibræ
subcruentæ sint, euadet: si liuidum, luteum, olidumq; sit pus, peribit. Quadraginta qui-
dem diebus ex quo prorupit, purgatur. Multis tamen hic morbus annuus fit: sicuti pus-
tulentum hūc curato, si nō prorumpat, quod plerunq; tempore latus petit, tumefacitq;
quod secato uel urito. Pulmonis plenitas. Cum pulmo repletur, tussit, difficulter spirat,
anhelatq; linguam exerit, pectus scapulaq; ualde dolent, pustularum replet, ualde pru-
rit, scabiatq; stare, sedere & iacere nequit, sed debilitatur. Quartanus hic ferē perit: quos
si euadit, spes aliqua superest: saepe & septimo periclitatur, quem si fugit, sanescit. Mul-
ta calida hūc cum sic habet, quotidie bis lauato, cū dolet, calefacito: mel coctum cū ace-
to propinato, psisanā succum sorbeto, uinū dilutum superpotato. Si balneum calidāq;
uexarent, nec pateret, quod refrigeret apponito, dilutumq; fauum aqua gelida propina-
to, loco frigido cubato: quæ facito, nam hic morbus difficilis & mortalis est. Pulmonis
lateri coherētia. Cum pulmo lateri cohareret, tussit, difficile spirat, albi spuit, pectus sca-
pulaq; doliat, impingitq;, quidque graue in pectore esse uidet. Dolor ingēs lancinat,
sanguen uti fermentum gliscit, quod respirationem impedit. Super latus affectum cu-
bat, super sanum nō: quod graue quid sibi superiacere uidet, per pectusq; spirare. Mul-
ta calida hunc quotidie bis lauato, multumq; propinato, postq; balneum, tepidū uinum
album cum mellis pusillo, quo dauci semen tritum centauiumq; decoxeris, potato: ple-
nūmq; calidā quæ utriculū uesciāmue bubulam ad latus affectum dato: pectusq; fa-
sciato, superq; sanum latus cubato: psisanā succum calidum sorbeto, uinum dilutū po-
tato, Quod si uulnere fiat, uel cum quis purulētus sectus sit: fit enim uescia tumefactam
cum fistula alligata indito, penicillum plumbeum, ualidum, solidūmue, fistulamue siue
moton maxime intrudito: sic nutricans maxime consequeris. Laterum costarū ue uomica
phymāue. Cū in costa lateribūue uomica phymāue sit, tussit ualde, doliat, febrit: quid
que graue in costa situm uidet, semperque locus grauius doliat, sititque ualde. Potum
calidum reuomit, nisi super sanum latus non iacet, si super latus affectum cubet, saxo se
prestari uidetur, latus tumet, rubet, pedesque turgent. Secato hunc, uel urito, pusque
dum decimatus fiat, educito: crudūque linamento curato. Cum decimatus erit, pus to-

Vomitur.

Notias morbus
spinæ, dorſiue.

Medela.

Catulina caro.
Vomica phymā-
ue pulmonis.

Medela.

Pulmonis ple-
nitas.

Curatio.

Pulmonis late-
ri coherētia.

Medela.

Viter.
Vescia bubula
aque plena.Laterum, costa-
riūue phymi-
ca phymāue.

Curatio quæ;

rum educto, cumque oleo calidum uinum indito, ne subito siccet, linteoque penicillo curato: cum quod infudisti, eduxeris, aliud infundito, quæ dies quinque facito. Cū pus tenue modicum manu tactum ueluti pulsanz succum defluet, penicillum plumbeum, si stilamue intrudito, cumque penitus aruit, penicillū sensim abscindēdo subducito, cum eo uulnus uti coalescat. Pulmonis aquosa collectio hyderosue. Cum in pulmone hyderos aquosæ collectio sit, tussit, febricit, multū spirat, pedes tument, ungues omnes contrahuntur, quæ purulentus patitur, tamen remissius diutiusque. Cumque quid perfudisti, fouisti, sumisti, pus nō sequitur, quo dignoscas aquam esse, non pus: quod si diutius aurem admoueas, lenies. Latiusque extrinsecus acetum olet, quod aliquantisper patitur, postea uentriculum prorumpens petit: qui repente sanus esse uidetur, morboque liberatus: paulo deinde post uenter accenditur, patiturque eadem & maiora: quibusdā autem uultus, uenter, scortum, pedesque tument. Quidam hoc uidentes, putant uentriculum inferiorem causam esse, quæ tumet, & si tempus incisionis prætereas. Quem si extra tumeat, inter collassas, quæ tumet, secato curatoque: si non tumeat, multa calida lauato, quem admodumque purulentos statuito: quæque sonat, secato, quammaxime autem subter uellus, uti latus defluat. Cum uero secaueris, penicillum lini crudi crassum in summo acutum intrudito, quotidieque deinde paulatim aquam educto. Si quantano existenti pus in penicillo sit, plerumque euadit: si non, cum aquam eduxeris, sitit, tussit, peritque.

Pectoris uel tergi fissura. Pectoris tergie uel fissura. Si pectus uel tergum dehiscat, utrumque uehementer doliat, crebro feruet, subcruentum spuit, sputumque uti capillus cruentus intercurrit: quæ maxime patitur, si quid manibus laboret, currumque equumque ascendat: quem & ante, post que urito, uti aque utrinque defluat, sic sanescit: postque uisionem annum laboribus abstinet, crassificatioque. De febre ardenti, Febris & sitis ingens habet, lingua aspera est, nigra, lutea, sicca, ualde rubet, lutei sunt oculi, rubrum luteumque oletat, similiterque mingit, multum spuit: quod malum sepe in pulmonis uitio peripneumoniæ trahit, & si rit furiat: quod sic dignoscet, sit nec ne pulmonis uitium peripneumoniæ. Qui si peripneumonicus sit, quatuor & decem dies euadat, sanescit: sin ad octo & decem dies perueniat, nec purgetur, purulentus sit. Quem oportet hordeaceæ potare, post acetum album acerrimū odoratissimumque, pitisanæque succum bis quotidie forbere, terque si debilis sit, uinumque album uinosum, dilutumque superpotare, quamminimèque lauare. Si purulentus sit, uti purulentum nutritio curat. Singulosa lyncodæse febris, Vehemens febris habet, frigusque rigosue, tussis, singultus, cumque sputo frustula sanguinis spuit, septimanæque perit. Qui si decem dies euadat, meliuscule habet: die autem uigesimo purulentus sit, primosque dies modicum pus spuit, deinde plus, quadraginta que diebus purgatur. Primos dies huic mel decoctum cum aceto propinato, pitisanæque succum paulum admiscens forbero, uinumque album uinosum superpotato. Cum uero decem dies transierint, si ignis cesset, purumque spuat, pitisanam totam crassamue, nō succum forbero, melleumue. Si uigesimanus pus spuat, saluam, thutam, thymbram, origanum, hypericon, conchulæ parue marinæ mensura, singula trita cribratæque, cum pari modo farinæ, uino dulci diluto coquito, ieiunioque propinato, forbetoque, si hyems, uer, autumnusue sit. Si æstas, non, sed amygdalas, cucumeris semina purgata, selamum, pari mensura singula trita, totumque cōchulæ mensura sit, situnde inque farinæ, cotulæ Aeginetis mensura aqua decoquito, fauum spargito, & post poculum forbero, cibisque pinguibus, salis, marinis potius, quam caribus utitor. Calida præter caput lauato: quæ si facias, morbo liberatur. De lethargo, Cū obliuiofa febris lethargosue surrepit, tussit multum, liquidumque spuit, nugatur, cum hoc cessat, dormit, olidumque oletat. Cui hordeaceam propinato, deinde uinum album uinosum potato, succumque oletat. Cui granati succo forbero, uinumque album uinosum superpotato, ne lauato: septem diebus hic perit, quos si fugiat, sanescit. Morbus habane dictus, Siccabundus habantē uemorbis cum corripit, comedere nec ieiunare potest. Cum impastus est ieiuniusue, mugunt intestina, cor, uentriculusque doliat, quandoque uaria uomit, bilem, pituitam, sputum, spumam lapæneque, modo acre, amarum, quod cum fecit, meliuscule aliquantisper

et sper habere uidet. Cum uero comedit, eructat, accenditur, semperque se multum egesturum putat. Cum sedet, uentrum crepitumque demittit, caput dolet, totumque corpus tanquam aciculis pungi uidetur, crura debilitantur, emaciantur, grauantur, debilitantur totus. Medicamentum huic primum infra propinato, deinde supra; caput purgato, cibis dulcibus, crassis, pinguibusque & crapulis abstinet: lentis iure, postque cibaria uomito. Lacque asinae, uel serum, si tempus anni ferat, potato; medicamentum quo tibi magis egere uideatur, potato. Per Ver, aestatemque frigida lauato, per autumnum autem & hyemem ungito, deambulato, modiceque exerceto: quod si non possit, uadito: cibaria non calida lubricaque comedito, si uenter non demittat, molliter subluato. Morbus autem hic longus est: cumque relicturus est, senes iam deserit, uel comoritur. Perniciosa funestrae, siue phonodes febris cum oritur, feruet, frigetue, suspiria grauant, caput dolet, sputum calidum, multumque bilem uomit, quandoque & oletat, pupillaeque oculis non capiunt, ceruix & inguina dolent, male disponit, nurgatur. Septimanus hic uel prius perit: quos si fugiat, plerumque sanescit effugitue. Morbus autem hic lethalis est. Quae refrigerent huic ad intestina & caput dato, multumque dilutum cum aqua, qua folia roris marini coxeris, propinato: cibumque alium nullum, nec forbitionem ante septimum diem porrigito, nisi debilis uideatur. Qui si sit, praeferat sucum non multum, non calidum bis quotidie dato, & aquam superpotato: post autem septem dies & ignem milium delingito, cucurbitam, parumque betae uesperi dato, distutumque uinum album superpotato, dum nonanus fiat nonariusue. Deinde quammodicum comedito, milium prandeto, dum dolor & febris durat, ne lauato: cum cessauerint, multa lauato. Si uenter non demittat, molliter subluato, uel glandulas balanose supponito: cum poterit, melle leniue medicamentum cum naribus dederis, uentre subterpurgato, deinde lac asinae propinato. Morbus liuidus. Sicca febris habet, quandoque horror, caput & intestina dolent, bilem uomit. Cum dolet non uidet, sed grauat, uenter durefcit, color liuidus labia & album oculorum occupat, tanquam strangularis spectat oculis emittit, colorem saepe mutat; nam ex liuido luteus fit. Supra & infra hunc potionato, subluato, caput purgato, calida parum lauato: cum laueris, stragulis conuoluto, serum, si anni tempus ferit, lacque asinae pituitato, cibis quammolliissimis & frigidis uitito, salsa & acria ne comedito, sed dulcia, pingua crassa. Morbus autem hic plerumque commoritur. Morbus cum nausea, eryngmatodesue cum subit, grauitur dolet, ualde laborat, seseque iactat, clamat, crebro nauscat, cum eructauit, meliuscule habere uidetur, saepe frustulatum bilem uomit, dolet intestina, uentrem postremum, & ista: quod cum sit, meliuscule habere uidetur, uenter tumescit, durefcit, & sonat strepitue, uentus, stercoisue non exit. Cum dolet, hunc multa calida lauato, calidam apponito. Cum autem in uentre dolor & uentus est physaue, subluato, praeferat succum cum Mercurialis iure forbeto, uinumque album dulce dilutum superpotato. Cibum ne porrigito, nisi cum dolor cessauerit: sex dies aquam ex dulcibus palis, uinaceisue nocte maceratis potato: quae si non sint, mel decoctum cum aceto. Cum autem dolore uacabit, medicamento uentriculum inferiorem purgato. Cibis autem mollibus, & alium mouentibus uitito, marinis potius quam carnibus: carnibus uero pullastrinis ouillis decoctis, elixisue, betaeque & cucurbita: ceteris abstinet. Morbus autem hic cum iuuenem corripit, cum tempore exit: cum senem, commoritur. Pituitosus morbus uirum quidem corripit, sed mulierem potius: quae cum hoc laborat, satis crassa est, colorisque boni, sed cum uadit, debilitatur, praefertim si clium ascendat, leniter febricit, quandoque strangularum feret, si ieiuna est, bilem uomit, sputumque multum, saepe autem & cum edit, cibi uero nihil. Cum laborat, dolore afficitur modo pectus, modo scapulae: pustularum tanquam urtica puncta completur. Quos potionato, serum & lac asinae potato: si serum potet, medicamentum infra multos dies prae potato: cum serum amplius non potabit, lac asinae potest potato: quod cum potauerit, cibis quidem abstinet, sed uinum quamuauiissimum potato. Cum purgatio finiet, milium prandeto, quamque molliissimo & modico cibo uesperi utito: pinguique, dulcia, oleosaque ne comedito, crebroque hyeme, praefertim post lenius

Medela.

Phonodes pyretos.

Medela.

Sicca febris, liuidus color, horror, crebra vomitio, uenter durefcit, color liuidus, labia & album oculorum occupat, tanquam strangularis spectat oculis emittit, colorem saepe mutat; nam ex liuido luteus fit. Supra & infra hunc potionato, subluato, caput purgato, calida parum lauato: cum laueris, stragulis conuoluto, serum, si anni tempus ferit, lacque asinae pituitato, cibis quammolliissimis & frigidis uitito, salsa & acria ne comedito, sed dulcia, pingua crassa.

Morbus nausea, crebra vomitio, uenter durefcit, & sonat strepitue, uentus, stercoisue non exit.

Medela.

Pituitosus morbus.

Medela.

cremorem cum multa holera comederis, uomito. Calida parum lauato, cū lauerit, stragulis conuoluto. morbus autem hic commoritur. ¶ Cum alba pituita morbus, phlegmaue leucon quem inuadit, totū corpus albo tumore turget, uenter tactus crassus est, coxae, tibiae, scortum, uasue testiculorum, pedesque tument; multum spirat, uultus rubet, os arefcit, sinit: cumque quid comedit, spiritus multus & crebet prorumpit, diēque eodem hic modo melius, modo peius habet. Cui si per morbi exordia sua sponte uenter moueatur, perturbeturue, cito sanescit: si non, medicamentum infra dato, quo aqua purgetur. Calida ne lauato, sub diuo uectato: scortum cū implet, pertūdito, cibus uitior: pane puro, frigido, beta, piscibus, scorpis elixis, minimo iure: cuncta frigida, non dulcia, non pingua, sed condita acra, acida comedito, praeter allium, capam, porrum, origanum uero multum, thymbramque, uinum uinosum superpotato, praeco cibo deambulato. Si uero medicamentis tumeat, subluato, cibo premito, deambulationibus & illuue medicamentis quamminime dato, supra uero, priusquam tumores descendant, ne dato. Si uero iam emaciati, uentus pectus uexaret spiritusue, ueratrū propinato, caput purgato, deinde de quod per inferna purget, potato. Morbus autem hic ferè in nullo decernit. ¶ Cura phronisue malus morbus. Spinarum aculei uidentur intestina lancinare pungerēue, astus aut lucem hominesque fugit, tenebras amat, terret, praecordia tument extra, tactus dolet, pauescit, terrentia & formidolosa somnia uidet, quandoque & mortuos, morbus autem hic ferè plurimos uerno tempore corripit. Veratrū huic propinato, caput purgato, deinde de medicamentum infra potato, post haec lac asininum, cibus uitior quamminimis, nisi debilis sit, frigidis, lubricis, non acribus, non fallis, non pinguibus, non dulcibus: calida ne lauato, uinum ne potato, sed aquam: si non, uinum dilutum, nec exerceto, nec deambulato: quae si facias, cum tempore morbo liberatur: si negligat, commoritur. ¶ Morbus niger. Nigra uomit, tanquam fecem, quandoque cruentum, quandoque sicuti puscam, secundariumue uinum, quandoque sicuti polypti atramentum, quandoque acidum tanquam acetum, quandoque sputum, spumamque, quandoque luteam uiridemue bilem. Cum uero nigrum, cruentumue uomit, caedem olet, fauces & os uomitu uritur, dentes stupefcunt, gingiuae sanguine tument, uomitus terram uellicat, excitatur. Cum uomit, paulisper meliuscule habere uidetur: cum nihil comedit, uel multū, non grauat. Sed cum non comedit, intestina murmurant, acidum spuit: cum uero quid comedit, intestina grauantur, pectus scapulaeque tanquam filis pungi uidentur, latera dolitant, lenete febris, caput dolet, nihil cernit, crura grauantur, nigret, emaciatur. Crebro hunc potionato, lac, serum, si anni tempus est, propinato: dulcia, pingua crassaue ne comedito, sed frigidissima & lubrica: caput purgato, post supernas potiones purgationesue de manibus sanguinem depleto mittitue, nisi debilis sit. Si uenter non demittat, mollior subluato, crapula Venerique abstinet. Si coeat, ieiunium foueto, solem caueato: parum exerceto, deambulatōque. Calida ne lauato, nec acra fallaque comedito: quae facito, morbusque cum atate fugiet, etsi cum corpore senit: si uero nigret, commoritur. ¶ Morbus alius niger. Subrubet, emaciatur, oculi sublutescunt, pellis tenuatur, debilitatur, quantoque plus inueterascit hic morbus, tanto magis afficit: tempore omni paruam guttam bisariam diuisam uomit, crebro & cibum, cumque cibo bilem & pituitam, & post uomitum corpus totum dolet, quandoque & ante uomitum leuiter horret febrisque. Cumque dulcibus oleosisque uomit, medicamentis hunc supra & infra purgato, postea lac asininum propinato. Cibus quammolliissimis, frigidis, piscibusque litoralibus non squamosis, betisque & cucurbitis, carnibusque conditis uitior. Vinum autem album uinosum dilutus potato: defatigationeque & lassitudine in deambulationibus uitior, siue ad lassitudinem usque deambulato. Calida ne lauato, solemque uitato: quae facito, quoniam hic morbus lethalis est, nec confenescit. ¶ Morbus sphyralis sphyacelodesue. Caetera quidem & eadem patitur, compacta bilis frustula uomit, per infernaque eadem demittit: quam ob rem eadem quae in superioribus dicta sunt, facito, similiterque subluato.

HIPPOCRATIS DE MORBIS LIBER TERTIUS.

Vm de febribus omnibus dixerim, de cæteris iam dicam. Cum inflamma-
 tione cerebrum tumet, caput totum dolet, præsertim uero, qua inflamma-
 tio est sistitur: quæ ferè in temporibus sistitur, propterea aures tintinnat,
 auditus hebetatur, uenæ tenduntur pulsant, quandoq; febris frigusq; super
 caput, semperq; ferè dolet, quâdoq; tamè remittit, quâdoq; magis premit,
 præq; dolore uociferatur exilit, cumq; surrexit, in cubile decumbere festinat, seseq; ia-
 citat. Morbus quidem hic lethalis est, quoto aut die perimat non habet certū iudicium:
 quoniam alij aliter diuerso uel tempore pereunt, sed plerūq; septem diebus: qui si unū &
 uiginti dies fugiant, sanescunt. Cū uero caput circūdolet, refrigerato, radendo potissi-
 mum, uel ad uelicā intestinae quod refrigeret, dato, solani succū, cretæmue figulinam,
 crebrōq; priusquam calefiat mutato: sanguinem detrachito, caput purgato, succis ap-
 odorata misceto, uinum ne potato, pituitæ succum sorbeto, uentriculum inferiōrē lubri-
 cum cōseruato. Capitis dolor. Cū autē præ cerebri plenitate caput circumdolet, impur-
 gationem præ se fert, caputq; circūdolet, desipitq; septimanisq; perit, nec euadit, nisi
 septimano humor per aures fluat, quo dolor sedet, resipiscatq; multūq; fluat & inodo-
 rum. Medicamentū autem huius auribus priusquam pus fluere uideas, ne dato. Si uero
 superiore inferiōremq; uentriculū purgare uelis, seorsum utrūq; soluito, postea caput
 per nares & aures suffito totum, pituitæ succū sorbeto, uinum ne potato. Cum uero pus
 prorumpet, multūq; defluerit, cōpescito, uino dulci lactūe femineo aures lauato,
 uentūq; oleo, tepidis lauato, caput mollibus lenibusue & odoratis fumētis crebro suf-
 firo, citius uti cerebrū purget. Primo quidem hic non audiet, procedente uero tempore
 cum fluctio minuit, auditio crescit, similisq; priori reddit. Soles aut uentosq; & ignem,
 fumum, graues acresq; odores caueto, similisq; quiescito, molliter uictitato, uentriculus
 inferior lubricus esto. Stupidi percussus siue bleti. Qui stupidi percussus siue bleti no-
 minantur, sunt, cum sordibus cerebrum non purgatur, plenuinq; his est. Primum pri-
 or capitis pars dolet, unus, uterq; uel oculus hebetatur, soporant, desipiunt, tēpora sal-
 unt pulsant uel, leniter februnt, corpus male tēperatur, tertianus hic uel quintanus perit
 septimanus non fit, & si fiat, sanescit: quem si curare uis, caput suffito, secatoq; uti spiret
 exhalatue. Si uero dolor permanet, uti sternutet curato, lenibusq; & odoratis caput
 & uentū purgato, pituitæ succum sorbeto, uinum ne potato. Cerebri syderatio, sphae-
 lisinōsue. Si cerebrū syderet, caput dolet, ceruix spināq; nec audit, friget, totus tumet,
 repente mutescit, sanguis de naribus defluit, liuescit. Si morbus nō uehemens hūc cor-
 ripiat, cū sanguis defluerit, melius habet: si uehemētius implicaretur, citō perit. Per odo-
 ra huic sternutamenta moueto, uentriculumq; utrūq; alterne purgato, uel alteri: non
 uehementer odorantia naribus dato, tenuēq; & parum tepidum sorbeto, penitusq; ui-
 num abesto. Morbus obliuiose somnolentus, lethargusue. Lethargi quidem status, qui
 & pulmonis morbi, periculosior autē hudo pulmonis uitio, hygrasue, peripneumonia
 est, nec omnino pelli feret. Tardior tamen, grauiorq; multo hic morbus est. Quo qui la-
 borat, hæc pauit: rursus, soporatur, multū liquidūq; spuit, ualde debilitatur: cumq; pe-
 riturus est, per inferna multū liquidūq; demittit. Pulilla uitæ spes huic est: plurimum
 tamen spueri facito, calefacito, uinumq; ne dato: qui si euadit, purulentus fit. Caulodes
 ardēsusue febris. Caulodes uero febris, ardēsusue, magna multatue siti uexat, lingua spu-
 mescit horrescitue, color autē eius cōsuetus primū tempus permanet, sicca tamen ualde
 est. Tempore uero procedente durefcit, asperat, crassefcit, nigrescitq;. Quæ si per exor-
 dia fiant, citius decernit: si postea, tardius. Lingua remissionem dimissionēq; signifi-
 cat, quemadmodū & in pulmonis morbo peripneumoniae. Lotium quidem biliosum
 cruentūmue, quid laboriosum grauiusue significat. Flauū autem rutilūmue remissus:
 spiritum uero caliditate & siccitate comburit, & crassefcit, sæpe hoc malū in pulmonis
 uitium transit: quod si fiat, citō perit. Sic hunc curato, calida bis tēre quotidie lauato
 præter caput, diebus uero decretorijs ne lauato. Primis quidem diebus subter purgato,
 & aquam propinato, quæ plerūq; uomitum citi post purgationē madefacito, sorbetoq;

Cerebri tumor

Medela.

sanguinis detrahito

Capitis dolor.

nisi

Medela.

Stupidi bleti

ne

Medela.

Cerebri syde-

ratio sphae-

lisinōsue.

Medela.

Lethargus.

peripneumon.

Curatio.

Caulodes fe-

bris.

Quæ uehemē-

febris ardēsi

uideto.

causon tūc in pulmonis

uitium. vide

Medela.

pag. 193.

uinum dulce potato. Si uero per exordia non sumas, sed in lingua his signis existentibus, dū iudicationes crisi sue transeant, finito, linguarū signa mitiora fiant, nec medicamentū dato, nec ad purgationem lauibis, priusquam iudicationes transeant. Pulmonis tumor calore. Cum autem pulmo caloris plenus tumet, ruffis uehementis durāq; habet, spiritusq; recta difficultas, orthopnoeae, multum spirat, crebroq; spiritus angustia deficiit angiturq; narsq; dilatat: quāadmodū equus ex cursu saepe linguam exerit, pectus sonare uidetur, grauedoq; inesse: quod pectus non caput demittit, sed ferè rumpitur, debilitaturq; uehementérq; dolet tergum, pectus lateraq; ueluti quaedā aciculae compungūt, tanquamq; ad ignē sedeat, haec accedunt, pustulae rubrae illic surgūt tanquā igne suscitatae, quae uehementér pungūt mordētque, usq; adeoq; non quiescit, uti nec stare nec sedere, nec iacere possit, sed sic inquietus sese uexat, uti iamā mori uideat. Qui tamen quartanus uel septimanus perit, quos si fugiat, non ferè perit: quem si cures, quāe primum uentrem inferiorem optima lauatione purgato, sanguēque de brachio, narisbus lingua, corporisq; quacūque parte possis, mittito: poculūq; refrigerātia, sorbitio nescq; eadem ualētes porrigito: quāq; lotum ciant, nec calefaciant, sapius dato: super ipsos aut dolores cum ingruent, calefactoria, lenia, hūdaq; ponito, quāq; dolet calefactoria madefacitoq;: quae refrigerent alterne ponito & amoueto, quāq; maxime uratur, ea potillimum refrigerato, nequaquam uinū dato. Capitis dolor. Cū grauis capitis dolor repente per exordia mutū facit, praesertim cū temulētia fiat, septimanus hic perit: quod minus temulentis euenit, uti muti pereant. Qui si primo, secundo, tertio die loquatur, sanescit: quod ferè temulenti faciunt, & neutri pereūt: quos ualde sternuere facito, cum que ijs quae ualde bile agunt, subluo. Qui si resipiscat, sentiantque, thapsiae succū multa calida liquefactū dato, quāprimū uti uomat, septem postea dies emaciato, uinumq; ne dato, sanguēq; de lingua, si uena reperiā, mittito. Metis agitationes, phrenitides fiunt & ex alio morbo, qui haec patiunt, praecordia adeo dolēt, uti ne tūgere quidem permittat, febris corripit, ignisue accedit, despiūt, limis aspiciūt, similiaq; pulmonis uitio laborantibus faciūt, cū hi despiunt: quos hūdis calefacito, poculisq; madefacito, nō uino: qd si def, supra purgato, tussiq; & spūto educito, sicuti in pulmonis uitio: si minus, uentriculum inferiorem lubricato, poculisq; madefacito: quod optimū est. Morbus aut hic lethalis est, tertianusq; hi pereūt, quintaniue, aut septimani: qui si lenius corripiat, uti pulmonis uitio decernit, praecordia, cynanchēue dicta, strangulat homo, quae quidē fauces occupat, uti nec spūtu, nec aliud deuoret & euellat, oculosq; elidit tanquā suspensio necatorū, limisq; tuent, quod uoluerē nequeūt: crebro sese uolūtāt & exiliūt, uultus, fauces, collū accendit, & tumet. Qui eos uidet, nihil mali habere putat: malēq; hebetius ue & cernūt & audiūt, praecordia stragulatione nescit quid dicat, audiat, faciātque, sed hians nugāsque iacet, qui haec facit, quintanus uel septimanus, nonanus, nonariūse perit. Cū uero quid horū signorū abest, leniorē morbū significat esse, paracynanchēq; uocat, secundumue, & prope anginā. Sanguē huic sub māmā depleto: spiritus em calidus haec de pulmone sequit: medicamentōq; uel lauatione subterpurgato, fistulāsque in fauces dato, spiritū uti in pulmone trahat, curatq; uti cito spuat, cilicūq; hyslopū, sulphur, bitumenq; suffito, per fistulāq; in nares trahito, pituita uti exeat, faucesq; & linguā ijs quae pituitam ciunt mūdato, teritūue, siue fricato, uenasq; sub lingua secato, sanguēq; de brachio, si ualidus robustusue sit, mittito, uinū ne potato, sed tenuē pitānae succū sorbeto. Cū uero morbus remiserit, cibōsq; guster, nouo elaterio purgato, ne aliud malū cadat, Interor. d. h. Morbus aut arcuatus regniūse, siue icteros, grauis est, citōq; necat. Color totus ferrugineus est, uel luteus uiridisue, laetorūue uiridi similis, corpusq; simile est, quidq; rubrū in lōio subsistit heruo simile, lentēq; febrē, horētq; uelētq; stragulae quādoq; nō suffit net, sed illis pungitur lancinatūq;: cumq; mane non comedit, intestina lancinat. Cumq; quis eum stare facit, excitāue, uel loquitur, non sustinet. Plerūq; hic intra quartum & decimum diem perit. Quos si fugiat, sanescit: calida hunc lauato, mullūq; propinato, deinde nuces decorticatas cum ablinthij coma, pariq; modo aneli cribati Thasio uino decoquito, triobolūque ex hoc ieiuno propinato. Deinde rursus in cubili mullū

hoc

hoc, unumque tenue uerus potato, forbetoque, nec ieiunato. Tetanos. Si nertiorum
 distentio, tetaniue supercapiant, maxilla, mentumque tanquam ligna cōstringuntur, come
 pagunturue & distenduntur, os aperire nequeunt, oculi lachrymāt agitanturque, scapu-
 lae compaguntur distendunturue, manus crurisque constrictere nō possunt, uultus rubet
 dolēque ualde: cumque periturus est, forbitionem, potū, pituitamque per nares reieciat, re-
 uomitue, tertianus hic quintanū, uel septimanus, uel quaterdecimanus perit: quos
 si fugiat, sanescit. Piper huius, uel nigrum ueratrū cum iure gallinaceo pingui & calido
 dato, uomitionesque multum commoueto. fouetōque: & cum non fouetur, calida, hu-
 da, pinguique fumenta in uescis utriculisue apponito quacunque, & praesertim qua
 doleat, multo: & calido & crebro perungito. Opisthotonos. Cum uero posterior nera-
 uorum distentio corripit, opisthotonosue, quae prior omnia ferē patitur, sed in postero
 ra distenditur, & conuellitur, quandoque clamat, uehementēque dolet, cruraque flectere,
 manus distendere non sinit: contorta em brachia tenduntur, digitosque pollice super-
 presso in pugni cogit, plerumque clamat, nugaturque quandoque, selesque tenere nō potest. cū
 dolet, exiliit: cum remittit dolor, quiescit: quandoque repente mutescunt: cumque corripun-
 tur, furiantur, arraque bile aguntur, tertiani hi soluta uoce pereunt, per natesque reieciant,
 quatuor & decē & hi si fugiant, sanescunt: uti superiorem & hunc curato, si uelis, & sic
 facito: multa frigida perluito, calidam stragula tenuia puraque superiacito, nec igne tunc
 admooueto, sicque tetanus, opisthotonosque tractato curatoque. Hileos. Tenuiore intestino
 hi uellicatur, hileiue fiunt, cum superior uentriculus calet, friger inferior: nam intestini
 caliditate coarlescit, compilaturque, uti nec uentum nec cibū demittat, uenter durescit, uo-
 mitque quandoque, primo quidem pituitosa, deinde biliola, & ultimo stercus: sinit, dolēque
 praecordia totumque uentrem, qui uento tumet, murmurat, uoluratque, superfebricit, septi-
 mani hi potissimum fiunt. Quos sic curato, superioris uentriculum quamprimum purga-
 to, sanguinem de capite brachioque mittito, superioris uentriculi calor uti sedetur, superia-
 oraque praecordiorum praeter cor refrigerato, sed inferiora calefacito, homine in labro ca-
 lida aquae locato, perungitque semper: calida & huda fumenta apponito, soloque melle
 glandula balanone decē ferē digitorū longitudine conficito, summumque eius taurino
 melle tingito, quotidiēque his ter uel indito, combusta omnia circa anū excrementa uti de-
 ducas exiguasque, quod si sic subaucter, super his lauato: si minus, follem aneum indito,
 uentriculumque sufflato, uti uentriculum & intestinum separe, postea educito, sta-
 timque subluito lauatione parata, quae non ex omnibus calefacientibus conficit, sed dissol-
 uentibus liquefacientibusque: spongiāque sedem obturato, cōtinensque lauationē in calida
 aqua fetero: quam si suscipiat emitatque, sanescit: per exordia uero primūe tempore mel
 optimū delingito, unumque clarū augitēne, patrumque potato. Cum uero cōuoluitus
 hileosue remittit, si febris supercapiat, sine spe est: pariter & inferior uentriculus solutus
 necque Pulmonis uero malū peripneumoniae haec facit: febris grauis habet, crebro ca-
 lidumque spirat, non quiescit, debilitatur, sese plurimum iactitat, scapulas, clauem, iugula
 sumue, mamasque dolet, pectus grauescit, quandoque desipit: quidam dum tussire incipi-
 ant, non dolent: longior difficiliorque haec illa est, primū album spumeumque spuit, lingua
 rubescit, deinde nigrescit: quod si per exordia fiat, citius liberatur: si postea, difficiliter
 & tardius: demum lingua dehiscit, si digitū admoueas, haerescit, quod morbi liberatio-
 nem significat: quemadmodum & in laterum morbo pleuritideue, quae patitur, cum mi-
 nimū, quatuordecim dies: cum plurimū, unum & uiginti, quo tempore uehementer
 tussit, cumque tussi purgatur, primum multum spumofumque spuit, septimo autē & octa-
 uo cū febris uiget, si pulmonia peripneumoniae huda sit, citius transiit: si minus, non,
 sed nono decimoque subluito subcruentumque, duodecimo autem usque ad quatuor & de-
 cem, multū purulentumque: quorum natura corporisque habitudines, dispositionesque hu-
 dae sunt, quin & morbus ipse uehementis est: quoru uero natura statiusque morbi siccus est,
 minus si quarto & decimo siccescit, nec amplius purulentum spuit, sanescit: si minus,
 duo de uiginti, unumue et uiginti obseruato. Si hoc sedet iudicamentū, hoc euadet: si mi-
 nus, petio, sit ne dulcius spuit, quod si dicat, pulmonē purulentū esse, scito, morbi hūc

Tetanos.

Medela.

Opisthotonos.

Medela.

Hileos.

Stereocoris uomi-

tus.

Medela.

Sanguis missio

Balanos digi-

torum decem.

Folles encus.

Pylaeus

Desperatio hu-

ius morbi quan-

do.

Peripneumo-

nia.

annuum fore, nisi diebus quadraginta pus educas. Si uero dicat, spiritum infusum esse, morbi status hic lethalis est: quod primis diebus potissimum præ se fert. Si enim marcidum purulentumque duos & uiginti dies spuat, nec ulceretur, euadit: si minus, non pulmonis malum hoc, nihil mali in pulmone relinquit. Si quid horum ablit, quæ languenti opus sit habere, quæque medico tractare, cogitato, Si uero pauca horum signorum habeat, pulmonis hoc malum cito perniciiosum non esse, sed lene. Quod sic curato, nec erres, si mentis alienationem phrenitine, laterumque morbum pleuritine sic tractes curæ sue. Primum caput lauto, ne quid in pectus demittat: primos quidem dies dulcia forbero, sic enim quod confideri cõsistitque delues, mouebisque maxime. Quartanis uero, quintanisque & sextanis dulcia ne dato, sed pingui: supra enim spueri & excreare confert. Si uero secundum rationem non spuat, medicamentum quod educat, dato. Primis enim quatuor quinque diebus paulotque magis uentres subtercurrant oportet, febres uti hebetentur, doloresque leniantur. Cum autem uacuatus corpore debilis est, tertio quoque die uentriculum inferiorem submoueto, corpus uti roboretur, supernaque loca non maceant. Si enim multum humiditas subtercurrat, quinto die necat. Cum enim humiditas decurrit, superna siccescunt, spiritusque superna purgatio non fit. Venter inferior ergo ne fluat nimis, ne spiritus celsus, languensque non roboretur: nec nimis siltatur, ne febres crescant. Medicamentum uero deducens, sextanis, septimanis, nonanis, nonarijs uel, & ulterius magis procedete morbo dato, uerarum album, thapsiam, elaterion recens, par cuiusque: quod si non bene spuat, crebroque spirat, purgatioque non superet, spem uitæ non esse prædico, nisi purgatio ne succurratur: quæque in pulmonis morbo sunt, facito. Si uentriculus inferior bene tibi feruit, si minus, aliter facito: primo die auspicatus magni ari tres drachmas dato, dauci unam, urticæ unā, sinapis unam, rhutæ quantum tribus digitis capitur, lasaris succi hæc quantitate: quæ aceto mulso & aqua diluta ieiuno tepida dato. Cum uero purum spuerit, ari drachmam semis, sesamumque, & amygdalas tritas mulso aceto diluta propinato: quod si magis agere uelis, capparidis radicem cõmisceto. Laterum morbus pleuritice. Cui uero laterum morbus pleuritice corripit, hæc patitur: latus costarum dolet, febris, horret, crebro spirat, spiritus angustia uexat, biliosa malicorij colore spuit, si nihil intus fractum est: quod si est, cruentum spuit. Cruentusque hic morbus est & lethalis, biliosus uero non adeo. Cum uero cruentus est, singultat, sanguinisque frustula spuit, qui septimanus perit: decem autem dies si superet, lateris quidem morbo sanescit, sed uigesimo die purulentus fit: pusque spuit, uomitque demum, disiculetque curatur. Sicæ pleuritides etiam sunt, apyreticæque, quibus non spuitur: quæ quidem periculosa sunt & difficiles: quæ sicuti huda decernunt, plus tamen in his poculis indulgendum est, sed biliosæ cruentæque nonariæ undecimariæ uel decernunt, languetisque hi magis, citiusue sanescunt: si quidem per exordia leniter doleant, quinto postea sextoque grauius, qui in duodecimum usque diem protrahuntur, sed nunquam ferè euadunt. Periculum maxime est ad septimum duodecimumque: post hos sanescunt. Quæ per exordia lenes sunt, septimo autem & octauo grauescunt, quarto & decimo decernunt, & sanescunt. Laterum morbus in tergo. Laterum morbus tergi dorsive solo hoc à cæteris differt, quod tergi tantum uulnus dolore uexat, languensque gemit, multumque & anguste spirat, statimque parum spuit, corpore laborat, tertio quartoque sanem suberuentem mingit, quintanus, uel ad summum septimanus perit: quos si fugiat, uiuit, morbus mitelet, minusque lethalis efficitur: quatuor & decem usque seruato, post hæc sanescit. Quidam uero pleuriticorum parum spuant, cruentum uel saniofum tanquam de carnibus albis mingunt, spina, pectus, inguinaque grauiter dolent: septimum si hic fugiat, sanescit. Cum hic laterum morbus alii cui fit, tergum rubescit, scapulae humerique calefiunt: si resideat furgatue, grauatur, uenter turbat, lutea olidaque oletat, qui uentris lubricitate uno & uigesimo perit: quos si fugiat, sanescit. Qui uero statim multifaria spuant, ualdeque dolent, tertiani hi pereunt: quos si fugiant, sanescunt. Qui septimo non uel, uel decimo non sanescit, purulentus fit: quod melius est, minus enim lethale est, tametsi laboriosum sit. Præ cunctis notis dictis, in his laterum morbis hæc obseruato, sint ne sub lingua pustulae luidæ bullis similes, quæ ferro candente

hæc notas in laterum morbis

candente in oleum misso suscitantur: quæ si per exordia aspera sit, difficilior morbo liberatur, diebus suis necessario sanguen spuet: quod si progressio morbo fiat, quarto & decimo decernet, necessarioq; sanguen spuet. De huius uero morbi liberatione sic habet. Si tertianus maturefcat, spuatq; citius liberatur, si tardius maturefcat, tardius decernit: quemadmodum in capitis signis, minus autem plerumq; in omnibus laterum morbis die dolet, quam nocte: quos sic curato, quemadmodum fere phrenitum, peripneumoniarum, nisi quod in his, calidis balneis uinorum dulci uteris, quæ si primo uel altero die post accessum nem curandum sumas, si purum leuiterq; biliosum paucumq; oletet, thapsia subluo, si autem uenter motus nocte demittat, posttridie doleat, torqueatq; rursus subluo: si uero sanguis natura biliosus sit, morbumq; hoc non purgatus corripiatur, priusquam biliosum spuat, medicamento bilem probe purgato, spuent uero iam biliosa medicamentum ne dato, quod si dederis, spueri non possit, septimanisq; uel nonarius strangularetur, magisq; si præcordia doleat. Si uero super his laterum doloribus ea quoque doleat, subluo: neiuuonq; aristolochia, hyssopon, cumini, lasar sulphionue, papauer albu, aris florem, mel, acetum, aquamq; propinato. Medicamentis autem sic primo curato, cætera uero sic habent, multa calida pro languentis uiribus præter caput lauato, cum uero decerneret, doliantia huius fomentis confueto, deinde oleo superungito. Cum uero morbi mitescant conuertentur, tunc languens medicusq; cum medela quiescit, ne quid mali fiat, ptisanæ uero succum crasso modo decoctum melle conditum porrigito, post autem balnea, uinum dulce dilutum, non multum, nec gelidum, non lati oris ampulla potato: cumq; superatuffiet, superpotato, maximeq; excreato, potumq; madefacito, pulmo uti madefactus facilius citiusq; sputum reddat, tussisq; minus uexet, malicis granati dulcis, uinofus succum pusillo caprino lacte & melle misceto, paulatimq; & saepe die & nocte dato, somnumq; uerato, magis citiusq; uti purgetur. Cruentum uero laterum morbum hamatodeæ, pleuritici sic curato. Cui decreuit, cibis leuibus reficito, quiescito, summumq; opere soles, uentos, plenitates, acris, falsa, pinguis, fumum, uentriculos infantia, labores, Veneris cauto: quoniam si morbus rediret, mors sequeretur. Si uero cum dolore spuat, uel spueri non possit, floris aris glebulam fabæ quantitate, lasaris succi huius dimidium, trifolij semen, simul trita & mista ieiunus delingito, cum mellis pusillo, uel piperis granula quinq; lasaris succi fabæ quantitate, mel, acetum, aquam tepida ieiuno propinato: quod & dolores sedat. Si uero rata portione non spuat, sed in sese retineat, steratq; pectore, magni aris radicis acetabulum cum olei pusillo, mellisq; misceto & propinato, dilutumq; acetum superforbeto, uel aris floris fabæ quantitate, nitri combusti huius duplum, hyssopi quantum tribus digitis capitur, cum melle misceto, paulumq; olei & aquæ superpargito, tepidum que per ampullam paulatim ne strangulet, infundito. Pulmonisq; uitio si non purget, hoc infundito: si uero non sterat, nec sicuri deberet, spuat, capparidis feminis quantum tribus digitis capitur, piperisq; & nitri parum conterito, melle subigito, paulumq; acetum & aquæ superpargito, tepidumq; forbeto: posttridie hæc eadem melle, aceto, aquaq; tepida forbeto: quod & sterentibus dato. Quicq; non purgant ipsi, dato, quod si ualentius facere uis, hyssopi, sinapis, cardami acetabulum terito, melle subigito, cum aqua decoquito, colato, tepidum forbeto. Sic hæc uitia curata sanescunt, si nihil sputi in pulmone remaneat, quod in pus uertatur, quo sicca tussis suscitatur, febrisq; & horret, spiritusq; angustia vexatur crebro, multumq; densum spirat, pauloq; grauior uox fit, color cum calore uultus occupat: procedente uero tempore magis hic morbus patet. Si hunc intra decem dies curandū sumas, calido balneo nutritumq; calefacito, pulmonemq; perfundito, quod pus ciat, cæterisq; uitio, quæ pus educant, tanquamq; purulentum curato nutritumq; eaputq; siccato, ne superfundat. Si uero quod infundis, pus non educat, sed de pulmone pectus petat, post hocq; sanus uideatur: quoniam pus ex angustio in latiore locum uenit, spiritusq; quo spiramus in pulmone residet, sed tempore procedente pectus puris impletur, tussisq; & febris, cæterisq; dolores omnes magis etiam premunt, morbusq; magis patet, post hanc eruptionem quinq; & decem dies hunc finito, pus uti maturefcat. Quoniam pus cum in latum locum uenit, refrixit, humidumq; quod in pectore fuit, ad sese trahit,

Medela.

Phrenitis, peripneumonia.

Thapsia.

Pottio qua.

Curatio.

succus mali granati.

Pottio qua.

Pleuritis hæmatodes.

Quæ his cauenda.

da.

Pottio qua sua.

pra.

Pottio uaria.

Medela.

214. HIPPOC. DE MORBIS LIB. III. M. FABIO CALVO INTERP.

semimarcidumque est: qui si hoc tempore spueri incipiat, bene habet: si minus, medicamentis poculisue diebus ultimis quindecim euocato, corpusque suscitare festinato, priusquam magis prosteratur, caputque purgatum conseruato, propter superfluentia. Si uero non spuatur, latusque petat, secato, uritque: si non spuatur, nec latus petat, multa calida ieiunum lauro, non potumque in sede firma locato: quidam alius eum humeris teneto, tu hunc concutito, aumbusque lateri admotis capato, quam partem potius petat, malisque sinistra. Dextera enim secare uel urere lethale magis est. Quanto enim dextera sinistris ualidiora sunt, tanto maiora mala in ipsis fiunt. Si uero præ crassitudine humidum non redunder, nec pectus sonet, crebroque spiret, tussiat, pedes turgant, caueto ne fallare, sed scito pectus plenum puris esse: quare lintheum tenue terra eretria liquida tingito, pectusque conuoluto calido, quaque primū siccefcac secato uel urito, secundum præcordia maxime, quare ne lardas, caueto: si uis, eretria sola linito: quodque in linteo fecisti, facito. Multi sæpius superlinunt, ne priora nimis citò siccefcant. Post secationem, uitionemue linamentum crassum indito, sensimque pus educito: sed priusquam feces urasue, locum signato, quatenus secare uel urere uis, ne secando uel urendo cutis, formæue mutatione decipiaris, magis que infra uel supra quam expediat feces, uel uras, tussisque: quare nutritu suscitatur, caueto, ne pus in pulmonem retrahant, quod malum est: sed facito finitue citò per incisionem arefcere. Cum uero duodecimanus fuerit, pus totum educito, penicillisque linteo utitor, quotidieque bis pus emitto, superioremque uentriculum nutritu quammaxime defsecato. Sic etiam suppuraciones ex uulneribus pulmonis uitio, magnis defillationibus obseruato, curatoque, quin & cum pulmo latera petat, pocula uero refrigerantia, ceteraque talia laborantibus ardenti febre dato, cum uis: quare plurimum operantur minctio, ne partem, subductione partim, partim utrumque partim neutrum, sed refrigerant solū: uti si frigidam aquam in uas feruens mittas, uel uento uas exponas, quare alia alijs dato. Non enim omnibus dulcia uel apera conferunt, nec eadem bibere possunt. Quare huic fauū siccefcit duabus cotulis aquæ madefactū, dum gustu subdulce sit, colatumque dato, apio addito, cremorem crassum lini seminis, decem aquæ cotulis carbonibus olla noua decoctum huic propinato: multum cum apio dilutum ad tertiasque decoctum huic paulatim frigidum dato: uel hordeū ualidum sine cortice aqua ad dimidias decoctum frigidum dato: uel cuminū Aethiopicū aqua ad tertias decoctū propinato. quod ad omnes ardentes febres ceterasque facit. Vel solam cœlestem aquam dato, uel psitanam cum apio ad dimidias decoctam aqua dato frigidam, uel uinū uuae passæ albæ dilutum, uel de uinaceis fecesue expressum dilutum, uel aquam qua uua passa albæ sine nucleis, quinq; solij radice manu plena ad dimidias decoctam, frigidam propinato: uel aquam albā hordei pleni macerati manibus expressam, cum adianto subdiuam porrigito: uel triū quatuorue ouorum albam aqua subactum dato, quod ualde refrigerat, uentremque subducit: uel hordeaceam aquam de hordeo friso tosti: ue & bene loto bis. terue seruata, frigidam dato: uel psitanæ cremorem tenuem, & uinū album dulce, quod non agit, uel decoctā aquam cum cucumere, pepone sine cortice pellæue, quod lotiū cit, refrigerat, sitimque sedat: uel secundā herui aquam decoctam cum cucumeris pulpa frigidam, quod certo sitim sedat, uel Thasij uini ueteris portionem unam cum quinta & uigesima aquæ dato: uel trifolium, cucumerim, hordei farinā aqua decoquito & propinato: uel tres apij fasciculos, pulei duos, adstanti unum, cum aceti decem cotulis ad tertias decoquito, mel & aquam comisceto, dilutumque dato, quod lotiū uentremque cit. Vel aquam, qua mala dulcia, odorata fracta decoxeris, ppinato: uel mala totonea similiter decoquito, si uenter in febre ardenti solū tus sit: Si uero morbus arcuatus, regiusue, seu icteros supercapiat, decem aquæ cotulis, donec paulū dulcescat, coquito. Passæ uuae albæ sine acinis, & ciceris albi dimidiā cotulā, hordei boni & croci horrensis tantundē, paulū apij mentasque, & coriandri, postea fasciculum adianti supermittito, subdiuato, & propinato: deinde uel similia his imitator, fascisque, subdiuata cuncta febrienti dato, nisi uenter nimis defluat: uel pulei tres fasciculos, apij duplum uino decoquito, dilutumque propinato, quod lotium cit, per uentremque bilem deducit.

HIPPOC.

Concussio cur
fiat uideto.
Latus sinistrū
tutus secatur,
uel uritur.
Terra eretria.
Modus secatio
nis, uitionisue.

Puris emissio
refrigeratioe potius
in ardenti febre

Pocula uaria.

Aqua cœlestis.

Sicyos pepon.
Thasium uini
Trifolium.

Malorum aqua.

Icteros.

Vm semen genitale de membris omnibus viri & mulieris ad hominis ge-
 nerationem ueniens, & in mulieris locellos decidens cogitur, temporeque
 adueniente ex eo humana natura procreatur; quoniam quatuor has humi-
 di humoris species uir & mulier in corpore habet. Qui morbos gignit,
 præter eos qui uiolentia aliqua fiunt: quæ sunt hæc, Sanguis, bilis, pituita,
 aqua hydrops ue: quæ non minima nec debilissima pars semini porrigunt. Cumq; ani-
 mal de parente prodit, species easdem & sanas & morbosas secum educit. Quas singulas
 species ostendit, & quomodo plus minusue in corpore fiat, quodue langueat, quicq; mor-
 bi non paribus diebus decernant; quæq; sint morborum exordia, quæq; in corpore agitata
 morbi adducant; quodue frigus febriculisum fiat, post hocq; ignis, calorue. Primum de
 monstrare uolo, quo modo sanguis, bilis, pituita, aqua hydropsue cibo potuq; crescant,
 minuunturue; quod hoc modo fit. Cum uentriculus plenus est, horum omnium fons corpori
 est; cum autem uacuus est, de corpore tabescere haurit. Quatuor alij fontes sunt, de quib-
 us horum singula per corpus manant, cum ipsi de uentriculo sumplerunt, qui & ipsi
 cum uacui sunt, de corpore hauriunt: corpus autem ipsum ad se trahit, cum quid uen-
 triculus in se habet. Sanguis quidem fons cor est, pituita caput, lien aquæ, locus aut
 bilis in iecore est; quatuor hi fontes horum sunt. præter uentriculum, capacissimi autem
 horum sunt caput lienq; latus enim locus in hoc est, de quo paulo post melius disseram.
 Quod sic habet: quid sanguinis, pituitæ, bilis & aquæ est in omnibus cibis poculisq;
 plus minusue in hoc uel illo: quapropter quæ comeduntur potanturq;, plurimum inter
 se, quo ad ualutudinem differunt, sed de his hæc tenus. Cum uero quis comedit bibitue,
 corpus humiditatem dictam de uentriculo ad se trahit: fontesque de uentriculo per
 uenas sibi similem trahunt, corporisq; dedunt. Quemadmodum de terra arbores & fata
 sibi similem humiditatem trahunt. Plurimas enim & innumeras facultates terra in se
 habet: quibus cunctis enim in ea nascentibus suum humorem præbet, cognatumq; & sibi
 simile nutrimentum quæq; de terra hauriunt. Suum enim rosa haurit, allium suum, ca-
 teraq; omnia quæ nascuntur de terra suum trahunt; nam nisi sic haberet, quæ nascuntur
 nunquam suis feminibus similia essent: cum uero quod nascitur plus humoris quam o-
 porteat hausit, languet illud quod natum est: cum autem minus, siccessit; si autem cum
 primum quid nascitur feriturue, cognatum humorem non habeat quo hauriat, coalesce-
 re non poterit, quod uere licet cogitare, fata nunquam nascitura coalituraue, nisi per
 exordia se cum habeant suum, naturalēq; humorem, nec minus in Ionia, Peloponēso
 que, sole fruges, pomaq; suo tempore, quam alibi percoquantur & maturescunt: lassar
 tamē silphionue nec Ionia, nec Peloponēsus fert, quamuis plurimi tentauerint; quod in
 Libya sua sponte nascitur, nam in Ionia, Peloponēsoq; talis humor non est, qui illud nu-
 triat. Plurimæ etiam regiones medicamēta plurima ferunt, quæ tam bona alibi non na-
 scuntur, tamēst solis uis utrobique sit eadem, quædam tamen sponte ferunt. Quodque ex
 hoc quod dicturus sum, licet considerare, quantum locum, quamuis uicinus à loco disse-
 rat, quo ad uini suauitatem, sole eodē suggerente. Nam est ubi terræ humor suauis uini
 præbeat, est ubi nō: sunt & agrestia nō pauca, quæ paulo longius ulna de suo loco trans-
 lata non coalescant; nam ea terra humorem illum non habeat, quem translata submini-
 stre, quem illa prior suis agrestibus plantis natusue subministrat. Quædam enim in
 his uirulenta sunt, quædam humida, quædam sicca, quædam dulcia, quædam amara,
 quædam aspera, quædam mitia, multaq; alia aliter habent, multæ uires in ea sunt: pro-
 pterea nihil terra gignitur alij simile, quod non eius cognatum sit. Mihi quidem omnia
 prius agrestia fuisse uidentur, sed homines ea colendo domestica mitiaq; fecerunt, uti
 mitiores fructus ferrent. Similis enim humor de terra similem trahit, quo crescit, nutritur
 que, nihil tamen terra genitū simile alteri penitus est, parēq; & simile humorē de terra
 haurit. Singula tamen, quæ comeduntur potanturq;, multas uires in se habent de terra
 haustas: quæ singula quid sanguinis pituitaq; in se habent. Quare necessario huc de-
 ductus sum, quod de his in uentriculū demissis, corpus, fontesq; dicti, per uenas humo-
 res.

Membra omnia
 generationi co-
 di. ubi membris
 uenit. id est, pueri
 25.

Sanguis, bilis,
 pituita, aqua
 hydropsue.

quo modo humiditates ubi po-
 tuiq; cæscant uel minuantur

Quatuor cor-
 poris fontes.

Cor sanguinis
 fons, caput pi-
 tuitæ, lien aquæ,
 bilis.

Quo pacto
 hæc corpus
 hauriat.

Terre uires.

Rose et alij
 exemplum.

In Iecore ubi excelsa ueni-
 que natusque ferit. ut Hippo-
 crates de uis plantarum, lib. 2. c. 1.
 uel. pag. 22. l. 1.

Lassar silphion
 uel sponte ubi na-
 scatur.

Vini dulcis eo
 exemplum.

Diversi terre
 humores.

Prius syluatica
 omnia fuerunt.

Cibus potuiq;
 quid secum ha-
 beat.

Similitudinem
aduerse.
Cibus potusq;
hauritus quid a-
gat.
Caput cucurbi-
tulæ instar.

Quid agat pi-
tuita.

simile suæ sile perie

De bile.

præxi iecur vocantur cor.

Locus iecoris
sit.

De aqua hy-
dropne.

Atq; lien ad se adhaere
aquam

Lien turgens
quid agat.

Cor cur non la-
borat.
Vene iugula-
res, sub iugis.

rem sibi similem hauriūt, signumq; aliud argumentū me dabo. Singula dicta hæc haurire, simulq; dicam, quo pituita in corpore gignatur. Cum quis calcum, quidue pituitosum uel acre comedit bibitue, statim hoc in os narēsq; decurrit, quod omnes fieri uideamus. Quemadmodumq; dico, & in cæteris fieri credito. dico autem cibariū potimque pituitosum in uentriculum demissum partim corpori, partim capiti dedere, quod caui cum sit, & tanquam cucurbitula superiaceat, pituitam utpote glutinosam haurit, quam altera uicissim sequitur. Pituitaq; recens de cibo hausta priorem pellit, ipsaq; in capite remanet, cum sit maior potentiorue. Propterea cum quis pituitosum quid comedit uel bibit, pituita excreat, quod & sic habet: si quis pituitosum quid comedit uel bibit, quod statim per os narēsq; non exeat, cum multum sit, necessario in capite remanet, uel de capite in corpus defluit, uel uentriculum petit: quod optimum est, quoniam cū oīto exit: quod cum multum est & hudum, oīetum humectat, si modicum, hoc non facit, quod si in capite remanet, caput plurimum afficit: cum in uenis est, si modicum, hoc non facit: cum multum uel parum est, præ se fert: quod si corpus petat, cū cæteris humoribus miscetur: quod si multum est, per corpus statim prorumpit, quatiq; si modicum, nō quatit, cum corpus ualentibus maiusq; sit, nisi aliud exordium relinquat, quod cum tempore cum quid pituita accessit, crescat, corpusq; uexet. Si uero corpus uentriculo & uenis det, & exeat, malum nullum concipit. Sermone quidem hoc demonstratū est, quemadmodum caput de uentriculo pituitam hauriat, simileq; suum simile petat. Simulq; dictum est, quo pacto & cur de cibis & potibus pituita plurimum in homine fiat: nunc autem dicam quomodo & cur bilis plurimum in corpore gignatur, quemadmodumq; locus iecoris, sel ue eam hauriat. Quod sic habet. Cum quis amarum quid aut biliolum & leue comedit uel bibit, plus bilis in iecore fit, statimq; iecur dolitat: quod pueri cor uocitant, quod de cibis & potibus fieri nobis liquet & scimus. Corpus enim de cibis omnem dictam humiditatē haurit, focusq; iecoris quod biliolum inest: quod si multum sit, doliat repente iecur, quod plurimum uentrem molestat: quo fit, uti prior bilis crescat, uentremq; torqueat, cuius pars uescam, pars per uentrem exit, quo fit uti partū in homine remaneat, doloresq; sedentur: quorum neutrum si fiat, primū prior bilis in corpore decurrit, etenim in illud deditur: quæ si multa sit, cæteris humoribus cōmixta, statim præ se fert: si modica, non concutit, cū magnum sit corpus, nisi quid aliud suboriat. Si uero cum tempore bilis crescat, aliaq; accedat, hominem necat. Quod si nō fiat, corpus eam & omnia biliola digerit & demittit: quæ enim comeduntur & potantur, sæpe quæ inerant, curant: sic & quæ lædunt medicamenta, si unum post aliud in uentriculum demittantur, lædunt, nisi externa uel causa sonica superetur. Cum uero bilis alia de rīs quæ in uentriculum decidunt in corpus superuenit, morbus inde gignitur. Quo pacto bilis curque de cibis & potibus in corpore cresceret, hoc loco demonstratū, quodque locus iecoris ex iisdem biliolum sibi simile hauriat: nunc uero dicam, qui aqua hydrōpsue in corpore crescat, quiq; lien ad se se trahat. Cum quis plūsculum potat, corpus lienq; de uentriculo aquam hauriunt, quæ si plus quam oporteat sit, statim hominem uexat, quod statim lienosi sentiunt: cum uero lien haustis, certe bene habeat, si aqua quæ prius in liene uel uentre fuerat, in uescam delabatur, hacq; deliquetur. Suprema enim loca de liene aquam non purgant, nisi quid per uascula quæ sub lienem tendūt, hauriatur: quare sola purgatio per uentrem & uescam est, quæ nisi lata sint, & abunde defluant, deq; liene demittant, aqua inferna petit, cæterisq; humoribus illic miscetur: quæ si pauca sit, corpus non concutit, sed ab eo per uenas in uentrem & uescam deliquatur. Multæ enim sunt quæ de superioribus locis hauriunt: quæ si magis sicca quam prius sunt, plus hauriunt: si uero plus aquæ superueniat, uenterq; & uescica eam non demittat, plus haurit corporis inferiora laborat, quo pacto, curq; de potu plus aquæ fiat in corpore, lien turgescit, quæ si lien hauriat. Qui uero sanguinem in corpore crescat & cur, nunc dicam. Cum quid sanguineū quis comedit uel bibit, corpus corq; totum haurit, cumq; multū haustis, cor non afficitur: nam solidum quid & densum est, propterea non afficitur, deq; eo uenæ crassa ueniūt, quas iugulares dicunt: quibus si quid sanguineū cordi accedit, statim,

statim deditur: quæ plenæ capiti & corpori subito deditur. Cumque quis sanguinem quid comedit uel bibit, confestim uenæ iugulares tolluntur, uultusque rubescit: cum uero plus sanguinis cordi corporique accedit, cum cæterisque humoribus miscetur, uenterque & uentriculus non demittat, cæterisque humoribus miscetur in corpore, corpori negotium facies fit: quod si parum est, corpus non quassat: quod si per tempus uenter narsue demittat, non lædit: si uero crescat, morbum creat. Qui sanguis cresceret, dissertat: cæteraque quæ quatuor sunt, Sanguis, bilis, pituita, & aqua hydrōpsue, quique & cur de cibis potulisque in corpore crescant, declaratum est: quodque de his hæc fiant, hoc significat, si quis parum comedat uel potet, morbum nullum nanciscitur, quæ de his hæcenus dicta sint. Prudenti uero, gnaroque hæc tangere & demonstrare uoluit: quæ uti decreuerat, paulo post melius declarabo. Quos dixi fontes cum pleni sunt, semper corpori deditur: cum uacui, deducuntur: sic & uentriculus facit, quod sic habet, uti si quis in tria uasa ænea uel plura plano loco statuta, fistulisque perforatis inter sese coniuncta, senlimque aquam in unum mittat, donec impleatur, cætera æque implebuntur, similiterque si deducat, euacuabuntur. Sic & in corpore habet, cum in uentriculum cibi potusque cadunt, corpus ab eo haurit, cumque fontibus impletur: cum autem uentriculus euacuatur, humor uti uenerat, decedit: uti in ahenis dictum est. Multæ enim uenæ tenues, & crassæ, densæque corpus totum perreccant: quæ dum quis uiuit, patent, humoremque recentem suscipiunt & emittunt: cum uero perire, clauduntur & tenuantur. Dum ergo quis uiuit, corpus de uentriculo haurit, dum is quid in sese habet, fontesque ipsi hauriunt, qui cum pleni sunt, corpori dedunt: nam si corpus uentriculi humor non hauriret, sed fontes soli, corporisque soli dederent, corpus nunquam satis nutritum haberet, nec fontes corpori satis subministrarent: nec etiam nisi hi fontes essent, cum comedimus potamusue, certo sentiremus, quid suaue, uel contrarium esset, per hanc necessitatem, quam dicam. Parua cum hæc loca sint, & intra corpus, proutisquam quæ comeduntur potanturue, in suas uires perueniant, corpori quid in his sanguineum, biliosum, pituitosum, aquosumue sit, semper nunciant. Si quid enim horum cum cibo uel potu plus iusto nobis fiat, suaue non est: sed quod usui est, frangillimum est. Si uero quis horum fonticulorum cibi potusue humore careat, corpus tamen inde haurit, sed minus iusto: quisque tunc eatenus cibum & potum expetit, quatenus eam appetitiam expleat, cæterisque coæquet: propterea quandoque cum multum comedimus uel bibimus, adhuc experimus uel cibum uel potum, nihilque libentius suauiusue fumimus, quam quod experimus. Cum uero comedimus, humorque coæquatus est, per fonticulosque & corpus hæc diuisa sunt, desiderium sedatur. De his hæc hæcenus diximus. Locis autem iecoris sic habet: de cibo & potu bilem tantum haurit: quoniam eius uenæ tenues, & non ualide humorem alium crassiores grauioremque trahere non possunt, simulque locus tam latus non est, uti in eo cæteri humores conflant: qui locus suapte natura bilis proprius est, propterea morbus alius nullus in eo fit, nisi quem cardiogmon, cordisue punctionem homines uocant. Caput autem, cor, lienque humorum omnium participes sunt, nisi morbo aliquo laborent, præcipueque naturalem suum tam dictum quique caput, caput pituitam, cor sanguinem, lien aquam. Præterea uenæ latæ crassæque humores alios trahunt, cum suapte natura tortuosæ & attractiue sint, uti cum unum traxerint, sequatur & alius. Proximæ autem cordi sunt iugulares uenæ sphagixue, quæ cum magnæ crassæue sint, citò in eas humor deditur, cum illi plus iusto sit, quæ corpori deditur: simulque cor ipsum solidum defumque est, nulloque humore afficitur, propterea nullus morbus in corde fit. Caput autem & lien maxime morbofa sunt: suis enim naturalibus afficiuntur, cum plus iusto sunt, cæterisque humoribus afficiuntur. Plures enim uenæ & latæ in ipsis sunt, cumque ipsa uenosa, causa & adeo capacia sint, uti cæteris humoribus illuc senfim fluentibus latus sit locus, uti cum eorum naturali miscetur. Quemadmodum in magno uase latior est locus quam in paruo, sic & in capite & in liene habet: latior enim locus in his est, qui si humoris impleatur & eius uenæ, morbus inde in illis fit citò. De his autem nunc hæc mihi sunt dicta. Melius autem uolo demonstrare, qui humores hi minuantur in corpore. Quatuor enim humores homines ledere demonstrauimus, quatuorque

Fontes corpori subministrant, non soli.

Similitudinem considera.

Quo pacto sua quisque trahit.

Cur cum multum sumptimus plus appetimus.

Locus bilis fit.

Caput pituitæ locus, cor sanguinis, lien aque.

Venæ sphagix.

Cur cor non afficitur, caput & lien multum.

Quo pacto humores in corpore minuantur.

Quatuor locis eorum fontes, quatuor etiam esse dico, quibus homines ab his singulis purgantur: quæ sunt, os, nares, mictio, anus: cumq[ue] humoris mollescit plus accessit, si quis eo purgetur, morbus inde nullus uexat, siq[ue] uenterculus præ humore corpore tabescente cõpleatur, per aliquemq[ue] horum locorum cõ confluencia prodeant, minus humoris in corpore co- gitur. Nam os corpusue, sicuti dixerã, uentriculo dat, cum uacuu[m] est, qui haurit & fru- tur, cum eo completus est. Qui autẽ, & cur minus cogantur quæ hominẽ afficiant, hæc dixi. Qui uero & cur sanus degat dicam. Cum quis comedit & bibit, humor in corpus peruenit, sicuti dictum est, cumq[ue] priore corporis & fontium humore miscetur, qui po- stridie digestus, ab alio superueniente de corpore truditur in uentriculũ, quo loco ciba- ria cõcoquit, sanguenq[ue] in corpore facit, putreficiq[ue] tertioq[ue] die cum oleo, & lotio pro- dit portione qua uenit, semperq[ue] pars æqua similisq[ue] remanet, tertioq[ue] quoque die plus humoris & olidioris in uentriculũ de corpore fluit. Qui cibaria digesta morbosumq[ue] si quid inest, secum defert, quod lotiũ falsum declarat: certũ etiam est cibaria morbosum educere, semperq[ue] postri die demittit, tertioq[ue] die humor, siq[ue] sanitas cõtingit. Quem admodum autẽ, & cur homines sani degat, mihi hæc dicta sunt. Si uero hic humor par- ticulatum prodiret, cibaria tam olida de corpore & uentre nostro nõ exiret, sed uti deco- cta, lotiumq[ue] simile potui esset, semperq[ue] corpus uacuaretur, semperq[ue] cū egressisset min- xissetq[ue], appeteret, proq[ue] egestionis copia ualeret: cum non satis humoris in corpore re- mansisset, sed cum oleo postridie uel eodem die prodijisset, si quid comedisset, si minus, cum uentriculus uacuu[m] & inualidus esset, humor non crassesceret, postridie uti exiret, quoniam humoris non satis remãlerat: nunc autẽ cum egressimus, ualidi sumus, duosq[ue] dies, & si nihil comedamus, & esse & agere quid possumus. nec penitus uacuitate hoc tempore deficiamus debilitamurue: nã humor qui in corpore restat, robur præstat. Qui autem, & cur humor in corpus deueniens eodem die, nec postero nõ potest exire, dixi- mus. Præterea dico si humor plusquam tres dies in corpore maneat, multusq[ue] alius & qui impleat, superueniat, uenis calefactis & consistẽtibus, malum aliquod maius uel mi- nus homini prænuñciat; per hyemem uero minus & sero, per æstatẽ maius et citò. Quid autẽ eueniat, si humor in corpore maneat, hæc mihi dicta sunt. Si uero corpus cibaria statim emittat, satis humoris non hauriremus, macilentiq[ue] homines & nõ robusti forent, sed cum cibaria & potus tantum in uentriculo maneat, quantum maneat, sensum cor- pus de uentriculo hauriens, robur capiat, & impletur. Qui autem, & cur cibaria nõ pos- sunt eodẽ die prodire, hæc didi. Si uero cibaria plus quàm expediat, in uentriculo mane- ant, & alta superueniãt, corpus completetur, uenæq[ue] plenitate pressæ calorẽ laboremq[ue] corpori darent, per æstatem citius, per hyemem tardius; nam æstate quod circũdat cali- dum est, spiritumq[ue] calidiore ad sese corpus trahit, quinetiam uentriculo calefcente spi- ritus calidior quàm pro tempore conueniat, si homini accedat, mirum non erit, ea re ho- minem febrile: per hyemem uero spiritum frigidũ, si ad sese trahat, multo magis homi- nis corpus plenitatem ferat, si parũ egerat. Quid eueniat, si cibaria plus quàm expedi- at, in uentriculo maneat, hæc mihi dicta sunt. Mihiq[ue] statutum est, omnia de humore ciboq[ue] longioris & breuioris temporis pertingere, quoq[ue] differat patefacere, curq[ue] ho- mines langueant, quod procedente tempore melius demonstrabo. Nunc autẽ de sanita- te dicturus, priora resumam: quod hominis corpus de cibis et potibus humorẽ trahit, si ualeat, ratione qua dictum est, cibariaq[ue] & humorem emittit: quæ si plus quàm accepit, exeat, emaciatur. Quod propterea cadit, si desiderat, nec labore, nisi quid corpus nan- ciscitur: quod præ cæterorum summa sanitate nõ statim admodum sentit, quod tale est, cum quid ex quatuor congenitis non multo plus ad corpus accedit, corpus quiesce cale- fit, quod non multum afficit, sed humor in uentriculo liquecit, cibumq[ue] nõ suauem red- dit: si uero humor priore maior sit, febris inde gignitur. Sed de hoc paulo post melius dicemus. Quãdoq[ue] quis emaciatur, etiam si cibis suauis sit, causa eadem est: quo fit uti plus humoris exeat quàm digeritur, propterea defies emaciatur. Corpora uero laboran- tium calefiunt, quæ labore si calefiãt, & humor per corpus dispergitur, macilentiaq[ue] hæc, et morbus inde gignitur: qui discolor factus & inuulsi, uentriculũ uesciamq[ue] petit, quæ colant

Ans. hoc.

Sanitas qui con- tingat.

Tertio quoque die quæ humoris tur prodiant.

Quid esset, si stium olidaretur.

Duos dies sine cibo quæ durat.

Tertio exeat cibaria oportet.

si cibaria sta- tim exirent, quid eueniret.

Quid cibaria retenta diutius faciant.

Macies unde.

Quid exercitia non possit.

colant extra, qui partim siccitate interiore foras euaporat, partim intus remanēs per corpus exudatur. Puerorum & iuuenum exercitatio facit eadem, quae defatigatio. Si uero humor qui remanet, minor non sit quam qui prius exiuit, sicq; alius de cibo potuq; addatur, sic etiam homo emaciatur. Minus autē humoris additur, cum quis nihil aliud comedere potest, uel sicuti prius laborare, seceq; exercere: quare minus potest. Propterea uero bonus corporis habitus de cibis proficitur, cū suo tēpore humorarescit, cumq; labore & exercitatione prior exit quam alter subintrat, quandoq; humoris plus accedit, unusq; alios superat, magnaq; inde plenitas fit. Si uero multum superetur, de hoc ignis fit: si uero parum, parius, sicq; corpus fert. Cum uero multum humoris inest, calorem discit: nam corpus igne calefit, sicq; quod uexat parum sit, tertio die similiter dimittit, duos enim continenter habet: si uero plus, quinto die, quatuor enim rata portiones ne habet. Sic morbi litatis diebus decernunt. Si uero diebus nō paribus ignis dimittat, homo & sanescit & perit. Cur autē, paulo post demonstabo. Nunc autem cur ignis dimittat, dicam: quod sic esse dico. Si de corpore uel corporis malo habitu hominē ignis nam medio posteroq; die corpus de uētriculo haurit, quod pridie in eum misit, nisi uētriculus digesserit, humoremq; alium habeat hominē non bonū. Si uero tertianū ignis dimittat, modo eodem dimittit, quo dictum est, & eodem die: sic quidem cadit, suscitatur ignem in corpore tertio die relaxare: dico autem, si quinto, septimo, uel nono relaxet, similiter relaxare, quo ternarius exit. Nam ignis nutritio, in locis talis est, qualem paulo ante dixi. Cum enim multus humor superat, homo non sustinet, propterea uero diebus nō paribus ignis dimittit, quoniam hīc corpus de uētriculo haurit, sanūq; uētriculus hīdem emittit. Propterea necessario morbi diebus nō paribus decernunt, modoq; eodem febricitans sanescit. Præterea dico, languentes diebus nō paribus maxime laborare, & quidē iure, propter hoc, qui enim febricitat ualde perturbatur, quod horror crebro corpus discurrens monstrat: quod non fieret, nisi humor multus uel modicus ab eo separatus perturbaretur, qui interdum alium superat. Languens autem diebus nō paribus maxime perturbatur horretq; quod sic habet. Cum quid humoris à recenti superatum de languentis corpore in interiorem uentriculum detruditur, qui cum affectus sit, conferuecit, tuncq; solito multo magis suscipit, quod maxime in morbi decretorio discernitur, si paulatim corpus in uētriculum mittat, quodq; hominem uexat, sit non multum, calorem uentriculus fert. Corpusq; in decretorio ualidum est, potestue, sanescitq; homo, cum humor qui uexabat, exiuit, febrisq; nutrimentū consumprum est, si quod sanitatem facit, superat, sicq; languens sanescit ob causas ante dictas, nūc autem dicam, cur diebus nō paribus pereant, dico autem: si multum quod uexet, in corpore sit, plus quam tempus poscat, perturbatur, multumq; ac ualidum uentriculum petat, corpusq; non ualidum, calorem, quem ferre non possit, suscipit, olidumq; spirat, nec corpus præ debilitate respirare, spiritumue trahere potest, uti quæ in uentriculo sunt, refrigerentur, utpote cū omnis humor morbosus tam sit. Quicquid enim uitalis humoris inest, foras exhalat, sicq; homo perit. Nā alter humor salubris nō superat, sed omnis morboſo qui maior est & multus tollitur, consumptusq; igne exhalat. Sic enim diebus nō paribus labor maxime fit, crescitq; molestia: quod quilibet nouit, uidetq;, quin etiam humorem his diebus perturbari, hoc signum est. Qui continuo igne tenetur, si paribus diebus potionentur, non purgant: qui nō paribus ualida potione potionantur, purgant, multi tamen pereunt nimis purgati: quare medici superiores maxime peccauerūt, cum diebus non paribus potionarent, quoniam homines perdebant, nescientes hoc sic habere, quod humidum in languentis corpore diebus non paribus maxime perturbatur, utpote corpore hominem in uentriculū demittente, quo perturbato, si quis medicamentū supermittat, magis perturbet. Mirum ergo non sit, ex his hominem perire, quin & uulnera si his diebus curentur, maxime perflamantur: nam humor perturbatus cōmotusue, per uenas omnes currit, & eas implet; cum uero morbus in uulnus deuenit, ea perturbatione

Morborum de
creta.

Cur diebus nō
paribus hæsi
ant.

Salutis mor
tisq; causa.

Disperibus die
bus omnia lano
guentū discer
nuntur.

Antiquoru
peccatu in po
nando agros

uulnera in partib; curata
dieb; maxime perflamato

si uulnus curetur, pusq; humore extrusum exeat, uulnus purgatur: si uero non curetur, pusq; non exeat, sed illic remaneat, cum descendente laborem præbet, carnemq; totam circa uulnus tumefacit. Quod si in cruribus sit, crurum uenæ turgent: si in manibus, uenæ manuum tumet, deq; his inguina surgunt. Quibus uero hominum ignis aduenit, cum nullum aliud malum habet, de pinguiore maiorē re uenit, plenæq; uenæ calefaciunt & uexant, totumq; corpus calefaciunt, sicq; uulnere calefiunt: corpus enim, uulnereq; humiditatis commotione calefiunt: quod defatigatio facit, quintana uulnere inflammantur, dierumq; horum rata portione prout magna sint: quædam enim tertiana, quintana, septimana, nonaria, undecimanaq; conferuiscunt: deinde primo circuitu peracto, secundi rursus principij tertius, qui est à primo quartus & decimus. Maxima uero horum quarto & decimo conferuiscit: quæ ratio declarat morbos non paribus decernere, sanosq; humorem tertianum exire, Stercus uero secundanum & tertianum hoc est, quod confirmat, hæc inter sese conuenire: sicq; hic sermo ad summum peruenit. Nunc autē melius dicam, quare homines langueant, morborumq; exordia, quidq; singula faciant. Dico autem, si multa cibaria concocta iam retineantur, homoq; non purgetur, cibariaq; alia supermittantur, corpus & prioris humoris & recentis repletum calescit, proptereaq; homini ignis fit, qui sic factus, ualidus nō est, nec ambigitur, quo humore æquetur, qui nos paulo plus uexat: quod si sic habet, robustusq; admodū quis sit, commodaq; porrigat ingeratq; sanescit. Si malum unum roto humore sit, & septem signa habet, primum tussis lenta eum habet, secundum deinde sicca: tertium, uenter dure scit siccescitue, cum non olet: quartum, caput grauescit: quintum, uomit: sextum, febri: septimum, lotium non bonum exit. Septem hæc signa, sunt huius morbi ab omni humore facti. Si uero cum non egerat, unus humor alios superet, homo melius multo uersabitur, si quis cum humoris seditione febricit, commoda non proferat, morbus supererit, tanto, quanto humor alios superat. Modo hoc, corpore sanguineq; calefacto per illud aquosum quod igni est insensibilem exhalat: quod pingue est, leue & biliolum relinquit: maximum ignis nutrimentum, quod exhalat, uti si quis multum pinguis cum modica aqua diu in cortina feruere faciat, aqua igne extenuata exhalat. Pingue uero cū sit densum connexumq; nō extenuatur, uti aqua, nec euanescit, quod sic & in homine habet: nam aqua hydrōpsue corpore calefacto foras exhalat. Biliolum autē cum sit densum & connexum, non extenuatur æque, nec foras exhalat, sed extenuatum & remanens, corpus magis calefacit. Maius enim & melius nutrimentum ignis est bilis: quæ diuisa uel confirmata in corpore morbum corroborat cum prioribus: quid homo patitur, si non purgetur cureturq; hæc dixi. Si uero horum copia superet, subito uel paulatim collecta: quod cum fit, corpus dolitat: quod per exordia præ robore sustinet, donec alius humor superuenit: qui cum creuit, homoq; nō purgetur, morbus inde hoc modo gignitur. Tria principia sunt, quibus morbi gignuntur: quorū unum dixi, qualia, quantaq; in corpore faceret, quoq; modo, & cur, homo nisi purgetur, in morbum cadat, ostendi. Secundum est, cum celestia commoda non sunt, malusq; nutritus accessit. Tertium autem est, si quid uiolentum prorumpit, uiolentum esse dico calum, uulnus, percussionem, defatigationem, quidq; tale: quorum principiorum maximum est uiolentia, si magna sit: si parua, tam magni momenti non est: secundum autem est, si homo non purgetur: tertium, si celestia ad salutem sanitatemue commoda non sunt: quæ cum singula in corpore faciat, quæ dicam, obseruato. Si uulnus factum est, certum est, carnem esse discissam, & ulcus factum: quod morbum esse dico. Si uero fracta, percussa, collisa, uel quid tale patiatur, tumet, quoniam sanguinem uiolenter subito calefactū, & per uenas patentes discurrens, cum præ copia non exeat, illic uoluitur, tumoremq; creat, qui durat, dum per loca dicta purgetur: uel per tumore ipsū, uel manus opera chirurgiæ uel sanguen exeat, pusue fiat. Defatigatio autem hoc facit, cum homines adeo defatigantur, uti sanguis etiā laboret, illicq; sistatur, calefactq; labor ex hoc fit. Si uero his superetur, copiaq; horum defatigatione crescat, copiamq; eam humorū uenter & uelica nō emit, de hoc ignis superuenit. Si autem humor, qui prius inerat, par ueniens sit, minime.

Si uero

Si uero defatigatione plurimus humor in corpore remaneat, ille superat, qualia uis, uis
olentia faciat in corpore, hæc dixi. Duo quidē principia cum hæc sint, uis, plenitasq;
nisi homines purgentur, corpora calefaciunt. Coelestis autem incommoditas cum in ho-
mine sit, quid humoris ad morbum aliquatenus superat, & calefacit, quandoq; prius fri-
gescit. Primum autem dicam, quemadmodū calefaciat. Dico ergo, si in ipso homine
quid morbosum sit, quale prius dixi, coelestiaq; commoda non sint, homōque calefiat,
corporis humorem omnem calefactum perturbari commoueriue, quod uolētia uisue
facit, quo cōmoto, plus quā pro tempore conueniret, si homo non purgetur, separa-
tur: cui non dissimile est, quod Scythæ de lacte equino faciunt. Lac enim in caua ligna
missum agitant, quod agitarum spumescit & separatur, quod buryrum uocant, fluitat,
cum leue sit: quod graue est, & crassum, subidet, quod separātes siccant, quod cum coi-
uit & aruit hyppacen uocat. Lactis uero serum in medio est. Sic & in homine, corporis
omni humore per principia, quæ prius dixi, cōmoto, quod bilis est, fluitat, cum leuissi-
mum sit; secundo loco quod sanguinis, tertio quod pituitæ. *Florum autem humorum*
omnium hydrops grauissimus est. Cum hæc sint: quod in morbo plurimū sit, uel princi-
pijs commotione facta, locum eum perit, ubi plurimum sit, quod commotum & sepa-
ratum, si latum locum habeat, illic uoluitur, corpusq; calefacit: uel in corpore sista-
tur, uel alio loco cum priore humore, calorem & laborem præbet, qui locus calefactus
totū corpus simul calefacit, quo febris fit, quæ bile potius sanguineq; & pituita fit, quæ
calidissima sunt, quæq; corporis parte quid horum sistingit, plerūq; ea morbus denomi-
natur. De hydropē uero humorē uo aquo febris ualida diuturnāue non ferē gignitur,
quod humoris ignem male nutrit. De his autē hæc tenus. Prius autem quā humor com-
mouetur, non potest multum destitire, sed cum alio humore mistus supra & infra uo-
luratur, cum omnia plena sunt. Cōmotione autem ipsa uacuatur, magis tamē aliud alio
uacuatur, quodq; plus est, maioremq; locum occupauit. Quod autem alienū est, cum
alio non miscetur, si circūstiat, prius quā uiribus aequetur. Potest enim aquari quod
ad morbum superaccescit, donec locus quauis purgatione purgetur. Si uero quod ue-
xat, multum sit, prius quā sanescat, aliud ad morbū sumit, quo homo perit: nam si ma-
lum nutrimenti non satis habet, sed ab humore, qui in loco laborante est, haurit, primo
quod pproximū est sumit, deinde cæteris tribuitur, donec absūmitur, nihilq; nutrimenta
ti in corpore sit. Nutrimentum autem hominis est, leuissimūq; humor: quemadmo-
dum ergo par est, primum paulatim marcor quidam oboritur, si ualde calefiat, deinde
cum illinc nutrimenti quod satis sit, marcori non datur amplius, de sano loco proximo
corpori per exordia deditur, donec quicquid carnosum est, marcescat: nam cum in o-
mne peruenit morbi nutrimentum consumitur, nec aliud salutare superat: quod cum
fit, homo perit, cumq; hoc in commotione plus loci occupat, nusquamq; consistit, sed
uoluitur, cum alio amplius non miscetur, sed in morbum consumitur, nisi purgetur:
postea uenæ superimplentur, quæ plenæ non ante per sese demittuntur, quā latum lo-
cum nanciscantur. Quemadmodū cum quis ualde fauciatur, per uulnus statim sanguis
decurrit, uenæq; uacuatur: cū uero caro tanquam spongia cōpletur, non demittit, sed
retinet, donec quid per ea loca uacuatur. Nam sanguis cum in unum coituit, præ copia
uiam exitumue sepiat. Quemadmodum si quis utrem angustū oris olei plenum in os uer-
rat, oleum nō exibat, quoniam cum multum sit, uiam exitumue claudit: quem si quis pau-
lum obliquet, obturatio tollitur, oleumq; defluet: quod & aqua in mensa sparsa faciet.
Sic & cum plurimus humor in corpore coituit, locumq; commotione occupauit, ue-
næq; compleuit, nec ante de ijs abit, quā locus uacet, consumpto morbi nutrimento.
Hæc quidē mihi dicta sunt, cum quid de locis plenīs qui morbum gignunt, deq; alijs in
corpus prorumpit, quæadmodumq; principia calefaciunt, turbantq; humori ad morbū
deducunt: nunc uero dicam, cū de cælo parum cōmoda fiant, quæ in humano corpore
uoluntari crassescereq; donec morbum pariat, partem dilari & excerni: Quod lacti si-
mile est, si quis succum lac stringentem in lac mittat, si refrigeretur, crassescit & cogit
modis coagulati lac

*Coelestis uis
quid faciat.*

Scythæ buryrum

Hyppace.

*Qui humores
ferrem ercent.*

febris ex sanguine

Hydrops febre

leuem, & non

longam facit.

Qui sequitur

superuenientia.

Mortis causa.

Similitudinem

hanc conside-

ratio.

vide. pag. 223. de ista

similitudine.

Similitudo.

Modis coagulati lac

Hydrops.

Horroris caus.
su.

Chymos.

Venter plenus
uel uacius quid
faciat.Qui post fr
igus ignis fiat.Lumbri qui
creantur.Aut pueri in
matris locellis lumbri
creantur.Credio tineas
rum.Aut homines cup uideantur
lumbri alios
paros lacos vero
minime

tur fac, serumque circumstat. Sic & in homine humor morbosa refrigeratione addita conuolatur & concreuit, quem aqua hydropsue circumdat, hanc alius humor, qui quo magis in corpore crescit, eo magis comiscetur: qui si uentrem petat, stercus commouet, uentrem torquet, non multumque lardens exit: si uero uentrem non petat, corporis ea parte consistit, qua latus locus datur, locumque latum nactus, illic uoluitur, quodque aqua hydropsue conuolutione ea excernitur, descendit, cum grauescit, frigescitque, ualde corpus, circumque ossa & neruos uoluitur, multoque magis corpus inflamat, clarumque est, circa neruos & ossa maxime uersari aquam hydropisue, quae humorem chymonue gignit: propterea corporis parte ossa maxime homines horrent, pilique eriguntur, comota deficcataque superiore cuticula plus quam antea, cum aqua hydropsue illic deficiat, circumque ossa sese uoluit, propterea solus locus ubi prius stetit, humor chymonue gignere non potest, unde frigus rigosus fit. Quidam alius humor maxime aequatus concretusque in corpore consistit: quidam quo plus creuit, eo citius descendit. Sin autem uenter plenus sit, & quod molestat parum, quandoque uenter plenus petit, non ualdeque lardit, & quandoque ignem non suscitatur, quandoque non uehementer et innoxium, quodque uexat cum stercore prodit. Si uero plenus uenter sit, multumque quod molestat, habeat, periculum est, ne morbus aliquis inde fiat, si qua quod lardit, consistat uel ad latus, uel aliquod intestinum, uel alio, quod primum ad eum conalefaciat, uti consurberet, commoueatue. Quibus uero ad caloris uehementiam non multum inest, quod aqua hydropisue superetur: utpote cum circa ossa, & prope medullam consistat, cum uero tempus processit, quae prope sunt, magis afficit, primum quidem locum ipsum, deinde illi proxima: latius enim serpit, uentriculusque calidus cum sit, suscipit, postea magis & uentriculus, & quod lardit afficiue, calefit. Crassius uero humor calefactus primum spargitur, cum illi proximum sit, quod uexat, sparsusque cum aqua hydropisue affecta miscetur: deinde corporis commotione locum magis euacuat, frigusque eatenus habet, quatenus aqua hydropsue cum alio humore est, uisque ignem iam suscitata durat nam afficientia certo loco si consistant, corpus calefaciunt, contrahereque ignem cogunt, quaeque supra lassa sunt, quaeque subter uentriculum, calefaciunt, contrahereque ignem cogunt, uel superat: sicque ignis post frigus, cum humoris multum uisquam corporis consistit. Sin autem uoluitur, hoc modo fit, post frigus ignis uoluitur maxime, quodque uexat, circa superiorum & inferiorem uentriculum: latus enim locus illic est, quo sese uoluitante primum loca proxima, & intestina, quaeque in uentriculo sunt, calefiunt, deinde humor alius dispersus calefit, aqua hydropisue miscetur: postque frigus ignis hoc loco fit, cum quod uexat, non uoluitur, sed aliqua corporis parte consistit. Mihi autem haec dicta sunt, quemadmodum, unde, quando morbosum frigus gignatur, quique, quaque necessitate post hoc febris prorumpat, quaeque sint morborum exordia, quemque morbum horum singula corpori superducant, quique & cur diebus non paribus morbi decernant, quaeque re homines langueant sanescantue, quique bilis, pituitaque crescat minuatue: multa que alia demonstrauimus, quae in hoc & in natura humana naturaliter insunt, quaeque sermo hic continuit, quae quidem sic dicta finem habent. De latis autem tineis lumbicisue, seu elminton, plateion nunc dicam, quas dico pueris etiam in matris locellis creati: cum enim semel loculos exiuit, tantum temporis stercus in corpore non permanet, uti putrefactum has bestiolas uiuas & magnas gignat, cum quotidie recens uariarumque oletet: si quidem homo sanus est, quae non fierent, etiam si diutius non oletaret: multae enim puero in utero matris sic fiunt, cum pus feruidum lacte sanguineque redundat, putrefactoque, utpote dulci sit, propterea haec bestiola illic gignitur. Teretes etiam, rotundaeque tineae illic fiunt similiter. Signum autem, quod hoc sic habet, hoc est: pueris aditis nutrices medicamentum cum cibis dant, quae stercore educant, ne illic sicceat, & intestinum dilaret: quae cum implerunt, pueri multi cum primo stercore teretes, rotundas laticaeque tineas demittunt. Si uero non olerent, haec in uentriculis gignuntur, teretes quidem, rotundae uel tineae alias gignunt, latae uero non, quamuis dicant parere: quoniam laticae tineas habens cum stercore similia cucumeris semini demittit, quae nonnulli partus illarum esse dicunt. Mihi uero quae

H de lumbriis. vide pag. 220 in fine et
267.

ro qui hac dicunt, non recte dicere uidentur, quoniam una tot non gigneret, nec tam magnus locus in intestino est, pignora filiosue uti gignant & educent. Puero autem ex locellis adaucto & crescente crescit, & uermis tineaue in intestino his quæ uentriculum intrant, parç; intestino fit, his quidem cum pubertate, his uero paulò ante, his postea, cumç; intestino par est, similiter crescit, qui cum creuit, ano demittitur cum oleto cucumeris semini quid simile maius quandoç; quandoç; deambulantibus cum defatigantur, uentriculo calefacto descendit, connexusç; de ano exit, ab eoç; excernitur, uel residit. Signa autè nihil parere, habent uti dico; cum quis uermem habetem curat, medicamentum uel potù dat, qui si sit bene praparatus, totus rotundus uti pila prodit, hominç; sanescit. Si uero medicina exeat, recta duorum, uel trium uel plurium cubitorù de uerage rescinditur, proditç; hac habenula: quod cum uenit, diu cum oleto signum nullum prodit, postmodum uero recrefcit. Veritas autem hac est, uermem nihil parere, sed de eo rescindi, quod prodit. Species autem huius alia est, quæ ueluti ramenta alba intestinorum exit, quæ hac signa habet, nam ueluti semè cucumeris oletat, cumç; ieiunus est, iecur petit, uexatç; spuitç; multum, quandoç; non, quandoç; cum uehemèter iecur uexat, uocem intercipit, multumç; spuit, postea silitur, uentriculumç; torquet, quandoç; scapulae dolitant, illiç; silitur, quandoç; lata tinea hac signa dantur. Qui hanc bestiolam habet, semper ferre ualidus est: cum uero debilitatur, uix sustinet rescitit uerue, tinea enim earum rerum quæ uentriculum intrant, partem aliquam sumit, qui si curetur, sanescit: si minus, tinea quidem sponte non exit, nec perimit, sed consenescit. Mihi hac sunt dicta de tinea lata, quicç; fiat, signaç; morbi huius.

DE CALCULO PVERORTM LITHIDOSVE.

Calculi quidem principium de lacte non puro uenit, cum puer lac non purum haurit. Lac autem non purum fit, cum nutrix pituitosa, non puraque comedit & potat. Cuius enim uentriculum intrantia lacti conferunt: quod sic habet, Si nutrix sana non sit, si biliola, pituitosa, sanguinea, uel aquosa sit, lac malum puero fit: corpus enim, uentriculusque plurimum conferunt, plurimumç; illi ad lac agunt, quod plurimum in sese habet, puerque si lacte non purum, sed biliosum, & uti prius dixeram, de nutrice sumat, morbosus non ualidusç; fit, donèç; que malum lac non purum, sed pituitosum terreumç; haurit, male habet: puerç; ipse uenas habet de uentriculo uescicam peccantes, quæ trahunt. Potusç; lactis talis in pueri uentriculum talis descendit, qualis in nutricis uentriculo & lacte fuerat, totumç; similiter, quod uenæ poterunt in uentriculum trudere. Si quidç; non purum in lacte quod sumitur sit, lapis in uescica hoc modo fit. Quemadmodum si quis aquam non puram in calice, uel uase aeneo agitet, franti uero satis sedimèti in medio fit: Sic & in uescica lotium nò purum nec emillum facit, cum in loco cauo sit, uoluationeç; crescat, nec minctione emitatur, pituitaç; quæ cum eo inest sedimento mista coagulat. Primo quidem superne parua nubecula fit, deinde quod ab ipsa pituita accedit, arenosum, glutinosumç; fit: quæ cum lacte descendit & augetur: quicquidç; humoris ad hanc conglutinationem accedit, cum lotio excernitur, sedimentum quicquid remanet, solidescit, lapisç; fit. Quemadmodum ferrum ex lapidibus & terra combusta fit, primoç; in ignem iactatu, cum recremento lapides terrarç; inter se ferrumminantur, secundo autem tertioç; in ignem iactatu recrementum quod extra est & separatum, igne labefactum à ferro discedit, quod factum oculis ceruitur: ferrum autem in igne remanet, cedentç; recremèto concidit & durefcit, stringiturç; & densatur. Sic quidem & sedimentum in uescica pituitæ glutinio addito, quod lotio liquefactum excernitur, cum eo sedimentum uero concidit & subidet, densatur solidescitç; sicuti ferrum. Cum uero confedit, & obduruit, supra & infra in uescica mouetur, laboremç; præbet, uescicæ lancinat, quidç; ab ea radit: cum autè ualde lancinat & ulcerat, quicquid superinfertur, maiorè rei abscedèti harenæ simili cōglutinationem infert, hocç; modo lapis ex lacte in uescica gignitur. Quadoç; & aliter calculus fit: si puero quid hinc, uel aliunde ingeratur (crebro nanç; ingeritur), quod subidè mingere co-

*Tinea uermis
ut nò gignunt.*

Tinea longa.

*plurim. 3. f. duodecim ut ait
italianus. lib. 3. c. 3.*

de latis lymphaticis. de gub.

*vide paulu. lib. 4. c. 37. &
actiu. lib. 9. c. 40. & c. 41.*

*Tinea signa. musa m. 3.
apud. 10. c. 26.*

*Calculus puero
rori unde fiat. lac nutricis
quo modo impu-
rus fit*

*Lapis in uescica
qui fiat.*

*Similitud. fer. quomodo fit
ferrus.*

*Calculi diuersa
caussa.*

Mista lapidis

gat, lotijq; meatum occupet. Sin autem puero iam adulto lapis fiat, quod terram uo-
rauerit, non ante laborat, quam cibum sumat. mihi quidem hæc ad hoc dicta sunt. Mor-
bus autem hic quinque signa habet, cum mingere uult, laborat, lotium paulatim stila-
lat, uti difficulter mingentibus stranguricisue, quod suberuentum est, utpote uesica
calculi lancinata, quæ inflamatur: sed hoc non apparet. Signum uero præputium est,
quandoque arenosa mingit, ob hoc quod dicam. Quandoque duos pluresq; calculos
mingit, pusillos aliquos, qui eodem modo gignuntur, quo & de uno diximus; qui pro-
pterea sunt, cum lapis in uesica coactus inter arenulas alte subleat, arenulasq; non ad-
mittit, quæ & pondere & copia crescunt, tamen una non coguntur, sicq; duo calculi
gignuntur. Plures autem sic fiunt, cum duo sese collidunt, franguntur, arenosumq;
mingitur: quandoque cum arena in uesica non cogitur. Quidam uero dicunt potum
pulmonem petere, qui per totum corpus mittit, qui hoc quod dicam coarguitur: quo-
niam pulmo cauus est, fistulamq; connexam habet: quæ nisi essent, nunquam anima
ita uocem emitterent, quæ hoc faciunt, quoniam pulmo cauernosus & cauus est fistu-
laque eius lingua uero & labia uocem component & articulant. Sed hæc melius decla-
raui, cum de pulmonis uitio dixi. Qui dicunt potum pulmonem petere, sic ijs aduersabor,
quoniam sic non habet, sed potus uentriculum petit, corpusq; totum ab eo haurit: quæ
re ijs quæ dicam animus adhibeatur, quæ uera sunt. Potus enim recta pulmonem non
petit: quod si fieret, pulmo statim compleretur, nemoque facile spiraret, loqueretur
ue, cum pulmonis plenitudo nihil resonaret. Quod unum uerum testimonium est. Dein
de si potus statim pulmonem peteret, cibaria nostra si sicca essent, non æque conco-
querentur: quæ duo uera testimonia sunt. medicamentaque subducentia cum potui-
mus, statim uentriculum exeunt: quod sic habet, medicamenta quæ supra uel infra, uel
utraq; purgant, hæc faciunt, omnia ualde comburunt, quæ ualida sunt: si quid cor-
poris tenellum tangunt, lancinant quæ leniora sunt, corpus conturbant, quod per-
tingunt: quorum si quid in pulmonem tendat, magnum mihi uidetur malum facia-
at. Pituitam enim nimis paruo tempore de capite trahat. Quid enim tenerum & ratum
est pulmo, qui si lancinetur, ob multa non belle ille homo haberet. Medicamentis au-
tem uentriculum non lancinatur, cum sit quid robustum, ueluti corium. Libes enim plu-
rimi pecorum pellibus pro uestitibus utuntur, uentriculis pro utribus, qui sunt quid
ualidum. Præterea cum homines uinum nigrum potant, nigrum oletant, quæ cuncta
uera sunt, cumq; allia, uel quid olidum comedimus, lotium eundem odorem refert, quæ
uera sunt, quodq; dicam cõsideretur. Si quis pulsem cyceonauæ, uel farinam decoctam
forbeat, uel quid aliud simile, quod pulmonem petat, ne minimū quidem temporis eum
uicturum ducimus. Si quid enim uel pusillum pituitæ pulmonem, uel eius fistulam pe-
tat, multa ualidaq; tussis & spasmos fit: qui etsi post hanc sorbitionem uiuat, sorbitioni
digesta corpus ualde calefiat, laborabitq; puto, quemadmodum & si rite oletet, pul-
monemue petat: quæ septē uera testimonia sunt. Præterea, quo pacto lac pueros nutri-
cat, si pulmonem peteret: quod est aliud uerum argumentū mihi ad hanc rem confirman-
dam adductum, quod non fecissem, nisi plerique asseuerarent, potum recta statim pul-
monem petere. Necessē enim est ad tam uehementer asseuerata, multa uera argumen-
ta adducere eum, qui rationibus suis auditorem de prisina sententia deducere uult,
suæque confirmare; quapropter potus recta statim pulmonem non petit, sed uentricu-
lum, quoniam hominis gula illi proxima est, semper patens, quæ in eum demittit. Pul-
monisque fistulæ tanquam hederæ folium superiacet: quod non esset, si deuorando in
eum deflueret. Quæ mihi satis ad hoc dicta sunt. Potus ergo recta statim uentriculum
petit, qui cum plenus est, lieni dat, uenis, omento, partibusq; inferioribus, scorto, cru-
ribus, pedibusq;. Cumq; morbus multa aqua superuenit, cum quis bibat, uentriculum
petit, & lienem semper potus: quod in hoc morbo fit. Ventriculusq; nulla alia causa fe-
briculam suscitatur, nisi cum quis sitit, uenterq; & uesica rite non demittunt, maloq; nutri-
catu utatur, Lien uero submorbosus de potu uentriculoq; haurit, morbusq; surrepit,
scortū transluet, clauæ, iugulumue, collū, pectusq; emaciuntur: nā hæc in hoc morbo
tabescunt

Quinq; calculi
signa.

Qui duo uel
plures calculi
fiunt.

Potus pulmonem
non petit. c. vi.
de hic gal. lib. 8. de hippo-
cr. platonis de uis. p. 109.
vel. fol. 273. et platonis in
mido. p. 49. 7 = 7.

Medicamenta
quid agant.

Libes qd usur-
pent.
Cur lotium ole-
as esculenta.
Cyceon.

Lactis etiam
exemplo hoc re-
fili.

Att. hoc.

Quid pulmo-
nis fistulam re-
gat cum quis su-
minus.

Que gracile-
scat, tabescitq;
in hoc morbo.

tabelunt, horumque humor in alium defluit, & inferna aquae replentur: cibumque uentri-
culus non suscipit: quandoque ualde stringitur, quandoque nimis defluit: uelicaque nisi rite de-
mitat, plerumque creber horror obrepit per corpus, quandoque & ignis supercapit, uul-
tusque nonnullorum turgescit, nonnullorum uero non. Quibusdam cum morbus inuete-
rauit, ubique dehiscunt, & inde aqua defluit peruigilantque, corpusque lumbi spinaque debili-
tantur: cumque paulo plus iusto comedit bibitur, lien laborat, crebroque, crasseque spirat.
Quae signa hydropos aquae uel sunt, quae circa uentriculum solum perfluit, febricit uel
non, uenterque turgescit, cruraque aquae coplentur. Corporis uero partes supernae sic degen-
tibus afflue uisus gracilescunt: sed ipsi qui leniore morbo aquatice hydropoe laborant, haec
signa leniora laxioraque simul fiunt, cruraque aqua non petit, minusque laborant. Circa au-
tem uentriculum solum aqua hydropsue perfluit: quoniam cum multa defluat per exor-
dia nullus exitus illi datur, cumulate per uenulas dispergitur, cum nec supra nec infra ex-
halet, sed illic sistitur: quemadmodum si quis magnam aliquod uas oris angustum subito con-
uertat, postea sensim operculum ab eius ore subducatur, quod cum fecerit, aqua non exi-
bit, cum non spirat, spiritusque qui inest, obturet, uasque compleat, exteriori relictur: de-
curso aqua non datur, cum interior spiritus uas compleat, exterior obturet. Si quis ue-
ro placide uas obliquet, uel fundum forer, spiritus & aqua simul exibat: sic & aqua hy-
dropsue, si per morbi exordia per uenas supra uel infra exhalet, crura pedesque petet: si
minus, circa uentriculum solum uolutatur. De his quidem sic dixi. Non minus autem aqua
hydropsue mulieribus in uentriculis, locellis & cruribus congeritur: quae signa eadem
omnia habet, quae in mulierum morbis demonstravi. Tres haec sunt aquae hydropisue spe-
cies. Morbi autem omnes ferè per exordia celeriter molesti periculosi sunt, crescuntque
celeriter: qui multo molestiores sunt, si corpus alio morbo tabefactum huc delabatur.
Qui si repente corripit, morbo alio iam inueterato necat, citiusque, si uenter large de-
fluat sentiens loquensque perit. Mihi autem haec dicta sunt de aqua hydropoe cur & un-
de fiat, signaque eius.

HIPPOCRATIS DE PASSIONIBVS, SIVE MORBIS QUI EXTRA

Vilquis prudens est, secum putato, sanitatem hominibus praecumque plus
rimis faciundum esse, quatenusque homini non erudito datur, scito quid singu-
la in morbis proficiant, quae medici dicunt, mandant, porrigunt, corporisque
apponunt: quae si studiose rimetur, gnarus, peritus horum fiet. Morbi namque
omnes ferè bile, pituita, & hominibus surrepūt, nam bilis pituitaque tunc cor-
pori morbos praebent, cum in corpore nimis siccescunt, humescunt, calefunt, frigescunt:
quod his euenit, cibo, potu, labore, uulnere, odore, auditu, uisu, calore, frigore,
Venere: quae singula hoc incutunt, cum non suo nec apto tempore in corpus dan-
tur, uel si non affuerit, plura, minora, ualentiora, imbecillioraque dantur, morbi ferme o-
mnes ex his hominibus gignuntur. Quare uir non eruditus, idiotaque, quae ad haec faci-
ant, quatenus illi scire datur, ne nescito. Quae uero ad huius artis opifices manusque eam
tractantes pertineant, dicam, par esse uti quae, quibus, quando propinent, porrigant,
demant, addant, manus admoveant nouerint. Quare cum de ijs, quae medici dicunt,
mandant, propinant, porrigunt, dixerimus, quatenusque hominem non peritum haec no-
uisse par sit, nunc iam unde singula sciri possint oporteatque dicam. Si caput dolet, multa
calida fouere, sternutū prouocare, pituita & mucosum subducere, quibus si dolor mulcea-
tur, satis est: si minus, caput purgato, sorbeto, uinū antequam dolor sedetur, ne propi-
nato, sed aqua: dolor enim cresceret. Nam uinū si cum caput calefcit, sumatur, dolor ualida-
dius fit, capitis enim dolor prorupit, cum pituita mouetur, ac in eo cogitur. Si uero caput
saepe doleat, caligetque, conferunt & ante dicta, sanguineque de naribus uel si uis uena mit-
tere, Caput autem si diutius uehemētiusque doleat, nec eius purgatio dolorē tollat, caput
aperito, uel uenulas circumfultato: ipse enim haec unica est sanitatis. Statim autem per
morbi exordia, quid his opus sit, prospicito, possint ne potionari, uel quid aliud quis
porrigere uelit. Si uero per exordia adis, potius morbo desinere porrigito, sed corpus

Subtercutant
morbi signa.

Cur solus uen-
ter turgescat.

Similitudinem
considerato.

has oris ap-
ti esse huius
sui generis
inmoxe, unde
pag. 221.

Mulieris etia
hoc patitur.

Tres hydropis species uide
in pag. 153.

et

liber, quem Galenus Polubi esse dicit, qui fuit discipulus hippocratis, sicut dicit Galenus lib. de
factu formatione in primo, et
huc lib. gal. apud Gal. de po-
tione in praecise aliter esse po-
tius sed citius
aut lib. 1. hippocratis.

Capitis dolor

de uino in capitis dolore

polubi, qui fuit discipulus hippocratis, sicut gal. aliter lib. de
factu formatione in principio, simul et in uenerabilis msticia
dis successor, ut gal. ait. cometa in libro hippocratis de humana
na in principio, fuit etiam hippocratis, gener ut gal. scripsit in fine
lib. 3. de spiradi difficultate.

re delafato quid ualidum ne porrigito: periculū enim eſſet, ne potius aberrares, quā
Aurium dolor. confequereris. Si autem aures dolerent, multa calida lauato, fouetoq; ſi quidem pitui-
ta tenuata de capite deducetur, dolorq; ceſſabit, ſatis hæc erūt: ſi minus, præ cūctis hoc
optimum eſt, ſupra potionare, quo pituita purgetur, caputue eo purgare, quo capitis
pituita purgatur. Dolor autem hic & ſic fit, cum pituita capitis intus auditionem petit.
Fauciū inflam- Si uero fauces inflamentur, gargarifato, pituita gignit et hoc. Si uero gingiuar, uel ſub
masio. lingua quid inflamentur, quid mādito, pituita & hæc ſiunt. Sin autem uua turgear, ſu-
gargarum. ſpēdat, ſtrangulet, quod aliqui gargareona uocāt, ſtatim gargarifato, conſectio me-
dicamento, quemadmodum in medicinis ſcriptum eſt. Si uero his tumor non remittat,
occipitum radito, duasq; cucurbitulas admoueto, ſanguinisq; multum deducto, pi-
tuitaq; fluentum in poſteriora conuerſito: ſi autem his non ſiſtatur, ſcalpro ſecato, &
aquam educito, qua eius ſummū turgēt rubetq; quod ſi nō fiat, perſtāmur quandoq;
& ſtrangulatur: pituita fit & hoc, cum de capite caleſcēto multum deſiūt. Cum dentes
Dentium dolor. dolent, ſi corroſi ſint, uel labent, detrahit: ſi uero corroſi non ſint, nec labēt, doleant ta-
men, comburēdo deſiccato, quidq; mandere prodeſt: qui dolores ſiunt, cū ſub dentium
ex quo dicitur dolor. radices pituita currit, pituita cauantur nonnulli, conſumunturq; cibis alijs: ſi natura de-
Polypus. biles & caui ſint, malēq; gingiuis hæreāt, detrahāt. Si uero polypus in nare fiat, quod
eſt quid turgidum in naſi parte obliqua hærens, ſpiritumq; impediēs, qui laqueo de na-
re in os tractus extrahitur, medicamentis aliqui tabefactum tollunt, pituita uero fit. Ma-
la hæc ſunt, quæ de capite ſiunt, præter oculorū, quæ ſcorum ſcribuntur. Maxime præ-
terea obſeruetur uentriculi morbi, Laterū morbus pleuriſiue, pulmonis peripneumo-
niaue, febris ardēs cauſoſue, mētis uacillatio phrenitiſiue, qui graues uocātur, per hye-
memq; grauiſſimi ſunt, poſtiſimū & ſiunt, per æſtatemq; ſed minus mitiusq; ſi autem
Pleuritiis. occurrat, hæc facias, conſulasq; conſequeris maxime. Laterum morbus pleuriſiue ſi
corripuit, febrit, anguſte ſpirat, tuſſit, ſubſiſioſum per exordia ſpuit, quintanus uero
Peripneumonia. ſextaniſue ſuppurulētum. Quod lateris coſtæue dolore bitemq; & pituitam de late-
Cauſis. re deducat, huic dato, dolorue mulceatur, lauatiōneq; refrigeratoriā uentrē ſubducito,
Phrenitiis. quæ huic morbo maxime conſert, deinde ſorbeto, & acra potato, uti ſpuat, doloremq;
Morbi laterum de latere deducat: cum uero pus ſpuet, quæ caleſciant, maturentq; extra ponito, quæ
curatio. ante non conferunt, deſiccant enim. Morbus autē hic potu ſit, cum quis corpore hume-
Cauſa morbi ſcente temulentus uel ſobrius friget, ſit & aliter. Decernit autem cum breuiſſime, die
huius. ſeptimo: cū longiſſime, quarto & decimo, ſi is ſpuat, pusq; de pectore purget, ſaneſcit:
Morborum de- ſi minus, purulētus ſit, morbuſq; protrahitur. Morbi uero decernunt, cum creſcūt, mar-
cretorū quid. ceſcunt, & in alios tranſeūt, necantq; ¶ Pulmonis uero morbus peripneumoniaue cum
Pulmonia. habet, febrit, tuſſit, craſſam puram pituitā excreat primū, ſexto autē ſeptimoq; ſubſiſio
ſam ſubſiuidamq; octauo & nono ſuppurulēnā. Si quidē tergū dorſūue & coſtæ do-
Medela. leant, quod in medicamentario diximus ad laterū morbū facere, dato huic, ſic & in hoc
Medicamentarium. uentrem ſubducito, refrigerato, ſorbeto, potato, ſi ſdemq; curato: medicamenta q; dato
Morbus hic in quæ ſputū pusq; de pulmone deducāt, madefaciāt, ſupra purgent. Qui morbus ſit, cum
de ſit. de capite in pulmone multa pituita deſiūt. Quandoq; laterū morbus in pulmonis mor-
bum, uel febrē ardētē cauſoſue tranſit. Decernit autē cum breuiſſime, quarto & deci-
Phrenitiis. mo die: cum longiſſime, duo de uiginti diebus. Pauci tamen euadūt. Purulenti autē hoc
morbo ſiunt, ſi pulmo ſuis diebus nō purgetur. ¶ Mentis autē uacillatio, phrenitiſiue cū
doliat idē. paſ. = 10. caput, primo lente febrit, præcordiorūq; dextra parte doliat: cū uero quartanus quin-
tanusue fuerit, tunc uehementius & febrit & dolet, colorq; ſubſiuidus ſit, mensq; percu-
titur: quæ in laterū morbo & huic dato, quæq; dolet foueto, uentremq; curato, ſubduci-
Medela. tōue: cætera q; ſi ſcē facito, præter potū: potūq; quouis uitior, præterq; uino, quod nū-
Auſt. de uino lo modo huic morbo cōfert, nec cæteris febris. Mel ergo uel acetū cū aqua, uel aqua
ſcitue corpus, ſudor, lotiū, alius melius excernit, ualidiore ſit. morbus autē hic ſit, cū
bilibus præcordia & inteſtina petit: qui cum breuiſſime citiſſimēue, ſeprimanus decernit:
cū longiſſime, undecimanus. Pauci autē & hunc fugiūt: qui et in pulmonis uitio tranſit,
& ſi fiat

& si fiat, pauci diffugiunt. Causos uero febrisue ardens cum habet, uehementer seruet, *Causos*
 siquid, lingua aspera & nigra sit spiritus caliditate, colorque subbiliosus sit: subbiliosusque et
 spiritus & demittit: quaque extra sunt, frigescunt: quae intra, nimis calefactae sunt. Quae refrigeret *Medela*
 & intra & extra porrigito, ne horreat cauet, et choroque frigidissima, & paulatim sorbeto
 potatoque, uentrem curato, qui si non demittat quae intus sunt, lauationibus frigidissimis
 lauto, refrigeratoque uel quotidie uel tercio quoque die. Morbus autem hic fit, cum bilis
 uera in corpore sistitur, qui & in pulmonis uitium transire conuenit. Decernit autem
 cum breuissime, die nono uel decimo: cum longissime, quarto & decimo: qui si in pul- *permutatio*
 monis uitium transeat, pauci diffugiunt: si non, multi. Morbi quidem hi graues acutius
 dicuntur, quos sic curato. Quaecumque uero febres aliae per hyemem fiunt, uino, labore
 uel alia re, ne in graues transeant, obseruato, quod quandoque fieri consuevit: quae transi- *Hyberna fe-*
 tio tunc fit, cum his duobus moris, bile pituitaque, conferentia corpori non dantur. Nam *bres cur obser-*
 bilis pituitaque inter se conuersae, parte eam corporis petunt, quam fors dederit, tuncque *uandae.*
 fit uel laterum morbus pleuriticae, uel pulmonis peripneumoniae, uel mentis uacilla-
 tio phreniticae. Quarum obseruatio custodienda sit, quies, macies, & uentris uacuatio,
 sorbitione potusque, donec febris minuat, producit. Morbi graues acutius ferme o-
 mnes, uel necant uel maximum negocium faciunt: quos diligenter obseruato, cura-
 toque, curandoque ne quid mali inferas, cauet, sed tantum quatenus possis, morbo resisti-
 to: quod optimum est. Quod si cum medicus rite curet, morbi magnitudine languens
 superetur, culpa medici non est: si uero rite non curet, nec morbum cognoscat, morboque
 languens superetur, medici culpa est. Per astatem uero haec fiunt, uehemens febris ha-
 bet, sitis: quidam bilem uomunt, quidam per inferna demittunt: quibus sorbitionem,
 uel potum, qui tibi conueniens esse uideatur, dato. Si uero bilis pituitaque cor uexarent,
 frigida aquam uel mullum potato, uomitoque uel mullum: si uenter non demittat, lautio-
 ne uel glandula balanoe uitor. Morbus autem hic, bile fit, septimani uero nonariue fe-
 bre liberatur. Si uero cum febris habet, nec supra nec infra purgetur, totumque corpus la-
 boret, cum tertianus uel quartanus erit, medicina leuiuscula uel potione subterpurga-
 to, miliumque uel farinam sorbeto, & eadem potato, quae & bile patitur. Si quidem exa-
 ceriora non ualde feruat, sed interiora, linguaque aspera & nigra sit, medicinam nullam
 huic dato, sed uentriculum corpusque totum refrigerando curato. Febris autem haec astuo-
 sa, caufodesue dicitur, quae decimana, uel quarta & decimana ferme decernit. Sin autem
 ignis capiat, relaxetque, corpusque grauescat, dum ignis habet, sorbitione & potu hunc cu-
 rato: cum uero non habet, cibaria dato, medicamentoque statim supra uel infra, prout tibi
 uideatur, purgato. Si uero febris non habeat, sed os amarescat, corpusque grauescat, ci-
 bumque non admittat, medicamentum dato, quae bile patitur, cum ea in uenis articulisque
 sistitur. Quicumque uero dolores per astatem in uentriculo fiunt, qui que circa praecordia
 corque: nulli diluti calidi aceto asperso, tria acetabula propinato, tempusque aliquod con-
 tineto, deinde concalcatus igne uestimentisue uomito, si post uomitu rursus uexaret
 praecordiaque, rursus uomito: uel multa calida lauto, deinde subluito, calefactiuaque cum
 dolor habuerit, admoeto: quae ferme patitur, cum pituita mouetur, corque petat: quae
 re illis qui his doloribus consulantur, medicamenta ea dato, quae hos dolores sedare in
 medicamentario pharmacidaeue scripta sunt. Si uero dolor modo hanc uentris partem
 petat, modo illam, febreque is careat, calida hunc multa lauto, dolorisque causa ea pro-
 pinato, quae in laterum morbo pleuritidaeue sunt scripta, uel quae tibi uideantur: si ue-
 ro dolor non abigatur, medicamento subterpurgato, cibaria dum dolor habet, ne da-
 to, Dolores qui sic uagantur, bile fiunt, qui sub umbilico sunt, molli lauatione sublu-
 to, si non sedentur, medicamentum sub dato: qui sine febre subito fiunt in corpore, mul-
 ta calida lauto, fouetoque, Nam bilis pituitaque cum simul uno loco consistunt, ualida
 sunt, partemque corporis, qua consistunt, occupant, laboremque ualidum doloremque facer-
 e: separatae uero sparsaeue, qua corporis parte patent, infirmiores sunt. Mala ue-
 ro quae per astatem fiunt, sic fieri consueuerunt. Cum sole corpus calefit, humescit,
 quod humefactum languet uel totum, uel pars qua bilis pituitaque consistit: quae si quis

Que obserua-
lio.
Morbos gra-
uium natura.
No.

Que astate ue-
xent.
Medela.

Balanoe.
Medela.

Peruor interiorum.
Causodes fe-
bres.

Curatio.
Cum febris no-
uexat, sed alia.
Dolores astati-
is.

Malicamentatum.

Dolorum
medela.
Causatorum
ex malorum
astatis.

per exord a curet, longa periculosa; non sunt; si non, uel male curet: cōtrā fieri consue-
uit, sapēq; necare, tertiana; febres, quartana; his fiāt: qui morborum status modus
ue per actatē potissimum fieri consuevit, quibuldam & per hycem. Tertia uero
febris cum habet, si non purgatus esse uideatur, quarto die medicamentum dato: quo si
egere nō uideatur, potiones medicas dato, quibus febris uel mutetur, uel deferat, quem
admodumq; in medicamentario scriptum est dato. Die uero accessione forbitione po-
tuq; nutritio, diebus autem intermedijs cibis lubricis, quae plerumq; non multum du-
rat, et si non curetur, quartana fieri consuevit & longa. Quartana uero si corripit, pur-
gatusq; non sit, primum caput purgato, tribusq; uel quatuor diebus interpolatis medi-
camentum in ipsa accessione dato, totidemq; praetermissis alterum in ipsa accessione per
inferna quod purget dato: quae si per hanc non sedetur, praetermittito rursus: calida; &
multa cum laueris, medicamenta quae scripta sunt, dato, forbitioneq; & potu nutrica-
tuq; quibus in tertiana, utitur: quae febris pleriq; multum durat, quibuldam parum.
Tertiana autem quartana; bile & pituita fiunt, cur autem, alibi scripti. Medicamenta
uero harum febrium pota uim hanc habent, corpus suo loco, calore, frigore conseruat,
calefcereq; uel frigescere praeter naturam non sinunt, quae, uti in medicamentario scri-
ptum est, dato. Pituita autē alba, phlegmaue leucon, cum habet, totum corpus albo ru-
more turgēt, dieq; eodem corporis pars aliqua melius habere uidetur, peius alia, ma-
gisq; modo tumet, modo minus, locis permixtis saepe. Medicamentum huic dato, quo
subter aqua pituita; purgetur, cibisq; potibus & laboribus nutritio, quibus corpus
maxime deficiet, emacieturq;. Morbus autem hic pituita fit: cum quis pituitosus
longis febribus non purgetur, pituita; per eius carnem dilabatur, uertaturq;, quae pi-
tuita candidior alia non est, sed corporis color candidior uidetur. Sanguis enim pituita;
copia aquosior fit, colorq; bonus in eo non est; propterea languentes hi candidiores ui-
dentur. Morbusq; hic hac de causa pituita alba, phlegmaue leucon uocatur. Qui si per
exordia curetur, sanescit: si non, in aquam subtercutem hydropaue transiit, hominemq;
necat. Qui magnum lienem habent, si biliosi sint, mali coloris sunt, malaq; ulcera con-
trahunt, maleq; os olet, emaciantur, lien durefcit, semperq; eiusdem magnitudinis est,
cibariaq; non demittit. Si uero pituitosi sint, minus hoc patiuntur, lienq; modo crefcit,
modo minuitur. Quibus confert, si purgati non sint, caput & corpus purgare: quo si
non egeant, pituitosus sic nutritio: cibis paucis potibusq;, multo uomitu, exercitatio-
ne, deambulationeq; corpora eorum deficcato & emaciato, temporeq; uerno supra ue-
rato purgato. Contrā uero biliosis confert, uictu madefacere uentrem, & uescam sub-
ducere, lienaticamq; uenā crebro laxare: medicamentis lotium ciere, lienem mollire, ijs
quae hoc facere scripta sunt, temporeq; anni commodo bilem purgare. Quidam tamen
lienosi medicamentis epotis nihil iuuantur, curationeq; nulla lien eorū extenuatur, sed
morbis magnitudine superantur, quae dantur. Quibusdam uero tempore procedēte hic
morbis in aquam subtercutem transiit hydropaue, qui perduntur, purulenti quidam fi-
unt, uisulatiq; sanescunt: quibusdam uero consenescit, lienq; durus & magnus perfluit.
Morbus autē hic fit, cum ex febre malaq; curatione bilis pituitaue, uel utraq; simul in
lienem distillant, longumq; malum hoc nō mortiferū est. Medicamentorū uero quae ad
lienem dantur, quaedam per uescā purgant, lienemq; molliunt: quaedam purgant quidē,
sed non per uescam, quod pateat, nec alia parte, lienem tamen molliunt. Cum uero con-
uoluitus hylōsue corripit, uēter durefcit, nihilq; demittit, totusq; uentriculus inferior
dolit, febris, sitis, quandoq; praē labore bilem uomit: hunc & intra & extra madefaci-
to, multa; & calida perluto, quae uentrem ciunt potato, lotiumq; si admittat, sublu-
to: si minus, multum per fistulam utriculo ligatam sufflato, quam uentre intestinoq; tu-
mente subducito, subluitoq; statim: quod si suscipit, demittet, sanescetq;: si non suscipi-
et, septimanus peribit. Morbus autē hic fit, cum stercoris multum in intestino perur-
tur, circa quod & intestinum pituita cogitur, quod tumet, utpote stercore multum in-
tus obdurato, medicamenta; superne pota non suscipit, sed reuomit, nec infernas lau-
tiones, qui morbus grauis & periculosus est. Morbus autē aquosus hyderōsue gigni-
tur longo

tur longo morbo plerūq; cū quis ex longo morbo non purgatus in longum tēpus pro
 ducitur; carnes enim corrumpuntur tabescuntq; & tanquam aqua liquefunt. Qui mor-
 bus aquosus hydropsue fit, etiam cum quis liene, iecore, pituita alba, difficultate & leui-
 tate intestinorum laborauit; qui si ex non purgatione fiat, uenter aqua completur, tibiae
 pedesq; tument, tabescunt humeri, clauis, pectus, coxae. Quē si per exordia sumas, pri-
 usquam aqua crescat, medicamenta potato, quibus aqua & pituita per inferna purget,
 bilem uero ne moueto, cibis autem potu, laboribus deambulationibusq; nutritato, qui-
 bus emaciatur, siccescat, caro confirmetur. Morbus enim hic letifer est, praesertim uen-
 tre corrupto & aqua pleno. Cū uero de lienis morbo, iecoris, pituitae albae, intestinorū
 difficultatis, in hydropa aquaticū uel morbi transit, confert iisdem curare. Tamen non
 multi euadunt; nam morbi in alios mutati semper ferē necant, siquidem corpus imbecil-
 le morbus alius superueniens nactus illa imbecillitate tollit priusquam superueniens fia-
 niat. Haec autem aqua sic gignitur: cum pituita tepore, morbo, mala purgatione cura-
 tioneq; & febre carnes corrumpuntur, tabescunt liquefuntq; uentriculusq; non sulci-
 pir aquam, sed ea circa eum fluit. Qui si medicamentis nutritatūq; iuuetur, uenterq; mol-
 leseat, satis est: si minus, secundum umbilicum illū uel posteriore parte secato, aquam
 quae emittit, pauci tamen & hinc fugiunt. Difficultas autem intestinorum dysenteriae uel
 cum habet, totus uentriculus dolet, torquetq; bilem, pituitam, sanguenq; combusti de-
 mittit. Caput huius cum purgaueris, medicamentum quod supra pituita purget, dato,
 uentremq; cum lacte decocto dilueris, corpus reliquum curato. Qui si febre careat, uen-
 trem pinguib; crassis, dulcibus, humidis liquidisue subducto: quaeq; insunt semper
 educito. Si doleat, multa calida sub umbilicum lauato, cibariq; pocula, sorbimēta por-
 rigito, quae scripta sunt in medicamentario. Morbus autem hic fit, cum bilis pituitaq; in
 uenis uentriculoq; sistuntur. Sanguis enim afficitur, corruptusq; demittitur: quo & inte-
 stinum afficitur, lacinatur, raditur, ulceratur. Qui morbus longus, laboriosus mortalis
 quae fit: sed si corpore adhuc ualido curetur, spes fugax est, si tabefacto iam, uentreq; & in-
 testino penitus ulcerato, uitae spes est nulla. Leuitas autem intestinorum lienteriae, et
 baria non putrefacta liquidāq; demittit: dolor autem non inest, corpus tamē emaciatur.
 Quem uti superiorem curato. Morbus autem hic fit, cum de capite superiorēq; uentri-
 clo in inferiorem pituita magnopere defluit: quod cum fit, cibaria refrigerantur humes-
 centq; non putrefactaq; statim demittuntur, corpusq; tabescit, partim cibarijs nō con-
 coctis, cum non satis in uentriculo steterint, partim uentriculi nimio calore praeter natu-
 ram calefactis. Cum uero deflusio liquida longa diarrhoeae uel habet, primum cibaria
 quae intrant liquida demittit, ta mensi satis probe comedat, tamen multā demissione debi-
 litatur emaciaturq;. Supra hunc ueratio potō, deficcato, caput pituita purgato, uentrem
 lacte decocto subluo, postea cetera cibis & potu, quibus uenter corpusq; totum sicce-
 scat, curato. Morbus autem hic iisdem fit, quibus & leuitas intestinorum. Na leuitas in-
 testinorum difficultasq; & deflusio liquida similes sunt: quas sic curato, capitis, superio-
 risq; uentriculi defluxū intercipito, uel alio uertito: morbi enim huius natura inde est. Ne
 moris quicquam argueris, ceteraq; mala sic fermē considerato, cuiq; morbo natura unde
 fit, cum sic consideraueris, morborumq; principium deprehenderis, minime erraueris.
 Cum autem uoluntas egerendi tenelmosue caput, sanguen, mucum, sanienq; demit-
 tit, uentriculusq; inferior laborat, tuncq; maxime, cum uti egerat, desidet. Ventrem hu-
 ius madefacito, pinguefacito calefacitoq;, quaeq; insunt subducto, calida praeter caput
 lauato. Morbus autem hic plurima cibaria uelle consuevit: nam cum uacuu uenter est,
 sanguisq; & mucus, saniesue defluit, & intestinum petit, torquet. Cū enim cibaria in-
 sunt, minus intestinum lacinatur: morbus autem hic iisdem fit, quibus & difficultas in-
 testinorum, mitior tamen est & breuior, minusq; lethalis. Cū autem uino cibisue nimio
 bilis cholerae, deflusioq; liquida caput, non comedere & ieiunare confert: si sitiat, dul-
 ce uinum potato, uel uitam passam dulcem mandito: uel spera autem, quae medicamen-
 to purgatis dato. Si uero nō sedetur, cupiasq; sedare, post cibum lenticulae, cremorem
 pomito, confectum inferior demissio supra retrahetur, cremoreq; lenticulae ciccrisue

Medela.

qui morbi in hydropa
transcunt.

Anf.

Morbus hic
qui fit.Medela an-
ceps.

Dysenteria.

Medela.

Citat mediamet.

Morbus hic in

de.

prognosticum

Leuitas intesti-
norum, lienteriam uel diarrhoeam gal.
aphro. 6. cap. 1.Deflusio, flu-
xus.Morborum obo-
seruatio.

Tenelmos.

Cholera.

Melela. si subluas, sedabitur. Cholera uero bilis confert si doleat, dare quæ sedare dolorem in medicamentis scripta sunt, superiorem & inferiorem potionibus madefacito, corpusq; calidis balneis præter caput mollescit: sic facilius & uomit, si quidq; humidi intret, uel prius inerat, supra uomit, meliusq; demittit: sin autem uacuu sit, difficilior uomit de mitteret; uel per huius dato quæ medicamenta potanti. Dolores autem qui potu cibiq; gignuntur, tunc uexant, cum cibis potusq; magis quam consueuit, uentriculum intrat, quæq; foris corpus supercalefacere consueuerunt, bilem pituitamq; mouent. Lotij uero stragulatione straguræ multasiam uexat: corpus foris calidis balneis mollescit, fert, quæ intus sunt madefacere, Cibus uentrem quibus large defluat complere, potioni bus uescam, quibus lotij plurimum euocetur subluere, medicamenta dare quæ lotium ciere, dolores sedare, scripta in medicamentario sunt. Morbus autem hic pituita gignitur, cumq; uescia siccefcit frigefcit uel uacua est, dolorem præbet; cum autem humida, ple na, distictaq; est, minus dolet. Morbus autem hic senioribus longus est, cõtrâ iunioribus, neutris lethalis. Coxendix autem ilchiasue cum sit, coxendicis iunctura doluit, acetabulum, summæ nates, totumq; crus. Cõferet huius calidis balneis, fomentisq; quauis do leat fouere, uentrem subducere: cum dolor quieuit, medicamentũ infra dato, postea lac asinum decoctũ potato, medicamentũq; dato, quæ ad dolores facere scribuntur in me dicamentarijs. Morbus autem hic gignitur, cū bilis pituitaq; uenam sanguine fluẽtem petis, illiq; sistitur, morboq; alio, quouisue modo alio cū sanguis pituita bileq; affectus constitit, qui uena magna totum crus peruagatur, quoq; sistitur, patenter illic dolorem infert magnum, nõ tamen lethalem. Si uero locum unũ dolor uexet, quem medicamen ta non pellant, crudo linamento locũ perurito. Morbus articularis arthritisue cū habet, caput ignis & dolor corporis articulos, modicq; hunc uel illum grauius leuiusq; ue xat. Qua dolet refrigerantia admovento, & cõferet, lauationibusq; uel glandula balanũ ue, quæ in uentriculo sunt subducito, profuturãq; quæ tibi uideatur sorbeto potatq;. Cũ dolet, medicamentũ infra dato, post hoc serũ decoctũ & lac asinæ potato. Morbus hic pituita & bile gignitur, quæ mota in articulis sistuntur. Qui longus non est, sed grauis, tamen lethalis nõ est: qui potius iunioribus quàm senioribus fieri consueuit. Pedum ue ro dolor, podagraue uehemẽtiõ omnibus est, qui in articulis gignunt, longissimũq; & liberatu difficillimũ. Qui morbus sit, cū uenularum sanguis bile pituitaq; corrumpitur, qui quanto tenuioribus uenulis inest, maiorẽq; corporis angustia & necessitate, neruis quæ & ossibus densis & multis, tanto longior liberatũq; difficilior hic morbus fit. Quæ articulari arthritidie, & huic conferunt. Qui cum sit longus molestusq; & laboriosus, mortalis tamen nõ est. Si uero dolor in digitis remaneat, uenulas eorum paulum supra nodum lino crudo perurito. Morbum uero regium arcuatũue, seu icteron sic curato, Corpus calidis balneis foris mollescit, uentrem uesciamq; madefacito, medicamẽta lotiũ uenientia quæ scripta sunt dato, Qui si ualidus sit, caput purgato, medicamentum dein de quod infra bilem purget potato, postea lotiũ cientibus utitor, qui morbus sit, cum bi lis mota sub cutem ueritur, Quæ si uir defidiosus sciat, nunquam in mala non medica billa cadet: quæ pusilla de causa magna longaq; fieri consueuerunt. Quare cibi, forbiti ones, potus his congruentes dentur, medicamentaq; quæ doloris causa dantur, semper tuto propinantur. Si quemadmodum scribitur, porrigas medicamenta, quæ bilem pi tuitamue purgant, periculosa sunt, causaq; ijs qui curant datur, quare maxime ea cauea to & obseruato. Mala quæ in uentriculo gignuntur, hæc sunt, præter purulentã, tabificã & muliebriã, quæ seorsum scribentur. Tubercula uero phymatũue quæ sunt, sangui ne pituitaue pullulant, cū uulnere casuue coguntur. Quædam horum linire & empla strare confert, quædam epotis medicamentis discutere, quædam emplastris maturefcere, Calida emplastra discutunt, madefaciunt, & ad sese non trahunt: maturant uero quæ ca lesaciendo in unum cogunt. Cum uero quid horũ secatur, uel spõte dehiscit, humorem purgato: cum pus nõ fluat, sicuti uulnus curato. Cutis asperitas lepræue, pruritus cne smõsue, scabies pforaue, papulae lichenisue, uiriligo alphosusue, tineæ, areæ uel seu halo peccs, pituita gignuntur, potiusq; corporis turpe quid sunt quàm morbi, Cerion præ

calefacitq; et maturat uis natura.
E-pra, Lichen, Alpbos, quæ d. ostendit, clare q. d. de demond. præter nũq.

¶ tunc, ex quo grauius, uexat
p. 230.

hera fatum tunc, strumæ choeradesue, perniones phygetasue, furunculi uanue seu dothi-
enes, carbunculus antraxusue, pituita & hæc gignunt: quare his medicamentis purgan-
do uitior: qui biliosi sunt his quæ bilem purgēt dato, pituitosis quæ pituitam, bilem atria
borantibus melancholicisue, quæ bilem atram purgent dato. Subtercutē aqua laboran-
tibus hydropisusue, quibus aqua medicamenta pota, quæ nec bilem nec pituitā purgēt
uim hanc habent: corpus uero cum intrarint, calefaciant, frigefaciāntue, siccēt, hume-
scentue, cogant, discutiantue, somnifica sanguinem sedent. Cū languentem adis, quæ par-
tiatur petito, quæ causā, quotus sit, ueter lubricus ne sit, qui nutricetur. Primumque cōsti-
derato, malum bile, pituitæue, an utraq; factū sit: certūq; scito harum altera uel utraq; ne-
cessario factū esse. Deinde siccitate corpus egeat, an contrā, uel corporis pars siccitate,
humectatione alia, deinde supra ne an infra morbus curādos sit: an per uelicam, crescat
an marcescat, in aliūmue transeat. Saucios uero fame necato, potato, sorbetisue aquam
uel acetum. Lauatione medicamentis uentrem subducto. Quæ perflammanur, be-
ta uel apio uel oleæ folijs, uel fici, uel rubi, uel castaneæ, uel granati dulcis aqua decoctis
refrigerato, crudis uero, spinæ albæ, uel uiticis, uel saluæ uel tithymali, uel puleio uiridi
uel marubio, uel apio, uel coriandro, uel intybo, uel glasto. Si uero nihil horū habeas, tari-
nam aqua uel uino subactā linito, quæ linimenta eatenus profunt, quatenus uulnere fri-
gidiora sunt. Cum uero calidiora, uel aquæ calida sunt, nocent. Pingua nō cōferunt in-
flammati, nō purgat purrefactisq; sed inflammatis frigida refrigerantiæue cōferunt,
non purgat purrefactisq; acris, quæq; mordendo purgant. Cum uulnus carnis imple-
re uis, pingua calidāq; magis cōferunt: caro enim his pullulat, quibus cibis potionibus
quæ sunt homines uti sunt, languentes nōdem urantur. Si compareant, modice uel ad fri-
giditatem uel caliditatem temperatis, cum opus sit, calida, frigida, sicca, humida sic cōfici-
endo permutato, uti ex frigidis calida, nō calida ex calidis, sicca ex non siccis fiant: cetera
rāq; per eundem modum, nec cum quis proficiētia habet, quærat ea, quæ inuenta lan-
guentē non multū tuarēt. Si uero nite cogites, præter hæc pauca esse inuenies, quibus
in morbis utamur. Sorbitiones uero has in omnibus morbis dato, pituitā uel miltū, uel
farinam uel far. Quæ horum ad egestionem des, tenuia, liquida, decocta, dulcia, salita,
calida dato: quæ autem ad robur refectionemq; crassa, pingua, parū cocta. Porcionibus
autem his uitior. Si uentrē uelicamue subducere uis, dulci uino uel mulso: si stringere,
tenui, aspero, albo, aquoso: si corroborare, nigro aspero. Qui uinum non tuto potans,
quæ potui parata sunt, & in medicamentario scribuntur his dato: qui medicamentū po-
tarunt, his post purgationem si febrant, lenticulā uel miliū tenue, uel pituitā siue cum
tanquam leuia, far uero tanquam omniū ualentissimū, farinam tanquam his ualentio-
rem, lenticulam odoratā conficito, secūdūq; loco parū porrigito, tanquā leuem sorbitio-
nem, cordisq; & superioribus partibus bonam, cui mel cuminūm, uel sale & oleū, uel
puleiū uiride, uel acetū pusillum miscero. Si nō febrat, panis puri interiora iure madefa-
cta, uel pulsem mazānue, uel pisciculū marinum decoctū assumue, uel ouis tenellæ car-
nem, uel auis uel catuli decoctam. Præterea si febrat, betam uel cucurbitam, uel blitum
dato: post cibū uero potato uinum & oleo calido perungito mollitūq;. Cum uero lan-
guentis debilitatiue uentrē madefacere uis per cibaria, pulsem mazānue, pulmentūque
decocta porrigito, piscesq; marinos cōditos, carnes ouis tenellæ, uel hoculi, uel auis uel
catuli decoctas, uel betam, uel blitū, uel rumicem lapathōnue, uel cucurbitam, si rēpus
det. De herbis, apii, anethiam, ocymū, uinumq; dulce album dilutum uetus. Cum uero
corpus siccare uis, panē, obsonia asca, sicca, calida porrigito, carnes macras, pisces faxati-
les: herbas rithu uel thymon uel origanon, uinum nigrum asperū, sale & cucumino pul-
menta cōdito. Cæteris condimentis rariū uitior. cum uero de morbo reficere uis, quæ
cum uentrē madefacere uis dato, carnes uero pro lactentibus firmiores, pro catulinis a-
ticularū uel leporis, quædā horū asca: carnesq; & pisces cū das, optime parato. Quibus
morbis siccitas cōfert, unica cibatio monofitiæue confert, cibariaq; & pocula minuito,
nec repleto, deinde laborato, deambulato, cubatūq; modice, quibus autem humiditas

Halspeches

Cerrion,

Chierades,

Phygetis,

Dothion,

Anthrax,

Que singulis

dentur.

Medici adius

qualis.

Que consideret

Sauciorum cu-

ratio.

Que uulnus re-

frigeret.

Que quibus

conferunt.

Que uulnus

compleant.

Temperamentum

omnium.

Que non que-

randa.

Que sorbecas-

tur.

Que lubrica.

Que uentrem

uulicamq; cū-

Que stringit.

Post purgatio-

nem que datus

Maza.

Que siccit.

Monofitiæ.

Maza.

Que siccit.

Monofitiæ.

Maza.

Que siccit.

Monofitiæ.

Maza.

Que siccit.

Monofitiæ.

Maza.

Que siccit.

Monofitiæ.

Maza.

Que siccit.

Monofitiæ.

Maza.

Que siccit.

Monofitiæ.

Maza.

Que siccit.

Monofitiæ.

Maza.

Que siccit.

Monofitiæ.

Maza.

Que siccit.

Monofitiæ.

Maza.

Que siccit.

Monofitiæ.

Maza.

Que siccit.

Monofitiæ.

Maza.

Que siccit.

Monofitiæ.

Maza.

Que siccit.

Monofitiæ.

Maza.

HIPPOC DE PASSIONIBVS, SEV MORBIS OVI EXTRA, LIB.

Quicquid latet

Sorbiciones 44

et non sic le

causa respecta.

26 *Qui mis eorū*

THE LOGICIAN
John G. Jones

с. 50. Де рти

References

10

Que sanitatē

el exsurgente

et contra.

Keynote of the

EXCELLENT. N. 014

zâne, caro, pi •
foss. vinum

ENS.

100

made facta

madefacta, recens quam uetusta. Puls, mazae subacta firmior est quam non subacta: uinum si diluatur, refrigeretur coleturque, tenuius infirmiusque redditur. Caro decocta, leuis infirmiusque est, diffataque sale uel aceto condita leuior infirmiorque est quam recens. Cibaria namque non ualida leuiusque non implent uentriculum, corpusque non uexant: calefacta enim non tumescunt, statimque liquefunt, digestaque demittuntur: corporis humor inde ueniens ualidus non est, nec augeat, multumue roborat. Valida autem cum uentriculum intrarunt, turgent, complent, tardius digeruntur demittunturque: humorque de his cum ualentior sinceriusque sit, roborat augereque corpus. Carnes uero corpori leuissime sunt catulinae, uolucrinae, leporinaeque decoctae; bubulae uero pergrauiores sunt, porcinae decoctae & assae modice instant: sanis & non robustis ouillae comoda sunt, suillae laborantibus & exercitatis ad robur & bonum habitum optima sunt, sed desidiosis non robustisque ualentiores. Praeterea ferinae quam cicuratae leuiiores sunt, quoniam eadem non comedunt. Carnes etiam armentorum inter se differunt. Quaeque fruges & quae non comedunt, frugesque ea dem omnibus non faciunt, quaedam enim carnem faciant uictimarum deam ualidamque reddunt, quaedam raram, humidam & non ualidam, sed uti cuncta dicant, pisces decocti uel assati, soli, uel cum ceteris cibis sumpti, leue edulium est: qui sic & inter se differunt. Lacustres quidem fluuiatilesque prapingues graues sunt, marini littorales leues, decocti & assati leuiiores. Cum aliquem reticere uis, ualentiores dato: cum debilitare & emaciare, leuiiores. Calidum uero balneum non multum corpus molliat, multum uero corporis sicca madefacit, humida siccant, siccaque madefacta debilitant, deliquiumque animi faciunt: humida uero desiccant, siccitateque sunt. De herbis quidem, bulbis decoctis, uel assatis uentrem lotiumque cit, quod & capsa sua acrimonia facit. Quibus sic uitior, debilitatis ut ne porrigas: decoctum autem uim crudum, quod lotium cit, dato, sed aquaticum magis apium quam cicuratum, Ocyrmum habet. Coriandrum decoctum, crudumque cordi bonum est, utremque cit & lotium. Ocyrmum humidum, frigidum cordi bonum est. Porrum decoctum uentrem lotiumque cit, crudum aestuosum pituitosumque est. Malum granatum reficit, sed pituitosum est, cumque nucleis utremque sit, sine his cit. Cibaria sicca calida sunt, uentris enim humorem siccant. Humida madefaciunt, caliditateque subducunt. Aspera & acerbata corpus siccant, stringunt, suntque acrida & acida mordicant, emaciata: salia uentrem lotiumque ciunt: pinguis crassa dulciataque humida pituitosaque humida sunt. Cucurbita, beta, blitum, rumex reficiunt, suauis humiditate uentrem cit. Brassica quadam acrimonia lubricat, succique boni est. Caseus, sesama passa reficiunt, sed pituitosa sunt. Vinum dulce mellitumque utrumque reficit, lotiumque cit, & pituitosum est: asperum autem roborat, siccant, lotium cit: praeterea uetustum album tenue. Oleum & talia reficiunt, pituitosaque sunt. Quaecumque olera natura humida sunt, acrida, calida, percocta, tepida data, lubricant. Cucumis peponem uentrem lotiumque cit, quidque leue est. Cucumis autem alter refrigerat & sitim sedat. Nullus tamen horum potius emaciare, quam reficere, lotiumque cit, sumpitque nutrit, coloremque bonum facit: solum uero potius emaciare, quam reficere, lotiumque cit, supraque modum purgat. Lotium mouet statim in uentriculo calefit, marcescunt, abescunt, citoque demittuntur. Cibaria uentrem morantia calefiunt, calefactaque cito succescunt suntque, proptereaque cum obdurerunt, utrem morantur. Quae utrem mouent, succosa sunt, succitue boni, suapreque natura calida: quae uero lotium, sicca & frigida. Triticum autem uinumque suapte natura ualiditate, debilitate, grauitate, leuitateque inter se differunt. Lotium ubi gignitur a loco, perigius ne & aquosius, an contra, perfolatus & apricus an opacius, commodus & bonus an contra: quoniam haec omnia horum singulorum robori debilitati que conferunt. Qui sani cum essent, panem edere consueuerunt, eundem & in morbis comedunt. Cum quis cibi potiusue consueto plus sumpserit, statim uomito. Poma uero ceteraque talia post cibum propterea magis si fumant, sanum & lauentem uexant, quoniam corpus his de calore calefactum ea discutit. Cibus autem poculisque, ceterisque talibus, uenter quadoque moetur, quadoque sistitur, quadoque rata portione demittit. Propterea sic habet primum, cum uentriculus humidior uel siccior est, cibumque suscipit, corrumpit; deinde cum de tepo-

Puls mazae. de uino

uinum qui de-

bilitatur.

salua qualia.

Cibaria ualida

qualia.

Caro leuissima de carminibus.

que.

leporinae carnes leuissime

Pisces.

Balneum.

Holerabulbi. de herbis.

Cepa.

Apium.

Coriandrum.

Porrum.

Malum granatum

Cibaria.

vinum. brassica.

Oleum.

herbae.

Repon.

Cucumis duplex.

Mel. et eius operationes. uide

pag. 47. et 155.

Cibaria ualida

vires.

Triticum.

vinum quale.

Panis.

Cum plus iusto

comeditur, quod

agendum.

Cibaria cum de uino.

uexant, quid de

gas.

ventris diuer-

sus cue.

*Cibaria ualida
que.*

*Languentiu nu
tricio.*

*epus cibis in
dribus muerit
antibus.*

re in frigus, uel de frigore in tepore mutatur, corrumpit, uti ipsi rebus uentriculus necessa-
rio mollescat durefcatur. Cui omnia cibaria, pulmēta poculūq; præter panē, pultem ma-
zāne, carnes, pisces, uinū, aquā, paruas & nō ualidas utilitates ad incrementum robur sa-
nitatēq; præbent: parua etiā mala & nō ualida ex his fiunt. Languētes qui nō cōtinen-
ter febricitant, post accessione multo uel ante nutritio, coniectans obseruans ue ne res-
cens pasto febris cōpareat, sed cibus iā concoctis uinū, mel optima hominibus esse cēsen-
tur, si naturam spectado sanis & nō sanis suo tepore modicūq; dent: quæ sola & commissa
optima sunt. cetera uero quæ aliquatenus profunt, sanis si porrigantur, conferunt, lan-
guentibus uero nimis ualida sunt. Quare uigorem & uim minuendo dato, quoniā cor-
pus ea non ferret, potiusq; læderent quā prodesse.

HIPPOCRATIS DE PASSIONIBVS, SIVE MORBIS QVI INTVS, LIBER.

*Pulmonis arte
huc lib. dicit
via faciat, ue
nae fracta.
de suppurationis quibus modis
ut ait, quæ quædam etiam
metu, q. m. lib. dicitur
lib. 2. v. 4.*

Vlmonis arteria si ulcere, tenuis uel uenulæ suspēsa aliquæ frangatur,
uel fistulæ per pulmonē tendētes cōstringant, sanguinis cōplent. Quæ potissi-
mum defatigatione, cursu, calu, ictu, uomituq; uehementiore & febre conuel-
lunt dehiscuntq;. Hæc patiuntur. Primum sicce tussit, paulūq; post subcruen-
tum spunt, quādoq; purū: quod si citō morbo liberet, bene habet: si minus, procedente
tempore plus sanguinis spuit, quādoq; syncerū, quādoq; sub putridū, sæpēq; latēter fau-
ces sanguinis cōplent, deinde sanguinis frustula paulatim, crebrūq; prorūpunt, quādoq;
grauē olēt, quādoq; & fauces spumæ cuiusdā cōplent, frigusq; & febris supercapit, per
morbū quidē exordia uehementē, procedēte autē morbo lenior sæpe corrumpit: quādoq; pe-
ctus, latus, scapulæ uehementē dolent. Cumq; sanguen amplius nō spuit, liquidum plu-
rium puit, quādoq; & glutinosum: quæ sic patit, donec quatuor & decē dies transe-
ant. Post quos nisi malum sedet, squamulas pustularū similes ex arteria reuulsas pñcit,
scapulasq; pectus, costas, præcordiaq; dolent, quæ tacta tanquā uolnus dolēt. Qui cum
sic habet, maxime quiescito, si qd em interiora defatiget, uehementius laboraret, magisq;
quā prius tussiret, magisq; & frigeret & ferueret. Qui si sternuerit, ualde dolent, cumq;
in lectulo moratur, dolet. Cibaria quæ purulenta, nō multa huic dato: piscesq; hos squar-
tam, pagrū, mustelū, magnā albā, similesq; his Syriaco rho, sumacioue et origano cōdi-
tos: carnē uero gallinacēam assām nō salitā uel caprinā comedito, uinūq; asperū nigrum
uerutillimū suauissimūq; potato, modicūq; deambulato. Quæ, si nō febricit, facito: si ue-
ro febricit, farinā miliū uel sorbeto. Si uero cibaria porrigis, pauca porrigito, pulmēta
que lubricantia. Si tibi medicamēto egere uideat, enidio grano, uel tithymallide eum sub
purgato, post purgationē crassa farinā decoctā cotulā sorbeto, deinde quāmaximere
ficito, ne emaciet, quod ad hūc morbū non facit. Primū parū deambulato, ne delasseret
sæpe foueto, die quo fouet ne comedito, sed cotulā farinā decoctā sorbeto, & aquā po-
tato, post tridie minus quā cōsueuit comedito, uinū nigrum suauiter asperū paulatim
potato, deinceps bis tēre quotidie parū comedito: donec uentriculū cōfirmes. Nam ex
febre & inedia si corpus appetit, uentriculū nō suscipit, si multū suscipiat, inflammāt, qua-
re paulatim dato: nā si totū simul des, pauca etiā uexant, deambulationibzq; uentriculus
non refrigerat. Cum cibaria quiescunt, tūc febris fieri cōsueuit, hyeme minus, sed æstas-
te periculū est errare. Maxime hunc reficito, quo crassissimus sit curato, modicē deambu-
lato, minus quā cōsueuit, luctator, primum paulū laborato, deinde plusculū, multū ue-
ro nunquā. Quæ si faciat, citō sanescit: si uero defatigatione emaciet, eā finito & quiesci-
to: qui cū sanus erit, uehementē in uentū nō curras, nec equū uehiculū uel cōscēdas, cla-
morem tractūdiūq; caueto: periculū em esset ne morbus rediret. Quare hæc omnia ca-
ueto. Sin autē cibum nō sumas, tostū heruū sine cortice tres dies aqua madefacito, quo-
tidie aquā mutato, quarto siccato, tenuissimēq; molito cribratūq; cumq; pari modo fari-
næ puræ nō salitæ misceto, semisq; sic parati tertia portione, linūq; seminis similiter para-
ti dimidia portione, caprinūq; lacte hæc coquito, liquidissimūq; sorbeto: deinde cibaria
pura, pulmētaque ualentiora prandeto, uinumq; simile potato, uel centauriæ radicem
eritam cum uino: quæq; ad has scissuras faciunt huic dato, uel dracunculi radicem simi-
liter, uel tussilaginis cum melle, uel dracunculum atrum sic delingito. Si uero dicat

Curatio.

Unus syriacus de pag. 55.

*Cnidium gra-
nū tithymallis.
Medela que.*

Quæcauenda.

etia præparatio

Sorbatio que.

fit decoctum lac sorbere non posse, plurimum lactis bubuli multi tertia parte commi-
sta porato, sicq; citò sanescet. Morbus autem hic cum sit difficilis, multa curatione e-
ger, qui curatus & sanus, nisi multum sese custodiat, multis rediens causa mortis fu-
it. Qui si hac curatione sanescat, satis est: si non, crasse facti lacte pectus & scapulas uri-
to. Qui si urens nanciscatur, spes est morbum euasurum. Cum autem arteria lancia-
tur, uenis morbisq; pulmonem petentibus per morbi exordia hæc patitur, ualde tussit,
friget, seruetq; multumq; album spumolum cruentum quandoq; spuit, caput collumq;
doler. Morbus autem hic superiore grauior est, decemq; primos dies hæc patitur, mul-
ti pus crassum difficile spuunt undecimo die, purioraq; die spuunt, si morbus fugia-
tur, minusque dolent, citòq; sanescunt. Qui morbus si longus est futurus, puris multo
plus spuit, magisq; corpus laborat, minusq; calet, quàm prius per exordia. Si hunc cu-
res, scamonia succo, si febre careat, per inferna purgato, post purgationem quæ prius
porrigito, maximaq; corpore quiescito, molliterque cubato, per exordia hæc decem
dies facito, qui si purulentus fiat, quæ prius facito; qui si sanescat, ab his abstinet, cibo
potusque acidis acrisq; pingui salisque, defatigatione, iisdemque quibus in superiore.
Quæ si faciat, citius hoc morbo liberatur: si uero quid horum non faciat, periculum est,
ne morbus reueniat, peiusque habeat. Multi namq; pulmone lancia-
ti diffractions dum pereant, degunt: quem nisi quis statim curet, si morbus reueniat, non est quod post hæc
quicquid proficiat. Nisi hæc facias, lacte bubulo crasse facito, deinde pectus, scapulasq;
urito, quod si urendo nancisceris, profueris. Morbus autem hic iisdem erratis, quibus
prius, fit. Pulmonis uero morbus potissimum his fit, cum pulmo sanguine pituitaque
falsam hauserit, nec remissit, sed in eo uersetur & cogatur pulmo his tubercula cōtrahere,
purulentusque fieri consuevit: qui per exordia totumque morbum hæc patitur, sicce,
grauiterque tussit, friget, seruet, pectus scapulasque dolet, costasque aliquando, uoxq;
spirat, qui hæc quatuor & decem dies quandoq; & quatuor plures patitur, deinde pus
prorumpit, multumq; spuit quid araneolum, crebro subtruetum. Qui si citò purgetur
& emacietur, perniciem hanc euadit: quem si non aduertat, morbus hic annū durabit,
transibitq; in aliu, multifariamq; afficiet. Per exordia huic priusquā pus prorūpat, hæc
porrigito: cū febris remissit, multa calida lauato, pusillanæ succū decoctū asperso melle
multū sorbeto, dulcēq; uinū albū decoctum uel mullum potato; cū uero pus spuer, quæ
superior purulenta, porato, cibisq; pulmentis poculisq; iisdē uritor, acidis, acris, salis,
crassis, pinguis, Venerē, crapulāq; nisi morbo cōterat, abstinet, coloremq; spectan-
do curato, quibusq; tibi egere uideatur, dato: cæteraq; eadē facito, lacq; bubulum capri-
nū uel, si anni tempus ferat, porato, prius tamen lacte asininō decocto subterpurgato,
lacq; equinū concussū colatumq; triū acetabulorū calice, si possit, mane porato. Qui
sic curatus, si melius habeat, satis erit: si uero pus in pectus nō prorūpat, seipse corpo-
re quiescendo curato, sibiq; ipsi conferentia porrigito. Si uero pus in pectus prorūpat,
qua mōstrare uideat, pus secat uel urito: primumq; paulatim pus emittito, cæteraq; fa-
cito, quæ in superiore purulento scripta sunt. Si uarix in pulmone fiat, per exordia sicce,
uehementēq; tussit, friget, seruet, uox spirat, caputq; & supercilia grauant, uultus, pe-
ctus, pedesq; turgēt, caputq; sape: qui cū dolet, non cernit, corpusq; pallefcit, qd uenæ
rubræ uel nigræ perrectat: cū sic habet, maximēq; hunc labor premit, primū quidē san-
guine mittito, deinde multa calidaq; lauato: cūq; sitiet, pulcē cyceonæ uel cū uino nigro
suauissime asperso pari modo mistū frigidū maxime propinato, succumq; pusillanæ deco-
ctū optimo melle cōsperso primis quatuordecim diebus sorbeto. Si uero morbus inua-
lesceret, corpusq; laboraret magis, debilitareturq; sic habenti quæ & pulmonem puru-
lentum habenti porrigito, dum quatuordecim dies transeant. Morbus autem hic defati-
gatione bilēq; atra fit. Cum uenulæ cauz quæ per pulmōnē tendunt, sanguinis uel bilis
atrae complentur confringuntq; sese collidentes, cum in angusto sint, & exitum clau-
dant, pulmōnem tumefaciunt & dolitant. Qui morbus etiam multa curatione adhibita
difficilis est, si non curetur, languentē non deserit, sapēq; in plurimis cōmoritur. Si pul-
mo inflametur, quod potissimū uinolenta fit, pilciumq; & mugilū, anguillarūq; deuora-

Curatio quæ.
Arteria lancia-
tio.

Medela.
Scamonia, vide pag. 235.

Pulmonis mor-
bus unde fiat.

Sputi axancosum

Medela.

Mullum deco-
ctum.

Lactis potatio

Pussecatione
uisione edue paulatim.

Ang. m. sio.

Morbi causa.

Pulmonis in-
flamatio.

Ans. de pmgu piscium.

rione, qui pingue habent, naturæ hominis infensissimū. Pituita etiam sit hoc malū, cum
 sanguini mista pulmonē petis, carnisq; multa deuoratione, & aqua mutatione corripit.
 Qui hæc patitur, uehementer tussit, multūq; liquidū spuit, saepe & crassum & album,
 quale strangulati, pectusq; scapulas, costas, illa uehementer doliat, de pectorēq; & pul-
 mone acidum ruciat, uenter murmurat, saniosam acidamq; bilem uomit, quæ humum
 tanquam acetū lancinat, & feruefacit, gingiuarū tument, friget, feruet, sicutq; ualde: cum
 que pingue quid comedere uult, murmurant intestina, uomitūq; citū, corpus totum
 torpescit, cum uomuit paulo melius esse uidetur: deinde cū diei feruū uenit, uenitru-
 lus strepit, uersatur, murmurat. Cum sic habet, tempusq; esse uidetur, sic erigito, cura-
 ro, mel, lac, acetum, aquam misceto, noua olla calefacito, capitari origani ramulis permi-
 sceto, cum calidum est, propinato: uel placide lingua prehensa per bistulam infundito,
 deinde conuoluto, & uti quiescat iubero, postea si uomitus uenit, prompte uomito: si
 non uenit, penna eo tincta placide prouocato: si pituitæ quid uomat, quinq; dies hoc fa-
 cito, melius enim habebit si hoc faciat: deinde si possit, exerceo, calidāq; multa lauato:
 si minus, salte lauato, & hoc propinato. Cū quinq; dies transierint, mane ieiunus lasaris
 succū herui quantitate, mulso uel dulci uino potato, uel allū, radicalesq; ieiunus come-
 dito, meracūq; uinum nigrum uel albū asperum superpotato super cibum & post, eis
 bis sicis & carnibus catulinis decoctis utitor. si non frigeat ferueatq;: qui si hac perfulsi-
 one nō purgetur, supra ueratro purgato. Post purgationē decoctæ farinæ melle asper-
 so duo acetabula forbeto, uinūq; dilutum potato. Si uero per morbi exordia nō assue-
 ris, cū eo lacte crassefeceris, pectus & scapulas urito: sic enim potissimum hoc morbo li-
 berabitur. Si nō uratur, cōmoratur, & simul deferit ferē nunquam, sed in senium usque
 procedit, sapiusq; cōmoritur, nisi primis quadraginta diebus necet. Quare multa dilu-
 gentia curato: serum lac bubulū, caprinū, asinum, equinū, si tempus ferat, potato:
 sic enim facile deget. Morbus difficilis est: si pulmo tuberculo rubro, erysipelatūe ue-
 meat: quod sanguine potissimū sit. Cum pulmo sanguen ad sese trahit, & retinet, quod
 malum æstare potissimū sit: quare hoc propterea patit, sicce tussit, friget, feruet, uox spi-
 rat, pectus ualde laborat, nares uti equus currēs patefacit, lingua uti canis æstare præ fla-
 tu astiuo exerit, pectus tumet, parum & rauce loquit, uultus oculi rubent, corpus pru-
 rit, præ labore quiescere & iacere nō potest, sed actiua sese iactitat: septē diebus hic mo-
 ritur, quos si fugiat, nō sanē perit. Quæ cum sic habet, his curato: corpus refrigerato, su-
 per quod & laborē recentē betas aqua frigida tinctas ponito, uel lineæ similiter tincta
 & expressa superponito: qui si sic melius habeat, satis erit: si non, creta figulina gelida
 perlinito, sub diuo cubato. Sic enim curatus, dies septē fugiet ferē, qui cū transierint, do-
 leatq; partē quæ laborat, oleo linito, calefaciētiq; apponito, quæ laterū morbo pleuri-
 tidie, portulacæq; syluaticæ succū, peplūue papaueris, meconidosue, cnidij grani uti
 purget, propinato: post purgationē lentis decocti tres cotulas potato, superq; aquā pos-
 stridē multa calida præter caput lauato: deinde mulsum, quo origanon maderit, pro-
 pinato, calidissimūq; potionibus utitor: cibaria quæ laterū morbo laboranti porrigito,
 nisi febrat. Morbus hic difficilis est, pauciq; fugiunt. Si pectus scapulae ue dehiscat (quæ
 nimia defatigatione cadit) qui hoc patitur, ualde tussit, suberuentum quandoque spuit,
 saepe friget feruetque, pectusque & scapulae grauiter dolitant, lapisque in costis esse ui-
 detur, penitusque tanquam acu dolore compungi. Cum sic habet, hunc citō lente cras-
 sefacito, pectusque & scapulas urito, sic citō sanescet, deinceps corpore quiescito, cura-
 rumq; nec equū conscendito, nullūq; pondus tollito: periculū enim esset, ne morbus
 rediret, hominēq; perderet, morbus em qui redit, magis quàm per exordia premit: qui
 si nō uratur, quibus purulentū, & hunc curato forbitionibus, cibis, poculis, præ cūctis
 quietē agito, cōmodisq; rebus nutritico: qui sic curatus citō sanescet, morbus hic diffi-
 cilis est: si tuberculū phymæ fiat in latere costarū purulentū, hæc patit, friget, feruet,
 multūq; dies sicce tussit, latus, māmæ, clauis, iugulūm, pectus, humeri, scapulae do-
 litant. Cū sic habet, primis undecim diebus pisanæ succū decoctū melle asperso forbe-
 to, uinūq; dulce albū, uel asperū, aquosum potato, plusq; forbeto quàm potato: spere
 deinde

*premit, et fere necat, ut pag. 229.**Radix de dextrose**radice.**Medela**tuberculum**phymæ costæ**ram.**Curatio*

deinde iubeo, dum undecim dies transeant, ne dormito, post quos modice comedito, caulinasque carnes pullastrinasque decoctas conditasque, sed ius prius sorbeto, donec latus parulentum fiat, ne stulto. Quod diebus quadraginta uel paulo ante fit. Quod sic dignoscis, pus enim nec spuet nec uomit. Cum sic habet, qua tumet fecato uel urito, pus que sensum emittit: quod cum emisit, linamento crudo locum claudito, post tridie que idem facito, multisque diebus bis quotidie pus emittito, donec sic cessat: cibariaque & pulmenta cum apperet dato, parumque uinum uel aquam potato, tenellumque origanum, uel siccum, si uiride non habeas, tritum cum melle saepe delingito, ne frigeto, balneis lauto, molliter cubato. Morbum hunc si sic cures, cito sanabis. Cum uero sanus erit, frigus solensque caueto, post cibum modice deambulo, ne corpus lassetur: quae si faciat, sanescet. Quos horum morborum uires, marubio trito statim unctione superlinito, diemque unum linato. Tabes phthisisue pituita gignitur. Cum pituita caput repletur, languescit, calescit, pituitaque in eo putrescit, quoniam uti exeat non mouetur, quae crassifacit, coeputrescit, uentilataque replentur, & in pulmonem defluit, pulmoque cum suscepto statim afficitur. Pituita salis putridaque, lancinatus languens haec patitur, lente friget feruetque, pectus & scapulae laborant, quandoque uehementer tussit, multumque liquidum & salsum spuit. Quae per morbi exordia patitur, quo procedente corpus macescit, crura pedesque turgent, ungues contrahuntur, humeri emaciantur debilitanturque, faucibus repletae, uti fistula substat, per totumque morbum uehementer sitit, corpusque male temperatur. Cum hic sic habet, anno male tabefactus perit. Quem sic reficito & curato, primum ueratrum propinato, deinde, quo per inferna purgetur, epithimum, uel replion, uel cnidii granum dato, uel tithymallida: quae quater anno dato, bis supra, bis infra, lacteque afinino decocto, uel bubulo, uel caprino subterpurgato: deinde quinq; & quadraginta dies crudum bubulum cum mulsi tertia parte & origani triti aliquanto potato, capite prius purgato, medicamento ad nares dato, cibariaque & pulmenta nec crassa, nec pingua, nec nimium actria porrigito, quae morbum spectando facito, cibariaque spectando deambulo, ne frigeto, per hyemem secundum ignem cubato, uinumque nigrum peruestum suauiter asperum non multum potato: si tibi uideatur, ante medicamentum foueto, deinde medicamentum dato: quod si dare nolis, post cibum uomito, sicuti praescriptum est: si huic conferat, deambulo: si minus, corpore maxime quiescito: qui sic curatus, corpore meliuscule deget. Morbus enim hic lethalis est, & cum pauci fugiunt. Tabes phthisisue secunda nimio labore defatigationeue fit. Quae prior patitur magis quiescit, per aestatem uero magis uexat: crassius spuit, ualde tussit, praesertim adules, pectus uehementius laborat, lapidesque inesse uidetur, scapulae laborant, color dilutus est: si quid laborat, anhelat, uixque spirat. Qui morbus triennio ferme tollit: quem uti priorem, curato. Qui in plerisque triennium transiit, tamen pereunt (difficilis enim est) tabe hac. Tertia haec patitur: spinae medulla sanguinis repleta, cauaque uenae similiter tabescunt, pituitaque & bilis replentur: quae utrinque aequae afficitur. Cum quis hac tabe corripitur, statim nigrescit, subterget, lurida sub oculis loca sunt, uenae colore eodem per corpus tendunt, quaedam ualde rubent, praesertim quae sub alis cernuntur, luteum spuit, quod cum ingruit, ferè strangulat, uixque tussit, modo subens modo strangulatu, modo tussis uehementia, multamque bilem, & saniofam quandoque uomit, saepe & cibaria cum quid comedit: quod cum fecit, leuior esse uidetur, sed paulo post eodem relabitur, qui celerius acutiusue, quam cum sanus esset loquitur, friget & feruet cum sudore. Qui quando cessat. Cum sic habet, hunc cibis, sorbitionibus, poculis, medicamentis, ceterisque omnibus quibus priores, curato. Qui morbus nouè ferme annos fertur, postea tabidus degit, paucique euadit, cum sit difficilis. Si uelis sic hunc curato, primum foueto, deinde mulsi sextarii cum aceti pusillo propinato, uinoque haustu potato, multisque fragulis conuolutu diutius coeneto: si non ferat, uomereque uelit, uomito: quod si non faciat, post paulo magnam aquam calidam calice superpotato, pennae uomitu prouocato & uomito: cum bene uomuit, totum diem in coena tempus quiescito. Tum pulsus, mazae uel paulum sumito, salitumque & porrum plurimum comedito, uinumque dulce potato, post tridie mane multa calida lauto, deinde ne frigeto, sed recumbens diu.

Puris emissio.

Phthisis causa

Medela quae.

Tabes secunda

Tabes tertia.

Curatio.

Alis. vino

Mense secun-
di curatio.
Tertij.
Cyceon.

menstruam.

Quartij.

Maza.

Selachia.

Medulla spine.

Medulla spine
cur arescat.
Mimo uia siccescit

Medela.

Vitio que.

Morbi reman-

quarior, pri-

mus quoru sic

afficit.

Medicorum

error.

Calculi causa.

Medela.

Samonia, vide

calculi me-
dela. or vide
pag. 239.

pag. 235.

tias quiescit: cum surget, viginti stadia saltem eo die deambulato, deinde quinq; stadia
ulq; ad centum quotidie addito: deinde uentrem betæ brassicæq; separatim decoctæ cre-
more subpurgato simul misto, cum quo libra quadrans pinguis de renibus sumpti de-
coctum sit, sextarium propinato: quem cum potaturus est in brassicæ cremorem, saltem
in betæ mel mitrito, simulq; uel seorsum dato, totumq; potato: quod triginta dies facie-
to. Mense autem secundo, panem, suis carnem pinguem decoctam & nihil aliud come-
dito, uinumq; album asperum potato: triginta stadia nec minus ante cenam, decē post
deambulato, ne frigeto, sed cōtegito: quæ si faciat, morbum facile feret. Tertio autem
mense puliculâ floridam, cyceonæ anthineri potato, apij radices, anethum, rhtum,
mindhen, coriandrum, papauer tenellum, ocymon, lentem phacônue, succû granati dul-
cis & pinoſi, dulcis succi duplum sit, non dulcis dimidium acerbulum, uini nigri suauiter
aspergi tantundem, aquæ tantundem, flores tritos hoc diluto: heruq; pollinis acetabulum,
tantundemq; farinæ, caprinæq; casei uerusti triti tantundem superacito & come-
misco, coquitoq; deinde acetabulum propinato, postea temporis paulum intermittito,
panem cū hoc pulmento sumito, torpedinis frustulo, uel squatinâ, uel raia, uel mus-
sella piscis uulgo gatta, uel suillam carnem decoctam, seſeq; plurimū quiescendo cras-
sifacito & reficito, & decimo quoq; die placide sese foueto. Quarto autem mense, quin-
to quoq; die placide foueto, pulmenta cum pane plurima comedito, carnem ouillâ de-
coctam non multam, stadia prius dicta modiq; eodem deambulato, quotidie decē ada-
dito, dum octoginta fiant. Quartij mensis primo die auspiciatus, quotidie deinde stadia
octoginta deambulato, mane quinquaginta, post cenam triginta, deinceps sic uictita-
to: pulſe, mazânue, panemq; comedito, pisces molles selachia, carnes omnes præter
bubulam & porcinam: hōsq; pisces, mugilē, cauda nigrum, melanurimue, & anguila-
lam. Hos autem comedito, torpedinem, squatinam, raia, mustellam, capitonem, tri-
gonæ, marinos ranunculos, præterea nullos. Si non laesura uideatur, cum cubaturus
est, puliculam cyceonæ, deinde uini nigri duo acetabula porrigito. Per diem eodem
uino super cibo uitior: quotidie stadia centum quinquaginta deambulato, mane centū,
post cenam quinquaginta: qui sic curatus anno sanescet. Medulla uero spinæ maxime
siccescit, cū uenula medullam petentes sapientur & obstruantur, & cerebri meatus cor-
poris malignitate hoc patitur & afficitur, sed præ cunctis nimio coitu siccescit. Quare
hæc patitur, caput, collum, lumbi, & eorum musculi erurūq; adeo dolitant, uti sicces-
ne queat, stercus non exit, sed silitur, uixq; mingit. Qui per morbi exordia quiescit
degit: cum uero tempus accessit, magis afficitur totus, erurq; turgēt, ueluti morbo hya-
dero subtercutaneæ laborantis, ulceranturq; lumbi etiam, sanescunt quandoq; repul-
sulant quandoq; ulcera. Cum sic habet, hunc sic curato, primum corpus probe foueto,
deinde caput hippopheo succo, uel cnidio grano purgato, post purgationē uel peri pte-
sanæ duo acetabula melle asperſo forbeto, post uinum album molle potato, post die
uero lactis afinini decocti melle asperſo cotulas octo porrigito: quod si non habeas, bu-
buli uel caprini decocti congiū & dimidium cum melle & heruo quinq; & quadra-
ginta dies, si tempus anni ferat: cibisq; & pulmentis lubricissimis uitior, uinumq; album
molle menditū potato. Cū uero crassissimū sit, lumbos utraq; uertebrarū parte quatuor
or lineis seapulas utrinq; qnq; & decē ceruicē inter magnos neruos duabus uirto: si enī
cū uulſeris, consequaris, & sanum facies. Morbus enī hic difficilis est. Quatuor hi morbi
sunt in renibus, quorum primus sic afficit, Lumbi, renes, siliæ, testis, quæ hi afficiuntur,
ualde dolitant, crebro mingit, sensimq; lotium stringitur, cum quo harenula exit. Quæ
cum transit, ualde lotij meatum uexat: quæ cū exiit, dolor lenitur, deinde rursus si idem
doloribus uexatur. Cum minxit, colem dolore tractat & terit. Plurimi medici cū mor-
bum non cognoscerent, harenam uidentes, calculosam uesicam esse putauerunt, quod
non erat, sed renes calculo laborabant: Qui morbus pituita gignitur, cū renes etiā hau-
runt, nec remittunt, quæ illic in tophū dureſcit, calculosue tenues harenæ similes. Cū
sic habet, prius corpus foueto, scamoniaq; succo, uel eius radice subterpurgato: post
die cicoris albi decocto, sale asperſo, duobus congijs, ppinato, & subterpurgato: postea
cibo.

esbo. potu. balneisq; curato, medicamentisq; dato, quæ stillicidio urinæ laboranti. Cum doleat, multa calida lauato, calefacientiisq; qua maxime dolet, ponito. Cum autem tumebit exuberabitq; tunc secundum renes secato, pusq; educito. Medicamentis uero lotium mouentibus harenam curato. Si quid fecerit, spes fugiendi est: si non, morbus hic una cum homine moritur. Cum secundus hic renū morbus corripit, dolores graues, uti in priore, premunt, qui gignitur, cum nimia defatigatione uenulæ quæ renes petiit, franguntur, deinde si renes sanguinis repleantur. Quæ si patiat, cū lotio per morbi exordia sanguinem emittit, deinde procedente tempore spuit. Qui si corpore quiescat, citò sanescit, si quid labore, multo magis dolet. Cum uero purulenti sunt renes, secundū spūnam tumescit. Cum sic habet, qua tumet, quam altissime secundū renes secato, si secando nanciscaris, citò sanabis; si autem erres, periculum est ne ulcus perpetuo hiet: si uero coctat, ne renis sinus intus putrefcat. Qui si intus dehiscat, per anumq; pus exeat, spes est euadendi. Si uero renem alterum tangat, periculum est ne perdat. Quare medicamentis isdem omnibus, quibus priorem curato, sicq; nutrito. Morbus autem hic difficilis est, multiq; de hoc in renum taben nephritidæue phthisin delabuntur. Tertio renū morbo, lotium sicuti carnis bubulæ affat succo prodest: qui morbus atra bile gignitur, cum in uenulas renes petentes ea cōfluit fistiturq; uenulasq; & renes ulcerat: quare tale cum lotio prodest. Lumbiq; aqualiculus, pecten, uesica, renes aliquantisper dolitant: deinde cum dimisit, labor uehemens rursus uenit, parūq; durat, uentrisq; tenuem partem lancinat dolitatq;. Cum sic habet, uentrem epithymo, uel scamoniæ radice subterpurgato, quæq; lotij stillicidio laboranti propinato. Cumq; dolet, multa calida lauato, calefacientiisq; loco laboranti dato, decoctamq; farinam melle asperso forbeto, cibosq; alio qui maxime lubricet, uitior. Mindæonq; uinum mendesione uel album dulce, uel aliud albi uisumissimum optimisq; dilutum potato. Morbus autem hic non ferè deserit. Quare cū anni tempus seret, sero purgato, laccq; quinq; & quadraginta dies propinato: quod si facias, melius morbum statuas. Quartus uero renū morbus, bile pituitaq; potissimum astate gignitur, fit & nimio coitu. Qui sic afficit, uenter, ilia, lumbi, musculiq; eorum dolitant, tanquam quæ parturit, nec potest in sanum latus facere, sed ualde laborat, ilia lancinari & suspendi uidentur: cum uero resupinus iacet, non dolet: tibie pedesq; semper frigescent, præq; lotij crassitudine & inflammatione uix mingit. Quod si parū consiliet, sedimentum farinæ simile uideas: quod si bilis superet, rubrum erit: si uero pituita, crassum & album. Primum quidem hæc annum plus minusue patietur. Qui morbus si produciatur, magis laborat, purulenti usq; fit, locūq; tumescit. Quod cū fit, qua tumet ulq; in renem secato, pusq; educito: quod si nanciscaris, citò sanabis. Cum sic habet, sicuti priora curato, per morbi exordia foueto & subterpurgato, crebro balneis ne uitior, sed potius unguo & calefacito, solē Veneremq; uitato. Qui si faciat, citòq; non sanescat, mirū non sit: morbus enim hic difficillimus est. Si uero sine medicamentis curare uis, cibo crasse facito hoc uel aliquo priorū laborantem, decimāq; parte minus quam confueuit co-medito, carnemq; suillam sumito tritam, dieq; eo decē stadia ambula: deinde cibi decimam partem quotidie usq; ad decem dies subducito, decemq; stadia deambulationi superaddito. Cum ad ultimam cibi decuriā & centum stadia deuenieris, solā eam eo die comedito, ceterūq; stadia deambula: mane sexaginta, post cœnā quadraginta, uinumq; Mindæon album asperum potato. Mensesq; tres sic uictitato. Deinceps deambulationem minuito, cibum, quomodo minueras, augeto: cum ad decem dies ueneris, cessato: cibaria pura pulmentisq; pingua & dulcia sumito, nam conferunt: holerāq; acida, acria & inflantia ne sumito: calida multa lauato, frigus caueto: quæ si faciat, citò sanescit. Magnus præterea morbus de renum uitio nephritidæue supercapit, cum uenæ eaur quæ de capite secundum iugulares per spinam talum pedis exteriorē magnum digitum petunt, bilem pituitamq; trahunt. Nam his hoc malum gignitur, cum hæc in uenas conflunt. Quæ cum plenæ sanguinis sunt, si quid alienum in eas penetrat, afficiuntur, quæ hæc faciunt, si pars dextera languet, per exordia, coxendicis acetabulum dolitat, cumq; æquus processit, dolor crescit descenditq;: cumq; in pedis talum exteriorē, digitūq; magni

Secundus renū morbus.

Morbus hic qualis.

Curatio.

Phthisis nephritidis.

Tertius renum morbus.

Medela.

Epithym scamonie.

Mindæon uinum.

Quartus renū morbus.

Curatio.

Nutritiū obseruato.

Quam magnus morbus hinc fit auideto.

Curatio.

Curatio.

Curatio.

Curatio.

Curatio.

Curatio.

Curatio.

Curatio.

Curatio.

Curatio.

Curatio.

Curatio.

Curatio.

Curatio.

Curatio.

Curatio.

Curatio.

Curatio.

Curatio.

Curatio.

Curatio.

Curatio.

Curatio.

Curatio.

Curatio.

Curatio.

Curatio.

Curatio.

Curatio.

Curatio.

Curatio.

Curatio.

Curatio.

Curatio.

Curatio.

Modela anceps pollicisue mediū peruenit, caput repetit: quo si cōstitat suppūretq; uehementer molestat, apūq; discindi uidetur. Pituitaq; oculi, totumq; corpus replentur. Cū sic habet, hunc elaterio uel thapsiæ radice, uel ueratri uel scamoniæ succo purgato, post purgationem quæ superioribus porrigitur. Si uero hac curatione non sedetur, cum lacte crasse feceris, subter dextrā scapularum partē quatuor lineis unito, dextrī coxendicis acetabulū tribus, sub eo duabus, coxæ mediū duabus, supra genu una, supra talē una: quæ sic uisus morbus nec ascendet, nec descendet. Si uero dolor priusquā uratur, aliquod prorumpat, crūsue petat, claudus fiet: si caput, surdus uel cæcus: si uesticā, sanguinē cum lotio quæ draginta circiter dies minget. Quare si uesticam petet, quæ lotij stillo laboranti dato. Si uero alibi doleat, urito, carnosā terramentis, nervosā & ossæ fungulis mycenefue: sed hæc prius agito, si per morbi exordia occurras. Mindæon uinum album paulō dilutius plurimum quotidie propinato, potūmq; reddito, donec sanguen per nares prorumpat: cū defluet, minus: quod tres & decem dies agito, qui cum transierint, super sedeto. cum que sanguen fluere coeperit, paulō tamen plus uini, quā consueuit super cibo potato, melius uti sanguen defluat: quibusdā sedato per nares defluxu uesticam peto, sanguen que & pus inde defluit: quod cum cadit, medicamenta quæ lotij stillo laboranti dato, plusq; de uino eodem propinato: qui si sic curetur, cibaria & pulmenta lubrica sumat, citō sanescit. Morbus tamen difficilis est, si uena sinistra laboret, quæ prior patitur, statim per morbi exordia lien doliat. Quod si priusquā lūta sit, pulmonē uel petat, semiat. Capite lienis captato, statim fungulis mycenefue lineis octo urito, quæq; doleat idem facito, sic citō sanescet. Qui si nō uratur & sponte sanescat, multis duodecimo anno morbus hic redit. Qui si lienem petat, multis aquam subtercutem hydericū fecit. Quare citō uti priorem curato, si uideatur, similiter urito. Si articuli dolent, sicq; non curetur, tabescens peribit. Morbus enim hic difficilis est. De pituita uero quæ de bile, sentio, plurēq; species eius esse autumo, una quidem epidemion est uulgūq; peragrās Neoraton recentissimū uel, altera cuius facilis est medicina. Nam si duos trēsue dies quis uomat, sanescit, si superprandeat & quiescat. Si quis præterea laborare consueuit, semelq; comedere, idem facito: si non, hoc nutritu uritor. Primū cum uomitur est, multa calida lauato, pulstēq; non recentem, mazā uel, psæsten, panemq; excoctum nō recentē comedito, quæ magis pituitam attrahunt: pulmentisq; & holeribus acris utitor, pinaguiā, dulciā, acriā, commista commode hæc omnia porrigitur, uiridibusq; herbis omnibus utitor super cibo, parum crebro uinum dulce potato: placentam, mel, ficos in sine comedito, & large superporato: cum expletus est, parū dormito, deinde experietur, cum uini calicem magnum potauit, uomito, calida aqua dilutum. Magis enim pituitam & humorem de carnibus trahit, corpusq; siccat, donecq; fici prodeant, uomito, quæ ultimo uomuntur. Quæ hoc die facito, posttridie uero sese ad cœnam usq; contineat, panemq; non cribratā farinā subactum, pulmentāq; ualentiora cœnato, uinūque nigrum asperum potato. Medela pituitæ passim uigētis uetustæ uel, siue phlegmatos epidemiu hæc est. Si uero comedat, potet, cibis gaudeat, deinde crura grauentur, color mutetur, pituitam huic quæ molestat in uentriculo esse dicito: quare cū sic habet, melle, uino dulci, oleo, nitri tali ouis quantitate commistis subluo. Nam hæc naturæ hominis ad subluendum placidissima & aptissima sunt. Mensura autem hæc esto, cotula uini, mellis & olei dimidium. Si uero subluere nolis, liquido fomento foueto, quod forte sterces subducet, nam hoc cibariū siccitate patitur. Si quis enim humida sumat, nunquam adeo hæc pateretur: & si quandoq; pateretur, pusilla curatione egeret, quem si sic cures, citō sanescas. Si uero pituita uetustior sit, quæ alba dicitur, hæc patitur, magis totum hominem grauat, speciemq; hæc luridiorem quā illa passim uigens habere uidetur. Nam totum corpus turgēt, uultus rubet, os aret, sititq; cum comedit, crebro spirat: qui die eodem modo melius habet, modo subito adeo laborat, uti perire uideatur. Cui si uenter sponte moueatur, citō sanescet: si nō, olea, stello, cneorū uel hyppopheo, uel enidio grano, uel lapide magnesio purgato, post purgationē lenticulæ cremoris acetabulum, uel duo quo allium, betam teneram nō conditam farinā parum decoxeris, propinato.

pinato, utrum nigrum asperum ualidum propinato: post die mane *triginti* stadia deambulato, deinde cū redieris, decoctum allium cum pane percotto comedito, meraciusq; uini eiusde parum potato, deinde stadia triginta deambulato, cumq; hora fuerit, quantum prandere cōsueuit cœnato. Pedes suis caputue, uel carnes gallinaceas, uel suillas trias, piscesq; hos, scorpionum, uel draconion, uel cucullum coccygēue, uel callionymon uel cobion, piscesq; alios, qui similem uim habeant. De holeribus autem, allium solum plurimum comedito quotidie crudum, coctum, assūm; holus aliud nullum, cibariaq; respectando laborato & paulò plus. Malum autem hoc æstate potissimum fit potu aquæ somnūque nimio: quod circiter triginta diebus fit nec ne mortale discernitur. Quæ dos nec triginta dies transeant facito, primisq; diebus lenticulam decoctam modico aceto asperso forbero, ptisanamq; similiter, multumq; repidum pusillo farina superparlo potato, corpus uti præparet ad medicamentorum potionē: per hosq; dies sub duo cubato. Si tibi uideat, sanguen cucurbitulis de lumbis trahito, uenāsq; scorti crassiores percutidito: qui sic curatus, citò sanescet. De pituitæ autem morbo, morbus aquæ subter cutem hyderosue fit hoc modo, cum pingue calore pituitæ tabescit & aqua fit. Quod poscit, nec ne sanari sic dignoscis: dū enim pingue quis super pectine habet, sanari non potest: quod sic dignoscis, cum febris superuenit, nec cōsistere potest, turgidusq; umbilicus profilit, tunc dicto pinguis nihil amplius inesse, sanariq; posse. Si contrā, non, deficere uentrem huic cōteret, panem nō excussum recentem calidū dare, leporis carnem, catulūq; perfectū, ouis, suis, pullastræ quammaxime assam calidā, polypōsq; uino nigro aspero decoctos, uinumq; nigrum crassissimum acerbissimumq; potato. Pisces uero, cobium, draconion, callionymum, cucullum, scorpion, talesq; decoctos non recētes frigidis comedito. Nam hi sicillimi sunt, non salitos nulloq; iure tinctos, holerum autem radiculam & apii lenticulamq; decoctam aceto modice conspersam comedito, quotidiēque mane & uespero post cœnam deambulato, sero cubato, mane surgito. Si quidē his restituitur, satis est: si non, succum oleastelli, cneoriue, uel hyppopheos, uel cnidium granum propinato: post purgationem, lenticulæ cremoris duo acerbula superforbero, panisq; modicum comedito, parumq; uini nigri asperi potato, medicamentumq; bis quotidie propinato, donec lubricus fiat. Si uero scortum, coxæ, tibiaq; turgēat, scalpro peracuto crebro percutidito: quæ si facias, citò sanescas. Subter cutem uero aqua hyderosue his rebus potissimum gignitur: cum ætate sitiens aquæ plurimum bibas, quoniam hæc gigni maxime cōsueuit: pulmo namq; plenus in pectus reieciat, quæ illic magnum æstum suscitāt, pingueq; præcordiorum & arteriarū liquefacit: quod cū liquet actum est, paruo tempore morbum aquosum hyderosue creat, qui etiam in pulmone tubercula phymatue fiant, gignitur, quæ aquæ plena rumpuntur, & in pectus reieciat, quod autem ex his hyderos fiat, morbus aquæ subter cutē, boues, ues, canes argumēto sunt, quibus præ cunctis quadrupedibus uomica tuberculæue, siue phyma in pulmone gignuntur. Cū aquam intus habeant, quæ si seces, statim dignoscis: nā aqua defluet, quæ fieri exemplo multo magis in homine gignuntur, quā in pecoribus, qui morbo siue nutritu magis utuntur. Purulenti multi præterea fiunt, cum hæc intus gignunt, quare hæc per morborum exordia patiuntur, sicce tussunt, fauces resonant, spiritus clauditur, frigent feruentq; corpus pedesq; tumescunt, ungues contrahuntur: cumq; hyderos in superiore uentriculo est, grauius uexat: cum uero inferiorem petit, meliuscule uidetur habere, sed paulo post pleno uentriculo, quæ prior, patiuntur, quandoq; latus tumescit, quod monstrat quæ secandum sit. Quod si nō fiat, multa calida lauato, humerisq; comprehensis quæritato: deinde parti aquæ hydroposue emitto, linamentōq; postea crudo locū claudito, spōgiamq; mollem ne cadat, superligato, duodecimq; dies quotidie semel aquā emitto, Tertio autem & decimo die totam aquā emitto, deincepsq; si aqua defluat, educto, cibisq; siccis uentriculū deficcato. Post autem hanc incisionē, hæc dato: lafaris sueci drachmā quantitatem ceruini tali, radicis aristolochiæ frustulū derafum, lentis heruq;

Que caro pi-
scis, dandi.

Morbi huius
causa.

Medela.

Cucurbitula
Hyderos de pi-
uita qui fiat.

Medela.

Medicamentū.

Hyderos unde
aliis.

Phyma pulmo-
nis.

Hyderon hinc
fieri exemplo
confirmat.

Purulenti etiā
hinc fiunt.

Curatio. Atq; ad mison
qua paret scō
est.

Terebra.
Collam perso-
rat qua hyderō
educat.

Paffillos aduer-
te. farina cribrata sextarii dimidium utriusque melle & aceto subigito, paffillosque sexaginta conficito, quotidièq; unum tritum uini nigri sua uiter asperi, dimidio acetabulo ieiuno propinato. Deinceps solitum nutrimentum exercitationemque serua: pudendaque uel coxae si tumeant, confidenter secato. Si sic hunc cures, citò sanaberis. Tunc autem hyderos ab ie core sit, cum pituita iecur petit, iecurque eam suscipit, madescitque: quod citò aestum praebet, inflat, aquae replet, corpus lancinatur, tibiae pedesque tumescunt, iecur durescit tume scitque, clauis iugulumque emaciatur. Cum sic habet, per morbi exordia huic, si iecur do leat, tritum origanum cum lalaris succo herui quantitate uini albi dimidio acetabulo propinato: uel caprini lactis quatuor acetabula cum mulsi tertia parte mista, decemque primos dies cibis abstinet, qui decernunt, morbus sit nec ne lethalis. Pusillamque succum decoctum melle asperso sorbeto, uinumque albi Mithridatis, uel quoduis suauissimum aquosum potato. Cum autem hi dies transierint, cibaria pura porrigit, carnemque pullastrinam uel catulinam assam calidam uel hanc decoctam comedit: pisces uero multum uel torpedinem affos, uinumque idem potato. Quae si sedent, satis est: si minus, cum crassissimus erit, iecurque maximum, fungulis myceliue octo lineis urito: sic enim citò sanabis. Si uero hyderos intus gignatur, uentriculumque petat, medicamentis, exercitationibus, cibis, potulisque quibus priora curato, uinumque nigrum asperum potato. Si tibi uideatur quoquam iecur suppurasse, qua compareat, ferro urito, paulatimque aquam emitto, sicuti superiora curato. Si uero his non sanescat, tabidus cum tempore peribit, morbus enim hic difficilis est, paucique eum euadunt. Cum autem hyderos liene causatur, qui hac potissimum causa gignitur, cum quis ficos uirides, caeteraque poma multa comedit, plurimi etiam nimio uuae cibo multumque haustu hunc morbum sumplerunt. Hunc cum quis cepit, statim laborat, lienem, humeros, scapulas, iugulum, claues, mammam, illa grauiter dolet, ualideque febricit, cum quid comedit, uentriculum repletur, lien attollitur, dolorumque praebet. Quod malum si inuenerat, alio tempore minus uexat: cum uero pomorum tempus aduenit, quidque horum sumat, multo plus quam prius laborat. Cum sic habet, hunc per exordia sic curato, ueratrum supra dato, cneoron infra uel hyppopheos succum, uel cnidium granum, lactisque asini melle consperso octo acetabula dato. Si his sistat, satis est: si minus, qua maximus erit, & maxime lien tumebit, capite eius captato, fungulis, myceliue urito, uel ferramentis summa cautela diligentiaque adhibita ne transierit. Quae per exordia morbi facito, sicuti nutrito: cum non febricit, panem hordeaceum percotum, uel triticum bis coctum comedito. Pisces, salsamentum Gadditanum, uel siperdam: carne ouilam tritam, cumque salsa & acra, uinumque Cotti nigerrimum asperum potato, dulcibus autem abstinet, si uero fieri possit, summis humeris luctator, multumque quotidie ambulato, quaeque dixi comedito. Si uero hyderos defatigatione uiae longae per aestatem, cum quis pluuia aqua, statariaque se faciauerit, gignat. Quibus priores curato. Si quidem eam caro combibat, contineat, nec emitat: quae carne retenta haec facit, uentriculum corpusque totum adeo calcificat, ut pingue intus tabescat: qui dum spatatur, nihil habere uidetur, cum autem hoc non facit, solus occidit, statim plurimum laborat. Morbo autem procedente multum emaciatur, si non comedat, multo magis: si uero comedat laborare nequeat, magis multo laeditur: plurimisque horum corpus totum tumet. Quod si emacietur, liuescit, uenter turgit, uehementerque sinit: calore enim intestina succescunt. Tempore uero procedere prompte quicquid dederis comedit & potat, nihilque dolet. Si uero tumor durescit, pallet, per corpusque uenae nigrae crebrae tendunt & tument. Si etiam non nihil fiat, ualde excandescit, tristanturque de re omni, uenter sudat, spumescit, & tamen uentriculum turgit. Procedente uero tempore cibaria non admittit, quod eum in agrestem olerem uidetur praemalo. Cum sic habet, huic uel hyppopheos succum, uel cnidium coccum dato. Quae medicamenta sic porrigit, cneoron quidem sexto die, hyppopheos succum octauo, coccum cnidium decimo, donecque purgentur & lubricentur dato: mediisque dies inter haec quibusque superiorem nutrito. Plurimumque aquae quae morbum creauit, propinato, uentrem uti permoueat, multumque demittat. Sic enim potissimum sanabis. Si uero tibi uideatur, si subito, cneori tritum dimidium acetabulum,

mellis

mellis tertii, betæ cremoris quatuor acetabula cōmisceto, quo subluito, postridie lactis
 asinini decocti melle & sale cōsperso octo acetabula ppinato: post uero purgatione qui-
 bus & superior uitior, diēs inter hos cibis iisdem poculis, deambulationibusq; uitior;
 Qui sic curatus, tertio uel sexto mense morbo hoc liberatur. Si uero negligatur, citòq;
 non curetur, citò perit. Medelisq; iisdem emaciatur curato, corpus eius primum fomen-
 tis mādificatio, medicamentis uti magis auesculat, quare statim curato; si minus, cū mul-
 tis hic morbus confenescit. Sicq; utrum uelis horū morborum subluito. Duo uini albi
 acetabula cotulasue, mellis dimidium, olei tantundem, nitri quadrantem, succi Aegy-
 ptij tantundem, cucumeris syluatici foliorū succi cotulam acetabulūmue, & in noua ol-
 ea cōmisceto, calefacito & exprimito, percolatūue, sicq; subluito. Morbus autem ieco-
 ris hepatitisue bile atra gignitur, cum iecur ea petit, qui morbus per autumnum cū an-
 nus mutatur potissimum ingruit, qui sic afficit, iecur grauitur dolet, costæ postrema, hu-
 meri, iugulum clausus, mammae, præocatur, bilem; liuidā quandoq; uomit. Primos
 autem dies leniter friget, feruēq; iecurq; si tægatur dolet, color liuidus fit, cibaria stran-
 gulant, si penetrant accendunt, uentriculumq; subuertunt. Quæ per exordia patit, sed
 morbo procedente, febris dimittit, paucis cibis cōpletur, dolor iecoris solus remanet,
 qui modo crescit, modo relaxat, quandoq; repente uehementē obrepit, crebroq; animum
 intercipit. Cū dolet, hæc conferunt, si qua alia calefacientia quæ laterum dolori dantur
 & apponuntur, cum uero labor remissit, multa calida lauato, mullumq; uel uinum album
 dulce uel asperum, utrū horum cōferat propinato. Quæq; laterū morbo correptus, for-
 betur: cum uero dolet, hoc propinato, luteum, ouī gallinacei decoctum tritum cū solani
 succi, & mulli cum aqua dimidia lance cotulaue, quod dolore sedabit: si minus, quoti-
 die dato, donec sedetur, uel succum lassar herui quantitate cum origano trito, uino al-
 bo dilutum iecionis potato; uel medicamenta quæ doloris causā morbo laterum dātur
 superpotato. Capræ lac deinde potato cum tertia mulsi parte, quatuorq; acetabula sin-
 gula mane propinato. Cum aliud nō bibet, cibisq; dum morbus decernit abstinet, qui
 septē diebus ad summū, futurus nec ne sit mortalis, decernit. Si uero præfocet, mel, sal,
 acetum cum aqua in olla noua calefacito, ramulisq; origani capitati cum fructu misce-
 to, repidūq; uti uomat, dato. Strangulis deinde totum, donec ualde sudet, contineto;
 cumq; uomere ualet, prompte penna prouocando uomito. Sin autem uomere nō pos-
 sit, mulsi tepidi duo acetabula superpotato, sicq; uomito. Sicq; bilis quid uel pituita uo-
 mat, post quatuor horas reficito: proderit em. Postquā uero morbus decreuit, sic nu-
 tricato, cibaria pauca & pura dato. Si uero panem expetat, calicū purūq; comedito,
 si pultem mazanue nō trita, multūmue subactam, atriptōnue porrigito prius decoctam
 & subactam, carnēq; catulinam uel columbinam, uel pullastrinā decoctam elixāmue.
 Pīces mustelam, gattāmue, pīcem uulgo dictum galeōnue, torpedinem narcēnue, pa-
 stinacā trygonāue, ratas paruas, battidasue decoctas omnes, quotidie lauato, frigus ca-
 ueto. Quæ si feruentur, morbus hic qui difficilis & longus est, non redibit. Secundo hoc
 iecoris morbo hepatitisue, dolores graues per eadē, similiterue iecur premit. Sed co-
 lor qui in hoc peculiaris est, a priore differt. Morbus autem hic per æstatē potissimum
 gignitur carnis bubulæ uoratione uiolētāq; quæ hoc tēpore iecori insensibilissima sunt,
 maximeq; bilem iecori admouet: qui sic afficit, continua serie grauitur dolet, quod nun-
 quam dimittit, sed semper magis premit. Luteam bilem quandoq; uomit, quod cum fe-
 cit, meliuscule habere uidet; si nō uomat, bilis oculos petit, luteosq; ualde facit, pedēs
 que quandoq; turgent. Quæ quandoq; magis, quandoq; minus patitur; cum uero dies
 transferint, quibus hic morbus decernit, minus laborat, si nihil erret. Quem sicuti prio-
 rem nutritico curatūue; qui si præter modum tempusue potet cōstatue, quidue aliud nō
 cōmodum faciat, statim iecur tumet, durefcit, salit, dolet. Qui si quid festinet, subito ie-
 cur corpusq; totum laborat. Cum sic habet, primūque dies transferint, hunc foueto, de-
 inde scamoniū subter purgato. Si uenter combustus sit, quibus priores, subluito: quod
 bene faciet, post lauationē, lactis asinini decocti melle cōsperso potis octo cotulis sub-
 ter purgato, deinde caprini lactis decocti tres quatuorue cotulas mulsi triente, uel melle

Curatio subla-
uatioque.

Hepatitis unde

Medela.

Doloris reme-
dium.Prefocationis
medela.

Medea.

Atriptos.

Hepatitis se-
cunda.Cato bubula per æstatē
iecori est insensibilissima

Medela.

scamoniū.

244 HIPPOC. DE PASSIONIBUS, SEV MORBIS QUI INTVS, LIB.

anguinis missio

Hepatitis ter-
na.
Chole.

Splenitis.

Medela.

Saperde.

Que lienē ex-
tenuent.

Lienis secundus
morb.

Curatio.

Lienis tertius
morb.

Medela.

solo cōperfo mane propinato, lācꝝ equinū quo & afininum modo dato. Qui morbus sic curatus si exeat, satis est: si minus, de uena interiore cubiti dextri sanguinem mittito. Si uero tibi nō uideatur lacte afinino purgare, bubulo purgato, cuius crudi duas cotulas mulsi triente cōperfo quotidie decem dies propinato, deinde duodecim alios dies se-
xante mulsi cōperfo dato, deinceps cotulas duas lactis solius donec pinguescat, dato. Si ne sic quidem sedetur, qua maxime iecur tumebit & exstabit, furculis fulis ue buxeis oleo feruenti tinctis urito, uel fungulis, mycelis ue lineis octo, & apponito donec tibi be-
ne uideatur & uisille: quod si nanciscaris, sanabis, deincepsq; melius deget. Qui si nō u-
ratur, ceterisq; nō sanescat, tabescens peribit. Cum uero tertius hic iecoris morbus he-
patitis ue subit, cetera languens patitur, quæ priores, color nigrescit, nigricatue, chole-
felue iecoris pituitæ sanguinisq; cōpletum, & uti puramus rumpitur. Quo facto statim
fuit, succenset, perplexe loquitur, uti canis latrat, ungues rubescunt, nihil cernit, capil-
li eriguntur, uehementer febricit, quæ prioribus, huic dato: pleriq; tamē undecimo die pe-
reunt, pauci siquidem euadūt. Lienis uero morbus, splenitis ue solis calore gignit, cum
lien motu bilem trahit, quæ sic afficit, uehementer per morbi exordia febricit, quo proce-
dente dimittit, præter lienem, qui semper calet, sæpēq; uehementer uenteriliacq; dolitat.
Cibaria uero per exordia suscipit quidem, sed nō ualde demittit. Quo procedente color
luteus fit, uehementer dolet, iugulum clauēque emaciatur, cibaria nō uti per exordia su-
scipit, paucis cōpletur, lien eodem die & crescit & decrescit. Cum sic habet, hunc & ue-
rato & cocco cnidio subterpurgato, post uero purgationē, uel peri lēticulæ cremoris
acidioris tria acetabula sorbeto, uel betæ pinguis acetabulum farina cōperfa, posttridie
autem & tertio panis parum dato, lentemq; cum suilla carne cōtrita, uinum nigrū aspe-
rum meracius paulatim potato, diēsque hos quiesceto, paulum tamen intus in umbra de-
ambulator, deinceps uero panem cibarium porrigito. Carnē mausculi catelli, uel ouis
uel capræ tritam, falsamētūmq; Cadditanum, uel saperden, falsaq; acria acida acerbāq;
omnia porrigito. Cōm uinū subacerbum nigerrimum potato, dulcia pingua omena
rosa, lassar, allium, carnem porcinam recentem uel salitam, mugilem, anguillam, nullūq;
que holus crudum decoctū ue sine aceto dato, tamen radiculam & apium cum aceto
porrigito, farināq; uino cōditam sorbeto, uinumq; meracius potato: si autem uelis, pa-
nem calidum uino tinctū comedito, pilces uero scorpion, dracontia, coccyga, cobion,
callionymon decoctos frigidis dato, quotidieq; lienem extenuantia porrigito. Semen
alphodeli, uel uilci, tixiue folia, uel cornu capræ, uel semen uiticis, uel rutæ, uel mētræ ra-
dicem: quod horū uelis tritum ieiuno cum uino aspero propinato. Si uero possit, trigin-
ta dies ligna secato, fumisq; humeris luctator, die deambulator, tardius cubitum ito,
mane surgito, dictaq; comedito. Si uero lien his meliuscule nō habeat, fungulis myce-
siue decem magnis lineis urito, qua maxime tumeat & exeret. Si enim uti expedit uras,
sanabis, nō tamen celeriter. morbus enim hic multa curatione eget. Nā difficilis & lon-
gus est, nisi citō curet. Lienis hic secundus morbus isdem quibus prior gignit. Sicq; af-
ficat, uenter perficitur, lien turget, durescit, uehementēq; dolet, color nigricat, luride-
scit, putaminis granati, ferriq; similis reddit, malēq; & aures & gingiuarū olēt, & à denti-
bus discedunt, tibiæ ulcerantur, qualia epiniētes, membra emaciāntur, nihil oletat.
Cum sic habet, hunc medicamentis, eduljis, poculis, laboribus isdem quibus priorem
curato: cumq; non oletabit, sic subluato, cremoris betæ quatuor cotulis, mellis dimidiū
cotulæ, nitrī Aegyptij tali ouis quātitate trini cōmīl ceto subluatoq;. Si uero morbus his
nō sitatur, lienem uti prius urito, quem si nite uras, sanabis. Lienis uero tertius morbus
per uer potissimum gignitur, cum lien sanguinis repletur, uentrēq; petit, liēncq;, mam-
mæ, clauis, iugulumue, scapulæ, humeri uehementer dolitant: color autē corporis plum-
beus fit, pustulæ in tibijs fulcitantur. Quæ magna ulcera fiunt, primo cruenta uiolacæ-
æ & dura demittit, lien uti lapis durescit. Magis hic lethalis est quā priores, pauciq;
euadunt. Cum sic habet, quibus priorem & hunc curato, medicamenta tamen supra ne-
dato, sed infra, posttridie coccum cnidium lactisq; equini decocti cū melle cotulas octo
propinato: si minus, bubulum caprinūq; similiter alternatim. Post autē purgationem
uel peri

uesperi quæ priori. post medicamentū dato. sicq; uideatur. de sinistri cubiti uena interiorē
re sanguen mittito: ceteros autem dies quotidie ieiuno quatuor lactis bubuli cotulas
muria triente misto dato, deinde quibus priores, curato. nutritatq; coitumq; & ui-
uolentiam caueto. Quem ut priores si tibi uideat, urito. quia lien maxime tumeat. quæ si
rite uras. sanabis: qui si hac curatione nō sanescat. cum tēpore tabescēs peribit. Morbus
enim hic ualde difficilis est. Quartus hic lienis morbus per uer potissimū prorūpit. Cum
lien pituitam ad sese trahit. magnūq; subitū durusq; fit. deinde residet. cū tumet. uehe-
menter dolet. cum residet. nō. Qui morbus cum inueterauit. languescit. marcescit ue. ta-
men quandoq; subitū lien tumet. quandoq; repēte residet. Cū sic habet. per morbi exor-
dia cibaria nō suscipit. citoq; emaciā. corpusq; ualde male. temperat. Qui morbus nisi
citō curet. uel spōte resideat. cum dimisit. post quin. sexue mēses reuenit. qui per hye-
mem potissimū dimittur. quem si per exordia sumas. decē lineis ad lienem urito. & citō
sanabis: si nō uras. medicamētis. cibis. poculis. laboribus. quibus priores curato: sic em-
citō sanabis. Color huius exalbidus est. subluteus. squalidusque. Quintus lienis morbus
per autumnū atra bile potissimū fit. multo etiā olerū usu. potiq; aquæ. Qui cū caput. sic
afficit. lien ualde dolet. friger. feruet. nō comedit. lien non ualde crescit. sed durefcit. &
intestina petit uexatq;. Cū sic habet. medicamētis. cibis. poculis. laboribus. quibus prio-
res. hūc curato. Qui si tibi se prabeat. sicuti priores urito. qui morbus citō curatus mul-
tis citō prodit. Morbus autē hic arcuatus icterosus. cū quatuor sint. per astarem bilis
motu præcipue corripit. quæ sub cute. capitq; filit. quare corpus statim decoloratur.
luteūq; & granati putamini simile fit. sub capillōsque capitis. uti squamulæ sunt. lutei
oculi sūt. friger. feruet. luteū mingit cum sedimento crasso subluteoq;. cūq; ieiunus est.
cor & intestina uexant: cuius quis loquit petiq;. agrefert. exandescit. nec patienter
audiat. luteū albūq; & olidum demittit. Cū sic habet. hic quarto & decimo die ferē pe-
rit. quos si fugiat. sanescit: quæ sic curato. Cum febris remissit. multa calida lauato. mul-
sum propinato. ptisanæ succū cum melle cū ea nō decocto sorbeto. dum quatuordecim
dies transeant. qui lethalis ne sit morbus decernat. Post hæc quotidie bis lauato. primō
que paucis quæq; maxime petet. pascito. deinde plura dato. plurimūq; de die unum
album propinato. Sicq; tibi uideat tempore procedente luteus & nō ualidus esse. post ci-
bum (uti supra habet) uomito: qui si his fedet. satis est: si non. ueratrū potato. Post hanc
purgationē uesperi pulcē mazanue mollē teneramue. panisue interiora comedito. pul-
uimq; gallinacū cum capsa. coriandro. selamo. cafeo. sale decoctū. & uua pasta alba. ui-
nūq; albū asperum peruerutū potato. Vtriculumq; inferore subterpurgato. post tri-
die ciceris albi cremoris cū melle duas cotulas propinato tres dies: deinde cū his aquam
decoctam. forniculi radices tenuiter cōcillas quantū tribus digitis capit: quatuor aquæ
sextarij. donec dimidiū remaneat. coquito: ciceris albi sextariū similiter coquito. dein-
de utriq; colatā misceto subdiuatq;. uinūq; hac aqua diluito. si uelit. solā hanc aquam
potato. nec aliā. Si uero hunc potū auerfetur. sic hoc paratum dato. caricas albas sextarij
menfura. quatuor aquæ sextarij coquito. deinde colato. subdiuatq;. Quam solam uel
cum uino ne plus cotulæ dimidiū potato. ne uentri citaret: quotidie & hac optima sunt
propinare. cū uini albi ueteris cotula tritū cucumeris semen. apij. sceniculi. cuminū. Aes-
thiopicanum. adianton. coriandri herbam. uuam pastam albā: si hac. uel illa poter. iuuabi-
tur. citōq; sanescit. Secundus autē hic arcuatus morbus icterosus per hyemem corri-
pit: temulentia uel frigore prius quidem friger. deinde feruet. nā corporis humiditas sub
cute cogitur cū corpore: quod sic habet his patet. corpus eius liuidum & subdurū est.
uenæq; quæ per corpus tendūt. luteæ sunt. maiōresq; & crassiores quā prius. Quæ-
dam etiam alia uenæ per corpus tendūt subatra. quas si quis secet. sanguis luteus deflu-
et de luteis. de nigris niger. nec præ pruritu corporis. uestitū contactum parit. Qui cupit
illuc & huc discurrere. sed crurum debilitas nō sinit. ualde sitit. Morbus autem hic mi-
nus lethalis est quā prius. plus tamē durat. nisi primis diebus sanescat curetūre. Sin
autem hic morbus producat. octauisq; nonariisue fiat. & in morbum cōcidat. mor-
bus & dolor magis premis. qui surgere statēq; negi. multiq; hoc tēpore subitō pereunt.

lang. m. s. io

Lienis quartus
morbus.

Curatio quæ.

Lienis quintus
morbus.

Medela.

Icteros. arcua-
tusue morbus
primus.

Medela quæ. prognosia

vomitus.

Maza.

vinum quale.

Ciceris albi cre-

mor-

Decoctū aquæ

considerato.

Caricarum de-

coctū quale ui-

deto.

Potio alia.

Secundus arcua-

tus.

Quædi in hoc

morbo uenæ.

Medicula. Cum sic habet, si per morbi principia hunc adeas, cum iam septē dies transferint, uera-
tro potiora, uetriculumq; infra lucco ut priorem, fubterpurgato, medicamentaq; p-
Cantharide. ratera alia dato. Præterea quodidie bis terte quatuor cantharidas sine capite halis p-
tis, dimidia uini albi cotula diluas, melle pufillo cōſperſus propinato. Si uero morbus
procedat, balneis & fomentis curato. Quæ apparet comedito, unum album alperu po-
ſito, cæteris quæ priori porrigito. Morbus autē hic longus & difficilis eſt, niſi per exor

Tertius arcuatus. Tertius autem morbus arcuatus propterea communis, epidemiusse dicitur, quoniam omni tempore corripit, qui plentate temulentiaq; præcipue gignitur. Cum vero frigit corpus, oculi statim ualde lures fiunt, pes capillisq; & ungues morbus progreditur, frigit, lentèq; feruet, corpus debilitatur, caput dolet, luteum & crassum minuitur. Ad hoc morbum, si quis, ut ait Galenus, minus animi priores lethalis est, citius cura

Chiratio q̄ *gr.* Morbus autem hic aditus c̄teris nimis *q̄* *gr.* prorecedat
zine fancl̄ic. Cum sic habet. cubiti uenam pertundito, sanguēq; mittito, poltea foueto,
& elaterium propinato, tertio; die lacte asinino subterpurgato, ceteraq; forbimentis,
pocula, cibaria, q̄ *gr.* priorū dato. caput laxepurgato, tepida propinato: multa calida la-
uato, carnem triam cum uino albo propinato, ceteraq; quae prioribus facito. & cito la-

Quartus regi- nescet. Quartus uero morbus arcuatus per hyemem pituita maxime fit. Color huius
us morbus. bus est, pectus pituita cōpletur, cum album spuit singultus obrepit, crassum & album
mingit cum farinaceo sedimēto. Morbus autem hic arcuatus interdōsue lethalis non est,
circa si cūctus fonscit. Cum sic habet, epidium granum huius propinat, post purga

[illegible]

Tyrphos und: *Suppor tyrphoshe his morbus uocatur: qui per altatum cum canis altron turgit, corripit, quo bilis per totum corpus agitur statim grauitur febricit, altatus, & prae grauedine debilitatur, manus & crura nulli sunt uili, ueter pergitur. Quae demittit male olens, maxime torquetur, haec patitur, si quis cum erigat, stare nequit, prae altatu oculis nihil cernit, si quis eum interroget, audit, sed prae labore nequit respondere. Cum uero per ritus est, accitae cernit, audacter loquitur, potum & cibum petit: quem si quis det, statim nil uomat, animo liquitur. Morbus autē his lepreum uel quatuor & decem diebus terminatur. Plerique & ad quartū uicem emittit transcurrunt: quos si fugit, sanefcit, quibus*

Medela. diebus sit necne lethalis morbus declarat. Cum sic habet, hunc sic curato. primis diebus
ne lauro, fed uino & oleo in cubili nitari, cibaria ne dato, fed tenues forbitiones frigi-
das, unum nigru, alperum, si conferat, potato: si no, album, alperum, dilutius. Si tunc
Qui estus leni
atur. menter pre æstu sitiat, multum potato & uomito . Quæ bis tunc deinceps facito, cum
sit sitiat, si quidam pueri exomito, quæ bis tunc deinceps facito. Si quidam
pueri exomito, quæ bis tunc deinceps facito.

æltus habet. Linthea gelida aqua tincta, qua maxime æltuat uriturus,posito. Si corpus horreat, aquæ refrigerant, demito; cum sic laborat, maxime periclitatur, ne eo dolore repete animæ emittat: quare sūma celeritate medicamæ doloris causā, quæ laterū morbo corripit, dato. Cū uero resipiscat, statim cibo, potu, balneis reficito, morbus em

typhos diæ:
his difficilis est, paucis diffugiunt. Securus autē typhosus malū est; quod omni
tēpore corrumpit corporis humiditate, et humida cibaria, multumq; potū carnes sordēdo
faciēda fit malū. Malū em̄ hoc ex his maxime gignit, Teretiana, quartanæ per exordia ca
pit & incipit. Caput ualde laborat, quidq; & corpus: qui cum dimisit, spiritū uomit, cre
broq; nauēat & eructat, pupulo oculorū dolent, uulnus, totumq; corpus & pedes quan
doq; naues, pectus & capula quidq; dolent, uenter perturbat, uix, totūq; ualde tue

tur, muli & pumofum fpuit, quod quodq; faucibus hareret & exasperaret, praefocicet
 cas, fepitq; faucibus inflammant. Cui fe hunc labor premit, quod quodq; uehemus fpiritus an-
 guis uocat, fepit & repente per labore fpiritus animae uel, agit, emittit uel fepit uel qua-
 uocordem diebus, muli & in uiginti quatuor producit, fepit, repente morbus dimittit-
 tur, fanusq; effe uidetur. Quare donec uiginti quatuor dies tranfeant, obferuato, cuffio-
 dico uel fuftragiat, non tere perit, cum fe habet, farinam decoctam cum melle con-
 fperfo forbeto, unum nigrum dilutum paulatim cum uoluptis potato. Cibaria pre-
 liquam.

inquam hi dies transcant, ne porrigito: deinde polypos uino decoctos comedito, iusq;
 sorbeto. multasq; radículas raphanidasue comedito, semenq; cardami tostum tenuiter
 tritum cribratum, cum farina uino aspero decocta mane potato. Donec hi dies transeant
 ne lauato, sed uino cum oleo tepido in cubili linito, multumq; tractato. Vinumq; nigrū
 cum quo Pæonia decem bacca decocta sint, propinato, hocq; ius propinato. Si uero me
 lito caseo, papauere, lasare, sale, oleo & aceto coquito, hocq; ius propinato. Si uero me
 dicamentum potare uelis, coctum enidium propinato, postq; purgationem, tria farina
 pinguis acetabula sorbeto, uinum idem potato. Quicquidq; medicamentorum, sorbia
 tionū, potuumq; dabis, siue singula, siue plura simul, profuerit: sicq; citō sanabis. Mor
 bus tamen hic difficilis est, pauciq; fugiunt. Tercius uero stupor typhosus tunc gigni
 tur, cū bilis putrefacta per uenas & articulos sanguini miscetur, sititq;: quod potissimū
 in articulis fit, quandoq; & toto corpore, doloresq; graues præbet, multiq; hoc morbo
 claudi fiunt, cū bilis in articulis relicta durefcit, dolorq; qui cessat, tres quatuorue dies
 superuenit. Cum sic habet, hunc sic curato: cum dolor corpus uexat, oleo linito, calefaci
 entiaq; linimenta ponito: qui dolor cum cessauit, ueratrū cum torū corpus præfoueris
 dato: postridie uero serum capræ decoctū cum melle & sale, quod sic conficies, duo fe
 ri congia feruere facito, quorū altero mel, sale altero adjicito, calicemq; inde alterne
 propinato, donec totum potauerit: post purgationem uesperi lentis cremorem, betaq;
 pinguis farina conspersa mensura acetabuli sorbeto: deinde pulli gallinacei, uel columba
 bæ, uel tururis, uel ouiculæ uel suis carnem pinguem comedito: ueratrū autem sexto
 quoque die dato, si quaque articuli tumeant, nec discedat, cucurbitulam admoueto,
 tricipidēq; acicula cōpunctis genibus sanguinem trahito, si genua tumeant, cæteros autē
 articulos ne pungito. Dies autē intermedios cibū hunc porrigito, panem percoctum,
 pulcem, mazanue conditam pſastenue, carnemq; pullastrinam uolucrinamq; assam nō
 salitam: si minus decoctam iure macerata, caseūq; seſamo, saleq; conditam, picibus ue
 ro carnisissimis assis, sicuti carnes uitior, uel decoctis cū origano, oleo subunctis. Vi
 num autem album, si conferat, potato: si minus, nigrum, per dies uero mane & post coe
 nam deambulato: serum autem & lac, si tempus ferat, semper potato. Si uero tibi uidea
 tur, & hac alinum decoctum dato, qui si sanefcat, multum & frigus & æstus cauetor: ci
 bariāq; non multa sumito, ne morbus redeat. Qui sic curatus sex mensibus sanatur: tot
 enim mensium spatium sit nec ne mortalis hic morbus decernit, & si citō curetur: diffi
 cilis enim est, & cum multis simul moritur. Quartus uero stupor typhosus, malum est
 quod pomorum tempore gignitur, cum quis multifariam ijs completur. Multis tamen
 hic morbus factus est, cum libi placente, sesamiq; multum, cæteraq; mellita & dulcia
 ria inexplebiliter comedissent. Mel cū decoctū astuosum est, uentriculoq; affigitur, po
 stea cum digeritur, in uentriculo feruet, uenter statim tollitur, & tumet, acceditur, di
 strumpi uidetur, deinde uenter subito defluit, cumq; semel defluere cepit, multos dies
 purgatur. Plurimi post hanc purgationem sanescunt. Cum ergo sponte purgatus sedat
 tur, lentis succi tria semisextaria cum sale potato: post uero succi purgationem uesperi
 lenticulæ cremorem insalutum, frigidum acetabuli mensura sorbeto, uel lassā cum pin
 gui beta farina conspersa multū decoctum insalutum acetabuli mensura dato: uinū autē
 nigrum asperum paulatim potato: deinceps eadem facito, cibariāq; dato, panem perco
 ctum, pulcem mazanue pſasten conditamue maxime: deinde primos dies farinā coctā
 sparso melle comedito: uinū autē acerbum, nigrū potato, donec morbus sistatur hac fa
 cito. Qui uero pomis hoc morbo corripitur, perflatur, torquet, dolet, cibaria non de
 mittit, uenter turgit, durefcit, friger, feruet. Cū sponte uenter mouetur, dies uiginti cū
 minimū purgatur: quæ purgatio cū sedatur, sanefcit: si non purget, succo hyppopheos,
 coctūq; enidio purgato, spote purgato, hac uesperi dato. Postridie uero si febricit, quie
 scito, paulūq; uini eiusdē cū aqua gelidissima propinato: si nō febricit, cibis nō humidis
 sed ualentioribus nutritato, cibariāq; respectans deambulato. Multis tamē hic morbus
 in aqua subtercutē hyderōne tranſiuit. Quare si tibi uideaſ, quibus quantē hyderion
 æne lauato, uel chapſū tria corula multū subacta, hacq; subluato: qui sic curatus, citō ſa
 natus.

Potio que.
 chiler pæoniae baccas

Typhos terri
 us.

Medela.

Potio que.

Maza pſesta.

Typhos quare
 tus.

Morbuius
 causa.

de mell
 vide. p.

Medela.

Typhos quintus. nescit Quintus uero typhos gignitur, cum humor corporis putrescit, nimisue siccescit; quare qui hoc morbo laborat, perhumidus est, subluteus, translucidus, uesciaque loci plenae similis uidetur, nisi quod non turget, sed macilentus est, siccus & debilis, clauusque praecunctis in corpore potissimum emaciantur, & uultus, oculi autem ualde cauantur. Morbo quidem hoc haec patitur, corpus nigricat, caussa est, cum uenulas cutemque bilis atra subit, superque his cum calor superuenit, quo necessario uenulae accenduntur siccescuntque adeo, sanguinem per eas uti non fluat. Languens ergo haec patitur, emaciatur, oculi non nictant conuiuent uel, muscaeque & uillos per uestem fragulaeque caput, cibo grauatur magis quam sanus, lucernae extinctae odore laetatur, crebro per somnum polluitur, & cum deambulat, semen genitale saepe progreditur exitus. Cum sic habet, superiorem uentriculum ueratro nigro purgato, sed inferiore scamoniae succo, post uero purgatione quae ceteris dato, serum, bouis lac uel caprae suo tempore, lac asininum coctum uti subterpurget, qui sic curatus, biennio ferè sanescit; cibaria quae uolet, porrigito. Plurimum comedito, cibaria respectans deambulat. Morbus hic maiorem annis uiginti capit. Cum autem coepit, per morbi principia nisi curetur, non desinit, nisi uiginti anni transierint, sed haeret; postea nonnullis si curentur, exit. Morbus enim hic perdifficilis est; Conuoluoli hileiue mala haec uocantur; quae his de causis potissimum fiunt, cum quis hyeme calido & humido nutritu utitur, cibariaque respectans non deambulet, sed satur & plenus usque dormiat, subitoque per gelum longum iter facere cogatur, subterque ossa frigat; qui sic afficit, corpus totum inflatur, color plumbeus subrepit semperque adeo frigit, ut si quid calidum admoueatur, non sentiat, corpusque eius calida perlustratur. Quamulase remittit, scortum praefertim; quod si digito premas, cedit; quod tibi os demonstrat. Cumque bibit, perfringitur, debilitatur, crura grauescunt; si deambulet, labant tremunt; si cliuam ascendit, ualde anhelat, uisumque uti onus suspendi & pendere uidentur. Per noctemque ualde sitit, cibariaque quae comedit, cruda demittit. Cum sic habet, hunc foueto, cneoronem, uel hyppopheos succum, uel cniidum coccum propinatio; post uero purgatione, quae prioribus dato; postridie uero lac asininum decoctum sale confusum duorum sextariorum mensura quotidie bis propinato; panem uel peri carnemque ouillam decoctam comedito, polyposque nigro uino coctos, cremoremque forbet; deinde lentem sic paratam dato, lentis corallam decoctam terito, farinam, lassar, salis, aceti, allij paulum; calcitritum, pulcimumque boni odoris caussa supermittito. comisceto, cum aqua bis terue serueto, ne nimis crassescat curato; deinde refrigeratum diffusum, porrigito. Dies uero medius & sextus quoque die uomito, crebroque ante hoc & medicamenta foueto; tertio quoque die, si coherat, lauato; si non, limbo, si possit, cibaria respectans deambulat, deinde sambuci folia, conuoluolique, conyzae uel semper tenellae decocta comedito. Sic enim curatus melius deget, morbusque annuo spatio deferet; plerique tamen iam sanatis post duos annos reuenit, quare si redeat, eandem medicinam adhibeto. si uero post tertium annum redeat, non timent, sed gracilescit & emaciatur, uultusque primus magisque quam prius exalbescit, quandoque his hyderos in uentriculo sit; quod si cadat, ne secato, periret enim; sed si de quibus aqua de liene laborantem, curato; quod per exordia facito; si non, tam cito non sanabis, morbus enim hic multa eger curatione, difficilis cum sit. Conuoluolus autem hic secundus hileiue per aestatem maxime capit, palustribus locis, sed potius aquae potu, multi sub sole uerantes morbum hunc, capitisque dolorem conceperunt. Quare quae priores patiuntur, praeter colorem, qui corticis granati similis his redditur, quandoque oculi morbi arcuati complentur icteriae. Cum sic habet, quibus priore & hunc curato, decoctum quae cicris albi cum uino propinato, caputque tetragono purgato. Minus quam priore hic lethalis est, conuoluolusque arcuatus hileiue icterodes dicitur. Tertius hic conuoluolus hileiue, quibus & priores afficit, per autumnumque coepit. Malo autem in hoc haec cadunt, os male olet, dentibus gingivae defecunt, sanguis de naribus manat; quandoque & in cruribus ulcera prorumpunt, quorum quaedam sanescunt, quaedam repullulant; colore nigro, cutemque tenui, qui & deambulare & laborare cupit. Cum sic habet, quibus priores, hunc curato; hisque subluo, eucumeris agrestis folia quinq; tenuiter terito, mellis dimidium

ambusa folia
omaculatur.

Sambucus.
Conyza.
Mallum hoc
reuenit.

Conuoluolus
autem hileiue
icterodes.

Curatio.
Tetragono
purgat.

Conuoluolus
eruentus hileiue
ue benemittit.

Modela.

diū acetabulū, oleūq; tantundem cōmisceto, salis manu plena decocti betæ, quatuor cotulas quæ subter dato, postea lactis afinini decocti cotulis octo cum melle subterpurgato, per anni tempus idoneum & lac bubulum quadraginta dies potato, mane duo acetabula, cotulasue cum tertia mulsi parte quotidie propinato. Morbus autem hic multa eget curatione, si non, nō exit, abituē, sed cōmoritur. conuoluculus autē hic eruentus uocatur, siue hileos hamarites. Mala uero quæ crassa dicuntur, potissimum his fiunt, cum pituita, bilisq; in corpore misceat, uentriculūq; petit: qui tumet attollitur, quæ unā tanquam unda supra & infra currunt, quo friget ieruetq;, caputq; dolet, qui dolor cum ad intestina peruenit, strangulat ferē, bilēq; acidā quandoq; uomit, salām quandoq;, quam cum uomit, os amarum remanet, latera costarū rubent: quoniam pituita cum in uentriculo est, sanguis calore coactus costas petit, rubefacit, calefacitque, scapularū curuatur, corpus nusquam, tanquam totum ulceratum sit, tangi non sinit præ dolore, carūq; præ dolore salit, testes contrahuntur, uesica fedescq; calet, crassūq; sicuti laborantes morbo aquæ subter cutem hydropēsue mingit, capilli capitis defluunt, pedes semper frigent, collum, scapulas, costas maxime dolent, per cutem semper quid currere ei uidetur, morbusq; nunc premit, nunc laxat, quo procedente continenti premit, cuius capitis durefcit, rubescitq;. Qui hæc patiēdo sex annos perficit, multus postea sudor olidusq; defluit, saepe per somnū semen genitale suberuentum subfluidumue proijcit, quod malum solis calore uel aquæ potu gignitur. Cum sic habet, hunc cneoro uel cniadio cocco, uel hyppophæo subterpurgato, deinde lactis afinini decocti cotulas octo melle consperso propinato, postridie uero post hanc purgationem, quæ ceteris portigito. Primos uero dies quæ morbo aquæ hydropēsue correptus, comedit: si possit, deambulato: si nō, quiescit, si uero per febrem comedere nō possit, lenticulā sorbeto, uinumq; nigrū quam asperitū potato. Morbus autē hic per autumnū, pomorumq; tēpus maxime corripit: qui si curetur, sexto anno sanat. si nō, ad decimū usq; progreditur: cū multis etiā nisi curet, morit. Crassum autē hoc malū secundū sit, cū bilis in capite cōstitit, iecurq; petit, sicq; afficit, iecur tumet, præcordiaq; hic tumor uexat, caput, tempora, aures, oculosq; dolet, sapēsque acute nec uidet nec audit, horroresq; & febri supercapit, quæ per morbi exordia modo plus, modo minus hūit, morbusq; q; plus inueterascit, tanto magis corpus laborat, pupillæq; oculorū hebetantur: quibus digitū si admoueas, nō sentit, quoniam nō uidet: nihil em digitū admoto nictat, quo dignoscas eū non uidere, qui si quid uideat, quicquid pediculus ratus in stragulis capiet, cūq; magis præcordia iecur uexat, desipit, sibiq; feræ monstrāq; alia præ oculis diuersare uidetur, hominesq; armatos pugnare, scq; inter eos, tanquā pugnas & prælia uideat, loquit, progredit, si quis uetet, minatur, si surgat stertue, crura tollere nequit, sed recidit, pedes eius semper frigēt, cum dormit per somnū exilit, cū insomnia formidolosa uidet, terretur, quod hac re dignoscimus eū insomnia exilire terriq;: nam cū resipit, insomnia, quæq; fecit narrat, quæ sic patitur, quandoq; totū diem noctemq; mutus iacet, multūq; anhelat: eū autē non desipit, statim resipit, si quis se interroget, respondet, dictaq; omnia agnoscit, deinde paulo post eodē recidit. Morbus autē hic tunc præcipue prorumpit, cū quis peregre proficiscitur, uel deserta loca peragrat, uel phasma imaginulāmue aliquā uisam timuerit, qui & aliās etiā fit. Cū sic habet, dulcet uino quinq; ueratri nigri obolos propinato, uel his lauat, nitrū Aegyptiū ouiculæ tali quantitate tritū mellis optimi, oleiq; dimidiū acetabulū cū betæ decocto mensura quatuor cotularū calefacto, subdiuato, tepidūq; subluitor: uel si uis pro betæ decocto lac afininū decoctum cōmisceto, hōcq; siue febricit siue nō, subluitor: deinde pitisanā cremorem cum melle sorbeto, melq;, aquam, acetūq; cōmisceto, donecq; morbus decernat, potato: qui quatuordecim diebus sit nec ne mortalis, decernit cū longissime. Multis tamē hic morbus cū abisset, reuenit: qui si redeat, periculū est ne pereat: qui septē diebus sit nec ne mortalis, decernit: quos si fugiat, nō ferē perit, sed si curet pleriq; sanescunt: qui cum cessauit, optime nutrito, placidēq; ingerito, quæ uentriculus suscipiet, ne uratur arefcatur, neue fluctio utrūq; superueniat, caueto: nam utrumq; periculolum est. Quotidie autē lauto, post cibaria modice deambulato, ue

Crassa mala
hileos hamarites

Morbi causa.

Medela.

Crassum malū
secundū quoniam
topere uixet
aspice

Phasma morbi
huius causa.
Medela quæ.

*Tertium cras-
sum malū unde* Item leuē mollemq; amictu, lac & serū per anni tempus quinq; & quadraginta dies po-
tato: quæ si faciat, citò sanescit. Morbus autē hic difficilis est, multaq; curatione eget. Ter-
tiū uero crassum malū pituita putrefacta gignitur, quod ructus indicat, nam radículas
olet: malū autem hoc de cruribus aufpicatur, deinde uentriculum petit & intestina, quæ
murmurant, uomitumq; acidæ putrefactæq; bilis agunt: qui cū uomuit, sefe non habet,
postea ad intestina defluit: quandoq; repente tam grauis dolor caput uexat, uti præ gra-
uedine nō audiat nec uideat, multusq; & olidus sudor scaturiat, præcipue cū dolet, mor-
bisq; requiē facit, color eius arcuatus fit. Morbus autē hic paulo minus quā prior mor-
tis est. Cum sic habet, uentriculū inferiorem hyppopheo purgato, superiorē ueratro,
Medela. caput tetragono, cū ueratro purgatus est, post tridie lacte asinino decocto purgato: ter-
tio uero, quarto & quinto caprino cocto: dies autem uiginti bubulū crudū, uel caprinū
tertia multi parte cōmixta sextarium propinato: post autem purgationem infra medica-
mentorū quæ hydero detentis porrigito: deinceps cum lac potauerit, panem percoctū
comedito, pisces, scorpion, uel callionymon, uel coccyga, uel frustulū raie cum condi-
mentis decoctū, carnes uero ouiculæ, uel pulli gallinæ decoctas. Vinū autē si conse-
rat, albiū potato: si minus, nigriū aspersum: deinde post cibum deambulato, ne frigeto. Si
huic cibaria dicta non conferat, psianā milūm ue forberet. Si triginta dies huic morbo
difficili transcant, qui sit nec ne mortalis, decernūt, languens sanescit. Quintū uero cras-
*Quintū cras-
sum malū unde* sum malum sit, cum alba pituita longa febre in uentriculo consistit, de uultuq; aufpica-
tur, qui tumet, deinde uentriculus, corpusq; sicuti laborant, de lassat, uentriculusq; uale-
de grauiatur laboratq; pedesq; turgent. Si pluat, pulueris odorem nō sustinet: si in plu-
uia sit, terræq; odorem sentiat, repente concidit. Morbus autem hic & si crebro cesseret,
Curatio quæ. diutius tamen durat, tardiusq; tollitur: quem uti hyderon curato, fomentis, medicamen-
tis, defatigationibus, cibisq; Morbus autem hic sex annos ferē detinet, deinde cū tem-
pore rite curatus sanescit: qui si per exordia nō curetur, difficilis redditur, multaq; cura-
tione eget. Coxendix autē, ilchiā sue de his præcipue causis & alijs gignitur. Præterea
*Coxendicis do-
lor.* multis, si diutius quis sub sole uerfetur & car. coxendicēsq; calefiant, ilchiāue, humorq;
horū articulorū, & aliorū aestu siccescat cogaturq;. Quod sic esse coniecto. Languens
enim flexere mouereque hos articulos & alios præ dolore, qui inest, nequit: digitū com-
pingunt, lumbos, uerthebras quæ secundū coxēdices sunt, maxime dolet, coxēdices, in-
guina, genua grauis & æstuosus dolor uexat. Si quis eū attollat motūue, præ dolore ue-
hementer gemit clamātque, quandoq; neruorum dissentio spasmōsue, frigus & febris
superuenit. coxendix etiam bile, pituita, sanguineque gignitur, tanquamque omnibus
his malis laboret, similiter doliat, quandoque etiam friget, lenitēque febricit. Quare sic
Medela. eum qui hunc morbum sole concepit, curato. Corpus eius fomentatione madefacito,
cibaria, pocula, cætera quæ dantur, tepida, liquida, humidāue, decoctaq; dato: cibo ue-
Maza atriptor ro panēue & pulte, maza ue atriptor, nō multūm ue subacta & molli uitior: uinū album
aquosum potato, corpore quiescito. Si surgere statēue possit, quotidie parū deambula-
to, non multaq; lauato, cūmq; tibi bene habere uideatur, corporēq; hudus esse, placide
lenitēue multū foueto, quod magis liquefaciet, humorēmq; in articulis coactum edu-
cet: deinde post tridie cniū cocciū propinato: si non iuuat, hoc subluo, cumini dimidi-
Lauatio quæ. um acerabulū, cucurbitā parū solidā non cōcisam in mortario terito diligēter, cribra-
tōq; minz quadrantē nūtri rutuli Aegyptij triti: hæc in ollam iacito, olei acerabulū, uini
albi tantundē, mellis dimidiū supermittito, cūmq; betæ decocto, dū satis crassum erit,
coquito, deinde linteo pcolato, mellisq; Attici, si mel cōcoquere nolis, acerabulū cōmi-
sceto, uel mellis optimi cuiusuis: si Atticū non habeas, cū trulla coxeris. Si lauatio crasse-
or sitq; oporteat, uinū idē crassitudinē respectādo superfundito, hocq; lauato: deinde si
oporteat, tres usq; dies purgato. Si uero plures dies purget, tria bubulū caprinūque lactis
acerabula propinato, deinde betā pinguiter conditā sine sale comedito, multi tamē hoc
*Biliofus mor-
bus.* morbo claudi sūt. Si uero morbus hic bile gignat, ueratrū, scamoniæ ue succū uti per
inferna purget, ppinato: post purgationē, psianæ duo acerabula cū melie forberet: po-
stero autē die, teritiōq; cū foueris, lacte asinino decocto purgato: uesperti autē pinguis,
betæ

betz cum farina decocta duo acerabula comedito, uinum autem album dilutum, aquo-
sumue, dulce & nunc & post medicamenti purgationem potato. Si uero pituita langue-
at, enidio cocco uel hypophleo cum foueris potionato: post uero purgationem, forbi-
menta poculacq; eadem, lactisq; potionem porrigito, dies uero post hoc uictu quam le-
uissimo uitor. Si his iuuetur, sat est: si minus, fungulis, cantharidisue olea, carnea uero
fermentis multis lineis & altis perurito. Si uero sanguine langueat, fouero, cucurbitu
lamq; admoeto, uenasq; poplitum aperito: si tibi uideatur, & enidio grano potionato,
uictuq; siccissimo uitor, uinum ne potato: sed si petat, quamminimū dilutissimūq;
dato, parūq; deambulato, sed si possit plurimū, quod pituita laborati confert etiam, si
uero stare nequeat, quauis causa laboret, crebro per cubile uoluto, ne cartilago hu-
more intus coeat: quod si cadat, necessario claudicabit. Si autem uelis sanguine laboran-
tem subluere, sanguinem pituitamq; de coxendice uti deducas, his lauato, salis triti quan-
tum manu capitur, oleiq; cotulam in hordei decoctum mitto, hocq; tepido duarū co-
sularum mensura subluo: quem si sic cures, celerrime sanabis. Morbus tamen hic diffi-
cilis nimis & longus est / Tetani tres. Si uero super uulnere neruorū distentio, tetanos
ue fiat, malae mentūq; compinguntur, os nequit aperire, oculi lachrymāt contrahuntur
que, scapulae compinguntur, manusq; spinam, crura constrictere nequit. Cum uero le-
thalis est, cibum potumq; per nares reiecat. Cum sic habet, hunc fouero, pinguiq; ad
ignem perungito, calida superposito, deinde abstinuium, uel lauri folia uel hyoscyami
semen tritum uino albo subigito, & in ollam nouam mitto, tantundemq; olei cum ui-
no superpargito, calefacito, multūq; & calido caput & corpus perungito, deinde carne
fascia embareue in superiora trahito, uestimentisq; mollibus purisq; couoluto, & in cu-
bile reclinato, donec ualde fudet, mullum deinde tepidum, si bibere possit, per os: si mi-
nus, per nares infundito, uinumq; album quamuis uisissimum & plurimum propinato.
Quae quotidie donec sanescat, facito. Morbus autem hic difficilis est, celeriq; curatione
eget. Distentio autē neruorū in posteriora, opisthotonosue similiter afficit ferē, uti pri-
or: qui fit, cum prae grandes nerui ceruicis angina, uel uix morbo tonsillae purulenta
afficiuntur. De capite quandoq; cū febris superuenit, dolor neruorum conuulsioe, si
uel spasmus fit: quin & uulneribus euenit. Hic autem in posteriora trahitur, distenditur
que, praeter dolore scapulas & pectora gemendo dolet: qui adeo conuellitur distendi-
turq;, uti qui adsunt, assistuntue uix eum contineant, quin de cubili saliat, qui per eundē
diem quandoq; melius, quandoq; peius habet. Cū sic habet, quae superiori & huic por-
tigit, facito. Morbus autem hic cū longissime, quadraginta dies durat: quos si fugia-
at, sanescit. Distentio autem hac neruorū tetanosue hic tertius causis iisdem quibus
prioribus gignitur, sed minus lethalis est. pleriq; tamen in posteriora cadentes hunc mor-
bū ceperunt: qui sic afficit, corpus totū conuellitur: primo quidē circumtagatur, dein-
de tempore procedente in cubile decumbit, cūq; labor spasmūq; remittit, surgit, pau-
cosq; dies similiter deambulat, postea rursus in iisdem doloribus iacet, qui hac patitur,
crebro mutatur, si quid comedat non demittit, nisi uix & combustum: quod si in pecto-
ra resiliat, praefocat. Quem si quibus priores cures, citō sanabis, putanayq; tremore te-
nui cum melle subluo.

Pituitosus.

Sanguineus.

pbtomia

Tetani tres.

Curatio.

Embates.

Opisthotonos.

Curatio.

Tetanos ter-

tius.

Medela.

DE COMITIALI SACROVE MORBO LIBER,
Quem Hippocratis esse Galenus negat, uiri tamen non penitus ignari dicit esse.
Nam Hippocratis stilum, sententiarumq; acumen non sapit, inquit.

Orbus quidē facer uocatus sic habet, diuinius sacratiūq; ceteris morbis
nihil mihi habere uidetur; nam eandem naturam unde gignitur quam cæ-
teri morbi habet. Naturam autem causamq; diuinā quadam imperitia &
admiratione homines in hoc esse putant, quod nihil commune, nec simi-
le quo dignoscatur, cū ceteris morbis habere uideatur, diuinūq; nescio
quid in hoc feruari & inesse medendi quadam imperitia censuerunt; liquidē expiamen-

lib. 233. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

Comitidis morbus.

Cur hoc melle
nō magis diu
num quam alia
putandū sit.
lib. 233. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

tis, excantationibusque medentur & dissoluunt. Si uero diuinum malū hoc ideo putetur,
 quod in sese diuinum quid mirandūque habet, certum est esse plurima mala quæ mira-
 eorum natura diuina putanda forent non minus, & nō unum, quæ nemo diuina esse duc-
 cat, sicuti nunc demonstro. Diurnæ enim febres, aphemeriue tertianæ quartanæ uel
 mihi nihil minus diuinum habere uidentur, diuinorumque numine fieri quā hoc: siquidem
 homines ipsi correpti subito nulla patienti causa desipiunt furuncibus, multaque non oppor-
 tune peragunt, quin & multos dormientes lugere uidi, nōnullos clamare, quosdā stran-
 gularos, de stragulis quosdam exire, desipiendoque cursitare dum expergilcerentur, de-
 inde sicuti prius resipiscere, quamuis palliduli debilesque redderentur: quæ nō semel, sed
 sæpius uidimus: multaque alia fieri, quæ narrare longum esset. Mihi quidem hi homines
 uidentur, qui primi hoc malum consecrauerūt, fuisse, sicuti nunc sunt circulatores, ma-
 gi- givæ, expiatores, excantatoresque, & ostentatores arrogantes, talesque homines, qui se san-
 ctos religiososque admodū fingūt, proptereaque multa scire: qui cū nescirent qua ope hoc
 tolleret, si qui liberarentur diuinitus actum prædicabant, ne eorum inscitia pateret, si-
 bique ipsis ruta uia medica quid tentabāt, partim expiamentis, excantationibusque, balneo-
 rum ciborumque multorum abstinentia: siquidem mandabant marinis his piscibus tan-
 que uetari- quam non commodis ut abstinerent, mullo, melanuro, mugili, anguilla: carnibus uero
 capræ, cerui, porci, suis: auiusque his, pullastris, columbis, turturebus, auritis ordisue,
 quæque ualentiores esse putātur. Holenibus autem, menta, capra, allio, nihil enim acre
 non ualentem conducit. Vestimentum præterea nigrum ne uessirent, nigrum enim quid
 mortuale esse dicebant, nec in caprino cortio cubarent, nec gestarent pedem super altæ-
 rum, manūque super alteram posuisse morbi huius medicinā impedire dicebant. Quæ
 cuncta diuino quodā prætextu proponebant, plus uti scisse uiderentur, deinde causās
 alias addebant, uti si sanarentur, maior eorum autoritas & dexteritas esset: si perirent, tu-
 to se defendere, cum dei causa essent, nō ipsi. Medicamentum præterea nullū quod
 comederēt uel potarent, dabant: nec balnea tangere sinebant, tanquam noxium esse ui-
 deretur. Quare puto nullos eorū, qui Libyæ mediterranea colunt, si hoc morbo corripi-
 antur, posse ullo modo sanari: siquidem stragulis, uestimentis, calceisque, & caprinis car-
 nibus utūtur, cū nihil horum nisi caprinū habeant, pecoraque alia, nisi caprinū bubulūque.
 Deus igitur autor causæ non est, si hæc data uel nō data morbi & augent & demunt:
 nec expiationes profunt, sed medicamenta si uidentur uel potentur, prodesse uel obesse
 possunt, quæ diuinam potentia hinc auferunt & obscurant. Quare mihi nec hi homines
 morbum hunc sacrum esse uidentur putare, qui his rebus tolli putauerunt: nam quod ta-
 les expiationes tollunt, nihil prohibet & alijs artificijs medicamentisque tolli, uel immit-
 ti: quare potius humanū esse hoc putandum est quā diuinū. Si quis enim expiamentis,
 carminibus & excantationibus, uel alia re malū hoc abigit, diuina non dicitur hoc ope
 fecisse, sed humana: quod homines hi propterea fingunt, plusquā ceteri uti scire puta-
 tur: sicque homines decipiūt, castitatem integritatemque præ se ferentes. Plurimus his ser-
 mo de deis est, mihi quidem non de pietate sicuti rentur, sed impietate uerba facere ui-
 dentur, deosque nullos putare. Nam horū pietas impietas est, nō sanctas, sicuti docebo. Si
 enim se scire profitentur, solem lunamque obscurare, tempestates, tranquillitatem, pluui-
 as, siccos aestus inducere, mare terraque perturbare, multaque his similia: cunctaque se scire
 prædicant, siue sacris, siue re quauis alia hoc assueuerent, mihi quidem uidentur nec deos
 putare, nec si sint, quicquam posse, nec prohibere posse quin summa scelera committan-
 tur: quare mihi graues in deos esse uidentur. Cum enim quis magica, aliaue arte solem
 lunamque obscurat, deducitque tempestatem, & serenitatem inducit, nunquā hoc diuinum
 putarem, sed humanum. Qui enim potest diuina potentia mente humana superari ser-
 uari fieri: quæ fortasse non sic habent: sed cum homines uita egent, cuncta tentant &
 moliri, & ad plerumque alia, & ad hunc morbum, singulosque alios causas in deos referen-
 tes, nec semel, sed sæpius hoc inculcāt. Si capras imitentur, baleni, mugiantue, uel in de-
 xtram conuellantur, matrem deorum causam esse aiunt. Si uero grauius contentiūque
 clament, eoque comparant, Neptunūque autorem esse uolunt, in autē quod lecti com-
 pareat,

pareat, quod saepe morbi ut plerique cadit, nullum tortuosum nomē ponitur: si uero tenuis, crebriusque gallinae modo demittant, Apollo Nomios autor est. Si spumam ore mittant, calcibusque terram feriant, Mars causam habet. Si qua somnia, terrores, metus, ceteraque talia per noctem in cubili patiantur, siue ex eo fugiant & exsiliant, Heccates indias & heroum insultationes aiunt esse: quare piamentis carminibusque utuntur, sicque uti mihi uideor, diuinum numen ipsum, non sanctumque reddunt. Nam hoc morbo correptos, sanguine ceterisque piaculis conuoluunt, uel nefarios aiunt esse, uel ab hominibus potionatos, uel nefarium scelus aliquod commisisse: quos contra facere decuit, sacrificare, precari, sacraque ad templa ducere, deos rogare. Nunc autem nihil horum faciunt, sed expiant purgantque, purgantemque, & expiamenta partim terra condunt, partim in mare proiciunt, partim in montes alportant, quo nemo tangat, nec eat: quae oportuit ad sacra templa deferre, deosque dare. Si quidem deus autor est & causa, deo quidem hominis corpus coinquari non censeo, cum sit impurissimum ab castissimo purissimisque: quin si quis coinquetur, quidue committat, deos se purgare cupit, purumque & castum reddere, non coinquare. Si quidem dei sunt, qui cuncta scelera nefasta perpurgant & emundant, tutamenque nostrum sunt, deisque nos terminos lucosque sacros dedicamus, quos nemo non purus & castus intrat & ablutus, non scelere coinquatus: quin si quod scelus commissum habemus, sic piamus, quae piamenta sic mihi habere uidentur. Malum uero hoc nihil mihi diuinis sacranus habere uidetur quam cetera mala, sed eandem naturam & causam qua gignatur, quam & cetera mala. Natura quidem, & causa huius diuina est, sic & ceterorum: medicabileque non minus est, quam cetera mala. Nihil enim est, quod tempore medicamentisque non tollatur, tamen ualidius sit, quam medicamenta, quae porriguntur. Malum autem hoc, sicuti cetera, generatim aulpicatur & incipit: nam si de pituita, pituitosum erit hoc malum: si de bile, biliosum: si de tabe, tabificum: si de liene, lienosum. Quid enim prohibet fortum eodem morbo generari, quo parces laborant: quoniam corporis partes omnes ad genituram conferunt: sani de sanis gignuntur, morboosi de morboosis. Præterea signum aliud argumentumue magnum habemus, morbum hunc non esse magis diuinum quam ceteri. Pituitosis enim natura fit, non biliosis: qui si diuinior sanctiorue ceteris esset, omnes a quo modo corripere, nec pituita bilisque discrimen faceret: sed enim huius morbi cerebrum causa est, quemadmodum & aliorum magnorum omnium, quo uero modo, quaque de causa fiat, clarius dissertabo. Cerebrum quidem hominis bipartitum duplexue est, quemadmodum & ceteris animalibus, quod membrana quaedam tenuis per medullas diffluit diuidit, propterea non semper eadem capitis pars dolet, sed modo hæc, modo illa, quandoque & totum. Præterea uenae plurimae tenuissimaeque de toto corpore caput petunt: duae quidem crassae magnaeque: quarum una de iecore, de liene uenit altera, quae de iecore, sic habet, pars eius inferiora petit, dexteramque partem secundum lumbum, renemque dexterum, coxaeque interiora, peruenit: in pedem, cauaque uena dicitur. Secunda uero superiora petit, per dexteram uenas, partesque, pulmonemque, cuius pars in cor scinditur, dextrumque brachium, clauemque: cetera uero pars superiora petit, per iugulum, dexteramque faucium partes, & colli, cutemque ipsam uti compareat, secundumque aurem delitescit, quo loco scinditur, quodque crassissimum, maximum, cauumque maxime illius est, in cerebrum definit: tenuissimum autem in dextram aurem, oculumque, aurem. Venae quae ab iecore ueniunt, sic habent. Quae autem uena de liene uenit, sinistra supra & infra perrectat, sicuti quae de iecore, sed tenuior debiliorque est: per quas uenas plurimum spiritus trahimus, quae nostri corporis spiracula sunt, spiritumque & aëra ad sese trahunt, ac in ceteras corporis partes, tanquam per tubulos mittunt, per uenulasque refrigerant & emittunt. Spiritus enim nusquam consistit, sed huc & illuc perfluit, si qua enim consistat, uel intercipiatur, pars qua sistitur, debilitatur: signum autem hoc est, si cui sedenti uel iacenti uenulae comprimantur, spiritus uti non perfluat, confestim torpescit. De his quidem uenis sic habet. Morbus autem hic pituitosis non biliosis sit, qui adhuc in matris locellis existenti principium sumit. Cerebrum enim priusquam adatur, sicuti cetera membra purgatur, floret, cresecit: quod

*Apollo Nomios
pastoralius.*

*Qui derideat
hoc piatores ut
et nota h
de.*

*Qui deorū ead
tut.*

*Malum hoc me
dicabile est.
Att. et vide. pag. 257.*

*De morbis huius
scilicet ab omni corpore
pituitosus tan-
tum comitatur
pag. 257.*

*Att. quon
sacres mor
Cerebrū huius
causa quae sit.
Att. q. h
vici d. b.*

*Duae magna
uene.
Vena iecoris.
de uenis
anastom*

Vena lienis.

*Att. quom
salenū uox
torporatur.
metrum
Cerebrū in ute
ro purgatur.*

y

quae non saepe ceteris capitis pars dolet sed modo hæc modo illa

si bene modiceque purgetur, nec plus minusue quam oporteat defluat, caput sanissimū hic habebit. Si uero plus quam oporteat cerebrum deliquet, morbosum, & tinnitus sonitusue plenum, cum adoleuerit, caput habebit solis, & alboris impatiens. Si uero de una aliqua parte defluat: utpote, uel oculo, uel aure, uel uena aliqua confringatur, sic afficitur, uti deliquatio fuerit: si uero non purgetur, sed in cerebrum relabatur, pituitosus erit necessario. Quibus autem pueris pustulae, ulceraue per caput, aures, corpusue pullulant, saluosa, muccolaeue sint, melius aetate procedente degent: pituita enim hac emittitur & purgatur, quae in matris locellis debuit. Qui sic purgatur, morbo hoc non ferē corripitur: qui uero puri, mūdi nitidive sunt, quibusque nullū ulcus, salua mucus ue prodiit, nec in matris locellis hac purgatio facta fuit, periculum est, ne hi hoc morbo

*Seabiet & pueri
Rube profunt
Ruf. quos pueros
minat. hic mor-
bus*

*Tremuli gibe-
rosi, unde.
Ruf. alios morbo-
rosos, unde.
qui pueros coxi-
piant*

corripiantur. Si uero defluxus hic cor petat, tremuli, spiritu angusto, pectore non ualido, quidam & giberosi fiunt: cum enim frigida pituita cor pulmonemue petit, sanguis refrigeratur, uenaeque hac ui refrigeratae, in cor pulmonemque resiliunt, corque propterea salit, quare difficultas angustiaque spiritus suscitatur. Spiritum enim superuenientem, & calidum non suscipit, sed per uenas spargit, dum pituita detinetur: quo palpitatio spiritusque angustia pro copia cessat: nam si multū defluat, tardius si parū, citius. Si quidem illi defluxus cerebri multo crebrius sit, crebrius & hi corripiuntur: quae patiuntur, si cor, pulmonemue petant, si uentrem, uentrem citant. Si uero quis horum meatuū claudatur, uenasque, quas dixi, fluctio petat, mutescunt, strangulanturque, osque spumescit, dentes cohaerent, manus conuelluntur micantue, lumina uertuntur, nihil sentiunt, quidam & oletant: quae modo dextra, modo sinistra, modo utraque parte fiunt. Quo autē modo horum singula fiant, dicam. Sine uoce quidem est mutescitue, cum spiritus uenas petens, spiradi meatū claudit, quem nec in cerebrum, nec in cauas uenas magnasue, nec etiam, in uentriculos mittat, sed inspirationē intercipiat. Nam cum quis ore naribusue spiritum suscipit, primo cerebrum petit, deinde pars plurima uentriculū, pulmonemque, & uenas pars aliqua, deinde per ceteras partes uenis dispergitur, quantumque uentriculum refrigerat & pulmonem, cetera nihil. Spiritus autem acruē, qui in uenas concedit, concedit & in uentriculos, penetrat & in cerebrum, sicque respiscetiam sensumque, & agitationem

*At. quomodo accubita spiritus
in uentriculis uenit*

membris praebet. Quare cum uenae pituita clausae, spiritum aëraue non suscipiunt, multum non sentientemque hominem reddunt, manusque non ualidae conuelluntur & micant: cum sanguis quiescat, nec uti consuevit discurrat, spargaturque. Lumina autem oculiue uertuntur, cum uenulae spiritu pulsante aëraue clauduntur. Os autem spumescit, cum pulmo spiritum non suscipit, sed spumescit, ac tanquam moriens feruescit. Stercus uero praerui subducitur, cum languens praefocatur: quod fit, cum iecur & uentriculus praecordia petunt, uentriculique os, stomachonue claudunt: quod fit, cum tantum spiritus quantum consueuit, os non intrat. Calcitrat autem, cum spiritus supra et infra per sanguinem prorumpens pituita non permittitur exire, conuulsionem spasmōnue doloremque inijcit, propterea calcitrat: quae omnia patitur, cum pituita frigida sanguinem calidum petat, quem refrigerat sititque: cuius fluxus, si multus & crassus sit, statim necat: sanguinem enim frigore superat cogitque. Sin autem multus non sit, statim quidem superat, inspiratio nemque claudit, deinde cum per uenas spargitur, sanguini qui multus & calidus est, miscetur, superaturque. Sic uenae spiritū aëraue capiunt, respiscuntque. Paruuli quidem infantes, si hoc morbo corripiantur, plerumque pereunt, si multa pituita superfluat & huda. Tenuis enim uenulae paruaeque eam praecopia & crassitudine non capiunt, quare sanguis refrigeratus in unumque coactus perimit: sed si pusilla paucaeque sit, per utraque uenas defluit, uel per altera superest, signo relicto. Nam os uel oculus distorquetur, uel ceruix manusue conuellitur micantue seu tremunt, qua parte uenula pituita plena superetur, debilitaturque, & emaciatur: quare necessario ea uenula debilitatur, corpusque ea parte, quod plerumque longiore tempore prodest. Non enim corripitur (si semel hoc signum reliquit) amplius propterea, ceteraeque uenae necessario male habent, quadamque tenuis emaciatur, uti spiritum aëraue non suscipit, pituitaque similiter amplius non defluit: siquidem ea membra uenis male habitibus imbecilliora esse par est. Si non adultis et non perfectis pusillus quod defluit, dexteramque petit

*Cur infantes
hic morbus ne-
cat.*

ramq; petit, sine signoq; superfluit, periculū est, ne coalescat, simulq; crescat, nisi medicina accommodata adhibeatur. Pueris quidē hæc, uel simillima fiunt: sed adultos natūe grādiōres nō necat, cū superuenit, nec distorquet; nam eorū uenæ magnæ cauæq; sunt, sanguinisq; calidi plenæ, quem pituita superare, refrigerare, cogereq; nō potest, sed superatur, sanguisq; statim miscetur: sicq; uenæ spiritū aëriue luicipiūt, sensusq; & prudentia permanet, signaq; dicta minus propter robur fiūt. Senes autem ideo, si morbus hic capiat, necat uel stupidos laēsue reddit, quoniā eorū uenæ sunt uacuae, paulumq; sanguinis tenuis, & aquosi inest: si ergo multū fluat, tempusq; brumale tempestuosum ue sit, perimit: nam spirare non potest, sanguinemq; si utriusq; fluat, cogit. Si uero tantum altera, stupidū laēsue reddit: sanguis enim cum tenuis, frigidus paucusq; sit, pituitam superare non potest, sed superatur cogiturq; quare pars ea sanguis cōtabuit, debilitatur. Dexteram uero partem, quā sinistram hic fluxus propterea consueuit petere, quoniam in ea uenæ maiores, capaciores, magis cauæ, pluresq; sunt quā in sinistraq; de iecore lienēq; ueniunt. Pueris uero maxime superfluit & liquefit; quibusq; caput sole, uel igne calefiat, siue repente cerebrum horreat, tunc pituita excernitur. Calore enim & diffusione cerebri liquefit, consistentia uero & frigore excernitur, sicq; superfluit: quibusdam hæc quidem causa est, & fit: quibusdā uero, cum post aquilonem auster repente fiat, spiritumq; mutat, cerebrumq; consistēs repente debilitat, dissoluit, demittitq; pituita uti redūdet, sicq; defluxum facit. Si quis etiam repēte metuat, superfluit: si quis clamante aliquo terreatur, uel interim ploret, nec possit citō spiritum restituere, qualis pueris sapius eueniunt. Quoduis igitur horum fiat, corpus repente horret, uocemq; linguēq; amittit, muticūque spiritum non trahit, spiritus quiescit, cerebrum consistit, sanguis luitur, sicq; pituita excernitur superfluitq;. Pueris quidem causæ sunt hæc per exordia comitalis morbi epileptiōsue. Senibus autem hyems infensissima est. Cū enim multo igne caput cerebrumq; calefecerint, deinde frigis petant, frigeantq;, siue de frigore repore ignemue petant, eadem patiuntur, sicq; obnoxij huic morbo red duntur, quemadmodum dictum est. Periculū etiam magnum est, ne per uer eadem patiantur, si caput perfolentur, per astatem uero minime: nam tunc repentinæ mutationes non fiunt. Cum autem uicesimus annus transierit, morbus hic amplius non superuenit, nisi pueritia coalumnus sit: quare paucos uel nullum corripit: nam uenæ sanguinis plenæ sunt, cerebrumque consistit, morosumq; & acerbum est styphnōsue, pituita uti in uenas non superfluit: quod si faciat, sanguinem non superat, cum multus & calidus sit: si cui à puero coaluit, consuetudinem iam fecit, quo tunc præcipue corripitur, cum uenti mutantur, sed tunc potissimum, cum auster spirat. Cuius liberatio difficilis est: nam cerebrum humidius est, pituitaq; redundat, crebroq; desillat, pituitamq; adeo excreare nequit, uti siccefat, sed madescit liquefitq;. Quod ex ouibus quis hoc morbo correptis, sed capellis præcipue, quæ sepiissime corripuntur, cognoscat: quarum si caput apertas siccēs, cerebrum humidum sudans, olidumq; deprehendas: quo liquido cognoscat, morbum hunc nō deum corpus uexare, sic & in homine habet. Cum uero morbus hic inueterauit, medicabilis amplius non est: nam cerebrum pituita confusum est & liquefit: quod autem liquefactum est, aqua fit, cerebrumq; foris circundat, crebriusq; hi & facilius corripuntur: propterea uero morbus hic diuturnus est, quoniam tenuis & multum est, quod superfluit, sanguineq; statim superatur & calefit. Qui uero iam huius morbi consuetudinem habent, cum aduentat, præsentunt, cœtumq; hominum fugiunt, domumq; se referunt, si prope sit: si minus, locum non frequenter petunt, quo pauci se cadētes uideant, statimq; se contegunt, morbi uerecundia, non (uti quidā putant) numinis dæmonij metu. Pueruli uero cum concidunt, primum inassuetudine, quō fors rulerit cadunt: deinde cum sepius corripuntur, morbum cum præfererūt, confestim morbi timore sese ad matrem, uel notum aliquem conferūt: pudorē enim pueri nondum cognoscūt. Mutationibus autem uentorū eos propterea dico corripī, præsertim austeri, deinde aquilonis, cæterorumq; quod sic habet, qui uēti situ facultatēq; ualidi contrarij ualde sunt, contrario etiam modo cœlum, & omnia commouent: liqui

Cur adultos nō tollit.

Cur senes perimit uel siccet.

Cur dexteram partē potius uerxi hic morbus.

Quos magis petit q; cur.

quomodo ex capite me uexare aut placatur nini quis epilepticus.

Epileptis. quomodo s. moidane q.

Cur uer periculum sit.

In qua casu pueri hie bus.

Qui cum labo re tollatur.

Oues q; capre comitiales sunt q; citat h. tes gal. comit. p. ni li. Comitiales ues actual tus nō sanatur. 250. c.

Quid casuri agant, cœtumq; hominum si eius præsentantur.

Quare pueri morbi p. tes ad matrem. i. notu. q. Quid uentorū mutatio possit.

*Aquilo qualis
quis olus uentorum
aluberrimus est
e quis ci consariis*

*dolia cū uino aliis uel
quorum platu hausti sen
tiunt.*

h. hoc

dem aquilo nubila discutit, coelum, spiritum, aëraue serenat. limpidumque et lucidum facit; similiterque uenti omnes qui de mari, ceterisque aquis ueniunt: caliginem enim humidam omnium & hominum pellunt: propterea uentorum omnium aquilo saluberrimus est, contra autē auster, notiusue facit. Primum quidem spiritum aëraue strictum liquefacit & spargit, siquidem non statim uehementer spirat, sed primo leniter: quoniam non tam subito priore spiritum aëraue compactum & densum superat, sed temporis spatio dissolu- uir: quod & per terras, mare, flumina, fontes, puteos facit, cunctaque quae gignantur, & in quibus quid humidi est, quod in omnibus plus minusue est: quae omnia uenti hu- ius flatum sentiunt, de limpidisque turbulenta fiunt, de frigidis calida, de siccis humida, quaeque dolia domi & in terra sunt, cum uino, uel alio liquido liquorēue flatum austeri senti- unt, speciesque alias formaeque fumum, solemque & lunam, ceteraque sydera hebetiora quam suapte natura sunt, facit. Cū hac ergo tam magna ualidaque tantopere superet & afficiat, quid mirum, si eum corpora sentiant, mutanturque: mutationibus ergo horum uentorum, praesertim austeris cerebrum dissolui, si accescere, madescereque necesse est, uenasque ma- gis laxari & demitti. Septentrionalibus uero cerebrum humore consistere, morbosumque & liquidum foras perire. Sic ergo horum uentorum mutationibus destillationes, morbosque hic fiunt pullulantes: sicque morbus hic nihil quam ceteri difficillior cogniti est & cura- tu, nec diuiniore sacratioque est, cum ex intrinsecis exeuntibusque conficit. Sciuntque homi- nes solo cerebro nobis uoluptates, gaudia, risus, ludi fieri, doloresque, molestiae, curae, lu- ctus, quo maxime sapimus, scimus, cogitamus, uidemus, audimus, turpia, honesta, ma- la, bona, suauiā, non suauiā dignoscimus: quaedam lege discernentes, quaedam utilitate sentimus: quo uoluptates non uoluptates temporibus dignoscimus: quo hac nobis pla- cent, hac non: quo furore agimur desipimusque: timemus, metumimus, quaedam per noctem & somnia, quaedam per diem: non opportune erramus, curamusque non curanda: quaedam earum rerum quae consistunt in ignorantia, quaedam desuerudine & imperitia: quae omnia cerebro cum non ualeat, patimur: sed cū suapte natura magis calefcit, frigescit, humescit, siccescit, uel quid aliud praeter naturam & consuetum patitur, praeter humiditatem quidē fu- rore citamur & insanimus. Cū enim cerebrum suapte natura magis humescit, necessario agitur: quod cum fit, uisus & auditus non quiescit, modoque hoc, modo illud sibi uide- re & audire uidetur, linguaque quae singulis momentis uidet & audit, loquitur, quārumque temporis cerebrum quiescit, tantum quis respicit. Cerebrum autē pituita bileque corruptum pituita, quae utraque sic dignoscas, qui pituita furit, qui tacitque sunt, nec tumultuantur: qui uero bile, clamant, male agunt, semperque quid importunum non probum & audax pe- ragunt: siquidem continuo tenore furunt, haec sunt causae. Si uero timent metumque & terrentur, cerebrum fit mutatione, quod bile calefactum motatur, quae per uenas sanguina- rias corporis cerebrum petit, metumque eatenus inijcit, quatenus in uenas corpusque redit, deinde quiescit. Molestia, cura, & aestu quis afficitur, cum non opportune cerebrum frige- scit consistit: ut supra quam consueuit: quod pituita facit. Cum quis praeterea obliuisci- tur obliuiscitur sit, eadem causa est. Qui uero noctu clamat & uociferatur, hoc fit, cum subito cerebrum calefcit: quod biliosis non pituitosis euenit: cum sanguis multus per ue- nas dictas in cerebrum perfluit premittitur. Cum autē quis formidolosum in somniis uidit, timet ac si uigilet, tuncque uultus magis inflamatur, oculique turgiduli rubent. Cum uero quis timet, semper quid mali perpetrare cogitat, quod per somnum patitur: cum autē ex- pergitur, respicit, sanguis per uenas praedictas dispergitur, cessat. Cerebrum in ho- mine propterea multum posse duco, quod nobis sit ualeat, nūciat, quae per spiritum aëra- ue fiunt: prudentia autē ei spiritus aëraue praebet, oculi autē, aures, lingua, manus, pedes tanquam ministri cerebri cogitata perficiunt. Tantum enim quodque corpus sentit sapitque, quantum aëris suscipit: prudentia siquidem cerebrum nūciat. Cum enim quis ad se spiritum trahit, primo cerebrum petit, sicque per reliquum corpus spiritus aëraue spargitur, sed ui- gorem uimque suam in cerebro relinquit, quicquidque prudens, & mentē habet: nā si cor- pus prius quam cerebrum peteret, dignotionē in carnibus uenisque relinqueret, cerebrumque calidus non lyncerus, sed humiditate, carnium sanguinisque commixtus peteret non defecatus, quare

*h. hoc de ce
rebro*

iuuenibus, adultis, multisq; luctatoribus, & aliter exercitatis, paucis quidem feminis, multos rursus sicca nihil edicens uexabar, pauloq; post raucescebant quidam post alia quod tempus: quibusdā tēsis alter, uel uterq; cum dolore inflābatur, quidam febriebant, quidam non: quæ pleriq; laboriose transigebant. Cætera uero quantum ad media cum sine labore morboq; degebant: paulo quidem ante æstatem, & per æstatem, quidam cum languere cœpissent, in hyemē longiusq; consumpti deducebantur, tabificiq; decumbebant. Si quidem cum hoc ante quibusdā dubium esset, tunc confirmabatur: qui uero tunc primum languere cœpissent, natura his in tabificum defluxit, plurimiq; horum qui sic iacebant, peribant. Si quis autē modicū tempus trāsegit, haud scio: celerius enim peribant quā hi consueuerint. Cætera uero longius producebant: nam qui febriebant, facilius transigebant, nec peribant, de quibus scribetur. Solum enim & maximum malorum, quæ tunc fiebāt, tabes plurimos necabat. Mala uero hæc plerisq; fiebant, febres horridæ, continuæ, grauē sue, nec penitus relaxantes, sēsquitertianus hemitritæque talis modus erat, qui alteram accessionem leuiorem, alteram grauiorē haberet: sed quæ potius in grauem tenderet, semper nec per totum sudabāt, plurimū extrema frigebant, quæ uix calefierent, uentres lubrici erant: pauca, biliosa, pura, uellicantia, demittebant, crebroq; ad fellam surgebant: lotia uel tenuia, decolora, cruda, pauca erant, crassaque, pusillum, nec bene consistens sedimentū habebant, sed crudum, & non opportunum, quidam parua, quædam concocta paulatim crebro uix reglutinabant, & tussiendo emittebant. Quibus autem uiolenter prorumpēbant, ne minimum quidem concocta emittebant, sed perpetuo cruda spuebant: plerisq; uero horum ab exordio in finem usq; fauces dolitabant, cum inflammatione rubebant, destillamēta rheumatica parua, tenuia, acrida defluebant, qui celeriter emaciati liquefactiue, maleq; affecti, nihil gustantes, nec sitientes iacebant: plerisq; circa mortem delirabāt, de tabeticis quidem hæc.

Mala autumnalia. Per æstatem uero & autumnum febres multæ, grauēs, continuæ, non uiolētæ, sed quæ diu molestant, uiguerunt. Cætera uero difficilius non degebant: plurimi tamen alio cito sine molestia transigebant, nihilq; ferē lædebat. Lotia uero plurimorum boni quidē coloris erāt, puraq; & defecata, sed tenuia, temporeq; postea circa decretoriū concocta, non ualde tussiebant, nec quæ extrussissent, cum difficultate reglutinabantur, qui non impasti iacebant, sed quæ darentur, libenter fumebant: qui cum tabescerent, tabifici cum tamen in modum omnino non affliciebantur. quidam in febribus horridis parua superfundabant: quidam non statim circuitu per accessionem aggrauabantur, quædam penitus non deserebant, quidam per accessionem tertiano modo grauescebant, quibusdā cum breuissime uigesimo die, plerisq; quadagesimo, multis octogesimo decernebāt, quosdam non statim circuitu, & sine decretorio deserebant: plerisq; cum non diu febres deseruissent, redibant, post reditum eodem circuitu decernebāt: multis autem sic producebantur, sub hyemē uti languerēt. Soli uero tabifici peribant, ex his qui hoc statu feriati sunt: cæteris autem febribus non occidebant, sed facile & ferebant, & transigebant.

STATVS SECVNDVS, SEGMENTVMQVE SECVNDVM.

Thasus.

Solstitium hybernū.
Æquinoctium.
Ver quales, æstatis.
Æstatis.
Arcturus.

Paulo ante autumnum in Thaso tempestates præpostere, repentinæq; fuerūt cum multo septentrione, & austro pluuiaq; quæ usque ad uergiliarum occasum, & sub uergiliis proruperunt. Hyems uero septentrionalis fuit, cum multa & magna pluuia, multaq; niues, multaq; serenitates fuerunt, quæq; frigorū sunt cuncta suo tempore uiguerunt: quin & post hybernū solis institium, cum fauonius incipit spirare, præpostere magnæq; tempestates fuerunt: septentriones multi, niues, multaq; & iuges pluuia, cœlum procellosū nubilumq; fuit: quæ ad æquinoctium usque durauerunt. Ver autem frigidum, septentrionale, nubilum aquosumq; fuit: æstas æstuosa non ualde fuit, continenter etesia spirauerunt: statim uero circa arcturū cum septentrione multæ rursus aquæ, cū hic annus ferme totus humidus, frigidus, septentrionalisq; fuerit, per hyemem

mem tamen plurimi sane habuerunt & ualuerunt: paulo autem ante uer multi sane non degebant: primum lippitudines fluxæ, dolorificæ, hudsæ, crudæ multis incepterunt, cum *Ophthalmia.* sordiculis paruis duris, quæq; uix euellerentur, plurimis redibant, sero per autumnū deserebant, quin per æstatem & autumnū difficultas intestinorum, uoluntas egerendi, & *Ventris fluxus* intestinorum, fluxusq; uētris, cum multis biliosis, tenuibus, crudis, lancinātibuscq; *res diuersi.* humoribus multos uexabāt, quosdam & aquosis, plurimos fluxus uentris dolorificus, biliosus, aquosus, ramentosus, purulentus molestabat, longi strangulatio stranguriæ, non lumborum renūm ue uitio quosdam uexabat. Quibusdam alia pro alijs eueniebāt, *Stranguria.* uomitus biliosi, pituitosi, uentosi, ciborum crudorū reiectio, sudores omnibus ubiq; *Vomitio.* debilitas multa, plerisq; hæc stantibus, & non iacentibus, nec febrientibus ueniebant, *Sudor.* quibusdam contrā, de quibus scribitur. Quibusdam uero collecta humorum illa copia siue biliosa, siue quæuis alia facile corrumpēbatur, ac in febrem putridam, tabificamq; uertebatur, qui statim febre corripiebantur. Qui autē nondum febriebant, stando tranfigebant: quibusdā uero suprascripta omnia comparuerunt, cum labore rabidi decumbebant: cum autē autumnus hyemsq; aduentasset, continuæ febres uiguerūt, pauci uero *Febres diuersæ* horum ardenti febre uexabantur, sed hæc potissimum uagabatur, diurnæ, nocturnæ, sequitertianæ, hemitritiæ, tertianæ ueræ, quartanæ erraticæ, singulæ suprascriptæ: *Quartana erraticæ* febriam plurimis eueniunt: sed ardentes paucis, qui minus quā alij laborabāt, *Quartana erraticæ* nam sanguis de naribus nisi paucis, nec multus erupit, nec delirabant, cætera cuncta bene ferebantur, decernebantq; statimq; ordine: plerisq; enim septem & decem diebus uel deserebant, uel decernebant, nullumq; tunc in febre ardere uidi mortuum delirumue. Tertianæ uero febres plures erant, quā ardentes, magisq; laboriosæ: statim tamen ordinem quartanæ post accessione omnibus his septimo circuitu penitus decernebant, nullisq; reuenerunt. Quartanæ uero plurimis per exordia quarternario modo cæperunt. Qui *Quartana per exordia* busdam autem nec paucis de febribus alijs, & morbis ad quartanarios circuitus, & ab exordia scellus res deuenit: longos quidē, ac etiam longiores quā in his cōsueuit. Diurnæ uero, nocturnæq; ac erraticæ multæ multos diuq; molestauerūt permāseruntq;, & his qui starent, & qui iacerent, plurimosq; horum febres sub uergilias, & in hyemē usq; comitabantur, conuulsionesq; spasmus multos uexabant, sed magis pueros per exordia, ac *Spasmus.* insuper febriebant, superq; febres conuulsiones spasmus fiebant: longe quidē plerisq; horū, sed innocue, nisi ijs qui de alijs morbis male perniciose haberent. Continuæ uero febres penitus nunquam deserebant, sed tertiano modo grauecebāt, unamq; accessus *Tertianus morbus* onem leuiorem, alteram grauiorem adducebāt: quæq; lenius ceperissent, omnium quæ tunc fiebant uiolentiſſimæ longissiſimæq; erant, semperq; crescēdo, & addendo cū maximis laboribus accedebāt, decretorijsq; diebus aggrauabant, parumq; leuantes in peius redigebant, celeriterq; rursus ex relaxatione uehementius redibant, & aggrauabāt, decretorijsq; diebus plerumq; peius afficiebāt. Parum autem omnes hi uel minimū, & sine ordine & errabūde frigebant: sed in alijs febribus magis cæteri multū sudabāt, hi uero *Varietas miræ* parum, nihilq; leuabantur, sed contrā ladebātur, partes autem extremæ multū frigebant, uixq; caleſcebant, qui penitus non peruigilabāt, nec rursus somni marcore premebantur: qui omnes citam aluū, & malā habebant, plerisq; pessimā. Lotia uero plerisq; horum uel tenuia, cruda, decolora micturiebant: postq; tempus aliquod decretorie parum concocta, uel crassum quidē habētia. Turbulētia uero, nihilq; subidētia, nec matura, uel pauca, mala, cruda, subidētia, pessima hæc omnia. Tussis uero febrē comitabatur, sed quam utilitatē, uel laſionē ab hac nascērentur, non habeo, quod scribā. longa quidē bre. *Tussis cum febre* horum plurima mala, moleſta erāt, ualdeq; inordinata, erraticæ, sine decretorijsq; & ijs qui ualde male pernicioſeq; haberent, & qui non. Si quos autē paulū deſerent, statim *Varietas summa* redibant: quibusdā autem, & paucis octogesimo, cū breuissime decreuit: quibusdāq; ma. horū reuenerunt, per hyemē adhuc uti plurimi languerent, multos sine decretorio deſerebant: similiter hæc ceciderunt & ijs qui supererāt, & qui nō. Si uero multa mala, studiatio uariaq; morborū fiebat, cum aliquo maximo pessimoq; signo in finē usq; durante

plurimi nihil gustabant, præsertim ij qui perniciose cætera haberent, nec ualde non oportune in his febribus sinebant. Temporibus autem longis, multisq; laboribus, malique colligatione superuenientibus his abscessus fiebant, uel maiores, quam qui ferrentur, uel minores quam uti quicquam iuuant: quare statim redibant, & in peius redigebant. Hæc autem his fiebant, difficultas intestinorum, uoluntas egerendi, lætetas intestinorum, uentris fluxus, quibudam aqua subier cutem, quæcunq; uero horum cum his & sine fierent, uel statim uolenter tollebant, uel paruas pustulas quæ nihil iuuant, excitabant, quæ non satis essent ad morborum insidias, quæ statim euanescerent, uel secundum aures marcidie tumescebat: quod malum nihil leuaret, præsignaretue: quibudam morbi uis in articulos, præsertimq; coxendices decumberet, paucis decretorie cessabant, statimque rursus superati priorem statum habitumue repetebant, multiq; peribant, præsertim pueri lacte depulsi, maiores etiam his octo & decem annorum, qui que ad pubertatem nondum peruenerant: quæ his fiebant, non sine ijs quæ prius scripta sunt. Priora uero, multis line his, solum uero, maximumq; & optimum signum de ijs quæ fiebant, quodq; multos in maxime periculis, iam exsistentes liberauit, hoc fuit, quibus res in lotij strangulationem uerteretur, superq; hoc abscessus fierent, quod plurimis in his ætatibus accidit & alijs, qui in his morbis non iacebant, quibus subita magnaq; omnium mutatio fiebat: nam uentres prius lubrici statim pessime sistebantur, qui tamen libenter omnia gustabant, qui post hæc leniter fiebiant, longaque & laboriosa lotij strangulatione vexabantur, qui multum, crassum, uarium, rubrum, mucosum, purulentum, cum labore micturiebant, qui tamen omnes supererant, nec ullum horum mortuum uidi. Quæcunque non periculose suo tempore concocta exeunt, omnia undiq; num ne bonos decretorios abscessusq; habeant, considerato: nam concoctus decretorius celeritate portendit certamq; salutem. Cruda uero, & concocta, & in malos abscessus conuersa, uel malas iudicationes, uel labores, uel tempora, uel mortes, uel eorundem reuersiones portendunt. Quodcumq; uero horum est, de alijs considerato, præcunctis, quæ prius facta sunt, dico, præsentia cognoscito, futura prædico: hæc curas, quibus medi-

*certaq; salute, non in uel animo
cogni potest q post morbo exquirit
eorum uentresq; cæcis, mala subisq;
uit. p. de cæcis, c. 3, in principio*

*nam, distiq; hoc commutat, gal.
prognosis, c. 2, p. 207.*

*et uicior, Al. Digesta cruda
in uicior, ut aphor, que quia por
p. 207, c. 2, h. 2, tendant.*

*Medica, n. bi
de, p. 207, c. 2, in fine*

*Medica minus.
Quibus medi-
ca ars confici-*

Prænotiones.

dolores, p. 207, c. 2, in fine

*ministret, etis, de quo medio
hic intelligat Hippo, uide per
gal. cæcis, c. 2, p. 207, c. 2, in fine*

*mixta est in præparare, de
c. 2, p. 207, c. 2, in fine*

STATVS TERTIVS.

Qualis tertius status in Thaso paulo ante arcturum, & in arcturo multa, & magna aquæ in Thaso fuerit cū septentrione, circa autē æquinoctium uergiliasq; usq; pluuia pauca austrina: hyems uero septentrionalis, siccitas, magni frigidusq; uenti, nivesq; fuerunt. Circa autē æquinoctium tempestates maximæ. Ver septentrionale, siccitas, pluuia pauca, frigora: circa solis æstiuum insitit pauca aqua, magna frigora canē usq;. Post canē arcturum usq; calida æstas, magni calores non per interualla, sed continui uehementesq;, non pluit, spirauerunt etesiae, circa arcturum pluuia austrina æquinoctium usq; statu hoc per hyemem stupores coeperunt, multisq; fiebant, quorum quidam celeriter peribant, quod malū satis uigebat, cætera non languebant: paulo quidē ante uel febres ardentes causue coeperunt, per æquinoctium æstatemq; durauerunt: qui per ueris, & æstatis exordia statim languere coeperant, pleriq; seruabatur, pauci peribant. Cum autem autumnus pluuiaq; coepissent, lethales erant,

relutari, gal. c. 2, p. 207, c. 2, in fine

et, p. 207, c. 2, in fine

non nocet, uide pag. 227.

in parte morbi gradus.

erant, plurimiq; peribant; quæ febres ardentes sic afficiebāt, quibus rite, bene, & abun-
de sanguis per nares prorupisset; propterea hi potissimum seruabantur, qui hoc statu
perisset, nullum uidit, si bene sanguis prorupisset. Philiscus autē Epamenon, Silenusq;
quia parum de naribus quarto quintoq; stillauit, perierunt. Languentium plurimi circa
decretorium superfrigebant superiudabantq;, sed ij potissimum, quibus per nares san-
guis non prorupisset. Sexto quidam arcuati icterice fiebant, quibus profuit uel uesicae
purgatio, uel cita aluus, uel copiosa sanguinis proruptio: quale Heraclites, qui apud
Aristocyden iacebat, passus est. cui & per nares sanguis fluxit, ueterq; & uesicae perpur-
gauit, uigefimoq; decreuit: sed Phanagoræ uerna, quoniam nihil horum habuit, mortu-
us est. Sanguis plurimis erupit, præcipue tamen adulescentibus, ualidaq; ætate uigenti-
bus: plurimiq; horum perierunt, quibus sanguis de naribus non fluxit. Senioribus autē
res ad arcuatos icterosue, uel citas aluos, uel difficultates intestinorū dyenteriasue de-
uenit, sicuti Bioni, qui apud Silenum iacebat, passim uero per æstatē difficultates inte-
stinorum uiguerunt: quibusdam etiam languentiū, quibus & sanguen per nares fluxe-
rat, res ad difficultates intestinorū deuenit, sicuti Eratonis puero Myllōq;, cum multus
sanguis prorupisset, res ad difficultatē intestinorum constitit, tamen superfuerunt. Mul-
tisq; hic humor maxime uiguit: siquidem & quibusdam circa decretorium sanguis per
nares non prorupit, sed tubercula secundum aures suscitauit, quæ euauerūt, quæ cum
euauissent, secundū sinistram illius partem, coxæ dicemq; postremū grauedo decubuit,
cum post decretoriū dolor factus esset, lotiaq; tenuia prodirent, sanguinis parum erum-
pere coepit, circiter autē quartum & uigelimū & abscissus ad sanguinis eruptionē ac-
cesserit, quæ Antiphonū Critobuli filio cessauit, perfractq; circiter quadragelimū de-
creuit. Multæ præterea fœminæ languebāt, minus tamen quā uiri, minusq; peribāt,
sed quæ difficulter parerent, post partum superlanguebāt, quæ potissimū peribant: sicuti
Telebuli filia, quæ post partū sextana mortua est. Pleriq; muliebria cū febris con-
paruerunt, quod multis uirginibus tunc primum euenit: quibusdam & de naribus san-
guis fluxit, & muliebria supercomparuerūt, sicuti Daitharhis filia uirgini, tunc primū
comparuerunt, deq; naribus large fluxit, nullamq; harum, quibus horum quid bene fa-
ctum esset, mortuam uidit: quæ uero prægnantes languebāt, omnes peribant, quas qui-
dem uidit. Lotia uero plurimis boni coloris erant, tenuia tamē & pauca, sedimentaq; ha-
bebant, uentres autē plurimis lubrici erant, cum tenuibus & multis biliosis excrementis:
pleriq; uero cum cætera decreuissent, res ad intestinorū difficultatē deuenit, sicuti Xe-
nophani Critiaq;: lotia aquosa, multa, pura, tenuia post decretoriū cū optimo sedimen-
to, cū cætera optime decreuissent, quibus facta sunt cōmemorabo. Bioni, qui apud Sile-
num iacuit, Critia qui apud Xenophanen, puero filiōue Eratonis, Mnesistrati cōiugi:
postea uero hos omnes difficultas intestinorū male habuit: num ne quod aquosa min-
xerant, considerandū est: Circa uero arcturū multis undecimanis decreuit: quibus ue-
ro non rite reuenerunt, per hoc tēpus soporati erant. Pueri uero multi, qui minime ex o-
mnibus peribāt, per autē aquinoctiū uergilias usq;, & sub hyemē febres ardentes seque-
bantur, quin & plurimi tunc delirabāt, plurimiq; horū peribant. Per æstatē uero paucis
hæc euenērūt. Cum autē febres ardētes incipiebāt, statim forent ne perniciose demon-
strabant: nam statim per exordia grauiter febriebāt, paulum superfrigebant, cum mole-
stia peruigilabant, sitiebant, æstuabant: paulū circa frontē clauemq;, iugulumue, per to-
tum corpus nemo sudauit, multū delirabant, terrebantur, obloquebātur, postrema, ma-
nus, pedesq; præcipue frigebāt: diebus autem paribus contrario modo grauescebant,
quartanis em pleriq; maximi labores fiebāt, sudorq; plerunq; subfrigidus manabat, po-
strema non recalescebāt amplius, sed liuescebāt frigebantq;, nec sitiebāt: lotia his nigra,
paucæ, tenuia micuriebātur, uentres morabātur, nulliq; horum, quibus hæc euenērunt,
sanguen abunde de naribus prorupit, sed parū stillauit, nec reuenit, sed cū sudore sexta
ni peribāt. Deliris autē non omnia supra scripta ceciderūt, sed plerunq; undecimanis de-
creuit, quibusdā & uigefimanis. Qui uero per exordia non delirassent, circiter tertiu uel
quartū diem, sed modice primo: circa septimū autē in grauissimū morbu cadebāt, mul-

Philiscus.
Epamenon.
Silenus.
Icteros.
Heraclides.
Aristocydes.
Phanagoras.

Bion.
Silenus.
Eraton.
Myllus.

Tubercula.

Antiphon
Critobulus.
Mulieres que
paruerunt.
Telebulus.
Virgines que
paruerunt.
Daitharhis.

Xenophanes.
Critias.
Bion.
Critias.
Xenophanes.
Eraton.
Arcturus.
Aquinoctium

Postrema quæ
liu in bi.

Quibus morbo perirent.

Quatuor hec languentes feruabant.

Philonis filia cur periret.

Primo in de
q. 29. q.
in. et apud.
152.
de quid
probat. nec
 Lachryma non sponte deflueret quid portendat. Tubercula de quibus post daret.

Decretoria uti Theatrum Epigenis.

Euagron Dai pharisis filius. Aglaide filia.

Epamenias. Silenus. Philiscus Antagorei filius. Tubercula. Cratistionex. Heracleius. Syciminius. Pantacles. Dionysius. Phanocritus. Gnaton. Deliria.

Morbosum cognio. et obliuio maris.

DE MORBIS QUID HEC, QUOS DE COMMUNI OMNIUM NATURA, DE CUSUSQUE PECULIARI, DE MORBO, DE LANGUENTE, DE IIS QUAE PORRIGUNTUR, DE EO QUI PORRIGIT, DIGNOSCIMUS, DOCEMURQUE; LINGUES ENIM EX HIS MELIUS, VEL PEIUS HABET: DE COELESTIUM TOTA PARTICULARI TEMPERATE

TERTIUM SEGMENTVM, DIVISIONE.

peffate fratitue, de quoq; loco, de confuetudine, de uictu, studijs, ætate cuiusq; sermonibus, modis, moribusue, silentio, cogitatione, taciturnitateue, fomno, uigilia, qualibus infomnis, quandoq; uellicatione, pruritu, lachrymis, acceffionibus, oletis, lotijs, fputo, uomitu: qui morbi alijs fuccedūt, uel in alios tranfeūt per abceffus in pernitiæ malum decretoriumue, mōftrat & fudor, frigiditas, rigor, tuffis, fternuti, fingultus, fpiritus, anhelatio, nauſica, eructatio, crepitus, inflatōes ſilentes, ftrepētes, bilioſa, ſanguinis erupciones, marifca: quæ de his & per hæc confiderato. Quædam febres continuæ ſunt: quædam diæ tenent, nocte deferunt, quædam nocte habent, diæ ceſſant, quædam ſeſqui tertianæ, hemitritiue, quædam tertianæ, quædā quartanæ, quædā quintanæ, quædam ſeptimanæ, quædam nonariæ. Morbi uero grauiffimi, difficillimi, maximi, mortiferiq; ſunt in febre continua. Quartana autem omnium tuniffima faciliffimæq; eſt: nō enim ipſa per ſe ſeſc talis eſt, ſed ab alijs magnis morbis liberat. Cum ſeſquitertiana uero grauiffima mala poſſunt fieri, quæ præ cæteris maxime lethalis eſt: quin & tabes, cæteraq; lōgiora mala homines in hac corripit. Nocturna uero lethalis ualde nō eſt, ſed lōga: diurna autem longior eſt, quibufdam & ad tabificū proſerpit. Septimana longa eſt, ſed non mortifera. nonaria longior & nō lethalis eſt. Tertianæ uera citō decernit, nec eſt mortifera: quintana autē cæteris peior eſt, tabifica enim eſt, tabificiq; ſi ſuperuenit, necat. Modi uero, ſtatus, acceffiones & incrementa harum ſingularum continuarum relaxantium ue hi ſunt: continua quibufdam incipiens floreſcit, maximèq; uiget, ac ad difficilius periculoſius deducit: circa uero decretorium, & cum decretorio minuitur: quibufdam uero leniter incipit, paulatimq; ſubfurenter ſingulis diebus ſuperaddit & augetur. Circa decretorium autem, & cum decretorio ſatis lucet, ſeruetue: quibufdam cum leniter inceperit, ſuperaddit & grauatur, cumq; aliquantisper uiguerit, relaxat decretorium uſq; & circa decretorium. Quæ quidem in omni febre morboq; cadunt, quare cibaria his contemplatis, cæterisq; neceſſarijs opportunisue ſignis porrigito, de quibus quædam ſcripta ſunt, quædam nunc ſcribentur: quæ confiderato, probato, ſpectatoq; quodnam horum ſignorum, præſens ſubitaneumue malum uel mortem, uel ſalutem poricēdat: quæ demonſtrabunt cui porrigendum ſit, uel non: quando, quantum, qualēue futurum ſit, quod datur, quidue dandum ſit. Mala uero, quæ diebus paribus grauāt, paribus etiam decernunt, primusq; dies decretorius paris circuitus eſt, quartus, ſextus, octauus, decimus, quartus et decimus, uigefimus, quartus et uigefimus, trigefimus, quadrageſimus, quartus & quadrageſimus, ſexageſimus, octogefimus, centefimus, ducentefimus: circuegit aut nō paris primus eſt, tertius, quintus, ſeptimus, nonus, undecimus, ſeptimus & decimus, primus & uigefimus, ſeptimus & uigefimus, primus & trigefimus: quare citō ſi aliter quā ſcriptū eſt, decernāt, mala reditura pernicioſaq; fore. Mentē etiā adhibito, ſcitōq; decretoria quæ his temporibus ſient, ſemper ſerē ad ſalutē, uel ad melius tendere: quæ uero his tēporibus nō decernēt, ad pernitiē uel ad peius. Præterea febres erraticæ, quartanæ, quintanæ, ſeptimanæ, nonariæq; quo circuitu decernāt, obſeruato.

PRIMVS LANGVENS.

Philifcus qui ſecundū moenia habitabat, primo diē quo decubuit, febris grauis eū corripuit, iudauit, laborioſe noctē tranſegit: ſecundo cuncta grauauit, uel perī poſt lauatiunculā meliufcule tranſegit, noctē quieuit, tercio mane meridiē uſq; ſine febre eſſe uſus eſt, ſerū autē diē uerſus febris grauis cum ſudore & ſiti aduētauit: lingua nigra ſu perauit, minxit, noctē difficulter tulit, nō dormiuit, penitus delirauit. Quarto cūcā grauauit, lotia nigra minxit, noctē quietiorē duxit, coloratus minxit. Quinto circa meridiem de naribus parū purum ſtillaui: lotia uaria, quæ rotunda quædā genitali ſemini ſimilia, ſparſa, ſtillantia, nō ſubſiſtentia habuerūt, cui glandula balanōue ſubterdata, parua quædā cū uento crepitūue demiliit: noctē laborioſe tulit, parū dormiuit, delirado loquebatur: poſtrema frigida undiq; nec amplius recalauerūt, nigra minxit, parū quieuit, diem uerſus obmutuit, frigidū ſudauit, poſtrema liuida facta ſunt. Circa meridiē ſextaenus mortuus eſt, ſpiritus rarus & ſimilis reſpirati ſemper in finem uſq; huic fuit. Lien rotundo tumore ualde tumuit, ſudores uſq; frigidi fuerant: diebus paribus grauabatur.

Februm ſpecta

es quæ.

Att. hic q̄ ſup̄o. nō memini
ſextanæ ſicut ei imponit. Att.

Quartana quæ

lis.

Att. ſequi tertiana
bis morbis il
hemitriticoſue
rat.

Nocturna.

Diurna.

Septimana.

Nonaria.

Tertianæ.

Quintanæ.

Cotina quæ

Cotina febris

uarietas.

no.

Decretoria pa

ria, uel non pa

ria.

viſſind. Att. hic. nō dicim
decretorius. infra di. pag. 32

ponit. Zic. ce. infra. p. 15. lo. et

in perſione. xxij. et. xxij.

na uel contrā. in. p. 2. et. 6.

Decretoria bo

que.

Att. q̄ neq; hic memini.

Philifcus quā

uare agitat. ſup̄a.

Baleno.

Philifci morte.

SECUNDVS LANGVENS.

Silenus. **S**ilenum qui in Platamone secundum Eualcidæ domum habitabat, lassitudine, potum nimio, non opportuna exercitatione febris corripuit, de lumbis primo laborare cepit, deinde caput superciliaque grauescere, ceruix distendebatur. Primo die uenter purus, biliosus, superpumosus multa demisit, lotia nigra, sedimentum nigrum habentia minxit, sitibundus agitabatur, lingua superaruit, nocte non dormiuit. Secundo die febris grauis cum uexauit, plurima tenuiora, superpumosus demisit, lotia nigra, noctem laboriosa se transiegit, parum delirauit. Tercio die cuncta grauarunt, praecordiorum oblonga distentio ad umbilicum, sub mollis utrinque, tenuia, subatra demisit, lotia turbulenta, nigra, nocte nihil dormiuit, uerba multa, cantus, risus, continere non potuit. Quarto per eadem transiegit. Quinto biliosus, purus, laxus, pinguis demisit, lotia tenuia, perlucida, paulum cognouit. Sexto circa caput paulum sudauit, postrema frigeant, liuebant, multum sese iactauit: ueter nihil demisit, lotia subsisterunt, grauius febricitauit. Septimo obmutuit, postrema amplius non recaluerunt, nihil minxit. Octauo frigidum per totum sudauit, pustulae rubrae, rotundae, uaris similes, cum sudore pullularunt, quae permanebant, nec discedebant, uenter pusillo concitamento tenuia, crudis similia, oletula cum labore multa demisit, cum dolore uellicantia minxit, postrema paulum recaluerunt, somni tenues, soporosi, obmutuit, lotia tenuia, perlucida. Nono per eadem. Decimo pocula non suscepit, soporatus, tenues somni, uenter similia demisit, multum simul subcrassumque minxit, cum sedimento candido similagineo, postrema rursus refrigerunt. Undecimo mortuus est: per exordia huic in finem usque spiritus rarus et magnus fuit, praecordiorum continua palpitatio, aetas anni circiter uiginti.

TERTIVS LANGVENS.

Herophon. **H**erophon grauius febricitauit, uenter pauca cum uoluntate egerendi tenuesmodi deiecit per exordia demisit, postea uero tenuia, biliosa, subcruda: somni non erant, lotia nigra, tenuia. Quinto mane surditas, cuncta grauarunt, lien tumuit, praecordia sese distenderunt, uenter pauca nigra demisit, desipuit. Sexto delirauit per noctem, sudor, frigiditas, deliratio permixta. Septimo circumfixit, sitiuit, desipuit nocte, cognouit, quieuit. Octauo febricitauit, lien deminutus est, omnia cognouit, secundum inguen doluit. Primo qua lien tumuerat, deinde crus utrinque uexauit, noctem facile tulit, lotia coloratiora cum paruo sedimento albo minxit, nono sudauit, decreuit, quinque dies dimisit: quinto reuenit, statimque lien tumuit, febris grauis, surditas rursus, post reuersionem, tertio die lien & surditas minor fuit, crura dolitans, nocte sudauit, septimo & decimo liberatus indicatusque est, nec in reuersione desipuit.

QUARTVS LANGVENS.

Philini coniux puerpera. Thais. **P**hilini Philobiae coniugem in Thaso, quae filiam pepererat post naturalem purgationem, cetera leuiter degente post partum, quarto & decimo cum rigore febris ignisue coepit, per exordia & incipiens, cor praecordiaque dextra doluit, muliebrium labores, purgatio cessauit, per apposita leuata est: capitis uero, ceruicis, lumborumque labores permanferunt, somni non fuerunt, postrema frixerunt, sitiuit, uenter combusta pusillaque demisit, lotia per exordia, tenuia, decolorata. Sexto per noctem multum desipuit, rursusque cognouit: septimo sitiuit, multa assatim biliosa demisit: octauo superripuit, grauius febricitauit, cum labore multum conuulsa est, multum delirauit: cum glandulam balanum supposuisset, ad fellam surrexit, multa cum fluore bilioso demisit: somni non fuerunt, nono conuulsiones spasmiue: decimo paulum cognouit: undecimo quieuit: omnium meminerat, statim rursus delirauit: cum conuulsione parum uellicante & admonente multum simul crassum albumque minxit: quale est quod in matellis diutius sit, cum agitur, quod non subsistebat, color & crassitudo qualis in iumentorum est lotijs: quae & ego uidi. Circiter uero quartum & decimum diem per totum corpus palpitatio palmarum, multa uerba, paulum cognouit, statim rursus desipuit. Circiter septimum & decimum obmutuit: uigesimo mortua est.

QVINTVS

QVINTVS LANGVENS.

COntugem Epicratis. quæ apud Archegeten degebat, cū partus inflaret, frigus in gens cepit, nec recaluit, uti dicebant. Postridie eadem permanferūt, tertio filiam peperit, cætera rite procefferunt. Secundo post partum febris grauis cepit, cordis labor & muliebrium, quæ per apposita leuata est: capitis autem, ceruicis, lumborumq; labor remansit, somni nō fuerunt, uenter pauca tenuia, biliosa, pura demissit: lotia tenuia, subatra, postquam ignis cepit, ad noctem sextana delirauit, sitiuit. Septimo cūcta grauarunt, per uigil sitiuit, multa biliosa demisit. Octauo superfixit, plus quieuit, nono per eadem transiit, decimo crura laboriose doluit, cordis rursus dolor, capitis grauedo, sitidauit, nō delirauit, magis quieuit, uenter subleuit, undecimo coloratiora minxit quietū sedimentum habentia, leuius transiit, quarto & decimo superfixit, grauer febricitauit, quinto & decimo biliosa, flaua, subdensa uomuit, sine febre remāuit, per noctem grauer febricitauit, lotia crassa cū albo sedimento minxit, sexto & decimo grauer habuit, noctem difficulter tulit, nō quieuit, delirauit, octauo & decimo sitiuit, lingua superaruit, non dormiuit, multum delirauit, crura doluit. Circiter uigesimum mane paulū superperriguit, sopor inuasit, quiete dormiuit, pauca biliosa, nigra uomuit, per noctem surditas, circiter primū & uigesimū lateris sinistri grauedo per totum cū dolore, paulum superperriguit, lotia subrubra, turbulenta, crassa, nō subdensa minxit. Cætera leuiuscule nō sine igne. Statim hæc per exordia, fauces superdolitauit, euculio utaq; tumēs rubuit, fluor acidus uellicās, salūsque uisq; manauit, circiter septimū & uigesimū sine igne cum sedimento minxit, latus doluit, circiter primum & trigessimū ignis cepit, ueter biliosa demisit. Quadagesimo pauca biliosa uomuit, penitus sine igne decreuit octogesimo.

*Epicrates.
Archegetes.
Puerpera.*

*Diuersitas ob-
seruanda.*

Lateris dolor.

Non perit.

SEXTVS LANGVENS.

Cleonactiden Cleonactenue qui supra Heracleion habitauit, febris erratica cepit, per exordia caput latiusq; sinistru doluit, cætera laboriose habuit, sine ordine quandoque febres augebant, sudores modo sequebātur, modo nō, plerūq; tamen sese ostēbant, magisq; decretorijs diebus accessiones fiebāt. Circiter quartū & uigesimum manum postrema frixerunt, flaua, biliosa, subdēla, paulūq; post uirulenta uomuit, cunctis leuatus est, circiter trigessimū sanguis de nare utraq; prorumpere cepit, paulatim errabūde decretoriū usq; nō impastus, nec siticulofus, nec per uigil omne tēpus fuit: lotia tenuia nō decolorata minxit, circiter quadagesimū subrubra cum multo sedimento leui, rubro leuatus est. Post hæc uarie lotia habuerunt, nā modo sedimentū habuerāt, modo non, sexagesimo multum sedimentū album, leue habentia minxit, omnia concesserūt, febris reliquit, lotia rursus tenuia quidē, sed boni coloris, septuagesimo sine igne, qui decem dies dimisit, octogesimo superperriguit, febris grauis cepit, multum sudauit, lotia sedimentum rubrum leue habuerunt, perfecte decreuit.

Cleonetes.

Non moritur.

SEPTIMVS LANGVENS.

Metone ignis cepit, lumborū grauedo dolorifica, secūdo cum aquā multam potasset, uenter optime demisit, tertio capitis grauedo, tenuia, biliosa, subrubra demisit, quarto cuncta grauauerunt, dextra nare sanguis paulatim bis defluxit, noctem distulit, tertio similia demisit, lotia subatra, quæ subatrū quid fluitans sparsum non subsistens habuerant, non sudauit, quinto dextra nare multum purum abunde demisit, sudauit, decreuit, post decretorium peruigilaui, delirauit, lotia tenuia, subatra minxit, caput perluit, quieuit, cognouit. Morbus huic non tenent, sed crebro sanguis naribus erupit & post decretorium.

Meton. ishus credo qd e gal. citat aphor. 7. ad 43. casus cu meliari.

OCTAVVS LANGVENS.

Erasenum qui secundum Booti rupem Charadrane habitabat, post cenam ignis cepit, noctē turbulenter transiit, primum diem quiete, noctē laboriose. Secundo cuncta grauauerunt, per noctē delirauit. Tercio laboriose habuit, multum delirauit, quarto difficillime noctē tulit, nihil dormiuit, somnia, cogitationes excitabant, deinde peiora, magna periculosa, metus, terror, difficultas ferendi uexarunt. quinto mane leuatus est, cuncta cognouit, multo autem ante meridiem percitus est furore, contineri non po-

*Erasenus.
Bootus.
Charadrane.*

Moritur hic

terat: postrema frigida, subliuida fuerant, lotia nō concocta minxit. Circa solis occasum mortuus est. febres huic usque cum sudore, prae cordia tumida cum dolore distenta fuerunt: lotia nigra, quadam rotunda, perfluitantia, non subsidentia habuerunt: uenter oletula demisit, sitis usque non nimia conuulsione cum sudore circa mortem uexarunt.

NONVS LANGVENS.

*Critonis casum uideto.**Secundo die hic moritur.*

Critoni cū ambularet in Thaso pedis uehemens dolor cepit de pollice, die eodem horridus, aestuosus, parum subcalesfactus in cubile decubuit, per noctem desipuit, secundo pes totus talisque cum distensione rubuit, pustulis nigris tumuit, grauiter febricitauit, percitus est furore, uenter, pura, biliosa subdensa, demisit, secundanus de principio mortuus est.

DECIMVS LANGVENS.

Clazomenius Phrynichus.

Clazomenium qui secundum Phrynichidium puteum habitabat, ignis cepit, per exordia caput, ceruicem, lumbos doluit, surditas statim, somni non fuerit, febris grauis cepit, prae cordia cum parua distensione tumuerunt, lingua sicca. Quarto per noctem desipuit: quinto laboriose habuit, cuncta grauatur, circiter undecimū paulū concesserunt, uenter per exordia quartum & decimū usque tenuia. Multa coloris aquae demisit, quo ad egestionē facile transiit, postea uenter substitit, lotia usque tenuia, coloris tamen boni, quae dispersum perfluitans quid nec subsistens habuerit. Circa uero sextum & decimum crassiora paulū minxit, quae paruum subsistentiam sedimentum habuerunt, paulum leuatus est, magis cognouit. Septimo autem & decimo tenuia rursum secundū utraque aures cum dolore tumuit, somni non fuerunt, delirauit, crura doluit. Vigesimo febre caruit, decreuit, non sudauit, omnia cognouit, circa septimū & uigesimum dolor uehemens dextri coxæ dicitur statim sedatus est, tubercula uero quae secundū aures erant, discussa non sunt, nec suppurarunt, sed dolebant. Circiter primū & trigessimū uentris fluctio multa & aquosa cū intestinorum difficultate, lotia crassa minxit, tubercula aurium discussa sunt, Quadragesimum circiter dextrum oculum doluit, substitit.

VNDECIMVS LANGVENS.

Dromiadus.

Dromiadi coniugem filiam enixā cunctis rite sequutus secundanā rigor cepit, & febris grauis primo die laborare coepit, circa prae cordia aestuosa, horrida, fastidio affecta, sequentes dies somnū non cepit, spiritus rarus, magnus, subitō reuulsus. Secundo post rigorem uenter bene oletula demisit lotia crassa, alba, turbulenta; qualia sunt quae diu in matellis steterunt cū agitantur, nec subsistebant, tertio circa meridiē superriguit grauis febris, lotia similia, labor prae cordiorum molestus, aestuosusque noctem difficulter tulit, non dormiuit, per totū frigidum sudauit, statim rursum caluit. Quarto dolor paulum leuatus est, capitis grauedo cū dolore remansit, quo soporata est, naribus parū stillauit, lingua superaruit, sitiuit, lotia tenuia, oleacea, paulum dormiuit. Quinto sitiuit, aestuauit, lotia similia, de uentre nihil, circa meridiem multū desipuit, statimque rursum paulum respuit, surgens sub soporata est, paulum frixit, nocte quieuit, delirauit. Sexto mane superriguit, celeriter recaluit, per totum sudauit, postrema frixerunt, desipuit, spiritus magnus, rarus, paulo post conuulsiones spasmitue de capite ceperunt, statim est mortuus.

DVODECIMVS LANGVENS.

*Chisuerit.**Lumbri.**Moritur hic.*

Quidam calefactus coenauit, multum potauit, nocte cuncta uomuit, febris grauis, prae cordiorum dextrorū labor, sub mollis foris inflammatio, nocte difficulter tulit, lotia per exordia crassa, rubra, non subsistentia: lingua superaruit, non multū sitiuit, quarto febris grauis, labores omnium, quinto leue multum oleaceum minxit, febris grauis, post meridiē plurimum delirauit, nocte nihil dormiuit. Septimo cuncta grauatur, lotia similia, uerba multa quae continere non poterat, uenter iritamento quodam liquida, turbulenta cum lumbicis demisit: nocte laboriose transiit, mane riguit, febris grauis secuta est, calidum sudauit, sine febre uisus est esse, non multum quieuit, post somnum frixit, spuit, post meridiem plurimum delirauit, paulo post nigra biliosa uomuit, nono frixit, multum delirauit, somnum non cepit, Decimo crura doluit, omnia grauatur, delirauit, undecimo mortuus est.

TERTIVS DE

Quandam foeminam quae in Aethiopia habitabat, trimestrem foetum in utero gestatam ^{Asie.} ignis cepit, statim de lumbis laborare cepit. Tercio caput, ceruix, clavis, manus dextra laboravit, lingua celeriter, non clare deliravit, manus dextra convulsione spasmodice relanguit, tremuitque per omnia, deliravit, noctem difficile tulit, non quieuit, pectus pauca, biliosa, pura demisit. Quarto lingua resoluta est, nihil clare protulit, convulsiones spasmodice eorundem labores omnes permanserunt, secundum praecordia cum dolore tumuit, non quieuit, per omnia deliravit, venter demisit, lotia tenuia non boni coloris minxit. Quinto febris grauis corripuit, praecordiorumque labor per omnia deliravit, nocte sudavit, sine febre remansit. Sexto cognovit omnia, leuata est, circa uero clauem sinistram partem sinistram iuguli labor permansit, sitiuit, lotia tenuia minxit, non dormiuit. Septimo tremuit, suboporata est, paulum deliravit, dolores clavis & sinistram brachij permanserunt, cetera leuata est, omnia cognovit, tres autem dies febris reliquit. Undecimo reueneris, superriguit, ignis cepit, circiter uero quartum & decimum biliosa, flaua, subdensa uomuit, sudavit, sine febre remansit, decreuit.

Meliden Melidenae, quae secundum Iunonis phanum habitabat, capitis, ceruicis, ^{Meldine.} pectoris labor uehementis cepit, statimque febris grauis corripuit, muliebria parua, ^{Phanum} paucae subapparuerunt, labores horum cunctorum continui. Sexto loporata est, aestuauit, ^{Iunonis.} horruit, maxilla rubuit, paulum deliravit. Septimo sudavit, febris reliquit, labores permanserunt, reuenit, somni parui, lotia quidem uis boni coloris, sed tenuia, ventris oletula tenuia, biliosa, multum uellicantia, pauca, nigra, olida fuerunt, lotia cum sedimento leui, candido, sudavit, undecimo perfecte decreuit.

Arbones aethiici cranone uiguerunt, sub aestu ualde pluit, qui per totum corpus, sed in tergo magis fiebat, subterque cutis sanies, correpti calefcebant, pruriebant, deinde pustulae sicuti tactis igne surgebant, superioremque cutis pars ardere uidebat, per aestum non pluit, febres plerumque sine sudore uiguerunt, si quid autem in his superirrorasset, per exordia potius sudabat, quae difficilius decernebat, quae alia. Morbi uero natura modum per aestatē febres ardentes magis sunt, quae & per alia anni tempora fiunt, sed magis per aestatē superficcae, per autumnū tamen praecipue fero modo debacchant, cordis dolor uiget, qui minus maleficus est, cum morbi huius talis natura sit. Tinea uero lumbicue, siue uermes, post meridiem sicuti hic morbus huius talis natura sit, non solum quia magna, quodque tunc omnia magis afficiunt, sed quia tales suapte natura sunt. Morbi grauiissimi lethaliissimi per autumnū sunt, qui post meridianum tempore quid omnino simile habet, quo morbi magis grauantur, cum anni circuitum finemue habeat, quemadmodum post meridianum tempus morbi quo magis grauat quam reliqua diei parte. Tempetatesque singulae & anni tempora modo eodem inter se habent, dum ne quid in priore specie nouet, nisi quae perperam praeponit. Tempetates alia pro alia incipiat, sicut annus & eius tempora inter se habent, nam quemadmodum statim anni temporibus matura cuncta suorum tempore reddunt, sic statim, annis eorumue temporibus tempetatesque morbi statim sunt, facillimeque decernunt. Contra uero non statim, non statim, quicquid differt decernat, sunt. Cui uero quid horum in perintho sit, spiritus uel non, pluuia uel non, frigus uel non, cum defunt, uel abundat. Ver tamen sanissimum morbum minus sit. Quare morborum exordia considerato, statim ne uigear floriscantue: quod relaxatione patet, quam circuitus demonstrabit, circuitum decretorium, deinde in circuitu accessiones considerato, leniores ne sint uel non, magna uel non, longa uel non. Continuarum uero cunctarum relaxationumque & longarum spura considerato: uulnerum autem dolores turuncolorum & turuncolorum inflammationes, quaeque alia postea superapparent. Communi fortasse rerum ceterorumque negotiorum ratio consideratione habenda est. Nam quae repente uehementerque prorumpunt, breuiora sunt: quae uero lenius, longiora, similisque obseruatio sit in circuitu, quod enim citius quam conuenit, uel lenius uehementius prorumpit, mutationemque

^{hic. 2. lib. no. spe. hippo. sed thesuli eius filij omnes factus.}
ut gal. ut. 3. de spirit. difficultate. 2. p.
carbones, huius in non citat gal. p. de febris. deij. 2. 4. 9. vili ego. ex comico.

male ut primum
non redit. magis propter ex ipso comari inbecilla efficiuntur.
gal. lib. de optimis uis. fol. 29. b.

melius autem, si in statu difficilis
aut perit. et in odore aut in pulchritudine
lectalia. ut ait gal. in pro
vincta. rex. 35. post sanguis eruptiones

268 HIPPOCRATIS DE EPIDEMIIS LIBER SECVNDVS.

ut de cetero sique uult
rela. uide apud p. 12.

ut de cetero sique uult
rela. uide apud p. 12.

ut de cetero sique uult
rela. uide apud p. 12.

ut de cetero sique uult
rela. uide apud p. 12.

aliam relaxationem dat. morbum iam concedere relaxare pre se fert. Na quae celerius dissoluitur consumuntur, celerius decernunt, quoniam celeres, continui, uehementesque dolores & labores uexant, quae statim in melius decernunt, ne nimis certa fiducia habent, quae cum decernere debent, non decernunt, quaedam mortifera sunt, quaedam male dissoluitur, quae cum decernunt, quae ante tempus decernunt, si praemature, crude decernunt, reueniunt, si minus, non decernunt, male decernunt, perniciosaeque sunt. Quae parua non sunt, signa decretoria si non fiant, male decreuisse pra se ferunt, contraria uero non solum malum si recurrant, portendunt, sed prioris antiquae uel naturae in contraria repentinis signum est. Quodammodum enim bonorum signum est, sic & malorum, quare haec sic obseruato, colores, concordantiae, calidae, uenas, praecordiorum tumores, recurrentiae concurrentiaeque, taliumque multa, sicuti mammae si demittant emacienturue abortus signum est: quod ueritati contrarium non est. Nam tuissim uetustam testes si tumeant, sedant, tuissimque testium tumorem: quod nos admonet pectorum communicationis, mammarum, geniturae uocis, praeterea sunt abscessus uel per uires tenoremue, uel per uenas, ossa, neruos, pellem, uel per muros, uersationesque alias. Optimi uero qui subter fuscant, sub ipsos morbo sicuti uarietates superni lumborum grauedines: optimi tamen omnium sunt qui subterfunt, sub uetrisque quae maxime quam longissimae a morbo, quae per defluxum sunt, sicuti de nariibus sanguinem, de auribus pus, sputum, lotium, si quaeque sunt alia, quae defluant. Quibusdam habet abscessus non sunt, sed dentes, oculi, nares, sudor, quin & tubercula quae sub cute fluctuant, aliae uel sinus, deliquationes, uel capillorum porrigo, uiriliginis, cutis asperitas, lepra, quaeque alia dicta sunt, et non satis sunt, quae morbum circuitumque eius discunt, sicuti Temeni forori cecidit. Na post morbum uehementem in digitum abscessit: quod non satis fuit, uti morbum discuteret, reuenit, mortua est. Per uenas autem abscessus sunt, uel per uentrem, uel per neruos, uel cutem, uel ossa, uel tergum, uel per alios defluxus, per os, putredinem, nares, aures, sicuti foror octimestre gestanti de uulua cecidit. Quae uero decretoria sunt, non statim decernunt, sed postmodum uel tardius statunt, uti lumbos uel testes uel coxas petant, quandoque testes per tuissim tumet, tuissim autem abscessus, qui supra uentrem sunt, non tam perfecte liberant, sanguinis eruptiones per nares abinde si fiant, plerumque liberant. Sicuti Heragoreo cecidit, quem uoce naturaliter asperam rauicam habentem medici non cognouerunt. Nam qui talem uocem habent, & linguam asperam habent, quaeque rauitates & asperitates in morbis sunt, hoc habent. Qui uero tardius loquuntur, uel balbutiunt, his mollis & non aspera lingua est: quae natura ne fiat, an nutritu considerandum est. Qui caput oblongum ceruicemque habent, latas eminentesque uenas habent, na latitudo crassitudoque de eodem proficiscitur, sed angustia, macies, breuitas, tenuitas ab his contrariis: quorum uenas late sunt, & uentres & ossa late patent, macilentis tenuisue tales sunt, pingues uero his contraria habent. Macilentorum praeterea mediocritas consideret, singulorumque quae praepropere crescunt, augentur, minuanturue, quatenusque prauegant minuanturue, quatenusque in his quae prauegantur praescintur, quae coalescuntue corroborenturque, uenasque ceruicis iugularesque, quae communis, despiciantur. Pectinisque pruritiones, circa pubem si subitaneae sunt, non laedunt, quae uero paulum supra umbilicum fluctuant, dextra parte dolitant, molestaeque sunt & astuosae, uomitionesque oletarias concitant. Quodammodum Pittaci puero cecidit, quae uel percussione, uel conuulsione, uel offensione, uel saltatione, uel alia re sumi fuit, quibus in pectine medioque pectinis subter cutem subtermet, colorque non consiluit, sicuti Pulcherio. Quod colore album est, torum de iecore uenit, quo morbus iecoris erat, & regius. Qui de iecore & pituita alba laborant, subalbi & aquati sunt, qui de liene nigriores, & ad aquam subtercutem morbumque regium tendunt, malaeque pustulae creantur, cutis deficit & labia, lentiginisqueque albae creant. Qualis Antiochos & Aleuas erat, quaeque capitis pustulae salso corporis humore fluctant, cum pulmo calefcit. Causas ergo laboris considerato, siue caput doleat, siue aures, siue latus. Signum uero horum est, Quibusdam

Millium quid
 tollat.
 Cordis doloris
 modica, hircumis
 gal. stimulat. 25-27
 a. g. vis.
 Dexipopus.
 Sarapida.
 Stumargus.
 Majus calica.
 Iofus.
 Hordeolum.
 Arijfex.
 Alababides.
 Quid hæc fce
 mella paffa fit.
 Apemantus
 Nicifon
 Treboratus.
 Aque cognito. 163 aph.
 ap. 27
 Heracleides
 Que lac præ
 bebât.
 Sutoris uxor.
 Diuerfa in præ
 gnantibus
 coxillis doly an. 163
 fce 205. g. d. 16. uel me
 Archelaus
 Antigener
 Nicomachus.
 Partus gemella
 rum.
 Leuitis interfio
 norum.
 Demenustus,

Lycia mulier. etiam cibi appetētia leuitatem intestinorū discutiit. Lycia formellæ ueratri potione subuentum est: lien summopere tumuit, dolores humeri præsertim accesserunt, febrisq; uena lienis in brachio cū pulsaret aperta est, quādoq; aperta nō est, sed cum sudore sua ue spōte discussit, quædā cū nihil ingerissēt, lien dextra tumuit, spiritus interior duplicauit, qui tamen nō ualde proferebat, sed postea sedatus est, nihil tamē demisit, nec minxit, priusquam pareret, mortua est, circa fauces utrinq; tumuit, nec suppurauit, nisi sinistra, lienis dolor sine decretorio uexauit. Hieroni gnto & decimo decreuit. Cai sorori iecur lienosum in modū tumuit, secūdāna mortua est. Dion Bionue simul & permultū sine se dimēto minxit, sanguen de sinistra nare defluxit. Lien em turgidus & durus erat, superioraq; petebar, uerrebat, & Pathemata autē & affectus anginosi tales erāt, ceruicis uertebræ introrsum uergebant, quibusdā plus quibuldā minus, ceruicis extrinsecus patenter caua erat, qua si tangeret, dolebat; quoniam sub osse quod dētis dicit, erat, quod nō similiter omnibus est acutū, quibuldā enim rotundū est. Præterea fauces non inflammabant, tumores nō inflammati sub maxillis erāt, nec cuiquā inguina tumuerunt, sed naturaliter permanebāt, linguā non facile mouebāt, quæ maior illis propēsiōq; esse uidebat, sub qua uenæ parēter tumebāt, q nō uel uix deuorabāt, uel coacti p nares reddebāt, nari busq; loquebant, qui nō ualde sublimē multū uel spirabāt. Quibusdā uenæ capitis temporum collisq; tumebāt, paucis recrudescēbat & reueniebant, tēpora his calefcebant, eūsi cetera nō febrirēt, strangulatione nō multi periclitabant, nisi spiritū, uel aliud deuoraret. Quibus autē tumor rectus erat, nec in alterā partē uergebat, hi nō siderabant, mortuum uero si quē uiderim dicā. Quos autē hæcenus uidi, superfices fuerunt, quidā statim meliuscule habebāt, plurimi tamē ad quadagesimū decurrebāt, quibus autē hoc eueniebat, hi febre carebāt. Multi tamē diutius hoc pducebant, tumorēmq; aliquē habebant; quod & deuoratio & uox demonstrabat. Columellæ, uenæ uel abescentes cōsidebāt, quādamq; diminutionē præ se ferebāt, malumq; nullū perniciosum habere uidebantur. Sed qui tumorem in alterā partē uergētem habebant, hi qua uertebræ declinarēt, ea dissoluebant, & debilitabant, quidā in altera parte distorquebantur. Quæ præsertim in uultu, ore, curculionis septo patebāt, quin & maxillæ inferiores aliquatenus mutabant, corpus uero totum nō siderabant, sed manus tantū tanquā ex alia causā. Qui autē angina detinebant, matura spuebāt, parūmq; laborabant, quibus autē in rectū tumor tēdebat, hi facile spuebāt, qui uero febriebāt, multo magis laborabāt, uixq; spirabāt, delirabātq; discolorabanturq; uenæ turgebāt, pedes omnū ualde frigebāt. Qui si statim nō perissent, stare nō poterant, quos autē uidi, perierunt omnes. Circa solis initium æstiuum Perinthū uenimus, deinde hyems austrina serenāq; sequuta est. Ver & æstas sine aqua fuit, Vergiliarū occasum usq; uel parū etelæ & sparm spirauerūt, guttatim pluuit irrorauitue: multæ febres ardentes sine uomitu per æstatē uiguerūt, uētres lubrici, tenuia, aquosa, nō biliosa, multa spuma super interdum & subter cōtectā similia illis, quæ sub diuo stetitissent, demittebant. Quæ hac specie formæ fuisse extremēta, perniciofa penitus erāt, multi soporabant delirabātq; expectecti cūcta noscebāt, spirabant nō multum sublimē, lotia multa pauca, tenuia, non discoloria mingebāt, sanguis de naribus paucis prorumpebat, nec secundum aures extrudebat, nisi ijs, quos paulo post scribam: lienes nō tangebant, nec præcordia dextra, nec dolentia, nec multum distenta, quid tamē portēdebant, multa citius quartum & decimum decernebant, pauca cum sudore, pauca cum rigore, paucis admodum reuenit: per irrorationes uero quæ per æstatem fiebant sudor in febricitantibus comparebat. Quidam per exordia statim non maligni sudabant, quibusdā per hoc tempus cum sudore decreuit. Corpus quorundam in febris æstiuis exasperatum est, melio culicū uel moribus simile. Circiter septimum, octauum & nonum diem, non cum multo pruritu, quod usq; ad decretorio durabat. Masculo nulli has pustulas uenisse uidi, mulierq; nulla, cui uenissent, mortua est sed male grauitē uel audiebant, soporabanturq; quod ante non admodū fuerat. Quibus autē hæc futura erant, non usq; durabant, per æstatem soporabantur, dormiebantque usque ad uergiliarum occasum, deinde potius peruigilabant, sed tamen hoc statu non omnino peribant. Ventrem ijs quæ sumuntur gustanturque sustinere non erat, quare præter rationem quis putasset medicando conferre:

ferre: quin & plerique hac expetebant, loco frigido iacere, frigusque non bonū inde trahere, sed hoc magis ex additamento calefacit, quamvis naturam ledere non uideatur. Quibus autem & qualia signa plura, pauciora, maiora, minorave fierent, potissimum hac uenire, bār, hiatu, oscitatio, tussis, sternutatio, caligatio, ructatio, iussatio, quæ cuncta peritus ris fiebat: quibus in febre molesta & aestuosa, horrida, uultus rubesceret, laboriose his oculi dolebant, caput grauebat, stupecebant, muliebrisque si supercōparuissent; quin & ipsi quibus tunc primū tam uirginibus quā matronis, quibus nō diu, nō suo tēpore, nō uti decuit, cōparuissent, postea perpallecebant. Magnum autē est in omnibus qua de caussa, quo tēpore, ualde ne biliosis, potissimū in febribus, penitusque quibus per crura purgat, medelari modos sciamus, quæ qualia sūt: non em̄ omnes æquo modo afficiuntur, sed alij aliter male uel bene disponunt & iacēt: contra alij, quidque aliud sumpticius uel tardius preparat: sicuti est siccare, scindere, decoquere, ceteraque similia. Plurima quidē prætermitto, quæ singulis quibusque morbis cadant, conueniant, quadē tunc, quo morbi tēpore, quæ ætate, quæ specie, quo uictu, quo anni tēpore, qualis, quomodo deductus sit, ceteraque talia. Zollo, qui secundū murū habitabat matura iā ex tussi febris grauis accessit, uultus rubuit, uenter subfistit, nihilque nisi ui demittebat, latus sinistrū doluit, quaque latus dolebat, auris ualde doluit, caputque nō adeo, suppurulentū usque spuit, lingue bar: sed cetera decreuerūt, tuberculū auris multū puris emisit, circiter octauū uel nonū noni uero diei principij doloris auris finis fuit. nescio quo pacto sine rigore decreuit, caput ualde sudauit, quod ne calor sequeretur impediuit: latus sinistrū doluit, supernaque parte scapula, quin & antea per exordia multū, purū, floridumque spuit: circiterque septimū & octauum laboriose habuit, uenter subfistit: circiter nonū & decimū dolor relanguit, tum mori inerat, pusilli sudores accesserūt, qui nō decernerēt, quod cū ex alijs, tū ex oleo patuit: nam auris dolor cū cepit, uenter motus est. nono uero pus ex aure prorupit, quarto & decimo morbus hic sine rigore decreuit. Die eodē multū spuit, & concoctius: de aure pus erupit, sudor serpentiæ: capitis ulcera proruperūt, quæ die circiter tertio euenerunt. Quæ signo nō relicto euanescent, male decreuisse præ se ferūt: quale Polemarum chancillæ pustula rubra erysipelasue super inguina tumencia. Febres malū, præterquam diurna ephemerae uel, super febres inguina si tumeant, peius: si per exordia in grauibis non uigeant, spiritusque nō molester, præcordiorū mollis tumor, distentio nusquam uergens, sed supra rotundum quid uel in dextris, uel uti pila suppuratrix, uel quid aliud longius, & in maius porriges, uel aliud diffusum, subrepēs aliud, uel distētio hinc & hinc umbilicū usque superiore omni habitu, si resumit, & rotundū desinit: si quidē spiritus indifcrete uexat, calor extenuat: si uero hoc fugiat, ad suppurationē tendit. crebri spiritus magni sunt, si prodeat: si minus, parui & rari: qui partim portendūt, partim cogunt, duplex in totus præclusio sit, sicuti qui spirāt in calido frigidū: quod medicamentū continui hiatu est, longa magnāque spiratio quādoque difficilis est, laterū dolorifica distētio, præcordiorūque lienis tumores: sanguinis de naribus prorupciones, si post decretoriū intus remaneant, mala redeūt. Primū igitur lienis tumores, nisi in articulos decumbāt finiantur, sanguis prorumpet, præcordiorū distentio, dextra parte nisi per oletū & lotiū prodeat, reuertitur. Nā hac est utrorumque interceptio, suppuraturumque putandū est. Quæ tam facta sunt, datura in cubile putato: si uero iam uenerint, qualia quantaque sint, considerato, neque simul agitato: quadā etiam discutito: si penitus noxia sint, uel futura, uel recens ueniētia. Quartanæ sanguinis prorupciones male difficulterque decernūt, quæ uni interponūt, cum decretorio, septimo superrigēt, Scopo cuiusdam male nutritio, raucedine, biliosa defillatione, faucis inflammatione uenter subfistit, continēter febricitauit, lingua floruit aruitue, peruijsit, peccinis plana distentio dextra parū infra declinās crebro spirabat, præcordia dolebat, sese spirās uertebat, sine tussi crassum spuebat: Pepsos octauo data de præcordijs dolorē quidem exegit, nihil tamē leuatus est: postredie duæ glandulæ subter datæ nō cōparuerunt, crassum, turbulentū cum leui planoque sedimento minxit, in turbulētia uenter mollior erat, lien declinans tumuit, multum aceti potauit, decimo sanguinis paulū aquosū non ualde morbosū sinistra nare defluxit, lotiū minus, sedimentū habens, & sub eo quid subalbū, tenue, matellæ coherens, semini genita-

Que operitur
ferent.

Que obseruanda.

Zollus quid tu
krit.

Que male decernant.

Erysipelas.

Cum inguinibus foris mala.

q. vide. apud. apud. in. budomus

Que obseruanda.

Scopus quid tu
leni. uideto.

Scopus

Antigenes.
Perinthus.
Podagrici.
Calculosi.
Ossis natura.

Vinculorum
forma.
Principia hor-
roris.
Motus fetus.
Eius nume-
rus.

Cibus potus
quid faciant.
Priniparas
quid uexet.
ignota.
officiis.

Andronicus.
Erysipelas.
Hepatitis uena
in hepate.
in hepate.
in hepate.

Plethorae
icoriorum.

Præcordia.
Pleuræ.

si nec simile nec dissimile, quod breui defluxit: postmodum decreuit, febre caruit, subglutinosum demisit, undecimo biliosum quid defluxit, loti purgatio multa & copia & sedimento: priusquam uinum potaret, quid spumosa bili simile paulatim demisit, duodecimo tantum pauca inessent: glutinosa & turbulenta olerula demisit, decretorie nam hoc reputandum est, quoniam & Antigenis puero contigit in Perintho: circa linguas tumentia, conuertentia, demissa, fidentia uer: calculi quandoque, quæque articulosis podagricisue contingunt, circa articulos imbecillitates eorum causa est. Nam ossis natura talis est, uti & durascant & contendantur, quod Hippocrati coniugi contigit, quæ annua quartana uexabat, de qua uertice frigescere incipiebat, quod per totum corpus aperte discurrebat, sudor deinde sequutus est: qui die eodem decreuit, post hæc muliebria multa et copia & tempore: tunc enim instabant, defluerunt: non consistere uisus est abscessus, cum uenæ saluiter pulsant, uel formā dilatato, præsertim si ex descensu fiat ascensus: quam ob rem colligationes quæ sunt cum uenæ pertundunt: si modice sunt, emittunt: si strictæ ualidaque, cohibent: sicuti resor & sanguineum & subbiliosum quod appetentia facit: fortasse his & in atria bile definit, frigis quidem mulieribus de lumbis auspicatur, & per tergum caput petit, quin & uitis similiter, quæque extra corpus sunt, sicuti brachia, & oxa, & cori & rarum, pilis animalium demonstrat: quibus nihil itato tempore fit, non perfecta gignuntur. Si labores & cætera suis mensibus & circuitu fiunt, bene habet: nam septuaginta mouetur, ter tanto perficitur: dextera foemella, sinistra mas sese motitat, quod per humiditatem abeuntium cum hiat sit, uetus siccitas, citius motu parat: qui fortis citius mouetur, deinde per sua membra discere tus tardius augetur: labores circiter tertium diem supra quinquaginta, uel sextum supra centum fiunt: menstrui secundo & quarto: quæ ad septimestrem oportet scire: uel post muliebria numerandi sunt noui menses uel post conceptum: qui septuaginta & ducenti dies sunt mensium Græca computatione, uel si quid super his uel maribus uel foemellis super additur: hæc uel eadem, uel contraria facit, cibis poculisque humeri mammaeque turgent, capitisque uertigines & intemperantia fiunt: quæ turgentia dum ossa solidescunt, crescit, menstruorum circuitus præ istis grauedines octimestribus laboribus similes ferunt, Primiparis uero lac cibus si mutetur, octimestre perficitur, magnorum ualidorumque uulnenum tumor si non comparat, malus est: si mollis sit & flaccidus, bonum est: si supra tendat serpat, non bonum: menstrua si fiant tendentibus ad decimetre, malum est, octimestreque simile: tumores uulnenum si non ualde lancia, nec furient, subito si euanescent, quibusdā coouisiones distentionesque neruorum in posteriora cum labore, quibusdā in anteriora uel fuores, uel dolores laterum graues fiunt: uel difficultas intestinorum rubra, tumores præter rationem leuantes, deterrimū est: quod Andronici puero cecidit. Pustula rubra, erysipelas si non eodem tendit, quid bonum portendit, si per exordia secundum aurem uel pubem tumuit: cuidam cum tertio factum esset, nono suppuraui, qui septimanus conualuit: perniciosiora sunt quæ subito euanescent, uide aphor. lib. 65. & lib. 2. de tumoribus.

SEGMENTVM QVARTVM DE VENIS.

Quæ iecoris uena hepatitisue dicitur, de lumbis usque ad magnam uertebra subter uertebraque deditur: quæ sublimis per iecur præcordiaque cor petit, clauæque reata, quæ partim inde collit, partim scapulas petit: quæ subter deflexa secundum uertebra costasque declinat: sinistra quidem una secundum clauem iugulumque, dextera autem altera certum locum petit: una autem paulo subter deflexa, quo illa defecit, costis sese dedit, donec cor ipsum pertingat, deflexaque inde sinistra, subterque declinans in uertebra descendit, donec eodem perueniat, unde tolli coeperat, seseque costis omnibus dedit utrinque, por tiunculasque scilicet una cum illis, singulis præbet, de corde quidem in quendam locum per sinistra potius tendens sub arteria transit, donec assumatur, & eat eodem uicinia hepatis tolli coepit, prius tamen quam ad hæc perueniat, secundum duas extremas costas se indit, quarum una hinc, altera inde secundum uertebra tendens cõsumitur. Quædam uero recta de corde tendens in clauem super arteriam, & ab ea sicuti quæ secundum lumbos sub arteriam in iecur prorumpit, partim in eius portas & fibras, partim in aliam eius partem, quæ deinceps paulo subter præcordia prorumpit, quæ præcordia iecori coherere non est facile separare. Dux uero de clauis, quarum altera hinc, altera inde sub

de sub pectus tranāēs peētinem petir: quo uero hinc, nondū noui. prae cordia uero sub
ter secundum uertebra, quae sub costas est, sita sunt. Qua uero renes de arteria sunt, hac
circumuenit. Arteria uero de magno neruo tenente nascuntur, quae utrinque robur su-
munt: hac ferme de corde recurrens iecinoria hepatis uena definit, deficitue. Duae
praeterea magna uenae per prae cordia transeunt, de hepatis profectae iecinoriae sub
limes, quae superna eorū perfectant, quarum una hac, altera uero illac pertransit, multa
sariumque diuisa per prae cordia feruntur, circumeuntque ea: quae uero superna eorum per
rectant, magis patent. Duo praeterea toni tenores de cerebro superne sub os magna
uertebrae secundū os superioris uentriculi stomachonue tendunt, ab utraque arteria par-
te descendens, uterque similis uni eodem deuenit: postea qua uertebrae prae cordia hae-
rent definit: quidamque ab hac communicatione diuisi, iecur lienemque petere uidentur.
Tenor alter tonūsque de utraque uertebrae parte oblique secundū spinam pratenditur,
costis que sicuti uenae deditur. Sic hi per prae cordia laētes septum transierunt in mesente-
rionue petere uidentur qua deficit: deinde, qua prae cordia coherent crebri per medium
tendentes illinc sub arteria decurrunt: quod uero remanet secundū uertebrae, sicuti uenae
dedunt se, donec praetergredientes in sacrum os deficiant. Qui uiri mulieresque cognati
legumina comedebant in ahenis, de cruribus multi languebant, quod admodū durauit,
qui si neruum deuorassent, & genua dolebant: quod & tracundos & discoloros & tri-
stes faciebat, & pauidos, corpusque ferē totū afficiebat. Quod Stumargi ancilla Idumaea
passa est, quae cum filiā peperisset, pudendorū os sese cōuertit, uti purgamenta non exi-
rent, quae coxendicē & crura dolore affecerunt, quem tali uena pertula leuauit, corpus
tamen totum tumuit tremuitque: quare causam, causamque principium querito.

QVINTVM SEGMENTVM DE NATVRAE HOMINIS COGNI-
TIONE PER ASPECTVM PHYSIOLOGIAE.

Q Vibri pyrrhiue siue rubri sunt, naso acuto, paruis oculis, mali sunt. Naribus ue-
ro simis, magnis oculis, optimi. Qui hudos oculos habent, gratiosi sunt. Qui cal-
ui sunt, naribusque acutis, uocis exilis sunt: quam uarix alterū testē petens tollit, quam ali-
ter tollere nō est. Magni, calui, blasi, uocis exilis, optimi sunt. Morbos autē habent, bla-
sus, caluus, uocis exilis, pilosus ualde, bilis atrae, qui uoce abscisa sunt, manibus nō ualidis
sunt, quod si tollatur, necesseario purulenti fiunt. Dolorē locorū inferiorū, surditas ua-
lida tollit: sanguisque multus de naribus, si defluat, uel furor infaniāue puerperae, neruorū
distentio, spasmus siue si superueniat, loueto, ceratūque multū repidū in uesticam mittito,
subluitoque. Capitis os si doleat fractumue sit, lac utrinque pari modo propinato: si uul-
nus sit, uenas interiores, nisi febrat, pertūdito: si desipiat, caput perluito, nisi prae cordia
tumeant. Si caput doleat, pectus petir, postea prae cordia, deinde coxendicē: nam omnia
nō possunt simul dolere. Ventositatē malaciāue pertusio uenae tollit. Sanguinis fluo-
rem medicamēto superungendūque cōpescito, si multū sua sponte defluat, ieiuatio, uel la-
ctis quatuor, aquae duas portiones simul propinato, steriles suffito potionatōque. Qui
subitō uocē amittunt, nisi febrat, sanguinis missione curato, Pituitae fluctiones de mam-
mis oculi trahunt, deinde nares & pulmo. Qui sicce tussit, non tollitur, nisi uehemēter
coxendices uel crura, uel testes doleant: si laborans aqua subter cutē tussiat, si quidē ani-
mo linguatur, subitō calidis omnibus uitior: si minus, cibis utinque cōpleto, uenasque inte-
riores pertūdito: magnā morbi contentionē coxendicē dolor tollit, distoriones oculo-
rum caecuratio, testū tumorē, māmrum turgitas. Cū febrat, si die nō pari uultus ema-
cietur, sequens dies febrē tollit: crura laborantis aqua subter cutē si turgiant, tussiat, au-
res dolent, lacte uitior, febris die pari si deferat, necessario reuenit. Cū uena brachij sa-
lit, furorē infaniāue, celerēque animi motū portendit: si minus, stuporem. Si uulnus san-
guen emittere, ne lauato, sed caput calida perfundito. Si cor dollet, calidū panē cū uino
meraco dato: uomitus solutio, calidā aquā propinato uomitoque, quae putrescunt, resus-
cito, uenam pertūdito, & fanabis. Manus digitorūque conuulsionē spasmōne per-
tusa uena si sine febre sit, caputque non doleat, curato: si minus, calida perfundito. Mede-
la oculorum, spodi partem duodecimam croci, quincamp nucleam, ceruillae, unam,

spodius

cus uena hinc q. atreus uenae uenae si uenae uenae
medicis et plus consueti est ut dicit gal. loco ias citato. a uide
ibi q. et huius sēntē intelligit.

si cor uenariis hinc os periculi

D. a. a. uenae

Duo toni nero
uicē quoru uenarum gal. ap-
7. cap. 17.

Toni alter.

Neruum di-
scipulus.

Sacrum os pos-
dēne. *lis calu-
Legumini cor-
paz. 12. a.
melio quid fa-
300.
ciat uidet. vide q. 12. a. 30.
et facias. 12. a. 30. gal. ap-
7. cap. 16.*

Stumargi. 8.
lib. de regori-
c. 1. legiti-
c. 1. vide ibi.
videt. 12. a. 30.
so. et lib. 12.
non scio.
aduers. 12. a. 30.
tratus. 12. a. 30.
4. 20. legiti-
12. a. 30.

Physionomia.
Varix testium
quid possit.
Morbo bilis
atre obnoxii.
Puerperae spae-
smos.

Capitis os do-
lens fractum
ue.
Sanguinis fluo-
ris medela.

Vocis repara-
tio. *12. a. 30. a.
12. a. 30. a.
12. a. 30. a.*

Quando uul-
nus non laeua-
dum. *cus uena. 12.
hoc citat gal.
de uenarum. 12.
12. a. 30. a.
12. a. 30. a.*

Cor dollet
Diuersa mede-
la. *lib. de uenarum.
12. a. 30. a.*

12. a. 30. a.

12. a. 30. a.

Varices. myrrha aqua frigida perfundito, caput linito, cum pulvere decocta alia dato. Caluorum
cellorum: ides aphor. 4. varices nō magnæ furiosum quid portendunt. Vitiliginis & lepræ medela est, calx aqua
 extincta ne ulceret, locellorum secundarumque purgatio: si superent, naribus ueratrū,
 cui sternutet admovento, naresq; & os sternutamentis linito.

COGNITIO PER ASPECTVM ALTERA, PHYSIO-

GNOMICOSVE DEVTBROS.

Diuersa per a-
spectum cogno-
tio. Si caput magnum est, oculi parui, blæsiq; sint, celeris iræ sunt iracundiæ, longæ uita-
 stæ, macrobiuue, multos dentes habet, balbi, celeris lingua, bile atra facile citantur,
 melancholicuue sunt, qui nō nictant oculis facile, celeriter uue irascuntur. Oculi nigri ma-
 gni, crassæ nares & simæ, optimi sunt hominis. Oculi pulchri, magni, caput magnū, cer-
 uix gracilis, pectus angustum, cōmodi hominis sunt. caput pusillum non caluescit, nec
 balbi, nisi flauos oculos & capillos habeant glaucosue. Si uox in conuulsione soluatur,
 magno malo liberat die nō pari puerperam febrientē, dolitantemq; calida perfundito,
 ptisanamq; crassam calidā ter die porrigito. Pueruli nutriuntur adunū uue mense septi-
 mo uel nono uel de cimo, uoxq; sistitur, uisq; robū uue sequitur, manus ualidæ fiunt, uo-
 ce soluta omnia soluuntur. Similis est em natura uoci, dieq; non pari soluitur. Si manu
 uenæ saluunt, uultusq; ualidus est, præcordia dura, morbus longus erit: qui sine conuul-
 sione, spasmus, sanguinisue de naribus multo fluore coxendicū uue dolore nō solue-
 tur. Ceruicis, gutturisue dolore caput calida perfundito, nisi frigus sit: si minus, farinam
 calidissimam porrigito, meracūq; uinum propinato. Turbulentia uentris, fabam de-
 coctam, superiora si satis ualeant, porrigito, uel cum faba cuminum comedito. Cella-
 tio uero morbi nisi die pari fiat, principium pari die, mense & anno: quem sic sistito, ni-
 trum Aegyptium, coriandrum, cuminū tritum, pingui subigito, perungitō: necessa-
 rio. Qui moriuntur, die non pari, mense & anno moriuntur, quare mortem dolorisue
 graues prædicere bene habet. Quemadmodum si quis ualida lumina non habeat, mors
 procul non erit: si non pari anno fiat, necesse est ex uisq; non pares fieri: si pari anno &
 die, necesse est die nō pari moriatur, tertius enim numerus ualidissimus est, Cynanchen
 anginamue, lippitudinemq; ophthalmianue pertula uena curato, percusso uulneratōue
 intestino, spiritus per inferna uulnusq; exit, pectus euacuatur: quare lac uinumque pari
 modo propinato, Quorum pectora satis ualent, qui balbi, furiosi, caluq; sunt, quicq; tor-
 tuosi, blæsiq; nascuntur, prudentes nō sunt, uel caluosi furibundiq; fiunt, nisi mali alte-
 rius finis & solutio sit. Plurimā naturæ uim habent paxilla dextera, dexter oculus, quæq;
 in dextris subterfunt. Mares enim suapte natura magis in dextris hærent. Mulieribus
 uti menses contineant, maximam cucurbitulam mammis admovento, trimestris foetus
 omnia præfert: lac enim prægnans habet, quod si multum defluat, necessarius foetus in
 utero languet, māmæ si duriculæ sunt, foetus ualentior est: crassa uena in utraq; mam-
 ma habetur, quæ maximam prudentiæ partem præ se fert. Loti strangulationem stran-
 guriāmue sanguis uena mihi tollit: si loca superiora redundant, caputq; ulcerent, uo-
 mitio purgat. Morbus aquæ subterreutē hydrōsue, qui uentris fluore tullisq; auspica-
 tur, uomitione quoque discutitur, si cancellus suboritur, os amarefcit, quare nisi lingua
 debilis impeditusue sit, elaterion bis terue propinato, superq; combustū as cū spongia
 ligaro, molestiæ astūsue, horrois, hiarus remedium est, uinum pari modo cum aqua,
 uel lac propinare. Cum auris circumdolit, cucurbitulam admovento, cumq; quæuis
 superiora dolitant, cum coxendices, genua, cum spiritus angustia subrept, cucurbitula
 hac omnia discutit. Cum dolor intestina uolubabit, uinum meracum propinato, do-
 nec soporetur. Si crura doleant, febris & difficultas intestinorum sine dolore discutit. Si
 præcordia distendantur, manu pressato subluatq; cū aqua fuerit emissā, lactis octo ace-
 tabula propinato: si non potest, led uomat, polentam acrem porrigito, tuberculum se-
 cundum ungues paronychianue nigra galla trita cum melle discutit. Mulier uti foetum
 in utero contineat, polypum prunis asiatum comedendum porrigito, deinde nitrum
 Aegyptium, coriandrum, cuminū terito, pastillosque conficito, pudendisque admo-
 ueto: caput si crapula doleat, uinum meracum propinato: sin alia causa, panem calidū
 uino

Caput magnū
quale.

Puerorum na-
tura.

Morbi natura.

Mors quata.

Medela ang-
ne, lippitudo
nisq; & per-
cussio intesti-
ni.
Variae narra-
tionem.

de dextris
uide pag. 214.
de dextris
uide pag. 214.
de dextris
uide pag. 214.

de dextris
uide pag. 214.
de dextris
uide pag. 214.

de dextris
uide pag. 214.
de dextris
uide pag. 214.

de dextris
uide pag. 214.
de dextris
uide pag. 214.

de dextris
uide pag. 214.
de dextris
uide pag. 214.

que sit intentio pappi in hoc 3. libro vide per gal.
p. de optimis. c. 2. ad finem.

M. FABIO CALVO INTERPRETE.

275

rimo meraco tinctu comedit. Si quis non bile pituitaue, sed defatigatione, uel aliis ca-
leat febriliter, caput multa calida donec pedes fudent, perfundito, deinde farinam ca-
lidam comedito, meracumq; unum superpotato, pannisq; conuolutus cum cura quie-
scito, uel narcissi duo uel tria capita supercoenato. Cum quis furere uel insanire incipit,
signum hoc precedit, sanguis in mammis colligitur.

TERTIUS EPIDEMIORVM HIPPOCRATIS LIBER.

Pythioni qui secundum Telluris sacellum habitabat, manus tremere coe-
perunt. primo die grauer februit, delirauit. secundo cuncta grauauerunt,
tertio per eadē trālegit: quarto uenter pauca, biliosa, pura demisit. quinto
cuncta grauauerunt, parū dormiuit, uenter moratus est. sexto uaria, subru-
bra spuit. septimo dissolutum est os. octauo cuncta grauauerunt, tremores
permanerunt, lotia per exordia octauū usq; tenuia, discoloria, quid nebulosum in his
fluitabat, decimo sudauit, submatura spuit, decreuit, circaq; decretoriū, lotia subalba.
Dies uero circiter quadraginta post decretorium circa sedem suppurauit, cū lotij stran-
gulatione euasit. Hermocrates qui secundum nouum murū habitabat, febre graui cor-
reptus est: caput, lumbos per exordia dolirauit, prae cordia molliter distenta erant, lin-
gua per exordia subuita est, furditas confestim inuasit, somni non erant, nec ualde sitie-
bat: lotia crassa, rubra, quae etsi in matellis manerent, non subsidebant, uenter combus-
ta demisit. quinto tenuia minxit, quae superfluitans quid nec subsidens haberent, noctē
uersus delirauit. sexto morbus regius accessit, cuncta grauauerunt, nō cognouit. septimo
male habuit, lotia tenuia, similia secundis diebus: circiter undecimum cuncta uisus est
leuari, soporatus est, crassiora minxit, subrubra, subtenuia, quae non subsiderent, sensim
cognouit. quatuordecimo febre caruit, non sudauit, quieuit, omnia cognouit, lotia simi-
lia: circiter septimum & decimum subreuenit, caluit, grauer deinceps febricitauit, lo-
tia tenuia minxit, delirauit, uigesimo rursus decreuit, febre caruit, non sudauit, non pa-
stus omne tempus cognouit, loqui non poterat, lingua superauerat, non sitiebat, sopo-
ratus est: circiter quartum & uigesimalū supercaluit, uenter multa tenuia demisit, dein-
ceps grauer februit, lingua coaruit. septimo & uigesimo mortuus est: furditas huic
cūq; durauit, lotia uel crassa, rubra, nō subsidentia, uel alba, uel discoloria, quae superflui-
ans quid haberent, comedere gustare non poterat. Qui in Dealdis Dealcistae horo-
ro habitabat, capite grauatū dū dextrum tempus doluit, quare febre correptus iacuit.
secundo paulum sanguinis puri de sinistra nare fluxit, non ē temporis dextrae regione:
uenter olerula bene demisit, lotia tenuia, uaria, superfluitans habentia paulatim simile,
genitaliq; femini similia parum subidentia, tertio grauer febricitauit, nigra, tenuia,
supra spumosa cum sedimento subliuido oletauit, subgrauatus est, & soporatus, uix ad
fessum surgebat, lotia sedimentum liuidum & subglutinofum habebant. quarto pauca
biliosa, flaua, paulo post uirulenta uiolaceae uomuit, de sinistra nare parum & purum
fluxit, similia & oletauit & minxit, caput ingulumq; sudauit, lien tumuit, coxa ea parte
doluit, praecordiorum dextra submollis distentio, nocte non quieuit, paulum delirauit,
quinto plura nigra superne spumosa subter liuida oletauit, nocte somnum non cepit,
delirauit. sexto nigra, pinguis, glutinosa, olida oletauit, dormiuit, magis cognouit. septi-
mo lingua superauerit, sitiuit, nō quieuit, delirauit, lotia tenuia non bene colorata. octa-
uo nigra, pauca, compacta oletauit, dormiuit, cognouit, parū sitiuit. nono superriguit,
grauius febricitauit, sudauit, perfrigit, delirauit, dexter oculus obligatus est, lingua su-
perauerit, sitiuit, perungit, decimo per eadem transegit. undecimo cognouit omnia,
febre caruit, dormiuit, sudauit, lotia tenuia circa decretorium minxit, duos dies febre ca-
ruit. quarto & decimo statim reuenit, nocte non dormiuit, non cognouit, penitus deli-
rauit. quinto & decimo lotium turbulentum, quale est quod diu in matellis mansit cum
agritur, grauer februit, penitus delirauit, non quieuit, genua tibiaq; superdolu-
uit, uenter glandula subterdata nigra olerula demisit. sexto & decimo lotia tenuia, quae nu-
bium superfluitans habuerunt, minxit, desipuit. septimo & decimo mane postrema
effrinxerunt, pannis conuolutus grauer februit, per totum sudauit, leuatus est, magis

partis uisina morae-
pag. 275. in fine.

Signa furoris, et uisus, et apud
aphor. 40.

Pythion qui est 7. i. z. egi
Pythionue. ruz. qui aut
Non moritur, p. s. i. l. e. i. c. o. r.
ab hippo. ut ait gal. 2. d.
disina. cap. ultimo.

Hermocrates
perit.

Varie uexatur,
tandem mori-
tur.

Dealces.

Diuerfitatem
huius obserua-
to.

Conuulsi ta-
men, quamuis
multum uexa-
rentur.

- cognouit, febre non caruit, sitiuit, pauca, biliosa, flaua uomuit, uenter oletula demisit paulo post nigra, paulū tenuia, lotia tenuia discoloria, octauo & decimo soporatus non cognouit, nono ac decimo per eadē transiegit: lotia tenuia minxit, uigesimo dormiuit, omnia cognouit, sudauit, febre caruit, non sitiuit, lotia tenuia minxit. Primo & uigesimo paulum delirauit, substituit, praecordiorum & circa umbilicū labor, continua palpitatio, quarto & uigesimo sedimentum in lotio fuit, omnia cognouit, septimo & uigesimo dextrum coxendicem doluit, lotia tenuia quae sedimentū habuerunt, circiter nonum & uigesimalū dexter oculus doluit, lotia tenuia; quadagesimo pituitosa, alba, subdela demisit, multū per totū sudauit, perfecte decreuit, Philistes in Thaso diu caput doluit, quandoque soporatus decubuit, continenter ex his febricitauit, labor creuit, nocte primum supercaluit, primo die primum biliosa, flaua uomuit, deinde uirulenta uolaceaue, plurima uenter oletula demisit, noctem difficulter tulit, secundo surditas, grauer febricitauit, praecordia dextra sese distenderunt, quod ad interiora deflexit, lotia tenuia, translucida, pusillum semini genitali simile superfluitans habentia, circa meridiem furenter insaniuit, tertio difficulter habuit, quarto cuncta creuerunt, quinto mane mortuus est.
- Charion qui apud Demanetū Delianue iacuit, potu febre correptus est, statim caput grauer doluit, non quieuit, uenter tenuia, biliosa demisit, tertio grauer febricitauit, caput labrumque inferius potissimum tremuit, paulo post riguit, spalmi conuulsionē suae uexerunt, cuncta creuerunt, delirauit, noctem difficulter transiegit, quarto paulum quie te dormiuit, delirauit, quinto superlaboriose cuncta grauauerunt, delirauit, noctem difficulter tulit, non quieuit, sexto per eadem, septimo superpergit, grauer febricitauit, per totum sudauit, decreuit, uenter huc usque biliosa, pura, pauca demisit, lotia tenuia, boni coloris, nubilum superfluitans habentia, circiter octauum coloratiora, pusillū sedimentum album habentia minxit, cognouit, febre caruit, nono rediuit, circiter quartū & decimum grauer febricitauit, sudauit, sexto & decimo biliosa, flaua, subdela uomuit, se primo & decimo superpergit, sudauit, febre caruit, decreuit, lotia post reuersionem decretoriumque coloratiora, sedimentum habentia minxit, nec in subreuerfione delirauit, octauo & decimo caluit, paulum superstitiuit, lotia tenuia, nubilum perfluitans habentia minxit, parum delirauit, circiter uero nonum & decimum febre caruit, collum doluit, sedimentum lotia habuerunt, uigesimo perfecte decreuit, Euryanactis filiam uirginē febris ignisue cepit, non usque sitiuit, cibaria gustamentaque non suscepit, uenter non demisit, lotia tenuia, pauca, non bene colorata minxit. Cū uero febris cepit, circa sedem laborauit, sexto febre caruit, non sudauit, decreuit, circa sedem quod erat paulum supercaluit, sudauit, post decretorium autem octauo non multum riguit, pollea uero postrema semper frixerunt: circiter uero decimum post sudorem delirauit, statim cognouit, quae passam eam esse dicebant, quoniam uuae racemulum comederat. Cum uero secundus & uigessimus transisset, multum rursus delirauit, cōmotus uenter pauca biliosa, pura, tenuia, uellicantia demisit, crebro ad sellam surrexit, septimo autem ex quo ultimo loco delirauit, mortua est; quae ex quo morbus incepit, fauces doluit, quae semper rubuerunt, uua reuulsa tumēsus multa tenuia, acria paulatim demittebat, matura tussiebat, nihil emittebat, nihil hoc tempore gustauit, nec appetebat, nec sitiiebat, nec quicquam alicuius momenti bibit, taciturna nihil loquebatur, tristis de sese desperabat; quid enim tabificum insitum erat? Quaedam foemina quae secundum Aristionis Bionisue domum debebat cynanchice anginae correpta, primo lingua laborare coepit, non clare loquebatur, lingua rubra superaruit, primo die post horrore calor subsequutus est, tertio riguit, grauer febricitauit, tumor gutturis ruber in pectus utriusque descendebat, postrema frigebant, liuescebantque magnopere, & crebro spirabat, potus per nares fundebatur, deuorare non poterat, excrementa & lotia subfiterit, quarto cuncta grauauerunt, quinto anginosa cynanchicee mortua est. Quidam adulescens qui in salforum foro degebat, laborum lassitudine, cursusque non consueti febricitauit, primo die uenter perturbatus multa tenuia, biliosa demisit, lotia tenuia, subatra minxit, somnum non cepit, sitiuit,
- secundo

Mortuus non
est hic.
Philistes cito
perit.

Charion non
perit.
Demanetius,
Delianue.

Constitutus
hic uir non
perit.
Euryanax.

Virguncula
haec perit.

Aristion,
Bionue,
Cynanchice
Anginosae.

Cynanchice
perit.
Forum salforū

secundo cuncta grauarunt, excrementa plura magis importuna uenter demisit, somnū non cepit, mens turbulenta fuit, parum superludauit. tertium difficulter tulit, sitiuit, aestuauit, sese multum agitauit, languit, postrema liuescebant frigebantq; præcordiorū utrinq; mollis dissentio, quarto somnum non cepit, in peius declinauit. septimo mortuus est. ætas circiter anni uiginti. Quædā foemina, quæ apud Tifamenum degebat, consoluolus doloribus uehementer petita multum uomuit, potum nullum cōtinebat, præcordia, uentriculus inferior continenter torquebantur: non sitiēbat, supercaluit, postrema usq; frigefcebāt, aestuauit, peruigilauit, lotia pauca, tenuia: pauca, cruda, tenuia uenter demisit, nihil iuuare potuit, male mortua est. Quædam scemella quæ apud Pantimides degebat, primo die abortus febricitauit, lingua superaruit, sitiuit, aestuauit, peruigilauit, uenter perturbatus multa tenuia, cruda demisit, secundo superriguit, grauiter febricitauit, uenter multa demisit, somnum non cepit, tertio magis laborauit, quarto delirauit. septimo mortua est: uenter usque lubricus multa, cruda, tenuia demisit, lotia pauca, tenuia minxit, febris ardens cauosus fuit. Hicetui uxorem ex abortu circiter quinque menses febris ignisue cepit, per exordia modo soporabatur modo peruigilauit, lumbos doluit, caput grauecebat, secundo uenter pauca, tenuia, pura primum demisit, tertio plura & peiora, nocte non quieuit, quarto delirauit, timor animi, languor accessit, dexter oculus obliquatus est: circa caput pauco & frigido sudauit, postrema frixerunt, quinto grauata multum delirauit, statim cognouit, non sitiuit, peruigilauit, uenter multa non opportuna semper demisit, lotia pauca, tenuia, subatra minxit, extrema frigebant subliuebantq; sexto per eadē transiegit, septimo delirans mortua est. Mulierem quæ in salorū foro habitauit, tunc primum laboriose mareni enixam febris ignisue cepit, statim per exordia sitiuit, aestuauit, cor doluit, lingua superaruit, uenter tenuia, pauca demisit, somnum nō cepit, secundo paulum superriguit, grauiter febricitauit, circa caput paulum frigido sudauit, tertio laboriose habuit, uenter multa, tenuia, cruda demisit, quarto superriguit, cuncta grauarunt, peruigilauit, quinto superlaboriose habuit, sexto per eadē transiit, uenter multa demisit, septimo superriguit, grauiter febricitauit, multum sitiuit, sese plurimum agitauit, circa uesperam per totū frigido sudauit, frixit, postrema frixerunt, nec amplius recaluerunt, noctem uersus refriguit: postrema non recaluerunt, somnum non cepit, paulum delirauit, statim cognouit, octauo circa meridiem recaluit, sitiuit, soporata aestuauit, pauca biliosa, subflaua uomuit, noctem difficulter tulit, non quieuit: multū simul non sentiens minxit, nono cuncta relaxarunt, soporata serum diei uersus pauca biliosa, amara uomuit, decimo riguit, febris grauauit, nihil quieuit, mane plurimum sedimentum non habens minxit: postrema recaluerunt, undecimo biliosa, uirulenta, uiolaceæ uomuit, non multo post superriguit, postrema refrixerunt, noctem uersus frigido sudauit, riguit, multa uomuit, noctē laboriose transiit, duodecimo multa nigra, olida uomuit, riguit, multa singultauit, laboriose sitiuit, tertio & decimo multa nigra, olida uomuit, riguit, circa meridiem mutuit, quarto & decimo sanguis per nares prorupit, mortua est, uenter huic usq; lubricus fuit, horruit. Circiter annorum septem & decem ætas. Pluuus austrinus sine aura usque annus hic fuit, cum ætus siccitæ sue prius cum austris uigilasset, circa arcturum multum pluit, tenebricosus & nubilus autumnus fuit, magna uis aquarū, hyems austrina, huda, lenis: post uero solis institum proxime æquinoctiū prapostere tempestates fuerunt, circaq; tam æquinoctiū septentriones niuosi non diu spirauerunt, uer rursus hudū nō perflatum multum pluit: canē usq; ætas serena, calida, aestuosa fuit: uenti spirare per æstatē consueuerunt, hoc est etesias, sparsim, raro & non iugiter spirauerunt: circa uero arcturū rursus cum septentrionibus multū pluit. Cum autē annus ferme totus austrinus, hudus lenisq; fuerit, per hyemē tamen sano modo degebant, præter quædā tabifica mala, de quibus scribatur. Paulo autē ante uer cum frigoribus pustulæ rubræ, hoc est erysipelata multis fiebant: quibusdā aliqua de causa, quibusdā non malignas plurimos tamen necabant, Multi de Eucibus laborabāt, uox ladebatur, febres ardentes causæ cū delirio uigebāt, ora pustulabantur, pudendis tubercula fiebant, lippitudines, causi febrēs ardentes,

Tifamenum.
Consoluolus,
bile sue do-
lor.

Pantimides
mulier abor-
tu perit.

Mortua est deo
lira.
Præcipua pe-
rit.

Post uarios la-
bores perit.

Tempestatis
enim pestis
lenis descriptio
de complexione

Qui morbi uis
gerunt.

Qui hæc in-
ferent.

nota come ratione
Similia hæc
sunt morbo gal-
lico, qui nunc ui-
get.

Erysipelas.
Tubercula,
phymatæ seu
cium.

Causa febris
ardens modus

rebat. (ca) i. s. a. i. t. a. t. g. a. l.
m. e. a. p. m.
p. u. l. t. i. c. i. u. s.
i. p. p. l. i. c. e. i. o.

Fici palpebra
rum.

carbunculi uigebant, uentres mouebantur, perturbabantur, cibū auerfabantur: quida multū, quidā parum sitiebāt, lotia turbulenta, multa, mala mingebant. Plurimi soporabantur, contra rursus peruigilabant, multa intemperie, mala, difficilesque iudicationes sequebantur. Plurimi aqua subter cutē laborabant. Tabesque mala hæc sunt, quæ tūc passim uigebant: quibus plurimi & perirent & euaderent: quæ sic singulis eueniebant. Multis quidē parua de causa & quibuscumque etiam minimis uulneribus per totū corpus, præsertim si quis annos sexaginta nati forent, pustulae rubrae, hoc est erysipela proferiebant, si paulum quid negligissent, circa caput præsertim plurimis & in medicina extantibus magnæ inflammationes fiebant, pustulaeque rubra erysipelasue quamprimumque undique succendebatur. Plurimis uero horū abscessus ad suppuramentā concidebant, caranumque, neruorum & ossium magni casus fiebant: quod uero deflueret, puri simile non erat, sed putredo quædā alia: quodque defluebat multum & uarium erat, quibus autē horum quid circa caput fieret, capilli totius capitis, pilique menti defluebant, ossaque denudabantur & cadebant, multumque fluoris defluebat: quæ cum febre & sine fiebant, quæ magis formidolosa erant quam periculosa. Quibus enim ad suppuramenta uel quid tale res cecidisset, maturecebant, plurimique horum seruabatur. Quibus autē uel inflammatio, uel pustula rubra, seu erysipelas uenisset, talemque nullam abscessionem fecisset, plurimi horum peribant, similiter & si partem aliam corporis petijissent. Multis enim cubitus & totum brachium defluebat, quibusdam uero hæc anteriora, uel posteriora laterū lædebant, quibusdā autem tota coxa, uel quæ circa tibiam sunt, uel pes totus denudabatur. Difficillima uero omniū erant, cū circa pubem & pudenda hæc fierent: quæ circa uulnere ulcere fiebant, hæc sunt. Multis autē cum febre & ante & post fiebant, si qua tamen horū abscessum fecissent, ob hanc suppurationē, uel boni lotij mictionem, uentrisque motū opportunum liberabantur: si uero nihil horum fieret, signoque nullo relicto euaniissent, mortifera fiebant. Plurimis tamen uerno tempore, æstiuo & autumnali pustula rubra seu erysipelas uenit, & durauit. Plurimum autem mouebat, cum circa fauces tubercula lingue, inflammationes, secundumque dentes abscessus creabantur, uoxque multis læsa & dissoluta hoc demonstrabat. Primum quidē tabificis incipientibus, quin & in ardentibus febribus delirantibusque hæc fiebant: quæ uerno tempore uel ante cū frigora transiissent, fiebant, plurimique tunc morbis grauib. mortiferisque corripiebantur. Modus autem transitus febris ardentis tunc uigentiū talis erat. Per exordia soporabantur, æstuebant, horrebant, grauius fiebiant, non multū sitiebant, nec delirabāt, paulumque sanguinis de naribus stillabat, febriū accessiones diebus paribus plurimis fiebant: circa autem accessiones obliuio, lassatioque subrepebat: non loquebantur, semper autē his postrema manuum, præsertim & pedū frigebant, potissimumque in ipsis accessionibus, deinde tarde nec bene recalescebant, cognoscebant, loquebantur: hos aut uel cōtinuus sopor non somnolentus, uel peruigiliū laboriosum detinuit. Plurimisque horū uenter lubricus multa cruda tenuia demittebat, lotia multa tenuia, decretoriū nullū, nec bonū signū decretoriū habētia. Cū hi sic haberēt, cōparuit: sanguis enim non bene, prurit, nec alia consuetudo decretoriæque abscessio facta est. Plerique uti fors dabat, erratice peribāt, multi circa decretoria, plurimi, cū diu loquuti non fuissent, multi cū multo sudore: quæ quidē si eueniebant, qui perniciose haberent. Similia & delirantibus fiebant, qui non ualde sitiebant, nec furenter delirabāt, sicuti in cæteris: sed quadā alia socordi, tarda, malaque depositione male grauius peribant. Præterea & febres alia uiguerunt, de quibus scribetur, multis ora spumosa ulcerataque, fluentaque, ulcerosa, circa pudenda multa ulcera fiebant, tubercula intus & extra circa inguina, lippitudines huiusmodi, diuturnæ, longæ uel dolorificæ, stiones pustulae uel supernascentes in palpebris intus & extra fiebant, quæ multis speciem aciemue oculorum perdebant, quas ficos uocitant. Præterea plurima alia ulcera nasciebantur, per æstatem in pudendis carbunculi multi, cæteraque quas putredines sepius nominant, tubercula magna, plerique serpentia ulcera magna. Quo autem ad uentris uitia, plurimis multa noxia: cadebant, primum quidem multis uoluntas egerendi laboriosa tenesmusue, præsertim pueris ante pubertatem: plurimique peribant, multi laetate

tate intestinorum uexabantur: quidā difficultate intestinorū, nec hi nimis laborabant, multi biliosa, pinguis, huda, aquosa, tenuia oletabant: malumq; hoc huc deueniebat: nam cum febre, quam sine tormina laboriosa, pessimaq; conuolutiones multos uexabant: cum multa inessent detinerenturq; quæ et si exirent, labores, doloresue tamen non tollebant soluebantue: hisq; quæ porrigebantur, difficulter auscultabant. purgationes enim multos lædebant. Plurimi uero horum qui sic haberent, citò peribant: multi malum protrahabant, & uti in summa dicatur, cuncti & qui longius malum producerent, & qui graui & acuto morbo laborarent, uentris uitio peribant. Omnes enim uenter tollebat, omnesque præscripti cibum auerfabantur: quibus tunc occurri, sic hi debebant, siue hac causa, siue alia male haberent, quidam horum sitiebant. Quidam non: qui uero febre, uel aliàs laboraret, horum nemo libenter cibū sumebat, sed potu solum uti uelles, eos nutrire erat plus tamē multo mingebant quā potauerant, lotiaq; ualde mala erant: nam crassitudinem, maturitatē, purgationesq; bonas non habebant: nam in plurimis, si per uetiā optime purgarent, optimum erat: sed plurimis horū tabescere uentris turbationem, labores, malaq; decretoria portendebant & tempora: delirium, uentris turbationem maxime soporabantur, quin & in ceteris magnis morbis quicquid cum febre fieret, uel penitus grauius pleriq; soporabantur, uel parū leuiterq; dormiebant: plurimaq; species aliæ febriū passim uigebāt, tertiana, quartana, diurna, nocturna, longa, erraticæ, astuosæ, non consistentes. Cuncti uero hi plurimo motu uexabantur: plurimis enim uentres turbulentis labriciue fuerant, horrebant, sudabant nō decretorio modo, lotia, qualia scripta sunt, fuerunt, longa uero plurimis horum fuerūt mala: nam abcessiones, quæ in his fiebant, quemadmodum in ceteris, non decernebāt, sed cunctis omnia male decernebant, uel nō decernebant, uel longe & tarde decernebant: paucis enim horum circiter octogesima decreuerunt, plurimis autem temere casusue cessant: pauci uero horum præ dolore stando siue non iacendo peribāt. Multis autem & in ceteris morbis tumores molesti fiebant, præsertim tabitici: nam tabes maximū difficillimumq; malum, & quod plures necaret fuit. Multis enim per hyemem cœpit, plurimi quidem decumbebant, quidam stando tolerabant: paulo ante uer multi qui decubuerant peribant. Tussis uero nullis desuit, sed per æstatem aliquatenus remittit: sub autumnum autem omnes decubuerunt, plurimiq; perierunt, multi etiam diutius morbum traxerunt, plurimis etiam subito morbus cœpit, qui etiam ex his aperte male uexabat, crebro siquidem horrebant, continenter grauiusq; fiebrebant, sudores multi, frigidus, non opportuni usq; perdurabant, multum præterea frigescabant, uixq; recalescebant: uentres autem uarie molestabant, nam modo sublittebant, modo contrā subito mouebantur. Pulmonisq; uitio laborantium omnium remissio per inierna fiebat, lotiq; non opportuni copia, male contabescabant, multū usq; tussiebant, multaq; matura, liquida non ualde laboriose spuebant: quare et si aliquatenus laborassent, statim tamen rursus omnibus uitiorum, pulmonis lenior purgatio fiebat, quæ fauces non multū uellicaret, nec quicquam falsum uexabat, multa tamen glutinosa, alba, liquida, spumosa caput demittebat. maximum uero malū & his & ceteris erat, cibi fastidiū, uti scriptum est. Potum enim cum cibo non libenter sumebant, quinimmo nihil sitiebant, corporis grauedo soporifera uexabat, plurimisq; horum tumor fiebat, qui ad aquam subter cutem tenderet: circa mortem uero horrebant delirabantq;. Tabifica uero species erat, leuiss, subalbida, pituitosa, subrubra, casia. Multi pituita alba laborabant, pectoris angustia, multæ atra bile, subcruenta: febres ardentes, deliria, difficultas intestinorū quosdam tangetis fluxiones, qui uellicantia, acria, pinguisq; demittebant, qui autem bile amara uexant peribant, his & omnibus præscriptis uer difficillimum fuit, plurimosq; necauit: mitior æstas fuit, pauciq; peribant, per autumnum autem & sub uergilias contrā plurimi quartani peribant: Parionem in Thaso, qui supra Dianū habitauit, febris grauis cepit, per æstas, quos hippocrates post conditionem persilientis, ut ait galienus, de dysmæ c. ultimo.

Ventris malū
hos omnes nec
cabat.

tabescere. crassius d
synexim.

Que febres u
gerent.

Tabes maxio
mum malum.
Ver friv omnes
bos tollebat.

Contabescere. crassius d
synexis.

Capitis fluxio
que.
Cibi auersatio.

Que tabis spe leuiss, Alu
cis hos uexat. i. depilis
ret.

Pueri pituitosi
uentris fluore
tenebantur.

Parion, qui est primus
egrotus quos hippo-
crates post conditionem
persilientis, ut ait gal.
de dysmæ c. ultimo.

grauarunt, nihil quieuit, quin & lotia similia mensis fuerunt, uenter biliosa pinguior demisit; octauo de naribus paulū stillauit, pauca uirulenta uiolaceae uomuit, paulum quieuit, nono per eadē transegit, decimo cuncta remiserunt, undecimo sudauit, non per totū, circumfrinxit quidem, sed citō recaluit, duodecimo grauiter febricitauit, multa biliosa, tenuia demisit, lotia fluitans habuerūt, septimo & decimo laborauit, somnū non cepit, febris durauit, uigesimo per totum sudauit, perugilauit, nō comedit, biliosa demisit, soporatus est, quarto & uigesimo reuenit, febre caruit, uenter nō constrictus, quarto & trigesimo recaluit, quadragesimo febre caruit, uenter non multū constrictus, nō comedit, paulū rursus ac usq; errabunde febricitauit: nam modo febre caruit, modo non. Si quid em intermitteret leuaretq; rursus reueniebat. Cibariolis namq; malis, olivisq; prius usus fuerat & multis, somni mali circa reuersiones, delirauit, lotia crassa turbulenta & mala tunc minxit, uenter consistens mox dissoluta demisit, continuē febricula uexarunt, multa tenuia demisit, centesimo ac uigesimo mortuus est. Vener huic à primo die continenter lubricus hudusue fuit, liquida hudae, biliosa multa demisit, uel si cōsisteret moraretur, seruētia nō concocta demittebat, lotia mala usq; minxit, quandoq; soporabatur quandoq; cum laboribus perugilabat, non comedebat, continuē febris ardens perurebat. Quandā foeminam in Thaso, quae secundū frigidā aquam habitabat, cū foemellam peperisset, post partumq; non purgaretur, tertianā tertius die grauis febris horridaq; corripuit, diu tamen ante partum febre laborauerat. Quae cū in cubili cibū auerlata iaceret, post rigore continenter grauiterq; febricitauit & horruit, octauo autē sequentisq; diebus multū delirauit, statimq; rursus cognouit, uenter perturbatus, multa, tenuia, biliosa, aquosa demisit; undecimo cognouit, soporabat tamē, multa tenuia nigra minxit, perugilauit, uigesimo paulum circumfrinxit, sed statim recaluit, delirauit, perugilauit, uenter interior similiter permansit, lotia multa aquosa minxit, septimo & uigesimo febre caruit, uenter constrictus; post uero paulum dexter coxendix ualde doluit, mox febricitauit, lotia aquosa minxit, quadragesimo coxendicis dolor leuatus est, sed tussis continuā, multa, huda remansit, uenter subsistit, non comedit, lotia eadem minxit, febris uero penitus non deseruit, sed errabunde uexauit modo grauians, modo non, sexagesimo tussis nullo signo relicto deseruit, sputum enim non maturuit, nec uti solet, abcessit: sed maxilla dextera conuellebatur, soporabatur, mox delirauit, sed statim cognouit resipuitque: quo autem ad gustamina obliuiose habuit, maxilla autem ad sese reduit, uenter biliosa pauca demisit, grauius & horruit & febricitauit, diesq; sequutos mutuit, mox cognouit, & loquuta est, octogesimo mortua est, lotia tenuia nigra & aquosa haec usque minxit, sopor & aestus sequebatur, non palcebat, tristabatur, perugilabat, irascebatur, difficulter ferebat, mens atra bile agitabatur. Puthionem in Thaso, qui supra Herculis sanum habitabat, labore, lassitudineq; uictusq; negligentī horror rigore febris grauis corripuit, lingua superaruit, multa bile plurimum sitiuit, somnū non cepit, lotia subatra, superfluitans, nec subsistens habentia minxit, secundo circa meridiē postremam annū praesertim, capitisq; frixerunt, non loquebatur, querebaturq; diu parum spirauit, mox recaluit, sitiuit, nocte quieuit, paulū circa caput sudauit, tertio die quieuit, uersus autem solis occasum paulū trixit, aestuauit, turbatur, noctem laboriose transmisit: nihil dormiuit, uenter pauca, consistens demisit, quarto mane quieuit, circa meridiē cuncta grauauerunt, frixit, nō loquebatur, querebaturque, tempus post in peius recaluit, lotia nigra superfluitans habentia minxit, nocte quiete dormiuit, quinto leuari uisus est, tamen graueo quadā laboriosa in uentre erat, siticulosus noctē laboriose transegit, sexto mane quieuit, serum uero diei uersus magis laborauit, grauius est, uenter tarde lauatiuncula belle demisit, nocte quieuit, septimo die astuosus transmisit, oleosum minxit, noctem multa turba duxit, delirauit, nihil dormiuit, octauo mane quieuit paulum, statim frixit, mutuit, parū spirauit, tarde caluit, delirauit, per diē paulū leuatus est, pauca biliosa pura demisit, nono soporatus astuosus tacuit: cum excitabatur non ualde sitiebat; circa uero solis occasum diuiculter tulit, delirauit, noctem malam habuit, decimo mane mutuit, multum frixit, multum grauiterque febricitauit, multum sudauit, mortuus est, diebus paribus

2. Pueros quae passia.

Mira uexatio
opporatur. huius puerperae que tandem perit.
al. libro de mulier. p. 15. g. legit. malosa erat.

oppor. Als. coma. ut gal. ubi supra.

4. Puthion.
5. Herculis sanum.

bus hic laborabat. Quidā delirus phreneticōsue primo die cū in cubile decubisset, multa tenuia, uirulenta uiolaceāue, siue iodea uomuit, cū horrore febricitauit, multū continenter per totū sudauit, caput ceruicēq; grauiter doluit, lotia tenuia, parua superfluitantia, sparsa habentia quae nō subsistebāt, minxit, uenter multa simul exoletauit, delirauit, nihil dormiuit, secundo mane mutuit, grauiter febricitauit, sudauit, nō dimisit, totū corpus tremuit, nocte conuulsiones spasmus molestarunt. tertio cuncta grauauit, quarto mortuus est. Phalacius in Larissa dextra coxam subito doluit, quae porrigeretur fierentue nihil proficiebant, primo die grauiter febricitauit, labores consequuti sunt, secundo coxae dolor paulū cessauit, febris uero perseverauit, subdificulter tulit, nō quieuit: postrema confrixerunt, multū non bonū minxit, tertio coxae quidē dolor cessauit, mens uero percussa est, multumq; perturbata & agitata, quarto circa meridiē mortuus est celeriter, Periclem in Abderis morbus grauis continuus cū labore, multa siti aestuationēq; cepit, potum nō continuit: sublienolus enim, capiteq; grauatus erat, primo die sanguis de sinistra nare prorupit, multū superfebricitauit, multū turbidū, albū minxit, quod in maculis iacens nō subsedit, secundo cuncta grauauit, lotia quidē crassa fuerant, sed quae magis subsiderunt, quāq; circa aestuationē erant, leuata sunt, quieuit. tertio febris mollita est, lotiorū copia matura multū subsistentiam habentia, nocte quieuit, quarto circa meridiem multo calido per totū sudauit, febre caruit, decreuit celeriter, nō reuenit. Virgine in Abderis quae in sacra uia habitauit, febris ardens cepit, sitiuit, peruigilauit, muliebria tunc primū ei descenderunt, sexto multū aestuauit, rubuit, horruit, nō quieuit, septimo per eadē transiit, lotia tenuia quidē, sed boni coloris minxit, quae circa uentrē sunt nō molestauit, octauo surdū, grauiter febricitauit, peruigilauit, aestuauit, horruit, cognouit, lotia similia minxit, nono diesq; sequutos per eadē transiit, sic & surditas permansit, quarto & decimo quae mentis sunt turbulenta fuerūt, febris cōcessit, septimo & decimo per nares multū fluxit, surditas cōcessit, & sequutos dies aestuatio & deliratio leuior inerat, uigesimo pedes doluit, surditas deliratioq; dimisit, per nares parū prorupit, sudauit, febre caruit, quarto & uigesimo febris reuenit, surditas, pedū dolor, et deliratio permansit, septimo & uigesimo multū sudauit, febre caruit, surditas defecit, pedum dolor permansit, cetera uero perfecte decreuerūt. Anaxagorā in Abderis, qui secundū Thracias portas habitauit, febris grauis cepit, dextri lateris dolor, tussis sicca: primos enim dies non spuit, sitiuit, peruigilauit, lotia boni coloris, multa, tenuia minxit, sexto delirauit, calescencia uero nihil profuerunt, septimo laborauit, febris enim perseverauit, labores aut nō cōcesserunt, tussis uexauit, difficulter spirauit, octauo cubitū incidit, siue brachij uenam, multū defluxit, prout oportuit, labores quidē concesserunt, sed tussis sicca confectione est, undecimo febris cōcessit, paulum circa caput sudauit, tussis adhuc pertendit, quāq; pulmonis sunt, humidiora fuerant, septimo ac decimo pauca matura spuerē coepit, leuatus est, tamē sitiuit, purgationesq; pulmonis bonae nō erant. uigesimo sudauit, sine febre remansit, post decem uero leuatus est. septimo & decimo febris reuenit, tussis, multa matura spuit, lotio sedimentū albū inerat, non sitiuit, dormiuit, quarto & trigesimo per totum sudauit, febre caruit, cuncta decreuerunt. Heroputhus in Abderis stans caput doluit, non multo post tempore decubuit, Qui secundum superius concilia bulum habitauit, grauiter & ardens febricitauit, multa biliosa per exordia uomuit, sitiuit, multū difficulter malū tulit, lotia tenuia, nigra, superfluitans modo habentia, modo non, minxit, nocte laboriose tulit, febris uarie grauabat, sed plerumq; sine ordine. circa uero quartū & decimum surdū, febris perseverauit, lotia per eadē, uigesimo diesq; sequutos multū delirauit, quadagesimo per nares multū sanguinis prorupit, magisq; cognouit, minus surdū, febris concessit, sequutos uero dies crebro, sed paulatim sanguis prorupit: circiter uero sexagesimum sanguinis proruptio cessauit, sed coxendix dexter ualde doluit, febrisq; continuauit: post uero non multo, labores omnium inferiorū uexauerunt, nam cecidit uel febre maiorē esse surditatemq; uel hac submittere & leuare: sed inferiorū circa coxendices maiores labores esse: circiter autē octogessimū omnia quidē concesserunt, sed nihil dimisit, lotia quidē boni coloris, multumq; sedimentū habentia

Phreneticos
moriuntur.Phalacius citō
moriuntur.
Larissa.Pericles,
Abdera.
Cur potum nō
retineret, quia
sublienolus.
Conuulsus hic.Virgo Abderi
tanta.
Sacra uia.Virgo haec
eui.Anaxagoras hic dicitur.
Abderitanus. xius. de qu
Thraciae porta
ta. gal. p. apho
dis. i. a. d. s. d. g
exisi. cap. is.decimo Al. uigesimo u.
scit. col. p.
Heroputhus
Abderitanus.

282. HIPPOCRATIS DE EPIDEMIIS LIBER TERTIVS,

descenderunt, minus deliravit, circiter autem centesimum multa biliosa demisit & dixit, mox intestinorum difficultas vexavit cum labore, ceterorum vero desidia, penitus autem febris & surditas cessavit, perfecitque centesimo febris ardens decrevit. *Nicodemus in Abderis* Venera re, potiusque febris corripuit, per exordia autem astuavit, cor doluit, sitiuit, lingua superavit, lotia tenuia, nigra minxit; secundo febris grauvit, horruit, astuavit, nihil quieuit, flava biliosa uomuit, lotia similia minxit, noctem per quietem duxit, somnum cepit; tertio cuncta subrelaxarunt, desidia cessatioque fuit: circa vero fo-
9 *0.* *Nicodemus Abderitanus.* lis occasum rursus subdifficiliter tulit, noctem laboriose transmisit, quarto riguit, multum februit, cuncta laborarunt, lotia tenuia superfluitans habentia minxit, noctem rursus per quietem duxit; quinto cuncta quidem inerant, sed desidia cessatioque fuit; sexto labores eorundem omnium superfluitans habentia minxit, multum deliravit: septimo desidia cessatioque fuit, octavo cetera cuncta multum concesserunt, decimo autem sequentibus que dies labores quidem omnium inerant, sed minus, huic autem accessiones laboresque diebus paribus usque potius fiebant; vigesimo crassum, album minxit, quod iacens non subsistebat, multum sudavit, visus est sine febre esse, mox autem venter feri diei rursus caluit, eadem laboravit, horruit, sitiuit, paulum deliravit: quarto & vigesimo lotium album multum minxit cum multo sedimento, multo calido per totum sudavit, sine febre remansit, decrevit. *Mulier Thasica* quædam morosa in Thalo tristitia cum causa stando languit, perastuavit, cibum fastidiuit, sitiuit, astuavit: quæ secundum Pyladæ domum in campo habitavit, primo die per exordia nocte timuit, multum loquebatur, tristabatur, tenuiter leuiter febribat, mane multum conuelleratur: quod cum cessaret, delirabat, turpia dicebat, continenter ualde laborabat; secundo per eadem transegit, grauius febricitauit; tertio conuulsionem spasmusque quidem cessavit; sed soporabatur, moxque contra perui-
6. *Mulier Thasica que tulerit uirum.* gilat, proficiebat, contineri non poterat, multum delirabat, grauius febribat, nocte hac multo calido per totum sudavit, febre caruit, dormiuit, omnia cognouit, decrevit: circiter uero tertium diem lotia nigra tenuia superfluitans multum rotundum non subsistens habentia minxit; circa uero decem diebus muliebria purgamenta multa descenderunt. *Virginem in Larissa* febris ardens grauis corripuit, perui-
Z. *Virgo Larissæ* gilat, sitiuit, lingua caliginosa aruit, lotia quidem boni coloris, sed tenuia aquosaque minxit, secundo laboriose habuit, non dormiuit; tertio venter multa aquosa, sequentibus dies facile demisit, multumque: quarto tenue parum minxit, quod superfluitans habuit, nec subsedit, nocte deliravit: sexto de naribus abunde fluxit, horruit, multo calido per totum sudavit, sine febre remansit, decrevit: cum febris iam decreuisset, tunc primum muliebria descenderunt, cum uirgo esset, semper astuavit, horruit, uultus rubuit, oculorum dolor, capitis grauedo vexavit, huic non reuenit, sed decrevit, paribus diebus laborabat. *Apollonius in Abderis* morbum stans diu tulit: nam robustus erat, dolorque consuetus fecoris consequutus est, multumque duravit, quin tunc arcuatus factus est, morboque regio correptus, colorque subalido tumuit. Cum autem non opportune carnem bubulam deuorasset, meraciusque potasset, paulum caluit, tuncque primum in cubile decubuit, lacteque multo crudo, decoctoque caprino & ouillo, maloque uictu usus fuisse: nam horum omnium laciones acceperunt, febris enim grauuat, venterque cum ingesta fuissent multa, nihil alicuius momenti demisit, lotia tenuia paucaque minxit, non dormiuit, male tumebar, multum sitiiebat, soporabatur, præcordia dextra cum dolore tumuerunt, postrema omnia subfrigebar, paulum deliravit, cuncta dicta obliuiscabar, proficiebat: circiter uero quartum & decimum ex quo horruit, caluit & decubuit, furenter insanit, clamauit, turbatur, multa loquebatur, mox contra quiescebat, soporabaturque: postea venter multa, biliosa, pura, cruda demisit; lotia nigra, pauca, tenuia minxit, multum difficulter tulit, uariisque oletauit: nam uel nigra, pauca, uirulenta uiolaceæque, siue iodea demittebat, uel pinguis, cruda, lancinantis: postea uero & lactea uisus est demittere, circiter uero quartum & uigesimum lenimentis meliuscule habuit, cetera quidem in istis permanserunt, paulum uero cognouit: nam ex quo cubuerat, nihil meminerat, mox rursus deliravit, cuncta in prius tendebant: circa uero trigessimum grauius febricitauit, multa tenuia demisit, postrema trixerunt, mutuit, quarto & trigesimo mortuus est, quod

quod uiderim. Huic uenter lubricus semper fuit, lotia tenuia, nigra, modo soporabatur, modo pertugilabat, postrema semper frixerunt, delirauit, semperq; in fine uicq; mēte caput fuit. Puerpera quæ cum difficultate gemellas in Cyzico pepererat, nec ualde post partum purgauerat, febris horrida, grauisq; superuenit, capitis ceruicisq; cū dolore grauēdo, per exordia peruigilauit, tacita, difficilis & morosa, nihil obtemperabat, lotia tenuia discoloria minxit. Venter errabūde demisit, nam lubricus modo erat, modo morabatur. Sexto per noctem multum delirauit, nihil quieuit: circiter autem undecimum fuenter infanauit, moxq; rursus cognouit, lotia tenuia, nigra, mox oleosa minxit: uēter autem multa tenuia turbidaq; demisit. Quarto & decimo multum cōuulsa est, postrema frixerunt, nihil amplius cognouit, nō minxit, sexto & decimo moruit, septimo & decimo mente capta phrenetisue mortua est. Dealcis uxorem in Thaso, quæ in Leio campōe plano habitabat, tristitia horrida grauisq; febris cepit. Quæ statim per exordia pannis conuoluta est, semperq; tacita iacuit, pulices uillosq; in stragulis captabat, cauabat, uellit, cabat, male asperēue loquebat, lachrymabat, mox ridebat, nō quieuit, uēter irritatus nihil demisit, paulum admonita potauit, lotia tenuia pauca nō sponte minxit, febris ad manum lenis erat, postrema frigebat. Nono plurimum delirauit, mox resipuit, tacuit: quarto & decimo diu raro, sed magnopere spirauit, mox parum: septimo & decimo uenter irritatus turbulēta demisit, deinde pocula nō demisit, nihil cōsedit, quieuit lenitq; cutis arida distenta est. Vigesimo multū loquuta est, mox tacuit, parum spirauit: primo & uigesimo mortua est. Semper hæc raro, sed magnopere spirauit, nihil sensit, semper cōuoluta stragulis iacuit: plurimum uel loquebat, uel tacebat, capta mēte phrenetisue finit. Quidam adulescens in Melibœa potu, multaq; Venere diu calefactus cubuit, horruit, astuauit, peruigilauit, nō sitiuit. Primo diu multa cū multo fluore uēter demisit, diēsq; secutos aquosa multa, lotia tenuia, pauca, discoloria minxit, magnum parum aliquantisper spirauit, præcordia uraq; molliter, oblongaq; distendebant, cor continēter palpitauit, lotiū oleosum minxit, quiete, cōposite tacitēq; delirauit, cutis aruit, & sese distēdit, multa, tenuia, uel biliosa, pinguis demisit. Quarto & decimo cuncta perculerunt graua ruitq; multum delirauit: uigesimo furēter infanauit, sese multum agitauit, nihil minxit, pauca pocula continuit. Quarto & uigesimo mente uacillans phrenetisue mortuus est. Mihi quidem uidet, si æstas uti debuit, fuerit, prodesse. nam hyems superueniens morbos æstiuos dīscit, hyernos æstas superueniens transmutat. Quare cum æstas a sese nō dīcedit, proba est, sed hæc itata nō fuit. Nam modo subito calida & austrina fuit, modo laboriosa, non perflata, sed tamē in alium statum tempestatis mutata profuit. Quare magnam artis partē esse puto, quæ scripta sunt rite scire & obseruare. Si quis enim ea bene noſcat, benēq; uratur, nunquam ualde mihi uidet, potest in arte decipi. Summa itaq; diligentia dīscere, cognoscere, obseruareq; oportet quemq; anni tēporis statū tēpestatēque, morbum quoq; quid bonum, quid cōmune in quaq; tēpestare sit, quid mali, quid periculosum, quid cōmune uel in tempestare, uel in morbo sit. Nam & longus morbus est, qui & lethalis esse potest, & grauis acutisue qui & longus & lethalis esse potest: quare lenem ordinēue decretorium ex his & in his obseruato. Nam ex his abunde facīle que prædices quid futurum uideatur, Nam qui hæc bene nouit, facile sciet quos, quando, quōue modo nutriet.

HIPPOCRATIS DE EPIDEMIIS LIBER QUARTVS.

Post æquinoctiū Vergiliūq; humores nō digesti muccoliq; si caput petunt, secundū aures descēdunt, quæ admodū illi q; apud Lacyden habitauit. Phana dicōq; in pedū digitos cūda tibiā secto uulneratōue in pectus descēderūt, seruanda, quæ denigrata est. Quidā magnū ulcus in tibiā posteriora contraxit, qd ubi Lacydes purgatū est, lateris pectorisq; sinistra pars doluit, febricitauitq; quo mortuus est. Malū biliosum funario cumulate cecidit, cui deposito urētia admota sunt, circa meridiē æquinoctiūue sanguinem demisit. Senī magnopere abcessit, nō tamen ante quatuor & decem dies. Cōpuncto stigmaticōue, qui apud Antiphilū degebat, cōbusto septimo decreuit. Stupido bilioso uel tertio die post decretoriū sanguinē ita spuit, uti superesset, postea

omnibus u
legit gal. lib.
moriatur.
conuulsa est.
Puerpera Cys. lib.
zona gemellis
peperit, et mor
tua est.

Dealcis uxor.
Thasia.
Tristitia mori
tur.

Adulescens.
Melibœa.

Phrenetis mor
tuus est.

Que & in en
ni temporibus
et in morbis
obseruantur.

No. d.
istam

reuenit. Primum quidem circa uergiliarum occasum, sicuti par est, decreuit: post autem uergiliarum occasum biliosus in furorē usq; factus est, circiter nonū sine sudore decreuit, superfluit. Chalchidontus de portis circa æquinoctium per forum deportatus de fractura secundam dextrā mammam dolitatus, saepe subuitride spuit, uenter gratiose demittit. Cum autē septimo sudare cepisset, sine dolore ad octauum usq; ferē habuit. Quarto & decimo decreuit. Circa uero quadragessimū secūdum utraq; aures tumuit, nec abire purulētus fore uidebat, non fuit. Pectus Aristodemo Philidis filio casu combustum est, qualiter abscesserit, nescio. partem superiorem hic prius doluerat, post æquinoctium autumni reuenit, quod usq; ad solis infitium hybernū durauit. Post solis infitium astium uum cōiunx Acheloi, quæ cū sanguinea esset, & uomitioni obnoxia, sextana postquam abortum fecisset, quot mēlium nescio, marēmq; alterū post uiginti dies, sicuti dixerat, proiecit: si uerū fuit, nescio. Quartū & decimū cum horrore sudorēq; decreuit. Circa solis infitium hybernū septentriones fuerunt, plurimi morbo regio corripiebant, quidam cum horrore, quidā sine, lingua perustulabāt, tertio uirescebant, sexto septimōque nonnulli, qui diutius morbū protrahebāt, quarto & decimo uētres remorati medicinis pro rata febris portione nō subaulescunt, quibusdā lienes durescebāt, prae cordia dextra distendebant, quæ si manu tractarentur, submurmurabant, sanguinis fluctione uexabantur, tota purgationem decretoriumq; prae se ferebant, sed magis inferna, quæ aliter quantū per morabant. Quibus uero sic non esset, lien turgebat, sanguis nare sinistra desinebat. Sol autē ad hyberna hyberno modo cū septentrionibus cōuersus est, paulo uero post austrina quinq; & decem dies fuerūt, post hæc autē niues quatuor & decem dies uiguerunt. Per hæc uero huius anni tēpora transiuerūt. Multi regio morbo ualde corripiebant, qui cum nō sincere purgaretur, eodē redibant. Post autē niues austrina superueniūt, paulumq; pluit, defillationesq; cū febre & sine proruperūt. cuidā uero & dentes uexauit, cū medius dextra parte prae doleret, superciliumq; & oculum periit, plurimū raucescebāt, fauces multis perflammabant. Tonsillæ spongiae uel dictæ fauces occupabant, secundū aures maxillasq; tubercula mollia cū febre sulcitant. Cum autem inciperent febrile, supra & in utraq; parte horū plurima fiebant, tonsillæq; spongiae uel quibusdā per autumnū hyememq; durabāt, quin & furfuracea uisita multis fiebāt plurimæ, quæ mulieres uel abortū faciebant, uel difficulter pariebant. Cū uirgini cuidā sexto decreuisset, sexto reuenit: nā omnia ei per sextum decernebāt. Temporibusq; his sextana octonāq; decernebant. Circa uergiliarum occasum Mazandri Cæci coniunx subito uirescit, subitoq; purulētum spuit, circa sextum & lecoris fermētatio, paucāq; infra demittit, supra carnosū purulētā pauca, lata, alba spuit, cibū auerata circiter uigessimū mortua est. Thestori Thestoris conuiciu uernula urentibus multa biliosa demisit, prae cordia sese distendunt, sexto retēione uenter multa tenuia simul demisit, statimq; sudauit, decreuit, uenter substituit, cū deinde riguisset, hora eadem febricitauit, Thestori cōiunx pituita alba non ualde laboras, cū lactaret, grauiter febricitauit, lingua ceteraq; huic tunc aruerunt, quæ crebro tuberculis grandini similibus exasperabat, uermiculūq; per os exibat. Circa autē uigessimū non perfecte decreuit. Circa uergiliarum occasum puer Metrophanes caput ab altero puero testa percussus fuit, quod cū spreuisset, duodecimanus febricitauit: quoniam cum uulnus emūdaret, quæ circa fuerāt diltrinxerat, statimq; labia frixerunt: arueruntq; cutis undiq; circū uulnus sese extenuauit: quæ cum nō tarde perulsa fuisset, pus nō defluxit, nec leuatus est, sed secundū aurē, mentisq; dextra parte (nam ea uulnus fuit) suppurare uidebatur, quæ nō suppurauit, sed dexter humerus subito suppurauit. Circiterq; quartum & uigessimū mortuus est. Post uergiliarum occasum quidā cum aurem doleret, circiter uigessimū postea mutuit, dexteriora non ualidis sine febre sudauit: dextra auris, dexter oculus nō ualde constiterunt, portiunculā ex inferioribus attraxit, sinistra capta sunt, uchemēter oculus doluit, ceruix obduruit, tertā horam post dolo rem mortuus est. Post uergiliarum occasum seruus Attici quartana correptus caecatus ens cubuit, caecitate uero hora eadem alter correptus euasit: nam in coxendices crurāque dolor transiuit & cessauit, quorū nescio. Multi hora eadem & tempore horrea

runt, uomuerunt, post decretorium, cibum auerfabant, bile uexabantur, lienes magni, duri dolitabant, sanguinis fluore uexabantur. Quibusdam uero per eandem horam tempus post uergiliarum occafum lienofus sanguis biliofus naribus defluxit, feciugi Nicofitratu in Cranone malo correpta, quarto & decimo feftinauit, fubito colla ceteraq; languerunt, eibus ad decimum uſq; detentus fuit & inclufus, crebro parumque ſpirabat, diſtemperabat, digitis tacta dolitabat: collis, os, naſus, oculus, dextera ſeſe contraxerunt, lotiorum ſubſilentia quadam alba heruo ſimilis, quadam alba ramentofa, quadam ſubitidis, quadam lutea, cuidam pingue quid ſupernatabat, cuidam coactum non ualde ſparſum tanquam nubilum, cuidam quid tale ſubſiſtebat, ſiquidem lotium multum ſedimentum habes modo mingebat, modo parum laſius ſparſum, modo turbulenter, modo quod ſuperfluitans ſimile nubecula nigra haberet, quod craſſitudine quandam habere uidebatur, cum non haberet, languidum & molle aliud lotium erat, fluitans tenue aliud habuit, ſimile equino aliud fuit, tenebricoſa quadam & oſcura aliud habuit. Primus quidem pro ductus quidam adoleſcens lotium purum tenue minxit. Omnium egeſtio tenuis, multa, non bilioſa fuit, lingua ualde aſpera perferuide febricitauit, peruiſit hic, uenter turgelſcebat, non probum in modum delirauit, reor octauo: non ſurrexit, pugnauit, ſermone ualde turpi uſus eſt, cum talis non eſſet, lotia multa, tenuia ex retentione demifit, ſomnum continuauit, ſudauit, qui ſudor uſus eſt decretorius eſſe, cum non fuiſſet: circiter enim decimum poſtea ſurrexit delirauit, ſubitoq;. Vndecimanus mortuus eſt, hac de cauſa puto, quonia meracum priuſquam deliraret, potauerat, pauci anni huic circiter uiginti fuerat. Coniunx Eumenis bilem atram autumnu uomuit, quod odor declarauit, cum horrore febricitauit, cor doluit, pauca bilioſa uomuit, cumq; his uermiculū, per omne tempus tenuia demifit. Languetis ante uergiliarum occafum, & paulū circa, ſanguinis fluctiones febres breuiores ſub reuerſione uexabant. Nam ſtatim reueniebant, qui non paſſi, percocti, aſtuſi, cordolati, ferini, horridi, bilioſi per iudicationes iacebant. Quidam adoleſcens hoſpes tertio, quarto, quinto, ſanguinis multū per nares demifit, ſexto coſpoſite ſterit, ſe primo delirauit, ſoporatus eſt, uenter ſubſtitit, tertia reuerſio deſecit, uenter ſubſtitit, lotium neſcio ſi circa decretorium fuit, quale debuit. Circa uergiliarum occafum auſtri ſpirarunt, parū pluuit. Tunc adoleſcens muccoſa, bilioſa, matura, glutinoſa, crebra demifit, continenter febricitauit, lingua aruit, ſexto decreuit, ſeptimo reſumpſit, dieq; eodē cum tre more dimiſit, ſexto ſiniſtrae auris craſſa glutinoſaq; deſluſio uexauit, Puerulo Phageda noſo dentes priores ſuperiores & inferiores conciderunt, ſuperiusq; os in palatū ſubſedit, naſusq; medio loco ſuppreſſus eſt, ſeptimusq; dens a priore numero ſuperiora plana & lata habuit, quatuorq; radices, quarū duae ferme connexae fuerant, inter ſeſe recuruae, quae intrinſecus uerſus dentes uicinos ad tertium uſq; dentē omnes ferme, quae plurimum ſuppurarunt, per naresq; craſſa fluenta proruperunt, temporaq; deinde dolitabant, quintus praeterea qui medio loco broccus erat, conſumebat. Paruus primus ſecundum duos conſumebat, ſextimo radix unca, craſſa & acuta remanſit. Puerulo Athenaxodi dextra parte ſuperior, ſiniſtra inferior dens dolitauit: cum dens non doleret, dextra auris ſuppurauit. Poſt uergilias ſerenitates ſubnubilofae fuerunt, quintanae, ſextanae, ſeptimanaeque crificae iudicationes ſue fiebant, praeterea reuerſiones longiores febres erraticae uigebant. Languentes eibus auerſati, bilioſi, diſſicillitate in teſtinoſi uexati febriculofis cubabant. Circa uergiliarum occafum uehementem auſtri ſpirauerunt, ſanguinis fluctiones, febres tertianae ſimiles, ſed leniores peruegabant. Qui in ſuſtrina degebat, ſanguine abunde naribus demifit, modice egeſſit, ſepumanus cum rigore iudicatus eſt. Puer qui ſecundū poſtremā cauponula habitabat, quartanus multū ſanguinis demifit, ſtatimq; delirauit, uenter ſubſtitit, praecordia dura dolitauerunt, ſextanus glādula balanōue mala uiridia demifit, ſeptimo mane ſeſe multū iactauit, clamauit, pulſus uenarū ſecundū umbilicū in grauiffimis febribus creberrimi maximiq; fuerunt, ſemperq; ferme in omni graui morbo languetis ad ueſperum grauabant. Quare ad principia, ad matutina, ad acceſſiones, ad continuatorem, ad annum, annue tempus, ad tempeſtates mens adhibenda eſt. Poſt uergiliarum occafum auſtri ſpirauerunt, mala quinto decernebant, poſtea unum intermittendo reſu-

Nicofitratu.

Lotiorum uide
ricas. pingue quid
superfluitans in
uenter.Iuuenis hic
que tulerit ui-
deto.

Eumenis uxor

Iuuenis alter.

Puer Phageda
noſus quid tulerit
uide.

Puer alter.

Que patren-
tur hi, aſpicioQue conſide-
randa.

mebant, cutis squamoso, pustulose modo exasperabat, quod Acanthio Lapato cecidit. Circa uergiliarū occasum cutis subcabiolo, aspero, prurienti, nō sublachrymoso purulentose modo uexabat. Quin & per hoc anni tempus malae pustulae, leichenodeaue mala uiguerūt, quae turgebāt. Sicuti Puthodori cōiugi Caciponulōq; cecidit: quae cum febre incipiebant, quale Puthodori cōiugi fermē contigit, quae de coxēdice laborauit.

Leichenodes.
Puthodorus.

Circa uergiliarū occasum languētes horrebant, sanguen naribus defluebat. Sutor quidam septimanus iudicatus est, deinde unū intermisit, rursusq; resumpsit, quarto rursus iudicatus est. Quidā eorum qui apud Leocuden debebant, septimo iudicatus est. Quarto alius Moschus, nono cui multum sinistra nare, dextra parum defluxit. Quarto & decimo sicuti debuit, decreuit, statim deinde per exordia cibariorū lapsu grauius est. Quarto & decimo cetera superuenerūt, secundū aurem dextrā quid paulū extuberauit, cum dolore nihil concedere, quod intus durum erat, extra molle paulū, quod nono & decimo nocte discessit. Multū biliosis purulētisq; omnis purgatio in crura decubuit, quemadmodum illi cui magna cucurbitula admota fuit, contigit, siquidem coxendicis dolor in crura descendit, leuatusq; est. Quidam qui in Ceramicō equo decidit, cui cucurbitula statim nō admota fuit, cum sanguis intus coiuisset, combustusue esset, malum uigesimo rebellauit, sanguis seculētus prorupit, pustulaeq; deuorātes coeperunt. Mulier Tenedia quartana, sicuti dixerat, marē trigelimum eiecit perdiditue, uēter liquidā tenuia demisit, lingua coaruit, quarto decreuit post uergiliarū occasum: quinto lienola defluerūt, decreueruntq; Cuidam uero septimo lotiū quale heruorum lauamentū exiuit, deinde purum, quaedam reuersio cōparuit, quinto dimisit. Quod Megaris filio ualde lienoso contigit, sanguis tamen nō defluxit, Lotiū simile & album filius Antigēnis minxit & crassum. Per solis hybernū institium sydas astrōne nō paruum cōparuit, quinto uero post sexcōq; terra tremuit. Quidā in Perintho suspitiosus remāsit, Coniunx Antigēnis quae nesciebat esset ne prāgnans, quaedā rubra demittebat, uēter modo magnus, modo paruus uidebat, quod euenisse reor, cum tussiret, uel celeriter iret, cum mensis octauus aduenerisset, prius febre correpta sudauit. Cōiunx fratris Apemanthi, sicuti dixerat, septimana sexaginta dierum foemellā perdidit, circiter uero nonū perturbata est, post autē de cretorium dextra parte dolitauit, tanquam ex commotione reuersioneue: quae celeriter perdidit. Defluxu albo foemellam alia perdidit peperitue, sicuti debuit: alia rubro. Languentes, horridi, aestuosi, nō palti, subreuerfori, biliosi, sanguinis fluore uexati, sublie noli, cum dolore in sinistris plurimi cubabant. Sed Apemanthi cōiugi dexter oculus distortus est, dexteratq; illiū pars dolitauit. Tertio quintōq; Aristophotis filia febricitauit, sicca usq; iacuit, uēter huic lubricus fuit, male decreuit: supra triginta haec cessarūt, Pustulae quidē subliuidae laboribus nō magnis septimo superapparuerūt. Cuidam seruulae quae post Heroum habitabat, factus est rigor, pustulaeq; cecidit magna, nō bonae depostorum soporatorumq; non coincidentiumq; bilēq; non cedente, uentēq; etsi modo lubricus, modo durus fuerit, tamen hi nō conciderūt. Pustūs Zoili fabri tremuli tardique fuerant, minctio uentēq; modice discolor, pectus discitio recta utrinq; umbilicū usq; cū graui dolore febrēq; qui cibū auersatus, siticulosusq; cubauit. Filia adilis, quae apud Tecomazum debebat, cū prāgnans esset, sine signo p bimestris exordia pituitosus modo uomitus, modo biliosus cū difficultate prupit, peperit, perfecte purgata est. Similiter uomitus trigelimum usq; sequuta est, postea uēter motus est, uomitus cessauit, leuitas in testinorū subsecuta est, muliebria nō descenderūt. Duae aliae hyeme mariscas habuerūt. Duo fratres Cecropis familiares per exordia nigra subseculēta, nucibus similia demiserunt. Multa Venere lutei erāt, qui cōpactio uinū sumplit ruitue, statim febricitauit, tertiano, quartano, quintano, septimano, & octono sanguis, prupit, decreuit, uenter lubricus remansit. Qui de metallis praecordia dextra discitēta habuit, lienem magnū, uentrē, distentum, subdurū, uentosum, decoloratus remansit, sinistrū genu res petiuit, subreuenit, petenitus decreuit. Temeneus qd spiritus uētosumue habuit, uir luteus inde fieret, qui color & in manus quādoq; trāsiret. Maritus puerperae lechūsue, qui apud praefectū annonae Sirodocōne debebat, quīq; arcuatus erat ieterodēsue, quēq; septimanū petiuit, mortuus est.

Sutor glaucius nomine.
Leocudes.
Moschus.

Tubercullū au ris.

Biliofi purulētis, quid pūte ueniat.
Ceramicus qui decidit ex equo quid tulit.

Megaris filius.
Antigēnis.
Tecomazus.
Prāgnans quae tulit.

Apemanthius.

Pustulae liuidae ex cauidae.
Zoilius.

Tecomazus.

Duo fratres Cecropis.

Temeneus.
Diuerfitatem hanc aspicio.

est octavo, qui nec minxit, nec egressit, præcordiaque magna & dura habuit, magnopere
 que & crebro spirabat, qui moriens ne fronte quidem præ labore sudore madecit. Co-
 iunx huius septimo scemella septimestre perdidit, quarto autem coparuit, quam per exor-
 dia pedum dolor uexauit. Cui uero febris cessaret, spiritus solutus non est, sed inrus reman-
 sit, diu brachia & manus doluit, crebro & diu reuenit, lotiumque ante decretorium cohi-
 buit. Sorori quæ apud Temenum degebat, cum rigore decreuit, cum uero luteus color
 cessauit, statim humeri manusque doluerunt, quo cessante caput, oculique doluerunt, palpe-
 brae tumuerunt, lachrymarumque cætera non noui. Primo circiter septimum decreuit. Me-
 nander, nandri uinitor similiter laborauit, nisi quod ueter per exordia tenuia demisit, postea sub-
 stitit, minxitque & decreuit, septimo non riguit fricte uero, num ne quod ueter antea commo-
 nus est, Potamonis filius cuius ueter septimo non demisit ante decretorium duos dies non
 riguit, propterea nec lotium retentum est. Dens Hegesistrati cui secundum oculum & ulti-
 mum dentem suppuraui, statimque oculus curatus est, per narisque crassum pus defluxit,
 de gingiuisque carunculae parue rotundæ deciderunt. Secundum tertium huic suppuraui ui-
 sum est, postea coersum est, subito enim oculi & maxilla tumuerunt. Quibus de naribus de-
 fluxit, quibusque secundum aures extruberat, magis forsan in articulos decumbet. Non enim
 clare noui, quid cum tremore rigebat frangebantur, præcordia distendebant, muliebria
 quibusdam decimo & septimo superapparuerunt, quod penitus decreuit. Si perleuerat
 ter, tertio decernebat, cuidam quinto, cuius septimo decreuit Hegesistratio duo postre-
 mi dies sese corroserunt, postremus autem superior in gingiua duos tumores habuit, se-
 cundum foramen unum, alterum alibi, quæ duo hi tumores erant, latæ radices duabus similes
 erant, quæ in altera partem coequebant, dimidiata una & rotunda fuit. Mulieri cui quar-
 to sextoque sanguen prorupit, septimo cum rubore maximo decreuit. Mulieri ualde capi-
 te grauata circiter uigesimo decreuit, uigesimo febre ardenti correpta est, præcordia ue-
 xauerunt, sanguen non multum prorupit, tenuia demisit, circiter octauum in dextrum ocu-
 lum abscessus prorupit. Cuidam uero hæc eadem ceciderunt, nisi quod septimo decreuit
 liene sinistra tumete. Huic octogesimo tardiusque oculi uita proruperunt, fortasse quod
 post iudicationem, et quod multa. Menei sorori cum uetula esset, præcordia diu distenta com-
 paruerunt, prægnas necne fuerit, nescio. Primo uenter substituit, uomuitque, deinde non
 adeo uomitione laborauit, multa enim glutinosa biliosaque ueter demisit, præcordia non co-
 hibuerunt, dextra pollex undecimo sese inflammauit, multumque & altius defluxit, post
 hoc meliuscule habuit, nam & depositio & febris minor fuit. Cuidamque melius spiranti,
 quod supra uomitum malum uomuit, quæ sexto & decimo emaciata est, spiritus creber
 & febris accessit, mortua est. Quoniam ante abscessum febricitauit, post abscessum septi-
 mo perdidit, fuit & hæc modi perubri. Puer qui Apemanthi sororis filius erat, præ-
 cordia magna habuit, lienem turgidum spiritu uetositatēque glutinosam, subseculenta demisit.
 Cui de opere lassus esset, uigelimus abscessus pedes petiuit, decreuit, nam ne laboriosis &
 defatigatis potius abscessus articulos quam oculos petiret. Præcordia distenta erant, quoniam & ruf-
 ficula quædam sicca ualida molestabat, postquam decretorium inrus relicta reuersione mina-
 bantur, quæque in morbis ipsis exercebant, matura digestaque fuerant, sicuti spuræ, lori-
 um, oletum, quædam tamen intemperie, & alia talia inerant. Apemantho cui dolores mole-
 sti sed uexabant, partemque dextram ilium, secundumque oculum parum subter tumuit, & ante
 dolorem dextræ partis ilium lotium cruentum prorupit, tertio cessauit. Tectonque taberue
 quidam partem alteram eadem uia doluit, cruentumque minxit, cessauitque. Tertio nam multum
 fonsatur, lotiumque utrorumque sedimētum habuit. Apemanthus alter non sensit, nisi in si-
 nistra, Nicostratocque quid ultimo dextra accessit, subter magis quam quibus in sinistris ob-
 longum quidam ante illa umbilicum usque utriusque tendebat. Quædam anus, quæ secundum So-
 lidei degebat, tibia pedesque tumoribus albis, duris, squamosis doluit. Cum pituita
 alba redundaret, minus tamen inferiora coarum tuebantur, quod in plerisque difficillem
 exitum nancisceretur, quin & lumbis hoc contingebat, quamuis uenter mollis esset,
 præcordiaque mollia, sed hi non ualde spiritu uentose molestabantur. Si uero mede-

Menander.

Potamon.

Hegesistratus.

Paulo post He-

gesistratus ha-

bebit.

Aut. hæc pronostica.

Hegesistratus.

Mulierum diu-

si morbi.

Menei soror.

puer, Apo-

manthus.

Quid dabitur

uideto.

Apemantus.

Lotium cruentum.

Tecton.

Apemantus

alter.

Solideus.

la adhiberetur, plurima fedebantur. Si species aciesue oculorum foris cæcula glaucæ ue redderet, medela discutiebat, quæ oculorum uitia paulò leniora erant. Postea coxæ dices & crura dolitare uidebant, uuluaq; si quid odorum boniue odoris cum farina, boniq; odoris oleo apponebat, statim sedebat. Spatium autē oculorum abscissum ferme annuū erat, præsertim si lentigine corripere tur, uel si cui papulæ pustulæ ue nō penitus contrahiissent, quæ plerūq; tractatu & sanificatione fiūt. Puer in Hipolochi uico præcordia utraq; dum habuit, subterq; quid aeri simile uel aqua subter cutem laborati splen descebat. Qua cum quædā tenuia descendissent, mollescebant aliquatenus, quod magis dextra fiebat, quæ planum quid rotundum & extuberans erat. Nam huic abortu umbilici nigrescebat, profundumq; ulcus habuerat, quod non firmam admodum cicatricem obduserat, pudendāq; summa parte denudata erant, non ortu nec gentilitate, sed postquam creuit, plurimum hic uomuit, febricitauit, cibum auerfabatur, conualuit, sed circiter septimū ex quo decubuerat. Prius enim nō laborauit, cum mulum aquam potasset, fortasseq; aliās modum excefferat, delirauit, sese multum iactauit, cōuulsionēq; aliquan tisper uexatus est: quæ cū cessasset, latenter extinctus est. Sed paulò ante hoc multū min xit, spiritus cum fremitu discurrit, superiora nihil concesserunt, cum autē abiisset, statim & illa & cætera ualde relaxarunt, totumq; corpus ueluti scutica percussum rubuit, quin & ubi maximus tumor erat, illis uehemēs calor erat. Cuidā in Abderis per inferna pro ruerunt. Cuidam febre carenti superiora secundum aures tumuerunt, tumorq; ille ta ctus purulento similis erat. Cuidā Vernulæ spiritus angustia laborati cum ualde angere tur, sanguen per menstrua prorupit, spiritus angustia cessauit, febricitauit, sinistra mam ma superne, & auris per exordia suppurauit. Seruulæ Olympiodori sanguen dextra na re profluxit, circiterq; uigefimū decreuit, qualiter febricitantibus. Quales per ætatem, egestiones uagabantur, qualiter Hipponaltis ancilla Hylæq; Aristidis. Octauo medela rum in purgationibus signa inferna qualia facile ferentibus facta sunt, nisi præter ratio nem cōpacta essent & læta, spumosaq; uel suberuenta essent, sed ouo similia, qualia He racleides, qui plurimum purgatus est, facileq; tulit. Quædam in Bulgarei uico cum pur gata esset, super lienē febricitare cœpit: quæ cū haberet dextra præcordia paulū disten ta, sed nō tumida (nam hi per rubri fiunt) cum ualde rubra esset, uentremq; lubricum ha beret, oculi abscissum præstolabar. Septimo huic salia lancinansq; lachryma de oculis descendit, perq; nares, fauces, sinistramq; aurem quid demisit. Quinto & decimo cum ri gore sudauit, nō decreuit, sed ante rigorem ualde lutea facta est, uultusq; concidit, quæ que lien latiusq; dolitabat, auris dolere cœpit. Pueris autem uētres lubrici, siccaq; tussis fiebant, quandoq; post tussis humeri suppurabant. Cuidam in seætori caput, ceruix, se ptimo manus, nono crus obtorpuit, tussis cessauit. Quædam maxilla rubore affecta se ptimo mense foetus in uentre sinistra contractus est. Lucino grammatico in Cranone fe bre biliosa lienis uitio capitis grauado accessit, lien sanguine obduuit, labris utrisq; in tus ulcuscula rotunda contracta sunt, deinde quid sanguinis nare qua lien affectus erat, prorupit. Seruulæ quam recens emptam uidit, dextra non nimis magno dolore obdurue runt, uenter magnus distensusq; fuerat, non tamen aqua subter cutem laboranti similis, cætera mollia, non ualde difficulter spirabat, color tamen bonus non erat, menstrua se ptem annis non descenderant, difficultate intestinorum non magna uoluntate egeren t, uexabat, dextra dolitabant, propterea lente febricitabat, non ante septem dies uenter motus est: succinōq; similia, glutinosa, multaq; demisit, paucis diebus conualuit, mulie bria descenderunt, uenter laxior factus est, color bonus pinguedōque rediuit. Minois uxor, quæ malis sese premētibus intermortua est, cū secareretur, quod cū in pulmone de scendisset, celeriter signauit quod diebus super futura esset, quidq; aliud intus remansit. Quæ febricitantibus dantur uel apponuntur, si tertio die dolor discutiatur, crassa per na res fluunt: si uero dolor febrisue non discutiatur, tenuia & æque febriculosa, sicuti te nue quid Hegesippo manauit, cui ad noctem datū & appositum fuerat. Crassum uero, sicuti illi, qui in Corintho laguebat, Celeurisq; caltrato. Maturæ morborum abscessio nes si decernant, bonū est: si febriculosa portendant, nec febricitet, si latu difficilia facile ferant.

ferant, sicuti quæ in sede Charoni ceciderunt. Leambio uero cum eius intestinum ulceratum uideretur, in difficultate intestinorū potionato, cum febre careret, humerus doluit, sedesq; sinistra parte ulcus contraxit. Quidā uētositate uexatus ilia doluit, quod lactis multū haussisset, meraciusq; potasset, cumq; superdormiussset, nausea calorq; subito accessit, deinde sic accenso, pro cibarijs hordeacea farina decocta data est, uenter substitit, ramen purulentum quid demisit; cum uero sedes super inflāmata esset, sine febre doloreq; remansit, satis hoc dico, Senex qui in lapideis uestibulis degebat, lumbos doluit, crura utraq; modo alterum: quod in coxas, genua tibiaeq; quandoq; descendit; quod cum inueterasset, saepe recurfabat: lumbi, inguina, tibiae, pedesq; saepe tumebant, durus uenter erat, pectusq; totus diffusus plerumq; cum dolore reperiebatur, uesica dure dolitansq; cū dolore multa pullulabāt, calores oculis, aumbus, naribus demonstrabantur; decretoria ceteraq; fiebant, quibus cognoscimus uti languēs habere, nū ne debilis sit, num ne sudet, quod tactu dignoscitur: num oleat, libet ne guster, quædā alia sunt, quæ gnarū & peritū reddit; pili, color, pellis, uenæ, nerui, musculi, carnes, ossa, medulla, cerebrū: quæq; de sanguine proficiuntur, uiscera seu intestina, uentriculus, fel, cæteriq; humores, articuli. Præterea cum quis secundum aurem dolet, subreuerfione eorundem portendit; consillæ glandulae uē non amplius tactæ, cum os putrefactum, & inquinatum pus non emittit, cumq; subito quis febricitat, pulsus, tremores, cōuulsiones, singultus, spiritus, exitus: quibus dignoscimus purulentis lumina contracta; magna ulcera unde fiunt, congesta uulnera uē profunda ne sint, species acies uē oculorū utroq; modo contrahuntur. Quidā uir fortis de Amphilochi uico quarto delirauit, uenter subfœtea demisit, somni non sani, corpore candido hic erat. Quidam per exordia tremebāt, digitisq; & lingua differentes, ceteraq; labijs agentes lingua celeres & audaces erant, quorum uultus maxime rubebat: nam temulenti & ebrioli erant, qui cum optime uomuissent, deambulabant. Qui secundum Mesadeum degebat, tenuia multa non biliosa, sed aquosa demisit, præcordia submollia, sed tumida erāt, soporatus est, circa quartum & decimum cum ad decretorium tenderet, sine tremore riguit fixitue, dissolutus est, delassatus, concitatus, sicuti qui pereit abeuntue, soporatus proferebatur, de somno per somnū uē non delirauit, circa quartum & decimum nihil contra decretorium decreuit; similiter per exordia quidam alter glutinosa demisit, crassum deinde decretorium, perusit, postea subglutinosa, subbiliosa, deinde matura, glutinosa, non tenuia demisit: quæ postquam consistere cœperunt, celeriter decreuit, sed præcordia distenta, & inflāmata comparuerunt circa sextum, deinde circa septimū quieuit, circa nonum decreuit, candidus uterq; non ruber erat: quorum extremēta cum essent aquosa, sub diuo posita superne læuigata, tenuia, subter uero glisto simillima cū sedimēto erāt. Quibus dextra submollis distentio est, deliri phreniticiue fiunt, nisi cessante febre discutiantur. Quibus uenter submollis est, quidq; durum, & dolitans in eius aliqua parte, tetrum est, nec discuti cōsueuit, fortasseq; suppurabit: quibus uēter dextra tumet, plurimumq; procedit, mollescitq; prementiq; maxime cedit, submurmuratq; non ualde tetrum est: qualis illi qui de amphilochi uico uenerat, cecidit, illiq; Modofadei, qui somnulēti erāt, per somnūq; efferebātur, Tempestates, itatusq; temporum, anni cœliue obseruētur, quibus maiora minorāue mala causabuntur pro temporum & locorum qualitate, modo in morborum incrementis & accessionibus, modo ad decretorium tendētium, dieq; eodem manēq; & ad uelperū, tertio quartoq; circuitu, circuitusq; decretoria uomitionesq; quales facilesq; uel contrā. Præterea qui abscessus subreuerfiones ne uel contrā portendant, temporum uenæ salitant ne uel conciderint, colorum mutationes ante decretoria, et in his de rubro in luteum, cum non decernit, perastuationes, cutis distentiones cum decretorio & sine, concidētia oculi, corporis asperitas, duritia sicca, Qui sponte lachrymant, malum non est: qui non sponte, contrā, quibus glutinosa dentibus haerent, malum est, continenter subluere bonum non est: qui tibia ulceratā habuit, Attico usus est, magna & rubrae pustula propter tussim ei pullularunt, quæ postea uenit, nam antea nō tussit; quod cuidam prius in Aëno ceciderat. Qui capitis uulnere hor-

Charon.

Leambius.

Dolor illum la-

tis potione.

Hordeacea farina.

Senis morbus.

Que obseru-

tur.

Amphilochus.

Mesadeus.

Signus phrenitici.

Que bona uel

contrā.

Que lachry-

me bono, et uide. pug. 262.

quibus. i. l. c. aphor. 4.

Que tetra uel
contra.
Hispus.
Serua moritur
Qui insiliunt,
manus agiles,
Amyntus.
Myris.
Lusiosius
lopus.
Dens tertius
corrosus.
Lotius cruentus
Cynicus.
Demaratus.
Senex cui uxor
ec.
Que meliora
portendunt.
Nicippus febris
etiam nocturne
tuebat.
Critias etiam
Alcippus ficos
fu.
Sitis quando
uexat.
Temere hanc
hic inferiri ut
dentur.

ren. tetrum est. qui purulenti post egerendi uoluntatem tinesunt ne fiunt, malum quo-
lorum pedum de uia, lassitudo in perturbationibus, sicuti Clinia cecidit, qui cibum auer-
satus tabescebat, modo purulentum quid, modo cruentum, modo purulentum & tumi-
dum demittendo, Cōiunx Hispei, quæ aqua subter cutem tres annos laborauerat, cum
uer inciperet, tussiebat, plūsque puris spuebat, per hyemem in aquam relabebatur, quæ
purgata melius habuit, Quædam serua ipsa mortua est, Tussientium qui manibus la-
borant, melius transigunt, sicuti puer qui palmites farmentauæ tractabat & colligabat,
puer Amyntei, qui cum utriusque dextram solam debilitatam dissolutamue haberet, ces-
savit, sed cum tussis rediisset, & malum rediit, Qui autem uel equitassent, uel pedibus
iter fecissent, lumbos coxasque dolitabant, sicca tussis plerumque hos uexabat, si minus,
uiolenta quidem, Coniunx Myris non morbo modo languebat, nam febre carere ui-
debat, quæ cæcitiēs stupidaue cum esset, deinde corpus totum tremuit contabuitque,
cibum auerlabatur, sitiebat, perfrigebat, Lusiosius uero plurimum mingeabant, deinde
parum quid, tussiebant autem, & in super febricitabant, secundumque aures extuberabat,
quæ circiter septimum uel octauum dehiscabant, Puer Myris febricitauit, de aures cir-
citer octauum purulentum fluxit, quod non clare noui, Quibusdam uero dentium supe-
riorum tertius maxime corrodebat, præ cunctisque hic corrosus reperiebatur, dolita-
batque, quibusdam & circum suppurabat, Quibus autem in aures tubercula uehementer
declinarent, magis hi quam illi tussiebant, Quibus autem cum febre suppureret, septi-
moque cessaret, cum grauarentur, præcordia lenito morbo non mollescebant, quædam
enim parua, ramentosa, peruoluta, subglutinosa, non optima & demittebantur & rema-
nebant, lotium cruentum erat, quidam spumosa spuebat, Cynicus ad quem me duxit,
qui septimo grauatus est, circiter uero quartum & decimum decreuit, qui hordeacea sum-
pra quædam mala demisit, cumque fauces puras haberet, pauca, lata, matura spuit, nari-
busque sanguinis parum stillauit, caput grauatum est, manusque crura resoluta, delassa-
tæ sunt, sublauatione uenter solutus profuit, pedes semper caluerunt, dormiuit, nihil
secundum aures extuberauit, quia matura spuit, Demarati cōiunx & in horribus cali-
dos pedes habuit, quæ siue ad purulentum siue non res elus iret, perisisset, Sicuti senex
qui recessit, habuit, nam una cum sua uxore languit, quare furiale quid latens habuit, cum
uer mem suberassum emisisset & modicum cibum, cessauit, quæ uel, & conualuit, senex
hic cutem totius corporis modice distentam & mollem habuit, postrema frixerunt, per
exordia labia manusque tremebant, uocem compositæ mittebat, biabat, non difficulter spi-
rabat, diebus nescio quot ante uiginti mortuus est, Quibus præcordia tactu calida fue-
rant, uenterque sine crepitu demittebat, hi bene habuerunt, sicuti habuit qui in Abderis
languebat, qui de colo laborauit, quod est primum dierum iudicium, uti priore & bo-
na & mala signa fiant, diesque quibus grauari diuturnat, quibusque desinentes tardant, qui-
busque cum meliuscule habent, credendum non est, quæque per se grauant, sicuti spura
pulmoniorum, nam cum biliosa sunt, malum cessaturum portendunt, cum flaua, ualde
parum duraturum, qualia per exordia sunt, talia si per finem comparent, quæ non puto
ualde maturefcere, sed decernere, quale spuit qui apud præceptorem degebat, qualeque
aliis quandoque uidit, Nicippus in febre somnia Veneris patiebatur, nec in pæus declina-
re uidebatur, crebroque hoc passus est, nihilque lassit, quod cessaturum prædictum est,
cum febris decerneret quod factum est, Critias in febre quibus scimus somnijs uexaba-
tur, cum decretorio & ipse liberatus est, Cum ficosus esset Alcippus curari uetabatur,
curatus furenter insaniuit, cum grauis febris superuenisset, cessauit, Cum grauis fe-
bris uexat languentes, sitiunt, sed magis cum ardens, quos medici uel per se ipsi mul-
ta frigida potionant, quandoque uomitionem uti prouocent, quod quandoque pro-
fuit, si biliosa uomant, quod nervi sese contrahant, hoc indicat, nam si manus nervi
superiores recidantur, manus ab inferioribus nervis tracta ad inferiora uerget, si contra-
rio modo trahitur, Cum languentes tussi sicca laborant, testes si tumeant, dicitur
turi, testibusque tumentibus si tussis superueniat, testium tumor cessat, quibus uena fan-
guis mittitur, qui inflammantur, tussire consueuerunt, qui tumentibus inguinibus
super

hif. lxx. et hie. pag. 265.
et hie. dicit pag. 273.
qui. cometa. m. 11. hie. et
hinc. 9. aliter loci.

superfebricitante, tussunt. Cecropis duo fratres, qui per exordia nigra, feculenta, ramen
tola, spumosa abunde demiserunt, biliosi erant.

HIPPOCRATIS EPIDEMIORVM LIBER V.

Oniux Holitoris in Helide continua febre correpta, potionata nihil adiu
ta est; nam uentrem sub umbilico durum, tumidum, dolransque ualde habuit,
quod manibus oleo tinctis pertractatum remissum est, deinde sanguinis
plurimum per inferna demisit, & uixit. Timocrates in Helide cum
multum potasset, atra bile percitus furenter insanuit, potionatus purgatus est, multumque
atra bilis & pituita hac purgatione demisit per diem, per serum uero diei purgatio cessa
uit, plurimumque hac purgatione laborauit: sed cum farinam potasset, dormiuit totam noctem
ad solis ortum usque, somnoque hoc si quis aderant nihil spirare, sed mortuus esse uidebatur:
nullius enim uerba nec opera sentiebat, corpore tamen uellicatus & punctus experire
ctus est, & uixit. Scomphus in Oeniadis morbo laterum correptus septimanus mortuus
us est mente captus: nam eo die, medicamentum per inferna bibit, quam prius cognouit,
purgatus non multum mente captus est. Phoenici, duobusque fratribus in Oeniadis ma
xilla altera, labium, oculusque tumuit, qua maxilla tumuerat, nihil intro spectanti compa
ruit, nec foras suppurauit, sed tumens puredine sicca putruit, mortuusque est. Passus est
eadem alter, qui septimanus mortuus est, cumque medicamentum potasset, nihil profuit.
Phoenici uero marcidum circumcisum est, uulnusque multum priusquam periret, purga
tum est, mortuus autem est, cum diu uixisset. Eurydamus in Oeniadis pulmonis uitio
decimanus delirare coepit, curatus cognouit, purgatusque spuit, morbus melius proce
dit, plurimum dormiuit, lumina colorem arcuatum contraxerunt, circiter uiginti mor
tus est. Quidam uir in Oeniadis morbo detinebatur, qui cum impastus erat, magno
uentris dolore uexabatur: cum uero quid comedisset, aliquantisper delectabatur, dolor
que sedabatur, post cibum uero non multo eodem relabebatur, corpusque rabecebat, ni
hilque cibaria nutrabant, cibique deuoratus malus combustusque demittebatur: cum au
tem recens comedisset, cumque comederet, totum hoc tempus murmur uentris dolorque
eum non uexabat, qui cum multa medicamenta supra & infra potasset, nihil iuuabatur,
cum uero manus utriusque uenis sanguis missus esset, demum adiutus est, morboque libera
tus. Eupolemus in Oeniadis coxendicem dextrum & inguen, proximaque loca ualde do
luit, sanguinem huic multum crassum nigrum de talo missum est, deinde medicamentum
elaterium potauit, quod plurimum purgauit, meliusculeque aliquatenus habuit, dolores
uero non cessarunt, sed suppuratio coxendicem, uertebam, locaque circa inguen qua do
luerat, occupauit, ac in maius procedebat, pusque ossa potius quam carne alte petebat,
dixitque sic habens latuit, donec ualde debilitatus est, deinde ignis admotus est multis line
is magnis, ac inter sese proximis, purisque multum & crassi defluxit, paucisque post haec die
bus praeter ulcerum magnitudine multitudineque corporis debilitate mortuus est. Hic ui
debatur si una lata incisione incisus fuisset, pusque per eam demissum esset, & si altera in
cisionem ad mouere opus fuisset, eam latam ad mouendam: quae si suo tempore facta fu
issent, conualuisset. Lycon in Oeniadis alia eadem passus est: dolores uero crura non ual
de petebant, nec purulentus factus est, multo tempore sanus euasit, medicamenta pota
uit, cucurbitulas admouit, sanguis uena missus est, quae cum faceret, melius habere ui
debatur. Quidam uir Athenis totius corporis pruritu, sed frontis & testium praesertim
uexabatur, cutisque per totum corpus crassa erat, uti lepra uideretur, nec cutem praeter
crassitudine usquam prehensisset, nemo hunc iuuare potuit. Melum ad aquas, calidae bal
nea profectus est, quae pruritus quidem cutisque crassitudinem sustulerunt, sed cum aqua
potasset, mortuus est. Quendam uirum Athenis bilis corripuit, uomuit, per inferna de
misit, ualdeque doluit, uomitus & demissio sisti non poterat, uox defecit, per lectum moue
ri non poterat, oculi hebetes cauique erant, conuellebatur, singuliebat, magis demitte
bat quam uomerebat. Qui ueratrum cum lenticula iure potauit, lenticulae que ius aliud
datur.

Holitor.

Timocrates.

Scomphus.

Phoenix.

Oeniade.

Sanguis manibus missus pro
fuit.Eupolemus
mortuus est.

Cur hic perit.

Lycon.

Athenae.

Melos insula
aquas calidae
balnea habuit.

Athenae.

Veratrum huic
datur.

ff. y domus domus soluit si uel superpotauit, quatenus potuit, deinde uomere coactus est, quod utrumque sustinuit, sed perfrigit, calidamque inferiora umbilicum usque foras adeo est, uti & superiora calefierent, reui uisceretque post tridie tenuem farinam aqua decoctam potauit. Cōiugi Gorgiæ in Larissa menstrua quatuor annos ferè præter ualde parum non descenderant, uuluaque utraq; parte continebantur, quæ pulsus, molestiam, grauedinemque præbebant; mulier autem ipsa concepit, nonoque post mense foemellam uiuam peperit, ulcus in sinistro coxendice habentem, puerperamque purgamenta consecuta sunt, multumque sanguinis defluxit, posteroque die tertio quartoque sanguinis coacti frustula demisit, febrisque cepit, quæ dies decem durauit, postea sanguis ruber ualde descendit, uultus, coxa altera, tibia, pedes ualde tumuerunt, Cibaria non admittebat, sed ualde sitiebat, frigidissimaque aqua colerebat, unum autem minime, uenter autem post primum puerum remolitus est, penitus tamen non cecidit, sed durus erat, nec dolebat. Quadragesimo autem die post primum superfoetatio quædam caro decidit, tunc uenter tumoresque omnes conciderunt, fluorque albus & sanguinolentus descendit, conualuitque. Mulier quædam in Pheris capitis dolore diu laborauit, nemoque etiam cum caput purgasset, eam iuuare potuit: melius uero habebat, cum menses facile defluebant: cumque caput doleret, si odorata uulua apponerentur, ita uabatur, paulumque purgabatur, cum autem concepisset, capitis dolore leuata est. Mulier prægnans in Larissa decimo mense ante partum quatuor & decem dies, sed tres postimum multum sanguinis demisit, quarto & decimo puer mortuus decidit, qui dextrum brachium lateri annexum habuit, tertioque die noctu hora eadem, qua partus secundum dilla purgamenta alba, deinde tres dies & noctes multa modice descenderunt, post hoc autem febricitauit duos dies & noctes, totumque uentrem, coxendices, pectinemque maxime doluit. Hippolthenes in Larissa pulmonis uitio getineri medicis uidebatur, cum non esset: quod euenit cum lactaretur duro loco supinus, & super se aduersarius ceciderat, statimque gelida lauerat, conauerat, grauari uisus est: post tridie uero febris tulsi sicque sicca corripuit, crebro denseque spirabat, quintanus cruciatus non multum spuit, de alitare cepit, cum uero tussiret, tunc maxime pectus tergumque dolebat, Sextanus cum sternuisset, sanguinis de naribus circiter quatuor heminas defluxit, per uesperum autem non loquebatur, nec uerba cuiusquam operaque sentiebat, undecimanus mortuus est, quinquæ uero dies modo prudens modo non fuit, sineque febre, nihil spuit, nec riguit, quoniam non spuit. Scamander in Larissa coxendicem luxauit, diuque os non repositum man sit, qui magna incisione usque ad os incisus est, deinde ultus, post hoc autem duodecimo die magna conuulsio cepit, quæ crura usque ad latera contrahebatur, quæ & in altera partem frequenter transliebat. Crura autem modo contrahebatur, modo distendebatur, ceteraque membra commouebantur, maxillæque cohaerant, qui conuulsus octauo post conuulsionem mortuus est. Calidis autem utriculis, heruorumque sacculis totum corpus fo uebatur curabaturque: uenter autem subductus parum inueterati oletuli demisit, medicamentumque abunde potauit, superpotauitque, nihil tamen depulsi, catapotionum ituit, somnus paruus uenit: cum uero rursus abunde ualidum medicamentum potasset, uespertinus occidente sole mortuus est. Plurimum tamen tempus morbum hunc ferre posse uidebatur, nisi medicamenti uis accessisset. Hippocampus Palamedis in Larissa natus undecim annos, in fronte supra dextrum oculum equo percussus est, os sanum esse non uidebatur, paulum sanguinis defluxit, quod usque ad duplum secatum est, sicque habens os curabatur, quod & ante statim concepit, secundum aurem uelut tumuit, febris & rigor cepit, die magis rubebat, dolebatque de rigoreque incipies febricitabat, oculi, frons, totusque uultus tumefcebant, quæ capitis dextra magis pariebatur, tumorque hic & in sinistra perueniebat, nihil tamen læsit, demum continua febris eum habuit, minus tamen hæc usque ad octauum, ultus autem uixit, catapotionumque purgatus est, tumorque circumscriptus est, uultus uelut uisioque mali nullius causa fuit. Theophorbi puer in Larissa uelut sicca læsa exasperatae quid glutinosum cum dolore mixta, & ante & post mictionem doluit, præputiumque terebat, qui cum medicamentum acre, quod lotium crieret, potasset, uelut non petiuit, sed purulenter quid, bilemque multa uomuit, per infernaque eadem demisit.

demisit, uentremq; doluit, & intus ardebat, corpusq; reliquū perfrixit, totus resolu^{us} rus est, nihilq; capere uoluit, medicamento magna uis huius uentriculum ualde lancinauit, postq; potionē tertianus mortuus est. ¶ Coniunx Animachi in Larissa partum circiter quinquaginta dierum quē gestabat, deiecit, & tempus aliud non comedit, septemq; dies locellos corq; doluit, febricitauitq; nihil hoc tempore demisit, propterea datum est elaterium per catapotia deuorādum ualidius quā debuit: quo paucam bilem combustam prae febre & inedia, quodq; nullo potu fuerat usā, frustillatim uiolenter uomuit, postea nihil cepit, seseq; demisit: quae cū debilitata uideretur, propinata est aqua, quam uomere noluit, post hoc autem uentriculū inferiorem uehementer doluit: nam prae medicamento lancinatus erat, statim enim post oletum quid cruentum, ramentosumq; demisit, semperq; & impotentia & aestuatio crescebat, purgamentiq; decē iam ferē heminas demiserat, uenterq; multa aqua perfusus (nihil enim aliud capere poterat) substitit, circa mediam noctem mortua est, quae tamen uictura fuisse uidebatur, si aquā quam potasset, statim priusquam descendisset, uomuisset. ¶ Coniunx Honesidem in Larissa uentriculum & intestinū lancinata prae bile per se motū multā bilem & sanguinem per superiora & inferna demisit febricitauitq; cui debilitate nō ualidū elateriū, aquosum nō multū propinātū est, quo plurimū uomuit, per infernaq; demisit, uespera reuenit, post ridie febris erat, debilis autē uenter lancinatus eadem demisit: tertio serum diei uersus mortua est, cū ualidissima febris supercepisset. Quae uisa est omnino peritura fuisse: minime uero, cum aquam gelidam potasset, donec uomitus habuit, postquam uero superior uentri culus aqua purgatus perfrixit, succumq; gelidū potauit, sic postea sublata est. ¶ Cum Eudemus in Larissa diu mariscis ualde laborasset, exanguisq; esset, bilis mota est, sed mitius cum corpore egit, uentriculusq; inferior motus biliola demisit, mariscæ cōcesserūt, medicamentum per inferna potauit, optime purgatus est, succū postea cū potasset, magis motus est, praecordiaq; doluit, cum uentriculus ob mariscas non belle haberet, curationisq; & uomitionis egeret, manus huic admota est, deinde cū cællus supercepisset, febris etiam corripuit, nec ante dimisit quā necasset, quae cum cessaret, rigor subrebat, febris uenit, bilis & flatus demittebatur, quae partim prodibat, partim intus remanebat, uentriculusq; dolebat, mariscæ uero cum purgationes incipiebant, foras prodibant, tēpore autē alio flatus per eas prodibat, per singultumq; incipiebat sternutum ue. ¶ Quidam uir in Larissa cominus hasta posteriora uulneratus est, cuius summum acies uenter umbilicū penetrauit, quo loco liuidus tumor comparuit: qui post uulnus aliquātum perterxit, postea magnus dolor inuasit, uenter super tumuit, cui post ridie medicamentum per inferna datū est, quo paulū quid subcruentū demisit, mortuusq; est. huius intestina sana non esse, uenterq; sanguinis plenus uidebatur. ¶ Apellæus Larissæus circiter triginta annos, uel paulo minus natus morbo tenebatur, qui noctes magis in somno quam dies uexabat, quo duos circiter annos ante mortem laborauit, hic bilē rufam uomebat, expectatusq; atram quandoq; qui magna capitis purgatione cum medicamētū bis potasset, diu purgatus est, quod sex menses tulit: nam multi cibi corporisq; perabilius erat, cumq; luctatus fuisset, plurimum riguit, febrisq; superuenit, morbusq; noctē uersus. Postero autē die & altero sibi uisus est sanus esse, nocte uero quae secuta est, morbus, cum optime cœnasset, primo somno supercepit, qui noctem & diem ad prandium usq; tenuit, qui mortuus est ante quā resipisceret, Primum quidem dextera, uultus conuelleretur, corpusq; reliquū, deinde sinistra, cumq; cessare uideretur, soporabatur, stertebatq; morbusq; rursus corripiebat. ¶ Eumelius Larissæus maxillas, manus, crura compactas rigidasq; habuit, quas nec distēdere, nec flectere poterat, nisi alter cōtenderet, cōflecteretq; nec maxillas aperire nisi alter aperiret, nihilq; dolebat, nec quicquā nisi pulcem sumebat, mulsūq; potabat, Vigefimus autē sedens supinus decidit, caputq; ualde lapidi percussit, caligauitq; pauloq; post sanus surrexit, cūctaq; discussa sunt, prae terquam cum somno excitabatur, paulum quid articuli colligabantur: duodecim iam uel tredecim anni erant, circiter tres uel quatuor menses laborauit. ¶ Quaedam uirgo in Larissa cum sanguinis non multum uomuisset, purulenta facta est, cum febris superue-

Animachus.

Honesidem.

Eudemus sicor
sus.Mariscarum
uexauo.
Percussus ha-
sit mortuus.Apellæus La-
rissæus quo
morbo labora-
uit uideat.Eumelus
Larissæus.

Virgo Larissæa.

*l. calculum
us calculo labo
ravit.*

*Malis caru
ca calculu.*

*Autonomus ca
pitis uulnere
mortuus.*
*l. hippo. a
tenuis deceptu. de quo vult
non lib. 8. 2. 2.*
capituli. no. luer.
o. d. u. u. e. capitis o. d. u. e. l. u. e. s.
o. d. u. u. e. p. a. g. 8. 1. 4. 3. 4. 1. 2.
8. 4. 1. 2.

*Cyrenius puru
latus.*

Hecafon.

*Salaminius an
cora uulnera
tus.*

*Mulier per se
iugulata.*

*Adolescens mo
rtuus.*

*Serua barbara
perit.*

*Vir hic etiam
perit.*

nisset, non prius liberata est quam tertio mense perisset: sed ante mortem adeò surda facta est, ut nihil audiret, nisi quis ualde clamaret. sanguinis autem ante uomitionem debilitata est. Dyseridis serua in Larissa cum esset iuuenis et Venere uteretur, dolitabat, alia non, nunquam concepit: cum uero sexaginta annorum esset, meridie dolore uehementi correpta est, cum ante meridiem multum porrorum comedisset: cum uero dolor uehementissimus omnium qui prius fuissent, ea cepisset, surrexit, manuque tetigit, durum quid in uulua ore sensit, postea cum iam animo defecisset, mulier altera manu demissa lapillum expressit, fusi ueritilli uentrebrae uel similes, instarue, durum asperumque, statimque et tunc et postea coualuit, (Maliensem Malianue quendi carruca onusta calcauit costasque tregit, postea sub costae subter lienem suppurauit, uetus decem menses uixit, postea cute recta foramen in aqualiculo et omento coparuit: quod in altera parte et ad renes et ossa penetrabat, quae putrescebant: quod autem huius corpus perbiliosum esset, latuerat, quodque in huius corpore multa putredo sicca, et in aqualiculo, ceterisque carnibus inesset: quae statim oportuit, si quis potuisset, sicco medicamento discutere, donec quid robotis hic uir habuisset. Nihil enim humidis quae penicillis linamentis uel inijcerentur, concedebat, quin potius putrescebant, per linamenta uero superante humido frigore et febris capiebat, magisque putrescebat, quidque putridum, subatrum, olidumque priusquam medentium manus adhiberentur, defluebat: quale quodidie densum non large prodibat. Quare cognitum est morbi huius naturam altius quam subter cutem penetrare: tamen si bene omnia haberet, tamen sanari seruariae non posse uidebatur, etiam si uentris defluxus superuenisset. Capitis uulnere media aetate sexto et decimo die mortuus est Autonomus in Homilo: lapide enim manu missio secundum suturas uertice medio percussus erat, quod me praeterijt deceptum, cum secare te rebrarue statim oportuisset: nam suturae me deceperunt, quae telis latione et ictu continebant et in sese habebant: quod postea paruit. Primum quidem iugulum clauemue, deinde latus ualde doluit, conuulsioque spasmusue manu utraque petiuit: quinto et decimo die secatus terebratusue fuit, puris parum defluxit, cerebri membrana non lassa coparuit. Serua quaedam circiter annos duodecim nata capitis uulnere media aetate quarto et decimo die mortua est in Homilo. Quidam enim ualuis os et suturas fregerat, quod secum non quatenus oportuit, pus concepit, octauo rigor et febris supercepit, nono rursus secatur, puris parum cum sanguine comparuit, cerebri membrana pura fuit, somnus supercepit, febris non dimisit, conuulsio spasmusue manu sinistram suscepit, cum dextra uulnus esset. Cyrenius purulentus cum esset, uentriculum inferiorem triginta diebus secus quam oportuit sectus ususue est, in Homilo tamen meliuscule habuit: pus enim in uentriculo desiccatum est, sed cum tempore calidissimo poma, ceteraque cibaria non conferentia comedisset, febris uentrisque defluxus supercepit, mortuusque est. Hecafon in Homilo sicuti et alter ferius ususue est, tamen uentriculum ferme totum desiccatus est, sed intestinorum difficultas subtercepit, quam cum fugisset, cuncta deuorabat, donec totus tumuit, pus per inferna demisit, defluxitque mortuus est. Hecafon in Homilo non purgatione, malaque purgatione coxendicem grauiter doluit, quo discussio dolore febris supercepit, quae diu cum in cubili tenuit, qui non bibebat, nec sitiebat, debilisque cum esset, horretque, morbus tamen probe sicuti oportuit sublatus est, corpusque ijs quae porrigebantur, optime proficiebat, demum per inferna malum prorupit, totumque cum multa bile demisit, mente concidit, mortuusque est, tamen uidebatur malum fugisse. Quidam in Salamine cum in ancoram impigisset, uentrem sauciauit, multumque doluit, medicinamque bibit, quam nec supra nec infra demisit. Mulier quae se iugulauerat, strangulabatur, cui multo post deuorandum elaterium datum est, quod per uulnus prodiiit. Adolescens qui de Euboea uenerat, per inferna mulam bilem purgatus cum aliquatenus cessasset, febris superuenit, deinde cum uideretur per superna purgandus, non ualidam radicem elaterion potauit, post quam potionem quantanus nihil purgatus mortuus est: sed somnus habuit, sitis sedari non poterat. Serua quae catapotio per superna parum emisit, praefocabaturque, multa per inferna demisit, nocte mortua est, nam barbara erat. Quidam uir Euboeus cum elaterium potasset, tres dies

dies purgatus mortuus est: manum enim purulētam cubitum usq; habuit. Puer Symmachus nocte dormiens praefocabatur, cum febrirēt, medicamentū potauit, nec tenuit, nec purgatus est: sexto die mortuus est. Qui apud Dromum degebat, cum nocte sanguinē uomuisset, postridie sanguinem multum uomens praefocatus mortuus est: sed in lienem subterq; multum sanguinis demisit. Puerulus siue uentrem & iecur percussus, quarto mortuus est, crebro spirans, febricitans, nihil cognoscens. Hermophilus filius dies undecim laborauit, febricitauit, cibaria non demisit, primū delirauit, nocte cessauit, seque nū mutus stertens iacuit, lumina distorsit, febricitauit, penna demissa bilem atram uomuit, sublutusq; multum demisit. Seruus Aristonis pes sua sponte medio loco intus ex obliquo suppurauit, marcida ossa defuebant, lentimq; in fistulam demigrabat, uentris fluctio superuenit, mortuusq; est. Mulier sana, crassa post catapotion conceptionis causa sumptum uentrem & intestina doluit, torquebaturq; tumuit, spiritus subtritus, lassitudo cum dolore uexabat, nō multumq; sanguinis uomuit, saepiusq; cōmorta est, uti per se uideretur, & neq; cum ab aqua gelida uomuisset, cessauit, neq; dolore spiritusq; procedente, quare circiter triginta urinae per corpus fusae sunt, quod solū uisum est profuisse, deinde bilem multā per inferna demisit: cū uero doleret, nihil egerere poterat, & uixit. Antander post catapotium cetera sanus erat, sed uescam dolebat, quam statim multum purgauit, meridie uero dolor uehemens uentrem inuadit, postridie strangulatio, lassitudo, periclitatio male eum habuit, uomuit, nihil egressit, nocte male habuit, nō dormiuit, postridie multum egressit, postremo sanguinē, mortuus est. Puer Athenadæ phagedæna laboranti, dens inferior sinister, superior dexter doluit: cū uero dolor hic cessasset, dextera atris suppurauit. Soror cum in sultrina calceum suerit, sese subula supra genu coxam uersus perforauit, digitumq; circiter uulnus adigit, sanguinis nihil defluxit, statimq; uulnus clausum est, coxaq; tota, inguem illaq; tumuerūt, tertio die hic mortuus est. Quidam secundum inguina sagitta percussus maxime præter opinionem seruatus est, quem nos uidimus: nam ferrum eductum non est, quia nimis alte descenderat, nec sanguis momenti alicuius prorupit, nec inflamauit, nec claudicauit: nos autem sex annos postquam uulneratus fuerat, ferrum eduximus, eumq; liberauimus: quod censebatur hoc tempus inter neruos latuisse, nullamq; uenam arteriamue laesisse. Percussus acuto telo sagittae posteriora parum infra subterue collum, quod nullius momēti esse uidebatur, nam alte non descenderat: post uero nō multū cuspis educta fuit, statimq; in posteriora, tanquam opisthotonici contractus est, maxillae cohaeserunt, si quidq; liquidum deuorare conaretur, per nares prodibat, ceteraq; statim male habitus tertio die mortuus est. Quidam iuuenis cum per asperā uiam ecurrisset, calcis inferiora maxime doluit, qui nihil luxauerat, quo humor conflueret, lotus tamen totus ad talum usque & plantam nigricauit, quarto die, quod nusquam prorupit, sed uigesimo post eum cursum sustulit. Quidā cū oculi supercilio percussus fuisset, cuspisq; satis alte penetrasset, spiritusq; aëruē subintrasset, supercilio tamē recito cuncta sublata sunt, nihil mali coparuit: nā oculus nō laesus remansit, celeriterq; conualuit, cū sanguinis multū profluxisset. Hecale uirgo Nerij filia uiginti circiter annos nata, lata aperta manu foemella quadā amica ludente uertice percussa fuit, tunc quidem oculi caligarunt, exanimataq; est, cumq; domum delata est, statim febricitauit, caput doluit, uultus rubuit, septimana cum esset, pus faetidum subrubrum circum dextram aurē plus cyatho defluxit, melius habere uisa est, leuata est, febre rursus correpta est, & depolita, nihilq; loquebatur, uultus dextra contraxit se, uix spirabat, cōuulsione tota tremebat, lingua haesit, oculi riguerūt, nono mortua est. Puer Cleomeni hyemis principio cibi fastidio affectus sine febre tabescebat, cibaria pituitamq; uomēbat, duos menses hac inedia secuta est. Coquo cuiusdā infans phrenitidē spina gibberauit, cui nulla medicamēti potio nisi uini nigri, panis ciBUS, balneisq; abstinuisse, leniterq; fricari & foueri profuit. Cuiusdā foemellae circiter uigesimali aetatis annum agenti, cum medicamentum partus abigendi causa potaret, labor dolorue uomitusq; multa bilis lutea uiridisq; accessit, postquam potauit, conuulsio palmarum lacessit, lingua exasperauerat, quartanam adiuit, lingua macra, nigraq;

*Dromus hō-
spes cuiusdam.
Puer siue uulne-
ratus perit.
Hermophilus.*

Ariston.

*Mulier cupis-
concepit.*

Antander.

*Athenadæ pu-
er phagedæna
soror subula
lesus perit.*

*Sagitta percussus
suus præter spem
cuius.
Aut. sagitta
in sex annos
corpore latu-
ce post educti*

Contra alter.

*Calce subtra-
cto caris hic pe-
rit.*

*Supercilio per-
cussus sine ocu-
li lesione sana-
tus.*

*Hecale uirgo
manu aperta
uertice percussus
se perit.*

*Coquo quidā
infans
phrenitidē
spina gibber-
auit.*

*Cuius hō mor-
tus si uideto.*

iam erat, oculorum album rubescebat, peruigilabat, non dormiebat: quarto noctem
Quæ ex alto de uersus mortua est. Puella quædam cum ex alto decidisset, uocem amisit, sese multū icta
cederat non pe- bat. nocte uersus multū sanguinis uomuit, crebroque sinistra parte naræ qua ceciderat,
rit. defluxit, multum uix deuorauit, crebro sicuti morientes singultibat, stertebat, spirabat
Pythocles que, circa uultū uenæ distentæ erant, supina cubabat, pedes calecebat, leniter febricit
Medela. bat non loquebatur, septimana uocem prorupit, minus caluit, superstes fuit Pythocles,
 languentibus aqua lacque multa aqua dilutum dabat: perniones mulcebat, uellebatque,
 pedes igni & aqua maxime calefaciendo. Si quid mali, uel lenticula in oculis esset, ho-
 lera decocta, pomæque dulcia dabat apponebatque, dolores lumborum, coxendicum, cru-
 rum ex laboribus marina aqua calidoque aceto fouebat, spongiisque his tincta calefacie-
 bat, succidaque lana circumuoluebat, ligabatque. Cuidam infectori sine dolore collum, in-
 guina pedesque tumuerunt, tres menses ante febris lenta ruffibundaque uexauerat, quarto
Infector cur uenter colliquatus est, calores superuenerunt, lingua aruit, sitiuit, uix egerabat, mortua
moriatur. us est. Quidam caput lapide percussus de quodam Macedone decidit, tertio mutuit, æstua-
Caput lapide uis, febris lenta uenit, pullus non multus in temporibus erat, nihil audiebat, neque sapie-
percussus mori bat, nec quiescebat, quarto motus est, siue sese agitauit, sudoris irroratio circa frötem,
tur. sub naresque mentum usque processit, mortuus est. Quidam Aeniatæ suo pilo sinistrum la-
Aeniatæ sua ha- tus sese percussit, uulnus non dolebat, tertio uentris dolor uehemens aduentauit, non
sis se perimit. egressit, sublato noctem uersus oletulū descendit, labor dolorue non reliquit, sed in testea
 decubuit, quarto pubem uentremque dolor occupauit, uiuent stare quiens non poterat,
 biliosa cumulate uomuit: oculi tales erant, quales sunt eorum qui intermoriuntur, ani-
 mæ inquitur. Post quintum uero finiuit, caliditas quædam tenuis inerat. Cuidam
Quidam ieco- hastili percussio iecur statim color cadauerum sese sparsit, oculi intro cessarunt, molestia,
re percussio sta- difficultas ferendi, æstuatō consequuta est, mortuus est eodem die, quo percussus est,
tim perit. prius quam forum soluereetur, Coniugi Polemarchi hyeme angina correpta guttur tu-
Polemarchus, muit, multum febricitauit, sanguis multus est, strangulatio cessauit, febris durauit: quin-
Angina corre- to sinistrum genu tumuit, doluit, secundum cor uisum est ei quid collectum esse, spira-
pta uxor eius batque sicuti urinatores, pectusque subsonabat, sicuti ijs qui uentre loqui dicuntur, ta-
perit. le quid euenit: septimo uel nono noctem uersus uenter prorupit, multa liquida ma-
 la demisit, sicuti putatum est, quo muta finiuit, mortuæ est. Ventriculos inferiores
Cur hæc de in morbis suppurgato: cum maturam & subsidentem materiam uideris, signum erit, si
aphorismis hic ponantur non ui-
ponantur non ui- deo.
deco.
Cubiti lesio. subleuantur, cum æstuant, capite grauantur molescanturque. Quidam cum cecidisset, cu-
Leoniscus. bitum læsit, qui suppurauit, quo iam maturo sanies glutinosa descendebat. Sicuti Leo-
Demarchus. nisco Demarchusque Agleuretis filio cecidit. Pus autem nullum simili de causa non uul-
Agleuretis. lis, quemadmodum Aelchylis puero cecidit. Purulentis autem plerisque horror & febris
Agleuretis. superuenit. Parmenisci puero surdescenti contulit non lauare, sola lana purgare, ole-
Parmeniscus. um uel netopon infundere, deambulare, mane surgere, uinum album potare. Haspasij
Haspasius. coniugij magno dentium dolore maxilla tumuerunt, castorio & pipere perluta dolo-
Castorium pi- re leuabatur iuuabatque. Callimedontis puero contulit ad magnum tuberculū dolori
peric. dentium ficum non maturum, quod in collo habuit, brachij una sanguinis missio apostata issue, li-
dolori confert. ni semen uino albo, uel mulso ualde coctū oleo asperso superfigare: uel sceni graeci, uel
Callimedon. nis de brachio missio, perque exordia alumen Aegyptium discussit. Laboranti aqua suba-
Colli furunculi ter cutem sese exercere, laborare opus est, sudare, panem calidum oleo tinctū comedere
panis medela re, oleumque ipsum potare, non multum lauare, caput fouere, uinum album, tenue lenē
Melisanther. ue potare, somnusque auxiliatur. Bianci pugili suapte natura multuoro euenit uti bilio-
Hydropis me- sa mala pateretur carniū deuoratione, porculorum, præsertim non percoctarum, ma-
dela. gni, uini temulentia, liborum bellariorū, mellitarumque rerum nimio usu, cucumeris,
Bias pugil. peponis, iactis, farinarumque recentium: nam æstate mala biliosa, febresque intermittētes
Pepon. uigent. Timochari destillationes hyeme præsertim nares petebant, cui cum re Venere
Timochares. rea usus

rea usus esset, cuncta deficcata sunt: sed lassitudo, caliditas, capitis grauedo, sudor de capite multus superuenit; nam & sanus sudori obnoxius erat, tertianus conualuit. Post eam febris sudoriferæ uiguerit, qui sudor non penitus refrigerabat, sed post sudorem rursus statim calefiebat, febresque ueniebāt, quæ longæ, lenes, sine decretorio erant, & non ualde siticulosæ. Paucis septimo uel nono cessabant: undecimani quatuor & decimani septem, & decimani uigessimique decernebantur iudicabanturque. Polycrati febris superuenit, & quæ sudoris sunt, qualia scripta sunt, medicamento subterpurgatus est, & quæ febris sunt, mitiora fuerūt, pusilli sudores rursus in temporibus, & circa collum post meridiem, deinde per totum scaturiebant, & rursus supercalefactus est: quod circiter duos & decem, uel quatuor & decem durauit, parum egressi: post purgationem sorditione usus est: circiter quintum & decimum dolor uentris, lienis, illum sinistra parte uexauit, calidorum appositiones minus quam frigidorum profuerunt, deinde leni sublautione dolor cessauit. Magnæ nauis rectori dextræ manus indicem, & os subter ancora confregit, inflammatio, putrefactio & febris superuenit, modice subterpurgatus est: calores & dolores leniores fuerūt, digitus quid decidit, post septem proba sanies exiit, post hæc dixit se non posse cuncta lingua enunciare, Prædictus est neruorum in posteriora distentionem opisthotononæ aduentare, quo maxillæ cohaeserunt, & collum obriguit. tertianus uero totus in posteriora cum sudore conuellebatur: sextanus post prædictionem mortuus est. Harpali Telephanesque libertæ filius pollicem subter luxauit, dolor & inflammatio cōsecuta est, quo reposito dolor cessauit, agrum petiuit: cum redisset, lumbos doluit, lauit, noctem uersus neruorum in posteriora distentio opisthotononæ aduentauit, maxillæ cohaeserunt, sputum spumolus uix per dentes exibat: tertianus mortuus est. Thrinon Danonis filius talineruum percussus, quod uulnus cum medicamentum purgasset, euenit, uti neruorum in posteriora distentione opisthotononæ ue periret: quippe in omnibus suppuramentis, oculorumque laboribus hoc eueniebat: labores noctem uersus, tussis hyeme, maxime uero temporibus austrinis multa, crassa, alba qui excreassent, his febres superfiebant, quintanæ que cessabant. Tussis uero circa quadraginta: quale Hegesipoli Eurychides crurum biliosus defluctionibus neruorum distentionem, tetanodæue sensit: quæ cum egestione cessauit, multam bilem, rubramque ualde tres dies noctesque uomuit, debilis astuosusque remansit, nihilque cibi potusque continebat, sed lotium & oleum, deinde uomitione mollis fex per inferna prorupit. Androthales non loquebatur, delirabat, quibus discussis quid superstiti & reuenit: lingua totum hoc tempus aruit, quā nūq̃ perferret loqui non poterat, quæ plerunque amara erat: quandoque cor dolebat, quem sanguinis missio per uenam dissoluebat. potus aquæ, uel mullum huic contulit, ueratrū nigrum bibit, parumque bilis demisit, per hyemem denum decubuit, delirauit, linguæ uitia eadem reuenerunt, parum caluit, lingua blæsa discolorque erat: pulmonis uitio & defillatione correptus est, stragula deniciebat, selesque deducti mandabat, nihil clare loquebatur, noctem uersus finiuit. Mirus Nicanoris affectus fuit, qui tibicinam sonantem fugiebat, timebatque in conuiuio nocte tantum, uti dicebat, nihil uero de die: diuque hoc passus est. Democles cum hoc cacutire rabireque uidebatur, secundum præcipita, pōntes, fossas parum altas non transisset, sed per eas perrebat: quod & ipse multum tempus tulit. Phoenix uero hoc patiebatur, dextro oculo fulgetra sibi præmicare uidebantur, statimque dextrum tempus, deinde totum caput, collum, uertebra qua caput connectitur, ualde doluit, distendebaturque: secundum dentes gingiuarum duro modo tumebat, os aperire non poterat, dolores hos, uomitio si adesset, discutebat, uel lenibat, quin & sanguinis missio profuit, ueratrique potio cuncta discussit, aperuitque non minimum & abrotonon. Parmeniscus autem modo mori cupiebat, modo contra uiuere. Canonis feruula capitis dolore per exordia delirabat, clamabat, plorabat, raro quiescebat, circiter quadragessimū finiuit, Decem uero dies morti proximos non loquebatur, conuellebatur. Quidam adulescens cum multum & meracum potasset, supinus in quodam umbraculo senæue dormiuit, cuius in os serpens albus penetrauit, quod cū sensisset, loqui

Canis sydis.

Polycrati.

Digitus fracto hic perit.

Opisthotonos.

Harpalus.

Telephane liberta.

Pollicis luxatio hic perit.

Thrinon Danonis filius moritur opisthotono.

Tetanos.

Androthales, cuius membra pag. 457. cordis dolor. idem. pag. 509.

Nicanor quā miris afficiebatur, cuius membra pag. 457. Democles quā uiuaret.

Phoenix quā paterebat.

Parmeniscus.

Canon.

Serpentem dormiens hic deuo. Hist. hoc. ruit.

que non posset, dentes compressit, serpentisq; partem deuorauit, statimq; summo dolo
re correptus manus uti strangulatus proferebat tendebatur, seseq; iactitabat, conuul-
susq; mortuus est. Timocharis seruus biliosus melancholicus malis uti uisum est, circa
dies eosdem similiter mortuus est. Puer Nicolai circa solis hybernium institui potu hor-
ruit, noctem uersus febricitauit, postridie biliosa, pura, pauca uomuit; tertio corpore to-
to sudauit, pleno adhuc foro desuiuit. Soror Diopithis tertianæ & dimidia, seu hemitri-
ari accessione cor totum diem dolitauit. Quod & aliæ mulieres, sed sub uergiliari oca-
sum tulerunt: ita uiris rarius euenerunt. Coniunx Epicharmi difficultate intestino-
rum dyfenteria ualde laborabat, cruentaq; & mucosa demittebat ante partum: post
uero confestim sanata est. Polemarchi coniunx in articolorum doloribus, arthriticisue
coxendicem ualde dolitauit, quoniam menses non defluebant, non loquebatur, non au-
diebat: quod totam noctem meridiem usq; durauit. Postea uero & audiuit & respuit,
manuq; demonstrauit coxendicem dolere. Epimarchus circa uergiliari occasum hui-
merum grauiter doluit, brachium obtorpuerat: crebra uomitiones aquæ potu fiebant. Pue-
ro Euphranoris pustula culicum moribus similes subito creuerunt, parumq; duras
runt: nam postridie febricitauit. Post fauonium uero usque ad æquinoctium autumnale
siccitates multæ, singultusq; uiguerunt. Sub canem uero strangulantes æstus plurimi
calidq; sudoriferæ febres, tubercula plurimis secundum aures fiebant. Tychon in oppu-
gnatione circa Daton catapelta pectus percussus fuit, paulo post risus tumultuosus cir-
ca eum fuit: nam mihi uidebatur medicus, cum teli lignum extraxisset, quid pili hasta ue-
nit, subitoq; potionauit, primam noctem difficulter tulit, cum dies illuxisset, medico, cæ-
terisq; melius habere uidebatur, prædictum est celeriter periturum, cum conuulso spa-
smosue uenisset: sequentem ergo noctem difficulter & cum uigilia transegit, plerumq;
in uentrem iacuit, tertio die conuulsione correptus, meridiem inuuit. Billo ter gum uulne-
rato spiritus multus cum crepitu per uulnus exibat, sanguis prorupit, quo sedato con-
ualuit, sed difficulter. Philes puero quid simile contigit, frontem hasta nuda psilomatæ
ue percussus nono febricitauit, os liuorem contraxit, mortuus est. Phaniæ Euergetæq;
puero liuefactis ossibus, & febre correptis, cutis ab ossibus discelsit, pus non comparuit.
Aristippus superiorem uentriculum magna ut sagitta uulneratus, dolor uehemens, &
inflammatio statim uenit, nihil egressit, æstuaui: cum biliosa satis multa uomuisset, me-
licule uisus est habere: sed paulo post dolores graues reuenerunt, uentriculusq; prout
in uulnulis uexabatur, calcebat, sitiebat, septimo finiuit. Neapolis similiter faucibus hæc
tulit, cum ueter acris lauatioue sublutus esset, prorupit, demisitq; color luteus, subater,
tenuis suffusus est: qui cum lumina sicca, pura, soporata, caua, non nictantia haberet, cor
tamen uellicabatur. Puero Metrodori dentium dolore maxilla putruit, modice gingi-
ua suppuraui, maxillares & maxilla deciderunt. Mulieri cuidam in Abderis uomica, car-
cinomaue in pectore facta est, per papillam sanies sub cruenta defluxit, qua suppressa,
morta est. Plurimi defillatione dimidij capitis laborabant, per nares quid liquidum de-
fluebat, leniter febricitabant, quinto circumfrangebant. Simi coniugi per partum concu-
sa pectus lateraq; doluerunt, purulenta demisit & excreauit, tabes uenit, sex dies febrici-
tauit, defluctio rursus uexauit, cessauit, febris reduit, septimo mortua est. Mulier quæ
angina laborabat, manum cruscq; doluit, dextra leniter febricitabat, tertio strangulatio
uexauit, cessauit, septimo conuulsa est, non loquebatur, dentes conterebat, os coheresit,
maxillæ rubuerunt, quintana uel sextana mortua est: signum subliuidum circa manum com-
paruit. Palato affecto alia stertebat, lingua arebat, pulmonis uitio correpta mente con-
stans mortua est. Quidam aqua subter cutem laboras in Olyntho subito mutuit, diem
& noctem mente uacillans mortuus est.

HIPPOCRATIS EPIDEMIORVM LIBER VI.

Vibex corruptione circa uulnam, uel tumoribus in capitis grauedine uerri-
tur, uertexq; ualde dolet, cæteraq; uulnarum uiria creantur, his octo uel decem
mentibus in coxendicem decumbunt. Qui capite acuto sunt, si quidem uali-
da cæ-
da cæ-

incipit
pri. m. be
i. a. l. u. o. c.

incipit
pri. m. be
i. a. l. u. o. c.

de huius. b. libri auctore galenus dubitat. s. r. x. a. p. e. u. c. s. c. x. l. i. m. a. c. o.

de ceruice sint, cetera ualidi & ossibus sunt. Qui capite dolorifico fluxisq; auribus sunt, Plinius hinc plu
his palatum cauum est, dentes permutati, brocchati, rari, Quibus os de palato decidit ablu
uitue, his nasus deprimitur, Quibus utrinq; dentes sunt, his inter se colliduntur: qui
bus una tantum parte, his relinuntur retorquenturq; Puerorum splendor, nitor, co
mitialisq; cum pubertate durat, quibus & alia plurimae mutationes fiunt. Qui graui

lumborum dolore uexantur, hi cum cibi potusq; complentur, pituitam uomunt: cum
uero dolores crescunt & perseuerant, uirulenta, deinde meliuscule habent, soluantur au
tem & liberantur, cum cibis euacuantur. Qui suberectum mingunt, his harenulae rufae
subsistunt, coxae parte ea torpent. Quibus oculi, nec impleri confert, sed exercitatio: iuue
nes ustratro purgato, popliteum secato, lotium mouentibus purgato, emaciato, mollesca
cito, Menses humidis tardant, cum uero celeriter non decurrunt, tumescunt. Dolores

ueterasti, frigidi, noui, calidi, sanguinolenti plurimi fuerunt in Cranone. Coxendicū tri
gidi horrores, rigoresq; ualidi in accessione non leniuntur, sed post. Lotiorum retentio
nes ante rigorem, si ab optimis ueniat, uenter si demittat, somnusq; adlit, pari modo &
febris & labores eunt. Qui rigent, his abcessus fere non fiunt, crurum emaciationes in
morbis, & post sicuti uiatoribus fiunt: nam aequae labores, & lassitudines in articulos
eunt. Tubercula quae foras extuberant, obarida, acuta, plana, pariter tumentia, mature
scentia, non circumquaq; dura, simul coacta, non diuisa ineliora sunt, contraria uero, ma
la: quaeq; his ualde contraria sunt, pessima. Cum autumnus sereno modo procedit, cor
dis dolores, horrores, bilis atram per exordia in omni morbo credito fieri, cunctaq; oba
seruato, magnasq; accessiones, quale est, post meridiem aggravari, Prostremitisq; anni,
morbiq; tempore tinea lumbicose ueris tussicula, cum uentris perturbatione con
tinua febris adducens significat, post decretorium uigesimo, uel omnino bimelstri. Tu
mores in articulos uenturos, subterq; umbilicum superna, si descendunt tumescunt: ar
ticuli inferiores, bonum est: si uero superiores, morbum non aequae di, curit, nisi suppu
ret. Humeri uero si suppurat in magnis malis ancos reddit, Quin & inferior debaccha
tio morbum soluet, nisi rotundum & altum sit ulcusculum, quae perniciosa sunt pueris
praesertim, sanguisq; si prorumpat, morbum soluet: sed hoc adultioribus magis fit. La
chryma sponte manans in grauib; morbis, & male habetibus bonum est: non sponte
uero contrā. Quibus supercilia supertenduntur, malum est, quodq; denigret desiccetq;
peius, si tanquam spuma superarecat. Malum etiam signum est, cum oculi corrugantur
intro, cū uix uertuntur, cū intro agitantur, cū intro celsierūt, ceteraq; quae cadunt. Spe
cies febriliū, quaedā quidē febres manū lancinat mordēntē, quaedā lenes sunt, quaedā
non lancinant quidem, sed repullulant: quaedā graues quidem sunt, manu ramen minus
sentiantur, quaedam subito coarlescunt, quaedam penitus lentae, quaedam tactu siccae,
quaedam huda, quaedā fallae, quaedam bullae: quae uisu graues sunt, quaedam pallorem,
quaedam ruborem, quaedam uirorem, luteūmque colorē, ceteraq; talia secum adducūt.

Corporis contabescētia duriciaq; articuloꝝ malū est. Languensq; ipse deflassatus, re
solutusue, et obliuioſus malū est: perfractioesq; articuloꝝ malae sunt: luminis oculiue
species uisusue pertinax audacia mentis excuslorum est: demissio, perfractio, perfra
ctio, deflassatio malū est. Quaedā dilatato, quaedam angustato stringitōue, quosdam
humores desiccato, quosdam contrā: quosdam desiccato, quosdam cōtrā, hac quidē, hac
uero nō corporis alieum uisusue, cutē, carnes, ceteraq; talia crassificato, emaciato, leni
to, asperato, durefacito, mollesfacito, excitato, torpescito, cedētia subducito, statimq;
reuellitō, non cedētia laxato, humoremq; alium, non eum qui uenit, moueto, ueniētē
uel eum eo misceto, uel emittito, uel simile facito: quemadmodū si quid dolorem sedet
nō simile, quā repit, emittito, superna turgētia per inferna desiccato, & contrā: quale est,
capitis purgatio: cum non descendit, grauedoq; non cedit, uena incisa subducit discuti
tūq; Suppurationes abcessusue, siue tumores, sicuti inguinum, ceterorumq; locorum
redundantia significat, praesertim in intestinis uisceribusq; qui pessimi sunt & tetri, spi
ritus pusilli cerebri, magni rari, parui rari, cerebri magni, foris magni, intus parui: intus
magni, foris parui: hic quidē tendit & moratur, hic uero cogit, extrudit & festinat, du

quela tibi sicce. que sunt tales febres et que hude uide
per gal. in cometa. aduersus hyem. in principio

Plinius hinc plu
rima sumpta.

Att. in dolore ueni
et hinc de uisusue. pag. 299
fine

Que agenda. f. formica
Menfes pemi. de gal. lib. 1
narum. f. forma. do.
Dolorum disse. su. 2. c. 4. p.
rentia. f. lobos. 1. c. 1.
Cranon. ex. 1. c. 1. p.
Lotium cum re. ap. 1. c. 1. p.

Tubercula
que bona, que
non.
Qualia autu
mnus ferus por
rigat.
Tumor articu
lorum.

Ani cur.
Sanguinis pros
ruptio quibus
fiat.

Lachryma spō
te manans, uel
contrā. uide. pag. 299.

Oculorū signa.
Febrilium disse
rentia. et uoxes istas citat
Febris que bul
las suscit. p. de discip.
et p.

Languentium
signa bona uel
mala.

Quid in his a
gendū medico.

quaedā. hinc incipit. 2. p.
in bo. et tras. latione. et 2
mentē gal. in hyem. 5.

Tumores quid
portendant.

Spiritus uari
tas. in re. uas. istam. citat. p.
3. de spiritali. diff. uide. p.
2. et ap. 1. c. 1. p. 4. et 5.
incipit. et uide. 2. p. 4. et 5.
271.

Digitized by Google

obseruato: quoque modo accipiendum, qui sermones & allocutiones ad languentem, & ad praesentes adfantesque habendi sunt, prospicito. Si quid extra compareat, utpote loco calidior, cur potius in dextris, quod nigri propter hoc, & extra uenae si tumeant, cum decretorio confident. Si quid uehementius agitur, citius remollefcet, tardiusque crescet: si quid obduruit, plus temporis durabit, quod hic locus in animalibus biliosior, sanguis nolentior calidiorque est: uel cutis raritas uentriculi densitas, uel cutis conexio, uel carnis incrementum, uel uentriculi torpore, uel ceterorum confusio, uel uasculorum impunitas & impurgatio, uel cerebri consumptio: propter quod & caluicia, uel instrumentorum contritio, uel subtractio, cursu, quiete, lucta, multa celerique deambulatione comparata. Quibus pulicula maziae decocta, panis uero non multus in usu est, his plurima purgatio subductioque fit, signum, eandem diei horam obseruato, celeriter enim labores demittit uel liberat: similiter etiam totus concidit, quod cum euenit, suillas carnes affatas pora rigito. Si expleatur, signum subitaneum hoc est: corpus enim statim conualefcet, reslo- rebiturque. Cum sudor in exercitationibus multus tanquam riuis manat, cumque post eum concidit, optimum signum est. Mulier quam primum in Cranone curauit, lienoſa natu- raliter erat, febre ardenti correpta tota rubuit, satis bene spirabat, decimo sudor in supe- riora, quin & aliquatenus in interiora scaturiebat, quarto & decimo minus. Qui capi- tis destillatione superfebrunt, his (ut reor) reueniet, nisi expurulent, qui: quid enim ex- purulat, reuerſioni obuium non est: nam hoc est maturatio, iudicatio & abſcessio simul. Quibusdam in re Venera uenter subflatur tumescitque, sicuti Damagoras cecidit, Qui buſdam autem in hoc crepitus fit: sed Arceſilao in hoc cum flatu crepitusque tumuit, quod simul etiam in caussa est suspirioſus, nam hi rei huius obnoxij sunt: Magnum frigus uenas frangit, ruiſesque ciet, quemadmodum & nix geluque & glacies conuertit, angitque adeo uti conſilla, praefocationes, collectionesque durae creentur. Cum lotio autem diſtumpi, laxa- ri: puerulis potius cadit, num ne quia calidiores sunt, quod uer calidiora reſectioraque schemata corpora modosque deducit. Qui ſarmenta connectabat, ostendit, nam cum ue- hementer doleret, summum paxilli supra se fixi tacens prehendit, seseque diſtendit, sicque melius cule habuit. Quendam moſtana lignatione ſecunduſt potem uidi crura percussam sese iactitantem, sibi amque alteram, quae non erat extenuata, sed coxae ualde, lotuſt semenque genitale non continebat, conualuit tamen. Qui ſuapte natura suspirioſi sunt, laterum de- bilizare ſi quid in malis destillationibus excernant uel noſt, malum est. Horrores, frigora rigoresque ſerminis prius de lumbis auſpicanur, per tergumque & ſcapulas caput petunt: quin & uiri prius poſterioribus quam prioribus, & exterioribus quam interioribus hor- remus: sicuti cubitis, brachijs, coxis, hac enim parte cutis rarior est, quod pili praef se fe- runt. ſin autem alia caussa horreant, sicuti uulnerum, ab ipsis uasculis auſpicatur. Caput autem principium caussa huius est, quod plurimis uerbis & rationibus parum cognitis egeret, congerendo docedoque ſint nec ne hac ſimilia diſſimiliaue inter ſeſe, uti hac diſſi- militudine una ſimilitudo crearetur. Sic enim uia inueniretur, ſic & recte habetum pro- batio, nullaque horum reprobatio haberetur. Sanguinis de naribus proruptio ſi fiat, uel ſubatro bilioſus, uel ſtauo bilioſus, uel ſubluteis pauca demittentibus ſicco medicamento admoto craſſefacito, ceteris uero craſſamentis minus utitor, ſicco autem ad alba, sicuti est cicis cicinumue oleum, Pueri cum Venerem auſpicanur, uel cum hircu olent, tunc primum ſanguis de naribus prorumpere incipit, ſicut qui in primordijs crepitent, ſicuti Arceſilao. Quidam cum hoc factum ſunt, corrigantur, quidam uentre ſubflantur tu- mentue, ſicuti Damagoras, mutationes cauendae ſunt & obseruandae, Cibus modicus laſſitudinem leuat, portio ſitim: curam omnis extenuatio laxat, deinde circumtenditur. Contra nutritio, corporis emaciati concidētisue notae ſignae ſunt rugae, cutis diſſen- ſio bene nutriti: nam diſſentum & rugoſum contraria ſunt, ſignum utriusque ſubſilio- ſum, ſubrutulum, mammaeque ſic & tument & ſidunt, quod nemo putaret, niſi carnoſo corpore fieri. Plenitas nimia patet, cum uenae tranſlucent. Prodicus Herodicusue mul- tis deambulationibus, lucta, ſomno, febrientes necabat: nihil enim inimicitius eſt febris- entis quam deambulatio, lucta, curſus, labor, ſtrictio: na laequer inde, uenaru rubor, pala-

Plura his in de
phorismis.

caluiciae hic in uenit 3.
in breuitate
lacione.

Maze,
Panis.

Mulier lienoſa

Damagoras
Arceſilao
quid in Venerem
Paſſi ſunt.
Magui frigus
quid faciat, ides. apud. 5. a
24.

Pueris quid eue-
nia.

Horror unde
incipit: ides. apud. 5. a
24.

Sanguis de na-
ribus quibus mas-
net, & pueris
quando incipit.

Arceſilao.
Damagoras.

Prodicus Hero-
dicusue.

*Picofa à quibus
tusi.*

ic incipit. & pericula

*ab hys id est
de apho. Amphigenis.
ut. & t. vide
notat hys ista malis
rationib.*

*Magis puel
le.
Que hoc pas
sa uideto.*

*st. medicus &
de. pag. 237.*

*Que medicu
erga languen
tes agat obser
uati.
Que legumi
nari atheno se
runt.
Languentis ob
seruatio.*

*Qualitas cibo
rū & aquarū.
Que emaciāt,
& contrā.
Vocis differen
tia unde.
Magni magni
creant.
Qui mactent
& quales.*

lor, luteus color, laterū dolor, ventris, ilium. Tunc enim oportet os conseruare sine sitē,
tacere, uentum & frigus uitare cū potu. Capitis dolor inde uenit, aurī, laterū signum;
cum dentiū gingiuarū turgēt, tument inguina, ulcera & tubercula fiunt, quæ febres de
cernunt & finiunt. Quibus hæc non ueniunt, malū his non decernit; quibus intus rema
nent, certa his est reuersio, citatq. Spura rotūda mētis excussoria sunt. Qui sicoli sunt, la
terum morbo, pulmonis, phagedanis uariis, pustulisq. cæteris obnoxij nō sunt, nec for
tasse cutis asperitati lepræ uicē: quæ nisi opportune curentur, crebri non tarde his corrip
untur, cæteraq. perniciofa subrepunt, & quæcunq. aliæ subsistentiæ & comparitiones
bonæ non sunt; uti sunt fistulæ, cæteri q. abscēssus, de quibus cum sunt, rutos præstat, &
si præueniant, cohibet & eripiunt: sed neq. loca quæ hæc suscipiunt & patiuntur, labo
re, dolore, uel alia quouis molestia & grauedine liberantur & immunes sunt, sed ob eū
defluxum communicant, nō tamen inde sanguis manat, sed humor illi cognatus, quidā
in his sanguine statō tēpore demittunt. In cæteris uero, sicuti in his, par non est; nam cru
enta defluxio prohibet, quæ statim & temporibus & horis sit, sed quandoq. laterū mor
bus, bilis, secundū aures tubercula subrepunt, quæ si cū decretorio fiant, nec suppurēt,
malum reuenit modo quo confluxit, & hæc retumescunt & permanent circuitu & mo
do quo febres, uel statim tollunt. Quibus uero spes est in articulos deuenturū, locū cras
sum album mingūt, uti puero Amphigenis. Quartanæ uero laboriofa & graues, est cū
hæc discutiant, ab abscēssuq. liberent, & si super hoc sanguis de naribus abunde manet,
penitus. Quidā articularius cū dextra ilium parte & intestino non ualde laboraret, me
dela adhibita picius habuit. Hagasios cum esset puella, crebri & multi spiritus fuit: cum
uero scemina & mater facta esset, cum de partu diu laborasset, magnū pondus sustulit, sta
timq. sibi uisū est quid in pectore crepasse: postredie uero spiritus angustia cōparuit,
coxendicemq. dextrum doluit, quo cum laborabat, & suspirium uexabat, quo sedato &
hoc sedabatur. Per exordia hæc spumosa floridatq. spuebat, statane uero tenue, bilio
sum, uomitioni simile, tuncq. maxime laborabat, manūq. dolore demonstrabat, qui
porcina, bubula, ouillaq. carne & alio sedabatur. Purulentis autē uoce & iracūdia opus
est. Quidam cui caput uulneratum fuerat, cuiq. combustum alumen appositum primo
fuerat, loco alio suppurauit, fortasse quoniam os abscēssum erat, quod sexagesimo in
auris superiora abscēssit: nā uertex erat uulneratus, capitis ossa canī similia hic habuit,
maius quid inter ea prominebat, quædam de neruis per spinam sub uentrem usq. exten
derant. Quæ languentibus grata sint, peragito. Cibaria, pocula munda, pura q. confi
cito porrigito q. quæ uiderit, tractauerit, lenia sint & placeant, dum non ualde lædant,
uel bene resumpta & retractata si sint, sicuti frigus & refrigeratio cum opus sit. Præte
rea cū languētē adis, hæc obseruato: qui sermones & locutiones eius sint, quæ forma, si
tus gestusque iacēdi, quæ uestimenta, stragulae, languenti num commoda, qui consus,
comptus cura, qui ungues, odor, redolentiæ quæ sit, obseruato: decocta ne aqua utat
tur, perflata ne, plusue quā sit opus refrigerata, quomodo hanc sumat, num quæ in ua
se remanet tecta sit, num purgentur uti debet, nū morbū facile & patienter ferant. Quæ
in atheno uenerint, uideto. mares sceminaq. sape legumina qui comedebant, cruribus
debilitabantur: quiq. heruo, seu pīso uelcerentur, genua dolerent. Quin & cum aperte
uigilat languens, perspicito, num foris caleat, intus frigeat; cum uero dormit, contrā. Si
calor ille naturalis est, refrigerato, loco perflato somnum capito. gelidum propinato: si
uero naturaliter frigeat, foueto. Si cum morbo laborat, status firmusq. sit ne somnus,
cū aut stat nō dormigat, soporatus ne sit. Cibi præterea nō ualide materia, frigidi sunt;
ualidæ uero, calidi. Deinde quæ aquæ nullo artificio conficiuntur, quæ coelo suo tem
pore cum tonitru descenderūt, defecata optimæ sunt: quæ cum gradine procellaq., ma
læsporus aquæ uigiliaq. cibi appetentiam faciūt. Cum quis natura calidus, calidoq. anni
tempore loco perflato frigidoque cubat, cū calido emaciatur. Sanitate exercitatio facit,
defidia labores & mala. Cibus non repleti, appetentiam faciūt. Sitim uigilia somnus to
lit, somni uigilia. Calidi ualde maximā uocem habent: frigidi contrā paruum & exiliē;
frigidus enim aer plurimus est. Duorū uero magnorū magna sunt, & quæ inde gignun
tur, qui

*jur. medica. Ais. modicioribus. Jac. deceptoribus. f. pag. 123. 30. diei
medica.
accus. h. a. 3. 1. am. citat. gal. v. de locis affectis. c. 6. ex opo.
c. 6. de visu puerorum. c. 6. 3.*

303

Volucru⁹ pro
creatio.
Oculi cuncta
suggerunt.
Quanta natu
re uis.

hic incip
f. pti. f3.
qua trasle
nes.
labours. hoc erat gal. ap.
2. co 16. x. lomeno. it.
de samiat. talem primu
x. lincax. m.
gal. 150. c. v.
gal. 2. p. 2. u.
de tuch. 50.
fol. 92. a.

*Dolor auris
qui leuctur.*

Linguae notae
variae.

Plenitatis si-
gnum.

quid portēdat.
Cibaria qualia

remedium. morbis de p.
Quid valida ci ta.

Veratri purga
tio.

mmum introfu
git.
Pulmo qui effi

Cucumis agre
stis abortit hic incipit

Cibariorum di pticula: 6.
uersitas.
pingues sanguis

molerosq; quid
 vexet. Libros. h. 15
 Quid possit. citat Gal. 2.

Modus in omni
bus prodest.

alimētorū. p. c. p. & m.
soria ad arto oratione. fol.

2

nit. lingua permixta siccataue est, natus ungue scarificatus sanguinem non demisit parte sinistra, lien magnus & durus doluit. Quartana laborantes magno nullo alio morbo corripuntur: si uero prius laborarent, quartana superueniente liberantur. Quibus morbi bile creantur, hi biliosi sunt: caliditas enim acuminis & uehementia signum est. Molestia exitis delirantibus laterum morbus cessat, quibusdam & febris, quibusdam non: sed una sudant, quibusdam cum molestia sit, quibusdam cutis arefcit, circūdenditurque, saliaque sit. Torpedines nulla de re sape fiunt, uti cuidam de coxendice laboranti: dolor aurium uel hemens plerumque tertianus necat. Quibus cutis arida, duraque sine sudore circumdeditur, hi non fere pereunt: quibus cum sudore & tenditur & laxatur, moriuntur. Qui reuersionibus obnoxii sunt, his locorum mutationes, salubriaque petere profunt, sed priusquam morbi grauent, uti Chazioni cecidit, cocitata repullulantiue mala faucium exasperatio terminat: quibus sanum quid intus remanet, per inferna causa subducta uel purgato, uel cohibendo, uel desiccando, uel secando, uel ioras urendo, uel colligando his confert: quibus contra, non, Quibus multus sanguis & crebro de naribus fluit, si malo colore & non puri sint, purgatiue, parū prodest. Quibus rubra sunt corpora, non similiter: sed quibus capita facile serunt, prodest: quibus uero non, minime. Quibus nares suapte natura humidae sunt, semper genitale liquidum & multum morbo modo, hi sani sunt: quibus uero contra, magis morbofi sunt. Sputa rotunda mentis exulforium est, uti quidam in Plinthio, cui de nare sinistra sanguis prorupit, quantenusque solutus est. Lotium sedimentum multum habens, mentis uacillatione liberat, quale Dexippi fuerat: post porriginem non plus anno quartanarius. Quibusdam aestus mala fiunt, quantenus sanguis prorumpit, quandoque longius tardiusue. Secundum gingiua naresque suppurationes simul fiunt, quibus dennum dolore de supercilio tenuia defluunt, piper si ponatur, posttridie crassiora defluent, tamen cetera non compescat: nam Hegesippo cum hinc medicamentum somniferum datum fuisset, non compescuit, sed quid uehementius prouocauit. Naturam ossium de capite, deinde neruorum, uenarum, carniū, ceterorumque humorū obseruato, superioris inferiorisque uentriculi, mentis, modorum, quaque toto anno temporē anni alio quo fuit, si quid citius tardiusue prae posterius fiat consuetudo, sicuti pustulae, papulae, & talia, siquidque eorum quae quotidie fiunt, citius tardiusue fiat, similiter corpus biliosum, sanguineum, bili atrae obnoxium, melancholicumque, quodque non satis uirium ualitudinis ue habeat: sicuti Lycino euenit, cui lien postremo tumuit, doluitque quatuor quinque dies. Circa solis hybernū institium quinto & decimo uel uigesimo die tussis coeperat, crebra septentrionis, austri, nivaliumque temporum mutatione quadam ex his breuiora, quadam longiora fuerunt. Post haec multa pulmonis uitia, quae cum euantissent, statim ante aquinoctium reuenerunt, multosque plerumque quadragentos ab initio sustulerunt, quibusdam autem ualde breuia fuerunt, optimeque decreuerunt. Nonnullis uero fauces inflammabantur, quibusdam anginae fiebant: comitialia siderationesue quibusdam. Lusciosi nonnulli reddebantur: puerisque haec magis fiebat. pulmonis uitia parum durabant. Lusciosi tussientes nulli fiebant, sed faucium exasperationes pro tussis, quae parum durabant. Lusciosi uero magis, sed anginae comitialesque uel durae siccaeque erant, uel paruae, rariūque natura excrebant: quidam autem ualde matura excrebant. Qui uero plurimum uoce laborassent, uel horruissent, hoc illis in anginas uertebatur: qui uero manibus laborassent, manus his solum siderabantur. Qui autem multum equitassent, uel plurimum iter fecissent, uel quid aliud cruribus sese defatigassent, his in lumbos cruraque ualida, non temperataque siderationes decumbebant, & in coxas surasque lassitudo laboris subrepebat. Durissimae autem uiolentissimaeque erant quae ad has siderationes deducebant. Quae omnia in reuersionibus fiebant, per exordia uero non fere, plurimis autem horum tussis medio loco relaxabatur, tamen penitus non deferebant, sed in reuersione coeperebant. Quibus uero, cum loqueretur, tussis prorūpebat, plurimi horum non februebant, quidam uero parū & breui, quin & pulmonis uitia nullum horum uexabant, necque siderationes, nec quicquam aliud portendebatur, sed uoce sola decernebatur. Lusciosa uero confidebant, uti quae de causa alia fiebant, quae pueris maxime fiebant: nigrum enim oculorum uariabatur, qui

quæcunq̃. in

in maiore periculo
datis. vixit modicum
cum qua iam ed
t

Hippothous.

Que obserua-
tur.

Polymedes.
Pharsalus.

Dryspela.

huz

Adamantus.

Quibus prægnantibus nihil statim tempore fit, quæ pariunt, vitæ non sunt si uero suis mensibus fiant, contra labores autem & horum opiniones suo circuitu fiunt. Qui se pri- mo mouetur, triplicato perficitur, qui post muliebria partim dextra, partim sinistra hi- ans humiditas per abeuntia uictus licet licet sit, citius & mouetur & perficitur, qui uero citius discernitur, citius etiam mouetur, tardius tamen crescit. Primo labores per non paria fiunt, tertio, quinto, septimo, nono mense, secundo per paria, quarto, sexto, octa- uo, decimo, quæ depicta tabella considerato. Per hæc autem uiuitur, uictusque creatur, cibarium potuumque plenitudo uel uacuitas, horumque mutatione prout habet, de qua- libus in qualia, per odores iucundos molestosque complentes placitos, & contra, mutati- onesque pro cuiusque qualitate prorumpentis, intrantis & exeuntis spiritus sit corpusque, per auditus placitos, meliores molestosque, per linguæ qualitate prouocationem, per spiritum calidum frigidumque, crassum tenuemque, siccum humidumque, complementem dimi- nuentemque, maiorem minoremque, mutationemque horum prout quisque habet, per ualida prorumpentiaque corpora, per intus ualida, foris non item, per uerba silentiumque, si qua dicit, magna, multa, uera, dicta ne sint, si qua uult, dicit, per prodeuntia, uel uis sudor, & ta- lia quod coepit & cessauit prospicere, quantumque diuulsi, per sapores coloresque quibus sit- unt uel caliditate uel salugine, uel dulcedine, uel gracilitate, uel crassitudine, uel equali- ter uel inæqualiter corpus, ætus, mutationes, quales de quibus, qualiter habent, quis erubuit uidere, quis rubor, ubi & unde coepit, lachrymas non continuit quis. Lubentius uel inuito defluerint, multa, pauca, calida frigida ne fuerint sciscitator, crassum crassi- tudine, gustatio, sputum spōte ne prodierit, an tussiendo reuulsum sit, uomitus, solis ca- lor, frigus, madefactio, siccitas, mutatio per æqualia, de quibus in qualia habent, labo- res, delicta, somni, uigiliae, per somnum infomnia, cubationes, in quibus & sub quali- bus, mentis prudentia per seipsa ne constet sine instrumentis, negotiosque tristerit latea- turæ, cōsidat, speret, disperet. Sicuti puella atriensis Hippothoi, quæ mentis ipsius consistentis per sese gnara erat, omniumque quæ in morbo facta essent, cecidissent memi- nerat, Præterea ætatem ab ætate, tempus à tempore multum differre scito, si quidque prius uel posterius fiat uel factum sit quam oporteret, prætermisumque, hyeme an æstate, seni- li pueriliue ætate, cum dētes cadunt, capilli que nascuntur, partus maior minor ne sit quam consueuit, capillorum pilorumque incrementum, gracilitudo, ualida, minutio, cognatio, quid congenitum sit, quod per sese constet, quanto maius uel minus sit quam debeat, tempus anni quo ferius quid uel citius factum prætermisum sit: tempus, hora, qua quid factum sit, madida pluuiosaue, an contra sicca siticidiosaue, calida frigidaue, uentosa uel- no, quibus uentis perflata, temporis anni prima parte, media, postremaue, penitus præ- terita uel non, morbi tempus & hora, quæ superuenerunt, qualia fuerint, circuitus qui maiores, minores longioresque, quæ accessiones remissionesque, morbi que alterius accessio relaxatioque, uigor maior minorque, cum cessauit, quando, quomodo, quo anni tempo- re, qua hora, qua ætate, morborum passim uagantium qui modi, cum uomitu an sine in- cipiant, languentes sitiant uel non, si sitiant, potant ne an abstineant, parum ne, breuique purgentur, cum februnt, exalbescant rubescantque, quorum labia considerato, qualis mo- dus, tempora, corpus, opus negotiumque, dolorisque ad obseruationem deuenito: qualis sit usus, auditus, natus, tactus, lingua, uox, cogitatio, si qua cilia superciliaue tumeant, perspicito, cum cætera gracilia & emaciata sint, subreuerfiones, postrema uero subra- ne dura uel glutinosa ualde resurgentia distentaque in his, quemadmodum Polymedi Pharsalo cecidit, tumores prorumpentes uel liuores, uel in lippitudinibus uel ulceribus, nam alia sunt, quæ de tuberculis & purulentis deferuntur, quod signum circum do- mitum circumcisumque esse, tormenta doloresque circa umbilicum. Quandoque hæc portallique nimio usu fiunt, quibus postea pustula rubra erysipelas sit, quibusdam in collo ceruicæque, & circa hæc & in uultu nigricantia quædam prorubeant. Quibus uero hæc, pustulae que in ceruice fiebant, malum erat, quibusque bilis atra commoue- batur, quemadmodum Adamanto, qui melancholicus erat, euenit, nam nimio porcula- cæ caparumque usu nigricantia uomuit, Febres autem in quibus labia forte ulcerantur, ut sunt tertianæ

tertia, quæ remittunt & refrigerant, quædam subito calefaciunt: quod manu sentiunt, sensumq; dissoluit & cessant; quare, quomodo habeant articuli, spectandum est, supputationem ne minuent; quod his quibus dequiescit, venire consuevit utitur cibis, regum esse ueltime uisus, laboribus, somno, coitu, mente, curam mentis; quo pacto per morbos & in morbis habeant, consideratio quæ forma, illud, quo pacto uelenter, coepe rent, uenerit, cessant; quibus debilis, formidoloso, iud contra per morbum langues uis erit: nutrimenta quæ facile uel contra morbos serat; quæ cura, uisus; ratio, quatenus dignosci potest, spectato. Nam calamitates, mala; multa hinc ueniunt. Medicis enim optimis similitudines dissimilitudinesq; hæc dubitationes, errores, ambiguitates de derunt: quare contraria fecunda; considerato, quæ causa hoc, uel illud duxerit, quod est difficile est, tamen illi qui uias aditusq; uideat, facile est, cogitando ratiocinandoq; de dispiciere uisum est, si langues capite acuto sit uel motus, si subleuus sit, biliosus est, non faciliq; uocati, si finger liquens, nigra bilis atraue mouetur agiturque: non adolefcent, non negligenter temereq; uisitantur. Simul hæc inter se componendo comparandoq; dispicere, ratiocinari; difficile non est. Quemadmodum illum, cui pusilla fistula prout pie, cuticula stare quiesceret, non flectat; sic illum cui iecoris fibra replicata fuerat, sic agitati occussit; labor itatim cessauit. Satyrus in Thalo, qui cognomento Vulpes tro tuerat, cubo, cum annorum quinque & uiginti esset, per somnum, & quandoq; diutino tempore fermen genitale non senties emitebat: cum uero trigemum ageret, rabifico morbo correptus, mortuus est. Custos palestra in Abderis, qui Robur dicebatur; diu cum fortiore multo luctatus, in caput decidit; cum feruississet, multam aquam gelidam potauit, postea nocte illa nihil dormiuit, difficultas ferendi commotiorq; uexauit, postrema frixerunt, postredie multo rediuit, fubter glandula data nihil demisit, parum mixtur, prius nihil mixerat, noctem uersus latus; nihilominus peruiigila, difficultasq; ferendi permansit, delirauit: tertio postremorum refectio rediuit, recalescens fudauit. Cum uero multum potasset tertianus mortuus est; Melancholici & comitiales fieri consueuerunt, comitialesq; melancholici: quorum alterum potius fit, prout quam partem uitium pertinet; nam si corpus, comitiales fuerint mentem, melancholici; Phætu fa Pythæ confusus in Abderis per tuentiam fecunda fuerat: cum autem uir eius exula ret, mentes diu non deferendunt, postea labores ruboresq; articulos petiuerunt, deinde corpus eius uisite facile est pilosumq; barbaticq; emisit, uoxq; sonora facta est. Cumq; non multa lecerimus, uti mulieribus procrueremus, non profuit, sed cum si de non uis xisset, mortua est; Quod enim Namyæ Gorgippi coniugi in Thalo coniugit, Medicis quidem omnibus, inter quos & ego calu fueram, spes unica esse uidebatur, si mulieribus naturaliter defenderet: quæ cum multa fecilem, non uenerunt: sed non tarde finiuit,

Tertiana febrilis.

Quanta obser-
uatio medico-
rum debeat esse
se aspiciat.

similitudines medicos
mos decipitur. hoc cicut
aphor. 1. 2. 2. quare
qui a deceptione tuus vi
re debet a similitudine vi
mopere cunctis oportet, h
cuz porro et occultu hoc
ut ait plato in sophista p
131. et vult hic deceptor
q. in principio.
Satyrus pollus
tione mortuus
est.

Custos palmarum
fixe.

Melancholici vide hic. 5. d.
comitialesq; eis affectis ex
cōmunicant. C. 6. m. p. m.
Phætuſa.
Pytheus.

Mensium defe- facmina hant
ctu moritur. et bide qm

Namya Gors
gippus.

m. epide. 9. frigidu
 Canis fidue sed marmos
 qualis. rius: sic oib
 detur ac cu
 nox inuolun
 ut ait gal.
 Polycrates. spirali diffi
 tat. 2. 8.

4. *Cleocydes*.

HIPPOCRATIS EPIDEMIORVM
LIBER SEPTIMVS, quon dicitur gal. *meteo 2. m.*

Post canem sudoriferæ febres uiguerunt, quæ post sudorem penitus non refrigerabantur, sed rursus calebant, longæq; leniter erant, malèq; decernebant, fîciculosa non multum erat, paucisq; septem nouemq; diebus cessabant, quibûdam uenidimo, uel quarto & decimo, uel septimo & decimo, uel secundo & uigesimo, Polycritæ febris uenis, quæq; sudoris scripta sunt, medicamêto per inferna multum purgauit, lenis deinde febris adeo fuit, uti nî si in tempore pariteret, sudores puilli uerfus ierum diè circa caput, collum, pectus, deinde statim per totum uentriculum manarunt, subitoq; rursus calefactus est, circa tertiq; duodecimum, quartumq; & decimum febris durauit: parum egressi, deinde post purgationem forbitione usus est. Circiter uero diem quintu & decimum dolores pennis, lenis, iliumq; sinistru exacerauerunt, calidiorum quàm frigidorum appositio minus profuit: cum lauatione molli usus esset, dolor cessauit. Cleocydia autem ad dolorem & febrem similitur habentē hoc idem cōsulit: circiter uero sextum & decimu calores uisî sunt esse leniores, puraq; bilis egestiones, mens audior, spiritus modicus: quandoq; multu arrebant, deinde totu remittebat, spirabatur simul, tanqu animo inqueretur.

uel tanquā, cum quis per actum iter fecisset, sub umbra uti respiraret refrigerareturq;
 consideret: septimo autē & decimo cum super sellam staret uel peri perfrinxit, diuq; mu-
 rus, & sine sensu ullo fuit, paulumq; multi uix sumpsit, colliq; uenas contēdit, tanquam
 faucibus defecatis, penitusq; debilitatus: nam uix respuit, leniter caluit: deinde secūdo
 & uigesimo morbus cessauit: Pythodoro autē eodem tēpore febris continua facta est,
 Pythodorus, octauo sudauit, rursusq; calefactus est: decimo rursus sudauit, duodecimo succū sum-
 psit: quartumq; & decimū usq; diem febris, nisi in temporibus comparuit. nō multū si-
 tiebat, sanusq; sibi esse uidebatur, quotidie sudabat: quinto & decimo iusculum pulli
 cum sorpisset, bilem uomuit, uentriculusq; inferior motus est: febris grauaui, rursusq;
 cessauit, plurimumq; sudauit: deinde totus refriguit, prater tempora, pulsus non defecit,
 paulum temporis laborasse uidebatur, uti uix calefieret: quarto & uigesimo cum mul-
 tos dies non multum gustasset, post pradium magna febris inuasit, uel peri cum somno
 delirauit, continua iam febris & uehemens habebat, modoq; unam, modo duas noctes
 peruiularat, deinde somnus tam altus uenit, uti uix excitari posset: cum dormiret deli-
 rabat, cum excitaretur uix respiciebat, non sitiebat, modice spirabat, quandoq; patieba-
 tur, quod Polycrates. lingua discolor non erat: post septimū uero diem reuersionis suc-
 ci porrigebatur, post quartum & decimum cibaria, per primos septem dies naucauit
 & uomuit, quandoq; cum potu subbiliofum sine molestia, & astuatione uomebat, do-
 nec uentriculus inferior solutus est: postquam reuenit, nihil nisi circa frontem uti signū
 sudauit. Lingua uero post somnum nisi perlueretur, prae siccitate subbalbutiebat, quae
 Scissa lingua, labiisq; inferius dentiumq; gingiuae scissa & ulcerata erant, parum egebat: circa
 uero quintū & decimum post reuersionē crebrius & glutinosius egressit, quod malico-
 ri decoctum sedauit, lotia qualia diuturna. sub ultimum uero tempus cum potaret subi-
 to pectus doluit: quod manus pectori data demonstrauit, quod cum ouum & cuminum
 sorpisset, cessauit. lingua uero parum & rarum proferebat: quinquagesimo post pri-
 mum pectus lumbiq; paululum sudauerunt, corpusq; torum prater tempora non diu
 circumfrinxit: primo & quinquagesimo cessauit, nec amplius cepit: Puer Eratolai per
 Eratolus, aequinoctium autumnū difficultate intestinorum correptus est, cum febre multa bilio-
 Difficultas in-
 testinorum qua
 u quid fecit. tis. sa, tenuia, modice subcruenta demisit: uenter autem ualde dolebat, cum serum lacq; de-
 coctum potasset, dolores leniti sunt, subcruentaq; illa sublata, sed biliola remanserunt,
 crebro tamen ad sellam surgebat, sed minore labore demittebat. Languenti uero mul-
 tisq; febricula carere uidebatur: nam per omne tempus post primos quinq; uel sex die-
 es adeo latuit, uti nisi in temporibus pateret, quae pullabant: linguaq; prae siccitate sub-
 balbutiebat, modiceq; sitiebat, peruiulabatq; sorbitionibus & uinis iam utebatur. Cū
 Tubercula au-
 rium. uero iam circiter ad quartum & decimum diem peruenisset, tubercula secundū utraq;
 aurem dura crudaq; comparuerunt, sed remollita sunt, parumq; dolitabant, sed biliola
 excrementa usq; durauerunt: quae doloresq; aliquatenus repressa sunt, cum farinam &
 herbam sorpisset, sed liquida multa saepeq; demittebat, cibumq; ualde auersabatur,
 quem coactus uix fumebat. Calor uero, lingua, sitis, quemadmodum dictum fuit, per-
 manserunt, sudores nulli, sed obliuio talis, uti quae nunc petiuit, paulo post repeteret pri-
 orum oblitus, si super sella sedisset, sui oblitus diu illic mansitabat, nili quis monuisset,
 quod ipse cognoscebat, nec cauere poterat: spirabat uti sanus: supra uero triginta dies
 usque ad quadraginta uentris dolor ualde creuit, supinusq; iacebat, selesq; nihil uertere,
 nec agitare poterat, quod prae graui dolore esse putabatur, modoq; alio curadum esse.
 Mulum autē & tenue discretumq; demittebat, coloresq; uinofi: quae fumebat, subcrue-
 nta faciebat, quandoq; robur tenorq; corporis soluebatur, summaq; tabes debilitasq;
 inerat: nec cum quis subleuaret, surgere stareue amplius poterat. Si quis praeerea tunc
 mediū umbilicū uentriue manu tangeret, tam magna palpitatio pulsusue inesse sen-
 tiebatur, quantus nec cursu, nec timore circa cor suscitatur. Cū uero duos dies nouem
 Atticas laces decocti lactis asininij potasset, biliofus factus est, magnopereq; purgatus,
 Obliuio huius
 quae. doloresq; cessauerunt, cibariumq; uolūtas reuenit: post hac uero bubuli lactis circiter
 quatuor lances Atticas, primo sextam aquae partem, uinisq; nigri asperi parum miscēs,
 diebus

diebus singulis duos cyathos fumebat, semelq; comedeat, uesperis panis subcineritj parum, pūcūlūm q; faxatilem simplicē, uel capræ carunculā ouisue. Lactis autē potio sine aqua dies quadraginta durauit. Post autē decem primos dies pusilla uini nigri portio miscetur: post autē septuagesimum à primo post balneum noctem uersus pusillus sudor cōparuit, potu modico usus erat: sed post cibum maiore & asperiore præuoluptate. Creticratī farinā magis contulit, quā caprinum serum, dolore per totum uentrem cursitante laboribusq; multaq; & subcruēta demittebat: circa quintum & uigessimum pedes tumuerunt. Hadrianūq; eadem contulerūt. Caneī autem puero lac alinum decoctum profuit. Cydis autem puero circa hybernū solis institū rigor febrisq; uenit, dextræ auris capitisq; dolor: qui capitis dolor ab infātia usq; eum comitatus est, defillatioq; superuenit, fistulāq; non boni odoris: cum hæc haberet, plerunque tamen non doluit, sed tunc dolor capitis omniumq; uenit: secundano autē tertianū cum surrexisset, bilis uomitio glutinosa, sublucēq; sicuti luteum oui facta est: quarto quintosq; per noctem subdelirauit, dolorq; capitis & auris uehementisq; febris uexauit: sexto mercuriali demisit, calor cessasse uisus est & dolor. septimo sicuti sanus habuit, pusillus tamen tempora non deseruit, nihil sudauit: octauo succum sorpfit, noctem uersus beatæ, nocte cum sine dolore ullo esset, dormiuit: nonoq; solis ocalum uersus late habuit, nocte uero capitis & auris dolor grauis uexauit: per quod tempus euenit, uti pus auris emitteret, statimq; ab exordio cum ualde laboraret: totamq; nonam noctem, sequentemq; diem & noctem ferē neminē cognouit, semperq; ferē gemit. Die uero sequente respuit, dolorq; cessauit, calorq; lenior fuit: cum autem undecimo mercurialem sorpserat, pituitosa, mucosa & solida demisit. duodecimo autem tertridecimoq; mediocriter habuit: quarto autem & decimo de mane meridiem usq; totum corpus multum sudauit, cum somno soporeq; quem excitare negociū erat. Serum autē diei uersus penitus expersctus est, corpusq; modice refriguit, sed temporum pusillus perdurauit: quinto autem & decimo noctem uersus dolor eorūdem deliratioq; reuenit, pusq; defluxit: octauo autem & decimo, nonoq; & decimo, uigesimoq; furēter habuit, clamabat, sese atollere tentabat: sed cum caput sustinere non posset, manibus sustentabat, semperq; noui quid captabat et uani: primo autē & uigesimo sudor pusillus circa latus dextrum, pectus, caputq; comparuit: secūdo & uigesimo plurimus sudor de uultu scaturiuit. Per hoc autē tempus, nisi conaretur, uoce linguaue, quæ uellet non explicabat, sed non perfecta loquebatur, os, genæ, mentū dissolutū & fluxum erat, labia semper in motu erāt, tanquam semper uellet quid dicere, multum crebroq; oculos agitabat, conspectus colorq; & dexter oculus, uti dictū est, subcruētus erat, palpebraq; superior tumuerat, maxillæq; finis rubebat, uenæq; uultus omnes patebant, cōpactæ adeo erant, nec amplius oculis nictabat conuiebatue, sed intentis & immotis spectabat, superiorem & inferiorem palpebram diducebat, tanquam quid incidisset: cumq; quid posset, cum sonitu in pectus uentriculūq; descendebat, probe leniterq; spirabat, lingua qualis pulmonicorum luralba semper fuit, caput dolebat: caput collūq; nisi simul, mouere nō poterat, parsq; de ceruice per spinam recta flexilis non erat, sed rigida, tamen supinus, uti dictū est, non semper cubabat. Pus uero serinum iam album multū defluebat, quod spongia deficcare & emundare uix erat, maleq; olebat, supremo tempore pedes si tangerentur, non sentiebat. Sorori Harpalidi partum quarti, uel quinti mēsis gestanti, pedes aquoso modo tumuerunt, & oculi circumquaq; totumq; corpus superne coloratū erat, uti pituitosis tussis sicca, spiritus angustia recta suspitū tale erat, uti ferē præ spiritu exire niteute cū staret, stragularetur, quare sedēs cubare cogebatur: quæ res ita uexabat, uti cū quis dormiēs stragulari uidetur: cum sic cubaret, sine febre ferē erat, foetusq; uti mortuus diu sese nihil dimouit: qui postea subsecutus est, suspitūq; duos postea mēses durauit. Cū uero fabis mellitis, mellisq; deuoratione usa fuisset, cuminūq; Aethiopicū cū uino posset, meliuscule habuit: postea uero tussitudo multa natura pituitosa & alba spiritus molestia cessauit, foemellæq; peperit. Cōiugi Polycratis per aestatē circa sy-

Creticratē.

Hadrianus.

Ceneus.

Cydis.

Mercurialis.

Clamabat hic.

linguens.

Harpalus.

Polycratis.

brius, per exordia tussit, & spuit purulētis similia: sed intus circa arteriā & fauces sibi
 fabat, simile quid sicca fistula: uultus bene coloratus erat, malæ probe rubebant, post
 paulo uox rauca facta est, corpusq; contabuit, lumbiq; dolit, perq; rēpus ultimum
 uenter magis lubricus fuit: septuagesimo febris ualde extra refrigerauit, & in tempori-
 bus quies fuit, crebrius ipsiusue spirauit. Post autem hanc cessationē & quietem cre-
 brius adeo spirabat, uti necesse fuerit, dum uixit, sedes cubaret, plurimumq; arteria gur-
 tūre sonabat, conspectus & uultus oculorum prudens esse non uidebatur, sudor malus
 ad extremum usq; tempus scaturiuit, plusq; post primum quā dies quinq; sic refrige-
 rata purulentum spuendo transegit. Cuidam quæ supra portas pylisue habitabat, cum
 iam uetula esset, febricula facta est: quæ cum iam cessasset, ceruicis dolor in spinam, &
 lumbos protendens uexabat, hisq; ualide non admodum utebatur, maxillaq; & dentes
 adeo cohaerāt, uti spicillum uix inijceretur, perplexeq; & blasē loquebatur, cum dis-
 solutum, non mobile debilitatumq; corpus esset, prudens tamen erat: fomētis tepidoq;
 multo usa est: tertio die ferē relaxauit, post hæc uero succis, iulculisq; conualuit: quod
 per autumnū finē cecidit. Quidam uictor aliprésue, qui apud Harpalen degebat, cum
 manibus cruribusq; per autumnum debilitatus esset, medicamentum supra & infra te-
 mere potauit, qua purgatione febris aduenit, quodq; loquelam & uocem impediret, in
 arteriam gutturis defluxit, loquendoq; spiritus angustia uexabatur, cumq; quid deo-
 raret, prælocabatur, ceteraq; patiebatur, quæ qui angina stragulabunda laborant: tu
 mot tamen aberat, febris perleuebat, rutilis, excreatio multæ pituitæ uexabat: proce-
 dente uero tempore pectus mammaq; sinistra dolit, cum autem surgeret uel mota
 retur, multa spiritus difficultas subrepebat, caput fronsq; sudabat: cū uero dolor mollis
 retur, fauces pectusque melius habebant. Per exordia quidem faba mellita calida usus
 est: cum autē febris magis uexaret, aceto multo calido, mellisq; multa deuoratione ute-
 batur: quatuor autem & decem dies cum transissent, omnia cessauit, manibusq; & cru-
 ribus non multo post ualidior euasit. Chardadæ febris ardens caususue factus est, mul-
 tam bilem uomuit, demisitq; non dormiebat, lien rotūdo modo tumuit, cum mane sur-
 rexisset, uenter crepitare cœpit, cum super sellam staret, sanguinis multum recentis &
 uini, congij ferē mensura demisit sine dolore: cum uero paulum sese continuisset, tertio
 frustula copacta demisit, cor ualde uexabatur, corpore ferē toto sudabat, causa febris:
 quo autē ad animum, prudens primum esse uidebatur, die uero procedente plurimum
 æstuaui, molestiaq; affectus est, crebrius paulo spirabat, deinde confidentius pruden-
 tiusue loquebatur, quā tempus posceret, suscipiebatq;. Deliquit autem quoddam
 animi superuenire uidebatur. Cum uero quidam succos, aquamq; hordeaceam propi-
 nasset, non cessauit, spiritusq; uesperis creuit, multumq; sese modo dextra, modo sinistra
 morabat, nullumq; tempus immotus stare poterat, pedes frigebant, caput temporaque
 contrā calefebant, membraq; postrema pectusq; multum sudabant: cumq; quid po-
 tasset, potusq; descendisset, tanquam malum pectus uenterq; crepitabat, dicebatq; uel
 se sibi quid superuenire, cumq; protentis oculis non multum sese continuisset, finiuit.
 Hermoptoles mus, Coniugi Hermoptolemi hyberno tempore febris, cum capitis dolore facta est, cumq;
 potasset, tanquam difficulter deuorans surrexit, dixitq; se cor sanasse curasseue: lingua
 per exordia liuefcebat, causa uidebatur esse horror, post balnea noctem & diem per-
 uigilaui: post autem dies primos interrogata, non solum de capite, sed corpore toto se
 laborare dicebat, modo multum, modo parum sitiebat, quinto, sexto nonum usq; sem-
 per ferē delirauit, secumq; non perfecte loquebatur, quandoq; manum in terram &
 puluerem demittebat: si quid in puluillo, quod refrigeraret inesset, capiti pectoriq; da-
 bat, quandoq; stragula proijciebat, subcrentumq; quid, lachrymaq; dextro oculo ite-
 rat: locuti uero, quod in pueris malū est semper, per exordia uero subrutula demisit, po-
 stea multum aquosa, sicq; colorata minus: undecimo calere usa est, minusq; sitire, nisi
 quis daret non petebat. Post uero primū rēpus de die probe dormiebat, de nocte nihil,
 magisq; nocte laborabat: nono ueter motus est, aquolacq; demisit: similiter & decimo,
 deinceps ad fellā crebro surrexit, eadēq; demisit, sed minus leniusue, Primis autē diebus
 irascebatur,

irascitur, pueriliterque lugebat, clamabat, timebat: cum sopore suscitaretur, timide circumspicebat; quarto autem & decimo eam subito exilientem, continenterque clamantem, tanquam grauiter percussa dolore metuque uexata, continere non erat, uti quis necesse esset eam prenderet, paulumque contineret: deinde contra soporata quiescebat, nihilque uidebat, quandoque nec audiebat, postea modum mutauit, nam modo quiescebat, modo tumultuabatur, sicque totum ferme diem transegit. Sequenti uero nocte cruentum quid, mucosum, coenolumque, deinde admodum uiride, postremo nigrum demisit. Quinto autem & decimo ualde se proicitabat, terebatur, lenius tamen minusue clamabat, confectumque est uti efficeretur, iraceretur, ploraretque, nisi quis statim, quae uellet praebuisset. Post autem paucos dies omnes & omnia cognouit, audiuitque, subcruentumque illud oculi subleuit equanitus, furorque & uociferatio illa importuna in sopore conuersa est, praedictaque moratio, uarietque & non aequaliter audiebat: si qua ualde submisit, pauculaque quis dixisset, statim intelligebat, clarius autem & altius in quibusdam loqui oportebat. Pedes uero semper & corpus calecebant ultimos usque dies. Sexto autem & decimo minus: septimo & decimo mediocrius, quam ceteris diebus habuit. Noctem autem uersus horruit, febricitauit, sitiuitque ualde, ceteraque similiter sunt confecta, manus uero tremebant, caput quatiebat, male spectabat, ualde stiebat, cum potasset statim repetere: praecipueque, sequeque proleuebat, ingurgitabatque, reuelli: non poterat, lingua ualde sicca & rubra erat, totumque os & labra ulcerata erant, manusque utraque ad os admovebat, sacrificabatque, quamuisque tremere. Si quis quid mandandum sorbendumue porrigeret, furere audiebat: deuorabat sorbebatque: speciesque & uisus oculorum malus erat. Diebus uero tribus, quatuorue ante finem quandoque adeo horrebat, uti corpus costringere, stragulisque conuolueret, perpirareque cogeretur, neruorumque distentiones, tetanie crura corripere, frigusque pedes, & sicut prius stiebat, mens uacillabat, & ad sellam uane uel parum, cum labore demittens crebro surgebat. Tandem uero tertio & uigesimo lumen oculis uane mane magnus comparuit, circumspectatioque breuis: per diem quieuit, quandoque non clausis oculis soporabatur: sed ad uesperam, tanquam quid uideret, uelletque, dexter oculis ab extremo angulo nasum uersus agitabatur, cognoscebat, si quid peteretur, respondere: postea tanquam multa uerba fecisset, eracit. Pueri Amphiphradis aetate sinistri lateris dolor rursusque uenit, multa aquosa subbitiosa demisit, calor febrisue cessasse uidebatur. Circa uero septimum tussis reuenit, color subalbidus subluteusque eam circumsudit: circiter undecimum subuitide spuit, spiritus morbo procedente crebrior densiorue semper prodibat, supirium asthmaue sonabat in pectore, gutture, magnaue arteria, foribitionibus utebatur, prudens per omne tempus fuit, quandoque sudabat: circiter autem octauum & uigesimum finiuit. Caupo quidam pulmonicus cum esset, uenter statim demisit, circiter quartum multum sudauit, febricula cessasse uidebatur, tussicula uero nihil fere: quinto, sexto, septimoque febris coefferit: octauo sudauit, luteum excreauit: decimo satis non saepe demisit: circiter undecimum meliuscule habuit, quarto et decimo coequaluit. Post uersigilarum occasum febris Hermoptolemo superuenit, tussis non multum uexauit, lingua pulmonica fuit: nono sudauit, totus uti uidebatur, perfrixit, succum porrexerunt, circa meridiem caluit: undecimo sudauit, uenter bitiosa demisit, tussicula superuenit: quarto & decimo luteum excreauit, singultauit: quinto & decimo, cum tempus omne uacillasset, finiuit. Quidam alius palato singultuosus, lingua sicca, pulmonica, prudens finiuit. Posidoniusque cum adhuc aestas uigeret, pectus, praecordia, latera diu sine febre doluit: multis uero prius annis purulentus fuerat: per hyemem uero cum horruisset, dolor superuenit, mitis tenuisque febricula corripuit, purulenta excreauit, tussis in faucibus sonuit, singultuuit, prudens quartanus finiuit. Puer Balis cum de mulo cecidisset, per cuncta errans, nono & decimo lingua mala coepit & subrubra, male loquebatur, oculi semper mouebantur: quemadmodum eorum qui nutant nictantque, discolorantque erant, corporis color non arcuatus multum, sed subluteus subliuidusque erat, uox mala, non clara, lingua pulmonica, mens uacillabat, spiritus pulsus uenarum ad manum malus non creber, nec magnus erat: pedes uti lapsis frangebant, circa nonum anginosus finiuit. Quidam qui apud Metronem diuerterat, ma-

Quanta uiridis
tas uidetur.

Amphiphradis
dei.

Caupo.

Hermoptolemo
mus.
pulmonica
peripneumonia
ut huiusmodi

Posidonius.

Balis.

Anginosus po
rit.

Metron. num dexteram crusq; doluit, febricula, tussicula, strangulatioq; superuenit, tertio con-
cessit, septimo conuulsio uenit, non loquebatur, singulabat, dentes cohaerunt, malae
plurimum rubuerunt, quinto uel sexto finiuit: signum subliuidum in manu remansit.

**Bion hydropi-
cus.** Bion diuturno aquae subter cutem morbo uexatus, dies plurimos cibum auersatus est:
strangulationeq; uescit: friguriæ cum laboraret, super genu sinistrum tuberculum
creuit, suppuraui, finiuit. Ctesiphon multa febre ardente causi, uel morbo aquae subter
cutem correptus est, cum & prius & de hoc & de liene laborasset, coxendix, aqualicula
lus, scorum, crura ualde completa sunt, tumueruntq; tussis praefociones in fine uene-
runt, quæ nocte magis uexabant, sicuti pulmonicis lienosisq; de pulmone uenit. Tri-
bus autem quatuor diebus ante finem horror frigusue, & febris aduentauit, concu-
ssio uexatioque, quadam uti ignis agrestis in foemina: dextro, parte interiore media uena,
quæ de inguine descendit, subliuida rubraq; suborta est: cordis dolor nocte uenit, uo-
cem amisit loquelamue, paulo post strangulatio cum singultu uexauit, finiuit. Quidamq;
hydropicus in Olyntho subito uocem amisit, diem & noctem mente uacillauit, finiuit.

Prodromus. Prodromi puer per ætatem febre ardente correptus, subbalbus, lingua subaruit, non
clare loquebatur, multa demisit, superstes fuit. Leophoride febris grauis uenit, post
solstitium hybernum praecordia uentremq; doluit, multa biliosa liquida demisit, per di-
em soporabatur, lingua pulmonica, tussis non inerat: duodecimo nigra pauca uiridiaq;
demisit, quarto & decimo febricula cessasse uidebatur. Postea uero sorbitionibus cum
uis esset, sexto & decimo salsum os siccumq; factum est ualde, per serum autem diei
horror febrisq; uenit, sudauit, febricula cessauit, circa meridiem uno & uigesimo frixit
sudauitq;, febricula cessauit: calor tamē pusillus inerat, noctem uersus sudauit: & secun-
do & uigesimo sudauit, calor cessauit, prioribus uero diebus omnibus nō sudauit, uen-
ter autem & in posteriore uisa reuersione lubricus fuit. Theoclis cognata, quæ supra
eum habitabat, sub uergilas febre graui correpta est, sexto cessasse uisa est, caquam le-
data lauit: septimo mane maxilla ualde rubuit, uera fuerit non memini, multum uespe-
ri febricitauit, deliquium animi uocisq; carentia suprepsit, non multo post sudauit: se-
ptimo cessauit. Theodori coniunx hyeme cum ualde febriret, sanguinis proruptio ma-
gna superuenit, cum febris cessasset, circa nonum non multo post dextri lateris ceu de
uultus grauedo pertuenit, tuncq; & secutos dies primum pectus latusq; dextrum uehe-
menter doluit: quartana suffixa: forasq; dolores cessauerūt, crebrius densiusq; spirabat,
uix guttur arteriae respiciens uti fistula subsonabat, supina cum cubaret, difficulter mo-
tabatur, noctem uerius grauius febricitabat, parum delirauit: quinto mane uisa est le-
uior esse, deinde parum de fronte primum sudauit, postea corpus totum pedesq; sudor
diutius perfudit: post hæc sibi uisa est igne febrimue concessisse. Corpus enim ad ma-
num arterijs frigidius erat, quæ uero in temporibus erant, magis saliebat, crebrius den-
siusq; spirabat, saepe ac saepius delirabat, cunctaq; in peius tendebant, lingua uisq; ualde
candidauit, tussis nō inerat, praeterquam tertiana: quartanae uel pauculum tempus, non
sistebat, nam spuebat: circa quintum uero praecordia dextera ualde tumuerunt, postea
subluderunt: tertio post balneum pauculum oletum demisit, quinto rursus parum, liqui-
dum, ueter lubricus permāsit, lotia acerba serosaq; minxit, lumina oculiue graues erāt,
nam sicuti defatigata laboransq; spectabat, difficulterq; uertebat circūterebatue, quin-
to nocte difficiliter habuit, delirauit: sexto rursus eadē hora tēporē uel pleno foro sudor
multus de fronte incipiens per corpus totum aliquantisper diffusus est, prudens mentē
ue constans sua cōposuit, meridiē ualde delirauit, similiter perfrixit: corpus penitus gra-
uius habuit, tibia de cubili uesperī defluxit, puero multū praeter rationē minata est, de-
inde sluit, selesq; quieti dedit: circa uero primum somnū sitiuit & infaniuit, releditq;, &
ijs qui aderant conuiciata est, rursusq; conticuit, & quieuit, noctemq; reliquam uisa est
soporata transgisse, tamen oculos nō clausit. Per diē uero plurimū nutu respondebat,
corpus motabat, probe cognoscebat: sudor rursus eadē hora tēporē uel scaturiu, simi-
liter oculi demissi, potius ad inferiorē palpebrā decumbēbāt, soporati rigiditq; compa-
rebant, albū lutecebat, corpusq; totū nigrū mortuūq; simile erat, manu uero plerunq;
parietem

parietem stragulamque uellicabat, cumque potasset, magnopere descendendo sonitabat strepebatque, perque nares quandoque prodibat, torue spectabat, turpia loquebatur, deinde uultu contegebat: post uero sudorem manus tactu gelatae erant, sudor frigidus confusus est, corpus manus tactu gelidum erat, prosiliebat, uociferabatur, furebat, multum spirabat anhelabatque, manus tremebant, cum autem ad mortem tenderet conuulsoria facta est. septimana finituit, sexto nocte parum glutinosum semini genitali simile minxit, quod surculo trahebatur, noctes omnes insonnes duxit: post sextum lotium suberuentum minxit. Puero Antriphani hyeme latus dextrum doluit, tussis febrisque corripuit, tamen etiam febrilis comedit, deambulauit, disrupi uidebatur, rheumatodesue esse. nono abiuit, febris non reliquit, tussis plurimum uexauit, crassa, spumosa spuit, latus doluit: circa uero quartum & decimum, uigessimumque febris cessasse uidebatur, sed rursus subcorripuit, tamen lenis & tenuis erat, calor breue quid parum reliquit, tussis autem modo deserebat, modo cumulate crescebat cum magno strangulatu: cum uero deserebat, & excreatio deinde multa sequebatur: post hos autem dies cum tussis strangulabunda, purulenta, spumantia, feruentiaque in uas excreabat, subsonoraque remanebat in faucibus, sibilabant, spiritus difficultas asthmatica nunquam cessauit, crebrius spissiusque spirabat, facile beneque raro spirabat: supra uero quadraginta prope puto sexaginta finisset oculi cum tumore sine dolore caecatus est: post autem non multum & dexter pupillae ualde candidae siccaeque euaserunt: post autem hanc caecitatem supra septem dies paulo cum singultu, plurimaque deliratione finituit, Thessalonique similia de similibus, tempore eodem, purulenta, spumantia, feruentiaque, tussis & singultus euenerunt. Cōiugi Polemarchi anginosae hyeme guttur tumuit, multumque febricitauit, uena secta, faucium strangulatu cessauit, febris sequuta est: circa quintum sinistrum genu tumuit, doluitque, circaque cor quid conuulsio sibi dixit uideri, sicutique urinatores spirabat, pectusque intus sibilabat, sicuti ipsi qui in uentre loqui dicuntur. Haec haec tenus euenerunt, circiter autem octauum uel nonum nocte uersus multa, liquida, calida, olida uenter demisit, uocem amisit, finituit. Aristippus magna uipericoloseque superiorem uentriculum sagitta percussus fuit, dolor grauis uentriculi & inflammatione statim aduentauit, per inferna nihil emisit, cum aestuaret, semibiliofa cumulate uomuit, meliuscule habere uisus est: post autem paulum dolores graues recurfarunt, uentriculus uti conuulsolis inflammatus est, calor sitisque uexabat, septem diebus finituit. Neapolis uero similiter percussus hanc passus est, cum acri lauazione subluisset uenter prorupit, color luteus, tenuis, fuscusque sese sparsit, lumina soporata intro recedentia nihil mouebantur. Percussio cuiusdam iecur pilo cominus, color cadaueris statim diffusus est, lumina caecata intro cesserunt, molestia, difficultas ferendi malum accesserunt, quo percussus fuerat die, cum foris solueretur, mortuus est. Quidam caput supra sinistrum tempus lapide de quodam Macedone percussus, quamuis non alte penetrasset, tamen percussus caligauit ceciditque, tertianus uocem amisit, molestia, febris non admodum uehemens accessit, tempora sicuti caloris tenuis paruue pulsabant, nihil audiebat, cognoscebat, sese agitabat, quintanus finituit, quique frontem, quique narē in guttur uisus uulneratus fuerat. Geniatus in Delo percussus sinistrum latus retro pilo uulnus quidem sine labore erat, tertiano tamen uentris dolor parius accessit, nihil demisit, cum noctem uersus subluisset, oletauit, labor dimisit, sedis intestinum ad scortum testēsque usque profudit, quartano & ad pubem uentremque totum uehemens labor accessit, stare loco non poterat, multa biliofa cumulateque uomuit, lutei oculi erant, qualesque inter morientium sunt, nisi quia parum calor inerat: post quintum finituit. Audelo tergum percussio spiritus multus cum timore per uulnus exibat, sanguis prorupit, medicamento quod sanguinem sistit colligato, conualuit. Puero Philiae male fortunato cecidit, cum in fronte sagitta incussa esset, febris aduenit, mox os liuorem contraxit, finituit. Phaniacque & Euergi puero huiusmodi ossibus, febrilibusque cunis ab ossibus diffusus, pus subapparuit, quibus terebratis ex ossibus sanies tenuis serosa, sublycea pallida, olida, lethalis emanauit, super his euenit uti uomenter cōuellerenturque, nonnulli in fine ploraret, quidam debilitarentur, sicut in dextris uulnus esset, sinistra: si in sinistris, dextra afficerentur. Theodori puero nonario postquam sole usus fuerat febris super-

Antiphane.

Asthma.

Thessalon.
Polemarchus.
Muller angust.
Laborant.Aristippus
sagittatus.

Neapolis.

Macedo per
cussit quandam
lapide caput.

Geniatus.

Audelo.

Phaniac.

Euergis.

Theodorus.

uenit. Decimano cuida sagitta momenti nullius os laesum fuerat, cū febre liuorē os con-
 traxit, cutis ab ossē discessit, multum plorauit: secundo autem & uigesimo uentriculus
 rumuit, praesertim praecordia uersus: tertio & uigesimo finiuit. Quibus uero diffracta
 fuissent ossa, septimanis febris superueniebat: sin autē calidius anni tempus fuisset, citius:
 si ualde fracta essent, statim. Puerulus Harmodi similiter ossē fracto coxae, non qua uul-
 nus erat dolor prorupit, collumq; dolitabat, plorabat. Posidocrionq; tertio cū cōuulsio
 uenisset, calor non dimisit, octonus & decimanus finiuit. Puer Isagorae capitis parte po-
 steriore percussus fuit, ossē fracto & attracto quintano superfuit: nam os acute non di-
 scellerat. Magnae nauis rectori manus dextrae digiti indicis os ancora cōfregit, inflāma
 tio, putredo, febrisq; superuenit: quinto subterpurgatus est, calor dolorq; parum cessa-
 uit, digiti quid decidit: post septimum autē sanies probe defluxit: post hanc lingua se nō
 posse cuncta differere dicebat, praedictio data est, siue praedictū est: si neruorū in poste-
 riora contractio, seu opisthotonos eum corripiet, non uiuet: maxillae cohaeserunt, dein-
 de ceruix obriguit: tertianus cōuulsus est totus, cum sudoreq; in posteriora contractus:
 sextanus post praedictionē mortuus est. Thelephanes Harpali de liberta filius pollicem
 subterpuxit, qui sese statim inflāmauit, ualdeq; doluit. Qui cū dolor remississet, agri pe-
 tiuit, lauit, lumbos doluit, maxillae noctē uersus cohaeserūt, neruorū in posteriora con-
 tractio, seu opisthotonos aduētauit, spūti spumolūm uix per dētes prodibat, tertianus
 mortuus est. Rhinon Damolis filius tibiam & neruū secundū tali uulnerauit, quo iam
 purgato, medicamētisq; lancinato, huic euenit opisthotono mori. Dinoni sub arcuū
 & prius de febre aestua, uētrisq; defluctione de uia defassato, laterisq; sinistri dolore de-
 bilirato, tussis ex defluatione quae prius nō erat, accessit: nūc uero multū uexabat, perui-
 glabat, quicq; difficulter febrem statim ab exordio tulit, tertianusq; cū concidisset, lute-
 um spuit, arteria gutturis singulotolum in modum subsonabat: circa quintū modice cre-
 bro spirabat, tibiae, pedes, extrema ualde frigeabant, de stragulisq; demittebat, per exor-
 dia biliosa, nec multa nec pauca ualde demisit, septimanus, octonus, nonariusq; melius
 scule habere uisus est, quidāq; somni uenerunt, crudiora spuit: decimo ac usq; ad terti-
 um & decimū ualde alba & pura spuit, praecordia molliora fuerunt, sinistra tamen parte
 distenta, meliusq; & facilius spirabat, subterq; data glandula bolanoue modice demisit,
 luteū rursus tertio & decimo spuit, quarto & decimo magis, quinto autē & decimo ui-
 ridia, marubidūe similia: uenter olida, biliosa, liquida crebro demisit, praecordia sinistra
 rumuerūt, sexto & decimo magis, multo spiritus cū singultu iam aduentauit, sudor cir-
 ca frontē, fauces pectusq; raro cōparuit, deinde frons: postrema modice usq; frixerunt,
 temporum uenae saliebant, sopor diē & noctē per ultima tempora detinuit, lotium per
 exordia crudum, lixiuiūq; simile minxit, circa decimum uero tertiumq; & decimum te-
 nua non decolorata: post tertium autē & decimum qualia per exordia. Cleocho lateris
 dolor febrisq; uenit, postea febris cessauit, corpus totū sudauit, multa per lotiū uagaban-
 tur, postea conturbatū est. Coniugē Olympiade parū octimestre gestantem cum ceci-
 disset febris grauis cepit, lingua febris ardentis caufodēsue sicca, aspera, lutea erat, oculi
 lutei, corpus cadauerē: quintana foetū facile perdidit, sineq; labore emisit, soporq; eam
 post meridiē cepit, quae cū excitaretur, non sentiebat, sicutamētō subauscultauit, suc-
 ci poculum suscepit: post hoc subtrahit, uox soluta nō est, nec ipsa quicquā retulit, con-
 ualuit, lumina demisit, sublime spirabat: quin & per nares reuellebatur, corporis co-
 lor pessimus erat, sudor per crura pedesq; cū prope mortē esset, scarificabat, noctē fini-
 uit. Coniugi Nicolai Heunetidi de febre ardente secundū uramq; autē tubercula pul-
 lularunt: post paulo cum iam febris cessasse uideretur, sicuti reor, circiter quartū & de-
 cimum alterū signo nullo relicto substitit, euanuit, color cadaueris reuenit, lingua
 aspera, densa, subalbida, siticulosaq; erat: per omne tēpus multa liquida, olida demisit,
 corpus ante finem praegestionis copia contabuit: circiter uigesimali finiuit. Andream
 ante uergilias horror, febris, uomitusq; corripuit, per exordia sequitertianus hemitri-
 taeisue esse uidebatur, tertianus uero cū esset, loquēdo rursus horruit, febris grauis, uo-
 mitusq; bilis pure superuenit, delirauit, noctē uersus meliuscule habuit: quinto rursus
 difficulter

difficulter tulit: sexto per mercuriale probe demisit: septimo, deincepsq; petus habuit, cum iam febris continenti uexaret, nihilq; sudaret, per exordia sitiuit, os ualde subaruit, nullum poculū libens suscepit, cum os nihil suauē esset, plerūq; lingua sicca, aspera non nitida, male loquebatur, luteus subalbidusq; color uenit, per uigiliabatur, aestuabat, perfractus resolutusq; cubabat, lingua prae siccitate nisi perlueretur, sublaesa erat, succū solū fumebat, nonario decimanoue tubercula utriusq; auris nullo signo relicto euanerunt, lotia per omne tempus nō discoloria, sed sine sedimēto minxit, quarto & decimo no circa superiora sudor modicus cōparuit, calor circa septicimum & decimū relanguit, postea uēter siccus sine glandulis balanisue demittebat nihil balneisue: circa uero quintum & uigesimalum pustulae per totum corpus prurientes, calidae, tanquam igne perusta cute pullularunt: alae uero lateraq; dolitabant, quae pustulae per crura nullo relicto signo euauerunt. Balneū unguentūq; oleo & aceto confectū profuit, mense uero secundo, uel fortasse tertio quandoq; & ante dolor in renes decubuit constititq; Aristocrati circa hybernū solis institit labor, horror, calor uenit: postea uero quā hanc coeperant, tertiano lateris, dolor lumborū tumorq; de ala dextra incipiens per totum dextrū latus spargebatur, durus, liuidus, ruber, sicuti ustulatus: quapropter aestuabat, male & difficulter habebat, lingua subalbida erat, ualde sitiēbat, lotia nō prodibant, crura frigebant, pauca, liquida, subalbida, spumosa per mercurialem demittebat, noctē uerū ipsi ritus subleuatus est, creuitue, circa frontem parū sudauit, partes infernae frigebant, colūm tumebat, aestuabat, prudens finiuit. Mnesianacti per autumnū lippitudo uenit, postea uero quartana febris: per quartana autem exordia cibū ualde auerlabatur, tempore uero procedente libens fumebat. Polychariq; in quartana similia quo ad cubationem euenerunt. Mnesianacti uero cecidit, uti & ante febrem, posteaq; multū temporis plurima alba muculenta quandoq; & paulum sanguinis sine labore demittebat & dolore, crepitūsq; & sonitus in uentre remanebat: post febrem uero secundum sedem tuberculum durum abcessit: quod crudum diu durauit: postea intestinum petiuit, quod foras fistulam misit. Cum autem in foro deambulare, fulgor quidā ei prae oculis cucurrit, solemq; non plane dispiciebat: ceruicis uero conuulsione paulum a sele discessit: qui domum relatus uix resipuit, speciemq; & uisum recepit, ad seleq; rediuit, primumq; circumstantes oculis collultrauit: deinde corpus eius sic perfraxit, uti utriculus, fomentis, substratoq; & lodice admotis uix recalcere: postquam autē resipuit, surrexit, sed prae timore prodire noluit: nam se timere dicebat, ne rursus in eadē caderet. Si quis uero de morbis difficilibus & periculosis differeret, prae timore profliebat & horrescebat, quādoq; sibi calorem ad praecordia prorumpere dicebat, fulgoreq; oculorum consequi, multumq; & saepe similiterq; demittere & oletare. Per hyemē uero euenit, uti sanguis de uena mitteretur, ueratrū lac asinū primo deinde uaccinū potaret, subgestiones autem, potus aquae per exordia, deambulatio, capitis purgatio sedauerunt. Puero autē Anecheti per hyemem haec euenerunt. Cum ad ignem in balneo iungeretur, calefactus subito comitaliter concidit, cōuulsus est: quod cū diu passus esset, circumspexit: tamen ad sele non rediuit tam citō, sed paulo post: postridie uero mane, tertioq; similiter concidit, non multum spumauit, clare loqui non potuit: quarto lingua eadē prae se tulit, quintū tanus itēm loqui non potuit, sed in nominum principijs haesitauit, quintoq; lingua ualde cespitauit, conuulsioq; superuenit, quae eū seduxit: sed cum mox ad sele redisset, lingua uix ad pristina rediuit, sextanus uero cum ab omnibus abstineret, nihil amplius cuiusquam cepit. Cleocho lassitudine laborē, & exercitationibus cum dies quodā usus esset melle, dextrū genu subter circa peruos qui sunt in genu tumuit: qui cū deambulare perclaudicabat: suraq; tumuit & obduruit, qd in dextrum talum & pedē descendit: secundoq; dentes gingiua ualde tumuerūt, sicuti uix acini nigri liuidi sine dolore extuberarunt: qui nisi comederet, cruraq; nisi flaret, nō dolitabant. tumorq; hic & in sinistram partem transiuerat, minus tamen siuecebat, sed in tumoribus qui circa genua & pedes erāt, suppuramenta quaedā inesse uidebantur. Demū stare non poterat, nec super calces calcaneae cōsistere, uel incedere ualebat, sed cubabat: tuncq; demū dolores caloresue

mercurialis

Tubercula aurium,

Pustulae totius corporis.

Aristocrater.

Mnesianax, Lippitudo ophtalmidiae Polychares.

Anechetus.

Cleodem.

patuerunt, quandoq; cibum auerfabatur, nō ualde sitiebat, nec ad fellā surgebat, aestua-
bat, quandoq; deficiebat, ueratrū ad caput purgandū porrigebatur, osq; leni poculo
perluebatur. Cum ceteris multuris ad oris ulcera lenticulæ sorbitio contulit: circa uero
genūa transiuerunt, humor uero & multa bilis plurimos dies ante ueratrū ad genūa
descenderat & abcesserat. Pili strato forti uiro, ceteraq; ualenti, cum deambulasset, hu-
meri dolor grauedoq; longi temporis uenit, hyeme uero latus plurimum doluit, caluit,
tussis cum cruenta & spumosa excretionē uexauit, singultus quid in faucibus sona-
rebat, facile ferebat, non delirabat: deinde calor, excreatio, singultus cessauit: circa quar-
tum uel quintum conualuit. Simi coniugi per partum concussa latus doluit, febris, tusa-
sis, excreatio purulenta superuenit, quæ in tabem transiuit, constititq; sex menses febris,
uentris fluctio, quæ semper in finem usq; durauit, febris deinde cessauit, uenter substituit
moratusue est, septem dies post hanc cessationē finiuit. Coniunxq; Euxeni post fomen-
ta uisa est eadem tulisse, calor nunquā defecit: qui magis uesperī molestabat, sudor per to-
tum corpus scaturiebat, cumq; febris maior uentura esset, genūa, tibiæ, pedes quandoq;
que frangebant, tussicula sicca non longa cum febris cresceret uexabat: deinde cessabat,
multum tempus corpus totum frigebat, per totum ferē tempus non sitiuit, medicamen-
tum uel serum cū potasset, magis lædebat. per exordia nihil doluit, bene spirauit, me-
dio autem morbi tempore latus dextrū doluit, tussis, spiritus difficultas asthmaue, par-
uæ, subtenues, albæ excreationes aduentarunt, horror de pedibus non amplius, sed de
cervice tergōq; ueniebat, aspiciabaturue, uenter liquidior erat, cū sudore multo febris
remisit, rexit, spiritus difficultas uariatur: septimo post remissionem prudens finiuit.
Coniunx Polemarchi per æstatem febrē cepit, sextanā dimisit, postea uero calor ad
noctem subter uenit, cum remississet, febris rursus cepit, tresq; menses ferē durauit, plu-
rimū tussiu, pituitosaq; spūit. Cum autem ad uigilium circiter peruenisset, crebrū
densumq; spirauit, semperq; sonitus in pectore sudoriferi uiguerunt, plerūq; mane fe-
bris leniebat, quandoq; horrebat, quandoq; dormiebat, uenter quandoque lubricus
erat, quandoque morabatur, probe gustabat: medio uero tempore genūa tibiæque
dolitabant, adeo uti cum flectere uel tendere uellet, ope alterius egeret: crurum hæc ui-
ria ad finem usq; durauerunt, subteriora etiam membra tibiæ, pedesq; tumuerūt, si quis
rangeret, dolitabant: sudor horrorq; cessauit, febris uero semper perdurauit, uenter autē
ante finem prorupit: prudens permansit, sed tres dies ante finē singulauit, finiuit. Pue-
rulus Hegesipolis quatuor ferē menses umbilicum ualde doluit, procedente uero tēpo-
re dolor etiam processit, uentrem dididit, uellicauit, mouitq;, calor supercepit, tabuit,
ossa intercepit, uenter circa umbilicum, testes pedesq; tumuerunt: cum demississet, cibū
auerfabatur, lac tantum per infernaq; suscipiebat, quo uentriculus maduit, subcrue-
nāq; sanie olidamq; demisit, postea statim sese uenter accendit, cumq; pituitæ paulū
semini genitali uti simile uideretur, uomississet, finiuit. Puer uero Plateæ finienti sutu-
ra capitis ualde subducta & cauta est. Cum autem langueret, manu uerticem semper
scalpebat, maxime uero membra subteriora, caput tamen non dolebat, sed in sinistro fe-
more sub inguinis partē inferiorem, liuidum quid habuit superiori simile, testes emacu-
erunt. Puerulo autem Hegestoridis similia ceciderunt: qui mortuus est, quod plurimū
sub finem uomuit. Soror Hippij per hyemem insaniuit, lingua cespibat, errabātque,
manibus autem operabatur, seseq; lancinabat: quinto sextoq; noctē uersus obmutuit,
sopor aduentauit, sicuti dormientes buccas labiaq; sufflabat: septimana finiuit. Cū Olan-
dius horruisset, latus, femur & genu subitū doluit, cum paulū comedisset, delirauit, sta-
timq; finiuit. Sorori Cleotimo cum uenter diu lubricus tulisset, calorq; cum uenisset, se-
cundum iecur, tumor furunculo similis subcreuit, ad uentrēq; descendit: qui lubricus
permansit, sed furunculus alter secundum iecur supra præcordia extuberauit, qui ad fi-
nem perduxit. Quibusdam caput graui dolore cum calore uexabatur: quibusdam capi-
tis dimidium, sed his tutius erat, si quid humoris tenue uel maturū per nares uel fauce-
defluxisset uel aures. Quibus uero hæc sicca fuerant, læsis grauis & dolor, periculosas:
sin autē

sin autē astuosus uel biliosus uomitus affecisset, uel oculorum hebetatio palpitatioq;
uel non loquerentur, uel raro loquerentur, uel delirarent, uel conuellerentur, mortalia
hæc erant; qui uero destillatione capitis parte dimidia laborarent, per narēq; humor de
fluere, probēq; lenitē uel super febrerent, quinto uel sexto cicatrē refrigerabantur. Eche-
crates cæcus capitis partem posteriorem, qua caput spinæ cōnectitur, dolēbat; qui do-
lor & in uerticem recurſabat, postea in aurem sinistram capitisq; dimidium, mucosa
parum combusta semper demisit, calorq; tenuis lenisue sequebatur, cibiq; fastidium, per
diem meliuscule habebat, per noctem uero dolēbat; postquam uero tuberculū secun-
dum aurem pus emisit, cuncta cessarunt; quod per hyemem erupit, num ne quia suppu-
ramenta omnia oculorumq; mala noctem uersus magis uexant? Qui per hyemē tulli-
rent, crassaq; multa spirante austro excrearent, si leniter super febrerent, quintani sedaban-
tur; tussis uero circa quadragesimum cessabat; quale Hegesipoli cecidit. Qui uero mul-
tum caleſcerent, hoc cessasset, quibusdam non totū corpus, sed circa collū caputq;
& sub alas sudor scaturiret, malūq; sedaret. Chareti tussicula hyeme passim uagante
febris uehemens superuenit; qui fragula deſiciebat, sopor cum labore aduentauit, lo-
tia rubra sicuti heruorū decoctum loturā uel mingeat, quæ statim per initia sedimen-
tum album multum postea rubrum habuerunt, septimo glandula pauca demisit, sopor
non molestus corripuit, sudor frontem irrorauit, nocte dormiuit, lenius caluit, suc-
cum sumpsit, octauo sopor uenit, qui undecimum usque durauit; tunc uero calor cessa-
uit, tussis remansit, multa glutinosa, alba, crassa semper spuit; postquam uero comatus
ruerunt, purulentis similia, lotia autem ab undecimo puriora sedimentum asperum ha-
bentia minxit; tertio & decimo dextra illa usq; uentremq; extremum doluit, lotium de-
rinebatur; quod Adianti decoctum potum eduxit & contulit, quinto & decimo rursus
doluit; sexto & decimo nocte uersus magis doluit: qui dolor de præcordiis incipiebat
& uentrem usq; tendebat; quem mercurialis cremor subduxit, sed calor aduentauit, qui
intra uigesimum lenitus est; crassa spuit, circa quadragesimum meliuscule habuit. Super-
iores uentriculos in morbis quinto cū matura & concocta fuerint quæ insunt, subter
purgato, sed inferiores cum confedisse uideris, signum erit, cum languentes non astua-
bunt, capite nec grauabuntur, cūq; calor lenissimus fuerit, cumq; post accessionē de-
lirabunt; superiores autem in accessionibus; tunc enim subleuantur, cum astuant, & gra-
uantur superiora. Propterea per exordia ne purgato, nisi quid sponte sua demittant, ne
longa fiant. Longinquitas enim in his periculosa est. Cum summus cubitus uulneratur,
putrefcit, priusq; cōcipit; quo maturato & digesto sanies tenax & glutinosa deprimitur,
citiusq; sistitur, uti Cleogenisco Demarchos Aglaoteli filio cecidit, similiter uero quan-
doq; de iisdem pus nullum exit, sicuti puero Aelchylis contigit. Plurimq; tamen cum pus
creatur, horror & febris superuenit; Alcmani de renum uitio conualescenti, cū sanguis
subductus fuisset supra, secundum iecur res sese conuertit, cōq; grauior doluit, quo
spiritus cohēbatur; uentremq; difficulter parua quædam rotunda & conuoluta demit-
tebat, non astuabat; sed est, eum horreter frigeret, febrerent, sudaret, uomeret; marinā
que aqua in dolore subluere contulit nihil, sed fursuracea, multosq; solo meraciorē septē
dies uisitauit, deinde lenticula succo, pulicula uel tenui, deinde aquam super potabat,
postea carne catulina decocta, pultrēq; modica diu ante condita & requietā tempore ue-
ro procedente uel bubulaglandia, iugula, colliculaq; uel fillos trunculos decoctos su-
mebat, cum priore aquæ potione quiesce tecto lauatione cucumeris cremore, quæ faci-
unt ad renum dolorem. Puero Parmenisci cum obstruisset, nō lauare contulit, sed pur-
gare succida lana sola oleo uel netopo tincta & iniecta, deambulare, mane surgere, her-
bas non comedere, modico pane piliculisq; faxantibus uti. Coniugi Aspalij dentis ma-
xillaq; dolore grauē, castorion pipereq; uino calefactū, & ore contentū discussit, stran-
gulationēq; uelice strangurionē sedauit, confert & farina cum rosaceo decocta so-
uere. Præterea capitis dolentias omnes uuluis creatas castorion sedat. Plurima uuluis
sum mala uentus inclusus creat, signū est percutatio, uentris sonitus, lumborū tumor,
renum coxendicūq; dolor. Quæ ueratrum nigrū cum farina decoctū sedat, uel pipe-
ris apomatonē tertiam partem farinae duas uino albo odorato decoquere, linteolōq;

D 3

¶ Aut de castorio ad capitis dolentias omnes uuluis
creatas

Edechrates.

Aut. hoc

Chares.

Adianti cre-
mor: iū elicitVentriculus su-
prior ex inf-
rior quando
purgetur.Cubitus saucia
us quid creet.
Clogemais,
Demarchus,
Aglaoteles,
Aelchylus,
Alcman.Qui uuluis,
Canis caro.Laatio que.
Parmenisci.
Surditatis me-
dela.

Aspalij.

Strangurion.

Castorion.

Aut. in ma-
cis passioni

apponere qua doleat: quæ quidem & ventris dolorem & uulualia sedant. Puero autem
Callimedon. Callimedontis ad tuberculum, quod magnum, durum, crudum, dolorificum in cerui-
Melissander. ce habebat, sanguinis de brachio missio contulit, seménque lini fiesum uino albo oleo
Eurychides. asperso decoctum, & appositum non coctum nimis, calidumque, uel fœni Græci farina, uel
 hordei uel tritici cum mulso decocta, Melissandro corpore toto concusso, dolitante ual-
 de tumente brachio sanguinis missio, alumen Aegyptium in accessione uigore, stragu-
 lisque conuolui profuit. Eurychidi biliosis affectibus, postea crurum neruorum discentio-
*Medela arcu-
at.* nes tetanodæuæ cum egressisset, cessarunt, satisque multam bilem subrubramque uomua-
Calligenes. ni quidem succum: lotium egestioque uomitu cohibebatur, deinde mollis fex arcuata si-
 milis per inferna defluxit, quibus malis prodest laborare, sudare, panem non multum co-
 medere, caput multa tepida lauare, uino albo non multo, nec somno multo uti. Callige-
 ni circa quintum & uigesimalum annum agenti delillatio, tussis multum eduxit, nihil intra
 substitit, quatuor annos sic transiegit. Per exordia parum calecebat, ueratū nihil pro-
 fuit, sed parum comedere, comprimari seu emaciari, panem comedere, uinum nigrum po-
 tare, quæ uellet obsonia fumere, ab acerbis, acidis, acerbis, asperis, salis, pinguibus, la-
 faris succo, crudis holeribus abstinere, multum deambulare. lactis autem potio non con-
 tulit, sed tritum sesamum purum crudum acetabuli mensura cum uino leni molliue po-
Timochares. tare. Timochareti per hyemem delillatio multa per nares defluxit, cū Venere usus es-
 set, cuncta siccata sunt, sed lassitudo, calor, capitis grauedo superuenit, sudor multus de
 capite per corpus totum defluxit: nam & sanus sudori obuius erat obnoxiusue, tertia-
 nus conualuit. Puer Cleomenis per hyemis exordia cibū auersatus horruit, sine febre,
Cleomenes. nus conualuit. Puer Cleomenis per hyemis exordia cibū auersatus horruit, sine febre,
Coquus cibaria pituitamque multa uomuit, duosque menses hæc inedia sequuta est, durauitque. Co-
gibber. quo cuida delirio phrenitideue spina gibborosa facta est, potio nulla medicamentaria
*Quæ huius me-
dela.* profuit, sed uinum nigrum, panis comestio, balneis abstinere, ungi, uncti perficari, non
 multo igne, sed leni tepescere. Quibus delillationes, tenues, longæque, rheumatique ocu-
*De abortu us-
ria.* los petunt, si matura per nares defluant, profunt & iuuatur. Quibus prægnatibus casu
Simus. conuulsioneue, uel percussione lenes labores sunt, tridui demonstrat, partū necne sint
 perdituræ. Coniugi Simi cecidit, cū post trigintra dies medicamentū ad partū perden-
 dū potasset, cui spōte labor accessit, multaque biliosa, cruda, lutea, utridia, nigra uomuit,
 cū potasset, tertianæ conuulsio accessit, linguā uellicauit, quartanā adiui, lingua magna
 nigra erat, oculorum album rubrum, non quiescebat, quartana nocte uersus mortua est.
*Puella quæ de
loco alto deci-
dit.* Puella quæ de alto ceciderat, subito uocē amisit, multū sese iactabat, uomebat, noctem
 uersus per aurē sinistrā in quam deciderat, sanguinis plurimū fluxit, multum uix deuo-
 raui, crebro sicuti morientes singultiebat, steriebat spirabatque, frontis uenæ cōtente &
 plena erant, supina cubabat, pedes tepebāt, febris multa cōcutiebat maxime, septima-
*Pythocles me-
dicus quæ lan-
guentibus daret
Quæ his dolo-
ribus conuulsi-
one.* na uocē, prupit, minus caluit, superfuit, Pythocles languentibus aqua, lacque multa aqua
 missū dabat, nutricebat, perniunculos pertundito, scalproque scarificato, pedes igne &
 calida aqua ualde calefactos. Lippitibus oculis uale habetibus detibusque origanon
 porare malū est. sēcūcula oculis pessimū est, sic his habetibus poma dulcia holeræque dato.
 Qui lumbos, coxēdices, crura lassitudine uel labore doliat, marina aqua cū aceto spon-
 giæque hac tincta foueto, lanæque succida superligato, Nisantides per ætatē ex abscellu hu-
Nisantides. merū doluit multū tēpus, tres dies corpus humerūque mari madefecit, uinū albū aquo-
Infectior. sum i mari potauit, & minxit. Quidā in Syro tinctore infectiorū delirus phreneticosue,
Syrus. cū perustione cruribus tremulis & inualidis factus est, corpus tanquā culicibus cōpū-
 ctū habebat, magnus oculus erat, motus brevis modicusue, uox fracta, clara tamē, lo-
Thapsia. tū purum sedimentū non habēs minxit, num ne ob Thapsia subegestione, octonius &
Nicoxenus. decimanus morbus remollitus est, sineque sudore dimisit. Nicoxenusque in Olyntho simi-
 liter morbus cū sudore uisus est dimisisse septimanus, forbitiones porrectæ fuerūt, ui-
 num & racemū de sole, septimanū & decimanū adiui, calidus causticosus erat, linguā
 quæ calida, magnus nō ualde calor extra sentiebat, corpus magnopere resolutū erat, uox
 fracta erat, quæ audire & intelligere difficile erat, clara tamē erat, tēpora cōpressa, oculi
 caui.

eant, pedes molles & repidi erant, secundū lienē distentio & tumor fuit, lauamentū suba-
 ter pauculū suscepit, maiorē partem reiecit, noctem tamen uersus olerula paucula &
 cōpacta demisit, sanguinisq; quid ob lauamentum puro, lotium purū & limpidum mīn-
 xit, supinus cubabat, crura distaricabat, resolutione, nihil omnino dormiebat. Calor in-
 tra uiginti dies remollitus est. Potus, hordeacea, uel pomorum aqua, uel granati succus
 fuit, quandoque lenticula fresa, uel farina lauamentum decoctum, frigidum porrigeba-
 tur, superfuit. Quorundam insectorū inguina duro modo sine dolore supertumuerunt,
 pubesque & ceruix similia & magna contraxit, febris ante decem dies aduentauit, tū-
 fis post fracturas uexabat, tertio quartūque mense uenter contabuit, calor superuenit, lin-
 gua coaruit, sitis uexauit, difficulter omnes egerebant, mortui sunt. Mala biliosa potissi-
 mum contrahuntur, carnis deuoratione porcina, praesertim subcruda, ciceris temulen-
 tia, uinique odorati nimio usu, praesertim uetusti, perfolatione sepiarū, loliginis, camma-
 rorum, locustarum, cancrorum, holierum, porrorum, caparumque praesertim comestio-
 ne, quin & lactuca decocta, brassica, ramicis, lapathiue subcrudi, liborum, bellariorū,
 mellitorum, pomorum, cucumeris, peponis, uini cum lacte potus, herniorum farinarum
 que recentium nimio usu. Quae mala biliosa cholericaue magis aestate fiunt, febrēsque
 intermittentes, quaeque cum horrore ueniunt, quae saepe in pessimas consuetudine transe-
 unt, malaque acuta grauius fiunt. Quare mala diligentissime cauēda sunt. Quae quin-
 to septimo non dūe declarāt quid factura sint, Melius est tamen usq; ad quartū & deci-
 mum sese custodire cōseruare, & obleruare. Pherecydi post solis hybernū institūtū nocte
 dextri lateris dolor antea cōsuetus cessauit, pransus cū esset, descendit, horruit, nocte
 uersus febricitauit sine dolore, tussicula uero sicca molestauit, lotia multa cum sedimen-
 to multo sparso rametoso, raro, cenofo per exordia: post uero quatuor turbulenta mīn-
 xit, quae substituerunt sedimento non discolori, quod tamen in matella non comparuit,
 remansit uē. Cum uero frigus esset, tertiano uenter sponte demisit: quarto glādula sub-
 data balanōue quadam olerula biliosa cum liquido circum fluore demisit, somnus per
 noctem non multus uenit, die uero aliquantisper dormiuit, sitis uehemens non erat,
 quintano noctem uersus cutis circa frontem & corpus mollis semper praetendebatur, se-
 bris manu deprehendebat, deinde sudor subitiorauit, pulsus latuit, frons tamen & tem-
 pora ualde saliebant pulsabantue. In reuersionibus autem grauedo uexabat, & in omni-
 bus subegestionibus, paulum semper dolitauit, per exordia aestuauit, paulumq; uomui-
 it, septimo praeglandula balanōue ter olerum biliosum ualde liquidum luteumq; demis-
 it, quidq; subdelirauit, circaque frontem sudor parum comparuit: stragulum uelamen-
 tumue, cum in faciem faceret, lumina incassum agitabat, uti si quis aspiciens ea conuer-
 tar elaudatq; rursus, suumq; uelamentū abijciebat, sudor mane pectus usq; cum cepis-
 set, finem usq; durauit febrisq; & deliratio. Circa frontem deinde plurimus sudor com-
 paruit, odor dirus, grauis, color exalbidus, cutis subter capillos uaria mollisq; praecor-
 dia dextra parte tumuerunt, per sese quid biliosum demisit, sicuti culicum morsus: octa-
 uo paulo ante finem suppullularunt, cum tussit quid mucosum fungidū compactum pi-
 truita alba circumuolutū, & ante & post coenam spuebat, & pusilla quadam lactea, per
 somnum horruit, uomuit, capite grauius est: per noctem dimisit, meridie rursus leniter
 horruit, per noctem difficulter & moleste habuit. Sequenti die grauius febricitauit, ca-
 put doluit & lassit, multam bilem uiridem uomuit, cuncta cessauit, nocte dormiuit, ma-
 ne circūstrixit, paulum sudauit, per plurimamq; corporis partem, secundumq; lienem su-
 doris quadam irroratio manu sentiebatur, parum haec durauit, uersatio quadam turbu-
 lenta sine dolore tuberculū dura uenitauerunt, quae statim remollita sunt & cessauit,
 nocte peruigilauit, circa forum, siue forensium negotiorum tempus grauedo uenit,
 ut, febris aestuatio tenebricola, caligatio uertigōue, tormētatio torsioue siue strophos,
 capitis dolor, uomitus uiridis, fluidos, sicuti pituita glutinosus. Oculum uersus cuncta
 cessauit, sudor capitis ceruicisq; comparuit, post uomitionem olerosa, seculenta, liqui-
 da, biliosa, nec nigra, nec inter sese similia demisit. Noctem & diem sequentem modice
 transegit, per noctem rursus peruigilauit, mane similiter uomuit, Diemq; sequentem

Oleum.

Lotium quale.

Potus qui.

Tubercula in-
sectorum.Mala biliosa
cholericaue
quasi sunt.Febris tertias
ne, et alie ras
les quid facit.
Que mala obo-
seruanda.
Pherecydes
Que tulerit.Diversitate hu-
ius aspicit.Longa nimis
est haec differe-
tio.

sine a situatione transiit: capitis uero dolor post sudorem cessauit, cuncta uespera uer-
 sus deposuerunt & relaxarunt, nono amplius non uomuit, sed magis caluit, ceteris fe-
 briter non uidebat, sed temporum uenae falsebant, dolor omnium cessauit, semper siti-
 uit, nonarius cum ad scellam surrexisset, ualde exanimatus est: quaedam nigra, ramento-
 sa, biliosa per glandulam demisit, cuncta coloris oleti, uox fracta lassae erat, per subre-
 uersiones ualde grauabatur, oculi cauebantur, frontis pellis intendebatur, tamen bene
 spirabat, compolite cubabat, tamen plerumque parietem uersus, quandoque delassare, nihil
 que sese mouens cubabat, lingua alba laeuigataque erat. Circiter uero decem & postea lo-
 tia circa quatuor rubra minxit, quorum in medio pusillum quid album erat, decimano simi-
 lia biliosa, ramentosaque uenter per glandulam demisit, simulque cum balneo exanimatus
 est: post, os aruit, quod semper perleuebat: potulumque nisi ualde gelidum fuisset, calidum
 esse dicebat, niuemque & gelu modice frigare, deinde non sitiebat, stragulum de pectore
 re semper deiecit, tunicam calefieri non sinebat, paruum ignem & procul esse uole-
 bat, male utraque rubuerunt, post haec male loquebatur, diemque unum uel duos recaluit
 & defecit. Androthales subito mutuit, non cognouit, delirauit: his uero sedatis multis
 annos superuit, deinde reuenerunt, lingua semper sicca, multumque amara erat: loqui ni-
 si os ablueret, non poterat, quandoque cor doluit, quae sanguinis per uenam missio discus-
 sit, potusaque, multumque, deinde ueratrum nigrum potauit, bilis paulum demisit, per
 hyemem demum decubuit, mente uacillauit, lingua eodem recidit, decolor erat, uox
 pulmonica, paru calebat, uelamentum tamen de pectore deiecit, seque mixtum duci
 mandabat, cum nihil clare loqueretur, tamen eum duxerunt, duos uel tres dies postquam
 decubuerat, noctem uersus finiuit. Nicanor hoc patiebatur, cum esset in conuictu tem-
 pore noctis tantum tibi cinam quandam & tibiae sonum horrebat, quod diu tulit, Democles
 uero cum eo cecutire & rabire sibi uidebatur: nunquamque secundum praecepta praeteri-
 re, nec pontes transire, minime uel profunditatis fossam, nisi per ea perrederet, sese dicebat
 audere: quod aliquis per passus est. Phœnix autem oculum dextrum sibi plurimum pra-
 fulgere dicebat, quem si paulum clausisset continuisset uel, dextrum tempus, caput totum
 ceruicis ualde doluit, capitisque posterior pars secundum uertebras tumefcebat, nerui
 distendebant durescebantque: qui si caput agitare conaretur, osque aperire, tanquam ualde
 distentis non poterat: sin autem uomuisset, dolores hi sedabant, sanguinis per uenam mis-
 sio profuit, ueratrumque potio, quae uaria, non parumque uiridia subdaxit, Parmeniscus uero
 praedepositione quandoque mori cupiebat, quandoque contra uiuere. Quidam in Olyntho
 subito mutuit, quietem cubauit, qui cum quid dicere conaretur, uixque inceperet, statim rur-
 sus obmutuit, modum dormiebat, modo uigilabat, seque tacite moriebat, aestuabat, ma-
 numque ad praecordia tanquam dolerent, dabat. Cum uero conuersus quiete cubabat, se-
 briticabat, facile spirabat, deinde salutantes & intrantes se cognoscere dicebat, modumque
 die toto & nocte potare cupiebat: cumque dare non uolebat, modo desiliebat, lagunamque ple-
 nam aquae repente corripiebat, totumque ebibeat, lotum crassum uti iumentum micturis
 bar: circiter uero quartum & decimum dimisit. Cononis autem seruula capitis dolore per
 exordia statim delirauit, multum clamabat lugebatque, raro quiescebat, circiter uero qua-
 dragessimam diem finiuit, diesque sex ferè circa sine obmutuit & conuellebat. Timocharis
 quae serua biliosa & talibus malis, sicuti uisum est, similiter finiuit, circaque totidem dies.
 Puer Nicolai circa solis hybernū infestum potu horruit, noctem uersus febricitauit, pos-
 tridie pauca, biliosa, pura uomuit: tertio pleno foro sudor per totum corpus scaturiuit,
 cessauit, statimque rursum caluit, circaque media nocte horruit, grauitate febricitauit: die
 uero per eandem horam sudauit, statimque recaluit: quarto similiter uomuit, mercurialisque cre-
 more ligda oletula, submucida, spogiosaque demisit, similisque mercurialis aquae lotia non
 multa sine sedimento minxit, pusilla tamen quaedam fluitare uidebant, praecordia sinistra
 subitum doluit, quod uomitione uenisse putabat, superspirauit facile & bene, quandoque &
 omentum turgere agitabat, lingua calore albescebat, pariterque dextra pulsata erat, pa-
 rum sitiebat, peruiulabat, non delirabat: sexto dexter oculus maior esse uidebat, sepius
 manus finiuit, tamen ante finem uenter tumuit, posteriora mortui rubuerunt. Meton post
 uergillarum

uergiliarū occasum febre laterisq; sinistri tam uehementi dolore clauem usq; iugulū ue correptus est, uti loco stare non posset, pituitaq; uexabar, multa biliola demisit. Tercio ferè die dolor cessauit, sed septem nouēque dies caluit, tussiebat, subbiliola nō multa sputabat, tussis deinde pituitosa sequuta est, quandoq; tanquam sanus surgebat, Cibiaria sumebat, parum tamen calebat, sed non diu: quidēq; noctem uersus parum sudabat, crebrius densiusq; calore spirabat, male rubebant: latus sub alam usq; & humerum graui ter doluit, non tussiebat, potio medicamentosa superne biliola deduxit, Tercio post medicamentum pus erupit, post autem morbi principium quadragésimo, circiter uero quinq; triginta dies alios perurgatus est, cōualuitq; Cōiunx uero Theotimi cū tertiana super dimidia hemitritadue laboraret, astutauit, uomuit, horruit, simulq; febricitauit, per exordiaq; sicuti, procedente uero tempore, febrēq; auspicante summopere caluit, cum multum deinde granati succum haussisset, uomuit, horror postea astutatioq; cessauit. Soror autem Diopithis tertiana super dimidia hemitritadue laboras cordis & capitis graui dolore per accessionem uexabatur, qui totum eum diem & secutos usq; ad uergiliarum occasum perdurauit, quæ uiris rarius fiebat. Cōiunx Apomoti tertiana super dimidia laborans circa arcturum per accessionem cordis graui dolore correpta est, uomuit, strangulatio uulua superuenit, scapularum spinæq; dolor, quæ cordis dolorem sedauerunt. Mater Terpedi, Dorici coniunx, casu quinto mense gemellos abortiuit, statim alterum tunicula quadam cōuolutū, post autē uel ante quadraginta dies alterum: postmodum uero sapientius cōcepit, nonōq; anno uentris graues & longi dolores superceperunt, quandoq; ceruicis, spinæ, uentris inferioris ultimæ partis, inguinumq; dextri genu, quandoq; eodemq; consuebat. Cum autem ueter doleretur, discindi uidebatur: cū uero hæc cessarent, dolor cordis recurfabat, strangulatio nō uexabat, sed corpus totum tanquam in aqua esset, frigebat. Cum dolebat totum, dolitamenta uersabāt, minus tamen quā per exordia, Nihil allia, lassā, ceteraq; acria cōtulerunt, nec dulcia, nec acida, nec uina alba, sed nigra, balneaq; rara. Per exordia multum uomuit, quod ciuaria excluderat. Per hos dolores muliebria nō comparuerunt. Cōiugi uero Cleomenis per fauoniū uentum sinistri lateris dolor uenit de lassitudine nausæq; qui ceruice humerūq; aspiciabatur, horror, febris & sudor quo febris nō cessauit, sed pertendit: dolor uehemens, tussis, excreatio subruenta, lutea, multa erat: lingua alba, uenter purgamentum mediocriter alba demisit, lotia biliola minxit. Quarto noctē uersus cuncta cessarunt, pusillus tamen calor remansit. Coniunx Epicharmi difficultate intestinorum ante partum laborauit, subruenta mucosaq; demittebat, cum peperisset, statim cōualuit. Coniunx Polemarchi cum de articulis laboraret, subitō coxendix doluit, muliebria non descendebant. Cum betæ cremorem potasset, uox nocte meridiem usq; retenta est, postea respuit, audiuit, manu demonstrauit coxendicem dolere. Soror Clinias itiuencula sine febre cuncta quæ sumebat uomebat, quod dies quatuor & decem durauit, cū ad cruentas uomitiones ructionesq; deuenisset, res sedata est: sed ad cor strangulatio cōuersa est, castorium, fesci, succus granati cuncta sedarunt, quid tamen doloris illa petiuit, quem succus bulbi, uinum asperum meracum cum lacte, modicus panis cum oleo sustulit. Paula Paufania cum fungum subcrudum comedisset, statim astutauit, strangulabat, uenter doluit, multum calidum potare & uomere, balneum calidum, quo fungum uomuit, profuit. Postea cum hac cessatura essent, sudauit. Epicharmus circa uergiliarum occasum humerum doluit, brachium grauauit, uehementer astutauit, crebro uomuit, potus aquæ profuit. Puero Euphronis pustula culicum moribus similes pullularum. Post fauoniū æstus magni fuerunt, qui usq; ad æquinoctium autumnū durauerunt. Sub eadem strangulamenta grauiā strangulantēque calores fuerunt, Calidi uenti, febres cū sudore, quæ statim recalescebant. Tubercula quæ secundum aures multis fiebant, cuidam uerulæ tussibunda circa nonum: cuidam adulescentulo eodem tempore lienoso lubrica aluo uexato. Seruulæ cuiusdam filio, Ctesiphoni sub arcturum ferè circa septimum. Puero cuidam exuberantem solum, puero Heratulli secundum utranq; remollita sunt. Sudores non multum uiguerunt. Lingua sicca multos blasos reddebat, Multi frigidi

Theotimus.
Hemitritadue.

Diopithes.

Apomoti.

Terpedus.
Dorici.
Gemelli abortiuntur.

Cordis dolor.

Cleomenes.

Epicharmus.

Polemarchus.

Clinias.

Cordis strangulatio.

Castorium.

Fesci.

Lactis granati bulbi.

Paula.

Epicharmus.

Euphron.

Fauoniū.

Cani.

Ctesiphon.

Heratullus.

Qui glandula subterdata cum multa demississet, substituit: sed confectum retinuit, sebrisque reuenit, soporque & demissio, qui similiter curatus est: cumque compositio cum croco enicoue, cucumere, papauere confecta data fuisset, multa biliosa demisit, soporque statim cessauit, febris, cunctaque lenata sunt, quartusque & decimanus decreuit. Eudemus cum lienem ualde doleret, medici manderunt uti non multum comederet, pauculum uinum album tenue potaret, multum deambularet. Mandata non mutauit, cibaria & pocula parce sumebat, uti praeceptum erat deambulabat, pauculum uinum lene potabat, conualuit. Philistide Heraclidæ coniunx grauiter subito febricitauit, uultus nulla de causa rubuit, paulo post fixit, cumque non recalcere, conuulso manu pedumque digitos corripuit. Paulo post hæc recaluit, uirulenta crassa, nebulosa parsa minxit, nocte quieuit. Secundo die superfrigit fixitque, paulo magis recaluit, minus rubuit, minusque conuellebat, lotia per eadem nocte dormiuit, paulum expectrecta est, cum facile ferret, tertio coloratiora, paulum subsistentia minxit, per eandem horam tempus superfrigit, grauiter febricitauit, noctem uersus per totum sudauit. Postridie uero sero diei color regium & arcuatum in modum mutatus est, nocte dormiuit, & per totum sudauit: quarto sanguis nare sinistra probe defluxit, muliebris pauca sua serie copauerunt, per eandem horam tempus febricula reuenit, lotia pauca crassa minxit: cum autem uenter strapte natura durus esset, multo magis coëstit & remoratus est, nihilque nisi glandula balonue subterdata demisit, nocte dormiuit. Quintana febricula lenior uenit, uesperu uersus per totum sudauit, muliebris egestio comparuit, nocte somnum cepit: sextana multum crassum concolor parum subsistentiam sedimentum habens minxit. Circa uero meridiem paulum frigit, supercaluit, per totum sudauit, nocte dormiuit: septimana paulum subcaluit, facile tulit, per totum sudauit, lotia probe colorata minxit, cuncta decreuerunt. Tychon in oppugnatione circa Daron pectus catapelta faucatus est, paulo post reliquie detractione tumultus ridiculus circa eum fuit: nam cum medicus telum lignumque sine hastam detraxisset, mihi uisus est ferrum in septo transuerso diaphragmate reliquisse. Qui cum uespero doleret, cum lauit & potionauit, primam noctem difficulter tulit, cum dies illuxisset, melius dico, ceterisque melius habere uisus est: nam quiescere uidebatur, prædictum est cum primum conuelleretur, peribit. Noctem sequentem difficulter molesteque transegit, peruigilauit, plurimum in uentre cubabat. Tercio mane conuulso uenit, circa meridiem finiuit. Spado quidam eunuchus multa uenatione discuritationeque morbum aquæ subter cutem coëcepit, quique apud Helealcis fontem degebat, quique sex annos cutem corruptam hippurine coxendicis dolorem humida loca ulcerata habuit, quique uacuam uentris partem & illa diu corrupta & ulcerata tulit, cum salam aquam cum melle potasset, pus crudum prius spuit, septimanusque mortuus est. Quam potionem meretricula Achromos nomine dylientericis remedium dedit. Leonidæ filia natura mutata est, selesque auertit, quæ cum seles auertisset, sibilabat, mugiebat uel: cum aperuisset mugisset, sese mouit commutauitque, quod medicus non uidit, puella mortua est. Philotimi puer impubes ephēbus cum ad me uenisset, caluarie os denudatum inueni, me ad medicam artem & rursus arcana, cum constare non uiderem, conuertit.

HIPPOCRATIS DE MORBORVM SEPTIMANIS
DIEBUS SERMO.

Vod numerus septimanus Palladi dicitur, ceteraque portendat, possit & faciat, quæ philosophi, mathematici numerantque de eo & perquisierunt & tradiderunt, medicorum non est. Sed quid in morbis, languentibusque uirum habeat, uel habere possit, medicos sic contemplari ducimus oportere. Primo num ne morbi per septenarium dierum numerum, sicuti septem hominum ætates senium & crescant & minuantur. Quod si fuerit, bene sperandum est: si minus, timendum.

Pluribus amicis Lector non comperimus.

soporis medicina.

Eudemus.

Philistide.
Heraclides.

Color arcuatus.

Tychon hic cur
repetatur non
uideo.

Spado.
Fons Helealcis
Eualcine.

Achromos me
reticula.
Leonides.

Philotimus.

hic lib. citat Aetius lib
7. 52. et gal. in 8. p. lib.
Septenarius nu-
meri digestio
m. 6. q. 1.
xug. 4. h. 1.

Crisis quid.

Decretorium aut iudicatio ue, siue crisis in morbis dicitur, cui quilibet morbus statuit, decernit, demonstrat, censet, iudiciumque de se præbet quid futurus sit, quomodo languet, tractaturus, longus an brevis fore uideatur. Quæ cum hoc pacto medicus obseruauerit, ferme nunc in morbis & languentibus deerrabit fallentur: sed prudens, diligens, peritus, curiosusque ab omnibus esse censetur. De quibus in melius tēdētibus pauca & utilia scribemus. Quæ uero semper ferme salutem & sanitatem portendunt, hæc sunt. Sudores optimi sunt, celestiterque febrem sedant, qui decretorij diebus fiunt: penitus enim febrem pellunt. Optimi & illi sunt qui toto corpore manant, leuius enim malū latū faciunt. Qui uero horum nihil faciunt, utiles non sunt. Oletum autem morbo ad decretorium tendente, crassum, subrutulum, non admodum olidum sit oportet. Commodum etiam est & bonum, cum lumbrici tineaue prodeunt. Lotium autem optimum erit, quod usque ad mali decretorium sedimentum candidissimum, læue, limpidum, æquale habuerit. Nam malum totum non longum fore portendit. Si uero sudore manante morbus cesserit, lotium que rubrum sedimentum albū habeat, die eodem his febris redibit, quintoque die sine periculo decernet. Qui uero breui sani futuri sunt, his optimum signū est: nam minore labore periculoque transigent, noctesque quiescent, ceteraque signa comparebunt. Quibus uero primis diebus hic dolor incipit, hi quartani, quintanæ uel magis uexant premuntur uel, septimo febre liberantur. Nam plerumque totidē diebus febres statuant sint necne euasuri, an perituri languentes. Leuissimæ contemnendæque sunt febres, cum tuis & bonis signis corripientes quintanæ uel ante sistunt. Mortifera uero, cum pessimis signis uenientes quartanæ uel ante perimunt. Prima quidē accessio sic finit, secūda ad septem producit, tertia ad unū & decem, quarta ad quatuor & decem, quinta ad septem & decem, sexta ad uiginti. Quæ quidem accessiones & additamenta, uel adiectiones per quatuor usque ad uiginti fiunt, in grauissimis acutissimisque, tamen non penitus per quatuor, nihil enim potest totis & integris diebus uere & exacte numerari. Nam nec anni nec mensis totis & integris diebus uere & exacte suapte natura perficiuntur, nec in febribus ardentibus causis uel signa optima si fiant, consistunt & signant. Quemadmodum & qualia in salutiferis scriptum est. Minora quidē si fuerint, minus uel bona & extenuata & limpida lotia, cessationem & intermissionem tertio die futurā portendit, crassiora uero possitridie, crassissima uero die eodem. Si uero febribus ardentibus tardius septimo morbus arcuatus superueniat, sudoris indicium est: nam hoc malum sudare non consuevit, nec usquam aliō abcedere, nisi ad salutem & sanitatem. Cum enim calor discedit, secum humiditatem trahit, tuncque morbus necessario decernit, lotiaque uel uentris excrementa, uel sanguinis per nares fluctio, uel multa lotia, uel ob magnā humectationem sudor, uel uomitus sequuntur, mensumque uia foeminis aperitur. Nam hoc potissimum in his decernit, uel si quid aliud ad hoc proxime accedat, decernit quidem, sed minus. Morbus uero regius icterosus per febrem ardentem, si citius uel tardius septimano fiat, cum difficultate spuit. Quod & per ceteras febres quodque fit, si uero nullo horū signorum præcedente febris dimittat, necesse est hæc decretoria pro illis fieri uel magnorum tuberculorum abcessus, uel dolores ualidos ab abcessu uel calore humida liquari. Cum uero febris ardens modo decernit & intermitit, longior erit. Cum autem ualidius premit, lethalis plerumque est. Ceteræ uero febres ardentes tute sunt & mitiores, septimanæque uel quartanæ & decimanæ sedantur & cessant. Quandam etiam molestiam uexationemque relinquere cōsueuerūt, quæ dies quadraginta male habet uexatæ, deinde misceat, quinetiā hæc molestia quandoque eodem die & corripit & relaxat, caputque sæpe dolet. Sed hæc molestia si diebus quadraginta non cesset, capitisque dolor non abeat, proptereaque deliret, hunc superpurgato. Cessante uero febre ardēte, si morbus regius supueniat, sudare languens amplius non cōsuevit, sicuti nec aliō abcedere, sed quartanus post septem circuitus tertius minusue

Sudor qui bonus.
Oletum.
Lotium.

Dolor capitis.

Febres lenes.

Quintus dies numeratur.
Dies uarie numeratur.
Idem numeratur.
Idem numeratur.
Idem numeratur.
Idem numeratur.
Idem numeratur.

Morbus arcuatus.
Idem numeratur.
Idem numeratur.

Decretorium.

Icteros.

Febres lethales.

Capitis dolor.

Morbus arcuatus.

Idem numeratur.

Idem numeratur.

Idem numeratur.

Idem numeratur.

Idem numeratur.

Idem numeratur.

Idem numeratur.

Idem numeratur.

Idem numeratur.

Idem numeratur.

Idem numeratur.

Idem numeratur.

Idem numeratur.

Idem numeratur.

Idem numeratur.

Idem numeratur.

ym. et. vng. co. mms. RH. DIC. 21. dec. 10.
1613. conuict. 7. in p. epide. mo. 2. 16
y. et. auct. aph. 7. vno. 4. 56. pmt
hippo. 20.

plur. uq. quod perinde est ac non semp. dur. gal
dic. conuict. de salubrit. dicta. 4. corporibus m
loribus. ex. causis.

M. FABIO CALVO INTERPRETE.

325

minores plerumque sanescere. Quibus in febre non ferenda & uehementi septimo uel no-
no, uel quarto & decimo morbus arcuatus sit, probum non est, nisi praecordia dextera du-
rescant uel ambigant. Morbi uero graues & acuti quatuor & decem diebus plerumque
decernunt. Sudores febricitantibus tertianis, quintanis, septimanis, nonariis, undecima-
nis, quartanis & decimanis, unis & trigessimis, trigessimis morbos sistunt, si fiant. Qui
uero tales non sunt, labores portendunt. Lotiorum uero maturaciones decretoriis die-
bus paulatim si fiant; penitusque maturuerint, morbum solunt. Lotia namque cum uulneri-
bus ulceribusue comparanda non sunt; nam si uulnera purgando pus album emittant,
celerem curationem sanitatemque praeseferunt; si autem pus in saniem uertant, tetra ma-
lignaque, siue cacethae faciunt & fiunt. Sic & lotia praemonstrant, si uero nullo labore te-
nuta sunt, causae aliqua fontica sic fiunt; si autem & malum accedat, quod non statim &
eadem hora, uel paulo post cesset, malum est. Quare causa intus relicta, signisque ceteris,
sicuti oportuit, non accedentibus, nullam eius morbi liberationem fore putandum est: uti
si caput doleat, propterea quod febris superueniat, capitisque dolor non cesset, & haec durabit,
sed capitis dolor si cesset, statim & febris cessabit. Plurima horum etiam quae in melius
tendunt, haec sunt & super his, quare ad salutem sanitatemque tendunt. Praecordia si tu-
meant, nec doleant, cedantque si tangas, tardius, sed sine timore decernunt; sic & tubercu-
la tumoresue his contraria, quae in alia uentris parte suscitantur. Lotium uero si purum
non est, sedimentumque album & laeue habeat, serius & minus tuto certum quam lotium
bonum & eius sedimentum decernet; si autem lotium subrutulum & eius sedimentum & laeue
sit, tardius & hoc superiore, sed omnino salubre, sanitatemque portendit. Si qua mala nodo-
sa ariculariaue, siue podagrica fiant, quadraginta diebus plerumque eorum inflammatio-
nes pituitaeque sistuntur, tamen si longo tardumque decretorio, tamen in melius plerumque ten-
dent. Quae uero mortem portendunt, die ac nocte solum decernunt: signa quidem de-
bilitatis sunt, cibum potionisque tam medicas quam ceteras & nolle fumere, & non conti-
nere, superiorem & inferiorem uentriculum solum habere, non sistere, ceteraque talia. Si
quid horum signorum die nocteque una discedat, bene habet; si minus, mortifera esse puta-
tos. Sudor frigidus pessimus est, quique circa fauces ceruicemque scaturit. Nam mortem uel
morbum longum portendunt. Si oletula uaria sunt, diuturniora sunt quam nigra, cete-
raque mortifera. Nihil tamen minus perniciosum sunt, quae haec sunt, ramentosa scobitue li-
gnorum similia, fellis similia, uiridia, cruenta, nigra, simulque modo multa, modo particula-
rim & parum demittere. Cum purum modo defecatum & sine sedimento mingitur, mo-
do sedimentum album & laeue habens, longiora haec, sed minus tuta & certa sunt quam
lotij optimi; si autem lotium rubrum & tenue sit, longum est, seu longi morbi signum
periculumque est, ne languens durare non possit, donec maturecat. Si signa superfutura
ri inerunt, his uomicam & abscessum ad inferiora praecordiorum loca uenturum puta-
to, si lotium in febre mutetur, tempus portendit; nam languentem necesse est uel in pe-
iora, uel alterutra mutari. Si lotia primis similia non sunt, si de crassius tenuia fiant, male de-
cernunt, tutaque & certa non sunt. Sudores frigidi cum febre graui si fiat, mortiferi sunt,
cum leniore morbo producant, corporisque parte quacumque calor uel frigus, illic & mor-
bus inest. Si quisque toto corpore calefactus frigescit, cito mutabitur, corpusque si modo
calefactus, modo frigescat. Calor si de alio in alium mutetur, morbum longum porten-
dit, febricitansque si febre non cessante fudet, malum est; morbus enim producit, humidita-
temque significat. Si febricitans fudet, longam febrem portendit. Sanus si multum sine causa
fudet, morbum significat; si per aestatem, minorem; si per hyemem, maiorem eodem
accessum. Quem si per se consistere sinas, per inferna ueluti ramenta demittet, si pau-
ca, morbus puillus & brevis erit; si multa, magnus & longus, quibus uentriculum sub-
luere confert. Qui multam bilem demiserit, magis afficietur; qui modicam, minus. Si ue-
nae pullent, uultus rubeat, praecordia tumeant, morbum longum portendunt, qui non
sine conuulsione, uel sanguinis de naribus multo fluore, uel dolore ualido discutiet. Pul-
susque uenarum in manibus magnus si sit, longae febris signum est, uel compendiarie &
breuis in peius iudicationis, superque his plurima quae mortem portendant. Qui cito pe-

proba non est. 4. m. 4.
dic. 1. ap.
6. 4. boni

Sudor decreto-
rius.
Lotiorum ma-
turatione, dige-
stione.
Vulnera.
Pus album.
Cacethae.
Lotia.

Capitis dolor
cum febre.
Praecordia tu-
rgeta.
Tubercula.
Lotia.

ides aph. 6. 59.
Podagrica.

Debilitatis si-
gna.

Sudor frigidus. 4. ap.
Oletum uariu. aph. 57. et
pmon. 21.

Lotium.

Sudor frigidus
malus est.

si quisque fe-
bris. aph.
Morborum sa-
gna. aph. 57. et
Sani sudor qua-
lis. 56.

Pulsus uenarum

calore. sic dicit antiqua translatio citati aph. sed melius
color ut in noua theodori et leonici versione quibus consonat
si. coti. fol. 4. 35. col. 4. et 2. 4. et 92. in principio et in ex-
tione h. par. et tano conuict.

rituri sunt, maxima signa his per exordia fiunt: nam uix spirant, nocte non dormiunt, si
 gnâq; præterea longæ continuatq; febris sese ostentant periculosâq; Si quartanus septi-
 manusue laboret, undecimanusq; non decernat, periculosus plerumq; est. Qui neruorū
 distentione tetanūe cum febre corripitur, quartanus peribit: quos si euadat, sanescit.
 Si morbus arcuatus icterōsue cum febre ardente fiat, singulisq; superueniat, quinta
 no cuncta reueniet, & peribit. Qui cum non februnt, multum uigilant, tumultuosēue
 dormiunt, uel corporis robur afficitur, uel singula membra dolit, malum est. Quibus
 febris sedantur signis solutorijs non præcedentibus, nec decretorijs diebus, cumq; se-
 bris dimiserit, si sudet, lotiūmq; rutulum sedimentum album habens mingat, febrem eo-
 dem die reuerfuram putato, quæ reuersio quintana sine periculo decernit. Si præterea
 post decretorium lotium rutulum sedimentum rutulum habens mingat, & huic eodem
 die febris reueniet, pauciq; ab hac reuersione seruantur. Cum febris ardens reuenit, sem-
 per ferē sudorem elicit, præsertim si reueniēs per medios dies sicuti prius corripiat, ple-
 runq; ter reuenit corripitue, nisi redeundo die non pari dimiserit, cumq; lotio non con-
 coctio, cæterisq; signis nō rite præcessis, die decretorio reuenit. Tubercula uero quæ per
 decretorium secundum aures fiunt, si non suppurēt, sed euanescent, morbus febrisue re-
 ueniet, qui si circū uexet, ne abscessus in articulos fiat timendum est. Lotiū uero si al-
 bum est, quale quartanarū mingunt, hoc abscessū liberat. Quibusdam autem horum
 & sanguen de naribus fluit, quod quartanarijs solutorium non est: & hos si pus exeat, sa-
 nat. Morbis atræ bilis cum mentis morbo detentis sanguen si defluat, optimū est. Qui
 fiunt, uel per sese morbo liberantur, uel si pedes pectusue doleant, uel uisus ualida iū-
 perueniat, hanc insaniam discutit: si nihil horum fiat, per se seq; furor soluitur, oculorum
 priuatio sequitur. Qui labellis flaccidis linguam non compescitibus balbutiunt, cum
 hæc cessant, purulenti fiunt, quod uel dolor in locis inferioribus si fiat, uel gibbus, uel si
 multus sanguis de naribus fluat, uel furor uel magnus morbus si de more fiat, soluit.
 Quibus in febris ardētibus dolor coxædicū, uel oculorū subuersio, uel cæcatio, uel
 testū tumor, uel mammarū papillarūue superuenit, febrem ardentē discutit: quod &
 sanguinis de naribus fluxus facit. Si quis magnus morbus & consuetus fiat, furorq; post
 ueniat, morbum discutit. Si frigus in febre ardente supercipiat, sudorem discutit. Si fe-
 bris ardēs superueniat, deinde frigus sequatur, caufon febrēue ardentē discutit. Qui-
 bus in febre ardente tremores fiunt, deliratio discutit. Qui in febre surdesunt, necessa-
 rio febre non discussa delirant, quod sanguen de naribus fluens soluit, uel si uenter solu-
 tus biliosa demittat, uel si difficultas intestinorum superueniat, uel coxædicū genuū
 ue dolor. Quibus frigus in febre superuenit, febris soluitur. Quibus subito dolores fiūt,
 præcordia superne turgent, doloresq; uehementes costam ultimā uexant, quæ sanguen
 uena missum discutit, uel interna purgatio. Nam locis non ualidis ualida febris nō corri-
 pit. Morbum aquæ subter cutem habentem, si per uenas humor aquosus in utrīculum
 uescamue defluat, liberat. Si pituita candida laboranti defluctio ualida uentris superue-
 niat, discutit. Si defluxu uentris uehementi laboranti sua sponte uomitus superueniat, sta-
 beratur. Qui diuturno uentris defluxu laborant, cum tussi nō liberantur, nili dolor ue-
 hemens in pedes descendat: nam si eō descender, naturæ commutatio fiet & conuersio,
 uenterq; amplius non defluet, uel egerendi uana uoluntas corripiet: crepitus enim fla-
 riusue foris existentes superuenient. Quod in illis pater, qui nihil humoris habent, quare
 sic habenti conferentia porrigantur. Si uero cōuolulus hileōsue superueniat, multum
 uinum frigidum meracum paulatim donec somnus uel crurum dolor adueniet, propina-
 to. Febris etiā uel difficultas intestinorū discutit. Capitis dolore laboranti si pus per
 nares aurēue defluat, malum discutit. Quibus sanis caput subito dolet, murefcit ac fter-
 unt, diēq; septimo pereunt, nisi febris supercipiat. Capitis dolore, quōue uis alio supe-
 riorum locorum laboranti cucurbitulam admoeto. Si præterea coxendices genuūue
 dolent, spiritusue angustia molester, uel quicquid horum fiat, discutit. Lippien-
 ti, morboe oculorum laboranti defluxu uentris corripit optimū est. Neruorum dolo-
 re, cōuulsione spasmōue, distentione, tetanōue correpto, si febris superueniat, discutit.
 Conuulsio

Tetanos.
Icteros.

Signa mala &
bona.
Signum reuer-
sionis.

Tubercula.

Lotium albū.
Sanguis nari-
bus defluens.
Furoris manie
ue liberatio.
Diversi affe-
ctus.

Causi solutio.

frigus, id est, pug. 3 si.

Tremor.
in febr. id est, surditas.
apud aph. uo.

Subiti doloris
medela.
Morbus aque
subter cutem.
Pituita alba.
Ventriculi fluxus.

Bilicos.

Dolor capitis.

abruissimis, id est, aph. 3 si.
vide paracelsi, pug. 3 si.

Lippitudo.

Spasmus.

spasmus et te-
tanos.
Dio habita op.

discunt: id est quod sentit hippo. 2. aph. 7. illo. 20. febris in spe
hac oppo. 1. hinc calidus. aph. 8. 4. illo. 57. a spernoet beas

M. FABIO CALVO INTERPRETE.

327

Convulsio spasmodica si febrienti superueniat, die eodem uel postero, uel tertio febrem discuti-
rit. Cui quis manus pedesque distictus fuerit, si manu uena saliant, uultus rubeat & ualidus
sit, praecordia dura sint, morbus diu durabit, tamen si convulsio spasmodica cesset.

Furor.

Tempus, siue quid aliud, hoc quod desideratur, nobis quemadmodum superiora subtraxit, quamobrem si
quid pluculum in hac re probe lector cupias, de Hippocrate petito.

HIPPOCRATIS DE DIEBUS DECRETORII LIBER.

Magnam equidem huius artis partem esse ducō, quae recte scripta sunt posse
contemplari: mens enim, quicquid his utitur, si rite ea teneat, mihi uidentur in hac
re non posse magnopere falli uel deerrare. Nam in primis sedulo necesse est
scire & cognoscere qui temporis status uigeat tempestasue, qui morbi bo-
ni malus, periculosi ne uel longi uel mortiferi, sit ne hoc in temporum statu
tempestasue, uel in morbis ipsis: quod mali, quod mortiferi, quod longi sint, si longi, nū ne
languens superfuturus sit, si graues, nū ne lethales, uel contrā. Quare seriem ordinemue
decretorium, dierumque eorum notas cumulate de his obseruare, contemplari praedicere
que poteris, quosque & quando, & quomodo nutrire debeas. Maximum ergo, potissi-
mumque signum est languentium qui uicturi sunt, cum febris ardens causae, morbi-
ceteri praeter naturam non uexant. Nihil enim graue periculosumue, nec mortiferum sit
in his, quae secundum naturam modumue naturalem procedunt. Secundum autem est,
cum tempestas ipsa temporis anni morbum non oppugnat coadiuturue: nam hominis
natura totius uim plerumque non superat. Praeterea si uultus, & quae circa sunt, emaciatur,
manumque uena, quae in oculorum angulis sunt, cilijs, fronte, temporibus quiescant,
cum antea non quieuerint. Si languentis uox locutioque languidior exiliore sit, si spiri-
tus & anhelatio lenior extenuatiorque sit, si diem sequentem morbus remittat. Haec etiam
obseruato, quae ad decretoria faciūt, Num ne in carnali bifurculoue linguae tanquam alba
salua remaneat, summamue linguae parte: nā & illic hoc fit, sed minus. Si uero haec mino-
ra uel extenuatiora sint, tertio die morbus deseret remittetue: si crassiora, secundo: si cras-
sissima, primo. Deinde haec in oculis obseruato, si morbus per exordia ualentior uehe-
mentiorue est, oculorum album nigrescit: quod si purum sit, perfectam certamue sanita-
tatem portendit: si parum clarescat, tardio rem: si multum, celerio rem. Morbi uero gra-
ues acutius bile gignuntur, cum ea iecur petit, caputque repercutit, primòque iecur turgit,
deinde praecordia, caput temporaque maxime dolitant, auresque surdesunt, crebroque oculo
si hebetantur, horrorque & febris supercapit. Haec quidem per morbi principia fiunt,
nam quandoque cessant & intermittunt, quandoque uehementius, quandoque lenius corri-
piunt: quoque morbus magis processit, tanto magis corpus dolet, speciesque & actus, pupil-
laeque oculorum disperguntur, caecutiique siue sublustru, & tanquam sub umbra fulgorem
cernit: digitumque si oculis admoueas, non cernit, lenitue, cum non uideat: quod sic de
prehendas, quoniam digito admoto nihil conuiet, qui quiliatque, uillosque in stragulis ca-
piat, pediculos esse ratus. Cum uero iecur in praecordia reiecit, redundatue, ualde desi-
pit deliratque, praecor oculis uaria animalia feratque sibi cursitare uidetur, quadoque homines
armatos, seque cum illis pugnare: tanquam hoc uideat, sic loquitur, prolixi: si quisque
non finat, minuitur: si surgat, crura tollere nequit, sed cadit. pedes uero semper frigent:
cum dormit, prolixi, horridaque & formidolosa uidet insomnia, quod autem per insomnia
& uisa proleat terreaturque, hac re dignoscimus, quod cum resipit, quae fecit narrat. Qui-
dem & haec patitur quandoque, diem totum & noctem non loquitur multum spirans an-
helansque: cum uero resipit, si quis eum interroget, recte res pōdet, cunctaque intelligit quae
dicuntur, recognoscitque dicta, deinde paulo post eodem recidit. Qui morbus potissimum
corripit, si quis peregrinetur, desertumue solus peragret. corripit & aliter. Tetani uero
diffusionisue nervorum duo tresue sunt, qui si in uulnere fiant, sic afficiunt, maxillae tan-
quam ligna compinguntur & coherent, os nequit aperire, oculi crebro lachrymant &
contrahuntur, frons, ceruix, scapulae rigent, manus, spinam, crura flectere nequit. Cum
uero mortalis est, cibaria & pocula quae sumit, per nares quandoque profluit. Diffusio

Potissima bu-
ius artis pars.
Mens quando
non saluatur.
Prima morbo-
rum obseruatio.

Potissimum languentius
uius qui uicturi sunt.

Secunda.

Tertia.

Linguae saluio-
sa.

Oculorum nota.

Morbi graues
acutius uide.

Caecutiensio-
gnum.

Pre oculis qua
cursitare uiden-
tur.

Somnia quae ue-
xant.

Morbi huius
caussa.

Tetanos quo-
plex.

Opisthotonos. autem nervorum in posteriora, opisthotonosue per eadem & plura molestat, qui tunc corripit, cum nervi cervicis afficiuntur, qui uel angina, uel uua, uel faucibus tonsillisue purulentis afficiuntur. Quibusdam autem & de capite hoc uenit, quandoque spasmos conuulsione post febre superuenit, quin & aliquis præ uulneribus in posteriora distenditur distrahiturque, scapulaque rigent præ dolore, pectusque murmurat. Quidam autem tam uehementer conuelliuntur, uti qui ad sunt, uix, quin de cubili cadat, tenere possint. Tetanos autem distentione nervorum recta mortalis minus est quam superiores, qui de hisdem causis fit, similiterque corpus totum conuelliuntur. Causos autem febrisue ardens prædictis similiter non fit. Quæ suapte natura talis est, uti cum simul inuast, accendat, multaque sit hominem enecet, feruoreque uehementi molestat, lingua exasperata dehiscat, per exordia lutescat, colorque luteo sit, uti consuevit: morbo autem & tempore procedente nigrescat. Quæ si per exordia nigrescat, celerius decernit: si postea, tardius. Coxendicum uero dolores ilchiadesue plerisque his potissimum causis gignuntur, si quis multum sub sole uadat, coxendicisque seu ilchia calefiant, humorque horum articulorum siccescat præ calore: quod autem siccescat & cogatur, magno hoc argumento fit. Nam languens præ dolore hos articulos flectere dimouereque nequit, quodque spinæ uertebrae rigent & confringuntur, uti colligere nequeat, magisque lumbos & uertebrae, quæ sunt ex obliquo & regione coxendicum dolet, genuaque plurimumque tempus dolor in inguinibus confidet, quin & in coxendicibus grauis & astuosus silitur, si quisque eum erigat moueatue, præ dolore maxime gemit & dolet: quandoque & conuulsio spasmosue superuenit, frigisque & febris: nam hoc bile fit, quandoque & sanguine, similesque dolores ab omnibus his fiunt: quandoque frigis febrisque non uehemens supercapit. Quare sic qui hoc morbo laborat curandus est.

Que curatio in omnibus codicibus desideratur.

Icteros. Morbus autem regius arcuatiusue, seu icterus grauis est, celeriterque necat, colorque malicorio uel lacerto uiridi similis est, subterque lotium quid rutuli heruo simile fider, febrisque & horror non uehemens usque habet: quandoque uel timetum stragulumue non patitur, sæpeque intus mordetur lancinatique, temporeque matutino plerumque intestina cum ieiunio est, murmurant. Cumque quis eum erigit uel colloquitur, non sustinet. Qui sic habet, plerumque spatium quatuor & decem dierum perit: quos si euadat, sanescit. Pulmonis uero morbus peripleumoniae, siue peripneumonia hæc facit, febris uehemens habet, crebroque & calidum spirat, æstuat, angitur, debilitatur, sæpeque sese motat, clauem pectoris iugulumue, mammas, scapulas dolirat: quid graue in pectore esse uidetur, quandoque delirat, quandoque non dolet, cum non tussit, cum enim tussit, dolet, quod diuturnius & molestius est. Primo candidum spumofumque spuit, lingua flauescit rutulescitue, tempore uero procedente nigrescit. Si uero per exordia nigrescat, citius liberatur: si postea, tardius. Postremo autem lingua dehiscit. Cui si digitum admoueas, hæreat, morbi liberationem portendit: quemadmodum in laterum morbo pleuritideue. Quæ patitur cum minimum,

Pleuritis. quatuor & decem dies: cum plurimum, unum & uiginti: quod tempus ualde tussit, cumque tussit purgatur. Primo quidem spumofum & multum spuit: septimo autem & octauo cum febris uiget, peripneumoniaque pulmonisue morbus humidus est, crassius: si minus, non, nono autem & decimo subleueum & subruentum, duodecimo uero quartum & decimum usque multum, purulentumque. Qui uero suapte natura corpore humido sunt, magis uexantur: qui siccio, minus. Satis ita de decretoriis diebus diximus, febres autem omnes ferme decernunt: quintana, septimana, undecimana, septem & decimana, una & uigesima. Quæ uero graues sunt & acuta, trigesima, deinde sexagesima: quæ autem numerum hunc superant, longiores sunt.

HIPPOCRATIS DE POTIIONIBVS MEDICIS LIBER.

Que in potionibus medicis obseruanda.

Orationes autem medicas, si quis rite preparare uelit, hanc uiam teneat: primum quidem loci coelum, aeremue in quo languens fuerit, tempus anni, tempestatemque tunc uigentem, naturam, consuetudinemque languentis & morbi scire, cognoscereque contendat, deinde res quas porrigendas censuerit, earumque uires consideret. Nam si hæc prudenter pensentur, nunquam ferre, quantum

quantum in medico erit, languens periclitabitur.

Cetera in exemplaribus, que in manibus habueramus, desiderabatur.

HIPPOCRATIS DE VERATRO HELLEBOROVE LIBER.

Vo pacto diligenter prudētēq; ueratrum tam album quā nigrum in san-
guentium utilitatem & usum preparandum temperandūq; sit, summa cura
& diligentia nūc trademus tractabimūsq;.

De hac re plura non habuimus.

*Quod summo
pere cupiebas
nos prestare,
non posuimus.*

HIPPOCRATIS DE LAVATIONIBVS LIBER.

Vā languentibus commoda & utilia sunt, lauationum genera quōquo modo
utaris, hic tibi disceptabo.

Que preterea loco huic adscriberemus, non fuit.

*Lautiones he
desideraba-
tur.*

**HIPPOCRATIS DE GLANDIIS, GLANDVLISVE
PER OMNIA MEMBRA, LIBER.**

E glandijs uero glandulisue per omnia mēbra sic habet. Natura quidem
earum spōgiofa est, quæ pingues & raræ sunt, quandoq; caruncula uiden-
tur esse similes cætero corpori. Tamē nulla corpori similes sunt, sed ciner-
is colore, raræ, siccæ, friabiles, uenularum plenæ, quas si feces, sanguis al-
bus, pituita similis multus defluit, molles tactu sicuti lana sunt, quas digi-
tis si ualde teras & trices, oleosum humore multū emittunt, dissolunturq; & conterun-
tur, nec ualde dolent, sed cū corpore cætero afficiunt afficiuntur. Cum uero peculiari
suoq; morbo laborant, cū cætero corpore paulū uexant. sed hi morbi propterea sūt, in-
de tubercula phymatūe, strumæ, chæradesue seu scrophulæ, corpusq; ignis febrisue
habet: qd ideo illis euenit, quoniā de corpore cætero per multas uenas cauas, sanguinis
ue capaces, quæ in eas tendūt, humore facile trahunt, quo cōplēt. Qui humor fluctioq;
sic tractus, multus & morbosus si sit, corpus reliquū glandia glandulaeue ad sese cōtra-
hunt, simulq; & afficiunt & afficiunt, sicq; ignis febrisue accenditur, glandiaq; tumet
& inflammant. Plurima siquidem glandia glandulaeue sunt in corpore, sed magis & ma-
iores in cauis locis quā in articulis, quæ de locis sanguinolentis humorem sanguino-
lentum ad se trahūt, quæ quidem tanquam de superiore loco defluentem suscipiunt, tra-
hūntq; quæ tanquam in articulis creatā doloribus laboribusue & morbis humiditatem
faris magnā copiam in articulis suscipiūt, quam quidē articuli emittunt & emittere pos-
sunt. Sic in corpore nihil uestum fungidū & inane est, & si fiat, subito discutitur, nec su-
perbit, nam multū pauculūue si fiat, in glandia recunatur, transit & absumitur, sicq;
glandia tanquam lucent, coporis cæteri humiditatis copā superabundantē suscipiunt,
qua coalescunt. Quare ubi mollia, huda & cœnosa sunt, ibi & glandia, signū autem hoc
est, quoniā ubi glandia sunt, ibi & pili: natura siquidē glandia & pilos facit, horum lo-
corum purgamenta, quæ utraq; eundē usum necessarium capiunt. Hæc quidē quod fuit
perfluūt, pili uero de glandijs opportunū fluorem suscipiunt. Pili uero rata superflui hu-
moris in extremas partes affatim prorumpentis portione & copia pullulant, fruticant,
crescunt. Qua uero corpus siccū est, ea nec glandia nec pili sunt, tenera quidem loca con-
tinuo labore & exercitatione cōmota & agitata & humida, & glandia & pilos habent.
Secundum autem utraq; autem, ac utriusq; uenæ iugulares faucū & ceruicis & glan-
dia & pilos habent, sicq; in utriusq; axillis & glandia & pili sunt. Cumq; axillis æquo mo-
do inguina & glandia & pilos habent, nā hæc loca toto corpore caua sunt, superfluitq;
humoris facilia promptæ conceptacula. Præ cūctis enim quæ in corpore sunt hæc ma-
xime & laborant, defatigantur & agitantur, cætera uero quæ glandia habent, sicuti uita-
scera & intestina: nam & hæc glandia habent, sed maiora, non pilos tamen, sicuti omen-
tum, nam in terræ palustribus, cœnosis uliginosisq; locis femina fara nō pullulat nascun-
turue sed nimio humore illic stranguatur putrescuntq;. Semen enim illic uim patitur.
Copia quinetiā, multusq; humor uisceribus & intestinis uim infert, pilosq; emittere nō
sinit, maiorq; glādia nūquam alibi sunt corpore toto, quæ per intestina & uiscera uia-

*liber hic nō est hippo-
cratis, sed m. lib. hippo-
cratis de articulis.*

*252. b.
Glādule quæ
sunt.*

*Sanguis albus
de glandulis
manat.*

*Phymata chæ-
rades.*

*Quæ pene sūt
glandulae.*

Aug.

*Sata ubi non
nascuntur
viscerum glan-
dia magnæ sunt*

ginem sorbendo uagantur & crescunt. Nam uiscera & intestina humiditatem de uasculis fluentem suscipiunt, & in omentum reieciunt, omentum autem in glandia. Habent & renes glandia, nam hi multa humiditate satiantur complenturque; maioræque ferè hoc loco glandia sunt quàm alibi, humor enim superfluens ab renibus non sorbetur, sed in uescicam quæ inferior est, defluit. Quare si quid, quicquidue glândia de tubulis, fistulis & uenis lucrantur suscipiuntque, ad sese trahunt & retinent. Sunt & alia in corpore glandulae, sed admodum paruae: quare sermonem hunc metum nolo longius de proposito deerrare discedere, nam propter alicuius momenti glândulas & periculi hæc suscepta descriptio est. Nunc igitur ad superiora oratione redibo, de quæ ceruicis & faucium glândulis dicam, siquidem fauces glandulas utrinque habent, quæ & tonsillæ paristhmiæ dicuntur, quæ profecto sunt ad hunc usum comparatae, caput siquidem cauum & rotundum superiacet, humoris totius corporis superfluentis & nimij conceptaculum: nam exhalationes omnes supra corpus in caput mittit, quas rursus caput in corpus reiecit. quod enim superfluit, ubi sedem non habet, manere non potest, nisi caput laboret: quare sese cohibet, humorisque attractionem afficit, ac in glandulis ea fluctio conuertitur, fluentumque illud nihil molestat, donec modicum est, glândiaque superant. Nā si multum & acre superfluat, sicque ac glutinosum permaneat, inflammat, faucesque turgent, ceruicisque & conuertuntur, in auresque reieciunt, partesque siquidem utraque laborent, aures utraque afficiunt. Si tantū altera, tantū & alteram aurem uexant: sin autem ea fluctio pituitosa multa pigritate sit, hoc etiam modo perflamabit. Quæ perflammatio cum fluentum illud humidum, statariū, pigritumue fecerit, in strumas choeradesque, seu serophulas cōuertit. Quod longæ ceruicis collue peculiare uitium & malum est. Quod & in axillas confluit, cumque multum fuerit, sanies illic acris cogitur, tuberculaque phymatæ sic suscitantur: non minus & de superioribus locis humoris in inguina descendit: quod cum multum est, inguina tumere facit, inflammare & suppurare: quemadmodum & in ceruice & in axillis fecit. Quæ & bona & mala præbere uidentur. Et hæc quidē de his satis sint. Præterea uiscera & intestina cibo potuque plurimum satiantur complenturque, humorisque etiam, qui sub cute est, suscipiunt, qui omnis illic sicuti superiores sinuatur & protuberat, morbos tamen ferè nunquā creat: quemadmodum humor, qui in articulis est. Crebræ namque & planæ & explicatae glandulae, non cauae curuæ ue in intestinis sunt, ferèque nunquam altera magis quam altera sorbet, maiorque est, uel esse potest: sed in articulos paulum quid si confluat, tolluntur & protuberant. Tamen horū æqualitas in capite est, nā & caput glandulas habet, cerebrum glândulis simile: cerebrum enim album, fungidum non ualidumque est, quemadmodum & glandulae sunt, bonisque his glândulas afficit. Cui tale sit, quale dictum est, nam uices reddit: siquidem humiditate aufert, maiorisque eius partem ad postrema mittit, copiam uero maiorē mittit, quia cerebrum maius est quàm cæteræ glândulae, maius enim est, quoniam in latiore loco capitis degit, morbosque & maiores & minores creat quàm cæteræ glândulae, maiorisque eius pili sunt quàm cæterarū glândularū. Morbos autē facit, eū ad inferiora suam abundantem copiam demittit. Nā de capite tanquam decretorij fluores manant per oculos, per nares, per aures. Tres enim hi meatus fluoresque naturales capitis sunt, qui semper naturæ lege ritūue manant. Sunt & alij fluores per palatū in fauces, deinde in uentriculum superiore stomachonue, per uenas alij in sanguinem, spinæ medullam: qui omnes sepe sunt, qui mala molesta crebrisque humores demunt, quos nisi demant, protinus in eo morbi creantur, sicque in reliquo corpore. Quidā autē interiora non exteriora sorbet, sibi que molestiam maximam creant: quod si acre permaneat, cerebrum destillationem demittit, quæ cæteras fluctiones cōsumit, & ad sese trahit. Quodque superuenit, si multum est, non ante profluuiū sistitur, quàm defluens copia cōsumatur, parsque emitatur, pars intus remaneat, quæ semper crescit, suumque simile petit & illic consistit, humorisque trahit, morbosque creat, qui naturam debilitant. Quæ si quid uehemens & uiolentum patitur, magnopere afficit. Mala uero natura, si multa sunt, meatus prædicti, fluoresque uix ferunt, quodque superuenit, si præter rationem magnum & non consuetum est, auersantur, lancinanturque, cerebrumque ipsum detrimentum capiti, morbosumque redditur.

quod si lancinetur, plurimum perturbatur & agitur, mensque ipsa despicit & afficitur, cerebrumque ipsam totum hominem conuellit, secumque trahit: qui tunc nihil sapit nec cogitat, curatue, sed ferè strangulatur, malumque creatur, quod sideratio percussione, seu apoplexia dicitur. Sed si quod defluit acre, non sit multum tamen, & hoc afficit, mensque conturbatur, uariisque cogitat, prout fluor ille uarius fuerit, morbumque hunc infert, qui ridiculus & uarijs imaginibus homines agit. Sed si fluor ille oculos petat, lippitudines, ceteraque oculorum uitia creantur, pupillae tumescunt. Si uero nares petat, nasus lancinatur, nihilque grauius aliud patitur: meatus enim huius lati sunt, sibi que succurrunt. Præterea si quod de cerebro defluit, procul ab ipsis naribus aures petat, quarum meatus tortuosus & angustus est, diutius illic permanet, cerebrumque cum illis proximum sit, afficitur: quod cum affectum est, continuum fluorem in aures demittit, qui cum illic putrit, pus olidum emittit: quod & aliquatenus oculi præ se ferunt. Si per posteriora spinæ medullam hi defluxus petant, mortiferi non sunt ferè: si uero per palatum in uentriculum descendant, quamuis copiam uterque uentriculus capit, quam si demittant, morbus nullus inde gignitur: sed si pituita diutius in inferiore uentriculo maneat, conuulsus hileosue concipitur. Palatum etiam per fauces curationemque magnam arteriam in pulmonem fluentem demittit, quod si multum sit, diutiusque illic maneat, tabifici morbi phthisideeue creantur, pulmõesque pituita completur, pusque inde gignitur, quod pulmonem consumit, languentesque ferè nunquam euadunt. Medicusque mens si bonus, acris & dexter est, causam diligitur concipitque. Morbus hic etiam quandoque capitis destillatione spinæ medullam uenasque petit, sacrumque os podicis petit, coxendiciumque acetabula, tabemque phthisinque creat: languensque hinc & hinc marcescit, liquiturue siue tabescit, uiuereque non uult, nequitue: confectum nanque scapula, coxa, crura, pedes afficiuntur laborantue, sicque sensim longo tempore, tametsi curantur, omnino pereunt: maloque huic nihil opitulatur, sed hi sensim liquecunt & moriuntur. De capitis quidem glandulis destillationibusque hæc mihi dicta sunt. Mala etiam cerebri alia sunt, uti desipientia, furor, insania: quæ cuncta periculosa sunt, creanturque cum cerebrum affectum est. Præterea & alia glandulae in pectore sunt, quæ mammae dicuntur, quæ turgent, lacque creant concipiuntque, sed foeminae tantum: homines enim lac non habent. Mulierum quidem & corporis & glandularum natura rara, fungida fluxaque est, quicquidque nutrimenti sumit, totum ferme lac conficitur, quin & de locellis ipsis post conceptum partumque nutrimentum conceptus paritque in mamas proficitur: quod omentum compressum, & ab ipso foetu angustatum in superiora mittitur. Maribus quidem & loci angustia, & corporis densitas coheret ne glandulae, mammae uel magnæ nimis fiant. Marium enim corpus quid densum, ualidum uisu & tactu est: mulierum uero contrarium, quoniam molle rarumque est, humiditatem non emittit: marini uero corpus cum densum compactumque sit, nihil tale suscipit, laborque & exercitatio corpus eius corroborat ualidumque reddit: quod si quid superfluum eo corrumpat, quo suscipiat & contineat, non habet. Sicque ratio eadem cogit, & pectora & mammae, corpusque reliquum foeminae rara, fungida, mollia, non ualida esse propter desidiam, & ante dicta. Viris autem contrarium omnia ueniunt: nam superfluum corporis totius humoris copiam & consumunt & emittunt: contrarium omnia in foeminae demonstrantur, quibus cum morbus, uel alia calamitas uenit, mammae uoxque afficiuntur, hudaque uentriculum petunt, proptereaque multum spumant, caputque dolitant, istaque de causis morbose sunt. Nam quod de locellis uenit, lacque superfluum cum superiora conceptacula non habet, quo suscipiatur & emittatur, primis corporis uisceribus cordi pulmõesque occurrit & strangulat.

HIPPOCRATIS DE LOCIS IN HOMINE LIBER, quæ citat celsus lib. 2. in libro 5. c.

Ihi profecto uidetur nullum esse corporis principium, sed omnia æque & principium & finem esse: nam ducto descriptæ circulo nullum eius principium inuenitur. Similiterque morborum de corporis omni parte uenientium. Corpus enim suapte natura siccum morbis magis obuium est, magisque in morbis laborat, minus uero humidum: malum enim quod in corpore sicco

E 4

de locis. i. de particulis sic. n. nominat gal. p. de locorum affectionum notitia in primis capitulo et in primis lib. 2.

Sideratio apoplexiae.
Morbus imago
gignit unde,
Lippitudo.

Putrulentæ aures.

Palati destillatio.

Tabet.
Pulmo qui consumitur.

Medicus causam querat.
Phthisis.

Cerebri alia mala.

Mammae.

de lactis generatione vide 36.

Locelli confectio.

runi foetu.

Mariarum corpus quale.

Corpus maris minus magis siccum.

quale.

quæ ex facmine morbo

est, compingitur constringiturque locoq; uno quiescit, quod autem in humido perfluit, modòque hanc corporis partem occupat, habetue modo illam, semperq; sese motitane do quietem ducit dare, citiusque sedatur, tanquam non compactum constrictumue, quod autem compactum est, modo hinc modo illinc singula corporis membra petit, morbumq; facit statim, sicuti uentriculus capiti, caput carni uentriculòque, ceteraque cuncta sic & eadem ratione fiunt: quemadmodum uentriculus capiti, caput carni uentriculòque. Cum enim uentriculus modice nò demittit, semperq; intret & contineatur, humiditas cibis & potionibus ingestis contracta corpus irrigat; quæ cū multa est, uentriculòq; septa retentæ, caput petit: quò cum peruenit, capitisq; uasculis nò capitur, quò libet per caput fluit, perq; tenue ossiculum in cerebrū penetrat, parsq; eius ossiculū intrat remanetq; pars circa cerebrum per tenue ossiculum uagatur: quæ si uentriculū repetat, morbum illi facit: si quò libet perfluat, morbum alium facit, ceteraq; uario modo uexat. Sicq; mala per ea quæ morbos inferūt, rite digerere poterimus, quicq; enim morbi principii optimi faciliq; curabit, Corpus enim semper idem est, isdemq; constat: simili tamen modo & parua eius membra & magna & superna & interna inter se nò habent. Nam si quis minimam corporis partē malo aliquo afficiat, corpus totū sentiet, quantumcunq; sit, propterea quod minima pars omnia habet, quæ maxima portioq; eius minima paruum quantumuis si patiat, quamprimum hoc ad suam congnationem gentilitatēque defert, bonum malūque fuerit: propterea corpus præ congnationem cuiusque etiam minimi & doliat & latatur: quoniam in minimo partes omnes sunt quæ in maximo, ac ea quòdque ad sua defert & omnia nunciat. Corporis em natura rationis in medica arte principium est, Primum quidem foramina sunt, per quæ audimus, Loca nanque uacua, quæ circa aures sunt, nihil aliud audiunt quàm uocem, strepitum, sonitum, clamorēque, siquidem quod per membranam in cerebrum penetrat, liquido auditur: nam solus meatus est foramenue membranae cerebrū inuoluentis circumdantisue qui in cerebrum tendat, nares autem uersus nullū foramen est, cum sit earum natura spongiosa, fungida, uespeticq; similis, propterea plus audimus quàm odorē, plus em clamor spargitur quàm odoratio. Præterea in oculos eorumque aciem quædam tenues uenulæ de cerebri membrana tendunt, quæ purissimo humore de cerebro descendente oculorum aciem pascunt, qui & in oculis comparet: quæ uenulæ cū siccescunt, oculorum aciem perdunt & extinguunt, Tres præterea membranae tuniculae uel uel oculos circumuallant, custodiunt & conseruant. Superior crassior est, media tenuior, tertia tenuissima, quæ humorem conseruat: quarum superior quæ crassissima est, cæcitatem infert, media & ipsa periculosa est, cum frangitur: quædam enim sicuti bula uel uelicaue protuberat. Tertia quæ tenuissima est, quæque humorem conseruat, & ipsa periculosa est omnino. Cerebri uero tunica membranae uel duæ sunt, superior quæ crassior est: quæ uero cerebrum tangit, tenuior: quæ si uulneretur, non coalescunt, nec eadem permanent. Præterea uenulæ quædam per carnem uerticem petunt, penetrant, quæ ossiculo coherent: per carnemque alia tendunt, duæ quidem de uertice recta, quæ supercilia committuntur, & in oculorum angulos definunt, unaque de uertice in nares fertur, illicque in utramque charitiginis partem scinditur. Duæ alia uenæ secundum tempora feruntur inter aures & tempora: quæ oculorum aciem premunt, semperque saluunt, quæ solæ sanguinem non habent. Sanguis enim ab illis regreditur, qui superfluent sanguini occurrit prægredique nititur: quod ille non patitur, sic in a se se concurrente uenulis pulsū præbent. Species autem uisusue oculorum acies humore qui de cerebro fluit, pascitur, cum uero plusculum de uenis capis, fluore eo perturbatur, in seque esse non uidetur, præque oculis cursitare agitarique uidentur modo auicularum effigies, simulacraue, modo lenticulae nigrae, quæ uidentur facilem impediunt, ac quædam alia. Duæ uenulae inter aures uenasque alias inter aures feruntur, quæ aures premunt. Duæ uenæ alia de ossiculi coniunctione in aures feruntur. Quædam autem ad corporis inferiora conuertuntur. Duæ quidem uenæ secundum ceruicis neruos tendunt: quæ secundum spinæ uertebrae inter

Corpus quale

u. hanc. rantes le. Ait. it. affirmantue.

Corpus humanum medici marta est. Auditus. Odoratus. Narium qualitas.

auris plus auditur. q. odor. us. Species acies ne quo pascitur. Tres oculorum tuniculae.

Due cerebri tuniculae. Venula capitis.

siq. bene que apparet in loco nasi. me pulsatus in corpore que cognosco non habet.

Que imagine culas pre oculis cursitantes creant. Venarū digressio.

nes. gal. in lib. introducto. seu malico in parte de interioru anath. dicit q. oculus ex hippo. sectetia nec duas tunicas et vide hie pag. 403. h9.

Digit. articulum faciunt. Digni plures habent articulos, tres unusquisque, unum quidem inter ungues & iuncturam, alium in iunctura qua digitus flectitur, tertium qua digitus manui committitur. Duo autem articuli sunt in coxendicibus, qui acetabula cotulae uel dicuntur, coxae quae his committuntur: secundum uero coxas duae aciculae protenduntur, una intus, altera foris, neutraque in articulum prouenit, sed in officulo in ipsa coxa figuntur. *Coxa.* Coxa autem ipsa superne acetabulo committitur, ubi sic bipartitur, uti pars ea quae in acetabulo mittitur & inclinatur, rotunda, laeuigata, puraque sit (summa pars); pars uero quae minor est, in bifurculo protuberat, secundumque nates subter comparat, coxendixque seu ischion dicitur. *Quin & genu coxae officulum uersus bipartitur, quarum duarum partium tibia quae uocatur tanquam in cardine commode connectitur; superiori uero parti mola patellae superiacet, quae in incessu humorem de carne descendente ab articulo reijcit.* Secundum uero tibiam duae aciculae protenduntur, quae subter ad pedis talos finiunt, superiore uero parte ad genu articulum non perueniunt, pedem autem uersus in talis tibia articulum habet, sub talosque alterum. Pedes etiam plures articulos habent, quemadmodum & manus, pariterque numero & modo cum manibus digeruntur. Plurimi praeterea in corpore sunt articuli, non simili tamen modo in omnibus, sed alijs alijs, tamen haec quae scripsimus, similia, similique modo in omnibus sunt: uenulaeque aliae in alijs sunt, sed nullius momenti. Muci uero, humoresque glutinosi naturaliter in omnibus sunt; qui cum puri sunt & defecati, sani sunt & ualent, facilesque agitantur articuli, qui si fluxentur, laborem & dolorem inferunt, cum de carne humor qui uexet, eo confluit. Primum quidem articulus, iuncturae cogitur: nam humor qui de carne eo confluit, lubricus fluidusque non est, deinde cum multus sit, articulum ualde protendit & tumefacit, nihilque madefacit, de carneque semper illuc defluens siccescit, cumque multus sit, articulusque eum non capiat, defluit, maleque coactus nervos qui articulum connectunt, protollit, tumefacit & dissoluit, proptereaque claudicare facit: cumque humoris plurimum illuc defluerit multum claudicante cum parum, non adeo afficiuntur. Praeterea uentriculum esculenta potulentaque intrant, de quo uentriculo fibrae uenulae uel in uescicam tendunt, quibus humor liquatur colaturque, qui tunc ualde multumque defluit, cum caro ualde refrigeratur uel calefit, uel inflammatur. Defluentes uero frigore fiunt, cum caro uenaeque capitis carne horrente contenduntur & coguntur, humoremque unam cum carne exprimunt de mittuntque, quae caro & ipsa exprimit: contra pilique & capilli tanquam simul undique ualde compressi subriguntur, hincque quod exprimitur quod libet defluit. Calore uero defluit, cum calore rarefacta caro meatus & exitus fecerit, humorque calore tenuetur: nam humor omnis calore tenuatur, tuncque cedens defluit super inflammatione. Tunc etiam humores defluunt, cum caro super inflammata humoris completur: quem cum non capit, quod libet demittit, donec meatus exitusque fluctionis comprimitur praegracilitate. Quinetiam quandoque humores defluunt, cum corpus siccescit: nam corpus tanquam cum humore conueniens communicans uel humorem suscipit receptum, deinde quod libet agit emittitque, corpusque sic cum remanet: quod facile est illi agere quod uelit humores, cum uacuum sit, praeterque gracilitate tumescere, capereque eum non possit. Praeterea cum inferiora siccescunt, superiora humescunt, superiora enim uascula humidiora sunt quam inferiora: nam in superiore parte plures uenae sunt quam in inferiore, capitisque caro cum minus humoris eget, capitis humor facile quod uelit corporis siccitate agit pellit uel: nam faciliores patentioresue meatus aditusque sunt agenti quam actio, meatusque ipsi hoc lucrant, uti sicci remaneant. Suapte enim natura quae humida sunt facilius descendunt, paruula etiam si quadam necessitas, uis & impedimentum his fiat. Septem autem sunt capitis humoris fluores, unus quidem in nares, alter in aures, tertius in oculos: qui quidem patent, praesertim de capite in oculos: cum uero in pectoris alueum deueniunt, quod praefigore sit, in bilis illic uertitur, magis autem in pectoris alueum frigore humor defluit, quod facilius est fluori in curculione gutturis, cum tectum clausum non sit. Praefrigore uero biliosi haec de causa magis laborant & afficiuntur, quod caro cum illic fluore remaneat, non quiescit, sed concutitur, quae concussa, praesertim deambulatione molestia paritur. Purulenti uero sunt,

fiunt, cum in pectoris alveis humor defluxit, & illic putrescit. Tabifici, cū in medullam defluit, tabes quin alia sit, cum in spinæ uerthebras defluxit: cum in carnē, morbus aquæ subter cutem hydrops uē gignitur, quod sic dignoscas, partes anteriores sicca sunt, caput, nares, oculi, qui hebescunt, luridi lutei uē fiunt cū reliquo corpore, nihilq; spuit, etiā si multum defluat: nam hic fluor per medias carnes & anteriores & posteriores defluit: qui si posteriora petat, anteriora siccat: posteriora uero humefacit, magisq; interiora secundum uentriculum, extra uero secundum nares: propterea corpus magis extra quā intra durefcit, meatūsque siue foramina firmiora & latiora habet: quæ si sordibus claudantur, sibi in seipsis opitulantur, cum nihil hac defluat, latioraq; interiora redduntur: quæq; medio loco defluunt, tenuiora, fluor autē utpote qui de altioribus defluat, parua tenuia que habet quæ opponantur, carnem humoris complet: qui humorem cibi potūsque confluente corrumpit, qui cōmitione hac corruptus, quodq; cum eo de capite defluit, corpus pascunt auctantque: carnes uero nimio morboſoq; humore nutritæ uigescunt pullulantque, hydropisque aquæ uē cōplentur. Si uero partū defluat, coxendicē sicuti ad uē, pudentūque uicia creat. Cū amplius non defluit, cūmq; quod defluit, pusillū est, ac undiq; deiectū, ad articulos cōfugit. Quæ mala fiunt etiam, cū hic morbus sanescit, quidq; in carne relinquitur, quod nec intro nec foras prodire possit: quodq; cū exit, tubercula per cutem fulcitat, quodq; cedit, petit, eoq; cōfugit, quod se recipit, articulos scilicet ac uel articulorū uel coxendicū morbū facit. Si uero nares contumescant, pituitæq; complentur: quam constrictam uel medicamentis, uel suffimentis extenuato, nec auertito: nam si auertatur, quicquid corripit comperitue, mutilat & ladiat, præsertim si multum & magnū sit quod defluit. Cū autem aures petit, primo quidē uehementer decurrit, & laborem præbet, donec pureſcat: cum autē defluere didicit, consuetudinē uē fecit, nihil amplius moleſtat. Medicamentū huic sic dolenti natura calidū oleo amygdalino ne potius subactū tepidum inijcito, postq; scapulas cucurbitulam admoeto: si dextram partem doleat, sinistra: si sinistra, dextra, locūque ne pertundito, sed solā attrahere sinito: qui dolor si his non sedetur, medicamenta naturaliter frigida non calida infundito, potionēq; dato, quæ per inferna purget, per superna uero non, quoniam uomere nihil opitulatur, ceteraq; refrigerato, semperq; modum sanitatem non facientē mutato, si uero peius faceret, cōtrario adhareto: sin autem ad sanitatē tenderet, nihil mutato, nihilq; adiungito, nec minuato. Si uero res ad fistulamentū suppuramentū uē tenderet, multatq; sanies purulenta & olida deflueret, hoc modo huic facito, medicamento siccante spongiā tingito & peruoluto, auditionēq; quammaxime intro dato, naribusq; purgamentum admoeto, quo quæ in aurem defluunt, eō deferantur & reuocentur, ne in ea put redeant quæ morbosa sunt. Cum autē oculos fluor ille petit, oculi turgent & inflantur, hunc liquido uel sicco medicamento insperſo curato. Sin autem subito inflammentur, nihil linito, sed quammaxime subter urito, uel medicamento aliquo subducto & extenuato, ea ueroq; ne uomat: si uero uti lapilli subter currerent, medicamento liniato, quod plurimum lachrymare cogat, corpusq; reliquū mafeſcito, curatoq; uti perflammentur, humidioresq; subtiliores, & extenuatiores oculi reddantur, lachrymamq; coagulata demittat. Cū uero paulatim in oculis defluat, pruritūq; suscitabit, medicamento quod siccat, paulatimq; simul lachrymas ciat, hunc linito, medicamentūq; naribus dato, quod paulatim nō plus quā acetabuli mensurā educat, defluctionēq; oculorum siccat, sepiat, retundat, in naresq; deducat. Medicamenta uero ea totum caput purgant, quæ ualida sunt: quæ talia non sunt, de oculis nares uersus deducunt. Sin autem in carne & ossē mucus humorue glutinosus est, humorq; inter carnem & os in oculos defluat: quod sic dignoscas, caput si tentes tangasue, cedet, pustulosumq; deprehendes, oculique nō lachrymabunt, palpebræq; non ulcerabuntur, nec lancinabuntur, languens que acutius cernit: quod fluor ille falsus non est, utpote qui de cerebro non descendat, sed mucosus potius sit: hunc sic curato, medicamento non ualido caput purgato, corpusque cibis medicamentisque subducentibus emaciato, uti siccescat: quod cum feceris, medicamento naribus indito defluctio illa eō deducatur: oculis uero nihil

Tabifici.

Hydrops.

Quæ mala
hinc ueniunt.Cum nares tu
ment.Cum aures fla
tio petit.Cucurbitula
quo loco in hoc
danda.

Quæ potio.

Ch oculi fluo
re uexantur.Profluuium
oculorum.

Medela.

ff. istu. curadi motus

Cum fulgent oculi.

Medela.

Tumor oculorum.

capitulum. Peripneumonia, pleuritidis, qui differant.

Purulentus.

ff. hoc

Tabes phthisis.

Pus intus quid faciat.

ignis phthisis et alibi

apponito: sin autem ne sic quidem sanaretur, caput ad os usque recta secatio pluribus lineis, si res poscat, uti quamprimū fluor ille per eas defluat, quæ facile postea curabuntur sanabunturque. Si uero res hoc pacto ad finem perduceret, bene habebit: si minus, fulgorisq; semper præ oculis cursitarent, periculum est, ne assidue subluendo acies hebescat: quod abstinentia aliquareus moderabitur. Si uero purus humor uel cruentus & liquidus aciem petat, oculi acies rotunda non uideatur esse, quoniam cruentum illud intus apprensus impedit, facitq; uti rotunda non uideatur: semperq; quid præ oculis cursitare uideatur, nihilq; uere & perfecte cernit, huius uenas, quæ aciem premunt, semperq; saluât, & inter aures & tempora sunt, urito: cumq; hoc feceris, ne quicquam in oculos mittat, medicamenta madefacientia superponito, plurimamq; lachrymam educto, uti quod in oculis est, morbumq; facit, eluatur: sin autem oculus debilisca, mollibus lenibusue, cōstrin gentibusq; medicamentis utitor, constrictum ulcus uti in angustū redigatur, cicatrixq; renus sit, cum autem oculi turgent, lachrymare succurrit. Cū quid in pectoris capsulæ alueum defluit, bilisq; sit: qd hoc signo patet, quoniam illa dolitant, clauisq; iugulum ue qua ea dolitant, dolore uexatur, febrisq; uenit, linguaq; superior pars lurida fit, con cretaq; spuit: morbi uero huius septimano uel nonario periculum est. Cum autē utraq; costarum latera dolitant, pulmonis uitium est, peripneumoniaue: cum uero tantum alterum, costarū morbus est pleuritise, quæ propter hoc fiunt, cum de capite per curcusionem & arterias quid in pulmonem defluit, pulmoq; utpote cū spongiosus, fungidus, siccusq; sit, ad sese quicquid humoris potest, trahit, quo maior efficitur, cumq; multū & ualde defluxit, fibræ eius crescunt, latusq; costarum utrunq; perringunt & lancinant, pulmonisq; uitium peripneumoniæ faciunt. Cum uero solū alterum, costarū morbus est pleuritise, sed pulmonis malum periculosius est multo, uehementiusq; præcordia, clauis, illa dolitant, linguaq; multo luridior pallidiore sit, præq; fluore fauces dolitant, uehementisq; lassitudo & labor corripit, spiritusq; angustia sextanum uel septimanum inuadit, nisi ualida febris septimanum dimittat, perit & strangulatur, uel utrunq; si uero nonarium, cum duos dies intermiseric, resumat, plerunq; uel perit, uel purulēus euadit: si duodecimanū, purulentus sit: si quatuordecimanū, sanescit. Nam qui pulmonis uitio uel costarū morbo purulenti fiunt, & nō pereunt, sanescit. Purulenti uero pleuritise fiunt, cū sicuti biliosis defluit: sed biliosis multū defluit, cūq; defluxit, cessat, purulenti uero minus defluit, sed nō cessat: purulenti quinetiā fiunt, cum minus q̄ expedit, excreant, uel in pulmone defluat. Nam quod in pulmone fistitur, quodq; superfluit, pus efficitur: pusq; in pulmone consistens, uel in pectoris capitulo alueoue, ulcerat & putrefacit: cumq; ulcerauit, deq; ulcerato putrefactoq; deq; eo quod superintrat, superfluit, caputq; magis afficit, & in pectoris alueū & in pulmone de ulcerato magis defluit: ulceratq; tractata recrudescunt, uti etiā si quod de capite fluit, cesset. Quod de ulceribus fluit potest abunde morbum præbere: purulentus etiam de ulcere sit, qui morbus facili or est, fit & extra pulmonem, sed potissimū de fractura, cumq; caro dehiscit: hoc enim loco pus consistit, coitq; quod si quis corpus concutiat, redundat & fluctuat, sonat & afficitur, quæ perurito. Tabes autem phthisis gignitur, cum eodem, quemadmodum in purulento per curcusionem uenasq; quæ de eo pulmone petunt, defluit: nam in pulmone sensim & assidue defluit, humiditatemq; non multā in pulmone cogit. Nam qd superfluit in curcusione cogitur, paulatimq; descendit, nec perluit, sed tussiculam suscitatur, cum in uentis fluor detinetur: utpote cū angustos meatus habeat, locum angustū spiritui præbet: quod spiritus angustiam suspiriæ facit: nam tanquam deficiat, semper spirare cupit, ac in pulmone concussio & lacinatio gignitur, utpote cum humor ualidus non sit. Cum uero plurimū de capite fluit, nulla in pulmone cōcussio, lacinatio ue fit: nam quod in eum superfluit, plurimū est. Purulentisq; de his tabificis fiunt, cum humidum corpus est: cum uero siccum, de purulentis tabifici fiunt, purulenti sic patent, di gnosciturue, labor per exordia, præcordia, & illa, uentremq; corripit. Cū uero pus iam illic consistit, labor similiter habet, tussicula uexat, pus reiectatur, spiritus angustia corripit: sin autem nondum in uentrem peruenit, concutit, ac tanquam in utero sonat: sive rō nihil

ro nihil horum sit, purulentia tamen maneat: quod sic captabis cognoscere, plurima spirandi difficultas cum habet, molestatur, sonantius, raucius, breuiusque loquitur. genua pedesque tumet, sed uenter magis in quo pus est, simulque pectoris capulum laborat, membrorumque dissolutio subsequitur, corporeque toto sudor manat, modoque sibi calidus, modo frigidus esse uidetur, ungues contendantur, uentriculus calefcit, quibus purulenti dignoscuntur, hæc sunt. Cum uero post in spinam defluit, tabes phthisisue huic talis fit, lumbi dolent, capitis anterior pars illi uacua esse uidetur: nam bile uexatur, hæc autem in his periculosa sunt, si color luteus arcuatusque & icteros in oculis comparet, si ungues liuescant, corpus ulceretur, liuescantque quoque uersus ulcera, si corpore toto non sudet, sed tantum aliqua parte, si febre durante uiride sciret, uel si hoc cum in pulmone retinetur, non excreet, quæ diligenter obseruato num ne sint: nam si hæc sunt, fauces cum spirant, sonant, spiritus etiam angustia singultusque molestant: quæ periculosa sunt, si febris discedat, & hæc in pulmone remaneant, lubrica sit alius, duret imbecillitas nec ne, hæc enim laterum costarumque morbi pulmonisque periculosa sunt, laterario pleuritide hæc facito, febrem ante septem dies ne sedato, poculo multo aceti, uel aceto & aqua utitor, crebroque hæc porrigito, uti madescat excreet: dolorem uero per medicamenta ex calefactoria sedato, sorbitionem quæ excrementum moueat, porrigito, quarantis balneis utitor: quinto & sexto oleo perungito, septimo ne lauato, nisi febris cessura sit, uti balneo sudor eliciatur, quin etiam quinto & sexto medicamentis excreantibus & uehementissimis utitor, septimum diem uti quam facillime transigat. Si uero die septimo non sedatur, nono sedabitur, nisi quid aliud periculosum ueniat. Cum autem febris cesserit, sorbimenta non ualida porrigito: si uero singultus fiat, corpusque iuuenile & ualidum sit, potum subducto, cumque febris cesserit, sorbimentis triticeis utitor, si autem militisque pulmonis utitur curato. Purulentorum uero caput medicamentis non ualidis purgato, sensimque rem ad nares deducito, cibisque lubricis utitor. Cumque de principio malum longum sit, profluuiumque conuersum & directum eo sit, excreet facito, tussiculam que moueto, medicamentis & cibis infusaneis madescentibus utitor. cum autem excreare uoles, plurimos cibos flosos, pingues, uinum asperum porrigito, cum sic habuerit, tussicula ueniet. Tabificos etiam similiter curato, cetera præterquam non multa cibaria, nec obsonia plura quam cibaria danda sunt, uinumque dilutum aquosumue super cibo propinato, ne calefiat, nam corpori non ualido si caliditatem præbeas, ac utraque simul calefacias, caliditas illa plurimum fluentum mouet. Cum autem per palatum in uentriculum defluet, compunctio subter sit: huic uero si dolor in uentriculo sit, primum medicamento uel iure subducto, deinde ualido medicamento utitor, cibisque lubricis dum dolet, cum dolor cessat, cibis ualidioribus utitor: similiter & cum dies multos compunctio habuerit, curato. Si uero debilis esset, præter debilitate nihil illi dari posset, primo pilularum cremore subluo, deinde stringente uel repercutiente aliquo utitor, cum uero per carnem post tergum in spinæ uertebrae & articulos defluet, morbum aquæ subter cutem hydropaue creabit, quem sic curato. Caro quæ inter uenas in ceruice est, candenti ferro tribus lineis aperiatur, deinde cicatrix quam tenuissima ducatur, cumque sic locum hunc septo circumdederis, medicamentum ad nares dato, quo fluentum illud deducatur & debilitetur, donec aliò conuertatur, capitis anteriora calefacito, posteriora frigefacito, quo facto cibaria ualde pituitosa dato, capitis anteriores fluctiones uti dilantur: quod cum feceris, si quid prius quam hoc fecisses, in corpus defluxisset, sic curato: si magis in carnem deuenierit, extra foueto: si uentriculum uersus & intro, quod foris non pateret, medicamentum potandum dato: sin autem in utraque defluat, utrinque subtrahito. Nam curandum est uti quam proxime emigas, siue superne, siue per inferna, siue quacunque corporis parte commodus exitus sit. Cum autem humorum defluctione coxendicis morbus istiusue sit, cucurbitulam ad mouendo detrahito, nec peritundito, medicamentaque calefacientia propinato, cucurbitula uti per cutem medicamentorumque per inferna prodeat: nam cum defluctio hæc exitum non habet, articulos quodque cedit, petit, sicque coxendicis morbum istiusue facit. Tabes uero phthisisue post tergum pergit.

Tabes phthisis
siue pnce.

Att. hoc periculosum
est et phthisis

Ad laccu
Pleuritica.
Multum aceti
quibus datur.

Ad pulmonis vitium
Purulentorum
medela.

Ad morbum excreantem

Tabis curatio.
Palati defluxus
quid causetur. Att.

Hydropsus et eius curatio

istius est morbus
deleat. unde hic celi
chronion. s. e. p. in fine
relic de hoc iudicium.

Tabes phthisis sine spina, ex eius medula.
ibus lictu au corpus taceat
 spinæ vertebrae & articulos si fiat, caput languētis medicamēto non ualido purgato, dū auertatur defluctio nutritiūq; superiore uitior. Medicamētum aut elaterium, quōd ue per inferna purget, propinato, lacte q; subluo, cetera fomentis curato. Cum uero lien in febre turgescit, corpus autē emaciatur: nam isdem & lien turgēt & corpus tabescit; cum autē corpus tabescit & lien crescit, simul etiam cū corpore & omentū emacescit; nam eius pingue liquatur, quo cum uacat, lien turgidus aquā eō defluctionemq; uertit, uropore proximum cum sit, ualculāq; uacua habeat, eam sulcipit, quæ cum semel corpus male habeat, in morbosum & periculosum uertitur, nisi quis bene uertat & disponat. qd sic curato, Medicamenta quibus aqua ea purgetur & educatur, propinato, pituitosissimāq; porrigito: si uero ne sic quidem leuetur, tenuissimis ferramentis quammaxime superiore cutis parte duabus lineis urito circa umbilicum, quarū una in umbilicū tendat, quotidiēq; quantū uideatur, educito. Hoc quidē periculosissimū est, sed in ijs etiam cū periculo tentandū est: nam si nancisceris, sanabis: si minus (quod plerūq; uenit) diū hoc patietur. Puerorū autē aquam subter cutem hydropāue sic curato: turgentia, plenāq; aquā qualibet corporis parte scalpro gladiolūue secato, crebro q; non multam aquā educito, foueo q; semper q; quod aperueris, calido medicamento linito. Laterum uero morbus siccus & sine fluore pleuritice sit, cum siti magna pulmo siccefcit: qui cū plusquam suapte natura sit, siccefcit, emaciatur, afficitur, præq; inq; peria in costas reclinatur, quas lancinat, humoremq; illic inuentum attrahit & accendit, laterumq; morbū pleuritice facit: tunc costæ clauisq; dolent, febrisq; aduenat, albumq; puitur. Multis hunc potio nibus curato, lauato, doloris medicamentū propinato, ceteraq; quæ excreare faciant, porrigito: quæ si facies, septimanis sanescet. Morbus enim hic periculosus nō est. Ciba riā nulla hoc tempore porrigito: cū uero corpore superinflammato pituita bilisq; inclu sã quiescūt: nihil exit, neq; subit, nec agitur, cumq; lassitudo, labor, febris, plenitas ha bet, tūc multū subluo, liquido linito, quammaxime calefacito, calore uti patefacto, cor poreq; aperto per sudorē exeat quod uexat, quod tres uel quatuor dies facito, siq; his nō sedetur, medicamentū quod bilē ciat, propinato, febre q; refrigerato, priusquam quar tanus fiat, medicamentū tamen corpore turgente ne dato. Parū enim proficeret decer neretue, sed cū emaciātū sit, porrigito. Sin aut febre uexaretur, cibū ne dato, nec forbi s mētis producito: sed tepidā aquā, multūm q; cū aqua acetū crebro multumq; dato. Nam poculum frigidum tepidum si detur, manans per corpus morbum sudore uel lotio, uel subductione deducit, corpus enim penitus apertū pirat, mouetur, quodq; cōferat, sem per agit, si uero gracile & extenuatum febris urat, certum est febrem hanc pituita nō ue xare: quam si quis præbendo nutriat augeatue, perq; pituitā inflammet, nec sic cōferat, febrē uie sedet, certū est non oportuisse sic febrē enutrire præbereq; sed medicamentū propinare, quo uel per inferna superatue, uel qua libet febris amoueretur: si per infer na, commodius uideretur dare quæ per inferna demitterent: si per superna, quæ per su perna deuocent. Præterea medicamenta ualida non ualidis non dentur, sed non ualida: ualidis autem & robustis, ualida. Potionibus uero forbitionibusque febrium impetus & seruoies sedato, febre q; medicamēto refrigeratorio, delphinio cammarouē, uel alia re simili diluito: cumq; refrigeratorio nauicabit, calefactorio uitior: si uero his non seda retur, id refrigeratoria redito. Morbum quidem regium arcuatūmque, seu icterōn cū cu randum sumperis, hoc modo curato: pinguefacientibus cibis nutrito, corpusq; poti onibus & balneis madefacito tres uel quatuor dies: cum uero maduerit, purgato defic atoq; pinguique statim submoueto, medicamentūmque (si queat) quod undiq; hu miditatem educat, propinato, caputque purgamento non ualido purgato, lotiūm q; mo uentia & ante & post cibaria potato, si per hoc tempus humiditatem commotam pur gaueris, potum amoueto, ne corpus post hoc tempus nutriatur, crescat madefaciatue: cum autem emaciaris, & balneis purgato, cucumerisque agrestis radicem in tenuia se cato, in aquaque decoquito, qua subluo: medicamenta uero biliola ne potato, corpus ne magis perturbent cōmoueatue, cum uero siccefcet, medicamēto cibōue nullo sub ductorio nutrito, sed uino diluto aquolōue, ruboremq; adducenibus uitior. Si uero pallor

pallor, luridusque color & luteus perseveret, rursus subducto, tamen nullo modo penitus siccefacito, color ille ne compingatur, penitusque inhaereat. Sacrum praeterea teretrumue & ferinum ulcus corpus si propter hoc inuaderet, caroque circum ulcus inflammaretur, marginisque labiae tumescerent, ulcusque subhudesceret, sanies sicca influeret, quae ulcus compingeret: quod propterea compingitur confrigiturque, cum sanies non exit, sed in carnem relabatur. caroque eam suscipit, utpote cum inflammatione turgeat, quae cum eo peruenit, marcescit ac turget, medicamentis hunc madefacito, ulcusque linito, uti madefacto ulcere sanies defluat, sub carneque non retineatur, fluentiaque ulceris refrigerato, medicamentisque compescito, ne caro laborans & affecta colluiescat, neque diffraeta refluat. Caetera uero ulcera refrigeratorijs circumlinito, superque madefacientia ponito. Morbus autem anginae cynanchosue fit, cum faucium uenarum sanguen compingitur confringiturque: quod de poplitum manuumque uenis detrahito, si multum subducto, uti quod morbum facit & praebet eo deducatur, conuellaturque, si magna ulcera habeat, bene tractato, lenitoque. Mala quidem omnia per exordia bene curetur tracteturque, quaeque defillationibus, defluctionibusue gignuntur, ea primo compescatur, quaeque de re causae alia sunt, similiter curato, sublato morbi principio causae. si quod defluit, multum est, deducito: si pusillum, diducto compescito. Si capitis os diffractum comminutumue est, periculosum non est: quod hudis medicamentis curato. Sin autem diffusum, fissuraque penetret, periculosum est, quod terebrato, ne sanies per ossis fissuram influens cerebri tunicam membranamque putrefaciat: nam quod per angustum influit, nec effluit, molestat, hominemque in furorem & insaniam agit: quod inquam terebrato, sanies per os terebratum uti non solum ingressum, sed etiam exitum & qui dem latum habeat. Medicamentis ad sese humiditatem trahentibus utitur, subluitoque. Caput febricitans ne purgato, ne in furorem & insaniam agatur, nam medicamentis caput purgantia calefaciunt. Calor enim medicamenti calori febris additus furorem & insaniam facit. Moriferorum autem capitis uulnerum signa sunt haec, si quis recens uulneratus percussusue bilem atram uomat, moritur: si soporetur, si singultiat, si debilitetur, si subito macrescat siccefactusue perit. Cum leuiter febrieti pustulae ulcusculaeue suboriuntur, cum debilitato & non potenti uulnus circumliuefcit: cum alio morbo laboranti & debilitato liuor scaturit, mortiferum est. Cum quis postquam medicinam potauit, laborat afficiturque, supraque & infra demittit: si uinum primo dilutum meracius, deinde crebro potabit, sedabitur. Medicamentum neque uomitorium, neque singultorium dato: si bilis sua sponte supra uel infra prorumpat, difficiliter sedatur: nam quae sua sponte prorumpunt, corpori ui & uiolentia aliqua illata pelluntur: sin autem medicamentis defluat, nulla re cognata & coniuncta cogitur, cum uero sic affectum uomitusque laborantem cures, statim uomitionem ne sedato, quia singultus aduenteret, quem uomitio tollit. Nam uomitus defluens per se sensim postea sedatur. Sin autem qui haec patitur, debilis esset: cum uomuerit, huic per medicamentum somnum conciliato: nam sanguinem morbum facit, dolorem plurimum praebet, pituita uero non. Medicorum in morbis nemo scit consuevitue medicamentum nisi ualidum propinare, quo si leuetur, conuerterendi uia mutandiue patefacta est, quae est emaciare: si uero non leuetur, contraria peragunt: si emaciare non confert, perflammare contulerit, crebroque commutant. Tu uero mente hac in morbis utitor. Si quis languens ualidus & robustus sit, morbo iam debilitato medicamentum ualidius porrigito, quod si quid sanum inest, non laedet: contra, non ualidum morbum, etiam si quid suscitet. Cum uero morbum quidem ualidum languentem non robustum nanciscaris, medicamentis non ualidis rem dirigito, quae morbum sensim debilitent & superent, languentem nihil debilitent. Nam ars exercitatoria medicisque contrariae sunt inter sese, siquidem exercitatoria nullius mutationis eget, medica uero contra. Sano enim praesentem statum modumque mutasse nihil confert, si qua per morbos ulcera suscitentur, quae corpus magis quam morbus afficiant, medicamentis sume quae simul curato. Capitis profusio uomitus confert. Mala uetusta difficiliter curantur quam recentia: quare mala uetusta primo noua facito, duritiam uulne-

*Sacri ferinum
ue ulcus.*

Cynanchos.

Atq. dicitur istum

*Capitis uulne
ra.*

*Medicamenta caput pur-
gantia calefaciunt*

*Que uulnera
mala.*

*Quod medica-
mentum non
dandum.*

*Singultus ex
uomitibus se
tollunt.*

*Que medica-
menta danda.*

Atq. hoc dicitur

*Medicari
exercitatoria
gymnicumque
contrariae.
Capitis profusio
Mala uetusta hoc dicitur
lib. 3. c. 8.*

Ercentia qui
curatur, & du
ritia.
ris recentis, ulcerisue medicamento putrefacienti mollescentiue discutito mollescit
toute, deinde medicamentis quæ maxime perflamment, sanato. purgantia enim & exte-
nuita constringunt, purgant & sanant. Si quis tamen quæ tempestiua non sunt, cogat,
corpus quod ulcus habet, morbosum facit. Si uero ulcus cogere, complere, sanareque
uelis, inflammato. Si carnem augere, cibis augeto: sic enim medicamentis melius purga-
tur. Quæ si nimium turgeat, leuigentur, cibis diminutis emaciatur & exrenuatur. Lan-
guentes affectos male depositos, & sese præfocare, suspendere & mori uolentes, man-
dragoræ radice mane potionato: minus tamen quam quod in furorem agat, porrigito.
Spalmon uero conuulsionemue sic curato, lecti in utraq; parte ignem admovento, man-
dragoræ radice minus quam quod furere faciat, propinato: sacculosq; & pannos ad cer-
uicis neruos dato calidos. Si febris spasmo uexaret, primo uel secundo, uel ad summū ter-
tio die cessatū fractura scissioneue carneue lassa, causaq; alia febris corripit, plus quam
tres uel quatuor dies non durat: si uero durer, eam de fractura non esse scito, nec eam si-
cuti de fractura curato. Cum quis manus pedesq; distortos habet, furorē sibi facit: quod
sic curabis. uenæ huic rei destinata igne dexteræ dato, malū uti quacūq; parte sit, exha-
let, si postquam uiseris, quid sanguinis defluat, periculosum nō est, quod utrinq; facere
licet, sanguinē igne uel alio modo mittere, sed igne præstat: nā si qua labor est, uras, cu-
iusq; causa ignis datus est, cicatrix tā cito nō coit, sed defluit: quod iuuat, sed ne trāsuras
cauet, nūc enim nō deflueret, quod uenæ partes extremæ perustæ recurrerūt, seseue cō-
traxerūt, qua transfusa fuerunt, simulq; aruerunt: si uero fluentū hoc alio intercipiatur,
malescit: si uena hoc faciat, eā oblique perurito. Si hoc: non sedet, utrinq; supra & infra
secato, sanguen fluens alio uti conuertatur, siquidem oblitū conuersumue alio, & inter-
ceptū fluentū illud medicamento membrū & articulū in quietē dat. Capitis dolore san-
guen uena detrahito, si nō sedetur, diutius durer. uenas urito, & sanescit: si uero caput
pures, magis afficis. Medicam artem propterea nouisse penitus non est, quoniā cogi-
tatum & inuentum sophismāue certum & firmum ullum in ea dare non est: quemad-
modum si quis uno modo scribere uel pingere discat, non modos omnes, quos eius do-
ctores sciunt, nouit, uel discit: tamen cum opus erit, tanquam didicerit, sciet, quicq; mo-
dos omnes sciunt, similiter ob hoc semper sciunt, quod factum faciundūque simili
modo semper fit, duratque, nec modus mutatur, uel contrarium suscipit, temporisue
eget. Medica uero ars nunc statimque subcontraria sibi ipsi fit, cum idem non ad e-
andem modum ager, primo quidem loco hoc exemplum detur. Medicamenta uenæ
trem subducentia mouentiaue semper hoc non faciunt: quædam autem utrunque for-
tasse neque sic subducentia cum morantibus tanquam subcontraria habent. Si nanque
uentrem moretur, ob nimiam moram corpus inflammatur, pituitaue molestatur. Quæ
si uentrem petat, mouet: sic uentris mora lubricationem fecit. Nam cum pituita uenæ
trem petit, eum madescit, modo autem hoc suapte natura uentrem mouentia moran-
tur, si quidem non subducentia facias, quod morbum facit, dissoluit, diluit, ac ma-
descit: cum autem siccescit & uritur, sanescit. Sicque morantia uentrem subducentibus
moram injiciunt, subducentiaque morantibus. Similique modo & rubicundos & palli-
dos biliosa pituitosaque pallidos discolorēsque homines faciunt: quæque emaciant, boni
coloris. Medicamentum autem utriusque subcontraria facit: quod hoc exemplo stanim
demonstrabo. Cum qui pallet, inflammatur, subito pallor ille dissoluitur & discedit,
cum medicamentum quod emaciet, porrigitur, hoc loco quod emaciat inflammato
profuit: horum autem quod aliquando profuit, & nunc profuit. Cum uero prægracia-
litate maieue quis discolor pallidusue sit, quod inflammet si quis porrigat, pallor ille
discutitur. Luridum uero luteū illud dolor & propter frigus, & propter calorem
quandoque fit, propterque nimium & parum: nam suapte natura frigidis & refrigeran-
tis cūtem uersus de corpore calore nimio dolor efficitur. Calidis uero frigore, siccis
etiam suapte natura si madescant, madidisque si siccescant. Nam singulis ijs qui natu-
ram mutant corrumpuntque, dolores fiunt, sanescunt & hæc & cætera, si rite curentur.
Modus alius exemplūue. Propter similia morbi gignuntur, propterque similia por-
recta

M. FABIO CALVO INTERPRETE. 341

recta morbi sanefcunt: ficut hoc, ftranguriam cum non eſt, medicamentum idem & facit & ſedat, nullisq; quemadmodum & ftranguria ſi idem eſt fit & ſedatur. (Modus hic alius eſt, Febris quæ fit inflammatione, & quondam ſi idem eſt fit & tollitur, quondam contra-
rijs: nam ſi quis tunc multa calida lauet, multa pocula propinet, febris inflammatione ſa-
cta ſaneſcit. Si quis præterea quæ inflammant propinet, febris quæ eſt, ſaneſcit. Si quis etiam medicamentum lubricum poculumve propingat, ſedatur, quondam etiam ſi cum non eſt, fit: ſic etiam eadem & faciunt & tollunt. Nam ſi quis uomenti multum aquam pro-
piner, ea per quæ uomit, uentum cum uomitu, ſic quidem uomendo uomitus ſedatur, quondam magis prouocatur, ſic etiam quod uomitum per inferna ſubducit, & ſedat, & ſedat, & ſedat, contrarijs modis uerſis quondam ſaneſcit. Si hoc quidam omnibus idem eſſet pollere, cum omnibus ſiſteretur, quare cū ſi non habeat, quædam cōtrarijs ſijs quæ mor-
bum fecerunt, curanda ſunt: quædam ſi ſimilibus, quæ morbum addixerit, cauere. Quia au-
tem huius corporis debilitas eſt, corpus em cibus eius uiribus paribus æque parietur ſi ſiſatur, cibarijs ſuperat: cū uero plus uel minus inferatur, uel alio quouis modo uarian-
do cibaria corpus ſuperat, cum pauca ſunt, corpus ea ſtatim fuerat tabelleſcit: & emaci-
atur: cum uero quæ intrant, corpus ſuperat, ea uigeſcit, corporis ſi ſimul impetiat, ſtatimq; contraria adducit, tametſi calida perluantur, donec enim corpus intrantia ſua ſe-
cedat & poſſit, uigeſcit: cum uero ſuperatur, graueſcit & emaciatur, ſimilitery & ue-
l perdo & perſuado facit, donec em hanc uincitur, uigeſcit: cū uero ſuperat, ſubege-
ſtriones & alia uitia creſcit. Cū aut illud cui inferi, muratur, nec neceſſario quod inferatur muta-
tur, corpus em mutati deſes eſſent, nihil operatur & perſicit, malog; cuius obtui eſt, quod & antea fuit, repullulat, reuenit & recrudescit: quod & ſubduccit, & uigorem ad-
duccit faciunt, quæ partim emaciunt, partim contraria faciunt. Medica autem ars pa-
ua & modica occaſo eſt, qui hoc nouit, quod modo, quo tempore ea utatur, quæ bona ſunt, & quæ contraria nouit: led quæ ſubducere & mouere debent, cur non moueant, ſed
maxime contra faciunt, medica ars nec medicus quiſquam ſcire poſſet. Temporis autem
occaſo eſt, tantum cibi ſuo tempore porrigere, quatum corpus cui datur, conſicere &
ſuperare poſſet; nam tunc quod mouere debet, & bilem & pituitum mouebit, quod;
inflammare, inflammabit, quare ſi cibos inteſtina conſicunt ſuperabuntq; morbus nul-
lus contrarietas; nulla ſuſcitabitur, quum temporis occaſionem medicus & poſſet &
debet ſcire, quum ſi præterit, nec obſeruet, omnia in cōtrarium delabuntur. Dum enim
corpus intrantia ſuperat, conſicq; uigeſcit, nutritur & ſuſtentatur: cum uero cōtrā,
macreſcit, quæq; caleſcere ſe inflammare, pituitūque agere debent, omnia ſuam natu-
ram ſeruant, dum corpus intrantia ſuperat. Subduccit namq; ſubducit, caleſcit, quæ
caleſcit, ſi uero contrā, contrā euenit. Medicamenta præterea cuncta, præſertim ua-
lida, præſentem ſtatim mutant; quare ſi mutare uelit, medicamentum uirito, mutato q; ſi
minus cibo, cuncta enim quæ mutant, ligantur opuluntur: nam ſi mutes, quod mor-
bum facit, creſcit & augetur. Medicamenta uero ſuapte natura ualida, languentibus
non ualidis ne dato, contrā robuſtis, quæ paucitate non ualida facies miſtura nulla ualidi uel
contrā conſicito: ſed uti quodq; ſuapte natura eſt, ſic porrigito, ualidi ualido, non ualidi
non robuſto, mala ſi facile duccit, quæ cuiq; exitus proximus fit, educito, medicamen-
ta uero ſubduccit hanc funt, Quæ lubrica ſunt & inſcilia, quæ in calidis extenuatur;
ueter em calidis eſt, ſalla eſt, quæ; horū plurimum habet, quæ uero non mouent, led mo-
ratur, ſunt quæ inſat, nā hūda delicata inſat; quæ; acerbā aſperuē ſunt, quæ; calore
cōſpunguntur, ſicca uſq; q; Cacta uero quæ ſoris extenuit, ſi inromittitur, caleſcit in
flammantur, quæ eadem & roborant & caleſcunt, quæq; lubricant; quæq; extenuant,
eadem & caleſcunt, quā & acria & acida caleſcunt & inflammant. Cuncta uero quæ
uentriculum refrigerant, lubrica, frigida & hūda ſunt: cum uero non ſubducunt, caleſcunt
ſunt. Calida quæ etiam in uentriculo data ſtatim refrigerant: quæ non mouent, mol-
liunt & ſubducunt in uentriculo calida ſunt, quæ plenitatem faciunt implentur, maxi-
me caleſcunt: quæ plurima ingeſta non implent, molliunt lubricantq; Medica qui-
dem ars, medicinae tota mihi uidetur eſſe comperta & demōſtrata, quæ ſi habeat, Sins

Febris quomodo
eius medela non
certa.

Calidus facit mor-
tus aphor. 7. 1.
Vomitus vomitu
fluxus fluxu. vi.
in principio

Causa.

Quæ corpus
lucet & corat.

Qualis medi-
ca ars.

videt hic pag. 19.

Quādo omnia
ſunt naturam
conſeruant.

Medicamenta
quæ facit.

Proprietates quo-
ſuſp.

Acrida acidiū
qualis, & ca-
lida.

Medicina quæ,

Medicina que,

ut matris propter
hic aut vicina mater puerorū, delinens illud malū, infirmatū
cum natū in muliere causa, uterū, ipse latet.

342 HIPPOCRATIS DE LOCIS IN HOMINE LIBER,

Fortuna in his
parum facit.

¹Medicamenta
sine fortuna
sanant. vide
pay^a. 2^a. h^o.

Que aduers
uel secunda fo
tuna huic uid
atur.

locelli morbo
omnes foeminae
creant.
Locellorū m
lestis.
timco infini
latrix inguina pcat
de pug. 71.
xclix et inguina doli

Bledia.

reus bu
lum.

posita cor
trachet
chilittias
indulas

in desideratur parum
x. cornuio perchidus

cedit, cruenta sunt: cum tardius, purulenta, sed iuencularum potius cruenta sunt, natura uero grandiorum purulenta.

HIPOCRATIS DE VENEREA RE, COITVVE SERMO.

Mhi quidem nunc de Veneris ea parte dicendum uidetur, quae liberos legitimos dare possit, parumque, uel minimum ualitudini detrahatur, morbosque nullatenus, uel parcius suscitetur.

De hac re nihil amplius nobis compertum fuit.

APHORISMORVM

HIPOCRATIS LIBER PRIMVS, NICOLAO

Leoniceo Vicentino interprete.

Profluuiorum
rictus.

liberi legitimi.

Sunt et aliae huius operis
versiones prae antiqua
Theodori: scilicet Laurentianae.

Ita brevis ars uero longa, occasio autem praecipua, experimentum periculum, solum, iudicium difficile. Nec solum seipsum praestare oportet opportuna facientis, sed & aegrum, & assidentes, & exteriora. In perturbationibus uentris, & uomitibus spontinis, si talia purgetur qualia purgari oportet, confert, & leuiter ferunt: sin minus, contra. Sic & uasorum inanitio, si talis fiat qualis fieri debet, confert, & bene tolerat: sin minus, contra. Inspecere itaque oportet & regionem, & tempus, & aetatem, & morbos in quibus conueniat, aut non. 3. Habitus exercitatorum, qui ad summum bonitatis attingunt, periculosi si in extremo consistant: neque enim possunt in eodem permanere, neque quiescere. Cum uero non quiescant, nec possunt proficere in melius: reliquum est igitur, ut decidant in deterius. His de causis bonum habitum statim soluere expedit, ut corpus rursus nutrirum incipiat, neque compressiones ad extremum ducenda: periculosum enim. Sed qualis natura fuerit eius qui debet perferre, ad hoc ducere conuenit. Sic & euacuationes, quae ad extremum deducunt, periculosa, & rursus refectiones, cum extremae fuerint, periculosa. 4. Victus tenuis, atque exquisitus, in morbis quidem longis, semper: in acutis uero, in quibus non conuenit, periculosus. Et rursus qui ad extremum deuenit tenuitatis, grauis est. Nam & repletiones, quae ad extremum deueniunt, graues sunt. 5. In tenui uictu aegri delinquant, quo fit, ut magis laedantur. Quicumque enim error committitur magnus, maior in hoc fit, quam in paulo pleniori uictu: propterea etiam sanis periculosus existit ualde exquisitus uictus, & constitutus: quoniam errores grauius ferunt. Ob hoc igitur tenuis uictus, atque admodum exquisitus, eo qui sit paulo plenior, magis periculosus. 6. Extremis morbis, extrema exquisita remedia optima sunt. 7. Vbi morbus peracutus est, statim extremos habet labores, & extreme tenuissimo uictu utendum est: ubi uero non, sed plenioris uictu contingit adhibere, tantum cibi indulgendum est, quanto morbus extremis est mollior. 8. Quando morbus in suo uigore consistit, tunc uictu tenuissimo utendum est. 9. Coniectari autem oportet, an aeger cum uictu sufficiat perdurare, donec morbus consistat, & nunquid prius ille deficiat, nec possit cum uictu perdurare, uel morbus antea deficiat, atque hebetescat. 10. Quibus igitur statim morbus consistit, his statim tenuis uictus adhibendus est: quibus uero posterius debet consistere, his & in ipso consistendi tempore, & parum ante illud, cibum subtrahendus: prius uero uberius agendum, ut aeger sufficiat. 11. In accessionibus abstinere oportet: nam cibum dare, nocuum est, & quibus per circuitum fiunt accessiones, in ipsa accessione abstinere oportet. 12. Accessiones uero & constitutiones, morbi indicabunt, & anni tempora. & circuituum successuum incrementa, siue quotidie, siue alternis diebus, siue per maiora interualla fiant. Sed ex his quae mox apparent, indicia sumuntur: quemadmodum in morbo laterali, si circa initia statim spiritum appareat, morbum breuiat: si uero postea appareat, producit. Et urina, & alui excrementa, & sudores: quaecumque apparuerint, uel bonam morborum iudicationem, uel malam, uel breues, aut longos fore morbos ostendunt. 13. Senes facillime ieiunium ferunt: secundo loco qui aetatem consistentem habent, minus adolecentes, omnium minime pueri, praesertim qui inter ipsos sunt uiuiores. 14. Qui crescit, plurimum

occasio: quid sit hoc occasio: vide. fol. 19. col. 1. & 2. huius occasio: vide p. gal. 1. & 2. m. 3. epidemiorum: fol. 1. p. 1. & 2. & 3.

Quae confideranda de quibus pag. 15

Qui cibum nutritiue morbis conueniat.

Spiritus Alii omnes interpretantur aditum purulentum.

Qui cibum magis appetant.

Cur seniorum non graues febres. habent calidi innati: plurimo igitur egent alimento, alioqui corpus absumitur. *Senibus uero parum calidi innati inest: paucis propterea fomitibus egent, quia à multis extinguuntur.* Hanc etiā ob causā febres senibus non similiter acutæ fiunt: irigidum enim eorum corpus. *15. Vires hyeme & Vere natura calidissimi sunt, & somni longissimi: quare per ea tempora alimenta copiosiora sunt exhibenda.* Etenim tunc calor innatus plurimus est, unde & pluribus egent alimentis: indicio sunt ætates, & athletæ. *16. Victus humidus febricitantibus omnibus confert, maxime uero pueris, & alijs qui tali uictu uti consueuerunt.* *17. Et quibus semel, aut his, & quibus plurā ne, an pauciora particulatim oporteat afferre, considerandum: condonandum autem aliquid temporis, ætati, & consuetudini.* *18. Aestate & autumno cibos difficillime ferunt, hyeme facillime: secundum locum uer habet.* *19. His qui per circuitus accessiōnem habent, nihil dare oportet, neq; cogere, sed subtrahere adiectioni ante iudicationes.* *20. Quæ iudicantur, & iudicata sunt integre, neq; mouere, neq; nouare aliquid, siue medicamentis, siue aliter irritando, sed sinere.* *21. Quæ ducere oportet, quod maxime natura uergit per loca conferentia eò ducere.* *22. Concocta medicari, atq; mouere non cruda, modo non turgent: plurima uero non turgent.* *23. Deiectiones non multitudine sunt aestimandæ, sed si talia deieciantur qualia conueniunt, & agri facile tolerant.* Atq; ubi usq; ad animi deiectionem expedit ducere, faciendū, si ager possit tolerare. *24. In acutis passionibus raro, & in principijs medicinis purgantibus uti, & hoc cum præmeditatione faciendū.* *25. Si qualia oportet purgari, purgantur, confert, & facile ferunt: si contrā, difficulter.*

APHORISMORVM HIPPOCRATIS LIBER II.

Nicolao Leonticeno Vicentino interprete.

Somni qualitas.

IN quo morbo somnus laborem facit, mortale: si uero iuuat, non mortale. *1. Vbi somnus delirium sedat, bonum.* *2. Somnus, atque uigilia, utraque si modum exceſſerint, malum.* *3. Non facietas, non fames, neque aliud quicquam quod modum naturæ exceſſerit.* *4. Spontaneæ lassitudines morbos prænuntiant.* *5. Quicumq; dolentes parte aliqua corporis, omnino dolorem non sentiunt, his mens agrotat.* *6. Quæ longo tēpore extenuantur corpora, lente reficere oportet: quæ uero breui, breuiter.* *7. Si à morbo cibum assumens quis nō corroboratur, plurimum alimento corpus uti significatur: quod si non assumēte cibum hoc accidat, scire oportet quod indiget euacuatione.* *8. Corpora cum quispā purgare uoluerit, oportet fluida facere.* *9. Non pura corpora quanto plus nutries, tanto magis lædes.* *10. Facilius est impleri potius quam cibis.* *11. Quæ relinquuntur in morbis, recidivas facere consueuerunt.* *12. Quibuscunq; crisis, id est iudicatio fit, his nox grauis ante accessiōnem: quæ uero subsequitur magna ex parte leuior existit.* *13. In proſturijs alui, mutationes excrementorū iuuant, nisi ad mala mutatio fiat.* *14. Vbi fauces agrotant, aut tubercula nascuntur in corpore, excretiones inspicere oportet. Nam si bilioſæ fuerint, corpus unā agrotat: si uero similes sanis, tutum est corpus nutrire.* *15. Vbi fames, laborandum non est.* *16. Vbi cibus præter naturam plus ingestus est, hic morbum facit: ostendit autem sanitas.* *17. Eorum quæ uniuersim & uelociter nutriunt, ueloces quoq; fiunt excretiones.* *18. Acutorum morborum non omnino sunt certæ prænuntiationes, aut salutis aut mortis.* *19. Quibus iuuenibus adhuc aluus humecta est, his senescentibus exsiccat. Quibus uero iuuenibus adhuc aluus sicca est, his senescentibus humectatur.* *20. Famem, thorem, id est uini potio soluit.* *21. Quicumq; morbi ex repletionē fiunt, curat euacuatio. Et quicumq; ex euacuatione, repletio, & aliorum contrarietas.* *22. Acuti morbi in quatuordecim diebus iudicantur.* *23. Septenorum, quartus est index: alterius septimanæ octauus principium. Est autem & undecimus contemplabilis. Ipse enim quartus, est alterius septimanæ. Rursus uero & decimus septimus contemplabilis: ipse siquidem quartus est, à quatuordecimo: septimus uero, ab undecimo.* *24. Aestiuæ quartanæ magna ex parte breues: autumnales, longæ, & maximæ quæ hyemem attingunt.* *25. Febrem conuulsioni superuenire melius est, quam febri conuulsionem.* *26. His qui non ex ratione leuius se habent, nō oportet fidere, neq; multum formidare mala quæ præter rationem eueniunt.*

epora. videt. isle. aph. p. 544.
17.

eueniunt. Plurima enim talia stabilia non sunt, neque multum durare, & permanere con-
fucere. ²² Febricitanti non omnino leuiter, permanere corpus, & nihil minui, uel eti-
am plus quam ratio postulat, contabescere, malum: hoc enim morbi longitudinem, hoc
uero imbecillitatem significat. ²⁹ Cum morbi inchoant, si quid mouendū uidetur, mo-
ue: cum uero consistunt ac uigent, melius est quietem habere. ³⁰ Circa initia & fines,
omnia imbecilliora: cum uero consistunt, fortiora. ³¹ Eius qui ex aegritudine bene ci-
batur, nihil proficere corpus, malum. ³² Omnes fere qui male se habent circa initia be-
ne cibati, nec quicquam proficiētes, circa finem rursus cibum non appetunt: qui uero
circa initia cibum ualde non appetunt, postea bene appetentes, si melius euadunt. ³³ In
quouis morbo mente consistare, & bene se habere, ad illa quae offeruntur bonum: con-
tra uero se habere, malum. ³⁴ In morbis minus periclitantur, quorum naturae aut arati,
aut habitui, aut tempori magis congruit morbus, quam quibus secundum nihil istorum
congruit. ³⁵ In quouis morbo partes ad umbilicum, & inum uentrem attingentes, cra-
ssitudinem habere, melius est: multum uero extenuari, ac contabescere, prauum. Sed &
hoc quoque ad inferiores purgationes periculosum. ³⁶ Qui salubritatem corporis ha-
bent, per medicamenta euacuatū cito exsoluuntur, & qui prauo utitur cibo. ³⁷ Qui be-
ne se habent corpore, difficulter ferunt medicationes. ³⁸ Parum deterior potus aut ci-
bus, suauior autem, melioribus quidem, sed minus suauibus, est praeteritū. ³⁹ Seniores
iuuentibus plurimum agrotant minus. Qui uero morbi ipsis accidunt longi, maxima ex
parte comitantur ad mortem. ⁴⁰ Raucedines, & grauedines in ualde senibus coctio-
nem non admittunt. ⁴¹ Qui frequenter, ac fortiter absque causa manifesta exsoluuntur,
de repente moriuntur. ⁴² Soluere morbum, quem apoplexiam uocant, fortem, im-
possibile: debilem uero, non facile. ⁴³ Strangulati, atque dissoluti, nondum mortui, non
referuntur, quibus spuma circa os fuerit. ⁴⁴ Qui natura admodum crassi sunt, citius inte-
reunt, quam qui graciles. ⁴⁵ Quicunque iuuenes morbo comitiali laborant, mutatione
maxime aratis, & temporum, & locorum, & uictuum quoque liberantur. ⁴⁶ Duobus do-
loribus simul eundem locum infestantibus, uehementior alterum obscurat. ⁴⁷ Dum-
pus conficitur, dolores, ac febres accidunt magis, quam iam confectio. ⁴⁸ In omni cor-
poris motu ubi laborare coeperit, quies statim lassitudinem auferit. ⁴⁹ Qui consueti so-
litos labores ferre, & si fuerint imbecilles & senes, non consuetis, fortibus, atque iuuenti-
bus facilius ferunt. ⁵⁰ Quae ex longo tempore consueuerunt, & si deteriora sunt, insue-
tis minus molestare solent. Oportet igitur ad insueta permutari. ⁵¹ Plurimum, atque re-
pente euacuare, uel replere, uel calefacere, uel refrigerare, siue quouis alio modo cor-
pus mouere, periculosum: quoniam omne nimis, est naturae inimicum: sed quod paula-
tim fit, tutum est, cum aliās, tum cum ab altero ad alterū transitus fit. ⁵² Omnia secundum
rationem facienti, si non succedat secundum rationem, non est transeundum ad aliud,
stante eo quod à principio usum est. ⁵³ Quicunque alios humidas habet, si quidem iu-
uenes fuerint, melius commutat his qui siccas habet. Ad senectam uero deterius com-
mutant: nam senectutibus magna ex parte exsiccant. ⁵⁴ Magnitudo corporis iuuentae,
quidem neque indecens, neque illiberalis: senectae uero inutilis, & deterius paruitate.

APHORISMORVM HIPPOCRATIS LIBER III.

Nicolao Leoniceno Vicentino interprete.

Mutationes temporum potissimum pariunt morbos: & in quibusdam tempo-
ribus magnae mutationes aut frigoris, aut caloris, & alia pro ratione eodem
modo. Naturarum haec quidem ad aetatem, haec uero ad hyemem bene, ma-
leue se habet. Morbi quoque alij ad alia bene uel male se habet, & quaedam
atares ad tempora, & loca, & uictus genera. In temporibus quando eadem die mo-
do calor, modo frigus fit, autumnales morbos expectare oportet. Austri auditum he-
betantes, caliginosi, caput grauantes, pigri, dissolutes: quando huiusmodi tempestas
praualuerit, talia in morbis patiuntur. At si aquilonia fuerit, tussis, fauces, alui duras, dif-
ficultates urinae, horrores, costarum dolores, & pectoris: quando haec tempestas pra-
ualuerit, talia in morbis expectare oportet. Quando aestas fit Veti similis, sudores in

Quid per exor-
dia co-fines
morborum a-
gendum.

caus. & exagressi mu-
n. a
non excedit. pag. 4-23.
dolor dolor obscurat. id
met. 2. m. v. epidemi
9. alius succum.

Temporū ma-
tationes.

febris multos expectare oportet. In siccitatibus febres acutae fiunt: & si annus magna ex parte talis fuerit, qualem fecerit constitutionem, tales plurimum morbos oportet expectare. In constantibus temporibus, cum repestiue tempestiua reddatur, morbi constantes, & boni iudicii fiunt. In inconstantibus autem, inconstantes, & mali iudicii. Autumno morbi acutissimi, atque exitiales, maxima ex parte. Ver uero saluberrimum, & minime exitiale. Autumnus tabidis malus. De temporibus: si quidem hyems sicca & aquilonia fuerit, uer uero pluuiosum & australe, necesse est aestate febres acutas, & lippitudines (græci ophthalmias uocant) & intestinorum difficultates, præcipue uero mulieribus. & uiris qui natura sunt humidiores. Si uero hyems australis, & pluuiosa, & serena fuerit, uer autem siccum & aquilonium, mulieres quibus partus ad uer inest, ex quacunque occasione abortiunt: quæ uero parient, imbecilles, & morbidos infantes pariunt, quare uel statim intereunt, uel tenues, & uoletudinarij uiuunt. Cæteris uero mortalibus difficultates intestinorum, lippitudines siccae fiunt. Senioribus autem deflillationes quæ cito interiment. Si uero aestas sicca fuerit, & aquilonia, autumnus uero pluuiosus, & australis, dolores capitis ad hyemem fiunt, & tussis, rauedines atque grauedines: quibusdam autem & tabes. Si uero aquilonius, & siccus, his qui naturam habet humidiores, & mulieribus conferet: reliquis autem erunt lippitudines siccae, & febres acutæ, & grauedines, nonnullis uero & atræbiles. Ex anni autem constitutionibus (quod in totum dixerim) siccitates imbris sunt salubriores, & minus mortiferae.

Morbi in pluuiarum multitudine, magna ex parte sunt febres longæ, alui profluvia, putredines, morbi comitiales, & atoniti, quos apoplexias græci uocant, & anginae. In siccitatibus autem, tabitudines, lippitudines, articularum dolores, stillicidia urinae, & difficultates intestinorum. Quotidianæ autem constitutiones, aquiloniæ quidem corpora densant, contendunt, & bene mobilia, coloratiora, & melius audientia faciunt, & aluos exiccant, oculos mordent, & si pectus dolor aliquis obsederit, dolorē augent. Austrinae dissolunt corpora, & humectant, auditum obtundunt, capita aggrauant, & uertigines faciunt, oculis atque corporibus difficilem motum præstant, & aluos humectant.

Per tempora anni, uere quidem, & prima ætate pueri, & qui hos sequuntur ætate, optime degunt, & sani sunt maxime. Aestate uero & autumno, usque ad aliquid senes. Reliquum & hyeme, qui mediam ætatem habent. Morbi, omnes quidem in omnibus temporibus fiunt, quidam uero magis in quibusdam ipsorum & fiunt & excitantur.

Vere etenim furores, & atræbiles, & morbi comitiales, & profluvia sanguinis, & anginae, & grauedines, & rauedines, & lepræ, & tussis, & impetigines, & uertigines, & pustulæ ulcerosæ plurimæ, & tubercula, & articularum dolores. Aestate autem nonnulli horum, & febres continuæ, & ardentes, & tertianæ febres, & quartanæ, & uomitus, & alui profluvia, & lippitudines oculorum, & aurium dolores, & oris ulcerationes, genitalium putredines, & sudamina. Autumno uero, & plurimi uel astui morbi fiunt, & febres quartanæ, & erraticæ, & lienes, aquæ inter cutem, & tabes, & stillicidia urinae, & difficultates intestinorum, & leuitates intestinorum, & coxendicum dolores, & anginae, & anhelationes (quas græci asthma uocant) ilei, morbi comitiales, furores, atræbiles. Hyeme uero morbi laterales, & pulmonis inflammationes, grauedines, atque rauedines, tussis, dolores pectoris & laterum, atque lumborum, capitis dolores, uertigines, & apoplexia. In ætatibus autem talia contingunt, paruis & nuper natis puerulis, oris ulcera (quæ aphthæ uocantur) uomitus, tussis, uigiliae, pauores, umbilici inflammationes, aurium humiditates. In progressu uero cum iam dentire incipiunt, gingiuarum prurigines, febres, conuulsiones, alui profluvia, & maxime cum caninos exdunt dentes, & his præsertim pueris, qui crassissimi sunt, & aluos duras habent.

Cum uero iam magis adoleuerint, tonsillæ & uertebrae, quæ in oecipito ad interiora luxationes, crebri anhelitus (quos græci asthma uocant) calculi, lumbrii rotundi, ascarides, uerrucae (quas græci acrochordonas uocant) satyrinae, strumæ, & alia tubercula, sed præcipue ante dicta. Grandioribus autem, & iam accedentibus ad pubertatem plurima ex his, & febres diuturnæ magis, & ex naribus profluvia sanguinis.

Plurimæ

Plurimæ autem passiones puerulis iudicantur: nonnullæ quidem in quadraginta diebus, nonnullæ in septem mensibus, nonnullæ uero in annis septem, quædam uero iam ad pubem accedentibus: quæ uero permanferint, nec in pubertate finierint, puerulis aut foeminis cum menstrua erumpunt, conefcere contueuerunt. Adolescentibus autem sanguinis sputiones, tabes, febres acutæ, morbus comitialis, & alij, sed præcipue antedicti. Ultra hanc ætatem asthma, id est creber anhelitus, morbi laterales, pulmonis inflammationes, lethargi, phrenetides ardores, diuturna profluvia, cholera, difficultates intestinorū, leuitates intestinorū, hæmorrhoides. Senibus spirandi difficultates, defillationes cum tussie, urinæ stillicidia, urinæ difficultates, articuloꝝ dolores, renū passiones, uertigines, apoplexia, mali habitus, pruritus totius corporis, uigilia, alui, oculorum & narium humiditates, uisus obtusus, glaucescences, auditus graues.

Asthma.

hæmorrhoides
Morbi senum.

APHORISMORVM HIPPOCRATIS LIBER. IIII.

M Tero gerentes sunt medicandæ, si materia turgat quarto mense, & usque ad septimum: sed has minus. Iuniora autem & seniora ueteri oportet. In medicationibus talia educere è corpore, qualia & sponte prodeuntia utilia: quæ uero contrario modo prodeunt, cohibere oportet. Si qualia oportet purgari, purgantur, confert, & leuiter ferunt: contraria uero grauitur. Medicari ætate superiores magis, hyeme uero inferiores. Sub cane, & ante canem difficiles sunt medicationes. Graciles & facile uomentes, purgare superius, cauentes hyemem. Vomentes uero difficulter, & mediocriter bene carnosos, per inferiora, cauentes æstatem. Tabidos uero cauentes, ad superiores purgationes. Melancholicos plenius inferiores eadem ratione contraria apponentes. Medicari in ualde acutis, si materia turgat, eadem die. Tardare enim in talibus malum est. Quibus tormina, & circa umbilicum labores, & lumborū dolor, qui neque à medicamento neque aliter soluitur, in aquam inter cutem siccam firmatur. Quorum alui intestinorum leuitate laborant, hyberno tempore supra purgari, malum. Ad helleboros qui non facile supra purgantur, eorum corpora ante potionem pluri cibo, atque quiete humectanda sunt. Cum biberit quis helleborum, admonitiones quidem corporum ducere magis: ad somnos uero, atque quietem minus. Indicat autem nauigatio turbare motione corpus. Cum uolueris magis ducere helleborum, moue corpus: cum uero sistere, somnum facito, & non moueto. Carnes sanas habentibus helleborus periculosus: facit enim conuulsionem. Si quis febrem non habens, abstineat à cibo, & cordis morsum, seu uertiginem patitur, & oris amaritudinem sentit, purgatione indigere per superiora significat.

Pregnantiu ratio.
Alis. utile.

Quando purgandi, & quos.

Melancholici.
Purgatio morborum grauius quando fieri debet.

Supra præcordia dolores, purgatione indigere per superiora significant: quicunque uero inferiora molestant, per inferiora. Qui in medicamentis purgati non siciunt, non quiescunt, priusquam siciant. Non febricitantibus si tormina acciderint, & genarum grauias, & lumborum dolor, purgari inferius oportere significatur. Deiectiones nigra, qualis est sanguis niger, sponte uenientes, siue cum febre, siue sine febre, pessima, & quanto colores magis prauis fuerint plures, peius: cum medicamento uero melius, & quanto colores plures non prauis. Morbis quibuscumque incipientibus si atra bilis, uel supra, uel infra exierit, lethale. Quibuscumque ex morbis acutis, aut diuturnis, uel ex uulneribus, siue quouis alio modo extenuatis, nigra bilis, siue uti sanguis niger, defubter exierit, postmodum moritur. Difficultas intestinorū, si ab atra bile inceperit, lethalis est. Sanguis quidē supra qualiscumque fuerit, malus: infra autem bonus est. A difficultate intestinorū habito, si ueluti caruncula excēat, lethale est. Quibus in febribus sanguinis fluxerit multitudo, quacumque ex parte cum reficiuntur, alui his humectantur. Quibus biliosa deiectiones, superueniente surditate cessant: & quibus surditas, superuenientibus biliosis deiectionibus cessat. Quibus in febribus sexto die rigores si fuerint, difficile iudicium sequitur. Quibuscumque accessiones sunt, quacumque hora febris dimiserit, si eadem cras occupauerit, iudicium habere difficile. Lassitudinem habentibus in febribus, in articulos, & circa maxillas potissimum ab scellus sunt. Qui

Bilis atra mas
la per morbi
exordia.Surditas quid
fieri.

Sudores.

incutitur hic
ab pag. 353.
fineSudor per
sonum cur.Febres que pe
riculose.Tubercula do
loresq; articu
lorum post fe
brem.

Morbis signa.

uicibus id est pag. 362.

Morbus arcus
tui iustitiae.

buscunq; resurgentibus ex morbis, si quid laborauerit, hic sunt abcessus. Sed & si ante morbum aliqua parte doluerit, hic morbus firmatur. Si à febre habito, tumore non existente in faucibus, strangulatio repente superuenerit, lethale. Si à febre habito collum peruerit, & uix potest deuorare sine ullo tumore, lethale est. Sudores febricitanti si inceperint, boni, & tertio die, & quinto, & septimo, & nono, & undecimo, & quartodecimo, & septimodecimo, & uigesimo, & uigesimo septimo, & trigesimo quarto; hi enim sudores iudicant morbos. Qui uero non ita sunt, laborem significant, & morbi longitudinem, & reciduum. Frigidi sudores, cum acuta quidem febre, mortem; cum mitiori autem, longitudinem morbi significant. Qua parte corporis sudor est, ibi significat morbum. Et qua parte corporis calor, aut frigus, ibi morbus. Et ubi in toto corpore mutationes, & si corpus refrigeretur, uel rursus calefiat, uel color alter ex altero fiat, longitudinem morbi significat. Sudor multus ex somno factus absq; causa manifesta, corpus uti pluri cibo significat. Si uero cibum non accipit, hoc accidit, scire oportet quod euacuatione indiget. Sudor multus calidus, uel frigidus superfluens, frigidus magis, calidus minus, significat morbum. Febres quaecunque non intermittentes, tertia die fortiores fiunt, magis periculosa. Quocunq; autem modo intermiserint, periculum abesse significatur. Quibus febres longae, his tubercula, uel labores in articulis fiunt. Quibus tubercula, uel in articulis labores fiunt, hi pluribus utuntur cibis. Si rigor incidat febre non deficiente, ager iam debilis, lethale est. Excreationes in febris non intermittens, liuidae, cruentae, foetidae, omnes male, & biliosae; & si bene exeunt, siue per alui excretionem, siue per urinas, bonae. Si uero non aliquid eorum quae iuuant, per haec loca excernitur, malum. In febris non intermittens, si partes exteriores frigidae, interiores uruntur, & sitim habent, lethale est. In febre non intermittente, si labrum, uel oculus, uel nasus, uel supercilium peruertatur, uel non uideat, uel non audiat, iam debili existente corpore, quicquid horum euenierit, mors proxima est. Vbi in febre non intermittente difficultas spirandi, & delirium acciderit, lethale. In febris, abcessus qui ad primas iudicationes non soluunt, longitudinem morbi significant. Quicunq; in febris, uel in alijs morbis sponte illachrymant, nihil absurdum; qui uero non sponte, absurdus. Quibus circa dentes in febris quidam lentores nascuntur, his fortes fiunt febres. Quibus plurimum siccae tussis leuiter irritatae in febris ardentibus fiunt, non multum siti infestantur. Exinguinum tumoribus febres omnes male, praeter diarias. Febricitanti sudor superueniens febre non deficiente, malum. Prorogatur enim morbus, & multum significat humiditatem. Qui à conuulsione, aut diffentione neruorum tenetur, febre superueniente liberatur. A febre ardente habito, rigore superueniente, solutio. Tertia exquirit septenis circuitibus, quod longissimum est, iudicatur. Quibus in febris aures obduerunt, sanguis ex naribus fluens, aut alius turbata, soluit morbum. Febricitantem, nisi diebus imparibus febris reliquerit, solet reciditare. Quibus in febris morbus regius ante diem septimum accidit, malum. Quibus in febris quotidia rigores fiunt, quotidia febres soluntur. Quibus in febris morbus regius septimo uel nono, uel undecimo, uel quartodecimo superuenerit, bonum, nisi dextrum ilium obduerit; si uero non, non bonum. In febris circa uentriculum & fortis aestus, & cordis motus, uel dolor, malum. In acutis febris conuulsiones, & circa uiscera dolores fortes, malum. In febris ex totis timores, uel conuulsiones, malum. In febris spiritus offendens, malum; conuulsionem enim significat. Quibus urinae crassae, grumosae, paucae, non sine febre, multitudo ueniens ex his tenuis iuuat, praecipue uero tales ueniunt, quibus ab initio uel breui sedime inest. Quibus urinae turbatae quales sunt iumentorum, his dolor capitis uel adest, uel aderit. Quibus septima iudicatur, his nubecula habet quarta die urina rubra, & alia ex ratione. Quibus urinae albae, & perspicuae male, praesertim si in delirantibus appareat. Quibus illa suspensa murmurantia lumborum dolore superueniente, his alui

alui humectatur, nisi status erumpant, aut urinae multitudo proveniat, hæc uero in febribus. Quibus speratur abscessum futurum ad articulos, liberat ab abscessu urina multa, crassa et alba facta: qualis in laboriosis febribus quarto die quibuscumque incipit fieri. Si uero etiam ex naribus fluxerit sanguis, breui admodum solutio fit. Si sanguinem, aut pus mingat, aut renum aut uesicæ exulcerationem significat. Quibus in urina crassa existente, aut carunculae paruae, aut ueluti capilli unæ exeunt, his à renibus excernitur. Quibus in urina crassa fursurea quadam simul exeunt, his uesicæ scabie laborat. Quicunque spon-
Articulorum exulceratio.
Sanguis, pus, uel quid aliud si mingatur, quid uelit,

APHORISMORVM HIPPOCRATIS LIBER QVINTVS.
 interprete Nicolao Leoniceno Vicentino.

Onuulſio ex helleboro, lethalis eſt. Conuulſio ex uulnere, lethalis eſt. Vbi ſanguis plurimus fluxerit, ſingultus aut cõuulſio ſuperueniens, malum. Ex ſuperflua purgatione, conuulſio, aut ſingultus ſuperueniens, malum. Si ebrius quiſpiam repente obmutuerit, cõuulſus moritur, niſi febre corripia-
 tur, aut ubi ad horam peruenierit qua ſoluuntur crapulae, uocem recuperet. Quicun-
 que à diſtentione corripuntur, in quatuor diebus pereunt: ſi uero has effugerint, ſani fi-
 unt. Quibuscunq; morbi comitiales ſiunt, ante pubertatem mutationem accipiunt:
 quibuscunq; autem uigefimo quinto, commoriantur. Quicunq; morbo laterali labo-
 rantes in quatuordecim diebus non repurgantur, hi ad ſuppurationem uertuntur.
 Tabes ſiunt maxime atatis, à decimo octauo uſq; ad trigefimum quintum. Qui-
 cunq; ab angina liberantur, hi ad pulmonem uertuntur, & in ſeptem diebus pereunt: ſi ue-
 ro has effugerint, ſuppurantur. Qui tæbe moleſtantur, ſi ſputum quod exiit ſiunt gra-
 ue olet iniectum carbonibus, & capilli à capite deſcunt, lethale. Quibuscunq; tæbe
 laborantibus capilli à capite deſcunt, hi alui profluuium ſuperueniente moriuntur.
 Quicunq; ſpumaſum ſanguinem expuunt, hi è pulmone eductio fit. A tæbe habi-
 to profluuium alui ſuperueniens, lethale. Quicunq; ex morbo laterali ſuppurantur, ſi
 in quadraginta diebus purgantur, à die à qua fit ruptio, liberantur: ſi uero nō, ad tæbem
 tranſeunt. Calidum ubi quis ſæpius eo utatur, hæc mala aſſert, carniū effœminatio-
 nem, neruorum incontinentiam, mētis torporem, profluuium ſanguinis, animi defectio-
 nem, hæc ad quæ mors. Frigidum autem, cõuulſiones, diſtentiones, liuores, rigores
 febriles. Frigidum, inimicum oſſibus, dētibus, neruis, cerebro, ſpinali medulla: cali-
 dum uero, utile. Quæcunq; refrigerata ſunt excaleſcere oportet, exceptis his quibus
 ſanguis fluit, aut fluxurus eſt. Viceribus, frigidum quidem mordax cutem obderat,
 dolorem inſuppurabilem facit, liuorem obducit, rigores febriles, conuulſiones, diſtẽ-
 tiones. Eſt autem ubi in diſtẽtione ſine ulceratione, iuvene bene carnoſo, æſtate me-
 dia, frigida aquæ multa perſuſio calorem reuocat. Calor autem hæc ſoluit. Calidum
 ſuppuratorium non in omni ulcere magnum ad ſecuritatem iudiciū, cutem molliſt, ex-
 tenuat, dolorem ſedat, rigores, cõuulſiones, & diſtentiones mitigat: & ex his quæ ad ca-
 porum attinent, eius ſoluit grauitatem. Plurimum autem conſert oſſium fracturis, ſed nu-
 dis præcipue, eorumq; maxime qui in capite ulcera habent, & quæcunq; à frigore mori-
 untur, uel ulcerantur, & repentinis cometiſ, ſed, pudendis, utero, uesicæ: hiſ calidum
 amicum & iudicans, frigidum inimicum & perimens. In his frigido utendum unde
 fluit ſanguis, aut fluxurus eſt, non ad ipla, ſed circa ipla unde inſluit: & quæcunq; inflam-

*Nix, gelu quæ
lis.* mationes, uel inflammata ad rubrum, & subcruentum sanguine recēti tendunt inam ue-
teribus nigredinem affert. Erysipelas etiam nō ulceratum iuuat, nam exulceratū lædit.
Frigida qualis nix, & glacies pectori inimica, tussis mouent, & sanguinem & de-
stillationes. Tumores articularum, atque dolores ab his ulcere, & podagricos quo-
que, atque conuulsa, horum plurima frigida aqua large effusa leuat, & extenuat, sol-
uitque dolorem. Nam modicus torpor dolorem soluit. Aqua quæ citō calet, & citō
refrigeratur, leuissima est. Qui noctu bibere appetunt, his admodum sitientibus si
superdormierint, bonam. Suffitus aromatum muliebria ducit, sapius uero & ad a-
lia utilis esset, nisi capitis faceret grauitatem. Grauidas purgare turgente materia à
quarto mense usque ad septimum, minus uero has. Recentiores autem, & seniores ue-
teri oportet. Mulierem utero gerentem capi ab aliquo morbo acuto, lethale est.

*Quæ melior le-
uiorque aqua.
Aromatū sub-
sumigatio.* Mulier utero gerens sanguine mīso ex uena, abortit, & magis si fœtus sit maior,
Mulieri, sanguinem euimenti, menstruis erumpentibus solutio. Menstruis defi-
cientibus sanguis ex naribus fluens, bonum. Mulieri in utero gerenti si alius pluri-
mum profluat, periculum est ne abortiat. Mulieri quæ uterinis molestat, aut dif-
ficulter parit, superueniens sternutatio, bonum. Mulieri menses decolores, nec per
idem semper tempus uenientes, purgationem indicant esse necessariam. Mulieri ute-
ro gerenti si mammae graciles repente fiant, abortit. Mulieri utero gerenti, si altera
mamma gracilis fiat, geminos habenti, alterum abortit. Et si quidem mamma dexte-
ra gracilis fiat, marem; si uero sinistra, foeminam. Si mulier quæ neque grauida est,
neque peperit, hac habet, huic menstrua defecerunt. Quibuscunque mulieribus ad
mammam sanguis colligitur, furorem significat. Si uelis noscere an conceperit mu-
lier, cum dormitura est, ei aquam mulam potandam da; & si alui tormina patitur, con-
cepit: si minus, nō concepit. Mulier si marem concepit, bene colorata est: si uero foe-
minam, male colorata. Si mulieris grauidæ in utero sit erysipelas, lethale. Quæ-
cunque præter naturam tenues existentes utero gerunt, abortiunt priusquam crasse-
scant. Quæcunque mediocriter corpora habentes abortiunt, secundo aut tertio men-
se sine occasione manifesta, his acetabula uteri plena mucoris sunt, & non possunt ex
pondere fœtum continere, sed disrumpuntur. Quæcunque præter naturam crassæ,
non concipiunt utero: his omentum os uteri comprimit, & prius quàm extenuen-
tur non concipiunt. Si uterus in coxam uergens suppuratur, necesse est linamētum
fieri. Fœtus, mares quidem in dextris, foeminæ uero in sinistris magis. Vt secun-
da procidat, sternutatorio appposito, & nares apprehendito & os. Mulieri si uelis
menstrua cohibere, cucurbitulam quammaximam ad mammam appone. Quæ ute-
ro gerunt, his uteri os comprimitur. Mulieri utero gerenti, si hac multum è mam-
mis effluat, fœtum imbecille significat. Si uero mammae solidae fuerint, fœtum signi-
ficant saniorum. Quæ corruptæ sunt fœtus, his mammae extenuantur. Si uero tur-
sus duræ fiant, dolor aut mammae, aut coxas, aut oculos, aut genua infestabit, & nō cor-
rumpent. Quibus os uteri durum est, his uteri os cōprimi est necessarium. Quæ-
cunque utero gerentes à febribus corripiuntur, & fortiter calefiunt sine occasione ma-
nifesta, difficulter pariunt, & cum periculo, aut abortum facientes periclitantur.

*Mammæ ma-
cies subita quid
portendat.
Menstrum defe-
ctus signum.
Color marem,
uel foeminam ge-
stantis.*

his alij pag. 747.

*Pregnanti si-
gnum.*

*id est uterum fluit? 22.
fol. 225. col. p.*

In fluxu muliebri si conuulsio, & animi defectus aduenerit, malum. Si menstrua
plura fiant, accidunt morbi: & si non fiant, ex utero morbi contingunt. Recto inte-
stino, aut utero inflammationem patiente, urinæ stillicidium accidit, & renibus puru-
lentis urinæ aduenit stillicidium. Si mulier non concipit, scire autem uelis si cōceptu-
ra sit, pannis circumrectam defubter suffias: & si odor uideatur per corpus ire ad na-
res, & os, scito quod ipsa nō ex se ipsa sterilis est. Si mulieri utero gerenti purgationes
eant, impossibile est fœtum esse sanum. Si mulieri cessent purgationes, neque febris
neque rigor superueniat, & fastidia incidunt, iudica ipsam in utero habere. Quæcun-
que frigidos & spissos uteros habent non concipiunt. Et quæcunque præhumidos
uteros habent non concipiunt, extinguunt enim in eis genitura. Et quæcunque siccos
magis

NICOLAO LEONICENO VICENTINO INTERP. 351
magis, & adurentes. Nam ex defectu alimenti corrumpitur semen, Quaecunque uero
ex utriusque mediocrem habent temperaturam, hæc fecundæ sunt. Similiter autē &
in maribus; aut enim propter corporis raritatem spiritus extra fertur, ut semen non tran-
smittatur ad os: uel propter spissitudinem humor non exit foras, uel propter frigidita-
tem non concalescit, ita ut ad hunc colligatur locum; uel propter caliditatem hoc idem
accidit. Lac dare caput dolentibus, malum; malum uero & febricitantibus, & quibus
ilia suspensa murmurant, & sticulis: malum autem & quibus in febribus acutis bilio-
sæ sunt deiectiones, & quibus sanguinis multi deiectio facta est. Conuenit autem &
tabidis dare, qui non ualde multum febricitant, & in febribus longis, & paruis, si nullum
ex supradictis signis affuerit, & præter rationem consumptis. Quibus tumores in ul-
ceribus apparent non conuelluntur maxime, neque infantiunt. Verum his euanesce-
ntibus, de repente quibusdam à tergo conuulsiones & distentiones fiunt: quibusdam au-
tem infania, uel dolor lateris acutus, uel suppuratio, uel difficultas intestinorum, si tumo-
res sunt rubicundi. Si in uulneribus foribus & prauis tumor non appareat, ingens
malum. Molles, boni; crudi uero, mali. Dolenti partem capitis posteriore, in fron-
te recta uena incisa prodest. Rigores incipiunt mulieribus quidem ex lumbis magis,
& per dorsum ad caput: sed & uiris parte corporis posteriore magis, quam anteriore,
ueluti femorū, cubiti, Sed & cutis rara, indicio autem est pilus. A quartanis capti non
admodum à conuulsionibus capiuntur. Si uero prius capiuntur, & quartana superue-
nerit, liberantur. Quibus cutes circumduntur aridæ & siccae, sine sudore moriuntur;
tunc quibus uero laxæ & raræ, cum sudore moriuntur. Qui regio morbo laborant, nō
multum uentosi sunt.

Lac quibus dar-
dum, et non.

Rigores, id est, pag. 17
ides, pag. 304.

Cutis uarietas
quid portet.

APHORISMORVM HIPPOCRATIS LIBER SEXTVS,
Nicolao Leoniceno Vicentino interprete.

IN longis leuitatibus intestinorum si ructus acidus fiat qui prius non erat, Leuitatis inte-
stinorum signum quibus-
signum bonum. Quibus nares natura humidiores, & genitura humi-
dior, minus integra sanitate fruuntur. Quibus uero contraria, salubrius
degunt. In longis difficultatibus intestinorum, inedia ex fastidio ma-
lum, & cum febre peius. Vulnere circum glabra, praua sunt. Do-
lores qui sunt in lateribus & pectoribus, atque alijs partibus, si multum differant per-
discendum. Renum, & uesicæ uitia in senioribus difficulter sanantur. Dolores uen-
tris sublimes, leuiore; qui uero nō sublimes, fortiores. Aqua inter cutem laboran-
tibus, ulcera in corpore facta difficulter sanantur. Latæ pustulæ non admodum pru-
riunt. Caput dolenti, & circumdolenti, pus uel aqua, uel sanguis effluens per nares,
aut os, aut aures, morbum soluit. Atra bile uexatis, & renum passionibus, hæmorrhoi-
des superuenientes, bonum. A diuturnis sanato hæmorrhoidibus, si una non serua-
tur, periculum est aquam inter cutem, uel tabem aduenire. A singultu habitum ster-
nutatio superueniens liberat. Ab aqua inter cutem habito, si aqua è uenis in uentrem
defluxerit, soluitur morbus. A longo alui profluuiio habito, spontaneus uomitus su-
perueniens morbum soluit. A morbo laterali, uel pulmonia habito, alui profluuium
adueniens, malum. Lippientem alui profluuium corripit bonum. Vesica difficilis, aut
cerebro, aut corde, aut septo, aut aliquo ex tenuioribus intestinis, aut uentriculo, aut ie-
core, lethale est. Cum difficilis fuerit os, aut cartilago, uel neruus, aut genæ particu-
la tenuis, uel præputium, neque augeatur, neque coalescit. Si in uentrem sanguis præ-
ter naturam effunditur, necesse est suppurari. In infanientibus si varices, uel hæmor-
rhoides superuerint, infania solutio. Quaecunque rupta ex dorso ad cubitum de-
scendant, uenæ sectio soluit. Si timor atque moestitia longo tempore habentes perse-
uerent, ex eo atra bilis significatur. Si quod intestinorum gracilium discindatur, non
coalescit. Erysipelas ab exterioribus uenti ad interiora, non est bonum: ab interiori
Erysipelas.

Varices,

bus autem ad exteriora, bonum. Qui in febris ardentibus tremores fiunt, delirio solvuntur. Quicunque suppurati, aut aquam inter cutem patientes uruntur, aut secantur, si pus aut aqua uniuersim effluxerit, omnes moriuntur. Eunuchi neque podagra laborant, neque calui fiunt. Mulier podagra non laborat, nisi menstrua defecerint. Puer podagra non laborat ante usum ueneriorum. Dolores oculorum meri potio, aut balneum, aut uenæ sectio, aut medicamentum eorum soluit. Balbi alui profluuium maxime capiuntur. Qui acidum cruciant non ualde morbo laterali corripuntur. Quicunque calui sunt, his magnæ uarices non fiunt: quibus uero caluis uarices magnæ superueniunt, hi rursus capillati fiunt. Aqua inter cutem laborati bus tussis superueniens, malum. Difficultatem urinæ uena secta iuuat: secare uero in teriores. Ab angina habito, si tumor fiat in collo, bonum. Cancros occultos omnes melius est non curare. Curati enim citò pereunt: non curati uero, longius tempus perdurant. Conuulsio fit uel ex repletionem, uel inanitione: ita uero & singultus. Quibus dolor circa ilium fit, absque inflammatione his febris superueniens morbum soluit. Quibuscunque suppuratio in corpore existens non innotescit, his ob crassitudinem puris, aut loci non innotescit. Morbo regio laborantibus, si fiat hepar durum, malum. Quicunque lienosi à difficultate intestinorum capiuntur, his superueniente longa difficultate intestinorum, aqua inter cutem, aut leuitas intestinorum aduenit, & moriuntur. Quibus ex stillicidio urinæ ileos superuenierit, in septem diebus pereunt, nisi febre superueniente satis urina fluxerit. Vlcera quæcumque annua sunt, aut etià diuturniora, os abscedere est necessarium, & cicatrices cauas fieri. Qui gibbi ex asthma te, aut tussi fiunt, ante pubertatem moriuntur. Quibuscunque uenæ sectio, uel purgatio, cum medicamento conuenit, hos uere purgare, uel uenam incidere oportet. Lienosis difficultas intestinorum superueniens, bonum. Quicunque morbi podagrici fiunt, hi sedata in quadraginta diebus inflammatione, finiunt. Quibuscunque præciditur cerebrum, his necesse febre, & bilis uomitum superuenire. Quicunque sani dolore capitis repetè capiuntur, & statim muti fiunt, & stertunt, in septem diebus pereunt, nisi febris apprehenderit. Oportet uero & considerare oculorum in dormientibus inspectiones. Nam si quid album commissis palpebris subinspicitur, neque ex alui profluuium, aut medicamenti potione istud contingat, malum est signum, & lethale ualde. Desipientiæ quæ cum risu fiunt, securiores: quæ uero cum studio, periculosiores. In acutis passionibus quæ cum febre sunt, luctuosa suspiria, malum. Dolores podagrici, Vere & autumno magna ex parte mouentur. In morbis melancholicis, ad hæc periculosi decubitus, stuporem corporis, uel conuulsionem, uel furorem, uel cæcitatem significant. Apoplexiæ autem fiunt, maxime à quadagesimo anno usque ad sexagesimum. Si omentum excidat, necessario putrescit. Quibuscunque à coxæ dextræ dolore molestatis excidit coxa, & rursus incidit, his mucres superueniunt. Quibuscunque à coxæ dextræ dolore molestatis diuturno excidit coxa, his crus tabescit, & claudicat, si non urantur.

APHORISMORVM HIPPOCRATIS LIBER SEPTIMVS,
Nicolao Leonicensi Vicentino interprete.

Postremorum
frigus.

In morbis acutis frigus partium extremarum malum. / In offe ægrotante caro liuida, malum est. / A uomitu singultus, & oculorum rubor, malum. / A sudore horror, non bonum. / A furore difficultas intestinorum, uel aqua inter cutem, uel mentis alienatio, bonum. / In morbo diuturno fastidium cibi & deiectiones syncera, malum. / Ex multa potatione rigor & desipientia, malum. / A tuberculi intus ruptione, exoluitio, uomitio, aut animi defectio fit. / A pluuio sanguinis desipientia, ac conuulsio, malum. / Ab ileo uomitus, singultus, desipientia, uel conuulsio, malum. / A morbo laterali inflammatio pulmonis, malum. / A pulmonis inflammatione phrenitis, malum. / Ab æstibus fortibus conuulsio aut distictio, malum.

In capite

14. In capitis ictu obtupeſcentia & deſipientia, malum. 15. A ſanguinis ſputo, puris ſputi.
 16. A puris ſputo phthiſis, & fluxus: cū uero ſputum retinet, moriuntur. 17. In hepatis in-
 flammatione ſingultus, malum. 18. In uigilia, conuulſio, uel deſipientia. 19. In offis exurione
 eryſipelas. 20. Ab eryſipellate, putredo aut ſuppuratio. A forti in ulceribus pulſu, proflu-
 tiuū ſanguinis. A uentris dolore diuturno, ſuppuratio. A defectione ſyncera diſſi-
 cultas inſteſtinorum. In offis præſiſione deſipientia, ſi in tacuū apprehēderit. Ex
 medicamenti potione conuulſio lethalis eſt. In forti dolore uentris, partiū extrema-
 rum frigidity, malū. Mulieri utero gerenti, ſi tenſio ſuperuenerit, facit abortū. Quan-
 do os, aut cartilago, aut neruus abſcinditur in corpore, non augetur. Qui alba pitui-
 ta detinet, ſi fortis uētris fluxus ſuperuenerit, à morbo liberat. Quibus in alui pro-
 fluuijs excrementa ſpumola ſunt, his ex capite pituita deſcendit. Quibuscunque febris
 citantibus in urinis ſiunt ſedimenta, ueluti farina craſſior, longam ægitudinem fore
 ſignificat. Quibus autem biliola ſedimenta ſupra tenuia, acutum morbum ſignifi-
 cant. Quibuscunque urinae diſtantes ſunt, his turbatio fortis in corpore ſit. Qui-
 bus in urinis bullæ ſubſiſtunt, morbum renalem, & longum ſignificant. Quibus
 inſidens pingue, ac ſimul totum his, renum uiciū acutum ſignificatur. Quibus au-
 tem morbo renali laborantibus, prædicta accidunt ſigna, doloresque circa ſpinae in-
 ſculos ſiunt, ſi quidem circa loca exteriora ſiant, abſceſſus quoque exterius futuros ex-
 pectat: ſi uero dolores magis circa loca interiora ſiant, etiam abſceſſus expectat futuros
 interius. Quicumque euomunt ſanguinem, ſi ſine febre quidem, ſalutari eſt: ſi ue-
 ro cum febre, malum. Curare uero acerbis, & refrigerantibus. Deſtillationes in
 uentrem ſuperiorem ſuppurantur intra uiginti dies. Si quis ſanguinem minxerit, &
 grummoſus, & ſtillicidio urinae laboret, dolor incidit in ſenſu & in uentrem, pe-
 ctinēque, qui circa ueſicam male ſe habere ſignificatur. Si lingua repente inconti-
 nens fiat, aut aliqua pars corporis ſtupore elanguit, tale eſt melancholicum. Si timor
 atque moeſtitia longo tempore hominem habentes perieuerauerint, tale eſt melan-
 cholicum. Si ſenioribus ſupra modum purgatis, ſingultus ſuperuenerit, non bonu-
 num. Si febris non ex bile habeat, multa aqua calida capiti ſuperinfuſa, ſolutio fiſte-
 bris. Mulier ambidextra non fit. Quicumque ſuppurati uruntur, uel ſecantur, ſi pus
 purum fluxerit, & album, euadunt: ſi uero ſubcruentum, & feculentum, ac fatidum,
 pereunt. Quorum hepar ſuppuratū adonitur, ſi pus purum fluxerit, & album, euas-
 cunt: in tunica enim his pus continetur: ſi uero qualis amurca fluat, pereunt. Dolo-
 res oculorū poſt meri potionem, & aquæ calidæ balneum, uenæ ſeſtione curato. A-
 qua inter cutem laborans, ſi à ruſſi habeatur, deſperatus eſt. Urina ſtillicidium, & *mingendi diffi-*
 cultas quomodo *Ab angina habito tumor, & rubor in pectore ſuperueniens, bonum: extra enim uentris doſoluenda.*
 morbus. Quibus cerebrum ſphacelatum, id eſt corruptum eſt, in tribus diebus
 pereunt: ſi uero hos euaserint, ſani ſiunt. Sternutamentum ſit ex capite, calefactio
 cerebro aut humectatio, eo quod in capite inani. Aer enim inſus contentus extra erum-
 pit, ſonat autem, quoniam per anguſtum ipſi eſt exitus. Quicumque hepar circum-
 dolent, his febris ſuperueniens ſoluit dolorem. Quibus à uenis ſanguinem mittere
 conſert, his uere uenā oportet ſecare. Quibus inter uentriculū, & ſeptum pituita re-
 poſita eſt, & dolorem aſert non habens exitum, neque ad alterum uentrem: his per ue-
 nas ad ueſicam pituita uerſa, ſoluitur morbus. Quibus hepar aqua plenum in omen-
 tum eruperit, his uenter aqua repletur, & moriuntur. Halycæ, anxietudo, oſcitatio,
 horror, uinum aequale aequali potum ſoluit ægitudinem. Quibus in urinario meatu
 tubercula ſiunt, his ſuppuratio ſacta, & eruptione, ſoluitur dolor. Quibus cere-
 brum aliqua ex cauſa concuſſum fuerit, necelle eſt ſtatim mutos fieri. Corporibus
 carnes habentibus humiditas, famem adhibere conuenit: famem enim corpora ſiccant.
 Vbi in toto corpore mutationes & corpus refrigeratur, & rursus caleſcit, aut colorem
 alium ex alio commutat, longitudo morbi ſignificatur. Sudor multus, calidiſ uel
 frigidiſ, ſemper fluens humore abduci, robuſto quæ ſupra, debili uero infra, ſignificat.

Si quis cibum febricitanti dederit, ut sano robur, sic laboranti morbus. Quæ per uescam excernuntur, inspicere oportet, si talia qualia sanis excernuntur. Quæ igitur minime similia sunt his, hæc morbosiora: quæ uero sunt sanis similia, hæc minime morbosiora. Et quibus deflectiones, si stare permiseris, & non moueris, ueluti frumenta subflitune: & si pauca, paucus est morbus: & si multa, multus. His cõfert alui purgatio, quod si aluo non purgata dederis forbitiones, quanto plures dederis, tanto magis nocebis. Excreationes in febris non intermittibus liuidæ, sanguineæ, biliosæ & foetidæ, omnes male. Cum uero bene excernuntur, bonum est, & per uentrem, & per uescam, & ubi aliquid fecedens stereti non purgatum, malum. Corpora oportet ubi quis purgare uoluerit fluida facere: & si supra, sistere alui: si uero infra, humectare. Somnus, uigilia, utraque modum excedentia, morbus. In febris non intermittibus, si exteriora frigent, interiora uruntur, & febris habeat, lethale. In febre non intermittente, si labrum, aut nasus, aut oculus, aut supercilium perueritur: si non uideat, si non audiat, & iam debilis sit, quicquid horum fuerit, mors prope est. A pituita alba, aqua inter eam superuenit. Ab alui profluuii difficultas intestinorum. A difficultate intestinorum leuitas intestinorum superuenit. A corruptione, abscessus ossis. A sanguinis uomitu, tabes & puris purgatio supra. Qualia fuerint uescicæ, aut alui excrementa, & ex carnibus, & sicubi alibi à natura corpus exierit, si parum, paucus est morbus: si multum, multus: si ualde multum, lethale est.

Que modum
excedunt male
sunt.

Qui sequuntur aphorismi, spurij nobis dicantur, non à Nicolao Leoniceno, sed à M. Fabio Cado, uersis.

Phrenetici.

Phthysies quan-
do fiunt.
Qualitas natu-
ralium.

Que tempora
morbi fauēt,
uel aduersen-
tur.
Sudoris quali-
tas.

Linguae signa.

Morbosum gra-
uium nota mor-
tiferæ.

Mors qua.

Spiracula uite.
Triplex cura-
tio.

Qui supra quadraginta annos infanti phrenetici ciue sunt, tabifici, non ferè faneſcunt ſeruanturque: minus enim periclitantur, quibus morbus & natura & ætati conueniens accedit. Tabifici morbi phthysies de octauo & decimo anno quadragessimæ quintum usque potissimum gignuntur. Quæ naturaliter fiunt, partim mitia, partim uehementia, partim mortifera sunt. Secundum autem naturam est, si quis eo anni tempore morbo corripiatur, quod infensum & inimicum uel amicum illi morbo sit. Tempus enim illud illi morbo contrarium est, uel contrā, languentique auxilio uel contrā, sicut febri ardenti causæ æstas fauet. Hyems subter cutem aqua laboranti hydropicæ contraria est, quæ lienolo magis timenda est: naturale nanque semper uincit. Quibus in morbis oculi sponte lachrymant, mali non est: quibus contrā, malum. Quibus in quartanis febris sanguis naribus defluit, malum est. Sudores decretorij diebus magni, celeres & uehementes si fiant, periculosi sunt, præsertim qui fronte tanquam stillicidia, fistula, tubuli capaliculæ pelluntur, frigidique & ualde multi. Sudorem enim hunc multa uis, labore, longæque expressione necesse est exire. Post longum morbum uentris fluctio malum est. Lingua nigra cruciæ cum quid horum signorum abest, malum ualidum non est. Hæc quidem in grauib acutis ue febris obseruent, uti si quis moriturus uel euasurus sit, dignoscamus. Testis dexter frigidus contractusque mortiferum est. Vngues nigri, digiti pedum frigidi, nigri contractique mortem proximam esse portendunt. Quod etiam digitorum postrema frigida præ se ferunt. Labia liuida, resoluta, contorta, frigida si sint, mortiferum est. Si oculi caligant, lucem ue avertantur, solitudine si quis gaudeat, qui somno multo & astu detinet, extra spem est. Si quis paulatim rabie quadam effertur, si quis non cognoscit, non audit, non intelligit, mortiferum est. Paulò post moriturus signa hæc sunt clara magis, uentriculi si tolluntur, tumescunt & inflantur. Terminus uero mortis hic est: cum animæ calor supra umbilicum præcordiaque recurrit & ascendit, ac omnem liquidum humorem exurit & siccatur. Cum autem cor pulmòque humiditate caloris collecti mortiferis in locis sentiunt, totum caloris spiritum efflant, unde totum in toto cõsistit. Præterea quidem partim per carnem, partim per spiracula capitis spirant, quod uiuere dicimus, corporis caput & alueum anima frigidum mortuumque una simulacrum relinquit, sanguinis, bili, pituitæ & carni cõcedit. Quæ mala non sanant medicamenta, ferrum sanat. Quæ ferrum non sanat, ignis sanat. Quæ non sanat ignis, non posse sanari putato.

HIPPOCRATIS

que mala, hic hoc facit scilicet in pialogo libri
de medicamentis opus, cuius & cetera. etiam quasi per
græcos quosdam medicos, in quibus suscipit, est.
etiam etiam quædam, quæ in pialogo libri dynamidæ.

- delabitur. / Vbi pedes nudat, neq; ijs calor subest, ubi brachia, cervicem, & crura inae-
 quabiliter dispergit ac nudat, mali morbi, angorisq; signum est. / Perniciosum est, ubi
 hians quis assidue dormit, aut ubi supinus iacet, cruribus uehementer contortis, com-
 plicatisq;. / Si pronus iaceat is, qui per bonam ualitudinem sic dormire nō consueuit,
 aut delirium, aut uentris dolore portendit. / Vbi relidere uult aeger in ipso morbi ui-
 gore, malum quidem indicium est in omnibus acutis affectibus, sed longe pessimum pul-
 monibus laborantibus. / Stridor dentium per febres, praeter consuetudinem à teneris
 contractam, insaniam significat & mortem, atqui ab utriusq; futurum periculum denun-
 ciandum est. Si uero iam deliranti stridor quoq; accedit, uix aliā aequē perniciosam in-
 uenies notam. / Vicus siue ante, siue in ipso morbo natus est, obseruari debet: nam si
 moriturus est homo, aridum aut liuens, aut pallidum, ante mortem apparet. / Ex ma-
 noum latione huiuscemodi notas perpende, in acutis febribus in peripneumonia, phre-
 nitide, capitis dolore, si quis eas faciei admouerit, ut inde quidpiā superuacue uenerit,
 aut festucas carpat, aut à ueste floscos, aut à pariete paleas auellat: omnes haec mala lethala
 lesq; sunt. / Spiritus frequens, aut doloris, aut inflammationis in partibus septo transuer-
 so superioribus, indicium est. Magnus, & ex longis intervalis, delirium declarat. Frigi-
 gidus ex naribus, & ore prodicens, lethalis admodū est. / Facilis spiratio, in acutis mor-
 bis, quibus febris copulatur, quicq; intra quadraginta dies finiri solent, magnū habet ad
 salutem momentum.

DE SVDORE.

Sudores, saluberrimi censentur, in omnibus acutis morbis, si in diebus decretorijs
 oriantur, febriq; finiant, aut ubi toto corpore aequaliter insudante, aeger morbum
 facilius sustinere uidetur. Contra inutiles, qui id efficere non ualent. Pessimi omniū sunt
 frigidi, & ubi caput duntaxat aut facies, aut ceruix insudat: quippe qui in acuta quidem
 febre mortem, in mitiore uero, morbum diuturnum fore significant.

A PRAECORDIIS NOTAE.

- Atq; inter optima indicia sunt praecordia, ubi sine ullo sensu doloris in utraq; par-
 te aequaliter mollia sunt. Inflammata uero, dolētia, & intenta, & ubi aliter in dex-
 tra, aliter in sinistra parte afficiuntur, suspecta haberi debent. / Praecordiorum uenae, si
 pulsant, aut turbationem, aut delirium portendunt: sed eorum qui sic affecti sunt, ocu-
 los aspicere oportet: quippe frequens illorum motus, insaniam cōminatur. / Praeco-
 dia tumida, dura, dolētia, si in uniuersum sic affecta sunt, maximum malum portendūt:
 si uero altera parte duntaxat, ex sinistra minus periculum est. / Ceterum huiusmodi tu-
 mores, in principio quidem proximam mortē denunciat, Vbi uero uiginti dies excede-
 rint, neq; quiescente febre, neq; tumore remisso, ad suppurationem conuertuntur. Atq;
 inter primos circuitus, sanguis ē naribus fluens, nō mediocri ipsis praesidio est, sed tum
 sanguinis eruptio expectari debet, quum interrogati, aut caput dolere, aut oculos cali-
 gare fatentur: id uero iunioribus, uidelicet circa quintum & trigésimū annum, plerum-
 que euenire solet. / Mollis tumor dolorem non inferens, & digitis cedens, longiori
 tempore finitur, sed non ita graue ab eo periculum pender. Quod si intra sexaginta dies
 neque febris definit, neq; tumor resedit, suppurationem expectare oportet. Idem haud
 secus in reliquis quoq; uentris partibus perpenditur. / Itaq; durus, magnusq; tumor,
 dolore crucians, mortis periculum non multo post fore denunciat. Mollis uero & si-
 ne dolore, quicq; prementi digito cedit, longus esse solet. / Ventris tumores non tam
 crebro, ut hi qui in praecordijs oriuntur, abcessum efficiunt: quod si sub umbilico con-
 stituantur, nequaquam ad suppurationē conuertentur, sed ex superioribus maxime se-
 dibus sanguinis fluorem expectare oportet. / In quibus omnis tumor diuturnus, ad
 suppurationem ferē spectat. / Itaq; suppurationum obseruatio sic accipienda est: ca-
 rum enim quae in exteriorē partem erumpunt, optima sunt paruae, admodum eminē-
 tes, atque in acuti fastigiate: pessimae uero sunt, quae maxima, quaeq; planissima sunt.
 Sed illarum quae intus excitantur, optime censentur, quae exteriorē cutem nō de-
 colorant, & contrahuntur, nulliq; dolore cruciant, atq; ubi exterioris cutis color manet
 uniformis.

uniformis. / Pus illud optimum est, quod album & leue est, & haudquaquam foetet; quod uero ab hoc uariet, pessimum est.

HIPPOCRATIS COI PRAESAGIORUM LIBER SECVNDVS.

DE AQVA INTER CVTEM.

Qua inter cutem si ex acuto morbo coepit, periculosa est; neq; enim febrim soluit, sed doloribus torquet atq; interficit. Orii uero magna ex parte uel ab ilibus & lumbis, uel à iecinore. *Hydropis oris* Sed ubi ab ilibus lumbisq; ortum cōtraxit, pedes tumidos reddit, fluxorem diuturnū inducit, qui neq; lumborū, illūmue dolorem soluit, neq; uentrem efficit molliorem. *Hydropis diuersitas.* At quibus à iecinore aqua inter cutem proficitur, si tussi uexantur, sed qua penē nihil excreatur, pedes tument, deiectione dura, coacta; est, circa uentrem tumores modo in dextra, modo in sinistra parte attoluntur, deinde desinunt. Mali etiam morbi signum est caput, & pedes, manusq; frigiditas habere, uentre & lateribus calentibus. Securitatē pollicetur corpus, quod aqua lenter molle, & calidum est, quodq; facile conuertitur & surgit. Grauitas uero, quae uel manus & pedes, uel reliquū quoq; corpus premit, periculū significat. Quod si cū grauitate ungues quoq; ac digiti liuore afficiantur, continuo perniciē expectare oportet. At omnino nigri tum digiti, tum pedes, minus q̄ liuentes, periculū portendunt, sed tūc ad reliqua signa refugere oportet, etenim si ager facile malū sustinet, ad finē que alia quaedam indicia, quae securitatem polliceri solent, suppurationem sperabis, atque superstes manebit ager, sed denigratae corporis partes decident. Testiculi pudendāq; retracta uehementē dolores, atq; lethale periculum significant.

DE SOMNO.

Quod uero ad somni rationem pertinet, quemadmodum sani etiam solent, interdū uigilare, noctu uero dormire oportet; à qua consuetudine si quis aberrauerit, peior erit somnus, qui inter quartam horā & noctē, quam qui matutino tempore ad quartam, pessimum tamen est, si somnus neq; noctū, neq; interdū accedit; id enim uel ob dolorem laborēq; accidit, uel delitium futurum significat.

Somnus qualis esse debeat.

DE ALVI EXCREMENTIS.

Alii excrementa inter bona indicia sunt, si mollia, si figurata sunt, si eodē ferē tempore quo in secūda ualitudine desici solebāt, excremunt; si his quae ingerunt proportionē respondēt, upote quae inferiorē uentrē recte ualere declarāt. Si uero liquida fuerint, praestat ut sine fridore, neq; frequenter, neq; ex breuib; interuallis desiciant, etenim fatigatur ager, si crebro surgit, uigilijsq; cōlūmitur; quum uero assatim sapēq; desiciat, ne animus eum deficiat, periculū est. Conuenire debent excrementa his, quae assumuntur, & his tēue interdū, noctu uero semel desici, idq; maxime matutinis temporibus pro cuiusque consuetudine. Ad finem iam tendente morbo, bonum est si crassiora reddantur, ac rufa, & odoris foeditate, sani hominis aluum non uehementer excedant. Lumbricos etiam cum excrementis sub fine morbi descendisse nihil nocet.

vide hic alius. Chronis 4ta c. 8° & supra lib. 324.

Venter in quouis morbo uacuus, corpulentusq; esse debet. Periculosum stercus est, quod perlucidum, albicans, pallidum, uehementer rufum, aut spumans est. Item malum est, quod exiguum glutinosum, idemq; subpallidum est. Omnium maxime lethiferū est, nigrū, pingue, liuens, aut quod peioris est odoris quam pro consuetudine.

Varia excrementa, quanquā diutius morrē differunt, non tamē minus sunt lethalia, huiusmodi & ramentosa sunt, biliosa & nigra, atq; porri colorē imitantur. Inter optima signa est status, qui neq; strependo, nec pedendo emittitur, quanquam em̄ satius est ipsum cū strepitu exire quam includi, tamē hoc pacto prodians aut dolere, aut delirare agrum significat, nisi sua sponte statū ipsum emisit. Praecordiorū recentes quidē dolores, gibbosq; nisi inflammatio quoq; accesserit, murmur in ipsis exortū soluit, ac unā cū stercore, & urinis, atq; flatu egreditur; qd ubi nō cōtingit, si tamen ex sede sua transfertur, bonū signū est, idq; magis si ad inferiora descendit.

DE VRINIS.

Vrina illa optima est, in qua per totum morbi decursum residet album, leue, aqua-
le; hac nimirum securitatem, breuēq; morbum significat. Quod si aliquid horū

Lotium mali.

deest, ut modo liquida sit, modo albū, leueq; in ipsa refideat, hac ut longiorē morbum denunciat, ita securitatē minorē pollicetur. Subrubra urina, in qua subrubrū, leueq; refidet, quanquam superiore morbi diuturniorē, eundem tamen salubriorē fore declarat. Mala est urina, cū id quod refidet, parti farinae crassiori simile est: peior uero, si laevis, ac utriusque quoque alba tenuisq; quanquā longe maius periculū illa portendit in qua quadam tanquā futura refidēt. Nebulae in urina suspensae, albae quidem bonae, nigrae uero malae sunt. Ceterum quoad urina rufa, tenuisq; apparuerit, crudum morbi significat: quod si diutius talis permanferit, ne priusquā morbus quiescat, aeger uiribus destitutus succumbat, periculū est. Perniciosissima est urina, quae mali odoris, & diluta & tenuis & nigra, & crassa est. In uiris quidē & mulieribus nigra, in pueris uero tenuis & diluta, deterrima est. Si urina tenuis & cruda, sic diutius, ut reliqua signa salutaria sint, plerumq; infra septuā transierum abscellus oriri solet. Neque leuiter terrene nos debet urina, cui pinguedo relis araneorū similis innatat, quippe quae hominē tamen cōsumi significat. Nubecularū positū, supremū mne locū an infimū teneat, obseruare oportet. Nā quae in ima parte constituuntur cū coloribus quos supra proposui, bonae sunt, atq; laudant: quae uero sursum attolluntur, malae, uituperandae sunt. Sed caue ne uelica quoquo modo affecta (si huiusmodi reddiderit urinas) te decipiat: tales enim non ad uniuersum corpus, sed ad ipsam duntaxat uesicā referri debent.

DE VOMITV.

Perquam utilis est uomitus, qui bilē pituita mixtā habet, si neq; crassitie, neq; multitudinis admodū excedat: nam sincerae pituitae, bilis uero uomitus periculosus est. Si uero uiridis, aut liuidus, aut niger est, quibet horū colorū acciderit, uitiosus est. Si uero omnes astatim in eodē appareant, morbis periculū ualde timendū est. Ad ultimā uentū esse testatur liuidus uomitus, praecipue si malus in hoc odor est: siquidem feiores in quouis uomitu mali sunt.

DE SPVTO.

putat, quid propter sit spūtu
nda p. de uisi. & p. de uide li
na sibi ex loquacio.

le graue dicit et siccum
pulmo cū non
purget, mas
lum est.

Sputa mala
que.

In pulmonis costarūq; doloribus oportet ut sputum celeriter, faciliq; secreetur, & cruor sputo uehementer misceat. Etenim si multo post doloris initium, aut cruentum, aut rufum, aut non sine multa rufi, nec ad eodē cōmixtum expuitur, uitiosum censetur. Quippe cruentū, si sincerū quoque fuerit, periculū subesse testatur: albū uero, uiscidū & rotundū, inutile est. Mali etiā morbi testimoniū est, quod admodū uiride, quodq; spumofum est. Id uero omni alio deterius est, quod sic est sincerū, ut nigrū quoque uideatur. Neq; tūc est sputum, quod nō expurgatur, nec proicit ipsum pulmo, sed ob nimiam plenitudinē feruet in gutture. In omnibus morbis pulmonis de stillatio, sternutamentūq; siue praefuerint, siue superuenerint, periculū ostendunt: quanquā in ceteris morbis, uel periculosis, utilitate nō carēt. Sputū cruentū cui paulū sanguinis admixtū est, in morbi principio, inflāmato pulmone proicitū, securitatē atq; auxiliū pollicetur: quod uero ad septimū usq; diem, longioris uero spatio tale apparet, nō ad eodē tutum est. Omne sputū, quod dolore nō mitigat, malū est. Nigrum (ut supra demonstrauimus) pessimū est, sed longe saluberrimum est id, quod dolorem placat.

DE SVPPVRATIONE.

52.

Doloris sedatio.

53.

Dolores in dictis sedibus, quos neq; sputi purgatio, neq; soluta aluus, neq; sanguinis missio, neq; medicamentum, neq; uictus ratio sedare potuit, scire licet eos ad suppurationē tendere. Suppuratio erumpēs, sputo adhuc bilioso apparente (siue biliosum, siue unā cū pure expuat) admodū perniciofa est, praesertim si à die morbi septimo inceperit pus ab huiusmodi sputo pcedere. Itaq; timendū est ei qui sic expuit, ne decima quarta die moriā, nisi saluti ferū aliquod indicium interea superueniat. Porro bona spei signa sunt, si aeger bene sustinet morbi, si facile spirat, si dolor leuatus est, si sine difficultate sreat, si corpus aequaliter molle & calidū est, neq; sitis infestet: praeterea urina, alui sedimina, somni, sudores, ut de singulis supra demonstrauimus, probe respondent: quos si nullū deest, haudquaquam aeger morietur. Contrā, si intolerabilis est morbus, si halitus magnus & frequens est, neque mitigatus est dolor, uix sputum redditur, sitis uehementer cruciat, febri inaequaliter corpus afficit: si deniq; uenter & latera

54.
55.
56.
bona spei signa.

pro bono spei, nec bonis signis
na scribit gal. ubi supra.

latera uehementer calent, fronte, manibus & pedibus frigore affectis, atque urina & alui excrementa, & somni, & sudores, ex supra propofitis notis periculum minantur; quicquid horum iam dicto sputo superuenerit, aut nono, aut undecimo die agrum moriturum significat, ita ut decimumquartum non queat attingere. Huiusmodi coniectura lethale sputum consequi oportet, quod uidelicet ad decimumquartum diem agrum uiuere non permittit. Ex predictis itaq; signa tum bona, tum mala pendere, ac subinde futura pradicere oportet. Reliquae autem uomicae magna ex parte rumpuntur, sed aliae in die uigefimo, aliae trigefimo, aliae quadagesimo, nonnullae ad sexagesimum usq; perueniunt. Proinde suppurationis initium obseruare oportet, quod ab eo die putidum est, quo primum quis aut febricitauit, aut inhorruit, aut pro dolore grauitate illius partis sensit, quam antea dolor infestabat. Nam talia in suppurationum principio accidere solent: ab hoc igitur tempore usq; ad iam definita spatia, uomicarum eruptiones expectanda sunt. An uero alteram duntaxat partem uomica occupet, ex his fere notis pendere licet, si alterum latus dolore cruciatur, & altero calidius est, atq; ubi in partem sanam aliquis decubuit, interrogatus, onerari ea, ueluti ex pondere aliquo, respondeat; quibus cognitis, in eo latere suppurationem esse conicies, cui grauitas incumbit. Suppuratos omnes hoc pacto deprehendes: si febris non demittit, eaq; interdum leuior est, noctu incrementum, multus sudor oritur, tussendi cupiditas est, sed nihil penes excreta uiuor, oculi catantur, malae rubent, ungues in manibus curuantur, digitus, maximeq; summus calens, pedes tumet, cibi fastidium est, pustulae toto corpore nascuntur. Atq; diuturnarum uomicarum haec sunt notae, quibus haud dubia fides adhibenda est. Sed quae breviori spatio duraturae sunt, ex iisdem notis deprehenduntur, atque ex his quoque quae in principio apparere solent, simul si spiritus maiori cum difficultate trahitur. Celerior rem, tardior emue eruptionem ita conicies: si protinus ab initio tussis fuit, & spiritus difficilis, atq; sputi excretio, uomica intra uigefimum diem erumpet. Si uero non adeo uehementis fuerit dolor, careritq; illi ex proportionem respondeat, serius ruptura sequetur, quo tempore & dolore & spirandi difficultatem minui, atq; sputi creatum incrementum, ante uidelicet puris eruptionem necesse est. Ceterum a periculo tuti sunt, quibus eodem die, quo eruptio facta est, febris coquieuit, desieruntq; urgere cibi fastidium & sitis, alius exigua quadam figurata reddit, pus album, leue, simplici colore, & sine pituita est, atq; sine dolore leui tussicula ejicitur. Haec sunt notae perquam salubres, quae celeriter liberant hominem: ab his securitate quoque pollicentur, quae ad ipsas proxime accedunt. At certum periculum est, si febris non quieuit, aut post quietem repetit. Item si sitis est, si cibi fastidium, si uenter liquidus, si pus est liquidum aut pallidum, si nihil nisi spumantem pituitam aeger secreat. Itaq; seruari non possunt, quibus omnia haec accidunt, quibus uero non omnia, alij quidem moriuntur, alij uero post longa temporum intervalla sanati euadunt. Ex omnibus autem iam propofitis coniecturis reliquarum quoque affectionum signa considerare oportet.

DE ABSCESSIBVS, sic nominantur ille dispositiones in quibus uicem dist. Tubercula autem uicem dist. que prius s. gcham conq. 2. ad glau. in parte de abscessibus. ex. 61.

64. Quibus ob laborantem pulmonem abscessus secundum aures oriuntur, & in par. 65. soler. In quibus huiusmodi notas obseruabis. Si febris non conquiescit, neq; dolor mitigatur, si sputum non pro ratione ejicitur, si alius neq; biliosus, neq; liquidus, neq; synectera excernit, si in urina admodum exigua, multa residet, ac reliqua quoque signa omnia securitatem polliceantur, eiusmodi abscessus expectandi sunt. Qui alijs quidem eueniunt in paribus infernis, si quodam modo inflamata fuerint praecordia: alijs uero in superioribus, si praecordia neq; tumore, neq; dolore infestantur, sed accedit pro tempore spiritus difficultas, quae deinde sine ulla euidenti occasione quiescit. In uehementi periculosaq; peripneumonia non inutiliter in cruribus nascuntur abscessus: nec potest aliud quicquam melius accidere, praeterum si murato sputo sic appareant. Siue enim tumor, siue dolor sentit, sputo cruento in pus iam couerso, excretoq; tussim id indicium est. Na & aeger a periculo liberat, & abscessus doloris expers, celerime coquiescit, At si neq; sputum probe excernitur, nihilq; residet in urina quod bonam spem fulcire uideat

Sputum moris
ferum.

57.

Pus quando
erumpit.

Vomica qua
parte sit quidi
gnoscas.

Suppuratorum
cognitio.

61.

62.

63.

Pus madum.

uicem dist.
que prius s.
gcham conq.
2. ad glau.
in parte de abscessibus. ex.

66.

67.

360 HIPPOCRATIS PRAESAGIORVM LIBER TERTIVS.

65. tur, ne ex eo articulo claudicat æger, uel plurima certe sustineat negocia, periculū est.
69. Si uero subfederunt abcessus, sed rursus reperunt, non prodeunte spūto, ac perseuerante febre, grauis timor est, ne delirium subeat æger, aut moriatur. ¶ Sanè ex suppuratiōibus, quas pulmonum morbi concitarunt, ierē senes moriuntur: ex cæteris, iuniores. ¶ Lumborum, inferiorumq; partium dolores, quibus febris quoq; accedit, si ad septem transuersum transeunt, relictis inferioribus, admodū perniciosi sunt. Animaduertenda tamen reliqua quoq; indicia sunt, si enim periculosum aliquod signum accesserit, hominem à spe deponit. (Quī uruntur suppurati, si pus fluxerit purum, candidum, & sine foetore, seruantur: si uero subcruentum, cœnosumq; , pereunt) Si ad septū transuersum, malum ascenderit, nullo reliquorum signorum periculum ostendente, futura suppuratiōis indubitata spes est.

hac lineis clausa uersio
s alie no hant

EX VESICA NOTAE.

71. Vesica dura dolens, graue periculum, lethaleq; comminatur, idq; si cōtinua quoq; febris accesserit: nam uesicæ dolores, ualidam necandi uim obtinent: quo tempore alius etiā nihil reddit, nisi dura quædam, ac ne ea quidem, nisi cogatur. ¶ At uero urina purulenta procedens, in qua residet albu m & leue, metū detrahit. ¶ Quod si ab huiusmodi urina dolor leuatus non est, neq; uesica mollior effecta est, neq; febris conuicuit, laborantem per primos morbi circuitus morituum, denunciandum est. ¶ Id uero pueris à septimo anno ad decimumquintum præcipue accidere solet.

HIPPOCRATIS COI PRAESAGIORVM LIBER TERTIVS,
interprete Gulielmo Copo.
DE FEBRIBVS.

Febris decretoria.

Ebres, siue sanus ab ipsis quib; euadat, siue pereat, æquali dierum numero finitur, 2. Ut em̄ saluberrimæ febres, quæ uidelicet tutissimis fulciuntur notis, die quarto uel antea quiescere solent: ita pessimæ quæq; , & quibus periculossima adsunt signa, die quarto, uel citius interficiunt. 3. Primus itaq; earum insultus ita finitur, alter in septimum diem producitur, tertius in undecimū, quartus in decimumquartum, quintus in decimumseptimum, sextus in uigessimū. Igitur accessiones ipse ex acutissimis morbis per quatuor in uiginti auctæ huiuntur. Verū huiusmodi suppuratio per dies integros nimirum fieri nō potest, quippe quū nec annus, nec menses ipsi, integris numerentur diebus. 4. Deinde eadem ratione, atq; additione, primus circuitus ad quatuor et triginta, alter ad quadraginta, tertius ad sexaginta dies perueniet, 5. Sed huiusmodi morbos, qui longiori spacio finiri debent, ab initio perquam difficile est discernere, quod simillima sint eorum principia: animaduertere tamē à prima die oportet, atq; singulos dierum quaterniones obseruare: sic enim haud obscure scies, quò se conuersurus sit morbus. Ac quartanæ quoq; conditio hunc seruat ordinem. 6. Morbi autem tempore breuissimo finem attingentes, facilius dignoscuntur, utpote qui maximis protinus ab initio distinguuntur differentijs: siquidē ad sanitatem tendentes, facile spirant, nō dolent, dormiunt noctu, ac reliqua quoq; signa, maximam eis securitatem pollicentur. Perituri uero difficulter spirant, delirant, uigilant, cæteri q; id genus pessima signa eis accedunt. xj. Ut igitur (his sic se habentibus) morbos ad iudiciū tendentes coniectura consequi oportet, & ex tempore, & ex singulis additionibus ita eadem quoq; ratione in mulieribus morborū iudicia à partu numeranda sunt.

Capitis dolor assiduus quando maius.

capitis i. a primo usq; usq; ad decem

15. Capitis in febre uehementis, perpetuiq; dolores accedente lethaliū notarū aliqua, ualde sunt perniciosa: si uero nullo tali signo apparente, diem uigessimū dolor excesse rit, neq; febris conuiescat, ex naribus sanguinis fluorem, aut in partibus inferioribus abcessum expectabimus. Similiter dolori etiā recentij sanguinis profusio ex naribus, aut suppuratio superuenire solet, præcipue si dolor & tempora, & frontem infesta uerit. i. Maxime uero sanguinis fluxio ex pectanda est in iuuenibus, qui quintum & trigessimū annum nondum superauerunt: nam maioribus natu suppuratio ferè oritur.

Auris

15. Auris dolor acutus cum febre non intermittente, uehementique, graue periculum minatur: nam & mentem turbat, & hominem rapit. Cum igitur anceps sit huius rei exitus, à primo protinus die omnibus signis accurate animum adhibere oportet. Nam ex eo casu iuniores quidem intra septimum diem, seniores uero multo tardius moriuntur: quippe qui non aequae magnas febres experiuntur, neque adeo infaniunt, proinde sustinere possunt donec suppuretur affectus. Quod si morbus hac in ætate reuertatur, magna ex parte interficere solet. Sed iuniores, antea quam aures suppuretur, pereunt, nisi pus candidum ab ea defluens, securitatem polliceatur, præsertim ubi salutarium quoque signorum aliquod apparet. 17. Neque leuiter terri debemus, ubi febricitanti fauces exulcerantur, cui si aliud quoque ex malis signis quæ supra declarauimus accesserit, in periculo hominem uersari denunciandum est.

Dolor auris malus est.

DE ANGINA.

Angina periculosissima est, celeriterque enecat, si neque in faucibus, neque in ceruice quicquam appareat: si dolor uehemens est, si uix spiritus trahitur, etenim eodē die iugulat, licet interdum usque ad secundum, aut tertium, aut etiam quartum protrahatur. Quæ uero in reliquis quidem non minore dolore afficit: in faucibus uero tumorem, ruboremque excitat, superiori non minus periculosa est, sed longius spacium habebit, præcipue si uehemens fuerit rubor. Sed tum præcipue malum prolongatur, cum non solum fauces, sed ceruicem quoque rubor occupat: maxime uero potest ab ea secunda uia iterum contingere, si rubor simul & ceruicem & pectus comprehendat, neque ad interna reuertatur erysipelas. Cum uero deletur erysipelas, sed non in decretorijs diebus, neque in exteriores partes conuertitur tumor, neque pus sreat ager, sed leuis, & à dolore immunis uidetur, id aut mortē significat, aut dolorē reuerſum. Tutius est & tumorē & ruborē in externas maxime partes conuerti: si uero ad pulmone cōuersio fiat, demeritiam excitabit, quanquam nonnulli sic affecti magna ex parte suppurantur. Gurgulio si cum robore tumescit, sine periculo præcidi non potest, etenim inflammatio, sanguinisque profusio ei accedit. Proinde satius est alijs quibuidam auxilijs uti, quibus extenuari possit. Cum uero pallidior efficitur, uua nominari solet, quod si tum ima eius pars crassa & rotunda, summa uero tenuis uideatur, intrepide præcidi debet. Satius tamen fuerit, antea quam manus adhibeatur, alium uacuare, si tempus id ita permittat, ut interim suffocatio hominem non præoccupet. Quibus febres neque salutaribus notis apparentibus, neque in diebus decretorijs conualescunt, si reuersionem timere debent. In longa febre, ex qua tamen ager liberari potest, si neque ob inflammationē, neque ob aliam ullam manifestam causam, dolor infestus, aut tumidum aut dolorolum in articulis abscessum expectare oportet, præcipue in imis partibus, maxime uero in his ætatibus, quæ triginta annos non exceſſerunt, etiammodi abscessus nasci consueuerunt, idque in tempore breuiori. Non tamen expectandus est abscessus, donec uigefimam diem febris præterierit: nati maioribus raro accidit, quamuis longo spatio duret febris. Solet etiam continuus febris abscessus superuenire. Interpellata uero febris, eademque errabunda, in quartanam mutabitur, præcipue si autumnus proximus est. Atque ut abscessus oriuntur in his qui triginta annis minores sunt, ita quartana eos qui trigefimū annū aut agūt, aut exceſſerunt, præcipue corripit. Igitur scire licet, abscessus hyeme magis accideat, si re, serius finiri, sed non facile reuerti. Si cuiuspiam in non lethali febre caput dolet, aut ante oculos obscura quadam obuerſantur, aut cordis dolor accidit, is bilem euomet. Si uero horruerit, & inferiores præcordiorum partes frigore afficiantur, citius ad uomitionem properabit, quod si eo tempore quippiam aut hiberit, aut edierit, id quoque quanceſcit euomet. Quibus itaque à primo protinus die dolor superuenierit, si quarto & quinto die ingraueſcit, mox in septimo liberantur. Sunt non pauci qui tertio die dolere incipiunt, quinto maxime moleſtatur, deinde nono uel undecimo tuti euadūt. Sed quos dolor quinto die uexare cœperit, reliqua ex proportionē respondeant, si decimo quarta die finitur morbus. Hæc tum uiris, tum mulieribus, sed in tertianis maxime cōtingere solent. Iunioribus uero cum in ijs ipsis, tum præcipue in continuis febribus, atque tertianis

Angine uarietas.

19.

20.

21.

22.

23.

24.

25.

26.

27.

28.

29.

30.

31.

32.

33.

34.

35.

36.

37.

38.

39.

40.

41.

42.

43.

44.

45.

46.

47.

48.

49.

50.

51.

52.

53.

54.

55.

56.

57.

58.

59.

60.

61.

62.

63.

64.

65.

66.

67.

68.

69.

70.

71.

72.

73.

74.

75.

76.

77.

78.

79.

80.

81.

82.

83.

84.

85.

86.

87.

88.

89.

90.

91.

92.

93.

94.

95.

96.

97.

98.

99.

100.

trigefimū, lauren. l. quadragesimum. si de crisi. et ultimo. ex anno legi. gal. 50.

H

et Atf. de quibz. morbis deter-
minat Hippo. in hoc lib. promast
vide pag. 335.

Libya, Delos,
Scythia pro o
mnibus ponun
tur.
Siqua mala hic
non dicuntur, si
militer tamen
dignoscuntur.

M. FABIO CALVO RHAVENNATE INTERPRETE.

luc. ne. gal. no videtur. co
nta. p. in lib. 3. de morbis pul
tribus. r. recto
dem. exant. lib.
ic. e. schipp. r.
sequit. r. in p. m
no com. ex. p.
guyes. r. illu
com. ex. p. gal.
re. sione. h. p. s.
h. titulu. p. r. s. h.
i. .
. 7.

Preficit alia.
. 2.
Delirantium
primo. 3.
Lingua. 3.
Lotium. 4.
. 6.
Deficientia

¶ I per exordia cum uel post capitis dolorē, ceruicis, precordiorum torporum, cum excitatur & uigilant, profecto delirant; quibus si nares stultent, perniciōis est; præterit si quarto incipiente delirans proliuiter rubat, Malum prætera in omnibus est, non minus autem & in prædictis lingua denia crassa, subarda, quæ delirantem est; Lotium in turbis sine colore est atris nubeculis intercurrentibus delirium portendit. Lumen omnium, delirantiu aperta figura nigra, Crebra excreatio, & si quod aliud infanie est, siq̃ ætus in præcordijs præcluditur relinquuntur, Febris si citagressa, malum est, præcipue si superfluent; Delipsientia silentium, uel cingens, quemadmodum & audenter & ualide loquentium; Delipsientes phresementer tremant, pereunt; sicut qui caput dolant, si uirulentia uomant, sileant, nec loquatur audiat, furore celeriter agitur; Pusilli faucium dolor, grauius strangulat. Qui facile hiat, & ualde claudid redigunt, mori. Delipsientes phrenitice, perniciōis, seu in periculo funt; Delipsientes nihil probe præ se ferant, crebro motum, puant alium demittant, maxime dum Archæcati contigis, liquida demittas toporq̃ si superueniat, cum in is est frigus rigens, Qui bile atra demittit, si tremant, tetrum casum; Delipsientes phrenitice qui perniciem proflunt, cum sudore superfluentes.

17. **hientes leui tactu strepitū tremū.** Cum post uomitum astuosum uox raucescit, oculi obrigescunt, furiale est, quemadmodum Hermozysi coniugi cecidit, quæ perniciosa furēs muta mortua est. Si tinnitus aurium in febre ardenti cū uisus hebetudine, paritūq; tarda grauiq; defluctione superueniat, n̄ furenter melancholicusue profluit. Mentis excussiones cum uoce rauca bonæ non sunt. Linguae cōuulsiones spasmusue cum tremore si fiant, n̄ mente capiuntur. Duritia in ijs asperitasue perniciosa est. Tremula lingua uocetur, mentis non constantis signum est. Spumosa irroratio in oletulis biliosis malum est, præsertim si renum lumborumue dolor præcessit. Dolores rari costarum & leues in ijs desipientiam significand. Cum singultu resolutioneq; non loqui, pessimū est.
18. **Cum quis non loquitur, loquiue non potest, si tanquam qui prælocantur, spiret, promptuarium malum est, mentisque excussorium.** Mentis excussiones cum pusilla audacia, ferinæ sunt & malæ. Cum quis febre non carens superiora frigide sudat, difficulter morbum fert, cum perniciæ desipit; quemadmodum Aristagoræ contigit. Crebrauocationes in phreneticis conuulsiones portendunt. Lotium non sentientibus emissum, perniciosa est. si quidem tale n̄ mingunt, cum ex turbulencia constiterunt. Qui usquequaq; agitantur, profecto sine uoce n̄ finiunt. Si deliri phreneticæ cum refrigeratione spuunt, nigra uomunt. Surditas lotiorumq; perurbum, fluitantiaq; non firma subfistentiaue, mentis excussorium est. Qui si morbo regio corripiantur, pessimum est. Malum etiam est, post morbum regii surditas. Quibus euenit uti nō loquatur, sentiant tamē, uenter ijs etiam prorumpit & soluitur: sicuti Hermippo, qui mortuus est. Surditas in grauib; turbulenciaq; accedēs, malum est. Tremuli non clari sermones, & exiles mentis excussiones magnam portendunt: sicuti Demarchi filio contigit in Coos. Qui torpent ex frigore rigoreue, non ualde apud sese sunt. Labores circa umbilicum salientes, & uibrantes mentis desipientis quid habent, circa decretorium autem satis creber spinitus cum labore ijs prodit, furæq; labores, mentis excussoria sunt. Coxarumq; dolores in febre, mētis aliquod excussorium habet, præsertim si in lotio quid leue mingatur fluitet. Malæ uesicæ circaue cum febre, bona non sunt, turbulentoq; modo uenter biliofus, soporati, torpidi, debilitati, nō multum apud sese sunt. Post uentrem liquidum feculentum si quis caput doleat, sitiat, perungilet, clare non loquatur, debilitetur, mente hūc excessum putat. Qui superfluat, præsertim caput, subdifficilesq; sunt in morbis grauib; malū est, præsertim cū lotiū nigrū est, spiritusq; turbulētus, in ijs pessimū est. Præter rationē debilitas tanquā in recēs purgato, uacuoque, cū purgatio nō sit præcesserit, malum est. Cum uenter strictus pusilla quadam rotunda nigraq; ui demittit, natusq; cū ijs erupit fluit, malum est. Qui dolore multo lumborum cum astuoso seruire uexantur, si superfluent, bonum non est, quippe tremunt n̄ loquunturq; sicuti frigeant nigeant. Si postrema celeriter in utraq; mutetur, ijsq; sitiant, malum est. Cum quis probus probe non respondet loquiturue, bonum non est. Qui celeriter acutē loquitur, præcordia ijs intro affecta procedūt cōtrahunturue. Lumina denigrata obscurataue, circa que si quid sordidum nigrum compactum sit, bonum non est. Vox acuta, querula, plorabundaue, malum est. Dentibus frondere quibus sanis cōsuetum non sit, perniciosa est. Stragulationes in ijs pessimum est. Vultus color bonus, nimiaq; seueritas asperitasue, oculorumq; contractio malum est. Si deiectiones excrementaue demissa in puram spumam finiant, celerem accessionem, malique incrementum portendunt. Si lotium in grauib; morbis compescatur & interceptur, pessimum est. Cum perniciosa periculosaue mala nullo signo relicto in grauib; morbis in melius residunt, mortem portendunt. Cum in grauib; morbis oletula spumosa, exalbida, circumbiliosaque sunt, lotiaque talia, malum est, quippe ijs iecur affectum est & dolet. Cum quis in febre non loquitur, conuulsoriumque in modum profluit, perniciosa est. Cum quis non loquitur, cum dolet laboratue, difficulter moritur. Cum præcordiorum dolore febris tetra est, cacetibus uessitis in grauib; morbis si præter rationem soluat, malum est. Si quis in grauib; febribus multum sudet, malum est. Lotia matura decoctaeue mala sunt. Præsertim in ijs rubra concrescent, turbulentæque si denineantur, stilleque pusillæ, bullæue que.

Furiale signū.

Hermozysus.

Tinnitus auris

um qualis.

Lingue spasmus

Lingua tremu

la.

Spumosa oleo

tula.

Singultus quæ

do malus.

Mentis excuss

orium.

Aristagoras.

Nunctio cū nō

sentitur mala

est.

Deliria uaria.

Surditas.

Videbitur e

lib. 5. de

malis con

s. hermo

lūm in ijs.

Demarchus.

Cous.

hic incipit

mētis

Vesicæ affecta.

gal. ex

ne. m/s

Spiritus turbu

lentus.

Spiritus turbu

lentus.

Spiritus turbu

lentus.

Spiritus turbu

lentus.

Spiritus turbu

lentus.

Spiritus turbu

lentus.

Spiritus turbu

lentus.

Vomitus ma- superappareant. Vomitionesque uariae male sunt, praesertim assidue continuæ. Quæ .27.
 lus. cum sudore per decretorium actuosum circumfrigent superrigentesque, malum est post .28.
 Capitis graue hoc uomitus actuosus puri mali sunt. Capitis grauedo somnusus grauedinosus profes-
 do. so ubique malum est. Cui rigore desipientia, ignorantie & obliuio malum est signum.
 Oblitio non bo- Qui post rigorem refrigerantur, nec calefiunt, malum est. Sudores post refrigeratio .32.
 na est. nem qui non recalcifaciant, mali sunt. Post hæc in latere costisue dolor, actus, & super-
 sudor malus q. rigere malum est. Soporati rigores quatuor causa perniciosa sunt. Post sudorem uul-
 Vultus rubor tus si rubescat & inflammetur, malum est. Super his posteriorum refrigeratio consu-
 non bonus quan- sionem ipsam moue prouocat. Peruigiles supersudantes si recalcifant, malum est. Do .33.
 do. loris lumborum recursatio, tortuosa oculorum agitatio, dolor in pectus fidens cum tor .36.
 Posteriorum re- pedine quadam & mora bonum non est. Superfebricitantes tactu si urunt, celeriter oc-
 frigeratio quid- cidunt. Cibum auerlati si nigra superuomant, delirent, paulum supra pubem tumeat,
 uelit. Qui cito pes- periclitantur. Quibus lumen oculisue petus & audax declinatuse est, hos ne potio-
 reunt. nato purgatoe: perniciolum enim est: neque suburgidos, tenebricosaque uagare &
 Cordis dolor. discutere uidentes, deficientes, cibum auerlantes, discolores, febre ardenti delassatos, .39.
 Ictus. fractosue, quoniam perniciolum est. Cordis labor cum praecordiorum lancinatione,
 Odissus. dolorque capitis tetrum cacochesue est, quin & quandoque spiritum pracludit, si quid
 Cervicis dolor. horum fiat, profecto si subito pereunt, quemadmodum & Lyfias in Odeffo: lotiū enim
 haec uehementer fermentatum, seruens & perrubrum fuit. Cervicis collie labor dolor .41.
 ue in omni quidem febre malum est, pessimum uero & in his, quos timemus ne infans
 ant. Febres delassantes laboriosaeue soporem peruigiliū tenebricosum quid præ
 oculis adducentes, sudoriferæque, tetrae cacochesue sunt. Crebri horrores de tergo au-
 spicantes celeriter sese mutantes, latu difficiles sunt. Lotium cum interceptum, dolorem
 præ se fert. Naueantes & actuosus cum per accessionem crescunt, si non uomant, ma-
 lum est. Cum duritia & alperitate refrigeratio, perniciolum est. Cum quis non desipit .46.
 ens tenuia liquidæ non sentiens demittit, malum est, quemadmodum Hepatico. Pu-
 silli uomitus bilioli malum est, praesertim si peruigilent. Nafus in his stillans, pernicio-
 sum est. Quibus cum febre post partum alba destillant, quæque surdescunt, latiusque ue-
 hementer dolet, perniciolum est. Qui cum febre ardenti sub circū refrigerantur, crebra
 que biliosa demittunt, distortusque oculus est, declinatuse, signum bonum non est,
 praesertim si deponantur soporenturque. Qui subito stupore dissolute percutiuntur, si
 derantur cum febre temporis alicuius, perniciolum est: quale Numenij filius passus
 est. Quibus foeminae de lumbis dolor febriculofus horridusque cor recurando petit,
 si tenuis, alba, aquosa reuomunt, si restituta leuataque mutescant, nigræque uomant, pe-
 reunt. Luminis, oculiue declinatio, delassatio & distortio in graui morbo malum est,
 si & æstuantibus, non uomentibus, lumbos dolentibus, si paulo audentius improbius
 ue delirent, spes est nigra decurrere. Si fauces uehementer difficulterque & strangulae .47.
 Dolor faucium non bonus. bunde dolent, perniciolum est. Quibus spiritus subito retrahitur, uoxque strangulae .55.
 Capitis dolor. bunda emittitur, uertebra confidet, his in fine tanquam re partæque aliqua conuulsa spi-
 ritus sit, emittiturque. Capitis dolore depositæ & uehementer affecti, luminæque audaci
 fixæque spectantes, uentre soluto delirantes, contractione neruorum in posteriora opi-
 sitononodesue fiunt, cum luminum oculorumque conuersione. Si cum febre laborio-
 sa quis frigeat rigeatue, perniciosa praesens est. Quibus in febre laboriosa spiritus subito
 retrahitur, uoxque clara non est, frigus rigore perniciolosus est, soporati in his malum
 est. Dolores praecordiorum illiū cum febre nihil loquentium, si sudore cessent, bo-
 num non est, coxendices enim petunt. Cum febre ardenti si uenter erumpat, pernicio-
 sum est. Quibus cum febre uox deficit, post decretorium tremuli uel soporati finiunt.
 Signa diuersa. Quibus praecordia urentia fatua, murmurantia non dolentiaue, demissa & uariantia
 sunt, uenterque turgit, cibarijs assumptis supersudat, profecto his turbulentus & labori-
 osus spiritus exiens, singulus præ se fert, uenterque spumosa biliosaque demittit, quod
 mingitur si limpidum est, uenterque, si mouetur, in his iurat. Quibus cum oculorum
 conuersione distortionēue sopor sit, perniciosa praesens est. Quibus spiritus retrahitur
 impedi-

incipit co-
 natus .37.
 ex actus dicit
 set.

impeditur, vox clara non est. Spumosa prodeunt, febris crescit acutur, cum capitis dolore non loquuntur. Cui sudore cum februnt, singulant, modoque sese mala demittunt, modo redeunt, diutiusque durant, si superfrigent rigent, malum est. Manus tremulae, capitis dolores, cervicisque, subleues, mingentes nigra, densa, spissaue, quibus haec sunt, praesolantur, bonum non est. Quibusque nigra prodeunt, proditurae timentur, pessimum est. Cum resolutione si quis demisse depositus cubet, nec loquatur, perniciosum est. Lateris costarumque dolores cum sputo bilioso praeter rationem uanescentes profiliunt, pululantque rursus somnolento sudoriferoque cervicis dolore si quid uenter sufflatus & tumens liquidum per uim demittat subsidatque, deinde non biliosa decedant, quae si durent, diutius aegrotabit, quippe non biliosa circumlautiones deiectionesue leuificala, minusque periculosa sunt, quodque tumet & inflatum est, tumore eo prodest, uenterque tumens cum per uim liquida demisit, si celeriter retumescat, quid conuulsorium habet: quemadmodum Aliphi filio contigit. Perniciosum his est, superfringere rigent, Si quis ex his conuellatur, turgeatque, diutius languet, luridusque & putrida os demittit. Longa mala lumborum, doloresue si aliquatenus praecordia perant, cibi fastidium cum febre ferunt. Caput si continenter doleat, conuulsorium in modum cito necat. Qui superfrigent, rigent, per noctemque magis aggrauatur, per uigilant, inflammantur, lotium est, cum in sese demittant, & ad conuulsiones somnolentae finiant. Qui per exordia superfrudent, lotiumque concoctum mingunt, tactu urunt, deinde non decretorie refrigerantur, subitoque recalescunt, si torpidi sopores si fiant, si couellantur, perniciosi sunt. Lippitudini epiphoricae capitis dolores somnolenti cum grauedine superueniant, mali sunt, fortasse si eueniet quid conuulsorium pati, doloresque frangulabundi in angustis faucibus si fiant, quid conuulsorium habent, praesertim si de capite moueantur: quemadmodum Thrasionis fratris filiae contigit. Tremulae conuulsiones sudantibus si fiant, subredire cosueuerunt, decretorium si sit, cum superfrigent rigent, qui cum superfrigent, circa uentriculum aestus clauditur. Lumborum dolor laborosus, caput, corque dolenti cum difficili uiolenta oleratione quid conuulsorium muti habet, cumque decretorio frigus, rigor emue. Si ueter subliuida turbulenta demittat, tenuis, aquosa, uel turbulenta sunt, lotia suspecta sunt. Fauces pauli exasperatae, cum ad selli una surrectione frois dolor, bonum non est. Liguidi, delassati, dolitantes, in stragulis uestimetiue cubantes, si quid si praeterea crescat & addatur, difficile malum est. Somnusque in si multus conuulsorius est, froisque dolor grauis, minctioque difficilis, malum est.

lotiisque nulla, statio: qui cum conuellantur, horrent, frigent, superfrudent. Purgationes uacuationesque purae in omnibus quidem grauant, sed in his ualde superque his tubercula secundum aures suscitant, turbulentaque delirationes & audentiae, perugilesque conuulsoriae palmarumque sunt, cum sudore praesertim, cervicisque scapularum, frontis corporisque totius perfrictiones, super his purulentae spumosaque minctiones. Cum animi de liquo defectus, seu aplychia, luminis obscuratio caligatioque, conuulsionem spasmumue proximum esse significat: cessantibusque ab his proximam esse conuulsionem motumque, caligatio oculorum deliquiumque animi aplychiaue significat. Cubitorum, cervicisque dolores conuulsoriae palmarumque sunt. Vultus autem, fauciumque haec, palmarum, gracilitas macilentiaue, crebra hiatio, putatioque, super si sudores in fornibus optimum est: quippe sudore leuari plurimis non malum est. Labores doloresue si ad inferiores descendunt, facilius his feruntur, cum febre superfrudent, caput dolere, uentrem compressum habere, conuulsorium est. Subalbida dissoluta, liquidaque oletula malaque, non sine febre igneue, nec opportune circumrefrigerantia bona non sunt, superque his frigora rigoresque doloresque, uentrem, uellicamque corripientes, quippe soporem in his quid conuulsorium habere non miraretur. Si ulcera in grauibz sanguinolentis fiant, mala sunt, deiectionesque albae malae difficilesque sunt: liuida glutinosa de his prodeunt multo labore, & astu prodeunt & excernuntur. Profecto de his torpores somnolenti, subconuulsoriique superfrudent: qui si fiant, diutius superlanguent, quippe circa decretorium hi biliosi rufibundi que sunt, cumque difficultate spirant. Quae de lumbis in cerui-

Manus tremulae, & reliqua.

Lateris dolor subito euenscens, bonum non est.

Dolor cervicis cum sudore. Conuulsiones signum.

Aplychia. lumborum mala. Capitis dolor perniciosus qui.

Epiphora.

Spasmi signa. Thrasion.

Varia de hoc.

Tubercula aurium.

Minctio mala. Aplychia.

Vultus signa.

Deiectio non bona.

Vlcera quae do mala.

Deiectio quae non bona.

torpor somno.

Vetus malus est.

- cem, caputque stupidum in modum redundant, conuulsoria sunt, mentisque excussoria: quippe haec conuulsione spasmoue tolluntur, propterea per eadem euntes, uarie languet.
7. **Dorcas quid**
15. **uulerit.**
9. **Ossium capitis**
0. **praecisio.**
i. **'Apostema.**
Melancholica
que per uer-
itatem durat.
Sutoris filia.
Lucentes oculi
in conuulsione
quid praese-
riant.
Licofia.
Nigra demitte
re malum est.
5. **Sudor malus**
7. **qui.**
3. **Sarcolitis.**
9. **Sanguinis na-**
rium fluctio.
2. **Capitis gra-**
3. **uedo.**
5. **Signa sanguinis**
10. **eruptoria.**
Lumborum
dolor.
3. **Muliebria pu-**
1. **gamenta.**
2. **Ventris pul-**
1. **su.**
- caputque stupidum in modum redundant, conuulsoria sunt, mentisque excussoria: quippe haec conuulsione spasmoue tolluntur, propterea per eadem euntes, uarie languet. Conuulsiones spasmoue per uuluarum uitia febre carentia faciles sunt; quemadmodum Dorcadi contigit. Vesica compressa, praesertim cum capitis dolentia quid conuulsoriam habet, soluentia in his torpide difficilia sunt, non tamen perniciofa, quippe & hoc mentis excussorium est. Quin & ossium praecisiones in capitis temporibus conuulsionem spasmoune prouocant. Temulentum per exordia multum agitato percutitoue, conuulsoria spasmoue uel sputa, cum sudore febriculoso uilia, siue non periculosa sunt; quippe his uenter per dies aliquot liquida demittit, quibus puto tuberculum apostemae in articulis uenturum esse. Mentem percutientia uitia atrae bilis, melancholicae ualde & audacter parum durat: si uero de muliebribus malis proficiantur, serina sunt & periora, plusque temporis durat. Quin & haec conuulsoria sunt, quin & cum grauedine somniue marcore non loqui conuulsorium est: quale filiae sutoris euenit, quae, cum feminea purgamenta comparuerunt, febricitare cepit. Quibus cum conuelluntur, oculi splendent, ualidi generosius, & apud se non sunt, diuinusque languent. Contra qui sanguinem emittunt, petus habent, quemadmodum illi, qui lienem magnum inflammatumque habuit, cui de dextera nasi parte sanguis prorupit. Quaeque praecordia uexat, similiter habent. Superfudant uero malum est cum pus illis sudoribus deinde refrigeratis sanguis de naribus profluens, tetrum cacothesus est. Post sanguinis eruptionem si nigra demittantur, malum est: pessimum uero si & perubra, quippe si quarto die post sanguinis eruptionem soporentur, cum conuulsione spasmoue finiunt: utpote cum nigra demiserint, uenterque tumeat. Qui post sanguinis eruptionem statim sudant, tetrus est: clam enim hi differendo finiunt. Post breuem paruimue sanguinis eruptionem, nigrorumque demissionem per graues morbos furditas, malum est. Sanguinis egestio his perniciolum est, furditatem uero discutit. Lumbis dolitantibus, si cor uellicetur, sanguinis erupturi puto signa praecedentia sunt. Qui statim temporibus sanguinem emittunt, postea si stant, hoc discutit: si uero sanguinem non emittant, comitialiter finiunt. Qui lubi- ed commouentur, perugilant, desillant, sexto die leuantur. Qui nocte laborant, die sequente superfludant, delirant, sanguinem abunde demittunt. Quibus diu sanguinis eruptiones fuerunt, postea uenter male habebit, loria nisi digerantur: quippe solum aquosum hoc praese fert. Perfrictiones sanguinem emittentium uehementes per dies decretorios pessimae sunt. Capitis grauedine uexati, si frontes dolerent uerticesque, sanguinis eruptione perugilant, praesertim si dolor ceruicem petat subito astu perugilantes sanguinem emittent, praesertim si quid ante profluxerit, quippe horrentes & soporati caput dolitant. Cum supercilia ceruicisque dolitant, luminisque perubescunt, sanguinis erupturi signa sunt. Qui uentre remorato sanguinem emittit superfrigentem, malum est: quippe his hoc sanguinem emittere, uentrem lubricum & ad intestinorum leuitatem tendentem, uel supersperum & durum, uel tinea, uel utraq facit. Quibus lumborum dolor in caput recurrit, his uel manus torpescunt, uel cor dolat, uel biliosi fiunt. Qui sanguinem abunde emittit, uenterque erumpit, plerumque hi mente mouetur. Qui post sanguinis multam eruptionem crebra nigra demittunt, postque uentris remoratione sanguis erumpit, uentrem hi dolitant, simulque uentosa inflatione uexantur, facile tamen ferunt. Quin & hi multo sudore frigido superfludant, turbulenti in his lotii malum non est, nec quod simile semini genita re subidet, crebro tamen hi aquosa mingunt. Quibus de naribus parua sanguinis destillatio, post furditatem torpedinemque difficile quid habet, uomitus his comotioque uentris comfert. Quae post frigus laboriose febricitat, muliebria his transcurret, Collum in his dolitant sanguinis eruptorium est. Caput si concutiat, & aures tintinnent, sanguis erumpet, uel muliebria transcendent, transcurrunt, praesertim si spina aestuet: forsitan & hoc intestinorum difficultate praese fert. Si uenter pulset saliatue, praecordiaque tumore magno contendunt, sanguinis horridulae eruptiones accessit multum de naribus fluat, liberantur. Quibusdam uero conuulsiones, spasmusue prouocat, quod sanguinis missio per uenam discutit. Crebra ad sella surrectiones parua, sufflata, glutinosa, seculea demittentes, cum praecordiorum

præcordiorum costarumque dolore morbum regium portendunt: quippe qui cum hi crebro
 surgunt, tamen discutitur, puto & hos sanguine emissores; nam dolores in lumbos recur
 55. fiant, sanguinis erupturi signa sunt. Præcordiorum uero contentio cum capitis grauedine
 57. surditateque, quæque aures molestat, sanguinis emissaria sunt. Destillationes undecimanae
 58. malæ morosæ uel sunt, præsertim si his superfluent. Qui cum horrore decretorie sudant,
 59. malum non est: sed si postmodum præter rationem horreat, peruigilet, his concoctis sedatis ue
 60. puto sanguinem emissuros. Quibus per initia sanguis abunde prorumpit, frigus rigorue
 61. sitit. Post sanguinis eruptionem rigor pessimus est, quibus caput dolet, ceruix laborat,
 62. corporis extrema tremunt, sanguis si prorumpat, discutit, quin & sic tempore discutitur.
 63. Lotia his quibus secundum aures extuberauit, si celeriter paulatimque, & breui conco
 64. quantur, malum est, quin & sic perfrixille, pessimum est. Caput subgrauantia, soporantia
 65. ue, morbumque regium adducunt si sentiatur, non ualde santica periculosæ uel sunt: qui
 66. singulant, uenterque prorumpit, si forte sistatur, hi alienantur, quippe his si secundum au
 67. res extuberauit, cumque rigore lotia retineatur, malum est, præsertim si quæ secundum aures
 68. sunt, pragrauant soporantue, profecto his reuersio timenda est. Post reuersionem sedimen
 69. tum extremarumque limosum subliuidumque malum est, quippe per hæc præcordia dolitan
 70. tur, putoque dextra, profecto & cæcutiunt hi, quæque secundum aures sunt, parum dolitant.
 71. Si uenter his prorumpat, perniciosum est. Secundum aures in æstuosius maxime tubercu
 72. la sunt, scitidique & æstuosius in uoluoletis febre graui: sed præcordijs diutius: uel sententia
 73. bus secundum aures si tubercula fiant, necat. Lenius autem ex surditate, nisi quid æstuosum
 74. soporiferumque superueniat: quæ in his mala sunt stupidisque & sideratis. Conuulsorij au
 75. tem in modis depolitis tubercula secundum aures sunt, sed conuulsorio tremebundo,
 76. æstuofo, soporatoque modo affecto paruula secundum aures tubercula fuscitantur. Pro
 77. fecto quibus secundum aures extuberauit, caput hi dolent, superiora sudant, superirriget,
 78. uenter prorumpit, quid soporiferum quandoque subrepat. Quin & lotia aquosa albis inter
 79. cursitata, superfluitata, uarie exalbida, olida, secundum aures tubercula portendunt. Profe
 80. cto qui hæc mingunt, crebro stillant: quippe lingua his læuigata est et pura. Qui uento
 81. sunt, morbo regio, grauibuscque febribus obuij sunt, præcordia durefcunt: quibus cum refri
 82. gerantur, secundum aures magna tubercula surgunt. Somnolenti, æstuosius, præcordia parum
 83. dolitant, parumque uomentes. tubercula his secundum aures surgunt, sed prius circa uultum
 84. uenter nigra, feculenta, biliosa, foetida demittat. soporque superapparet, secundum au
 85. res tubercula fusciculamque cum sputo fuscitat, quæ secundum aures tubercula mollit. So
 86. por de capitis dolore, surditas, uocis obsecratio secundum aures quid eructat. Præcordio
 87. rum consilientia cum ardenti æstu, capitisque dolore secundum aures sustollit. Quæ secun
 dum aures dolitant, si sine decretorio mollescant, malum est.

Præcordia con
tenta.Sudor non ma
lus qui.
Sanguinis fu
ctio quibus pro
fit.Tubercula au
rium.Tubercula au
rium quibus sis
ant.Lingua horum
qualis.Tussicula tu
bercula aurium
mollit.

HIPPOCRATIS PRÆDICTIO SECVNDA, SIVE

PRÆDICTORIUS LIBER SECVNDVS.

Medicorum prædictiones multæ, pulchræ, mirandæque proferuntur, quales nec
 ego prædixi, nec alium prædicentem audiui, quæ sunt hæc: languorem quenda
 dam medico curam eius habenti, cæterisque perniciose habere uisum esse, me
 dicum autem alium dixisse non periturum, sed cæcum fore, pessime habere
 re alium dixisse, sed euasurum, manumque læsam habiturum, modo nullo euasurum
 alium pronunciaisse: sanum quidem eum futurum, alium dixisse, sed pedum digitos de
 nigratos putrefactosque amissurum: multaque talia prædictoria in hac specie dicuntur.
 Modus uero prædictionis alter est, distractis, uenundatisque, quibusdam mortem præ
 dicere, quibusdam insaniam furorēque, quibusdam alios morbos, temporibusque his &
 prioribus quæ prædisissent, uera fuisse. Prædictionum alia forma præter hæc esse dicia
 tur: certatores athletæque cognoscere, quidque morborum causa exerceantur defatiga
 nanturque, si quid cibi uel prætermittant, uel quid mutatum & non consuetum sum
 mant, uel potu copiosiore pleniorēque utantur: uel si quid ex deambulatione prætere
 ant, uel si quid in uenerea re decerent faciātque, horum omnium eos nihil latet: nec si quid
 pusillum sit, quod is homo non obtemperans non rite seruauerit. Modus uero prædictio
 nis

Prædictiones
has deridet.

*Cui prædici-
tione est.* num hi esse dicuntur: quæ quidem ego non uaticinabor, sed notas signaue describam, quibus euasuros periturosque coniectura cognoscamus, citoque uel tarde sanos futuros, uel perituros. Mihi uero scriptum est & de abcessibus, quemadmodum quæque obseruari conueniat, puto & de claudicationibus, læsionibus, cæterisque talibus, confirmato iam morbo, clarosque existentes, abcessus non cururos prædixisse, si mentem adhibuissent, multo antequam fierent abcessus, prædixisse. Credo etiam sperare me humanius magis, quam capiat humana mens, prædixisse, quam quæ circumferuntur prædicantur ue, de distractis magnæ conductis prædicta fuisse, mortes, morbos, furores, quæ mihi facilia uidetur, uolenti mentemue his adhibere. Primum quidem subhudos, aquæque subter cutem laborantes tabidos desipientesque quis non nouit. Nam hæc non est, quod lateant prætereant eos, qui sciunt quibus hæc germana, cognata, gentiliaue sint mala: uel si unquam prius furore perciti fuerint, uel homines hi uinolenti sint, carniūue uoratores, uel peruigiles & pernoctantes, uel frigore, calore nimio uersati hæc cõceperint, quo uitæ instituto nutritiue sperandum credendumue est, eos desipientia laboraturos. Ficosos uero si quis per hyemem multum comedere potareque uideat, colorisque boni esse, prædicere de his est per Ver sanguinem erupturum, per æstatem uero diluti coloris fore. Quare qui hæc omnia didicerit, ijs qui hæc certamina appetant, hæc prædicto. Poterit etiam ex ijs quæ scripta sunt & mortem prædicere, & turorem & bonum habere. Dicere uero possem & multa talia, sed cognitu facilia mihi scribere uisum est, consuloque, & suadeo quam prudentissimos, & parcillimos esse in his prædictionibus, & in tota arte: sciantque si quis consequatur uti uera prædicat, scienti & languenti in summa admiratione erit: si uero deerrauerit, periculosus erit, forsitanque insanire uidebitur. Quæ de causa suadeo, uti prudenter raroque prædicant, cæteraque alia omnia & hæc agant cum prudentia: si quidem & audio, & uideo homines, quæ in arte dicantur aut fiant, nec bene sentire & iudicare, nec dicere. De ijs uero qui exercetur & defatigantur, ueras prædictiones, sicuti dicunt qui asserunt, nec esse puto: nec si quis putet, impedio. Signo enim nullo bono maloue cogitationes opinionésue læduntur, quo credentem oporteat scire possitue prædicetur necne recte: tamen qui uelit credere, credat: nihil enim impedio. Puto autem de his si quid uerum dicitur, uel de ijs qui exercentur, uel de ijs qui præscripi sunt, primum quidem signum est, cum qui scit, cogitare, cõiectari & obseruare quid dicat dicturusue sit, deinde dubititer humanæque prædicere, simulque eos qui hæc dicunt, matius monstruosiusue quam fuerint, disserere. Si quidem languentibus non facile est medicorum errata dignoscere, cum hi cubent, cibisque parum nutrientibus utuntur, uti non multum uideant & obseruent sese curantem, subcontemplantemque. Solum enim aliqui potant, quidam ad potum sorbitionem, uel perpusillum cibum addunt: quare necesse est, eos qui plurimum potant, difficile spirare, multumque mingere: qui uero multum & sorbent & comedunt, magis sitire febricitareque. Si quis uero potu cibisque sine modo utatur, præter febrem spiritumque difficilem uentrem quoque turgidum habebit. Licet autem hæc omnia, cæteraque his experimentis tentare & experiri, quibus utimur, probeque cuncta tenemus. Primum quidem mente cogitationeue, oculisque hominem in hoc cubantem, probeque nutritum cognoscere facile est, si quid non paruierit, deambulando comedendoue, deinde uentrem, uenasque manibus tangendo minus fallitur, quam si non tangat: præterea febrilentium nares multa & optime demonstrant: nam non bene olet, sed in macilentis, probeque nutritis hoc experimento utar ne non scio. Deinde uocem spiritumque auribus captando, quæ in ualentibus ualidisue similiter non patent, & dignoscere est, sicuti prius, quia mutata sunt. Sed si mores & naturas languentium, morborumque medicus prænoscat, prædicere non oportet. Difficilis enim ille non spirabit. Morbo namque adhuc errante, febre uehementiore & acutiore corripui posset, uenæque intendi: quare propter hæc tutum non est prius quam morbus consiliet, prædicere: post autem hoc tempus, quicquid præter rationem fiat, dicere oportet. Si quæ enim grauius mala quod non obtemperauerit, fiant, patent. Spiritus enim difficultas uno uel altero die cessat, cæteraque talia quæ peccantur & committuntur. Si quis ergo hoc decretorum

decretorium prauident dicat, non peccabit. Modum hunc quidem considerationum obseruationumue nunc inducam, de ijsq; qui domi manent, & de ijs qui exercentur, ceterisq; talibus cunctis. Diligentias autem illas summas & audio, & derideo prædicentium. Pusillum enim hominum non obsequentium redarguam necne, haud scio. Si uero magnopere peccent, quemadmodum obseruetur, scribo. Primum quidem oportet hominem quem quis obseruet, si qua non paruerit, uidere num ne toto die hora eadem loco & modo steterit, sole præsertim recens orto: tunc enim languens uacuuus & ieiunus est, nihilq; defatigatus nisi matutinis deambulationibus, quibus paruerit necne, surrexerit, deambulauerit, uidendum est: quare necesse est eum qui rite nutricetur, hac hora potissimum stratum coloris, totiusque corporis æquum habere. Quam ob rem qui curat, mente oculisq; præsto sit, probetq; hominis mentem, modos, corporis uires obseruet: nam quidam facilius, quidam difficilius mandata perficiunt. Primum quidem uidendum est, num ualidus sit & uorax, num plus iusto comederit potaueritue: quod ex his patebit, cum tumidius, crassius pinguiusue, coloratiusq; eius corpus fuerit, num uenter male demittat: nam hi promptiores sunt ad defatigationem. Præterea considerandū est, numquid eructet, uentōue molestetur: quæ siat necesse est ijs, qui sic deliquerint. Si uero sape comedere coactus sit, ualdeq; laborare, cibūue non concoxerit, uel potus sit, uel post multam cenam non multum deambulauerit: quæ sic obseruato, cenam si non concoxerit, quod consuevit deambulare. Sic enim uisui gravior erit, & ad exercitationes paratior, sed minus compactiusq; demittet. Si uero post cenam non deambulet, uento tumescet, copiāq; plenitas non minuetur, plusq; quam prius defatigatione sua dabit, difficulterq; spirabit, grauescet magis, sed minus glutinosum uenter demittet. Si uero cibū non cōsumpserit, nec deambulauerit, lægidior, pigrior, tumidiorq; erit. Sin autē potus magis quam prius sudabit, difficiliorq; spirabit, magisq; grauescet, humidiorq; erit quam consueuit, morosiorq; nifi & caput aliquatenus uexet. Si uero semel sœmina uratur, grauior acutiorue & solutior fiet, si sapius, durior & asperior, & aliquatenus aridus & æstuosus fiet, decoloratiorq; magisq; defassabitur. Laboranti uero, seseq; exercentium olerum modicū & durum esse debet, dum parum comedens potabuntq;: si uero quotidie, uel tercio quoq; die, uel quarto, uel longiore tempore olerent, periculum est, ne uel febris, uel fluxus uētris ipsos corripiat. Quæcunq; enim olera liquidiora sunt, quam ut possint in exitu cōformari, cuncta peiora sunt. Crebro uero comedentibus, multumq; sese defatigantibus olerum molle cum sit, siccū esse deberet, copiāq; intransigentium rata portione defatigationis. Pari uero cibariū copia multum ab ijs, qui parum sese defatigant, egeritur, parumq; ab ijs qui multū, si quidem sani sint, probēque nutricentur: quare cum his comparentur. Liquidiores autem egestionis sine febre citius septimo die discretæ, si semel sumulue fiant, quam si repetantur, utiliores sunt. Si uero homines superfebricent, uel fluctiones subter reuertantur, si longe fiant, omnino male sunt, siue biliosæ sint, siue pituitosæ, siue crudæ, peculiaribusq; nutrimentis, potionibus, medicamentisq; singule egent. Lotium uero pro copia potionis mingere oportet, semperq; par, simulq; crassiusq; paulo quam quod potatum est. Sin autem aquosum sit, plusq; quam potari mandaretur, hominem non parere præ se fert, maioreq; potu uti, quam ut concoqui & demitti possit, donec hoc mingat. Si uero paulatim mingat & stridat lotium, medicæ potionis hominem egere significat, uel malum aliquod circa uescicam esse. Sanguinem uero mingere rarius quidem, parumq; sine febre dolorēque nihil mali præ se fert, sed laborum solutionem. Sapius autem & multum si mingat, uel horum quid graue fiat, bonum non est, siue cum dolore, siue cum febre mingatur: quare prædicto. Sed si pus supermingatur, dolores tollit. Crassum uero lotium, sedimentum tenue habens, dolorem articulorum, uel abscessum significat. Cætera uero sedimenta omnia, quæ in lotijs sese defatigantium fiunt, de malis quæ circa uescicam fiunt, sunt: quod dolor qui uix sedatur, demonstrat. Hæc quidem, & alia de his & scribo, & dico. Qui uero per summam diligentiam qualdam prædictiones accusant, reprehenduntue, horum quidem nonnullis assentire: pueris autem discipulisque ueretur, quos

Modus obseruationis qui.

Que præ ceteris obseruetur.

Cibus quid faciat.
Olerum quale omnium esse debeat.

Lotium quale.

Sanguinis mictio.

Puris mictio.
Crassum lotium.

*Hydropis,
Phthisis,
Podagra,
Morbus sacer
difficiliter sa-
natur.
Qui hydropes
sanatur.*

*Phthisis mor-
bus signa.*

*Quo tempore
hi pereunt.*

*Phthisis mulie-
rum.*

Purulentis.

*Qui abscessus,
suppuraciones
ue meliores.*

*Pediū labores
qui tollantur.*

ram scripta in manibus sumpsi, uti quid horum quisque sentiret, uiderem: nusquam eam summam diligentiam inueni quae prae dicatur, quare haec scribere aggressus sum. De ijs uero qui morbo aquae subter cutem laborant, tabeque, de pedibusque, comitia-
lisque, sacrae morbo dicto corripuntur de cunctis aliquatenus fere idem dico. Quibus horum morborum quid cognatum, germanum, gentiliciumue sit, ijs uix discuti posse scito. Cetera uero de his singulatim scribam. qui autem aqua subter cutem tenetur, quisque superfuturus est, bonis, latis, rectisque intestinis eum oportet esse, suapteque natura simul facile concoquere demittereque, facile spirare, nusquam dolere, corpusque totum calidum aequaliter habere, postremaque non tumere. Melius tamen est extrema tumere, sed optimum est horum neutrum habere: mollia teneraque, graciliaque postrema esse oportet, mollemque tactu uentrem, nec tussire sitireque, linguam non siccescere per omne tempus, praesertim post somnos, quo haec ualde sunt. cibaria uero libenter fumere, postquamque satis comederit, nihil affici, uentremque celerem & obtemperantem medicamentis habere, semperque molle & informatum oletare, lotiumque perfectum digestumue comparere, commodumque ad rem. uinorumque mutationes. Defatigatione uero facile ferre, nec de lassari. Sic quidem ad omnia hominem disponi, optimum est, tutissimisque sanescet: si uero minus omnia habeat, plurima tamen habeto: sic enim sperabit euadere posse. Qui uero nihil horum, sed contraria habebit, sine spe esse scito: qui autem pauca horum habuerit, quae optima esse dico morbo subtercutaneo laboranti, parum sperato. Cui uero sanis multis supra subterque proruperit, superque febricitauerit, multae aquae hunc repletum iri putato, morboque subtercutaneo laborantium omnium hic paucissimi temporis erit, minimeque supererit, de quo alicui praedicto. Qui uero modo ualde tument, modo non, potius hi supererunt, quam qui sanguinis eruptione complentur concedunturque: qui hydropes, uel hi sic morbo subtercutaneo laborantes, morte eorum dolentes decipiunt, qui faciunt eos a medicis necatos fuisse. De tabescentium uero spuro tussisque, eadem dico, quae de purulentis scripsi: qui bene liberari, morbumque pellere cupit, facile album, aequale, concolor sine pituita spuatur, oportet, quodque de capite fluat nares petat, ne febricitet, ne cibum somnusque cohibeatur, ne sitiatur, uenter quotidie demittat & durum: copia uero portioque intrantium respondeat, macilentum minime hominem hunc esse oportet: pectus uero quadratum hirsutum laudato, cuius alueus, cartilago, musculi carnosissimi non sint. Quisquis enim haec omnia habuerit, omnino supererit: qui uero nihil horum habuerit, maxime periclitabitur. Qui iuuenes ex abscessu fistula, uel alia re similis purulenti fient, uel abscessus repullulatione non supererunt, nisi multa illis & admodum bona signa superueniant: qui homines per autumnum pereunt, quin & longis alius morbis plurimi hoc anni tempore pereunt. Ceterorum uero minime uirgines faciemque superfunt, quibus mensium defectu tabes fiat phthisisue. Si qua uero uirgo, uel femina superfutura est, quam plurima signa optima ei superueniant opus est, menstruaque limpida, puraque supercompareat: si minus, spes non est. Qui uero hominum, faciemque uirginumque sanguinis prorruptione purulenti fiunt, non minus superfunt. Cuncta uero signa tabescentium purulentorumque qui superfuturi, uel perituri sunt, uideantur tibi, considerato, praedicto. Sanguinis uero prorruptione si maxime superfunt, quibus aetate bilis dolore in pectore tergoque sunt, polique sanguinis eruptione dolore aliquatenus leuatur: tussis autem febrisque his non fere superuenit, plurimi uero sunt, qui sitim usque quaque facile ferant, quibus sanguinis eruptiones maxime reueniunt, nisi abscessus superueniant, quorum abscessum si optimi sunt, qui maxime cruci fuerint. Qui uero pectora dolent, temporeque emaciatur, sineque febre suppuramentisque tussit, difficulterque spirat cum tussit, difficulterque spirabit, quidque couersum, usque reuulsum olidumque spuatur, eos perituros putato. De ijs uero qui de pedibus laborant, podagratibusque haec: qui uel senes sunt, uel articuli iuncturae uel protuberant, uel laboriosum in modum uiuunt, siccumque uentre habent, quatenus ego noui, humana arte hi sanari nequeunt: si tamen difficultas intestinorum dynteriae superueniat, hos probe sanat: ceteraque desillationes ad inferna tendentes ualde de profunt. Quisquis autem iuuenis est, cuiusque articuli nondum protuberant, moribusque diligens

diligens probusque sit & laboriosus, uentremque bonis, & necessarijs rebus parentem habere, ar, medicumque mentem prudentiamque habentem nanciscatur, sanescet. Sacro quidem comitialiue morbo correpti difficillime liberantur, quibus praesertim de pueritia ad uirilitem usque creuerit una, deinde quibus in adulescentia uiginti corpore ualido & aetate fuerit, fueritque de uiginti quinque annis usque ad quinquaginta, post hos quibus malum hoc qua corporis parte incipiat non praesignauerit: nam quibus de capite, latere, costisue, uel manu pedumque incipere uidetur, facilius curatur. differunt enim haec inter se: quae namque de capite incipiunt, difficillima sunt, deinde latere costisue: quae uero de manibus pedibusque aspiciuntur, facillime sanantur. Manum his medicum admoveat oportet, qui morbi huius modos naturamque, curationemque nouerit: si languentes iuuenes sint, si laboriosius, si, considerato petioque, mentesque eorum quid ne mali habeant, si prius sideratus fuerit, quae atra bilis excessiones, bonae non sunt. Caeterae autem omnes, quae ad infernae reperiunt, optimae sunt hoc loco, quae maxime cruentae sunt. Qui uero senes tam corripit ceperunt, ferè moriuntur: sin autem non pereunt, citò per sese liberantur, nihilque medicis iuuantur. Quibus autem puerorum oculi subito uertuntur, uel malum aliquod maius pariuntur, uel tubercula sub faucibus suscitantur, uel gracilescit uox, uel diutius sicce tussunt, uel cum adoleuerunt, uenter doluit nec mouetur, uel latus costaeque torquentur dolitantue, uel uenae crassae uentris uaricantur, uel omentum petit, uel testis tumet, uel manus gracilescit debilitaturque: uel pes, uel tibia tota sine alia causa manca redditur, claudicatue: quibus omnibus morbum praecessisse scito. Puerorumque nutricatores interrogati plerumque hoc fatentur: quosdam uero later, quandoque hoc coepit, se nescire dicunt. Qui autem uulnera ulceraque cogniturus est, quo modo singula finiatur: primum species hominum noscat oportet, quae meliores peioresue sint ad uulnera ulceraque: deinde quae aetates facile uel contra curentur, quibusue facile difficilique haec sanescant, locaque corporis in quibus uulnera ulceraque cum sunt, curatu facilia, uel contra sint. Quemadmodum enim aetates locaque corporis inter se differunt, sic & in his uulnera ulcera cum sunt, facile uel contra curantur. Quae qui rite considerarit, sciet quo pacto singula discutiantur: qui uero hoc non faciet, nunquam sciet qui uulnerum ulcerumque finis futurus sit. Species autem optimae sunt haec, leues agilesue mediocriter, bonis intestinis praeditae, non carnosae, non durae, non asperae: coloris autem albi, uel nigri, uel rubri sint. Nam hi optimi sunt, cum puri sint: quae uero mixto colore sunt, uel leuicillidae, uel luteae, uel liuidae, uel pallidae, bonae non sunt. Species uero praescriptis contrarias peioresque esse scito. De aetatibus uero, siue per aetates haec obseruato: tubercula purulenta strumosa plerumque pueris sunt, quae facile discutuntur: maieculis uero & adultis iuuenibus minus quidem haec fiunt, sed difficilius tolluntur, quae uiris minime fiunt: similia uero fauicis ceriaeque graui periculosaue fiunt, quae non facile curantur: cancellique latentes subaliti, uexantesque pustulae manentes oculorum epiphytidesue, serpentinaeque ulcera herpesque, quae sexaginta annos usque procedunt. Senibus autem tubercula phymatiae talia non superueniunt, sed cancelli latentes, qui postremas partes molestant acropathiae, qui commoriuntur. Locorum autem alia difficillime curantur, uentrisque mollia uacuaque, loca minima: nam in his crebro abscedit reuenitque. Periculosissimi autem articulorum omnium pollices sunt, pedum praesertim, quibusque lingua ex obliquo & latere ulceratur, quod diutius durat: quare dens ne quis acutior in causa sit, considerato. Mortifera autem uulnera sunt ceruicis, inguli, colli, inguinum, magnarum & crassarum uenarum, deinde cerebri, iecinoris, intestinorum, uescicae: quae omnia ualde periculosa & periculosa sunt, sed non tam inuitabilia quam putantur uidenturque. Loca uero haec nomina habentia inter sese ualde differunt, modique ipsi mores & consuetudo. Plurimum etiam differt hominis ipsius corporis dispositio praeparatioque: quandoque enim faucis non febricitat, nec inflammatur, quandoque sine patenti causa febricitat, corporisque pars aliqua penitus inflamatur: quare si faucis desipiat, uulnus facile fert. Vulneri autem tanquam abituro, sanitatemque accepturo manus admoveo, medicae artis & eorum quae superueniunt ratione seruata. Moriuntur enim homines omnibus ferè uulneribus: plurimae namque uenae magnaeque peritiae.

Sacer morbus
comitialisue.

Comitialis
fenes tollit ferè.
Comitialis
maieculas.

Quae ad uulnera
ulceraque faci
enda.

Quam haec
per aetates,
per corporis
loca differant.
Quae hominum
species, et qui
colores probi.

Serumae qui
bus fiunt.

Epiphytides.
Herpetes.
Senum tubercula
la abscessusue.
Loca faucis
curatu difficilia.

Qui diuque
nus haec differe
rent.

Qui uulnus cu
retur.

Cur uulnera
non magna quae
dant peritiae.

crassae ue paruae tenuesque sunt in corpore, de quibus si sanguen prorumpat, necat, si eo prorumpant, quas alio tempore si pertundamus, corpora leuant. Multa namque uulnera in locis non magni momenti existentia nihil graue allatura uidetur, quae plagam ictum in dolore adeo uexant, uti patientes respirare quiescere non possint. Quidam autem praeter uulneris dolore cum graue periculorumque non esset, spiritum quidem resumpserunt, tamen delirant, febresque correpti perierunt: quod ipsis euenit, qui corpus ignitum febri culosum habent, mentesque perturbatas tumultuosas. Quare nec haec mirabere, nec illa timeto, sed cogitato scitoque hominum animos corporaque plurimum inter sese dista-
Que uulnera curanda. ferre maximamque uim habere. Quae ergo uulnera cum temporis occasionem non com- modam, locumue periculosum, uel corpus mentemque talem nanciscuntur, uel corpus adeo, sicque affectum & paratum sit, uel magna adeo uulnera sint, uti hominem in sese con- sistentem medelam suscipere non sinant: quae cum talia sunt refugio, quique singulis die- bus deficiunt eos ne tangito. Ceteris autem cunctis recens uulneratis manum admove- to, multamque curam, longamque custodiam adhibeto, ne homines si febricitent, qui super- futuri sunt, ne sanguis prorumpat, ne serpentina rodentiaue, siue nomae subrepant: quod in grauibz & periculosis potissimum facito, sic enim par est. Serpentina quidem no-
Nomae que ma- le sunt. mae ue lethalissima sunt, quae putredines altissimas, nigerrimas, sicilissimasque habent: mala periculosaque etiam sunt, quae saniem nigram reddunt. Putredines autem albae mu- colaeque minus quidem necant, sed magis reuenerunt, longioresque sunt. Serpentina uero her- petusue ulcerum omnium serpentium minime periculosa sunt, difficilium tamen pellun- tur, quemadmodum & latentes asconditque cancelli. Cunctis autem his confert, si fe- bris superueniat, quae diem unum duret, pusque maxime album crassumque si defluat pro- deatue, sique nerui, osue, uel utraque putrescat, in altis & nigris putredinibus prodest: pus enim multum de his putridis profluit, quod putredines discutit. Capitis autem uulne-
Capitis uulne- ra. rum lethalissima sunt, quae cerebrum pertingunt, quemadmodum antea scriptum est. Periculosa grauique haec omnia praeterea magnopere sunt, denudatum os, intro reclina- tum, fractum, si uulneris plaga, foramenue, parua sit, ossis uero scissura fracturaue ma- gna, maius periculum est: quae cuncta grauiora sunt, si secundum ossis fracturam scissu- ramue sint & futuram, summamque capitis parte. Praetera in omnibus momenti alicuius uulneribus sint ne recentes ictus collisionesue, num is in ictu conciderit soporatusue sit, petito. Nam si horum quid contigit, maioris custodiam, diligentiam, curaque eget, tan- quam cerebrum senserit audiueritue ictum. Si uero recens fauciatus non sit, signa alia considerato consulitoque. Qui uulnus in capite habet, optimum est, eum non febricitare, sanguinem non erumpere, nullam inflammationem doloremue superuenire: si uero quid horum superappareat, per exordia si fiat, tutissimum est, si parum duret. Confert autem in doloribus & inflammationibus quae in uulneribus fiunt, superuenire. Sanguinis autem in eruptionibus pus in uenis comparere. Quae autem in grauibz morbis febribus con-
Que in his co- ferant, uel con- tra. ferre scriptimus, conferunt & in his, si fiant quae optima esse hic dico: contraria uero, ma- la. Febrim autem in capitis uulneribus quarto uel septimo, uel undecimo die incipere, mortiferum admodum est, plerumque tamen decernit: si uero quartum sit uulnus, deci- mo febris incipiat, si septimum, quarto & decimo, uel septimo & decimo: sin autem undecimum, uigesimo febrim coeperit: quemadmodum in febribus, quae latente causa- fa sunt, scriptum est. Si per febrium exordia deliret, uel membrum aliquod fideretur percutiaturue, hominem hunc perituru esse scito, nisi penitus optima aliqua signa com- pareant, uel corporis uirtus subsistat, quae resistat. Quare hominis modos moresue perdi- scito & obseruato, spes enim adhuc aliqua superest: claudum autem, mancum, & laetum mem- brum articulumue, quod uulnus iniecit, fieri necesse est, si quidem is superest. Quae autem uulnera in articulis iuncturisue fiunt, magna si sunt, neruosque continentes penitus praeci- derint, clauos, laesosue eos qui patientur reddent, demonstrabuntue: sin autem ambiga- tur quomodo nerui habeant, sic capto & obseruato, si telum quod uulnerauit, acutum & leue fuerit, uulnusque rectum melius est quam tortuosum: si uero graue, retusum & he-
Vulneris obser- uatio. bes, non nihil differet. Quare altitudine profunditateue, ceteraque signa spectato: quae sunt haec,

sunt hæc. Si pus super articulum compareat superueniæne, durum asperumue fieri ne-
 cesse est: si uero & tumor simul permaneat, durum diuturnumq; tumoremq; sanato uti-
 nere necessario permanensurum scito. Membra & articuli qui tortuosi flexilesq; sunt, cū
 curantur, consecretantur & dirigantur. Quibus neruus casurus uideatur, tutius est clau-
 dicationem lationemue prædicere, præsertim si quis neruorum inferiorum dissolutus
 sit: signis autem his neruos casuros dignoscere, pus album, crassum, diutiusq; defluet, do-
 loresq; & inflammationes per exordia circa articulos fient, quæ & osse casuro fiunt. Quæ
 autem in cubitis abscessa sunt, præsertim inflammata si sunt, ad suppurationem tendunt
 secationesq; & ulsiones poscunt. Medulla uero tergi spinæ ue si læsa & affecta sit, calu
 causæ alia, siue suapte natura, sponteue, cruribus inualidis languēs redditur, tactusq;
 non sentit, uenter uelicaq; adeo contrahitur, uti primos dies olerum lotiumq; non emit-
 tat nisi ui: quod malum cum inueterauit, si etiam languens deambulet, olerum lotiumq;
 nō prodit, qui paulo tempore post hæc perit. Quorum uero fauces sanguinis complen-
 tur: sapienter enim die nocteq; hoc fit, cum caput non doleat, non tussiat, non uomat, non
 febricit, pectusq; scapulasue non doleat, fauces huius narēque spectato, num ulceratæ
 sint, hiruōue siue sanguisuga in ijs compareat. Oculi uero sordefcentes probe libe-
 rantur, si tunc & lachryma & fordicula & tumor simul incipiant: sin autem lachryma cū
 fordicula mixta sit, & non ualde calida, fordicula autem alba & mollis teneræue, tumor
 uero leuis & solutus. Si namq; hæc sic habeant, noctemq; uersus oculos liniatur empla-
 strum: si uero lachryma multa calidat, cum pusilla fordicula, paruorq; tumore de altero tantum ocu-
 lo fluat, malum longius erit, sed sine periculo doloreq;. Præcipuum autē in his decretori-
 um subobseruato, primū quidem ad dies uiginti: si uero tempus hoc prætereat, ad qua-
 draginta dies expectato: sin autem his diebus non sedetur, sexagesimo decernet, per to-
 tumq; hoc tempus fordiculam lemēue considerato, quæ si alba sit, teneraq;, mollisue,
 digitosq; hæreat misceaturue, per tempora decretoria præsertim, si quidē cessatura est,
 hæc faciet. Si uero utriq; oculi hæc patiantur, magis periclitantur ne ulcerentur, citiusq;
 decernent, fordiculæ uero, lemæue sicæ ualde dolent, citoq; decernunt, nisi oculus utri-
 neratus ulceratusue sit: tumor uero si magnus est, & sine dolore siccusq; periculosus nō
 est: sin autem doleat siccusque sit, periculosus est. Et ne oculus ulceretur, palpebræq;
 coquant, timendum est, periculosum autem est & graue, si cum lachryma doloreq; sit: nā
 si lachryma calida saliaq; defluat, periculum est ne pupilla palpebræq; ulcerentur: sin au-
 tem tumor consistat cōsidatue, lachrymaq; diutius superfundatur, fordiculæq; lemæue
 sint unā: his si uiri sint, palpebrarum conuersionem prædicito: pueris autem foeminiq;
 ulcerationem, palpebrarumq; conuersionem. Si uero fordiculæ luteæ sint, liuidæ ue, la-
 chrymæ multa, calidæq;, caputq; æstuet, per temporaq; dolores in oculum tendant, fra-
 ganturue, superq; his uigilia ueniat, oculi necessario ulcerabuntur, & ne dehiscant fran-
 ganturue, metus est. Febris autem superueniens prodest, dolorq; supercilia petens lum-
 bōsue. His futura prædicito, cum tempus, quæq; de oculis fluēt, dolores uigiliæq; con-
 sideraueris, cumq; (si possis) oculum intus spectaueris, quem si fractum, per eamq; fra-
 cturam pupillam supereminere uideas, malum est, difficulterq; sistetur curabiturq;. sin
 autem & putredo subit, penitus hic oculus inutilis fiet. Cæteros præterea modos ulce-
 rum prædicito, loca, putredines, altitudinesq; spectando: nam secundum ulcerum uim
 necesse est cicatrices fieri. Quibus autem oculi dehiscunt frangunturue & superexcident,
 extuberantue, uti species pupillæue, seu acies extra suum locum sit, pote non est, uti hi
 oculi & tempore & arte inueniunt, uti uideant. Parua quidem ulcera cicatricesq; speciei,
 pupillæue motu medelam suscipiunt curanturue uti hñtantur, si nullum aliud malum su-
 perueniat, inuenisq; sit qui parit. Cicatrices autem ulcerum, ulceræue quibus nullum
 aliud malum adfuit, omnes & tempore & arte iuuari posse putandum est, potissimumq;
 eæ, quæ rectissimæ sunt, quæq; in corporibus iuuenulorum sunt. Locorum uero ma-
 xime species pupillæue ulceratæ lāduntur, deinde supercilia quæq; his proxima sunt, spe-
 cies aciesue cum glauco colore obducuntur, uel argēteo, uel ueneto, nigroue, probum

Curatio uulne-
ris.Medulle tergi
affecta signa.Sordefes lema-
ue oculorum.Diversitas sor-
dium oculorū
& affectus.Cū acies oculo
rum extuberat
de usu actuum
est.Decoloratā
acies maius est.

nihil est. His autem paulo meliores sunt, quae uel minores uidentur, uel latiores, uel angulosae, siue manifesta aliqua causa tales factae sunt, siue sponte tenebrosae, & nubes oculis obductae, uel stillis lucidis fulgere uideantur: quae omnes tenuantur euanciscunt, siue uulnus aliquod ulcusue, cicatricumue pterygionue, pinnulamue, seu ungulam coloco habuerit. Si uero quid intercipiatur deficiatue, nigrum aliquatenus dealbatur: quod si diutius permaneat & duret, exasperatur & crassescit, sui memoriam, signumque relinquit. Decretoria uero, quemadmodum in febribus scripsi, sic & hoc loco habent. Quare cum signa & notas pernotasti & obseruasti, praedicto, differentias quidem in oculorum malis sic obseruato praedictoribus, cum signa pessima superuenient comparabunt, longa fore putato, quemadmodum in singulis perscriptum est. non longa uero, cum optima signa comparuerint, tunc septimana uel his proxima fore praedicto, sine periculo, tutaque omnino fore putato. Quibus autem decretorijs diebus melius non fiet, reuer-
Praecipua in his obseruatio.
 fura putato & expectato, cum optima signa non praecellerint. Prae cunctis autem in his oculorum malis lotij statum sedimentumue contemplator: temporum enim occasiones perniciēs sunt & ueloces. Difficultates autem intestinorum, dysenteriae uel si cum febre ueniant, uel cum uarijs excrementis, uel cum iecinoris inflammatione, praecordiorumue uentrisque cum dolore, uel quae cibaria tollant & sitim praebeant, malae sunt omnes haec, quicquid horum malorum plurima habuerit, citius peribit: cui uero minima & pauca horum aderunt, huic plurimae sunt spes. Pueri uero quinque annorum ad decem usque hoc morbo potissimum pereunt, ceterae autem aetates minus. Quae difficultates intestinorum utiles non, malae uel sunt, mala haec non faciunt. Sanguis autem rametaeque strigmentum uel intra & ante haec tempora sedantur: haec enim excrementa, & ante haerentia corporibus mala sanant, temporis quidem spatio maiore quae recetia sunt, citius possunt quae uetusta sunt tollere. Si quidem & praegnantis ad maturum foetum tendentes, & post partum magis seruantur, mentesque plurimos sanguinis, ramentosaque excrementa foetui conseruant, nisi quis dolor praegnantibus addit, adueniatue. Quare si quod eorum signorum quae mala esse scripsi, in difficultate intestinorum superueniat comparatue, perniciem infanti, matrique periculum portendit, nisi post pueri fugam enixumue, & uulua solutionem & purgationem, difficultas intestinorum eodem die, uel paulo post sedetur cessatue. Leuitates autem intestinorum, lienteriae uel assiduae continuae uel, longaeque, tempore omni & hora, die & nocte cum crepitu & sine, motae prorumpentesue, haec omnes malae sunt, & durant, cum olerio subeunte ualde crudo, nigro, leui, liquido & olido: nam sitim praebent faciuntue, potumque in uesciam non mittunt, uti mingatur: sed os ulcerant, tumidumque ruborem in facie creant faciuntue, strigines, utiliginesque, coloresque uarios, simulque uentres fermentatos, sordidos, rugulosque faciunt, propterea homines uel si deambulare quae non possunt, ceteraque quae peragenda forent, facere. Malum quidem hoc senibus grauissimum periculosissimumque est, uiros etiam ualde molestat, ceteras aetates minus multo. Quisquis ergo hac aetate non est, quam dico, male hoc morbo corripitur, minusque signorum quae mala esse scripsi, habet, tutissime hic deget disponeturque. Tantisper autem morbus hic curationis eget, donec rata potus ratione portioneque mingat, corpusque cibis ineratibus augeatur coalescatue, malisque coloribus liberetur. Ceterae uero fluctiones quae sine febre sunt & non longae, lenes uilesue sunt: nam inedia remoratae sedantur, uel sua sponte cessant, quare cum uentrem tetigeris, nullus motus inerit, crepitusque & flatus in excrementi sine prodierit, fluxum hunc, exitumque cessaturum praedicto. Sedes autem procidit conuertiturue, uiris quidem quos sicosos uentris fluctio corripuit: pueris uero calcosis, longisque intestinorum difficultatibus, & non puris uexatis: senibus uero, quibus in podice mucus compactus infit. Mulieres autem quae magis uel minus fecundae sunt, sic dignoscas. Primum quidem species, formas, staturasque considerato. Paruae namque melius concipiunt quam magnae, macilenta quam crassae, caedidae quam rubrae, nigrae quam luidae, quae uenas patentes habent quam quae non. Carnem uero supermunitam & multam habere natu grandiori, malum est, mammae turgidas & magnas, optimam, haec qui-
Sedis proci-
dit in uer-
siue.
Mulierum fecun-
ditatis cognitio
 dem

dem in conspectu sunt. Præterea petito singulis ne mensibus menstrua copiose compa-
reant, colorisque boni sint, paritæ singulis temporibus, statisque mensium diebus defluat:
quod si fiat, optimum est. Locum autem in quo conceptio fit & est, quem uulvam metræ
ue nominamus, sanum, siccum, mollem, tenerum esse oportet, non reuulsum retrac-
tum ue, non procliuem, osque eius non conuersum, non clausum, non retusum, non auersum
esto: nam horum quoduis conceptum impediret. Quæ uero fœminæ concipere nō pos-
sunt, iureaque sint & pallidæ, febre & intestinis causâ fontica non existentibus quid pati
antur petito: nam dicent uel caput dolere, uel menstrua mala non pura paucaque descen-
dere, uel diu non exisse: quæ cum sic habet, conceptus dispergitur, quare uulvæ earum
purgationis egent. Quæ uero boni coloris pinguesque, & multæ carnis sunt, uenulasque la-
centes habent, nihilque dolent, menses his uel non compareant, uel pauci non puri defluunt,
sicque difficillime concipiunt: si uero cum abunde menses descendant, corporeque mulier
bene habeat, nec concipiat, locus ubi uulua metreue manet, causâ est ne fœcunda sit &
conciat: nam uel cōuulsus, uel reperlus, uel retusus est. Cætera uero quæ hoc loco
sunt & eueniunt mala, cum dolore, malo colore, tabe, colliquationeue fiunt. Quibus au-
tem ulcus in uuluis gignitur siue partu, siue uomica, phymæue, siue quauis alia causâ,
cum febre doloreque necesse est inguina tumescit: sin autem & puerperia puerperitue pur-
gamenta deficiant, & interceptatur, remorenturue, cum hæc mala sunt penitus, indifere-
ta minusque pura, longiora que erunt, superque his præcordia, alia, caputque dolitabunt. Quod
si ulcus sanescat, locus hic laeuigatior duriorque necessario redditur, proptereaque minus
conciat: si uero solum in sinistra parte ulcus sit, mulierque concipiat, siue ulcus adhuc
habeat, eoue sanata sit, marem potius pariet. Sin autem in dextera parte sit ulcus, mulier
que concipiat, partum fœmineum potius fore putato. Si uero febricitet, propterea que
non concipiat, tenuis que tussicula eam uexet, petito num ne uulvæ sint ulceratæ, malum
ue aliquod insit, ex his quæ scripsi. Sin autem hoc in loco malum nullū subesse uideatur
quod macilentia, quodque ne concipiat causâ sit, sanguinem uomituram hanc putato,
mensesque non comparere necesse est. Si uero febris sanguinis eruptione tollatur, men-
sesque compareant, concipiet: Sin autem quæ uentris sunt, priusquam sanguis erumpat,
huda liquidæ pessimum in modum fiant, periculum est ne fœmina priusquam sangui-
nem uomat, moriatur. Quæ conceptile uidentur, nec conceperint, multos menses fallun-
tur, cum menses non compareant, uenter crescat & agitetur, caputque, ceruix, præcordia
dolent, mammaeque lactis pusillum aquosumque habeant, cum uero tumor uentris remol-
lescat, concipiet, nisi quid aliud impediat, siquidem optimum est, cum sic afficiuntur,
mutationem aliquam facere & uentris & uulvæ, postea uti concipiat. His uero quæ con-
ceperunt, dolores hi non fiunt, nisi confluxerint, caput tamen doliat cum lac in mam-
mis gignitur. Quæ longa fluctatione uexantur, petito num caput doliat, lumbos, uen-
tris infima, tumeant ne gingivæ, cæcutitent, aures tinniant. Quæ uero cum seipsum
multos dies biliosa uomunt, cum non conceperint, nec febricitent, petito num ne lum-
bricos rotundos unā uomant: quod si negabunt, fore prædicto. Quod malum potissi-
mum fœminis & uirginibus sit, cæteris uero hominibus minus. Quæ uero sine febre do-
litant, non moriuntur quidem, plerumque tamen hi dolores longi sunt, mutationesque cre-
bras, & ad fellam surgere faciunt, saepeque & abeunt & redeunt. Consuetudines autem mo-
diue horum dolorum hi sunt: Primum quidem caput lenius modo, uehementius modo
petunt, quos sic obseruato. Qui cæcutiunt, aliquatenusque oculis rubebunt, scapulas, fron-
tem prurient, quos sanguis sua sponte fluens iuuat: qui modis necessario simplex est. Qui
bus autem caput, frons, scapulae, uentis magnis frigoribusque cum calefunt, uehemen-
ter doliat, defillationes crebro spueri hos penitus liberat. Profunt & sternutamenta,
piruitaque de naribus fluentes, magis quidem quæ sua sponte descendunt, si minus ui ed-
cantur. Defillationes uero grauedinæ perfectæ & ueræ si sint, nullum mouent & ster-
nutamenta. Quæ superueniunt nisi dolores tollant, tubercula malusque color hi necessa-
rio suscitatur. Quibus autem dolores sine patenti causâ, longique fiunt, capiteque toto si
languentes, macilentus, uisus non ualidi sunt, multo hic quam superior his periculiosior

Locellorum
qualitas.

Conceptus im-
pedimenta.

Post ulcus qua-
li locus fiat.
Cum ulcus in
altera parte est
quid pariat.

Conceptus file-
lucia.

Quibus dolo-
res hi non fiunt.
Quid de his
petendum.
Malum peculi-
are matronarū
& uirginū.

Quid his pro-
fuit.

Defillationis
proprietas.

Dolor qui periculofus.
Quid his profut.
Torpedo naree ne cū pruritu.
Quid his profut.
Caligatio uertigine.
Quae feminis non fiant.
Color non bonus quid sibi uelut.
Dolor unde.
Lufciofi nyctalopesue.
Lufciofi nyctalopesue lachrymando etiam fiant.
Lien quibus nigret.
Lien non sanus quid ferat.
Apoplecti.
Quae non facile curantur, et cetera.

est. Sin autem & in ceruicem & in tergum dolor caput relinquēs descendat, rursusq; in caput recurat, periculofior adhuc est: sed tamen horum omnium grauiffimus est, si de capite in ceruicem tergumq; contendat: quos abfcessus iuuabunt uel pus extruffire, uel marifcas tumefcere, uel puftulas toto corpore pullulare, perutile etiā erit, si caput squamulas furturaceas demittat. Torpores uero torpedinesue, siue narcae pruritusq; quibus per caput modo totum modo partem aliquam difcurrunt: faepe uero & quid trigidum uidetur ipsis difcurrere, si per caput difcurrat, petito num ne & in extremam linguā partem pruritus hic perueniat: quod si fiat, malum perfectū uerumq; est, quodq; uix abigitur: si uero sine hoc est, facile curatur. Quae uero hos iuuent, abfcessus sunt, quos praescripsimus, minus tamen in his fiunt quā in illis. Quos uero cum doloribus caligatio uertiginēsue capiunt, diuiculter hoc abigitur, furiosumque quid & insaniam praefert, quod potissimum senibus euenit. Ceteri uero morbi qui circa caput uiris & foeminis fiunt, si ualidi sunt & longi, tutiores sunt: qui & iuueniculis & uirginibus fiunt, & his potissimum primo mensium exitu. Foeminis autē in capitis doloribus cetera omnia sunt quae & uiris, sed pruritus & atrae bilis uitia, melancholicae minus quā uiris, nisi penitus menses euancant, non compareant. Qui cum iuueniculi sunt, diu mali coloris sunt, non tamen continua serie regium arcuatūm in modum, hi & uiri & foeminae caput dolent, uel lapillos & terram edunt, uel hicosi sunt. Qui diu luteo colore sunt, sed non ualde arcuato, cetera eadē patiuntur, quae priores: lapillos tamen & terrā non deuorant, sed praecordia magis eos afficiūt quā alteros. Qui uero diu pallefcunt, uultumq; turgidum habent, hos uel caput dolere scito uel intestina, uel in sede, uel in sefe alicubi mali quid habere: plurimis aut cū haec cōpareant & insint, non unū quidem horū in sefe uidetur, sed est, cum multa uel omnia. Qui uero nocte, uel pertinēue tempore non uident, quos nyctalopas uocamus, qui cum pueri uel iuueniculi, uel adolēcentes hoc morbo corripiunt, per sefe suae sponte liberantur. Quidam diebus quadraginta, quidam sex mēlibus, quibufdam & totum annum permanet duratue. Tempus uero morbi uim, languentisq; aetatem prospectando demonstrato, quos abfcessus iuuant: si superueniāt, qui ad inferiora defluant, qui tamen per iuuentam non ualde superueniunt. Foeminae uero hoc morbo non corripiuntur, nec uirgines, quibus menses compareant. Qui uero longo lachrymarum defluxu lufciofi nyctalopesue fiunt, de his petito, nunquid caput praedoluerit priusquam haec comparerent, praenunciarentur. Qui uero nec febricitantes, nec mali coloris existentes, faepe uerticem & tempora dolent, si nullum aliū apparentem dolorem & malum habent, nec in uultu abfcessum uomitāue, uel graue rauceue loquantur, uel dentes dolcant, sanguinem his per nares erupturum esse putato. Quibus de naribus sanguis fluit, si cetera sani sint, tamen eos uel lienem turgidum habere deprehendes, uel caput dolere, uel quid lucidum splendensue his praeculis difcurrit: plurimis uero horum, & quae de capite, & quae de liene sic habent. Malas autē gingiuas, & ora foetida si habēt, qui lienes magnos habēt: quibus uero lienes magnos habēt, neq; sanguinis eruptiones fiūt nec os foetet, tibiae horū ulcera mala habent, cicatricēsque nigrae, uel parētē abfcessum aliū in uultu, uel graue rauceue loquunt, uel dētes dolent, sanguinis per nares his eruptionis expectato. Quibus autē ea, quae sub oculis sunt, ualde tumēt, lienes magnos hos habere deprehendes: si uero & pedes tumescāt & aquae habere uidebūt: quare & uentrē & lumbos spectato. Quae aut uultū petūt, si cū nulla alia corporis parte communicant, uel sua sponte celeriter sedantur, uel ui tolluntur. Ceteri uero siderantur, seu apoplecti fiunt. Quibus autem cum sefe mouere non possint, corporis aliqua pars affecta gracilefcit extenuaturue, hi non possunt in eam consiliter: qui non supertabescunt, hi sanescunt. De tempore uero quantum durabit, morbi uim, tempus, hominis aetatem, & anni tempora spectando praedicto. Praeterea scito mala uel tristissima pessima & recurantia difficillime subaulescunt, quae in corporū uertissimis sunt: deinde aut autumnus & hyems quā uer & aestas minus cōmodus est ad hos morbos dimittendos. Dolores uero humerorū si manus petunt, torpedinesque dolore afficiunt, quibus non abfcedit quidem, sed bilem atram uomendo sanescunt. Qui uero in hume

in humeris permanent, uel in tergum perueniunt, pus uomentes uel bilem atram hos fugiunt: quos sic obseruato. Si quidem facile spirent, gracilesque sint, bilem atram potius hos uomituros purato: si uero contrā difficile spirent, perque uultum color subrufus niger ue, qui prius non fuerit, discurrat, pus hos potius extulsiuros sperato. Super his uero spectato pedes tumescant ne: signum enim hoc his consuevit fieri. Malum quidem hoc uehementissimum hominibus fit de quadragesimo ad sexagesimum annum: hanc enim aetatem coxendices maxime uexant uiolantue. quos sic obseruato. Qui senes ualde torpescunt, quibusque lumbi & crura frigent, qui ue pudenda tollere non possunt, uenterque nisi coactus demittit, mucusque oletarius multus exit, morbus hic longissimus his erit, non minusque hunc morbum ex quo cepit, annum duraturum praedicto, per uerque & aetatem utilitates expectato. Coxendices autem & iuueniculis non minore dolore ueniunt, tamen breuiiores sunt: quadragesimo enim die pelluntur, quin & torpedines nactae huius uehementes non sunt, nec crurum lumborumque refrigerationes. Quibus uero morbus hic in lumbis cruribusque est, non adeo eos uexat, uti cubare cogat, conuersationes quidem has uexantes systremaeue sic obseruato. Si quidem in coxendicem cubet, petito num ne & inguina doleant: nam si haec utraq; habeat, morbus hic longus erit, petitoque num ne coxae poplitesque torpeat: quod si non negabit, rursus petito, num ne per tibia in pedis tarsi descendat, qui horum plurima si faciat, tunc dicito, crus eorum modo calefcere modo frigescere. Morbus autem hic quibus lumbos relinquens ad inferna uertetur, bono animo eos esse iubeto. Quibus uero coxendices, lumbosque non deferens ad superna uertetur, periculosum esse praedicto grauemus. Quibus autem circa articulos, dolores, tumoresque modo fiunt, modo sedantur, non articuli podagricaeue modo magna ulcera & intestina esse deprehendes, sedimentumque albu in lotio. Quod si & tempora tollitur tumescunt, dicetis saepe se dolere, nocteque se sudare: si uero nec sedimentum hoc in lotio subsistet, nec sudabit, periculum est uel articulos laesos iri uel fauam, quod uocant, meliceridae sub his fieri. Qui morbus ijs fit, quibus in pueritia uel iuuenta sanguis de naribus fluere consueuit, si listatur, quare de sanguinis fluctione petito, si unquam in iuuentute defluerit, & an pectus, scapulae fronsque pruriant, num ne uenter dolores uehementes sine perturbatione praebet, num ne ficoli sint: nam horum morborum principium hoc est. Si uero homines hi mali coloris sint, doleant ne caput petito: non enim negabunt. Qui uentris dextra parte dolitant, maxime dolent, cum ad praecordiorum partem quae secundum iecur est, dolor uertetur remanebitque, quos dolores leuat si subito uentus cum crepitu sonituue fiat in uentre: qui dolor cum cessat, crassum luteumque mingit, qui morbus modusne lethalis non est, sed ualde longus: quod malum cum inueterauit, caecum tenentes reddit homines. Quare de sanguine petito, si cum iuuenis esset, defluebat, de curationeque, lotij uacuatione, luteo colore, crepitu, fiat ne intus, proflitque cum factus est, nam haec omnia dicent, non negabunt. Si uero rubrum uel nigrum pus his defluet, magis quam si spuat sperato, pedesque tumescant his spectato: signum enim hoc his fieri consueuit. Morbus uero sacer & ulcus lichenisue, cutis exasperatio, lepraue, uiriliginis albae leucaue: si pueris iuueniculisue quid horum fiat, sensimue sese ostenter compareatue, tempore longo multaeue crescit & augetur: quibus si pustula exanthemaeue suscitetur, non oportet abscissum apostasimue putare, sed morbum: quibus autem horum quid multum & subito fiat, abscissum apostasimue est. Candidae autem uiriliginis leucaue fiunt de morbis lethaliissimis: quemadmodum est morbus, qui tabes phibinicue dicitur, cutis autem exasperatio squamola lepraue, sacerque morbus & ulcus lichenisue de morbis atrae bilis melancholicisue gignuntur: quorum ea facilius medicina tolluntur, quae admodum iuueniculis fiunt, quaeque recentissima sunt, mollissimisque tenerissimisue, carnosissimisque in corporis partibus gignuntur.

Puris & bilis uomitus quid faciat.

Coxendices quos uexent.

Torpedinis lesio.

claudicatio quibus timenda.

Meliceris.

Meliceris que caussentur. Dolor uentris quando crescit.

Lichenes. Lepra. Leuca. Exanthema. Leuca unde. Phibinice. Lepra. Lichenes unde.

temperatus. cometa. p. m. fine. et vide in principio conu-

is. Ab. iocis. ut. qd. u.
p. u. lib. 3. de morbis
p. u. lib. 3. de morbis
p. u. lib. 3. de morbis

578

HIPPOCRATIS DE COACIS PRAENOTIO.
NIIVS LIBER.

Qui post hor-

Perfrictio.
Pavor, tristitia
sine causa, ma-
li sunt.

Spasmodi.
Crebri horro-
res mali.
Sudor qui
malus.
Continuus hor-
ror quando
lethalis.
Empyema.
Horrores qui
mali.
Ignoratio, obli-
vio mali.

Horror cum ca-
pitis dolore
malus est.
Sanus horror
creber qualis
pethinodica
signa.

Superrigere
malum est.
Per somnu min-
gere malum est.
Solutio que
perniciosa.
Opisthotono-
des rigores necat.
Lotia retenti
malum est.
Locutus cu non
est, malum est.
Dolor varius
malus est.
Febres que
male.

Tertiane fe-
bres que male
diuersi affe-
ctus.
Qui morbus
occurrit necat

VI post horrorem rigorem cum capitis ceruicisque dolore frigidum, si mutescant non loquantur, deinde superfludent, horror et rigor readeat, pereunt. Morbi ferendi difficultates cum perfrictione pessimae sunt. Perfrictio cum asperitate duritiae, perniciosum est. Post perfrictionem pavor tristitia, seu athymia sine ratione causae, conuulsione spasmodiue finit. Lotii defeciones continentiae, seu non mingere post perfrictionem pessimum est. Somnolenti horrores rigores perniciosum est, quidque in uultu flammeum cum sudore si compareat, in his tetrum cacothesis est. Super his perfrictio posteriorum conuulsionem spasmodiue prouocat, et omnino posteriorum perfrictio conuulsorum spasmodiue quid est. Crebri horrores de tergo quomodocumque ueniant, difficiles latu sunt: loti namque defecione retentionemue significant, superfudare uero his pessimum est. Perfrictio cum asperitate duritiae, perniciosum est. Continenter horrere rigere corpore tam debilitato, mortiferum est. Crebro superfudare superrigere et horrere perniciosum est: nam in fine hi suppuramentum empyemae, perturbatosque lubricosque uentres habere deprehendunt. Qui horrores rigores de tergo proficiscuntur, uehementiores, latiusque diffusi liores sunt. Cum horrore rigore ignorantia siue non cognoscere, malum est. malum etiam est obliuio. Qui septe et decem dies obrigit, si quarto et uigesimo superrigeat, morosum, difficile, malumque est. Qui horret cum capitis dolore si superfudet, tetrum cacothesis est. Qui horret, si multum superfudet, morosum perniciosumue est. Multum languideque rigere tetrum est. Qui sexto die rigens, non facile decernit. Qui sani crebro horret, si post sanguinis fluctione suppuratur. Horre difficileque spirare in laboribus malis, siue doloribus tabifica phthinodica signa sunt. Post pulmonis suppurationem quandoque uentrem, clauemque iugulumque dolere, moleste aestuolae superfertere, sputi copiam in pulmone esse significat. Horridi, molesti, aestuolae, laboriosi, superciliorum dolore renumue affecti, uentres hydros lubricosque habent. Qui superrigere, noctem uersus si aggrauatur non dormiunt, flamma secantur, missioeque sanguinis uena incisa egent: si per somnum quandoque mingunt, ad conuulsionem spasmodiue res tendit finit. Continui rigores in graubus acutis morbis, malum est. Cum capitis dolore solutiones, perniciosum est, lotia cruenta in his malum est. Cum neruorum in posteriora distentione rigor opisthotonodes necat. Horrentes decretoriae sudantes postridie si praeter rationem horreant, dormiant, nec concoquant, sanguinem erupturum puto. Lotia post rigorem tertio die secundum aures extuberet rigeatque, sin autem in medio, uel interea febre erratica et inordinata premanatur, ualde tetrum est, siue panyacoea. Contra uero si post rigorem febre rigoresque uexentur, grauenturque, perniciosum est. Post rigorem si non loquatur, tremor dissoluit, superrigentesque tremor iudicat sedatue. Qui post rigorem certo liberantur soluantur, salax est. Lotium cruentum non malum est. Qui riget, lotium ijs superstat superuenitue. Conuulsio spasmodiue cum febre, manuumque et pedum labores, tetrum est cacothesis. Coxaeque doloris motus impetitus, tetrum est et cacothesis. Sed nec genium labor, bonum est. Quin et surarum labores tetrum est. Desipientiaque deliratio, praesertim si lotium fluat sine sedimentis sit, Febres de praecordiorum dolore tetrae sunt cacothesis, sopor in his carodis, pessimum est. Qui cum praecordiorum distentione sine sine superfudant, plerumque tetrum est cacothesis. Si dolores in summis humeris, clauicque iugulibque coherent, in his pessimum est. Febres tertio die pullulantes et aestuolae, tetrum est. Cum febre non loqui, malum est. Laboriosi, caligantes, uigilantes, somnolenti, superfudantes, recalcantur cum sunt, malum est. Laboriosi cum horrore superfudantes decretoriae cum graui uel in graui morbo recalcantur, malum est, praesertim si haec superstitillit haerentue, praeter circae haec. Qui multum arcuati sunt icterodisue catacores pereunt, his album oletum prodit. Tertio die febres pullulantes, erratica: si commutentur in pares dies, morosae difficilesque sunt. Qui per decretoria res

fudant

fudant, non fudantue & astuant, circumrefrigerantur perfrigentue. Cunctique qui sine sudore circumrefrigerantur perfrigescuntue, non de re torie acritōsue, malū est: super-
rigentesq; ex his siue post hæc, pura uomētes. Qui cum inue f:bre astuant tremuntq;
malum est. Voxq; post rigorem si non prodiit, seu ex rigore præ rigoreue non loqui, ma-
lum est. Qui post rigorem sudoresq; longos & magnos perfrigescunt, malum est. Su-
perfundare, perungilare, recalcere, malum est. Cum febreque seu in ea superfundare, te-
trum est: catōrhesue. Quibus cū biliosa demiserint, circa pectus, seu in pectore prorup-
tio amaricōsue inest, malum est. Cum febre seu in ea uenter si uentum cōcipiat, nec
erumpat uenter, malum est. Laboriosi delatīue, siue copioodes cum sunt languen-
tes, singultō si lyngodecīue, demissi catōchiue, malum est. Quid facere præter confue-
tudinē, quemadmodum est quid cupere, cogitare, uel expectare capereue, malum
est: uel contrā non consuetum, delirationique proximum est. Quæ cum uel in malis si-
gnis leuantur, quæque cum bonis non cedunt leuanturue, morosa sunt. Superfudan-
tes caput præsertim in graubus, subdifficiliterq; ferentes, præsertim cum nigra sunt lo-
ria, malum est: spiritusq; turbulentus in his malis. Summa postremaue partes celeriter
si sese in utraq; mutant, sitisq; si talis est, bonum non est. Probi non proba, & audax re-
sponsio, uox acuta celerue, malum est. Præcordia his intro contrahuntur. subito recala-
facti post sudoriferum algorem, malum est. Superfundantes subdifficiliterq; ferentes
in graubus, malum est. Qui præter rationem & modum imbecilli sunt, cum euacua-
tio nulla præceperit, malum est. Cum febre, seu in ea tractus singultusue, seu helxis tan-
quam de uomitu in nauscam excreationēue desinens, malum est. Torpedo narcēue
celeriter ad utraq; commutata malum est. Stillationes staxicōsue, pusilla mala sunt. Si-
tis autem in graui morbo penitus malum est, præterque rationem soluta, siue si non sit
in morbo graui, malum est. Qui manus tactum fugiunt resiliuntue, malum est. Qui
bus cum ardenti febre tumores somnolenti tardique fiunt, dolorque in latus costasue
superueniat, stupide paraplecticōsue necat. Macilentis febris grauis superueniens per-
niciōsum est. Perniciōse iam habentibus tremores parui, uomitusq; uirulentus qualis
porus, subfrepentesq; sicceq; submurmurantes, spiritusque tussibundo difficulter dea-
uorantes in graubus refrigeratis, perniciōsum est. Manus pedesq; si cum rubore tu-
meant, perniciōsum est. Qui cum dormiunt, persilant, delatīati perfracti: cubant, sub-
apertisque oculis spectant, malum est. Qui ualde arcuati sunt, icterodecīue kataco-
rees, cum oletum album demittunt, pereunt. Tacitæ mentis exceffiones cum febribus
in non muto perniciose sunt. Liuentia liuorēsue cum febre mortem præsentem por-
tendunt. Quibus cum febre, seu in ea laterum dolor sit, multa biliosa aquosaque uen-
ter si demittat, leuat. Quibus inedia sudorēsque, cum uultus bono colore, uentre bus-
do, cordis aliquo dolore superueniunt, hi longius agrotant, pulmonicōque peripneu-
monicōsue finiunt. Si per exordia supra, uel intra febricitanti bilis atra prodeat, mortis
ferum est. Cum perfrictionibus non sine febre si quis in graui suprafuder, difficulter
fert, delirat, pernicioseque habet. Dolores graues paruo tempore clauem pectoris for-
cillāntue, seu iugulum, supernaq; si uexent, perniciōsum est. Sedis dolor in longis per-
niciōsisq; seu periculosis, mortiferum est. Dispositis iam imbecilliter, siue debilitatis
non uidere, non audire, labrum, nallimue distorqueri, mortiferum est. Dolor
anguinis cum inue febribus longum morbum portendit. Mala temperatura, seu acre-
sca, siue mala iudicationes acritasue, cum febribus tempora quidem ingenerant, por-
tenduntue, sed tamen perniciose non sunt. Morbi longi de uehementibus doloribus
contracti, tactus tractatusue tremuli, deliri excessus, suræ labores dolorēsue, mentis
excessus in ijs est. Qui cum febre continua assidue cubant, mutiq; siue non loquētes
oculis innuunt, nictantq; si cum sanguen naribus defluxit, uoment, loquuntur, resipit-
scentq; seruabuntur. Sin autem hæc non fiant, breui pereunt. Difficiliter spirantes, ca-
pientes, postridie si grauantur, malum est. Qui tertio die abstinent, si quarto grauantur,
malum est. Profecto hæc accessiones deliræ sunt, siue hi paroxysmi phrenitici sunt, qui-
bus febres per decretoria nō cessant, deficiuntue, reueniunt. Qui per exordia statim cma-

Que mala sunt

Proruptio in
pectus amari-
tudi-
catōchi.
Quid non cons-
uetum facere
malum est.Spiritus turbu-
lentus.
Probi non pro-
ba, & audax re-
sponsio.Helxis.
Narcē.
Staxies.Periplecticos.
Tremor.
Vomitus uiru-
lentus.Manus et pedes
rubor pernicio-
sus.Icterodecī qui
pereunt.Liuares morti-
feri.Lateris dolor
qui leuatur.Peripneumo-
nitor.Sedis dolor le-
thalis in longis
morbis.Labellū distor-
tum, oculisq;
nallusue.Dolor inguinis
sua dolor.Non loqui in
assidue fere
malum est.Paroxysmi
phrenitici.

ciantur, cum capitis pulsus, lotioque tenui de rectoriū uersus grauantur, nullaque sit admira-
 tio, sin per uigilio deliratio fiat. Motus agitatiue in gradibus, iactatioque, somnus tu-
 multuosus & perturbatus conuulsione spasmone portendit in aliquibus. Turbulentia,
 Spasmodica. tumultuosa ue per somnū cū audacia suscitationes, conuulsoriaque spasmodesue, cum
 sudore praesertim, malum est. Conuulsoria uero ceruicis scapularumque algores uiden-
 tur, quin & corporis totius cum membranis hymenodesue, minctiones in his esse ui-
 dentur. Delirationes paracrufiesue cum sopore comatue conuulsoria spasmodesue
 sunt, delirationes audaces paracrufiesue thraliae parui temporis ferinae theriodesue
 sunt, siue uehemētes, conuulsionesque spasmosue praesignant, praeter modum & rationē
 in longis uenter si tumeat, conuulsoriū est. Subito turbulēter tumultuosue per uigilan-
 tes, de naribus die sexto sanguis si stillat, nocte leuentur, post die uero grauentur labo-
 rentue, si superfluent, delirent, resipiscant, sanguis abunde si defluat, affectus passionēs
 ue discutit soluitue. Lotium aquosum, cum atra bile melancholicosue haec portendit, si
 cum ijs quae dicta sunt, fiat, tremuli si fiant, tetrum cacothēsue est. Desipientia cum spi-
 ritu sudoreque mortiferum est, Mortiferum autem est & cum spiritu singultusque. Somnia
 Phrenitica. clara per exordia cum delirio phreniticū optimū est. Cum deliratione phreniticū
 deiectiones albae malum est, debilitasque deficiatue siue nothrotēs, his rigor pessimum
 est. Cum deliri phreniticue per exordia probe habent, crebroque mutantur, malum est,
 Melancholicos. qui bile atra melancholicosue percellunt, deinde tremunt spuuntque, profecto cum deli-
 Phrenitica. ri phreniticue sunt. Qui celeriter percelluntur superfebruntque, deliri phreniticue fiunt.
 Delirium tre- Deliri phreniticue strepitu pusillo percussū, tremuli conuulsoriue fiunt: qui cum deli-
 mulum letho- rant, uehemēter tremunt, moriuntur. Desipientia paraphrosynae ue circa necessaria mot-
 le est. uerum pessimumue est: qui post haec ex his grauefcunt, perniciosum est. Deliratio-
 Paraphrosyna. nes paracrufiesue uoce clangulosa, lingua conuulsoria, qui haec patiuntur, si tremunt,
 Sceleriferae. percelluntur deficiuntue, duricia in his perniciosum est. Desipientia paraphrosynae ue
 Spasmodica. deficientium debilitatorumue, pessimum est. Conuulsoria spasmodesue crebro des-
 Delirantiū ma- cidentia, sefcue mutata in deliris phreniticisue pessima sunt. Qui conuulsorium in mo-
 le sunt. dum in deliris phreniticisue crebro decidunt mutanturue, pessimum est. Qui cum ala-
 Vomitus nigri gore crebro spuunt, in deliris uomitum nigrum portendit. Qui uarie languent afficiunt
 signum. turue, sapēque delirant soporanturque, his uti nigrum uomitum expectent, praedicta-
 to: qui conuulsorium in modum grauefcunt, demittuntur. Secundum aures in longis
 extuberantia si parua sunt, non leuant. Sanguinolēta haemorrhodeae, tenebricola leo-
 todēae superapparentia, perniciofa sunt. Singultosae febres, cumque conuulsolis hūleis
 ue, & sine, perniciofae sunt: suspiriosis uentolisue febris grauis, si postmodū cum praec-
 cordiorum distensione fiat, tuberculum magnum refrigeratis secundum aures suscita-
 tur: quibus cū febre circa lumbos dolet, locaque subter praecordia pertingatur: quae si do-
 lor statim dimittit, perniciosum est, praesertim si quod aliud malum signum compareat: si
 minus, purulentum hunc fore spes est. Pueris acuta febris, uentris subsistentia cum so-
 mni difficultate, subluereque exalbecereue, colorem mutare, ruboremque continere,
 conuulsoriū spasmodesue est. Perturbati subito motiue qui per uigilant, nigra colliga-
 ta demittunt, quidam sanguinem cum his. Cum astu statim per uigilant, sanguine emit-
 tunt, praesertim si quid praefluerit, quippe & horrent, parumque frige fcunt. Qui per ac-
 cessiones clamant, paulumque superfluent, tetrum cacothēsue est: qui latus dolitant, in-
 superque praefocantur, hi suppurantur. Quibus in assiduis continuise febrisbus pustu-
 lae toto corpore pullulant, mortiferum est. Purulento abscessu non comparēte, quibus
 secundum aures potissimum consueuit exuberare, cum inue morbo graui & acuto so-
 ris algere, intus uero calere, sitireque, malum est. Continuae febres assiduae ue, tertio quoque
 die crescentes, periculosa supra modū sunt. Quibus uero febris quandoque remittit, per-
 nicosum non est, cum inue febris longis tubercula secundum aures, uel dolores in
 articulis fiunt, qui si fiant, non sunt inutiles. Capitis dolor in graui acutoue morbo, praec-
 cordiorum conuulsio, si sanguis de naribus non fluit, res in delirium phreniticū sit
 ititur, molestantia, nisi bilis prodeat, non discutitur. Morbus arcuatus regitue, se-
 ceteros

nuc. isle est
 3. 64. pti.

ſceteros, ante ſeptimum diem ſuperueniens, malum eſt. Septimo uero, nonoq; quartoq; & decimo decretorium criſimónue eſt, dum ne præcordia exalperet induræue: quod ſi faciat, anceps eſt. crebra per eadem cruenta reuerſiones uomitū nigrum faciunt, ſiunt autem & tremula: dolores in febribus tertianis tertio quoq; die grauâtes tertiani generis ſiunt, ſanguenq; tum fructillarum egerunt. Si cum inue febribus ceruicis uena pulſat dolorq; res in difficultatē inſeſſinorum dyſenteriamue decumbit finitur; colorem caloremq; ſape mutare utile eſt chreſimónue. Si bilioli magnopere ſpirent, anhelentue, febresq; graui cum præcordiorū diſtentione laborent, ſecundū aures ſiſtitur. Qui de longis ſurgunt, ſi bene nutriti nihil proficiunt, tette cacothōſue relabuntur. Quibus uenæ temporū cum inue febre pulſant, uultuſq; rubet ualiduſq; eſt, præcordiaq; diu mollia non fuerunt, ſine multa de naribus ſanguinis fluctatione, uel ſingulto, uel conuulſione ſpasmōue, uel coxendicum ſchiōne dolore non ſedantur ceſſantue. Cum febre ardenti cauſoneue, ſi uenter prorumpat profluatue, mortiferum eſt. Poſt uentris laborioſum & magnum dolorem, ſi febris ardens cauſodēſue capiat, pernicioſum eſt. Cum inue febre ardenti ſi aures tinnitent, oculi caligent, nares de capite grauentur, ſanguen niſi prorumpat, ſurēter biliōſue, ſiue melancholicos percelluntur: tremores febrium ardentiū deliratio paracōpue diſcurit. Si quarto die ſanguen de naribus in febre ardenti fluat, malum eſt, niſi quid aliud bonum concidat. Quinto uero minus periculoſum eſt: qui cum inue febre ardenti perfrigeſcunt, crebroq; biliola & aquoſa demittūt, malum oculis eſt, præſertim ſi deponatur, catochiue ſint ſiātue. Febris ardens cauſōſue rigore ſuperueniente diſcurit ſolutiue. febres ardētes cauſue redire conſueuerūt, quatuorq; dies moleſtā ſuperſignificāntue: ſi minus, ſeptem deinde ſudāt. Febres autē ardētes cauſodeiſue, quartus & decimus dies leuādo tollendūe decernit. Poſt febre ardenti cauſoneue, ſi poſt aures purulēta ſuppuratio ſecundū aures non fiat, nō ſerē ſeruātur. Soporoli lethargiciue tremuli manibus ſiunt, ſomolēti, diſcolores, turgidi, pulſibus tardis lentis ue & debilibus, oculorū inferiora turgēt, ſudores ſuperueniūt, uentres nō ualidos biliſos, ſiccōſq; habēt. lotia & olea clam, non ſentiētēſue proieſtant & demittūt, lotiū iumentū ſimile mingūt: potum uero nō petunt, nec aliud quicquam. Cum autē reſiſſeſcūt, ceruicē dolore dicūt, per auresq; tinnitū ſonitūue curſitare. Qui uero lethargicorū leruantur, purulēti plurimi ſiūt. Quibus in febre ſine decretorio acritōſue tremulētia ceſſat, purulētus abſceſſus dolorificuſq; his in articulis & diurnus gignitur, uel ſicq; doluit. Quibus febricitū uultus ruber, caput magnopere dolet, uenæ ſaliūt pulſantue, ſanguinis fluctio plerūq; his ſit. Qui ætuant, cor doliēt, ſpuunt, uomūt: qui nauſcāt eructāt, uēter his uento uētoſitatēue perflatur, crepitat, tumet, mouetur turbaturue, ſeu citatur. Qui diutius tuto ſine labore dolorēue, uel inſtāmatione, uel alia cauſa febre continua aſſiduue laborant, potius abſceſſum his quāmi labore dolorēue, & tumorem, magisq; ad inferiora loca & partes expectato, potiusq; ij qui ſupra triginta annos nati ſunt, abſceſſum expectēt, ſi febris uiginti dies trāſerit. Maioribus uero natu his minus abſcedit, etiā ſi febris diutius durauerit. Cum uero febres errabūdæ, nō ſtatōue rēpotes, & ordinē modo deſerūt, modo reſumūt redeuntue, per autumnū ad lenem quartanam rediguntur, magisq; ſupra triginta annos natis: per hyemem uero potius abſceſſus & ſiunt & tardius ſedantur, minusq; reſerſant. Quibus autem crebro reueniunt, ſex menſes ſi tranſeant, coxendica rabes iſchiadicēue phthiſis leniter mitius ſit. Quæ contra febrem dantur, ſiue quæ febrī reſiſtunt, ſi abſceſſus ſigna non compareant, tetra ſunt & mala, ſiue cacothœa. Quæ febrium nec per dies decretorios, nec poſt ſolutoria ſigna deſerunt, reueniunt. Morbi uero graues acutiue, quarto & decimo die decernūt. Tertia uerax acritōſue, quinto uel ſextimo, uel ad ſummum nono circuiſu decernit. Quibus cum incipiunt febrē, ſanguen naribus ſtillar, ſi ſternutent, ſoluitur: ſi quarto die locū tenue ſedimentū habet, ſextimo ſolutionē portēdit. Mala uero graua acutiue cū decernunt, die decretorio ſanguis de naribus fluit, ſudor multus accedit, lotiū purulentum uitreumue eſt, ſedimentū optimū unaq; coactum habet, momenti alicuius abſceſſus ſit, mucola cruenta que alius eſt, ſtatimq; decernit, uomitus non malus ſuperuenit;

Capitis dolor
ſceteros.

Vomitue atres.

Vena ceruicis

cum pulſat, do-

letq; quid ſerāt.

Post longum

morbū ſi bona

nutricatio non

proſicit, quid

uelit.

Febres ardētes

cauſue longa

diſſertatio.

Febres iſte eſt aphor. 35

1. 4. ætiam illuz. hippo. 20.

Cauſon rigor

tolli

Cauſi decreto

rium.

Qui ſerē num-

quam cauſon

cuſant.

Lethargici qua

let ſiunt.

Tremoris ceſ-

ſatio que mala.

Febrium diuer

ſi affectus.

Febres aſſiduæ

cōtinuæ ue ſi-

nis.

Quando obres

piū quartana.

iſchiadicæ

phthiſis.

Febrium decre

toria.

Morbi iſte.

Tertia.

ſo. 25. 2. p.

Mali grauis

reſtana-ia

acutiue decre-

torium.

aphor.

aphor.

aphor.

aphor.

aphor.

aphor.

aphor.

aphor.

aphor.

aphor.

aphor.

aphor.

aphor.

aphor.

aphor.

aphor.

aphor.

aphor.

aphor.

aphor.

aphor.

aphor.

aphor.

aphor.

aphor.

aphor.

aphor.

per decretoriū, & in ipso decretorio profunde aſcēue, non turbulēte dormiunt, nō per-
turbatēue. Cū uero corporis aliquo dolore hac ſi fiat, ſtatim nō decreuit, ſed ſeptimo,
uel nono, uel quarto & decimo decernit. Plerumq; narium fluctiones febrē tollūt: ſimi-
liter & uētris fluctio biliola, difficultasq; inteſtinorū, dyſenterio deſue, labores dolorēs
ue genuū, uel coxendicū iſchiōne, lotium digeſtū maturūue per decretoriū, menſi-
um fluctio & in foemina. Qui cum inue febribus ſanguen undens abunde mittūt, cum
morbo recreatur, uentres lubricos hudōſue habent: qui cum inue febribus ſuperfūdā,
cum capitis dolore compactio uentre cōuulſorij ſpalmodeſue ſunt, delirationes para-
cruiſeſue perparū audētiore, ſeriniū, theriodaēue, abceſſum, cōuulſionemq; ſpalmōn
ue portēdunt. Conuulſio ſpalmōſue cum inue febre ſi fiat, primo uel ſecūdo, uel tertio
die febrem ſedar. Cōuulſio ſpalmōſue cum inue febre ſi fiat, primōq; die febrem ſedet,
optimū eſt: ſi uero tempus & horam qua cōepit, excedat, nec ſederet, malū eſt. Dimit-
tentēs non aequaliter, calefacientēq; febres cū uentre perſtato, paucaq; demittēte, cum
ſuperciliorū lumborūue dolore poſt decretoriū his uentres prorumpent. Perurentes
ad manum, manūſue tactū deſaſſati debilitatiue, ſiticolōſi, aſtuoſi, uētre remorato, gra-
uiter diſſoluuntur, quandoq; & pedum rubor hac incendia praeſtōſtrat. Febres hyper-
nae ſenſim in graues morbos tranſeunt migrāntue. Capitis dolor laborue continuus, &
aſſiduus cū graui febre, ceterisq; malis ſignis, mortiferū eſt. Sine his uero dies uiginti
excedens, ſanguinis puriſue fluctionē de naribus, uel ad inferiora loca ſuppuraciones
abceſſuſue portēdit, fluctiones quidē quinq; & triginta annis minoribus ſenioribus ue
ro ſuppuraciones abceſſuſue, cū frons temporaq; continēter aſſidue dolitant, fluctio-
nes, Qui caput dolitant, quibus aures tinnitant, oculi caligāt, qui tarde ſentēue loquun-
tur, quibus manus torpēt, hos uel ſideratos apoplecticōſue, uel comitiales epilepticōſue
uel obliuiōſos epileſmonāſue fore purato, ſeu expectato. Qui capitis dolore depoſite ca-
rochōſue conſiſcūt, delirant, uenter remoratur, oculis contēte, audacter, ualdeq; ſpe-
ctant, hi neruis in poſteriora cōtractis, opilthotonodeſue ſient. Subquātientia capitis
lumina, per rubra, mentē excutientia liquido clarēue ſunt pernicioſa: hoc nō necat, ſed
tumorē ſecundū aures ſuſcitat. Capitis dolor cū ſedis dolore, pudendorūq; debilitate
malo decretorio acriſiue diſfundit, uocemq; diſſoluit: hac pernicioſa periculōſa; non
ſunt, ſed ſomnolēti ſinguloſi; hi ſiunt. Mēſe uero nono poſt hac uoce ſoluta eodē ſta-
tūtur: qui in capitis dolētia, tineaſue lumbriciſue obnoxij reddūt, ſeu aſcarodeſ facti
ſunt, ſurditas ſoporq; ſi ſequatur, tubercula ſecundū aures leuāt. Qui capitis dolore de-
poſite, cathocōſue, continentesq; conſiſcūt, penitus & ubiq; ualde dolitant, lumi-
naq; per rubra, ſanguen his prorumpet. Caput quātientia tinnitiāq; ſanguen eliciunt,
uel foeminae menſes deſcendunt, praeter ſim ſi ſpina aſtuet, forſitan & inteſtinorū diſſi-
cultatē dyſenteriaēue adducit. Capite grauati, uertice, fronteue dolitati, peruigiles agri
pniue ſanguen emittunt, praeter ſim ſi quid in ceruicem collūue contendat. Vomitus
uirulenti uiolaceiue, ſeu emelmata iodea per capitis dolentia cum ſurditate, peruigiles
celeriter furere facit. Quibus capitis ceruicisq; dolor, totiusq; tremula quadam debili-
tas eſt, ſanguinis eruptio hac diſcutit: quin & tempore ſic diſcutiuntur, ſed in hoc ueſti-
ce cōtrahuntur & interceptiuntur. Cum inue capitis grauibus acutisue doloribus, tem-
porūq; cum grauedine conuulſio ſpalmodeſue prouocari conſueuit. Capitis dolen-
tia pus per nares profluens, uel ſputa craſſa aſperaue ſine odore diſcutiunt, pullula-
tiōque ulcerum puſtularūue: diſſoluit quandoque & ſomni uentrisq; deſtuctio capi-
tis modicum dolorem, Cum ſiti non peculiari, uel cum ſudore febrem non diſcutiente,
Capitis dolor pernicioſus, ſiti ſomnolenta, cum grauedine conuulſorium quid ſpalmodeſue facit. Caput dolitan-
tes, ſubſurſaltri, manus tremuli, ceruicem dolentes, nigra mingentes, condentiāq; ni-
grāque uomentes, pernicioſi ſunt, ſeu in pernicio periculōque uerſantur, qui caput do-
litant, ſitiunt, peruigilant, non clare loquuntur, debilitāt, uentre lubrico deſaſſantur,
utpote cum ſapius excutentur & ſurgant. Capitis dolore uexati ſuperſudantes, uentre
remorato cōuulſorij ſpalmodeſue ſiunt, Capitis ſoporifera grauedo carodeſue, malum
ubi; eſt.

ubi est. Sopor comatodēsue, si per exordia fiat, siue si per initia soporentur, comatodēsue fiant, cum capitis, ceruicis, lumborum, præcordiorum dolore peruigilant: quippe deliripheniticæ sunt. Nasusque stillans intus, malus est, præsertim quartanis uel incipientibus, siue primo uel quarto die si stillet. Malum etiam est uentris egestio lauitiue perrubra, soporati comatodēsue statim ab exordio superfudantes lotijs maturis digestisue perurentes, sineque decretorio acritūsue refrigerati, confectione recalcacti languidi nocturne cubant. Soporati comatodēsue conuulsorij spasmodesue, perniciosum est. Somni soporiferi comatodēsue hypni perfectionesque, perniciosum est. Soporatos comatodēsue, sordatosque cecophomēsue uentre lubrico, si circa decretorij rubra prodierint, profunt. Soporati comatodēsue, æstuosi asodēsue præcordia dolitant, pusilla uo mibunda, emetodēsue tubercula post aures habent: prius uero circa uultum, uel in eo tubercula tumorēsue cum sopore, metu comatōsue habuerat: quæ subito mētem percellunt, paracrusicæ sunt, cum æstu molestiæque sanguinem ad inferiora cogunt: seu hæmorrhica sunt, sanguinēue prorumpere faciunt, hæmorrhagicæ sunt. Soporati cum æstu præcordia dolētes, crebro parumque spuunt. Secundum aures tubercula tumorēsue qui habent, soporantur, comatodēsue sunt: quippe quæ cōuulsorij spasmodesue quid habēt. Soporati fatue comatodēsue memoromēna, depolite cathocæue, uarietque cubantes, præcordia, uentremque turgidū contractumque si habeant, cibum auersati superfundit, certe his spiritus turbidus, feminique genitali similis qui progreditur, singultum portēdit: quippe biliola alius exit: si clarum, lucidumue mingat, uenterque citetur, hos iuuat. Cerebro læso quidā tribus diebus, quidā septē finiunt, si hos euadit, uiuunt. Quibus autem horum relictis os distans inuenitur, non moriuntur. Caput dolentibus, cephalalgicisue, posterioribus ossibus fractis, fluctio de nare crassa abunde si fiat, malum est. Oculum prædolentes hi rigent, quippe fracturæ ossium in temporibus conuulsorij spasmodesue sunt. Dolor auris continuus cū graui febre, cæcicisque malis signis periculosum morosiusue est: nam adulescentes, iuuenesue desipientes, delirantesue, de nare nisi multum sanguinis, de aure uero puris multum fluat, signumque bonum aliud comparet, septuaginta & citius perimit: natu uero grandiores tardius minusque tollit. Nam aures in his quamprimum pus concipiunt, emittuntque, minusque hi desipiunt: sed horum plurimis reueniunt, sicque moriuntur. Surditas autem in grauib, turbulētisque, si sequatur, malum est: malum etiam est & in longis: nam his & in coxædices dolores conducit. Surditas cū inue febribus uentrē sistit, si aures perfrigeat, perluceant, consistat, cōpinganturue, perniciosus est. Sonus bombusue in grauib acutisue tinnitusque hechōsue in auribus mortiferus est. Tinnitus hechōsue cum oculorū hebetatione, grauedoque in naribus, mētis excussorij est, paracrusicōne, sanguenque elicit, siue prorumpere facit. Quibus surditas cū capitis grauedine, præcordiorumque distentio quæ uexet, est, sanguen prorumpere facit. Cum in febre graui aures surdeant, furiosum quid & insanum est. Surdi admodum dycophiue in accipiendo tremuli sunt, siue cum quid capiunt, tremunt. Lingua resoluti debilitati, malus est. Cum ægritudo accedit incipitue, si surditas adueniat, lotiumque rubrū non consistens sit, superfluitansque quid in eo sit, mentis excussorium paracrusicōne est. Morbo regio corrumpti arcuarie, seu icteruthæ, cum inue his, malum est. Malum etiam est cum inue morbo regio arcuarie, seu ictero fatuitas morosiusue, mutos hos aphonōsue contingit præfocari itragulariue, subitoque uenter forsan male habet. Tubercula secundum aures, si cum dolore ueniunt, perniciofa sunt. Secundum aures tubercula, si de præcedente rubore, cum inue febribus suscitentur, signum quidem est pustulæ rubræ erysipelatōsue in uultu futuræ, quin & conuulsiones spasmusue cum in loquentia aphonāue, solutionēque fiunt. Secundum aures tubercula cum inue febre graui cum plurimo malo odore, præcordiorumque dolorifica contentione, si tardius suscitentur, necant. Secundum aures tubercula stupidis sideratisue, seu paraplecticis si fiant, mala sunt. Secundum aures tubercula in longis, si non expurulent, mortiferum est. Venter enim his infra feruntur, quippe & ipsi qui prius caput dolēbant, quique aliquatenus superiora sudāt, quique aliquatenus rigent, quibusque uētres pro-

Comatodes.

Nasus profusus
intus malus est.Comatodes.
Spasmodes.
Diversa obseruatio.Comatodes me
moromēna.Cerebri lesio
ciō necat.Dolor auris
qui malus.Surditas quæ
mala.Sonus bom
busue.Tinnitus he
chōsue auris,

qui lethalis.

Paracrusicōn.

Surditas cū cæ
pit grauedineLingue resolutio
debilitatisque

mala est.

Surditasque,
morbus regius,et fatuitas mor
rosiusue, malum
est.Tubercula nam
aurium diuersa
effectus.

rumpunt, quicq̃ soporantur, comatodēsue sunt, quin & qui lotium aquosum albis sive perfluitatum, oletulaq̃ varia, exalbida, olida demittunt. Secundum aures in longis tubercula, quæ non albo admodum, & inodoro pure purgantur expulstantur, perimunt, & potissimum foeminas. Secundum aures tubercula tussiculas cum spuris uenientes molliunt. Lotia ipsi qui secundum aures tubercula habent, si subito, paruq̃ rempore maturecant, mala sunt, sicq̃ perfrigescere pessimum est. Secundum aures tubercula de grauibz ueniūt, maximeq̃ in febribz ardentibus causisue fiunt, si non decernant maturecantq̃, sanguenq̃ de naribus non fluat, lotiaque sedimentum crassum faciunt capiātur, perimunt. Plurimi tamen horum tumorum prius sistuntur. Super contemplator autem prius, & obseruato febres, quæ remittant, uel intendantur, uti scias quæ perempturæ sint, & quæ non, sicq̃ prædicito. Post surditatem debilitatemq̃, si de naribus stillat quid, difficile morosum habet: uomitus his conuenit, lubricaq̃ alius. Per surditatē ex eāue, lenia, mitiāue secundum aures tubercula fiunt, præsertim si quid æstuosum afodēsue fiat fuitue, quin & soporatis comotodēsue peius, uehementius ue secundum aures extruberat. Surditatē ex febribz uel narium fluctu, uel commotio perturbatiōue, seu lubricitas uentris tollit soluitue. Si uultus cum turgere, demittatur, uoxq̃ & spiritus exhalatio, siue lenior demissiorue fiat, remissionem uenientem portendit. Si uultus subito rubescat, mortiferum est; minus uero, si ob uigiliam, uel famem, uel uentris commotionem fiat; nam quod propter hæc contabuit, uno die uel nocte reparatur restituiturue; propterea etiā oculi cauari, nasus acui, tempora stringi, aures frigesce re flaccescereue, pellis, cutisue durescere & exasperari potest, luteus, nigerq̃ color obducitur: sed si in his palpebra blepharōne, labiumue seu chilos, uel nasus rhisue liuescit, confectum mortiferum est. Contractio frontis in his deliratoriū est phreniticōne. Circa uultum color bonus, sudoresq̃ febre carentibus, apyrisue, malū est. Oletula uetusta durāue demittere, uictus malū ordinem diatēsue ataxian præ se fert, significāue. Cum nasus rubet, siquid uel lubrici uentris signa sunt. Qui præcordia pulmonēue doliāt, si purulēti fiant, malum est. Puritas claritāsue, seu catharotes oculorum, & eorum albulumq̃ crebrius agitare, uel paruas fordículas, uel guttam albam paruam circa eas haberi, uel matus album fieri, nigrum uero minus, uel superiore palpebra nigrum tegi. Malum etiam est oculorū cavitās, uehementisq̃ contritio, lucisq̃ splendorisue cōtritio, seu contritione splendores ædere ne possit aciem extēdere, superciliorumq̃, siue blepharidōn obliquitas cavitāsue, siue campilotes colliquatiōq̃ texitusue oculorum, crebroq̃ nictare, conuiuere, micarēue, siue myin continēter, coloremq̃ dormiendo mutare. Malum etiam est, & oculus inuersus, si per febrem oculi rubescat, uentris longā malignitatem præ se fert. Secundū oculos suppurationes in morborum refectionibus, si protuberent, uentrē mouent seu prorumpere faciunt. Si in oculorum distorsione uerfationēue, seu diastrophe laboriosa dolorificāue, & febriculosa rigor accedat, perniciosum est: si in his soporantur comatodēsue fiant, malū est. Si uero de oculis laboranti febris superueniat, solutio est: si nō periculum est, ne cæcet, cæcusue remaneat. Si de oculis laboranti ueter sua sponte defluat, utile est. Si oculi cæcutiāt obcurenturue cum animi defectu apychiāue, conuulsio spasmūsue adueniat. Si quis in graui morbo oculos erigat, perniciousq̃ moueat, somnum turbulētum tumultuosumue capiat, malum est: modo uigilia, modo de naribus sanguinis defillatio, bonum non est. Qui tactū non peruerunt, delirant, phreniticisue fiunt, magisq̃ si sanguis defluat, si lingua per exordia perhorrescat, colorq̃ sursus permaneat: sed si procedente tempore exasperetur, liuescat, defluat lindahue, mortiferum est: si ualde nigrescat, die quarto decimoq̃ decretorium fore portendit. Difficillima uero periculossimāue est, nigra luteaq̃. Si uero quid spurto albo

ro albo simile in lingua bifurculo, summusque canali remanente, signum febris sese remittentis est: si autem crassum sit quod remanet, eodem die si tenue posttrahat: si tenuius, magis adhuc tertio remittet: si remaneant in summa lingua, haec eadem portentant, sed minus. Lingua uero tremula cum narium rubore, uentresque lubrico, mala est. Cetera uero quae nullo signo relicto pulmonem perunt, pessima sunt, celeresque & perniciosas purgationes portentant. Lingua uero praeter rationem debilitata, resoluta, & aestuosa cum frigido sudore, uentresque lubrico, uomitionis nigrae signum est, laboriosum quid in his copiosius, malum est. Linguae tremebundae quibuldam & uentrem lubricum reddunt, faciunt uero quandoque denigrata autem in his mortem celerem portentant. Quippe lingua tremula mentem non consistere portendit: densa uero crassa uero, peraridaque delirium phrenitica uero sunt. Dentes uero committere, frendere, collidere, secare, quod a pueris consuetum non sit, furiale maniconiae, mortiferumque est: quin & si desipiens hoc faciat, perniciosum est omnino: perniciosum etiam est, & si dentes arefcant. Dentium stupor sideratione, siue sphacelimos suppuracionem gingivarum tollit, post quem si febris uehemens superueniat, deliratioque, mortiferum est: si autem seruentur, ulceraque suppurant, ossa decident abscidentur. Quibus in palato, uel circa humor coit, plerumque suppurat. Si mentum, uel circa uehementer doleat, periculum est ne in os recurat, labiumque conuulsim putrefactumque significat. Venter si biliosa demittat, sanguinemque gingiuis cum uentre lubrico defluat, perniciosum est. Sputum in febre cum eade liquidum, nigrum, biliosum, si bene non excreetur, malum est: si bene, utile. Qui saliva spuunt cum tussi, uel cum ea sublitur, corpus his tanquam pustulis rubescit, sed ante finem exasperatur. Crebra sputi excreatio, si quidem aliquod aliud signum addit, delirium phreniticumque portendit. Cum resolutione non loqui, pessimum est. Metis excussiones paracruesus, audaces alacresue siue thrales in exiguum tempus, malum est, serinumque theriodesue. Quibus uox cum febre deficit, cumque malo decretorio acrisiue, siue cum malo temperamento acrisiue, tremulenti pereunt. Cum febre non loqui, conuulsoriumque in modum mente excidere deliratioe cum silentio, perniciosum est. Post dolorem laborisue, siue cum eo non loqui, mortem difficilem portendit, dythanasue sunt. Cum resolutione non loqui, depositaque languideue, siue catochos cubare, perniciosum est. Perfractae uoces post modum quippe malum est: nam horum plurimi superfluant, uentresque lubricos habent. Cum quis non loquitur, spiratioque, sicuti qui praefocantur, praefens malum est, quin & mentis excussorium paracruesicoune est. Capitis dolore non loqui, sudare, febrile, se se demittere, longius tardiusue remittere, superrigere, mali his non est, consistere, nec loqui, perniciosum est. Superrigentibus non loqui, mortiferum est: nam hi capitis dolore leniter consistantur. Cum resolutione non loqui in febre sudorifera mortiferum quidem est, minus tamen si quis superfluant: tempus enim significat, forsitan & qui de reuersione tale quid patiuntur, tutissimi sunt. Maxima autem in perniciem periculosa si sunt, quibus de naribus fluit, quibusque uentres lubrici sunt. Vox acuta, plangulosa, oculorum obscuratio, conuulsorium spasmodesue est, dolores laborisue qui descendunt, facile his feruntur. Cum uoce tremula uenter praeter rationem si solatur, diutiusque duret, perniciosum est. Cum quis crebro, subgrauate, consistenterque loqui uult, nec potest, tabificum quid phibino desue portendit. Spiritus crebris, crebrisque spirare & anhelare, inflammationem, laborisque in locis periculosis praecipue signat: magnus uero, longiusque desipientiam conuulsionemue, siue spasmus. Frigidus autem lethalis est, lethalis est & febriculofus, singulofus, caliginosusque, minus tamen quam frigidus, magnusque foras emissus, paruus intro, paruusque foras, magnus intro. Pessimus autem est, mortisque proximus, continus, celerans, cogens, nigricans, duploque maior si includatur quam expiretur. Spiratio uero facilis bonaue in omni febre graui, quadagesimo die si decernat, magnam uim ad salutem, sanationemue habet. Ceruix collumue durum, dolensque mentisque maxillarumque connexio colligatioque, uenarumque iugularium pulsus uehemens, tenentiumque uerticorumque magnorumque diffentio, perniciosum est. Dolores in angustis faucibus frangulantes, quique de capitis dolore proficiuntur, conuulsoria spasmusque

Dentium nota.

Sphacelimos dentium.

Palati suppuratione.

Sputi signa.

Voces non loquentis signa.

Dythanas, Catochos uocis nota.

Vox acuta plangulosa, caliginosa oculorum.

Phibinodes.

Spiritus nota.

Spasmus.

Spiritus anhelationis uoce nota.

Spiratio anhelationis facile bona est.

Cervicis collum uer maxillaris signa.

de aue sunt. Cervicis collie, scapularumq; perfrictiones, rotiusq; corporis, si compare-
ant, conuulsoriae spa...odee sunt. Minctiones in his farinaceae simlagineae ue sunt.
Quibus lenia, rubraq; in faucibus irritamenta sunt, secundum aures his tubercula susci-
tantur. Quibus fauces ualde dolent, cum ferendi difficultate dyphoriae, perniciis his
praesens permixta adueniat. Quibus spiritus retrahitur, uoxq; stragulabunda prodit,
uerteratq; desiderat, his in fine tanquam re aliqua sese coellente spiritus exit. Si fauces pa-
rum exasperentur, si uanis ad fellam surrectionibus uenter molesteret cum frontis dolore,
si his omnia crescant, & augeantur, difficulta periculosaq; redduntur. Dolores faucium ue-
hementes, secundum aures tubercula conuulsionescq; spasmosue faciunt. Cervicis, ter-
gicq; dolores cum febre graui, conuulsionescq; spasmosue, perniciosi sunt. Cervicis, cu-
bitorumq; dolores conuulsoria, perniciosi sunt. Si uero hac de uultu proficiscatur, fau-
cesq; perant, turbant molestantq; pallidi, macilenti, spuantes in his per somnum sudare,
malum non est: quippe sudore plurimi leuant, pallidi, macilenti, si multum spuant, malum
est: dolores laboresue qui descendunt, facile his ferunt. Pectoris tergicq; dolore minctio
cruenta supersistens, laboriosa perniciofata est. Cervicis, collie dolor laborue malum
quidem est in omni febre, potissimum autem in his, quibus ne aliquatenus furiant & infla-
mant, timetur. Post pectoris dolorem febriculofum, siue cum eo uentrisq; torporem,
cum edue nigri oculus, mala signa sunt. Cum in grauib; fauces non ualde dolitant, cum
que crebro hiant, fauces osue non facile claudunt contrahuntue, mentis excussoria pa-
racrasticae sunt. Si uero post hac & cum his, ex hisue, deliri phrenitice fiant, perni-
ciosum est. Si fauces in febre cum alijs malis signis ulceretur, periculofum est. Subito per
febres praefocari sine tumore, nec posse deuorare, collumq; non posse uertere, nec deuo-
rare, plerumq; mortiferum est. Praecordia uero mollia, plana aequalia non dolitantia
que sint oportet. Si uero non plana, inaequalia sint, dolitantia & inflammata, signum
agritudinis non contemnenda nec uilis est. Praecordiorum uero tumor aliquatenus du-
rus, dolitansque pessimum quidem est omnino, sed si tantum in altera parte sit, potissi-
mumq; in sinistra, periculum minus est. Significant tamen hac per exordia mortem
praesentem. Sin autem uiginti dies excedant, febrisq; permaneat, suppuratione empyie
finis, quod primo circuitu periodus sit.

Empyie.

HIPPOCRATIS DE LONGEVITIVM SOMNIIS
IN SOMNIISUE LIBER.

Corporis dor-
mientis mini-
ster est animus.
Psyches per so-
mnum actio.

Quam sit hec
noticia perspi-
cua.

Vilquis rite signa notae somniorum cognoscat, rimabiturue, maximam
uim ea ad omnia habere deprehendet. Nam cum corpus non uigilat, uigi-
larue animus, animaue siue psyche multifariam diuisus illi subseruit & uigi-
lat, tunc enim animus sui iuris non est, nec totus in sese, sed sui partem ali-
quam singulis corporis partibus dedit, singulisq; sensibus, auditui, uisui, ta-
ctui, deambulationi, corporisq; cuius actioni cogitationiq; quae sui iuris non est. Cum
uero corpus quiescit, animus mouetur, per omnesq; corporis partes serpit & obrepit,
suamq; habitatione domumque perrepat, moderatur regitur, corporisq; omnes actio-
nes peragit. Corpus namq; dormiens non sentit. Hic autem uigilans dignoscit, uiden-
das uidet, audienda audit, uadit, tangit, laetatur, tristatur, medicosq; & loco & tempore
cogitat consideratur, quae corporis animae subministraciones & actiones sunt, animus
omnes in somno peragit. Quilquis ergo rite hac dignoscere scierit, maximam sapien-
tiae partem obtinuit. Quaecunq; igitur somnia diuina sunt, qui de boni malue ciuitati-
bus, populus alicui priuato uenturum portendunt, quae ferme nunquam errant. Sunt qui
de hac re peculiarem artem teneant. Quoscuq; uero corporis affectus, passionescue siue
pathemata animus praesignificat praenoscitur, quae plenitate uacuitateue congenitorum
sunt, uel consuetorum permutatione, hi quidem & hac iudicant & interpretantur, quadam
que consequuntur, sed in multis aberrant, neutrumq; horum nouerit cur fiant, uel non,
curue consequantur, uel no: sed hoc solum moneri cauendum esse, ne quid detrimenti ca-
piatur.

pietur. Quid autem cauendum sit, & quo pacto, nō dicitur nec sciūt, docentur: sed dijs supplicandum esse censent, quod quidem decorum optimūq; est. Nam eum qui hac cōsue-
pit & tractat, deos aduocari decet. Quare hac res in his sic habet: cum mēs per noctur-
nam quietem, somnūq; diurnas hominum actiones modo quo gesta, uel in cōsultatio-
ne fuerūt, in re quidem iusta reddit, homini hac optima sunt, salutem enim & sanitatem
portendunt, quoniam animus in diurnis cōsultationibus permanet, nec plenitate, nec
uacuitate, nec ulla alia re foris prorumpere superatur. Cum uero somnia diurnis actioni-
bus aduersantur cōtrariāe sunt, pugnaq; aliqua cōcertatiōe in his sit, perturbationem
hoc in corpore portēdit. Quae si uehemens & ualida fuerit, malum etiam uehemens &
ualidum erit; si uero nō ualida fuerit, malum nō ualidum erit. Si quidem actio amouen-
da necne sit, nihil decerno statuē. Corpus uero hominis uti curetur, consulo suadeo
ue. Nam cum plenitas aliqua intus est, quid excreatur, quod animum perturbat: sin au-
tem uehemēs & ualidum est quod uexat & aduersatur, uomere cōfert, cibisq; leuibus
quinq; dies nutrire, matutinisq; deambulationibus multis, acribus, celeribusq; & ci-
tatis, uti pro cibariorū iniectione, deinde modicis commēsuratisue exercitationibus ci-
bariorum iniectionem respectādo, superexerceri. Si uero quod uexat & aduersatur non
ualidum sit, uomitionē, tertiamq; sibi partem subducto: quod sensim placidēue facito.
Deinde rursus quinq; dies sic nutricato, deambulationibusq; premito, uocisq; labori-
bus & exercitationibus utitor, dijsq; supplicato, perturbatiōq; ea sic sistetur. Solem ue-
ro, lunamq; coelum, stellasq; claras puras, modiq; solito facile sese agētes si quis per so-
mnum uideat, singula hac optima sunt: sanitatem em corpore ab omnibus quae infunt,
portēdunt. Quare statum hūc habitūque praesenti optimōq; nutricatu cōseruato. Sin
autem quid horum cōtrā fiat, morbum aliquem in corpore significat, de ualidis ualidio
rem, de nō ualidis leuiorem. Stellarum quidem exterior circuitus, solis uero mediū, lu-
nae autē ad curua cauāue, seu coela sit. Quod quidē harū stellarū extingui, uel laedi, uel tol-
li, uel circuitus cursusue remorari uidebitur, parte eadem & morbus fiet. Sin autem ab
aere nebulāe pari quid hac astra uideantur, minus infirmūue malū fiet. Si uero & ab
aqua uel grandine, maius ualidiūue malum portēdit. Nam redundantiā excreationē
ue humidā pituitosāq; in corpore inesse, & ad interiora decurrisse portēdit. Huic con-
feret, si multum paulatim addēdo uestitus currat, uti quammaxime fudet, deambulationi-
busq; multis imprasus uti, cibisq; tertiam partem demere, sicq; dies quinq; uicitare.
Si uero maius ualidiūue malum esse uideatur, foueto. Cōfert enim per corpus, siue per
corporis exteriora purgare: quoniam detrimētum, siue quod laedit, in exteriori parte est.
Cibis utitor siccis acribusq; uinis, asperis, meracis, laboribus qui maxime siccet. Si ue-
ro quid horum luna patiat, ad interiora trahere cōfert, cibisq; acribus, salis, lenibusq;
siue mollibus uomitionem facito. Cursibus uero deambulationibus celeribus, uocisq;
laboribus utitor nō pransus, cibisq; subtractione, uomitione, quinq; dierū nutricatu ab-
stinētiāue similiter, sic enim intro trahitur. Quoniam lesio curua cauāue corporis pe-
tere uisa est. Si uero sol quid tale patiat, malū hoc ualidiū, expugnatiōq; difficilis erit.
Quare utriusq; deducto, cursibusq; & diffusionibus tortuosis, deambulationibus, cae-
terisq; laboribus cūctis utitor, cibi subtractione, uomitione, dierū quinq; nutricatu &
abstinentia simili modo. Si uero serenitate existere prematur uexeturue, debilitasq; esse
uideatur, circuitusq; tempestatisue siccitate superari, quod periculum esse ne in morbu
cadat, portēdit. Quare labores demito, cibosq; liquidiore humidiorue, leniore molliorē
ue, siue delicatiorē, balneis, quiete multa, somnōq; utitor, donec sistatur. Sin autem bur-
rum & ignitum, pyroidesue, calidūq; esse quod aduersatur & molestas, uideatur, bilis
cholēusue redundantiā excreationēue, seu apocriūū significat. Si uero superata non
comparat, euancēscitue, periculum est ne languēs eo morbo pereat. Si uero nutriri ui-
deatur, quodq; adest in fugam uerti celeritēq; fugere, seseq; eos persequi, periculū est
ne languēs infanias, nisi curetur. His omnibus cōfert ueratro helleborūue purgari, sicq;
purgatos superatosue nutricari cibo liquido & aquoso, uinumq; nō potare; si tamē da-
re uelis, album, tenue, molle, aquosum propinato, siccitatem, caloremq; inferentibus, sal-

Mentis per so-
mnum actio.

Que somnia
bona, uel cōtra

Curatio ualidi
oris morbi.

Medela non ua-
lidi morbi.

Sol, luna, ste-
le cū quid pa-
ti per somnum
uidentur quid
portēdat.

Visio aque-
grandinisq;
cur mala.

Curatio.

Luna et solis
uisio.

Solis passio ma-
la.
Curatio que.

Serenitatis ui-
sio.
Cautio que.

Pyroides uisio
Siderum euo-
necentiū uisio
Siderum fuga.
Veratri purga-
tio.
Vini abstinentia

*Alendefis fal-
tatio est.
Curatio ma-
gna.
Siderum uaga-
tio.*

*Sidera clara cū
cadere uidentur*

*Sidera fulgē-
tia. Sidera fulgē-
tia.*

*Purum celum
uidere quid si-
gnificet.*

*Dei dona per
sonnum uisū
qualia.*

*Per serenum le-
ni pluuia.*

*Procellosam
perfulsa uisū.*

*Quibus dijs
applicandum.*

*Signa alia pre-
ter celestia ui-
sa.*

*Species uisus
ue ex auditus
latus per so-
num uisus quid
portendat.
Fauces lase.
Visio arborū.*

sis, acerbis abstinet: laboribus uero naturalibus plurimis, cursibusque multis uestitus uitior: lucta uero, fricatio, unctio, alendefis ue abesto: somnis demulceto, defideto, ceteris laboribus præter naturalibus supercedeto & abstinet. post cenā deambulato. bonū etiā est foueri, post hoc uomere, triginta uero dies ad saturitatem ne compleat. quod si faciat, postquam dulcia, liquida, leuia, comederit, mēse bis uomito. Quæcūque uero homini nulla ui necessitasue pulsa modo huc modo illuc uagatur & errant, perturbationē animi aliquam præ cura portendunt. Quiescere huic conferet, deus curis animum adspiciat quæ rīsum moueat & ferant, conuertere delectaret: si minus, ad ea quæ spe-
bando exhilarēt duos trēsue dies & sistitur finieturue: si minus, periculū est ne in mor-
bum cadat. Quæcūque uero sidera pura & clara de sua circulatione decidere uidentur, ortumque & anteriora petere, salutē sanitatemue portendunt. Quicquid enim in corpore pu-
rum est de uespere occasusue ad ortū, si recte & naturaliter habeat, circuitu hoc excerni-
tur: quæ namque in uētre eliquantur, quæque in carnem reiectantur, omnia hoc circuitu
excidunt. Quicquid præterea nigrum, debilitatum, fulcum ad uesperā & occasum, uel
in mare, uel in terram, uel supra ferri uideatur, magis hæc morbos portendunt, quæ supra
feruntur capitis destillationem rheumateue: quæ in mare, uētris mala: quæ in terrā, tubercu-
la phymatæue in carne nascitura portendunt. Tertiam cibi partem his demere cōferet,
deinde cum uomuerit, quinque dies sic nutrito & abstinet, quinque deinde alijs diebus
cibum omnem reddito, cū uomuerit rursus eodem modo nutrito. Quod horū purum
& humidū, defecatumue coelo harere uideat, ualere significat: quoniam ex æthere quod
in hominem defecdit, purum est & defecatum. Tale namque animus perspicit, quale descen-
dit & intrat. Quod uero nigrum & nō purum perspicuumque fuerit, morbum non plenita-
te uacuitatēue significat, sed externa productione. Huic autē cōferet cursibus celeribus
& citatis uti, corpus uti quā minimum emaciet, tabefcat cōliqueatue, spiritusque crea-
briore, quod aduenerit excernatur: post cursus uero celeriter deambulato, cibosque molli-
leuique dies quatuor nutrito. Quod purum quis a deo se capere uideat, ad sanitatē opti-
mum est: nam significat, quæ corpus intrant pura esse: si quid uero cōtrā, bonum nō est,
morbum enim uenturum in corpus portendit. Quare hunc sicuti superiorē curato. Sin au-
tem in serenitate molli, leniue aqua plueret uideat, nec ualde madefacere, nec uehemen-
ter, grauiter ue procellosam esse & hyemare, optimū est. Modicum enim commentura
tūmue, purumque spiritū ex aëre hominē subire & intrare. Si uero contraria horū uideat,
uehementer plueret, hyemem tempestate uideat, grandinem & procellam esse cū aqua non
pura, morbum spiritū nō bono alicunde tracto portendit. Quare & hunc & ceteros sic ase-
fectos, similiter pusillo cibo nutrito. De signis quidem astrisque celestibus sic gnarus
doctusue uideto, nutritoque, dijsque supplicato, soli celesti, Ioui Statori Celsiue, Mi-
nerueque Statorie Celsiue, Mercurio & Apollini. Hoc quidem in bonis optimisque si-
gnis & uisus, sed in cōtrarijs dijs amouētibz, alijsue cōuertētibz, Terræ, Heroibusque
mala, periculosaque cūcta, uti amouēt, alijsque uertit. Salutē sanitatemue & hoc æque por-
tendit acute uidere & audire, tuto sine meritis uadere, currere, terrā planam, lauem laui-
gatāue nō saxosam, cultāque optime uidere, arbores germinantes, multisque fructibus
onustas, cicutatque domesticatue per somnum uidere, currētūque flumina cōsuetō modo
limpida purāue aqua, solitōque nec plus nec minus quāque expediat, præterea fontes, pu-
tei, ceteraque omnia sic uisa, salutem sanitatemque homini portendit, corpusque rite habere,
circuitusque omnes, actusue & excreationes, cibos, deiectiones, adiectionesue suo tem-
pore & ordine adesse. Si quid autem horum contrariū uideatur, detrimentum nocumen-
tūue in corpore uel esse, uel futurum portendit. Si quid uisus auditusue latus uideat-
ur, capitis morbum portendit. Quare matutino tempore & post cenam cū superiore nu-
trito plurimum deambulato. Si uero fauces magnæ & aspera arteria gutturue lase
uideantur, sentianturue, carnem non puram esse significat, plurimum ergo post exerci-
tationes deambulato. Cruribus uero latis, uomitu conuulso, plurimamque lucta cum pri-
ore nutritu uitior. Cum autem arbores sine fructibus & infocunda & non fructifera
uideantur, feminis humani corporis corruptionem portendit: sin autem folia decidere uide-
antur,

antur, humidis frigidisq; humoribus corpus ladiur: si uero germinet, nec fructum ferant, calidis siccisq; Quare hæc nutritu siccio siccefacito calefacitoq; madido uero humidoue frigidisq; illa madefacito frige facitoq; Si uero flumina nō solito modo curere fluere uideant, sanguinis circuitum si plus solito pluant, redundantiā exuberantiāue: si minus, defectū portendit. Cibo nutritiue parco hunc minuito, largiore illum augeto. Cū uero nō pura limpidaue decurrunt, commotionem perturbationēue præ se fert. Quæ cursitationibus deambulationibusque, crebrisq; spiritu anhelationēue agitata purgatur desicciatur. Si uero fontes puteisq; uideant, spiritū uentūue circa uelificam & in ea significat. Quare lotiū prouocantibus eā purgato. Mare uero perturbatum uidere, morbū uentris portendit: quem leuibus, mollibus, uētem mouentibus leuabis purgabisue. Terra uero domūue si moueri uideat, sano quidem uīro debilitatem imbecillitatēue significat, languenti uero salutem sanitatēue, statūq; in quo est, mutationem. Quare sano quidē nutritum, uitæue genus mutare cōferet, primo quidem si possit & admittat, uomito, deinde parce nutritato, sensūq; ad pristinū deducito: sic enim corpus totū purgatur & euacuatur. Languenti uero cōferet nutritu eodem uti, corpus enim ex præfenti statu mutatur. Terram aqua uel mari perfusam inundatūue per somnum uidere, morbū significat plurima humiditate in corpore persistente. Quare uomito, ne prandeto, laborato, siccisq; cibis utitor, deinde paucis nutritato. Sed nec terram nigra uidere, nec perusam, bonum esse uidetur, quod periculū est, ne uehemens mortiferūue malum nanciscat, nam siccitatis redundantia & excessum in carne significat esse. Quare labores, cibos siccos, calidos, acres acidōsue lotium prouocantes deamito & subtrahito, pitāneque succo & iure decocto, mollibus lenibusue, siue delicatis paucisq; nutritato, potu uinōue plurimo, albo, diluto aquosōue utitor, plurimisq; balneis calidis, sed ieiunus nō pastusue ne lauato, molliterq; delicatēue quiescito desidetōue, solem frigusq; caueto, Terræ, Mercurio, Heroibusq; supplicato. Si uero quis mari, uel lacu, uel fluuiō sese natat, uel urinari uideat, bonum nō est, humiditatis enim redundantia excessumue significat. Huic cōferet mādare significatēue nutritu siccio, laboribusq; urendū esse, sed febrienti optimū est: calidū enim ab humidis restringitur. Quicquid præterea circa se quis uideat, solito modo, suæq; nature cōgruētū neq; maius, neq; minus, optimū ad salutem & sanitatē est, siccisq; uestem albam, calceamētāq; pulchra amittisse, optimū est. Quodcūq; uero membrorū maius uel minus fuerit, bonū non est, quare hoc quidē uitæ ratione diatæue maius reddito adaugetōue, illud uero minuito. Nigra uero, morbosa periculosaq; sunt, quæ mollescitō madefacitoq; Noua recentiaue mutationem significant. Defunctos autē puros nitidosue, uestimētisq; albis indutos uidere, purūq; quid ab illis capere, optimū est: salutē enim sanitatēue portēdit, corporūq; & intransitū. De mortuis enim nutrimenta, incrementa, semina frugēsue proficiscuntur, quæ pura defecataue corpus subire, salutem sanitatēue portēdit. Si uero horum contrariū quis uideat nudos uel denigratos atratosue, uel nō puros nitidosue, uel quid capiētes, uel domo exportantes, commodū non est. Morbū namq; significat, quæ si sic corpus subeant, ladiūt. Quare cursitationibus deambulationibusq; multis eum purgato, cibosq; molli leuicis, & uomitione nutritato. Quæcūq; uero mutata forma deformatæue corpora per somnū uidentur, hominēq; terreat, ciborum nō cōsuetorum plenitatem, redundantia excretionēue, bilēq; choleraue, periculosūq; morbū portendunt. Quāobrem uomito, quinqueq; dies cibis quamleuissimis, non multis, nō acerbis, nō siccis, non calidis uicitato, laborūq; ijs qui ad naturā faciūt, utitor, præterquā post coenam deambulationibus, siue quinetā post cenā deambulato, calidisq; balneis lauatiōnibusq; desidia & quiete utitor, solem uero frigusq; caueto. Si quis per somnū sibi solitos cibos comedere uideat, uel solita potare, cibi nutritiue carentiam, animiq; tristitiam significat. Carnes autē ualentissimas si quis comedere uideatur, magnā abundantiam signat: nō ualidas uero, paruum minorēue quemadmodū enim cū comeduntur, bonæ sunt, sic & cum uident. Quare ciborum quid subdūcitur, nam hoc nutritiorum excessum significat. Sed & panes caseo mellēq; cōfectū, si per somnū comedantur, simile

Fluminū uisio.

Fontes puteisq; per somnū uideant, si quid ferant. Maris perturbati uisio. Terra domus moueri si uidetur.

Terra perfusa si quid uelit.

Terra nigra perusata si uidetur, malū est. Pitāna. Terra, Mercurio, Heroibusq; supplicato. Quid natat, urinariue portendat.

Vestimenta uiu subona.

Noua uidere quid uelint. Mortuūq; uisio.

Mortuorū mala uisio.

Deformata corpora uidentur quid portendant.

Comedere potatariue per somnū quid sibi uelit. Panes conditi quid.

*Aquā purā per
sonnum pota-
ta bonum est.
Terror per so-
num uidet.
Pugna somni-
ra quā ferat.
Errare pla-
num graffia-
riū quā in so-
mus sit.
Hostilia mon-
stra ferā uidet
per sonnum
quid scilicet.
Sanis diēta cū
dis inuenta.*

*Species acies
sua opus cū cor-
rumpitur quas
lit fuit.*

*Veneris maris
que color ocu-
lorum.
Medicā.*

*Curationē hūc
obseruato.*

*Palpebrarum
curatio.*

liter portēdit. Pura limpidaue aqua si per sonnū poterit, optimū est signū, non laeditur:
cetera omnia laedunt. Quaecūq; consueta sibi uidetur quis uidere, cupiditatem animi si-
gnificat. Quaecūq; terre factus quis fugit, sanguinis tumultuationem infestationēque
præ siccitate portēdit; corpus refrigerare madefacereque cōfert. Quisquis præterea uel
superatur expugnaturū, uel aliquo uulneratur puncturū, uel colligat, subcontrariā
ambitus circuitusue corporei factam excreationē insultationēque portēdit. Conferet
ergo extenuare, deambulare, cibis leuioribus uti, postq; uomitionē quinq; dies sic nutri-
care & abstinere. Sed & errores graffiationēq; si per sonnos phantasmataue cernantur,
bonum nō est. Trāsitus fluuiorum, hostes armati, monstra deformia si per sonnum cer-
nantur, morbū uel furorem, insaniamue portēdit. Quare ijs qui sic cōstictantur & depre-
henduntur cōferet, pauculis cibis leuibus, mollibusq; uti, postq; uomitionē, sensim pla-
cidēq; dies quinq; sic nutrire, laboribusq; naturalibus plurimis præterquā à coena
uitor, calida lauto, delideto, solem frigusque caueto. Si quis autem his, quē admodum
scripta sunt, utatur, sanam uitā ducet. Hæc quidem uitæ ratio diætæque, quemadmodum
mortalis cū sūm & homo potest, per me & inuenta est, & excogitata cū deorū auxilio.

HIPPOCRATIS DE SPECIE, ACIE VISVVE, ET
OPSIOS OCVLORVM CORRVPSTA, LIBER.

Vm quidē species, acies & uisus oculorū suapte natura spontēue corruptum
puntur, ueneti coloris cyanitidesue fiūt: quod cū uenit, curationem nō su-
scipit. Quæ uero maris coloris thalassoïdesue fiunt, sensim longo tēpore
perdūtur corrupturū, sapeq; lōgo tēpore alter oculus perdit corruptu-
piturū. Quamobrē huius caput purgato, uenāq; perurito, quīq; sic per
exordia curatur, huius malū sistitur, in peiusque nō procedit. Quæ autē inter ueneti ma-
risque colorem sunt, si quidē puero fiant, cū adoleuerit, sistunt & abeunt: sin autem se-
prem annis maiori, melius admodū magna, clara, proculque uidet, nō tamē clare per-
spicit, si quidque admodū oculis adnoueat, aliud uero nihil. Huic purgatio capitis per-
uistiōque cōferet: sanguinē uero his mittere nō confert nec in colore ueneto, nec mari-
no. Lumen autē in oculis sana specie & acie puerorū mas femināue sit, crescente adhuc
corpore, nunquam inuenis. Cū uero nō crescat, oculū spectato, palpebrāsque radēs ex-
tenuato, siq; egere uideat, & intus urito ferramēto non admodū candēti seu ignito, de-
inde crura diffēdito colligatōque, sellāque mēlulāue subter ponito, qua manibus fir-
metur, mediū aliquis teneto, postea scapulares uenas captato, cōsiderato cōsignatōue,
deinde crassioribus ferramētis placide perurito, ne sanguis cū ures prorumpat. Sangui-
nem uero, si tēpus uideatur, ante mittito, posteriorāq; ad os usque perurito: postea spon-
giā oleo tinctā oleatāue superponito, & inurito nō ualde ad os usq;: si uero sponsia
uisione cauteriōue cōsumeret, pinguiorē & crassiorē alterā indito & inurito, postea
melle tinctū arum superponito. Cū autem uenam penitus nō uisueris, cū crusta deciderit,
similiter uena tendit, tumet, cōpletur, salit, putatue, cū sanguis subterfluit. Si uero peni-
tus uisueris, minus hæc omnia patietur. Quod si primo minus peruuleris, rursus perurito,
sponsiāq; uehemētius super uenā fluentē positā perurito. Crusta namq; bene perusta
citius deciderit, cicatricēsque ad os perustæ pulchrius ueniunt. Cū autem ulcera sanescunt,
rursus inflant, tolluntur, rubent plusquam cetera: sicutq; eleuata tumētēque compa-
rent, donec tempus superueniat transeatue, capite, pectore perurito similiter toto cor-
pore ubi quid peruratum sit. Cum autem oculi palpebras radēs tergesue, milestæ sanæ
puro flore circa solum conuolutō radito tergitōue, coronāque oculi confertato cu-
stoditōue, neue ad cartilaginē usq; peruras caueto, Signum autē erit te satis uisuisse, ter-
sileue, cum sanguis non syncerus purusue, sed cruenta aquosae sanies defluet. Tunc
medicamēto linimentōue aliquo, in quo aris flos sit, linito: post autē uisionem terfionē
que cū crusta deciderint, ulcerāq; purgata fuerint, pullulabuntq; lineā per uerticē, fron-
tisue supremā partē ducto, secatōque: cumq; sanguis defluerit, medicamento quod
sanguinem sistat conglutinēue, linito. Huius autem & omnium ultimum siue primum
opus est, caput purgare, palpebrāsque cū crassiores turgidioresue sunt quam suapte natu-
ra esse

ra esse cōsueuerint, subterfecare quam lenissime potest, postea ferramentis non admodū candentibus cōseruata nō laesae pilorū natura radicē supererere, tenuiue aris flore perusto spargere: cum uero crusta deciderit, sicuti cætera curato. Cū autē palpebrae scabie laborabunt prurientue, aris floris glebulam cote terito, deinde palpebras cōlinito spargitōue, postea squamā aris tenuissime tritā succo uuarū acerbæ percolato, uale rubri aris cōmisceto, donec sicuti moretū polentæue crasseleat: postea cū aruerit, trito tenuiter utitor. Lusciosus nycalopusue medicamentū elatēū potato, caput purgato, ceruiæcem posteriore parte scalpro aperto, diu: sic purgato premitōue, deinde crudum bovis iecinoris frustulum unū duōue quam maximum poterit melle tinctum deuorato. Si quis oculis sanis non uideat, scalpro huic uerticē summamue frontē, siue bregma aperto, cutem ab osse remoueto, os secato, aquam educito, deinde curato, sic fanelcet. Malo autem oculorū lippitudinē seu ophthalmiā cōsuetū passim: uaganti, capitis uentriculū: inferioris purgatio cōfert, sanguinis: missio: si corpus patiatur habēatue, cucurbitulæ: horū dolorū si quibusdam admoventur secundum uenas. Cibus modicus esto panis & aqua potio, loco: obscuro cubato, proculq; à fumo, igne, cæterisq; luminibus obliquis: quæ cuncta ualde caueto, modoq; in dextra, modo in sinistra cubato, caput ne madescat, siquidē non cōfert. Linimentū uero cataplasmaue, quod præsertim destillationē compescat, non cōfert: si dolor non inest, tumoribus uero qui non dolent. Post acria doloris medicamēta data & inuncta cum dolor cessauit post medicamentū inunctionem, tunc linire & emplastrare cōfert emplastratione ea, quæ tibi cōferre uideatur. Sed neq; contentē diu contueri cōfert, lachrymam enim prouocat, cum oculi non possit aduersus clara lumina resistere. Sed nec etiā clausis oculis diu iacere cōfert, si præsertim calidū destiller, quod retentum calefacit, quamobrem cū non destillat & arefcit, tunc linito, quia cōfert.

Palpebre quæ
curentur.

Lusciosus nycalopusue qui
curentur.
Medela cum
quis sanis oculis
non uidet.
Lippitudinis
curatio.

Quid oculis
male habentibus
conferat.

HIPPOCRATIS DE HUMORIBVS, PERI CHYMONI'VE, LIBER,
quem esse Hippocratis non negat Galenus, quamuis quædam nimis
breuiter, quædam nimis longe dixerit.

Olor autē humorū chromāue chymon, ubi nō nimia copia redundantiæue, caritasq; humoris & chymi sit: qui quæ cōfert deducendi sunt, & quæ uerunt, nisi longinqua maturitas præcesserit, quæ foras uel intro, uel aliō quæ expediat, rendat. Quod respectū aliquo & uerecundia facito, ne imperitiā, malāue peritiā porrigito, de fluxione, siccitas uacuitasue intestinorū accedat, quæ superiora nutriat, interiora cōpleant, quæ sua sponte & ascendat & descendat, quæ & prosint & noceat. Quare cognatas species respectato, regiones, loca, cōsuetudines, ætates, anni tempora, tēpestates, morborū intēriones et excelsus, defectus remissionē, quos deserat uel nō, & quantū medicamēta, remediāue, lauaciones, perfusiones, cubationes, in caput ne, an oblique, & in latera cubent, quāq; maxime uergēt, deductio nescq; siue reuulsionē ad superiora ne, uel contrā ad inferna: quibusq; superna uel inferna siccescant madescantue, quibusq; mifescant lenianturue. Si subluant, cauendum est ne humorum diffusio capiat intestina & interiora: quare aditus desiccato, uentrem mo ueto, subluo, perfundito, fricato, Quibus sedes suppuraueit, cōspicito, medicamentum quod discutiat admo ueto, uel an ulcus sit, humorue quis illic consistat, uel germen pullulatiōue, uel bulla pustulāue, uel inflatio, uel cibus, cibiue recrementum, uel fæta bestiolāue, siue lambricus tineāue, uel æstus, calorise recrementum, uel quis alius æstus & passio. Quæ cuncta diligenter sunt consideranda per sese ne cessent, an tanquam ab æstu ustulationēue pustulæ circumobducantur: quorum quædam nocent, quædam profunt. Quorum forma figurāue, situs, motus, sublimitas tumorue, status, reditus, somnus, uigilia consideretur. Quæ que in his faciunda, uel cohibenda non faciunda ue præuenit, prædicitoque, numne cōsuetudo & institutio uomitionis in his sit, numne per inferna facilis exitus & subductio, uel sputi, saliuæ, muci, tussis, nauææ, singultus, lotij natura, siernutamenti, lachrymarum, pruritus, uisillatus, uellie

non negat, immo cetera
p. aphor. d. illius di

medicatio
Difficilis hu
morum differe
tatio.

illius: qui
cane: cele
no: ce: p. d.
bus: chij.

Medici consi
deratio qualis
esse debeat, et
in de pag. 157.

Medicos quæ
considerare ue
li.

catus, tactus, sitis, famis, uacuitatis, plenitatis, somni, uigiliæ, laboris, desidii, corporis, mentis, disciplina scientiæ uel memoriæ, obliuionis, uocis, loquutionis uel taciturnitatis: locellorū purgationes superne & inferne, pruripentia, coarctantia torquentiæ uel crassa pinguiæ uel metaca puræ, spumosa, calida, uellicantia lancinantia uel siue moradentia, uirulenta, uaria, radentia ramentosa uel, seculenta, cruenta, nō inflantia, cruda, cocta, tosta, sicca, quæ defluat circūfluant uel. Ferendi facilitatē difficultatemq; prospicito priusquam periculum adueniat, quæ sedare cessare uel oporteat, uel nō. Maturitas quæ descendit inferiorū, superiorū fluitatio, quæ de locellis proficiantur sordes auriū, molitudo mollificatio uel, patefactio referatio uel, uacuitas, caliditas, frigiditas, foris, intus, horū quidem, horū uero non. Cū sub umbilico quid torquet, lene tardū uel sit tormentum quæritur, uel cōtra, oletula uero & excrementa quæ uergant, descendant ne, sine spuma ne sint, cruda, cocta cōcoctiæ uel, calida, frigida, foetida, sicca, humida liquidæ uel, subolida, sitis quæ antea nō fuerit astus, caussa uel fontica alia patēs latens uel perspicito, lotiū quale, nariū humor qualis sit, de lassationē, iactationemq; siccitatē non consuetam: sparsum ne, rarū, turbulentū, densum, crebrū spiret, præcordia & illa qualia, lumina oculi uel sint ne laesi, partes extremæ qui habeant, mutatio coloris accesserit ne. Venarū pulsus, frigiditas refrigeratio uel, concussio, cutis duritia, neruorum, articularū iuncturarū uel status, forma figuræ uel, cubationis modus qualis sit lubens ne & consuetus, uocis, mentis ne mutatio, pili, ungues qui habeant. Morbū ne facile ferat, an cōtra, & non sicuti decet oportet uel, signa notæ uel hæ sunt, corporis odor, oris, sputi, auris, crepitus, excrementi, loti, ulceris, sudoris, saliuæ, narium, Corpus falsum ne sit, uel sputū, uel nares, narium uel pituita fluore uel, lachryma, humoresq; ceteri similes ne sint, undiq; quæ profunt, quæ laciunt, cōsiderato: qualia uisa per somnos uideat somniæ uel, quid cū dormit faciat, perspicuene & acute uideat audiatq; cupiat ne loqui, respondere, petere, parere. Quæ cuncta considerato, quæq; cōmoda sint, salutem uel portendant, sint ne ualentiora, pluraq; quàm quæ cōtra: sensibus ne cunctis sentiant, patienterq; omnia ferat, sicuti odoros, sermones, uestimenta fragula uel. Status cubantiū perspicito, num ne malū facile ferant, quæq; sponte sua ueniunt profunt ne, uel cōtra, decernant ne intus, quando & qui sicuti crepitus uentus uel, seu inflatio, lotium quale, quantum, quando, quæq; his contraria sint & aduersentur, quæq; affectibus & passionibus proxima, communia, coniuncta sunt communicant uel: quæ prima & maxime male habent & afficiunt. Statū uero, modum, consuetudinem uel languentis, morbiq; per exordia dignoscas: quid per lotia decernatur & excreetur: qualia sint ea, quæ concidentia & accessio casus uel, quæ coloris permutatio, quæ spiritus diminutio, cumq; his qui nutritus & cibus, num ne similia sint quæ prodeunt & demittuntur, ipsæ quæ porriguntur & intrant. Cum primis uidero, qui decelsum exitus uel, quæ lotia, quæ quæ per locellos excernantur, quæ saluta sputum uel, quæ narium defluctio, oculorumq; qui sudor, qui suppuratus, ulcus, pustula, quæq; sponte sua, quæ per artem defluant ueniantq; cuncta ne inter sese similia sint, quæ decernūt, quæ profunt, quæ laciunt, quæ dissolunt rollunt uel. Quamobrem quædā circūfugiens auersato & amoueto, quædā prouocato, quædā peragito, quædā admittito. Cæteraq; sic obseruato, cutis qualitatē, extremorū præcordiorū, illiū, articularū, luminis, oculi uel & oris, status, somni somniorū uel: qualia & quæ decernant, quandoq; hæc molaris, quæ suppuratioes & abcessus, quæ profunt cibis, poculis, odoribus, speciebus, uisibus uel, auditionibus, cogitationibus, demissionibus liquidis, calore, frigore. Quare sicca madefactio, huda siccifacitio perictionibus & unctionibus foris, intus, superlinimentis superemplastrationibus uel, linimentis emplastrationibus uel, fomentis. Super his autem superpositionibus status, modus, forma figuræ uel cubationis spectet, fricatio, curatio medelæ uel, labor, quies, somnus, uigilia spiritus superne, inferne. Cōmunibus, priuatis, peculiaribus uel, artificiosis, in accessionibus nec presentibus, nec futuris, nec in pedū refrigeratione, sed morbo declinante iam & declinato uitior. Nec in accessionibus, quæ certis statibus diebus circūfugiunt, munimenta cibaria uel porrigito, neque sumere cogito, sed potius prioribus ante decretorium demito. Quæ decernunt

Quando porrigendum.
de illis in cunctis.

qui decernunt, idem
sicut p. aphor. ille ca
quod est uisus, uide hic
p. lib. de temp. sectione aduers.
ex. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

que eo. inde gal. lib. de vixne sectione aduersus
crasistracu. pag.^a 497. 50.

393

Hæc eadem in
aphorismis dis-
xii.

Longuentis ni-
res pceduntur.

Cōfussiones et
decretoria qui
fiunt.

Longe fibres
quid ferant. et vide apho-
r.

Conualeſcentia
um supparatio
ni signa.

Petrinus.

ica. hec nō sic hē
 actus *Testudinis
 qualitas.
 Quid anima
 lia uentur.*
 Morborum na
 tura. *frigus. Præterea uenter hyeme calidus est, carnem intus habet siccam, sanā, nō putridā,
 diuturnā; sic & arbores sub cortice sicco, tenui similiter, & animantium quædā sicut
 testudines, quicquidq; tale est. Sic & ætatibus, anni temporibus, & annis deprehēdas,
 similiaq; reperias. Nam uiuentia nō conteruntur cōsumunturue, modiceq; & tempera
 te si rebus utantur, melius habent & degūt. Quemadmodum currens & recens aqua
 la salit & scaturit, permanens autem & inueterata restagnat, sedet, marcescit; sic & uen
 triculus cibum transmittit, sedimentum uero tanquā uas aliquod retinet. Morborū præ
 terea modi diuersi subeunt. Quædam em̄ morborum genera congenita, cognata genti
 laq; et peculiaria, & insita regionibus locisq; sunt, quæ discere sc̄ificando, sc̄ire, & ob
 seruare operæpretiū est. Multis enim de causis in his uigent, quas multi sciunt. Quædā
 corporis qualitate dispositionēue, quædā uictus ratione cibisue, quædā morborū stata
 consuetudine constitutionēue, quædam anni temporibus gignuntur: nam regiones &
 loci qui temporibus anni quibudam male habent, morborū hæc genera creant: si qui
 dem anni tempora cum inæqualia sunt, hoc est eodē die, nō æque calent frigentiq; quod
 cum fecerit, morbi per autumnum, aliaq; anni tempora rata portione sient & erūt. Par
 tim nanq; malis, fœtidis, cœnosis & palustribus odoribus creatur: partim aquis nō bo
 nis, qui his utuntur, calculosi ferē lienosiq; sunt, partim uentis bonis malisq;. Tempora
 ergo anni qualia fuerint, tales erunt & morbi statūs; eorum & modi, qui de his profici
 scuntur. Tempora em̄ anni, si naturaliter suo tempore & ordine transigent, morbos be
 ne decernentes & finientes creabunt. Peculiares uero locorum & incolarum morbi sta
 tim præ se ferunt, si quid tempora uariauerint & mutauerint, similiaq; uel dissimilia fue
 rint, quā esse consueuerint & debuerint. Morbi nanq; mutantur, dissimiliatq; eunt q;
 consueuerunt. Per autumnū enim si morbus arcuatus regiū sue uigear, præ se fert autu
 mni inæqualitatē, modo teporem, modo frigus excepisse, sequutūue esse, modo con
 trā frigus, calorē teporēue. Si uero per æstatem bilis uigear, lienos plurimi sūt: cum
 autem & ær sic erit, sc̄elēq; addacet, morbi arcuati per uer erunt, motus em̄ hic per hanc
 speciem similis proximusq; huic anni tempori est. Cū autem æstas ueri similis est, sudor
 es in febribus, modi faciles non graues, linguæq; nō ualde siccescunt. Cum aut uer hy
 bernat, hyems præpostulat & tempestates, morbi quinetiam hyemales fiunt, rufi, bundi
 pulmonici, anginosi. Si uero suo tempore non incipiat & ueniat autumnus, sed statim
 hybernet, tempestuosusue sit, sicq; nō iugiter sequatur, morbos eodē nō facit: quoniam
 am suo tempore nō coepit, & inæqualiter processit. Cū itaq; tempora anni præpostera,
 non temperata, non discreta, nō constantia fuerint: sic & morbi prærupti & ante tem
 pus decernunt, & remanēt. Quemadmodū anni tempora quæ morbos hos creāt, quan
 doq; redeunt, sic & morbi repullulant. Quamobrem præconsiderato quomodo corpo
 ra habeant, cum anni tempora prærupti tempestatesq; ea præoccupant. Nam aue
 ster siue notus auditū graue malūue, capitis grauedinē, uisum heberem, corporis tor
 pore, delassationem & resolutionem facit: cumq; hic præualeat prædominatūue,
 hæc in morbis patiuntur & ueniunt, putrida fluidaque ulcera, præsertim os, pendenda,
 cæteraque talia hoc patiuntur. Sin autem septentrio seu aquilo, boreæue, tules uigent,
 fauces exasperantur, uentres durefcunt, lotij difficultates, laterum, pectorumq; dolores
 consequuntur: cum autē hic præualeat, mala hæc possimum expectato: tantūq; ma
 gis, quanto uehementius flabit. post uero siccitates, æstus & pluuies, febres sequuntur
 uehementiores mitioresue, prout hæc magna multaque fuerint, corporaq; habuerint, qui
 que humores uiguerint: cū hæc inuadūt, temporaq; mutantur. Quinetiā maxime differt,
 bilis per æstatē, siue austru septentrionesq; siccit uel pluuiosi, magnum & hoc est: nam alius alio anni tem
 pore, regione, loco magnus est, quemadmodū est, per æstatem bilis uiget, per uer san
 guis, cæteraq; talia. Tempori mutationes magnæ, præsertim morbos pariunt: nam si
 temporibus anni mutationes magnæ sunt, sic & in cæteris omnibus sūt. Quædā etiam
 mala uictus ratione, & ex additamento gignuntur. Tempora quinetiā anni sicuti certa,
 stata, rataq; non sunt: sic & uictus ratio, calor & frigus, præsertim ex additamento, quin
 & ætates, quæ sic mutantur. Quædā etiam naturæ cū tempore mutantur: nam quædam
 ætate,*

tefitte, quædam hyeme melius peſiſſe habent, quædam, prout ſunt regiones, loca, ubi degunt, ætates præterita, nutritiua, morborum ſtatus, per temporum mutationes, melius peſuiſe habent: quin & anni temporibus uictus rationem, cibaria, pocula conſtituta porrigit. Si quidem hyems fit, quæ deſidiſio ab opere eſt, matura, cocta condignè rite, ſimplicia ſint, quæ tunc intrant: quædam enim & hoc eſt. Per æſtatem uero, quoniam tunc operamur & perſolamur, cibaria uaria, non ſtata, dilutiora quæ uina, crebriora & poma porrigit. Præterea quædammodum ex anni temporibus morbos eſt conſiderari: ſic & ex morbis aquæ, temperatæ, uentrioſiores eſt: & ſiccitatē, ſeptentrionem auſtrumque ſcilicet. Quod facile fit, ſi quis quæ conſideranda ſunt, conſideret. Si curis aſperitates quædam, lepræ uel in languentis corpore ſint, dolorē laboris curæ articulos, uentos & ſiccitatē portendit: cum uero membra prurit, uitaque, cæteraque talia. Quin & ex morborum circuitu, pluuie futura, & æque, & uenti prænoſcuntur, continuæ ne & iuges, an tertio quoque die ſic & uenti, nam quidam iugiter & continenter flant, & inter ſefe reſtant: multis diebus aliqui, pauciſſi alii. Quidam & idem ſtato circuitu flant, circuituque alio nonnulli: ſicq; hi morbis, morbi quæ hi reſpondent, ſimilitudinemque trahunt. Nam cum aquæ & uenti parum durant, ſic & morbi: cum uero totum ferme annum durant, ſic & morbi producantur: cum quæ uehementes & magni ſunt, ſic & morbi: cum uero communilenuitæ modo & lento durat ſpirant, ſic & morbi procedunt. Per primas æſtatis aquæ, cum poſt multam ſiccitatem pluuia & aqua futura eſt, de ſijs æſtati qui morbo ſubter citem laborant, ſiue per hydropem, prædicare eſt. Cumq; magna uel alia puſſilla ſigna comparuerint in uento: ration poſitione, uel mutatione: nam tunc uel glicet, uel remittit hic morbus, pro pluuia ration poſitione, quæ uel remiſe in ſumma dicendum & deducendum eſt, morbos tales fore, quales pluuia & aquæ temperatæ, uentiq; præceſſerint. Similitq; modo intelligendum & auſcultandum eſt, ſi quis cum diu uiderit & obſeruauerit, prædicat quæ ſi ſuit hyemem non ſunt, tales erunt uer & æſtas. Colores etiam æſtatis anni tempo aribus ſimiles non ſunt, neque cum ſeptentrionis uel auſtris ſpirat, nec in omnibus ætatibus: nec ſibi quilibet ſemper reſponſus eſt, nec cuiquam colore penitus cæterisque. Quare de coloribus, cæterisque rebus ſixis quæ uidemus & ſcimus & adſunt, nec mutantur, ſic obſeruandum, ſpeculandum, & dicendum eſt, temporibus anni ætates ſimiles eſe colore & modo. Qui marſcas habent, lateri morbo, pulmonis uitio, cancro, ſurculis, pulſus carnem forſitanne, termenſiſſe non corripiuntur, nec forſan citis æſperate lepræ, nec forſante uitiſſime alphiſe. Qui ſi non apto tempore curentur, ſtatim & crebro his, cæterisq; pernicioſis corripiuntur. Cæteræ uero ſuppuraciones ſicuti fiſtula: cæterorum remedia ſunt, & acos quæq; ſuapte natura liberant cum ſuper comparent, liberantque ab his, tanquam ſint quædam horum impedimenta cum accedunt. Quædam communicant, lociq; ſuſpecti, ſi labore doloſæ, uel grauidæ, uel reſaliqua alia ſuſcipiant, liberant. Quædam uicinate prorumpenteſque quædam communicant: ſanguis tamen non aquo modo deſiſſe, ſed humoris cognitione quædam talia ſunt. Quidam ſuper ſiſtato ſuoſue tempore ſanguinē emittunt: ſuper alij uero, quædam modum ſuper his, ſiſe poſt hæc, cuius eſt ſiue non eſt uerſimile impeditur & par ſuper alij, quædam etiam eruenta ſunt. Quidam per anni tempus morbus laterum ſit bilioſus morbus. Quibufdam ſecundum aquas ſuppurat, quibus hoc per decretorij ſit. Quod ſi non expurletur, ſed euaneſcat, malum ſimile modo & circuitu reuenit, poſſeq; decretorij rurſus rumeſcunt, & tolluntur & permanent, quædammodum febres redeunt, quibus ſperandum eſt, uti in articuloſ decumbat ſiſtatur. Quidā lotium craſſum album mingunt, ſicut filius Antigenes. Super laborioſis uero quantis, ſiſe poſt, eſt cum tale prodiit, & ab accellu liberat: ſi autem & ſuper hoc ſanguis de naribus abunde fluit, multo magis. Quorum autem ſit in articulari modo, dextra parte doliant inſtina, lenitè modo & quieto moleſtias, ſuper autem hoc curare & liberare laborioſius & difficilius eſt.

Tempore com
modo fiāt oīa.

Posse & ex
morbis, & ex
anni temporibus
& tempe-
statibus omnia
prævideri.

No.

Hydroponic
irrigation

Summa huius
cōsiderationis

Ficofì à quibun-
tuti.

Fistulae remedia multorum quifflus

Fistulae remedia multorum

Quæ naturaliter liberant

Stata & anni
uersaria pros
sunt.

Apostasies.

Lotiū crassum
album quid fa
ciat

Antigenes.

aliqui faciat. et metho. 5. 11. et c. utrumque
de his que in medicina habentur. p. 142. ad hippo. spiritus
et c. v. v. medicatio. Præterea cogitans non videtur
peritiam.

Medicine qua-
lis.
x. i. medicina
is. i. malicius
sanus medicus

Vadā artes sunt, quæ ipsi qui eas sciunt, possidentur, laboriosæ sunt, ipsi ue-
ro qui utuntur, utiles: nam vulgo rudibus ignarissimæ commune & hospita-
le bonum sunt, tractantibus autem ipsas, molestæ. Quarum artium ea est,
quam Græci medicinam iatricenue nominant. Medicus enim iatricenue
periculosa, graui cognoscit & uidet: quæ suauia nec iucunda sunt, tractat
& tangit, peculiarisque molestias in alienis malis, calamitatibus & utilitatibus capit.
Languentes uero per hanc artem malis maximis, doloribus laboribusque, molestia, mor-
te liberantur: nam omnibus his liquido medicina lenimen & remedium esse deprehenditur.
Huius autem artis mala non probandæ cognoscere difficile est, proba uero bonæ
facile. Mala quidem & non probanda medicis tantum nota sunt, vulgo autem ru-
dibus ignarissimæ nequaquam: corporis enim opera non sunt, sed mentis. Quæcumque enim
manibus tractanda sunt, ipsi cōsueuissent oportet, peritiæ uero ususque parare: nam manu-
gister sompnus unus uisus doctor est maximus. De morbis autem obsecrissimis, & non uis, difficilissimæ
est, unde postea & grauius, opinione potius quam arte iudicatur: plurimum enim in his peritia ab im-
peritia differt. Quorum unum & potissimum est, cognoscere quæ nam causa sit, prin-
cipium, & fons morborum malorumque corporum. Nam si quis morbi causam cognoscat
& uideat, dare & poterit ex contrariis cōferentia corpori, cū morbos cognoscat:
hæc enim potissimum suapte natura est medicina. Statim subitaneus fames morbus est. Nam
quicquid hominem uexat, morbus est & uocatur, Quod ergo famis remedium est: quod
fame tollit, quod est cibus, siue comestio. Hoc ergo illud curato, sitimque etiā tollit po-
tio, plenitatem uacuatio, plenitas uacuatiōem, dolentiam indolentia, indolentiam do-
lentia: & uti unico uerbo concludam, contrariorum medicamenta sunt contraria. Me-
dicina enim est additio & subtractio: subtractio superantium, additio deficientium, qui
autem hoc optime facit, medicus optimus est, qui uero ab hoc plurimum abest, pluri-
mum etiam abest ab arte medica. Hæc quidem in transgressu, & præter orationis futu-
ræ propositum dicta sunt. Morborum quidem unus est modus: qui tamen inter sese mi-
hi differre uidentur, quandoque propter locorum dissimilitudinem & alienationem. Quina-
etiam morborum omnium species & causa una & eadem est, quam posthac dicere co-
nabor & tentabo. Corpora namque & hominum & animalium cæterorum tribus nutri-
mentis nutriuntur, quibus hæc nomina sunt, cibaria, pocula, spiramenta pneumaturæ.
Quæ quidem spiramenta cum in corporibus sunt, uenti phææ dicuntur & uocantur:
quæ cum extra corpora sunt, aer dicitur, qui plurimum in omnibus quæ cadunt potest:
cuius uim considerare opera precium est. Nam uentus est aeris fluens unda, qui cum
uehementer flat, uel eius arbores conuelluntur, mare fluctuat, naues tantæ magnitudi-
ni non assuetæ per altum iactantur. Hanc quidem uim in his habet, qui non uidetur
quidem, sed sentitur. Quid enim sine hoc sit flatu, uel cui rei abest, uel cui non inest:
Quicquid enim inter terram & cælum est, spiritus plenus est, conspiraturque & per-
flatur. Hic & hyemis & æstatis causa est: per hyemem uero creber est & frigidus, per
æstatem lenis mitis & tranquillissimus. Quin & solis & lunæ, & siderum, astro-
rumque uiam dirigit, spiritus enim nutrimentum ignis est: nam si spiritu ignis priuaretur,
non uiuere: quomobrem & Solis perennem cursum spiritus & aer percussus & tenuis esse
se facit. Quod uero mare spiritus particeps sit, omnibus patet: siquidem animalia natan-
tia sine spiritu non uiuerent. Cætera autem alio modo & alibi: per aquam, & ex aqua spi-
ritum trahentia participant. Lunæ in hoc sedem & fundamentum habet, terræque etiā
hic est uehiculum & sustentamentum, nihilque est quod hoc uacet. Cur autem spiritus tan-
tum possit & ualeat, alij dixerunt. Moraliibus uero hic uita & morborum causa est, tamque
corporibus cunctis usus spiritus necessarius est, uti si cæteris alijs rebus cunctis careat,
quis & abstineat cibo & potu scilicet duos tresue & plures dies, uiuere poterit: sed si
quis spiritus in copora meatus claudat & interceptat, partu diei spatio peribit, tam ma-
gno usus spiritus est corpori. Præterea cætera omnia homines agere cessant: plena namque

Uti peritiam
doctor et ma-
gister sompnus
est, unde postea
& grauius, opi-
nionem potius
quam arte iudi-
catur: plurimum
enim in his peri-
tia ab imperitia
differt. Quorum
unum & potissi-
mum est, cognos-
cere quæ nam
causa sit, prin-
cipium, & fons
morborum malorum
que corporum.
Nam si quis mor-
bi causam cognos-
cat & uideat, da-
re & poterit ex
contrariis cōfer-
entia corpori, cū
morbos cognoscat:
hæc enim potissi-
mum suapte natu-
ra est medicina.
Statim subitaneus
fames morbus est.
Nam quicquid ho-
minem uexat, mor-
bus est & uocatur.
Quod ergo famis
remedium est: quod
fame tollit, quod
est cibus, siue co-
mestio. Hoc ergo
illud curato, siti-
mque etiā tollit po-
tio, plenitatem
uacuatio, plenitas
uacuatiōem, do-
lentiam indolentia,
indolentiam do-
lentia: & uti uni-
co uerbo concludam,
contrariorum me-
dicamenta sunt
contraria. Me-
dicina enim est
additio & sub-
tractio: subtractio
superantium, ad-
ditio deficientium,
qui autem hoc op-
time facit, medicus
optimus est, qui
uero ab hoc pluri-
mum abest, pluri-
mum etiam abest
ab arte medica.
Hæc quidem in
transgressu, &
præter orationis
futurae propositum
dicta sunt. Mor-
borum quidem
unus est modus:
qui tamen inter
se mihi differre
uidentur, quando-
que propter loco-
rum dissimilitu-
dinem & aliena-
tionem. Quina-
etiam morborum
omnium species
& causa una &
eadem est, quam
posthac dicere co-
nabor & tentabo.
Corpora namque
& hominum &
animalium cæte-
rorum tribus nutri-
mentis nutriuntur,
quibus hæc nomi-
na sunt, cibaria,
pocula, spiramen-
ta pneumaturæ.
Quæ quidem spi-
ramenta cum in
corporibus sunt,
uenti phææ di-
cuntur & uocantur:
quæ cum extra
corpora sunt, aer
dicitur, qui pluri-
mum in omnibus
quæ cadunt potest:
cuius uim consi-
derare opera pre-
cium est. Nam
uentus est aeris
fluens unda, qui
cum uehementer
flat, uel eius ar-
bores conuelluntur,
mare fluctuat,
naues tantæ mag-
nitudi-
ni non assuetæ
per altum iactan-
tur. Hanc quidem
uim in his habet,
qui non uidetur
quidem, sed sen-
titur. Quid enim
sine hoc sit flatu,
uel cui rei abest,
uel cui non inest:
Quicquid enim
inter terram &
cælum est, spi-
ritus plenus est,
conspiraturque
& perflatur. Hic
& hyemis & æsta-
tis causa est: per
hyemem uero cre-
ber est & frigidus,
per æstatem lenis
mitis & tranqui-
llissimus. Quin
& solis & lunæ,
& siderum, astro-
rumque uiam di-
rigit, spiritus enim
nutrimentum ignis
est: nam si spi-
ritu ignis priuaretur,
non uiuere: quomobrem
& Solis perennem
cursum spiritus &
aer percussus &
tenuis esse se facit.
Quod uero mare
spiritus particeps
sit, omnibus patet:
siquidem animalia
natan-
tia sine spiritu
non uiuerent. Cætera
autem alio modo
& alibi: per aquam,
& ex aqua spi-
ritum trahentia
participant. Lunæ
in hoc sedem &
fundamentum ha-
bet, terræque etiā
hic est uehiculum
& sustentamentum,
nihilque est quod
hoc uacet. Cur autem
spiritus tantum
possit & ualeat,
alij dixerunt. Mo-
raliibus uero hic
uita & morborum
causa est, tamque
corporibus cunctis
usus spiritus neces-
sarius est, uti si
cæteris alijs rebus
cunctis careat,
quis & abstineat
cibo & potu scilicet
duos tresue &
plures dies, uiuere
poterit: sed si quis
spiritus in copora
meatus claudat &
interceptat, partu
diei spatio peribit,
tam magno usus
spiritus est corpori.
Præterea cætera
omnia homines
agere cessant: plena
namque

positula Remedia. ut ait gal. Comit. 8. m. 8. epides. p. m. doi
ribus. fol. iss. 8.

M. FABIO CALVO INTERPRETE.

que mutationum effluat, ramen hoc solum mortalia omnia semper agunt : Spiritum enim modo trahunt, modo emittunt. Quod autem magna fit communicatio communis usus & necessarius spiritus aeris cum cunctis animalibus, dictum est, post hoc uero statim dicendum est, par nec uersimile effe morbos alunde gigni, quam cum hoc uel plus uel minus, uel multum simul, uel morborum inquinamentis infectum in corpus penetrat. Denegatio quidem hoc facis mihi hanc uero spiritus pollea autem ad opera ipsa oratione deuenia, morbos omnes huius effe & filios & nepotes demonstro. Primum quide de febre cum muni maxime morbo aificabor. Morbus enim hic ceteris omnibus addidit, afflicta comues effe, quod uulnera, ceteraq; lacerantia demonstrent: nam post eorum inflammationem febris itatim sequitur, postq; inguinum tumorem. Duo uero funt potissimum februm genera, ut hac quoq; discatur, Vnum comune, quod habet cum omnibus pestilentia uocatur, Alterum quod malo nutritu peculiare fuisse, quod male nutritu & uitium. Horum utriusq; causa effe & actor spiritus, aeris. Communis ergo febris propterea talis effe, quod omnes eundem spiritum trahant. Similes autem febres gignantur cum fini le corpus, similes similitudis & aque mistus spiritus intrat. Sed forsitan quis dicat, cur non omnibus animalibus, sed uni generi tantum tales morbi fiant? Quomd dicat quis, corpus a corpore, natura a natura, nutritus a nutritu differt. Cunctis enim animalibus eadem non conferunt & conueniunt, sed alijs alia. Cum ergo spiritus & aer fuis inquinamentis completur, que humanas nature hostilia funt, tunc homines languent, cuiusq; alicui animalium generi spiritus non comodus obrepit, tunc eo morbo corripitur. Qui funt populares & communes morbi: cur & quomodo quoue gignantur, dictum effe. Quae uero febris malo nutritu gignatur, nibi differbat. Mala quidem uitio ratio hanc effe, est quae plures cibos, uel cocios, uel hudos liquidosq; & plures quam ferre possit, corpori dar, laboreq; nullum copio huc opponit, cuiusq; uarios & inter fese diffimiles cibos nec infarcit & immitit. Nam diffinitia tumulancur & diffident inter fese, quaedam enim citius, quaedam tardius conuoluntur digeruntur. Cum multis etiam cibus nec cesset effe & multum spiritum intrare. Cui omnibus enim que comeduntur & potantur spiritus uel plus, uel minus in corpus penetrat: quod hac re demonstratur. Nam post multos cibos & potus plurimi statim & nausant & ructant: spiritus enim inclusus cum huius & repagula, quibus continetur, fregit, recurrit. Cum ergo corpus multorum cibariorum plenum effe, spiritus quoque multa plentia fit, cibus intus remoratus diutius, qui praecopia cum transire non possint, remoratur: cum enim uentriculus inferior claudatur, spiritus physiae corpus totum perperant percurrunt, sanguinolentisq; potissimum partes petunt, quas refrigerant: quibus refrigeratis, corporis & sanguinis ubi radices & fontes funt, corpus totum refrigerant, quibus locis & sanguine frigefactis, corpus totum horret. Propterea primum ante febres horret, tandemq; magis, quanto maior copia spiritus statitus prorupit, corpusq; deinde hoc modo tremit. Sanguis enim horrorem tremor & fugiens, corpusq; totum perperant, ad loca calidissima confugit & currit. Praterea diuerso modo & horrent & tremunt: nam cum sanguis partes extrae male deserit, caeas & inestina tremunt. Quaedam enim corporis partes multi sanguinis funt, quaedam pauci, quaedam exangues. Partes ergo pauci sanguinis & exangues non conremittunt, sed saluunt & quantiuert micantur, calore naque caret & deficiunt. Quae uero multi sanguinis funt, praesanguinis copia tremunt & inflammantur, sanguis enim cum multus effe quiescere non potest. Fiant autem ante febres, cum spiritus, & aer multus intus congregatus & cumulus uis, tonisq; superiora petens os uis aperit, & dehiscere haurire facit: hac effe facile prodi. Nam quemadmodum de cortinis ahenis feruentibus uapor multus profluit: sic corpore calefacto spiritus aerque concludus & uilatus per os prodiit & exit. Membraq; etiam articuliue & iuncturae ante febres resoluuntur, nerui naque tepecti distant & laxantur: cum uero sanguis una conalctus & congregatus concealit, spiritus qui sanguinem refrigerat, rursum calefit, qui calorem superat ignescit accenditur, corpusq; totum uilatus calefactis, sanguisq; cum coadiunxit. Praterea quod accendit & ignum erat, liquefit, spiritusq; inde fit, qui

397

*Spiritus semper
pertrahitur
uel emittitur.*

Aut. de morbis eius filij
Morbunde fa et nepoti
unt.

Duo potissimū
febriū genera.

*Cōmunis pecu-
liarisq; febris
caussa.*

ides dicit gal. 3. terap^u.
et. 2. de catag^{is}. et. 3.
4. et. 9. lib. 3. et. 8. et.
et. scribo. in prohemio lib.
medicamento eius confone.

Febris mali nu-
tritus, & qui
sit malus nutri-
tus.

alip alia. huius rones vid
tho. meden. $\frac{2}{3}$. $\frac{2}{7}$.

15

Pay/e.

Horroris tremoris hiatus

Campbell/49

Dolor qui crescit.
ad corporis meatus prorumpente, sudores gignuntur. Spiritus enim cum confilit, in aquam uertitur, per meatusque prodit, quemadmodum de feruentibus aquis uapor. Si uero durum quid offendit, crassescit densaturque, guttaeque prorumpunt. De corporibus illis quibus ille uapor impedit, dolores laborésue capitis una cum febre fiunt, quod sanguis anguste prodit & permeat. Spiritus enim completur, qui cum multus est & caelestis, dolorem capitis facit. Nam sanguis calidus cum sit, coactus uis, celeriter per uiam angustam transire nequit; multa enim impediunt & sistunt, propterea etiam tempora pulsanter febres ergo sicuti dixeramus fiunt, unaque cum his dolores morbi que cetera. Sin autem & uoluolet dolorésue tenuis & ieiuni intestini, seu heilei & uoluolet alia, torminae siue trophi, confirmataque alia, spiritus flatusue in causa esse cunctis parere reor; nam horum omnium causa est spiritus diffusio. Qui cum in locos tenellos, non consuetos, non tactos alias perripit, ueluti telum aliquod sagittae penetrat, haeret infigiturque, & per carnes perripit, praecordia quandoque & ilium utranque partem perit. Foris propterea fomentis calefacientes, dolorem labore uel lenire nituntur; calore namque rarefacto corpore, spiritus fomenti ipsius dolorum aliquam requiem facit. Quis forsitan dicat, quo nam modo profluua destillationesue propter spiritus suos, quem admodum uel sanguinis eruptionum, quae circa pectus in pectorésue fiunt, hoc causa est, puto me & haec propterea tum fieri demonstraturum: cum uenae capitis, spiritus acris uel completur, primo quidem caput spiritu uehementer grauatur phylae infusa, postea spiritus per sanguinem propter uitam angustiam, uoluitur, sanguinisque tenuissimi uia per uenas exprimitur, quae liquida humiditas cum multa in unum coacta, per ceteros meatus fluit, quaque corporis sic coactum peruenit, morbus eo sistitur gigniturque. Cum autem haec molestia laboris speciem aciemue oculorum petit, oculi laborant: si aures auditionesue, morbus & illic gignitur: si nares, grauado mala, pituita de destillatione sit: si pectus, rauedo praefocatioque creatur. Nam pituita humoribus acris commista quocumque prorumpit, locos non consuetos lacinat ulceratque. Si fauces cunctenellae sint haec destillatio petit, eas exasperat. Spiritus enim cum per fauces exit & spiratur, de pectore uenit, eodemque itinere redit. Cum uero haec destillatio destillatione spiritui progredienti occurrit, tuilis supergignitur, pituitaque superne rejicitur, quas ob causas fauces lacinantur, ulcerantur, exasperantur, calefiunt, quae calefactae de capite humorem trahunt, caput uero de reliquo corpore trahens & fumens his praebet. Cum autem destillatio rheumatis sic defluere consueuit, meatusque tanquam canaliculi tubus huc currunt & perfluunt, pectori dedunt: pituita uero cum acris sit, in carnem prorumpens ulcerat, uenasque restringit. Cum autem sanguis alienum locum perfundit, si illic moratur, putrescit, pusque efficitur, quod neque supra redire potest, nec infra descendere. Supra namque facilis uia non est, cum acclius sit, cumque res humida liquidat sit, grauis penitusque alia quam prius fuerat: deorsum uero tendere septum praecordiorum uetat, quoniam destillatio sine spiritu reuulsa rescissaue scinditur dehiscente. Quae autem uel sponte sua, uel propter dolores laborésue restringitur reuellitque, sponte quidem sua cum spiritus uenas penetrat, sanguinisque locum meatibus angustat facit, tunc enim sanguis coactus & compressus cum multus est, qua maxime procumbit, meatus frangit, qui cum multus est, prorumpit, doloremque facit, spiritusque uenas complet: nam locum affectum, & laborantem spiritum continere necesse est, ceteraque suprascriptis similia fieri. Scissurae uero cunctae iragmentae propterea fiunt, cum aliqua uel carnes inter se secedunt & distant, quam distantiam si spiritus intrat, dolorem facit. Si uero per carnes spiritus discurret, corporis meatus rarefacit. Nam una cum spiritu humiditas penetrat, qua corpus madescit, quo madefacto carnes tabescunt & subliquefcunt, tibi tu mescunt, malumque gignitur, quod aquae subter cutem hydrósue dicitur. Quod autem spiritus morbi huius causa sit, maximum hoc argumentum & signum est. Nam cum quidam male perniciosae habentes subuissent, multa aqua exiit: quae cum spiritu tumesceret, multa uidebatur: cum uero spiritus discessit, pauca minorue remansit, sicuti uidebatur.

*Capitis dolor
causae sunt
fuit.
Quaeque tempo
rum cur.*

*Calor fomen
tis spiritus appo
ti quid facit.
Destillationis
causa.*

*Tuilesque ex
superanturque
superfuit.*

*Sanguis est qui
erit, pus effi
citur.*

*Locum affectus
dicitur.
Scissurae carnis
fragmentum
qui sunt & hy
drops.*

debat, cum tamē eadem esset. Signum præterea huius rei & aliud hoc est, quod cum quis ventrem penitus euacuauit, uix tres dies prætereunt, cum rursus completur, quid nam aliud compleuit nisi spiritus uentisus? Quid enim aliud tam citò compleisset, cum non multum comederit potauerit: quin etiam nec carnes cum tabuerint, solumque ossa, nerui, uenæ, fibræ remanserint, causa possunt esse, tantumque replere. Causa ergo subter cutem aquæ hydrôpsue dicta iam est. Siderationes autem guttæ uel, seu apoplexiæ spiritu etiam fiunt. Nam cum spiritus multus & frigidus carnes penetrat, quæ corporis sensilia non sunt, corpusque totum perrepat, hominem totum siderat percutitue: si uero partem eam siderat & percunt læditue, cumque spiritus discessit, morbus cessat: cum permanet, & morbus permanet, cum uero sic habent, crebro hiant. Morbi etiam qui facer comitialisue dicitur, mihi uideor & hoc præbere, seu spiritum & hunc gignere. Quibus autem rationibus persuadear, ipsi dem audientes persuadere conabor. Puto quidem eorum quæ in corpore sunt, nihil magis ad prudentiam facere & cōserre, quam sanguinem, qui dum in sua figura persistit & permanet, prudentia etiam parmanet, quo permutato, prudentia etiam permutatur & procidit. Quod autem hæc sic habeant, multa testatur. Primum quidem somnus qui cunctis uiuis communis est, suo testimonio superius dicta cōfirmat: qui cum corpori subrepat, sanguis refrigeratur. Somnus enim suapte natura frigidus est & frigefacit: sanguine uero frigefacto, tardius per meatus & membra discurret. Quod hinc patet. Corpora enim tunc grauata deponuntur, cuncta enim gratia terram & ima petunt, luminaque oculi uel accenduntur, prudentia uariatur & altera fit: præterea quædam opiniones, uisa & imaginumque per somnum diuersantur, quæ quidem insomnia uocantur. Quin & per temulentiam, cum sanguis repente crescit, animi prudentia concidit, prudentiaque animi cogitata, præsentiumque malorum obliuiscitur, & futura bona fore sperat. Multa præterea possent dicere, per quæ sanguis permutatus, prudentia quoque, sensum & mentē uariat & permutat. Si quidem ergo sanguis penitus perturbat, sensus, prudentia & mens penitus perit & perdit: nam affectus, perturbationes & passionēs, quædam consuetudines sunt. Cui uero de more consueto consuetudine discimus, sensus, mens prudentiaue nobis tollitur. Quam obrem dico sacrum morbum comitiale inue sic fieri. Cum spiritus multus per corpus totum & sanguinem currit & miscetur, multifariam uenæ sepiuntur & obturantur, cumque spiritus multus æræ crassas uenas, multumque sanguinis prorupit & petiuit, illicque remansit, sanguis prodire & discurre prohibetur, hæc quidem permanat, hæc uero languide & tarde prodit, hæc celerius. Dissimili uero sanguinis uia per corpus facta, dissimilitudines quoque multæ per corpus fiunt: corpus enim totum undique contrahitur & afficitur, partesque corporis, sanguine turbæ huic & cōmōtioni subministrante, perturbantur, sanguinisque diuersatione, corporis undique diuersationes fiunt, temporeque hoc sine rerum omnium sensu sunt, surdi eorum quæ dicuntur, cæci eorum quæ fiunt, dolorisque nullos sentiunt. Spiritus enim æræ sic commotus & perturbatus sanguine commouet & coquinat & inficit. Spuma uero per os non ab re discurret, spiritus enim æræ cum faucium uenas penetrat, ipse quidem exit, sanguinisque tenuissimam partem secum educit: quæ cum liquida hudaue sit, albecit uersando cōmiscendoue: per membranas enim tenues spiritus æræ cum exiit purus & syncerus, albus comparet, propterea que spumæ omnes albæ sunt & uidentur. Quando autem qui hoc morbo corripuntur, molestia hac liberantur, dicam. Cum laboribus his corpus exercitatum & uexatum calefit, sanguis etiam calefit, qui calefactus spiritus calefacit: qui calefacti dissoluntur, sanguinisque statum consistentiamue dissoluunt, qui partim cum sanguine, partim cum pituita profluit, spumæque non amplius feruente, sanguineque consistente, quieteque & tranquillitate facta in corpore, morbus cessat & sedatur. Spiritus ergo per hæc omnia modis multis morbi huius causa potius esse uidentur, cætera uero cuncta cum his & post hos aliquid causari, siue causam aliquam præbere. Quam obrem cum hoc morborum causa sit quod demonstrat: nam morborum causam me demonstraturum promiseram, spiritumque & in his, & in alijs rebus multis, & in animalium corporibus

Siderationis
apoplexiæ uel
causæ quæ.

Sacer morbus
comitialisue
qui fiat.
Sanguis quid
possit.

Somnus qualis

Insomnia.
Temulentia
quoque sensus
uariat.

Sacer morbus
sic fit.

Sanguis quid
possit efficiat.

Comitiales cur
nihil sentiant.

Comitiales cur
os spumescat.

Spuma dicitur quare est alba
quare apparet cinaos
ma in epilepsia liberata

Spiritus quid
faciat.

ribus multum posse demonstrari, sermonemque ad morborum & agnitionum notionem produxi, quae ueram & patentem causam & materiam haberet. De morbis autem agnitionibusque ceteris si dixissem, longior quidem oratio fuisset, nihilque minus ueracior, sed cui minus fidei haberetur.

Omnibus equidem sententiis & opinionibus, tum eorum qui prius fuerunt, tum meis haecenus usus sum: nam necesse fuit cum de medica arte tractaremus, principium commune plurimorum sententiis & opinionibus proponere. De coelestibus autem rebus & sublimibus mihi nihil dicendum videtur, nisi quatenus homines, animaliaque cetera, quae in terris degunt & gignuntur, natae sunt, principium & originem inde habere demonstrabo: quodque anima

*Anima ceteris
que cuncta hominum ex animam
multum de coelo sunt.*

*Calidum calorem
uel ex aether
quid possit.*

Terra.

Spiritus aeris

Aqua.

Ossa unde.

Nervi qui sunt

Membranae cutis.

Faeces, stomachus, intestina

ueter ad anum

usque: caua cur.

Vesica.

Ossa qui sunt

cauiga.

*idus costringit calidus
cuge*

Cerebrum quale

de coelo est, quodque dolere, languere, mori, quicquidque boni malique in homine est, de coelo proficitur: nunc uero sententias opinionumque meas patefaciam. Profecto mihi uidetur illud, quod calidum caloremue dicimus, quid non mortale esse, cunctaque sentire, intelligere, uidere, audire, praesentia praeteritaque & futura nouisse. Quod cum plurimum omnia perturbata confusaque forent, ab ceteris sese separauit & seunxit, supremamque circinationem circulumue petiuit, quod praesci mihi uidentur aethera nominasse. Pars autem altera, quae terra dicitur, locum inimum sibi petiuit & elegit, quae sicca quid & frigida est, plurimumque mouetur & agitur, quae tamen quandoque multum calefit. Tertia uero pars, quae spiritus aerisue nomen nata est, medium locum cepit, quae calidum & humidum quid est. Quarta uero pars, quae humidissimum & crassissimum est, terrae locum proximum occupauit. Cum haec autem terram circumdant, inter seque commouentur, coagitantur & conturbantur, terram quandoque multum calefaciunt: sed alibi multum, alibi parum. Tempore uero procedente, calore terra sicca facta, quae in ea remanserunt, putredinis terrae remanuit, quod pingue & humidum aliquatenus esset, subito perustum est, & ossa fecit. Quae uero magis glutinosa fuerunt & frigidi frigorisue participantia, calefacta peruri non potuerunt, nec etiam frigido frigoreue refrigerari: peculiare ideo, ceterisque non simile figuram sibi sumpserunt, neruosque ualidos fecerunt: non enim in eo multum frigidi erat. Sed uena plurimum frigidi habuerunt, frigidi huius quoque uersus, tunc circumquaque glutinosissimum quod fuit calido perustum, membrana & cutis effectum est: frigidum uero quod erat, calido superatum, dissolutum est, proptereaque humidum liquidumue remansit & factum est. Similiter modo fauces, superior uentriculus stomachus, uenter, intestinaque ad anum usque caua sunt: nam frigido continenter calefacto, glutinosum illud quod circumdederat, membrana tanquam tunica circumamictiuit: humidum uero, quod intus fuit, cum in eo non multum pinguis glutinosusque esset, superatum, humidum liquidumue factum est. Simili ratione & uesica facta est: nam frigidum multum, quod circumdabat, cum remansisset, calido calefactum, dissolutum est, humidumque, siue liquidum euasit: utpote cum nihil in eo pingue glutinosumque esset, quicquid circumdabat, tunica factum est, cauaque cetera modum eundem habent. Vbi autem plus glutinosi quam pinguis fuit, membrana sicuti tunica factum est: ubi uero plus pinguis quam glutinosi fuit, ossa factum est: quorum haec ratio est. Vbi quid glutinosi non inest fuit, pinguis autem & frigidi multum, citius propter pingue perustum est, ossaque durissima, siccissima, asperissima, morosissima, compactissima facta sunt & fiunt. Vbi uero pingue glutinosumque pari ratione & modo inest, hinc ossa caeuosa, caua, fistulosaque gignuntur. De his quidem sic habet, frigidum quidem costringit, calidum uero dispergit, longoque tempore & sicca circubus quid pinguis inest, citius his perurit & perficat, ubi quid glutinosi cum frigido sine pingui inest, non uult non potest, siue non consueuit peruri, sed tempore calefactum cogitur costringitur. Cerebrum quidem frigidi glutinosusque sedes, arx & metropolis est: calidum uero pinguis sedes, arx & metropolis est, quod calefactum, primum omnium diffusum dicitur & pinguelacit, Cerebrum propter hoc, quod pinguis minimum habuit, glutinosi

uero

uero plurimum, calido periri non potuit, sed temporis spatio membranam sicuti tuni-
cam sumpfit: circa uero membranam hanc ossa sunt, quatenus calidum superauit. & in
quibus pinguis aliquid inerat. Medulla uero spinæ de cerebro descendit, plusq; pinguis
quam glutinosa in ea non inest, quemadmodum nec in cerebro, propterea medulla ue-
re dici non potest. Nam cæterorum ossium medullæ similis non est, membranam tuni-
cæ uero sola habet, cum illa non habeat. Clarius præterea signum dabo. Si quis neruosa
glutinosaue, cæteraq; similia torreat, ut uellet decoquatue, non uisuntur, nec decoquun-
tur, pinguis enim minimum habet; cætera uero quamprimū & uisuntur & coquun-
tur. Nam crassum & pingue celerrime perustulatur, assatur, coquitur, & igne consumi-
tur & liquefit: sic & intestina mihi constare uidentur. De uenis autem prius mihi dictū
fuit. Cor autem plurimum glutinosi & frigidi habet, quod calido calefactum, caro glu-
tinosa, solida, & dura factum est, membranulamq; circa habet, cauūq; est non sicuti ue-
næ, cum uenarum cauarum magnarū uenarū caput sit & origo. Nam duæ causæ uenæ ma-
gnæ uenæ de corde proficiuntur: quarū una dicitur arteria, caua altera & magna uena est,
quæ cordi coheret. Cor plus calidi habet quam caua uena, spiritusq; cœcepaculum, ca-
strellum, & penus est, quæ duæ uenæ plurimas alias per corpus spargunt. Quæ autē ual-
de caua est & magna, cordi coheret, per præcordia, uentrē totum currit, & in utroq;
que lumbos, renes, coxendices scinditur, partesq; alias petit, crurūq; utrunq;, quin & su-
pra cor ipsum, & in utraq; ceruicis partē immititur, in caputq; reflectitur, ac in utraq;
tempora scinditur. Posset quis & magnarum uenarū numerum recensere: sed uti unico
uerbo dicatur, plurimæ uenæ per corpus totū ab arteria & caua uena sparguntur. Causæ
ualde maximæq; sunt illæ uenæ, quæ cordi, ceruicis, capiti coheret, subterq; cor ipsum
coxendices perunt. Plurimum uero calidi & in corde & in uenis propter hoc inest: cor
enim cum omnī quæ in corpore sunt calidissimū sit, spiritum in se continet habetue.
Quod autem cor spiritusq; eius calidus sit, quisq; facile deprehendat: cor enim & uenæ
semper mouentur & agitantur, caliditq; plurimū in uenis propter hæc est, quod cor spi-
ritum habet, trahit & continet, calidissimūq; omnium est, quæ in hominē sunt. Est &
alio modo hanc rem cognoscere. Si quis ignem accendat cum uentus in eum fiat, flammæ
ma uaporisq; eius calidus mouetur, agitur, sentitur modo plus, modo minus: sicq; cor
uenæq; modo plus, modo minus mouentur & agitantur: cum autem uentus nullus flammæ
eius ignem agitat & mouet, nihil mouetur: simili modo hoc in nobis fieri cognoscere
possumus. Præterea frigidum frigusue calidi calorisue nutrimentū est, pueriq; siue fœ-
tus cum in matris utero est, labijs clausis fugit & attrahit de matris uulua locellisue nu-
trimentum, spiritumq; cordi præbet & immittit: qui quidē calidissimus in puerulo est,
cumq; mater spirat respiratue, calidū caloremue, motumq; corpori, cæterisq; eius mem-
bris omnibus præbet. Si uero quis petat quo pacto quisquam hoc sciat, quod puerulus
in matris utero hoc agat? quis hoc respondeat, quod pueruli, cum in lucem dantur &
æduntur, stercore in intestinis habere uisuntur, simulq; ac æditi sunt, oletant tam pueruli
quam brutula animantia. Quod si non esset, nunquam, cū primum puerulus natus est,
matris mammam fugere sciret, nisi hoc in matris aluo didicisset. De cordis quidem &
uenarum motu sic habet. Pulmo uero cordi sic additus est. Quantumcunque humidus
humorisue glutinosissimus inerat cor calefaciens quamprimū deficcavit, quod tan-
quam spumæ spongiamue, cauernosum fistulosumue reddidit, uenulasq; plures per eū
sparsit, uti quicquid frigidi frigorisue in glutinoso esset, calido caloreue liqueceret, hu-
midumq; liquidumue redderetur, quodq; de glutinoso remaneret, tunica pelliculæue
fieret. Iecur autem hoc modo constitit. Cum calido caloreue multum humidus liquidusue,
sine glutinoso pinguis remanisset, frigidumq; calidum superauit, quod se compegit
constrinxitue, cuius rei signum argumentumq; hoc sit mihi. Cum quis sacram uictimā
hostiamue maculat iugulatue, sanguinem, donec ea calida est, liquidum defluit & manat:
cum uero frigit, coit & constringitur: quod si quis agitet, non coit: fibræ enim quædam
frigida glutinosæq; in eo sunt. Lien uero splēne hoc pacto surrexit constititue. Cum
calido glutinosoq; calidi quidem plurimum, frigidi uero pusillum in eo remanisset, tantū

Medulla spinæ
car proprie
medulla non sit

Cordis natura

Cor uenarū magnarū
Arteria uenā
que altera ma-
gna uenā

Venule corpo-
ris unde uenis
ant.

Que magna
uenæ.

Cor calidū est

Cor & uenæ
semper agitan-
tur.

Que similis
dne confirmet
hoc uideto.

Frigus calore

nutrit.

Puerulus in utero
fœtus m-
ro quid faciat.

Quæ hoc com-
firmet aspicio

nutritiua
lac. f. arsan
nos. ut. pas
in partu. que
nt.

Pulmo.

Iecur.

Qui hoc asse-
ueret uideto.

Cur sanguis
coit.

Lien.

Renes. quantum glutinosum cogeret & confringeret, quod sunt fibrae, quae in liene sunt, propter quas lien mollis est fibrosusque. Renes uero sic contumuerunt & constiterunt. Pusillum glutinosi, sed calidi, frigidique non parum remanerat, quod frigidum compegit & strinxit, durissimumque & densissimum omnium intestinorum factum est, colorisque rubri pusillū restitit, quod calor calidius non multū remansit. Carnis quoque ratio eadem est. Frigus frigidumque in unum conuenit & coitit, carnemque fecit: glutinosum autem in foramina cauernasque abiuit, in quibus tanquam in magnis uenis humidum degeret: calidum autem corpore toto spargitur, tantumque frigidi inest, quantum humidum & li- quidum cogat, quod calore calidius tamen superatur dispersiturque. Quod autē humidū calidū sit, haec est demonstratio: Si quis corporis partē, quamuis secerit scindatue, san- guen calidum liquidumque donec corpus calidū fuerit defluet: cum autē suo, quod inest, & eo, quod extra est & uenit, frigore frigidius perfrigeratur & perficitur, corium mem- branamque superducit & superinduit, quam si quis demat, quiesceretque aliquantisper sta- nat, statim alteram creati, surgeretque uidebit: sicque si quis crebro faciat, frigus frigidum uel semper tuniculā superinducet. Propterea uero plura de hoc dixi, uti demonstrarem summam & extremam corporis partem praeparitu & aere, frigoreque & uentis prorum pentibus & spirantibus, pelliculā necessario superinducere. Sic & articuli iuncturae ue- l superadditi sunt. Cum autem ossa constiterūt, quae horum pingua fuerant, statim pe- rusta sunt, quemadmodum supra dictū fuit, quicquid autem horū glutinosum fuit per- uri non potuit, sed inter perustum desiccatumque remansit, neruique calore sputum mucus uel factus est: mucus uero, quatenus glutinosissimum, humidissimum liquidissimumque fuit, quod calefactum cum humidum & liquidum esset, crassius factum est, de hocque spu- tum mucosum siue gummi redditum est. Vngues autē de glutinoso facti sunt, de ossibus em & articulis semper quid humidissimū & liquidissimū stillat, quod calore percalefa- ctū, siccū, glutinosumque reddit, quod foris in ungues definit. Dentes praeterea ultimo loco gignuntur, quod de capitis ossibus, maxillarumque pinguis glutinosi quod inest, in- crementū sit & auget, caloreque siccescit, peruritur, & absumit, dentesque reddunt durio- res & densioresque. cetera ossa, quod in his nihil frigidi inest. Quibusdā tamen in matris locellis & uulua nutrimenti copia primi dentes gignunt, quibusdā uero postquam adi- ti sunt, & lac sugunt. Cū autē hi decidunt, cibi potusque copia decidunt: siquidē cū ad pri- mi cibi annos deueniunt, decidūt. Est autē quibus & prius decidant, si morbofo nutri- mento pullularūt: plurimis tamen, cū ad septē annos peruenerunt. Qui uero postea na- scuntur & pullulant, consenscūt, nisi morbo aliquo corrumpantur & tabescāt. Proptes- rea uero post hos alij suboriuntur, qd in maxillis solis ossiū uentriculoque inferiore quae- dā uenulae sunt, quae nutrimentū ossibus subministrant: ossa uero qualia sunt, tale red- dunt incrementū & augmentū, ceteraque cuncta qualia sunt, tale reddunt incrementū. Nam uenae, quae de uentre intestina petunt, quo cibis & potus congeruntur, cum- haec feruent, quod tenuissimū, humidissimū, & liquidissimū est, de uentre & intestinis attrahunt, quaeque in superiore uentriculo sunt, cibo potusque calefactio & feruente. Cū ue- ro haec de superiore uentriculo ad inferiorē & intestina peruenerunt, cōmutantur, ster- cuscque redduntur: cibis autē cum eō peruenit, dat & conseruat cuique eā figurā formā- ue, quam habuerat. Nam cibo potusque singula perrigata crescunt & augentur, calidum, frigidum, pingue, glutinosum, dulce, amarum, ossa & cetera cuncta, quae in homine sunt, propter hoc dentes ultimi gignuntur. Dictum uero mihi & prius est, maxillas so- las ossium uenas habere, propter hoc nutrimenti plus quam cetera ossa trahunt, quaeque nutrimenti plus habent, suorum multum etiam habent, fluctuonemue simul, nutrimen- tumque & incrementū tale pariunt, qualia & ipsa sunt. Puerque eatenus sanus degit & ado- lescit, quatenus eius incrementum, & adolescentia comparat, dentiumque maximi tunc nascuntur, ceterisque cuncti cum deciderunt, renascuntur, quique multo nutrimento ma- tris in locellis nati fuerant. Puer uero quisque ad tertiam usque septimanam annorū hebdo- madue creuit & adolescit, post hanc autem ad quartam usque & quintam luuentis est, quarta uero septimana duo dentes plerisque nascuntur, qui prudentiae sophronisteresue dicuntur

a ossa hic dentes carni-
dentes of-
fiantur.
nummo
es idos tenet gal. lib.
de ossib. & y.

Maxille sole
ossium uenulas
habent, uentri-
culi.

Stercus qui fo-
at.

Cibus & potus
omniarrigant
conferunt &
augent.

Puer qui sanus
degit.

Termini eto-
tum.

l. quibus dicitur prae-
dicuntur

dicuntur. Capilli uero sic gignuntur. Quicquid glutinosi habet ossa, quæ cerebrum circundant, unde hoc incrementum producit: quemadmodum & in neruis sit, cunctem uersus penetrat, & os frutificare facit, sed in eo glutinoso nihil pinguis inest: nam si inesset, calore perureretur & consumeretur. Quis forsitan mirabitur, cum in alis, pectine, corporeque toto, ubi glutinosi nihil potest esse, multi pili nascantur, quo pacto uerū hoc esse possit. Tamē omnino sciunt, ubi pili sunt, quid illic glutinosi esse, modoque simili calore adiuncto pilos fruticare. Præterea uero quisque hoc modo audit. Cum uocis sonitus, resonantia, & strepitus, capitis os durum, siccum, saxæque simile, quo aurium foramina tendunt, quod cauum, cauernosum fistulosumque est, percutis, sua duritia resistit, resonatque. Pellicula tamen tenuis, telæque araneorum similis, auditioni locū audiendi os uersus præenditur, quæ cuiuscunque alius pelliculæ siccissima est. Multa quippe signa & argumenta dari possent, dura siccæque resonare, quæ cum maxime resonant, tunc maxime audimus. Quidam uero cum huius rei naturā scriberent, cerebrum esse, quod resonaret, dixerunt, quod nullo modo fieri potest: cerebrum enim humidum est, membranaque tuniculæe humida crassaque circumuoluit, quam capitis ossa circūsepiunt. nihil enim humidum, sed siccum resonat, facultatemque audiendi facit. Cerebrum uero cum humidum sit, odorandi facultatem præbet. Odorem enim cum rerum siccicarum spiritu & aëre per gurgulionem, qui & ipse siccus est, ad sese trahit, & ad cauas narium partes remittit, quem nulla caro, nullum os impedit, sed cartilago quædam tenera spongiosaque percutitur. Cum narium cauæ siccæ sunt, tunc maxime meliusque rerum siccarum odorem capiunt, nullum autem aquæ nisi putrescat, quoniam cerebro humidior est: nam aqua ceteraque cuncta putrefacta crassescunt. Cum uero nares humescunt, odorem nullum sentiunt: nullam enim spiritus aërisue partem tunc ad sese trahit. Modo similis cum cerebrum humoris pluculum traxit, in palatum, fauces, pulmonē, reliquum que uentrem & corporis alieum reiecat, quod homines ipsi sentiunt, seseque humorem de capite in has partes aiunt sentire, cum defluit, corporisque etiā ceteras partes fluctio illa destillatioue petit, calorque inde fugatur. Quisque præterea uidet, quod de cerebri membrana duæ uenulæ in oculos per utriusque oculi os penetrant, quæ humorem tenuissimum glutinosissimumque tanquam per colum in oculos mittunt, quem translucidum & perspicuum oculi spiritu flatuue aëris membranula quadam circumuestrunt: quemadmodum & de cæteris tuniculis membranulisque diximus. Plures præterea tuniculæ translucide oculis prætendunt, quæ illis necessariae sunt. Nā hoc translucido & perspicuo lumen splendet, cunctaque limpida, clara, perspicua splendent, uidereque faciunt, quod uero clarū non est, nec splendet, oculi non uident: quod autem albū circa oculos est, caro est. Quæ uero pupilla aciesue oculi dicitur, nigra uidetur esse, quod in abdito est, tuniculæque nigra circumuestrunt. Tuniculas uero dicimus, quod tanquam pellicula inest, uisu tamen ipso nigra non est, sed alba, translucidaque & perspicua. Humor autem oculi glutinosus est, nam sæpe uidimus oculo diffracto humore glutinosum de fluxisse, dumque calidus esset, liquidum & humidum: cū uero refraxisset, aruisse, tanquamque thus transfluxisse tam hominum quam brutorum. Oculum autem incurstantia cuncta, uentos prorumpentes, clara cuncta siue in sese ipso sint, siue aliunde alioue immittantur, trahere, rejicere, uidere præterea scimus, quod corporis unius est & coloris, quemadmodum os uultusue, lingua, uentriculus, aloue quæ humida est. Loquitur etiam quisque spiritu flatuue, quem corpus omne ad sese trahit, plurimamque partem ad eius cauam, quod foris uanum sonitum facit: caput enim reboat & superintonat, lingua uero componit, fingit & articulat, quod fauibus inhaerens, sepiens, palatumque percutiens & dentes claram reddit uocem & uerba. Nam lingua nisi hoc faceret, nunquam quis clare loqueretur, sed omnia suapte natura, uoce una & loquela simili essent, mutique qui nascuntur testimonio huic rei sunt, qui loqui nesciunt, & non possunt, sed unam solam, similemque uocem emittunt. Nec si quis spiritum emittens loqui conaretur, posset: quod homines qui clara & alta uoce loqui uolunt, demonstrant. Spiritus enim flatuue foris trahit, forasque trudit, claraque magna & alta uoce loquuntur tanquam spiritus ipse resonet, deinde uox sensum decreuit marcescit

Capilli pili
qui crescunt.

Auditus quod
fuit.

quoniam opinio de eo

Odorem
causa.

quæque patitur uocem
ut nullus sentiat

Visus qui sit. Vide huc
Visus que caus
33 = li
se sit.

Pupilla qualis.

Oculi humor
qualis.

Locutio uox
qui paratur.

Muti hoc cōsa
mant.

*Cantores ex
plum virtutis
us hinc sum
psit.*

*Spiritus locu
tionem ex uo
cem prebet.*

*Conceptus in u
tero quous.*

*Scortis que do
cuntur, et bibe
ra pueri.*

*Conceptus
grum.*

*Quotidiana
diebus homo por
re sine cibo nec hoc es
t. Vixit
et aliquot
vixitum
ingressus*

*Septimestris
partus.*

*Prænotio mor
borum.*

*Capitis uul
nera.*

*Dentes pueris
quando renas
cuntur.*

ue. Similiter modo cantores citharædiue cum illis opus est clarius & altius canere, spiri
tum intro iummopere trahunt & colligunt, plurimumque pronuntiationem intēdunt,
sicque clara, magna, & alta uoce sonant canuntue, tanquam spiritus ipse recinat resonet
ue; cum uero spiritus defecit, cessant. Quin ex his clarum est spiritum esse qui loqua
tur & resonet. Quandoque enim eos uidi, qui se penitus iugulassent, gurgulionem gurgu
tionem totum secassent, qui etsi uiuerent, nihil tamen loquebantur, nisi quis gurgulio
nem obturassent, sicque loquebantur. Clarum autem & hoc est, quod gurgulione guttu
reue secato spiritus foris ad caua loca trahi non potest, quinimmo foras exilit illo leca
to. De uoce quidem, pariter modo, & de locutione sic habet. Hominis uero spatium tem
poris in matris uulua & locellis conformandi septem dierum est. Cum primum enim
genitale semen in uulua locellisque deuenit, septem diebus habet, quod corpus habe
re debet. Quis fortasse miretur qui hoc sciam. De scortis multa hoc modo uidi, didici.
Nam quedam publicæ meretrices, cum uiri sese inierunt, sæpeque scire student, quando
conceperunt, quod cum rescuerunt, perdunt: quod cum fecerunt, caro quedam inde
salit, quam in aquam si mittas, illicque contempleris, membra cuncta habere deprehen
das, oculorumque loca, nasus, aures, manus, & earum digitum, pudenda, genua, poplite
tes, crura, pedes & eorum digitum, corpusque totum clare perspicitur. Peritis etiam ha
rum rerum foeminis liquido clarum fit, cum conceperint. Nam confestim horrent, ca
lescunt, dentes infrendunt, omnesque articulos conuelluntur, corpusque totum, &
uulua tremor & torpor inuadit. Quod illis cadit quæ pura, biliofa, & non humidæ
sunt. Si quæ uero crassæ, mucosæ, stupidæ sunt, plurimæ hoc non sentiunt, nec patiun
tur. Hæc quidem hoc mihi demonstrant. Multa præterea me usus docuit, per meque
didici. Clarum & ex hoc est, quod hominis in utero conformandi tempus septem die
bus sunt. Si quis septem dies nihil comedat, nec potet, plurimi quidem his diebus mori
untur, nonnulli tamen ulterius procedunt, nihilo tamen minus pereunt, nonnulli eti
am uti supersint & uiuant, uescendo potandoque conantur, sed uentriculus amplius
non admittit: his enim diebus clauditur & coheret, quare & hi moriuntur. Est etiam
& ex hac re hoc coniectare, puerulus foetus septimo mense in lucem si adatur, uiuit,
habetque rationem & numerum uere & exacte ad septimanas respondentem: mense
autem octauo nullus unquam uiuit, sed nono, decimoque mense si nascatur, & uiuit, &
uerum numerum ad septimanas respondentem habet. Quatuor enim septimanarum
decuriæ, dies septuaginta & ducenti sunt, sed ad septimanarum decuriæ dies septua
ginta defunt. Septimanus præterea partus tres septimanarum decurias habet, tres au
tem septimanarum decuriæ, decem & ducenti dies sunt. Morbi quintam grauiissimi
sic hominibus sunt. Quibus enim diebus morbi decernunt, languentes ipsi uel pere
unt, uel sanescunt, tertianæ uero diebus undecim, una & dimidia septimana, quarta
næ septimanis undecim, quintanæ duodeuiginti diebus septimanis duabus & dimi
dia. Cæteri uero morbi non adeo prænotantur, uti quo tempore languentes sane
scant, prædicatur. Sic etiam habent & capitis magna uulnera, cæteri corporis quara
tana quartæ die inflamari incipiunt, septimana uero duodeuiginti quatuor & de
cem diebus inflammatio cessat. Si uero quis diligenter curetur, temporeque hoc ma
gnorum capitis uulnerum inflammato non cesset, homines hi moriuntur. Quinetiam for
te quis non peritus & hoc miretur, puerulos septimo mense nasci: quod ego sæpius ui
di, quod si forte quis neget, obstetrices, quæ parientibus adsunt, interroget, hocque ue
rum esse sciet. Est autem & aliud argumentum, Pueri dentes anno septimo uel peracto
compleunt: sunt autem ratione & numero septimanarum decuriæ, sexaginta & trece
næ. Naturæ uero necessitatem, quod horum singula in septem digeruntur, alias dicam.

Mariscarum hemorrhoidum morbus sic quidem gignitur, cum bilis pituitaque sedis uenas petat, sanguis uero qui in uenulis illis inest, calefit, uenulasque calefacit, quæ calefactæ sanguinem de proximis uenis trahit & complentur, quæ plenæ, sedis interiora tumefaciunt, capitæque uenularum circa cum subextuberant, cumque oletulo prodeunte franguntur, sanguinemque illic congregatum uti eijciunt: potissimum uero cum oletulo, quandoque & sine eo. Quas quidem sic cura. Primum quidem ubi sint uideto, deinde sedem fecato, abscondito, maturefacito, putrefacito, fuito, colligato: sed hæc grauissima uidentur esse, nihil tamen lades. Quod cum facere uelis, septem octidue ferramenta preparato longa palmo, crassa sicuti crassum specillum: quæ summa parte reflexa sint & lata, quemadmodum est paruus radius obolusue, medicamentoque præpurcato, hominemque resupinato, subterque puluillum dato, lumbique maxime prominent, digitisque sedem quammaxime educito, candentiæque ferramenta admoueto, quoadque siccaueris, perurito, nullamque non usam relinquito. Quas quidem facile deprehendas. Sedis enim interiora circumdant, liuidæque sicuti uuae acini tumunt, cum sedemque educitæ sanguinem etiaculantur, quas, cum earum capita perures, digitis continebis ne dimoueatur. Sint qui caput & manus eius contineant, ne dimoueatur: qui uero peruratur, clamet. Sic enim sedes magis extuberabit. Cum autem peruriseris, lentem eruumque aqua decoctum tenuiter terito, super linteamque dato, quinque sexue dies superponito: septimo autem spongiam mollem quam tenuissime scindito, latam quoque uersus digitos sex, linteamque tenuissimam, læue, purum, melle tinctum superponito, quod spongiæ magnitudinem non excedat, sinistræque manus indice subter dato, mediam spongiam teneto, laniamque superponito, melius uti in sede permaneat, uitramque taniamue in sibus religatam, de posteriore parte subter coxas trahito, subterque umbilicum religato. Deinde medicamentum, quod dixeram, non minus quam uiginti dies superponito, carnem uti densam ualidamque reddat, semelque die polentam uel milium, uel fursurum lauamentum sorbeto, & aquam potato: cum uero de sella surrexit, aqua calida subterluito, tertio quoque die lauto. Mariscas etiâ & hoc modo curare poteris. Quammaxime sedem educito, calida foueto, deinde summam mariscarum partem aperito lecatoue, superque hoc medicamentum ponito, combustum æris florem pertritum cum lotio in æneo uase subactum sole tostum, tenuiter tritum, linameta spleniæ uincta oleo superdato, spongiam superligato. Tertio hoc etiam modo mariscas curabis. Cum sanguinolento tumori digitorum articulo simili condylolisue sanguinolentæ, sicuti canica morumue, adnascitur, multum hic tumor condylolisue foras exit: quod cum fuerit, hominem super utraq; genua reclinato & collocato, hancque rem oculis captato & cõsiderato: tumore enim inter nates deprehendes secundum sedem sanguinem emittentem, qui si digito cedat, tumorem hunc condylomæ preffato & aufereto. Quod facilius facies, quam cum ouem excoriando digitum intercorium & carnem mittis: quod loquedo latenter facies. Cum uero tumorem hunc condylomæ sustuleris, sanguis necessario defluet, quæ aspero uino, quo galla maduerit, perluito, sanguinemque & tumorem condylomæ simul sistes: quod quanto uerustius, tãto facilius erit medela. Si uero hæc res condylolisue altius federit, intròue cesserit, specillo capto, neue specillum cum immittes, te decipiat caueto. Nã cum demittis, tumorem condylolisue cõplanat & preffat: quod si sepius demittatur & reducat, rem patefacit: quod cum fuerit digito ueratri nigri puluerem immittito, tertio deinde die uino aspero perluito. Si uero postquam tumorem hunc condylolisue sustuleris, sanguis nõ deflueret, ne mireris, nam si manus uel crura in articulis ipsis & iuncturis feces, sanguinem nõ deflueret: si uero paulo supra uel infra cauas uenas sanguine scaturientes inuenies, quas nõ facile cõprimes. Sic & mariscæ hemorrhoidæ sedis, si supra uel infra tumorem condylolisue feces, aperiasue, sanguinem deflueret: si uero tumorem ipsum, nõ deflueret. Siquidem hoc pacto sistet, bene habebis, si minus, urito, ne tamẽ ferramento candenti tumorem pertingas caueto, sed proxime

Causa mariscarum.

Curatio qua.

*Parcus uisus
bis prodest.
Curatio aliã.
Spleniã.
Tertia mariscarum curatio.
Condylolisue.*

*Condyloma.
Att. in excoriando ouem*

*Cur sanguis
quãdoq; de his
fecibus nõ defluat.*

*Condylolisue.
Att. hoc dictas*

*Calamifcos
pharmacites.
Aulifcos.*

Medela lenior.

*Glandula bala
nosc.*

*leobres
orathoi de Myrice.
odo curato / hec hec
as. orna.*

dato, siccat, floremq; aris ex loto o superponito. Quarto uero modo marifcas si cures, combustoria causteraue. sicuti fistula medicamentaria calamifcōne pharmaciten conficito, ferramentumq; candēs in eam demittendum cooprato: deinde fistulam aulifcōne in sedem dato, per eamq; candēs ferramentum demittito, crebrōq; remoueto, melius uti ferat, neue prae calore ulceret, sanāq; uenulae siccescant. Si uero nec urere, nec fecare uelis, multa calida prius foueto, sedēq; mollescitam educto, deinde myrrham pertritā, gallam combustā aluminis Aegyptij partem unam & dimidiam ad alia, terrāq; nigrae melanteriesue alterū tantum misceto, siccisq; his uitior. Marifca uero haemorrhoids ue medicamentis his, quemadmodum corium ustulatum contrahitur, donec autem omnes discutias, haec facito, dimidiūque ad haec lapidis aris chalcidōsue combustae eadem faciet. Si uero glandulis suppositicis balanisue curare uelis, sic eas conficito: Sepia os comburito, plumbaginis molibdenēsue terriam eius partem misceto, bitumen, alumen, floris aris paulum, gallam aris æruginis paulum melle decocto, haec subigito, glandulāq; oblongam balanōue conficito, donecq; euanescent, subter dato. Multa deinde calida, qua quid odoratū decoctum sit, foueto, sicuti est tamarice myricēue, quid ue simile. postea cum sedem foueris, maximēq; eduxeris, lithargyro combusto, galla, oleo, aniseris pingui, uino albo, commistis perfinito.

HIPPOCRATIS DE CORPORVM SECATIONE,
ET INCISIONE, SEV ANATOME, LIBER.

*libri meminit qd. p. de
omnis alimimstatiomb
uipio
mictu.*

*Arteria et gur
gulo.*

Pulmo.

Chelys.

Cor.

*Vena magna.
Iecur.*

Renes.

Vesica.

Gurgulio.

Stomachus.

Praecordia.

Lien.

*Caelia uenari
cillusue super
rior.*

*Colon, podex,
fedet.*

Arte faucū ab utraq; arteria gurgulioq; & guttur pullulat & gliscit, in summamq; pulmonis partem finem facit, circulisq; quibusdam inter sese connextis, similibusq; constar. Pulmo autē ipse conuersus & uergens in sinistram partem, testudinem chelyn'ue complet, facitq; subtumulosque subuerticēs ue, seu hypocoryphosias quinque habet, quas fibras lobōsue dicunt, colorisq; ferē cineritij est, plurimumq; cōpactus cōpunctisq; suapteq; natura pertusus perforatusue. Cōrē in eius medio locatur & situm est, quod in homine rotundius est quā in ceteris animalibus. Corde autē ab ipso plurimus meatus cartilagineus & fibrosus iecur petit, cumq; hoc uena quae magna dicitur, per quam alueus totus sustentatur & nutritur. Contine uero & uicinū similesq; ferē ceteris cunctis est iecur, quod ceteris sanguinolentius est, duōsque subtumulos subuerticēsue habet, quas portas fibrāsue, seu pylas uocitant, quae quidem dextra locantur, uenāque de hoc cuneata, scalenāue renes petit. Qui renes inter sese confines, cōiuncti, similesque sunt, colorēque ouillis similes; subuli uero canaliculū de his cuneati, uesicā summū uerticē petunt. Quae uesica tota neruosa, magna uentriolāq; est, mediōque loco intus haeret, lexque fermē concepraculis intus per medium redimitur & oratur. Palatum autem & gurgulio gutturue & gula principium de lingua sumit, & in uentriculum finit, quem in marcido digestorioque uentriculo gulamōue angustum, seu stomachum dicunt. Spinam autem uersus post iecur praecordia sita sunt. Costae autem ex sinistra nothāue lien incipit, qui pedis humani uestigio similis est. Caelia uero, superiorue uentriculus sinistra iecori adiacet, qui neruosus totus est. Caeliaq; huic, uentriculōue quoddam intestinum cohaeret, quod nonnulli colon uocitarūt, parū, ceteris simile, longitudine circiter duodecim cubitorū, sinibus multis conuolutum, per quod cibus transmittitur. Colo uero huic podex carnosus annectitur, qui quidem ultimus est, & in ultimam sedem dactylionēue desinit; cetera uero natura ipsa digestit.

Nec plura his probe lector inueni. Quae uero de corde sequuntur, separata fuerunt: quae omnia cum istis, quae de carnibus, membrorumue creatione dicuntur, mihi ponenda uiderentur.

HIPPOCRATIS

Or autem figura metæ conbue, siue pyramidi simile est, colore autem admodum rubro purpureo siue phoeniceo, tuniculæ tenui & laxigata circumdatur, madenti tanquam lotio, uti cor sese in uelica lotio uoluisse putaret, quod hac de causa factum est, uti ualde cum custodia uigescat. Huiusmodi uero est, siue humorem quantum satis est habet, quod calefactum emittit. Nam cum quis potat, in uentriculum stomachumue demittit, qui laguticula similis est, tantumque caput quantum appetimus. Sæpe tamen cum quis auide potat, in fauces & arteriam decurrit, quod molestat, tussiculamque mouet. poculū enim si plus est quam quod transmitti possit, arteriæ operculum epiglosiue reiecit. Hæcque argumentum sit. Si quis caruleum minimumue cum aqua misceat, sitientiue ualde propinet, poculo præsertim, minime enim hoc animal cautum est & mundum, quem si quis sitim iuguler, fauces eo pigmento poculūque coloratas & infectas reperiet. Quare hæc manuum actio chirurgiæ non omnium est, de potu ergo nobis credendum est. Quam obrem si quis hominis tussiculam gurgulionemue probe procuret, aquam porrigat, quæ sitimia sit, turbat, uexat, tussiculamque commouet, quæ respiratori occurrat. Nā quod cum impetu insuat, spiritus illi non occurrat, præsertim si secundum repagula spōdilas, & parietes insuat, sed occurfus ille laxigatam illi uitam præbet, quem humorem cor de pulmone cum spiritu & aëre deduct, & attrahit, quem necessario medelam esse oportet, retorque quæ duxit agere. Humoris uero huius partem in suū culeum sinumue reiecit & respuit; partem uero cum spiritu ipso foras trudit, hæcque uia modūque colūm diuiscat, diuidit, scindit, cum spiritus recurat. Merito autem rite & iuste recurat; nam hæc hominē non nutriūt. Quo nā pacto uentus & aqua, cruda cū sint, & non mitia de mullaue & mitefacta, hominem nutrant & sustentent? Sed potius moderamen est insiti cognatque affectus & passionis. Sed uti ad rē de qua sermo fuerat, redeamus, Cor totum & musculus est admodū ualidus, non neruus, sed carnis pileo & integumento: duosque sinus & uentriculos utrinque diuissos habet circuitu & uallo uno, qui sinus nihil inter sese similes sunt: quorum unus in parte dextera os uersus positus est, qui cum uena una cōmunicat, Cor enim totū in sese redigitur, hisque sedem facit & præbet: quin & hic lator est ac mollior multo quam alter, nec in ultimam usque eordis partem penetrat, sed uicero postremus, solidus & integer relinquitur tanquam foris aditus & additus. Sinus uero alter superne rectā, & contra sinistram mammam situs est, quo loco sese saliendo pulsandūque demonstrat. Circuitum autem & uallum crassum habet, sed intus tanquam scorbicula forisculæ abroditur & excauatur, cuius forma pilo mortariūque similis est. Quin & proclius & facile pulmonem intrat, cuius circumiectus calor intemperantiam moderatur & compescit. Pulmo namque suapte natura frigidus est, quinetiam & respiratio refrigeratur. Sinus enim hi utrique intus densi hispidiue sunt tanquam subrosi & subexcauati, sinistrique magis quam dexter: calor enim in dextro naturaliter non est: quare mirum est sinistrum cum intemperantiam spiret, asperiores & densiores esse, densitasque hæc appolita & astructa est caloriborioris custodiæ causa. Qui sinus non parent, nisi quis aures & caput cordis præcidat: quæ si præcidantur, parent, geminæque in singulis sinibus ora sunt, crassæque uena de uno decurrit, quæ si secetur, specis uisumue fallit. Sinus hi fontes & fluij hominis naturæ profectio sunt: hinc namque uenæ per corpus totū cursat, quibus pectoris & corporis alueus perrigatur, quæ uero homini uitam præbens, quæque si non currant & recurrant, perimunt. Secundum autem uenarum scater riginem corpora quadam mollia teneræ, cauernosa fistulosaue sinus obnubant & obocunt, quæ cordis aures nuncupantur, quæ pertusæ perforatæue non sunt: nam hæc nō audiunt, sed quædam instrumenta sunt, quibus natura spiritū aërem ue rapit. Quod signum optimi artificis esse censeo, quod uidillet hoc uiscus & intestinū solidū facinā pertusione futurū, totūque attractorū iore, spiracula illi appoluit: sicuti si

Cor quæ.
Cordis tunicula.

Pulmo cor huiusmodi.
Stomachi effigies.

Epiglosis.

Poculi exemplum.

Cor quid.
Duo cordis sinus.

Pulmo cordis calorem moderatur.

Cordis sinus quales.

Fons hominis uitæ.

Cordis aures.
Creatoris operis summū opus.

Scium cor est.

408 HIPPOCRATIS DE MEDICI VULNERARI MVNERE LIBER.

bri argentarij canillis folles admovent, quibus manu agitis spiritum his injiciant: quod cordis agitatio assidua confirmat, testimoniūq; & argumentum his meis uerbis præbet. Nam cor semper agitari uideas & sentias. suapteque natura cordis aures modo turgent, modo relaxantur. Propterea dico & sentio uenulas in cordis sinum sinistrum spiritum mittere, magnam autē arteriam in dextrum; nam quod molle tenerūque est, magis attrahit relaxatque. quare nobis magis opus fuit utilius ue superiacentia cordis repagula refrigerari: nam calor in dextris non est. Quam ob rem non facile propter insitum affectum passionēque hæc instrumenta suscipiunt, ne ab ijs quæ penetrant & intrant, penitus superentur. Cordis autem sermo qui restat remanēt, membranæ tunica: ue non apparentes sunt, opus & negotium maxime amandum, necessarium & utile. Nam quædam aliæ membranæ & tuniculæ in cordis uentriculis & sinibus, sunt similes araneis, quæ prætendunt & cingunt undiq; cordis ora, solidâ cordis partem petentes & permeantes, quæ mihi uidentur tenores & robur uisceris huius esse, uasculorumq; eius & instrumentorum, principiumq; magnis uenis & ahortis præbere. Quarum par unum foribus tanquam tormentum & machinamentum quoddam apponitur, tresque membranæ summo tenus, uti dimidia circuli pars, his adherent, quas attente si quis perspiciat, at, mirabitur, quemadmodum ora magnarum uenarum ahortariūque finemq; & transitum claudant. Corque mortui si quis gnarus perspiciat, ueterem ornatum & linum demat & reclinet, hæc deprehendet. Præterea humor aquæque, flatus tumoreq; in cor non penetrat, quod sinistra partis magis est: nam illic rite, uerius, firmiusq; hæc natura mollicia est. Mens namq; sensus & ingenium hominis in sinistro cordis sinu uentriculōque positus est, cæteræq; animæ hic imperat. Cibis autem & potu qui de uentriculo ueniunt non alitur, sed puro calidōq; fori, qui sanguinis defecatione ueniat, cæterisq; nutrimentum præbet subministrat: ut: quod de ijs quæ proximè sanguinē tangunt, sumpsit splendorem, & radios injiciens, distribuensq; ceu de uentre intestinorum nutrimentum, hoc que naturaliter, ne quæue mora cibus illic fiat, neque in arteriam deerrēt, iter illud claudit. Nam magna arteria uentrem & intestina pascit, ciboque & uictu non primario & principali furcit. Quod uero sanguine qui uidetur, magna arteria non alatur, ex hoc patet. Si compacto, congelato, mortuo ue animante animaliue sinistræ cordis uentriculus aperiat, sine sanguine reperiet, nihilq; in eo præter sanie, flauæq; bilis aliquantulum, membranæq; iam dictæ comparabunt. Parua autem arteria, cordisq; dexter sinus sine sanguine penitus non sunt. Meo quidem iudicio uas hoc intestinumue, seu instrumentum membranarū originem præbet. Præterea quod de dextro fertur cum membranarū concursu & hoc quidem coniungitur, sed propter imbecillitatem nō ualde penetrat, sed in pulmonis sanguinem aperitur, uti his alimentum præbeat & subministret, clauditurq; in cor, sed non penitus & tam citō, uti spiritus ærue penetrat non ualde multus: calor enim hoc loco, frigoris opera superatus, ualidus non est. Sanguis enim suapte natura calidus non est: nā aliud nihil est quā aqua, sed calefit, calidus tamen suapte natura plerūq; esse uidetur. Hæc autem de corde dicta sunt.

HIPPOCRATIS DE MEDICI VULNERARI MVNERE, CAT IATHRION VE LIBER.

Quæ medicus
ceteris gal. vulnerariis
coram pte præstet,
vide paratū
p. 408. s. 1. f. 1. acupunct.
delinatio

Væ per exordia medicus vulnerarius perspicere debet, hæc sunt: Primo similia dissimiliaue ne sint cum cæteris & inter sese, quæ per exordia tractantur est, maxima ne, facillima, penitusque cognita sint, cognosce, perspicaci, curariue possint, quæ uidere, agere & audire licet, quæq; uisui, tactu, auditu, auditionē, nalo, lingua, mēte, sentire & cognoscere est. Quæ cū cognita & præcisa penitus sunt, semper sibi & omnibus patebūt. Quæ assidua uulnera maxime tractationē, chirurgiamue, medicumq; uulnerariū pertinet, necessariæque sunt, hæc sunt: sanguis, ætas, ministeria, instrumenta, lumen, quo loco, quomodo, quæ, quibus, quemadmodum.

primo. vide sententiā istā p. hippo. in principio libri inscripti, quæ in medicina p. 10. et galenus ibi. ceteris hæc sententiā in libro de articulis.

admodum, quo loco, corpus, comoda, necessaria, tempus, modus, locus, agēs, sedēs uel
stās, modice ad sese, ad id quod manu tractatur, ad lucem. Lucis autē duæ species sunt, *Lux duplex.*
Cōmunis, artificialis, quæ in nobis est. Quarum utriusq; duo sunt usus uel ad lucem, uel
sub lucē. Sub lucem autem exiguus est usus, perspicuaq; mediocritas. Sed ad lucem ex
ea quæ adest, luceq; cōfert, quod manu tractatur ad splendorem, perspicuitatē, lucemq;
cōvertere. Præterea quæ uel latere oportet, uel uidere, turpe est, pacto quidem hoc, qd
manu tractatur, luci contrarium sit & opponatur, qui uero manu tractat, manu tractato
contrarius sit & opponatur, dum ne lucem auferat & obsecuret; sic enim agens uidebit,
quodq; manu tractatur non uidebitur. Siquidem manu tractās sedeat, manu tractari pe-
des parū inter sese distantes, contra sua genua statuat; paulum uero supra inguina eius
genua, cubitos autem & brachia supra humeros paulo situ, positione, & appositione.
Quo autē ad stragula, uestimenta, linthea, fascias, bene, rite, discrete, comode, æque, similiter
sternantur, uoluantur, ligentur cubitis humeris. Quod uero manu tractatur, uel ante
uel post, uel prope, longē uel supra, uel infra, uel hinc uel hinc, uel mediū, tractatur.
Si uero ante & prope, uel proinus & longe, cubitus & brachii eius terminus & confini-
um esto. Si ante genua, quæ ne permutato, præterito prauaricatōe. Si retro, ad late-
ra coltasue: si supra, ne mammis altius summas manus statuito & habeto: si subter & in-
fra, ne pectus intra ad genua habeto; si mediū, summas manus brachia uersus obliqua-
to: si hinc uel inde, ne extra sedē suam, locū uel pro uoluntatis & uerificationis rata por-
tione corpus, partemq; eam corporis quæ in opere est & tractatur, promoueto, stansq;
stantem & incedentem perspicito, num satis & æque pedibus utrisq; incedat stētue. Sin
autem altero superincedentem læsumue cures, hoc agito, seruatoq; ne manum parte læ-
sa moueat, agitetue, ne genua altius ad inguina tollat, cunctaq; sede sua uel persistat, cō-
finiaq; carera seruat. Manu uero tractatus uel stans, uel sedens, uel faciens, uel quā fa-
cillime poterit, corpore partē uel corporis manu tractanti subseruit, & subministrato,
& obtemperato. Qui uero manu tractat, formā figuramue conseruato, subsolutionē, di-
lapsulationem, substationē, contritionē contrariā caueto. Quisq; manu tractatur, formam
figuramue, & speciem manu tractati præbitione, tractatione, habitu, situ præfenti & fu-
turo prouideto uti conseruet. Præterea ne ungues digitorū uertices partēsue summas
superent superenturue, curato, plurimumq; summis partibus pollicis & indicis utitor,
quandocq; manu tota plana, demissa, leni, placidaue & subuersa, contrariāq; digitorū agi-
litate pollicis cum medio uel indice. Quibus autem distorti læsiue sunt, uel cū nasceren-
tur, uel cum male nutricarentur, uel alia re, hanc rem ne faciunt exercētōe. Polli-
cem cunctis præstare clarum est. Cūcta, una uel utrisq; manibus peragito: similes enim
inter sese sunt utraq;. Quæ nam optime, rite, honeste, commode, celeriter, sine labore
dolorēue utaris, tu tecum putato & considerato. Quæ nam instrumenta, qualia, quādo,
quomodo parentur, dicetur, ne tamen impedimento sint, retardētue cum opus sit, pa-
rata habeto, ne aliunde petantur. Qui uero corpus tractaturus est, ministrum habeto,
qui cum iusseris, faciat paratūue sit. Qui uero languentem circumstabit, partem affe-
ctam & læsam tractaturo maxime accommodent, cætera corporis ne dimoueantur, cōs-
tineant, taceant, sed illi qui præest, auscultet! Præligationis autē, superligationisq; duæ
species sunt. Vna quæ coarctat & impedit, quæq; operatur, & ad rem facit. Quæ opera-
tur, citō, sine labore, dolore, commode, abunde perficit: citō autem, cum rem statim ex-
pedit, sine labore & dolore, cum facile peragit: copiose autem abundēue, cum ad cūcta
præstō est: commode uero, suauiter, placide, iucunde, pulchre uisus. Quibus autem exer-
citationibus hæc parentur, dictū est. Quæ coarctat, operatur, optime, pulchre, honeste
ue facito, pulchre quidem & honeste, simpliciter, molliter & leniter, optime uero & rite,
bene discernēs, separamus similia pariaue, similiter, pariter, uel dissimilia, non paria dis-
similiter, nō pariter. Species præterea colligationis & superligationis sunt hæc. Simplex
circumducta bene, rotundaue seu eucyclon similis rastro & regumento separamōne, si
ma simōne, oculus ophthalmisue, quadrata nō æque rectēue, siue rhombos, qui & se-
mirectus hemitomōsue dicitur. Quare speciei speciei passionisq; colligandi superligan-

*Lux duplex.**Que chirurgo
prospicienda.**que sint manu
tractati.**Chirurgi opa.**Digitus ex uno
que: chirurgi
quales esse de-
beant.**Instrumenta
parata sunt co-
ministrari.**hic meo p. lib. 2.
hys quem medica-
na. sicut hys. 7. d.
sis opera galen.**Qui cuncta
tractat.**Vinculorum li-
gationum
species.*

*Modi ligandi
et iuncti.*

*Quae loca finit
et ligentur.*

Modus ligandi

*Quid in fra-
ctis agatur
debet.*

*Quid in fra-
ctis agatur
debet.*

diue accommodato. Duæ quidē species colligationis optimæ sunt: caussa quidē robo-
ris, uirium & firmitatis, una quæ uel compressione, uel copia linteorū fasciarumq; con-
stet, cū sola colligatio per sese curat, quæ curatis & ministris subleuit altera. Cumq; ma-
ximū & potissimū sit colligatio, quædam lex & modus his adhibeatur: nam colligamus
cōprimimusq; ne colligata & subiacētia dilabantur & rebellēt, non uti cohæreat & cō-
figatur, sed uti cōmodetur & coapterur, quod colligamus, nō uti cogatur. Minus uero
media colligētur, minime autē extrema. Colligamentū uincul- mæ seu hanna, futurāq;
rhammæue non infra, sed supra distribuito, exhibitione, diuisione, respectu, habitu. cō-
tinentia, colligatione, cōpressionē. Principia uero capitæue fasciarū super uulnus ne po-
nito, sed hinc uel hinc. Colligamentum autē & uinculū loco trito frequētēue agitato, ne
posito, ne uacuo & ocioso hæreat. Sutura uero rhammæue mollis, nec magna sit. Quæ
loca colliganda sint, ligamentūq; uinculūue contineat, facile perspicitur & cognosci-
tur. Nā declinata & acuta uinculum omne fugiūt; quæadmodum est summa capitis præ-
ter caput, quod recta & unico modo colligatur. Quæ uero cōtraria inter sese sunt, duo-
bus principijs capitibusue colligato, quorū unū de similitudine ad simile & permanēs ducto,
quæadmodū & capitis mediū, & si quid tale colliges. Quæ uero crebro mouentur & agi-
tātur, quemadmodū sunt articuli iuncturæue, quo loco conflectūtur, quā minima &
statissima uincula circumducito, quæadmodum est poples. Quo uero circumtenduntur
simplicia & lata, sicuti est patella molliue super genu: præterea lubricis, mollibus teneli-
us corporis partibus & multū agitantis uincula superiacito, uti circumstantia compre-
hendas, uinculūq; totum confirmes & refumas, quemadmodum est genu superior &
inferior pars. Capita uolunt uoluntationisue seu tegumētū solidā, æqualia, sincera, difere-
ta sunt. Quæ uero probe casura sunt, citius decidunt quā quæ cōtrā; quare prædicta
ne premito quidē, ne citius quā opus est, decidunt. Quorū autē superligatio uel subliga-
tio tenetur & hæret, uel utraq; causāq; est ne coalescat: siquidē subligatio, quæ defece-
rūt cōpescito, quæ sparsa sunt cōtrahito, cōtracta dispergito, tortuosa dirigito, uel con-
trā. Præparatio uero hæc esto, molles fasciæ, linteæue tenues, puræ, laues, latæ, sine sutu-
ris & excessu, prominētiæ linteæ melius uti cōtineant, sicce ne sunt, sed eo humore ma-
descāt, quo singula coalescunt, uti cōtingant quidē, minime uero comprimant, curato.
Principiū de parte sana facito, & ultra uulnus finito, uti quod subest, extugat, nec aliud
supercoeat supercolligaturue. Si recta erunt, recte superligato: si tortuosa & obliqua,
tortuose & oblique ne molester curato, neue premant, alienent & recrudescere faciant,
uti cum coalescent suum locum, situm, figuram & formam retineant: quemadmodum
sunt musculi, uenæ, nerui, ossa, quæ sua naturali figura, forma, loco, situ, habitu, mo-
do non laborioso molestūue colligato, relumito, locato: quæ uero rebellant & recru-
desunt, contrā. Quæ dilatantur sparganturue contrahito, cæteraq; similia similiter tracta-
ro. Quæ multum relaxantur, comprimito, primo quidem paulum, postea magis: termi-
nus & signum esto, cum maxime stringunt, premunt, tangunt. Quæ nimis cōpressa con-
stricta contrahiue sunt, relaxato, si cum inflammatione sunt: si non inflamata sint, non.
Præparatio uero, curatioq; eadem esto contraria colligatione & superligatione: quæ re-
cta debet esse, si tortuosa sunt, dirigito, & cōtrā, cæteraq; similiter agito. Quæ loco suo
discesserunt, rebellauerunt, colligatione, superligatione, cōglutinatione, resumptione
reducto: contraria uero, contrā. Quæ fracta sunt, linamentorum, puluonū linteis for-
ma, spleniōne, logitudine, latitudine, crassitudine, copia, multitudinēue curato. Logi-
tudo tanta sit, quanta est colligatio superligatiōne: latitudo trium uel quatuor digito-
rum, crassitudo triplex quadruplexue, copia, multitudo & granditas uti cum circū-
ducetur ne superet desitue. Longitudinem in directum uti dirigas, circumducito: latitu-
do & crassitudo ne desit, considerato, multa simul & acuatim ne inijecto, multis ne cō-
pleto. Duæ sunt fasciarum colligationes subligationesue. Prima de inferna parte la-
ta, superne finiat. Secunda de superna parte laeta subter definat: pars laeta maxime con-
stringatur & comprimatur, postrema minime, cætera rata portione rationēue. Colligatio

gatio & superligatio sanæ partis plurimum comprehendat. Colligationum & superligationum copia multitudinē, longitudo, latitudo, crassitudo talis esto. Copia quidem multitudo, granditas & quantitas ne minor quā lassa pars esto, nec ferulis inhæreat, nec grauet, nec circūfluat, nec emaciet. Longitudo & latitudo trium uel quatuor, uel quinque uel sex cubitorum quidem longitudo, digitorum autem latitudo, circuitiones firmamenti totidem sunt, quæ ne premant, molles tenuēsque sint, non crassæ, non duræ, quæ latitudine, longitudine, crassitudine patienti conueniant. Tabellæ ferulæ uel laui gatae sint, æquales, planæ, retusæ simæ uel, postremæque parte qua superligantur paulo minores, crassæ uero qua fragmentum excessit. Quæ suapte natura curuæ, nec carnosa sunt, quemadmodum digitorum articuli & functione talisue, ne situ, positione & asperitate superemineant & extuberent, caueto. Confirmamenta ne premant nimis & stringant, curato. Primo ceratum molle, lene & æquale sit, & purū, quo circumducatur, multa calida foueatur, quæ ita calida sit, uti manu feratur. Copia & quantitas optima ea est, quæ plurimum demittat & extenuet, carnemque modice augeat, teneram mollēque faciat. Modus, tempus uel perfundendi & fouendi est, cum adhuc pars lassa tumet, priusquam residat & concidat: cum uero resedit & concidit cassato; nam per exordia tumescit & tollitur, deinde flaccescit & extenuatur. Positio mollis, plana sit, non refluens & reflexa, sed corporis partibus quæ prominent & protuberant commoda: quemadmodum est talus, coxendix, uti nec refringatur nec abstringatur. Pars lassa nec conteratur, nec conuertatur. Tubulum canalēque, seu capsulam & solena cruri toti uel dimidio subijcto, qui partem lassarum & affectam spectet tueaturque, ceteraque cuncta quæ partem lassarum. Præbitio, remissio, distentio, contentio, ceteraque naturæ accommodata sit: natura quidem in operibus actione operis consistit & constat, quodque res poscit & uult, cōsideretur. Præterea num ne ea res, quam tractas, quietas, demissa, ociosa sit, perspicito, uel agitata multum, cum cæteris ne communicet. Quietas res, uel agitata sic perspicito, num ne positiones, directiones rectas habeant, quemadmodum est manus. Communicatione communie re distentionem, contentionem, conflexionem perspicito: quemadmodum est proxima curuaturæ cubiti pars ad brachium. Conseruetudine uero, cum demonstrabis crura nihil melius ferre quā distentionem & extensionē. Cæteræ uero formæ, situs & positiones non ita conferunt, nam ab hac & in hac citius, diutius, melius habent & habebunt, si non mutantur. Quædam uero mutatione, permutatione de extensione in aliam formam ad habitum & positionem melius habent & habebunt, sicuti musculi, uenæ, nerui, ossa, quæ tamen uel maxime iuuantur si rite disponantur, habeantur, tegantur. Distentio potissimum crassissima maximaque, & ubi utraque secunda, secundæ loco hæc sunt, iuuat. Quædam si subter distendantur & disponantur, minime iuuantur: quædam, si superne. Magis uero quā modus & mensura poscit, quid agere, lædit præterquā pueros: hos enim paulum habere & continere, proclue & necesse est. Directionis exemplum & indicium esto, si quid cognomine, contigatur, par, simile, sanum consideres. Contritio uero fricatio siue tractatio soluit, stringit & ligat, carnem augeat & minuit, quæ si dura & aspera sit, stringit & ligat: si mollis, soluit: si multa, minuit: si modica, crasse facit. Præterea sic hæc superligato, Primum uti superligatus dicat parte lassa se maxime premi confringitque, postremis uero partibus, minime, copia, multitudine quantitatē fasciarum & uinculorum, quæ satis sit, non ui & uehementia, se commode quiescere, mouere, non compleri, non premi quantitate copiae fasciarum & uinculorum, non ui & uehementia. Primo quidem die nocteque magis paulo, secundo minus, tertio laxius remissiusue premi, postridie tumor mollis in partibus extremis inueniatur, tertio uero die pars ligata, si soluitur, gracilior deprehendatur, hocque per ligationes omnes eueniat. Postea uero superligatione, si rite se sua perligatum esse dicat, petito, deinceps magis & pluribus stringito premittitque, tertio magis etiam & pluribus, septimo uero die post primam ligationem, soluta, gracilia & extenuata, demissa & laxa reperiatur. Tabellæ uero ferulæ uel si gracilia sine pruritu & ulcere sint, usque ad uiginti dies post lationem alligentur. Si uero quid suspiceris, me-

Modus fasciarum
di hec.

Tabellæ ferulæ
le ue.

Capsula solida
ue.

Manus quæ po
stura gaudet

Musculi, uenæ,
nerui, ossa.

Quid lædat.
Fricatio quæ.
Celsus et hoc
digniss.

Ligationis
modus.

uetur & agitur. Caput autem huius & cōnexio rotunda, qua nervus in coxendicis ar-
ticulo necitur & committitur, suboblique, iubortuofeue & hic committitur, minus
uero, sed par & simile quid humero capitue brachij est. Coxendix autem magnæ uer-
tebræ, quæ secundum os sacrum podicemue est, uinculo cartilagineo, neruolop com-
mittitur. Spina uero de sacro oste magnam uertebam usq; curua recuruatæue est. Ve-
fica autem genituraq; membrumue genitale, podicisq; pars, quæ huc declinat: de hoc
autem præcordia usq; recta obliquataq; seu ihylordos tendit, lumbiq; secundum hoc
sunt. Hinc autem magnam uertebam usq; quæ supra scapulas est, recta curuaq; est ihy-
cyphusue, magisq; uidetur, quàm sit: proiecturæ nanq; & eminentiæ quæ post uerte-
bras sunt, hæc altissima sunt. Cervicis uero collue articulus curuus, obliquus est, cuius
uertebæ parte inferiore pares æqualisue inter sese sunt: parte uero exteriori, cartila-
gine neruicq; continentur. Coagmentatio autem coarticulatiue earum in posteriore
turgi parte est: proiecturam enim extuberationemue parte posteriore habent acuram,
quæ supernexionem cartilagineam habet. Hinc neruorum decliuis annexio progre-
ditur: quemadmodum & musculi de ceruice lumbos usque prop: connectuntur, qui
costarum & spinæ medium complent. Costæ uero secundum uertebrarum connexio-
nes, neruulo quodam, qui de ceruice in lumbos usque progreditur, parte interiore com-
mittuntur, parte autem anteriore, secundum pectus, languidum, uel cum tenerum, pro
curuatum præ cunctis animantibus, per angustum in tumorem uergens postremum ha-
bêt: nam homo parte hac angustissimus est. Qua uero costæ non sunt, proiectura quæ-
dam tortuosa, breuis paruæue, & lata est, singulisq; uertebis hæc neruulo quodam com-
mittuntur. Pectus uero crate continua sibi connectitur, tortuosaq; & obliquas conne-
xiones habet, qua uero costæ committuntur, languidum, uescum, cartilagineumque
est. Claues autem iugulum furcillæue pectoris rotundæ sunt, parteq; anteriore pectus
uersum, paruæ & breues agitationes habent, sed humeri summam partem uersus cre-
bras maioræue: summum autem humeri scapulis oritur & connectitur dissimiliter plu-
rimis. Scapula uero spinam uersus cartilagineæ sunt, cætera iungidæ, uescæ, languidæ
ue, foris uero non æquales, nec planæ sunt, ceruicemq; & acetabulum cartilagineum
habent, quo costæ mouentur, quod facilius quàm cætera ossa præter brachij luxas, loco
te mouetur. Huius autem acetabulo caput rotundum, cartilagineum, iungidum, ue-
scum languidumue neruulo quodam committitur, quod extuberas, forisq; connexum
est. Parte autem anteriore tortuosum, obliquum & non rectum est acetabulum uersus,
sed brachium uersus latum est digiti replicati nodo simile condylodisue, solidum, fir-
mum, metæ simile: post uero retrouæ curuum, quo corona, postremæue brachij pars,
cum manus tenditur, hæret & inest. Quo & nervus torpidus tendit, qui de cubiti medi-
orum ossi cōnexionem, siue medio loco nascitur, committitur, finitur. Manus quidæ ossa
si prem & uiginti sunt: pedis uero quatuor & uiginti, cervicis autem & colli magnam
uertebam usq; septem: lumbi quinque, capitis autem cum prospectu oculisue octo, cū
unguibus autem octo & centum, quæ nos de hominis ossibus didicimus & obseruau-
mus, hæc sunt. Supra clauæ uero pectorisue furcillæ, uertebæ cū magna septē sunt, quæ
secundū costas sunt, totidē quot & costæ duodecim sunt, quæ secundū illa sunt extra, quo
& coxendices cū lumbis quinque. Semē autē ex utraq; uescæ parte, sicuti fauif pullulat, de
his uenæ de utraq; urinariæ fistulæ parte, pudēda petūt. Potus autē per fauces, gurgulio
nime, uentriculū, stomachumue, gurgulio pulmonē et arteriā, de his uescæ postremā.
Quinq; sunt fibræ tecinoris. Fel uero quartæ fibræ hæret, quod præcordia petūt, pulmo-
nē & cor. Cor autē tunica circūdat, mēbra uero cōmuniter maiora habet finisue: de me-
dis autē mēbris pēdet, hæc autē de neruis, spina sub uentrē tendūt. Renes uero de neruis
spina & arteria. Cordis autem fons omnibus cognatus est membris. Nam ab eo uena
una per præcordia, iecur, lienem, renes, coxendicē, furā, talū petūt. Altera uero de cor-
de sub iugulas, clauas, alas, caput, nasum, frontē secundū aures, humeros, scapulas, pe-
ctora, uentrem, per cubitum alia per alas, cubitum, talum petūt. Neruorum autē pro-
gnatio pullulatiue de occipitio usq; secundum spinam, coxendicem, pudenda, coxas, suæ

Vertebra

magna.

Sacrum os.

Spina.

Ihylordos.

Ihyocyphos.

Cervicis.

Neruorum.

Costæ.

Pectus.

Claues pe-

ctoris.

Scapulae.

Caput humeri

Nervus tor-

pidus.

Manus, pedis

ceterorumq;

ossa.

Vertebæ.

Costæ.

Semē genitale

suo simile.

Potus quo

tendat.

Gurgulio.

Iecur.

Fel.

Cor.

Renes.

Cordis fons.

Vena.

Nerui.

Nerui.

ras, pedes. Quidam manus petunt, quidam carnes, quidam brachia, quidam aciculam, quidam pollicem petunt, quidam de carnibus ceteros digitos, quidam per scapulas, humeros, pectora, uentrem. Quidam sunt ossium uincula, de pudendis secundum sedem unus, acetabulae unus, super coxam unus, subter genua unus, qui magno nervo commiscetur, pedes & calcem petit, unus aciculam seu radium. Ceterae autem uenae bifariae in renes utrinque diuiduntur quos penetrant, qui cordis formam habent, cauique sunt, quorum causa magnas uenas uerius tendunt, de quibus oriuntur, de his uenae uescicam petit. Potus uero per uenas in renes trahitur, postea per renes tanquam per colum aqua emititur, & ab his in reliqua deditur intestina, quae his proxima sunt. Spongiosum namque ab his iter est in uescicam, ubi percolatur. Iotiumque à sanguine separatur, haecque de causa rutulum est, nec enim uenae aliae quam dictae renes petunt, nec erat aliud, ubi potus collisquaretur, quatenus ego noui & obseruaui. Venae quae circa costas tendunt, sub unamquamque colta sunt non ad caput, sed potius sub eo & ab arteria, quae subter fluens singulis costas deditur. De crassa autem & magna uena, quae de corde uenit, una dextrorsum inclusa recurrit, deinde per medias uertebras una usque ad summas costas proficiscitur, costas aequae sese non dedens, dexteris & sinistris diuisa, sed tamen pares & aquas uenulas praebet, supra quidem in dexteris scinditur. Secundum autem utranque clauis iugulue partem duae uenae supra, duae subter pectus eunt, quae partim dextera, partim sinistra distribuuntur & diuiduntur, duae quidem collum magis petunt, duae uero cor, quae partim dextera partim sinistra subter costas distribuuntur, donec illi quae de corde recurrit, commisceantur. Quae uero sanguinolenta est, propterea ab arteria separatur, quoniam subtilis & alta hoc loco est, cum per cor transeat, & subter costas. Quae uero sanguinolenta est & haemorrhous, magna & crassa dicitur uena, uertebris rursus sese dedit, hucque tendit & haeret, nec pendet, sublimisue est, sicuti quae supra est cum per eam transeat. Praeterea secundum lumbos, supra est arteria, subter autem uena sanguinolenta, quae de iecore per praecordia transit, sublimis, dextera cordis simplex fertur clauis usque, praeterquam quatenus cordi miscetur, communicatur, diuisa & fluitans in ipso, partim cordis sinu & uentriculo petit, postea de corde parte sinistra secundum spinam simplex residet. Quae ad superiores corporis partes recurrit usque ad costas, scissionsque à sese facit, & habet profundas secundum singulas costas, secundum naturam quae ad pectoris curuaturam & connexionem usque tendunt, & dextera & sinistra, rectiusque eius in uertebris magis est, & redit quam arteriae tenor tonusue, seu robusta pars est uenae, quae de iecore uenit. Cordis uero partem inferiorem uerius, tenor rectus de ea magis in uertebris est, quam arteriae tenor. Tenor autem alius secundum cor est, praecordiorum partes inferiores uerius conuertitur ad spinam, aliaiora & conexa, hinc singulae scissions in rectum superferuntur, per ossa carnesque cedentes inter sese repellentesue. Crassa uero & magna uenae sic habent & sitae sunt. De oculo secundum cilium per tergum, secundum pulmonem sub pectus una transit, de dextro quidem in sinistram una, de sinistro autem in dextrum altera: quae uero de sinistro per iecur in renem testemque descendit, quibus uenis & os & pudenda completuntur. De mamma uero dextra in sinistram coxendicem & crus una deuenit, de sinistra autem in dexteram partes altera. Dexter autem oculus de sinistro suscipit, testisque similiter de dextro sinistram, & de sinistro dexter uenam suscipit. Crassissima quidem uenae, maximaeque, naturaliter sic digeruntur. Quatuor praeterea uenarum paria sunt in corpore, quarum aliqua de capitis parte posteriore foras per ceruicem secundum spinam hinc & hinc in coxendices & crura deueniunt, postea per tibias, foras in talos & pedes descendunt. Sanguinis ergo miliones, tergi coxendicis dolore, de poplite taloque foras fieri oportet. Secundae autem uenae de capite secundum aures per ceruicem, quae iugulae res dicuntur, parte inferiore secundum spinam utrinque, secundum lumbos in testes coxaeque, poplitumque partes exteriores, per tibias deinde, talesque interiores pedesque feruntur. Lumborum ergo restitumque dolore, sanguinem de poplitibus talisque interioribus mitto. Tertiae autem uenae de temporibus per ceruicem in scapulas, deinde simul in pulmonem deferuntur, perueniuntque, quarum una de dextris sinistra sub mamma lienem renemque petit,

de capitis parte. hoc sententia non est hippocrati. sed ab aliis conuata ut dicit Galenus. de uenerum. pag. 69. 70. qui etiam uide in cometa. 2. libris de humorum natura. p. 64. si sine. et hippocrati. ibi. supra. 137. et uide pag. 72.

petit, contrā altera, sed utraque in podice finiunt. Quartae autem uenae de capitis parte anteriore, oculorumque sub collum clauisque, postea de brachiorum parte superiore sub confluxuras, deinde per cubitos, & radios, manuumque iuncturas digitos petiit, deinde rursus de digitis per manuum uolas, per cubitorumque flexuras, brachiorumque partem subteriore, alas costasque superiore parte petiit, quarum una lienem petiit, iecur altera, postea super uentrem utraque in pudendis finiunt. Crassae quidem & magnae uenae sic suapte natura digeruntur. Plurimae praeterea uenae multifariaeque de uentriculo per corpus digeruntur, per quas nutrimentū corpori subministratur. De crassis praeterea & magnis uenis petiit uentriculum, corpusque reliquum uenulae quaedam partim extra, partim intra, quae inter se se comunicant, deduntque: quae extra sunt, interioribus: quae intra, exterioribus. Sanguis ergo per hos modos mittatur, studendumque est, & danda opera, uti procul a loco dolore affecto, sanguinisque coactione, uena perturbatur, sic enim magna mutatio subito non fiet, consuetudinemque mutabis, ne amplius eo loco sanguis coeat. Hepatis autē uena subter uertebbras, renes, magnā uertebrae petiit, deinde sublimis per praecordia, cor. Quaedā alia recta clauis petiit, quaedā deinde collum, quaedā scapulas, quaedam subter flexa secundū uertebbras costasque declinat: de sinistris quidem una secundū clauis, de dextris uero locū eius quendā una, alia utrinque reflexa, alia paulo inferius flexa, quo illa deficit costis se dedit, donec uenae, quae de corde ipso ueniūt, occurrat. Dextra superflexa, subterque reflexa uertebbras petiit, donec peruenit unde cecepit tolli, se se costis dedens, ceterisque omnibus hinc & hinc scissionses secundū unāquamque se se dedens, cum una sit, de corde quidem in sinistris locum quendam magis petiit, postea sub arteria donec absumatur, descendit, unde hepatitis uena se se fustulit. Prius tamen quā cō perueniat, secundum duas postremas costas bifariam diuiditur, quaedam hinc, & hinc quaedam uertebbras petens consumitur, quaedam recta per clauis tendens supra arteriam transit & est, de hacque, quemadmodū ea quae secundū lumbos sub arteriam transit, de hacque in iecur prorumpit, quaedam portas primas uero iecoris partes fibrarum lobōne, quaedam ab hac alio prorumpit, paulumque subter praecordia, quae suapte natura iecori coherent, nec facile separantur. Duae praeterea uenae de clauibus mouentur, quaedam hinc & hinc sub pectus, pectinem petunt, quod de hinc nondum noui: praecordia uero secundum uertebbras, quae costis committitur, qua ren de arteria hac reuoluitur. Arteriae uero de hoc hinc & hinc manant, quae modum arteriarum habent, hacque de corde recurrit hepatitis uena committitur, & finem facit. De qua per praecordia duae maxime altae hinc & hinc feruntur, quae multifariam per praecordia diuiduntur, circūque haec sunt & commiscetur: supra uero praecordia magis haec parent. Duo uero crassiores, siue nerui de cerebro sub os magnae uertebrae superne magis stomachum uersus, de utraque arteriae parte praeteriens, uterque se se in it & committitur, misceturque unī similis: postea uertebrae praecordiaque hic connectuntur finiuntque tanquam indiscrēti, de hacque connexionē iecur lienemque uersus tendere uidentur. Tenor autē & tonus altus, neruus uero de utraque uertebrae parte, quae secundum clauem sunt, per spinam tendit ex obliquo uertebrae, qui costis sicuti uenae, deditur & distribuitur. Quidā ad lactes me sententia rōne per praecordia mihi tendere uidentur, ubi ipsae desinunt & deficiunt. Praecordia rursus unde manant & prorumpunt, quia continua haec & connexa sunt secundum & per medium sub arteriam, reliquum secundum uertebbras, sicuti uenae, deditur, donec in sacrum os podicē uenae euntes consumuntur. Ossa quidem corpori statum, rectitudinem, habitum, formam & speciem praebent & praesant: nerui uero flexionē, contensionem, distensionemque: carnes uero cutisque colligationem, contentionē, continentiamque omnium. Venae per corpus sparsae diffusaeque spiritum, fluctationem fluoremque, motum & agitationē praebent. Multae uero de una pullulant, quae unde incipiat, & ubi finiat, nescio, nam ducto factioe circulo principium non reperitur. Cuius germina, pullulationes & stolones unde tollantur & initium sumant, corporisque ubi finiant, & una his utri concors sit, quibusque locis digeratur, differtabo. Capite quidem medio per transversum uenula una lata, tenuis, sanguinis non multū circūiacet & inest, cerebroque secundum futuras harmoniasque multae tenues uenulae radiauntur & insitae sunt, circaque caput

Quarta

Plurimae praeterea uenae de his manant.

Qui sanguis mittatur.

Hepatis uena, quae supra arteriam transit, quae citat legat. 6. de coe pag. 80. 30.

Venerit diffinitio uerit.

Atque Hippocratis Arteriae.

Tenores. nervos.

Praecordia. Tonus altus.

Quid ossa, nerui, caro, cutis, uena, corpori praesent.

Vena capitis. Capitis uenae. Quadripertite.

uenda uenulas spinā uersus tendentes, ut precipitat & cogit, quas uero non precipitat, tanquam cucurbitula ad sese trahit, uenaeque superiori dedit. De ceteris autem corporis membris & partibus in hanc stillant & colliguntur: plurimū uero, sicuti dictum est, de medulla cōgregatur. Propterea cōiunctis uoluptas accedit, quod cum hac uena feminis genitalis, suberuenti, spiritalis plena est, per id tempus calefit, propellit, subterque semine fluente, quae in sese insunt cōstringit: spiritus uero qui inest, praesensque uis caliditasque, uenularumque undique continēs curfus pruritum titillatimue iniecit & intus creat. Vena autem, quae per sese pullulat, perque inter scapulum iugulam secundum spinam transit, sparsa multis uenulis costas uertebraeque implicat, per carnesque alternatim condensatur, uti nutrit & sanguinaria sit, quae secundum nates transit, per musculum sub coxam debaccharur & subferuet. Secundū uero nates in coxae acetabulo secundum caput uena perforatur, quae coxae femoriue respirationē praebet, ultra coxam secundum genu flexionem & poplitem uersus. Alterā uero secundū inguen multiradicem demittit, tractatūque difficit. Quae uero per musculū tendit, circa genu spargitur, perque tibialis ossis summā partem, uenam in fistulae formā redigit, quae medullā nutrit, perque tibialis ossis partem inferiorem uehitur, secundum pedis colligationem & connexionem. Quae uero per genu patellā epigunitidosue, partemque superiorem ad interiora per tibiae musculum feruida difficitur & explicatur, crassa sanguinariaque, per tali partem interiorē transit, hicque circa talum, neruumque uenas indiscriminatas cōtrahit, quae subter tali pedemque currit, hicque perplicata sub pollice sistitur, duplicemque sanguinaria uenam supeme sub cutē de talo cōflectit, crassifecta que cōparet secundū tali interiora, supraque distribuitur secundum surae radiū oppositum: secundum uero suram uti fundam facit, hinc reliquum secundum genu interiora tendit, superiacit & genu patellae & epigunitidos uenas, secundumque genu patellae & epigunitidos interiora super cauum cōplicat uenā, quam si quis uellicet, statim biliosam sanie conducit et emittit, quae secundū interiora cauumque genu prorūpit, multasque cōplicatasque uenas poplitibus dedit: quae uero hinc tendit, sub coxae nervos transeunt, radicemque in testēs & anum iaciunt, circaque sacrum os extenuantur, in unumque redactae circūdantur. Quae uero peruenit & transit secundū genu partē interiorē supra secundū coxae interiora tendit in inguen, & per coxendicē ultra spinā uersus lumbū extra habēs, crassa, lata, sanguinaria supra eructat in iecur, per carnesque, sanguinariam partē perfans renē continet dextrā iecinoris fibrā uersus, quae sub iecinoris partē diuisa crassam uenā uersus scinditur. Sin autē subaccēsa partē crassiorē iecinoris uersus, quae fel est siue chole cū radicibus multis per iecur ramulos mittēs, pars eius per interiora uehitur. Duae autē uenae inter duas latiores fibras explicatur, Quarū una per uertices summāsue partes, & cutē umbilico detenta deducitur: altera uero premēs spinam renemque in uesciā pudendāque prorūpit, ancorasue facit, de coxendice incipiens in pectine finit. Multae praeterea uenae per costas uertebraeque pererrant, quae spinam anuli modo perneunt, proiecturasque & agnationes, per easque sanguinē emittunt, uertremque & intestina peruolant. Quaedā de pectine in mamas, guttur, humerorū summās partes tendentes dilatantur. Quae uero secundū iecinoris partē crassiorē peruenit, supraque fel in fistulae formā redigit, sub spinā distribuitur, per praecordia transit. Vena autē, quae de sinistra mouetur, cetera quidē naturā eandē cōfirmat radicatur, quam ea quae de dextris in sinistra tendit, iecur petens nō eijcit, sed in liene figitur secundū eius caput, quod in eius parte crassa est, deinde penetrat araneolā, lienisque sanguinarias uenas. totus autē hic ex omēto tollitur, suisque uenulis sanguinariū reddit. Quae uero de lienis capite in spinā mittuntur, per praecordia tendit, hinc uero dextra sinistraque sub pulmonē peruoluuntur: sanguinaria uero sub eum tendunt, & in eū reuehantur. Quae autē pauci sanguinis & tenues sunt, de pulmone per interiora eūtes, cū ille suapte natura rarus sit, cor petūt, utpote ab eo emittat, circa eius aures cōpescuntur, et in eius caua sinūsue interiores desinunt, prioresque & hae in ipsum prorūpunt: meatus em angustia sistitur, uti de toto corpore fibras habeat. Propterea corporis totius sensus circa pectus est potissimus, colorūque mutationes sunt, uenas hoc cōstringere laxanteque. Cū quidē laxas, colores rubri, boni, nitidi & totius cur in pectus lucētes sūt; cū uero stringit, lutei, pallidi, liuidi, quos permutat, prout cuique adlūnt, fiore sit.

*Voluptas co-
cibus qui fiat. Nō de hie*

*Venerū diuer-
sa distributio.*

Fel cholae.

fel.

*vena quae de si-
nistra dextra*

tendit.

Lien.

Cordis aures.

sejus corporis

si luxatio non
est, quoniam si
est, non potest
esse, nisi sit
luxatio, et ab
illa non videtur
esse, et ab alia
non videtur.

Luxatio maxil-
lae.

Axillae quidem saepius conuelluntur & restituuntur, sed rarius luxant & excidunt, maximeque ipsae luxant & excidunt, qui multum hiant: nam nisi quis valde hiet, non excidit. Quod propterea cadit, quoniam nervi qui utrinque colligant, uel laxantur, qui non concedunt luxatque uel altera, uel utraque, quod maxilla inferior monstrat. Si tantum altera luxauit, dentes inter se se tortuose non respondent, nec conueniunt: nam contrario modo uertitur, quam qua luxauit, nec dentes conuenire possunt. Sin autem utraque luxauerint, quod denticulorum extremitates inter se se respondent & conueniunt: minus enim tortuose sunt, quod denticulorum extremitates monstrant: superiores enim inferioribus recta non respondent. Si utraque ergo luxauerint, statimque non reponantur, decimani hi potissimum pereunt. Continua enim febre, somnus lento & tardo marcore, capitisque grauedine premuntur & corripuntur: musculi enim hi tales sunt, uti tenduntur, uenterque citatur, pauca puraque demittit. Sin autem uomant, eadem uomunt, siquidem altera luxauit, minus laedit: similique modo utraque reponuntur. Caput quidem hominis, uel iacentis, uel sedentis quis praedico, medicus utraque maxillas manu utraque capito intus & extra, aliquantisper tractato, deinde recta retrorsum trudit, corpusque commouet & agitato: lenibus curato, sita, sita, forma, mentis resumptione, lenitione & allevatione uitior: nam haec ad hanc repositionem faciunt.

Qui maxilla
reponatur.

Humeri luxatio.

Humerus autem subter & infra luxat & excidit: nam aliter nondum audiui, tamen quibusdam uidetur & ante luxare. Quorum carnes, quae circa hunc articulum sunt, emaciuntur minuanturque propter naturam. Quod per hyemem boues, qui macilentissimi sunt patiuntur, magis enim macilentissimi luxat, sicque & gracilibus, quin & ipsi, qui hudos sine inflammatione hos articulos habent: haec enim contumescere facit: qui uero boues reaptant, errant & falluntur, quoniam ob usum & necessitatem, quemadmodum crure bos utatur & iacet, nos later. Quodque hoc commune sit boui cum homine, situmque & formam eandem habeat homo & boues, quodque boues per hyemem macilentissimi sunt, Homericum illud testimonio sit. Quicumque ergo humerum in alam luxauerunt, cubitus his ab ala discedit & latere, distorqueturque, brachiumque ad aurem tollere non possunt, si quaque tollere & agere conantur, non possunt, quibus quidem repositus non fuit. Quibus autem maxime luxat & excidit, & quomodo habeant, dictum est. Quibus uero per ortum luxauit, ossa huic proxima corripuntur breuioraue redduntur, quod & Anci Galiangones patiuntur, quibus & cubitus & manus corripitur, quaeque proxima sunt emaciuntur & excarnantur: superiora uero nihil minuantur. Quae uero contra luxationem sunt, & quae adolefendo crescerent, maxime minuantur. Minus uero cuidam eorum, qui sub ortu luxauerunt, minuantur, agnataque his minus alta & profunda fiunt secundum articulos: sed recens genitis secundum humerum maxime protuberat, uti luxata uideantur. Sin autem iam adultis luxauit, ossa non minuantur: nam alia non habent, quae simul aequae crescant et augeantur, sed carnes minuantur, quae singulis diebus & augentur & minuantur, & per aetates, & in quas coguntur & posita sunt formas. Signum praeterea est, humeri summum reuulsam & cauum, quoniam cum humeri summum reuulsam est, cauum etiam est, quod putant brachium luxasse & excidisse. Caput autem eius sub ala comparet: nam tollere non possunt, neque hac & illac agere similiter & humerus alter monstrat, cuius haec sunt repositiones. Pugnum sub ala dato, caput in superiora propellito: manu autem in pectus deducito, sed & retrorsum circumagito, tutius uti utrinque statuatur. Quin & capite quidem ad humeri summum, manu uero sub ala dato, caput brachium subtrudito. Cubitum etiam genibus propellito, uel pro genibus cubitum alterum adigito, sicuti prius peragito, uel sub humerum sedeto, tumque humerum alae supposito, uel calce, cum alam compleueris, protrudito, dextra dexterum, sinistra sinistra supposito, uel pistilla, uel quid simile, uel tabella spatulae lignae capite rotundo manum usque distendatur subligeturque, uel scalam, eiusque paxillum subter dato. Cura etiam, status, formae, brachium ad costas dato, manus summam ad humerum non laesum, deinde superligato, resumitotque & quiescito. Si uero non reponatur, humeri summum emaciatur & extenuatur. Cum autem humeri summum conuulsam est, luxati specie praebetur, nihil

Humeri luxati
repositio.

bet, nihil tamē minuitur & priuatur. Sin autem restitatur, status formæ eadem, quæ & luxato datur, curatioq; superligatio, resumptio, cessatio, linitio de lege morcæ, seu cōsuetudine, Cubiti autem articulus cum luxauit, costas uersus uel foras spectat, si co-
 stas uersus, pars eius acuta in brachij cauo remanet: quod cū est, recta distēdō, quodq; *Cubiti luxati reaptio.*
 prominet, retrudito. Cum autē hac uel illac penitus luxauit, quā brachium cōmittitur, *Cubiti reaptatio.*
 distēdō superligatioq; : sic enim pars curua tortuosæ uel cubiti non prohibebit. Potissimum uero hīc costas uersus luxat prolabitur, quod cum est, dirigito, caputq; ne coram tangat, plurimū abducto, sublimēq; & alte circumagito, circumflectitoq; statim recta ne cogito, simulq; contra trūdito, & in utranq; sedē locū uel perpellito. Simulq; contulerit cubitū flectere partim supine, partim decliue, curatio hac est, status modus uel, seu forma hæc. Manus summū altius paulō, quā cubitum statuto, brachiū autem costas ad mouero: sic enim resumptio, positio, natura, unctio & usus in cōmuni facile feruntur: siquidem non male coalescet calefcitue, celeriter enim coalescit calefcitue. Medela uero linteis fascijsq; secundum morem & legem articulare rit, celeriterq; superligato: nam cubitus ualde citō recrudescit & rebellat: si febris cum dolore, astu, uomitu bilioso superaccessit. Cubiti præterea articulus torpedine retro luxat, secundo autē loco & ante curatio eadem adhibetur. Cum autem retrorsum luxauit, distēdō, signum est, cum distēdere non potest. Cum ante luxauit, flectere curareq; non potest: quid durum conuoluntumq; huic apponito, circaq; hoc subita distēdōne flectito. Signū autem ossium distētiæ & luxationis est, cum uena brachij tangēti diuisa sentitur: hæc autem celeriter coalescunt & ferruminantur. Qui uero per ortum luxarunt, ossa hīs sub latione cubito proxima multo breuiora redduntur, manus secundo loco, tertio digitorū. Humerus autē brachiumq; ualidiora propter nutrimentū sunt. Manus altera propter usum & opera multo ualidior est: siquidem foras luxauit, intus: sin autē introrsum, caro minuitur semper contrā quā luxauit & excidit. Cubitus si foras introrsum uel luxauit, subito & agili statu formæ, cubitoq; cōmuni distēdatur brachiū uersus & alam, cui quid molle subdito, mitellaq; suscipito, & de collo suspendito. Secundū autem articulum de eōue quid graue suspēdō, manibusq; cogito retrudito uel & cooprato: subleuato autē articulo repositōue, deductiones & cooprations plantis, & uolis manū fiant, quæ simul & in distēdōne, & in cæteris facito. Si uero retrorsum luxauerit, cōflectim distēdō, manibusq; dirigito & cooprato, simulq; & in directione distēdōneq; & in cæteris hæc facito. Sin autem antorsum exciderit, linteum fasciæ uel satis magnam multumq; circumducto cōflectitoq; simulq; dirigito. Sin autē in alterutram partem delirauerit, cum direxeris, simul utraq; facito. Curationis autem & medelæ commune est itatus, habitus, forma modusue, seu schema & superligationē cōmuni distēdōne cuncta redire & reponi possunt. Quædā præterea repositiones & infectiones subleuādo reponunt, quædam circumagendo, quædam distēdendo, quæ pro modo & forma luxationum & excessionum hæc uel illac celeriter adhibeantur. Manus autem articulus uel introrsum, uel foras luxat. Signa uero parent: siquidē introrsum luxauit, digitos flectere nequeat: si uero foras, cōtendere distēdere. Qui modus uterq; manu super mēsam tabellam uel posita reaptatur, digitosq; capiēdo partim tendito, partim retēdō, quoq; prominet, simul uola calefcitue trūdito: sin autē supra uel subter luxauit, secundū alterum os quid molle cumulatū supponito, siquidem supra manum, conuertito: sin autem infra subterue, resupinato. Medela uero linteis & fascijs peragitur. Tota quinetiam manus uel intrō uel foras, uel hac uel illac prolabitur, sed intrō potissimū. Quandoq; & proiectura processus uel mouetur & luxat, quandoq; et alterū os distat. Hīs ualida cōtēctio faciēda & adhibēda est, quodq; prominet trūdito, & alterū retrūdito, duasq; species modusue peragito simul & retro, & in obliquum transuersumue, uel in mēla tabellæ uel manibus uel calce. Quæ uero nō bene reponitur rebellantue, seu relabitur, deformia reduntur, tēpore tamē ad usum ualida sūt. Medela linteis & fascijs perficitur, cū manu & cubito ferulas digitos usq; ponito: quæ in ferulis posita sunt, crebrius quā fracta soluto, perfusioneq; multa uitior, Qui uero per ortū manum luxarū, breuior ea sit, contra-

Cubiti luxati reaptio.
Cubiti reaptatio.

Cubiti luxatio uaria.

Cubiti luxati signum.

Qui per ortū luxarunt quid patiuntur.

Cubitus anconisue uaria luxatio ex coopratio.

Curatio quæ.

Manus luxatio.

Repositio.

Tota manus palmæ uel motus Processus eius.

Concinnatio.

Per ortū luxatio.

hiturue, carniūq; minutio cōtra calum fit. Si iam adulto luxauit, sua magnitudine cōsa permanent. Digni uero luxamentum clarum est, nec scribendum est, quem & quos in mensa tabellāue statutos recta contendito, quodq; prominet tridito. Medela conueniens lineis, fascijs, superligatione peragitur; qui si non reponatur, foras extruberat, cal lumue obducit. Quæ uero per ortum, uel per adulescentiam ossa luxant, sub luxatione contrahuntur & breuiora fiunt, carniūq; diminutio sinūsue contrā maxime, quā quæ casus sit & luxatio. Sin autē adulto luxant ossa, sua magnitudine permanent. Coxæ uero femorisue mēbrum & articulus quatuor modis luxat & excidit, sed plerūq; introrsum, secundo loco foras; cætera uero similiter. Signa commune quidem alterum crus, peculiare uero & propriū moti introrsum hoc est. Caput femoris in uētre sentitur, cum tangitur, dissimiliterq; flectunt, crusq; multo longius uidetur, nisi in medium utraq; agens extendas; nam pes & genu foras spectant. Si uero per ortum, uel per adulescentiam coxa luxauit, contrahitur: tibia uero minus, cæteraq; rata portione, carnes autem foris maxime minuuntur. Qui tardius eriguntur, & sanescunt, cumq; sani sunt, in crus sanum uoluuntur, & excipiuntur: si uero cogantur & conētur uno duobusue bacillis gradiuntur, crusq; subleuant, quod quanto minus est, tanto facilius uehant. Sin autem iam adultis hoc eueniat, ossa quidem permanent, carnes, quemadmodū dictum est, minuuntur. Cum autem uadunt, errabunde & conuolute, sicuti boues, gradiuntur: cumq; coxendice careant, exilchij sint, in sanum crus illa curuantur, quod necessario subit, uti uehat: hoc uero conscendit, uti uehatur: nam uehere nequit, sicuti pede fauciati. Secundum uero sanum crus super eoue, bacillo tortuose & oblique corpori committuntur, contrāue claudicant. Læsum autem, manu super genu posita mutatione uti corpus uehat, cogunt: coxendice uero, si subter utatur, subterq; minus ossa minuuntur, carnes uero magis. Moti autem extra, cōtraria & signa & status sunt, genuq; & pes extra parum spectat & uergit. Quibus autem per ortum, & per adulescentiam hoc euenit, similiter ossa non coagulētur, coxendicēq; similiter non crescit, sed altiore quadam tenus, nec si milititer uitur. Quibus autem foras sine inflammatione crebrius excidit, hi liquidiore, & agiliore humidiorēue crure utuntur: sicuti manus pollex, qui maxime suapte natura excidit. Quibusdam magis uel minus excidit, quibusdam facilius uel difficilius, quibusdam spes est, uel metus celerius excidere: quibusdam sapius excidit, medela huius est. Quibusdam & per ortum, uel adulescentiam, uel morbum, quo potillimū excidit, quibusdam os sideratur læditurue; quidam non omnia patiuntur, minus tamen, quā si introrsum luxet læduntur. Si rite curentur, plano totōuo pede uti gradiantur, nec iactent, multa curatione peragitur. Puerulis uero si non reponantur & negligantur, male afficiuntur: si curentur, iuuantur uti planis rotisue pedibus incedant: minus autem quid emacientur & minuuntur. Quibus autem hæc utraq; ossa sic exciderunt, hi hæc patiuntur, satis quidem carnosius redduntur, præterquā, quod foris declunes exenglutine esse uidentur, coxæq; distorquentur intro, nisi ossa siderentur & lædantur, superiorēue coxendicum parte gibberentur: hi quidē sani degunt, sed corpus non crescit, nisi caput. Quibus autem retro luxauit, signa hæc sunt, molliores ante sunt, sed retro prominet: pes rectus permanet, sed nisi cum dolore conſectere queunt, minimēq; distendere, crusq; his contrahitur, & breuius fit: sed nec popliteum, nec inguen, nisi ualde tollant, distendere, uel flectere queunt. Superior enim articulus in plerisq; dux est, primusq; hic cum ceteris communicat, cum articulis, neruis, musculis, intestinis, uoluis, cæterisq; similibus, coxendicisq; os clunes & nates petere nequit, quiaq; non distēdunt, propterea contrahitur, carnesq; totius cruris in omnibus minuuntur: quibus uero maxime, quōue modo, dictum est. Corporis pars quæq; luxata si agitetur, magis ualet: si non, male habet, nihil dolor, inflammatio febrisq; uetet. Quod præterea foras luxauit, carnemq; cedentem petit, contrahitur, quod autem intro superq; os eminens, granditur & longius fit. Siqui dem adultis non reponatur, curuati in inguina uadunt, poplesq; alter curuatur, pectus uix mouent, manu crus prendunt, cū sine bacillo uadunt: quod si longiusculum sit, non uadunt: & si non uadunt, pusillum quid & breue dimouentur. Carnium autem diminutio ijs, qui

cio ipsi, qui dolent laboratque, luxatioque in priorem partem sit sana parte, rata portione fit. Quibus autem per ortum, uel adolescentiam, uel morbum luxauit, de quibus dictum est, & dicitur, magnopere se afficiuntur propter neruorum & articulorum deficiam, genuque ob id dicta, male habent: quo contractio hi uno uel duobus bacillis gradiuntur; crus uero sanum carnosum satis est propter usum & defatigationem. Quibus autem in anteriorem partem luxauit, contraria signa fiunt: posteriore enim molle est & cauum, ante uero prominuit, crusque hi minime flectitur, sed maxime distenditur, pes rectus est, crus alteri par est, sed calx postrema contractior est. Maxime uero hi dolent, locumque statim in his luxa mentis ualde comprimunt, quoniam coxendix loca precipua premit, quo anteriora distenduntur, nec coalescunt, sed morbosa fiunt, celeriterque tabescunt & senescunt, posteriora uero contrahuntur. Quibus autem adultis ita sic luxauit, calcere recto uadit, quidam non possunt, & si ualde conentur & trahunt, multum procedere: carnes autem & reliqua his non minuuntur, cuius rei motorio & usus causa est. Qui crus totum in posteriore distendunt, erecti ores uadit, modicoque bacillo parte laesa egent. Quibus uero per ortum luxauit, cum adolescenti fuerint, usus qui adultis praestatur; curatis uero negligenter, crus parum distenditur: quamprimum enim articuli recti callum obducunt, carnes autem & ossa rata portione minuuntur & contrahuntur. Coxa uero femorisue luxati communia haec sunt: distensio uehemens & directio, quae uel manibus, uel tabella, uel libramento mochiue fit, quo ad interiora rotundo, lato uero ad exteriora utitor: sed exteriora potissimum sic curato, Quae autem introrsum luxarunt, & uentriculus sub coxa siccam partem datus reduces, cruraque distendes & colligabis, pedibus paululum inter se diuicatis distantibusue; postea sic complexa distendito, eleuato, simulque utraq; dirigito: quod & in priora luxatis, ceterisque satis est: minime uero foras moto, lignique sicut humero luxato manu usque subtenio, quibus intro, ceteris minus. Quae autem uel ante uel retro luxarunt, manu uel pede, uel tabella coges in sua sede manere cum distensione. Genu qui dem cubito facilius restituitur, quia facile plicatur & distenditur, quare luxat facile, reponiturque, luxat quidem saepius intro, quin & foras & retro. Quod si quis citius & uehemens complice, distendat, calcitret, reponat, uel linet globulum in poplite fasciato, circas hunc citò & uehementer genu flectito, & reduces. Quod retro luxatum potissimum reponit: potest & modice tendendo, sicuti cubitus, quod retro luxauit, reponi. Quod uero hac illacue luxauit, complicatio, uel distensio, uel calcitratio reponit: quae potissimum, quod retro prolapsum est, reducit. Quin & modica directio distensioque reponit, sed directio communis est omnibus. Si uero cum retro luxauit, non reponatur, hi flectere nequeunt, quin nec ceteri multum: coxa uero, tibiaque os anterius minuitur: sin autem intro luxauit, magis diuicatur, non exteriora minuuntur: si uero foras, contra magis intro curuatur, sed minus claudicat: crassius enim os uehit & sustinet: quae uero intus sunt, minuuntur. Qui uero sub ortu, uel adolescentia luxauit, sicuti priores afficiuntur rata portione: tali autem ossa luxata, distensionis & directionis uehemētioris utraq; facietis, quam manus egret, quod omnibus commune est. Pedis uero mota uellicataue ossa, sicuti manus ossa sanantur, comunicantiaque in tibia & uellicata si non reponatur, male habent, pedisque sub ortu, uel adolescentia ossa luxata, sicuti ea quae in manu sunt, tractantur. Qui uero de loco altiore deciderunt deficiunt in calcem, uti ossa discutiuntur, uena diffundatur confundanturue, nerui confringantur coeulanturue: quod cum evenit, periculosissimum grauissimumque est. siquidem periculum est, ne hac siderata, maleque affecta omne æuum & uitam, negotium facessant, diuulsaque ossa & distorta, neruique cum his communicantes, & haerentes ne remaneant, si praesertim hac uulnerent, cutemue secent: qualia in coxa, tibiaque ueniunt neruis dissolutis, qui cum his communicant, uel alia negligenti declinatione & re, si praesertim calx pars nigrescat, quod recrudescere rem & rebellare maxime facit. Quandoque & superfleratio, lesio putredoque fit, febrisque pergrauis, tremula, singulosa, mentem quae tangunt, citòque tollunt, magnarumque uenarum liuores & cancri fiunt. Si ergo uero recrudescuntium & rebellantium sunt, si diffusa & sparsa haec sunt, quaeque citata sunt, nigricantia, subdura, subraque. Nam si cum duntia liuescant, periculum est

Luxatio in ortu adolescentis morbo qui trahit.

Luxatio anterior uel posterior or qui differat.

Luxatio per ortum cruris, coxae.

manus, tabella, mochos distendit, dirigitoque.

Luxatio coxae uarie reponitur.

Genu luxatio.

Luxatio horum sub ortu.

Deficere de loco altiore super calcem quid facit.

Curatio qua-
ne nigrescant: si uero suppurulenta, mollia, diffusa & sparsa, quæ liuescunt, sint, uel sublu-
tea molliaq; hæc optima in his omnibus sunt. Medela autē est, si sine febre sint, ueratro
purgare, helleboril facere: si minus, non, sed mullum acrum suauē propinato, morosq;
articulos composito, superligato, multoq; magis hac in fractis facito, plurimisque
lintheis & fuscis uitior, mollioribusque minusque stringito, & premito, plurimāque ca-
lida calcem calumue circumfoueto. Status autem & forma, modusue hic esto. Super-
Pedis luxatio. ligatione calcem nimium ne stringito, sed supra genu deducito, beneque illic com-
posito, ferulis autem tabellisue ne uitior. Cum uero pes luxauit, solus uel cum talo, qui
magis intorsum prolabitur, si non reponatur, cum tempore macilefcit, & extenuatur
luxationis contraria parte: quemadmodum coxendix, femur, coxa tibiāque, qui sicuti
manus iunctura reponitur, sed ualentius distenditur. Medela uero fit, sicuti lex & mo-
dus cæterorum articulorum polciū: minus autem quā manus iunctura, recidit rebel-
larue, si quiescat, cibus quidem minor porrigitur, nam ociantur: quæ uero per ortum
& adolecentiam luxarunt, pari modo sicuti superiora & afficiunt & tractantur. Præte-
Pedis in ortu
rea sub ortu parum luxata quædam dirigi possunt, pedis præsertim obliquitas, cuius
non unus modus est. Medela uero huius, ceratum unguentumue refinofum, multa lin-
luxatio et ob-
tea fasciæque tabella lamellæ plumbea non corpori superligata, subleuatio & resum-
liquitas.
ptio, status & forma concordent. Si uero luxata, fractūue uulnus fecerint & promine-
Que cōcinnē-
ant, melius est non tangere, sed sic ut habent, sinere, tamen ne pendeant, nec cogantur
Si luxatio fra-
stringanturue. Medela uero, piceata medicamenta & unguenta sint, uel penicillis & li-
ctiōne uulne-
ramentis uino tinctis uitior & calidis: nam frigus his omnibus hostile & infensum est.
rens.
Per æstatem uero folijs circumdato, per hyemem succida lana, tegumentū causa, ne li-
nito emplastratōue, neue superligato. Cibus tenuis porrigatur, frigus, pondus, pressio,
strictiōne non necessaria, & uiolenta abesto: status uero, forma, series & ordo necessa-
rius est, contraria uero omnia scito perniciofa his esse: modice uero & negligenter cu-
rata, turpiter & indecenter claudicant. Si uero pes ad pedes & contra pedum usum uer-
tatur, conuellitur & molestat. si quōue aliō uertatur, rata portione uexat, tamen ossa
non multum distant: parum enim denudantur, tenuemque & hūlerationem & cica-
tricem obducūt. Maxima uero horum periculosissima sunt, quæq; maxime supra sunt:
spes uero salutis sola est, si non reponantur, præterquā si secundum digitos manū
que summam sint. Quæ pericula sint, prædicto, reponereque tentato, sed primo secun-
dōue die, si minus, decimo: quarto aut, nullo modo, quæ reponāt, libratiuncula moch-
liscicue sunt. Medela uero sicuti capitis ossa, calor, sed ueratro statim, & cum repositio-
Pedis luxatio
ris, melius est uti. Cæterum scito, si hæc reponantur, si supra superiorēue parte sint, ce-
cum uulnere.
lerime mortem sequi. Pes uero cum sic excessit, dolor neruorum spasimūue, cancer &
gangrena subrepi: si reponatur etenim, quidque horum superueniat, si resistas, spes sa-
lutis est, si qua spes est: nam cum dimittuntur, hæc non fiunt, sed cum tenduntur. Si qua
uero de articulis & ossibus abscessa sunt, non supra, sed uel secundum pedem, uel ma-
num proxime superfunt, nisi statim magno animi deliquio pereant. Medela quæ capi-
tis, & calor. Siderationis quidem, lationis & putrefactionis carniū & in his & in uul-
neribus causa est, sanguinis fluxus remoratus, fracturisque ossium compressus, uinu-
culisque & ligationibus nigritia. Quibusque coxæ pars brachiiue os decidit, & caro
decidit, plurimi tamen superfunt, cæteraque latu facilia accedunt. Quibus autem fra-
Cadit ossa
ctis ossibus carnes subito circum dehiscunt, qua denudata sunt ossa, decidunt, sed tardi-
et carnis.
usculi. Quare sub uulnere sani corporis quid demito, cauentem enim & timentem do-
lor præperimit, simulque cum animi deliquio defectiue multi pereunt. Coxæ quidem
os ex hoc resolutum cum est, die octogesimo decedit: tibia uero cum subtrahitur est, uige-
simo, mediāque eius ossa, sexagesimo: cum uero ex his resoluta sunt, citò tardēue prout
medice pressiones fuerint, cætera uero quæ placide tractantur, ossa eorum non deci-
dunt, caribusque non denudantur. Quare hæc lenius & supeme magis suscipiantur
& tractentur: nam plurima magis formidolosa sunt, quā periculosa, peiora q;. Medela
uero lenis cum tepore sit, cibus optimus & perparcus, periculum sanguinis fluctionis

frigus

frigus adducet. Status autem forma modusque sunt, ne relabantur: deinde subfragula subledimur: puris causa plani subdetur, quaeque his conferant, & cum nigricant. Praeterea sanguinis fluctiones, difficultates intestinorum multae & uehementes per decretorium, sed non multos dies uexant, quamuisque febricitet, cibum tamen non ualde auersantur, quos tunc nihil euacuat. Vertebrae autem luxatio, gibberositasue introrsum mortificatio est: loci enim prohibet, torporemque adducit, quae uero harum foras plurimum luxant, minus laedunt, quam quae concussae non prominent, sibi enim ipsis decernunt: sed illae plurimum corpus uexant, praesertim si loca praecipua & periculosa molester, quales sunt costae, quae fractae si sunt, febricitant, sputum sanguinis, sideratione, putrefactioneque, & laesione adducunt, siue una sit, siue plures. Quae fractae si non sunt, medela facilis est, si febris non sit, ne uacuato, sed deligato, prout horum lex, ritus, & consuetudo poscit. Callositas autem & ferruminatio diebus uiginti sit: tenerum enim quid est, fungidumque & uescit. Si uero penitus & utrinque fractae, pustulae tuberculae, tussis, pus hos uexant, costae siderantur, laeduntur & putrescunt: singulis enim costis utrinque tenores, neruique tenduntur, qui per omnes eunt. Quae uero per casum comminuntur, minus dirigi possunt, praesertim quae supra praecordia sunt: quibus uero pueris hoc euenit, non coalescunt crescuntque, & augentur simul, sed ueluti caput, manus, crura persistunt. Si uero adulti gibbus fiat, matum statim discunt, sed per tempus aliquod refricant, quo & iunioribus, sed minus male caeueriosisue habet. Sunt tamen qui patientius, & non laboriose ferant, sed hi, qui carnosus & praepingues sunt, sed horum pauci sexagesimum usque annu uiuunt, quin & distorquetur: causa uero cum ceteris est, status schematae, quibus iacent & statuuntur. Quae praenoscantur, nam sanguinem plurimum spumant, purulenti que fiunt. Medicatio uero & medela est, deligatio, sicuti lex horum ritusue & consuetudo poscit: cibus primo perparcus & optimus porrigatur, deinde mollescit, quiescit, fileto, status schematae comoda sunt, uenter subducatur, uenus abesto. Sed quibus sanguis minus cum dolore reddit, quam in fractis confueuit, magis cum temporibus redire solet. Quibus uero mucosum quid relinquitur, cum doloribus submonet. Medela, perussio os usque non ipsum & idem. Si uero quid medio loco relinquitur, nec transfuratur, siue superna tantum parte sideratio, laesio putredine sequitur. Quae cuncta dicuntur, quae penetrant, uidentur non uerbis, cibaria, pocula, tepor, frigus, status, schematae, quodque medicamenta quaedam sicca sunt, quaedam humida si quidaue, quaedam burra rubraue, quaedam alba, quaedam nigra, quaedam aspera super uulnus, cibusque similiter. Lex modusue repositionis directionisque est, libra mochlosue, cuculneolus spheniscusue, succula hyponosue seu asellus hyponiscusue, qui reducit, libra uero adducit. Quae uero reponenda dirigendaue sunt, distendito, status schematae, quod manura coalituraque sunt, trudit, quodque luxauit & excidit, eo pellito unde luxauit & excidit, quod uel manibus uel subleuamento, uel succulis, uel circa quid perages: manibus quidem recte singulas partes tractabis, manus iuncturam cubitumque, manus quidem iuncturam, cubiti recta satis est pellere: cubiti uero brachii uersus flectere & curuare, uti secundum brachii consistat, quod per manum subtenitur. Dignos autem uel manus, uel pedis his similiter coaptato, manusque iuncturae, eiusque protuberatione uti emineat, curato, truditque & retrudito: cetera quidem satis est manibus pellere. Quae uero prominent, calce, uel manus palma in sua sede pellito super aliqua re posita, dum sub eo quod prominet, quis mollis conueniens globulus sit. Parte autem altera quis peritus & prudens minister retro & subter pellito, seu intro seu foras exciderit. Quae uero tortuose & oblique luxauerint, propellito repellitoque retrorsum & in utramque partem: quae uero prominent & extuberant introrsum, nec sternimentum, nec tussis, nec uentus flatibusue, nec cucurbitula laudabiliter reducet. Quare constitutione distentionisque quadam opus est, deceptio tamen haec erroris potest inesse, quod luxatis uertebrae quodam opus est, deceptio tamen haec erroris potest inesse, quod luxatis uertebrae propter incuruamenta, praedicta foreque uidentur introrsum luxasse, quae facile reducuntur, celeriterque coalescunt. Quae uero foras prolabantur, partim supra, partim subter contrario modo per pedes distenduntur, quae coactio reductione cum distentione sit, uel sede, uel tabella, uel pede. Quae uero haec uel illae luxauerint, si qua distentio, status schematae adhibeatur, facile reducuntur

Luxatio uertebrae
introrsum
sua peior est, uide pag.

Costarum lesio.

Hic in pueris.

Spine protuberatio.

Sexagesimum annu pingues non excedit.

Quibus ignis datur.

Diversitas nutritus, medicamentorumque. Quae luxata reponant.

Qui luxata tractantur.

Tortuose oblique luxatio.

Vertebrae luxatio.

Quae luxata reponant.

& coalescunt. Peculiarisq; nutritatus, cuncta præterea sint accommodata, quæ necessa-
ria sunt, lata, lenia, ualida, peculiaria, pannisq; ualidioribus non prius conuoluantur,
quàm parentur, cuncta coactionibus repositionibusq; necessaria, commensa longitudi-
ne, latitudine, & altitudine, sicuti cum distentio coxæ peragitur, secundum talum uti di-
stendatur & ligetur, supraq; genu. Hæc quidem eodem distendito, latera & lumbos se-
cundum alas, aqualiculum, pectinem, femur, coxam distendito. Quædam per media fe-
mina & principia, hoc quidem in pectus, hoc autem in tergum distendito. Quædam
per omnia subtendito, commodato, contendito, uel ad alsem pistillo similem, uel succu-
lam asellumæ. Si uero hæc in lecto facias, pedes uersus solum firmato, pedem uero le-
uati alterum cum altero, ligno ualido transuerso connectito: superiora autem ad alsem
pistillo similem confirmato & distendito, uel modiolos retæ, in hisq; assiculos confir-
mato, uel scalam, & utrinq; tridito & pellito. Sed hoc commune est, tabella sumitur sex-
cubitos longa, duos lata, palmum crassa, quæ planum asellum succulamue habeat utrin-
que, per mediumq; columella canaliculue gradatim incisi & læuigati figantur cautur-
ue. Qui ad ligni substragulum rata portione commensu respondeant, quorum incitura
latæ & altæ digitos quatuor sint, quemadmodum in torculari fit, tantumq; intermitta-
tur, quantum librari, dimoueri, & dirigi possit. Tabella uero hæc quadratum equum fo-
ramenue per medium habeat, columella uti stet figuratq; in eo, quæ inter femina pro-
mineat, cumq; librabitur, motabitur, distendetur, subterlabi prohibeat, tabellæq; huius
postrema loco aliquo, uel pariete defigito & confirmato, cumq; super hæc quid recon-
cinnabis, quid molle, quod reconcinnandis cõueniat, subternito. Quibus autem os pa-
lati subfedit, media naris his deprimitur. Quibus caluaria capitisue os deprimitur fran-
giturue casu, uel re aliqua incussa sine uulnere, de capite & eius uulnere horum nonnul-
lis quædam acria fauces, iecur, pulmonemq; perunt. Signa uero permutationum & ca-
sum patent, quæ, qui, quantum hæc inter se differant, quibusq; coxendicis acetabulis
tum dimotum circumfractumue est, neruulusq; eius diuulsus, quibusq; manus prominen-
tia & proiectura dimota & fracta est, quibusq; & qui, quæq; unum uel duo, quorû duo
sunt, quibusq; pericula, spesq; bonæ uel malæ, quibusq; & quâdo mala malignitasue
sunt, quibusq; mortis, salutisq; certæ nō certæ ue, quæq; reponēda, manue tractāda, & curāda sunt, &
quæ non, & quando & quando non. Super his spes, pericula, quæ, quando manu curan-
da & tractanda, per ortumq; luxata, quæ crescēt, quæ non, quæ citius, quæ tardius, quæ
clauda & læsa remanebunt, qui & qui non, & cur, quodq; minuetur, cur, & qui, & qui
non, quæq; luxata fractaue citius tardiusue coalescant, quæq; distorquentur, superextu-
berantq; horumq; remedia, quibus hucera statim, uel postea sūt, quibusq; ossa minus
luxata & fracta sunt, quibus plus, quibus magis & minus minuētur, quibus luxata & fra-
cta plus minusue prominēt, quibus minuūtur, quibus nō, quibus luxata fractaue exeūt,
quæq; magis, quæ luxarūt ossa, uel articuli, quibus ferruminātur, & calli obducūt & ex-
tuberāt, quibus nō: quibus uidētur, quibus putātur, & cur. Quæq; ad passiones, quæq;
ad medicamēta medicādāq; pertinēt, scire oportet. Quibus legibus modisue legitimis
peragantur distentio, directio, fricatio, laxatio, ligatio, preparatio, superligatio, refum-
ptio, positio, status schemæue, rēpora, nutritatus diætæ ue: quæ uelca & tenerrima sunt,
statim coalescunt, contraria uero contra distortiones curuationesue sine carne, sine ner-
uis. Quod repositum est, multo propius loco est unde luxauit, quàm quod repositum
nō est. Nerui, qui continēter mouentur & agitantur, quiq; in humido & molli loco sunt,
magis cōcedunt, lenescūt, & mollescūt, quàm qui cōrā. Quod luxauit, si confestim res-
ponatur, optimū est: si uero febriat, ne reponito, nec quartana, quintana autē, minime.
Cubitiū, cunctaq; torporē faciētia quàm celerime si reponas, optimū est, cū inflamatio
cessat. Conuulsa uel nerui, uel cartilaginea, uel proiecturæ supereminētia ue, uel distan-
tia separatæue secūdi suā naturā, similiaq; quæadmodū prius fuerāt, restitui nō possunt:
calli em statim obducūt & extuberāt, tamē uis cōseruatur, & remanet plurimis. Quæ
postrema sunt, facile & luxāt & reponūtur, quæ facile luxāt nō inflāmantur. Quæ nō ca-
lescūt nō inflāmanturue, malèq; curātur, rursus luxāt, quæ statu formæue, siue modo cō-

sucto

Cum in lecto
luxata reponi-
tur quid agas.
Tabella recon-
cinnatoria.

Tabella hæc qui
concinnetur.

Palati dimoti
signa.

Causaria com-
pressa cõminu-
tate sine uul-
nere.

Quæ in his me-
dico præstāda
sunt uide.

Qui medicum
agit hæc per-
spiciat.

*Status schemæ
sive variatio.*

formam, schemæ in ocio naturalē, aliam in negotio, dextræq; manus altā, sinistræ altā formam naturalem. Quemadmodum si contingat libeatue sic coparare, status alius. forma & figura, schemæ iaculatoris est, funditoris alius, lapidem emittentis alius, pugilis alius, quiescentis alius, nō quiescentis & negotiatis alius. Quaecumq; alias quis artes inueniat & proponat, quarum status, figura formæ naturalis manuum non sit idem. Nā in unaquaq; arte manum quicq; ad opus, quod facere uult, conformat & accommodat. Sagittariam autem & arcum exercenti tenentue, par est, statum hunc & potiore esse, quam manus alterius, nam brachij differtio in cubiti principio & fundamento statu hoc confirmatur & consulcitur, cubitiq; & brachij ossa dirigit, totum robur uti in his sit, & articuli & iuncturæ reflexio statu hoc & schemate reflectatur. Par igitur est locum hunc sic maxime rigidum fore, & non flecti, sed distendi, nec cessurum, cumq; manus dextra chordam & neruum attrahit, plurimum sic attrahet, emittetq; de solidissimo & firmissimo, in unumq; coacto & contracto arcu, nam his sagittarum emissionibus, uehementius, ualidius, celerius, & longius emittitur. Quare deligatio sagittariaq; nihil commune habent, sic enim deligatam manum tenere, multos alios dolores quam uulneris daret. Qui si flectere mander, nec ossa, nec nerui, nec carnes statu eodem schemate consistant, sed ligatione uicta & superata transmutetur aliò, quare sagittaria in his quid utilitatis habeat nō uideo. Sed fortasse nō erret, qui sapientiā, sciētā, & peritiā præ se fert, si læsum & uulneratū, manū ad pectus dare mander, & præbere, cōtinereq;. Medicorū alius præterea manū resupinabat, sicq; distendebat, & deligabat ratus hoc esse naturale corpore, & colore eius coniectās, & ossa ratus secundū naturam sic stare & esse, quoniā os quod est secundum manus articulum, prominere uidetur: uel quoniam paruus digitus ita & est recta eius ossis, quo homines cubitum metiuntur. Testimoniaq; hæc adducebat, & argumenta, quod secundum naturā, naturaliterue sic stant & habent, diceretq; uerum & bene uidebatur. Sed hoc quidem non sic habet: manus enim resupinata si distendatur, summo opere dolebit. quod quicq; facile deprehēdat, si manum suam sic distendat, quā dolorifica sit hæc forma, & status schemæ perspiciet. Siquidem & uir minor uiribus, maioribus præditum si prehēdat suis manibus, facile quō uelit, agat, quorumq; cubitus sic resupinatus torqueatur & frangatur, nec, si manu ea gladium teneat, eo utetur, tam uolenta hæc forma & status est. quod si quis hæc forma & statu deliger, sinatq;, magis dolebit, magisq; si sic iaceat, uel urat: qui si manū flectat, mīsculos, ossa que statum alium & formam necesse est sumere & habere, quæ in hoc statu & forma præter alia detrimenta nesciuit. Nam os quod secundum manus articulum prominēt, digitum paruū recta spectat, qui cubitum: quod autem in conflexione est, quo homines cubitum metiuntur, brachij caput est. hic autem idem os, & hoc et illud esse putauit. Cubitus anconæ qui uocatur, ossi illi idem est, respondētue, quo firmamur, & excipimur. Sic igitur manum resupinatam habenti tenentq;, hoc idem os distortū uidetur & est: hoc autem & illud, quo nerui de digitis articuloq; manus, per interiorē partem tendunt, præsertim sic resupinatā manum tenenti distorquetur, qui nerui brachij os petunt, cubitus unde mensuratur & auspicatur, tot & tales horum sunt errores manus naturæ, & ignorationes. Quod ego gnarus, manū fractā si quis distendat, os quidē paruū digitū quod in cubitū anconæ recta tendit, dirigere suadeo & mando. Nā sic nerui, qui de manus articulo & iunctura brachij petūt, dirigent, manusq; sic locata et resumpta statu eodē & simili erit, quo deligata, sineq; dolore gradietur, iacebit, quiescet. Quare hominē in clara luce locato, uti os, qd̄ prominēt, excessit, fractūq; est, in distentione manū tractantē non lateat, cū satis distentum erit, peritū em̄, cum manum & os excedens, tanget, non latebit. Cubiti quidem ossium, nisi utraq; fracta sint, medela facilis est. Sin autem superius os uulneratum & fractum sit, quamuis crassius sit, tamen os sanum fundamenti loco subiectū, & si facile lateat, nisi prope manus iuncturam sit, Carnis enim extuberatio, quæ supra est, crassa est, subter autem os sine carne est, nec facile latet, maiorisq; distentionis eget. Sin autem hoc comminutū non est, sed alterum, differtio lenior satis est. Si uero fracta sint utraq;, distentionis ualidioris eget. Pucri quidē cuiusdam disten-

*Modus diuis
deligandi.*

*Os enim non re
stet curantes
serpi.*

*Cubiti ossa dis
fracta qui cur
rentur.*

stenta uidi plus quam oportuit plurimi tamen minus quam oporteat, diffundunt. Cum uero diffunderis, manus palma superposita dirigit & coequato, postea cerato non multo linito, ne uincula dilabatur & defluat, sicq; deligato, pectorisq; admoueto, ne manus summā partē submissus cubito teneat, sed altius paulo, ne sanguis eò defluat, sed auertatur, postea superligato, caputq; fasciæ super fractū ponito & confirmato, sed multum non premito stringitōne. Cū uero bis terue locū eum circumfasciaris, superiori distribuito, superligatoq; uti sanguinis defluxus auertatur, ac illic finito. Longæ nimium primæ fasciæ ne sunt, caput autem secundarum super fracturā ponito, semelq; circumducito, postea ad inferiora distribuito, minusq; stringito & premito, ad mediūq; transcedito & redito, fasciæq; uti satis sit, cōsiderato, & eodem redito & recurrito, ubi primā finiuit, illicq; dextra uel sinistra superligato, uel qua ad statum et formā fracturæ conserat, declinato. Post hæc autem lienes linamentū in lienis formā redacta, cerato non multo tincta superredito; nā melius defluit, disponiturq; postea sic fasciato modo dextra, modo sinistra alternatim, plurimumq; ab inferioribus incipiendo ad superiora deducito, quandoq; de supernis ad inferna. Subarida uero lineis in lienis formā redactis curato, circumuoluendo dirigendoq; sed multum simul ne circumducito, sed parcius latius; manus autē articulum laxius, sed crebro circumducito, Dux tamen fasciæ circumuolutionisue primo satis sunt. Signa uero bene curati, recteq; deligati hæc sunt, si cum de eo quæras ualde ne stringatur & prematur, si dicat se premi quidem & stringi, sed leniter, & præsertim in ipsa fractura, quæ si dicat, recte deligatus & curatus est. Signa uero mediocritatis sunt, si diem & noctem, quo deligatus est, multum se premi & stringi uideatur; postridie uero manus extrema, parum molliterq; tumeat; signum enim est, ne non multum contrinxisse; die autem finito minus premi uideatur. Tercio si laxiora uincula tibi uideatur, quidq; horum quæ dicta sunt, si deerit, scito te laxius quam oportuit, deligasse: sin contra, magis quam oportuit strinxisse. Quibus admonitus postea uel laxius, uel pressius deligato, tertioq; die post diffentionē et directionem soluto, primoq; si parū strinxeris, secundo loco magis paulo stringito. Capita uero fasciarū, super ipsam fracturam, sicuti prius, ponito; si uero sic prius deliges, sanies hinc undiq; partes postremas petet: sin aliter prius strinxeris, huc de parte cōpressa deriuatur. Siquidē plurimum confert, mentē adhibere, remq; cognoscere, sic quidē de hoc loco deligare & stringere incipito, quantoq; magis ab ipsa fractura discesseris, tanto minus stringito, ceteraq; rata portione: laxius autē usq; quaq; nunquam circumducito, sed arcitius potius. Deinde uero plurimis lineis & fascijs superligato, singulasq; superligationes catenus stringito, dum interrogatus dicat se plus paulo quam prius stringi, præsertim in ipsa fractura, ceteraq; rata portione, circaq; tumorem & laborem, meliusq; & facilius habēdo & ferendo pro rata portione deligationis prioris peragito, Cum uero tertianus erit, siue ad diem tertium uenerit, laxioraq; uincula esse uideantur, soluto, pauloq; arcitius omnibus fascijs religato, cunctaq; hæc comprehendant, quæ prius, cum tertianus fuerit. Septimanus uero post primam ligationem, si rite deligaueris, tumor non ualde magnus in summa manu erit, locusq; deligatus in omnibus deligationibus gracilior deprehendetur, septimo autem ualde tenuis & gracilis, ossaq; fracta melius mouebuntur, dirigenturq; quæ si fuerint, cum direxeris, superligato, ferulasq; admoueto, pauloq; magis quam prius stringito, nisi quis maior ex tumore dolor insit, qui in summa manus parte fuerit. Cum uero deligaueris, ferulis circumdato, laxiusq; uinculis circumducito, uti quiescant & non moueantur. & ferularum appositio nihil ad manus compressionem addat: post autem hæc dolor cesserit, similiterq; uti prius, in primis ligationibus, quiescat. Cum uero tertianus fuerit, laxioraq; uincula esse dixerit, tūc ferulas propius admoueto, cōfirmatoq; uti hæreant, quæ præsertim fractū est, ceteraq; similiter facito. Si quidem deligatio laxior sit & nō stringat, ferulam crassissimam, qua fractum est & extuberat, ponito, dum ne multi protruberet, maxime præterea studeto, ne ferula recta magni digiti sit, sed hæc uel hac, nec etiam recta parui digiti, qua manus articuli os prominet, sed hæc uel hac: si uero conferat super fracturam ferulas ponere, breuiore facito, ne ad manus iuncturam

Deligatio.

Lienes splend.

ue.

Qsi hæc deli-

gentur.

Laxius magis

deligandū est.

Ferule tabel-

le se quando

apponenda.

*Quotodo
solum
uenda.*

ossa, quæ prominēt, perueniant: periculum enim esset ne hulceraretur, neruiq; denuda-
rentur. Præterea tertio quoq; die ferulas placide lenitæ confirmato, tecumq; hoc pu-
rato, ferulas, uti deligationem conferuent, & non fringant & premant, poni & superli-
gari. Sin autē uideas ossa satis bene prioribus deligationibus coalescere, pruritusq; nul-
li uexent, hulceratioq; nulla subesse timeatur, ferulas antequam uiginti dies transeant,
ne superligato: nam triginta ferè circiter diebus ad summum ossa coalescunt & fer-
ruminantur, cubiti præsertim, tamen nihil certum & uerum est, cum naturæ & ætates
inter sese differant. Cum uero soluere, calida foueto & religato, pauloq; minus quam
prius stringito, fasciisq; prioribus conuoluto, deinde tertio quoq; die soluto, & religa-
to, minusq; stringito, minorisq; fasciarum numero circumfasciato. Cum uero ferulas
superligaueris, dubitauerisq; ne ossa bene concinnata sint, uel quid aliud uulneratum
& laesum molester, medio huius temporis spatio uel ante, soluto, concinnato & religa-
to, Cibi uero his, quibus per exordia uulnera non fuerunt, nec ossa prodierunt, subexi-

*Nutricatus ho-
rum qualis.*

les & non ualida materiæ satis sunt. Parcius enim usq; ad decem dies hi nutriti sunt,
utpote cum ocienur, tenellisq; & molliculis, liquidis, uentremq; quid mouentibus pul-
mentis utitor, & obsonijs, carneq; & uino abstinet: postea quidem ex addimento re-
ficito. Sermo autem hic, sicuti lex quadam iusta & æquabilis, positus est, & iacet de fra-
ctis & eorum curatione, quemadmodum rite manibus tractentur, uel contrâ, quæ eue-
niant, scitoq; cum quid in his non rite succedit, quid in manu tractatione plus uel mi-
nus factum esse. Præterea hæc in hoc simplici modo cōsiderato & obseruato, quæ non
admodum rite medici curant, curatio hæc & deligatio perdere & corrumpere possunt
omnia. Si namq; ossa utraq; sint fracta, uel solum, quod subter est, deligatusq; manum di-
stentam in mitella teneat & habeat, cuius maior pars in fractura hæreat, manusq; hinc
& hinc attollatur, hunc necesse est inuenti habentem os conuersum ad superiora. Sin
autem fractis ossibus hic summam manum in mitella teneat, secundumque cubiti par-

*Mitella, uita
tenuis qui
danda.*

tem interiorem: cubiti uero pars altera sublimis sit & alta, hic os conuertit ad inferio-
ra habere inuenietur. Quas ob res oportet in mitella lata, molli tenui plurimam cu-
biti partem manusq; attolli. Si uero brachium fractum sit, manum si quis hoc statu sche-
matæ distendat, musculus brachij distentus deligabitur: cum uero superligatus cubi-
tum flectet, musculus brachij statum alium schematæ sumet. Distentio quidem rectissi-

*Qui brachium
fractū coopto-
tur.*

ma brachij hæc est. Lignum cubitale, uel paulo minus, quemadmodum sunt bipaliorū
manubria, sumito, caput superponito, qui utrinq; emineat & propendeat, clauoq; fer-
reo confirmato, locoq; alto hominē locato, sub alamq; hoc statuito, manu cum brachio
superposita, sicq; hominem librato, & commensurato, uestigij uti uix consistat, totusq;
ferè pendeat, quidq; molle & statum superponito, puluillumq; unum pluresue scorte-
os, & pelliceos subterponito, commensurate ad cubiti rectum angulum uti cōueniant
& respondeant per obliquum & transversum. Optimum quidē est corium latum, mol-
leq;, uel mitellam laram circumdare, quidq; graue appendere, placide & modice uti di-
stendat. Si minus quis ualidus statu hoc schematæ, cubiti partē interiorem subter de-
ducat & cogat: medicus uero stans manibus tractato & composito, pedemq; alterum
loco altiore teneto, palmisq; manuum os dirigito, & cooprato, nam facile dirigitur: di-
stentio namq; hæc optima est, si rite paretur. Postea superligato, capitāq; fasciarum su-
per fractum ponito, cæteraq; omnia, sicuti prius admonitus fuisti, facito, manibusq; tra-
ctato & cooprato, similiterq; petito, num rite restitutus & deligatus sit, signisq; iisdem
utitor, si rite & modice habeat uel non, tertioque quoque die soluto & religato, ma-
gisq; stringito, septimanumq;, uel nonarium in ferulis deligato. Si uero suspicetur os
non rite habere, medio temporis huius spatio soluto, cumque recte disposueris, religa-

*Quototempo-
re brachij fras-
ctum coalescat*

to. Brachij quidē os diebus quadraginta coalescit, qui cum transferint, soluto, minusq;
& rarioribus fasciis stringito & deligato, ciboq; parciore & delicatiore hūc nutritico,
quā priorem & diutius: quod de tumore coniectaberis, qui in manu summa est, ui-
resq; & robur spectato, hocq; etiam cōsiderato: quoniam brachium suapte natura fo-
ras curuari, & distorqueri consueuit, si male curetur, sic & cætera ossa, quò suapte na-
tura

tura uertuntur, eò & curata uerti confueuerūt, cum fracta fuerint. Quare oportet, cum quid tale suspiceris mitella lata brachium complecti, pectori admouere, cumq; dormiturus & quierurus est, multiplex linteum splenāue inter cubitum & costas ponere, quidue aliud simile: sic enim ossis curatura dirigetur. hoc etiam obseruato, ne foras nimium uergat, & rendat. Pes autem hominis multis & pusillis ossibus constat, quemadmodum & manus: quæ non ualde saepe franguntur, nisi cum toto pede & eius corpore, cum re aliqua graui, uel exacuta percuntur & fauciatur, quæ cum fauciata sunt, quemadmodum curentur, in uulnerū curatione dicitur. Si quis huius, uel digitorum eius articulus luxet raliūue, & etus ossa, quæ reponit, sicuti in manu dictum est, ceratoq; & linceis cōuoluit, sicutiq; fracta curato, similiterq; ligato & stringito, ferulas ne apponito, terioq; quoq; die soluto, & religato, deligatusq; respondeto, quemadmodum & in cæteris fractis luxatisue, stringatur ne plus iusto, an laxiora sint uincula. Cuncta hac uiginti diebus perfecte sanescūt, præterea, quæ cum tibiæ ossibus, taloq; ipso neruūue re, cuncta communicant. Tempus autem hoc totum iacere & quiescere confert, sed nonnulli malū spernentes, quiescere nolunt, sed prius quā penitus sanescant, circumuagantur, propterea multi penitus non sanescunt, dolorq; eos merito saepe uexat: corporis enim totius pondus pedes sustinent & uehunt. Cum ergo nondum sani deambulant, articuli agitati male coalescunt, propterea cum deambulant, saepe dolitant, quæ ad tibiā ueragunt, communicantia uero cum tibiæ ossibus, cæteris maiora sunt: quæ si moueantur, & agitentur, tardius coalescunt. Curatio eadem est, multis linamentis & fasciis uitoto, totumq; utrinq; superligato & stringito, sicuti cætera, potissimum qua mora sunt, priusq; fasciarum circuitus eodem statuto, singulisq; solutionibus calida plurimum fo- ueto, præsertim articulos laesos, compressiones uero, laxationesq; temporibus iisdem si- gnisq; quibus priora, postq; deligationes similiter facito. Penitus autem his, si quiescāt, diebus quadraginta sanescunt: sin autem non quiescant, eadem & maiora, quæ priores, patiuntur. Qui uero de loco altiore deciderūt defilieruntue, calcēq; sese potissimū exce- perunt, ossa his plurimū inter sese distāt, et separātur dissipanturue, uenulæq; circa ossa, carne contracta diffunduntur, & sparguntur, tumorq; & dolor multis superuenit: hoc enim os paruum non est, subterq; recta tibiā prominet, cumq; uenis & neruis periculo- sis cōmunicat & coniungitur, posteriorq; neruus huic ossi connectitur. Quare hos qui dem cerato, linamentis, fasciisq; curato, calidatq; & in his uitoto, multisq; fasciis superliga- to, plurimisq; rebus alijs optimis his opus est. Si uero cutem tenerā & tenuem circa cal- cem habeant, sic finito: sin autem duram & crassā, sicuti multi habēt, placide hanc se- cato, radito, & extenuato, nec uulnerato, optimeq; superligato: hæc enim cuiusuis ho- minis non sunt. Nam si quis superliget, sicuti cætera, quæ circa talos eueniunt, superli- gantur, modo pedem, modo neruum complectens, & conuoluens, hæc cōpressiones, & deligationes, calcem raliūue, qua fractus est, separat, sicq; periculum est, ne os sideretur, & putrescat, quod si ueniat, tota uita laesum & uulneratum uexabit. Si qua uero sic non siderentur & putrescant, sed inclusa, nec educta præ status & schematis negligentia in calce nigrescant, uel tibiā uulnerata & hulcerata, uel aliquo loco periculoso, & longi temporis & cōmuni, siue coniuncto cū calce uel in coxa, uel in alio malo, morboue, quia supinus diu cubauerit, his tamen etiam longinqua & molesta fiunt, crebroq; recrudescunt & refringuntur, nisi rite deligentur, quieteq; multa curentur. Quamobrem quæ hoc pacto siderantur, putrescuntue, pericula magna præter alia detrimēta corpori præ- bent: nam febres pergrauas, continuas, tremulas, singultarias, quæ mentē tangāt, pauco- rum dierum & quæ perimant, superueniunt, magnæq; uenæ liuescunt, torpescunt, can- cerum concipiunt cancellanturue: quæ nimia etiam strictione, cōpressioneq; fiunt, sice- ratione nulla putrefactioneue præcedente. Quæ autē in magnis fracturis ueniūt, dicta sunt. Quæ uero placide plurimū circumfracta sunt, multa curatione, studio, & celeritatē non egent, sed tamen rite curanda sunt. Cum autē quod fractū est, magnopere laesum ui- debitur, quæ dicta sunt, facito, plurimumq; superligato, calcem circumfasciato, modo summū pedis, modo tibiā circumuoluto, cunctaq; uicina, quoquo uersus, sicuti dictū

Pes et ossa eius

luxata fracta

ne qui cūctur

Quoto tempo

re hac sanescāt

Qui de alto ca

dunt, uel dese

liunt.

Curatio horū

Qui nō rite cu

rantur, quid pa

tiantur.

Cancerum quæ

do in his tis

meas.

est, nec multum stringito: sed multis lineis, & fasciis circumuoluto, dièque eodem uel postero ueratrum potato helleboriffatoue, tertianum autem soluto, statimque religato. Signa uero, rebellatura ne sint, hæc sunt, cum uenarum diffusiones, nigricamentaque, proximaque subrubescant subdurefcuntque, periculum est ne recrudescant & rebel- lent: quare si sine febre sit, superne, sicuti dictum est, purgato, quicquid continua febre non laborent: si uero continua febre laborarent, ne purgato potionatoue, quin & cibis & forbitionibus abstinento, potu autem aquæ, non uini uel aceti multi utitor. Si uero re- bellaturum non est, diffusiones, nigriciæ, circūstantiæque sublutea, & non dura sunt: quod optimum signum est, & testimonium in omnibus diffusionibus, quæ rebellaturæ non sunt. Quæ uero cum duricia liuescunt, periculum est ne nigrescant. Pedem uero quam corpus altius teneto: nam diebus sexaginta, si quiescat, faneſcit, Tibia uero duo habet ossa, multoque subtilius & tenuius alterum altero est, quæ prope pedem committuntur, communemque habent proiecturam: directa autem in tibia non committuntur, sed pro- pe genu, coxamque, communemque habent proiecturam, quæ diffunditur & dilatatur, quorum ossium alterum altero longius paulo est, parui digiti recta. Tibiæ quidem ossi- um natura hæc est, quæ quidem luxant & mouentur, quandoque pedem uerſus cum ipsa proiectura, utraq; ossa: quandoque sola proiectura mouetur, quandoque os alterum, quæ minus moleſtant, quam quæ in manus articulo sunt, si homines quiescant, Medelæque si- milis est, quæ in illis, sed diffensione ualidiore his opus est, uti reducantur: quoniam hæc ualidiora sunt, duo homines plerumque satis sunt, qui utrinque distendant: qui si non sint, uel non possint, facile ualidius distenditur. Vel enim rotæ modiolum humi defodito, uel quid simile, quicquid molle circa pedem dato, postea loris bubulis latis pedem circūduci- to, quorum capita ligno in modio fixo ligato, quidamque humeris apprehensis, qui- dam poplite distendant, mandato. Si uero superior corporis pars sequeretur, & subter haberetur, ligno rotundo laeuigato, uel molli re aliqua circumuoluta defixo, & inter se- mina dato, ne corpus cum pedibus distendatur, subterlabatur, & sequatur, hoc retinebit. Præterea ne corpus crus, cum distenderetur & traheretur, sequatur, quis ex obliquo & à la- tere sedeto, coxendicemque retrudat & conneat. Hocque etiam si quis uoluerit, sic face- re poterit, secundum utrasque alas ligna defixa dato, manusque illic distendito & teneto, quis alius genua capito, sicque distendito. Hoc etiam si uelis, facito, secundum genu coxamque lora alia ligato, modiolumque alium supra caput fixato, loraque ad lignum in eo fixum li- gato, de pedibusque trahito. Hoc etiam si uelis, idem faciet, pro modiolis mediocriter alle- rem sub lectulo tendito, firmatoque capitique habenarum utraque ad hunc ligato, uertitoque uti lora distendant, si uelis etiam fuculas asseſoue utrinque fixato, hisque distendito. Multi præterea distentionum sunt modi. optimum autem erit, cum quis in aliqua magna ciui- tate medicam artem exercet, lignum habere præparatum, quo cuncta distendant, nam lu- xata, fracta, omnia distensione librationeque reponuntur, & reconcinnantur: lignum uero satis erit, si tale sit, quales sunt quadrati columelli quernæ, qui sunt longitudine, latitudi- ne, altitudine, crassitudineque comoda. Quibus cum distenderis, facile est articulū repo- nere: nam recta supra & ultra suam sedem tollitur, quare manus palma dirigito & coa- ptato: cum uero ijs, qui super partem læsam, & ijs qui contra in altera parte nituntur, re- posueris, si quidem fieri possit, distenta superligato: si uero lora prohibeant, illa soluto, donecque superliges, distendito, modoque eodem superligato, capitique fasciarum super illud quod extat, munito, primasque reuolutiones eodē facito, plurimamque linamenta & pulu- los eodem ponito, maximeque illic stringito & premito, crebroque utrinque superligato: nam plusculum quid hunc articulū stringere & premere oportet, quam eum qui in manu est. Cum uero superligaueris, paulo altius quam reliquum corpus, quod superli- garum est, teneto, sicque locato, uti pes minime tollatur & moueatur: corpus uero pro uti & facultate membri luxati fractiue emaciato. Quædam enim plurimum, quædam pa- rum luxat: nam omnino magis & diutius oportet in crurum uulneribus emaciare, quam manuum. sunt namque maiora hæc & crassiora quam illa, quinetiam necesse est corpus ocium agere, quiescere & cubare. Nihil præterea uetas, membrum hoc & articulū tercio quoque die soluer

Signa que non bona.

Tibiæ ossa.

Tibiæ ossa qui luxant.

Diffensio uaria.

Quiete his opus est.

die soluere & religare, ceteraq; facere, quæ in præcedentibus, si quidem quiescet, dies quadraginta satis erunt, si penitus ossa in suam sedem redierint & sederint: si uero non quiescant, tarde, & non facile crure utentur, diuque deligatum necessario gestabunt. Quæ autem ossa penitus in suam sedem non redeat & sedeant, quidq; desit, spatio temporis non longo coxendix, coxa, tibia macrescit & extenuatur, si quidem intrò luxatur, pars exterior: si foras, interior, plerumq; ramen intrò luxant. Cum uero tibiæ utraq; ossa sine uulnere fracta sunt, distentionis ualidioris eger, quæ modo aliquo eorum, qui dicti sunt, distendito, si magna permutationes, & fracturæ sunt: si minus, uirorum distentiones satis erunt, Nam plerumque duo fortes uiri, qui utrinq; distendant, satis sunt. Quæ recta secundum tibiæ, & coxæ naturam distendit, si quidem tibiæ & coxæ fracta ossa distendas, sicq; distentis utrique ossibus superligato, quæ uis horum superliges: nam hæc & cruri & manui non conferunt. cubiti enim, & brachij fracta ossa manus suscipit, cum superligata sunt. Quæ si distenta statu carum superliges, cubiti flexione mutantur. cubitus enim distentus diu manere nequit: non enim sæpe, & diutius sic esse consuevit, sed flecti. Quin & homines, cum iuxta secundum manum, uulnerati sunt, sic deambulare non possunt, sed his opus est in cubito flectere. Crur uero deambulare & stare consuevit, modoq; totum distendi, modo parum, & ad inferiora secundum naturam, quin & ad corpus totum gestandum & uehendum, propterea facile & distenditur, & flectitur, cum opus est: quod & in cubili sæpe facit. Cum autem uulneratum est, mens eius & superbia, necessitate in seruitutem redigitur, cum hi crur attolere & mouere non possunt. Quare nec uti flectant, & stent surgant, cogitant, & minuerunt, sed hoc statu schematæue iacentes quiescunt. Propter has ergo patet causas & rationes manus & cruris, nec manus distentio, nec superligato, nec status schematæue cruri conuenit conferre. Quare si hominum distentio satis est, laborare frustra non oportet: superuacuum enim est & solocissimum, machinamenta, & instrumenta ob hæc facere, cum opus non est. Si uero distentio uirorum satis non esset, necessario altam proferemus, quam præ manibus habebimus. Cum uero satis distentū erit, tum ossa manuum palmis facile est in suam naturam dirigere & deducere, ritq; disponere & discernere: cum autem direxeris, superligato, dextra sinistraue conferat, primasq; fascias, capitæ earum super fractum ponito, primumq; circumuoluto. Postea in superiorem tibiæ partem ligando distribuito: quemadmodum in cæteris fracturis dictum est, latioresq; multo fascias, longiores, & plures in crure, quam in manu esse oportet. Cum uero superligaueris, super plana & molli re aliqua locato, nec hæc uel illac torqueatur, quæ nec curua, nec caua, nec distorta sit. Maxime uero confert, puluillum linteum, uel laneum non durum, sed mollem, uel quid simile modice longum supponere, & tendere. De canalibus autem capsulisue, cruribus fractis, supponendis, quid censeam ambigo, sint necne supponendi, sicq; utile eos supponi. Profunt quidem, sed non tantum, quantum ij qui supponunt, rentur: canales enim non faciunt, & cogunt crur quiescere, nihilque commoueri, sicuti putat, ne cum corpus hæc uel illac motatur, crur non sequatur, nisi uir ipse mentē & curam adhibeat. Nec canalis sine corpore crur hæc uel illac moueri prohibet: lignum enim durum, nec placidum supponitur, nisi quis molle quid subternat. Quare nec cū substragulis, nec sine, utile est, præsertim ijs, quos egestio uehat. Quam obrem & cum canale & sine, est rite & turpiter, & male preparare & curare: magis tamen uulgus probat, si canalis subdetur, minusq; medicus errasse uidetur, quod præfert artis ignorationē. Nam in plano, mollisq; rectum usq; quaq; iaceat oportet, quoniam est necesse deligationē uerfatione contineri & superare, cum quis mouetur, quocunq; sese uerrat, & quæcunq; repant. Deligatusq; sicuti prius dictū est, respondeto, sic enim deligandum est, postremaq; sic tumeant necesse est, tertioq; quoq; die soluere & religare, quodq; deligatum fuerat, gracilius deprehendi, strictiusq; & pluribus fascijs religare, sed pedem laxius complecti, nisi uulnus prope genu admodum sit, modiceq; distendere, ossaq; in quacunq; deligatione superdirigere. Nam si rite curetur, tumor rata portione procedet, quodq; deligatum fuerat, gracilius deprehēdetur, quoq; uolueris, ossa

*Tibiæ utraq;
ossa cum fracta
sunt quid agas.*

*Cubitum fractum
quid liges.*

*Cum uir satis
distendit aliud
ne querito.*

*Canales capsulae
ue sint ne
his subdendi.*

Curatio qua.

Uende quando opponenda. deducuntur, diffentionique magis auscultabunt. Cum uero septimanus, uel nonarius, uel undecimanus fuerit, quemadmodum in ceteris fracturis dictum est, ferulas apponito, quæ paulò supra talum, neruumque magnum, qui secundum pedis calcem definit, ledeant, & finiant. Tibiæ quidem ossa, si rite curentur, quadraginta diebus coalescunt. Sin autem aliquod ossium directionis alicuius egere suspiceris, uel huiusmodi aliam quam timeres, tempore intermedio, soluto, optimèque disposito, posteaque deligato. Sin autem os alterum tibiæ unumue fractum sit, minoris eget diffentionis, minusque ualida, tamen in distendendo non oportet deficere, pigrumque esse, præsertim in prima diffentione & colligatione. Semper autem celerime distendere necesse est, donec omnes fracturæ perueniant, & redeant in suam sedem. Si minus, quodcumque os non recte dispositum, & coaptatū quis ligando præserit & strinxerit, dolorificus magis redditur locus, cætera autem curatio eadem est, quæ priorum. Cum autem os tibiæ interius & posterius mouetur frangiturue, molestius curatur, magisque distendendum est; quod nisi recte disponatur, non latet: sine carne enim est, superque crus multo tardius incedit. Sin autem os quod post est, hoc patitur, multo facilius & curatur, & fertur, multoque magis latet, cum non recte dispositum est, & coaptatum: quoniam sura, quæ supra est, carnosior est, citò quo in pedes fiunt, & sistuntur. Plurimam enim ponderis partem uersit & fert tibiæ os, quod suræ opponitur, similique cum ipso crure recta fert, quicquid ponderis est, quod super crus est. Plurimam enim laboris partem habet anterius interius ue os: caput enim coxæ, quod corporis super se est, subuehit: suapte enim natura cruris in inferiore parte situm est, non extra, quin & recta tibiæ respondet & situm est, quæ suræ opponitur, simul & dimidia corporis altera pars huic propior est, & recta: non autem interiori, similique quod crassius est, quod intus est, quam quod extra. Quemadmodum os quod recta parui digiti in cubito est, quod subtilius & longius est: nam in articulo inferiore subtentio longioris ossis non est similis, dissimiliter cubitus, poplèsque flectitur. Propter has igitur causas, fracto exteriori osse, celeriores incensus fiunt, tardiores autem interiore. Si uero coxæ, uel femoris os fractum sit, præ cunctis ualide distendito, ne contractior & minor remaneat: superans enim nihil lædet. Nec si quis inter sese distantia ui diffentionis ossa colliget, tantum illa colligatio facere poterit, uti distent, sed cum primum distendentes dimiserint, coibunt: nam crassa & ualide carnes cum illic sint, colligationem uincunt, non uincuntur. Sed uti de quo sermo fuerat, finiamus, ualide bene, recta, non tortuose, nihil prætermittendo, distendito, magnum enim dedecus & detrimentum est, coxam contractiorem & breuiorem reddere. Manus enim si contractior, & breuior fiat, cellari & regi potest, nec magnum detrimentum & erratum est. Crus autem contractius & breuius si fiat, claudum reddit hominem. Solum enim crus, longius cum sit, quod lætum est, & diminutum coarguit, & demonstrat. Quare melius & utilius illi esset, qui male curetur, utraque crura potius fracta fuisse: nam æquo modo uergeret, & uaderet. Cum ergo satis distenderis, manibusque direxeris, modo quo prius dictum est, deligato, capitaque fasciarum, sicuti dictum est, ponito, colligationemque superioribus & inferioribus distribuito, sicuti prius eadem respondeto, per eadem doleat ne & laboret, solutisque melius habeat & leuetur, deinde similiter religato, ferularumque appositio eadem, quæ superioribus esto. Coxa quidem diebus quinquaginta coalescit. Mens etiam ad hoc adhibenda est, quod coxa tortuosa est, tumerque, magisque extrinsecus quam intrinsecus, magisque ante quam post. Partes igitur ad eas, cum non rite curatur, uertitur: parte enim ea minus carnosa est tunc se ipsa, leu quam debeat regi, cellari, flecti, cum graditur, uti possit. Si quid ergo tale dubites, machinamenta sicuti in brachio distorto monetur conficito, modicamque fasciarum partem circa coxæ dicem & lumbos ponito, sicuti inguina & articulus, qui est in femine, & podice, colligetur: prodest enim omnino. Summaque & postrema ferularum pars partes non deligatas non tangat, sed multum à parte denudata utrumque differt: positionemque ferularum considerato, ne in osse aliquo prominente hæreant, secundumque articulos suapte natura cōiunctos, neue secundum articulum neruus aliquis sit. Tumores autem in poplite &

plite & pede, compressione fuscitatos, multa lana succida probe carminata, uino & oleo tincta, cum cerato perunxeris, colligato. Si uero ferula premerent, statim relaxato, tumores etiam hos extenuato. Si ferulas, tumoresque ab inferioribus incipiens ad superiora distribuens, fascijs tenuibus superliges, quamprimum sic tumor extenuabitur, superque priora uincula, alia ponantur: sed hoc superligationis modo uti non oportet, nisi si periculum sit in tumore subbullationis, pustularum, nigredinisque. Nihil autem tale sit, nisi quis ualde fracturam presserit, & strinxerit, suspensamue habuerit, & tenuerit, manumue tractauerit, quidue concitamentum aliud in corpus proruperit. Canalem uero capfulamue si quis sub coxam ponat, qui poplitem non excedat, potius laedet, quam proficiat, corpus enim sine coxa, neque coxam sine corpore moueri non uerabit, nam molesta bit, nisi poplitem superet: quodque non expedit, facere cogeret. Nam non expedit genu flectere, superligationes enim penitus perturbaret, coxaeque & tibiae superligatae, si quis genu flectat, musculi statim formamue necessario mutabunt, fractaque ossa necessario mouebuntur. Prae cunctis igitur facito, poples uti distendatur: canalis ergo, qui circumdabit, pariter prodesse uidebitur, si de coxendice ad pedem usque supponatur, tamen fascia lenta cum canali poplitem conuoluat, quemadmodum infantes in cunis fasciantur: cum enim coxa superne, uel oblique motabitur, firmitus cum canali sic deligata permanebit. Canalis oblongus sit nec ne faciendus, hinc patet. Calcis etiam postremi summa cura habenda est, uti recte in tibiae coxaeque fracturis disponatur. Nam si pes altius rollatur, tibia reliqua errabunda, & male disposita, necesse est ossa, quae sunt in tibiae parte anteriore, curuari. Si uero calx altius pendeat, quam par est, necesse est os quod in anteriori parte tibiae est, cauari cauimue comparere praeter modum, praesertim si hominis calx suapte natura magnus sit. Quin etiam cuncta ossa tardius coalescunt, nisi naturaliter se deant, quaeque nihil agitantur, statu eodem remanent, imbecilliusque ferruminantur: quae illis eueniunt, quibus ossa quidem fracta sunt, sed nihil promittunt exeuntue, neque uulnus aliud factum est. Quibus autem ossa comminuta fractaue sunt, parumque exeunt, multum tamen scissa fractaue sunt, si die eodem uel postero reponantur, suoque loco maneat, nullus abscessus defectusue timeatur. Sin autem ossa prope articulos scissa fractaue sunt, diligentius curentur. Quibus autem uulnus quidem factum est, sed ossa fracta non exeunt, nec fractionis modus talis est, uti fractiones scissionesue ossium prope articulos esse timeatur, eos simpliciter curato. Quidam uero cum neque ualde bonum faciant, neque malum, uulnera quidem curant medicamento aliquo, quod purget, uel picarium superponunt, uel quod sanguine silitur, ad cicatricemue deducat, uel quid aliud quod facere consueuerint. Laudo quidem eos, qui splenas linamentum uino & oleo tincta, uel succida lanam, uel quid aliud simile superligant. Cum autem iam uulnera purgata coalescunt, crebris tunc linteis & fascijs superligare nituntur, ferulisque dirigere, Curatio quidem haec quid boni facit, mali uero non multum, sed ossa luxata fractaue sic sua sede non locantur, corporaque tumidiora, contractioraque ea parte, quam expedit, fiunt, praesertim ijs, quibus cubiti, uel tibiae utraque ossa fracta sunt. Quidam praeterea sunt, qui statim haec linteis curet, fascijsque utrinque deligent: quae autem uulnus est, non, sed uti refrigeretur & exhalet, sinunt. Postea super uulnus medicamentum, quod purget, ponunt, linamentisque uino & oleo tinctis, uel succida lana curant. Medela haec mala est, certum est eos, qui sic curant, & in his, & in ceteris fractis magnopere delipere. Maximum quidem est, & potissimum scire & cognoscere, qui fasciae caput ponat & comutetur, quatenusque maxime premere, & stringere oporteat, quatenusque, si recte quae fasciae caput ponat, plit stringatue, quatenus opus sit, quatenusque laedat, si minus rite haec fiant, quam expedit, sicque utrinque deligetur. Dictum autem est & in scriptis prius, quae ab utroque ueniant, testis autem est & ipsa medela. Sic enim deligato necesse est uulnus tumescat, sanum enim corpus utrinque sic si deligetur, quidque medio loco relinquatur, maxime ea in tercapedine spatiiue sic relicto tumescet, discolorque & inutile reddetur. Quid ni, si uulnere hac patitur: nonne necesse est decolorari, protuberare, liuescere, lachrymare, sine pure esse, quaeque calura non essent ossa, decideret. Praeterea uulnus ipsum salter & pulsa

*Tumor in his
quid facere possit.
Canalis capfulae
quae quantus
esse debeat.*

Solen graece dicitur.

*Calcanei in his
cura.
Quid in his tibi
mendum.*

*Cum fractura
prope iunctura
ram est, quid
agat.*

*Quorum mede
lam in his pro
bet, & non.*

*Quid potissimum
in his sit.*

*Quae sit haec
exemplum per
spicua.*

bit, febriēq; præterea coguntur propter tumorem semper superemplastrare, quod nō, qui utrinq; deligantur, non confert: pulsus enim tanquam onus non utile, ad alium pulsū additur. Demum vinctula solvunt, cum vulnere recrudescunt, deincepsq; soluta curant, nihilōq; minus. & si vulnus aliud simile sumant, sic curant, nec reputant deligationem hanc utrinq; refrigerationēq; & exhalationem causam esse, quod vulnus non faciescat, sed quid aliud infortuniū. Profecto de hoc tam multa nō scripsissem, nisi liquido uiderem deligationem hanc inutilem esse, multōq; sic curare, documentūq; hoc optimum fore. Signum autem & testimonium hoc est, quæ prius scripta sunt, recte scripta esse. Nam quæ fracta sunt, aut ualde constringenda sunt, aut minime. Paucis autem uti dicatur, oportet eos, qui nullam ossis abscissionem timebunt, modo eodem curare, quo & ossa fracta sine vulnere, ossa distendere, dirigere, sicq; deligare, vulnus autem ipsum picatio, uel cerato linire, duplexq; linamentum splenāue superligare, quæq; circa sunt, cerato tenui liquidōue perungere. Linæa uero, & fasciæ, cæteræque latiora sunt, latiusq; distribuuntur, quā vulnus est, & habet quodq; superligat, latius multo sit, quā vulnus. Nam quæ sunt angustiora quā vulnus, molestant, & stringunt, quod non expectat, nec faciendū est, sed prima circumuolutio totum vulnus complectatur, & utrinque superet, superq; vulnus fasciæ caput ponito, paulōq; minus, quā si vulnus non esset, stringito, superligationēq; sicuti prius dictum est, distribuito, linæaq; & fasciæ semper in his molliora sint, quā in his, quæ vulnus non habent. Copia uero horum minor non sit, quā prius dictum est, quinimō quid plus. Cum autem superligatus erit, commode habere, & herere, non stringi sibi uideatur, dicatq; vulnus commode superligatum esse, temporāq; eadem oportet esse, quibus sibi commode stringi, & relaxari uideatur, quibus prius dictum est. Postea tertio quoq; die soluto & religato, cunctaq; similiter facito, sicuti prius dictum est, præterquam quod hæc omnino stringēda & prementia minus sunt, quā illa, quæ si rite fiant, macilentius, & extenuatius vulnus semper reperiet, quodq; illi proximū erit, quicquidq; sub deligatione cōtinebit, citiusq; expurlabit, quā vulnere aliter curata, carunculaq; nigre, mortuæq; uulneris citius decident hac curatione & dehiscant, quā in cæteris, uulnerisq; sic curatū citius sanabitur. Causa autem horum omnium est, quod locus, qui secundum vulnus est, macilentior, & gracilior est, quæq; circum sunt, macilentiora. Cætera quidē omnia sic curato, sicuti cum sine vulnere ossa fracta sunt. Ferulas autē propterea oportet apponere, fasciæque in his quā in cæteris plures esse, quod & minus stringitur, & ferulæ tardius apponuntur. Si quidem ferulas apponitis, contra vulnus ne stringito, sed laxius deligato, mentemq; adhibeto, ne ferulæ uulnus nimis premant, quod & in prioribus dictū fuit. Quibus autem per exordia, uulnera facta sunt, quibuscq; ossa excesserūt, parcius, diligentius, diutiusq; nutrent, simulq; uti penitus totum dicatur, parcius, diligēs, & longus in ualidis & magnis uulneribus nutritus adhibeat, Medelāq; uulnerū eadem esto, quæ in ossibus fractis sine vulnere per exordia fuit. Si uero per curationē uulnus huiusue fiat, uel fasciis nimium strictis, uel ferulis iusto plus insidentibus, & herētibus, uel alia causa, quod dolore, pulsūq; si huiusmodi cognoscit, tumōq; extremorum durefcit, digitūq; si superponas repellit, statimq; residet, si quid ergo tale suspiceris, & timeas, soluto, si quidem sub ligatione, uel alibi pruriat, cerato picato pro quouis alio utitor. Si uero nihil horum sit, huiuscq; multū irritatum, nigrum nō purgatum purūue deprehendat, carnesq; expurent, nerui prorumpant, hos nihil refrigerato exhalatōue, nec has expurationes timeto, sed eas curato, cæterāq; modo eo, quo ea, quibus uulnus per initia factū fuit, curato, fasciisq; superligato, principiumq; de tumore postremorum, sed laxius capito, semperq; ligationē ad superiora distribuito, nulquā stringito, sed commode hereto, præsertim in uulnere: cætera uero minus stringito premitōue, primāq; pura sint, nec stricta & angusta. Copia uero, & multitudo fasciarum esto, sicuti in ferulis, si superligentur, tumescant, minorq; paulo. Super uulnus autem satis est linamentum splenāue cerato albo tinctū ponere. Si uero caro, neruusue sit, qui nigricet, decideret, hæc acerbis ne curato, sed mollibus, & lenibus, quemadmodū ambula, postea tertio quoq; die soluto,

uito, reſtigatoꝝ: ſerulas autem ne apponito, magis tamẽ quàm priores, quieſcito, parũ
 que comedito. Scitoꝝ ſiue caro ſit, ſiue neruus, qui caſurus ſit, ſic minus uagabit & ſer
 pet, citiusꝝ multo cader, magisꝝ quæ circa ſunt, emaciabunt, quàm ſi quis falcias ſol
 uat, medicamentumꝝ quod purget, ſuper uulnus ponat. Quin & ſi marcidũ purulẽtũ
 ue deciderit, carnẽ citius creabit, quod ſic curabitur, quàm aliter, cicatricẽꝝ celerius
 obduer. Cũctũ quidem hæc ſunt, ſeu in his omnia ſunt, probe & rite ſuperligare, mo
 dicẽꝝ ſuperſiſtere; ſtatũꝝ & ſchemata ſi ſunt, qualia eſſe oportet, conferunt, ceterãꝝ
 uitæ ratio, nutritariũ, ſalciarumꝝ accõmodatio. Si uero in recens uulneris decipia
 ris, rarus offiũ diſceſſum, & alienationẽ, mutationemꝝ non fore, quæ timeas explicato,
 & quæ opineris, curationis modũ hunc ne uerearis: nullũ enim magnum detrimentum
 & malum fiet, ſi manu ſola poteris optime, & innocue ſuperligare. Signũ autẽ hoc eſt,
 ſi offis abſceſſus, mutatio & alienatio futura eſt, curationis modo hoc, puris multum de
 uolue ſtuet, gliſcereꝝ uidebit. Quare crebrius propter hoc ſoluito & religato, quoꝝ
 niam aliàs febris gignit, ſiꝝ nimis ſtringẽtur & prementur deligatione uulnus, & quæ
 circa ſunt, emaciant. Quicũꝝ ergo tenuiſum admodũ offium abſceſſus fiet, mutatione
 magna non egent, ſed laxius deligato: melius enim deſluet, meliusꝝ habebit, piũꝝ nõ
 retinebitur, crebriusꝝ deinde ſoluito, religatoꝝ, donec os abſcedat, ſerulasꝝ ne appo
 nito. Quibus uero maioris offis abſceſſus timeat, ſiue ſtatim per exordia uideris, ſiue po
 ſtea, curationis modũ mutato, diſtẽdito, dirigit, ſicuti prius dictũ eſt, linamentãꝝ, ſple
 nasꝝ duplices, latos ne minus palmo, uulnus cõiectando & cõſiderãdo quale & quan
 tũ ſit, longiores uero paulo minus, quàm uti corpus uulneratũ bis circũducãt, & cõplectan
 tur, longiores uero multo, quàm uti ſemel circũdẽt. Copia autẽ & multitudo quãtita
 ue tanta ſit, quãta neceſſaria ſit & cõferat, quos uino nigro aſpero tinguito. Mediũ autẽ
 falciæ ſuper uulnus ponito, de mediõꝝ falciæ falciare incipito, duobusꝝ capitibus per
 mutatim deligato ſecũdũ uulnus utrinꝝ quod ne ſtringito, ſed cõmode prædito, & de
 ligato. Super uulnus autẽ, picatum, uel quod ſanguinẽ liſtat, uel medicamentum aliud,
 quod coaleſcere faciat, madefaciatꝝ. Si quidem aſtas ſit, crebro linamẽta, & ſplenis ui
 no madefacito, ſi hyems, multam lanã ſuccidam uino cum oleo tinctam ſuperponito, ca
 pellæ pelliculã ſuperſternito, & uti bene deſſuat, curato, ſuperdeſſuctiõẽꝝ caueto: me
 morũ: eĩo locos hos, ſi diu hoc ſtatu ſchemate ue ſtent, contritus curatu difficiles gigne
 re. Quos uere ſuperligatione curare nõ poteris, modo aliquo dictõri dicẽdorumue cu
 rato, præꝝ cũctis facito, uti corpus fractum, parsue fracta bene, rectãꝝ uia diſponatur
 & iaceat, mentẽꝝ adhibeto, uti potius alte, quàm demille diſponat & iaceat. Si uero
 quis probe & opportune uult hanc rẽ operari & exercere, operapretũ eſt, uti machina
 menta & inſtrumẽta faciat, ſciatꝝ facere, quibus fracta rite diſtendat, nõ uiolẽter, quod
 in tibia magis expedit. Sunt tamẽ nonnulli, qui in omnibus tibiæ fracturis, ceterisꝝ ſu
 perligandis, & nõ ſuperligãdis, pedem ſummũ ad lectũ ligãt, uel ad lignũ huic conne
 xum. Hi quidẽ omnia male faciũt, boni uero nihil. Nã pedẽ alligare, medela remediũ
 ue nõ eſt diſtendi, ſeu in eo nõ eſt diſtẽdo, & medela: nam & corpus reliquum ad pedem
 deſſuet, ſicꝝ nunquã diſtendẽt, nec quicquam prodeſt, uti rectũ contineat, ſed potius
 obest. Corpus em̃ cum ſeſe hac uel illac motabit, uinculũ, pedem, & offa pedi connexa,
 corpusꝝ reliquũ ſequi nõ uetabit: ſi uero non alligẽt, minus uertetur, minus em̃ in cor
 poris motu relinquet. Si quis autẽ de corio Aegyptio pilas duas ſuat, quẽs ſerũt, qui dũ
 in magnis uinculis cõpedibũsue ſterẽtũt, quæ utrinꝝ tunicas & inuolucra habeat, uul
 neris autẽ parte maiores altioresue ſeu, pfundiores, uerũ autẽ articulos, minores & bre
 uiores, quæ molliter tumeat: quartũ una ſuper talos ponat, ſub genu altera, quibus utriũ
 que habenule geminæ utrinꝝ aſſuant, ſimplicis, uel duplicis lori, breuiorẽ tanquã an
 ſa, ſiue anſas habeat, ab utraꝝ tali parte, quæꝝ ſub genu eſt, eadẽ habeto, quæ recta in
 ferioribus reſpõdeat. Poſtea uirgas corneas capito magnitudine inter ſe æquas, craſ
 ſas digito, longasꝝ uti in anſas datæ inter ſe reſpõdeant, & conueniãt, curatoꝝ: uti uir
 gularũ extrema corpus nõ tangãt, ſed pilariũ extremis hæreãt: triaꝝ uirgularũ paria, uel
 plura, partim aliquatenus longiora, partim breuiora parata habeto, uti ſi magis diſtẽdere

Cafus offis cap
 nũsue

Quid omnia
 hæc faciat.

Cafus maioris
 offis quid poſſit
 ſplenis.

Quid offas hy
 emus poſſat
 in his.

Quid ſine liga
 tione curetur.

Pile ſp̄heræ
 de corio Aegy
 ptio quid ſibi
 uelint ſpeciatũ

Virge cornea.

uelis, possis; quæ uirgæ ab utraq; tali parte promineat. quæ si bene struant, plane, æque,
leniter, rectaq; distendant. uulnusq; nō dolebit. si quid enim plus iusto stringat, partim in
pedem, partim in coxā deducetur, meliusq; uirgæ in utraq; tali parte hinc & hinc dispo
nentur, nec tibiæ statū impediēt, uulneriq; bene pulsū erit, meliusq; feretur. Præterea
nihil uerat, si quis uelit duas superiores uirgas cōiungere, scq; quis uelit leniter quid su
perponere, dū quod superponetur, a uulnere distet. si quidē pilæ lenes, molles, bonæ, no
uæ cōsuantur, uirgulæq; bene distendantur, sicuti dictū est, machinamentū optimū erit.
Si uero quid horū nō recte habeat, potius oberit quā proficit, ceterasq; machinas uel
rite facito, uel ne facito. Nā turpe est, præ scq; artis ignoratiōē fert, si quis male faciat,
quod molitur. Multi præterea medici fractā cū uulnere, & sine, primos dies lana succi
da curāt, nihilq; hoc contra artē his esse uidetur. Qui uero cogitur subito recens uulne
ratis manus admoere, cū lintea, fasciæ, linamentaq; nō habent, si lanis utatur, ignosce
dum est: melius enim quis lana, cū alia non habet, nihil alligabit. dum optime carminatu
tractata, mollisq; sit & multa: pauca enim & mala parua uis est. Qui uero diem unum
uel duos lanā superligare, satis esse putat: tertio autē, & quarto linteis & fascijs superli
gantes stringunt & distendūt, tunc hi plurimū ab artis medicæ peritiā & usu parū pru
denter, & opportune discedūt. Tertio enim uel quarto die uulnera diuexanda nō sunt,
sed uti in summa dicat, diebus his oēs scalpri, specillū scarificatiōes, ceterasq; uellica
tiones in his uulneribus, & cæteris caueto, cū quid irritatū fuerit. Tertius enim & quar
tus dies plerūq; in plurimis uulneribus rebelliones, & refractiones parit, & adducit,
quæq; ad inflāmatiōē & fordes, febrēsue tēdūt, magis irritat & grauāt. Quare si quod
aliud præceptū & documentū momenti alicuius est, hoc est. Quibusdam tamē locis op
portunis, & periculosis medicina nō succurrit & cōmunicat, non solū uulneribus, sed
& plurimis alijs morbis, nisi qd dicat & alia mala uulnera esse. Sermo namq; hic aliquam
ueritatē, conuenientiam & probitatē habet. Multis enim locis alia alijs cognata, & fra
terna sunt. Qui uero satius esse ducūt, lanis uti, dum septē dies transeat, postea distēdere
fascijs, & linteis superligare, nunquam hi imprudētes, & imperiti uidebunt. nā post hos
dies maximum inflāmatiōis periculū præterierit, demissiora & laxiora erūt ossa, melio
usq; habebunt, & disposita erūt. Multo tamē hac medela ab illa superat, quæ per exore
dia distēdit, dirigit, & fascijs & linteis colligat, modus enim hic septimanos ferulis per
fecte & cōmode colligādos reddit, multo autē ille posterior & tardior est, multa q; alia de
rimēta habet, quæ longū esset perferbere. Quibus autē ossa fracta, & exeuertita sua se
de locari nō possunt, distētio ualida ferreæue per cuneos mochlosue, quibus lignatores
uuntur, fiat, quā parte una latiores sint, strictiores altera: tresq; uel plures sunt, uti qd
aprioribus uat. Postea his cum distētiōe librato, parti ossis inferiori supponēdo, supe
riorēq; partē uersus renitendo. Sed uti tandē & simplici sermone dicamus, sic librato
scinditōue, quemadmodū cum quis lignū uel faxū ualide librat & scindit, ferramēta ue
ro hæc, quatenus fieri potest, firma sint & robusta, ne in opere torqueantur, quæ magna
molestia, & poena esset. Si uero hæc cōmoda & apta sint, quisq; si libret scindatue, uti
oportet, nulla molestia fiet. nā hæc tria omniū, quæ hominibus sunt, ualidissima sunt, su
culæ asellue circumductio, seu onu peritoge libratio mochleusisue, cuneatio sphe
nolusue: sine his namq; uel uno istorū, uel omnibus his, nullum opus ualidū, & momen
tialicuius in his homines faciēt. Nō est ergo spernēda hæc libratio mochleusisue, sic em
ossa uel in suā sedem recidēt, uel modo alio nullo. Si uero superior ossis pars adeo permu
rata sit, & cōminuta, nullā uti certam sedē & cōmodā locatiōem libellæ cuneōue seu
mochlo præbeat, sed si quod prope fert, & prominet, acutū sit, scalpēdo, læuigando ca
uandūue, certā & cōmodā sedē libellæ cuneōue, seu mochlo parato, primōq; uel secun
do die librato, distēditōq; tertio, quarto, quintōue, minime. Diebus enim his non repo
nes, sed magnopere uexabis, magisq; si reponas, inflāmabitur indignabitūue, multū
que conuellet. Quare putato reponas necne, probēq; cōsiderato: nā cum reposeris, si
dolor cōuulsiōue seu spasmus superueniat, spes nō multa salutis est: meliusq; est, si sine
molestia fiat, os repositū tam de sua sede reicere, nō enim repositus lenioribus, sed mo
lestioribus.

Quādo uenia
digni sunt qui
per incitia lanis
curant.

Tertio die &
quarto nec ne
tanguio.

Medicina
men omnibus
locis non suc
currit.

Per exordia
hæc peragito.

Cum ossa fra
cta & exuertita
non redeunt
quid agas uide
to.

Mochlos quid
sit aspicio.

Onu peritoge
ge, mochleusis,
sphe nolus.

Mochlos.
Tertius, quar
tus, quintusq;
dies repositio
nem non admi
ttit.

Spasmus su
perueniens in
bis spem salu
tis tollit.

lestioribus conuulsiones spasmice, neruorumque distentiones, tetanie superueniunt. Sed de quo fuerat sermo, finiamus. Diebus quidē his iam dictis, ne uexato, sed operā dato, uulnus quāminimū uti flammescat, & indigne, pusq; multum emitat. Cum uero septem dies, uel paulo plures transierint, si sine febre sit, uulnusq; nō flammescat, tūc reponi-
to, si quidē coalescere, & potiri speras, nihil em̄ ueto; si minus, nihil frustra uexato, uexerisq;. Sin autem ossa suo loco repositueris, modi, quibus curētur, scripti sunt: siue timeas ossa ne abscedant, siue non. si uero times, sicuti dicebā, plerūq; de fasciæ medio incipiens fasciatio, duobus capitibus & principijs uti colliges, uulnerisq; formā considerato, ne nimis cū deligaueris, hiet, uel stringas, & percuriatur colligatione. Quibusdā em̄ confert, & coalumini est, dextra superligare, quibusdā sinistra, quibusdā utraq; duobus principijs & capitibus. Quæ aut ossa dubitaueris, & ambies redierint ne, casura & abscellura scito; quæq; penitus carne denudatur, pars uero nonnullorū superior denudat, quorundā inferior, quorundā carnes quoquoersus cōmoriuntur, quorundā uulnere uento, quædam etiā ossa putrefcunt, quædam non, quædam magis, quædam minus, quædam parua, quædam magna, propterea nō est uno nomie & uerbo dicere quādo, & quæ casura sunt, quædam em̄ paruitate, quædam quia summo & postremo loco sunt, citius decidunt, quædam uero nō decidunt, sed arefacta, putrefactaq; desquamant. Super his, seu præter hæc, medela differt à medela, & uti torū, & omnino dicatur, celerrime eorū ossa decidunt, & abscedunt, quorū uulnera celerrime pus emittit, celerrime nanq; & pulcherri-
me sic carnes pullulant: nam si in parte laza carnes supernascunt, ossa plerūq; in sublimē tollunt & eijciunt. Circulus quidem & tempus ossis casuri hic est, si quadragesimo die decidat & abscedat, pulchre & optime deciderit: quædam enim ad sexagesimū perueniunt, nā rara, teneraq; citius decidunt & abscedunt, solida uero tardius, parua autē citius multo, cætera uero & alia aliter. Sin aut os excedat, & exeat, uti reponatur, recidito, cum parū quid deesse uideret, quin redeat, carunculasq; uexet & pungat, nudumq; si fue-
rit demat, cætera uero parū refert, refecit nec ne. Probetq; scito, quæcumq; ossa carne pe-
nitur denudantur, & priuati, superare scire, caderetq;. Quæ uero desquamant, ne recidi-
to, signisq; iam digestis & dictis hæc cōsiderato, & obseruato, quæ penitus & omnino casura sunt, quos linamētis splensue, medelæq; uinosa, sicuti prius scripsimus de ossi-
bus casuris, curato. Quæ per exordia primæ tēpore frigida re perringas caueto: pericu-
lum em̄ est, ne febris horrida frigida ue subrepāt, conuulsionesq; seu neruorum do-
lores, & distentiones; nam frigida hæc semper prouocāt, quandoq; & hulerant. Scitōq;
necessario corpora membraue eorū, qui utraq; ossa frēgerūt, contrahi, cū curant, & eo-
rum, quibus totus ossis circulus abscellit. Quorumq; coxæ, brachijq; os cōminutū ex-
cessit, hi ferē nō superfunt, uiuuntue, magna nanq; ossa plurimāq; referta medulla, mul-
taq; & periculosa, nerui, musculi, uenæ cōuulnerant. Quæ si reponas, conuulsiones su-
peruenire consueuerūt: si nō reponas, graues febres, superbiliolæ, singulæriæq; super-
nigrescuntq;. Hi certe superfunt, quibus nō reponunt, nec tentantur: quinetiā hi magis
superfunt, quibus ossis pars inferior excessit, quā quibus superior: superfunt & hi qui
bus reponunt, sed rarius. Nam curationes à curationibus multū differunt, corporumq;
naturæ quo ad facilitatē ferendī. Differt etiā ualde brachij ne, coxæq; ossa interiora ex-
cesserint, an exteriora: multæ enim & periculosa uenarū distentiones in parte interiore
sunt, quæ in his uulneribus sunt, præuideto, per tēpūq; prædicito. Si uero reponere co-
garis, tēpū repositurū speres, multaq; non sit ossis permutatio, musculiq; nō concurrant,
qui colligare cōsueuerūt, libratio & his cōtulerit, cum distentione. Cum uero repositue-
ris, quo die repositū est, molle & lene ueratrū propinato, si quidem eo die repositū sit: si
minus, ne tētrato. Vlnus autem, sicuti fracta capitis ossa curato, frigidumq; nihil admo-
ueto, cibo penitus abstinet. Si uero suapte natura bile amara nō redundet, siue picro-
cholus nō sit, nullum acetum boni odoris modica aqua aspersa propinato, sicq; nutrica
to: sin autem acerbiliosus picrocholus ue sit, aquam potato. Si uero febre continua la-
boret, quatuor & decem dies sic nutritato: si uero non febrat, septem, postea uero pro

Varia horū uti
litas.
Causa ex denig
datio ossis.

Curatio horū
quæ.

Quid si eueni
at speciato.
Cur hi non su
perfunt.

Quæ in his
prædicenda.

Curatio horū
quæ.
Picrocholus.

consuetudine per additamentum, secundum rationem & modum, leuiusculum cibum porrigito. Quibus autem ossa reposita non sunt, purgationem eandem, uulnerumque curationem & nutritum seruato, & facito. Præterea corporis partem turgidam, & eleuatam ne distendat, sed potius curato, secundum uulnus laxior & demissior uti sit: ossium uero longos, & diurnos abscessus, quemadmodum antea dictum est, caueto & fugito, præsertim si quis pulchre & honeste, & comode cauere & fugere possit, paruatque spes sit, periculum uero magnus, potiusque ne reponito, & si artis ignarus uiderere, quam reponendo propius mori, quam saluti deducas. Luxationes autem, & motiones ossium secundum genu, melius & facilius multo reponuntur, quam quæ secundum cubitum. Nam coxæ articulus, iuncturæque pro magnitudine melius reapiatur, quam brachij articulus, & æquam & rectam naturam solus habet, & eam rotundam & agilem. Brachij autem articulus & magnus est, & plures, aliosque recessus habet. Super his uero, siue præterea, tibie quidem ossa longitudine similia sunt, paulumque quid non multi momenti, os exterius superat, nulliusque magni rei impedimentum est, cui nervus exterior hæret, qui secundum poplicem est. Cubiti autem ossa parua non sunt: nam quod breuius est, multo crassius est, tenuius uero multum superat, & si pereminet articulum. His quidem nervi per communem ossis coniunctionem connectuntur, plurimam uero partem, & maiorem nervorum connexionis, os tenue brachij habet, quam crassum, Natura ergo horum articulorum & ossium cubiti talis est, propterque hunc naturæ proprietatis uel modum, sæpius ossa, quæ in genibus sunt, mouentur, & facilius reponuntur, magnaque inflammatio non superuenit, neque uinculum articuli soluitur, plerumque tamen ad interiora mouetur, quandoque & ad exteriora, quandoque & popliteum uersus, quorum omnium repositiones faciles sunt. Sed si interiora, uel exteriora uersus mota sunt, hominem in humili, & non alto stragulo locato, crurisque altius tollito, sed non multum, distenditque mediocris plerumque satis est, tibiam quidem hæc, coxam uero hæc contra distendito. Cubiti autem ossa molestiora sunt, quam quæ in genu sunt, difficiliusque propter inflammationem reponuntur, nisi quis statim reponat, minus tamen quam illa mouentur, sed difficilius reponuntur, dirigunt & disponuntur, & magis inflantur, & indignantur, callumque superducunt, plerumque quæ parum luxant, & declinant, modo costas uersus, modo foras luxant, nec articulus totus mouetur, sed aliqua pars in brachij cauo, uel cubiti osse remanet, quod supereminet. Quæ si hæc uel illac moueatur, facilius reponuntur, distenditque recta satis est brachij recta, hicque manus iuncturam capiat, distendatque hic aliam, hic manus uola super articulum moti posita retrudat, secundum articulum ad mota altera. Luxamenta uero hæc non tarde aulculat & obediunt, si priusquam inflantur, reponantur. Luxant autem hæc, & mouentur plerumque magis intro, mouentur & foras, quod forma, situ schematæue patet, sæpeque hæc in suam sedem redeunt sine ualida distensione. Quæ uero horum foras luxantur, in suam naturam articuli retrudito, cubitum autem in decliue magis uergentem circumagito, plurima quidem cubiti luxamenta hæc sunt. Sin autem hæc uel illac articulus super os brachij prominens, cauum brachij uersus, quod rarius fit, superueniat, distentio recta luxamentis his comoda non est: cubiti namque os supereminens in hac distensione, brachij superascensionem & ascensum cohibet & impedit. Quare sic luxata distendito, quemadmodum ante scriptum est, cum quæ ossa brachij fracta superligat, de ala superiora uersus tendito, de cubito ad inferiora cogito: sic enim brachium supra suam sedem, & fundamentum tollet, si super tollitur, distentio & directio manuum uolis et palmis facilis erit. Os autem brachij, quod excedit, in iunctura tradito, partem uero cubiti os uersus, secundum articulum reponendo retrudito, distentio quidem hæc luxamenti huius minus iusta est, distentione recta etiam reponeretur, sed minus quam hoc modo. Si uero brachium partem anteriorem uersus luxauit, quod raro uenit, sed quid subita uis, colluctatioque non eieciat, multa namque et præter suam naturam similes et consuetæ excidunt, præsertim si magnus sit quod ingruat, et impediatur, magnus enim fuit, quod hac colluctatione, et uel super ossa crassiora, et nervos uenis, distenditque uehemens, et crebra, tam aliquibus sic luxat, & excidit. Signum autem sic luxati, quod nullo modo cubitum flectere possunt, quod et articulus, si manu rangat demonstrat. Quod nisi statim reponatur, inflammationes uehementes & febriculosæ sunt: si uero,

Luxatum genu
facile reponi-
tur.
Coxa cur facili-
us reapietur
quam brachium.
Tibie cubitiq;
ossa qualia.

Luxata hæc
qui reapietur.

Cubiti reapien-
tio.

Coaptatio bo-
rum que fit.

Brachium au-
torum luxa-
tum quale.

si uero statim quis adsit, qui reponat, facile reponet, quem fascia ualida, non magna in cubiti uersura per transversum conuoluta satis reponet, cubitusque si subito flectatur, manusque ad humerum deducatur. Satis igitur est hac repositio, & injectio ipsi, qui sic brachium luxauerunt, quin & recta diffentio similiter reponat & inficiat, manusque uola componat & coaptet. Qui reponit manum super brachij partem, quæ luxauit & excidit, ponito, uersuramque uersus trudit. Minister uero de parte inferiore uersus cubiti partem acutam retrudit, reponendo recta, quæ cubitus uergit. Potest etiam hanc luxationem diffentio prius scripta, cum ossa fracta brachij superligantur, coaptare. Cum uero diffenderit, manus uola reponito, coaptato & complanato, sicuti prius scriptum est. Si uero brachium retro luxauit, quod rarius fit; maximum enim hoc infert dolorem omnium, continuamque febrem, biliosam, mortiferam, uitamque non multorum dierum adducit; hi brachium diffedere non possunt. Si uero his statim occurras, cubitum ui diffendito, & statim per se se redibit. Si uero febris te præcesserit, ne reponito: dolor enim cresceret, sed uti in summa dicatur, nullum articulum, cum febris præcessit, reponito, cubitum uero minime. Præterea multa sunt alia periculosa, & quæ lædant in cubito, biliosa & molesta: crassius enim hoc os est, quod cum mouetur, & ab altero discessit, nec brachium flectere, nec tendere possunt. quod pater, cum quis cubiti uersuram, & flexuram tangit, uena, quæ supra musculum tendit, diuisa reperitur. Quibus autem hoc euenit, facile non est in eorum naturam deducere, nec ullam aliam communem horum duorum ossium motorum coalescentium est dare, nec in pristinam naturam facile est collocare: quare necesse est hanc distantiam tumescere, quemadmodum uero hic articulus superligetur, in talo dictum est. Quibusdam autem os cubiti, quod brachio subtenitur frangitur, quandoque & cartilaginea pars eius, de qua neruus qui post brachium tendit, nascitur & hæret, quæ cum luxauit & mota est, quid febriculolum & retrum fit & cacæthes, loco quidem suo articulus manet, sed eius fundamentum & basis hac discessit. Cum uero qua brachij caput superat, & supereminet, articulus discessit, interior & palantior redditur, quam si penitus frangatur, minus enim hoc lædit. Sed uti in summa dicam, minus ossa fracta periculosa sunt, quam cum non penitus fracta sunt, sed uenæ, neruique periculosi qui sunt in his locis, dehiscunt, quæ mortem magis accelerant, quam illa, præsertim si continenter febricit, sed hæc fragmenta rarius fiunt. Quandoque caput brachij, quæ comittitur, dehiscit, quod periculosissimum esse uidetur, cum multo minus sit, quam quæ in cubito ueniunt. Quemadmodum autem singula luxamenta reponantur, diligenter que curentur, scriptum est: quodque luxatum articulum, quamprimum reponere, maxime confert, propter celerem neruorum inflammationem. nam si luxatum statim reponas, similiter & una uerui diffenduntur, siue diffendi cōsueuerunt, sed aliquantisper tamē distentionem & flexionem consuetam retardant & impediunt. Quæ cuncta similiter curare prodest, quæ fracta sunt, quæ discesserunt, quæque luxauerunt, quæ cūcta linreis, fasciis, penicillis, linamentisque multis, cerato, unguentoque curato, quemadmodum & cætera fragmenta. Cubiti uero statum & schema in his omnino facito, & statuito, quemadmodum cum brachij fractum, cubitusque superligatur. Status autem hic, schemaque cunctis luxationibus, motionibus, fracturisque maxime communis est, & cōuenit ad singulorum futuram diffentionem, conflexionemque, hinc enim uia: similes ad utraque. Status namque hic schemaque facilis est latu, resumptu, coalescentiaque languentis. Præterea si callus, gumie superest, manusque callo superata diffendatur, sicque remaneat, melius fuisset hoc non accessisse, quod magnopere impediatur, profit nihil. Si uero contorta remaneat, magis usui sit: multo quidem usui commodior est, quæ mediocriter statuitur, meliusque coalescit. Hæc quidem de statu, schemaque dicta sunt. Superligare autem oportet caput & principium primæ fasciæ super læsum ponendo, siue fractum sit, siue luxauerit, excesserit, differtue, primasque circumuolutiones illic facito, stringito & firmato, utrinque uero minus communemque superligationem & cubiti & brachij facito, multoque magis utrinque stringito, quam sicuti plurimi faciunt, uti quæmaxime procul à parte læsæ tumor, qui utrinque pellatur, plurimumque cubiti pars acuta circumfasciatur, siue læsa sit, siue non, tumor

Brachium uero
trorsum luxatum.
Que non re-
aptanda.

Cubiti os quod
sub brachio est
cū dehisce.

Caput brachij
fractum.

Caput brachij
aliis fractum.

Superiora re-
petit.

Schema.

Quid in his
commodius.

Perule quales his ponantur.

uti hinc procul colligatur, cauendum autem est, ne in flexione multum fasciarum cōnectatur, quatenus fieri possit. Pars autem laesa maxime stringatur, cetera quoque utrinque laxius prendito. De compressione uero, strictione uel, & laxatione singula per eadem tempora seruato & facito, quae in ossium fractorum medela prius scripta sunt: postiores resque & secundae superligationes tertio quoque die fiant, sed laxiores quam tunc, ferulasque seruato tempore circumdato, nihilque uariato & mutato, & ijs qui ossa fregerunt, & ijs qui non, nisi febriant, cubito autem, & brachio laxiores circumponito: quae non multum crassae sint, & non pares, easque inter se permutato, cōsiderando quā conferat, uersum ne, & flexuram, an alio uersus. Quin & linamentorum, pleniorue appositionem eandem facito, quemadmodum & ferularū dictum est, quas crassiores in parte laesa ponito. Tempora uero & ab inflammatione, & ab ijs, quae scripta sunt, obseruato & cōsiderato.

DE LUXATIONVM FRACTORVMQUE OSSIVM
COAPTATIONE MOCHLICOVE SERMO.

Quo si multa prius dicta repetant nemo miretur, quia sic repertū est in Graecis exemplaribus ferè cunctis.

*hinc de molle
gal. ex p. m. v. m. c. p.
as q. m. l. d. f. c. t. u. x. i. s. h. i. p. p. o.
i. l. i. b. i. n. e. m. m. i. t. g. a. l. c. o. m. i. t. a. p. m. l. i. b.
r. e. h. e. r. i. c. h. i. p. p. o. l. i. c. e. p. q. u. i. m. e. r.
i. s. h. i. p. p. o. l. i. c. e. p. q. u. i. m. e. r.
u. s. r. e. c. e. p. t. u. s.*

Ossium qualitas.

Tibia ossa.

ys.

Mola genui.

Coxae caput.

Coxendix.

Spina, os sacrum.

podicis.

Vesica.

Lumbi.

ys.

Cervicis articulus.

lumbi.

Vertebrae.

ys.

Nervi.

ys.

Costae.

Pectus.

Clauet.

Humeri summum acromion.

scapulae.

scapulae.

scapulae.

scapulae.

scapulae.

scapulae.

scapulae.

scapulae.

scapulae.

scapulae.

scapulae.

scapulae.

scapulae.

scapulae.

scapulae.

scapulae.

scapulae.

scapulae.

scapulae.

scapulae.

scapulae.

scapulae.

scapulae.

scapulae.

scapulae.

scapulae.

scapulae.

scapulae.

scapulae.

scapulae.

Aec autem est ossium natura, digitorum quidem ossa, & articuli simplices sunt, manus uero, pedis quoque multo aliter coagmenta sunt, maxima uero sunt quae supremo, & ultimo loco sunt. Calcis autem, calcaneus unus est quod extra comparat, & prominet, quod posteriores magni nervi tendunt, finiunt, comparent quoque tibiae uero duo, supra & infra connexa, medio uero loco foras parum distantia, secundum paruum digitum, rectae uel eius, tenuius alteri altero est, & breuius. Plurimum autem hac distans, minor quoque motus & uersura est, quae genu est, magnus quoque nervus, qui per popliteum foras tendit, illic quoque haeret: quae communem connexionem epiphyseos loco inferiore, quae pes agitur, habent, superiore loco altera, quae coxae cum genu articulus mouetur, qui simplex est, statarius, oblongus, digiti recurua speciei, condylodensis, molam supra, patellam uel, seu epimylida habens, quae foras & ante curuatur. Caput uero coxae, connexio est, epiphyseos, quae nervus, qui coxendicis acetabulo committitur, exit: qui sub tortuosa committitur, minus autem hoc est, quam brachij caput. Coxendix uero magna uertebrae, quae secundum podicis sacrum os est, cartilagineo, nervo quoque uinculo committitur. Spina uero de sacro podicis ossis, magnam uertebrae superiorem usque curuatur, uelicaque, & genitura, genitalis uel membrum, podicis quoque pars, quae huc declinat, deinde ab hoc ad praecordia usque semitortuosa tendit, lumbique secundum hoc, hinc uero magnam uertebrae usque, quae supra scapulas est, semicurua est, magisque uidetur quam sit: protectura namque seu apophyses, quae post uertebrae sunt, haec altissima sunt. Cervicis autem articulus subcuruus est, uertebrae autem parte inferiore pares inter se sunt: parte uero exteriori, cartilagine, nervisque continentur, coagmentatio autem harum tergi posteriore parte processum epiphyseos acuram habent: quae cartilagineam insuper coniuncturam epiphyseos habet. Nervorum hinc processus, apophyseos decliuus est, qui sicuti musculi adnascuntur, qui de ceruice lumbos usque medium spinam, costarumque complent. Costae uero secundum uertebrae interiores processus, nervulo committuntur, qui de ceruice lumbos & renes usque tendit, parte autem anteriore secundum pectus, fungidum, molle quoque & tenerum postremum habent, planiore forma quam bruta: nam homo hac parte angustissimus est, minusque tumescit, quam cetera animalia. Quae uero costae non sunt, processus est, epiphyseos tortuosa & obliqua, parua & breuis, & lata, quae singulis uertebrae nervulo committitur. Pectus uero continua cratae sibi committitur, quod processus, diaphyseos tortuosa & obliqua habet: quae uero costae committuntur, tenerum, cartilagineum quoque est. Clauet autem, furculae uel pectoris iugulsi, siue parte anteriore rotunda sunt, pectus quoque uersum parum agitantur, sed summum humeri uersum crebrius. Humeri uero summum, acromion uel scapulis scopolisue operis non

non omnibus similiter, sed plurimis dissimili modo committitur. Scapulae autē (scopulae) operta, seu homoplate spinam uersus cartilagineae sunt, cetera uero tenera, & fungida: parte autem exteriorē planae & aequales non sunt, ceruicemq; & acetabulum cartilagineū habent, quod & unde costae motū habent, quae facilius luxant, quam ossa cetera, praeter brachium. Huius autem ex acetabulo, neruulo quodam caput pendet, & committitur tenera cartilagine, quod processum rotundum, epiphyfin uē habet: parte autem exteriorē, & ante curuum, acetabulum uersus tortuosum, non rectū, pars autem eius cubitū uersus lata est, digitoq; complicato similis, condylodēsue, sessilis, firma, solida, concava retro, quod de cubito corona, cum manus extenditur, tendit. Torpidus etiam neruus in hoc est, qui medijs cubiti ossibus cōmittitur, perq; eorum processum & diaphysias transiit, & finit. Nasus autem distractus cum est, deprimitur, & deformatur, sicuti uidere est, si cartilago depressa sit. Tenuē linamentum pellicula carchedonia conuolutum intrō dato, uel alia re, qua non irritetur conuolutio, sed pellicula potius permutato, connectito, sulphureq; & cerato linimentū ue tinctum inijcito, digitisq; coaptato, curatoq; ne haec concalcat, & callum obducatur: si uulnus, huiusmodi inellet, casturaq; essent ossa, sic curato, nec committito, uti recrudescant. Distractam autem ne superligatur, neque complatrato: si uero quid deesset, quod maxime repandum, tortuosum, & declinatum esset, per emplastrum & ceratum cum sulphure reparato, & conglutinato. Quorum autem aures purulentae & repletae sunt, crassitudine statim deprehenduntur: nam haec omnia submucosa, carne humida, & plena sunt. Quare ne decipiant, neque laeso aliqua, cum sic clausa est, fiat, caueto, haec autem carnosa non sunt, sed humida, mucique plena, quae ubicunque & qualiacunque sunt, si praetermittantur, & negligantur, mortifera sunt. Si uero auris transuratur, citō sanescit, sed mutilatur: quae si clausa sit, leni medicamento conglutinario utitur. Maxillae uero saepius quidem conuelluntur, & restituntur, sed rarius excidunt & luxant. ipsae maxime luxant & excidunt, qui multum hiant: nam non excidunt, nisi quis ualde hiet, quod propterea cadit, quoniam nerui, qui utrinque colligant, uel luxant, uel non concedunt, luxatque uel altera, uel utraque, quod inferior demonstrat. Si tantum altera luxauit, dentes inter sese tortuose non respondent, nec cōueniunt, contrario namq; modo uertitur, quam qua luxauit, nec dentes conuenire possunt. Sin autem utraque prociderint, magis inter sese conueniunt & respondent: minus enim torquentur, quod dentium postrema demonstrant: superiora enim inferioribus non respondent. Si ergo utraque luxauerint, statimque non reponantur, decimant hi plerumque moriuntur: continua enim febre, sopore, grauedineque premuntur. Musculi enim distenduntur, uenter citatur, pauca & pura demittit: si uomant, eadem uomunt. Sin autem altera luxauit, minus laedit, similique modo quo utraque reponuntur, caput quidem hominis uel iacentis, uel sedentis quis capito, medicus utraque maxillas utraque manu capito, intus & extra aliquantisper tractato, deinde recta, retrorsumque tradito, corpus commoueto, confundito, lenibus curato, statimque, schemateue, menti resumptione, linitione, alleuatione utitor: nam haec ad hanc repositionem faciunt. Humerus uero subteriora uersus luxat & excidit, alijs autem nodum uidet, nec audiui, tamen uidetur & ad anteriora posse luxare ipsos, quorum carnes, quae circa hunc articulum sunt, propter naturam emaciantur: quales boues macilentis per hyemem patiuntur, magis enim macilentis, siccis, & gracilibus luxat, quin & ipsi, qui hudos sine inflammatione hos articulos habent: haec enim contumescere facit & colligat. Qui uero boues reapant, errant & falluntur: quod ob usum, & necessitatem, uti boues, crure utantur & iacent, eos latet: quodque hoc commune sit bovi cum homine, statimque schemate eandem habeant homines & boues, quodque boues per hyemem macilentissimi sint. Homerico illud testimonio est. Qui ergo humerum alam uersus luxarunt, cubitus his ab ala & latere, costisue discedit, manumq; ad aurem tollere nequeunt, si quicq; tollere & agere conantur, non possunt, quibus quidē repositus non fuit: quibus autem ualde luxat, quōue modo habeant, dictum est. Quibus uero per ortū humerus luxauit, ossa huius proxima corripuntur, quod Ancy Galiana

Costae ceteris
facilius luxant,
praeter brachium.
Caput huius.

condylodēsue

Neruus torpidus.
Nasus fractus
depressus.

Auris fracta
laesa.

Maxillarum luxatio.

Humeri luxatio.
scem.

homerico.

Ancy qui fuit.

gonésue passi sunt, quibus & cubitus & manus corripitur, quæque his proxima sunt emaciatur, superiora uero nihil minuuntur. Quæque per adulescentiâ crescunt, maxime minuuntur, minus tamen ipsi, qui per ortum luxarunt, minus lœduntur & minuuntur, secundumque articulos agnata profunda & alta minus fiunt: sed reces genitis secundum humerum maxime protuberat, sicuti luxatis. Sin autem iam adultis luxauit, ossa non minuuntur: nam alia non habent, quæ simul aequè crescant, & augeantur: carnes uero minuunt, nam hoc singulis debet & crescit, & minuitur, & per artates, & in quas potest, & cogitur formas. Signum præterea hoc est humeri summum reuulsum, & caui: quoniam cum humeri summum reuulsum est, caui etiam est, propterea brachium luxasse putat, cum brachij caput sub ala compareat, quod attollere, nec ulquam agere possunt, simulque humerus alter demonstrat hoc, quod sic reponitur. Pugnum sub alam dato, brachijque caput ad superiora propellitur, manum ad pectus deducto, sed & retrorsum circumagito, tutius utrinque uti statuas, quin & capite ad humeri summum, & manibus sub ala datis, caput brachij sursum trudit, subigitque. Cubitum uero genibus protrudito, uel pro genibus cubitum alterum adigito, & sicuti prius peragito, uel secundum humerum statito, alæque humerum tuum supponito, manibusque brachium deorsum trahito, uel calce, calcaneisue cum alæ supplementa supposueris, trudit, dexterum dextro, sinistrum sinistro, uel pistillu, uel quid simile subdito, uel scalam gradolurme etus, & paxillum, uel spatula ligneam in summo rotundam, manum uisq; protentam. Medela uero hæc est, status, schemæue talis esto, brachium ad costas dato, manus summa sursum paulo humerum sanum uersus, deinde de superligato, & resumito, quod si non reponatur, summum humeri extenuatur: cum uero summum humeri conuulsum est, luxati speciem præbet: ramen nihil minuitur, prius tunc, quod si restituitur status, schemæue: qui & luxato datur, curatioque, superligatio, resumptio, subleuatio de lege, more, consuetudineue superligationis. Cubiti uero articulus cum permutatur, penitusue non luxauit, costas uersus uel extra motatur, pars eius acuta in brachij cauo remanet: quod cum est, recta distendito, quodque prominet, sursum trudit, retrorsumque & oblique. Cum autem penitus luxauit, hæc uel illac, quæ brachium committitur, distendito & superligato: sic enim cubiti pars curua, & tortuosa non impedit. Hic autem articulus potissimum costas uersus luxat, & prolabitur, quod cum sit, dirigito, plurimumque ne caput coronam tangat, abducto, sublineque & alte circumagito, & circumflectito, recta ne cogito, simulque retrudito, & in utranque sedem perpellito: simulque contulerit, cubitum flectere, partim quidem acclius, partim uero declius. Medela autem hæc esto, status, schemæue, manus summam altius paulo cubito statuito, brachium autem costas ad moueto: sic enim positio, resumptio, unctio, natura, usus facile ferentur in comuni, nisi male callum circum obduxit, quod celeriter facit. Curatio autem linteis, & fascijs secundum legem articulorum esto, celeriterque acutum superligato: cubitus enim citò rebellat, si febris cum dolore, aestu, uomitu bilioso superuenit. Cubitus etiam propter torporem retro luxat, luxat & ante, medela eadē esto: cum autem retro luxauit, tendere nequit, quæ distendendo repones: cum ante luxauit, flectere non potest, quem cum quid durum & rotundum in cubiti flexura posueris, subito flectito: cum autem hæc ossa distant, & separantur, uena brachij, si tangatur, demonstrat: nam diuisa est, hæc autem celeriter callum obducunt, & coalescunt. Qui uero per ortum, cubitum luxarunt, ossa his sub lœsione corripuntur, primum prope cubitum, deinde manus, tertio loco digitorum: sed brachium, humerusque ualidior sit propter nutrimentum, manus autem altera multo ualidior sit propter opera, caro uero illic minuitur: intus, si foras luxarunt: foras, si intorsum, semper contra quam qua luxauit. Cubitus quidem uel foras, uel intro luxat: si foras luxauit, statim distendito: si intro, brachium, malamque uersus reflectito, statim, schematēue recuruo cubito conuenienti, & communi, mitellæque suscipito, de colloque suspendito, molle quid subdito, & secundum articulum quid graue appendito: cum articulum subleuaueris & reposeris, manibus coaptato: quæ & in cæteris facito. Si uero retrorsum luxat, statim distendito, manibusque dirigito, & coaptato: si ante, linteis, fasciamque satis magno cum pulo circumducto, conflectito, simulque dirigito: sin autem in alteram

alteram partem declinat, cum dixeris, utraque simul facito. Curationis autem & medelae commune est, status, schemae, & superligatio: communi namque diffentione cuncta redire, & reponi possunt. Quaedam praeterea repositiones subleuando reponunt, quaedam distendendo, quaedam circumagendo: si pro modo formae luxationum celeriter hanc adhibeantur, uel illac, Manus quidem articulus uel intro, uel foras luxat, sed plerumque foras. Signa uero patent: si quidem intro, digitos flectere nequit: si foras, tendere, Qui modus uterque manu super mediam posita reapiatur: si partim tendatur, partim retendatur, quodque prominet, uola calciae simul retrudatur, subterque secundum alterum os quid molle cumulatam supponito: si quidem supra luxauit, manum conuertito: si autem infra, resupinato. Medela uero linteis fasciisue peragitur. Tota quinetiam manus uel intro, uel foras, uel hac uel illac prolabitur, & luxat, sed potissimum intro, quandoque cum sua proiectura, processuue, seu epiphyfi: quandoque tantum alterum os, diffentio ualida his fiat, quodque prominet truditur, & alterum retruditur, uel manibus in mensa, uel calce, duasque formas simul peragito, & retrorsum & transuersum, obliquumue. Quae uero non bene reponuntur, rebellantue, siue relabuntur, deformia redduntur, sed tamen tempore ualida ad usum fiunt. Medela linteis, & fasciis cum manu, & cubito perficitur, ferulasque digitos usque ponito, quaeque in ferulis posueris, crebrius quam fracta solito, perfusioneque multa utitur. Qui uero per ortum, manum luxarunt, his ea contrahitur, caroque contra calum minuitur: si autem adulto, sua magnitudine ossa permanent. Digitorum uero luxatio patet, quae nec scribenda est, quos in mensa posita recta distendo, quodque prominet truditur, & retruditur. Medela conueniens linteis, fasciis superligatione peragitur: qui si non reponantur, foras extuberant, callumue obducunt. Qui uero per ortum, uel adulescentiam ossa luxarunt, sub luxatione ea corripitur, caroque contra calum minuitur: qui autem adulti luxarunt, sua magnitudine ossa permanent. Coxae quidem articulus quatuor modis luxat, & excidit, sed potissimum intro, secundo loco foras. Signa, commune quidem alterum crus, peculiare uero, & proprium intro quidem moti hoc est, caput enim coxae, si tangatur, in uentre sentitur, limititerque non flectunt, crusque multo longius uidetur, nisi in mediu utraque agens distendat: nam pes, & genu foras spectant. Si uero per ortum, & adulescentiam coxa luxauit, contrahitur, tibia uero minus, caeteraque rata portione, carnes uero minuitur, maxime extra, qui serius eriguntur, & in sanum crus reuoluuntur, si uero cogantur, maxime extra, quibus uadunt, crus autem tollunt, quod quanto minus est, tanto facilius. Sin autem adultis ossa quidem permanent, sed carnes, quemadmodum dictum est, minuitur: cum autem uadunt, errabunde, reuolutue sicuti boues eunt, qui cum declines remaneant, in sanum crus illa cauatur, huic enim subire necesse est, uti uehat, huic ascendere uti uehatur: nam uehere nequit. Sicuti, qui uulnus, huiusmodi habent in pede, super sanum crus ligno, bacilloue tortuose corpori renituntur: laeum uero manu super genu posita, uti in ascensione, & mutatione corpus uehat, cogitur: coxendice uero si subter utat, ossa minus subter minuitur, carnes uero magis. Moti uero foras contraria & signa, & status sunt: nam genu & pes parum extra spectat. Quibus autem per ortum, & adulescentiam hoc euenit, ossa non similiter coauescunt, nec eodem modo coeunt, sed altiore aliquatenus, & non similiter utitur. Quibus autem ad exteriora sine inflammatione crebrius excidit, crure hi agillius luxat, & excidit. Quibus uero magis uel minus luxat, quibusque facilius, difficultiusue: quibusque metus, spesue est, ne celerius excidat, quibusque sapientius excidit, medela eius eadem est, quibusque per ortum, adulescentiamue, morbumue, quod & per morbum euenit. Qui buidam etiam os sideratur, & laeditur. Quidam uero haec omnia non patiuntur, minus tamen, quam si ad interiora luxauerit, laeduntur, si rite curetur, uti & incedentes plano, & roto pede ambulant, nec faciunt, curatione multa & diligenti peragitur. Puerulis autem si negligantur, & non reponantur, male habent: si curentur, iuuantur, uti planis, & totis pedibus incedant, caroque parum quid minuitur. Quibus autem utraque haec ossa luxarunt, haec patiuntur, caro quidem his parum minuitur, sed declines fiunt, coxaeque torquentur, quia faciant.

Diuersae repositiones luxationum.

Manus luxatio.

Digitorum luxatio.

Coxa luxata.

Moti foras signum.

Puerulis quid eueniat uidetur coxae utraque ossa luxata quia faciant.

Coxæ retrosum luxatae signum. tur, nisi ossa fiderentur & lædantur, superiorēq; coxendicum parte gibberentur. Sani quidem hi degunt, sed corpus non crescit, præter caput. Quibus autem retro luxauit, signa hæc fiunt, molliores ante sunt, sed retro prominet, pes rectus permanet, flectereq; sine dolore, nec excedere possunt, crusq; his contrahitur, quod nec in poplite, nec in inguine tendere & flectere, nisi ualde tollant, possunt: superior enim articulus in pleriq; præcedit, cum cæterisq; articulis, neruis, musculis, intestinis, uoluis, & similibus cõmunat, coxendicisq; os ad clunes & nates deferri nequit, & quia nō distendunt, contrahitur: carnes uero totius cruris minuuntur. Quibus autem maxime, quōue modo dictū est, quæq; corporis pars luxata si agitur, ualeat: si minus, male habet, nisi dolor, febris, inflammatioq; uetet. Quod præterea foras luxauit, quod ad carnem cedentē prolapsū est, contrahitur: quod autem intro longius esse uidetur, si quidem adultis nō reponatur, curuati in inguina gradiuntur, poples alter flectitur, & curuatur, pectore uix mouetur, manu crus prendunt, si sine bacillo uadāt; qui si longiusculus sit, nō eunt: & si eant, parum progrediuntur. Caro autem his minuitur, qui dolitant: qui gradiuntur, quibus in priorem partem luxauit, cæteri uero rata portione sani satis degūt. Quibus uero per ortum, uel adulescentiam luxauit, morbumue, de quibus dictū est, & dicitur, maxime hi afficiuntur propter neruorum, & articularum deficiā, simulq; ob iam dicta male habent genu, quo contractio & laborante, uno, duobusue bacillis incedunt hi, sanum uero crus satis carnosum fit propter usum & laborem. Quibus autem ad anteriora luxauit, signa his contraria fiunt: nam parte posteriore molle & cauum est; anteriore uero prominet, crus hi non flectunt, sed distentum habent: pes rectus persistit, crus alteri par est, præter calcis postremam partē, quæ paulō contractior est, quam maxime hi dolēt, & laborant. Iotū enim in his luxamentis cõflectim retinetur, Locis enim, & neruis præcipuis coxendix figuratur & hæret, quō anteriora tenduntur, nec crescunt, coalescuntue: sed morbosa fiunt, celeriterq; fenescunt, & tabescunt: posteriora uero contrahuntur, & corrugantur. Quibus autē adultis sic luxauit, calce recto gradiuntur, quidā nō possunt, etiam si multū conentur & trahant, multū procedere: carnes uero his & reliqua nō minuuntur, motatio & usus caussa est: qui cū totum crus in posteriora tendunt, erectiores gradiuntur, modicoq; bacillo, parte laesa egent. Quibus autem per ortum luxauit, cum adoleuerunt, si rite curati fuerint, usus qui adultis præstatur, curatis uero negligenter, crus paulum distenditur: nam articuli recti quamprimū & maxime callum obducunt, & creant: carnes autem & ossa rata portione minuuntur, & contrahuntur. Coxæ uero luxatae cõmunia hæc sunt. Distictio ualida, & directio: quæ uel manibus, uel tabella, uel cuneo, mochloue fit, quo ad interiora rotundo, lato ad exteriora uitior, sed potissimum exteriora sic curato. Quæ autē intro luxarunt, & utriculis sub coxæ siccam partē datis reduces, cruraq; distendes, & colligabis, pedibus paululum inter sese separatis, & distantibus: postea sic cõplexa distendito, suspendito, & eleuato, simulq; utraq; dirigito: quod & ad anteriora luxatis, cæterisq; satis est. Dimotis autem ad exteriora, minime, signiq; sicuti in humero moto, manum usq; subteni, quibus intro luxauit, subligatio quadrabit, cæteris autem non: quæ autem ante, uel retro luxarunt, manus, pedēue, uel tabella, suo loco sedere coges. Genu quidem facilius restituitur, quā cubitus, quia facile plicatur & tenditur, propterea facile & luxat & reponitur: sæpius quidem intro luxat, quin & foras & retro, quod quis citius & ualidius si flectat & tendat, reponat, uel lincei globulum in poplite fasciato, & ligato, & in hunc flectito, cõflectim quod potissimum retro luxarum reponit. Potest & modice tendendo, sicuti cubitus, quod retro luxauit, reponi. Quod autem hæc, uel illac luxauit, flexio, uel tensio, calcitratiōue reponit, & statuit: quæ potissimum, quod retro prolapsū est, reducit: quin & modica distentio, & directio reponit, quæ omnibus communis est. Si uero cum retro luxauit, non reponatur, flectere hi non possunt, quin nec cæteri multū. Coxæ namq; & tibiæ os ante minuitur, sin autem intro luxauit, magis diuarcantur, nam exteriora minuuntur: si uero foras, contrā, magis intro curuantur, sed minus claudicant: crassius enim os uehit, & sustinet, nam interiora minuuntur. Qui uero per ortum, adulescentiamue luxarunt, sicuti priores

prioris, rata portione afficitur. Tali autē ossa luxata, quā manus, valdioris & diffen-
tionis & directionis utraq; simul facientis egent, quod omnibus cōmune est. Pedis autē
ossa mora uellicataue, sicuti manus ossa, sanantur. Quae autem in tibia sunt his cōmuni-
cantia, si non reponantur, male habent. Pedis uero per ortū, uel adulescentiam ossa luxa-
ta, sicuti manu ossa, tractantur. Qui uero de loco altiore ceciderunt, uel disilerunt, si
calce sese exceperunt, et sustentauerūt, ossa discussa sunt, uenae cōfusa, nerui cōtracti &
cōuulsi: quod cum euenit, periculosissimū & grauissimū est, si quidē periculū est, ne si-
derata, & laesa ossa per omnem uitam, negotiū facessant, diuulsāq; ossa & distorta, ner-
uic; cum his cōmunicantes, & coherentes ne sic remaneant, si praeteritū cutem uulne-
rarunt: qualia & in coxa, & in tibia dissolutis neruis cōmunicantibus eueniunt, uel alia
negligenti declinatione, si calx nigricet, quod recrudescere, & relabi rem propterea ma-
xime facit. Quandoq; & superflueratio, laesio, & putredo fit, febresq; praegraues, tremu-
lae, singultosae, mentē tangentes, & citō tollentes superueniunt, magnarūq; uenarū
liuores & cancri. Signa uero recrudescentium sunt, si quae circa sunt, diffusa, sparsa, ni-
gricantia, subdura, subrubraue sunt: nam si cum duritia liuescant, periculum est, ne ni-
grescant: si uero suppurulenta & mollia sint, quae liuescunt, uel diffusa & sparsa, uel sub-
lutea & mollia, quae in his omnibus optima sunt. Medela autem est, si febre careant, ue-
rato purgare, seu helleborisare: si uero febricitent, non, sed potum acedulem & sua-
uem porrigito, motosq; articulos composito, superligato, quae magis multo in fractis
factio, plurimisq; linreis, & fascijs, & mollioribus uitior, minus stringito, calida pluri-
ma circumfoueto: status uero, schemāue hic esto, calcem superligatione nimis ne strin-
gito, sed supra genu deducto, beneq; illic disposito, ferulis autem ne uitior. Cum uero
pes luxatus solus, uel cum proiectura, talo seu epiphyli, qui magis intrō luxat, qui nisi re-
ponatur, macilefcit: sicuti tibia, coxa, coxendix, luxationis contraria parte, qui sicuti ma-
nus iunctura reponitur, sed diffentio ualentior adhibetur. Medela uero fit, sicuti lex cae-
terorum articulorum luxatorum polcit, minus uero rebellat, quā manus iunctura, si
quiescat, cibus minuitur: nam ociatur. Pes uero si per ortum, uel adulescentia luxauit,
sicuti superiora & afficit, & tractatur. praeterea si parum per ortum luxauit, potest diri-
gi, pedis praeteritū obliquitas, modus tamen obliquitatis unus nō est. Medela uero hu-
ius, ceratum resinofum est, unguentūm ue, multa lintea, & fasciae, tabellaq; uel plum-
bea lamella, non ipsi corpori superligata, subleuatio, resumptio, status schemāue con-
cordet & conueniat. Si uero luxata, fractūue fauciariūt, & extent, exeantue, sic sinere
melius est, quae nec eleuato, nec cogito, retruditōue, nec tractato. Medela uero, piceata
medicamenta, unguentūue sit, uel penicillis & linamentis uino tinctis & calidis uitior:
nam his omnibus frigus hostile & infensum est. Per astatem folijs circumdato, per hye-
mem lana succida, tegumentū caussa: quae ne linito, emplastratōue, nec superligatione
stringito, cibus tenuis esto, frigus, pondus, pressio uiolenta ne sit, status, ordo, schema-
tōsue taxis necessarius est: quae omnia perniciosa esse scito, modice uero & negligēter
si curentur, turpiter claudicant. Pes uero si praeter pedis usum uertatur, conuellit & mo-
lestat, uel si quo alio uertatur, rata portione uexat, tamen ossa non multum distant, parti-
enim denudantur, tenuemq; cicatricem obducunt: quorum maxima periculosa sunt,
quaeq; supra maxime sunt: salutis uero sola spes est, si non reponantur, nisi secundum di-
gitos, manūq; summam sint, quae pericula sint, praedicto, reponereq; tentato, sed pri-
mo secundōue die si minus, decimo, quarto minime. Quae reponat, sunt librae, mochli-
sciae. Medela sicuti capitis ossis, teporq; caliditāue: sed uerato statim, & cum repo-
sita sunt, melius est uti. Sed scito, si haec reponantur, praeteritū si supra sunt, mortem ce-
lerrime sequi. Pes uero cum sic excessit, dolor neruorum, spasmodusue subrepat, cancer
gangranāue: nam si reponatur, quid horū superuenit: si resicias, spes est, si qua spes est,
nam si relaxentur, haec non sunt, sed cum intenduntur. Si qua uero abscessa sunt uel arti-
culi, uel ossis, non supra, sed uel secundum pedem, uel manū proxime super sunt, nisi
magno animi deliquo statim pereant: medela, quae capitis, & tepor. Siderationis quo-
dem, lesionis, putrefactionisq; carnis in uulneribus causa est, sanguinis fluxus remo-
uendū.

*Pedis ossum
uellicatio.
Causa de loco
altiore que pa-
cit.*

Pedis luxatio.

*Pedis obliqui-
tatis directio.*

*Pes praeter mo-
dum tortus.*

*Pes repositus
quādo lethalis*

*Cum quid ex
his recessum est,
uel decidit,
quid faciat.*

ratis, & in ossiū fracturis cōpressus, & in uinculis, ligationibusue nigritia, quibusq; co-
 xae pars decidit, uel brachij ossa, caroq; plurimi tamen supersunt, ceteraq; latu facilia fi-
 unt. Quibus uero fractis ossibus carnes subito circumdehiscunt & franguntur, quia os-
 sa denudantur, decidunt, sed trahiūscule. Quare sub uulnere quid sani corporis aufera-
 tur: cauentem enim, & timentem dolor praeperimit, simulq; cū animi deliquio, defectū
 ue multi pereunt. Coxae quidem os, ex hoc resolutum cum est, octogesimo die decedit;
 tibia uero subtrahita, uigesimo: tibiae autem ossa media, sexagesimo: cum uero resoluta
 sunt, ex his citò & tarde, prout medicae pressiones fuerint: cetera uero, quae placide tra-
 ctantur, eorum ossa non decidunt, nec carne denudantur. Quare haec lenius, & superne
 magis fulcipiantur, & tractentur: multa em formidolosa magis sunt, quam peiora. Me-
 dela lenis cum tempore sit, cibus perparcus, & optimus, exactiusue. Frigus em sanguinis
 fluctionis periculum adducit. status esto, ne relabatur, deinde puris causa subfragulū
 ex aequo supponatur, quaeq; his conferant, & nigrificatibus. Praeterea sanguinis eruptio-
 nes, intestinorum difficultates multae, & uehementes quidē, sed paucorum dierum per
 decretorium uexant, quamuisq; febricitent, non ualde tamen cibum auersantur, tunc ta-
 men nihil euacuato. Gibbus uero luxatione uerterarum inuolū lethalis est: lotium enim
 prohibet, torporemq; adducit, quae uero foras tendit, plurima minus nocet, quam quae
 concussa non extant: nam haec sibi decernunt, sed illa corpori plurimū induit, & nocet,
 praesertim si in locis periculosis sunt, quemadmodum sunt colitae. Quae fractae si sunt, se-
 biculum, sanguinis putrū, siderationem adducunt, siue una, pluresue sint, quae fractae si
 non sunt, medela facilis est: si febrae careat, ne uacuato, sed deligato, prout lex, mos &
 consuetudo horū possit. Callositas uero, ierrunatioque, & coalescētia uiginti diebus
 sit, nam fungidū quid & tenerū est: quae si utrinq; fractae sint, pustulosi, nullibūdī, puru-
 lentiq; hi sunt, colitaeq; siderantur. Nam singulis colitis utrinq; nerui tenduntur, qui per
 omnes eunt. Quae uero casu aliquo, & collisione perumpuntur, minus dirigi possunt,
 praesertim quae supra praecordia sunt. Pueris uero si hoc fiat, non coalescit, sed uelut
 crura, manus, & caput. Sin adultis, gibbus si fiat, malū statim dissoluit, sed per tēpus alia
 quod refricat, quemadmodū & pueris, sed minus tēte & male habent. Sunt tamen qui
 patientius & facilius ferant, sed q̄, qui carnosī & praepingues sunt, quorum pauci sexa-
 gesimum annū excedunt, sed distorquentur. Causa uero cū ceteris, & status, schemata
 ue sunt, in quibus iacent & statuuntur, quae praenoscuntur: nam plurimi sanguen spuū
 purulentiq; fiunt, quibus meditatio, & exercitatio, medela est, & superligatio, uti lex, et
 mos est. nutritus primo perparcus & purus esto, deinde remollescito, quiescito, sile-
 ro, status cōmodus esto, uenter subducatur, uenus abesto. Sed quibus minus sanguis cū
 dolore redditur, quam in fractis consuevit, magisq; cū temporibus redire solet: quibus
 uero mucosum quid remanet, cū doloribus submonet. Medela, perustio quibūsdam de
 ossē os usq; non ipsū: si uero medio loco sunt, trans, & in alterā partem ne penetrato,
 nec in superiore parte remaneto, sideratio nanq; sequeretur. Quin & purulenta tentato
 dicuntur omnia prouenientia, uisā, nō ratio, cibaria, pocula, calor, frigus, status, quin &
 quod medicamenta quaedā sicca sunt, quaedā humida & liquida, quaedā butra, quaedam
 alba, quaedā nigra, quaedam aspera & acerba super uulnus: sic & nutritus, lex, modus
 ue repositionis, & infectionis, & directionis. Lex, modusue libellae, mochlicōsue cu-
 neolus, sphēilcōsue, succula & asellus circūducit, & reducit. Libella uero, mochlōsue
 conducit, et adducit. Quae uero reponēda sunt, dirigendaeue, singula distendito, statūq;
 quo mansura sunt, et coalitura, trudit, quod excidit, eō trudit unde excidit, quod uel
 manibus, uel suspensione, et subleuatione, uel fuculis, et asellis, uel circa quid perages,
 manibus quidē recte singulas partes tractato. Manus iuncturam, cubitūq; satis est co-
 gere, manus quidē iuncturam recta cubiti, cubitum autem ad brachij curuaturam, tan-
 quam circa quid sic circa brachii ducito, quod sub manum subtrudit. Digtos uero
 manus in his, uel pedis, manus iuncturam, protuberamentum foras trudit, et retrudit
 to, cetera uero satis est manibus pellere. Quae uero superant, extantue, calce uel manus
 palma in suam sedē pellito, super aliqua re posita, dū sub eo, quod exat, quis mollis con-
 ueniens

ueniens globulus sit: partē uero alterā quis peritus, & prudens minifter pellito, siue in-
trō siue foras exciderit. Quæ uero tortuose & oblique luxarunt: perpellito, & repellito
retortum, & utrinq; protuberamenta uero: quæ intrō tendūt, nec stemutamentū, nec
rullis, nec uentis, nec cucurbitula reduct, cōstitutione, diffentionē uē quadā opus est,
deceptio tamē hæc inesse potest, quod tanquā luxatis, fractis uē uertebis incuruamenta
hæc præ dolore intrō luxasse uident: quæ tamē celeriter coalescūt, faciliq; reducuntur.
Quæ uero foras prolapsa sunt, partim supra, partim infra cōtrario modo & in pedes di-
stenduntur, coactio uero fit cū diffentione, uel sella, uel pede, uel tabella. Quæ uero hæc
uel illac luxauerunt, si qua diffentio adhibeat, statusq; facile & reducūt, & coalescūt,
peculiarisq; nutritatus, cunctaq; lintea, fasciæ sint cōmode lata, lentā, ualida peculiari-
ter: linteis uero, fasciis uē crassioribus & robustioribus nō conuoluant, nisi in coactioni-
bus, cūctāq; his parent, cōmensa lōgitudine, latitudine, crassitudine, et altitudine, sicuti
coxae diffentio cū peragitur, secundū tali uti ligetur, & supra genu, hæc quidē eodē di-
stendito. Latera uero, lumbos uē, secundū, uel in alas distendito, secundūq; aqualicu-
lum, pectinem uē & coxam ligato, quæ dā per media femina, principiaq; fasciæ partim
in pectus, partim in tergū distendito: quæ cuncta & subter, & supra cōmode ligata &
statura distendito, uel pistillo, uel fucula, asellō uē. Si uero hæc in lecto facias, pedes lectū
si humi cōfirmato, lignoq; transuerso robusto, & ualido lectuli pedes cōnectito, super
ne pistillo, pistillō uē simili asserculo statuto, & distendito, uel modiolos rotæ defigito, &
in his asserculos, uel scālā, & utrinq; trudit: sed hoc cōmune est. Tabella sumit cubitos
sex longa, duos lata, palmū crassa, quæ duos asserculos, asellō uē nō altos utrinq; habeat,
per horumq; medium columelli gradatim incisi, & laeuigati figantur, qui ad ligni sub-
stragulum rata portione cōmensi respondeant, & eorum incisuræ lata, & altæ digitos
quatuor sint: quemadmodum in torculari sit, tantūq; spatium intermittatur, quantum
librari, dimori, dirigūe possit. Tabella uero hæc, cauum & foramen in medio habeat
quadratum, uti columella in eo figatur, quæ inter femina exeat, cum librabitur, & di-
stendatur, uti subter labi uetet, tabellæq; huius extrema loco aliquo, parietē uē defigito
& confirmato, cumq; super hæc quid reconcinnabis, quid molle, quod reconcinnandis
conueniat, subfermito. Quibus autē os palati subleuit, natus media parte deprimitur.
Qui uero caput sine uulnere fregerunt, uel calū, uel aliqua re inculca, uel premente, uel
rumpente, nonnullis horū acra quæda de capite, & capitis uulnere in fauces, iecur, pul-
monem, coxamq; descendunt, & destillant. Signa uero harum commutationum, luxa-
tionum, cæterorumq; qua, quo modo, quantū hæc inter sese differant, quibusq; acera-
bulum fractum est, neruulusq; diuulsus, quibusq; proiectura, seu epiphysis fracta sit,
quibusq; quōue modo, quōue unum, uel duo, quorum duo sunt, periculatq; in his, spēs
que bonæ, malæ uē, quibusq; & quando mortis mala, salutisq; certæ & nō certæ, quæq;
reponenda sunt, manū uē tractanda, & quæ non, & quando quādo uē non: super his
spēs, pericula, qualia, quādo uē tractanda per ortum luxata, crescentia & adula, quōd
que citius & quod tardius, quōdque claudum remaneat, & quemadmodum & non, &
qualium, cū rube minuat, & quod, & qua, quatenus uē & quemadmodum, quibus uē
minus, quæq; fracta citius uel tardius coalescant, diffortionē uē, supercallitionēq;, &
horum remedia. Quibus hucera statim, uel postea fierent, quibusq; ossa minus frange-
rentur & minuerentur, quibus non, quibus fracta extarent, & qua magis, quibus, quæ
luxarunt, quib; articuli ferruminentur, & cur, quibusq; uidentur, quibus putantur, circa
affectus, passionē uē, circa medicata legibus, modis uē legitimis. De superligatione,
præparatio, laxatio, diffentio, directio, fricatio, superligatio, resumptio, positio, status,
schematū, tēpora, nutritatus. Quæ mollia, tenera, fungidā uē sunt, citō coalescūt: con-
traria uero contrā, diffortionēq; uel curuationes sine carne, sine neruis. Quod repositū
est, propius est multo loco, quo excidit, quā quod repositum non est. Nerui agi-
tati, quib; in humido loco sunt, consentiunt & mollescent magis, quā qui non. Quod
luxauit, si citō reponatur, optimū est: si febricit, ne reponito, nec quartana, quintana
ue, Cubitūq;, cunctaq; torpida, celerrime si reponantur, optimū est, cum inflama-

Spine caus lu
xatio.Luxationum
diuerse recon-
cinnationes.Cōcinnatio in
lectulo.Tabellæ recon-
cinnatorie con-
formatio.Palatos mo-
tum.Caput fractum
sine uulnere.Que dixerat,
breuiter repe-
ti.Nerui qui ressi-
tuuntur.Que statim re-
ponantur, et
que non.

matio cessat. Cōsulsi nerui, distētiq; cartilagineaq; proiecturae ue, & epiphyties distan-
tiāq; à se se & sua natura, & separata, similia, & quemadmodū prius fuerant, restitui non
possunt: plurimis enim statim callus obducitur, tamē usus conseruatur & remanet. Po-
strema luxata facile reponuntur. Quae facile luxant, non inflāntur: quae non calefiunt,
& non rite curantur, relaxant: quae frāti, schematēue distendito, quo maxime supertol-
lentur, & reponuntur, naturāq; & locum, quo luxati, considerato, retrōque recta &
oblique dirigito, celeriterq; propellito. Quae celeriter cōuellantur, celeriter retrudito,
circūagito, & agito celeriter, quō expedit. Quae crebro luxant, facile reponuntur, causa
est neruorum, ossiumue solutio: neruorum quidem longitudo, laxatio, cessioque, ossium
uero lubricitas, aequalitasue acetabuli. Capitis caluitium consuetudo, & usus faciunt,
causa est: incontinentia, respectus, habitus, & aetas. Quod submucosum est, nō inflāma-
tur. Quibus hūlcera statim, uel postea facta sunt, ossibus extantibus, uel spiritu pruritū
ue, uel asperitate, scabritiāue: quae cū senseris, statim soluto, picatumq; ceratū superpo-
nito, religatoq; sicuti uulnus, caputq; fasciā sup hūlcus ponito, ceteraq; deinceps pera-
gito, dum ne, quod laesum est, sub ea remaneat, sed ulterius productio, sic maxime ma-
crescet, & extenuabitur, quodq; casurum est, citō decidet, circumq; dehilcet, & purga-
bit, celeriterq; coalescet, sed serulas eō ne deductio, neue nimis stringito, quorūmq;
ossa multū distabunt, & quorum parū sic facito, & haec quidē sic. Quaedam uero, sedi-
menti & suppuramēti causa refrigerantur. Quaedā autē ualde exacerant, siue reponant,
siue nō, superligatio his nō conuenit, sed distentio. Quare pilae duae parētur, quales pue-
ris conficiuntur, quarum una secundum talum ponatur, secundum genu, suram uersus
altera, quae lata, ualida, commoda sint, circulosq; & anulos infutos habeant, in quibus
paxilli, uirgulae ue, de como rara portione cōmensi dentur, longi, crassiq; quantum satis
sit, uti distendant, qui habenulas utrinq; habeant, quibus in anulis ligentur, cogantq; &
propellant. Medela uero ceratum picatum calidum esto, statusq; & schema, pedisq; &
coxendicis positio, & quies, nutriticus perparcus & syncerus. Quae autem ossa prode-
unt, & exeunt, & luxant, primo, secundōue & tertio die reponito, quarto autem,
quintōue, non, sed cum ualebunt, quae libris, mochlicisue repones. Si uero reconcinna-
tum os firmamentum non habeat, quae impediunt, abscindito: quae uero sic denudata si
decidant, contractiora membra reddunt. Quidam autē articuli plus luxant, quidam mi-
nus & parum: qui parū, facile reponuntur: qui multum, maius negotium faciunt, ma-
laq; neruorum, ossium, articularum, carniū, statuumq; & schematōn praebent. Coxa
uero, brachiumq; simillime luxant.

Caluitium qui
signatur.

Ligatio sine
serulis.

Pile concin-
natorie.

Coxa ex bra-
chium simili-
ter luxant.

HIPPOCRATIS DE SALVERIBUS REBUS LIBER.

 Vanquam de rebus ad salutem humanam facientibus, sapius à nobis dictum
sit, & dicatur, tamen hic peculiariter eas digestimus. Primo quidē uti pro tem-
porum, & aetatis qualitate, res boni succi sumantur & mutantur, modoq; sic-
cioribus, aridioribusue rebus, balneisq; frictionibus, cibisq; cum ualeamus,
utamur: modo autē contra humescētib; madefacientibusue, potu deinde modo parci-
ore & meraciorē, modo largiore & dilutiorē, quae boni, malie succi habent, haec sunt.

Cetera autem in nostris codicibus desiderabuntur.

HIPPOCRATIS DE PERICULOSIS PERNICIOSISQUE
VULNERIBUS LIBER.

 Vae sine periculosa, perniciosaq; uulnera, tametsi alibi cū multis à me de-
hibatum sit, tamen hic seorsum, peculiariterq; tractamus, uti cognoscere,
tractatq; ea uolentibus nō sint ignota, quandoquidē ex his digens, peri-
cūsq; medicus non mediocrem auctoritatem, nō sine utilitate, & lucello sibi
comparare poterit: quorum primo loco caput ponimus.

Si quid praeterea, probe lector, de hac re expectes, aliunde petas opus est, cū his plura non compererim.

HIPPOC.

Cutis capitis
lesa periculo
sa est,

petit quod percussio
Capitis suturae
diuersae. An.
Proiectione cap
itis priore
parte. An.
Suturae capitis
T literae simi
les.

Suturæ capitis
H literæ simi-
les.

*Suturae capitis
cruci similes †.*

Color ossis capitis.
Os capitis duplex.

*Cur verticis
vulnus ceteris
periculosius sit*

vulnerat in vertice
et morte fugit

Cur uertex say-
ciatus celeriter
perimat.

Tempora chy-
periculosa.
Capitis qua
parte durum
est os,

& altioris supra sese habet hoc os: propterea capitis hac parte si quis vulneretur, minus
 in periculo est, tamen si hac parte magis os frangatur & dehiscat. Capitisque vulnere si quis
 periturus est, diutius tamen uiuit, qui parte capitis posteriore vulneratus est, quam qui
 priore, propterea quod hoc os tardius & pus concipit, & ad cerebrum propter ossis crassi-
 tudinem demittit. minusque cerebri sub hac parte est, plurimique hac capitis parte fauciat
 mortem fugit, priore non, quique de capitis vulnere, qualibet parte sit, periturus est, diuti-
 us per hyemem uiuit quam per aestatem. Præterea tela, quæ fauciat, considerentur, leui-
 ne sint, exacuata uel contrā, quo loco sederint, ictumue finituerint: cum inculsa sunt, nūm-
 ne in futuris, an procul ab his, nūmne in osse, neruo, nūmne hæc præciderint, sciderint,
 cauarint, introrūe dehiscere fecerint. Quæ & in anteriore, & in posteriore capitis parte
 æquo modo cadunt, mors tamen omnibus, & si hoc fiat, non æquo modo, consequitur,
 nam si denudato & detecto osse, futura in uulnere compareat, qualibet capitis parte sit,
 læsus telo, & uulneri uix resistit, præsertim telum in ipsa futura si sederit. Præ cunctis autē
 perniciosum vulnus est, si telum in uertice, parte capitis infirmissima sederit. Capitis autē
 os multis modis fauciat, & læditur, singulorumque modorum plurimæ sunt species, &
 formæ, fracturæ, scissuræ, collisionis in uulnere, cumque uulnere ipso. Cum autem os fau-
 ciatur, si quidem scissum fractumue est: nam telum, quod os scindit, etiam collidit, sed plus,
 minusue, cum scindit, rupit. Modus autē hic unus est, sed scissurarū uariæ sunt formæ: nam
 quædam tenuiores, quædam tenuissimæ pro ossis qualitate cōparent: causa uero harum
 scissurarū non statim post ictum cōparet, nec per dies, quibus mortis labor debitus, &
 consuetus homini adueniat, quædam contrā crassiores, latioresque sunt, quædam latissi-
 mæ, quædam longiores, quædam breuiores, quædam altiores, quædam contrā non altæ,
 quædam rectiores, quædam rectissimæ, quædam tortuosæ, quædam tortuosæ & altæ,
 quædam subtiles, & per totum os tendunt. Quinetiam os secundum suam naturam scin-
 ditur, & finditur, nihilque frangitur. Secundus autem modus hic est, sed formæ scissionis,
 & scissionis plurimæ sunt: nam plus, minusue finditur, & scinditur, & altius, & per to-
 tum os, & minus alte, & minus per totum os hæc scissura, fissuræ tendit, & plus &
 minus per latumque & longum. Sed harum formarum nulla potest oculis dignosci,
 quæ nam harum sit, & quanta: nam si scissum & scissum est, cum malum accessit, non sta-
 tim post hoc oculis patet, quemadmodum nec fracturæ quædam, cum ab osse fracto dis-
 stent. Quod enim scissum & scissum est, suaque natura motum, & cum fracturis introrūe celsa
 sit: nam aliter non cessisset, nisi fractum scissumue, scissumque esset. Quod enim perfractum,
 fractumue, scissum, scissumque est, uel dehiscit, introrūe celsit, & fractum est, discessitque
 ab alio osse, quod in sua natura remansit, quod sic fractura, scissuræ, fissuræ, & dehi-
 scentia accessit. Modus tertius hic est, multis enim figuris & formis os finditur, scin-
 ditur, & dehiscit: nam plus, & minus ossis ab osse discedit, scinditur, finditur, dehiscitue,
 magisque & minus alte diutiusque. Si namque telum in osse perdidit, fregit, cumque
 fractura plus minusue necessario dehiscere fecit, quæque perfractum est, telum ea per-
 sedit, osque & dehiscere fecit. Modus autem quartus hic est, cum teli sedes in
 osse diu fuit, sedes autem uocatur, cum telum in osse perdidit, permansit, ictum firma-
 uit, & finit, quo plurimæ harum rerum in singulis modis, figuræ & formæ fiunt. De
 scissura quidem fissuræ, & fractura si utraque sedi accessit: sique sola scissura, fissuræ,
 satis dictum est, quod plurimæ figuræ, formæue, scissuræ, fracturæque fiunt, si teli mo-
 ra, sedesue longior, uel breuior in loco fuerit. Species etiam figuræue, & formæ uul-
 nerum prout telum fuerit, aduntur, tortuosæ, rectæ, rotundæ, magis & minus altæ, latæ,
 angustæ, latissimæ, angustissimæ. Præterea cum telum in osse perfederit, longe, lateue
 pericinditur. Si uero cætera ossa, quæ per scissionem circundant sua natura permane-
 ant, & non cum per scissionem introrūe dehiscant, nec sua natura, locorūe mota sint, hæc as-
 scissura, ascessura non sedes erit. Cum autem os quauis capitis parte fauciatur est, car-
 neque denudetur, septimus hic modus est: quod cum factum est, nihil habes, quo
 proles: quin & si quis hoc malum patiat, nec qua capitis parte, quæue fractura sit, de-
 prehendas

prehendas, terebra patefacias necesse est: quod cum patebit, si fractura, scissuraue fuerit, teli sede in osse factum est, quod & frangit, & scindit; si uero scissura sola est, sine celsis ossis ue fractura terebra & hoc peragat. Si uero de sua natura, & loco os intro celsus sit, terebra parum usus est, nec quæ maxime et fracta, & scissa sunt, terebram poscunt, nec sedes ipsa, percussioue, quæ sine fractura, & scissione in sese remansit, nec percussio, quæ in alteram partem penetravit, si magna, latæque sit, nam percussio, sedesque eadem est. Primum autem fauciatum considerato, quæque capitis parte uulnus habeat, nunquid in partibus infirmioribus, capillosque circa uulnus perspicito, telo ne præcisi sunt, & in uulnus adacti, nūmne periculum sit, os carne ne denudetur: quod cum est, os latum esse teli dicitur, quoque periclitetur, hæc quidem priusquam homini manum admoueat, considerato. Cum autem iam manus admoueris, clare uti dignoscas, si uidero, carne sit ne denudatum os: quod oculis si pateat, bene habet: si minus, specillo perspicito, quod si carne denudatum, & separatim, nec sanum os de uulnere, specilloque sic demisso deprehendas, quid in osse mali sit, perquirito, quantumque cuius opis egeat uidero: de lasoque petito, si loqui possit, quo pacto, quæque uia passus sit, & de quo. Si uero non pateat, sit ne lasum os, diligentius multo, magisque petito, quo pacto fauciatum sit, & de quo, scissurasque & fracturas ossis, quæ non uidentur. De fauciatum responsione primum cognoscito, numquid os passum sit, an non: deinde uerbo & opere, præter & ante speculationem deprehendo. Speculatio namque si horum quid os passum sit, non deprehendit, si quidque mali in sese habeat, uel passum sit, sed teli tantum sedem, finemue speculatione deprehendit, nunquidque os intro celsierit, de suæ natura, locoque discelsierit, nunquidque magnopere fractum sit, fracturasque non patentes, patentesque detegit. Præterea os dirumpitur, scinditur, & finditur, uti pateat, si utque natura, locoque discedit, & intro fatiscit, præsertim cum quis de industria, uolensque super icturnum, alterum inculserit, magis fauciare & conficere cupiens, uel cum de altiore loco percussum est, uel cum de plano fauciatum est, minum ualidam crux secutum est: uel cum ualidior infirmiore fauciatum est, minusue. Qui præterea cadentes os uelque fauciantur, osque ipsum, malum est. Quique de loco alto cadens super durum, obtulitque locum os percussit, periculum est, ne os fractum sit, & intro celsierit, suæque natura & loco motum sit. cadenti uero plano loco super molle minus os hæc patitur, uel non patitur. Tela, quæ in caput cadunt, incuriuntur, fauciant, ad osque & os ipsum penetrant. Quod de loco alto super caput cadit, quod durum sit, non molle tenerimue, obtulitque, non acutum, graue, non leue, hoc os & frangit, & fatiscere, dehiscereue cogit, tuncque maxime periculum est, ne hæc os patiatur, cum hæc fiunt, & eveniunt, neue recta faucietur, telo cum os occurrit, cominus ue feriatur, uel minus iaciatur, siue quid ipsi incurrat, seu ipse corruens feriatur, quomodoque iubet, faucius telo incurrit. Tela uero, quæ transuerso lancinant, minus & frangunt, & in caput penetrant, trudiuntue, tamen carne os denudetur, quædam enim tela, uulneraque sic incussa, carne os non denudant, separantue. Telorum autem rotunda, circinata, lati, angustius oris, obtusa, graui, dura, ualde patenter, & contrax, ossa frangunt, scindunt, findunt, & intro tridunt, de suæque natura dimouet, carnemque scindunt, lancinant, tundunt, macerant, abscondunt, talibusque telis uulnera per transuersum, & circumfacta, subcaua, magis purulenta, humidaque fiunt, diutiusque purgantur. Carnes enim scissas, intro detrusas, abscessas, purulentas tabescere necesse est. Tela autem ferrea oblonga, tenuia ualde, peracuta, leuia, carnem & os magis transcindunt, penetrant, secant, quam frangant, lancinant, dehiscereue faciunt, sedemque magis intrus faciunt: percussio namque & sedes idem est. Tela uero talia os non ualde frangunt, scindunt, dehiscereue faciunt, nec dirumpunt, nec de sua natura intro tridunt. Quare pro ut os tibi habere uideatur, de faucio cuncta hæc petito: nam signa magis & minus fauciatum hæc sunt, faucius si defecit, si caligauit, si conccidit. Cum autem os telo, icturne denudatus est, uulnerumque in futuris ipsis sit, perniciosum & difficile curatu est, quare teli sedem nūquid ibi, partem alia ossis sit, considerato. Sedes autem, icturne sit ne in futuris ipsis, sic perspicito, & cognoscas. Capillus enim in futuris magis iuraturque alibi: quoniam quandoque sit

Terebra usus.

quædo terebra uo

Capite faucio

quid agas, m

deto.

Anst. Omnia

Os que patia

tur.

Cadentes de al

to, ex non alto

quid patiantur.

Teli plaga

uarietas.

Teli ferre di

uersitas quid

faciat.

Suture loci si

gnum.

quomodo
negatur
esse m sut

ne illic futura, telumq; illic federit, non patet, nisi magna sit plaga, telumue, et fractura: quæ plerumq; teli, sed in futuris eueniunt, propterea difficilius ruptura ossis fractio perspicitur, curaturq; quoniã in futura est ruptura, quæ si rupta est, quod plerumq; cadit, quoniam os illic facile rumpit, naturaliq; eius infirmitate, & raritate demittit & laxat: quoniã amq; futura facile rumpit, cæteraq; ossa, quæ futura circūdat, demittit & laxat, quamuis fortiora, ualidioraue sint quàm futura, tamē rupta futura, & laxata demittunt, et laxantur, quod nō facile perspicitur, teli ne sede in futura factū sit, an aliàs: quoniam si rupta est, laxatur. Sed difficilius est rupturam per scissuram, fissuramue factā perspicere & curare: mentem enim & speciem, uisumue medici futura decipiunt, quæ robustiores, hirsutioresq; cætera ossis parte uidentur, cum nō magnopere perscissæ, nec demissæ & laxatæ sunt, percussio namq; & sedes idem est. Quare nū in futuris uolnus sit, telumq; sese in osse firmauerit, federit ue, mētem adhibeto, quidq; os patiatur, disquirito. Nam tela magnitudine paria, & similiter incussa, saepe minus lædūt, quàm multo minora similiter incussa: multo tamen maius malum præbent, quæ secundū futuras os perculserunt, quàm quod alibi, plurimāq; horū plerumq; terebrare oportet, sed futuras ne terebrato, sed ab his procul sit terebres, terebrato. De capitis autem uulneribus, medelāq; eorum, quōue pacto ossa affecta, non patentia disquirantur, deprehendantur, curentur, sic mihi uideatur. Capitis quidem uolnus nihil madefacito, ne uino quidem: quod si usus poscat, modice facito, nec emplastrato, nec linamentis, penicillusue curato, nec ligato, premito, fringitōue, nisi in fronte, locūue capillis denudato sit uolnus, uel circa ciliū, oculūue: nam in his locis uulnera cū sunt, magis emplastratū, colliganturq; alia capitis parte. Nam alia capitis pars frontem totā continet, lociq; uulnera circūdantia qualibet parte sint, sanguinis confluxu persistantur, perueniuntq;. Quæ autem in fronte sunt uulnera, ne usq; quaq; perplastrato, superligatōq;, sed cū inflammatio, tumēreque cessauerit, tunc his superseceto. Quod autem uolnus in alia capitis parte fuerit, linamentis, penicillusue ne curato, perplastratōue, nēue ligato, nisi secationis egeat. Capitis, frontis que uulnera secato, cum os nudatum non est, cumq; præ telo quid laxū habere uideatur, quæq; non satis magna, longa, lataue sint, uti si quid mali, quale, quantumue patiatur, quatenusq; caro percussa sit, quid ue præ telo læsurum, necne os habeat, dispiciatur, carōq; & os, uolnus, passioq; ad medelam, quam poscat, perueniat. Hæc quidē uulnera secationis egent, cum quid mali os haberet, cum carne denudatur, cum subcaua, tortuosa, transuersaue sunt uulnera, tunc cauum plurimum secato, quō medicamentū, quod opus est, non facile peruenit. Quæ uero rotunda, subcauaq; sunt uulnera, per longum bifariam secato, uti obliq; uolnus reddatur. Capitis uero partes omnes aperito, secatōue, præter tempus, quōq; supra tempus est, quo uena tendit: nam si locus hic aperiat, sece turue, dissentio neruorum, conuulsio & spasmos adueniat, & supercapit. Quod si dextrum tempus aperiat, sece turue, sinistrum conuellitur: si sinistrum, dextrum. Cum autem capitis uolnus aperis, secasue, uti perspicias, nū os carne denudatū sit, nūme quid mali præ telo patiatur, cicatricem tantum aperito, secatōue, quātum satis esse uideatur, carnemq; ab osse diducito, separatōue, usq; ab cerebri mēbrana, si eō declinauerit, dein de penicillum satis amplum demittito, uti quā latū uolnus, cumq; minimo labore, dolorē postmodum præstet. Cum hoc feceris, superemplastrato, medicamentūue sit perponito, tamq; diu & hoc & illo uitō, quatenus satis esse uideatur, massaq; pulsue tenui farina cū aceto subacta, uel cocta dum satis tenax & glutinosa fuerit, superponatur, postridie uero cum penicillum eduxeris, num os mali quid passum sit perspicito. Si uero tibi qualis plaga, uolnusue esset, non pateret, quod in osse esset, uel quid mali haberet, uel non haberet, telumq; ad os usq; penetrasse uideretur, scalpro quamalte, longēq; perradito, quatenus liceat. Nū ne transuersum os fractū sit, nec pateat, perspicito, num intro cesserit, siderit ue, suāq; natura, & ab alio osse caput, osue caluarie motum sit nec uideatur: nam si hoc pacto deraferis, magis quā alio modo deprehēdes. Si qua telum os tulerit, teliq; sedem, quam etiam deradito, quæq; ossa eam circūdent, ne fractura, fissurāue, uel sola fissura, rimāue quæ fuerit in sede, te quandoque decipiat, lateatue, cum

non

non comparterit. Cum autē os scalpro deraferis. si quidem ossis rimam terebrare uideatur. priusquam tres dies transeat terebrato, praeterquam si tempus aestiuum calidumue sit, si per exordia curationē sumas. Si uero suspiceris os fractū esse, uel fissum. uel utrumque, quod & de faucij uerbis. uulnerisq; magnitudine. uehementiaque. de eoque qui fauciam uit, si ualidus fuerit, si quis eum uulnerauit, teloque quo uulneratus fuit, si uidere liceat, conijcies, si telum, num de ijs, quae mala operantur, siue mala sunt, si uidere liceat, nem uertigo, caligo, stuporue cepit, cum percussus fuit, num cōciderit: quae cum sic fiunt, à malo est. Quibus autem fractum ne sit os, scissum, fissumue, siue utrumque, si non dignoscas, nec aliud uideas, linteolum oleo tinctum superposito, medicamentumque nigrum, liquidum superinducto, massamq; puluerem superemplastrato, superligatoque: post die uero soluto, uulnus mundato, purgatoque, superadditoque: quod si fractum non sit, integrumue, sed fractū, scissumue, pars quida ossis alia derafa, alba erit: quae uero parte fractura, scissura, fissura, rimae fuerit, quae medicamentum nigrum sorpserit, nigra erit, os reliquum album. Quare hanc partem, quae nigra comparet, alte superadrito, quod si quidem, cum fracturam nigram comparentem superaleris, educas, disspargasq; siue disparere facias, sat habet: nam plus & minus os frangitur, scinditur, fissumque. Quod si scalpro fracturam, scissuram, fissuramue deas, minus formidolosum, periculosumq; est, minusque negotij facies, sublata, dissipataue fractura, scissura, fissuraue. Sin autē altius descendat, nec superafa disspargatur, dispareatue, & euanescat, cala rima, hanc autē terebram deueniat, necesse est. Quare cū terebraris cetera, uulnus curato, cauetoque ne mala carnis curatione laedatur os, & uitietur: nam cum sanum os terebratum est, uel aliās denudatū, uel praetelo quid mali habeat, sanumq; esse uideatur: periculum maius est, ne putrescat, tamen si hoc aliās facturum non esset, si & caro, quae os circumdat, male curetur, inflammeturque & circumlringatur, nam febriculosum redditur, multaq; flammā completur. Quippe de carne circumsistat calorem, & flammam os ad sese trahit, motumq; & agitationem, pulsumq; inijcit, malāque quae caro habet, in sese contrahit, sicq; de his purulentum redditur. malam enim, hudam & putridam carnem in uulneribus esse scimus, diutiusq; purgare. Quare celerrime purulentum uulnus reddito, sic enim quae circumsistat parum inflammatur, citiusq; purgantur, carnes em affectas, & laborantes, teloque scissas, suppurulentas fieri necesse est, contabescereq;: cum uero purgatae fuerint, scitius redditur uulnus, citiusq; sanescit: cum enim sicca est caro, subcrefcit, supra uulnus nunquam excrefcit. Similiter & de cerebri membrana, tunicaue dicimus, quamprimum os terebrato, demito membranam, denudato, purgato, deficcato, ne si diutius madefcat & mollescat, tollatur & tumescat: quae si fiant, periculum est ne putrescat. Si quod os praeterea ab alio osse discessum & casum est, capite faucio, uel quod teli sedes in eo osse fuerit, uel quod aliās plurimum denudatum, derelictū, separatumue fuerit: nam os plerumq; discedit & cadit, cum exangue est, sanguis enim ossis deficcatur, & detrahatur praetempore, multisq; medicamentis, celerrime uero discedit & cadit, si quis citō uulnus purget, deficcetq; reliquum os & maius & minus, quod enim citō deficcatur, & auertitur, hoc maxime rebellat, discedit & cadit ab alio osse sanguinolento & uiuo, cum exangue deficcatum ab sanguinolento redditur, tunc potissimum à uiuo rebellat, discedit & cadit. Quae autē ossa intro sident, & dehiscent, suāque natura, locosq; mota sunt, uel fracta, uel practa, uel admodum lata sunt, periculosa minus, & perniciosa sunt, dummodo cerebri membrana sana sit, quaeq; fracturis plurimis & latoribus contracta sunt. Quin & minus periculosa sunt, & ad extrahendum facilliora, talesq; nullum terebram possit: neq; tamen ossa ante auferenda sunt, quam sua sponte ueniant & exeant, quod par est futurum, cum primum laxantur, carne namq; subnascente egrediantur, quae de ossis duplicitate, sanoq; subrepullulat, carne namq; subnascente sola siderata, laesa & uitata sit, celerrimē sic etiam caro subnascatur & pullulet, ossaq; redeant & repullulent. Si quis, cū statim uulnus purulentū reddidit, purget, sicq; cum per os totū utraq; ossis partes, & superior & inferior membrana uersus intro sident, similiter si uulnus curet, sanescet celerrimē, ossaq; quae intro sident, resurgēt. Puerorū quidem

Quae in his fa-

cienda sunt.

Tempus calidū & uulnus

Aut. quātū de uulnere

quid uidetur est.

Celsus hinc

sumpsit, est

aramentum

inductū, j. lib.

et cap. 4.

ne sit o

Terebratio ad

uaria.

Aut.

Cerebri mem-

brana, tunica

ue qui trahant-

da.

Terebris qua-

do uisū est.

ulatio *Puerorū ossa*
arvis *qualia.* ossa tenuiora, tenerioraq; sunt, quoniam sanguinolentiora, magisq; caua sunt, minus ue-
ro connexa, densa, dura & solida sunt, minusque telis laeduntur, cum paribus, similibus,
ualidis, non ualidis similiter laedant. pueruliq; minus, quam pueri natu maioris, plus
que & citius pus gignunt, citiusque sanescunt: quique uulnere perituri sunt, pueruli ci-
tius, quam adulescentes percūt. Quare sit ne carne denudatū os, fractū, scissum, liliūm ue,
num utrunque teli sede in eo factum sit, cum oculis non patet, discquirito: siq; tale quid
os passum sit, sanguinem mittito, terebrato leuiore terebra osse, multoq; cautius hoc
facito: quoniam horum os tenuius est & fluitantius quam adulescentū. Quisquis uero ca-
pitis uulnere periturus est, nec sanari, seruariue potest, signis his dignoscito, futurūmq;
prædicito. Nam quæ diximus, patitur, cum quis os, quouis modo perfregit, scidit, fidit
ue, quod deprehendas, ne erres caue, ne terebres, radasue, cum hoc os non sanum non
poscat: nam plerūq; hyeme febris ante quartum & decimum diē supercapiet, per aſta-
tem uero post septimum: quod cum sit, discolor uulnus redditur, saniesque non multa
glutinosa defluit, quoq; ex eo perflammatum erat, emoritur, glutinosūq; redditur, co-
lorque tanquam salitæ carnis burrum, rufūm ue quid, subliuidūq; præ se fert, tūcque
os sideratur, uiciatur & uariatur, cum purum, læuigatum prius esset, demum proceden-
te tempore, cum iam suppurulentum est, exalbescit, subterq; linguam bullæ, pustulæq;
fufciantur, despicitq; perit, plurimūq; conuulſio, spasmusue supercapit corporis in
alio parte. Nam si capitis pars sinistra faucia est, corporis dextera lacinatur et conuelli-
tur: si dextra capitis, sinistra corporis percellitur, quidam uero stupeſcunt, sideranturue,
sicq; per æſtatem ante septimum diem, per hyemem ante quartum & decimum, percūt.
Similiter autem hæc signa & in adulescente, & in recetiore ueniunt, & significant. Quare
cū nec febrē, nec signa alia mala uideris superuenisse, ne tardato, et os ad membrā uſq;
terebrato, uel scalpro perradito, quatenus facile terebratur, & raditur: cætera quatenus
conferre uideatur, quod factum est prospiciens curato. Cum autem in capitis uulnere
terebrato, uel nō terebrato, denudato tamen osse & detecto tumor rubellus, pustulæue
rubris similis, & eryſipelodes in uultu fiat, oculisq; utriq; uel altero, quæ tumorē si quis
pertingat, doleat, febrisq; & rigor supercapiat: uulnus autem ipsum, quod carnem, os
que uisū bene habeat: quæq; uulnus circūdant, bene habeant, præter uultus tumorem;
nullūq; alium errorem tumor in nutritu habeat, uentriculum huius inferiorem me-
dicamento subducito, & subter purgato, bilemque educito, quem cum sic purgaueris, fe-
brisq; deſeret, tumorq; deſidebit & sanescet, quod medicamentum cum dabis, uires ho-
minis reſpectato. De terebratione uero, cum necesse sit hominem terebrare, capitisue
eius os, sic ſentio. Si per exordia terebrationis curationem ſumas, cum os membranā
uſq; terebraueris, ne ſtatim educito: membranā enim, tunicamue cerebri diutius osse
denudatam, & detectam eſſe non conſert: quoniam male afficitur, demūq; madefcit,
& putrefcit. periculū autem & alterum eſt, ſi cū terebraueris, ſtatim os auteras, ne mem-
branā in ipſa terebratione facies. Quare cum terebraueris, penēq; ad membranā
peruenieris, cum tam os labat & agitur, terebrā auferro, ſuiq; ſponte uti os abſcedat,
& cadat ſinito: nam in osse ſic terebrato, & relicto, malum nullū ſuperuenit, tenue nanq;
& paruū eſt, quod relictum fuit: cætera uero quatenus uulnere conferat, curato. Cum
autem terebras, terebram ſapius educito, ne os caleſcat, frigidaq; aqua pertingito: nam
terebrā circumacta caleſcit, osq; caleſcit, ſiccatur & accendit, maiusq; os terebrationem
circūdans abſistere facit, citius quam abſceſſurum fuiſſet. Si uero etiam ſtatim uelis ad
membranā terebrare, & os auferre, ſimiliter facito, terebrā ſapius educito, frigidaque
aqua pertingito. Sin autem per exordia medelam hanc non ſumas, ſed ab alio traditam,
& tractatam capias, quamprimum os ad membranā terebrato, crebrōq; terebrā edu-
cito, ſpecillōq; uel aliā terebrā uiam circūtentato: nam os purulentum citius terebra-
tur, ſæpiusq; terebra hac de cauſa fluitans os reperit, præſertim ſi uulnus ea capitis parte
ſit, qua os tenue potius, quam craſſum eſt. Quare cū terebram iniſcias, quia os craſſum
eſt, ſemper iniſcito, & ſignato, crebrōq; ſpectato, num os agiteſcit, quod ſi labet, ſi uideat-
ur, auferro: quod cū abſuleris, cætera quæ admodū uulnere conferre tibi uideat, curato.

Præterea

Præterea scito, si quid puris crassum, biliosumque remaneat, plerumque coalescere, & lapide-
descere. Quod & pueris præ lacte non sano euenit, cum nimis calidum, biliosumque est,
uentrem & uescam calefacit, lotiumque coaccendit, quod calculum, lapillumue creat.
Quamobrem melius esse duco, pueris uinum dulce præbere, minus enim coaccendit,
minusque siccat. Quod & foemellis similiter euenit, cū lotij meatus de uescica tā magnus,
latusque non est, uti lotium facile desiciat et pellat, nec manibus, uti mares, tractare possunt,
lotij meatus in pudenda pertusi non sint, quoniamque hi lati non sunt, propterea
plusquam pueri potant. De his autem sic, uel proximè habet. Quin etiam de his quisque
qui mentem adhibeat, sic dignoscat, morbus necne futurus est annus. Si quidē rite,
secundum rationē signa in astris orientibus uel occidentibus fiant: si per autumnum
pluat, si hyems neque nimis serena, neque nimis nebulosa, nec frigida præter modum, & tem-
pus sit. Si uero tempore, & æstate opportune pluat, sic annus par est sanissimus fore.
Si uero hyems sicca, borealisque fuerit, uel aut pluuiosum & austrinum, necesse est æsta-
tem febriculosa fore, morbosque oculorum, & lippitudines creare, cū enim æstus præ-
focans subito, terra madente uernis pluuijs, & austro humida superuenit, necesse est, cū
terra huda est, & calida, solque accenditur, æstus duplicari, uentresque hominum defluere,
cerebrumque siccum non esse, quin & corpus, & caro ne non remollescat, fieri non potest,
cum uer tale fuerit, febrēsque grauissimas cunctis euenire: pituitosis autem uentris, inue-
stinorūque difficultates, seu dysenterias par est fieri, foemellisque, & suapte natura hudis.
Præterea Canis ortu si pluat, hyemeque, uentisque annuē saris æstatis, etelæ uel spirēs, spes
est hoc cessaturū, sanūque autumni fore. Si minus, pueris, foemellisque periculosis simū
futurum, maioribus uero natu, minime, qui uero supererunt, si in quartanam finiet, de
quartana autē in aquam subter cutem, hydropasue. Si uero hyems austrina, aquosa, se-
naque fuerit, uer autem boreale, siccum & tempestuosum, primū quidem foemina præ-
gnantes, quæque per uer pariturae sunt, abortient, si quæ uero pariant, non fortia, morbo-
saque pignora parient, quæ uel statim pereant, uel si uiuant, macilentæ, non fortia, morbo-
saque sint, foeminis quidē hæc, cæteris uero difficultates intestinorū, dysenteriaue, sicca
lippitudines sient, quibusdam uero de capite in pulmonē destillationes, catarrihæ de-
fluent, pituitosis quidem intestinorum difficultates, dysenteriasue par est fieri, foeminis
que pituita de cerebro superfluente propter earū naturæ humiditatem: biliosis uero sicca
lippitudines propter carnis caliditatem, & siccitatem: senibus autem destillationes, ca-
tarrihæ propter uenarum raritatem, et distentionem. Quamobrem nonnulli mētis des-
lirio, phrenitidēque, & insania pereunt. Quidam uero dextera parte siderantur. Cum uero
ro hyems austrina, calidaque sit, corpusque non sistatur, nec uenæ, cumque uer septentriona-
le, siccumque superueniat, cerebrum dissoluitur, purgat, destillat, cum autem unā cum
uerno tempore frigida grauedine, destillatione, rancitatemque corripitur, tūc sistitur. Strin-
giturque, subitque æstus & calor superueniat, mutatioque subita fiat, mala hæc superueni-
unt. Quamobrem urbes, quæ bene positæ sunt, solæque probe perlustrantur, uentisque bo-
nis perlustrantur, aquisque optimis utuntur, minus has mutationes sentiunt. Quæ uero palu-
stribus, lacustribusque aquis utuntur, malæque sitæ sunt, solæque non commode perlustran-
tur, uentisque non bonis perlustrantur, magis hæc mutationes has sentiunt. Si quidē æstus
sicca sit, morbi hi cito sedantur: sin autem aquosa, diutius durant, communiterque causæ
sæpe, præsertim si uulnus, uel hulus insit, phagedænae suscitantur, deuoratiueque hul-
cera. Si uero hyems frigida sit, capita humida, & pituitosa homines habent, crebroque
eorum uentres pituita de capite defluente citantur, quorum copia, specie, qualitateque
debilitantur, malæque & comedunt, & potant. Qui nanque capita debilia habent, nun-
quam bene potant, crapulæque eos magis uexat. Mala uero loci quem colat, hæc sunt.
Primum quidem morbosæ, & fluidæ, mensiumque copię foeminae obnoxia sunt, deinde
plurimæ præ morbo non natura steriles sunt: si uero aliquæ concipiant, crebro abor-
tiunt. Pueri uero neruis conuelluntur, torquenturque, seu spasmantur, spiritusque an-
gustia laborant, & eo quod puerile malum esse putant, sacrum, comitiale inue mor-
bum. Viri autem difficultate intestinorum, diffusiueque fluxuue uentris, seu diar-

Pueris qui calidum crecit.

quod uinum pueris me

Tempora anni
qui dignoscat.

Cognitio futu-
ri anni qualita-
tis sicuti per
apborismos.

Canis ortum
etelæ leniunt.

Quartana hye
dropas facit
Vere.

Quæ uerbes
minus obnoxia
sunt.

Phagedæna.

quid capita debiles debi-
patitur.

Pueris quid si
at, et uiris.

Epiphytisi.
rheea vexantur, frigescuntque et rigent, febréque longinqua, hybernáque laborant, plurimisque oculi humescunt, epiphytídeue corripuntur, qua noctes & dies oculi manant, emittuntque humorem, maríscáque, siue hamorrhoides in sede suscitantur. La-
Pleuritis, peripneumonia, caufos.
terum uero morbi, costarumue, seu pleuritides, pulmonisq; peripneumoniaeue, febrés que ardentes, caufae, morbi uero qui graues & acuti putátur, uentres lubrici cū sunt, non possunt, sed lippidines huda, non longae, nō molestae corripunt, nisi quis morbus omnibus communis temporum mutatione uigeat. Cumq; annum quinquagesimū tran-

Senes quid patiuntur.

rtis

Situs urbium confiderato, bonum, quod sit.

Morbi horum peculiares.

Situs urbium quid faciat, uis deo.

*Sanus urbium si-
tus qui.*

Aque ad solis ortu currentes ceteris meliores sunt.

*Voces clarae bo-
mines ubi fiat.*

*Situs urbium non
bonus qui.*

seant, de stillationes, catarrhiue, si de cerebro descendant, siderantur, percutiunturue, seu paraplēfici fiunt, cum subito uel sole caput coalescat, uel frigescat, rigeatue. Mala hac loci, quem colunt, sunt, morbus nisi quis omnibus communis mutatione temporum uigeat, nam & huius participes sunt. Quae autem urbes frigidis uentis aliquatenus oppositae sunt, inter orientem & occidentem astitum solis positae sunt, uentique his peculiares, & proprii loci sunt, quem colunt, sed austrū, astitūscq; uentos non sentiunt. De his autem urbibus sic habet, Primum quidem crudas, duras, asperas, frigidas, dulces, copiosas aquas habent, homines uero prolificos, morosos, asperos necesse est esse, plerosque uentres inferiores non lubricos, sed duros habere: superiores uero latiores, magisq; biliosos, quam pituitosos esse. Capita uero sana & dura habent, plerumq; tamen strumulos, pustulis, huiusmodi dehiscuntibus obnoxii sunt, morbiq; his hi uigent, passimq; uagantur, laterum morbi, costarumue, seu pleuritides multae, quib; morbi graues & acuti putantur, & dicuntur esse. Quod sic habere necesse est, cum uentres duri sunt, purulentiq; multi de omni causa fiunt, causa est corporis robur, & distētio, uentrisq; duritia. Sicci-
tas enim, & aquae frigiditas, strumulos, pustulosos, fractosq; facit. necesse autē est naturas has edaces, non bibaces esse, lippitudines autem longas, asperas, ualidas, & uehementes fieri necesse est, oculosq; statim dehiscere, sanguinisq; defluxus de naribus uehementes per aetatem maioribus triginta annis fieri. Morbi uero qui facri, comitialesue dicuntur, paucis, sed uehementes fiunt: longiorisq; uitae hos homines esse, quam ceteri, par est, pituitosāq; non esse eorum huiusmodi, nec efferari, sed mores ferinos esse potius, quam cicuratos & mites. Mala quidem peculiaris locorum, quos incolunt, hac uis sunt, nisi quis morbus omnibus communis temporum anni mutatione inualeat, Foeminae autem hac eueniunt. Primum quidem plurimae steriles sunt propter aquas crudas, duras, frigidasque: purgationes enim mensium commodae, & suo tempore, copiosaeq; non sunt, sed paucae, & malae, deinde cum difficultate pariunt, non tamen admodum abortiunt: cum uero pepererunt, pueros nutrire non possunt. Iac enim aquae cruditate extinguitur, multaq; post partum tabescunt: nam partus uolentia dehiscunt & conuel-
luntur. Pueris uero diu parui sunt, testes aquoso modo turgēt, siue hydropes in testibus sunt, deinde procedente aetate disparēt & euanescent, seriusq; in hac urbe pubescunt.
De uentis quidem calidis, frigidisq; harum urbium sic habet, quemadmodum est praedictum. Quae autem urbes uentis inter aestiuum, hybernūq; solis exortum positae sunt, quaeq; contra: sic & de his habet. Quae quidem solis ortum spectant, has par est magis sanas esse, quam quae Versas, quaeq; calidos uentos, etsi itadij spatij interfrit. Primum quidem calorem, frigusq; mediocriter habent: deinde cunctas aquas, quae ad ortū currunt, necesse est limpidas esse, molles, boni odoris, cunctaq; in hac urbe, iucunda & amœna gigni. Sol enim cum oritur, perlustrat, purgat, prohibetq; contraria gigni: martinum enim aërem quotidie purū, plurimumq; spargit, hominesq; coloratiores, nitidiores & floridiores facit, nisi quis morbus peculiaris uetet, claraq; uoce homines creant, melioresq; prudentia & ira quam septentrionales, si quidē & alia, quae in his gignuntur, meliora sunt, positaeq; sic urbs per uernum tempus mala minora, & imbecilliora ca-
lunt: sed in urbibus, quae calidos uentos spectant, foeminae ualde foecundae sunt, facileq; pariunt. De his uero sic habet, quae quidē urbes occasum spectant, uentosq; orientales non sentiunt. Calidi autē uenti, frigidisq; ab Versa spirantes eas perfiant, necesse est urbes has morbosissimas esse positione. Primum quidem aquas nō limpidas habet, causa quod ma-
turina

tutinus aer illic plurimum detinetur, qui permixtus aquae limpiditatem aufert. Sol enim priusquam ascendat, non purgat, nec perlustrat, limpidatue. Per aestatem uero matutini uenti frigidi, seu auras spirant, frigidus ros, pruinae cadit, deinde post paulo sol perficit, incumbitque, & loco sic calefacto statim occidit: quod homines maxime percoquit, malique coloris facit, morbosos, omnium praedictorum morborum participes, nihil ab his excernit, hominesque graui, rauraque uoce reddit, cum aer illic non purus, non perpuratus, sed morbosus sit, septentrionibus enim non multum perpuratur, & excernitur: nam hi uenti non magnopere his urbibus prouunt, & spirant, quique his prouunt, & procul bunt, nebulosissimi, & aquosissimi sunt. Quonia uenti de uespera, occasusue, qui spirant, autumnalibus similes sunt, positique, & situs huius urbis, per diei mutationes, quae plurimum meridie, matutino, uespertinoque tempore fiunt, uexatur, de uentis quidem commodis & bonis & non bonis sic habet. Deinceps uero de aquis differabo, quae salubres, quae morbosae sunt: quaeque bona, quaeque mala de aquis ueniant, demonstrabo: plurimum enim ad sanitatem conferunt. Quaecumque ergo aquae palustres, lacustres, itataeque sunt, has necesse est, per aestatem calidas, crassas, malique odoris esse: quippe quae non profluant, per pluuiasque semper nutriti & augeri, reficique, sole uero percoquente, mali coloris esse necesse est, malasque & biliosas: per hyemem uero praenitue, glacie, gelue frigidas, turbidasque: quare & pituitosissimas, & rautulentissimas esse necesse est, potantibus uero sienes magnos semper, & molestos, uentres autem dueros, non lubricos, tenues, calidos, uultum autem, humeros, clauas emaciari. Nam in lienem carnes colliquescent, quoniam tenues sunt, hosque uoraces, edacesue, siticulososque esse necesse est, superioresque & in feriores uentriculos siccissimos habere, quare ualentioribus medicinis egent, malumque hoc per aestatem & hyemem his coaluminum est & uiget. Superiusque plurimae subter cutem aquae, hydropesue fiunt, & mortiferae: per aestatem uero difficultates intestinorum dysenteriae uel plurimae, uentrisque fluctiones, diarrhoeaeque, quartanaeque febres longaerumpunt: quae mala cum producantur, has naturas ad aquam intercutem, hydropasue deducunt, & perimunt, haec quidem his per aestatem fiunt. Per hyemem uero pulmonis quidem uitia, peripneumoniae uel ipsae, qui iuenculi sunt, malique turibunda, manioedue, maioribus uero natu febres ardentes, causae propter uentris duritiam: foeminis autem tumores ingenerantur, pituitaque alba, cumque difficultate & concipiunt, & pariunt, paritasque magni turgidique redduntur, deinde nutrimentis tabescunt, deterioresque fiunt, postquam partum foeminae, puerperae uel non bene purgant, pueri uero herniosi fiunt: uiris autem uarices in cruribus fiunt, & hucera, quas oleres hae naturae longae uitae esse non possunt, sed ante tempus senescunt. Praeterea foeminae praegnantibus sibi esse uidentur: cum uero pariendi tempus uenit, tumor uteris euanesceat, quod euenit, cum aquosum humorem locelli conceperunt. Deinde has aquas pessimas esse duco, quae calidae sunt, quaeque scaturiunt, ubi ferrum, as, argentum, aurum, sulphur, alumen, bitumen, nitrum coëscitur, quae cunctae uel calefiunt. Terrae ergo huius aquae bonae esse non possunt, sed durae, crudae, morbosae, febriculosae, febrisque ardētis procreatrices, quae male & miseriuntur, & egeruntur, sed optimae sunt, quae de locis altis, tumulisque decurrunt, quae dulces, & albae sunt, modicumque uinum ferunt, per hyememque calefiunt, per aestatem uero frigescunt, tales enim sunt, quae de profundis fontibus hauriunt, Maximaeque eas probato, quae ad solis ortum, praesertim aestiuum prorumpunt, & currunt, quae limpidae necessario sunt, boni odoris, & leues. Quae uero subfalsa, crudae, durae, & asperae sunt, quae potentur, bonae non sunt. Quaedam tamen naturae, & morbi sunt, quibus haec aquae, si potentur, commodae sunt, de quibus statim dicam, sic autem habet & de his. Quae fontes ad ortum decurrentes, & scaturientes habent, praecunctis optimae sunt. Secundo loco sunt, quae inter ortum aestiuum, & occasum decurrunt, sed ad ortum potius. Tercio loco sunt, quae inter occasum aestiuum, & hybernium prorumpunt. Pessimae uero sunt, quae ad austrum decurrunt, quaeque inter ortum aestiuum, & occasum, sed quae ad austrum pessimae sunt. Quae autem ad septentrionem tendunt, meliores sunt, quibus sit uitor. Quisquis autem sanus est, & validus, nihil discernit, sed semper quae ad est, potat, quique uero morbi causa uult

Sol quantum possit aspicit.

Mutatio diei triplex.

Aquarum quatuor litas.

Palustris, & lacustris aqua quam malis sit, uidetur.

Pueri, foeminae, uiri quia in his locis patiuntur.

Quae aquae bonae, & quae contrariae.

Quae fontes prohi.

458

Pluvia aqua
qualis.

Sol humiditatem rebus omnibus aufer

Qui vulnera
ferunt.

pour
les idées d'art

m. Vultus omni
 quietem posc
 m. Pus citò pro

fol. **P**us quid.
o pres ceciderit.

! 123 456 789

*Sanguinis de
fluctio in hi*

bonū non est

HIPPOCRATIS DE VVLNERIBVS ET HVLCERIBVS LIBER,

medicamentum

que uulnere... gal. legitur que excluduntur. addit. 6. 6.
purgatio per alium ut gal. addidit. eodieg. 6. 6.

cu. vero. lras istas lege in versione nudi.
in feroris uerituti. hoc no. hie gal. addit. 6. 6.
et m. de. pag. 231. in pata. stant. et fame.

M. FABIO CALVO INTERPRETE.

459

medicamentum poscunt. Purgatio quin etiam inferioris uentriculi plurimis uulnere
confert, capitis praeterit, uentris, articularumque, quibusque periculum est ne fideretur,
putrescant uel, si quae coluta sunt, si quae coluntur, si quae serpūt, si quae uale
de uetusta sunt. Cum uero superligare uis medicamenta ne prius ponito, quam uulnus
ualde siccaueris & emundaeris, tunc demum superponito, crebroque spongia uulnus
emundato, siccumque & purū linteam rursus, & saepe super dato: postea medicamentum,
quod conferre uideatur, superponito, superligato, uel non superligato. Plurimis prae
rea uulnere calidū anni tempus magis quam frigidum, hyemsue coferat, praeterquam
si, quae in capite, uel uentre sunt, maxime uero aequidiale, aequinoctiale uel. Quae be
ne, & uti oportet, uulnere purgantur, semper siccus coalescunt & sanescunt, nunquam
que ferē superuacua carnem gignūt. Si quoquam os ablatū, uel abscissum, uel ultum
discessit, deciditue, modōue alio defit, uulnere horū cicatrices cauae erunt. Quae non
bene purgantur uulnera, nec medicamentis, nec sponte sua cohaerescunt, sanescuntue.
Quae uulnera circum inflammata sunt, nunquam ea nisi finita inflammatione sanescunt,
nec etiam ea, quae fluore, nigrorūue circū obducuntur, uel sanguinis marcore, putredia
nēue, uel uapice, sanguine defluente cohaerescunt, sanescuntue, nisi quae uulnus circū
stant, sanes. Quae rotunda sunt uulnera, si subcaua, & sublata sunt, quadrifariam secato,
uel bifariam circulum, oblonga uti reddas pro hominis natura. Quicūque uulneri rubor
erysipelasue superuenit, corpus optime purgato supra uel infra, prout expediat uulne
ri. Cui secundū uulnus tumor fiet uulnere nō inflammato, post nō multo tumor ille sup
purabit, quodq; cū inflammatione tumuit: si non relanguescat, & demittat, ceteris quae
una tumuerant, & inflammari coeperant, se se demittentibus, periculū est ne & hoc cum
ceteris nō coalescat, et sanescat. Quae etiam deciderint, uel aliquo modo decisa uel dis
secta fuerint, uel tumuerint, quae uulnus circūdant, si suppurant, & tumeant, tumores
que illi si pus demittant, per uulnus demittunt. Quod emplastrationis egere uideatur,
quae circūstant, nō uulnus emplastrato, pus uti defluat, quae obduerūt, mollescat:
quae cum remolita fuerint, inflammatioq; cessauerit, spōgiam superligato, multa & te
nella folia superponito, de sanāq; parte incipito, & ulterius ligado procedito, quod non
coalescet, caro hūda caussa erit, quam abscito, ascinditōue. Si uero sub multa carne uul
nus altū esset, profundūue, propterea q; uaricem, cancrum uel subcrearet prae uinculo
& pressura, stricturnāue: quod si quis specillo subterdato, scalpro fecerit, latūq; uulneris
os reddat, quatenus locus & tempus polcat, nō errabit, sicq; cures, quae res polcat, ap
ponat, quaeq; plerūq; uulnus omne cauum recta uisū, & aperte, quodq; nō tumeat, po
scit. Si quidem putredo, carōq; fluxa, marcidāue subsit, uulnus, et quae circa sunt, nigri
cabunt, uel liuida erūt, quemadmodum sunt ea, quae deuorant, et absumunt, uel ubi pha
gedaena insit, quae ualidissime & serpat, & absumat: uulnus quidem hoc & nigricat, &
subliuescit circumquaq; Tumoris quidē huius, circūstantisq; inflammationis linimen
tum, & emplastratio est, decoctum herbasum, phlomisue, inflammationis linimen
tum, & quadratiue iūci folia decocta, polionq; canāue herba. Si uero purgare sit opus, uulnus
omne haec purgant. Quin & ficī folia, et olea, & marubii, pralione: quae omnia deco
cto, sed potissimū uiticem, hagnōne, ficum, olea, granati folia: maluae uero folijs cru
dis uritor, origaniq; uiridis, & ruta, quibus omnibus lini semen tostū tenuissime tritum
misceto. Quibus autē uulneribus periculum est, ne rubor, erysipelasue superueniat, cru
da glasti, iustidūue folia trita cū uino linito: uel lintē succo solani, uel glasti tinctum su
perponito. Cum autem uulnus purū fuerit, et purgatum, sed uulnus, & quae circa sunt,
inflammata sint, lentem uino decoctā tenuissime tritam, olei pusillo aspero superligato,
caninūe rubi folia, cynosbariue aqua decoctā tenuiter trita superponito, linteolo te
nuī, molli, & puro, lotiue cū oleo & uino madefacto prius supponito. Si uero conduce
re, et coalescere uelis, canini rubi folia, sicuti lentem parato, uel nasturtium, unum mol
le tenuēue, siue nō magnum, lini semen tritum, uitex crudus, hagnōne, Melinum alu
men miscetur: quae aceto madefacto, uel succum uitae non maturae candidae per colum
mifum in aneum uas rubri aris dato, sub sole die teneto, cōtinenterq; agitato, simul
coquatur.

Purgatio uen
tris coferat hic, hoc cin
scrapit. 6. 6. vide ibi.

Spongia super
ligatur.

Calidum tēpus
quibus uulne
ribus profu
t. an. us. co. n. 6. 6.
th. 4. 6. 6. h. 6. 6.
et in versione ydo
que uulnera vi de i
non coalescat.

Erysipelas uul
neris. hoc dicit gal. ybi
lege ibi. cap. v. et. 6.

Que linitenda,

ligationis modus

Varix uulne
ris.

Phagedaena,

Herbasum, uera

basium.

Phlomis.

Trifolion.

Cyperus, polio

on uulnera le

nunt, purgant

que.

Que uulnus

purgent.

Ruboris, erysi

pelatius uulne

ris medela.

Succus uuae nō

maturae qui deo

coquatur.

*Medicamenta
aria ad uul-
nera.
lunila.*

*Confecturas ho-
ru peripicito.*

*Alumen Meli-
num.
Que pus cre-
ent, & que ue-
tent.
Aron.*

*Cinis Cypru-
us.
Cinis Illyricus*

*Alumen Aeo-
gyptium.*

*Parthenion.
Thymia.
Lagopyros la-
gopyrosus.*

*Cardamon.
Erysimon.*

uti pariter siccet, leniterq; & sensim ab aëno plurimum discedat, & separetur. Nocte uero sub tecto ponito, ne rore madefcat: rānīperq; sub sole tenero, donec in mellis crassitudinem redigatur, deinde in ollam æneam transfundito, melq; quam optimum, & uinum dulce, quo resina terebinthina ad mellis crassitudinem decocta sit, eaq; abiecta commisceto & confundito. Succus autem uux non maturæ, omphacōsus primus & plurimus esto, secundo loco uinum, tertio melisquin & myrrham stillatitiā, ita tēne quam optimam tritam eodem uino sensim iniecto miscendo coquito: cum autem crassa satis, esse uideatur, in uux nō maturæ, omphacōsus succū mitto, nitrumq; quam optimum, tostū, tritūq; sensim cum hoc medicamēto misceto, flosq; aris minus quā nitrum; quæ omnia cū miscueris, non minus, quā tres dies lignis ficulneis nō multis, uel pruna, carbonibusq; cauendo, ne torreatur, coquito: cūctāq; hæc non liquida, sine aquaue commisceantur, & consiciantur, cumq; hoc medicamento delinias, ungāsue, uulnera eo ne tangito, quo & ad uetusta, & noua, recentiaue, & capitis & aurium uulnera, & ossa, & præputium utitor. Vel fel bubulum siccum, mel quam optimum, uinū album, loti ramenta, thus, myrrha, pari modo croci, florisq; aris tantūdem simul coquito, liquida remaneto, primo loco uini pulculum ponito, secundo mel, tertio fellis pusillum, uel uinum, mel, cedron parum sicca, flos aris, myrrha, malicorium siccum, uel floris aris, tosti dimidium, myrrhæ duplex, croci dimidium, mellis paulum, cum uino hæc coquantur, uel thuris, myrrhæ, gallæ parem modum sumito, croci triplicem, sicca horum tenuissime terito, deinde commisceto, sub solēq; calidissimo tres dies conterito, succum uux non maturæ paulatim superfundendo, donec uisci tenacitas fiat: postea uinum asperum, nigrum, boni odoris paulatim superpargito, misceto, madefacitoq; uel uino albo dulci radices ilicis coquito: cum uero recte habere uideatur, duas uini partes abijcito, partemq; unam olei amurcæ quāmaquosissimæ inijcito, deinde leni igniculo coquito, continētē miscēdo ne exurā, donec satis crassum esse uideat, uel cætera quidē eadem, esto, sed uini loco quāmacerrimum acetum albū, quo fordidissima, succidissimaue lana icta sit. Deinde amurcam, caprifici lac, Melinū alumen, nitrum, florem aris, utrunq; totū misceto: quod uulnera priore magis purgat, sed prius siccet non minus, uel succida: lana modica aqua perluta, deinde uini tertiam partem conijcito, donecq; satis crassum sit, coquito. Quamprimū recentia uulnera his pus creabunt, sed hæc uerabunt. Sic cum aron superpargito, uel corticem uiridem tritū cū fici lacte in uinum spargito, uel sine uino cum melle misceto, uel ramenta loti aceto albo coquito, deinde olei amurcæ, piscis crudam aquam, serūue misceto, sicca hæc spargito, superfigato. Nā uulnera recentia pus creare uerant, uel aceto mundato, uel uino spongioso, uel plumbum tritū, cineremq; Cyprium superpargito, uel ramenta loti, squamam aris, alumen, petram aris, chalcitūue cum are, uel solam, uel cum loti ramentis, uel alio modo cū ficiis his uti liabeat, cineremq; Illyrico trito cum loti ramentis, solisue ramentis, spumæ sola argenti trita, tritamq; aristolochiam superpargito, uel myrrha, thus, galla, flos, & arugo aris tota, alumen Aegyptium tostū, flos uitium, oenanthiæ, lana succida tosta, plumbago, singulorum horum par modus esto, subactio cum uino sicuti priora. Confectio alia est per eadem: quāmacerrimum acetum album, mel, alumen Aegyptium, nitrum quam optimum, leniter tostū, fellis pusillum simul coquito. Superuacuum carnem hoc erodit, purgat, cauat, nec uellicat, mordetue. Quædam etiā herba est pusillis folijs, cui nomen est parthenion, quæ de præputio pusillas, thymiaue deducit, uel alumen, chalcitis, melias cruda, tenue elaterium succum, malicorium siccum tritū similiter. Maxime uero caua complet, purgatq; herba, cui nomen est leporis tritū, lagopyrosue, similis est, cum are fici tritici aristis, folia habet oleæ similis, sed longiora, & marubij folia, cum oleo, uel caricæ quāmsiccissimæ, pars interior pinguior, melli similis. Duæ partes lini feminis leniter tosti, & tritici pars una cum aqua seruetur, & emplastrato, uel caricæ aris floris parū tenue, fici lac commisce, & utere, uel caricæ pars exterior, chamaeleon niger, fel bouis siccum commisceantur, uel cætera quidem eadē sumito, sicca uero, nasturtium, cardamōne crudū, tritū irionem, erysimōne, parem utriusq; modum, uel

uel carica duas partes sumito, lini seminis duas, lac fici commisceto. Cū aliquo horum medicamentorum usus fuerit, linteolum aceto tinctum superponito, spongiamq; insuper, & superligato, magisq; paulo stringito: circumstantia uero si inflament, quod con ferre uideatur, circumlinito. Si uero liquido uti uelis, nucin, caricōne pharcon fup perlinito, modōq; superius scripto superligato. Licet aut de his medicamentū cōficere, ueratro nigro, sandaracha, squama aris, plūbo deulto cū multo sulphure, auripigmen to, arenicōne, scarabeo, cantharidēne, quouis horum confecto, & cōposito utitor, sub actio autem cedrino oleo, cum uero satis habere uideatur, abijcito, medicamentūq; hoc linito, uel dracunculum, arōne decoctum, tritum, uel siccum, tritumq; melle subigito, carico fisco, si usus sit, utitor, cetera autem amoueto, medicamentum hoc superpargo ro. Siccum etiam ueratro solo, sandarachaq; conficito siquidum uero hoc. Quada her ba est, cuius folia dracūculo, arōne, natura similia sunt, sed alba, lanuginosa, hederz ma gnitudine, quæ trita cum uino superlinitur: uel quod circa ilicis caudicem est, tritū cum uino superemplastrato, uel succum uiz non maturæ quamacerrimum aceturum, aris flo rem, nitron, caprifici lac in uas rubri aris dato, sub sole continenter agitato, deinde cum uidebit crassitudine belle habere, de sole tollito. Medicamenta sicca, quæ conglutināt, hæc sunt. Veratrum nigrum quam tenuissimum superpargito, donec humidi quid in erit, similisq; modo superligato, quo & in emplastrationibus, uel salis grana quam sicca si ma in ollulam anciam, uel fictilem nouam mitrito, paria maxime magnitudine, nec ni mis magna, mel optimum duplo magis quam sal, coniectura quadam, uisulq; metitum, deinde super carbonem ollulam ponito, dumq; omnia comburantur, finito: postea uul nus spongiato, purgatoq; optime, quidq; huius superpargito, superligatoq; sicuti pri us, pauloq; magis stringito, posttridie uero cum medicamentum non acceperit, hoc su perpargito, premitoq; & superligato. Cum autem uelis hoc medicamentum amouere, calido aceto madefacito, donec abscedat, ac rursus eadem facito, spongiando, si usus sit. Siccum & abrodens hoc est, sanam succidissimā super uestam tædula perurito rotam pe nitus, tritumq; hoc superpargito, similisq; modo deligato, uel misyn quam maxime tritū super huda, & marcida spargito, floremq; aris non admodum tritum, uel chamaeleonta nigrum, perustum, alumen fici lacte madefactum, anculamq; misceto, uel anagallida, combustumq; alumen Aegyptium, uel orchomenion superpargito. Serpentina autem hucera, nomasue hæc sinit, combustum alumen Aegyptium, uel Melinum, sed prius nitro tosto nitrato, spongiatoq; chalcitisq; & combustū alumen comburantur, dum in eadentem carbonem redigantur. Quæ uulnera uetusta, præcisosq; neruos sanent, tibia rumq; hucera cruenta, rubra, nigraue sanata, cum remanent, meliloti florem tritū melle subigito, & superlinito. Neruos uero præcisos sanat myrti syluestris radix cōcisa, con tritaq; oleoq; subacta, superligataq; quinq; foliū albū herba lanuginosum, quod altius à terra tollitur quam nigrum, quod inquam contritum, oleoq; subactum superponito, si quæ uulnera. tertio die ioluto: nam remollitos inuenes, medicamentis tamen his potius hyme me, quam æstate utitur. Medicamenta, pharmacæue, quæ molliunt, cicatricēsq; hone stiores, & pulchras reddunt. Scillæ partem interiorem mucosam cōterito, picemq; peu cenue cū suillo pingui recenti, modicum olei, resinæ, ceruillæq; superiacito: uel pingue anferis, scillam, olei paulum, ceram candidissimam cōmisceto: uel suillum pingue recens purgatum, scillam, oleum album, resinæ paulū, ceram, uel suis pingue recens, uetustū quæ oleū, æruginem, iōsue, scillam, resinam, pinguis aut uetusti duæ portiones, recentis una sunt: cæterarum autem rerum, quātum uideatur pro tēpore, & re satis esse, uel pin gue suillū recens liquefacito, deinde in alteram ollulam trāsfundito, plumbaginisq; mo libdenesue tenuissime trita, percibratæq; quod cōmisceto, coquito, et agitato, donec quid in terram deiectum cogatur, postea de igne tollito, totumq; percolato præter lapi deum sedimentū, deinde resinam supermittito, & remisceto. cedrinumq; oleum pauca lum depuratū misceto. Cunctis medicamentis molliētibz, molliūbzue, siue liquidis, quibus resinam cōmices, sublato ab igne medicamento, & adhuc calido, eam superia cito, & remisceto, uel suis uetus & recens pingue, cera, oleum, sicca uero lotiamenta,

Caricon phar
macon.Medicamenta
purgantia, &
sanantia.

Caricon.

Veratrum nigrum

sicca medicamentis

Alumen Aegy
ptium, Melinum,
Orchomenion.Nervi præcisi,
tibiæ uulnera
quæ sanantur.Cicatrices ho
nesti que.

Cedrini oleū.

Aut in miscela resini
oīstis

L.	Loti ramenta, scobrie. Caprae pingue.	thus, plumbago: thuris autem portio una esto, plumbaginis una, ramenti una, pinguis uetusti duae, recentis una, ceræ una: uel solum pingue suillum uetustum, cumq; hoc ca-
L.	Spodos chalcitis cyanea.	præ recens pingue quàm pusillum cum tunica, membranæ sua sensum uellicatū, purgatum, tulū, uel tenuissime concisum, oleumq; aspergito, & plumbum cū cinere, spodosue spargito, lotiq; rametorum dimidium uel caprae pingue, cinis, spodosue, chalcitis cyanea, lapisue aeris, ueneti & cerulei coloris. Quæ ad ambusta faciunt, hæc sunt: tellas ilicis radices coquito, lilijue, quarū cortex si crassius & luteus sit, frustillatim concido, uinumq; albū superfundito, leniq; igniculo coquito, dum satis crassum uideatur esse, quo liniatur: quod & aqua similiter coquere potes. Medicamentum uero hoc non lancinat, uellicatue, suis pingui solo uetusto subungito, uel superne, cum scillæ radice diuisa, dissillue liquefacto, superponito, deligato, posttridie fouero, uel pingue suis uetus liquefacto, ceram, oleum, thus, loti ramenta, terram burram sinopicam, minimum ue, siue miltō, dracunculi radicem, ariue uino coctam commiscero, superponito, deligato: uel cū adipe surlo uetusto, radices uirgæ regiae, alphodeliue uino percoctas, & tritas misceto, perungito uel pingue suis uetustum, liquefactum, cū resina, bitumine, asphalidieue misceto, linteumq; eo delinito, igne calefactum superponito, & deligato.
L.	Prinus, crinitæ radices. Medicamentum nō mordicans.	Cum autem in tergo, plaga, ictiue, uel aliis uulnus sit, scilla cocta, trita, linteum linito, superponito, & deligato, posttridie uero caprae, & suis pingue recēs, cinis, spodosue, thus, oleum superliniatur. Tumores in pedibus, qui sponte sua, uel non sponte fiunt, tumoresq; cum inflammatione medicamentis, emplastrisue nihil cedunt. Si quis spongia am, uel lanam, uel quid aliud super locum sanum liger, uenāsue fluentes, & plenas, si postea tumescat, uel inflammetur, sanguis est causa, cui fractio causa non est. Quotis alia corporis parte hoc fiat, eadem ratio & causa est. Quare sanguen mittito, de uenis illis præcertim, quæ illuc defluunt, si patēt: si minus, tumores alius, crebriusq; scarificato, & cruentato, quicquidq; pertundis, & aperis scalpris, ferramentisue maxime exacutis, tenuissimisq; peragito. cumq; scalpro, gladiolūue sanguen mittis, multum ne premitto, uenam ne transuerberes, & frangas. Deinde tepido aceto perluto, & foueto, sanguinis que guttas, frustulūue in hiatibus ipsis ne linito, lanamq; succidam mollem, optime carminatam medicamēto sanguinem sistente conglutinantēque tinctam uel oleo, & uino superponito, & deligato, sicq; hiatus foramen habeat, uti sanguen refluat, non defluat.
L.	Loti ramenta, miltō. Alphodeli ramenta.	Modoq; nullo madefacito, parumq; comedito, & aquam porato. Si uero cum folues, foramina inflammata deprehendas, medicamento de uitice, hagnoue, & lini semine cōfecto linito. Si uero foramina hiarent, & hulnerata essent, formam considerato, & quæ opus est porrigito, & ponito, cetera uero diligenter curato. Si uero in tibia uarices inelent, superne, & patētes, siue sub carne, tibiāq; nigricaret, sanguinisq; missione egeret, nullo modo pertundito, sanguēue mittito: nam plerunq; maiora hulnera fiunt pertusione, & incisione propter uaricis defluxū loco patefacto. Quare uaricem alio, & alio loco pungito, quo tēpus, resq; poscere uideatur. Cum autē uenam aperueris, sanguēque miseris, fasciamq; solueris, sanguen non sistatur, manus, crus ue sit, quiescito, iacetūue aliquantisper, sanguis uti retro agatur, deinde cum quantum opus fuerit, quiesuerit, & iacuerit, sic cum habeat, & iaceat ligato, dū nulla gutta, frustulūue sanguinis in incisione remaneat, duplexq; linteum, spleniōue uino & oleo tinctum superponito, lanamq; puram: nam & hoc sanguen compescit, etsi uehementer defluat. Si uero gutta, frustulūue in incisione remaneat, ueniatue, inflammat, pūsque creat. Pransum uero magis quàm teitunum, & parum plenum, potūmq; secato, sanguēue de uena mittito, conalefactum, dieq; calido potus, quàm frigido. Cucurbitulam uero, si sanguen superfluat, admoueto, qua sublata, si nihilominus defluat uel sanies, celerius & crebrius repōnito, & remoueto, & antequam compleatur, uacuato. Si uero cū sanguinis gutta in hiata remanisset, hulnera inflammarentur, confestim hæc omnia tepido aceto foueto. Deinde nihil madefacito, nec urito scissuras, & hiatus, sed medicamento sanguen sistente, & conglutinante linito hulnera. Cum uero cucurbitula sub genu, uel supra admouenda sunt, stanti si stare possit admoueto,
L.	Tergiuulnas. Spodos. Petum tumor quisq; datur.	Parus uisus, & aque potus bis uult dari.
L.	Varices tibie.	Varices medelle de timoribus sine uia.
L.	Varices medelle de timoribus sine uia.	Varices medelle de timoribus sine uia.
L.	Varices medelle de timoribus sine uia.	Varices medelle de timoribus sine uia.
L.	Varices medelle de timoribus sine uia.	Varices medelle de timoribus sine uia.
L.	Varices medelle de timoribus sine uia.	Varices medelle de timoribus sine uia.
L.	Varices medelle de timoribus sine uia.	Varices medelle de timoribus sine uia.
L.	Varices medelle de timoribus sine uia.	Varices medelle de timoribus sine uia.
L.	Varices medelle de timoribus sine uia.	Varices medelle de timoribus sine uia.
L.	Varices medelle de timoribus sine uia.	Varices medelle de timoribus sine uia.
L.	Varices medelle de timoribus sine uia.	Varices medelle de timoribus sine uia.
L.	Varices medelle de timoribus sine uia.	Varices medelle de timoribus sine uia.
L.	Varices medelle de timoribus sine uia.	Varices medelle de timoribus sine uia.
L.	Varices medelle de timoribus sine uia.	Varices medelle de timoribus sine uia.
L.	Varices medelle de timoribus sine uia.	Varices medelle de timoribus sine uia.

Causa & oris
20 fistula.

Model:

tres dies. vidius leg
quatrividuus.

Cornu glau-
tula, balanis
ec.

Medela altera
quam & Celsus
sumpsit.

Curatio fistulae

in mariscis. f. pag. 4

Medela fistulæ
lia.

in inflammatam.

*Stranguria
caussa.*

*Duplex aliafi
stule medela.*

*Stranguria
quare huius
perueniat.*

*Sedis proci-
dentia.*

*Si proci-
dentem et cū
et sequit.*

*Cū sedes repo-
sita non rema-
net.*

*Oletatio
omnis partes.*

*Si proci-
dat et sangui-
natus.*

*Sedis proci-
dens uaria me-
la.*

Si uero podex inflammetur, doleat, febricitet, crebro ad sellam surgat, nihil demittat, praeter inflammationem, pituitae sedes prodire uideatur, strangulatioque loti, stranguriaue quandoque corripit: quod malum fit, cum pituita de corpore in podicem descendit, & sistitur. Calida uero conferunt, quae porrecta pituitam extenuant, & deliquant, simulque horum acrimonia, saluum quod inest in aquam redigit, nullusque artus, punctioque in intestino relinquitur. Quod sic curato. Cum calida laueris, baccas gnidias sexaginta tritas uini lance, dimidioque olei subigito, tepidoque subluo, quod & pituitam, & oletum ciet. Si uero calida non laueris, nec in ea federis, oua uino nigro boni odoris decocta, sedi dato, cum prius quid calidum subtenderis, uel uesicam calidae aquae plenam, uel lini semen tostum, tritum, cribratum cum pari farina modo mistum, uinoque nigro boni odoris subactum, & quae calidissimum linitum, uel hordeum tritum, alumenque Aegyptium misceto, glandulamque oblongam balanumue conficito, digitisque circumlinito, cumque ad ignem sedem calefeceris, foverisue, & perunxeris, calidam intrudito, ceratoque foris linito, uel uino nigro allium coquito, & superponito. Cum uero haec amoueris, in aqua calida locato, solani succo pingue anseris, suis, chrysolam, resinam, ceram albam subigito, coliquatoque, & misceto, hisque linito, donecque inflammatio durat, decocto allio emplastro, si quidem dolor his abigatur, satis est: si minus, papauer album, succumue eius potato. Si uero non proflit, quod pituitam purget dato, dumque inflammatio perdurat, sorbitionibus leuissculis nutrito. Loti uero strangulatio, stranguriaue hac de causa superuenit, podice uesica calefit, quo calore pituita cogitur, quae stranguria gignit. Quae si quidem una cum morbo sederis, quod plerumque cadit, satis est: si minus, medicamentum quod ad hanc rem faciat, porrigito. Cum uero sedes procidit, molli spongia calida madefacta foueto, perungito, retruditoque, spongiarumque concha calida tinctam manibus expressam superligato, de pedibusque paulum eleuato, & breui redibit. Si uero magis procidat, uel intus non perfluit, medium praeringito, de qua parte posteriore cingulum, uitamue per media femina, coxaeue ad anteriora deducto, spongiarumque mollem calida, qua loti ramenta ferbuerint, madefacta expressamque superponito, uitamque secundum umbilicum deligato, sedemque ea aqua foueto. Cum autem oletare uelit, planca, tabellae angustissima oletato. Si uero puer sit, inter feminae pedes in genua reclinatus oletato: cum autem oletauerit, crura distendito: sic enim sedes, sedisue intestinum minus procidit. Si uero podex humescere, saniesque deflueret, combusta fece cum aqua tepida colluito, fouetoque, myrtae aqua, uel adiantum sic cum, tritum, cribratum superparigito. Si uero sanguis defluat, mariscarum tumeant, huius colluito, uel chalcitum, cupressi rameta, uel cedri, uel pini, picarumue, uel terebinthi tria cum chalcitis, pari modo misceto, & emplastro, cerato autem crasso foris linito. Cum autem sedes procidit, suboque loco non perfluit, cum retruditur, lassarpitium, silphiumque quamoptimum, densissimumque tenuiter tritum superparigito, sterutamentoque naribus dato, hominemque suscitato, percellitoque, uel calida perluito, uel malicorium, alumenque tritum uino albo datum podicem subluo: deinde lintum superponito, coxasque stringito, & deligato. & dies tres sic habeto, & ieiunato: si minus, uinum dulce potato. Si uero neque sic redeat, mimum, miltionue melle misceto, & perlinito, uel dracunculi, aruae, uel uiticis, hagniae radicis sine cortice aqua coquito, deinde terito, farinamque commisceto, calidum superponito: uel uitis agrestis, quam nonnulli pilothrion uocitant, radices tenerimas circumrasas uino nigro, aspero, meraco coquito, postea terito, & tepido linito, uel farinam commisceto, uinoque albo, & oleo subigito, & tepido linito: uel cicuta, coniuue semen terito, uinumque album boni odoris aspergito, deinde tepido linito: si autem inflammaretur, hederarum radicem aqua coctam tenuiter tritam quamoptima farina commiscitum, uino albo & oleo subigito, & tepido superemplastro, uel mandragorae radicem peruiride: si minus, siccam, uiridem quidem lauato, concidito, uinoque diluto coquito, & linito: si uero terito, similiterque linito, uel cucumeris peponis parte interiore trita linito. Si uero doleat, nec inflammetur, niri rubri, rosti, tritici aluminis, salis rosti, triti parem modum cuiusque misceto, deinde cum pice quamoptima misceto, in pannumque lintum mittito, superponitoque.

superponitoꝝ. & uincito: uel capparisi folia uiridia, trita in sacculum dato, superponito & deligato. Si uero capparisi folia non essent, corticem radicis tustum uino nigro subigato, similiterq; superligato, quod & ad lienis dolorem optimum est. Quæ uero harū emplastrationum, cataplasmatonue refrigerant, defluere uetant: quæ molliunt, & calefaciunt, diffundunt & discutunt: quæ autem ad sese trahunt, siccant, extenuant, & emaciinant. Malum quidem hoc gignitur, cum bilis, cōolēue, pituitāq; siue phlegma loca inferiora petunt, illicq; sistantur. Quare cum podex inflammatur, medicamento, pharmacōue perūgito, quo resina, oleum, cera, plumbago, pingue decocta sint, quo digesto, calidoque linito.

Diuersa medicamentorum natura. Cuius sedes proculdat. Lenimen eius.

HIPPOCRATIS DE TELORVM EXTRACTIONE LIBER.

I quis tela, spicula, plumbeas glandulas, pilulasue, cæteraque infensa corpori humano infixæ, & inherentia cū solertia detrahere, & reuellere uolet, prius mū ferrea, materiæ uel alterius instrumenta ad hanc rem accommodata, parata habeat necesse est. Scito tamen nihil difficilius periculosiusq; ad extrahendum esse, quàm sagittarum spicula, præsertim axillis, barbulisue, seu hamulis utrinque hispida, & cuspidata.

Telorū extractio mutilata.

Præter hæc de hac re nihil aliud inuenire potuimus.

HIPPOCRATIS DE FVRORE INSANIA'VE, SEV MANIA LIBER.

Quem tamen Hippocratis Galenus esse negat.

Ixiimus etiam sapius de furore, infania, maniaue necessario, cū morbi crebro quandoq; hoc suscitent: tamen hic & causas, & species, & medelas peculiare adiungemus, quas si quis prudenter admoueat & propinet, furorē, insaniam, maniamue & si non penitus tollet, tamen aliquatenus leuabit. Cum itaque triplex sit mali huius species, desipientia, paraphrosyæneue, seu paraphronesis, furor maniaue, artæ bilis agitatio, melancholiaue, primo quidem de furore, maniaue disertabo, quoniam & desipientia modo ferè eodē curat. Furor siquidē, maniaue sine febre, sanguine multo nō marcescente cerebrū pctente gignitur, modo quidem potiore mentis parte, copia sola sanguinis bene temperati uexata, & affecta, quemadmodū in temulentis spectamus, modo cū flaua bile cōmixta. Capitis em debilitas furorē præcedit: quemadmodum in pedum doloribus, podagricisue dolor pedum semper quidem adest, dolore quandoq; afficiuntur, cū materia locis superfluit. Sanguine quidem solo si furor ingruat, hæc illis qui hoc patiuntur, eveniunt, sine modo ridet, præ oculis imagunculæ quædam ridiculæ diuersari uidentur, latoq; & hilaris uultu sunt, crebroq; concinunt, quandoq; etiam uaporationibus ascendentibus aurēs tintinnant, uti sibi uideantur tibicines, & tibias sonantes audire, memoria tamen illis non læsa manet, quemadmodum de ijs, quæ canunt, coniectamur: pars uero quæ imaginatur, & cogitat, læsa est. Cum uero flaua bilis cum sanguine miscetur, eum uel licat, qui tanquam ab ea percussatur, cerebrum, tunicamque eius repperit, quam obrem iracundi, audaces, iniuri, percussores, & insultatores fiunt, & insolentes. Quantōque magis cum sanguine bilis miscetur, tanto magis lata, & iucunda permutantur, & discedunt: sed iracundia, & asperitas crescit & intenditur. Cum uero flaua bilis plūsculum percoquitur, crassescitq; tanquam uiscum cerebro, tunicisq; eius inheret, furorē ferinos suscitatur, aded uti sese impetant, carnemque suam deuorent, cognatos, familiarēque tanquam insidiatores gladijs, quibusque telis possint, insectentur. Nam hominem eundem sæpe uidemus, modo risu magno cōcuti, modo animi motu, iracundiaue permoueri: nam inedia, ciboq; aciore, motuq; frequentiore sanguinem acrius redatur, contrario autem statu, mitius. Crebro etiam nullo adhibito adiumento, pauculoque, & idoneo cibo, quod uexat, absumitur, desipientiamq; nullam adducit: nam cerebrum si aliquantisper quiescat, mentis excessum, liquido discutit. Nonnullis etiam per interualla statōque circuitu malum hoc recurrit, quandoque semel, bis, uel sapius per annum paulatim humore uexante congregato, sese absumente. Pauci quidem malo hoc ante uigorem perduntur, plerique uigore in ipso, & post eum, utrique magis

Triplex insania spectet.

Furoris causa.

Dolor pedum.

Furoris signū.

Flaua bilis quid agat.

Furoris uarietas.

Qui furore percuti.

quādam foeminae, hiq; horum, qui animi affectu aliquo pachematē ue uexātur: quemadmodum sunt, derisores, dicaces, contumaces, iracundi, cogitabundi, auari, quin & potiores, crebroq; spuentes, quiq; consuetae excreationes retinent. Propterea foeminae, quibus menses remorantur, furiant, insaniuntue? Species autem furoris multae sunt, quas nunc enumerare superuacaneū esset? Quare hīs, qui huic rei obnoxij sunt, quaedā principia ex ijs quae dicta sunt, praecedunt, sicuti risus praeter rationem & modum non consuetus, nonnulli quauis, & nulla de causa percelluntur, & irascuntur, nonnullos aurium tinnitus uexat, splendores quidam & lucēs praeter oculis quibusdam recurrit, & praecomparent, continuē uigiliae, curae crebriores, alternae & alienae, capitis grauedo, temporum pulsatio. Tempore uero procedente haec omnia crescunt, uenerasq; ad res promptiores fiunt, propterea in somnis crebro polluantur, oculificiuntur, crebroq; agitantur, quae usque ad perfectum & integrum mentis excessum, & capturam prorumpunt? Peritum igitur, gnarumq; medicum hac re laborantem qui curabit, cum quid horum comparebit, quae debeat & expediat facere oportebit. Morbo quidem praesignante, uel etiam instante & urgente cibum subducto, liquidamq; sorbitionem dato, nec repleto, lubricumq; uentrem conseruato, nec sanguinem gignantia dato, uinoq; penitus abstinet. Cum uero sic tres dies nutricaoeris, de cubiti uena sanguinem mittito. Primo de superiore: siq; illic non cōpareat, de media: si neq; in hac, de talis praesertim in foeminis, quia menses alio sanguine auertit, & mittunt: si nec in illis compareret, de superiore manuum, pedumq; parte trahito, prius per uenas euacuato, deinde medelam ad partes affectas conuertito. Cum autem uenam pertuderis, sanguinis tantum educito, quantum languentis uires patientur: nam quod inflamabat, restincto confestim statarij redduntur, simulq; ceteris adiumentis locus paratur. Sed quoniam nonnulli primā euacuationem ualde ferunt, secunda uero deficiunt, tantum prima subductione, & euacuatione subtrahito, & exinanito, quantum necessitas & usus poscat: nam sic plurimū uentosi, & superflui humoris educit. Crebroq; in hac re pulsus tententur, qui si deficient, in aliud tēpus hoc differat, nam cū uires receperint, secundo, tertio die post, sanguinem mittere poteris, cicatricēq; scissuram uel apertam sale superposito cōseruato, caputq; rosaceo cū aceto, uel sanguinariā, polygonitū succo, uel cōnantino, uel malino oleo linito, succidamq; sanā oleo tinctā super uerticē ponito, crebroq; renouato, modoq; omni somnū ad noctem deducito, post hanc euacuationem: nam si post sanguinis missionem uigilia sequatur, efferaiores eos reddit. Quare confidenter, audacterue, medicamentū papaueraceum cū pistana, uel halicā, farrisue cremore porrigito, uel cum aqua. Si uero primo die, quo sumperunt, dormiant, die post interpolito cochleariū eiūdem rursus dato: nam hoc solum post sanguinis missionem, consistentiā, & quietem perfectā maiori huic praeberē cōsueuit cū nutritu cōmodo: quod dandū postea nō est, sensus enim hebetat. Mature etiā uentrē soluito, cibarijs, & sublotionibus hīs praecedētib. Hinc ab locorū auxilijs exordium sumito, sanguinis librā circiter de media frontis uena mittito, deinde postea quinto die potionem aloēs peramarā cū mulso propinato cochlearij mensura biuolus. Deinde caput per nares purgato, betae radicē cremorē, iūsue cū elaterio confundito, uel futoriū atramentū, chalcantionē cū lacte: deinde sternutamentū ueretro albo, struthiōue moueto, pituitamq; uite alba, agrestisue, seu astaphi agria euacato, puleiōq; uel hyssopo, mulso aceto decocto gargarifato, purgamentisq; cū centaurio, gentianaq; confectis uentrē subducto: uel gentiana sola, cuius etiā radix utilis est, drachmā pondere cū mulso pota, datur & aristolochia simili modo. Maxime etiā eos iuuat sceniculi caballini radix, hippomarathriue, semenq; tritum cū aqua singulis diebus, ieiuno si propinetur, bryoniae q; radices drachma: post haec autē hirudines, sanguisugae capiti circumquaque dentur, uertici praesertim. Foeminis uero menses mature prouocato, deinde cū uires resumpserint, septimo die hieram, quae maxime uacuat, cū bona stoechadis copia propinato drachmis quatuor cum mulso, deinde praedicta narijs ad moueto. Morbo uero declinante, ad balneum ducto, cumq; his in eo perficato, iris Illyrica, lapidis alij, thuris pollinis, aphronitri albi, pumicis, buccinae, conchaue marinae

marinae cineris, lentifici floris, iunctive odorati, apij, caltae herbae, rofarum siccarum : qui
bus omnibus tritis, cribatis, simulq; mistis, uncia fuma, primog^o superloco uitior,
super ventremq; quantum satis videatur spargito, tepidamq; aquam balneifundito, dia-
siusq; uti medicamentis uis penetrer, confricato, postea leniter, placideq; caput munda-
ro, lotusq; praeter caput exitio, bisq; terque frigida perfundito. Si uero caput calidum ha-
beat, crebrius deinde caput medicamento, quod de linapi, siccisq; ficiis conficitur, con-
firmato, per uicesq; & interualla pituitum euctio, praeficiatq; naribus admovento, ci-
bunq; tenuiorem, bene conditum, lubricum ventrem conferuenter, uis tempore fua
mini. Vini autem rarior uis est, siu aut uenter dimittendus est, eo preparato, ad ue-
stratum alium deuenito. Poli haec autem ab omnibus ricis potibonibusq; bilem crea-
tibus abstinet, fingulisq; annis uero tempore custodia, conseruationis causa de
uena sanguen mittito, deinde purgato, praeterfim si bilis abundare uideatur. Foeminis
autem fructudo, uti fuo tempore menses decurrant.

DE ATRAE BILIS AGITATIONE, MELANCHOLIA'VE. hic liber nō credit̃ esse huiusmodi

 Veniamus in corporis membris apertis & patentibus, quandoque in omni-
bus temperies eadem inesse uidetur, quandoque in unis, singulisue separatis,
quemadmodum in faucibus alperatis, & in eo quod elephas dicitur, & in hu-
dis aquisiue, quandoque unica, laesae pars, & membrum solum afficitur, uel
quidam arebiliofum, & picrocholon, uel arebiliofum & melancholicon, uel pituitu-
fum & phlegmatosum molestiat, humoremque fuscipit, quod solum temperamenti com-
mutat, licet cerebro euenit: quandoque unanum sanguinem bile atra coinquatur, quod
cerebrum laedit. Quandoque sanguis uniuersus in homine mali nihil patitur, cerebrum ta-
men commutatur, quod duplici de causa fit, uel cum aliunde illuc confluat, uel cum in
loco biliosi humoris gignitur: quod fit, cum multus loco clauso flatum bilis perurit, uel
sanguinem crassius, nigriusque redditur: unde primo loco superior uentriculus, uel
uiscerale afficiuntur, quae similiter cerebrum afficiunt, de pipientiamque, stomachus
uiscerale caput cerebrum petente, uel atra bilis exhalatione, quemadmodum in morbo pi-
ritiali, phsydioue fit, stomachicisq; & praecordialia in dicto. Nam absurdum non est, ex
alta parte, membrum morbi hunc oriri. Ventriculi namque superioris angustis os quida-
um patiens, cerebrum quando cognatione afficit, seprumque transferunt, cum coheret,
comunicatio quaedam etiam effi stomacho cum tergo, spinasque tergi, quatenus colli ue-
tebris connectitur. Principium igitur huius atrae bilis agitationis, melancholiaeue uti
in summa dicitur, cruditate fit: spiritus enim plurimi, uentositatesue gignuntur inde,
proinde nautae acida, & ructus excitantur, cum nihil tale fumperit, & comederit, sic-
citque semper iter uictus sunt illis, nec lubrici, somnigui pusilli, nec cotinui, sed interrupti,
fomatigae turbulenta, & aliena, pulsus modo hac, modo illa corporis parte sunt, capitis
uertigo, tinnitus auris, caput nonnullis plenum effi & grauari uidetur, nonnullis caput
leue, & uacut: quidam caput plumbi non habere uidentur. Philotimus ad hoc praetera-
lia & hoc inuenisse tradit, caput plumbeo cono linire, ut pondere sentiret se caput habere.
Mente quidam capiuntur, & uacillant, quidam timent, quidam misericordiam capiat,
quidam la chrymant, quidam extrema, & quisquillas capant, & sectantur: quidam lar-
uosa, malosse spiritus ab inimicis, ueneficis & exantionibus sibi putat obsecant. Po-
tione alijs ueneficae fit fumpellit uisusque, certamque hac de re suspitione pra se ferit, non
saneant & ructant, alieno tempore cerebro, quod hoc redolent, quemadmodum sibi uiden-
tur, praeterea alijs alia uidentur. Morbus autem hic varius est, quidam em libitio patitur,
quidam amississimos expaucescit, quidam homines omnes, quidam in lucem prodire ti-
met, tenebrososq; & obscura capat, & sectatur: quidam contra tenebrosa & obscura
fuga, plurimi tamen in locis tenebrosos & obscuris diuersari gaudent, & inter mo-
numenta, & sepulchra, loca se deferunt, quidam & aquam parant, uinum, oleum, liqua-
dumque quiduis, quemadmodum canis rabidi denre laeti, Est uti in summa dicitur, delirium

Melancholita fol. sequi
 pling et
 gene qui
 posteaiores facient
 xru mueni et libus
 in actio. tomo. p. lib.
 sud tupo. galeni. Ru
 sid mi. et vide hic gal
 Cerebrum us Cal
 rie afficitur. tu. 2.
 ne. c.
 cis affici
 in fine
 cia isf ascriptus
 no inter spiritus.

*Cruditas me-
lancholiā facit.*

Melancholicorum
varietas.

Philotimus quibusda
quid ad hoc caput de
excogitauerit vide pag.
plutarcho cæno. Al. plutarcho
ut Actius ubi supra.

Que potissimū
captent me
lancholici.
Canis rabidi
morsus quid fa-
ciat, uideto.

bilis atræ multiplicia sunt, quæ singularem, & singulos varijs imagunculis exagitant: tamen unū illud omnibus cōmune est, timor, diffidentia, tristitia, moestitudoque. Quidam diffidit, moestusque sunt sine ratione & modo, nec dicere possunt, sciuntque, quid sit quod se molester, mortē non pauci horū & alia non timenda timent: præterea nonnulli sunt, qui contrā mortem optent. Cū igitur bilis atræ rationalis animi principia præoccupat, mortis pauores, expectationes, & optationes fieri mirum non est: nam ex ijs, quæ sunt extra nostrū corpus, nihil magis timemus, quā tenebras, horremusque. Cū ergo quid obscurum, & tenebricosum parti rationali animi prætenditur, nec esse effi hominē usque terreri, tanquam causam terroris corpus secum portet. Nam pueruli tanquā in magnis & altis tenebris sint, perterrentur: perfecti uero, & adulescentes, qui rudes adhuc sunt, nec his cōsueverunt, tenebras etiā horrent. Sic & atræ bilis color tenebris est similis, cum cogitationis, & imaginationis locum obscurat, & inumbrat, pauorem adducit. Causas autem omnes, quæ horum singulis fiunt, dicere non possemus: nam plurimam ambiguitatem, & difficultatem horum pleraque habent: sicuti cur quidam non fugienda fugiant, non formidanda formident, horreantque non horrenda, cūque quidā non bona tanquam bona capient, & sectentur: curque hic cognatos, & familiares abhorreat, hic uero cunctos homines, ac talia. Plurimorum tamen accidentiū causas medico prædicere difficile non erit, quemadmodum ille, qui se dolium, uel quid fictile sibi esse uidetur, quod siccitate sit, melancholicus enim humor siccus est, & aridus. Similiter & ille, qui se cutem siccam, & aridam, sicuti corā confecta sunt, sibi habere uidetur, quicquid sibi caput abstergere uidetur, quod forsitan leuitate sit, cū spiritus et exhalatio superna peti. Curque melancholici plurimū cibos appetāt, numne quod uentriculi os frigescit: curque unum quidam maxime capient, numne quod pars frigida calefaciunda est: cūque quidā mortem sibi conscilant, an quia putāt sese maioribus malis liberos fore: nisi & hæc opinentur, pulchrum esse mori, sicuti barbari quidam, cūque cruditate multa laborent, numne quia turbulentū, & superflui humoris corpus referūt habent: Ventriculus propterea uix concoquit, cum uis melancholico humore refrigeretur, cūque siccus, & non lubricos uentres habeant, numne quod spiritus, & exhalationes, præcordia, superioraque peccunt, & raro descendunt: uentres propterea necesse est multa & longa detentione siccescere, quandoque simul multa & liquida demittunt. Sape autē oculi nictant, oculique his cauuntur, quibusdā extruberant, labellaque cur his ferē semper turgescant: quia spiritus & exhalatio crassa est, corporisque cur fusco sint: quod melancholicus humor sese diffundit, cūque pilosi, & hirsuti plurimi horū sunt: crassiorū humorū superfluitatūque copia celerisque lingua plurimi sunt, quidā balbi, uoce exili, linguæ debilitate, cōtinenter uero mouentur spiritu cū remoratur. Quicquid enim continetur, & remoratur, continenter agitur & mouetur, celeriterque deficit, delassatur, & defluit. Si quis præterea & ceterorum causas dicere uelit, his uestigijs insitens facile poterit. Quandoque hic humor nigricat, modo feruens, modo frigescens, quod carbonibus & hunc euenit: nam accensilucet, extincti nigricat, quod & frigus, & sanguinis calorē mutat: nam in exterioribus corporis partibus quadam præ frigore liuida, nigraque uidemus, contrā caloris excessus siccatur, humor & consumitur, quo calor nutritur, & humores denigrat, quemadmodum & sol hominum corpora. Hæc quidē ante curationē, & medelam noscat, & consideret medicus oportet: quæ cū cognouerit, sese ad auxilia parat, et accingat, quæ iam tempus est sic laborantibus pponere. Nam quo ad medelā non parū facit morbi principia nouisse. Quare sciendum est duplicem esse speciem bilis atræ, & melancholiæ. Quidam enim naturali temperamento, & ab initio bilem atrā, melancholicōque humore insitum habent. Quidam malo nutritu sibi hoc temperamentum, & humorem comparauerunt, speciemque hanc desidem, & demissam semper esse, certum est. Quod etiam adusta bile atra morbus hic gignatur, nemo nescit, hosque esse audentiores, iracundiores, percussiores, ceterisque promptiores: cūque bilis feruet, horrenda & grauiā parant, cum autem feruor remittit, demittuntur, tristioresque fiunt, & perterrentur. Cum uero corā pus sanguinem totū atrā bile coinquinatū & melancholicon habet, curationis initiū de sanguinis

sanguinis missione facito. Cum autem solum cerebrū laborat, sanguinis missione opus
 non est, nisi multi sanguinis sitis quem curas: tunc enim turela causa sanguinem mittito.
 Quod sic dignoscēs, sanguinem ne totum atra bile co inquinatum, melancholicūque cor-
 pus habeas, an in cerebro solo coactio ea sit, nigri quidem fulciue, hispidi laras & tume-
 das uenas habētes, magis obnoxij sunt, qui humorem hunc gignant. Quandoq; & per
 rubri homines melancholicum humore, & temperamentum abunde colligunt. Post hos
 uero flauis, cum praesertim uigilijs, laboribus, curis pluribus distinentur, tenuisq; nutrica-
 tu, cibarijsq; biliosis uruntur. Super his si quis sedis mariscas, consuetasue alias excreci-
 ones compescat, uel in foeminis menses, non parum etiam tempus anni, temperies aeris,
 locus, languētis aetas, studiaq; cōferunt. Cum hac omnia prospectaueris, cumq; in cor-
 poris totius uenis sanguinem melancholicum esse putaueris, certam huius cognitionē hoc
 ubi praestabit, mediam brachij uenam aperito, deinde sanguinem inde defluens melanco-
 licon si non esse uideatur, statim cōpescito: si uero tale compareat, tantum educito, quan-
 tum ad languentis habitū satis esse putes. Tertia uero species, & differentia melanco-
 liae est, cuius originem in uentriculo esse diximus, quod uentriculi oris, hypochondriacōn
 ue malum dicimus, quod saepe per praedicta dignoscitur. Primo enim uentriculi casus,
 & signa principium capiunt, hoc est uentosae spirationes, & perflatus, turbulenta mur-
 murationes, & discursationes, & acida & olida eructationes, uenter durescit, & are-
 scit, et excrementis, uomitionibus, & eructationibus hac leuantur, languētesq; ipsi mo-
 lestantia, uersantiaq; circa praecordia sentiunt; nam saepe quibusdam fumida, crassaq; ex-
 halatio, uel huius similis ascendit, & emittitur, perspargiturq; praeterea oculis quadam tur-
 sitare uidetur. Similiter cū exhalatio melancholica, fumidaq; cerebrum petis, melanco-
 lica mala circa sensum & mentē fuscitantur, & fiunt. Cum ergo mala peculiariter melan-
 cholica mentis magna uidebuntur, uentriculum autem parum, uel nihil uexabunt, cere-
 brum praecunctis uexari putandum est, sicuti dictum est. Cerebro igitur atra bile praec-
 affecto, multis balneis, boni succi cibis humidis, & liquidis, non instantibus, nullisq; ue-
 hementi aduimento curato, cum nondū tēporis longitudine, humor qui uexat, difficul-
 ter educitur: tunc enim uarias magis, uehementioresq; medelas adhibere oportet. Ma-
 lum enim cum nodum ferē inceptis, curare debemus: cum autem inueterauit, difficulter
 curatur & tractatur. Communia uero, quae adiuuant, sunt, cum cerebrū primū affectū, cū
 praecordiorū quae uentrē subducunt. Primū quidē bona digestio curae sit, deinde purga-
 tio, thymoq; primum, & aloē purgato: nam haec & si parum quotidie sumatur, profunt;
 postea cunctis quae ad atram bilem faciunt, curato. Quibus uero sanguinem abundare uia-
 deatur, statim de brachij uena sanguinem mittito, si praesertim, quibus hoc consuerū est,
 foeminis autem quibus iam menses defecerūt, uenam quae in talis est, aperito, sanguinemq;
 pro earum uiribus educito, Quibus uero malus humor redundat, cum prius optimis ci-
 bis nutricaueris, hiera rhuphi, uel archigenis, uel iusti purgato: sin autē utraq; redun-
 dent, cum sanguinem de uena miseris, purgato: post haec uero diebus aliquot intermissis
 uentrem subducto, primo quidem aqua, qua fursures, nitri spuma, melq; deferbuerint,
 deinde cum polypodij radicibus contusis, epithymo, fursure aquam feruere facito, &
 subterdato. Dies autē post, hōc potionē cū amara aloē cōfectam, & epithymū dato. The-
 misonem quemadmodum mandat, eam conficito, drachmas quidem aloēs centum sumi-
 to, masticēs, eroci, spicae nardi, cinamomū, casia herba odorata duplum, ari uero &
 balsamū seminis uncia cūctisq; duasq; uncias epithymi his addito, cum aqua coquito
 & percolato, cochleariūque magni mensura cum mulso dato duorum, triumue dierum
 intervallo. Deinde nutricato, uirēsque reficito, hieramque rhuphi, uel archigenis, uel
 iusti rursus dato, quatuor drachmarum pondere cum mulso, salisq; paulo. Melius autē
 rem est, si, quae nentem in dies euacuant, placide subducere. Nigram uero bilem ama-
 rā, cum elaijs trita cum mulso educit pota duarum drachmarum pondere. Sero lactis
 etiam uentrem subducere confert, non eo, quod de caeco remanuit, defluxitue, sed quod
 lacte cocto supernatat, praesertim equino si habeas: si minus, bubulo, quod in ollam no-
 uam dato, surculoq; ficulneo permisceto, cumq; ter quaterue ferbueris, multum acutum

de stomia

qui sit atrabile hab

Que melacho-
liam parent.Sanguinis mis-
sio praecedit.Tertia melan- de mix-
cholice species.
Signa eius.Medela, ex galeno ubi
loco citata in principio h
in acidoex kauso-
purgatio.

ex posio stomia

famine quibus
menses defice-
runt, qui cau-

Hierā.

ex hoc s

hinc libet

Ergo q; no

Themison.

con huij q;

dicitur fore

posterior

Archigenes
rhuphus, ius
suus.Que bile atra
educant.Serum qui con-
ficiat.

R

dies autē unde hoc in acro loco citato pag. 211.

superpargito, & percolato, melle: misto propinato. Cum autem uenter subtercurrere coeperit, mel amplius ne indito, singuloꝝ haultu ne minus acetabulis quinꝝ sumito, singulisꝝ euacuationibus maluz seminis tenuissime triti drachmis circiter duabus cũ aqua cyathis tribus utitor: nam ad hanc rem ualde facit, quare sapius eo utitor. Potissimũ etiã est, & optimum pulei decoctum, & ante & post purgationes potare, centauryꝝ minoꝝ ris. Cremor autem absynthij saepe deinceps si detur, perflatum & uentũ in uentriculis hie ri non finit, nec in fine excreationem exarefcere, lotiumꝝ cit, probeꝝ coctionem paꝝ rat. Danda sunt etiam, quaz lotium moueant, anellum, daucum, petroselinon, afaron, nar don, magisꝝ caballini fœniculi radices, hippomarathriue, seminaꝝ humilis pinus chaꝝ mapythiosue, quercusꝝ humilis, chamadryosue potu spargito. Per sudorem euacuaꝝ ri peroptimum etiam est, perꝝ balnea, sub soleꝝ fertula campanaz oleo chamamelinõ ue, nitri paulo iniecto perungi, cumꝝ ea habitudine sese demiserit, hiera rursus purgato, cumꝝ oleo rutam, anethum, serpillum, absynthium, artemissiam, puleium, uitisicis semẽ, hagniue, lauri folia, baccasꝝ coquito, molliꝝ spõgia hoc uncta uentriculũ stomachũ ue foueto. Si uero lincinationes uentofaz uentriculũ molestant, cum aceto peracti cu minum & puleium coquito, spõgiasque hoc tinctas uentriculo, stomachoꝝ dato, quan doꝝ & alumen in hoc acetum iacito, oleoque quo uel anellum, uel apij, uel cuminum, uel cuperũ tenuissime tritum, uel irin, uel rosmarinum coxeris, finito. Cucurbitulas etiã apponere poteris uentofis inflationibus sine scarificatione, sed ad inflammationes, duritiã que cum scarificatione, deinde ceratis, unguetisue cum oleo cuprino, uel polyarcho, uel ituracino coctis, præferimꝝ eo quod de seminibus, & similibus conficitur, quod que cum sinapi stupefacit, & rumpit: nam concoctiones reuocat, uentriculũque corꝝ roborat. Utendũ etiã est uehementibus euocationibus, & emundationibus uentriculo datis, picatioꝝ unguento, hoc est pice sicca cum oleo liquefacta calida in corium iactaꝝ ra, distentaque, uentriculoꝝ & scapulis dato, illiꝝ dimisso, dũ per sese cadat, quodque à cute discesserit, perluatur, forficẽque placide abscindito. Sed utilissimum est bubulũ excrementum tritum melle, & aceto subactum linire, bulbique cũ nitro, uel alumine tri ti, cum puncto uentriculum lancinat & molestat. Quibus uero psalmi, & distentiones, & conuulsiones insidiantur & insident, castorium potare confert: Sicyonio oleo perun gere, selẽque pro uiribus ante cibum exercere. Balnea uero bene digerenti nec cessaria ualde non sunt, nisi dolorem & lassitudinem aliquam curare uelis: sed non bene digerẽ ti, uel ieiunio, uel post rectam & perfectam concoctionem crebro lauari confert. Post balneum uero cibaria facilia concoctu non inflatia, uentrẽ lubricantia dato, quibus lanꝝ guentes ferẽ omnes iuuantur, non tamen omnes ad omnia similiter habent, & disposti ti sunt. Panis uero formaceus plerunꝝ bonus est illis, pullorumꝝ, & auicularum poltre ma non pingua, tenellãque gallinarum oua, pisces saxatiles carnis tenellaz, maris heriꝝ nacei, echinitis plurimum & ad uoluptatem, & utilitatem præcedunt. Holerum uero te nellus asparagus, petroselinon, & similia. Vinum autem tenue, pusillũue, nõ ualde ue tus, album post cibum, nõ multum, nec uno haultu, nec cibaria natent, nec etiam ab re erit cochlearium aceti superpotare, cũ ibit cubitum, pulmẽtaque & oblonia hoc tincta deuorare, sed melius est scillaz paulum, capaz ue, rutazꝝ cum aceto comedere: nam hoc uentos pellit, ligusticique, uitisicisue, seu hagni, & apij feminis, thymi, zingiberis, singu lorum unciam terito, mellẽque desumpato, quantum satis est, subigito, deinde dimidiũ cochlearium & mane & uesperĩ dato. Si uero mellis dulcedinẽ auerfarentur, salem hũc digestitum conficito, scillaz uel capaz affaz unciam, salis hammoniacy quinꝝ uncias, apij feminis fœniculi, thymi, petroselini, aneli, sionis, zingiberis, singulorum drachmas qua tuor, panis sicci quinꝝ uncias, piperis unciam semis commisceto: cũque uolet come dere, cochlearium per interualla de hoc dato, theriacaz etiam antidoton porrigito, hyeꝝ me præferimꝝ, & Veris initio, per interualla etiã uomant non uiolẽter, sed placide. Lan guentibus etiam remissiones dentur, uires uti resumant, concoctionique rursus manus admoueantur, & opera detur, ne crebris potionibus debilitari concidant.

HIPPOC.

Orum quidem optimum est, quod subburū, & subrubrum, subrutulū
ue est; subflauū autē, & subfuluū mediū est; quodq; laue est, & tenue, & al
bū, sedimētum aequale habens. Fœminæ uero lotiū albū magis est, quā
uiri, maiusq; & crassius sedimētū habet. Lotium ergo sic diuidito in effu
sionem & assiltentiam, effusionē in sedimentū, coloremq; Sedimentū ue
ro tenue, uel mediocre, uel crassum est: tenue uel meitur tenue, duratq; & permanet te
nue, quod cruditatē significat: uel tenue meitur, & conturbatur, quod concoctionis ini
tium innuit: mediocre uel mingitur mediocre, albū, pallidū, luteū, flauum, rubrū, rubel
lū, nigrum, nigellū. Color, uel atrum mingitur, quod non subsistit nec subsidet, nec con
sistit. Vel atrum nō laue, laui gaturū meitur, quod biliosi humoris uacuitatē signi
ficat. Vel albū meitur, quod cruditatē, imbecillitatē, debilitatē me, sepimētum & opila
tionē significat, quēadmodū patet in mente agitatē, phreniticisue, periclitis atra bile,
melancholicisue, quartanisq; diuturnis & longis, quod in febre ardentē, causā mortē
portendit, nec consistit, subsiditue. Vel albū non laue mingitur & subsistit, plurimū
que humorē crudū coactū esse significat. Vel luteū pallidū meitur mingitur, quod modicē
digestiū prae fert, nec consistit. Vel flauum meitur, quod non consistit, cruditatemq;
materie defectū, caliditatē multā, uigiliāq; significat, quēadmodū in tertianis uide
mus. Vel rufum, rubrū meitur, sanguinis saniofi coinquinatione, tenue tamen est,
nec subsistit. Vel rufum rubrū meitur nō laue, & subsistit, multūq; crudū humorē
coactū esse prae fert. Vel burrū, rubellū meitur, quod melius cōcoctū, sanguinisq;
copiā significat: quēadmodū in continuis febribus esse cernimus. uel quod sedimen
tū terrae tenuissimae simile facit, quippe coloribus his cōnexa nō subsistit, nisi materiae
defectū, lotij tamen colorē mutant. Lotia quidem mala sunt, lutea, nigra, liuida, cruēta,
saniosa. Tenue quod est, aquam subter cutē, hydropsiue significat: crassum uero, mortē:
nimis crassa, nimis burra, rubraue, burra, tenuia, sedimentū non habētia: olida, pingua,
oleacea, crassa, uel crassum meitur & subsistit, quod humorū feruorem cessāse signifi
cat, uel crassi uenti feruorē prae fert. Si quid uero tenebriofum, obscurū, fuscum, ne
bulosum cū sedimento subsistat, malū est. Sedimētum uel albū est, laue, aequale, sedēq;
inferiorē cum meitur, occupans, quod sanissimū est, uel album, laue, non aequale partē
inferiorē petēs, quod imbecillitatē & debilitatē prae fert, uel albū non laue, nō aequa
le, quod melius est superiore subleuamentū, uel albū, laue, aequale subleuamentū habēs
meitur, quod modicā digestionē significat, nubilū, nubilosum, nebula, uel albū laue, aequa
le, cum nubecula meitur, quod digestionem minorē priore habet. Sedimenta. nube
culaz; nō bonae, tenebriofae, nigrae, fuscae. Si quidem nubecula meitur cum lotio, sum
mū, solidū, & certum malū portendit: si uero subleuamentū inest, mediocre: si sedimen
tum, periclitū. Liuida liquationē, tabescentiā, necemq; naturae significat: lutea, rufa, cru
ditatē, sparsa, uaria, heruo similia, sedimentūq; huic simile: si quidem febricitat, corpora
ris totius cruditas est, uel renum frigiditas. Sedimenta ramentosa, foliosa, fœbacea, si fe
bris adest, uel sudor, corporis cruditas, uesicae uel solius est. Sedimenta furfuracea, si fe
bris adest, corporis totius cruditas est, uesicae uel solius. Similaginea, si rufa sunt, sangui
nis exultione significat, uehementē uel solidiorū tabescentiā. Cruēta febriculosa, lutea,
bitiola, olida, pessima sunt.

Lotiū probum
quale & uiri,
& femine.
Lotij diuisio.

Color.

Phrenitici lo
tium.
Melancholici,
Quartanarj.

Color qui
bonus.

Lotia mala.

Sedimentum.
Subleuamentū
Nubecula.

Lotiorum sedi
menta, nubeca
le, & reliqua

F I N I S.

A D L E C T O R E M.

Consueimus præterea necessario hic addendum esse tractatum de mensuris & ponderibus Aphricani medici
cum suis notis: quem plurimis quos de his rebus in manibus habebamus pretulimus, quia magis & cum Hippo
cratis medelarum ponderibus, & mensuris, & cum Latinis conuenire & facere uidebatur. Ac ad huius maiorem
intelligentiam, quædam de Balbi ad Celsum agri mensura, rationatorisq; de esse, minutisq; eius partibus ad
scripsimus. Notas autem horum non apposimus, cum apud plurimos inueniatur, præsertim Boëtium, Bedam,
Gibbertum, & ante hos, Balbum ipsum, & Priscianum, laue, & plurimis modis: quæ tamen cum his, quæ in ma
ioribus, & tabellis enis leguntur, non quadrant.

APHRICANVS DE

MEDELARVM PONDERIBVS MENSVRISQVE.

Præfatio A.
policani.

Talentū mna.

Talentū Atti-
cū, Aegyptiū,
Syriacū.

Talentū
lignorum.

Mna Attica.

Denarius.

Libra.

Stater.

Libra drach-

ma.

denarij diuisio.

Assis partes.

ris

Amphora, me-

treteue.

Cados, urnae.

Chus.

Sextarius, xeo-

stius.

Cotula.

Oxybaphon.

Cyathos.

Mystron.

de Nide in hac hærmo-
to sui orre. & po o-
nes q accubulus prout
a genus non est accubu-
st exilaphon. quare
stulit fabius

Voniam multis in locis de ponderibus, & mensuris mentionem fecimus, commensus horum ueros hic addendos esse putauimus, ne quis anceps, & ambigens, medelarum auxilia ex his constantia, compositaque uituperet & damnet. Necessarium ergo duxi, differe-
rentias horum inter sese, quibusque utendum esset, declarare, plu-
rimis siquidem in usu sunt Attica, & Italica, nonnullis uero & Syriaca, & Aegyptia, quæ & Ptolemaica dicuntur; quæ compa-
randa inter sese, & conferenda sunt. Talentum omne mnas, minasue suas circiter sexa-
ginta habet; mna uero, siue mina stateras quinque & uiginti, stater uero drachmas, hol-
casue quatuor. Talentum igitur omne mnas sexaginta habet, stateras quingentos milie-
nos, drachmas sex milenas. Drachma sex obolos, obolus chalcos octo, drachma ergo
chalcos octo & quadraginta habet. Talentum ergo Atticum Ptolemaico, Antiochi-
co que, Syriacoue pondere, numero, facultate, & ui omni par est: sed quantum ad numisma-
ta pertinet, Ptolemaici quadruplum est, Syriaci uero tertiarium, sesquiterriumue, seu
epitriton, Turio uero, siue Tyrio par est. Talenti differentiam hanc & alia sequuntur:
siquidem mnæ & stateres inter sese differunt, & drachmæ, quantum talenta. Talentum
etiam lignorum in Antiochia uidi, quod suas sexaginta mnas habet, quod talentum sel-
cuplum siue sexties maius erat pōdere, quā numarium. Nec etiam hoc me latet, drach-
marum ipsarum plures esse differentias, Deliacam enim, Aegineticam, Rhodiam, Pto-
lemaicam quincuplam, Nesiacam uero sexcuplam esse scio. Attica ergo utendum est,
quo ad pondus, & numismata, siquidem pondere & facultate, siue ualore Italica par
est, quæ denarius uocatur: plurimi enim nunc ferè in omnibus Italica utuntur. Mna At-
tica ergo stateras quinque & uiginti habet, libra uero Italica stateras quatuor & uigin-
ti. Marum uero ceterarum infinitæ sunt differentie, nobis nunc ferè nihil necessario
declarandæ. Libra uero duodecim uncias habet, uncia drachmas octo, drachma gram-
mata tria, gramma duos obolos, gramma rursus thermus, lupinōsue tres, thermos lupi-
nūsue ceratia, granulae siquæ duo. Denarius autem apud Romanos diuiditur in par-
tes milenas centenas duas & quinquaginta: habet enim tropaica duo, quinarīōsue duo
os, numos, sesquiterīōsue quatuor, assaria uero, seu asses, sex & decem, Numus uero pon-
dere unciam habet. Assarion autem, assisue, seu as diuiditur in dimidium, tertium, quar-
tum, sextum, octauum, nonum, decimum, duodecimum, quartum & uigesimalum, sex-
tum & trigesimalum, octauum & quadragesimalum, secundum & septuagesimalum. Par-
tes aut hæ apud Romanos ratiocinatores suas habet nominationes. Sed nunc de mensu-
ris. Amphora quidē uini, quā plurimi metretes dicūt, semiamphoras habet duas, quas
cōmuni nomine cados uocant, urnas autē Romani, prochus uero, quadrantariæ quæ-
tuor, choas octo, quas dicongia nomināt, nos autē cabus. Chus uero xestas, sextariōsue
sex capit, sextariū uero, seu xelten Aegyptij henion dicunt, uti amphora xestariū, sexta-
riorumue octo, & quadraginta sit. Syriacus uero metretes Italici duplus est. Sextarius
ergo, xestēsue in duas lances, cotulasue diuiditur, quas heminas uocamus. Lanx uero,
cotulae in duo acetabula, oxybaphæue diuiditur, acetabulū, oxybaphōne in tres cya-
thos cyathōsue diuisum est. cyathus, cyathōsue mystra quatuor facit, quæ lystra quidā
sepe uocitarūt. Cochleariū uero mystri dimidiū est. Sextarius ergo, xestēsue in cochle-
aria sex & nonaginta soluitur. Mensuræ etiam olei similiter habent, nisi quod à centena-
rio principium habent, quod libras centum habet. metretes autem olearius huius du-
plus est, cætera uero concordant. Quam enim cōparationem, rationēque librarū pōdus
ad

quas heminas uocant. hemine in sex ualent libras quinq; ut dicit gal.
2. de medicame. foris cōpone in fine. xel hemina. nouē hū milia romanis
ut codes. 2. lib. p. ad finē.

ad minam habet, libræ mensuræ eandem ad cotulam habet, sextarij scilicet, xestæ uel dimidium, Medimnus autem Atticus modios sex Italicos capit, modius autem hecæus uocatur, qui duo hemihectæa semimodiosue duos habet, hemihectæon uero choenicas quatuor habet, Choenix autem sextarios, xestæ uel duos, uti modius sit sextariorum, xestæ uel decem; ceterarumq; metra, mensuræ uel siccorum cum liquidis dictis similiter habent, Ptolemaicus uero medimnus Attici superdimidium est, scilicet quælibet uel hemioliis, sexq; partibus constat, sed prisca temporibus duabus; nam artabæ modiorum Itali coru quatuor & dimidium fuerat, nunc uero propter Romanu usum artabæ modioru triu sunt, Coros uero Phoenicius satorum triginta est, satorum uero superdimidium, scilicet quælibet uel hemioliis, seu hemioliis modij est, satorum autem, satorum uel pauca sunt differentia, Chus uero sextariorum, xestæ uel decem, pondere autem uini quatuor & decem librarum est, olei nouem, mellis quinq; & decem: sunt enim cuiusq; materiæ mensurarum pondere plurimæ differentia. Piperis uncia baccas, coctosue, seu granula quingenta habet, libra uero quinq; milena. Præterea ne in notis, signisue, characteribusue erraretur, ista gna cuiusq; sic digessimus. Talentu per tal notat, mina per mn, libra per li, uncia per un, drachma per drach, eius dimidium semidrach, mensura, metronue per metr, obolus per obol, duo oboli, diobol, tres triobol, quinq; pentabol, dimidium oboli, hemiobol, chalcus per chal, qui est oboli pars octaua. Numerorum & notæ & mensurarum addentur, sextarius xestæ uel decem, cotula per cot, cuathus cyathusue per cuat, siue cyathus.

Numerorum uero notas non addidimus, quia codices nostri non habuerunt.

BALBUS AD CELSUM DE ASSE MINVTIS
QUE EIVS PORTIONCVLIS.

Vicquid unum est, & quod ex integrorum diuisione remanet, assen rationatores uocant. Quotquot ergo de integra diuisione singulares res unitates remanebunt, totidem asses erunt, si unitas una remanebit, unus erit assis: si duæ, duo: si plures, plures erunt asses. Sed quia pauciores inter æquales, æqualiter diuidi non possunt, nisi in minutias, quemadmodum dictum est, secantur, oportet eum, qui docet, ostendere quibus rationibus ab integris deriuentur minutia. Assis quidem, assis in duas partes sectus, sex principales generat diuisiones, quibuslibet binis partibus toti suo æquatus, & eiusdem sui totus constitutus. Aut enim assis altera pars est deunx, altera uncia, aut altera dextas, altera sextans, aut altera dodrans, altera quadrans, aut altera beffis, altera triens: sic enim potius dicendum est, quæ aut bes, aut des, quoniam binas ex tribus assis partes sibi uendicat, aut altera septunx, altera quincunx, aut utraq; partes erunt semis. Haru omnium partiu nullæ parem quantitatem habent præter duas ultimas, quemadmodum paruit, principales ideo dicuntur hæ partes, quoniam unaquæque illarum & in alias partes diuiditur, quæ secundariæ sunt ad totum, omnis enim pars partis, totius pars est, quod diximus, explanandum est. Cuiuslibet integræ rei in duodecim partes diuisæ semper duodecima pars uncia dicitur, sexta uero deunx, & hæ sunt partes primæ diuisionis. Hæc de assis partibus tractamus, nisi eo modo, quo simpliciter sunt partes, ut integri totius: species enim illius innumerabiles sunt; nam quotquot sunt integræ unitates, totidem necesse est intelligi assis esse species, earum unitatum quælibet diuisa in æquales partes sextam habebit sextantem, reliquas dextantem, ergo sic potest diuidi, pars una assis dextans, altera sextans. Item cuiuslibet rei integræ in quatuor partes æquales diuisæ, quarta pars quadrans uocabitur, reliquæ dodrans. Item cuiuslibet rei in tres partes diuisæ, duæ illarum beffis nominabitur, reliquæ triens. Rursus cuiuslibet rei diuisæ in tales duas partes, quarum altera septima sui totius parte superat, septunx nuncupabitur, superata quincunx. Sexto modo res aliqua integra in duas æquales minutias separatur, quæ utraq; semis dicitur. Septima diuisio his adiungi potest: nam rei integræ in octo partes distributæ, pars quælibet ex alijs sine alijs considerata sexuncia dici potest, reliquæ semuncideunx. Licet assis plures sint diuisiones, tamen his septem numerarij rationatores magis utuntur: & pars illa quæ est semuncideunx in frequenti usu non est, unde characterem non

Assis partes,

xii i

Deunx uncia,

xii ii

Dextas sextans,

xii iii

Dodrans quadrans,

xii iiii

Beffis triens,

xii v

Septunx quincunx,

xii vi

Semis, semis,

xii vii

Assis species,

multæ sunt,

xii viii

As quas partes habet.

assa subtra-

1.

Vnicie diuisio.

x.

habet, quo designetur. As ergo habet unum deuncem, unū dextantem, unum dodrantē unum bessem, unū septuncem, duos semilles, duos quincunces, tres trientes, quatuorq; quadrantes, sex sextantes, octo fescuncias, duodecim uncias: & uncia ablata de asse remanet deūx, sublata uncia de deunce remanet dextās, sublata uncia de dextate remanet dodrās, sublata uncia de dodrante remanet beslis, sublata uncia de besse remanet septunx, sublata uncia de septūce remanet semis, sublata uncia de semisse remanet quincunx, sublata uncia de quincūce remanet triēs, sublata uncia de triēte remanet quadrās, sublata uncia de quadrāte remanet sextās, sublata uncia de sextate remanet uncia, sublata semūcia de sextate remanet fescūcia, hoc est uncia & dimidia, sublata semūcia de fescuncia remanet uncia. Et uncia quidē sic diuidit̃, uncia pars alia semūcia, alia duella, alia sicilicus, alia sextula, alia drachma, alia hemifescia, alia tremissis, alia scrupulus, scrupulusue. Semūcia quidē est medietas uncia, duella tertia pars, sicilicus quarta, sextula sexta, drachma octaua, hemifescia duodecima, tremissis sextadecima, scrupulus quarta & uigesima. Quare tremissis cōtinet scrupulū & dimidiū, hemifescia duos scrupulos, drachma tres, sextula quatuor, sicilicus sex, duella octo, semuncia duodecim, uncia quatuor & uiginti, fescuncia sex & triginta, sextans octo & quadraginta, quadrans duos & septuaginta, triens sex & nonaginta, quincunx centū & uiginti, semis cētum & quatuor & quadraginta, septunx centum & octo & sexaginta, beslis centū & duos & nonaginta, dodrās ducentos unum & uiginti, dextans ducentos & quadraginta, deunx ducentos & quatuor & sexaginta, as ducentos & octo & octoginta.

Nec his plura de Balbo addenda putauimus, quandoquidem si uita suppeditabitur, totum opus de agrimensoria, & numerorū ratiocinatoria cum Virruuij, Plinij, Capellez cōmentarijs edemus. Post hac Hippocratis epistolas, & quaedam alia adiunximus, quae tametsi ad rem medicam non faciunt, tamen quia Graeci inter Hippocratis uolumina connumerauerunt, sic & nos fecimus.

HIPPOCRATIS ET

ALIORVM EPISTOLAE.

MAGNVS ARTAXERXES REX REGVM PAETO SALVTEM.

Orbus pestilens uocatus in nostros exercitus prorupit, cumq; nos ad haec multa egerimus, nullum tamen adhuc laxamentū dedit, quare & pro uostreis in te meritis, & pro tua in nos obseruantia, beneuolentiaq; à te peto quam primum ad nos uti mittas, si quē nouisti qui hanc rem uel suapte natura, uel artis peritia, uel alia quauis disciplina curet, cōseo, & peto hoc malū uti repercutias: magnus enim tuus multus, & æstus nostras copias inuasit, qui magnopere, & crebro cuncta perstat, nam non bellando debellatur, hostemq; hanc tantum feram habemus, greges quæ nostros in dies & horas consumit, plurimosq; fauciat, & non medicabiles reddidit, telasq; telis omnibus acerbiora mittit. Mentē ergo, sensum, cōsiliū me nolum habeo, quo cum amicis possim in medium consulere: nam omnia dissoluuntur, & discutuntur. Cōscientia ergo, & prudētia, beneuolētiaue optima, ne nos defere. Vale.

PAETVS, PETTOSVE MAGNO DOMINO REGI REGVM

Artaxerxi gaudium, salutēque dicit.

Hippocrates summopere laudatur.

Naturalia quidem adiumenta pestiferis mali debacchationem uulgo, & passim uagantē, epidētiāue non discutiunt. Nā mala quæ natura concipiuntur, natura discernēdo curat: quæ uero de uulgari, & passim debacchatione & uagatione temeraria, seu

seu epidemia creantur, ars artificiose discernendo corporum mutationē non tollit. Hippocrates uero medicus hoc malū curat, qui genere Dorienſis est, urbe uero Co: hic uero medicus Heraclida filius fuit, hic Hippocratis, hic Gnoſidici, hic Nembri, hic Soſtrati, hic Theodori, hic Cleomuttadae, hic Criſamidis. Hic autem Hippocrates diuino praeſtitus est ingenio, seu diuina unitur natura, qui de paruis, rudibusq; rebus ad magna & artificioſa medicā artem perduxit. Diuinus ergo Hippocrates nonus est à Criſamida rege, decimus autem octauus ab Aesculapio, seu Aesclepio, uigefimus autē ab Ioue, matre uero Praxithea, Phænaretes filia de Heraclidarū domo; quare utroq; ſemine deorum & nepos, et cognatus. Diuinus Hippocrates de patre quidē Aesclepiades est, de matre uero Heraclides. Medicam uero artem apud Heraclidam patrem, Hippocratemq; auium didicit; quare apud hos, ut par est, primo medicæ artis ſacris initiatus est, quæ uerisimile est & hos ſciuisse, ſeſe uero ipſe uniuerſam artē erudiuit diuino praeſtitus ingenio. Quantumq; animi & ingenij dexteritate, & indole maiores ſuos ſuperauit, tantum ab his & artis uirtute, & præſtantia differt. Curat autem & purgat non ſerarum quidem genus, ſed ſerinos & agreſtes morbos, per totumq; terrarum orbem Aesculapij adiumenta, quemadmodum Triptolemus Cereris ſemina diſſeminat. Merito ergo & ipſe in maxima orbis parte diuinos conſecutus eſt honores, ijſdemq; donis, immunitatibus, & honoribus dignus habitus eſt ab Athenienſibus, quibus & Hercules & Aesculapius. Quare nūc ad te uenire iubeto, quātumq; & auri & argenti uolueris, dato. Hic enim nouit nō unum huius morbi medicationis modum, hic ſalutis & ſanitatis eſt pater, hic ſeruator, hic dolorum, & malorum omnium medicator, hic omnino dux eſt, & princeps huius diuinae ſcientiæ. Valeto.

MAGNVS ARTAXERXES REX REGVM HYSTANI HELLE.

ſponti præſecto hyparchoue ſalutem gaudiū me dicit.

Hippocratis Coi medici ab Aesculapio genus ducentis, & ad me medicæ artis decus peruenit. Quātum igitur aurum uolueris, ſili dato, cæteraq; ſuſum & abunde, quorum egeat, & ad nos mitto: æquo enim honore apud nos erit, quo & Perſarū optimates, & ſi quis alius probus uir in Europa fuerit, nunc amicū regiae ſamiliae concilia eo, nihilq; opibus parciſto. Viros enim qui conſilio & prudentia polleant, non facile eſt inuenire. Vale.

HYSTANES HELLESPONTI PRAEFECTVS RYPARCHOS'VE

Hippocrati medico ab Aesculapio genus ducentis, ſalutem & gaudiū dicit.

Magnus Artaxerxes rex tui egens ad nos præſectos miſit, mādauitq; uti tibi & auri & argenti quantum uolueris, cæteraq; quorū egeas, abunde tradamus, ad ſeſe; celerrime mitamus: nam eodem honore apud eum cenſebers, quo & Perſarum optimates, tu ergo quamprimum uenito. Valebis.

HIPPOCRATES MEDICVS HYSTANI HELLESPONTI

præſecto ſalutem gaudiū me dicit.

Ad epiſtolam, quam ad nos miſeras, dicens, uti quamprimum ad regem ueniremus, quæ dico & reſpōdeo, quā celerrime regi mitto, quod ueſtigalibus, ueſte, domo, reſq; omni ad uitam degendam neceſſaria cumulate fruimur, mihiq; ſas non eſt Perſarum opibus frui, nec barbaros homines à morbis liberare, cum Græcorum inſenſiſſi mi hoſtes ſint. Vale.

HIPPOCRATES DEMETRIO SALVTEM, VALERE'VE DICIT.

Perſarum rex nos ad ſeſe acceſſiuit, neſcius apud me ſapientiz rationem plus ualeat, re, quā quoduis aurum. Vale.

HYSTANES HOSTANES'VE HELLESPONTI PRAEFECTVS

magno domino Artaxerxi regi regum ſalutē gaudiū me dicit.

Quam ad me epiſtolam miſiſti, dicens, uti Hippocrati Coo medico ab Aesculapio genus ducenti mitterem, miſi, hocq; ab eo reſponſum tuli, quod mihi ſcripti, uti quamprimum ad te mitterem, quare Gymnaſden dicuſythen cum eo ad te miſi. Vale.

Quid Artaxerxes Cois scribat.

Hippocratem medicum nuncijs meis date malos mores habentē, & in me & in Per-
sas insultantem & obloquentem: si minus, scitote & uos primos sceleris, & errati
eius poenas duros. Nam bello persequar, uastabo, diruam urbem uestrā & insulam,
& in pelagus pessundabo, ne post hac unquam fuerit, nec ne hoc loco insula, uel Cos
urbs dignoscatur.

COORVM RESPONSIO. POPVLO COO SIC VISVM EST

Artaxerxis regis nuncijs respondere.

Cois regi quid
responderint.

Cois nihil Merope, Hercule, & Aesculapio non dignum facient, quorum causa ei
ues omnes Hippocratem non dabunt, tametsi pessime perituri sint. Dario namq,
Xerxiq; eius auis literas ad sese scribentibus, terram, & aquam a se petentibus popu-
lus Cois non dedit, cum eos uideret, si contra sese uenirent, posse sicuti ceteros homi-
nes perire. Quamobrē d nuncijs, qua uia uenistis, eadem a Cois abite, uestroq; regi nun-
ciate, quod Hippocratem non dandum non dabunt, quod & dii non & nostrum cu-
ram non habebunt.

SENATVS POPVLVSQVE ABDERITANVS HIPPOCRATI

salutem & gaudium dicit.

Hippocrates
decessit ad
Democriti cau-
sam.

Nunc d Hippocrates uir in maximo periculo nobis uersatur, qui magno ornamen-
to & nunc, & post in alios annos nostrae urbi fore putabatur & sperabatur. Quod
utinam ne nunc dii omnes nos adeo perossi sint, uti hunc hominem ob sapientiam, qua
praeditus est, inuideant, qua tam magno malo correptus est, uti non parum timeamus
numme uerum sensum Democritus amiserit: quod si est, penitus ciuitas Abderitana pe-
riuit. Nam rerum omnium oblitus est, curamq; sui & suorum nullam habet, dies & noctes
uigilat, singulaq; & magna & parua ridet, nihilq; ratus esse uitam totam degit. Si quis
praeterea uxorē ducat, negocietur, primas in foro adipiscatur, honoresue alios, & ma-
gistratus nanciscatur, legetur, ad remue aliam a senatu designetur, ridet. si quis etiā mor-
bo afficiatur, sauciatur, pereat, ridet. Disquiri praeterea bonus hic uir de rebus, quae sit-
unt apud inferos, & sunt, haecq; scribit, plenumq; imaguncularum esse aërem autumat,
seque uolucrum linguas & uoces intelligere & audire dicit, crebroq; noctu solus surgit,
quieteq; consistit, nonnunquam canenti similis sedet, seque quandoq; uagari, & pere-
gre proficisci dicit per totum & immensum terrarū orbem, copiamq; rerum, multosq;
& innumeros Democritos sibi similes esse dicit: mēte autem, & sensu uero perditus &
corruptus corpore uiuit. Haec d Hippocrates timeamus, ob hanc perturbamur, tristesq;
sumus, quare celeriter uenito, nobis cōsulto, patriam nostrā seruato: nam a nobis nihil
non sperare potes, & honorem & gloriam, & pecunias: quamuis apud te potiora sint,
quae doctrinae sunt, & penitiae, uirtutisq;, quam quae fortunae: haec tamen a nobis, & ma-
iora consequeris. Democritum si nobis seruaueris, nam pro Democrito quicquid auri
apud nos est, libenter profundemus, etiam si tota nostra urbs aurum esset, par non esset
nostrae uoluntati, siquidem d Hippocrates cum Democritum languere uidemus, no-

Quid Hippo-
crati pmittant
Abderitani.

stras leges, d Hippocrates, languere putamus. Quamobrem uiuorum optime praestan-
tissimum uirum curaturus uenito: non enim cinquā medicus ad nos uenies, sed tāquam
conditor, fundatorq; totius Ioniae: moenia nobis si quidem circūderis quibusvis aeter-
niora, sanctioraq; nam urbem, non uirum restituēs, sanabisq;: senatum enim languen-
tem, periclitantē, obfessum, clausum aperies & liberabis, tute legum lator, tute iudex,
tute princeps & magistratus, tute seruator, ac omnium artifex uenies. Haec d Hippocra-
tes te praestolamur, haec omnia si ueneris, nobis eris, haec una non ignobilis, & obscura
ciuitas, quinimō potius tota Graecia tui eget, te rogat, uti sapientiae corpus conferres,
doctrinamq; ipsam, & sapientiam ad te legare putaro, quae te roget, uti sese ab hoc ma-
lo liberēs. Sapientia quidem uti nobis uidetur, omnibus cognata & amanda est, sed ijs
possitum, qui ea nuper, & proxime priuati fuerunt: quemadmodum nos, quin ma-
gis probe scito te maiore gratia ab aeo futuro, futurisq; hominibus initurū, si tua opes

Democritū qui
non sane mentis
esse putarent,
quasi sani non
essent, uideto.

Quantum se
Hippocrati de
biuuios facian-
tur.

ra uidet

ra uideat, sibi ea ueritate, qua sperat primas obtenturum, Democritū non defuturum. Tu quidem Aesculapio & genere & arte coniunctus es, hic autem Hercules est abne-
 pos, de quo & Abderus est, quemadmodū de quoquam profecto audiuiti, de quo, & de cuius nomine est nostra ciuitas; quamobrem scito te ab eo maximā & gratiam & beneuolentiam initurum, cum intelliget abs te Democrito medelam adhibitā fuisse. Cum ergo uideas ō Hippocrates sensus corruptelam, obliuionem, & insensilitatem in hunc populum, uirumq; praestantem prorumpere, uti ad nos festines, rogamus. Heu quanti morbi his ingruunt, qui bonis perfluunt. Quantum enim antehac Democritus sapientiae acumine pollebat, tantum nunc metis ictu periclitatur, maleq; afficitur: ceteri autem Abderitani quotquot sunt, rudes quidem sunt, sensum tamen communem & mentem habent. Quinetiā tunc prudētiore, & perspicaciores sunt ad huius uiri sapiētis morbum & discernendū, & dijudicandū, qui antehac imprudentes habebantur. Cū Aesculapio igitur patre uenito, cū Hercules filia Hepione, morborūque sedatione uenito, cū Aesculapij filijs, qui ad Troiā militarunt, uenito, nunc Phœnia morborū remedia tecū afferens uenito. Terra namq; melius & feracius nūquam aliās radicū fructus, & herbarū remedia, & malorum auxilia tulit, nunquā terra fermē flores infante remedia foecundius, montiumq; uertices tulerunt, quā nunc ad Democritū salurem & sanitatem. Vale.

HIPPOCRATES SENATVI, POPVLOQVE ABDERITANO salutem & gaudium dicit.

Cuius uester Amelesagores Cōt uenit, caluq; tunc, & eo die Virgæ resumptio, & replanatio fuit, uti citis, anniuersaria nobis celebratio, conuentus, celeberrimaq; pompa ad cupressum, quā consuetudo est omnibus, qui adsunt deo deducere. Sed cū & ex uerbis & aspectu festinare Amelesagores uideretur, persuasus negotio, quod urgebam, peracto literas uestras perlegi, ualdeq; miratus sum, quod adeo de unius hominis salute ciuitas tanquam unus homo angeremini & tumultuaremini, Populi felices profecto sunt, qui bonos uiros & sapiētes sua tutamenta, & defensionacula esse ducunt, nō moenia, non turre, ceteraq; propugnacula: sed sapientum uiroꝝ sapientes mentes, & consilia, mihi profecto persuasi deorum gratias, & munera liberales artes esse, homines autem naturæ opera. Quamobrem ō uiri & ciues Abderitani ne mihi succenseamini, si mihi uideor non uos, sed naturā ipsam me uocare, uti eius figmentum, & opus periclitatum, ne præ morbo pereat & cadat, caueam, restituum, & conseruē. Quare præ uobis nunc ego naturæ, dijsq; auscultabo, Democritumq; affectum curabo, si quidem & hoc morbus est, & nō deceptio & error, qui uos cæcutire & hallucinari faciat: quod equidem opto, quod maius erga illum benignitatis, & amoris uestri signum erit hac suspicione, & timore uos adeo comoueri & perturbari: mihi uero cum accessero, nec natura, nec deus, nec uos argentum polliceatur, Quamobrem uiri Abderitani ne me cogite hoc capere, sed artis libera libera esse opera sinite. Nam mercede, præmijsq; capti, disciplinas seruire cogunt, & ex pristina libertate quasi captiuas reddunt: quod utinam scuti par esset, mentirentur tanquam de magno morbo, & negarēt tanquam de paruo, pollicitiq; non irent, rursusq; non uocati non accederēt. Misera quidem est mortalium uita, quod eam penitus totam tanquam hybernus flatus, & uentus infœcunda, inutilis, non ferēda perrepat & penetrat auaritia, & argēti cupiditas, ad quam cum omnes medicī a quo passu accelerent, utinā scirent eam difficiliter curari, quā furoris & infanīe morbum, quā tamen diuina, beatāq; censeatur, tamē malus est morbus, maleq; afficit. Siquidē censeo morbos, & animi omnes affectus uehementēs, esse furores, qui in mentibus nostris quasdam opiniones & imagines fuscitant: de quibus qui uirtute perpuratus sit, liberatur & sanatur. Si quauis autē uia discere uoluissē, ō uiri Abderitani, decem talentorum causa non uenirem ad uos, sed magnū Persarum regem perissem, ubi plena beatarum opum urbes ad me uenissent, quo malam pestilentiam ab sese depellerem: sed hostē Græciæ, prouinciam negaui me uelle malo morbo liberare: quare, quantum in me fuit, prælio nauali barbaros debellauit. Quod si pudēdas opes ab rege cepissem, has tanquam heliopolim, & machinamentū ad urbes Græciæ capiendas, & expu-

Abderus conditor urbis Abderitane.

quid Abderitani Hippocrati.

Quid Hippocrates Abderitanis.

Amelesagores Abderitanus. Quis sint docti homines suis uerbis.

Fi. hac smag.

Spernit pecunia p. 19.

Discipline liberæ sunt.

Qualis auaritia.

Pecunias bono modo parādas esse.

Quo hostes de bellauit.

Pulchra comparatio.
 gnandas contulisse. Diuitia uero non sunt, quæ undiq; & quouis modo comparantur. magnum quid profecto sunt uirtutis sacra, nō sub iustitia laetitia, sed in aperto se se proferentia. Nonne scis, par scelus esse, hostes seruare, & amicos premio curare? Sed nostra ò popule Abderitane non sic habent, morbis quidē nō truoꝝ nec gaudeo, nec per uota & libenter. Democriti mentis alienationē sed moleste audiui, qui si ualeat, et sanus est & saluus, amicus erit; si liguet, à me curatus, amicus fiet. Nam eū seueris, firmis, solidisq; moribus præditum esse audio, ac urbis uestræ ornamentum. Valete.

HIPPOCRATES PHILOPOEMONI SALVTEM

& gaudium dicit.

Philopemon Hippocratis hospes Abderis Qui ceseu De moeritu ualete Studiosos decrit.
 Q Vi tua ciuitatis mihi literas legati, & tuas reddiderunt, te quidem mihi pollicēte & offerente hospitū, ceteraq; uitæ commoda. Valde lætatus sum secunda fortuna, utinam ueniamus; nam quantum ex tuis literis percepimus, meliori spe ueniamus, cum hominem hunc non infantia, sed animi quodam robore, & uehementi destinatione & ualitudine ductum scriptione uestra demonstratur liberorum, uxoris, cognatorum, rei familiaris, & alterius omnino curā nullam habere, diesq; & noctes solum apud sese degere: plerunq; autem in speluncis, sub amoenisq; arborum umbris, uel in tenellis & mollibus herbis, uel ad aquarum crebra, & quæta fluēta. Quæ quidem plurimum abra bile uexatis & melancholicis eueniūt: nam quandoq; taciturni sunt, solitarij, locaq; deserta frequentant, hominum congressum, cognatorum aspectum tanquam alienorum auersantur: quod magis euenit disciplinarū studiosis, ceterasq; curas præ una sapientia à sese abigunt, & continent tanquam seruos, & seruas per domos contententes, & tumultuantes comprimunt & sedant, tanquam cum his subitò herus uel hera comparet, timentes quiescunt & sedantur. Similiter & ceteri animorum affectus, qui hominibus malorū sunt ministri, cum sapientia species & aspectus sese obtulit, cetera ueluti mancipia spernit & abigit: speluncas insuper, & quietem appetunt non penitus insani, sed q̃ qui humana negocia contemnūt, tranquillitatis appetentia. Cum enim mens curis externis, & tumultu perfracta, & delassata corpus quieti dare uoluerit, statim tunc illud in quietē declinat, mens ipsa postea erecta, & expectata ad sese redit, ueritatēq; locum circumspicit, quo non pater, non mater, non uxor, non liberi, non fratres, non cognati, non serui, non fortuna, non omnino quicquam turbā inijciens sese conferat: perturbantia enim omnia præ timore exclusa absistunt, præq; eorum reuerentia, quæ illic habitat, propius accedere non audent. Nam locum illum disciplinæ habitant, doctrinæ, liberales artes, cunctæ uirtutes, numina, dij, consilia, sensus, magnus axis, polysus, locumq; hunc sidera plurimum sese mouentia coronant, quo fortasse Democritus præ sapientia cōmigravit. Deinde cū nō amplius, qui sunt in urbe uideat, utpote qui procul à uulgo peragret, ob hancq; solitudinis appetentiā insanire putatur, quod Abderitani pecunia, & argento deprehendere student, quoniam Democritū non intelligunt, nec cognoscūt. Tu uero Philopemon amicorū optime, hospitium nobis parato: nam urbi perturbate turbam præbere nolo, cum te, quemadmodū scis, uetustum hospitū habeam. Valebis.

HIPPOCRATES DIONYSIO SALVTEM, GAUDIVM VE DICIT.

Dionysius Halicarnassus alius ab nostro Hippocrate.
 V El nos Halicarnassi expectato, uel ad nos ò amice ante uenito, summa nanq; necessitate, festinantiaq; Democriti causa mihi Abderam eundum est, ad quem languentem, & affectum urbs Abderitana me uocauit, quæ ob sui ciuis languorem adeo mihi affecta uidetur, uti magis ipsa curationis egeat, quandoquidem ò Dionysi communis hic eorum affectus t̃quam unius animi, & corporis omnem humanū affectum, & languorem superat. Quod in eo morbū esse non puto, sed immensam doctrinā, quæ reuera nimis magna non potest esse, sed quæ rudibus & ignaris uideatur: siquidē uirtutis magnitudo nunquā nocuit. Morbi nanq; opinione hoc creati, quod superabundantis uideatur ob eorum, qui censent & iudicant, ignorantem & incitiam. Quisq; enim censet & opinatur illud in alijs superfluum esse, quod ipse non habet, quemadmodum timidi & imbelles fortitudinem nimis magnā & immensam esse dicunt, & avarus animi magnitudinem & liberalitatem, uirtutisq; defectus omnis commenſum modum ferare

spasmus.

perare, & superuacaneum esse putat. Nos autem cum eum uiderimus, uerbaque eius audierimus cum pramonitione, quæ nobis inde fiet, melius dignoscemus. Truero Dionysi ad nos festinato: uolo enim te donec rediero patriæ meæ præesse. Nostriorum omnium, & in primis nostræ urbis curam habeas: nam ex contingentiâ hic annus sanus est, pristinaque naturâ habet & seruat, nec morbi multi uexant, quare uenito. Domum uero meam tibi commodam & opportunâ habitabis: muliercula enim mea hac mea absentia et peregrinatione apud parietes manebit, tamē & eius mores obseruabis, uti hac sui uir absentia probe degat, nec alios uiros cogitet, aut queritet, hæc tamen pudica fuit, parentesque habuit ciuiles, & probos: patrem uero uetulum, sed seuerum, mirificeque nequitias perosum. Fœmina tamen semper eget se in continentia, & pudicitia continētis, suapte namque natura nequitias infusas habet, quæ nisi quis indies cōprimat, tanquam arbores stolones emittunt, pullulatque materiatio. Parentum tamen amorem, curamque in huius fœmellæ custodiam diligentiorē ratus sum fore, non enim sicuti cum his, sic & cum hac benignitatis & beneuolentiæ desiderium habitat & degit. Quapropter admonitiones sæpe denigrat, contemnit & aueratur, siquidem in omni re prudētius & probius est, quod magis expers est, & minus afficitur, utpote præ beneuolentiâ, benignitate, & amore, minus perfractum cum sit. Vale.

HIPPOCRATES DAMAGETO SALVTEM ET GAUDIUM DICIT.

Cum apud te ô Damagete Rhodi fuisset, nauē illā cū solis signo perpexi, quæ mihi perpulchra uisa est carina, & puppe optima, forulosque amplos haberet: tuque eius compages laudaueras, quod celer esset, tuta, bene cōpacta, facileque bene regetetur, quodque eius nauigationis uelox & tutus cursus esset, hanc ad nos mittere, sed prius si fieri possit, non palmulis & remis, sed alis præmunito: nā res & amor urget, festinareque me cogit, uti quam celerrime Abderam perueniamusque. Nam urbem eam languentem propter Democritum morbo affectum curare uolo, si unquam de aliquo uiri huius decus, & famā audisti: hunc eius patria furere, maleque insanire instigulat. Profecto uolo, potiusque opto hunc non uere mente captum esse, sed potius illos hoc opinari. Semper aiunt, & in omni re ridet, signumque hoc illis insanitiæ uidetur: quare nostris amicis, qui Rhodi degunt dicito, semper uti modum seruent, neue nimis rideant, nec nimium tristes & seueri sint, uti his gratiosissimi sint, & esse uideantur, his autem uirtutis amatores, curatores & indagatores: nam in unoquoque hoc malū est, ô Damagete, si nimium rideat. Nam si non seruare modum in rebus quandoque malum est & turpe, semper autem peius & turpius est, dicamque ô Democrite, si quis afficitur, moritur, perimitur, sique urbs aliqua obsidetur, rides, quicquidue mali cadit, quicquid quisque agit, materiam risu tibi præbet. Cum dijs pugnare nolo, si cum hæc duo in mundo sint latititia, tristitiaque, alterum à te pepulisti, profecto beatus es. Sed fieri non potest, si nec mater tibi languet, nec pater, nec præterea liberi, uel uxor, uel amicus: sed si propter tuum risum conferuantur cætera cuncta, felix es. Sed si quis languet, rides: si quis moritur, gaudes: si quid mali audis, exilararis, pessimus es ô Democrite, proculusque ab omni sapientia, si hæc non censeres esse mala. Tristis ergo Democrite esto, & arta bile agiteris: si minus, in periculo es, ne & tu Abderitanus esse censearis, & urbs prudentior habeatur. Sed de his quidem Damagete illic diligentius differemus. Nauis autem, & tempus, quo hæc ad te scribimus & mittimus, nos moratur. Vale.

HIPPOCRATES PHILOPOEMONI SALVTEM ET GAUDIUM DICIT.

Cum mente peruolutare, summamque cura super Democriti re disquirere, nocte quæcūque secuta est, quo uestras literas acceperam, aurora iam incipiente cū uix dormiret, mihi sese hoc in somniū obtrulit, quod certū & uerū fore puto, cōfestim namque mirandum in modum expergetactus sum. Nā Aesculapiū uisus sum mihi uidere, cū iam ad ipsas portas Abderitanas peruenissem nō eo habitu, gestu, lenitateque qua eius imagines uideri cōsueuerunt: sed expectatus, cōmotoque similis, reuerentioreque, & magis timēdus, & forma augustioreque antea aliās uidebatur, duoque eū dracones sequebatur serpentium modo eleuati & superbi, longoque tractu & ipsi festinantes, uisusque horrendi, quemadmodum

Suo loco hunc præfuit.

Att. de mulierib.

Quid de feminis sentias, uideto. et vide uide. 10. sic. 2. 4.

Damagetus Rhodius. Quam nauem ab hoc petas, et cur.

Modū in rebus non seruare, malū et turpe est.

Quid Democritus dicitur sit.

Philopomoni somniū narrat.

Aesculapius personam uisus.

non penitus perspicaces, quoniam obscurus est, quæ vires congregentur; non enim periculi tanti satis, quæ possumus sunt, sed & quæ non possumus expetiri, quasi qui contra duos exercitus pugnet, humanum quidem unum, artis uero alterum, quorum hic quidem non pater: qui uero scietur, & artis est, definitus est & pater, Quibus utriusque fortuna, secundaue fors opus est. Certe enim nulla coniectura est in purgationibus timore eorum, quæ intrant: nam uentriculi, stomachique malignitatem cognoscimus, subnotamus, uidemusque, comensumque medicinæ modum, & potius ad ignotam naturam metimur & coniectamur. Non enim una est & eadem rerum omnium natura, sed diuersa, tametsi quod sibi consentaneum est, & eodem modo afficit, determinat & definit. Quandoque etiam plurima serpenia, uenenataque malum uirus herbis iniecerunt, circumque spiritus, anima & aura interiore hians pro auxilio malignitatem inspirant. Quinetiam si quædam infectio, malus odor, ferinus, uenenatusue, externus & alienus coparuerit, cum pullularet, seu ars casu aliquo uia recta declinauerit, & errauerit. Certiores præterea, firmioresque semper purgationes sunt, quæ ueratro, helleborodue fiunt, quo Melampus ad Proeti filias, Anticyreus quæ ad Herculem purgandæ usi fuisse traduntur. Vtrinam nullo horum nos ad Democritum utamur, sed illi potentior medicinis omnibus sapientia finem faciat. Vale.

HIPPOCRATES DAMAGETO SALVTEM ET GAVDIUM DICIT.

Hoc illud Damagete fuit, quod putaueramus, Democritus non delirare, sed cuncta superaspere, nosque sapientiores, prudentioresque, & reuerentiores reddidit, per nosque cunctos homines, tibi que amice nauis Aesculapij reuera remisit, quæ nobis misera, & quidam sanæ & incolumæ cum solis signo: siquidem reuera deo coadiutate uelo cucurrit, dieque Abderam peruenit, & pernauigauit, quod scripseram me peruenitur. Pro portis quidem Abderitanos omnes unam expectantes offendimus, non solum uiros, sed & foeminas, quin & senes, pueros, & infantes per deos tristes, tanquam Democritus insaniret, qui tunc mihi uisus est reuera sapientia & philosophia cunctos mortales superare. Qui cum me uidisset, aliquantum respirare, & ad sese redire uisi sunt, & optime sperare. Philosophum me uero in hospitium ducere uoluit, quod & illis decretum erat. Tunc autem inquam, o uiri Abderitani, nihil mihi prius agendum est, quam ut Democritum uideam, qui cum hoc audisset, probauerunt, & latati sunt, meque statim per forum duxerunt, plurimi nos sequebantur, multi præcurrebant, nonnulli utrinque decurrebant clamitantes, o Iuppiter seruato, adiuuato, medicato. Quin ego eos bene sperare, & bono animo esse iubebam, quod fortasse nullum inesset malum, si quidem inesset, paruum esse, curaturque facile temporibus eteijis fretus, simulque hæc dicens pergebam, cum domus eius non procul esset, quin potius urbs tota, quæ nunc aderat, cum secundum moenia habitaret, qui me placide & quiete illuc ducunt. Post quandam turrem altus tumultus erat proceris & frondosis populis opacus, Democritusque illinc conciliabula & sedilia conspiciebatur, Democritusque ipse sub quadam ramosa & humili platano sella lapidea confidebat solus, admodum pallidus, macilentus, barba promissa superiore tonsa, crassa lodicula conuolutus. Secundum autem eum dextra parte tenuis quædam aquula decliui tumulo defluebat placide murmurans. Fuit uero super tumultum illum, quantum coniectura suspicari licet, lucus quidam Nympharum sedile circumuallatus arboribus, uiribusque sponte natis, Democritus autem ipse copolite, & honeste considebat, super genuaque uolumen habebat, & utrinque alia patetia, & parata, multaque animalia dissecta cumulatim strata erant, qui modo intectus continenter scribebat, modo placide & quiete admodum persisterat, secumque multabat: deinde uero non multo post hæc peracta cum surrexisset deambulabat, uisceraque eorum animalium percrutabatur, rimabatur & perspiciebat, cumque ea deposuisset, residebat. Tunc autem Abderitani moesti ferè lachrymantes me circumstiterunt: Hippocrates autem Democriti uitam perspicis, quamque ualde insaniam, uti quid uelit aut faciat, nesciat. Quidamque eorum cum mihi uellet magis eius insaniam demonstrare, postquam clare uociferatus esset, lachrymauit, & luxit, foemellæ similis liberorum morte lugenti, uiatoris agens, quod agebat & gestabat alius dimittes & per dens subsecutus est. Quæ cum Democritus subauscultasset, partim subfannauit, partim risu exagitaui, nihilque amplius scripsit, caput autem crebro quatuebat, tunc ego, Vos Ab-

Longuè plus expetis, quam medicus possit

Veratru ceteris præponit. Melampus Proeti filias eo purgauit, Hercules Anticyreus.

Damageto nauem remisit, ex quid apud Abderitanos egerit, narrat.

Populi Abderitani anxietas.

Democriti sessus, ex studiis oris descriptio.

Hippocratis
aduertus ad
Democritum.

deritani hic manete, dixi, propius ego accedam, uerbaque eius subauscultabo, corpusque cum uidero, huius affectus ueritatem dignoscam. Cum haec dixissem, placide, lenissimisque descendi: nam locus altus erat, & praecipue, uix igitur gressum confirmans, & inherens descendebam. Casu cum propius accessissem, eum offendi nescio quid attente, diuineque ce-

Democritus
quid ab Hippo-
crate petat.

lenter scribente, propterea gradum continuo, celsationisque tempus opportunum expectaui. Qui paulo post meum accessum cum stilum deposuisset, a scripturaque cessasset, me ad se ueniente aspexit, Salueque hospes dixit, & ego, tu quoque plurimum Democrite hominum sapientissime, Qui ueritus, puto quod me non salutasset nomine, te autem ait, quo nomine uocabimur: tui namque nominis ignoratione te hospitem nominauimus, Hippocrates medicus inquam appellor. Num ne ait, nobilitas illa Asclepiadarum: plurimum quidem decus tuae in medica arte sapientiae, & peritiae peruagatur, ad nosque peruenit, quae nam amice causa, necessitas huc adduxit. primum tamen sedeto, cernis enim quam non sit infuauis, nec procul ab amoenitate haec foliorum & herbarum sella, quam uiridis, quam mollis: luben-

Democritus
quid scriberet,
dicit.

tius ergo sedeto fortunatorum, & beatorum, opulentorumque sellas aspemando. Cumque consedissem, priuatum ne an publicum, ait, negotium agens & tractans huc uenisti, clare nobis dissertato: nam & nos, quatenus poterimus, te adiuturum. Quin aio, reuera tui causa huc uenio, te uirum sapientem uti conueniam, & uideam, causam enim aliquam & patria habet, cuius legatus sum, qui dixit primum nostro hospitio uteris. Quae uti per omnia tenta-

Causa furoris
in fure, morbo
eiusque est bilis.

rem, tamen mihi clarum erat non insanire, dixi, Philopemonem ciuem uelrum cognoscis, noui inquit, Damonis filium dicis secundum fontem Hermaida, & Mercurij habitantem. Hunc ipsum inquam, cuius sum paternus hospes peculiaris, sed tu Democrite nos portiore hospitio suscipe, quales primum dicito, quid nam scribis: qui cum paulum se continuisset, de furore, & infania, maniaue dixit, scribo, pater & rex Iuppiter aio, quam opportune contra uerbum scribis, quam urbem ais Hippocrates: dixit: Sed ego Democrite nihil aio, quo pacto mihi hoc excidit, nescio. Tu uero mihi dicito quid nam de infania scribis, num ne aliud, nisi quae nam sit, & quid quo pacto hominibus fiat, & gignatur, cum uelut, crescat, minuat: Hae, inquit, animalia, quae hic uides propterea seco, non dei opera perolus, sed

Quae mortales
iucunt.

sellis, bilisue naturam & situm disquirens: nam hoc esse plerumque causam infaniae scis, cum in hominibus redundat. siquidem naturaliter in hominibus est plus, minusue nonnullis: cum enim modus eius superat, tunc morbi sunt, & adueniant tanquam materia subsistente modo bona, modo mala. Tum per Iouem inquam Democrite, uere sapienterque dicis, quare te beatum, & felicem esse duco, cum tanta quiete & ocio frueris, nobis autem huius rei participes esse non permittitur: quoniam aio, uel res familiaris, uel agricultura uel pignora, liberisue, uel lucella, uel morbi, mortisue, uel serui, uel nuptiae, taliaue multa hanc facultatem, & opportunitatem nobis abscondunt, & auferunt. Tum quidem hic bonus uir ad suam consuetudinem delatus est & deuenit, multumque risit, ac refedit & quieuit.

Causam risus
petit.

Tum inquam Democrite, quid rides: num ne quod boni, uel mali quid dixerim: qui magis adhuc risit, proculque spectantes Abderitani caput nonnulli quatiebant, frontem alii qui percutiebant, quidam crines, capillosue conuellebant: nam quemadmodum mihi postea dixerant, maiore risu tunc usus fuero, quam unquam antea consueuisset. Tum in-

Democritus
sui reprehensio.

quam Democrite sapientum optime, & summe causam huius tui affectus scire summo pere cupio, num ne tibi risu dignus uideor, uel quae dixeram: quod cum de te didicero, ab hac causa & errore desistam: uel tu de me monitus, & reprehensus, risus hos importunos cōpescas. Hic autem inquit, me si redarguas, medicinā redargues, & medicabis, & curabis, sanabisue, quam nemo unquam Hippocrates. Quomodo inquam summe, & optime sapientum, non merito reprehendaris, uel quo pacto non putas turpe, absurdum, & importunum esse mortem hominis ridere: uel morbum, uel infaniam, maniamue & melancholiam, bilisue atrae concitationem, uel caedem, & iugulationem, uel aliud peius: uel contrarias, nuptias, celebrationes, cōciones, coetus, conciliabula, mercatus, nundinasue, liberorumue procreationem & nascitiam, uel deorum ceremonias, & mysteria, uel magistratus, principatusue, honestationes & honores: quicquidque omnino, quod boni ducitur, nam quod molestum est, & uiliratione dignum, rides: quod laetitia, similiter, nulla uti

apud

apud te sit honi malus discretio. Qui ait: Hæc optime, & uere dicis Hippocrates, sed tamen mei risus causam adhuc non tenes, quæ cū scieris, certo scio te legatione meliorem edelā reportaturum, quæ meū risum patriæ, & tibi cures & narres, ceterosq; homines temperatioris & prudentiores reddas, pro quibus & me forsitan uicissim medicinā doceas, cū cognoueris quanto studio mortales omnes negligenda, momentiq; nullius curent, uitamq; totā in his cōterant, ridiculaq; cōsecutentur. Tū inquit, te per deos rogo, mihi uti hoc differas, ne mūdus totus nesciat se languere, neue omnino non habeat, quo seget ad medelā, cū extra se se, & mente captus sit. Qui suspiciens ait, multæ sunt Hippocrates mundorū imperitiæ, & ignorationes, nullo modo naturæ opulentiam amica despicio. Sed hæc quidem suo, & opportuno tempore Democrite me docueris: nam ue reor ne cum hanc imperitiā differaris, ridere incipias, tamen scito te huius tui risus nūc uitæ daturum esse rationem. Qui me placide, & uere prospiciens: duas, inquit, mei risus putas esse causas, & bona & mala. Vnā hominē rideo, plentū quidē ignorationis, uacuum autem recte factorum, studioq; omni & re puerascentem, laboresq; immanes nullius utilitatis causa capessentem, terrarumq; orbē immensum, & omnes eius recessus argenti & auri gratia peragrantem, nunquāq; ab hac re cessantem, uti plus parer, habeatq; quo sit, uti qui hæc scietur, tabescat, & minuiatur, nec pudet se falso dicere, et appellare felicem et beatū, quod terrarū hiatus manibus uincitorum fodiat & eruat, quorum plurimi terra soluta, & supercadente necantur. Quidam uero diutius in hac ne cellitate tanquam in patriā, poenāq; perpetua permanētes, per pulueris uestigia aurum & argentum rimantur, & uestigant, cuius se gullum indicium, & ramentum cum inueniunt, harenā aliam aliunde excauant, terrāq; uenas secātes matris glebularum ad opulentiam semper egerunt, cum una et eadē terra sit, quam & mirantur, et calcant. Quantum risus mittendus esset et in eorū superuacaneum laborem, et in eos qui terræ latentia sectantur & amant, quam liquido contumelia & iniuria afficiunt. Quæ parer, cum de uisceribus eius canes quidam pascant, & mercentur quidam equos, quidam ex ea latifundia sibi præfinit, & adscribunt, asciscunt. Plurimis alij dominari cupiunt, & imperare, cum sibi nequeant: multi cupiunt uxores ducere, & festinare, quas paulo post eiciunt: plurimi amant, postmodum oderunt: multi liberos suscipere & generare cupiunt, quos tam adultos abdicant, quod nam malum, & superuacaneum sine ratione, & prudentia cōsilium, & studium est: quod nihil ab infania differt. Cognatos quidā bello persequuntur & tollunt, solitudinem postea lugent, nunquam quiescunt, quidam regibus, & dominiis invidiantur, quidam homines necant. Terram quidam fodiunt, & excauant, argentū querant, quod cum inueniunt, terram mercari cupiunt, quam cum emerunt, fructus eius & redditus distrahunt, quos cum distraxerunt, argentum rursus congerunt, & captant: qui in quātis mutationibus, & uicijs sint, & uersentur perspicis, cum opes & substantiam non habent, captant, cum adepti sunt, abscondunt, & euanescere faciunt. De rideo hos in ijs rebus, in quibus male agunt: produco risum in ijs, in quibus mala fortuna utuntur: fas enim, & ueritatis iura prætereunt, & prauaricantur. Quidam inter se contendunt & rixantur, perpetuasq; inimicitias gerunt, contraq; parentes, fratres, & ciues: quæ faciunt ob eas res & possessiones, quarum nemo mortuus herus est, & dominus, naturæq; iura spernunt, nefanda sequuntur, se se mutuo mactat, patriæ & amicorum indigentiam despiciunt, & dissimulant, per nefas rebus non dignis, & inanitis dītescunt, & exornantur, totaq; re familiari, & substantia fratas mercantur, quoniam loqui uidentur: eos qui uere loquuntur, oderunt. Præterea res non faciles, & uarias appetunt: nā cū terras & continentē incolant, mare & insulas cupiunt, cum mare & insulas tenent & colunt, continentis desiderio capiuntur, cunctaq; in suum usum, & utilitatem conuertunt, & merentur. Fortitudinē in bello laudant, quotidie tamen nequitia & auaritia uiuunt, morbis adeo cunctis, & malis affectibus languet & corripuntur. Cur ergo, & in qua re Hippocrates meū risum reprehēdas, cū omnes sint in uita Therfitæ, suā em stultitiā, & infitiā perspicit nemo, sed alter alterū deridet. nā qui sibi te perati, & sobrii uidentur, ebriosos deridet: quidā eos, qui amant, cū ipsi morbo grauiore & peiore laborēt: qui

*Democriti
suis causis.*

*Democritus
quæ deridet,
office.*

*Stultitiam de-
ridet, et auri-
tiam, in cōstā-
tiamq;.*

*Quae inter se
discordant.*

*Quid ambitio
ficiat.*

*Cogitatio futu-
ritatis est.*

*Prædicta quid
ficiat.*

*Secundæ fluxus
sunt.*

*Diversi homi-
num effectus
quid agant.*

*Contrariæ
optant.*

dam nauicularios, quidā colonos & agricolas: nam artibus, rebus & operibus discordant. Tum aio, Democrite, hæc quidem uera sunt, nec alia ratio & oratio uerior est, & accom-
modatior, quæ mortalium miseria patefaciat & nunciet, sed actiones, & negotiationes
tanquam legumatores mortalibus necessitatem hanc imponunt fruendæ, & regundæ
domus causa, compingendæ: & nauis, cæterarumq; reipublicæ administrationū, quibus
opus est, & melius hominē sese exercere: nō em̄ ad desidīa, & inertīa cū natura procrea-
uit. Præterea honoris ambitio, gloriæq; cupido late diffusa, & sparsa animū recta cogitā-
tem, & dignoscen-tem in multis aberrare cogit, cum omnes summo studio mentem eō
tanquam ad casum, signū, & finē dirigant, nō tamen firmo tenore rem incertam, & ob-
scuram sibi præfinitū & præzident. Quisnam Democrite dixi, cum uxore ducit, diuor-
tiū, mortē uē cogitat & sperat: quis uē similiter, cū liberos suscepit, internitiōnē, uel in-
teritū: quin etiam nec quicquā in agricultura, nec in nauicularia, nec in regio imperio,
& ducatu, nec in omnibus rebus, quæ in uita sunt, & uersantur sese aberraturū, ac inde
casurū antea præcepit & cogitauit, quin potius in his quibz optima spe pascitur, & est:
peiora uero, & aduersa ne cogitat quidē, nec meminit. Quare caueto, ne rīsus hic tuus
his importunus, & incōmodus esse uideatur. Democritus autē ait, mente & ingenio tar-
dus admodū es, longe q; Hippocrates à mea sententia distas, cum turbæ, & quietis præ-
iūctia modum non prospicis. Nam si quis hæc prudenti sensu digerat, & ministret, faci-
le ab his liberabitur, meūq; rīsum uehementer eleuabit: nūc autē tanquā in uita rebus
cōmodis, homines mente laesi cæcūtiunt et hallucinantur, sensuq; ratione carentes, mo-
tusq; non composito labuntur, difficulterq; docentur, cum sola hæc admonitio satis esse
deberet, mutatio rerū omniū, quæ celeri uersatione prorūpsens ex improviso cūcta uer-
sa & rotat. Homines uero tanquam in re cōmoda, certa et firma statui passionū, & affe-
ctū crebro aliter, atq; aliter prorumpentiū obliuiscuntur, cupientes nocitura & tristitia,
querentesq; non cōferentia, calamitatibus plurimis peruolantur. Si uero quisq; pro-
uiriis, quæ facit, mente prius agitare, uitā ab omni casu liberam, & immunē cōserua-
ret, se q; sapientē, & gnarū redderet, suūq; iudiciū, et prudentiā liquido dignosceret. Itū-
diūq; infinitū in nulla cupiditate poneret, distēderet, moliretur uē, naturāq; diē, & opus
lentā, cunctarūq; rerū alumna, nutrice, & matrē per sese cognosceret. Quemadmodū
enim in optima, secūda ualitudine, & habitu morborū, periculū patet & timetur: sic &
magnitudo rerū secundarū fortunarū uē fluxa, infirma, et fallax est: quod mortales in
aduersis liquido perspicūt, cū quidā uicinorū res præ malignitate despicientes pereūt:
quidā nota & patentia tanquam ignota, & nō patentia non prospiciunt: quidā longam
uitā sibi promittunt, & proponunt per exēpla præsentīū, & præteritorū, quibus futu-
ra prospiciūt. Propter hæc rideo, quem rīsum homines stulti, nō prudētes, pœnas im-
probitatis suæ dantes, auaritia plenitate nulla satiati, inimicitia, odio, insidijs, dolo, inui-
dia (difficile est uerbis multa machinamenta malignitatum expromere) non probant.
Quidam enim imperitia & in his est, dolosus implicationibus, mente tortuosa, & sen-
su cum hominibus uersantur. Modus autem uirtutis apud istos est, qui semper ad de-
teriora declinet & tendat, mendacia siquidem amant, & exercent, sese uoluptatis appe-
tentia, & amore perorant, legibus non parent. Meus autem hic rīsus eorum audita-
tem, & appetentiam discernit, & patefacit. Speciei uero, seu uisus & auditionis, audi-
tusue participes non sunt, solo autem hominis sensu mouentur: sensus illa uera perspi-
cacia procul est, & lucet, quæ quod præsens est, quōdque futurum est, prospicit, cū
ita his displicent, ac rursus, si idem proxime accedunt, eadem retrahant & exercent, na-
uiculariam auersati, paulo post nauigant, cultum agrorum à sese qui pepulerunt, ita-
tim rursus agriculturam exercent, coniugem qui abegerunt, rursus alteram ducunt: li-
beros qui sepeliuit, alios captat, & educat. Senium quidam optant, cum eō peruene-
runt, dolent & gemunt, statū nullo firmam habent mentem. Principes, duces, & reges
priuatum, beatum esse ducit: priuatus principatum, & regnum optat. Qui reipubli-
cam regit & tractat, opificem beatum ducit tanquam omni periculo uacū: opifex au-
tem illū tanquam in omnia potentū, & ius habentem. Quietis autē, & uirtutis rectā uiam,
purā

puram, non asperam, certam, non fallacem non cernunt, quam nemo perrepat: sed contrariam capessunt, inaccessam, tortuosam, asperam, tanquam per cōpendia ferantur: pluri mi uero cum ab ea disceserunt, & errauerunt, delassati, & anhelantes tanquam eos, quis infectatus sit, subsistunt, posteriusque producti contendendo tandem perueniunt. Quosdam uero horum amores nefandi cubilis alieni distrahunt, corruptela impudenti confisus, & audentes, quosdam auaritiæ morbus immensus & infinitus tabefacit, quidam inter se ipsas insidias moluntur: quidam per aërem uecti, gloriæ & ambitionis amore in profundum exiti scelere, & malignitate deducuntur: quidam arant & fodiunt, quidam domū fruunt: quidam donant, & gratiā captant, deinde poenitentia ducti amicitia ius uiolant, & subtrahunt, maleque afficiendo ad inimicitiam deueniunt, cognationis ius quidam calcant, oppugnant & frangunt, causa horum omnium est auaritia. Qua nam ergo re hi ab infan-
tulis differunt: quibus mens, & sensus sine discretionē, & ratione inest, que quid se his offert, uolupte est. Si quid inter loquendū, & in uerbis inaequale, & quod non placeat, ex-
xit, irascuntur, quatenus autem a brutis & feris distant: nisi quod feræ in sua libertate, & periticia perseverant: quæ satis sibi esse, & sufficere uidetur. Quis nam leo aurū in terra defodit & abdedit: quis taurus uti discerneret, & plus quam focius haberet, depugnas uit: quæ panthera, & pardalis uti se fatiaret, ab alijs se se separauit? Lupus uero cū quid-
pius cibi se illi obrulit, necessitate & fame coactus lanauit, cessat & sedatur, sinit aper dū se aquila satiauit. Homo autem dies noctibus coniungens nullū habet coenandi, comese-
sandi, se se saturandi modum. Conubitus quidem brutorum semel in anno certus ordo finē facit. Hic autem homo continua serie nequitiarū a se furorē habet, tum Hippocrates, plorantē quod ob amorē utiliter excludat, nō deridebo: Maxime uero risum produco, si quis uti periculū deuinet, per rupes & prærupta, pelagique profunda feratur, nōne & illum deridebo, qui nauem mercibus multis onustam submersit, deinde mare reprehendat & incuset, quod eam plenam demersit: quod quidem nullo modo ridiculū dūco, sed exagitatione maiore, cuperemque inuenire, quod eos magis molestarer, quin medicina nulla super his esse debuit, quæ Pæonica medicamenta arte conficeret. Tuus ille proge-
nitor Aesculapius Asclepius te admoneat, qui cum homines seruasset, fulmine gratiā tulit: nōne uidēs & me in aliqua maleficijs, & sceleris parte esse: qui cum infantia causam disquirem, bruta rincto & seco, cum hoc ex hominibus inuestigandū eliet, nōne etiam uidēs, quod & mundus ipse hominum odij plenus est: nam infinita contra eos mala congregauit. Totusque homo ipse ab sua nascencia, & ortu morbus est, nutritus au-
tem, & eductus inuicilis est, & sui auxilij seruus. Cum uero creuit, insolens, & contumax est, manuum tractationē, & institutionē imprudenter et stulte fugit: cū uiribus pollet, et uiget, audax est: cum defloruit, miserandus est, suosque labores & tempora sine ratione iactans et digerens: nam talis de maternis locellis profiliuit. Propterea hi quidem aequi, iusti, legibus dediti, hi contra: hi autem iracundi, hi uero semper in calamitatibus, rixis, pugnis perisistunt: hi autem in corruptelis, & adulterijs, hi in temulentia, & popinis, hi aliena cupiunt, hi autem in suarum rerū distractione, & perditione uersantur. Potestas aliqua uti-
nam accederet, quæ domos, et habitationes omnium resupinaret, et patefaceret, nihilque te-
gumentorum interiorum prætermitteret, omniaque quæ intus aguntur, inspiceret: hos em deuantantes, & potantes deprehenderet, hos uomentes, hos uerbis distorquentes, hos alijs insidias molientes, hos uenena miscentes, hos suffragantes, hos ratiocinantes, hos in amicorū accusatione subscribentes, hos gaudentes, hos ambitione, & gloriæ cupi-
ditate mēte captos. Præterea quædam altiores actiones sunt, quæ in animis recōduntur, partim adulescentulorum, partim seniorū, si quid ab his petas, negant. Pauperes si-
sunt, & ad opes perueniant, in tantā esuritione, & auaritiā abeunt, uti fame cōsumantur. Hi uero prodigi adeo sunt, uti etiam si uinciantur, bona diffundant: hi delicati adeo sunt, uti delicijs gesticiant, cum multos pascunt, hi necant, hi sepeliunt, hi quæ habent, sperant, hi maiora petunt: hi maiores actiones captant et sperant, hi uerecundi non sunt, hi altius, hi simplices: hi percutiunt, hi mactant, hi superbiunt, hi multum cogitant, hi nihili, hi uana gloria tolluntur, & uolant. Hi quidem equis assidue, & student, hi uero ca-

Scelera detesta-
tur.Quid possit
auaritia.Per bruta hoc
probat.Cuius inexpli-
bilis auditis.Aesculapij re-
muneratio. Aesculapius
cur fulminatus
sit.Homo morbus
est.Diversitas na-
ture humane.Secreta strepsu
pinuntur, quid
inuenietur.Que homines
mouent.

nibus, hi hominibus, hi lapidibus, gemmisue: hi lignis, tabellisue pictis: hi aneis im-
gunculis, hi picturis, hi scripturis, hi legationibus, hi militaribus rebus, hi facris, hi coro-
namentis, hi armis, hi occidunt, mactanturue. Hi quidem horum sese ad pugnam naua-
lem accingunt & feruntur, hi ad rem agrariam, hi ad naues onerarias, hi ad senarum, hi
ad concionem, hi ad forum, hi ad theatrū, hi ad fugam & exilium, hi autem aliis quoquā:
hi quidem ad uoluptatem & amoenitatē, hi ad intemperantiā, hi ad desidiam. Tanta er-
go studia misera, & non digna cum uidemus, quomodo non subānabimus, & carpe-
mus eos, qui tam inconstantem & intemperantem uitam persequuntur. Quod cum ita
sit, magnopere timeo, & puro hos ne hanc quidem tuam artem medicam probaturos:
nam prae inconstantia & omniſariam intemperantiā his omnia displicet, sapientiamq; in-
saniam esse ducunt. Quinetiam suspicor, imò liquido audio tuam hanc disciplinam diue-
xari, & lædi uel inuidia, uel ingratitude, uel malo eius usu. Nam languentes cum san-
ti facti sunt, & seruari, morbiq; malignitatem euaserunt, dijs, uel fortunæ acceptum ferūt,
plurimi etiam naturæ, qui de sese bene meritis est eum inſense oderunt, parumq; deest,
quin eum auerſentur, putentq; se nihil ei debere, nihilq; eius opera uſos fuisse, nihil egu-
isse. Plurimi inſuper artis imperiti, & rudes, quod melius est eleuant, petus eligunt: nam
nō ſenſūt, nec ſciūt, cui potiſſimū ſuffragētur, nec languētes & patētes aperte cōſideri
uolunt: nec ij, qui et iſdem artis ſunt, ſuo teſtimonio confirmare, quoniā inuidia obſtat.
Non ignarus ergo harum nugarum hæc dixi, quoniam ſcio te ad res non dignas deue-
nire, cū ob opes, tū ob inuidiam taxari, nulla ſiquidē firmitate, nec teſtimonio notio con-
firmatur. Qui cū hæc dixiſſet, ſuperrisit, mihiq; Damagete diuini uſus eſt, priorēq;
formam exuiſſet. Democrite inquam, ſumme & præſtantiffime hoſpitem, ſummis à te
hoſpitalitatis muneribus donatus. Cum patriam repetam: plurima ſiquidem tuæ ſapi-
entiæ admiratione compleuiſti, præcōq; uerax tuæ humanæ naturæ redibo, quam uelſi
gas & muſſitas, medicinamq; meæ mentis cum à te acceperim, dilcedam, ſic anni tempo-
re, & hora poſcente, corporisq; curatione: cras autem ad ea quæ ſequuntur, huc reuenie-
mus, cum hæc dixiſſem, ſurrexi. Qui me uti comitaretur, paratus erat: ſed cum quidā ne
ſcio unde ſuperueniſſet, libros clauſit, celeriterq; ego ad reuera Abderitanos rediui, qui
me in ſpecula præſtolabantur. Viri, inquam, legationis, quam ad me miſiſti, plurimæ
gratiæ uobis & aguntur, & habentur: nam Democritum offendi & uidi, ſapientiſſimū
uirum, qui ſolus poteſt omnes homines ſapientiores & prudētioreſ reddere. Hæc qui-
dem habui, quæ tibi de Democrito latus ualde, & geſtiens Damagete narrare. Vale.

DEMOCRITVS HIPPOCRATI BENE AGERE.

Democritus
Hippocrati qd
ſcribat, aduer-
ſario.
Cum ſuperiori-
bus hæc non
quæſierat.

Sperueniſti nobis uti ſurentibus ueratrū daturus, perſuaſus ab his ſtultis homini-
bus Hippocrates, apud quos uirtutis labor inſania, & furor eſſe ducitur. Tūc enim
forte & fortuna cum ueniſti, de orbis & mundi ſitu & diſpoſitione, axitū & polorum
deſcriptione, quin & de celeſtibus aſtris & ſideribus conſcribebamur. Cum autem in
his naturam noueris, quā ualde hi populariter, importune mihi negotium facieſſerēt,
quāq; procul ab inſania deſipiētiaq; ſorem, uidiſti, meamq; naturam & ingenium ſau-
daſti, ſeuosq; & turioſos eos iudicaſti. Nam imaguncula, quæ per inane & æra uagan-
tur, nos in errorem ducunt & decipiunt: ſed quæ cum mundo conſpiciuntur, & una ea-
demq; uerſatione, & permutatione uertuntur, & fabrefacta ſunt, mens noſtra ea, natu-
ramq; eorum diſquiri, & in lucem perducit, quorum teſtes erunt à nobis conſcripti li-
bri. Quamobrem ō Hippocrates cum his hominibus te ire, & uerſari non decet, quo-
rum mens læſa, & non cōſtans eſt. Si enim me ab his perſuaſus tanquam inſanum poti-
onaſſes, in ueram inſaniam decidiſſem, hijs & te et tuam artem damnaſſent tanquā meæ
inſaniæ cauſam. Veratrū enim ſanis ſi detur, ſenſum & mentem hebetat: non ſanis ue-
ro, ualde utile eſſe conſueuit. Quod ſi me non ſcribentē offendiſſes, ſed iacentem, deam-
bulantē mæ, uel mecum uerſantem & muſſitantem, ſapeq; modo indignantem, modo
ridentem in ijs quæ mente uolutarem, ijsq; cognatorum, et amicorum, qui ad me ueni-
rent, et ſalutarent, mentem non adhiberem, ſed mirandum in modum mente, cogitatio-
nemq;

Veretri natura

neq; insistentem, & contemplantem Democritum profecto puto, specie ea, & visu infan-
 nire putasses, similem; ex his, quæ uidisses, infantiæ simulacro. Medicum quidem oportet non solum ex specie, & aspectu morbos & affectus iudicare et contemplari: sed actus, gestus, appetentias plurimum considerare & recensere, morbus; num ne tunc primum incipiat, mediocriter loco sit, an finiat, differentiam, anni tempus, ætatem: quæ cum mature considerauerit, medelam morbo adhibeat, totumq; corpus, membraq; eius curet: nam ex his morbum facile deprehendas & cognoscas. *Missi* præterea tibi de infantiæ, maniaue libellum, a Vale. 2. *scripsi.*

Democriti uerba momenta aliquid.

scripsi.

DE INSANIA MANIAUE LIBELLVS.

 Vemadmodum in libello, qui de sacro morbo inscribitur, dixeramus, causa fontica furoris, infantiæ maniaue, cerebri humiditas est. Cum enim humidius est quam suapte natura consuevit, necessario agitur: quod cum sit, species, ususue, & auditus non consistit, sed crebro mutatur, alienaq; & uaria & uidet & audit, lingua; differit, quæ singulis momentis & uidet & audit: cum uero cerebrum consistit, et quiescit, homo respicit: pituita autem, & bile cerebrum corrumpitur: quod hoc modo dignoscas. Pituita namq; infanientis quieti sunt, non clamosi, nec tumultuosi. Qui uero bile infaniunt, semper aliquid agunt, maligni sunt, astuti, semperque mali quid moluntur, nec unquam quiescunt & ociosi sunt: si quidem continua serie furore agitentur & infaniant, hæ sunt causa. Si uero metus, horrores & timores accedant, cerebro calefacto, bile per uenas sanguinolentas in cerebrum penetrante, & mutatione fit: cum autem bilis uenas repetit, corpus quiescit: molestat autem, astuat, oblitiscitur, cerebro præter tempus pituita refrigerato, præterq; consuetudinem consistente. Cui autem subito cerebrum per uenas iam dictas bile calefit, sanguine superbullente somnia formidolosa uident, faciesq; tanquam uigilet, flammescit, oculi rubescunt, mens aliquid mali semper facere molitur, hoc quidem in somno patiuntur. Cum uero sanguis rursus in uenas redit & spargitur, quiescit. Peregrinationum autem, epidemiorumue quinto tradidimus, quemadmodum illocutio fiat, aphoniae & ignoratio, seu agnosca & deliratio, paraleresus, crebraq; subreuerfiones, seu hypostrophæ. Lingua autem exasperatur & durefcit, quæ nisi perluatur, uerbum promere nequit, & amarore uexatur: quod plerumq; sanguinis missio per uenam discutit, potus aquæ, mulsum, ueratri potio. Qui hoc patiebatur, cum non diu uixisset, finiuit. Quidam alius fuit, qui cum noctu potare uellet, tibi cinam tibias inflantem horrebat, si audiisset, die uero nihil mouebatur.

liber de sacro

Qui pituitosi, biliosi, infanientes dignoscantur.

Citat hic epio qui demia.

Quid lingue amaricie tollat T ibicine huius timore epio demia habet, pra

HIPPOCRATES DEMOCRITO BENE AGERE,

Medicæ quidem artis recte facta, catorthomatiæ plurimi hominum non penitus probant, dijs enim acceptum ferunt: si uero natura repugnans, & aduersata medicatum tollit et soluat, tunc medicum accusant, & reprehendunt, diuinum nomen prætereuntes. Plus quidem reprehensionis quam honoris hanc artem nancisci propterea puto: quoniam eam nemo penitus nouit. Nam nec ego ad summum medicæ artis perueni, quamuis senex iam sum, nec ipse huius inuentor Aesculapius, nam & ipse in multis recantauit: quemadmodum scriptorum libri nobis tradiderunt, tua quidem epistola ad nos missa ueratri potionem reprehendit. Ductus equidem sum, & accersitus Democrite, tanquam insanum te uti ueratro purgarem: nec sciscitatus sum quis nam esses, sed postquam te conueniens cognoui, non per Iouem desipientiæ negocium, sed rerum omnium conceptaculum deprehendi, tuamq; naturam, et ingenium ualde laudavi, & admiratus sum, naturæq; optimum interpretem, & enarratorem esse censui. Qui uero me duxerit, eos tanquam non sanos accusaui: nam purgationis et ueratri potionis ipsi potius egissent. Quandoquidem ergo casus suapte nos eod duxit, te uti cognoscere mus, optime feceris, ad nos si crebrius scriberis, tuorumq; scriptorum participes feceris. *Missimus* autem et nos ad te libellum de ueratri purgatione, seu helleborismo. Vale.

Quere medicum na damnetur.

Medicinam meo mo perfiti nouit.

liber de ueratro

Helleborismo

Non facile per superna purgantur, ante potionem corpora multo cibo quieteque madescent. Cum autem veratrum potauerint, corpora magis commoueant, nec dormiant, quod autem agitatio, & motus corpora conturbet & moueat, nauigatio demonstrat. Cum autem veratrum magis agere, & purgare uolueris, corpora magis commoueto. Veratrum autem si periculosum est, qui lanas carnes habent. Præterea qui post potionis purgationem non siliunt, purgatio adhuc peracta non est: nec ea prius cessabit, quam sitis adueniet. Cōuulsio, spasmusue post veratrum lethalis est, si in magna purgatione superueniat, malū est. Si in uentris motionibus, & purgationibus, & uomitionibus sponte factis, quemadmodum oportet, purgentur, confert. & facile ferunt: si minus, contrā. Quemadmodum præterea in præcito, prognosticōue dixeramus, superna purgatio his comoda est, qui cibos sine febre auerantur, cor uellicantur, caligant, os amarore uexatur: & uti in summa & in uniuersum dicamus, doloribus cunctis, qui supra præcordia sunt, confert. Per inferna uero cum sine febre tormina uexant, lumborum dolor, genuum grauedo, cum mens non facile decurrunt, cum dolores sub septo transuerso sunt. Cum uero sic portio-

Præcito citat.
Veratrum purgatio superna, & inferna quibus confert.

ISAMIA

Quibus ueratrū non dandū

Veratrum superne tutius purgat.

Potionis ueratri quantitas & modus.

se feminina-

HIPPOCRATES AD THESSALVM FILIVM.

Que Thessali filii Hippocrati discere uult

Geometriae & Arithmeticae cognitio ad quid ualeat.

Istorie autem & rerū cognitio fili, ubi curæ sit, Geometriae & Arithmeticae: nam uitam tuam non solum illustrabunt, sed plurimum tibi ad res humanas usui erunt, quin & animum acutiorem, illustriorem & experientiorē persiciant, medicamque rem, & cæteras res omnes iuuabunt. Nam Geometriae cognitio cum multiplex sit, omniāque demonstrat & perficiat, tibi usui erit ad officium statum, positiones, statum, luxationes, repositionesque, membrorumque cæterorum ordinem: nam ad plurimam horum uersionem & tractionem, & articulorum reparationem te peritiorem reddet, & ad officium sese conterentium, & contritorum reparationem, & refectionem, & excauationem, compositionem, subtractionem educationem, medelamque reliquam huius rei usuperitiorem, cum uideris & cognoueris locum unde

unde os luxauit, & quod nam os sit, quod inde luxauit. Numerariae uero, seu Arithmeticae series & ordo, febrium ad circuitus, mutationesque non rationales languentium & morborum de rectoria, fallaciam & inconstantiam, cuncta tibi haec sufficiet. Seueram haec, & statam subministrat in re medica habet, quae tibi ad omniū partium, membrorum, morborum intentiones & remissiones optimam notitiam sine errore, & noxa praebunt. Quamobrem summo studio ad huius peritiae facultatem deuenito. Vale.

EPISTOLARVM HIPPOCRATIS FINIS.

SENATVS CONSVL

TVM DOGMA'VE SENATVS ATHENIENSIVM
IN HIPPOCRATIS HONOREM ET
IMMUNITATEM.

P. Q. Atheniensium hoc uisum est. Quandoquidē Hippocrates Cōus medicus ab Aesculapio oriundus maximā benignitatē & beneuolentiā Gracis omnibus cū salute demonstrauit, cum aliās, tum maxime, cum de barbaris nationibus pestilentia per Graciā totam debaccharetur, per singula loca discipulos misit, qui cū omni medica facultate uisū fuissent, pestilentia seuientem liquido pepulerunt. Quodque uti medicina Gracis à se se tradita, tuto & certo modo languentes seruariet, conscripsit, ad idque sine inuidia plurima uolumina, praeceptaque de medica arte, cū plurimos medicos esse cuperet, qui homines à morbis liberarent & seruariet. Quodque Persarū rege ad se se eum accersente, & pollicente honores, praeamia, commoda, munera paria suis omnibus à se se praebita, quaque Hippocrates ipse peteret, & optaret, quod barbari regis pollicitationes contemplerit & spreuerit, quod hostis, & communis omnium Gracorum inimicus esset. Senatus ergo, populusque Atheniensis, uti semper Gracis utilia praecunctis elegisse uideatur, decemque, & digna uti gratiam pro meritis referat Hippocrati. Senatui populoque Atheniensi uisum est, & decreuit magna sacra, & mysteria Cereris Hippocrate docere, & participem facere, quem admodum Herculem Iouis filium, coronaque aurea mille aureorum pondo coronari, coronamque eā magnis Mineruae quinquatris, panathenaisue, certamineque gymnico publicari, puerisque Coorum omnibus licere puerilem aetatem Athenis agere & institui, quandoquidem eorum patria talem uirum produxit, ciuitateque Hippocratem donari, publiceque eum in Curia, Prytaneūque nutricari.

SIMVLACHRVM GENII HIPPOCRATIS SVPER TVMV
LVM APPARENTIS CVM HIS VERBIS, QVI
EPIVOMIOS INSCRIBITVR.

Multi, multarumque urbium incolae, summaque dignitate constituti, communi nomen Thessali, cunctis quidem hominibus acerba, & amara necessitate datum est. Faetorum statuta ferre: possunt enim quacunque uolunt, extorquere ui & facere: tamen nunc ego imago, cum mea prole, gremina coronata, supplex in Mineruae ara sedeo, quae nam sum is, qui me non noverunt, opus est differare. Hippocrates, o uiri probi, uel ei similis imago sum: non se uera, sed honesta, proba, & non contemnenda causa mem, liberosque meos uobis huc misit, uti cognoscatis, & sciatis, o plebs & multitudo, uirique mihi familiares in multis, qui reuera dicamus, uestrum, uestrarumque urbium plurimis amici cognoscimur, uti pau-

*Capitulum bene-
volentie, et de
oratione.*

*Cur Athenien-
sibus male omi-
neat.*

*Arcius, Iouis
us, Saturnus,
Apollinis, et
Herculis filij.*

*hali meminit Gal-
lenus.*

cis absoluiamus. Formæ uero, & figuræ nomē, & similitudo iam pridē separata longius
discessit; uideor tamē mea arte sanitatis, salutis, & uitæ causā multis hominibus fuisse,
non ijs solum, qui uestra incolunt, sed & Græcorum plurimis uobis finitimis cognosci
mur. Quare uero tantum laboris, & negotij susceperimus, iam dicamus. Athenienses,
6 uiri Thessali, male habebunt, qui Coum patrū, & metropolin nostrā diruerunt, ma-
le; tractauerunt, & usi sunt, locoq; seruula, seruitutisq; ea posuerunt, quæ libera sunt;
quia maiores suos eam condidisse dicunt, belliq; iure sibi eam uendicauerūt, cognatio-
nemq; non uerentur, quæ illis est cum Appolline & Hercule, quæ quidem ad Aenion,
Ioniōne, & Sunion eorum liberos peruenit. Nec illis in mētem uenit Hercules bene-
ficiorum causā, quæ communis deus ille uobis & nobis benefaciens, & in eos contu-
lit, Quare uos per Iouem supplicem, deosq; misericordes prodite, iuuate, liberate, nū-
hilq; uestræ dignitatis & gloriæ prætermittite.

THESSALI HIPPOCRATIS FILII ORATIO, QVAE LE-
GATIO DICTVR, HABITA IN SENATV ATHE-
NIENSI, CVM PATRIAE EXCIDI-
VM DEPRECARETVR.

Thessali uerba

Onuenire puto, uiri Athenienses, eū, qui ad uos uenit, cū omnibus notus
non sit, primum quidē demonstrare quis, & unde sit, postea uero & cate-
ra pertingere. Mihi pater est Hippocrates, quem uos cognoscitis, quan-
tamq; in re medica facultatē habear, nō ignoratis. Thessalus uero nomen
est. Cognoscor autē & ego non in uestrū secundū, & paucis, Patria uero
mibi est Cos, quam, uni uobis coniuncta sit & amica, dicent, qui historias disertare, scri-
bereq; summa facultate et copia possunt. Huc autē à patre missus ueni, quatuor à nobis
in uos collata beneficia, meritaq; dicturus. Primum quidē peruestitū cōmune maiorum
in omnes Amphyctionas, quorū uos non minima pars estis, collatum. Alterū uero hoc
aliquanto maius in uestrū plurimos profectū, quæ quidē urbis nostræ esse inueniuntur,
et apparebūt, maiorumq; nostrorū. Tertiū uero patris mei peculiare, tantumq; quantū
nemo hominū uobis, Græcisq; plurimis contulit. Postremū uero horū quatuor merito-
rum cōmune est & patris, & mei, nec in alios, sed in uos ipsos profectū & collatū; quod
ad alia quidē merita, prioraq; comparatū, pusillū fortasse uideatur: ceterorū autem ad
gratiā dimēsum, maximū inuenietur. Quæ quidē merita talia sunt, & ita habet, quem
admodū antea dixeramus esse: sed paucis dicamus, quæ, quāta, qualia, uerāq; esse dicen-
dum est. Principiū ergo huic orationi, et beneficiorū faciā, in quibus me fortasse necessi-
tas deprehēdet, & coget longiora, fabulosaq; dicere. Quisq; enim ferē prius, & se-
nex, priusca & uetusta dici, & audire desiderat. Tēpus fuit cū gens Crissæa circa templū

Amphyctiones

*Que commo-
dore, iudicio.*

Narratio.

*Crissæi.
Pythicum tem-
plum.
Locri.
Carphius mōs.
Melana urbs.
Delphi.*

Amphyctiones

*Crissæorū cal-
uitas quanta.*

Pythiēū habitauit, terramq; eam habuerat, quæ nunc Apollini consecrata est, solumq;
Crissæū uocatur, secundū quod Locri habitis, secundūq; quod Melana est. Carphius
uero mons huic adiacet, quem prope Phocæses degunt. Crissæi uero hi cum potentes,
opulentiq; essent, bonis abutebātur per insolentiā, multa horrenda, grauiā, nō honesta,
non iusta faciebāt, deū non pie tractabāt, Delphos in seruitutē redegerūt, finitimos pul-
sabant, qui dei responsa petebāt, eos spoliabāt, colonos deprædabātur, mulieres alienas,
liberos, corporaq; eorū, cum sine coniugibus essent, per iniuriā uexabant, Quas ob res
Amphyctiones irati, copias, & exercitū in eorū agros miserūt, qui prælio eos supera-
uit, regionē, & agros eorū uastauit, urbes depopulatus est. Quare cū plurima nefanda,
& non pia fecissent, in summas calamitates deciderūt, nō minoraq; ipsi tulerunt, quā
alijs antea fecissent, felicissimiq; horū hi fuerūt, qui manu hostili perierūt, secundo loco
hi fuerūt, qui belli iure in seruitutē redacti sunt, quicq; ad alienas regiones & urbes tran-
suerūt: sua enim mala ante oculos nō habebāt. Qui uero illic remanserūt, captiuis mul-
to infeliciores fuerūt: nam qui suā regionē, & agros habitauerūt, cū coniugibus & libe-
ris agros, mancipia igni tradita, & cōsumpta spectabāt. Quin etiā his peius uitam duce-
bant, qui intra moenia debebant: siquidē ex malis prædictis quædam uidebant, quædam
dissimulando

disimulando auerfabatur, quædā ueris maiora sentiebant (sic enim fieri cōsuevit) præ-
 terea paruam, aut malā salutis spem habebāt. Fuerat præterea his proxime locum hunc
 maxima urbs, certamen equestre ubi nunc celebratur, cuius urbis moenia maxima stru-
 xerunt & munierūt, cæterarumq; urbium ceteros, et exules suscipiebāt, bello non utiles
 efficiebant, necessariāq; importabāt, sibiq; persuaferant urbē hanc manibus hostiū nun-
 quam capi posse, nec etiā longa obsidione. Sed Amphyciones, qui cætera ceperāt, ad
 hanc urbē obsidendā, capiendāq; sese accinxerūt, castellū construxerunt, & in eo præ-
 sidium posuerūt, quod eam obsideret, capereq; si posset: copias uero cæteras per urbes di-
 stribuerūt. Tempore uero procedente cum pestilentia per hoc præsidiū, & exercitiū facti
 eret, cōmilitionesq; male haberent, multiq; morerentur, castellumq; ob morbum desererēt,
 cōturbati Amphyciones, & anxij uaria consulebāt, decernebantq; (sic enim cōmunia,
 & res publicæ tractari, regiū consueuerūt) demū huic morbo infensū, quidq; agerent,
 nesciū, & ambigentes eos qui obsidebant & afficiebātur, deū uti consulerent, miserunt,
 peterētq; quid agendū in hac re foret. Deus uero respondit, bellandū esse, utiurosq; eos
 pollicebatur, si Co peterent. Ceruūq; filiū cum auro suppetias, & subsidium adducerent,
 festinarētq; antequam Crissæi de penetralibus & adyto tripodem, cortināque raperēt:
 si uero hoc nō facerēt, urbem captū non iri. Quod cum audissent, Co petuerūt, respon-
 sumq; nunciauerūt. Quod cum Coi non intelligerent, quidā uir surrexit genere quidē
 Alcibiades, progenitor uero noster medicus Græcorū summus, optimusq; eorū, qui
 tunc erant, omnibusq; consentiētibz facile princeps, qui Nebros, catulusue cerui dice-
 batur, qui dixerat oraculū sese nominare, mādareq; uti ad sese ueniret, siquidē (ait) deus
 uobis respondit, uti Co peteretis, ceruūq; filiū suppetias adduceretis. Cos quidē hæc est,
 cerui pignora, & filij Nebri dicuntur. Nebros autē ego dicor, subsidium ergo quod nā po-
 tius esse potest exercitui male habētī quā medicus: quanto enim magis hæc mēte uo-
 luto, nullam aliam ob causam mihi uideor deum Græcos opulētissimos, beatissimosq;
 Co petere mandasse, non uti nummos aureos peterent, sed hoc oraculū domum meam
 uenit. Chrysos enim minimus natu filiorū meorum mariū uocatur. Quare cuncta sunt
 & ad speciem, usumq;, & ad animū & cogitationē, quæ superat uirtus, quemadmodū
 diacritos pater dicebat, quamobrē urbi & uobis succurrēdum est. Ego quidē, nisi quid
 aliud uobis uideatur, ueniā, meumq; filiū chryson meū adducā, quinquerememq; me-
 is uectigalibus onerabo, suppetiasq; & subministraciones & medicas, & hostiles me-
 cum aferā, utroq; modo uobis uti auxilio ueniamus. Qui cum hæc dixisset, his hoc ui-
 sum est & placuit, qui missi fuerant. Nebros autē hic nauem conscendit, secumq; Caly-
 donium uirum apud sese educatū aduexit, de quo statim sermo declarabit, cum usus ue-
 nerit. Cum autem hi uiri ad exercitum peruēissent, quemadmodum deus mādauerat,
 laxatus est: mortes enim cōmilitionum statim cessarunt, cumq; diuina quadam fortu-
 na Eurylochi ducis exercitus Theffali, qui genus ab Heraclidis ducebat, equus cum in
 puluere uoluraretur, fistulas ungula percussisset, perfregissetq;, per quas in eam Crissæi
 orum urbem, quam obsidebāt, defluebat, Nebros aquam eam uenenatis medicamētis
 infecit, qua Crissæorū uentriculi soluebantur & corrumpebantur: quod plurimū contu-
 lit ad urbem capiendā. Quare obsidentū animi confirmati, deo iam aperte coadiuuēte
 percutiebant, aggrediebantur, præmia primis moenia consensuris proponebāt, sum-
 mumq; certamen ascēdere contendentiū inde ortum est, sicq; urbs capta est. Primus au-
 tem murū Chrysos Nebri filius ascendit, turrinūq; cepit, quem à pedibus scuto tectus
 cōsecutus est Calydonius ille uir, de quo paulo ante dixerā. Chrysos quidē pilo percus-
 sus à Mermedeo Lycei fratre, qui cū tripodē de Apollinis penetralibus, & adyto rape-
 re uellet, interfectus est. Chrysos uero sic uulneratus, de turre decidit. Hoc tamē pacto
 urbs capta est, Nebriq; subsidia & medica & hostilia recte, & opportune succurrerūt;
 deusq; uera dixit, & ea, quæ pmiserat, fecit. Quas ob res Amphyciones templū, quod
 nūc in Delphis est, Apollini cōstruxerūt, certamenq; gymniciū, & equestre constitu-
 erūt, Crissæorūq; & agrū totū Apollini consecrarūt, eiq; qui ea dederat, red-
 diderūt, ob ea, quæ prædixerat et respōderat Chrysonq; Nebri filiū in circō, hippodro-
 pulū.

Manita urbs
 Crissea qui ob-
 sessa, & capta,
 Amphyciones

Pestilentia obsi-
 dentū summa.

Quid his res
 responderet Apol-
 lo.

Nebros medio
 cas.

Nebros quid si
 gnet.

Chrysos Nebri
 filius.
 Virtus cuncta su-
 perat.
 Diacritos quid
 dixerat.

Nebros, Chry-
 sos, Calydonius
 nauigant.

Fistule aque
 fractæ quid se-
 cerint.

Chrysos pris-
 mus murum as-
 cendit, Calydo-
 nius post eum.
 Chrysos occi-
 dit.

Mermedeus.

Lyceus.

Templum Del-

phiciū, & certa-

mē equestre qui

constituerunt.

Chrysos ubi so-

pulus.

Asclepiade & d
nati sunt, et Ca
lydonij, & Hip
po crates, The
salusq; filius.
 mōue publice sepelierunt, Delphisq; mandarūt, uti singulis annis ei publice parenta-
 rent. Asclepiadis uero, qui in Co degunt, ob Nebri meriti gratiā primas prouidentia uas-
 tationum, & responsoꝝ partes dederūt, quemadmodū sacerdotibus qui his praesunt.
 Calydonijs autē ob eius uiri meritū, quem supra memorauimus, etiā nunc primā in ua-
 tationis partes, & publica cibaria datur: sed ad nostra redeo, quod uera dicā hac testimo-
 nio erūt. Nam cum pater meus & ego Amphictyones adulesmus, hac omnia confirma-
 uerunt, & cōprobauerunt, nobisq; dederūt, publicēq; in cippo, stelēue conscripserūt,
 Delphisq; publice legendū proposuerunt, hicq; horum uerborū finis, liquido, clare, &
 pure demonstrat, nostros maiores et progenitores, de uobis bene meritos esse. Sermonē
 autē hunc praetermittā, & alium de hīdem, non eūdem sumā. Nam cū magnus rex cum
 Persis, ceterisq; barbaris contra Gracos, quijs aquam, terram, ceteraq; necessaria nō
 dedissent, magnas copias & exercitus adduxissent, patria nostra maluit publice, popu-
 lariter, & cū toto populo perire, quā hoc facere, selesq; illis debere, ne uideretur & in
 noimetiplos, & in uos & in eos, qui eadē sequuti essent, quae uos, arma sumpsisse, nauēs
 ue misisse. Quare magno animo renuit, pulchrū quid, suisq; maioribus dignū hoc rata
 esse, qui Indigetes, & Heraclidae fuisse dicunt. Quas ob res his potius uisum est in mon-
 tes confugere, selesq; recipere cōmunis salutis, libertatisq; gratia quatuor mōnibus reli-
 ctis, quae in insula fuerant bene munita, q; sele Gracōrū omnīū hostibus dedere: quam
 obrem quid nam malorū nō tulerūt? Municipijs, agris captis, deuastatis, hominibusq;
 liberis, aut in seruitutem abductis, aut iure, libidineq; hostiū oculis, urbe in super, cete-
 risq; & publicis & profanis, & sacris aedificijs combustis. Quin etiā Artemisia Lygda-
 mis filia propter discordiam paternā, cum omnia quae remanserāt, tradita fuissent, & a-
 sportarentur, dijs tamen neglecti & derelicti, sicuti cōparuit, non fuimus: nam magna
 tempestate orta, naues Artemisiae ferme omnes perierunt: multaq; & crebra fulmina in
 eius exercitum deciderūt, in nostrā autē insulam rarissima & pauca. Herōi etiā uisā,
 phasma uē dicitur huic apparuisse, quibus terribi cūcta nefanda coepta nolēs, & ama-
 re falsa reliquit: quae missa faciam. Sed & hoc loco peculiaria non sūla maioribus meis
 reddam, Coos nunquam sua sponte, & libentes contra uos Lacedaemonios, Gracosq;
 ceteros arma sumpsisse, quāuis plurimae & urbes, insulaeq; uicinae. Graciq; Asiam in-
 colentes, uobis cum barbaris nō ui coacti bellum intulissent: nam Cadmus & Hippo-
 lochus, qui tunc urbi nostrae praeerant, maiores mei reuera fuerunt. Cadmus enim, qui
 tunc consilium, & senatum nostrū regebat, matris meae progenitor fuit: Hippolochus
 autem Asclepiadeus quartus à Nebro, qui Crisaeos euerit: nos autē per uirilem cogna-
 tionem Asclepiadei sumus: quare & hoc pulchrū decus, & ornamentū sumatur. Nunc
 autem ad Cadmum redibo, qui uir Gracis adeo studuit, uti cum Cos insula ab Artemi-
 sia obsidione & uastatione liberata fuisset, domi coniugem & liberos relinquens, cum
 multis eadem sententibus in Siciliam nauigauerit, Gelonem, fratresq; eius à barbaro-
 rum amicitia, & foedere contra uos uti abduceret: quod fecit, multaq; alia praeciosa faci-
 nora perpetravit, quae nunc tempus non est producere & ostentare. Publica quidē ma-
 iorum nostrorum in uos merita, ceterosq; Gracos tot & tanta sunt, uti si ea enumerare
 uelim, tempus & oratio me deficiat. Patris uero mei Hippocratis ad merita deuenio,
 quae si mentiar, mentem adhibete: cum pestilentia per barbarā regionē quae supra Ily-
 rios, Paonasq; sita est, discurreret, cumq; malum iam prouinciā totam peruassisset, natio-
 num harum reges medicae artis fama, quae reuera erat, moti, ad patrem meum in Thessa-
 liam mittūt, qui tunc uti nunc, illic habitabat, ad selesq; eum accerfunt, ad eius mali auxi-
 lium quicquid auri, argenti, ceterarumq; rerum haberent, ad eum se non solū miluros,
 uti sibi haberet, sed etiam portaturos, & quaecumq; uellet, dummodo succurreret. Qui
 sic eos interrogauit, qui nam motus peculiare, & agitationes apud eos fierent per a-
 stus, uentos, nubila, ceteraq; quae corporum habitus commouere, & mutare consue-
 runt propter anni tempus, coeli situm. Quae cū audiuisset, eos redire iussit, dixitq; me
 dicam facultatē eis subuenire non posse, quāuis celerrime potuit, Thessalis dixit, quo
 pacto malum ingruens uitaretur, medelasq; conscripsit, discipulosq; per urbes misit,
 meq;

meq[ue] in Macedonia amandauit: cum regibus enim Heraclidarū, qui illū regnā, nobis
 auitū & paternū hōspitiū est, quōq[ue] me pater ex Thessalia misit, accessi cunctis, qui illic
 essent auxiliaturi, mandauitq[ue] uti etiam ad urbē uestrā accederē, Draconemq[ue] meum
 fratrem Pagafas nauigare parantē, Hellepontū petere iussit, praeceptaq[ue] illi dedit, quae
 ipse illis composuisset. Nam omnes loci non eadem mala producant, nec eadem omnia
 bus conferunt, quoniam cōelum & aer non ubiq[ue] eadem immitit. Polybion uero, qui
 filiam eius, & meam sororem coniugē habebat, ceterosq[ue] discipulos ad uarias, & diuer
 sas urbes nauigare, & ire iussit, uti quamprimū plurimis abunde subuenirēt. Postquam
 uero Thessalica digessit nationibus etiā finitimis auxiliū laturus profectus est, Pylasq[ue]
 cum peruenisset, Dorieisq[ue] finitimisq[ue] illis Phocēisq[ue] subuenit. Delphosq[ue] se quan
 doq[ue] cōferebat, & pro Graecorū salute sacrificabat, deinde sese ad Egeotiorū suppetias
 conuertit, cumq[ue] ijs, qui illic erant eadem ratione subuenisset, sese ad uos cōuertit, pluri
 maq[ue] salutaria uobis ex toto animo dixit. Quae nunc ego non disserā, quoniam multos ue
 strum scire puto, sint ne uera: nam uetusta non sunt, cum nonus annus nūc agatur, cum
 ex Pelopōneso, quō missus fueram reueni, cunctisq[ue] illic degentibus subueni, nobisq[ue]
 & uerbis & re dignus undiq[ue] & magnus honor occurrebat. adeo uti nihil nos pōnē
 ar, quod Illyriorum, Praenunq[ue] pecunias, ceterasq[ue] pollicitationes non acceperimus.
 Quae autē ab alijs urbibus nobis dabantur, praetermittā: quae uero à uobis data sunt, ma
 gna fuerūt: ciuitas enim uestra ceterorū munera superauit. Nam Athenae nescio quid
 sint ad aeternā gloriā sublimius, & illustrius, quā urbes ceterae, coronaeq[ue] illa aurea par
 ti meo in uestro theatro data, nos ad summū beatitatis, & gloriā apicem perduxit. Sed
 & hoc pulchrū honestamentū, & decus illud superauit patrē meū & me publice & po
 pulariter participē fecisse, docuisse, & iniussisse Cereris, & Proserpinā facris. Tria qui
 dem haec sunt, quae mihi ad orationē, & uerba tanquam lineam lōgam & funem uerbis
 euoluendū, maiorum & parentis mei cum Graecis ceteris grātia & beneficia praebui
 sis. Quorum uero meritū nunc resumam, quod quemadmodū antea proposueramus,
 pater & ego uobis praestitimus. cum enim Alcibiadem in Sicilia misisset cū multis qui
 dem copijs & ope, tamen non adeo multis, mirandae uti essent, si quidem opera & facta
 considerentur, cumq[ue] uerba in senatu facta fuissent, medicus probus aptus ad hanc clas
 sem curandā uti mitteretur, qui eam sequeretur, pater meus in mediū processit, meq[ue] ad
 eandē uestrorū corpora sese daturum promisit, suis quidē impensis munitū, praemioq[ue]
 nullo, & mercede annua donec ea clauis abesset, parui ducēs utilitatē, dummodo uobis
 foret usus. Ego autē hoc non dicam, dum uobis seruiō, bona quae mihi tunc erant, con
 sumpsi: sed quod magnis operibus, & alijs rebus praepositus multa & tuli, & feci: quod
 minimū est praeteris, quae dicam: nam pater meus maluit me filiū in externa, & ignota ter
 ra errare, & in mari, periculisq[ue] hostilibus, morbisq[ue] qui in his qui errabundā uitā du
 cunt, uenire solēt, quā domi in his cōmodis, quae uita queta, beneq[ue] instituta fert, desi
 dere. Sciebat enim grātū grātā remetiendā & remunerandā esse, nec uobiscū agendū
 esse quemadmodū inter eos, qui inter sese quid permutāt, uel mercātur, ex manu in ma
 nus praebere, cum merces & pretium tradiderūt, tāquam sese nunquā amplius reituri
 discedunt: qui quidē haec uobis executus est. Ego autē, utpote illius filius diligentia nō
 hil, & artis iuuando & subueniēdo praetermissi, meq[ue] cum meis & uestris periculis expo
 sui, cum opus fuit, tempusq[ue] & occasio ad hec utraq[ue] sese dedi, nec morbus ullus, malā
 ue passio, nec maris timor, uel hostium me prohibuit & deterruit: testimoniu autem hu
 ius & fides apud uos est, non alios. Quare si uestri quis habet, quod contra dicat, nihil
 uerius surgat, sed me non puto mētiri. Haec autē faciēdo tres annos praestiti, coronaeq[ue]
 aurea coronatus, maiora & honestiora adhuc Deos precatus, domū ad nuptias rediit,
 successores & artis & generis uobis nostri uti procrearem. Quae quidē ab urbe nostra
 maioribus, patre, me, uenerūt ad uos, haec sunt. Dictū autē est & de ijs, quae nos à uobis
 uti potiremur & frueremur, habuimus. Plurimos quidem uestri mirari plurimū puto
 quorū haecec remetiāmur: quamobrem uti & uos sciat, & ego tempus dicendi, quae cu
 pio, nanciscar, dicam, Pater meus, o uiri Athenienses, & ego uos petimus & rogamus.

Discipuli per

urbes mittitur

Thealus in Ma

cedoniam.

Draco Thessal

li frater Paga

fas.

Polybion filia

Hippocratis u

xorē habebat.

Pyle, Doros,

Phocenses, Del

phi, Egeotij,

Athenae.

Peloponnesus.

Magnum quid

Athenae.

Quartum me

ritum.

Alcibiades mis

sus in Siciliam.

Quid Hippo

crater maluerit

Thealus coro

na aurea donat

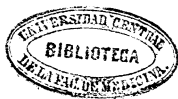
us.

Quid depreco

tur a suis.

sic enim decet liberos & amicos dicere, & ab amicis impetrare, quæ à liberis & ingenuis
 sunt, & ex libera & ingenua patria uestra, ne contra nos hostilia arma sumatis. Si ue-
 ro decet & oportet, sicuti decet & oportet, eos qui pro re sua ad uos uenerunt, precamur
 ne uos, qui tantis muneribus & honoribus nos dignos celsistis, seruorum loco habeatis:
 quin etiam sic enim dicere conuenit, ne faciatis, supplicamus, quæ uestra sunt & belli iu-
 re subiecta, cum multi & potèntissimi sitis, quid consequemini, si nos paucos & non po-
 tentes superabitis: quin & hoc scitote, quod alio, atque alio modo fortuna multa alia ci-
 tò uersat, quodq; magni saepe minoru eguerunt, potentioresq; per impotentiores salu-
 tem consecuti sunt. Deinde puro clarum adeo, manifestumq; esse, mihi clarius & aperti-
 us, uti nò sit dicendū, quod in rebus bellicis, & ubi ars plurimū polletet, nò solū urbem
 unam, sed nationes multas sapius iam uisum & auditū est, plurimum ab uno uiro adiu-
 tas fuisse. Ne nos abijcite & contemnite, cum abijciendi & contemnendi non sumus, cu-
 ius rei testimoniu & fides apud uos est. Quin etiam & dii illi, à quibus genus & originē
 nos ducere gloriamur, Aesculapius, Herculesq; uos rogant, qui ad hoc primū nati ui-
 dentur, humanū genus uti iuuarent, quos ob uirtutē, quam in terris exerceuerūt, sedem
 & loca inter deos consecutos esse uidemus. Mea autē urbs, & ego qui dico, ad uos con-
 fugimus, unde & pro Gracis, sicuti hominū opinio habet, utriq; eadē re & in quolibet
 praeclarissimo facinore præstare uidemur. Nam fabula non est Troica fuisse, quæ reue-
 ra fuerunt. Cosq; cum suis insulis, si nò multū, maximū tamen Gracis ad Troiam auxi-
 lium tulit. Sic autē Aesculapij liberi nò solū arte, sed et armis Gracis profuerūt, Macha-
 on autē & animā in Troade reliquit, quemadmodū ij tradunt, qui hac scripserunt, cum
 ex equo Priami urbē intraret. Ne per deos, ne cum cognati cū auxilio uobis, & ceteris
 gracis fuerimus, nos hac iniuria afficite: nò rursus Crisæas res producā, Pericæasue dia-
 cædo, siquidē & audistis, & quæ nuper dicta sunt, ferē in manibus habetis. Sic autē hæc
 animo accipite non tam honestū, & piū esse de se bene meritis iniuria afficere, & uio-
 lare: nā uos cōtrario modo de nobis bene meriti uideremini, quemadmodū res, et ope-
 ra præ se ferūt, si de ijs maioribus orti essetis, quos fabulæ dicūt maluisse violare & iniu-
 ria afficere, quā pios esse. Nolo præterea molestius quid & amarius dicere, maiores
 quidē uestri plurima merita, & gratias Heraclidis contulerūt, plurimisq; alijs bene me-
 rendo profuerūt. Dies profecto me deficeret, si longius narrādo enumerē, quantis quan-
 ta merita uestri maiores contulerunt, quæ nihil uobis nunc usui forent. Quare uos met-
 ipsos circumpicite & contemplamini, qualia, & quāta feceritis. Malū quippe est, si ui-
 ri Atheniēses, licetia, multas enim urbes perdidit: uosq; & ceteri si nesciatis, quæ illius
 sunt metiri, ceteros uero tanquam speculū cōtēplando, quæ feceritis, ipsi uidebitis, ue-
 raq; ego dixero: quippe noua lex, iniqua, & nò ferenda esset, quæ promulgata persuade-
 ret, permitteret & mādaret malefacta, digestaq; non uidere & animaduerrere. Sed hoc
 uestrū non est: sic enim plurimū numē diuinū tentaretis & irritaretis: nihil enim uos læ-
 simus & uiolauimus: quod si fecimus uerbis, nò armis plectamur & iudicemur. Quod
 summopere uos deprecor, ne faciatis, ijs gratiā facturi, et eorum beneuolentiā paraturi,
 qui uobis auxilio saepe fuerūt & erunt: nam & nobis auxilio erunt, si quidē recte faciāt,
 quicq; Thessaliæ rex est Argæus, quicq; Macedonia Lacedæmus, uel si Heraclidæ alibi
 degūt. Multo namq; melius est sine ui, q̃ per uim & per arma uolentiā, & iura exerce-
 re & administrare, quod nò de ijs dico, qui rebellarūt. Præterea uos certiores facio, plu-
 rimis nos curæ fore, nisi probi, & grati penitus perierint. Hic quidē cessabo, finiamq;
 mihi quandoquidē parua facultas orationis est, si cum alijs cōparer. Peto tamē, rogoq;
 uos per deos hospitales, & eos, qui uobis consulere, & prodessē cōsueuerūt, decorum,
 Heroumq; gratia, meritorumq; & gratiarū causa, quæ homines inter sese muruo con-
 ferunt, si quod odium, & inimicitias in nos habetis, uti deponatis, & in beneuolentiā,
 & amicitiam uertatis. Quæ si in hac uestra urbe nò consequimur & impetramus, nescio
 quo nam modo, quæ cupimus, nanciscemur.

HIPPOCRATIS COI MEDICORVM OMNIY
 PRINCIPIS, OPERVM FINIS.

CHARTARVM INDEX.
a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u x y z
A B C D E F G H I K L M N O P Q R S.
Omnes sunt terniones, præter S quaternionem.

BASILEAE, PER ANDREAM CRA
TANDRVM EXCVSVM, MEN
SE AVGVSTO, ANNO
M. D. XXVI.

q̄ consuevit hippo. hoc verbo prorupere largiores euōnes appellare eque
acsi verbis vsus esset huiusmodi. ut gal. lib. 3. tra iuliana in dicta
in aphorismos. fol. 63. f.

q̄ consuevit hippo. pretermissis que maxima sunt exanthis, culhaxe
minora et eam que ex illis oritur demonstrare offesa. 2. de
vitiu acutoru. co. 15.

q̄ consuevit hippo. in particulari aliquo quod ac est semel commemorare
conata. 3. in lib. de articulis. fol. 270. h.

q̄ consuevit hippo. vtes sermones in vna aut duabus rebus tacere, qua
do in his quod de pibus eiusdem generis traditur euidenter apparet
ut cometa. 3. in lib. hippo. de his que in medicina. fol. 211. f.

q̄ hippo. vbi consuevit facere symptomaticas formule tunc solo vti morbi
nomine est contentus, vbi vero quidam eoru que raro videtur in
cidit, post vtes comas morbi totius appellatione cōfestim illud
definit. 2. de spirandi difficultate. c. 5.

q̄ non veretur hippo. quicūq; si regit vel nō regit fiant nō paruas
vel vilitates vel lesiones affecerit ea commemorare frequētius, ex
quibus vero paruas vel nocuetas vel emolumentis cūctura no
uit, de ijs semel diuersatis sibi esse putat, ut cometa. 3. de his
que in medicina. fol. 215. h. et metho. mede. 10. c. p. et apho.
p. co. 64. c. 4. de catagenis. fol. 245. f.

q̄ hippo. mos est ut quecuq; tota multis particularib; precepta sūt, cauti
in vno tradidit, vna vii postea declarat, que similibus oibus cois sit. ut gal. cona
ta. 2. in lib. de articulis. fol. 259. e.

q̄ est proprius hippo. ut ijs que subiūgit que in superiorib; pretermis
sa sunt declarat. ut ait gal. cometa. 3. in lib. de fracturis. 4. f.

q̄ euacuant simi. consuevit dicere hippo. quādo humores oēs equali cūctura
purgatione quādo praua affecti sūt qualitate. apho. 2. co. 17. c. 5.

q̄ quida modus loquedi hippo. vide apho. 2. co. 6.

q̄ non est ex dībil; hippo. his cales sine necessitate scribere ut cometa.
3. in lib. hippo. de his que in malis. 8. figuratiōis sum.

[illegible]